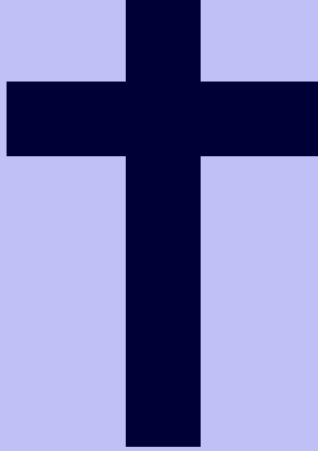

Janeruwarete 'Ga
Je'eg

New Testament in Kayabí (BR:kyz:Kayabí)

Janeruwarete 'Ga Je'eg

New Testament in Kayabí (BR:kyz:Kayabí)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayabí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayabí

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
4079b71d-584e-51a5-ad2a-7eb18ed8c7d4

Contents

Mateu	1
Maku	96
Luka	151
Juã	257
Atos	318
Romanũ	414
1 Korĩtu	452
2 Korĩtu	489
Garasi	513
Efesu	528
Firiposi	543
Korosi	552
1 Tesarũn	563
2 Tesarũn	572
1 Timoteo	577
2 Timoteo	589
Tito	597
Firemõ	603
Epyreu	606
Tiago	639
1 Pedro	651
2 Pedro	663
1 Juã	670
2 Juã	679
3 Juã	681
Judas	683
Apocalipse	686

Mateu

Mateu 'ga Jejuí 'ga remimu'efera mũ. Levi 'ga rer irũa. Jejuí 'ga kwaawe'emauwe 'ga ka'aranũ pyyka 'wyriararete 'ga upe. A'ere 'ga Jejuí 'ga omo'wyr ire 'ga oporowyky rejari awau watau Jejuí 'ga rupi. Ywag ipe Jejuí 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Mateu 'ga upe. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga ree.

*Jejuí 'ga pytunet
(Luka 3.23-38)*

¹ 'Agamũ Jejuí Kristu 'ga pytunera 'gã. Abraão 'ga juapyrera 'ga Davia. Davi 'ga juapyrera 'ga Jejuí Kristua.

² Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.

Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.

Jako 'ga Juda 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gã netee.

³ Juda 'ga Peres 'ga ruwa, Sera 'ga retee. 'Gã y ãẽ rera Tamar.

Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.

Esrom 'ga Arão 'ga ruwa.

⁴ Arão 'ga Aminatape 'ga ruwa.

Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.

Nasom 'ga Saumõ 'ga ruwa.

⁵ Saumõ 'ga Poasi 'ga ruwa. Poasi 'ga y ãẽ Raape ãẽ.

Poasi 'ga Opete 'ga ruwa. Opete 'ga y ãẽ Rute.

Opete 'ga Jese 'ga ruwa.

⁶ Jese 'ga Davi 'ga ruwa. Davi 'ga 'ũina 'wyriaramũ judeu 'gã nupe rakue.

Davi 'ga Uri 'ga remirekofera ãẽ rerekou. 'Gã na'yra 'ga Sarumãu 'ga.

⁷ Sarumãu 'ga Ropoãu 'ga ruwa.

Ropoãu 'ga Apiasi 'ga ruwa.

Apiasi 'ga Asa 'ga ruwa.

⁸ Asa 'ga Josafa 'ga ruwa.

Josafa 'ga Jorãu 'ga ruwa.

Jorãu 'ga Usiasi 'ga ruwa.

⁹ Usiasi 'ga Jotãu 'ga ruwa.

Jotãu 'ga Akasi 'ga ruwa.

Akasi 'ga Esekiasi 'ga ruwa.

¹⁰ Esekiasi 'ga Manase 'ga ruwa.

Manase 'ga Amom 'ga ruwa.

Amom 'ga Josiasi 'ga ruwa.

¹¹ Josiasi 'ga Jekoni 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gã nuwa nanẽ nũ.

Jekoni 'ga rekoramũ Israeu juapyrera 'gã nee iporomutare'ema 'gã 'ua ojemorypa 'gã nee, 'gã pyyka, 'gã faa, 'gã nerawau Papironi ywy pe.

¹² Papironi ywy pe weroo re Jekoni 'ga wa'yramũ.

Jekoni 'ga Saratieu 'ga ruwa 'ga.

Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.

¹³ Soropapeu 'ga Apiute 'ga ruwa.

Apiute 'ga Eriakĩ 'ga ruwa.

Eriakĩ 'ga Aso 'ga ruwa.

14 Aso 'ga Satoki 'ga ruwa.

Satoki 'ga Akī 'ga ruwa.

Akī 'ga Eriute 'ga ruwa.

15 Eriute 'ga Eriesa 'ga ruwa.

Eriesa 'ga Matā 'ga ruwa.

Matā 'ga Jako 'ga ruwa.

16 Jako 'ga Jose 'ga ruwa.

Jose 'ga Mari ēē mena. Mari ēē ra'yra 'ga Jejui 'ga. Ēē wi futat 'ga 'ari rakue. Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera te.

17 Abraão 'ga remyminū juapyret awau ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Davi 'ga upe rakue. A'eramū Davi 'ga remyminū juapyrera nānēwējēmī ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Papironi ywy pe 'gā nerooawa upe. Papironi ywy pe weroo re 'gā nānēwējēmī 'gā nemymīnū juapyrera ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Kristu 'ga i'aawa upe.

Jejui Kristu 'ga 'aawet

(Luka 2.1-7)

18 Nan Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga muri ywy pe rakue. Janeruwarete 'ga Agesagea Jejui 'ga mua Mari ēē upe rakue, ēē ra'yramū rakue. Mari ēē merama 'ga Jose 'ga. A'ere Jose 'ga ēē rerekoe'emauwe Janeruwarete 'ga Agesagea kunumī muri ēē upe rakue. 19 “Mari ēē ta'yt” 'e kwaapawe Jose 'ga 'jau ojeupe: “Najera'yra rūi futat. Nakoi we je ēē ree”, 'jau 'ga ojeupe. “Narekokatui je ēē 'awamū. Maran ajee je ēē rerekoi 'awamū 'ū? Namome'ua'uweri je ēē 'gā nupe. ‘Ta'yr ēē’ 'e kwaawe'emauwe pa je ēē retygi kwy”, 'jau 'ga ojeupe. Jose 'ga esage ma'ea. A'jeteetewi tee 'ga mama'e apoi rakue. A'eramū 'ga a'eramū oporerekowere'emamū ēē ree. A'ere 'ga nafutari ēē mojenosiā nanē nū. 20 Wemiaporam are 'ga wea'aramū oser enune. 'Ga ser ire Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amū 'ua ojesaukaa 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramū 'ga oje'ega Jose 'ga upe, judeu 'gā 'wyriat ymanera 'ga juapyrera 'ga upe, Davi 'ga juapyrera 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga Agesagea te kunumī amut Mari ēē upe. A'eramū ene epy'a'wyre'emamū ēē ree. “Narekoi je ēē”, ere awi. 21 Kūima'ea futat ēē ra'yra 'ga. 'Ga 'aramū ene 'ga re'roka. 'Ga futat 'ut opytuna 'gā tywera moiawamū 'gā nui. A'eramū ene Jejui nuga 'ga ree— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga fayupaw ipe 'ga upe.

(Grego 'gā je'eg imū aekatu'okat 'ea futat poromū Jejui 'ea.)

22-23 Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega mome'ui Isai 'ga upe rakue. “Anure nipo kūjāmuku ēē mū ra'yramū. Kunumī 'ga 'ar ire nipo 'ga 'jau Emanueu 'jau 'ga upe”, 'jau 'ga Isai 'ga upe rakue. (Epyreu 'gā je'eg imū Emanueu 'ea Janeruwarete 'ga ako jane pyri 'ea futat.) U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga Jejui 'ga muri kūjāmuku ēē mū upe.

24 Opag ire Jose 'ga awau Mari ēē 'wyr ipe, ēē rerua oje'wyr ipe, ywagipewara 'ga 'eawer imū etee futat rakue. 25 A'ere 'ga ēē ra'yra 'ga 'are'emauwe nokoi futari ēē ree. Ēē ra'yra 'ga 'ar ire Jose 'ga 'ga re'rogi. Jejuja 'ga inuga 'ga ree, ywagipewara 'ga 'eawer imū etee futat.

2

Kwara poawa katy awi 'ut ma'e 'gā

1 Perēi me Jejui 'ga u'aa rakue. Judeja ywy pype Perēi 'jawa amunawa 'upa. Israeu juapyrera 'gā nupe 'wyriaramū Erote 'ga renamū Jejui 'ga u'aa rakue. Jejui 'ga 'ar ire kūima'e 'gā amū 'ua Jerusareg ipe, Erote 'ga rekwaw ipe. Muku awi 'gā nuri. Kwara poawa katy awi 'gā nuri. Jaytata mojoyrūara 'gā. 2 'Gā poromū 'ut muku awi. A'eramū 'gā oporonupa ee judeu 'gā nupe:

—Ma'ape te pē'wyriarareterama 'ga 'ari 'awamueuu rai'i? Oroje'wyr ipe ore rekoramū jaytata yau renyfugamū ojesaukaa oree ai'i. Esakawe ore 'jau arajaupe ai'i: “Judeu 'gā 'wyriarareterama 'ga u'at ra'e”, 'jau ore arajaupe ai'i. A'eramū ore arajua koromū 'ga muorypa arakou— 'jau 'gā Jerusareg ipewara 'gā nupe.

3 A'eramū Erote 'ga opy'a'wyrāmū ee. “Ma'ape te judeu 'gā 'wyriarareterama 'ga 'ari rai'i” 'e renupawe 'ga opy'a'wyrāmū ee. “Tÿÿ. Je futat nā'ā a'ÿi 'wyriaramū judeu 'gā nupe re'ā”, 'jau 'ga ojeupe. “Awÿja upe sipo 'gā 'i poromū 'wei?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga opy'a'wyrāmū akou ee. Jerusareg ipewara 'gā juejue futat nanē opy'a'wyrāmū aipo are nū. 4 A'eramū Erote 'ga mainana 'wyriara 'gā murukaa ojeypyri Moisesi 'ga je'eger are moromu'jara 'gā neewe.

—Ma'ape te Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ari e'i te 'gā nakue— 'jau 'ga 'gā nupe.

5 —“Perēi me nipo 'ga 'ari”, e'i 'gā nakue. “Judeja ywy pype 'up ma'e pype nipo 'ga 'ari”, e'i 'gā nakue— 'jau mainana 'gā Erote 'ga upe.

6 —Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

“Perēi mewaramū pēē pejejenosōue'em pejeje'wyr awi.

Sikōi'ī agawewi pē'wyrā. A'etea nipo pē'wyr ipe futat pē'wyriarareterama 'ga u'at anure.

Poromū futat nipo 'ga 'ua ajemogou 'wyriarareteramū jeremiayuwamū pē nupe, Israeu juapyreramū pē nupe”,

'jau 'ga ikwasiarukaa Mikeiasī 'ga upe rakue— 'jau mainana 'wyriara 'gā imome'wau Erote 'ga upe.

7 A'eramū Erote 'ga muku awi 'ut ma'efera 'gā nenūina.

—Pe'je pejejua. 'Gā nemianuwa tywi saporogyta jarejetee 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau oporogytau 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranime te peesak jaytata yaua rai'i? Ma'e 'ara rupi te peesak rai'i? — 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā jaytata yau resakawera mome'wau esage 'ga upe.

8 A'eramū Erote 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau Perēi me. “Perēi me futat ore'wyriarareterama 'ga 'ari”, e'i mainana 'wyriara 'gā jee — 'jau 'ga jaytata yau resakarera 'gā nupe. —A'eramū pēē pejewau 'ga rekaa. 'Ga resag ire tepejot 'ga rekwawa mome'wau jee 'jau. A'eramū je nanē tewau 'ga muorypa— 'jau Erote 'ga 'gā nupe.

A'ere o'meramū te Erote 'ga 'i 'gā nupe. “Ga rekwawa tejeupe 'gā imome'u re too 'ga jukau 'jau kwy”, e'i te 'ga ojeupe.

9-10 Ojeupe 'ga imome'u re 'gā awau nū. 'Gā waw ipe jaytata yau ojesaukaru'japa 'gā nupe nū.

—Kuu. Kweramū janeremiesagera rekoi ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā aku'iramū jaytata yau are.

Jaytata weny rerawau 'gā nenune. A'eramū 'gā jaytata reny rewiri etee futat akou. Awau jaytata opyttau Jejui 'ga rekawawa 'oga 'arimū. ¹¹ A'eramū 'gā awau osou 'ga 'wyr ipe. Kunumī'ī 'ga 'gā esaka 'ga y ēē retee, Mari ēē retee. A'eramū 'gā wapyka wenupy'āu Jejui 'ga rowase 'ga muorypa. A'eramū 'gā wemirerurera okaraemā renū'jāu imua wepyrū awi imonou 'ga upe. Ouru, Janeruwarete 'ga upe iapypyra jany kasig, mira 'jawa jany kasig. Mīmera 'gā imonou Jejui 'ga upe. 'Ga upe 'gā nemirerurera epy ete mama'ea.

¹² Ypytunimū Janeruwarete 'ga oje'ega jaytata mojoyrūara 'ga amū upe 'ga fayupaw ipe:

—Pejewyt kasi pejewau Erote 'ga pyu ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

Opag ire ofayup ma'efera 'ga imome'wau opytuna 'gā nupe. A'eramū 'gā awawe'em Erote 'ga pyu. Amutee pe rupi etee 'gā awau ojewya oje'wyr ipe nū.

Oka'jama 'gā awau Egitu ywy pe

¹³ 'Gā o re ywagipewara 'ga amū ojesaukaa Jose 'ga upe. 'Ga fayupaw ipe 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

—Erote 'ga ifuwet Jejui 'ga ree. Anurenure'i nipo 'ga wemiayuwa 'gā murukari Jejui 'ga rekaa, 'ga jukaawamū. A'eramū ene 'awauwe futat 'ga rerawau 'ga y ēē retee eroka'jama 'ga wi. Egitu ywy pe pekwap. Peu futat pejepyttau. “Pe'je pejewya Judeja ywy pe”, pejejeupe je'e'emamū pēē pejekou Egitu ywy pe etee futat— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

¹⁴ A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemā mogatyrūmū. Ypytunimūwe futat 'ga Jejui 'ga rerawau 'ga y ēē reewe 'gā neroka'jama erawau Egitu ywy pe. ¹⁵ Erote 'ga manū'e'emamū 'gā akou Egitu ywy pe etee futat. Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: “Egitu ywy awi je teja'yra 'ga muri”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga u'eawer imū etee futat 'gā monoukaa Egitu ywy pe.

Kunumīakya apisiawet

¹⁶ Erote 'ga jaytata mojoyrūara 'gā napesaka 'ūina numiamū. A'ere 'gā nooi 'ga pyu. “Tÿÿ. Nuri futari te 'gā imome'wau jee 'wei. Je morytee pa 'gā nai'ī”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga amara'neramū 'ūina 'gā nee. A'eramū 'ga wea'aramū jaytata mojoyrūara 'gā je'e'ger are jaytata yau resakawer are. A'eramū 'gā 'jau: “Nomagwawi we kunumī 'ga mukūi kwara”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Pe'je pejewau kunumī'ī'ī apisaupap. Perēi mewara 'gā na'yra 'gā, ipyriu'i ajemogy ma'e 'gā na'yra 'gā. Mīmera ki peapisi. Mukūi kwara magwapare'ema 'gā juejue ki peapisi— 'jau Erote 'ga wemiayuwa 'gā nupe.

¹⁷⁻¹⁸ Ymā te Jeremi 'ga ka'arana kwasiari ee rakue.

“Rama 'jaw ipewara 'gā wapirū wa'yra 'gā.

Opapap 'gā na'yra 'gā nui.

Rakeu ēē taetu wa'y'ri are u'arasigeteteramū.

Ni'arasimawa'uweri te ēē wa'yra 'gā nee”,

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'jea futat 'ga remikwasiarera. 'Ga remikwasiarer imū etee futat Erote 'ga kunumī'ī'ī apisaupawukaa wemiayuwa 'gā nupe.

Egitu ywy awi 'gã 'ua nũ

¹⁹ Anure, Erote 'ga manũ re, Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga amũ resaukaa Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

²⁰ —Jejui 'ga ree ifuewet ma'e 'ga amanũ 'awamũ. A'eramũ ene 'ga rerawau erojewya 'ga y eẽ retee pejeweya Israeu juapyreramũ pejewy pe— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe 'ga fayupaw ipe.

²¹ A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemã mogatyrũmũ. A'eramũ 'ga Jejui 'ga rerawau 'ga y eẽ reewe, 'gã nerojewya oywy pe nũ. ²² Oywy upe owaẽmawe Jose 'ga 'wyrriara 'ga rera renupa. “Erote 'ga ra'yra 'ga, Akirau 'ga 'ũi 'wyrriaramũ Judeja ywy pewara 'gã nupe”, 'jau 'ga amũ Jose 'ga upe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga pyri oo awi. A'eramũ ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe nũ, 'ga fayupaw ipe nũ. “Garireja ywy pe pekwap”, 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramũ Jose 'ga 'gã nerawau Garireja ywy pe. ²³ Nasare 'jawa amunawa 'upa Garireja ywy pype. A'eramũ Jose 'ga 'gã nerawau 'gã neropytau Nasare pe. Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'i rakue: “Anure nipo 'gã 'i 'ga remimono 'ga upe, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, 'jau nipo 'gã 'ga upe”, 'jau Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nakue. A'eramũ Jose 'ga Jejui 'ga muaranupa Nasare pe futat, 'gã 'eawer imũ etee futat.

3*Juã Batista 'ga remimome'ufet*

(Maku 1.1-8; Luka 3.1-18; Juã 1.19-28)

¹ Anure, Jejui 'ga aranuw ire, Juã Batista 'ga awau amunawe'em ipe oje'ega ojepyri oo ma'e 'gã nupe. Judeja ywy pype 'ga rekoi oje'ega 'gã nupe:

² —Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tãmẽjẽ pejetywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimura 'ga resaukari janee. 'Ga remimurera 'ga 'ã Janejararetea. A'eramũ ki pẽẽ pejepoia pejetywer awi 'ga rur enune— 'jau 'ga 'gã nupe.

³ Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe, Juã 'ga rekawam are rakue:

“Amunawe'em ipe nipo 'ga amũ awau akou wafukaita 'ga nupe:

Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamũ, 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok imonou 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gã nupe. Aipo 'ga “pejetywer awi pepoit”, e'i te 'ga 'ua janee.

⁴ Juã 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waityramũ imunepa. Wyra pirera 'ga erekou aku'afaawamũ. 'Ga raitya ymãwarera 'ga raity 'jawerimũ etee futat, Eliasi 'ga raity 'jawerimũ etee futat. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mĩmera etee 'ga remi'ua rakue. ⁵ A'eramũ 'gã 'ua Jerusareg awi 'ga je'ega renupa ajatykau. Judeja ywy awi, Jotãuy ka'a awi. Mĩmer awi 'gã 'ua ajatykau 'ga je'ega renupa. ⁶ Otywer awi 'gã poir ire Juã 'ga 'gã pymĩãu 'y pe. Jotãuy pe 'ga 'gã pymĩãu. “Awamũ je mama'e esage etee iapoi, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ”, 'jau 'gã ojepymĩãukaa 'y pe 'ga upe.

⁷ A'eramũ fariseu 'gã satuseu 'gã netee 'ua kwaiwete ojepymĩãukaa Juã 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã nesakawe 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pëe pejejua pejejepymĩãukaa ekoete jee ki 'ei, pejetywer awi opoit ma'e 'jawe 'ũ? Pejetywer awi ra'ne pepoit kũi. A'eramũ te je pë pymĩ kũi— 'ga 'i etee 'gã nupe ojee 'gã jatykaramũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: —Janeruwarete 'ga imara'ne pë nee. Pëtywer are 'ga mara'neramũ pë nee. A'eramũ nipo 'ga pë nerekou tyweaete pëtywer are. “Ene'me awi”, pe'je awi etee jee. A'jea futat nipo 'ga pë nereko tyweretei. “Nore rereko tywera'uweri 'ga”, pe'je awi. A'jea futat 'ga pë nereko tyweretei— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

⁸ —Pe'je pejewau mama'e esage mũ apou pejetywer awi pejepoira resaukaawamũ kũi— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe. ⁹ —“O'meramũ 'ga 'i”, pe'je kasi jee ne. “Je 'ã Abraão 'ga juapyrera te. A'eramũ 'ga a'eramũ je rereko tywere'ema”, pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga ifutar ire amunipo 'ã 'ga ita mu'jagi Abraão 'ga juapyreramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰ —Sã'ã ae 'ywa i'a a'wyre'ema iypy mosoga. A'eramũ 'ã ae erawau imonou imomoa tata pe. Nan tee futat 'ga pë nerekoi pejetywer awi pepoire'emamũ— 'jau 'ga fariseu 'gã nupe satuseu 'gã netee.

¹¹ A'eramũ 'ga 'jau najuejue etee 'gã nupe:

—Je 'ã a'jea futat apymĩ pëe 'y pe tekou pejetywer awi pë poira resaukaawamũ. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pë nupe. Je rewiri 'ut ma'e 'ga te kũima'eeteetea te. Je naani. Je akotee'i ma'ea te. Apoate te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gã nupe. —Werowiaara 'gã nupe 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri. Werowiare'ema 'gã te nipo aje 'ga wereko tywerete anure — 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ¹² —Sã'ã ae juowuuran ape 'oga. A'eramũ 'ã ae a'yi esage mũ'jãu jui. A'eramũ 'ã ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gã monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

'Ype Jejui 'ga pymĩawet

(Maku 1.9-11; Luka 3.21-22; Juã 1.31-34)

¹³ Jotãuy pe Juã Batista 'ga rekoramũ, Jejui 'ga 'ua owaẽma 'ga upe rakue. Garireja ywy awi 'ga 'ua owaẽma ojejepymĩãukaa 'y pe Juã 'ga upe.

¹⁴ A'ere Juã 'ga 'i:

—Naani nũ'ũ. Naje rũi ene pymĩara. Ene te 'ã kũima'eeteetea. Je 'ã naani. Je 'ã akotee'i ma'ea te. A'eramũ je te amunipo 'ã tejepymĩãukaa enee— 'jau Juã 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ jee. A'ere Janeruwarete 'ga ene je pymĩa futari. A'eramũ jane iapou 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga Juã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'ga pymĩau 'y pe.

¹⁶ Opyĩ re Jejui 'ga 'ua awua 'y awi. 'Y awi 'ga wyrauwe ywaga owoka 'ga upe. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage rura resaka. Pykau 'jawe 'ua ywag awi wapyka 'ga ree. ¹⁷ U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi:

—Koromũ futat jera'yrarete 'ga. Jeremifutararetea 'ga. 'Ga etee futat je muorypararetea ojee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'gã nupe, Jejui 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe.

4

*Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet
(Maku 1.12-13; Luka 4.1-13)*

¹ 'Y pe 'ga jepymī re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerawau erekou amunawe'em ipe, mama'eukwaawa 'wyrriara 'ga resakaawamū. ² Peu akou Jejui 'ga ojemi'ware'ema akou. Kwarēta 'ara 'ga imagwapa akou ojemi'ware'ema. A'eramū 'ga opy'arayparamū akou. ³ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara 'ua 'ga resaka. “Taesak 'ga pōira 'uwa 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau akou ojeupe etee futat. “Teje'ega taenuwukat esaka 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ūina ojeupe etee futat. A'eramū 'jau Jejui 'ga upe:

—“Ku'jywa 'ga ra'yra je”, ere 'ā. A'eramū ene ita mu'jaga ejemi'uramamū— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara 'ua Jejui 'ga upe.

⁴ Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rūi je arowiat tekou. Tejuwarete 'ga etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree: “Nawemi'uram are tee rūi ae rekol”, 'jau oree jepi— 'jau etee 'ga jupe. —“Jeje'ega renupara 'gā etee te ajemogy a'jea futat”, e'i 'ga ikwasiarukaa inuga oree rakue. A'eramū je 'ga je'ega renupa tekou— 'jau Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe.

⁵ A'ere mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga rerawau Jerusareg ipe. Jerusarega pype Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ūina. A'eramū 'gā 'jau, Janeruwarete 'ga 'wyrarete, 'jau 'gā Jerusarega upe. Peu futat 'ga rerawau. Janeruwarete 'ga mogytaawa apyte'rarimū 'ga rerawau erojeupia. Ywatewate 'ga mogytaawa. ⁶ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara 'jau 'ga upe nū:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. A'eramū ene ewau epoa 'aw awi. Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa. Ymā ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe wa'yramū ene ree ikue.

“Tejepyriwara 'gā je omono enee.

A'eramū 'gā ojejukau ene ree.

A'eramū ene ejemokanāje'ema ewau e'aa.

Epya miamū ene imokanāje'ema ita are”,

'jau ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga ree ikue— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe. “Omorytee pa je 'ga kwy”, 'jau ojeupe numiamū.

⁷ A'ere Jejui 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamū. A'ere je narowiari futari eneje'ega. Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat ajepēja 'ga upe nanē nū: “A'jea futat sipo ajee 'ga jejukai je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne”, e'i 'ga ikwasiarukaa ajepēja 'ga upe rakue— 'jau 'ga jupe. —A'eramū je eneje'ega mojerowiare'ema — 'jau etee Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe.

⁸ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga rerawau 'ga roerojeupia ywytyr apyte'rarimū nū. Peu 'ga rerowaēm ire mama'eukwaawa 'wyrriara ywy resaukaa 'ga upe. Mama'ea ipype ajemogy ma'e reewe futat esaukapap 'ga upe. Kamēsīete futat mama'e resaukaa ywy pypewara resaukapap 'ga upe.

⁹ —Ikaturam te 'ā eneremiesaga. Je rowase eapyk ejenupy'āu je muorypa. A'eramū je eneremiesagera monoupap enee— 'jau Jejui 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau jupe:

—Ere ejepe'au je wi, ki mama'eukwaawaiwet. Ymã 'ã Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'ga amũ upe rakue. “Je te 'ã Pêjararetea. Je te 'ã Pênuwaretea. A'eramũ ki pëe jeje'ega tee enupa pejejemogyau. Je tee ki je muoryp pejepe pejejemogyau”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue— 'jau etee Jejuí 'ga jupe.

¹¹ Amojerowiare'emauwe mama'eukwaawa 'wyrriara ojepe'au awau Jejuí 'ga wi. 'Ga wi iorauwe ywagipewara 'gã amũ 'ua ojejukau 'ga ree.

Jejuí 'ga porowyky ypyruga
(Maku 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Aipo re Jejuí 'ga Juã Batista 'ga rera renupa. “Juã Batista 'ga 'gã opyyk imonou imunepa imyina moromunepawa pype” 'e renupa. A'eramũ Jejuí 'ga awau ojewya Garireja ywy pe nũ. ¹³ A'ere 'ga nopytai oje'wyr ymaner ipe, Nasare pe. Kafanaũ 'jaw ipe etee 'ga awau opytau. Kafanaũ 'jawa 'upa ypiauu pyri, Garireja 'jawa pyri. Ymã te Sepurõ 'ga juapyrera 'gã 'upa Garireja ywy pype Nafitari 'ga juapyrera 'gã netee 'gã 'upa rakue. ¹⁴⁻¹⁶ Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue, peuwara 'gã mome'wau rakue. Sepurõ 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Nafitari 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Jotãuy pyriwat, 'yë'ë pyriwat, Garireja ywy pewat. Mïmera 'gã 'ga imome'wau rakue. Garireja ywy pe judeue'ema 'gã nekoí judeu 'gã pyri rakue: “Anure nipo ppytunimũ ajemogy ma'e 'jawewara 'gã mama'e reny 'jawewara resagi.

'Awamũ 'gã nokwaawi Janeruwarete 'ga.

A'ere nipo 'gã anure 'ga kwaawi”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue. Isai 'ga 'eawer imũ etee futat Jejuí 'ga oi peu, Garireja ywy pe Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gã nupe.

¹⁷ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejetywer are ki pënea'at peje'arasigamũ pejejemogyau. A'eramũ futat pejeipoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramũ je myi 'wyrriaramũ pë nupe. Pejetywer awi pepoir ire 'ga pë mogyi wemiayuwamũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Jejuí 'ga remimu'eypy 'gã
(Maku 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ A'ere Jejuí 'ga awau watau Garireja ypiauu reme'y'warimũ. Aipo pe awau 'ga ipira rewara 'gã nesaka. Simão 'ga, Andre 'ga. Mïmera 'gã 'ga esaka. Simão 'ga rer irüa Pedroa. Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jejuí 'ga wesagamũ 'gã taityuu monou etyka 'y pe. ¹⁹ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejejua je rupi. Simu'e pëe 'jau. Naipira rewara rüi pëe 'awamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pëe 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰ A'erauwe 'gã taityuu rejaa awau 'ga rupi. ²¹ Awaw ipe Jejuí 'ga Tiago 'ga resaka 'ga rewirera 'ga retee, Juã 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra poromũ. Yarau pype 'gã 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. A'eramũ Jejuí 'ga 'gã mo'wya:

—Pe'je pejejua je rupi— 'jau 'ga Tiago 'ga upe, Juã 'ga retee.

²² A'erauwe 'gã ü'jäu yarau awi, 'uwa 'ga rejaa awau Jejuí 'ga rupi.

Kwaiwete Jejui 'ga 'gã katu'oka

(Luka 6.17-19)

²³ Garireja ywy pyterimũ Jejui 'ga awau akou peuwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

—Pejetywer awi pëpoiriweramũ Janeruwarete 'ga pëtywera moiri pë nui. A'eramũ 'ga pë mogyau wemiayuwamũ — 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

'Gã jatykaaw ipe 'ga 'gã mu'jau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. ²⁴ “Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã okatu'ok” 'ea awau uãina Siria ywy pypiaruga. A'eramũ kwe pewara 'gã we futat ikwaapa. A'eramũ kwe pewara 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'ga upe. Ojero'wu ma'e, iypip ma'e, ika'na ma'e, iteu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mĩmera 'gã 'gã erua Jejui 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga 'gã katu'okapap. ²⁵ A'eramũ kwaiwete 'gã awau Jejui 'ga rewiri. Tekapuru ywy awi, Garireja ywy awi, Jerusareg awi, Judeja ywy awi, Jotãu ry owajara katywar awi. Mĩmer awi 'gã 'ua ajatykau Jejui 'ga ree, 'ga je'ega renupa. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oga resaka nanë 'gã 'ua ajatykau 'ga ree nũ.

5

¹ Kwaiwete 'gã nesakawe Jejui 'ga ojeupia'i awau ywytyra rupi. A'eramũ 'ga wapyka. 'Ga apygauwe 'ga ree ijemu'ewet ma'e 'gã 'ua wapyka 'ga pyri. ² A'erauwe Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga remifutar are.

Iku'i ma'e

(Luka 6.20-23)

³ —Jarejuwarete 'ga upe “Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree” 'jara 'gã aku'iramũ ajemogyau.

A'e 'gã Janeruwarete 'ga imogyau wemiayuwamũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁴ Ojoo'o ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã mojemogypyka'i 'gã mogyau 'ga 'arasig awi.

A'eramũ nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁵ Ajuee ipota'wa ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

'Gã nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi u'eawer imũ etee futat.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁶ A'jea futat Janeruwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e are iparuapowet ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

A'e 'gã a'jea futat Janeruwarete 'ga opoat mama'e apoukaa wemifutar imũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁷ Ajuee ajemuaëm ma'e 'gã a'jea futat iku'i ajemogyau.

'Gã nee nipo Janeruwarete 'ga jemuaëmi.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁸ A'jea futat mama'e esage are etee ea'at ma'e 'gã iku'i futat ajemogyau.

“Tamuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau”, 'jau nipo 'gã ojeupe.

A'eramũ nipo anure aipo 'gã awau Jarejuwarete 'ga pyri.

A'eramũ 'gã a'e are aku'iramũ ajemogyau.

⁹ Ajaupe ojomota'waara 'gã aku'iramũ ajemogyau.

Anure nipo Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe: “Agamũ jera'yra 'gã”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

¹⁰ Jarejuwarete 'ga remifutara apo are ereko tyweripyrrera 'gã nipo aku'iramũ ajemogyau.

A'e 'gã Janeruwarete 'ga amogy wemiayuamũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau—

'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹¹ —Jeremiyuwamũ pejemogyramũ nipo je rerowiare'ema 'gã pẽ kurawĩ. Pẽ nerekou tyweaete je ree. Pẽ je'ẽwu'jaga je ree. A'ere pẽ pejereko tywereteramũ pẽku'i etee futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹² —Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pẽ nupe kwaiwete. A'eramũ pẽ pejeku'iramũ etee pejemogyau. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga je'ega mome'wara 'gã nereko tyweretei rakue. A'eramũ nipo 'ga rerowiare'ema 'gã pẽ nanẽ pẽ nerekou tyweaete 'ga rerowiaaramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽẽ 'ã jukyra 'jawe

(Maku 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ —Jukyra 'jawe pẽẽ. Sã'ã jukyra. Ipyu omosa re 'ã miaro'oa oneme'emamũ. Nan tee futat pẽẽ. Mama'e esage apo re mama'e tywera apoukare'ema 'gã nupe. Sã'ã ae jukyra tyweramũ monoa imỹina imomoa ukupepe. A'eramũ 'ã ipyu wata ma'e 'gã opyruga ee. Nan tee futat pẽẽ. Mama'e tywera aporamũ 'gã mu'jawarũ'em mama'e esage apo are. Nepẽ nerowiari 'gã a'eramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽẽ 'ã tata reny 'jawe

(Maku 4.21-25; Luka 8.16-18)

¹⁴ —Tata reny 'jawe nanẽ pẽẽ nũ. Tata renya 'ã ypytunaiwa mojesaka. Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e apo re pẽ nesakara 'gã neapyoramũ Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ nipo 'gã 'ga muorypa pẽ nee. Ywytyr apyte'rarimũ amunawa apo re ipyriwara 'gã juejue esaka. Nomimarũ 'ga amũ. Nan tee pẽẽ. Pẽ pyriwara 'gã juejue pẽnemiapofera resaka ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁵ —Nomonyga'uweri ae arãparĩna mũ imỹina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imỹina ajuesawamũ te. ¹⁶ Nan tee futat ki pẽẽ. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã nowase mama'ea peapo. A'eramũ nipo pẽ nesakara 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee, pẽ nemiapofer are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Moisesi 'ga remikwasiaret

¹⁷ —NaMoisesi 'ga remikwasiarerera mateepapa rũi je ruri. “Moisesi 'ga remikwasiarer imũ kasi mama'ea peapo ne”, na'e rũi je tekou. “Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã je'ega nia'wryi”, na'ea'uweri je tekou. Naani. Ee pẽ mueapyo katuawamũ te je ruri. ¹⁸ A'jea futat 'gã nemikwasiarer ymanera resageramũ janee 'awamũ miamũ futat. A'jea futat natepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wi. Ywaga teepawamũ wyy reewe 'eramũ miamũ futat natepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —Anure, Jarejuwarete 'ga pyri 'ga je'ega renuparera 'gã jemogyi kũima'eeteeteramũ. A'ere 'ga je'ega renupap katuare'ema 'gã naani. 'Ga je'ega renup katuare'ema 'gã ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re. “Peapo kasi mama'ea aipo 'ga je'eg imũ ne” 'jara 'gã nanẽ ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo

re nū. Aipo 'gā namojeupawa rūi 'ga pyri oo re— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁰ —Fariseu 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee mama'e esagea wapo 'me ae reape etee. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: “Mama'e esagea 'gā wapo”, 'jau nipo 'gā 'gā nesakara 'gā. A'ere 'gā naJarejuwarete 'ga muorypawamū rūi mama'e apoi. 'Gā 'jawe kasi peko ne. Jarejuwarete 'ga muorypawamū etee mama'e apou 'eramū etee nipo 'ga pē mogyi wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēmara'ne kasi pejepytuna 'gā nee ne

²¹ —Ymā te 'ga amū 'i janyepy 'gā nupe rakue: “Pejuka kasi 'ga amū ne. Oporojuka ma'e 'ga nipo 'gā weroo amū 'wyriara 'ga upe. A'eramū nipo 'wyriara 'ga oporojuka ma'e 'ga jukaukaa 'gā amū nupe, 'ga remijukafera repyaawamū”, 'jau 'ga amū janyepy 'gā nupe rakue — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ²² —A'jea futat 'gā 'eawera. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Pēmara'ne ekoete kasi pejepytuna 'ga ree ne. Opytuna 'ga ree imara'ne ekoete ma'e 'ga nanē nipo 'gā erawau ekoete 'wyriara 'ga upe nū. Opytuna kurapara 'ga nanē nipo 'gā erawau ekoete 'wyriara poara 'gā nupe nū. “Nene'akwaawi te 'ā ene” 'ga amū upe 'eramū Janeruwarete 'ga aipo 'jara 'ga monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ²³ —A'eramū ki pē pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe mama'e mū rerooaw ipe pejejea'aramū pejepytuna 'ga ree, pejejee iporomutare'ema 'gā nee 'jau. ²⁴ A'eramū ki pejejee iporomutare'ema 'ga upe ra'ne pejewau 'ga mojrūmū pejejeupe. Pejejeupe 'ga mojrū re tāmējē pejewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nū, mama'e rerawau 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

²⁵ —“Mama'e tywera 'ga wapo jee”, pejejeupe 'ga amū 'eramū pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pē nerooi 'wyriara 'ga upe ne. A'eramū 'wyriara 'ga pē monoukaa jefaruu 'ga upe, pē munewukaa ne. ²⁶ Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'earūi jui. Mama'e tywera apo mepy re tāmējē te pe'ē jui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Peko kasi pejejuemireko are ne

²⁷ —Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i janee rakue: “Peko kasi pejejuemireko are ne”, 'ga 'i janee rakue. ²⁸ A'jea futat 'ga 'eawera. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Kūjā mū resag ire nipo pē mū 'jau: “Kuu. Ikatura'mī te ēē nū'ū. Ako pa je ēē ree kwy”, 'jau nipo pē pejejeupe. Aipo 'jara 'ga wemirekoe'em are ako ma'ea futat. Wea'aw imū etee futat aipo 'ga akou wemirekoe'em are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ²⁹ —“Jerea je motywet. Ēē resage'em ire amunipo 'ā je najerea'ari ēē ree teko are”, 'jau nipo pē pejejeupe. A'eramū je 'jau pē nupe: “Orereaa ore motywerukat”, 'jau pejejea pemosok imonou imomoa pejewewi. Kasi a'e pe pēnea pē motywerukaru'jaw ine— 'jau 'ga 'gā nupe. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gā nupe numiamū. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pēo te naay teepawi pē nui. Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyra 'gā nupe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁰ —“Mama'e apoa ore motywerukat”, 'jau pejepoa pemonok imonou imomoa pejewewi. Aepo monoga ay futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā mama'eukwaawa rapyaw ipe imomopora

teayramũ. A'eramũ waywayramũ imonopyra 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

*Peetyg awi pejemirekoa
(Maku 10.11-12; Luka 16.18)*

³¹—Ymã te Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amũ upe ã ree. ‘Aetyk je ene tejemirekoferamũ akiko’, pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera ã ree, imonou ã ree upe”, 'jau 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³²—A'ere je 'awamũ je 'i pẽ nupe: Peetyk ekoete kasi pejemirekoa ne. 'Ga amũ ã ree 'ga reko re etee pẽ etyka. Kasi a'e pe tekotee 'gã 'i ã ree upe: “Okò nipo ã amutee 'ga ree ra'e. A'eramũ ã mena 'ga ã retyka”, 'jau nipo 'gã ã ree upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —A'eramũ 'gã anure kũima'e ã ree amũ remiarũnamũ 'jau ã ree upe ne: “Kuu. Emã'ẽ 'ga kũjã tywera ã ree 'ga wereko wemirekoramũ”, 'jau nipo 'gã ã ree upe. A'eramũ 'ga ã reereko re nipo amutee 'gã 'jau: “Amutee 'ga remireko ã ree 'ga wereko”, 'jau nipo 'gã 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽ'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne

³³—Ymã te Moisesi 'ga 'i janyepy 'gã nupe rakue: “Pẽ'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne. ‘Taapo mama'e esagea ene upe 'jau' Jarejuwarete 'ga upe 'jaramũ pẽ aipoa etee futat iapou 'ga upe peje'eawer imũ etee futat. A'ere kasi pẽ'me ne”, 'jau 'ga rakue. ³⁴ A'ere je 'i pẽ nupe: “Ywaga teepawe'emamũ je mama'e apoi enee”, 'jawe'em pẽ pejejaupe, pejeje'ega rerowiarukaawamũ. Pe'je peje'me'emamũ pejejaupe. Ywag ipe Janeruwarete 'ga rekoi. A'eramũ pẽ ywaga mome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁵ Ywya nanẽ pẽ imome'wau ekoete'em pejejaupe nũ. Ywya 'ã 'ga py rupawa futat. A'eramũ pẽ peje'me'emamũ ee nũ. Jerusareg are nanẽ peje'me ekoete'emamũ nũ. Jerusarega janyewyriarereete 'ga 'wyraretea te. A'eramũ pẽ imome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁶ “Mama'ea taapo ene upe 'jau” 'eramũ pẽ aipo etee futat iapou peje'eawer imũ etee futat. Pejeje'ega ekoete'em futat pejemogyau. “Teakag are je 'i enee mama'ea taapo enee 'jau”, 'jawe'em pẽ pejejaupe erowiarukaa futatee. Naene rũi e'awa mosigara. Naene rũi nanẽ e'awa moũnara nũ. A'eramũ ki pẽ pejeakag are peje'me'emamũ pejejaupe. ³⁷ “Mama'ea taapo enee 'jau” 'eramũ pẽ aipo etee futat iapou. Mama'e are pejeparuapower'emamũ pẽ “Naani. Najeparuapoweri je ee”, 'jau tãmẽjẽ ki pẽ pejejaupe. Pẽ'me kasi pejejaupe ne. Ojeupe pẽ'me'emamũ 'gã pẽje'ega rerowiaa. Ojeupe pẽ'meramũ 'gã pẽje'ega nuerowiari futari. “I'me ma'e 'gã te ako”, 'jau etee 'gã pẽ nupe ne. “Janeruwarete 'ga remianuwamũ je 'i enee: Mama'ea taapo enee 'jau, a'e je enee”, 'jau nipo 'gã o'me rerowiarukaawamũ ajaupe. Mama'eukwaawa 'wyriara i'me ma'ea futat. A'eramũ ki pẽ peje'me'emamũ pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

*Pejepyk kasi 'gã nee ne
(Luka 6.29-30)*

³⁸—Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejepyg iki 'gã amũ nee. 'Gã amũ nipo pẽnea mamuka 'eramũ pejepyka 'ga ree, 'ga rea mamuka. 'Ga amũ pejejãja mopen ire pẽ 'ga rãja mũ mopena, pejepyka 'ga ree”, 'jau 'ã Moisesi 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁹—A'ere je 'awamũ

je 'i pē nupe: Pejepyk kasi nanuara 'gā nee ne, a'e je pē nupe. 'Ga amū nipo eneretywape nupāu. A'eramū ki ejetywape nupānamū erowag etee amogaty 'ga upe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. ⁴⁰ —Eneraitya mū futaa nipo 'ga amū ene rerawau 'wyrriara 'ga upe. “Ejaitya emut amū 'ga upe, 'ga mepyawamū”, ere ki 'ga upe, 'jau futatee nipo 'ga ene rerawau 'wyrriara 'ga upe. A'eramū ki ejaitya emono etee 'ga upe ejaity poakuwuu reewe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴¹ —“Majepei kilometro rupi ene jekaraemā eroo jee”, ejeupe 'ga amū 'eramū ene erawau mukūi kilometro rupi 'ga upe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴² —“Mama'e mū emut jee”, ejeupe 'ga amū 'eramū imonou etee futat 'ga upe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —“Ekaraemā mū emut jee ra'ne”, ejeupe 'ga amū 'eramū “naani”, ere kasi 'ga upe ne. Emono futat 'ga upe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēporomutar iki pēē pejejee iporomutare'ema 'gā nee
(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³ —Pēmu'jara 'gā 'ā e'i pē nupe: “Pēporomutar ete ki pēē pejejekoty'aawa 'gā nee. Pereko esage etee ki 'gā. A'ere ki pejejee iporomutare'ema 'gā pereko tywet”, 'jau 'gā pē nupe. ⁴⁴ A'ere 'ā je 'i pē nupe: Pereko esage pejejekoty'aawa 'ga. Pejejee iporomutare'ema 'gā nee nanē pejejekau esage nū. “Ejejuka esage ki ore rereko tyweara 'gā nee”, 'jau etee ki pēē Jarejuwarete 'ga upe 'ga nee. ⁴⁵ Aipo apo re nipo pē nesakara 'gā 'i: “A'jea futat. 'Gā Ku'jywa 'ga remiayuwaretea. A'eramū 'gā 'ā 'ga 'jawe 'gā ojee iporomutare'ema 'gā nereko esagei”, 'jau nipo 'gā pē nesaka. Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo pāwē pāwē janee. Kwara 'ga imuenyu esage ma'e 'gā nupe, ia'wyre'ema 'gā nupe we. Amana 'ga imogyrukaa mama'e esage apoara 'gā nupe, mama'e tywera apoara 'gā nupe we — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴⁶ —Pejejee iporomutat ma'e 'gā nereko esagea etee sipo Janeruwarete 'ga afutat? Pejejee iporomutare'ema 'gā nereko tywera sipo 'ga afutat? Naani. Pē mepy sipo 'ga pejejee iporomutat ma'e 'gā nereko esage are? Naani. Nomepyi futari 'ga pē nupe. “Itywerete 'wyrriara upe ka'aranū rerooara 'gā”, 'jau 'ā pēē jepi. A'etea 'gā miamū wereko esage ojee iporomutat ma'e 'gā. ⁴⁷ Pejejee iporomutat ma'e 'gā nupe etee oporogyta ma'eramū 'ā pejejemogyau Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gā miamū oporogytau ojee iporomutat ma'e 'gā nupe. A'eramū je 'jau pē nupe: 'Gā nupe juejue ki peporogyta. Pejejee iporomutat ma'e 'gā nupe, pejejee iporomutare'ema 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe pejeporogytau pejejemogyau — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴⁸ —Janeruwarete 'ga 'ā mama'e esagea etee wapo pāwē pāwē janee. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'ga 'jawe futat — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

6

Pejejueape kasi pemono mama'ea Jarejuwarete 'ga upe ne

¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau akou 'gā nupe, 'gā mu'jau 'gā neko esage are: —Jarejuwarete 'ga upe mama'e apou kasi peapo amutee 'gā nupe pejejee 'gā moporesakawamū etee ne. Pēnemiapo resakara 'gā nipo 'jau: “Kuu. Esage ma'e 'ga ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū nipo nanuaramū Janeruwarete 'ga pē mepyawe'em pēnemiapofer are.

Aipo 'gã 'ea te futat pĕnemiapofera repya ra'e — 'jau 'ga 'gã nupe. ² — A'eramũ pĕĕ, imama'e'ema 'gã nupe mama'e mono re imonowe'em amutee 'gã neape. Pejejuea tywi pejejaupe mama'e mũ monou miamũ pĕĕ imome'wawe'em pejejaupe, pejejerowiaraipe'ema pejejemiapofer are. Sã'ã ae mama'e esage apoaramũ. Nan tee futat aipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã iapoi amutee 'gã ojee 'gã moporesakawamũ etee. Judeu 'gã jatykaaw ipe kwaiwete 'gã ajatykau 'upa. A'eramũ 'gã 'gã neape mama'e monou imama'e'ema 'ga amũ upe. Amunawa myter ipe nanĕ 'gã mama'e monou 'gã nupe nũ. Wemiapoa 'gã iapou mytuna 'gã nemiesagamũ. 'Gã nupe esaukaripyramũ te 'gã iapoi. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: “Kuu. Esage pa'e 'gã na'e nũ. Mama'ea 'gã omono imama'e'ema 'gã nupe”, 'jau nipo 'gã 'gã nesakawe. A'eramũ nipo 'gã nesakarera 'gã 'eawera etee futat 'gã nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga 'gã mepyawe'em anure — 'jau 'gã 'gã nupe. ³⁻⁴ — A'eramũ ki pĕĕ, ikaraemãe'ema 'gã amũ nupe mama'e mono re, imonou jemime futat. 'Gã nupe imonou kasi amutee 'gã nupe pejesaukar etee ne. Pejejekoty'aawa 'gã nupe miamũ pĕĕ pejejemiapofera mome'wawe'em. Jarejuwarete 'ga upe pejesakawamũ futat pĕĕ iapou. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pĕ mepyau pĕnemiapofer are — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono

(Luka 11.2-4)

⁵ — Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou ki, 'ga upe etee futat peje'eg. A'ere 'ã 'ga upe oporogyta 'me ma'e 'gã porogyta 'mei etee 'ga upe. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga upe oporogytau 'me ajemogyau. Amunawa pyter ipe nanĕ 'ã 'gã oporogytau 'me ajemogyau 'ga upe nũ. A'ere 'gã amutee 'gã nemianuwamũ tee 'gã porogyta 'me 'ga upe. 'Gã wesakawamũ etee 'gã porogyta 'mei 'ga upe. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã mepyawe'em anure — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ⁶ A'eramũ 'ga 'jau wenupara 'gã nupe:

— Pejemogy kasi 'gã 'jawe ne. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau pejejepe'au'i 'gã nui ra'ne. Pejejetee pejewau peje'ÿina pejeporogytau 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ete'i futat peporogyta pejejemogyau. A'eramũ nipo 'ga anure pĕ mepyau ojeupe pĕporogyta are — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

⁷ — Peporogyta ekoete kasi Jarejuwarete 'ga upe ne, 'ga upe pejeporogytau ne. 'Ga rerowiare'ema 'gã oporogyta 'me etee 'ga upe. Oporogytau 'me kwaiwete 'ga upe. “Ojeupe je porogyta kwajamũ nipo 'ga jeje'ega renuwi”, 'jau 'gã ojeupe numiamũ. ⁸ A'ere kasi peporogyta 'ga upe aipo 'gã 'jawe ne. Pejejea'awa etee peenũi 'ga upe. Ojeupe peporogyta enune 'ga pĕnemifutara kwaawi. A'eramũ ki pĕĕ pejejemifutara etee enũina 'ga upe — 'jau 'ga 'gã nupe. ⁹ — Nan iki peporogyta 'ga upe:

“Kiapi'ni. Ene 'ã Oreruwaretea. Ywag ipe 'ã ere'ÿi. A'eramũ ore oroje'ega arajupa enee.

Tene muoryp ki 'gã najuejue etee.

¹⁰ Kamĕsĕiete ki 'gã najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamĕsĕiete tere'ÿi 'wyriaramũ ore najuejue etee 'jau.

Ywagipewara 'gã 'ã mama'ea wapo eneremifutar imũ etee futat.

Nan tee futat ywy pewara 'gã iapoa ore arafutat.

¹¹ 'Awamũ ki mama'ea emut ore oreremi'uramamũ.

¹² Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoawer are.

A'eramū ki ene ejea'aru'jawe'emamū oretywer are.

¹³ Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apoe'em are.

Mama'e tywera jar awi ene ore a'gwau, mama'eukwaawa 'wyriar awi", pe'je ki 'ga upe— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga upe 'gā porogyta are.

¹⁴ —'Gā amū pejejereko tyweawer are pēē 'gā naykae'emamū Janeruwarete 'ga nanē nepē naykai pēnemiapo tywer are. Imoia etee futat 'ga pētywera pē nui. ¹⁵ A'ere 'ga pejejuaykapawe'emamū 'ga nanē pē nakyaupawe'em ee nū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

¹⁶ —'Ga upe pejeporogytaawa upe iwaēmauwe pēē pejewau pejejemi'ware'ema pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa esage. Aipoa Janeruwarete 'ga amuoryp. A'ere kasi pejejeakwara pemu'arasig ee ne. Janeruwarete 'ga remiayup 'me 'gā i'arasig ajemogyau. Weakwara nipo 'gā imotyaiapa ajemogyau. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "Kwe 'ga ty'ara weroporogyta Ku'jywa 'ga upe ra'e", 'jau nipo 'gā nesakara 'gā 'gā nupe. A'eramū 'gā 'eawera etee futat 'gā nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga nomepyi futari 'gā ee— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ee. ¹⁷ —A'eramū pēē 'ga upe pejeporogytaawa upe iwaēmauwe pejelowaeita, pejejemoyma pejeje'wyr awi peje'jāue'ēwe. ¹⁸ A'eramū pē nesakara 'gā ty'ara pereko kwaape'ema ajemogyau. A'eramū Janeruwarete 'ga etee futat ikwaapa 'ūina. A'eramū 'ga pē mepyau ee anure— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Jarejuwarete 'ga ree 'gā mu'eawet

(Luka 11.34-36; 12.22-34; 16.13)

¹⁹ —Anure nipo Janeruwarete 'ga pē mepyi ojeupe pēnemiapofer are. A'eramū ki pēē pejejea'aramū pejejeupe imepyram are. 'Au kasi pemomytun pejekaraemā ne. 'Auwara mama'ea teepaw etee. Jypemeruua etee taity a'upap. Itaju apopyrera miamū eposipopora etee a'upap. Muna'ywa nanē amunarūmū pēkaraemā are 'jau. A'eramū atee pawamū etee pē nui. ²⁰ A'eramū ki pēē mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe etee. A'eramū 'ga anure mama'e esage monou pē nupe, ojeupe pēnemiapofera mepyawamū. Peu te mama'ea nateepawa'uweri. Nitywi futari mama'e mateepaara. Nitywi futari jypemeruua. Naeposipopori futari mama'ea. Nitywi futari amunarū ma'ea peu. ²¹ Ojeupe pēē mama'e aporamū 'ga mama'e mū m'ŷigatui pē nupe peu ojepyri. Ojeupe pēnemiapofer imū etee futat 'ga pē mepyau peu. Ojeupe kwaiwete mama'ea pēē iapo re 'ga kwaiwete futat mama'e m'ŷigatui pē nupe. Ojepyri peo re te nipo 'ga wemim'ŷigatufera muri pē nupe. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga upe kwaiwete futat. 'Auwara karaemā momytunara 'gā ea'at 'auwara ako ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe karaemā momytunara 'gā nearamū Jarejuwarete 'ga ree— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

²²⁻²³ —Tata reny 'jawe aereaa. Sā'ā tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'e resagi. Ea ma'e 'gā wesak katu katu futat mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ā nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pēē. Ea ma'e 'gā 'jawewaramū pēē pēneapyo pejejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejejemogyau. A'eramū pēē mama'e apou Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramū nepēneapyoi futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramū pēē pejejemifutar imū etee futat mama'e apou pejejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pēē — 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

²⁴ —Namukūja 'wyrriara 'gā nemiayuwamū rūi 'ga amū rekoī. Noporowykya'uweri 'ga amū mukūja 'wyrriara upe. Kasi a'e pe 'ga majepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramū akou ne. Ajepeja 'ga ree jēmī oporomutare'emamū ne. Wemifutara 'ga je'eg imū etee mama'e apou ne. A'eramū 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imū mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pēē. Pejeka'aranūū kwai are etee ea'at ma'eramū nepēnea'aru'jawi Jarejuwarete 'ga ree— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Pēnea awi mama'e are etee pejemogyau, je 'i pē nupe. “Ma'ja je i'wau 'awamū”, pe'je awi pejejeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina. —Pēnea'ar awi pejejaity are etee pejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogypyk pejemogyau, 'jau je 'ā pē nupe — 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina. —'Ga te 'ā pē apo rakue. A'eramū 'ga ojee pejemogypygamū mama'e mua pē nupe. ²⁶ Sā'ā wya'ia. Wya'ia 'ā nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ā mama'e tymawa. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga mama'ea omono jupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Niapoi agawewi wya'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pēē taetu aje 'ā aeramū 'ga upe. A'etea sipo 'ga nojejukai pē nee?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁷ —Peko sipo amū pejeymane'em are ete ea'at ma'eramū amū pejeymane'emamū namutat?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Naani. Nia'wyrī futari aipoa miamū pē nupe ee pēnea'ara. A'etea te nipo pēyman pejemogyau. Pejeywyr are tee pejejea'aramū miamū pamanū futat. Mama'e are etee pēnea'at pē nekoa nepē koga'uweri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸ —A'eramū ki pēē pejejea'are'emamū pejemogyau pejejaity are ete. Sā'ā 'ywotyra jū mewara. 'Ywa 'ā noporowykyi agawewi opoty are. A'ere 'ā ipotyra esageteeramū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁹ —Ymā te janepytunera 'ga, Sarumāu 'ga, ikaraemā kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ā taity esage ma'ea rakue. A'ere 'ā 'ywotyra te 'ga raity esage apyraawi. ³⁰ 'Ywotyra 'ā majepei 'ara rupi etee wesageramū. A'eramū 'ā ai'iwe op̄ijagamū. A'eramū nipo 'ga amū iapyau. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga omokaturam ipotyra jupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jupe iapo re sipo 'ga nomonoī mama'e esagea pē nupe? Pēē taetu aje 'ā pēnesage 'ywotyra resage apyraapa 'ga upe. Ma'eramū pēē 'ga rerowiaraipe etee 'ū? Pe'je 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³¹ —Au'je mama'e are etee pēnea'ar ire. Pejemaēm awi pejemū'uram are etee. Pejemaēm awi nanē pejejaity are etee nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³² —Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te ajemaēm mama'e are etee. A'ere kasi pēē 'gā 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga pēnemifutara okwaap. Ojejuka 'ga pē nee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³³ —Jarejuwarete 'ga remifutar are etee pejejea'aramū pejemogyau. 'Ga je'ega renuw are ki pēnea'at. “Ga remifutar imū sipo je mama'e apoi” 'e are etee ki pejejea'aramū pejemogyau. Wemifutar imū mama'e apo are pejejuka re 'ga mama'e esage muri pē nupe, ojejukau pē nee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁴ —A'eramū ki pēē pejemuaēme'ema ai'iwewar are. “Au'je pa 'awauwewara kwy”, pe'je ki pejemuaēme'ema ee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

7

Pēpota'wa ki pejejee
(Luka 6.37-38, 41-42)

1 —“Nepēa'wyri pēē Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je kasi 'gā amū nupe ne. Aipoa 'gā nupe 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe. “Mama'e tywerete 'ā ereapo ekou”, pe'je kasi 'gā nupe ne. Aipoa 'gā nupe pēē 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. 2 —'Gā nupe pē'eawera 'jawerimū etee futat nipo Janeruwarete 'ga 'i pē nupe. Mama'ea 'gā nupe iapoawera 'jawerimū etee futat Janeruwarete 'ga iapoi pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina. 3-4 — Najuejue etee futat pētywet. A'eramū pēē “Itywet ma'ea pēē” 'jawarūe'em pejejaupe. A'eramū ki pēē pejejaupe aipo 'e enune pejetywera ra'ne etyka. 5 —“Najetywi je tetywera pyu”, pe'je nipo numiamū. A'ere pētyt futat. A'eramū pēē pejetywer awi ra'ne pejeipoia. A'ere pejewisirera tepepoat 'jau. “Ēre epōia etywer awi”, tepe'je pejewisirera 'ga upe 'jau — 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. —Sā'ā ae 'ywa tuwyrera weape i'aramū ajuea pewara resage'ema ajauī. A'eramū 'ā ae enuēmukaa ra'ne wea awi. Ojewi enuēm ire 'ā ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otywer awi ra'ne ae pōiri. A'ere ojopōaa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

6 —Pe'je pejewau kwe pewara 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree, a'e je 'awamū pē nupe. Ee iporenuwiwere'ema 'gā nipo e'i pē nupe: “Noreporenuwiweri ore 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū pēē 'ga mome'wau'jape'ema 'gā nupe. Pejewau kamēsīete 'gā nui. Amutee 'gā nupe etee pejewau imome'wau nū. Kasi a'e pe iparuerowiariwere'ema 'gā mara'neramū pē nee ne. Kasuru jarū 'jawe aipo 'gā. Sā'ā kasuru jarūa ujare'emamū ae murukare'ema ojepyri. Nan tee futat aipo 'gā. Sā'ā tajaūrana. Ojeupe ita esage momor ire ipyruga etee ee. Nan tee futat aipo 'gā— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

*Esage futat Janeruwarete 'ga
(Luka 11.9-13)*

7 A'eramū Jejuī 'ga 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga upe 'gā porogyta are:

—Ojeupe pēē mama'e renūjamū Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. “Je poar ape” ojeupe 'eramū 'ga pē poari futari. Kamēsīete 'ga peje-poare'emamū, pejeje'ega pejejemogyau pejeojere'emamū 'ga upe. Sā'ā mama'e 'ara ae wi. A'eramū 'ā ae ijaramū awau ekaa. Esag ire tāmējē 'ā ae opōia ekar awi. Nan tee futat kasi peojet 'ga upe mama'e renūi awi ne. A'eramū 'ga mama'e mua pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki pēko. 'Okwara rawopytymo'wog ire etee 'ga pōiri imopog awi. Nan tee futar iki pēē. Pepoit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramū 'ga pē poari futari— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. 8 —“Mama'e emut amū jee” 'jara 'gā nupe 'ga imuri futari. “Je poar ape” 'jara 'gā 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamū 'ga je'egi futari pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

9 —Pejenosī kasi mama'ea 'ga upe enūina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pē nupe. Namura'uweri 'ga mama'e tywera pē nupe. Sā'ā pēē. “Mama'ea emut amū jee, Kiapi'ni”, pejeja'yra pejejeupe i'eramū mama'e katurama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pē nupe, “mama'e esagea emut jee” 'eramū. Ta'yriaramū sipo ita pemono pejeja'yra upe, mani'oko'o renūjamū? Naani. 10 Moja sipo pemono pejeja'yra upe, ipira renūjamū? Naani. Mama'e esagea etee futat pemono pejeja'yra upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. 11 —Pēē 'ā aetywera agawewi. A'etea 'ā mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe. Nan tee futat ywag ipe 'ūi ma'e 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ā esage te. Ma'eramū sipo 'ga mama'e esage

mure'ema pē nupe, ojeupe pēē enūjamū? Amut futat 'ga mama'e esagea ojeupe enūnaramū pē nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

¹²—Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwa. Pefutat 'gā pejejeroko esagea. A'eramū pēē nanē pejejekau esage 'gā nee nū. Aipo are Moisesi 'ga ikwasari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē ikwasiaa ee rakue nū— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

Mukūi pea

(Luka 13.24)

¹³⁻¹⁴—Pe'i'i rupi ki pekwap. Pe'i'ia ywag ipe oo ma'ea. A'ere noko ayeteramū jupi ae oa. Amume'riramū etee te peo aipoa pe'i'i rupi. Pe'i'i rupi oo ma'eramū etee te peo Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi pejejemogyau peu. Peuu rupi ae oa te aje naayi futari numiamū. Kwaiwete te 'gā oi peuu rupi. A'ere peuu rupi oo ma'e 'gā oi mama'eukwaawa rapyaw ipe te. Peu futat 'gā oi ajemogyau nakwaparimū warāu rūi. Peu 'gā awau ajemogyau tywet— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

I'me ma'e are 'gā mu'eawet

(Luka 6.43-44)

¹⁵—A'eramū ki pēē pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararūare'ema 'gā nui. 'Ga je'ega nipo 'gā omome'u 'me pē nupe. 'Ga je'ega mome'wara 'jawe futat nipo 'gā numiamū. A'ere 'gā o'meramū te 'gā 'i. “Tamomoirukat 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, e'i tee 'gā ajemogyau. A'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ¹⁶—'Gā je'eg are ki pekwaap 'gā. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee 'gā mama'e mome'uramū pēē 'gā kwaapa. “Aipo 'gā a'jea futat 'ga je'ega omome'u”, pe'je ki 'gā je'ega renupa. 'Ga 'eawer imū moromu'jare'ema 'gā sigaty etee omome'u 'ga je'ega ajemogyau. Sā'ā y'waa 'ywa. Nooi ae ju'yw are maga rekaa. Nopo'oi ae mamāūūa amyneju 'yw awi. Nan tee kasi peo moromu'jat tywera 'gā je'ega renuwu'japa ne — 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Y'wa 'yp katurama i'a katuram tāmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. Y'wa 'yp katurama pekwaap i'a esage are. ¹⁸Ni'a katurama'uweri futari y'wa 'ywa tywera. Y'wa a'wyre'ema etee 'ā akā are. Y'wa katurama 'aa o'ywa katurama 'jawe tāmējē futat— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ¹⁹⁻²⁰—Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gā ia'wyre'ema futat. 'Gā je'eg are pēē moromu'jat tywera 'gā kwaapa tāmējē futat. O'me are 'gā mu'e re nipo moromu'jat tywera 'gā wa'wyre'emamū. Sā'ā y'wa a'wyre'ema jara 'gā y'wa 'ywa retyga imonoa imomoa tata pe. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga moromu'jat tywera 'gā monoi imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe anure— 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete

(Luka 13.25-27)

²¹—“Ore 'ā Jeju 'ga remiayuwa”, e'i futatee nipo 'gā amū. “Jeju 'ga Orejararetea”, 'jau futatee nipo 'gā. A'ere 'gā nousei futari ywag ipe. Nuapoi futari 'gā mama'ea Jeruwarete 'ga remifutar imū. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. A'eramū 'gā osowe'em ywag ipe. 'Ga je'ega renupa 'gā etee futat oo ajemogyau ywag ipe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ²²—Anure nipo Jarejuwarete 'ga rowase pejemajatykaaw ipe kwaiwete 'gā 'i ekoete

jee: “Jarejuwarete 'ga je'eg are ore oi kwe pewara 'gã mu'jau ikue”, 'jau nipo 'gã jee. “Eneremiayuwa 'jawe futat ore mama'eukwaawa moia erekwara 'gã nui. Eneremiayuwa 'jawe futat ore aereapiopoe'ema apou ikue”, 'jau nipo 'gã jee— 'jau 'ga 'gã nupe. ²³—A'ere nipo je 'i 'gã nupe: “Pěẽ pekwap futat je wi muku. Jeremiayup 'mea te pěẽ. Mama'e tywera apoarera te pěẽ”, 'jau nipo je 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

I'akwaap ma'e

(Luka 6.47-49)

²⁴—Jeje'ega renuparamũ pě'akwaap pejejemogyau. Sã'ã i'akwaap ma'e 'ga 'oga mÿja ywy ãtã pype. ²⁵Kwaiwete agawewi 'ã amana 'ua. Ywytuu agawewi 'ã erua. A'etea 'ã 'oga nu'ari futari ywytuu upe. 'Y ruwiretea miamũ 'ã owaẽme'ema jupe. A'eramũ 'ã aipoa 'oga awawe'em ppy pe. Nan tee futat jeje'ega renuparamũ pěẽ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶—A'ere jeje'ega renupare'emamũ pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga omÿi amũ 'y apopewa pype. ²⁷A'eramũ amanakyr ppy are we 'ga roga awau ppy pe 'ga wi. A'eramũ futat 'ã 'y rypojuaga 'ga roga retyka 'ga wi. A'eramũ nipo jeje'ega renupare'emamũ pěẽ aipoa 'oga apoara 'ga 'jawe etee futat. Aipo 'ga 'jawewaramũ nipo pěẽ anure pejepapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸⁻²⁹Jejui 'ga porogytapaw ire, 'ga renuparera 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nũ— 'jau 'gã ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'jawe rũ 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gã Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã ae mu'ei— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere Jejui 'ga nanarũi. U'eawer imũ etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ 'ga ree.

8

Ipito'om ma'e

(Maku 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga 'ua ojyppa ywytyr awi nũ. Kwaiwete 'gã 'ua ojyppa 'ga reewe te futat. ²Poje ipito'om ma'e 'ga amũ 'ua wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jejui 'ga ae katu'okara”, e'i 'gã jee. A'eramũ je tejua tejesaukaa enee. Je ree ejemuaẽmiweramũ je mokã'ẽ ape— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³Aipo ojeupe 'erauwe Jejui 'ga opo monou 'ga 'arimũ:

—Ko ajee je ene mokã'ẽi 'wei— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Oje'arimũ 'ga po mono ppyrauwe okã'jãu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramũ futat 'ga pira ojekatu'oka. ⁴'Ga mokã'ẽ re Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokã'ẽawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okã'ẽ je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resag ire 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mũ rerawau 'ga upe. A'eramũ 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekã'ẽawer are— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat ene ejeymawa mũ rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Ejeymawa mũ rapyukara ene ekã'ẽawera resaukaawa futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramũ ipito'om ma'efera 'ga awau ojeupe 'ga 'eawer imũ etee futat iapou.

*Jefaruu 'ga remiayup**(Luka 7.1-10)*

⁵ Kafanaũ pe 'gã waẽm ire jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga amũ 'ua owaẽma Jejuu 'ga upe. Tapy'yi amuteea te 'ã 'ga, romanũa te 'ã 'ga. ⁶ A'eramũ 'ga 'jau Jejuu 'ga upe:

—Jeremiayuwa 'ga ojero'wu 'upa ayrũgatugatu 'ga 'upa— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

⁷ Aipo ojeupe 'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere iruukwe. Too ene rupi 'ga katu'oka 'jau— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

⁸—Naani nũ'ũ. Ene 'ã kũima'eeteetea te. Je 'ã akotee ma'ea te. Eje'eg imũ etee futat ekatu'ok 'ga. “Ojekatu'ok futat 'ga” ene 'eramũ 'ga jekatu'ogi futari— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe. ⁹—Je 'ã jefaruua. A'eramũ je te'wyrriara 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ã jefaruua 'gã 'wyrria'ria. Sẽg jeremiayuwa jefaruu 'gã pytuna. A'eramũ jeremiayuwa 'gã jeje'eg imũ etee futat mama'e apou ajemogyau. 'Ga amũ upe je 'jau: “Ere ewau peu jee”, 'jau je 'ga upe. A'eramũ 'ga awau. Ajepeja 'ga upe je 'jau jepi: “Ere ejua 'au je pyri”, 'jau je 'ga upe jepi. A'eramũ 'ga 'ua je pyri jepi. Tejeupe oporowyky ma'e 'ga amũ upe je 'jau: “Ekwap mama'e apou jee”, 'jau je 'ga upe. A'eramũ 'ga jeje'eg imũ etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramũ ene nanẽ eje'eg imũ etee futat jeremiayuwa 'ga katu'oka jee— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

¹⁰ Aipo ojeupe 'eramũ Jejuu 'ga oporesagamũ etee 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau wewiri ako ma'e 'gã nupe:

—Israeu juapyrera agawewi 'ã pẽẽ. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Inãinãni'ĩ etee futat 'ã pẽẽ je rerowiaa pejejemogyau. Ko 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jejuu 'ga wewiri ako ma'e 'gã nupe. ¹¹—Peapyaka jeje'eg are? Anure nipo kwaiwete 'gã oi osou ywag ipe. Amunap tesirũmer awi we futat nipo 'gã oi ajatykau ore ree ywag ipe. Peu futat 'gã jemi'wari ymãwarera 'gã pyri. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã pyri nipo 'gã awau ojemi'waa. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea 'gã je rerowiat ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã awau ajatykau ore ree peu Jarejuwarete 'ga pyri. ¹² A'ere 'ã judeu 'gã jẽmĩ naani. Ywag ipe oo ma'eramera 'gã futat numiamũ. A'ere 'gã naje rerowiari etee. Amume'ri 'gã etee 'ã je rerowiaa. A'eramũ nipo Jeruwarete 'ga je rerowiare'ema 'gã monou 'gã pe'au muku ojewi. Ypytunaiwayay pype nipo 'ga 'gã monoi. Peu futat nipo 'gã wayrũ ojere'emamũ ajemogyau. Aya nipo 'gã nerekou, 'gã maema 'gã na'jywa mokãina 'gã mogyau— 'jau Jejuu 'ga wewiri ako ma'e 'gã nupe.

¹³ A'ere 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe nũ:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nũ. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ eneremiayuwa 'ga ojekatu'oka enee nũ— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ. Owaẽma ppy we 'ga wemiayuwa 'ga resaka, jaruete 'ga reko esaka. Jejuu 'ga 'eawa rupi we etee futat 'ga remiayuwa 'ga ojekatu'oka.

*Pedro 'ga rojo ẽẽ**(Maku 1.29-34; Luka 4.38-41)*

¹⁴ A'ere Jejuu 'ga awau Pedro 'ga 'wyr ipe nũ. 'Ga roga pype osouwe 'ga Pedro 'ga rojo ẽẽ resaka. Iro'y ẽẽ 'upa.

¹⁵ A'eramũ 'ga awau ẽẽ popyyka. A'erauwe ẽẽ ro'ya atepawamũ ẽẽ wi. A'erauwe ẽẽ afu'ama okama awi mama'e apou 'ga upe 'ga mojem'i'waa.

¹⁶ Kaaruwamũ peuwara 'gã kwaiwete mama'eukwaawa rerekwara 'gã nerua Jejui 'ga upe. A'eramũ 'ga mama'eukwaawa moia 'gã nui, oje'eg imũ etee futat. Ojero'wu ma'e 'gã nanē 'ga ikatu'oka nũ. ¹⁷ Ymã te Janekaruara 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga 'ga mome'ui rakue: “Janekaruara 'ga omoit jane wi, jane katu'oka”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Jejui 'ga remiaporama 'ga imome'wau inuga ka'aran are rakue. A'eramũ 'ga 'gã katu'oka, Isai 'ga 'eawer imũ etee futat.

*“Too ene rupi 'jau” 'ga 'eawet
(Luka 9.57-62)*

¹⁸ Anure kwaiwete 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gã nesakawe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Kwe katy soo jareyaapa 'jau, 'y owajara katy 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹ 'Gã o enunewe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga amũ 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —Taata tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ã je najerogi te tekou a'i kũi. Kasuru'miara te 'ã ok. Ywy kwara 'ã 'ga roga. Wyrã'i nanē 'ã waityramũ nũ. A'eramũ 'ã kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarũi. Aset ekoete tee futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesa ekoete tee futat tekou. Je 'ã pēneki'yra agawewi. A'etea 'ã je najerogi tekou. Jeremiayuwamũ nan tee futat pejemogy nũ. A'etea futat te eneatawet je rupi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Tene ajee jeruwa manũi ra'ne. Tejuwa 'ga manũ re too ene rupi 'jau. 'Ga manũ re nipo a'jea futat tekou wwyapi ene rewiri. Tejuwa 'ga manũa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²² A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene'me awi. 'Awauwe futat ejot je rupi. Eneruwa 'ga manũ re amutee 'gã totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ywyruu muojeawet

(Maku 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ A'ere Jejui 'ga u'aa yaru upe, wemimu'e 'gã netee. ²⁴ 'Gã yaapaw ipe wwyruua 'ua erujewi 'gã nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotypy-wyka ja'wyja'wy 'gã nupe. A'ere Jejui 'ga seri etee futat 'upa. ²⁵ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'ga renũina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kũi! Sapap jane kũi!— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶ Opag ire 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pejekyjau nanimenime 'ũ? Maran ajee nepejemogypygyi etee je ree 'ũ? Nepeesagi nipo pejejepype je rekoa ki sa? Je te 'ã areko pēē. Je rerowia'ri etee 'ã pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

A'erauwe 'ga fu'ami oje'ega wwyruu upe, tyjapetega upe nanē nũ. A'erauwe futat wwyruua wojeramũ. 'Y rajapetega nanē wojeramũ nũ.

²⁷ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Ma'e pãjē 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Wwyruua te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kũi. 'Y rajapetega nanē 'ga 'ã imuojea erujewi nũ. Ma'e pãjē 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega wwytu upe jepi nũ, wwytu muojera erujewi jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe

oporesagamū 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

*Mama'eukwaawa rerekwat
(Maku 5.1-20; Luka 8.26-39)*

²⁸ Garireja ypiauu owajara katy owaēm ire 'gā oyaruu monou imojekoka Gatarā ywy are. Yaruu awi Jejui 'ga ēm ypyrauwe mukūja 'gā 'ua 'ga rowosōu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā poromū. Tywy 'arimū etee futat 'gā nekoi. A'eramū 'gā 'ua tywy awi Jejui 'ga repejāna. Mama'eukwaawa 'gā muarūukare'ema 'gā mamara'neu 'gā mogyau. Ipo-
jyte 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā pyriwara 'gā okyjau 'gā nui. Nooi futari 'gā 'gā pyri. ²⁹ A'eramū Jejui 'ga resakawe mama'eukwaawa werewara 'gā muafukajukaa Jejui 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. Maran te ore rereko ape? Norowaēmi we ore orojereko tyweawa upe— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

³⁰ Aipo 'eramū mukuu'i tajaurana ajemogyau ojemi'waa. Kwaiwete tajaurana. ³¹ A'eramū mama'eukwaawa 'jau Jejui 'ga upe:

—'Gā nui ore moir ire ore monoukar ape tajaurana wywyterimū ore mojejaga— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

³² —Pe'je ajee pejewau— 'jau Jejui 'ga jupe.

A'erauwe mama'eukwaawa awau ū'jāu 'gā nui. Awau ojejaga tajaurana pype. A'eramū tajaurana mama'eukwaawa ojepype ijejagamū erowawaka erajemogyau. A'eramū erawau enujāna ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³³ A'erauwe tajauran are omaenun ma'e 'gā awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe:

—Ekoay Jejui 'ga 'ua tywy 'arimū ako ma'e 'gā pirewara omoit 'gā nui ko, imonou tajaurana pype ko. A'eramū tajaurana opapa ko— 'jau 'gā awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe.

³⁴ A'erauwe amunaw ipewara 'gā 'uapap Jejui 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ere ejepe'au orewwy awi. Nenea'wyrī ene ra'e. Orereymawa 'ā ereapisipap— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga awau 'gā nui.

9

*Iteu ma'e
(Maku 2.1-12; Luka 5.17-26)*

¹ A'eramū Jejui 'ga awau 'gā nui. Awau u'aa yaruu pype, awau oyaapa nū. Oje'wyr ipe 'ga awau ojewya nū. ² A'eramū peuwara 'gā teewi iteu ma'e 'ga rerua Jejui 'ga upe nū. 'Ga rerua 'ga rupia 'ga rupawa reewe Jejui 'ga upe. “Je rowiat pa 'gā ajemogyau ra'e”, 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Erekyje awi je wi kūi. Enetywera je amoit ene wi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'ga rerowiare'ema ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awŷja 'agamū 'ū? Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi— 'jau 'gā ajaupe. —Enetywera je amoit ene wi 'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoi 'ga 'i te janee— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

⁴ A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramũ pēē poromũ 'jau pejejeupe 'ũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵— Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramũ ae nanē ojotywera moiri ajai nũ kũi— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁶—Pēneki'yra je 'ã. A'eramũ je tepãjē resaukaa pē nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pē neape— 'jau 'ga 'gã nupe. — 'Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. — “Aeteufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nũ”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ã opãjē amut jee. A'eramũ je pētywera moia pē nui, iteu ma'e mafu'ama nanē nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷ Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gã neape. A'eramũ 'ga wupawa pyyka erawau oje'wyr ipe. ⁸ A'eramũ esakarera 'gã ajemogyau okyjau, oporesagamũ 'ga ree. A'e pype 'gã aku'iramũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe.

—Kuu. Namafu'ami sipo 'ga 'ga pa, a'e ako je ko re'ã— 'jau 'gã ajaupe. —Ku'jywa 'ga 'ga amafu'amukat 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã esage ma'eramũ, ki Ku'jyp. Ene 'ã eremafu'amukat 'ga 'ga upe. Epãjēa 'ã eremut 'ga upe rai'i— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Mateu 'ga mo'wyawet

(Maku 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ A'eramũ Jejui 'ga awau watau nũ. Awaw ipe 'ga Mateuramũ je resaka. 'Wyriararete upe ka'aranũ pyykarera je. Jeporowyky je renamũ Jejui 'ga 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga jee, je mo'wya ojeupi.

A'erauwe je tepoia teporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramũ futat je tewau 'ga rupi, 'ga remĩmu'eramũ. ¹⁰ A'ere je 'ga mo'wya teje'wyr ipe:

—Ere ejua ejemi'waa je pyri. Ere ejemiayuwa 'gã nenũina erua erojemi'waa jerog ipe— 'jau je 'ga upe.

A'eramũ 'gã 'ua ojemi'waa jerog ipe. Orojemi'waaw ipe kwaiwete 'wyriararete 'ga upe ka'aranũ pyykara 'gã 'ua ojemi'waa ore pyri. Mama'e tywera apoara 'gã nanē 'ua ojemi'waa ore pyri nũ. ¹¹ Poje fariseu 'gã amũ 'ua ore resaka. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga remiayuwa 'gã nupe:

—Kuu. Ma'eramũ pēmu'jara 'ga ojemi'waa 'wyriararete 'ga upe ka'aranũ pyykara 'gã pyri 'ũ? Nia'wyrĩ 'gã kũi. Mama'e tywera apoara 'gã pype nanē 'ga reni ojemi'waa kũi. Nojemi'wari noko ae 'gã pyri 'ja. Nia'wyrĩ 'gã ajemogyau kũi— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹²⁻¹³ Aipo 'gã 'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã pyri je rekoĩ 'gã poaawamũ te nũ'ũ. Je 'ã morofuanugara 'jawewara te ako 'gã nupe. Sã'ã morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gã nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gã nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyrĩ'ema 'gã katu'okawamũ te je ruri. “Je jeresage”, pe'je 'ã. A'ere je naesage ma'eramũ rui je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri. Pe'je pejewau pejemu'jau Jarejuwarete 'ga 'eawer are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue:

“Je upe mama'e mura esage futat jee.

A'ere pejejuue pēpota'wa esagea taetu esageramū jee.

Nafutari je tejeupe pēnemimurera, pejejuue pejepota'wa esage'em ire",
'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(Maku 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Anure Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā amū 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Juā Batista 'ga remiayuwamū ore orojemi'ware'ema futat oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nemiayuwa 'gā nanē ojem'i'ware'ema futat oje'ega 'ga upe jepi nū. 'Ga upe oporogytaawa upe iwaēmauwe ore orojemi'ware'ema Jarejuwarete 'ga upe oroporogytau jepi. A'ere 'ā eneremiayuwa 'gā nanarūi. Niojeri agawewi 'gā 'ā ojem'i'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akokatu ma'e 'gā nekokaturamū sipo 'gā nekokatu resakara 'gā ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire tāmējē te 'gā py'arayparamū nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —'Gā nui akokatu ma'e 'gā jepe'aramū tee esakara 'gā poiri ojem'i'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe u'ama. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gā wojere'emamū ojem'i'war awi ojepyri je rekamū. Ojewi je o re te nipo 'gā nojem'i'wari ajemogyau. Je o re te nipo 'gā 'arasigamū ajemogyau je ree. A'eramū te nipo 'gā nojem'i'wari ajemogyau wea'aramū etee je ree— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶ —Ymā te 'ā aepy 'gā pē mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ā 'awamū pē mu'ei nū. Amutee are je 'awamū pē mu'ei nū. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogyta aepy 'gā nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramū ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gā nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe taity yau opoejamū erojefuapygi etee ne. A'eramū futat taity ymanera otoroka etee nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ¹⁷ —Y'way yau ae nueko'wogi yrū ymanera pype. Yrū yau pype te ae eko'wogi. Yrū ymana pype sieko'wok 'eramū ajaiwayramū erujewi. A'eramū futat opy'apefugamū wajaiwamū yrū pype. A'eramū futat wyrū kakau. A'eramū ojeko'woka— 'jau 'ga 'gā nupe. —Yrū yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Yrūa kaw'em nanē nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ee. —Nan tee futat nepemojopypea'uweri jeporogytafera morogyta ymaner are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Kūjā ēē mū kūjāmuku ēē retee

(Maku 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ 'Ga porogyta 'ga renamū kūima'e 'ga amū 'ua owaēma Jejui 'ga upe. Judeu 'gā 'wyrīa'ri 'ga amū 'ua wapyka wenupy'āu 'ga rowase. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Jera'jyr ēē amanū 'awamue futat ko. A'eramū ene ejua ēē resaka. Epa ēē 'arimū imonoramū nipo ēē ferawi nū— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe. Taesak ēē enee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga afu'ama awau 'ga rupi. 'Ga remimu'eramū ore nanē arawau 'gā nupi nū.

²⁰ Orewaw ipe kūjā ēē mū 'ua Jejui 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa ppyka. Ojero'wu ma'e ēē. Tusi kwara ēē imu'aa akou ojero'wau. Nuogi

futari eë ry eë wi. Ymã te eë rekoï rakue. ²¹ A'eramũ eë 'jau ojeupe etee futat: “Kĩã raity ppygamũ tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau eë ojeupe etee futat. A'eramũ eë 'ua 'ga raity pypireme'ywa etee agawewi ipyyka. A'etea eë ojekatu'ok 'ga raity pypireme'ywa ppyg pyrauwe futat. ²² A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu eë ree. A'eramũ 'ga 'jau eë upe:

—Erekyje awi kari. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ je ene katu'oka akiko— 'jau 'ga eë upe.

Eë upe aipo 'ga 'erauwe eë ojekatu'oka.

²³ A'ere Jejui 'ga ore reruatau nũ. “Jera'jyra eë ree epoa emono” 'jara 'ga 'wyrã upe orowaem ire orosou. Orosouwe Jejui 'ga eë ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. 'Ga mo'wyarera 'ga ra'jyra eë rapirũmũ eë rerekou. Jumi'ara'nĩ moje'egara 'gã nanẽ 'ga esaka nũ* Kwaiwete 'gã 'upa 'oga pype. ²⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je peje'jãu pejewau ukupepe. Namanũi eë. Oset tee eë 'upa. Peesag iki je eë momaga— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãu etee.

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

“Amoferap nipo je eë re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, “oset tee eë 'upa”, 'jau etee 'ga 'gã nupe.

²⁵ 'Og awi 'gã mũ'ẽ re 'ga amanũ ma'efera eë poppyka.

—Ere ejua ewy, ky'ri— 'jau Jejui 'ga eë upe.

A'erauwe eë ferawi opya afu'ama. ²⁶ A'eramũ 'gã eë moferapawera mome'wau imuãina ojeperywara 'gã nupe.

Mukũi eae'ema 'gã

²⁷ Eë moferaw ire Jejui 'ga awau pe awi nũ. 'Ga remimu'eramũ ore arawau 'ga rupi. Orewaw ipe mukũja eae'ema 'gã 'ua ore rewiri wafukaita Jejui 'ga upe:

—Jejui! Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera! Ore resag ape. Epãjẽ mũ ore katu'og ape— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

²⁸ 'Og ipe ore se re, 'gã nanẽ awau osou nũ, Jejui 'ga rerowyka. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je rerowiat te pejepe pejejemogyau jepi? “Ore mamã'ẽ 'ga nũ” 'ea te perowiat pejejemogyau?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Aruerowiat futat ore ene— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga opo monou 'gã nea are.

—Tejerowiat pejemogyramũ je pẽ mamã'ẽi— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰ A'erauwe futat 'gã amã'jãu. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe kwe pewara 'gã nupe kamẽsĩete ne, jerera muãje'ema kamẽsĩete amunawa pype ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹ A'ere 'gã naani. Nuereko katui 'gã 'ga 'eawera, 'ga rera muãina kamẽsĩete pewara 'gã nupe.

Ije'ege'ema 'ga

³² Jejui 'ga wi 'gã o ppyrauwe 'gã amũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejui 'ga upe.

—Mama'eukwaawa mũ 'upa 'ga pir are. A'eramũ 'ga oje'ege'ema akou. Mama'eukwaawa 'ga nomoje'egukari imogou— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'erauwe Jejui 'ga imoia 'ga wi.

* **9:23** Ajamanũnamũ ipypyra poromũ jumi'ara'nĩa.

³³ Ojewi Jejui 'ga imoir ire 'ga oje'ega nū. A'eramū 'ga resakara 'gā oporesagamū 'ga ree ajemogyau.

—Niesagi pa jane nanuara Israeu juapyreramū jareywy pe jepi nū— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū 'ga ree ajemogyau.

³⁴ A'ere fariseu 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā 'jau:

—Naani nū'ū. Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imū tee 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi nū'ū— 'jau futatee 'gā 'gā nupe.

Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee

³⁵ Pe awi Jejui 'ga awau nū. Awau 'ga amunawa moy moyka akou. 'Ga remimu'eramū ore arakou 'ga retee te futat. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'ga awau 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Pejetywer awi pēpoiriweramū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui. A'eramū 'ga pē mogyau wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe akou, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

Ojero'wu ma'e 'gā 'ga ikatu'oka akou. ³⁶ Kwaiwete 'gā jatykai 'ga ree, 'ga porogyta renupa. 'Gā nesakawe Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee. “Karupa'mī jare'ema 'jawe 'gā jemogyi. Ojejukawe'emamū nanē nū. Worypawamū 'gā ajemogyau. Nitywi futari 'gā poara 'ga amū”, 'jau Jejui 'ga ojeupe. ³⁷ A'eramū 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Ināinānī'ī etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā jemogyi. A'ere 'ā kwaiwete je te 'gā jemogyi Janeruwarete 'ga kwaape'ema— 'jau 'ga oree. ³⁸—A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe aipo are: “Emonou'jau'jap ejemiayuwa 'gā emome'waramū kwe pewara 'gā nupe”, pe'je ki 'ga upe aipo are— 'jau Jejui 'ga oree. —Sā'ā juowuurana. Omonookara ae mū tywe'emamū 'ā ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gā 'ga je'ega ojeupe 'gā imome'ue'emamū 'gā pawī etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

10

Jejui 'ga remimu'e 'gā

(Maku 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Jejui 'ga wemimu'eramū ore majatykau ojee, tusiramū ore majatykau ojee. Opājēa 'ga imua ore upe ore moporowykyawamū.

—Tepājēa je amono pē nupe amutee 'gā poaawamū. Pe'je pejewau mama'eukwaawa moia erekwara 'gā nui. Ojero'wu ma'e 'gā nanē pēē ikatu'oka nū— 'jau 'ga oree ikue.

²⁻⁴ 'Ga remimonoramū oreytuna tusi. Simão, Andre, Tiago, Juã, Filipe, Patarumeu, Tome, Mateuramū je, ajepeja Tiago, Tadeu, ajepeja Simão, Judas. Mīmeramū ore Jejui 'ga remimu'eramū. Simão 'ga mukūi 'ga rera. Pedro 'ga rer irūa. Ajepeja Simão 'ga rera nanē mukūi nū. Serote 'jau 'ga rer irūa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera 'ga. Tiago 'ga rewirera 'ga Juānamū. Sepeteuramū Tiago 'ga ruwa 'ga Juã 'ga retee. Je Mateuramū 'wyrriara upe ka'aranūū pykareramū. Ajepeja Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Judas 'ga nanē mukūi 'ga rera nū. Iskariote 'ga rer irūa. Kūima'e tywera 'gā nupe 'ga monoara 'ga poromū. Mīmeramū ore Jejui 'ga remimonoramū.

Jejui 'ga wemimu'e 'gā monoawet

(Maku 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Wemimu'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. A'ere ki judeu 'gã nupe etee je mome'u pejepe. Judeue'ema 'gã nupe kasi je mome'u pejepe ne. Samari ywy pewara 'gã nupe nanē je mome'wawe'em nū. ⁶ Israeu juapyrera 'gã nupe etee futat pejewau morogyta esage mome'wau. Sã'ã karupa'mĩ ka'jama ujar awi. Nan tee futat Israeu juapyrera 'gã jemogyi. Ymã te 'gã ypya Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi rakue. A'eramũ 'gã 'ga kwaapa katu katu rakue— 'jau 'ga oree. —A'ere 'awauwara 'gã nokwaawi futari 'ga. 'Ga remifutara nanē 'gã ikwaape'ema nū. A'eramũ 'gã ajemogyau karupa'mĩ ka'jama 'jawe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁷—“Otywer awi opoit ma'e 'gã Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamũ. A'eramũ ki pēē pejepoia pejetywer awi”, pe'je ki pejewau 'gã nupe. ⁸ Ojero'wu ma'e 'gã pēē ikatu'oka. Amanũ ma'e 'gã pēē imoferapa. Ipito'om ma'e 'gã pēē imokã'jãu. Mama'eukwaawa pēē imoia mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui— 'jau Jejui 'ga oree. —Tepãjēa je amono pē nupe. A'ere naje mepyi pejepe tepãjēa pejejeupe imono are. A'eramũ pēē pejewau 'gã katu'oka ekoete te futat pejejemogyau. “Je mepy pejepe. Pejekatu'okawera pemepy jee”, 'jawe'em futat pēē 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁹ —Ka'aranũia kasi peroo ne. ¹⁰ Pejekaramã nanē erawawe'em nū. Pejeyrũ, pejepypaap. Mĩmera miamũ kasi peroo ne. Pejepir arewara etee futar iki peroo. Ywyrã nanē pēē erawawe'em pejepo pe. Ojeupe peporogytaramũ 'gã pē mojemi'waa. Aipoa esage— 'jau Jejui 'ga oree.

¹¹ —'Gã 'wyrarete upe pejewaēma pejewau pejeseawa rekaa. “Pe'je pejejua pejesea 'au ore pyri” 'jara 'gã noga pype etee futar iki pejup. Peo kasi kwe pe pejejemogyau ne. ¹² 'Gã nog ipe pejewau ki “Awamũ Janeruwarete 'ga nepē mu'arasigukari pē mogyau”, pe'je pejewau pejesou 'gã nupe. “Arafutar ore Jarejuwarete 'ga pē muekõēãja pē mogya”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹³ —“Pe'je pejejua pejepytaw ore'wyr ipe” 'gã 'eramũ ki pe'je 'gã nupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga aku'i muri pē nupe, pē mopy'ata'wau a'jea futat”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. —“Narafutari ore pēpyta oroje'wyr ipe” 'gã 'eramũ pēē 'jau 'gã nupe: “Janeruwarete 'ga aku'ia namura'uweri pē nupe”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁴ —A'eramũ nipo pēē pejewau majepeja 'gã amũ 'wyr ipe nū. A'eramũ nipo 'gã 'jau: “Noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã pē nupe. A'eramũ ki pe'je 'gã nupe “Janeruwarete 'ga 'ã wemiayuwamũ pefutat numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga. A'eramũ nipo 'ga anure pē mu'arasiga pē mogyau”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree u'ama. —A'eramũ pēē 'gã 'wyrarete awi peje'jãu pejepypaawa nupãnupãu ajuee, 'yja motototoka jui. “Janeruwarete 'ga pē katu'og are ifuwet numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga”, pe'je ki pejepypaawa nupãu ajuee 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁵ —A'jea futat je 'i. Anure, wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gã nereko tyweretei Gomora pewarera 'gã netee. Sodom ipewarera 'gã ityweretei Janeruwarete 'ga upe, Gomora pewarera 'ga netee rakue. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are. A'ere “noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are” 'jara 'gã Sodom ipewara 'gã tywera apyraawi. A'eramũ nipo 'ga taetu 'gã nerekou tyweaete etee te nū Sodom ipewarera 'gã apyraapa— 'jau Jejui 'ga oree.

*Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e
(Maku 13.1-13; Luka 21.12-19)*

16 —Sã'ã kasurua tajau jarũ pyterimũ isea. A'eramũ 'ã tajaua iu'wau. Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gã pyterimũ pese. 'Gã amũ nipo amara'neramũ akou pẽ nee. A'ere ki pẽ'akwaap pejejemogyau 'gã nupe. Pejepota'waramũ etee futar iki 'gã nee— 'jau Jejui 'ga oree. 17 —Pejea'gu te ki ajee pejejerowiare'ema 'gã nui. 'Gã amũ nipo pẽ pyyka pẽ nerawau o'wyrira'ri 'gã nowase pẽ moporogytaukaa o'wyrira upe. Judeu 'gã jatykaaw ipe nipo 'gã amũ pẽ pyyka pẽ nupãnupãu. 18 Je rerowiaaramũ pẽ nekoramũ nipo 'gã pẽ pyygi pẽ nerawau judeue'ema 'gã 'wyrira 'gã nowase. O'wyrirarete 'gã nowase pejejerooramũ pẽẽ je ree morogyta esage mome'wau 'gã nupe. A'eramũ futat nipo o'wyrira 'gã nowase pẽ nerawarera 'gã morogyta esagea pẽẽ imome'u renuwi o'wyrira 'gã neewe futat— 'jau Jejui 'ga oree. 19 —A'ere kasi pekyje pejejerooramũ ne. “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gã nupe 'wei”, pe'je kasi ne, pejegyau ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pẽ nupe peu pẽ neroramũ— 'jau 'ga oree. 20 —Napẽẽ tee rui peporogyta 'gã nupe. Pẽnuwarete 'ga 'Agesegea te nipo pẽ mueapyo pẽ'eaw are— 'jau Jejui 'ga oree.

21 —Je rerowiare'ema 'gã nipo wewirera 'ga miamũ futat omono 'gã nupe, ijukaukaa, wewirera 'ga je rerowiar ire. Wa'yra 'gã miamũ nipo 'gã imonou 'gã nupe iapisaukaa. 'Uwa miamũ, oya miamũ 'jau nipo 'gã imonou iapisaukaa 'gã nupe je rerowiaaramũ 'gã jemogyramũ— 'jau Jejui 'ga oree. 22 —Je rerowiare'ema 'gã oporomutare'emamũ je ree. A'eramũ nipo 'gã je rerowiamũ pẽ nee nanẽ oporomutare'emamũ nũ. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojepyri nakwaparimũ ete rui futat— 'jau 'ga oree. 23 —Amunaw ipewara 'gã pejejereko tyweramũ, pejeka'jama pejewau 'gã nui. Ajepeja amunaw ipe pejewau je mome'wau. Israeu ywy pypewara amunawa moyge'emauwe nipo je ruri tejewya nũ— 'jau 'ga oree.

24 —Ojemu'e yau ma'e 'gã amu'jara 'ga nuapyraawi futari. I'wyrilat ma'e 'gã o'wyrira 'ga nanẽ nuapyraawi nũ. 25 Ojemu'e ma'e 'ga e'i ojeupe: “Tako temu'jara 'ga 'jawe 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe. Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Je rerowiare'ema 'gã je kurapara te ajemogyau. “Mama'eukwaawa 'wyrira je'eg imũ tee 'ga mama'eukwaawa moia 'gã nui”, 'jau futatee nipo 'gã jee je kurapa ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã pẽẽ taetu je rerowiamũ pẽ kurapa— 'jau Jejui 'ga oree.

*Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi
(Luka 12.2-7)*

26 —Pekyje awi 'gã nui. Nomima'uweri futari ae mama'ea. Anure te nipo imimipyrrera jesaukari katu katu 'gã nupe. 27 Awamũ je je'egi pẽ nupe etee futat. A'ere tepeo jeje'ega mome'wau 'gã nupe najuejue etee futat 'jau— 'jau Jejui 'ga oree. 28 —Pekyje awi pejejee ifuwet ma'e 'gã nui. Pẽ apisi 'gã numiamũ. A'ere 'gã pẽ'aga nomateepawa'uweri. Jarejuwarete 'ga wi te a'jea futat pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pẽ mateepap ywawuje futat werowiare'emamũ. Pẽ'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga oree. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe iapoaramũ ae apisi— 'jau 'ga oree.

29 —Janeruwarete 'ga te 'ã pãjẽrete. A'ere 'ga jejuka esagei futari ae ree. Peesak wyra'ia. Wyra'ia 'ã niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanũnamũ wesak 'ũina. 'Ga remifutarimũ etee te wyra'ia imanũ. 30 Ae taetu aje 'ã ae ate 'ga upe. Ma'eramũ 'ã 'ga jejukai ae ree taetu— 'jau

'ga imome'wau oree 'üina. —Pë'awa we futat ojemojopyrũmap ajemogyau pëakag are. Aeakag are ijemogyau we futat 'ga okwaapap. “Nojejukai nipo 'ga ore ree?” pe'je kasi ne. Naani. Ojejuka futat 'ga pë nee. ³¹ A'eramũ ki pëë pejekyjawe'em pejereko tyweara 'gã nui— 'jau 'ga oree.

³² —Pejenosĩ kasi je mome'wau 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —'Gã nowase pëë je mome'u renosie'em ire je nanë najenosĩ pë mome'wau nũ. “Je Jejui 'ga remiayuwamũ je” pëë 'eramũ je ywag ipe peoramũ je nanë futat ywagipewara 'gã nowase a'e 'gã nupe nũ: “Koromũ noko jeremi-ayuwã 'gã 'ja”, 'jau nipo je pë nupe ywag ipe peoramũ, ywagipewara 'gã nowase pë mome'wau enosõue'em 'gã nupe — 'jau Jejui 'ga oree. ³³ —“Je najejui 'ga remiayuwã rũi” 'jaramũ je ywag ipe peoramũ pëë 'jawerimũ etee futat nipo je pë nenosõu pë mome'wau Tejuwarete 'ga rowase: “Najeremiayuwã 'ga rũi noko 'agamũ”, 'jau nipo je pë nupe pë mome'wau 'ga rowase. A'eramũ je aipo 'jarera 'gã monou muku tejewi — 'jau 'ga oree.

Jejui 'ga ree nipo ae ajamueu
(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ —“Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi”, pe'je kasi ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejemogyau— 'jau 'ga oree. ³⁵ —Kũima'e 'ga amũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiari. A'eramũ nipo 'gã ajamueu je ree. Kũjã ëë mũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo ëë ra'yra ëë naje rerowiari. Ëë ra'ytatya nanë nipo je rerowiare'ema nũ. A'eramũ nipo aipo 'gã je rerowiaara ëë mueu je ree. ³⁶ Amumë je rerowiaara 'gã pytuna 'gã we futat nipo 'gã nerekou tyweaete je ree. Je rerowiaara 'gã nereko tyweara 'gã 'gã pytuna futat— 'jau Jejui 'ga oree.

³⁷ —Pëporomutat 'ã pëë pejepytuna 'gã nee. A'eramũ pëë mama'e apou 'gã maku'iu. A'ere je 'i 'awamũ pë nupe: Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki pëporomutat je ree, pejepytuna 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Pejejuw are, pejey are, pejeja'yr are. Mĩmera 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Je ree pejeporomutaramũ ki mama'e apou jeremifutar imũ etee je muorypawamũ. “Ereapo awi nanuara ki sa”, 'jau nipo pëpytuna 'gã pë nupe. A'ere kasi eremojerowiat 'gã ne. Jeje'eg imũ etee futat pëë iapou. Kasi a'e pe pëë najeremiayuwã rũi ne— 'jau 'ga oree.

³⁸ —Anure nipo 'gã pë nereko tyweretei je ree, pë apisau je ree. A'eramũ futat nipo pëë mũ je rerowiar awi pejepoia. A'ere pëë je rerowiar awi opoit ma'eramũ najeremiayuwã rũi pejemogy. Jeremiayuwamũ pejekoweramũ jeremifutara etee futat pëë iapou, pejekyjawe'em 'gã pejereko tywer awi. “Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, 'jau etee ki pëë — 'jau 'ga oree. ³⁹ —“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara nanë awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nũ — 'jau Jejui 'ga oree. —A'ere “tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je 'ga rerowiar awi” 'jara 'gã oi futari ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Janeruwarete 'ga jane mepyawam
(Maku 9.41)

⁴⁰—“Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe”, a'e ako je pē nupe ko. A'jea futat je 'i: Je rerowiamū pē nereko esageara 'gã je nanē je rereko esage nū. Je rereko esageara 'gã je muarera 'ga nanē wereko esage nū. ⁴¹ Ojeupe 'ga amū waēmamū nipo 'gã 'jau: “Janeruwarete 'ga 'ga mut janee, ojee jane mu'jawamū. Ma'eramū 'ã oreporenuwiweramū 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã. “Torojejuka esage 'ga ree nanē 'jau nū”, 'jau nipo 'gã. A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga oje'eg are moromu'jarera 'gã mepyi. 'Ga ree ojejuka esage ma'e 'gã nanē 'ga omepyi nū, moromu'jarera 'ga repy 'jawe etee futat. Ojeupe 'ga amū waēm ire nipo 'gã amū 'jau: “Koromū esage ma'e 'ga. Ma'eramū 'ã ore jejuka esagei 'ga ree”, 'jau nipo 'gã. A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga esage ma'e 'gã mepyi. A'eramū 'ga esage ma'e 'gã nee ojejuka esage ma'e 'gã nanē imepyau nū, esage ma'e 'gã nepy 'jawe etee futat nū— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴²—A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga je rerowiaara 'gã nereko esageara 'gã mepyi. 'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gã imonou je rerowiaara 'ga amū upe, 'iyuwei ma'eramū. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoara 'gã mepyau 'ga upe imonoawer are— 'jau 'ga oree, kwe pe omome'wawamū 'ga ore monoi.

A'eramū ore arawau kwe pe 'ga mome'wau oropytuna judeu 'gã nupe.

11

Juã Batista 'ga remiayup

(Luka 7.18-35)

¹ Ojewi 'ga remimu'e 'gã orauwe Jejui 'ga awau ipyriu'iwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ² A'e pype Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã amū 'ua owaēma Jejui 'ga upe. Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe moromunepawa pype 'ga renaw ipe rakue. A'eramū Juã 'ga 'gã amū monou 'gã moporonuwukaa ee Jejui 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” pe'je ki pejewau 'ga upe jee— 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

³ A'eramū 'gã awau oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” e'i Juã 'ga enee ko— 'jau 'gã awau 'ga upe.

⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejemiesagera mome'wau 'ga upe. ⁵ “Eae'ema 'gã 'ga amamã'ē akou. Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'am. Ipito'om ma'e 'gã 'ga imokã'jâu. Iapyae'ema 'gã 'ga imuapyau. Amanū ma'e 'gã 'ga imoferapa. Iporiay'i ma'e 'gã nupe 'ga morogyta esage mome'wau akou” pe'je ki, jeremiapofera mome'wau 'ga upe. ⁶ “Je rerowiar awi ipoire'ema 'gã niku'ipawi futari ajemogyau”, e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷ Ojewi Juã 'ga remiayuwa 'gã o ypyrauwe Jejui 'ga oporonupa Juã 'ga rekwawer are ojepyriwara 'gã nupe.

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'i? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'i? Sã'ã juowa ywytua erojetyjetyga erekoa. Nan te 'ga reko i rai'i? Naani te ra'u nū?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nanarūi futat 'ga reko i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Najuejue etee futat 'ga reko i oje'egawer imū etee futat 'ga oje'ega 'gã nupe ai'i, wesakara 'gã nupe ai'i. “Pejetywer awi pēpoiweramū Ku'jywa 'ga imoiri pē nui”, 'jau pāwē pāwē etee futat 'ga akou 'gã nupe. Kūima'eeteete 'gã nupe, akotee ma'e 'gã nupe 'jau 'ga akou

'ga mome'wau 'gã nupe ai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—Taity esagea sipo 'ga wereko eruatau pënemiesagamũ rai'i? Naani. Taity esage ma'e 'gã ako 'og esage pyne etee. A'ere Juã 'ga nanarũi. Taity ekoetwa etee futat 'ga wereko imunepa. Nu'ari futari 'ga taity esage rerekwar ipe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã 'ã waity esage etee te wereko imunepa. A'ere Juã 'ga nanarũi— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

⁹—Juã 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga mome'wararete ako rai'i. ¹⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Juã 'ga ree inuga rakue. “Koromũ jeje'ega mome'wara 'ga”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. —“Tomono 'ga ene renunewe 'jau, kwe pewara 'gã mu'jau ene ree 'jau, ene rura futarukaa 'gã nupe 'jau”, 'jau 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹¹—Aeypy 'gã porogytafera wesageramũ agawewi. A'ere Juã 'ga porogytafera te 'gã porogytafera resage apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamũ je rerowiaara 'gã te Juã 'ga porogytafera apyraawi. Imu'epyre'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'gã 'ga ma'e apyraapa Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. ¹²—Juã 'ga ra'ne 'ã 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree rakue. “Pejetywer awi pëpöiriweramũ Janeruwarete 'ga pëtywera moiri pë nui, pë mogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ã je nanë aipo 'jau pë nupe nü— 'jau Jejui 'ga 'ũina 'gã nupe. —A'eramũ kwaiwete itywet ma'e 'gã oreje'ega rerowiaa. 'Gã ku'ia 'gã nerekou. “Arowiat je 'gã je'ega. A'eramũ Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi, je mogou wemiayuwamũ. Tene 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tyweretei kwy. Napöiri futari je 'ga rerowiar awi”, 'jau nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³—Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gã Moisesi 'ga retee imome'ui pë nupe rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga wemimurama 'ga muri, 'ga mogou 'wyririamũ ae upe. Otywer awi opoit ma'e 'gã nipo 'ga imogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'gã nakue. Juã 'ga nanë Janeruwarete 'ga remimureramũ je mome'wau pë nupe rai'i nü. ¹⁴ Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã amũ 'i rakue: “Anure nipo Eliasi 'ga 'jawewaramũ ra'ne ijesaukari pë nupe. 'Ga rewiri etee nipo ajee Janeruwarete 'ga remimura 'ga jesaukari”, 'jau 'gã ikwasiaa ee rakue. A'eramũ je ee iparuerowiarwet ma'eramũ pë mueapyou 'gã je'eg are. Juã 'ga futat Eliasi 'ga 'jawewara. A'eramũ 'ga 'ua Jarejuwarete 'ga remimuramamũ je renune ai'i. ¹⁵ Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶⁻¹⁷—Ma'ja 'jawe te 'awauwaramũ pëë?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩarũe'ema 'jawe futat pëë. Sã'ã kunumĩa. “Soo jarejerokyau 'jau' 'eramũ, “Naani. Najeataweretei je”, 'jau etee 'ã ajaupe. “Pe'je ajee sajeawotee 'ũ”, 'jau 'ã kunumĩa ajaupe nü. “Najejeawoteeweri futari je”, a'e ako je ko, 'jau ete 'ã kunumĩa ajaupe. Nan tee futat pëë. ¹⁸ Juã Batista 'ga 'ã ojem'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramũ 'ã pëë “mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e”, 'jau 'ã pëë 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamũ rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹—A'ere 'ã je ruri Juã 'ga rewiri nü. Je 'ã tekou teojere'emamũ tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramũ 'ã pëë “Emi'uu 'ã 'ga ra'e”, 'jau etee jee nü— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e, 'wyriararete upe ka'aranũ ppykara 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e”, 'jau etee 'ã pëë jee nü— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe pëë. Juã 'ga ree

ra'ne 'ã pëë pejeporomutare'emamũ rai'i. 'Awamũ 'ã pëë je ree nanë pejeporomutare'emamũ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe 'ã pejemogy. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ mama'ea jane iaporamũ nipo jane pyriwara 'gã 'i janee: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga 'ã i'akwaap. Sã'ã 'ga remiayuwa 'gã neko esagea”, 'jau nipo 'gã janee, janereko esage resag ire — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejui 'ga je'ega moywyrarafenawet
(Luka 10.13-15)

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga oje'ega moywyrarfena wemiapofera resakara 'gã nupe. 'Gã 'wyr ipe agawewi Jejui 'ga aeremiapoe'ema apou 'gã nowase. A'etea 'gã nopoiri futari otywer awi. A'eramũ Jejui 'ga oje'ega moywyrarfena 'gã nupe:

²¹—A'e je ki 'ei. Naje moporomutarukari te 'ã pejepe a'i kũi. Pëporiay'i 'ã pejejemogyau numiamũ a'i kũi. Korasĩ pewaramũ, Pesaita pewaramũ. Mĩmer ipewaramũ 'ã pëporiay'i pejejemogyau numiamũ. Pë'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pë nupe ikue numiamũ. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka ako tekou pë neape ikue numiamũ. A'ere ako nepëporenuwiwieri jeje'eg are ikue. Nepëpouriwieri ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pëë ikue. Tiro pe 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. Sidom ipe. Mĩmer imũ 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ã 'gã wereko wapyte'rarimũ otywer awi opoira resaukaawamũ. A'ere ako je 'au agawewi iapoi tekou pë'wyr ipe ikue. A'etea ako nepëpoiri pejetywer awi ikue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, wemiapofera resakarera 'gã pyu oje'ega magwamagwapa. ²²—A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pë majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gã majatykau wowase. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gã nanë nipo 'ga erekou tyweaete nũ. 'Gã tywer are wejue nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pëë te pë nereko tyweretei kwaiwete. Pëë te 'ã neperowiari 'ga, 'ga pãjẽ resakareramũ miamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²³—Pëporiay'i pejejemogyau numiamũ, a'e je 'ã pë nupe, Kafanaũ pewaramũ nanë nũ. “Ore Kafanaũ pewaramũ oreresage”, pe'je numiamũ. “A'eramũ ore arawau ywag ipe”, pe'je pejejaupe numiamũ. A'ere je 'i pë nupe: Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramũ futat pëë, a'e je 'ã pë nupe— 'jau Jejui 'ga Kafanaũ pewarera 'gã nupe. —Nepëpoiri te 'ã pejetywer awi. A'eramũ pëë pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Pë neape futat je ako pënemiapoe'ema apou tekou a'i. A'ere ako nepëpouriwieri pejetywer awi ikue. Sodom ipe iapo re amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'gã 'wyr ateepawe'emamũ futat rakue. 'Upa we futat amunipo 'ã 'gã 'wyr 'awamũ miamũ futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴—Wowase pë majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga pë nereko tyweretei te futat kwaiwete Sodom ipewarera 'gã nereko tywera apyraapa — 'jau 'ga oje'ega moywyrarfena Kafanaũ pewara 'gã nupe.

Jejui 'ga oporopoariweramũ jane ree
(Luka 10.21-22)

²⁵ A'ere Jejui 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:
—Kiapi'ni. Ene 'ã mama'e jararetea. Ene 'ã ywag ipewara mama'e jara. Ywy pewara jara nanë 'ã ene nũ. Ene te 'ã mama'e jararetea. Nai'akwaap

ma'e 'gã etee rūi 'ā eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gã na'ne 'ā eremueapyo ee nū. I'akwaap ma'e 'gã jēmī 'ā ene imueapyowe'em ee. ²⁶ Ejemifutar imū etee futat 'ā ene akotee ma'e 'gã mueapyo ee. Nanuara futat te 'ā erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁷ A'eramū 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe nū:

—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramū je 'ā ikwaawi— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. —Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'gã amū je kwaaparamū. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap. Je 'ā Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'gã nitywi amū je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'gã amū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ma'eramū je 'ā tejemipyrrūmera 'gã mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gã a'eramū 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe nū:

—Pe'je pejejua jee jeje'ega renupawamū je pyri. Tejerowiar ire je jekuka esagei pē nee. Pēē mū mama'e poyjuu rupiara 'jawe. Sā'ā ae mama'e poyjuu upiaramū. Nan tee futat pēfuakapawamū. Pejepy'a'wyrāmū pejejemogyau mama'e are. A'eramū pēē pejefuakapawamū pejejemogyau. Tejerowiar ire je jejukai pē nee. A'eramū nipo pejepya'a'wyre'emamū mama'e are pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁹ —Pejemu'e je ree. Jeje'eg are nanē pejejemu'jau nū. Je te 'ā ajemuaēm pē nee. Jeporopoariwet je tekou pē nee. Je ree pejejemu'e re nipo pēē pejepya'a'wyre'emamū mama'e are pejejemogyau. ³⁰ Naayi futari jeje'ega renua. Ay futat numiamū. Je futat apoat pēē mama'e apo are teje'eg imū futat. A'eramū aye'ema 'jawe akou pē nupe. Jeje'ega renuw ire nipo pēē pejeku'iramū pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

12

Morowykye'ema are 'gã mu'eawet

(Maku 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Morowykye'ema mū rupi Jejui 'ga awau juowuurana ko pyterimū akou. 'Ga rewiri oo ma'e 'gã opy'arayparamū ajemogyau. A'eramū 'gã a'ŷja pa'wau erawau opo pe. A'eramū 'gã ipe'oka i'wau. ² 'Gã nesakawe fariseu 'gã amū 'jau Jejui 'ga upe:

—Kuu. Emā'ē 'gã nee ki sa. Eneremiayuwa 'gã opo'o a'ŷja i'wau ra'e ki sa. “Noporowykya'uweri ae morowykye'ema rupi”, e'i nā'ā Moisesi 'ga jepi re'ā. Juowuuran a'ŷja po'oa aeporowykya futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne”, 'jau 'ga 'ā rakue a'i kūi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Ymā te 'ā 'ga py'arayparamū opytuna 'gã netee akou rakue. ⁴ A'eramū 'ā 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe 'ga 'ā kanape pyyka i'wau opytuna 'gã netee rakue. Pekwaap 'ā aipoa. Na'gã nemi'ua rūi poa numiamū. Mainana 'gã etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gã netee rakue. Ipy'araypat 'gã awau osou peu. A'eramū 'ga amū “Nepēa'wyrī pēē” 'jawe'em 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵ —Morowykye'ema rupi mainana nanē oporowykyau nū. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera ka'arana mainana 'gã porowyky

are ki sa? Morowykye'ema mü magwamagwapa 'gã wyra rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gã amü “Iro peporowyky morowykye'ema rupi pejejupa” ne'i 'gã 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁶—A'jea futat je 'i: Esage futat Janeruwarete 'ga mogytaawa. Esage futat 'ga mogytaawa pype 'gã nemiapofera— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere 'awamü je reko. A'eramü jeje'ega renuwa wesageramü futat 'ga mogytaawa pype 'gã nemiapofera apyraapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁷—Ymä Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: “Je upe mama'e mura esage futat jee. A'ere pejejee pëpota'wa esagea etee esageramü jee. Nafutari je tejeupe pënemimurera, pejejee pejepota'wa esage'em ire”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. Nepëneapyoi nipo pëë 'ga remikwasiarer are pejejemogyau ki sa. Ee pejejeapyo re amunipo 'ã “Nia'wryi pënemiapofera” nepe'jei 'gã nupe, a'ÿja po'wara 'gã nupe. Nuapoi futari 'gã mama'e tywera— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—Je 'ã pëneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramü je 'jau pë nupe: “Je 'ã morowykye'ema jara”. A'eramü je tee pë mu'jau morowykye'ema rupi pënemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ipoteu ma'e

(Maku 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ 'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe. ¹⁰ A'e pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'üina. A'eramü Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'jau ajaupe:

—'Awamü morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamü ipoteu ma'e 'ga rerekoi nü?— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga po katu'ogamü ki sa'e 'ga upe: “Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e”, sa'e ki 'ga upe a'i küi— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

A'eramü 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Esageay te Moisesi 'ga remikwasiarer imü ae katu'oga morowykye'ema rupi enee?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹ A'eramü Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejejemawa ywy kwara pype i'aramü sipo nepenuëmi ywy kwar awi morowykye'ema rupi? Morowykye'ema rupi agawewi nipo i'ari ywy kwara pype pë nü. A'etea nipo penuëm futat jui morowykye'ema rupi. Nepeejara'uweri ywy kwara pype imÿina— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹²—Pë nupe pëneymawa repyramü futat. A'eramü pëë pejejejukau esage futat ee. Ae taetu ajee 'ã ae ate Jarejuwarete 'ga upe. A'eramü 'ga ajemuaëma iteu ma'e 'ga ree taetu pejejemaw are pejemuaëma apyraapa. Ma'eramü sipo jane jarejopoare'ema morowykye'ema rupi? “Pejopoar iki”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ A'eramü 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'eramü futat 'ga po ojekatu'oka 'ga po owajara 'jawe etee futat.

¹⁴ A'e resakawe fariseu 'gã awau ü'jäu jui. Morowykye'ema rupi 'ga katu'ogamü 'gã amara'neramü Jejui 'ga ree. A'eramü 'gã afuwereteteramü 'ga ree.

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? Jemime te ra'u jane 'ga jukai nü?— 'jau 'gã ajaupe.

Janeruwarete 'ga remipyyrümet

15 “Fariseu 'gã ifuewerete te ene ree” 'e renupawe Jejui 'ga awau jui. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. A'eramũ 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'okapap. 16 'Gã katu'og ire 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

17 Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'ga upe ka'arana kwasiarukari Jejui 'ga ree rakue. A'eramũ Jejui 'ga mama'e apou Isai 'ga remikwasiarer imũ etee futat rakue.

18 “Koromũ je upe oporowyky ma'e 'ga, jeremipyyrũmera 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramũ je teku'iramũ tekou 'ga ree.

Te'agesagea je amono 'ga upe 'ga rerekwaramũ. A'eramũ nipo 'ga jepãjẽ mũ etee futat mama'e apou akou.

Ywy pewara 'gã nupe nipo 'ga jeremiaporama mome'wau akou.

'Otywer awi opoit ma'e 'gã nipo 'ga imogyau wemiayuwamũ', 'jau 'ga 'gã nupe najuejue etee.

19 Nimara'nei 'ga ae ree. A'eramũ 'ga oje'egayawe'em.

Wafukaite'ema 'ga kwe pewara 'gã nupe. Ojee etee 'ga ojerowiarape'ema.

20 Ajemuaẽm te 'ga ae ree. Ojero'wu ma'e 'gã nee 'ga opota'waramũ.

Iku'ipap ma'e 'gã nee 'ga ojejukau esage. A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau nũ.

Afuakaramũ 'ga 'gã nee. 'Jeruwarete 'ga oje'ega pẽ nupe', 'jau 'ga 'gã nupe, 'ga je'ega 'gã erowiare'emauwe.

A'eramũ nipo 'gã 'ga je'ega rerowiaa ajemogyau.

21 'Ga ree nipo judeue'ema 'gã jemogypygyi. 'Anure nipo 'ga jane katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe', 'jau nipo 'gã ajaupe”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa Jejui 'ga ree rakue. A'eramũ Jejui 'ga mama'e apou 'ga remikwasiarer imũ etee futat.

*Mama'eukwaawa rerekwat
(Maku 3.20-30; Luka 11.14-23)*

22 Anure 'gã amũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejui 'ga upe. 'Gã nemierurera 'ga noje'egi futari. Mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Mama'e resagukare'ema nanẽ 'ga upe nũ. A'eramũ 'gã 'ga rerua Jejui 'ga upe. A'erauwe Jejui 'ga 'ga katu'oka, mama'eukwaawa moia 'ga wi. A'erauwe ikatu'ogipyre'era 'ga je'egi 'gã nupe. Mama'e resaka nanẽ 'ga akou nũ. 23 A'e resakarera 'gã oporesagamũ ajemogyau Jejui 'ga ree.

—Tÿÿ. Okatu'ok 'ga 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te 'ũi? Janeremiapesagera 'ga te 'agamũ 'ũi?— 'jau 'gã ajaupe.

24 A'e renupawe fariseu 'gã 'jau 'gã nupe:

—Mama'eukwaawa 'wyrara je'eg imũ te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi — 'jau 'gã 'gã nupe. —Pesepu* pãjẽ mũ etee 'ga imoiri 'ga wi— 'jau 'gã 'gã nupe.

25 'Gã 'eawera kwaapawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã amũ nipo ojo'oka oywy pype ajamueu— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran sipo 'gã amũ a'eramũ ojo'oka oywy pype ajamueu. Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat— 'jau Jejui 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Maran sipo a'eramũ majepeja amunaw ipewara 'gã ojo'oka ajaupi tee futat ajuapisawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

* 12:24 Mama'eukwaawa 'wyrara rera mukũ tapy'ÿja je'eg imũ. Satanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

26—Nan iapo re amunipo 'ā mama'eukwaawa remiayuwa ijomateepawi ajaupi etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. 27—“Pesepu pājē mū 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui”, pe'je ako jee ko. A'eramū je 'jau pē nupe: Ma'ja pājē mū ajee pēnemiayuwa 'gā mama'eukwaawa moiri 'gā nui jepi? NaJarejuwarete 'ga pājē mū rūi nipo 'gā imoiri 'gā nui jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe. 28—Je nanē futat 'ā Jarejuwarete 'ga pājē mū etee futat je amoit 'ga wi nū. A'eramū pēē a'e are je kwaapa. “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, janeremiapesagera 'ga futat ra'e”, 'jau amunipo 'ā pēē jee — 'jau 'ga 'gā nupe.

29—Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'emamū? Naani. Nosei futari. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemā pojekau 'ga wi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Mama'eukwaawa 'wyriara ifuakat ma'e 'jawe. Ipājē futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga te pājēretea, mama'eukwaawa 'wyriara pājē apyraap. Ma'eramū 'ā ae Jarejuwarete 'ga pājē mū etee mama'eukwaawa moiri 'gā nui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

30—Je ree iporomutare'ema 'gā najeremiayuwa rūi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gā nanē naje upe rūi oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gā porowykyi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. 31—Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Janeruwarete 'ga pētywera omoit pē nui, jui pēpoiwiwaramū, je 'i pē nupe. A'ere 'ga nomoiri futari U'agesage kuraparamū pētywera pē nui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. 32—Pēē mū nipo je kurapa agawewi pejemogyau. A'etea nipo Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, ojeupe peporogytaramū. A'ere 'ga U'agesage kuraw ire pētywera nomoiri futari pē nui. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū etee je mama'eukwaawa moiri 'ga wi. “Pesepu pājē mū te 'ga mama'eukwaawa moiri 'ga wi” 'jaramū pēē Jarejuwarete 'ga 'Agesage kuraparamū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pētywera moire'ema pē nui. 'Awamū miamū 'ga namoiri futari pētywera pē nui. Anure nanē nipo 'ga imoire'ema U'agesage kuraparamū pē nui nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Y'wa 'yp

(Luka 6.43-45)

33—Y'wa 'ywa 'jawe pēē. Y'wa 'yp katurama i'a katuram tāmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. A'eramū ki pēē y'wa katurama resag ire 'jau jupe: “Agamū 'ywa katurama. Sā'ā i'a katurama tāmējē”, 'jau ki pēē jupe. A'ere pēē y'wa a'wyre'ema resag ire ki 'jau tāmējē jupe: “Agamū 'ywa a'wyre'ema. Sā'ā i'a a'wyre'ema”, 'jau tāmējē pēē jupe esaka— 'jau 'ga 'gā nupe. 34-35—Esage ma'e 'jawe futat pejemogy numiamū. A'ere pētywet futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. —Maran sipo ajee nanuaramū pejemogy esage ma'e 'jawe pejeje'ega? Naesage ma'e arūi futat pēē. Esage ma'e 'gā ea'at mama'e esage are etee futat. A'eramū 'gā mama'e esage are etee futat oporogytau. Ia'wyre'ema 'gā ea'at mama'e tywer are etee futat. A'eramū mama'e tywer are etee futat 'gā oporogytau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

36—Pēē mū nipo pejeje'ega ekoete pejemogyau. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga 'i pē nupe: “Ma'eramū te ereje'eg ekoete ekou rakue?” 'ga 'i pē nupe. 37 Pē'eawer imū etee futat nipo Janeruwarete 'ga pē mepyyau. Mama'e esage mome'wareramū te nipo ajee Janeruwarete 'ga 'i pē nupe: “Eneresage jee”, 'jau nipo 'ga pē nupe. A'ere nipo 'ga mama'e tywer are

tee nipo peporogyta pejejemogyau 'eramũ nipo 'ga 'i pẽ nupe: “Pẽtywet jee”, 'jau nipo 'ga pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet

(Maku 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸ A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã oje'ega 'ga upe, fariseu 'gã netee:

—Oreremiapoe'ema eapo amũ oree. Taruesak 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awauwaramũ miamũ 'ã nepẽa'wuri futari pejejemogyau 'ga upe. “Oreremiapoe'ema eapo amũ oree”, pe'je 'ã jee numiamũ. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pẽ nupe pẽnemiesagamũ. Juna 'ga ree etee je pẽ muea'ari pẽ mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁰ —Sã'ã ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramũ 'ga 'ã muapyt osea ipira reweg ipe rakue. Nan tee futat nipo pẽneki'yramũ je seri muapyr etee wyy pe, 'gã tejuka re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴¹ —Ymã te 'ã Juna 'ga rekoi Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'ga monou ojemome'waukaa Ninewa pewara 'gã nupe rakue. “Kwe pe ekwap je mome'wau Ninewa pewara 'gã nupe”, 'jau 'ga 'ã 'ga upe rakue. Ipira amun ire te 'ã Juna 'ga awau Jarejuwarete 'ga mome'wau Ninewa pewara 'gã nupe rakue. Juna 'ga je'ega renupawe peuwara 'gã opoia otywer awi rakue. A'eramũ nipo 'gã 'jau pẽ nupe: “Norokwaawi futari ore Ku'jywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe Juna 'ga 'ga mome'u ppyrauwe oropoit orotywer awi ikue”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ã je te esage ma'ea Juna 'ga apyraapa. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴² —Janeruwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe nipo Sepa wyy pewara 'wyrriara eẽ nanẽ nipo 'jau pẽ nupe: “NaKu'jywa kĩa remiayuwa rũi agawewi je ikue. A'etea je ojot muku awi Sarumãu kĩa je'ega renupa ikue. Sarumãu kĩa i'akwaawa agawewi kĩa ikue”, 'jau nipo eẽ pẽ nupe. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: A'jea futat Sarumãu 'ga i'akwaap ma'ea rakue. A'ere 'ã je te i'akwaawete ma'ea je rekoi. Ma'eramũ gatu nipo 'ã naje rerowiari pejepe, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet

(Luka 11.24-26)

⁴³⁻⁴⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽ nui omoir ire nipo mama'eukwaawa ioi wyy ak'yme'ema rupi opytaawa mũ rekaa akou. A'eramũ nipo opytaawa mũ resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nũ: “Maran te 'ã nooi tejekwawer ipe etee futat tejewya nũ 'i?” 'jau nipo ojeupe. A'eramũ nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwarera 'wyrriar amuteeramũ nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamũ. ⁴⁵ A'eramũ nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramũ te nipo erekwarera 'ga te'arareteramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee pẽ. Jeje'ega rerowiare'emamũ pẽtywet pejejemogyau jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga y eẽ 'ga rewirera 'gã netee

(Maku 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Ga porogyta pype Jejui 'ga y eẽ 'ua, 'ga rewirera 'gã netee. Ukupepewara 'gã nupe owaẽma.

—Toroporogyta Jejui kĩa upe 'jau— 'jau eẽ 'gã amũ nupe.

⁴⁷ A'eramũ 'ga amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Eney eẽ 'ut owaẽma enerewirera 'gã netee janee. “Toroporogyta kĩa upe 'jau”, e'i eẽ ore— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Maranuaramũ te pẽẽ jey 'jawe jee? Maranuaramũ te pẽẽ jerewirera 'gã 'jawe jee?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁹ A'eramũ 'ga wemimu'eramũ ore mome'wau 'gã nupe:

—Koromũ jey eẽ 'jawewara 'gã, jerewirera 'gã 'jawewara 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ pẽẽ jepytunamũ pejemogy, jerewireramũ nanẽ pejemogy nũ. Kũjãmeramũ pẽẽ jerenyramũ pejemogyau nũ, jeyramũ nanẽ pejemogyau nũ. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoaramũ jepytunamũ pejemogy jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

13

Mama'e a'ÿi tymawet

(Maku 4.1-20; Luka 8.4-15)

¹ Aipo 'ara rupiwewe futat Jejui 'ga uẽma 'og awi awau wapyka ypia reme'y'warimũ. Ajatyka ma'e 'gã nupe oporogytau. ² A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. ³ A'eramũ 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramũ 'ga yaruu pype u'ar ire 'gã oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe, mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Ga renupara 'gã 'upa 'yisiga pype.

—Kũima'e 'ga amũ akou oko pe juowuuran a'ÿja momopoa. ⁴ A'eramũ a'ÿja mũ u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyra'iruri i'wau etee 'ga wi. ⁵ Amumera u'aa ywy a'wyre'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'eramũ 'yja otywe'emamũ jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamũ. ⁶ A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramũ kwaraya imom'ÿijaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera a'ÿja u'aa juemy pype. A'eramũ jua imoteu etee 'ga wi. A'eramũ jawaiwa iapisau etee. ⁸ Amumera a'ÿja te ajee u'at ywy katurama pype. A'eramũ opopoa. A'eramũ ywy esage pype u'at ma'efera te u'aramũ kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sẽg i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesẽta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trĩa i'aa— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁹ —Ee pejeapeyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Oporogytapaw ire 'ga uẽma yaruu awi nũ. A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ 'ga rerowyka, oroporonupa ee 'ga upe:

—Ma'eramũ te ereporogyta sigaty etee te 'gã nupe? Ma'eramũ ene 'gã mu'jau morogytau etee ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore:

—Tejuwarete 'ga je'eg imũ futat je ruri pẽ mu'jau 'ga ree. 'Awamũ Jeruwa 'ga pẽ mogyi wemiayuamũ jeje'ega renupa katu katuaramũ, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau 'ga ore. —A'ere je porogytai sigaty etee te pẽ mu'jau ee. Kasi a'e pe tesirũmera 'gã we ikwaawi erujewi ne, a'e je— 'jau Jejui 'ga ore. ¹² —Jeje'eg are eapyowet ma'eramũ Janeruwarete 'ga pẽ muepyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gã namueapyoi ee. Ee 'gã neapyoweramũ etee te 'ga 'gã mueapyoi ee— 'jau 'ga ore. —A'ere

ee eapyowere'ema 'gã 'gã amu'eawera moka'jamawi etee. ¹³ Jeje'eg are eapyowere'ema 'gã wanup futat jeje'ega numiamũ. A'ere 'gã naeapyoï futari ee. Amã'jãu agawewi 'gã jeremiapofer are. A'etea 'gã naeapyoï ee. Ma'eramũ je 'ã morogytau etee imome'ui pẽ nupe pẽ mu'jawamũ. Imome'u katu re 'gã neapyo ekoeteramũ ajemogyau ee ne— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁴—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nee Isai 'ga upe rakue:

“Jeje'eg are nipo 'gã apyakai agawewi ajemogyau. A'etea nipo 'gã naeapyoï ee.

Amã'jãu nipo 'gã mama'e are. A'ere nipo 'gã nuesakatui.

¹⁵ U'akwaawe'emamũ nipo 'gã ee. Wapya rawopytyma ete nipo 'gã jui. Wapymãïu ete nipo 'gã jui nanẽ nũ. ‘Kasi janereapyoramũ ee ne’, 'jau nipo 'gã.

Ee weapyo re amunipo 'ã 'gã poiri futari otywer awi. A'eramũ amunipo 'ã je 'gã katu'ogi 'gã tywer awi”,

'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga wemimu'eramũ oree.

¹⁶ —'Gã amũ nipo naeapyoweri futari jeje'eg are. A'eramũ 'gã weapyoe'emamũ futat ajemogyau ee. A'ere 'ã na'gã 'jawe rui te pẽ. Pẽneapyowet te pẽ jeje'eg are pejejemogyau. A'eramũ pẽ pejejeapyoramũ pejejemogyau ee. A'eramũ pẽ a'eramũ pejeku'iramũ pejejemogyau ee. ¹⁷ Janepyy 'gã 'ã iporesagiwet futat jeremiapo are rakue numiamũ. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã, amumera 'ga remiayuwa 'gã. Mïmera 'gã iporesagiwet ee rakue numiamũ. Iporenuwiwet jeje'eg are rakue numiamũ. A'ere 'ã 'gã manũ erujewi je rure'emauwe rakue— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁸ —Peapyaka ki jeje'eg are. Tamueapyo pẽ teje'eg are 'jau— 'jau 'ga oree. ¹⁹ —Sã'ã y'wa a'ÿja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'ÿja mũ nipo 'ã u'aa pe pe 'ga wi. A'ea nipo 'ã wya'ia 'ua i'wau etee 'ga wi. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã amũ. 'Ga je'ega renuwi futari numiamũ. A'ere nipo 'gã naeapyoï ee. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyrïara 'ua erowiarukare'ema 'gã nupe: “Perowiar awi”, 'jau 'ua 'gã nupe. A'eramũ futat 'gã momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁰ —Sã'ã y'wa a'ÿja mũ 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamũ. A'ere nitywi apoa. A'eramũ 'ã opapapa etee. Nan tee futat nipo 'gã amũ je rerowiarawi etee. Kamẽsïete nipo 'gã je rerowiar. A'ere 'gã poiri kamẽsïete je rerowiar awi nũ. Ojeupe mama'eay jesaukarauwe nipo 'gã opoia je wi. ²¹ A'ere nipo amumera 'gã “Iro ererowiat aipoa?” 'jau nipo 'gã 'ua 'gã nupe, 'gã nerekou tyweaete je rerowiar are. A'erauwe nipo 'gã poiri je rerowiar awi je upe oporogyta awi. “Nia'wyrï 'ga porogyta ra'e”, ojeupe 'erauwe nipo 'gã poiri je wi— 'jau Jejui 'ga oree ore mueapyou ee.

²² —Sã'ã y'wa a'ÿja 'ara ju pype. A'eramũ 'ã opopoa futat numiamũ. A'eramũ 'ã jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. A'eramũ nipo 'gã wemifutar are etee wea'aramũ ajemogyau nũ. Wea'aru'jawe'emamũ nipo 'gã jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gã wea'aramũ akou. Okaraemã momytun are etee nipo 'gã wea'aramũ akou nũ. A'eramũ futat nipo 'gã wea'aru'jawe'emamũ jeje'eg are. Jeremifutar imũ nipo 'gã mama'e apowe'em futat— 'jau Jejui 'ga oree.

²³—Sã'ã y'wa a'ÿja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea nipo awau waranupa u'aramũ. Nan tee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gã neapyoramũ ajemogyau ee. Wago'oramũ miamũ 'gã nopoirau'uweri futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gã ajemogyau je ree. Janeruwarete 'ga pãjẽ mũ etee futat nipo mama'e esage apou ajemogyau. Sã'ã ywy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramũ 'ã u'aramũ kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sẽg i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesẽta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trĩta i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gã mama'e esage apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyou ee.

Juowuunan

²⁴A'eramũ Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe najuejue etee futat nũ:

—Mama'e mũ je amome'u pẽ nupe. Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw are je pẽ mu'ei— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Kũima'e 'ga amũ akou juowuu ra'ÿja tyma oko pe. ²⁵A'ere ypytun imũ, 'ga seramũ, 'ga ree iporomutare'ema 'ga ruri juowuunana ra'ÿja tyma juowuu ra'ÿja põ'õ me 'ga wi. A'ere 'ga itym ire awau jui nũ. ²⁶A'eramũ opopoa waranupa awau. Aju'jaju'jawe futat numiamũ. I'ywa nanẽ nũ aju'jaju'jawe etee futat. A'ere i'a oteei ajau. A'eramũ 'gã i'aramũ tãmẽjẽ esaka. ²⁷A'eramũ ko jara 'ga remiayuwa 'gã 'jau 'ga upe: “Juowuunana nipo eretym eko pype rai'i ki sa. Ma'eramũ nã'ã ipopori eewe re'ã”, 'jau 'gã 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁸—A'eramũ ko jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Je ree iporomutare'ema 'ga nipo a'ÿja werut ityma jeko pe rai'i. 'Tamote'at 'ga koa 'jau' e'i nipo 'ga jee rai'i”, 'jau 'ga 'gã nupe.

—A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã 'jau 'ga upe: “Juowuunana jui ipo'oa te erefutat?” 'jau nipo 'gã 'ga upe.

²⁹—A'ere 'ga 'i etee 'gã nupe: “Naani. Pepo'o awi. Kasi a'e pe pemosok eewe te ne. ³⁰Tene ijuwamũ ra'ne. A'ere tamũ'ẽukat ajau imonookara 'gã nupe 'jau. 'Pemũ'ẽ ra'ne juowuunana jui. A'eramũ pẽ imono'oga, iku'afaa, erawau iapyau. Iapy re pẽẽ juowuurete monooka erawau ejaa yrũ pype' ta'e 'gã nupe 'jau”, 'jau ko jara 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã jemomytunawam

(*Maku 4.30-34; Luka 13.18-21*)

³¹⁻³²Imome'upaw ire Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee:

—Sã'ã y'wa'ÿ'i'ĩa, mostarda 'jawa. A'eramũ 'ã ae ityma. A'eramũ 'ã opopoa awau o'ywuuramũ. A'eramũ 'ã wyra'ia aja'yrapyau akã are, waity mogyau ee— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

Aipo Jejui 'ga 'ea wemiayuwa jemomytunawama upe 'ga 'i poromũ. 'Awamũ 'ga rerowiaara 'gã inãinãni'ĩ etee. A'ere 'gã anure kwaiwete 'gã jemomytuni nipo ajemogyau.

³³A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau ee nũ:

—Sã'ã kũjã u'i mojerawa. A'eramũ 'ã imojopypeawa monou ipype. Inãinãni'ĩ etee agawewi 'ã imonou ipype. A'etea 'ã awua— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Aipo Jejui 'ga 'ea nanẽ wemiayuwa jemomytunawama upe 'ga 'i poromũ.

³⁴ Mama'e mū 'ga omome'u 'gā nupe 'gā mu'jawamū nū. Mama'e mū mome'ue'em ire amunipo 'ā 'ga nimu'jawi futari. ³⁵ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee 'ga amū upe rakue: “Mama'e mū je amome'u 'gā nupe Tejuwarete 'ga ree 'gā mu'jawamū. Ywy apoe'emauwe 'gā naeapyoi ee. A'eramū je 'gā mueapyou ee”, 'jau 'ga ikwasiaa Jejuī 'ga ree rakue. A'eramū Jejuī 'ga morogyta mome'wau 'gā nupe, ee 'gā mu'jawamū, 'ga remikwasiarer imū etee futat.

Jejuī 'ga 'gā mueapyoawet

³⁶ Gā nupe oporogytapaw ire Jejuī 'ga awau 'gā nui. Awau osou 'og ipe nū. 'Ga remiayuwamū nanē ore arawau orosou 'ga rupi nū. A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Ore mueapyo ape eporogyta are, juowuu pype opopot ma'e are— 'jau ore 'ga upe.

³⁷ A'eramū Jejuī 'ga 'jau oree:

—Sā'ā ae a'ŷja esage tyma. Nan tee futat je, Jarejuwarete 'ga remimur-eramū. ³⁸ 'Awa ywya ko 'jawewara. Je rerowiaara 'gā a'ŷi esagea 'jawewara. Je rerowiare'ema 'gā a'ŷi esage pype opopot ma'e 'jawewara. Mama'eukwaawa 'wyrira remiayuwā futat aipo 'gā. ³⁹⁻⁴¹ Je ree iporomutare'ema 'gā mama'eukwaawa 'wyrira futat. A'eramū mama'eukwaawa 'wyrira je rerowiare'ema 'gā mokwasi'wau jeremi-ayuwā 'gā pype. Anure nipo je Jarejuwarete 'ga rowase pē ma-jatykaramū, Jarejuwarete 'ga remimureramū ywagipewara 'gā monou kwe pe mama'e tywera apoara 'gā mono'ogukaa. Ojomotywerukaarera 'gā neewe nipo je 'gā mono'ogukaa 'gā nupe, mama'eukwaawa rapyawa pype 'gā momopoawamū. ⁴² Tata rakuwa pype futat nipo 'gā awau ajemogyau. Eukwere nipo 'gā jemogyi waemamū. Wa'jykājamū nipo 'gā ajemogyau ay upe— 'jau 'ga oree imome'wau. ⁴³ —Janeruwarete 'ga remiayuwā 'gā etee te ywagipewara 'gā weroo ywag ipe 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū nipo 'gā najuejue etee 'ga remiayuwā 'gā nesaka, 'ga pyri 'gā jemogyramū. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: “A'jea futat 'gā jemogyi Ku'jywa 'ga remiayuwamū”, 'jau nipo 'gā 'gā nesakawe— 'jau Jejuī 'ga oree, ore mueapyou ee.

—Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejuī 'ga oree.

Wemiayuwamū 'gā neko are

'gā mu'eawet

⁴⁴ A'eramū Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:

—Sā'ā 'ga amū mama'e epy mū resaga ywy pype. A'eramū nipo esakarera 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. Ymā te sipō 'ā 'ga amū imimi imŷina rakue. 'Awa pa je ywy amut tejee kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. “A'eramū jema'ea futat imimipyrrera 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū 'ga imŷina gatu ra'ne. A'eramū nipo 'ga awau okaraemā me'ega ka'aranū are. A'eramū nipo 'ga ka'aranū rerawau ywy jara 'ga upe, ojeupe imuawamū. Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pejejemogyweramū pēē pejepoia pejejemifutar imū mama'e apo awi— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁴⁵⁻⁴⁶ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:

—Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ae rekoa ita epy 'jawe. Sā'ā ita muara 'ga ita epy resaga. Esakawe nipo 'ga 'jau ojeupe: “Koa je afutat”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga okaraemā me'ega ita epy muawamū— 'jau Jejui 'ga oree. —Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pejejemogyweramū pēē pejepoia pejejemifutar imū etee mama'e apo awi— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁷ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:

—Jarejuwarete 'ga rowase pē majatykaaw are je pē mu'ei— 'jau 'ga oree. —Taityuu momoara 'gā 'ā taityuu monou imomoa 'y pe. ⁴⁸ Ipye kwaiwete pira jejag ire 'ā, 'gā imatāu imua nū. A'eramū nipo 'gā ipira renū'jāu jui. Pira esagea etee nipo 'gā imonou yrū pype. Pira a'wyre'ema nipo 'gā imomopoa etee. ⁴⁹ Nan tee futat Janeruwarete 'ga rowase pē majatykaaw ipe ywagipewara 'gā oi mama'e tywera apoara 'gā pe'au esage ma'e 'gā nui, 'gā mojo'oka 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁵⁰ Tata rakuwa pype futat nipo 'gā oi ajemogyau akuekuewamū. Aya nipo 'gā maema 'gā na'jywa mokāina 'gā mogyau— 'jau 'ga oree imome'wau.

⁵¹ A'eramū 'ga oporonupa ee oree:

—Pēneapyo te pejejeupe jeremimome'u are ra'e?— 'jau 'ga oree.

—Orereapyo ore ee arajemogyau— 'jau ore 'ga upe.

⁵² A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejejeupe jeremimome'ufer are pejejeapyoramū pejejemogyau pejemu'jara 'gā 'jawe etee futat. Jarejuwarete 'ga remikwasiarukarer are pejamu'jaramū nipo pēē. Ymā we te 'ā pēneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere 'ā 'awamū pēneapyo jeje'eg are nū. A'eramū nipo pēē 'gā mu'earūmū 'ga je'eg ymaner are, jeje'ega reewe— 'jau 'ga oree. —Karaemā jara 'jawe pēē pejejemogyau. Sā'ā karaemā jara 'ga okaraemā rerekoa. Iymanera 'ga nuetygi futari. Okaraemā momytuna erekou ipyu. Mama'e pyaua nanē 'ga 'ā erekou nū. Nan tee futat pēē. Pēneapyo jeje'eg are. Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner are nanē 'ā pejejeapyoramū pejejemogyau nū— 'jau Jejui 'ga oree.

Nasare pe 'ga oawet

(Maku 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Morogyta mome'upaw ire Jejui 'ga awau uēma amunaw awi.

⁵⁴ Oje'wyr ipe 'ga awau, Nasare pe 'ga awau opytawaipa. Peu wekwaw ipe 'ga peuwara 'gā mu'jau judeu 'gā jatykaaw ipe. A'eramū peuwara 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree:

—Awŷja te 'ga amu'akwaap mama'e are nū'ū? Ma'ja pājē mū sipo 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gā ajaupe. ⁵⁵ —Ma'eramū sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga ra'yra rūi agawewi 'ga. A'etea 'ga 'ā ifuwet jane mu'e are. A'ere jane nienuwi 'ga porogytaa— 'jau 'gā 'ga upe. —'Yjepana pinara 'ga ra'yra 'ga te 'ā. Mari ēē te 'ā 'ga ya. Tiago 'ga, Jose 'ga, Simão 'ga, Judas 'ga. Mīmēra 'gā 'ā 'ga rewirera. ⁵⁶ 'Ga renyra 'gā nanē 'ā ajemogyau 'au jane pype nū. Maran ajee 'ga jane mu'ei 'ū? Ma'ja pājē mū sipo 'ga mama'e apoi akou?— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁷ Nuerowiari futari 'gā 'ga.

A'ere Jejui 'ga 'i 'gā nupe:

—Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramū 'ā kwe pewara 'gā jēmī 'gā je'ega rerowiaa. A'ere 'ā

'gã 'wyr ipewara 'gã jēmī nuerowiari 'gã. 'Gã pytuna 'gã miamū 'ā 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gã nupe. — Nan tee futat ajee 'ā kwe pewara 'gã jēmī je rerowiari. A'ere 'ā je'wyr ipewaramū jēmī naje rerowiari pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁸ Nuerowiari wejue 'gã 'ga. A'eramū 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarūme'em oje'wyr ipe. Ināinānī'ī etee 'ga iapoi peu.

14

Juā Batista 'ga jukaawet

(Maku 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ Anure Erote 'ga, Garireja wyy pewara 'gã 'wyrriara 'ga, Jejui 'ga rera renupa. 'Ga amū Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe. ² A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Juā Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'i nū. A'eramū nipo a'e 'ga aeremiapoe'em apou— 'jau 'ga 'gã nupe.

Erote 'ga Juā 'ga jukaukaa 'gã nupe rakue. A'eramū 'ga wea'aramū 'ga ree, Jejui 'ga remiapofera renupawe.

³⁻⁴ Ymā te Erote 'ga wewirera 'ga remireko ēē pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi ēē pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramū 'ga ēē rerekou katu rakue. A'eramū Juā 'ga 'jau 'ga upe: “Nia'wyrri nanuara. Ejewirera remireko 'ā erepojeka 'ga wi. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: ‘Peko awi pejejemireko are’, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'etea 'ā ereapo nanuara. A'eramū ene etywereteramū ekou Jarejuwarete 'ga upe” 'jau Juā 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramū Erote 'ga amara'neramū Juā 'ga ree, 'ga pofaa, 'ga munewukaa moromunepawa pype rakue. ⁵ 'Ga jukaa 'ga ifutaa numiamū. A'ere 'ga kyjei judeu 'gã nui. “Juā 'ga 'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara futat”, e'i te 'ā judeu 'gã ajaupe jepi. A'eramū Erote 'ga okyjau Juā 'ga juka awi.

⁶ Anure Erote 'ga maraka apou. U'aawera 'ara rupi 'ga maraka apoi. A'eramū Erotiasi ēē ra'yra ēē ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gã nowase. A'eramū Erote 'ga aku'iramū ēē jeroky are. ⁷ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga ēē upe. —Ma'ja te erefutat? Na'e ekoetei je enee. “Tamono eneremifutara enee 'jau”, a'e te je enee— 'jau 'ga ēē upe rakue.

⁸ A'erauwe ēē awau ujāna oy ēē upe 'jau:

—“Ma'ja te erefutat?” e'i kīā jee. “Tomono eneremifutara enee 'jau”, e'i kīā jee. Ma'ja te je aenūi kīā upe?— 'jau ēē oy ēē upe rakue.

—“Juā Batista kīā akagera erurukat imonogukaa paratu pype jee”, ere kīā upe kyn— 'jau ēē wa'yra ēē upe rakue.

A'eramū ēē awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juā Batista kīā akagera erurukat paratu pype imonogukaa wā nupe jee kī'ī— 'jau ēē 'ga upe rakue.

⁹ Aipo ojeupe ēē 'eramū Erote 'ga u'arasigamū 'ūina ēē 'e are. “Ma'eramū je 'jau ēē upe ra'e 'ū: ‘Eneremifutara tomono enee 'jau’, 'jau ēē upe ra'e 'ū”, 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamū 'ūina. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gã nemianuwamū aipo 'ga 'i ēē upe. A'eramū 'ga ojenosōu iapoe'em are. “Kasi a'e pe je'me are 'gã nekoī ajaupe ne kwy”,

'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga ãẽ remienũiwera apoukaa ojeupe. ¹⁰ A'eramũ 'ga wemiayuwa 'gã amũ monou Juã 'ga ajuwonogukaa rakue.

—Moromunepawa pype Juã 'ga 'ami. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramũ pẽẽ 'ga akagera rerua paratu pype ãẽ upe— 'jau 'ga 'gã nupe rakue.

¹¹ A'eramũ 'gã iapou, ojeupe 'ga 'eawer imũ etee futat. A'eramũ 'gã paratu pype Juã 'ga akagera rerua 'ga upe. A'eramũ Erote 'ga imonou Erotiasi ãẽ ra'yra ãẽ upe. Ojeupe 'gã imurauwe ãẽ imonou oy ãẽ upe.

—Kweramũ, a'ni— 'jau ãẽ oy upe rakue.

¹² “Erote 'ga 'ga jukaukat 'gã nupe” 'e renupawe Juã 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramũ 'gã awau imome'wau Jejui 'ga upe.

Kanape'i me'yitawet

(Maku 6.30-44; Luka 9.10-17; Juã 6.1-14)

¹³ Ojeupe Juã 'ga jukaawera mome'urauwe Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Awotywe'eme soo ra'ne 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore arawau oroyaapa yaruu pype. A'ere 'gã kwaiwete oreo kwaawi.

—Soo 'ga rewiri 'ga porogyta renupa 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau ypia ywryri. ¹⁴ Ojekog ire Jejui 'ga uẽma yaruu awi. Ko'iko'i ete mytuna 'gã 'ua owaẽma oree. 'Gã nesakawe Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee. Ojero'wu ma'e 'gã 'gã erua 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã katu'oka.

¹⁵ Kaaruwamũ ore 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Kaarup, ki 'ei. A'ere nitywi mama'ea 'au 'gã nemi'uramũ ki 'ei— 'jau ore 'ga upe. —Emono 'gã jarejewi. Too 'gã amunawa mũ pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau ore 'ga upe.

¹⁶ A'ere Jejui 'ga 'i etee oree:

—Naani. Nooi futari 'gã. Pẽẽ te mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau etee 'ga oree.

¹⁷ —Nitywi futari mama'ea— 'jau ore 'ga upe. —Sĩku etee kanape'ia. Mukũ'i etee ipira'ia. A'ea niapoi 'gã nupe— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Perut ajee jee— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore erawau 'ga upe. ¹⁹ A'eramũ 'ga ojee ajatyka ma'e 'gã nupe 'jau:

—Pe'je pejeapyka juo'wi 'arimũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã wapyka. A'ere Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramã'jãu ywau opo pe. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

Aipo 'e re 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe 'ga imopẽpena imonou wemimu'eramũ oree. Omowowogamũ ojeme'yita oree. A'eramũ ore imonou wapyk ma'efera 'gã nupe. ²⁰ A'eramũ futat 'gã ojemi'waa. Ojemi'wapaw ire 'gã 'jau:

—Niapoi agawewi akiko. A'etea ojeme'yi 'ga upe 'ga omowowogamũ — 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga te omeyi janee. A'eramũ jane jarejewegamũ rẽwẽjẽmĩ jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ã jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gã ajaupe.

'Gā jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga yrū pype. Tusi yrupemū matyneema. ²¹ Kwaiwete 'gā ojemī'waa. Sīku miu agawewi kūima'efera 'gā pytuna. A'e pe kūjāmera nū kunumīmera 'gā netee. A'etea 'gā na'upawi kumia. Wewegamū 'gā jui.

'Y rajape 'arimū 'gā ataawet

(Maku 6.45-52; Juā 6.16-21)

²² A'ere Jejui 'ga wemimu'eramū ore monou ojewi:

—Pe'je iruukwe je renune. Kwe katy pejewau pejeyaapa— 'jau 'ga oree. —Je apyta ra'ne. Tamono 'gā 'gā 'wyr ipe 'jau nū. A'eramū pēē pejewau je renune— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'i.

²³ Ojewi mytuna 'gā mono re Jejui 'ga awau ojeupia ywytyra rupi. Ojetee futat 'ga 'ūina oporogytau 'Uwarete 'ga upe ypytunimū.

²⁴ A'e pe ore arawau arakou oroyaapa. Muku te ore oi. Poje ywytuua 'ua oree, 'y ryjuapi retee. ²⁵ Ku'em ja'wyja'wyrāmū Jejui 'ga 'ua ore rewiri. 'Y rajape 'arimū etee futat 'ga 'ua watau akou. 'Ua 'ga ore rupisika.

²⁶ 'Y rajape 'arimū 'ga ata resakawe ore orokyjau 'ga wi. Orekyjea ore pifuaka'roka.

—Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau ore aruafukaita arajaupe.

²⁷ A'erauwe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je te ojet pē newiri— 'jau 'ga oree.

²⁸ A'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene futat nipo ereko, ki Ku'jyp? Je futat 'jau, je mono ape je muatau 'y rajape 'arimū eje'jawe— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ejua— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga awau ojypa yaru awi. A'eramū futat 'ga awau watau 'y rajape 'arimū Jejui 'ga repejāna. ³⁰ Poje 'ga wea'aramū erujewi ywytu are. A'erauwe 'ga kyjei. A'eramū 'ga awau wypywygamū. A'eramū 'ga wafukaita Jejui 'ga upe:

—Je poar ape, ki Ku'jyp! Jerypywyk je tekou— 'jau 'ga wafukaita, Jejui 'ga upe.

³¹ A'eramū Jejui 'ga 'ga popyyka oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramū ene ekjau ete 'ū? Ma'eramū te ene nerejemogypygyi etee je ree? Je rerowia'ri'i tāmējē 'ā ape— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³² A'eramū 'ga 'ga rerua eru'aa yaru pype. Ore pype 'gā 'arauwe ywytu wojeramū. ³³ A'erauwe ore 'jau Jejui 'ga upe, yaru pype ajemogy ma'eramū:

—A'jea futat. Ene te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea— 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa.

Genesare ywy pewat

(Maku 6.53-56)

³⁴ A'eramū ore arawau oroyaapa orojekoka Genesare ywy are. ³⁵ Jejui 'ga kwaaw ire peuwara 'gā oje'ega monou kwe pewara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua Jejui 'ga resaka. Ojero'wu ma'e 'gā nerua 'ga upe— 'jau 'gā oje'ega monou 'gā nupe.

A'eramū 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua 'ga upe. ³⁶ A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Tene 'gã eneraity pypireme'ywa pyygi etee agawewi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga raity pypireme'ywa pyygarera 'gã ojekatu'okapap najuejue etee futat.

15

Judeu 'gã nemiapo

(Maku 7.1-23)

¹ Anure fariseu 'gã amũ 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are romu'jara 'gã netee Jerusareg awi oporonupa ee Jejui 'ga upe:

² —Ma'eramũ te eneremiayuwa 'gã nuapoi mama'ea jareypy 'gã je'eg ymaner imũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ymã te 'ã janepy 'gã 'i ajaupe rakue: “Janeruwarete 'ga janejepoeja afutat. Mama'e 'u enune jarejepoeite'ema 'eramũ janetyweramũ Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'gã ajaupe rakue. A'eramũ ore orojepoeita orojemi'war enune 'gã 'eawer imũ etee futat jepi. A'ere 'ã eneremiayuwa 'gã nojepoei ojemi'war enune 'gã 'eawer imũ— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ ajee nepeenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega pejejemogyau 'ũ? Na'ga je'eg imũ rüi nanë pëe mama'e apou nũ. Peje'eawer imũ etee 'ã pëe mama'e apou. A'eramũ kasi pëe jeremiayuwa 'gã ago'wau ekoete pejejemimu'e tywer are ne— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejeje eë je'ega nanë ianupa etee nũ”, 'jau 'ga 'ã rakue. “Ujara 'gã kurapara 'gã ki peapisi”, 'jau 'ã Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵—A'ere 'ã pemu'e 'gã 'gã jara 'gã je'ega renuw etee'em are etee pejejemogyau. “Pejejara 'gã nupe mama'e are pejeporomonoweremamũ ki pe'je 'gã nupe: ‘Pë nupewara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramũ je mama'e mü monowe'em pë nupe’, pe'je ki pejejara 'gã nupe”, 'jau 'ã pëe 'gã mu'jau tywet pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁶—Aipo apoaramũ pëe pejejar are iporomutare'emamũ futat. A'eramũ pëe aipo apoaramũ Jarejuwarete 'ga je'ega renupare'emamũ futat nanë nũ. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ jëmí 'ã mama'e apowe'em. Pejejea'aw imũ etee te 'ã pëe mama'e apou ekoete pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁷—“Ore Jarejuwarete 'ga je'eg are oreporenuwiwet jepi”, 'jau futatee 'ã pëe pejejemogyau. A'ere pë'me ate. Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga ka'aran are Isai 'ga upe pë nee rakue:

⁸ “Nomÿi agawewi 'gã weaa je ree. A'etea nipo 'gã e'i ekoete futat:

'Arafutar ore Jarejuwarete 'ga. Oroporenuwiweramũ 'ga je'eg are’, 'jau futatee nanë 'gã ajemogyau nũ.

⁹ 'Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga', 'jau futatee 'gã jee”, 'jau Janeruwarete 'ga. “A'ere 'ã 'gã meramũ te.

Nomÿi 'gã weaa je ree. Naje rerowiari tãmëjë 'gã.

U'eawer are etee 'gã jamu'ei. A'ere 'gã 'jau ajaupe:

'Jarejuwarete 'ga je'eg are je pë mu'ei', 'jau futatee 'gã ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are Isai 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejeapyakau jeje'eg are. Pejejeapyoramũ ee pejejemogyau. ¹¹ Napë pype oo ma'efera rüi pë motywet Janeruwarete 'ga upe

pě mogyau. Pě nui uēm ma'ea te pě motywet Janeruwarete 'ga upe. Pěje'egaiwa te pě motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹² A'eramũ ore Jejui 'ga remimu'eramũ 'ga rerowyka arajua oroporo-gytau 'ga upe:

—Nafutari fariseu 'gã eneje'ega ra'e— 'jau ore 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweretei 'gã 'eawer are. Sã'ã koa. Ko jara 'ga 'ã opopot ekoete ma'e ka'a po'oa. Wemitymera etee 'ã 'ga imuaranuwukaa oko pype. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga iapoi. Oje'eg are ajamu'jatyweara 'gã nereko tyweri. ¹⁴ A'eramũ pě pejemuaēme'ema 'gã nee. Eae'ema 'jawe 'gã. Eae'ema 'gã ojopopyyk ekoete ajuerawau kwe pe. A'ere nipo 'gã ajueru'ari etee ajuerawau ywy kwara pype. Nan tee fariseu 'gã. Naeapyoi 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are. A'etea 'gã ajamu'e ekoete ee. A'eramũ nipo 'gã wemimu'e 'gã nerawau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁵ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore mueapyo ape e'eawer are, ki Ku'jyp. “Napě pype oo ma'efera rũi pě motywet Janeruwarete 'ga upe pě mogyau. Pě nui uēm ma'ea tee pě motywet Janeruwarete 'ga upe. Pěje'egaiwa te 'ã pě motywet Janeruwarete 'ga upe” 'eawer are— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pěē naně nipo nepepygi we pejeakag imũ ra'e ki sa? Ekoay pěē na'e ki 'ei. Pěē naně meewei etee pēneapyo ee ra'e ki 'ei. ¹⁷ Nepēneapyoi we futat nipo je'eawer are ki sa? Pejemiu'ua nipo pěē imonou pe-jejuru pe. A'ere nipo pěē imokona. Pēnemi'ua osou pēnawyrũ pype. A'ere nipo “pēnemi'ufera okwapa pě nui” 'ea miamũ pě motywere'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁸ —Pěje'egaiwa te a'jea futat pě motywet 'ga upe. Pejejea'aw imũ etee pejeje'ega. Pěje'egaiwa te a'jea futat pēywyter a'wyr'e'ema wesaukat Janeruwarete 'ga upe. ¹⁹ Mama'e tywer are etee pejejea'aramũ. A'eramũ pěē mama'e apou pejejea'ar imũ. 'Ga amũ nipo wea'aramũ akou oporojuka are. A'eramũ nipo 'ga oporojukau. 'Ga amũ nipo wea'aramũ akou wemirekoe'ema kũjã are oko are. A'eramũ nipo 'ga okou ēē ree. Kũjã ēē mũ nipo wea'aramũ akou omene'ema kũima'e are oko are. A'eramũ nipo ēē okou 'ga ree. 'Gã amũ nipo wea'aramũ mama'e tesirũ apo are. A'eramũ nipo 'ga otyweramũ akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga amũ nipo ojokaraemã futaa akou. A'eramũ nipo 'gã amunarũmũ ee. Wemifutar imũ etee o'meramũ nipo. Wea'aw imũ etee futat nipo 'gã ajuago'wau ajemogyau. Wea'aw imũ etee futat nipo 'gã Jarejuwarete 'ga kurapa. ²⁰ Poromũ te 'gã jemotyweawa Jarejuwarete 'ga upe. Na'gã nemi'ua rũi futat 'gã motywet 'ga upe. 'Gã jepoeje'ema miamũ nomotyweri 'gã Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyo ee.

Judeue'ema ēē
(Maku 7.24-30)

²¹ A'ere Jejui 'ga ore rerawau pe awi nũ. Tiro 'jawa pyri ore oi, Sidoma 'jawa pyri 'jau. ²² Peu ore rekoramũ peuwara ēē mũ, judeue'ema ēē mũ 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ene 'ã Jarejuwarete kiã remimurera, Ku'jyp. Ejemuaēm iki je ree, Ku'jyp— 'jau ēē 'ua 'ga upe. —Mama'eukwaawa 'up jera'yra kynã pir

are. Ojero'wu etee te kynā. Epe'a kynā wi jee, Ku'jyp— 'jau ēē 'ga upe au'jeteramū.

²³ A'ere Jejui 'ga ēē je'eg anupare'ema 'jawe etee futat. A'eramū ore 'ga remimu'eramū 'jau 'ga upe:

—Emono ēē jarejewi. Jane rewiri etee 'ā ēē rekoi wafukaita— 'jau ore 'ga upe.

²⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Janeruwarete 'ga je mua Israeu juapyrera 'gā nupe etee. Judeu 'gā karupa'mī ka'jama 'jawe jee. A'eramū 'ga je mua 'gā nupe, 'gā mu'jaukaa ojee— 'jau 'ga oree. —A'ere ēē najudeu arūi. Amutee ēē te— 'jau 'ga oree.

²⁵ A'ere 'ā ēē ruri ojea'gwawe'em futat wapyka wenupy'āu 'ga rowase 'jau 'ga upe:

—Je resag ape, Ku'jyp. Ejemuaēm je ree— 'jau ēē 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Sā'ā ae kunumīa mama'e 'ue'emamū ae kunumī remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga ēē upe.

²⁷ —A'jea futat ere. A'ere ywyu mama'e 'ar ire wā neymawa i'ui futari — 'jau ēē 'ga upe.

²⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e ī. A'eramū je enera'yra ēē katu'oka enee— 'jau 'ga ēē upe.

Aipo 'ga 'e ppyrauwe futat mama'eukwaawa ojepe'au ēē ra'yra ēē wi.

²⁹ A'ere Jejui 'ga wemimu'eramū ore rerawau pe awi nū. Arawau orowaēma Garirei ypiauu reme'ywarimū. A'eramū ore arawau orojeupia ywytyra rupi. A'eramū Jejui 'ga wapyka wewiri oo ma'e 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³⁰ Kwaiwete 'gā 'ua owaēma 'ga upe. Ojero'wu ma'e 'gā 'gā erua 'ga upe 'gā katu'okawamū. Iteu ma'efet, eae'em, ika'na ma'e, ije'ege'em, ikaruat ma'e. Mīmera 'gā 'gā werut 'ga upe. A'eramū Jejui 'ga 'gā katu'okapap. ³¹ 'Gā katu'oga resakara 'gā oporesagamū 'gā nee.

—Kuu. Ije'ege'emera 'gā 'ga omoje'egukat! Iteu ma'e 'gā 'ga amafu'amukat! Ika'na ma'e 'gā 'ga ikatu'oka. Eae'ema 'gā 'ga imamā'jāu. Israeu juapyrera 'gā Nuwarete 'ga 'gā katu'ogukaa 'ga upe — 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā Ku'jywa 'ga muorypa ee.

—Ene te 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp. Ojero'wu ma'e 'gā erekatu'ogukat 'ga upe ore reape— 'jau 'gā Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa ee. —Israeu juapyrera 'gā Nuwareteramū ene 'gā katu'ogukaa 'ga upe oree— 'jau 'gā Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa 'gā nee.

*Kwaturu miu 'gā mojemi'waawet
(Maku 8.1-10)*

³² Kwaiwete 'gā katu'og ire, Jejui 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Ajemuaēm je tekou 'gā nee. Muapyt 'ā 'gā kaaruwamū jane pyri. A'eramū 'awamū 'gā nemi'urama atepawamū 'gā nui. A'ere je najeporomonoweri 'gā nee tejewi, 'gā nupe mama'e monowe'emamū. Kasi 'gā oje'wyr ipe awau 'gā manūaiwi ty'ara upe ne kwy— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoi nū'ū. Nitywi mama'ea 'au. Mō awi sipo ore mama'e muri 'gā mojemi'waawamū?— 'jau ore 'ga upe.

³⁴ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Marāmaran te pēkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee oree.

—Sete kanape'i pytuna muapyapy'ri etee pira'ia— 'jau ore 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jejuī 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:

—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā wapyka. ³⁶ A'eramū 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'eramū oree. Omowowogauwe ojeme'yita oree. A'eramū ore imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ³⁷ A'eramū futat 'gā ojemi'waa wewegamū.

—Niapoi agawewi akiko re'ā. A'etea ojeme'yi 'ga upe janee 'ga omowowogamū— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga te 'ā ome'yi janee. A'eramū 'ā jane jarejewegamū rēwējēmī jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ā jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gā ajaupe.

'Gā jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga ijaga yrūūū pype. Sete yrupemūū ore imatyneema. ³⁸ Kwaiwete te ojemi'wat ma'efera 'gā pytuna. Kwaturu miu kūima'efera 'gā pytuna. A'e pe 'ā kūjāmera 'gā pytunamū nū, kunumīmera 'gā netee. Kwaiwete ojemi'wat ma'efera 'gā pytuna.

³⁹ 'Gā jemi'wapaw ire Jejuī 'ga 'gā monou ojewi:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

'Gā mono re Jejuī 'ga ore reru'aa yaruū pype nū. A'eramū ore arawau oroyaapa arawau orojekoka Magatā ywy are.

16

Aeremiapoe'ema fariseu 'gā enūinawet

(Maku 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Anure fariseu 'gā amū satuseu 'gā amū netee 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe. Nuerowiari 'gā 'ga. “NaJarejuwarete 'ga pājē mū rūi 'ga mama'e apoi akou”, e'i etee 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'ua 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amū ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamū 'jau ki sa— 'jau 'gā 'ua 'ga upe.

² A'ere Jejuī 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je amū pē neape. Naje rerowiari te 'ā pejepe. A'eramū je mama'e apowe'em pē nemiesagamū— 'jau ete 'ga 'gā nupe.

—Kaaruwamū ywak piraga resaka ki pe'je pejejaupe: “Ai'iwe nipo 'ā nokyri amana”, pe'je ki ywak piraga resag ire. ³ A'ere nipo ku'emamū ywak piragamū resag ire pe'je pejejaupe: “Awamū amana ra'e”, 'jau nipo pēē ywak piragūū resag ire. Ywaga resag ire nipo pēē mū amana kwaapa futat. A'ere nipo naje kwaawi pejepe. Jeremiapofera resaka agawewi nipo pēē. A'etea nipo naje rerowiari pejepe. “Janeruwarete 'ga futat 'ga mut janee”, 'jawe'em nipo pēē jee jeremiapofera resag ire miamū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁴—'Awauwaramū miamū 'ā nepēa'wyrī futari pejemogyau 'ga upe. “Oreremiapoe'ema eapo amū oree”, pe'je 'ā jee numiamū. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pē nupe pēnemiesagamū. Juna 'ga ree etee je pē muea'ari pē mogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

'Gā nupe oporogytapaw ire Jejuī 'ga awau pe awi nū. 'Ga remimu'eramū nanē arawau 'ga rupi nū.

*Wemimu'e 'gã momoranupawet**(Maku 8.14-21)*

⁵ Arawau yaroo pype aru'aa. A'eramũ ore oroyaapa arawau. Garireja ry owajara katy ore arawau. A'ere ore 'ga remimu'eramũ kanape'i reroo moka'jami.

⁶ Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejea'gu ki fariseu 'gã nui, 'gã mani'oko'o jopype awi, satuseu 'gã ma'e awi 'jau— 'jau 'ga oree.

⁷ Aipo orojeupe 'ga 'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Kanape'i rerura jane simoka'jam ra'e. Ma'eramũ 'ã 'ga poromũ 'ga 'i janee— 'jau ore arajaupe.

⁸ A'ere Jejui 'ga, arajaupe 'e renupawe, 'ga 'i oree:

—Naje rerowiari tãmējē pejepe pejejemogyau ki 'ei. Ma'eramũ nã'ã aipo pe'je pejejaupe re'ã “Kanape'i rerure'em are 'ga 'i poromũ janee”, pe'je re'ã— 'jau 'ga oree. —Nakanape'i upe rui je 'i poromũ pē nupe. “Pejea'gu ki fariseu 'gã mani'oko'o jopypeaw awi, satuseu 'gã ma'e awi nanē nũ”, a'e te je pē nupe kũ. “Morogyta 'gã pejejeupe imowuwut ekoete awi ki pejea'gu”, a'e te je pē nupe kũ— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹ —Nepēneapyoi we jeje'eg are ra'e. Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Siku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou siku miu kũima'e 'gã mojemi'waawamũ ai'i. 'Gã jemi'wapaw ire ako pē emyrera jaga tusi yrũ pype ai'i— 'jau 'ga oree. ¹⁰ —A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gã mojemi'waawamũ ai'i nũ. 'Gã jemi'wapaw ire marāmaran yrũa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i? Sete yrũ etee futat ako ai'i. Pemoka'jam te ra'u jeremiapofera rai'i nũ? Ma'eramũ sipo ajee jerea'aramũ kanape'i pyu jaretywe'em are?— 'jau 'ga oree. ¹¹ —Nakanape'ia rui je amome'u pē nupe “Pejea'gu ki fariseu 'gã mani'oko'o jopypeaw awi” je'ea. A'ere 'ã nepēneapyoi je'eawer are— 'jau 'ga oree.

¹² Aipo orojeupe 'ga 'eramũ ore orojeapyoramũ 'ga 'eawer are.

—“Pejea'gu ki fariseu 'gã 'e awi, satuseu 'gã 'e awi nanē nũ” 'e upe te je 'i numiamũ— 'jau 'ga oree.

*Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet**(Maku 8.27-30; Luka 9.18-20)*

¹³ Orojekog ire ore arawau ywyu. Sesariafiripai ywy pe ore arawau. Peu orowaēm ire Jejui 'ga oporonupa ee oree:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gã jee, pēneki'yramũ jee jepi?— 'jau 'ga oree.

¹⁴ —“Juã Batista 'ga te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ”, e'i 'gã amũ enee jepi. Amumera 'gã: “Eliasi 'ga nipo 'ã 'ut ojewya rai'i nũ”, 'jau enee jepi. Amumera 'gã: “Jeremi 'ga nipo, 'ga je'ega mome'warera 'ga amũ te nipo 'ua oferapa oporogytau akou janee nũ”, 'jau 'gã enee jepi— 'jau ore 'ga upe.

¹⁵ —Pēē nũ. Ma'ja pe'je ajee jee jepi nũ'ũ?— 'jau 'ga oree.

¹⁶ A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat”, aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe. —“Okoeete ma'e 'ga ra'yrarete 'ga futat”, aru'e ore jepi— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ, Simão— 'jau 'ga 'ga upe, Juã 'ga ra'yra 'ga upe. —Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo enee, 'agamũ ene

mueapyoukaa je ree. Na'ga amũ rūi ene mueapyo je ree. Ywag ipe ako ma'e 'ga, Jeruwarete 'ga futat ene mueapyo je ree— 'jau 'ga Simão 'ga upe. ¹⁸—Enerer irũa Pedroa. Ita enerer irũa. Sã'ã pêẽ 'oga apoaramũ ita 'arimũ imỹinaramũ itauu monoa ikokaramũ. Aipoa te itauua 'oga opyygete etygukare'ema. Nan tee futat ene'eawera "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Okoeteete ma'e 'ga ra'yrarete 'ga futat", ene'eawera. Aipo ene'eawera rerowiaara 'gã je amogy tejemiayuwamũ. Ene 'ã je amogo tejerowiarukaawamũ kwaiwete 'gã nupe. Anure nipo ene je rerowiaara 'gã 'wyririamũ futat ereko. Kwaiwete nipo 'gã je rerowiaa. Je rerowiar ywyapi futat nipo 'gã ajemogyau. Mama'eukwaawa 'wyrira remiayua agawewi nipo afuwereteramũ 'gã nee. A'etea nipo 'gã nopoiri futari je rerowiar awi. Sã'ã 'oga omỹi esage re i'are'ema. Nan tee futat je rerowiaararetea 'gã nopoiru'jawi je wi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁹—Sã'ã saawi rerekwara. 'Wyrirarete 'ga woga saawi monou wemiayua 'ga amũ upe. A'eramũ aipo 'ga mama'e apou o'wyrira 'ga upe, o'wyrira 'gã je'eg imũ etee futat. Nan tee futat je ene mogou 'wyririamũ teje'eg irũnamũ. Ene futat 'awamũ ereko jeremiayua 'gã mu'jau jeremifutar are. "Nan tee siapo 'jau", 'jau nipo ene ekou 'awamũ. Jeremiayua 'gã nupe aipo ene 'eramũ Janeruwarete 'ga nanẽ aipo 'jau enee nũ. "Nan siapo awi", 'gã nupe ene 'eramũ Janeruwarete 'ga nanẽ aipo 'jau enee nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ 'ga 'jau oree nũ:

—Je mome'u kasi pejepe tekotee 'gã nupe ne. "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera", 'jawe'em pêẽ 'gã nupe— 'jau 'ga oree.

*Amanũawama mome'uawet
(Maku 8.31–9.1; Luka 9.22-27)*

²¹ A'e pe futat Jejui 'ga amanũawama mome'wau ppy oree:

—Too Jerusareg ipe 'jau. Peu futat nipo judeuramũ jane'wyrira'ri 'gã je rereko tyweri. Jane'wyrira'ri, mainana 'wyrirat, Moisesi 'ga remik-wasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã nipo je rerekou tyweaete je jukaukaa jefaruu 'gã nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nũ— 'jau 'ga oree.

²² Aipo 'ga 'eramũ Pedro 'ga 'ga rerojepe'au'i ore wi, oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Nene rereko tywera'uweri 'gã nũ'ũ. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gã nupe kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu 'ga ree:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyrira ene mu'eukat poromũ jee, ki Pedro. "Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau", e'i te Satanasi ojeupe. A'eramũ poromũ ene mu'jaukaa jee kũi— 'jau 'ga Pedro 'ga upe. —NaJarejuwarete 'ga remifutar imũ rūi ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imũ te ere aipo 'jau jee— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁴ A'ere 'ga 'jau oree:

—Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejekereko tywer awi— 'jau 'ga oree. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. "Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi", pe'je etee ki— 'jau 'ga oree. ²⁵—"Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are" 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga oree. —"Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ" 'jara 'gã nanẽ nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree. —Amumera 'gã te nipo

ajee e'i "tene 'gã je jukai kwy. Je napoira'uweri Jejui 'ga rerowiar awi", 'jau. Aipo 'jara 'gã etee awau ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁶—Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nomÿi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gã oi. Peu oo re 'gã nuẽmarũi futari jui. Nitywi mama'e mũ mama'eukwaawa rapyaw awi 'gã nẽnũ'jãawamũ— 'jau 'ga oree. ²⁷—Anure nipo pẽneki'yramũ je ruri tejewya nũ. Tejuwarete 'ga renyfuga pype nipo tejua, 'ga pyriwara 'gã netee. A'eramũ futat je pẽ mepyau pẽnemiapofer are najuejue etee futat. Teje'eg imũ mama'ea apoarera 'gã je imonou imogyau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Tejerowiare'ema 'gã nipo je imonou imogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga oree. ²⁸—A'jea futat je 'i. A'eramũ futat nipo je tejua pẽ'wyriarareteramũ te'ÿina pẽ nupe. Pẽẽ mũ nipo je resaka pejemanũ enune, peje'wyriarareteramũ je ruramũ— 'jau 'ga oree.

17

*'Gã neape Jejui 'ga jesowo'gõkawet
(Maku 9.2-13; Luka 9.28-36)*

¹ Anure seis oser ire Jejui 'ga awau ywyty'rarimũ. Ore mũ etee 'ga erawau ojeupi. Muapyyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimũ ojeupi. ² Peu Jejui 'ga ojesowo'gõka 'gã neape. 'Ga reakwara wenyfugamũ kwara reny 'jawe. 'Ga raitya nanẽ waparasi gamũ 'ga ree nũ. Iaparasi g enyfuk te 'ga raitya 'ga ree.

³ A'erauwe 'gã Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gã nuri oporogytau Jejui 'ga upe.

⁴ Ywag awi 'ut ma'e 'gã nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe. —Ere futat te je tapÿja apoa pejejeupe? Muapyyra tapÿja taruapo pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

⁵ 'Ga porogyta pype ywasiga mũ 'ua ojypa 'gã nee nũ. Enyfug esage te ywasiga. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Koromũ futat jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. 'Ga 'ã je muorypararetea ojee. A'eramũ ki pẽẽ pejeapyakau 'ga je'eg are— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gã nupe.

'Ga porogytapaw ire ywasiga ojeupi pap 'gã nui nũ.

⁶ Jarejuwarete 'ga je'ega renupawe Jejui 'ga remimu'e 'gã piryyjamũ jui. 'Ga je'ega 'gã mogyjau etee. A'eramũ 'gã awau wããpyramũ anuruka ywyu. ⁷ A'erauwe Jejui 'ga awau 'gã nepejãna opo mowyka 'gã nee.

—Pekyje awi. Pe'je pejejua pejefu'ama— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ A'eramũ 'gã wowowramũ warekou. A'ere 'gã Jejui 'ga etee futat esagi 'ga 'amamũ. Ywag awi 'ut ma'efera 'gã awau ojeupia ywasiga rupi 'gã nui nũ.

⁹ Ywytyr awi 'gã neruaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gã nupe ne. Pejejeki'yramũ je feraw ire tãmẽjẽ tepemome'u 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'eramū ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'i 'ū: Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: “Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gā nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimonorama 'ga oi ojesaukaa 'gā nupe”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue, 'jau 'gā imome'wau oree jepi— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹¹⁻¹² A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'gā 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. “Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejepoia pejetywer awi. Ku'jywa 'ga tepē mogy wemiayuwamū 'jau”, 'jau ako 'ga awau pē nupe ai'i je renune ai'i. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramū 'gā 'ga rerekou tyweaete wemifutar imū etee futat. Anure nipo 'gā je miamū je rerekou tyweaete 'ga 'jawerimū futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹³ Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā weapyoramū ee ajemogyau.

—Juā Batista 'ga 'ga omome'u janee— 'jau 'gā. —Juā Batista 'ga Eliasi 'ga 'jawewara futat— 'jau 'gā ajaupe.

Kunumī 'ga katu'okawet
(Maku 9.14-29; Luka 9.37-43)

¹⁴ Ywytyr awi ojyw ire 'gā kwaiwete 'gā nesaka ywytyra raimy 'wyr ipe. Poje kūima'e 'ga amū 'ua, wapyka wenupy'āu Jejui 'ga rowase.

¹⁵ —Ejemuaēm jera'yra 'ga ree, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramū 'ga moyypipa— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. —Oypiwauwe 'ga 'ari tata pe jepi. 'Y pe nanē 'ga u'aa jepi nū— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁶ —Arut futat je 'ga eneremimu'e 'gā nupe esaukaa ko numiamū. A'ere 'gā nomoiri etee 'ga wi ko— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Ma'eramū sipo pēē je rerowiare'ema pejejemogyau 'wei? Ymā agawewi nā'ā je pē mu'ei re'ā. A'etea nipo 'ā naje rerowiari tāmējē 'ā pejepe. “Nokoa'uweri je namutamutat pē pype”, a'e agawewi je 'ā pē nupe jā'nū'ū— 'jau 'ga tesirūmera 'gā nupe nanē nū. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jejui 'ga ore mū upe.

¹⁸ Kunumī 'ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wi— 'jau 'ga jupe.

'Ga 'e ypyrauwe ojepe'au 'ga wi. A'eramū kunumī 'ga ajarueteramū.

¹⁹ A'eramū ore 'ga remimu'eramū arawau 'ga repejāna 'ga pyri katu katu. A'eramū ore 'ga upe etee oroporonupa ee:

—Ma'eramū ajee ore norope'aarūi 'ga wi ra'e 'ū?— 'jau ore 'ga upe.

²⁰⁻²¹ —Naje rerowiari wejue te 'ā pejepe. A'eramū pēē a'eramū 'ga pirewara moirarūme'em 'ga wi— 'jau Jejui 'ga oree. —Mostarda 'jawa ra'yi 'ā sikōsikōi'i agawewi. A'etea 'ā otym ire waranup. Aipoa aranuwa 'jawe pejemogy re amunipo 'ā pēē peapo futat mama'ea. Je rerowiar etee te te nipo 'eramū tee pearanup— 'jau 'ga oree. —Je rerowia'ri re amunipo 'ā peapo mama'ea pejejemiapoe'ema jepājē mū. Ywytyra upe amunipo 'ā pēē 'jau: “Ejepe'a 'aw awi. Peu'i ewau e'ŷina”, 'jau amunipo 'ā ywytyra upe. Aipo ojeupe pēē 'erauwe amunipo 'ā ywytyra ojepe'au awau pē'eawer imū etee futat. Tejerowiarāmū te je tepājē monoi pē nupe pēnemiapoe'ema apoawamū— 'jau Jejui 'ga oree.

Amanūawama Jejui 'ga imome'wau'japa
(Maku 9.30-32; Luka 9.43-45)

²² Anure Jejui 'ga remimu'eramū ore arajatykau 'ga ree Garireja ywy pe nū. A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pēneki'yra agawewi je 'ā. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gā nupe. ²³ A'eramū nipo 'ga je jukaukaa 'gā nupe. A'ere nipo 'ga imuapya 'ara rupi ete je moferawi nū— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore aru'arasigamū arajemogyau. Aipo 'ga 'ea ore mu'arasiga.

Pira juru awi ka'aranūū ywope'ia renuēmawet

²⁴ Anure Jejui 'ga wemimu'eramū ore rerawau Kafanaū 'jaw ipe nū. Peu ore waēmauwe Janeruwarete 'ga mogytaawa upe ka'aranūū pyykara 'gā 'ua oporonupa ee Pedro 'ga upe:

—Omepe te pē mu'jara 'ga ka'aranūū pyu Jarejuwarete 'ga mogytaawa apokatuawa?— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

²⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Omepe futat 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

Pedro 'ga rog ipe osouwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Maran te enereapyo ee, ki Simāo? Awyja te ka'aranūū amono ywy jara 'ga upe? 'Ga remiayuwa 'gā te omepe ywy jara 'ga upe, ywy are ako ma'e 'gā te ra'u nū?— 'jau 'ga Simāo Pedro 'ga upe.

²⁶ —Ywy are ako ma'e 'gā omepe ywy jara 'ga upe. Naywy jara 'ga remiayuwa 'gā nūi omepe— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —'Ga remiayuwa 'gā nomepyi futari— 'jau Jejui 'ga. —Janeruwarete 'ga futat omogytaawa jara. Je 'ā 'ga remiayuwa. ²⁷ A'ere 'ā je ka'aranūū pyykara 'gā mepyi. Kasi a'e pe 'gā je raykai ee ne— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe. —A'eramū ene ewau ypiauu reme'y'warimū epinaetyka. Eneremimu'ar ypya pira juru pe ka'aranūū ywope'ia mū ruwi. A'ea tereroo 'gā mepyau jarejee 'jau— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramū Pedro 'ga awau iapou 'ga 'eawer imū etee futat.

18

Esage ma'e are 'gā mu'eawet

(Maku 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Anure Jejui 'ga remimu'eramū ore arajua oroporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Manamū te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramū jarejuapyaapa?— 'jau ore 'ga upe.

² Ojeupe aipo ore 'erauwe Jejui 'ga kunumī renūina:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumī 'ga amū 'ua 'ga repejāna 'ga rerowyka. ³⁻⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Peesak te kunumī 'ga 'ama je pyri?— 'jau 'ga oree. —Kunumī 'gā nojerowiaraiwi ojee tee jepi. Ujar are 'gā jemogypygyi. Ujara 'gā je'eg imū etee 'gā mama'e apoi. A'eramū je 'jau pē nupe: Kunumī 'jawewara 'gā etee je amogy 'wyriaramū tejepyri. Kunumī 'gā 'jawe pejemogy re te je pē mogyau 'wyriaramū tejepyri. Kunumī 'jawewara 'gā etee esage ma'eramū jee— 'jau Jejui 'ga oree. ⁵ —Kunumī 'gā nee ojejukau esage ma'eramū je reewe futat pejejuka esage— 'jau 'ga oree.

⁶ —Kwaiwete kunumī 'gā je rerowiari ajemogyau. 'Ga amū nipo je rerowiar awi kunumī 'gā momoirukaa 'eramū nipo Janeruwarete

'ga 'gã nereko tyweretei— 'jau 'ga oree. —Sã'ã ae ita mogo ojojuri. A'eramũ 'ã ae ojomonou ojomomoa 'yë'ë pype ajajukau. A'ere nipo 'y pe imomoripyreera 'ga reko tyweri'i etee. A'eramũ futat 'ga amanũmũ. A'ere nipo je rerowiar awi kunumĩ 'gã momoirukarera 'gã Janeruwarete 'ga ereko tyweretei futari— 'jau 'ga oree. ⁷—Natepawi futari nipo ajaupe mama'e tywera apoara 'gã. Iporiay'i aipo 'gã numiamũ. Aipo 'gã te nipo Ku'jywa 'ga wereko tywerete futat imojero'wau etee— 'jau 'ga oree.

⁸—“Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejewi. Kasi a'e pe pëpoa pë motywerukaru'jaw ine. “Tepyu nanë je mama'e tywer apoi ra'e” 'jaramũ pejepya nanë imonoka nũ. Kasi a'e pe pëpya pë motywerukaru'jaw ine nũ. Pëpo monoga rayramũ futat pë nupe. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoaramũ pë momopori pë monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa te ayrete ma'ea imomoripyreera 'gã nupe. “Janepoa jane motywet” 'jau pejepoa pemososopap pejewi. A'eramũ te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi. A'eramũ te peo ywag ipe. ⁹“Jarejea pyu mama'e resaga jane motywet” 'jaramũ pejepoa mosoka imonou imomoa pejewi. Imosog ire te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi — 'jau Jejui 'ga oree. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gã nupe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga te mama'e tywera apoara 'gã momopori imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyreera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

Oka'jam ma'ea karupa'mĩa

(Luka 15.3-7)

¹⁰⁻¹¹—Kunumĩ 'gã nupe kasi pe'je ne, “nepeapoi pëe kunumĩ'ĩ”, 'jawe'em pëe kunumĩ'ĩ 'gã nupe, 'jau je pë nupe. Ywagipewara 'gã futat kunumĩ are ojejuka ma'ea. Weape futat 'gã kunumĩ rerekoi. Ywag ipe futat 'gã nee ojejuka ma'e 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

¹²—Maran te pekwaap? Wyra jara 'ga amũ sëg karupa'mĩ wereko. Poje karupa'mĩa mũ awau oka'jama 'ga wi. Ma'ja sipo ijara 'ga wapo? Wejat futat 'ga weymawa jũ me, juowa 'wawamũ. A'eramũ 'ga awau oka'jam ma'e rekaa akou. ¹³ Esakawe 'ga aku'iramũ oka'jam ma'efer are. A'e pe 'ga aku'iramũ agawewi futat oka'jame'em are. A'eramũ 'ga oka'jam ma'efer are taetu aku'iramũ. ¹⁴ Nan tee futat Janeruwarete 'ga nafutari kunumĩ amũ oa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

Mama'e tywera apoara 'gã

¹⁵—Je rerowiaara 'ga amũ nipo mama'e tywera wapo enee. A'eramũ ki ekwap eporogytau 'ga upe ejetee'i ra'ne— 'jau Jejui 'ga oree. —Ojeupe 'ga tywera ene imome'u re nipo 'ga 'jau enee: “A'jea futat ako je mama'e tywera apoi enee ai'ĩ. A'ere je 'awamũ naapou'jawi”, 'jau nipo 'ga enee. A'eramũ ene 'ga mojekoty'aa ejee nũ. ¹⁶ A'ere ki 'ga ejaykapawe'emamũ epytuna 'gã amũ eroo ejeupi eroporogytau 'ga upe. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue: “Ga upe 'ga remiapo tywera mome'uramũ ki pemome'u 'gã amũ nemianuwamũ 'jau. Majepei 'ga remianuwamũ ki pemome'u maranamũ mukũja 'gã nemianuwamũ. A'eramũ 'gã ene'e kwaapa 'jau”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁷ A'ere ki mama'e tywera apoara 'ga 'gã je'ega renuwetee'emamũ pë

mome'u 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'gã oje'ega 'gã nupe Jejui 'ga rerowiaara 'gã je'ega renuwetee'emamũ pëe 'jau 'ga upe: "NaJaneruwarete 'ga remiayuwa rui ene. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa te ene ra'e", pe'je ki otywer awi ipoire'ema 'ga upe— 'jau 'ga oree.

¹⁸—A'eramũ je 'jau pë nupe: 'Gã amũ nupe "Janeruwarete 'ga pëtywera omoit pë nui", pëe 'eramũ 'ga imoiri futari 'gã nui. 'Gã amũ nupe te nipo aje pe'je "Nepëpoiriweri 'ã pejetywer awi. A'eramũ 'ga imoire'ema futat pë nui", pëe 'eramũ 'ga nomoiri futari 'gã nui— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁹—A'jea futat je'ea: Ojeupe mukũjamũ pëe mama'e renũjamũ, Jeruwarete 'ga mama'e apoi futari pë'eawer imũ. ²⁰ Je rerowiaara 'gã ajatykau 'upa je upe oje'ega. A'eramũ je nanë tekou 'gã pype nũ. Maranamũ mukũi etee agawewi. Maranamũ muapy'ri etee agawewi nipo 'gã 'upa. A'ete je ako 'gã pype— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Ajaupe 'gã mota'wa are 'gã mu'eawet

²¹ A'eramũ Pedro 'ga awau Jejui 'ga rerowyka oporonupa ee 'ga upe:

—Tepytuna 'ga mama'e tywera tejeupe iapou'jau'jawamũ sipo je maran tejemota'wau 'ga upe? Sete te sipo je teta'waramũ 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

²² A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Ejeupe 'ga mama'e tywera apou'jau'jawamũ ene nanë ejemota'wau'jau'japa etee futat ekou 'ga upe, au'jeteramũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ²³—Mama'e mũ je amome'u pë nupe pë mu'jau pëmota'wa are — 'jau 'ga oree. —'Wyrriara 'ga amũ nipo 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe: "Pe'je jeremiayuwa 'gã nerua jee. Taje mepy 'gã 'jau. Kwaiwete ako 'gã jekaraemã rerooi imepyawe'em ai'i. A'eramũ 'awamũ pejewau 'gã nerua je mepyawamũ", 'jau 'ga ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

²⁴—A'eramũ 'ga upe oporowyky ma'e 'gã awau 'ga remiayuwa 'ga amũ rerua 'ga upe. Kwaiwete karaemã 'ga weroo imepyawe'em rakue. A'eramũ "Je mepy ape", ojeupe 'wyrriara 'ga 'eramũ 'ga 'jau etee 'ga upe "nitywi futari", 'jau 'ga o'wyrriara 'ga upe. ²⁵ A'eramũ 'wyrriara 'ga 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe: "Peroo 'ga me'ega tekotee 'gã nupe 'gã nemifajamũ. 'Ga remireko, 'gã na'yt, 'ga karaemã. Mĩmera peroo ime'ega. A'eramũ pëe 'gã nepyfera rerua jee", 'jau 'ga opoirũ 'gã nupe — 'jau Jejui 'ga imome'wau oree. ²⁶—O'wyrriara 'ga 'e renupawe, 'ga wapyka wenupy'au 'ga rowase: "Ejemuaëm te je ree. Erejeaei awi je ree. Tene je ra'ne. Tamepy ene 'jau", 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

²⁷—A'eramũ 'wyrriara 'ga ajemuaëma 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: "Ajemuaëm je ene ree. A'eramũ je tejea'aru'jawe'emamũ temepye'em are. Ere ewau", 'jau 'ga 'ga upe. ²⁸ A'erauwe imepyare'ema 'ga awau uëma 'ga rog awi. Awaw ipe 'ga opytuna 'ga amũ rowosõu. Inãinãni'ĩ agawewi 'ga pytuna 'ga 'ga mepyawe'em rai'i. A'etea 'ga 'ga ajue'opyyk 'ga majae-tyetyka: "Ere je mepyau 'awamũ", 'jau 'ga oje'ega moywyräfena 'ga upe.

²⁹—A'eramũ 'ga pytuna 'ga wapyka wenupy'au 'ga rowase: "Ejemuaëm te je ree. Tene je ra'ne. Tamepy pap ene 'jau", 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

³⁰—A'ere 'ga 'i etee 'ga upe: “Naani. Napoiri futari je ene wi”, 'jau etee 'ga 'ga upe, 'ga monou imomoa moromunepawa pype. “Je mepye'emamū nereēmi jui”, 'jau 'ga 'ga upe.

³¹—'Wyriara 'ga poirū 'gā 'ga resaka. A'eramū 'gā awau 'ga mome'wau o'wyriara 'ga upe. “Ene 'ā erejemuaēm agawewi 'ga ree. A'etea 'ga najemuaēmi opytuna 'ga ree”, 'jau 'gā imome'wau o'wyriara 'ga upe.

³²—A'eramū 'wyriara 'ga 'ga renūina: “Ere ejua. Taporogyta enee 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe.

—Ojepyri 'ga rurauwe 'wyriara 'ga oje'ega moywyrafena 'ga upe. “Enetywerete jee 'awamū. 'Ejemuaēm je ree' ere ako jee ai'i. A'eramū ako je tejemuaēma ene ree ai'i. ³³ A'etea 'ā nerejemuaēmi epytuna 'ga ree rai'i. Ejee je jemuaēma 'jawe ki ejemuaēma epytuna 'ga ree”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau ore.

³⁴—Opytun are wemiayuwa 'ga jemuaēme'emamū 'wyriara 'ga amara'neramū 'ga ree. “Nerejemuaēmi epytuna 'ga ree. A'eramū je tejemuaēmu'jape'ema ene ree”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe 'gā monou imu'ama moromunepawa pype. A'eramū 'ga 'jau moromunepawa raarana 'gā nupe: “Naje mepyi 'ga. Najemuaēmi nanē 'ga opytuna 'ga ree. A'eramū pēē 'ga rerekou tyweaete jee, 'ga mayrūmū jee”, 'jau 'ga 'gā nupe. “Je mepyawe'em 'ga nuēma'uweri”, 'jau 'ga 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau ore.

³⁵—Nan tee futat Jeruwarete 'ga. Pejepyituna 'gā pē nereko tyweawer are pēē au'jeteramū 'gā nayka re Janeruwarete 'ga nanē pē naykau pētywer are. Pēnaykaupawe'em pētywer are. Nomoiri futari 'ga pētywera pē nui. A'eramū 'ga pē monou pē nereko tyweaete mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuī 'ga ore, ore mu'jau ee.

19

Peetyg awi pejemirekoa (Maku 10.1-12; Luka 16.18)

¹'Gā nupe oporogytapaw ire Jejuī 'ga ore reruatau nū. Garireja ywy awi arawau oroyaapa. Jotāu ry owajara katywara rape rupi arawau. A'eramū ore orojewya oroyaapa nū, Judeja ywy pe arajua nū. ²A'eramū mytuna 'gā awau ore rewiri. Amumera 'gā ojero'wau. A'eramū Jejuī 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'okapap.

³Poje fariseu 'gā amū 'ua 'ga rerowyka. “Siesak 'ga je'eg amutee jarejee 'jau”, 'jau 'gā ajaupe. “Ga je'eg ekoeteramū, 'Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e', sa'e 'ga upe 'jau”, 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Jaruate sipo kūima'e 'ga amū wemireko retygi mama'e'emetē are we? — 'jau 'gā 'ga upe.

⁴A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēnea'ar iki pejemimogytafer are. “Mama'e apoawamū Janeruwarete 'ga kūima'e 'ga apoi, kūjā ēē reewe rakue” 'eawer are pejejea'aramū pejemogyau. ⁵Janeruwarete 'ga te 'ā e'i rakue: “Kūima'e 'ga je aapo kūjā ēē reewe. A'eramū 'ga wemirekoramū kūima'e 'ga opojo'ogamū ujara 'gā nui ojemujaa wemireko ēē ree etee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. “Ajuee ojemujar ire 'gā jemogyi majepeī teewara 'jawe jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁶Ajuerekoe'ēwe 'gā mukūi futat 'gā nekoi. A'ere ajuereko re 'gā majepeī teewara 'jawe 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga wejue werekoukat 'gā

ajaupe. A'eramũ pëë pejemomojo'ogukararũme'em pejejau, pejejuereko re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷—Ma'eramũ sipo ajee Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'gã amũ nupe ëë ree. ‘Aetyk je ene tejemireko-ramũ akiko’, pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera ëë ree, imonou ëë upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue— 'jau fariseu 'gã 'ga upe.

⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat. Niporenuwiweri wejue pëypy 'gã Jarejuwarete 'ga ree rakue. A'eramũ Moisesi 'ga 'gã mueapyoukaa aipo are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁹—A'ere a'jea futat je 'i: 'Ga amũ ëë ree 'ga reko re etee ki pejemirekoa peetyk. A'ere kasi ee pejeporetygiwewere'emamũ peetyg ine. 'Ga amũ ëë ree 'ga rekoe'emamũ pëë pejemireko retyka ekoete'em. Kasi a'e pe pejemirekoe'em are ako ma'e 'jawe pejemogoukat amutee ëë rereko re ne— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gã nupe.

¹⁰A'eramũ ore Jejui 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ sipo ae wemireko retyke'ema najemogyi nan etee futat— 'jau ore 'ga upe.

¹¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore:

—'Gã amũ nauagi ojetee ajemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'gã amũ remirekoramũ. A'ere 'ga amũ naemirekoi, 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau 'ga ore. ¹²—'Gã amũ nipo u'aa oteuramũ. A'eramũ 'gã wemirekowere'emamũ. Amumera 'gã nipo ojeapi'a oogukaa 'ga amũ upe. A'eramũ 'gã wemirekoe'emamũ futat ajemogyau. Amumera 'gã te nipo ajee naemirekoweri futari. “Jarejuwarete 'ga upe toporowyky 'jau kwy. A'eramũ je tejemirekoe'emamũ tekou”, 'jau nipo 'gã ojeupe. A'eramũ emirekowere'ema 'gã wemirekoe'emamũ futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga ore.

Jejui 'ga kunumĩ 'gã netee

(Maku 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³Anure kũjã 'gã amũ wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga upe nũ:

—Orera'yra apyte'rarimũ epo emono a'i kĩĩ— 'jau 'ga erua 'ga upe. —Jarejuwarete kĩa upe eporogyta wã nee. A'eramũ Janeruwarete kĩa ojejukau esage wã nee, aru'e ore enee kĩĩ— 'jau kũjãmera 'gã 'ga upe.

A'ere ore Jejui 'ga remimu'eramũ ore 'i etee 'gã nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gã 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamũ. Nepe-maruukari 'ga porogyta— 'jau ore 'ga remimu'eramũ 'gã nupe.

¹⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumĩ 'gã nuri je pyri— 'jau etee 'ga ore. —Janeruwarete 'ga kunumĩ 'gã afutat wemiayuwamũ. Kunumĩ 'jawewara 'gã nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyraramũ. Kunumĩ 'gã ojemogyppyk Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gã 'ga upe. 'Gã 'jawe peko— 'jau 'ga ore.

¹⁵A'eramũ 'ga opo monou kunumĩ 'gã apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga ojejuka esage pë nee, kunumĩ— 'jau 'ga 'gã nupe. 'Gã apyte'rarimũ opo mono re 'ga awau 'gã nui.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are

'ga poronupawet

(Maku 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Anure kũima'e 'ga amũ 'ua Jejui 'ga rerowyka'i oporonupa ee 'ga upe:
—Ma'ja te je aapo esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe tewawamũ
ywgwag ipe temanũ re?— 'jau 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene ejua eporonupa ee jee nũ ki 'ei? Mama'e esagerete are
ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Janeruwarete 'ga etee futat esage ma'ea.
“Ene 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat”, ere te jee?— 'jau 'ga 'ga upe.
—Ywgwag ipe eoweramũ mama'ea eapo 'ga je'eg imũ etee, Moisesi 'ga upe
'ga remikwasiarukarer imũ etee— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁸ —Maranuara a'eramũ je mama'e apou ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran
are janee rakue. A'e are ejea'at.

“Peporojuka awi. Peko awi pejejuemireko are.

Pemunarũ kasi mama'e are ne. Peje'ẽwu'jag kasi 'ga amũ ne.

¹⁹ Pejejara 'gã je'ega ki peanuw etee.

Pereko esage ki 'gã pejejereko esage 'jawe etee futat”,

'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mĩmera 'ã erekwaapap— 'jau
Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je kunumĩawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imũ etee
futat je mama'e apoi tekou. Ma'ja'ja jee je aapo 'ũ?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamũ mama'e mũ eapo, 'ga ree eparuerowiar
ywyapiweramũ. Ekaraemã eme'ẽmap. A'ere ene ka'aranũũ monou
ika'aranũũe'ema 'gã nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene
monoi ojeypyri ene manũ re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure,
ekaraemã 'gã nupe imonoawera mepyau enee anure. Ekaraemã me'eg
ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²² Aipo ojeupe Jejui 'ga 'eramũ 'ga u'arasigamũ etee okaraemã
are. Kwaiwete te 'ga karaemã. A'eramũ 'ga oporome'egiwere'emamũ
okaraemã are. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri
je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga u'arasigamũ awau
Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramũ.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga remi-
ayuwamũ — 'jau 'ga oree. ²⁴ —Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã
jekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gã karaemã. A'eramũ
'gã okaraemã are etee wea'aramũ. Okaraemã are etee aipo 'gã jem-
ogypyygi akou. NaJarejuwarete 'ga ree rui 'gã jemogypyygi ajemogyau.
Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega renupe'ema fu-
tat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree. —Sã'ã kawaruu 'jawewara kamerua
aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramũ ikaraemã kwai
ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã
nijekatu'ogukariwari futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵ Aipo renupawe ore oporoesagamũ etee 'ga ree arajemogyau.
A'eramũ ore oroporonupa ee arajaupete etee futat:

—Maranuara 'gã tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau ore arajaupete.

²⁶ Aipo ore 'eramũ Jejui 'ga amã'jãu ore ree 'jau oree:

—Pē nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pē nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mū mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'ea miamū Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Jekatu'og ape” ojeupe 'gā 'eramū— 'jau etee Jejui 'ga oree.

²⁷ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemā arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanē futat ako ore ejaa ai'i nū. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e momyau nū. Aipoa 'ara rupi nipo je te'ŷina pēneki'yrareteramū 'wyriarareteramū pē nupe. A'eramū nipo je pēē nanē futat pē mogyau 'wyriaramū tejepyri. Israeu 'ga ra'yra 'gā pytuna tusi. A'eramū je pē monou pē mogyau 'wyria'riramū 'gā nupe Israeu juapyrera 'gā nupe. A'eramū Israeu juapyrera 'gā nipo awau pē nowase. A'eramū nipo pēē 'jau mama'e esage apoara 'gā nupe: “Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'eg imū rakue. A'eramū 'ga ene mepyau eneremiapofer are”, 'jau nipo pēē 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. — Mama'e tywera apoarera 'gā nupe nipo pēē 'jau: “Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'eg imū jēmī mama'e apowe'em rakue. A'eramū 'ga pē mepyau pēnemiapo tywer imū etee futat”, 'jau nipo pēē 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹—Amanū re je ree omama'e rejaarera 'gā juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu te 'ga mama'e teepawe'ema muri 'gā nupe kwaiwete, je ree 'gā mama'e rejaawera repyramū futat mua 'gā nupe. Oy ēē rejaarera 'gā, 'uwa 'ga rejaarera 'gā, wa'yra 'gā nejaarera 'gā, weki'yra 'gā nejaarera 'gā, wenyra 'gā nejaarera 'gā, okywyra 'gā nejaarera 'gā, wykiera 'gā nejaarera 'gā, woga rejaarera 'gā, oywy rejaarera 'gā. Mīmera 'gā juejue ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re. 'Gā nupe juejue futat Janeruwarete 'ga mama'e esage muri kwaiwete— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁰—'Awamū 'gā amū reni 'wyriaramū ajaupe. A'ere nipo anure aipo 'gā jemogyi akotee ma'eramū etee nū. 'Awamū 'gā amū jemogyi akotee ma'e 'gā 'jawe. A'ere anure nipo aipo 'gā jemogyi 'wyriara 'jawewaramū nū. 'Awamū omama'e rejaarera 'gā akotee ma'e 'jawe etee futat 'gā jemogyi. A'ere nipo anure, 'wyriarareteramū je renamū, je ree omama'e rejaarera 'gā jemogyi 'wyriaramū je pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

20

Wemifutar imū etee Janeruwarete 'ga jane mepyawam

¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Mama'e mū je amome'u pē nupe pē mu'jau tejeupe pēnemiapofera mepy are. Sā'ā uwa ko jara 'ga amū oa ai'iwetetewe ojeupe oporowyky ma'e 'gā amū nekara. ² Iporowykye'ema 'gā nesakawe 'ga 'jau 'gā nupe: “Pejot pejeporowykyau jee”, 'jau 'ga 'gā nupe.

—“Maran sipo ajee ore mepy ape?” 'jau 'gā 'ga upe.

—“Majepeja ka'aranū ywope'i pyu etee futat je tejeupe pēporowykawera mepy pē nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe.

³ —A'eramū 'gā awau 'ga rupi oporowykyau 'ga ko pe. Kwarawyrū'iramū ko jara 'ga awau amunawa pyter ipe nū, iporowykye'ema 'gā amū nesaka nū. ⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

“Pejot pejeporowykyau jeko pe. Kaaruwamũ tamepy pëë 'jau, tejeupe pëporowykyawer are 'jau”, 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵ A'eramũ 'gã awau oporowykyau 'ga upe.

—Aje kwara kwawamũ ko jara 'ga awau, 'gã amũ nerua 'gã morowokyaukaa ojeupe nũ. Kwara jerewamũ 'ga awau, 'gã amũ nerua nũ. ⁶ Kaarup ja'wyja'wyrãmũ 'ga awau amunawa pyter ipe nũ. A'eramũ 'ga iporowykye'ema 'gã amũ nesaka nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: “Ma'eramũ pëë pejeporowykyawe'em pejemogyau 'ũ?” 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷ —“Nitywi 'pe'je pejejua pejeporowykyau jee' 'jara 'ga amũ ore”, 'jau 'gã 'ga upe.

—A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: “Pe'je ajee pejewau pejeporowykyau jee 'ũ”, 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ —Kaarup katu katuramũ ko jara 'ga 'jau opoirũ 'ga upe: “Emepy ki oporowyky ma'e 'gã jee. Kaarup ja'wyja'wyrãmũ oporowyky ma'e 'gã na'ne ki emepy jee. A'ere aje 'ut ma'efera 'gã, a'ere 'ut ypy ma'efera 'gã maapawamũ 'jau”, 'jau 'ga opoirũ 'ga upe.

—“Nai'i”, 'jau 'ga poirũ 'ga 'ga upe.

⁹ —A'eramũ 'ga ka'aranũ ywope'ia mũ monou kwara ooramũ oporowyky ma'e 'gã nupe. ¹⁰ Gã mepy resakawe, oporowyky ypy ma'e 'gã 'jau ajaupe: “Kuu. Ka'aranũ ywope'ia 'ga omono 'gã nupe jane upe 'ga 'eawera 'jawe etee futat”, 'jau 'gã ajaupe. “Jane upe taetu sipo ajee 'ga imuri kwaiwete'i. Ko'aramuku te ako jane porowykyi ko a'i kũ”, 'jau 'gã ajaupe.

¹¹ —A'ere naani. Kaaruwamũ oporowyky ma'e 'gã mepy 'jawe etee futat 'ga imonoi 'gã nupe. A'eramũ 'gã amara'neramũ ko jara 'ga ree. ¹² “Ko'aramuku agawewi ako ore porowykyi ko, kwaray pype ko. A'etea 'ga 'ã ore mepy kaaruwamũ oporowyky ma'e 'gã 'jawe etee. Nore mepy esagei ako ape ko”, 'jau 'gã oje'egayau ko jara 'ga upe.

¹³ —A'eramũ ko jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Naani. Pë nupe teporogytau ako je 'i pë nupe ko: ‘majepi tee ka'aranũ ywope'ia tomono pë nupe 'jau, tejeupe pëporowyky mepyawamũ 'jau', a'e ako je pë nupe ko. ‘Nai'i', 'jau ako pëë jee ko. A'eramũ 'ga je'eawer imũ etee futat pë mepyau. ¹⁴⁻¹⁵ Pe'je pejeka'aranũ pyyka erawau pejelog ipe”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Jema'ea te 'ã ka'aranũ. A'eramũ je tema'ea etee futat erekou nan oporowyky'i'i ma'e 'gã mepyau pë 'jawe etee futat. Mama'e esage te je aapo 'gã nupe. A'e are 'ã pëmara'ne je ree?” 'jau ko jara 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁶ —Nan tee futat Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã mogyi pãwë pãwë ojepyri anure — 'jau 'ga ore. —Werowiaar ymanera 'gã, amanũ ja'wyja'wy pype werowiaara 'gã nanë 'ga imonou ojepyri futat nũ. Wemifutar imũ etee futat 'ga werowiaaramũ pë mogyau ojepyri futat. Aju'jaju'jawe etee futat 'ga 'gã mogyi ojepyri— 'jau Jejui 'ga ore.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa
(Maku 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga ore rerawau Jerusareg ipe wemimu'eramũ. A'ere mytuna 'gã oi ore rupi. A'eramũ 'ga ore renũina ojeupe:

—Pejepe'a'i 'gã nui ra'ne. Taporogyta pë nupe etee 'jau— 'jau 'ga ore. A'eramũ ore orojepe'au'i mytuna 'gã nui. ¹⁸ A'eramũ 'ga 'jau ore:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. Peu futat nipo 'ga amū pēneki'yramū je monoi mainana 'wyrriara 'gā nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee— 'jau 'ga imome'wau oree. —A'eramū nipo 'gā 'jau jee: “Sijukaukat 'ga 'gā nupe 'jau”, 'jau nipo 'gā jee. ¹⁹ A'eramū nipo 'gā je monou judeue'ema 'gā po pe. A'eramū nipo judeue'ema 'gā je kurapa, je nupānupāu, je monou je mu'ama 'ypeywar are jejiywa pypiraa je manamamū futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nū— 'jau 'ga oree.

*Sepeteu 'ga remireko ēē 'eawet
(Maku 10.35-45)*

²⁰ A'ere Sepeteu 'ga remireko ēē wa'ya 'gā nerua Jejui 'ga rerowyka'i. A'eramū ēē wāāpyramū 'jau Jejui 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo jera'ya wā nupe, Ku'jyp— 'jau ēē 'ga upe.

Tiago, Juā. Mīnamū ēē ra'ya 'gā.

²¹ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Ma'ja ene ifutaa 'gā nupe je iapoa?— 'jau 'ga ēē upe.

A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Jera'ya wā emuapygukat ejepyri, oree 'wyrriarareteramū e'ŷinaaw ipe. Ejakwatawa katy kīā amū emuapygukat. Ajepeja kīā ejau katy emuapygukat, wā mogyau 'wyrriaramū ejepyri— 'jau ēē 'ga upe.

²² A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē ra'ya 'gā nupe:

—Nepēneapyoi futari nipo ee ki sa. 'Wyrriarareteramū je reko enune nipo 'gā naje rerekoarūi. Je rereko tywerete te nipo 'gā. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pēnuag sipo pejejereko tywera upe?— 'jau 'ga ēē ra'ya 'gā nupe.

—Oreruag futat ore jupe nū'ū— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ —A'jea futat nipo 'gā pē nereko tyweri anure. A'ere je miamū namuapygarūi pēē tejeypiri tepoaawamū. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. Wemifutar imū etee 'gā amū mū'jāu 'gā muapygukaa je pyri— 'jau Jejui 'ga 'gā mu'jau ojeypiri wapyk ma'e 'gā nee.

²⁴ 'Gā je'ega renupawe ore amumeramū Jejui 'ga remimu'eramū aramara'neramū mukūja 'gā nee. ²⁵ A'eramū Jejui 'ga ore renūina ore majatykau ojee. A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pekwaap judeue'ema 'gā 'wyrriara 'gā nemiapoa. 'Gā 'wyrriara 'gā wemiayuwa 'gā monou kwe pe mama'e apoukaa ojeupe: “Nan iki peapo jeje'egawer imū etee futat”, 'jau nipo 'wyrriara oje'ega wemiayuwa 'gā nupe. Iapo esage'emamū nipo 'gā 'wyrriara 'gā nereko tyweretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: “Je 'ā kūima'eeteeteramū”, 'jau nipo 'ga 'ūina ojeupe — 'jau Jejui 'ga oree. ²⁶⁻²⁷ —A'ere pēē jeremiyuwamū na'gā 'jawe rūi pejemogy. 'Wyrriaramū pejejekoweramū pēē mama'e apou pejejaupe, pejejopoa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramū etee futat pejemogy. A'eramū nipo je pē mogyau 'wyrriaramū — 'jau 'ga oree. ²⁸ —Je 'ā pēneki'yraretea agawewi. A'etea je 'ā ojot 'awa ywy pe mama'e apou pē nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rūi je ruri. Pē nupe mama'e apoawamū te je ruri. Temanūmū te 'ā je ruri 'au pē nupe. Pē katu'okawamū te je ruri 'awa ywy pe. A'eramū taetu 'gā taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ā— 'jau 'ga oree.

*Mukūi eae'ema 'gā
(Maku 10.46-52; Luka 18.35-43)*

²⁹ Jerikoa 'jawa amunaw awi ore oramū mytuna 'gā 'ua ore rewiri.
³⁰ Mukūi eae'ema 'gā 'upa wapyka peyse pe. A'eramū 'gā kwaiwete 'gā je'ega renupa 'upa.

—Awŷja te poromū ako?— 'jau 'gā ojepyriwara 'gā nupe.

—Jejui 'ga okwap akou— 'jau 'gā 'gā nupe.

Aipo ojeupe 'gā 'eramū 'gā wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Ejemuaēm ore ree. Epājē mū ore katu'og ape!— 'jau 'gā wafukaita Jejui 'ga upe.

³¹ A'eramū mytuna 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pepije pejejupa. Aereau toko re'ā— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'ere 'gā jero'wuro'wui etee futat wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaēm ore ree. Ore resag ape, aru'e ore enee — 'jau 'gā ojero'waro'wau etee wafukaita 'upa.

³² A'eramū Jejui 'ga opytau pe pe 'gā nee.

—Pe'je ajee pejejua— 'jau 'ga eae'ema 'gā nupe.

A'erauwe eae'ema 'ga 'ua 'ga je'ega repejāna. A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te pefutat pejejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ —Taramā'ē 'jau nū, aru'e ore enee, ki Ku'jyp. Orereapaw ore ikue— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee. A'eramū 'ga opo monou 'gā nea 'arimū.

—Amamā'ē je pēē nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Aipo 'ga 'erauwe 'gā amā'jāu nū. A'eramū futat 'gā awau Jejui 'ga rupi.

21

Kawaru'i 'arimū Jejui 'ga ataawet

(Maku 11.1-11; Luka 19.28-40; Juā 12.12-19)

¹ Jerusarega pyriu'i ore oropytau amuna'wi pe, Pefaje pe. Pefajea 'upa ywytyra pyri, Oriweira 'jawa pyri. A'eramū Jejui 'ga 'jau mukūjamū oree:

² —Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaēma iruu-peuware amunawa upe. Pejesouwe nipo pēē kawaru'i mū resaka. Nuatai we nipo 'gā amū i'arimū. A'ea ki perut iamoia jee— 'jau Jejui 'ga oree. ³ —“Ma'eramū te peko ee?” pejejeupe 'gā 'eramū ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pē nupe nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga oree.

⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amū upe ee rakue:

⁵ “Pe'je Jerusareg ipewara 'gā nupe: ‘Owaēm futat pē'wryiararete 'ga ra'e. Ipota'wa ma'e 'ga. Kawaru'i aranuamueuu 'arimū 'ga ruri akou', pe'je ki Jerusareg ipewara 'gā nupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Sakari 'ga upe rakue. A'eramū Jejui 'ga ore mū monou kawaru'i rerurukaa ojeupe.

⁶ A'eramū 'gā awau 'ga 'eawer imū etee erua 'ga upe. ⁷ A'eramū 'gā kawaru'i rerua ta'ya reewe 'ga upe. A'ere 'ga amū opiara mosoka imonou kawaru'i 'arimū Jejui 'ga apykawamū. A'ere 'gā kawaru'i pyyka Jejui 'ga upe 'ga apykawamū. A'eramū Jejui 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimū. 'Ga remimu'eramū ore arawau 'ga rupi. ⁸ Kwaiwete

'gã awau ujāna 'ga renune opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gã iapou. Pinowa nanē 'gã imonou pe rupi 'ga kwapawamū.

Ymā 'gã aipo apou 'wyriararete upe rakue, 'ga ree ipojejuka resaukaawamū rakue. A'eramū 'gã a'eramū iapou Jejui 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'wyriaramū 'awamū janee— 'jau 'gã ajaupe numiamū.

⁹'Ga renune oo ma'e 'gã wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gã netee:

—Au'je katu te 'ā Janeruwarete 'ga resageayramū janee. Ene 'ā 'ga remimurera futat. Ene 'ā ore'wyriar ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. A'eramū ene eku'iramū ekou. Janeruwarete 'ga 'ā esage oree. Ene 'ga 'ā ene mua oree — 'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga upe.

Arawau orowaēma Jerusareg ipe. ¹⁰Jerusareg ipe Jejui 'ga reserauwe peuwara 'gã aku'iaiawamū 'ga ree. A'eramū 'gã 'jau ajaupe:

—Awŷja te 'agamū?— 'jau peuwara 'gã ajaupe.

¹¹A'eramū Jejui 'ga rupi oo ma'e 'gã 'jau 'gã nupe:

—'Agamū futat Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, Garireja yw pewarera 'ga. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga futat— 'jau 'gã 'gã nupe.

Wyra me'egara 'gã mū'ēawet

(Maku 11.15-19; Luka 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹²Jerusareg ipe owaēmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i awi. A'eramū 'ga awawayayau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe wemimu'eramū ore retee. Irāā'ā wyra me'egara 'gã jemogyramū. A'eramū Jejui 'ga amara'neramū 'gã nee:

—Pe'je pejewau peje'jāu 'aw awi. Nawyra me'egawa rūi te 'ā. Jeruwarete 'ga mogytaawa te 'ā 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ā pēē nanarūi pereko. Pemŷi wyra me'egawamū etee. Pejejeymawa etee 'ā pēē erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype — 'jau 'ga 'gã nupe.

Wyra muara 'gã nanē 'ga imū'jāu jui nū. A'eramū 'ga ka'aranūū mojopy'ruara 'gã 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Aipo ka'aranūū mojopy'ruara 'gã kwe pewara 'gã ka'aranūū mojopy'rau ajaupe. A'eramū Jejui 'ga 'gã 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Ka'aranūū monou imomopomopoa 'gã nui. Pykau me'egara 'gã kanawaa nanē 'ga imojerepa nū. ¹³A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “'Agamū jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gã nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ā pemŷi wyra me'egawamū etee. Pejejeymawa me'ega pejejaupe pejejeymawa repy rowoupia ekoete 'ā pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramū pēē 'ga mogytaawa 'oga mŷina pejemunarūawamū etee 'ū?— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mū'jāu jui.

¹⁴'Ga mogytaaw ipe Jejui 'ga rekoramū kwaiwete ojero'wu ma'e 'gã 'ua owaēma 'ga upe. Eae'em, iteu ma'e. Mīmera 'gã 'ua owaēma Jejui 'ga upe. A'eramū 'ga 'gã katu'oka.

¹⁵Jejui 'ga remiapofera resakawe kunumī 'gã amū wafukaita:

—Eneresage futat. Ene 'ā ore'wyriar ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū— 'jau kunumī 'gã wafukaita Jejui 'ga upe.

Mainana 'gã nanē Jejuī 'ga remiapofera resaka nū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. A'etea 'gã imara'ne Jejuī 'ga ree aipo kunumī 'gã 'e renupawe. ¹⁶ A'eramū 'gã 'jau Jejuī 'ga upe:

—Nereenuwi nipo kunumī 'gã 'ea ki sa? “Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera” 'gã 'ea ki sa?— 'jau 'gã Jejuī 'ga upe.

—Aenup futat je te'ama— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarer are. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are 'ga amū ikwasiaa rakue: “Kunumī 'gã nupe Janeruwarete 'ga ene muorywukari, oy popewara 'gã neewe futat. ‘Ene te 'ã eneresage’ 'ea 'ga 'gã mu'eukaa”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Pēnea'ar iki ee— 'jau Jejuī 'ga 'gã nupe.

¹⁷ A'eramū 'ga awau 'gã nui nū. 'Ga remimu'eramū nanē ore arawau 'ga rupi nū. Petani 'jaw ipe ore arawau orosea.

Y'wa 'ywa upe Jejuī 'ga 'eawet

(Maku 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Ai'iwe ore arawau orojewya Jerusareg ipe nū. Arawaw ipe Jejuī 'ga opy'arayparamū akou. ¹⁹ A'eramū 'ga y'wa 'ywa repejāna. Peyse pe u'at ma'e repejāna i'a rekaa akā are, figu 'jawa rekaa akā are. A'ere nitywi i'a ee. Oowa etee esaka akā are. A'eramū 'ga 'jau 'ywa upe:

—Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mū— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe.

Aipo 'ga 'e ypyrauwe wakā oypiwamū amanūmū osiniga. ²⁰ Esakawe ore 'ga remimu'eramū oroporesagamū ee.

—Kuu. Kamēsīete nipo imanūi osiniga ki sa— 'jau ore arajaupe esakawe. —Ma'eramū sipo oypiwamū erujewi 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²¹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau oree:

—Pēnea'ar iki je'eawer are. Je rerowiar ire nanē pejejemiapoe'ema peapo je 'jawe nū. 'Ywa nipo pēē imosinigukaa je 'jawe je rerowiar ywyapiramū— 'jau 'ga oree. —Ywytyra miamū futat nipo pēē imojepe'aukaa tenaw awi imonou 'yē'ē rypyter ipe imyina. “Ekwap 'aw awi 'yē'ē rypyter ipe e'yina”, ojeupe pēē 'eramū nipo awau pē'eawer imū etee futat— 'jau Jejuī 'ga oree. ²² —Je rerowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monou pē nupe, “Mama'ea emut amū oree”, ojeupe pēē 'eramū— 'jau Jejuī 'ga oree, Jerusareg ipe arawaw ipe.

“Awyja rer imū te erejot?” Jejuī 'ga upe 'gã 'eawet

(Maku 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Jerusareg ipe orowaēmawe Jejuī 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ore retee. Peu wekwaw ipe Jejuī 'ga ojeypyriwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Gã mu'jau mainana 'wyriara 'gã 'ua judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee oporonupa ee 'ga upe:

—Awyja rer imū te erejot rakue? Awyja pājē mū te mama'ea ereapo? Awyja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejuī 'ga upe.

²⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee pēē na'ne imome'wau jee 'ū. Tejeupe pēē imome'u re je nanē tajemome'u pē nupe 'jau nū— 'jau etee 'ga 'gã nupe. ²⁵ —Awyja je'eg imū ajee Juā Batista 'ga ruri ae pymiāu 'y pe rakue 'ū? Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ga ruri rakue? Kūima'e 'ga amū je'eg imū te ra'u nū?— 'jau Jejuī 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

A'eramū 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe? — 'jau 'gã ajaupe etee futat. — “Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'ga ruri”, ojeupe jane 'eramū te 'ga 'i jane nū

a'i kûi, "A'etea neperowiari 'ga", 'ga 'i janee nû a'i kûi— 'jau 'gã ajaupe.
 26 —"Kûima'e 'ga je'eg imû 'ga ruri", jane 'eramû te tekotee 'gã jane apisi etee ita pyu nû a'i kûi. "Juã 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee", e'i 'gã jepi. A'eramû nipo 'gã aipo jane 'eramû amara'neramû jane ree ne nû'û— 'jau 'gã ajaupe.

27 A'eramû 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juã 'ga muarera 'ga nû'û— 'jau 'gã o'meramû 'ga upe.

A'eramû Jejui 'ga nanë 'jau 'gã nupe nû:

—A'eramû je nanë temuarera 'ga mome'wawe'em pë nupe nû— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mukûja 'ga ra'yra 'gã

28 A'eramû Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nû:

—Morogyta je amome'u amû pë nupe. Maran te pënea'at pejemogyau ee? Kûima'e 'ga amû mukûi 'ga ra'yra. A'eramû 'ga 'jau tuwi ma'e 'ga upe: "Ekwap eporowykyau ko pe jee 'awamû, kisit", 'jau 'ga 'ga upe.
 29 A'ere nipo 'ga 'i 'uwa 'ga upe: "Naani. Nooi je. Najeporowykyweri je enee ko pe 'awamû", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere nipo anure 'ga 'arasigamû 'uwa 'ga upe u'eawer are. A'eramû nipo 'ga awau anure oporowykyau 'ga ko pe akou. 30 Ajepeja wa'yra 'ga upe nanë nipo 'ga 'jau nû: "Ekwap eporowykyau jeko pe, kisit", 'jau nipo 'ga wa'yra 'ga upe. A'eramû 'ga ra'yra 'ga 'jau 'ga upe: "Nai'i. Too teporowykyau enee 'jau", 'jau nipo 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere 'ga nooi futari— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

31 —Maranuara te 'ga ra'yra 'ga wapo mama'ea 'uwa 'ga remifutar imû?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramû 'gã 'jau 'ga upe:

—Tuwi ma'e 'ga.

A'eramû Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat ere poromû. A'eramû je 'jau pë nupe: Nia'wyri agawewi 'wyriararete 'ga upe ka'aranûû pyykara 'gã, kûjãmene'ema 'gã netee. Nuerowiari futari 'gã Jarejuwarete 'ga rakue. A'etea 'gã jëmï je rerowiat ajemogyau 'awamû. Tejerowiarãmû je 'gã tywera moia 'gã nui. A'eramû nipo 'gã awau ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere 'ã pëë naani. "Jarejuwarete 'ga ore aruerowiat arajemogyau", 'jau futat te 'ã pëë pejemogyau numiamû. A'ere 'ã naje rerowiari pejepe pejemogyau. A'eramû nipo pëë pejewawe'em ywag ipe. 32 Juã Batista 'ga 'ã pë mu'jau agawewi Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue. "Pe'je pejepeoia pejetywer awi. Au'je ki mama'e tywera apo re. Mama'e esagea etee futar iki peapo Jarejuwarete 'ga remifutar imû", 'jau 'ga 'ã pë nupe rakue. "A'eramû 'ga pë mogyau wemiayuwamû", 'jau 'ga 'ã pë nupe rakue numiamû. A'ere 'ã neperowiari 'ga 'eawera rai'i. Ia'wyre'ema 'gã etee 'ã 'ga rerowiaa rai'i, opoia otywer awi rai'i. A'eramû 'ã Janeruwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuwamû. A'ere 'ã neperowiari 'ga. Ia'wyre'ema 'gã otywer awi 'gã poira resag ire miamû 'ã pëë 'ga rerowiare'ema pejemogyau rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gã

(Maku 12.1-12; Luka 20.9-18)

33 A'eramû Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nû:

—Peapyaka jeje'eg are. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawamū ee pē mueapyoawamū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kūima'e 'ga amū y'wa 'ywa rakā otym oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakā otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakā tyma. A'ea tee futat 'ga ityma ipype. A'eramū 'ga oko osōu. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. Y'wa tyarūnamū 'gā iapikau y'wayramū. A'eramū futat 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā amū monou oko raaranamū im̄ina ojeupe. “Y'waa mū jema'ea futat. Emyreramū te aje pēma'e futat pēporowykyawera repya futat”, 'jau ijara 'ga 'gā nupe. A'ere 'ga awau watau 'gā nui. A'eramū 'ga namutamutat awau akou muku 'gā nui. ³⁴ Y'wa tyarama upe iwaēmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'gā amū monou oma'ea uwa 'a piaramū. ³⁵ A'ere ko raarana 'gā 'gā pyygi etee 'gā nerekou tyweaete. 'Ga amū 'gā inupānupāu etee. 'Ga amū 'gā ijukau etee. 'Ga amū 'gā ijukau ita pyu. ³⁶ A'eramū ko jara 'ga wemiayuwa 'gā monou kwaiwete. A'ere ko raarana 'gā nānēwējēmī 'gā nerekoi nū 'gā pyygi etee 'gā apisau. ³⁷ A'eramū ko jara 'ga 'jau ojeupe: “Teja'yra 'ga pa je omono kwy. 'Ga nipo 'gā opejup re'ā. Jera'yra 'ga ree nipo 'gā pojyramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

³⁸ —A'eramū 'gā 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe: “Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re kūī”, 'jau nipo 'gā ajaupe. ³⁹ A'eramū 'gā 'ga pyyka 'ga rerawau enuēma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴⁰ A'eramū Jejuī 'ga oporonupa ee mainana 'wyriara 'gā nupe:

—Maran sipō ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gā nerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴¹ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—'Ga futat oo ko raarana 'gā apisau nū'ū. A'ere nipo 'ga 'gā amū monou 'gā py'rau oko raaranamū nū. Aipo 'gā te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarama rupi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat pe'je poromū. Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarer are. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue: “Mīa ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gā ajaupe, ita monou imomoa ajauī.

A'ere nipo 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou im̄ina tenawera pype 'oga ppywotypawamū.

Janeruwarete 'ga im̄jukaā 'gā nupe rakue.

A'eramū 'ga remiapofera wesageayramū futat oreē”,

'jau 'ga ikwasiarukaā ka'aran are inuga rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁴³ —A'jea futat je 'i. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramū pē mū'ēi wemiayuamū rakue. A'ere 'ā nepeenuwi futari 'ga. Nepefutari 'ga peje'wyriarareteramū. A'eramū nipo 'ga wenupara 'gā mogyau wemiayuamū pē py'rau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁴⁴ —'Ga amū nipo u'aa ita 'arimū. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amū 'arimū ita 'ar ire a'e 'ga ku'jo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamū pē nereko tyweretei— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁴⁵ 'Ga je'ega renupawe mainana 'wyriara 'gā fariseu 'gā netee 'jau ajaupe:

—Mama'e mū mome'uramū 'ga 'i janee poromū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramũ 'gã amara'neramũ akou 'ga ree. ⁴⁶ A'eramũ 'gã oporopyygiw-eramũ 'ga ree. A'ere 'gã kyjei mytuna 'gã nui.

—“Jejuĩ 'ga te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e”, 'jau 'gã ajemogyau ajaupe. A'ere nipo 'gã jane apisi etee Jejuĩ 'ga jane ipygamũ — 'jau 'gã ajaupe, okyjau Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã nui.

22

Maraka pe imo'wy'wyrirera 'gã
(Luka 14.15-24)

¹ Mama'e mũ Jejuĩ 'ga imome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau nũ:

² —Morogyta mũ je amome'u pẽ nupe pẽ mu'jawamũ Tejuwarete 'ga rerowiaara 'gã nee. Janeruwarete 'ga 'ã 'wyrirarete 'ga 'jawe janee — 'jau 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wyrirarete 'ga maraka apoa wa'yra 'ga remirekoramũ. Kwaiwete 'ga 'ã kumi apoukaa wemiayuwa 'gã nupe. ³ Erojyw ire 'ga 'jau wemiayuwa 'gã amũ nupe: “Pe'je pejewau 'gã nupe kwe pe, jeremimo'wy'wyrera 'gã nerua jee”, 'jau 'ga 'gã nupe 'gã monou kwe pe. A'ere 'wyrira 'ga remimo'wy'wyrera 'gã nioweri maraka pe. ⁴ A'eramũ nipo 'wyrira 'ga amumera 'gã wemiayuwa 'gã monou wemimo'wy'wyrera 'gã nupe. “Pe'je jeje'ega rerawau 'gã nupe. ‘Pe'je pejeja pejejemí'waa ore pyri, e'i 'ga pẽ nupe ko. Kwataua je aapisiukat ai'i. A'eramũ je eyrukaa 'gã nupe. A'eramũ pẽ pejeja pejejemí'waa ore pyri, e'i 'ga pẽ nupe ko', pe'je ki 'gã nupe”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe oje'ega rerawaukaa— 'jau Jejuĩ 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵ —A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga remimo'wy'wyrera 'gã nupe. A'ere 'gã ojeupe aipo 'gã 'eramũ 'gã 'i etee 'gã nupe: “Naani. Najeoweri je”, 'jau etee 'gã 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau etee oporowykyau 'gã nui. ⁶ Amumera 'gã 'wyrira 'ga remiayuwa 'gã pyyka inupãnupãu 'gã apisau. ⁷ A'eramũ 'wyrira 'ga amara'neramũ akou 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã amũ monou wemiayuwa 'gã apisara 'gã apisau. 'Gã apisi re 'gã 'gã 'wya rapyau. ⁸ A'eramũ 'wyrira 'ga wemiayuwa 'gã amũ nenũina nũ. “Mama'ea ako je aapo maraka are ko numiamũ. A'ere 'ã jeremimo'wy'wyrera 'gã nia'wyrĩ futari. ⁹ A'eramũ pẽ pejewau 'gã 'wyrarete rukawõ'õ rupi ajemogy ma'e 'gã mo'wy'wya jemaraka are”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁰ —A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã awau amunawarete rukawõ'õ rupi ajemogy ma'e 'gã majatykau erawau werekware 'ga maraka pe. Esage ma'e 'gã 'gã erawau ia'wyre'ema 'gã netee. 'Gã waẽmauwe 'wyrira 'ga remiayuwa 'ga amũ taity esage monou imunewukaa 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau ojejaga 'wyrira 'ga roga matyneema. ¹¹ Poje 'wyrira 'ga 'ua ajatyka ma'e 'gã nesaka. A'eramũ 'ga taity esage rerekware'ema 'ga resaka. ¹² A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: “Ma'eramũ te neremunewi taity esagea?” 'jau 'ga 'ga upe.

—Taity esage rerekware'ema 'ga noje'egi 'ga upe.

¹³ —A'eramũ 'wyrira 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe: “Pepyyk 'ga, 'ga po faa 'ga py faa 'jau. A'ere pẽ 'ga monou imomoa ukupepe. Ypytunaiwa pype pẽ 'ga momoa. Peu ajemogyaw ipe nipo 'ga waemamũ akou wa'jywa mokãina akuwa rerekou”, 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁴ —Aipoa morogyta je amome'u pẽ nupe, pẽ mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwarete 'gã nee. Mytuna 'gã nupe Jarejuwarete 'ga 'i: “Tejerowiar

ire je pē mogyi tejemiayuwamū”, 'jau 'ga mytuna 'gā nupe. A'ere ināinānī'i etee 'gā 'ga rerowiari. A'eramū 'ga ināinānī'i etee 'gā mogyau wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejuī 'ga upe fariseu 'gā 'eawet
(Maku 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵ A'eramū fariseu 'gā amū awau 'ga wi.

—Siesak Jejuī 'ga ra'ne 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —Tesirūgatu 'ga rekoramū sipyyk 'ga 'jau. 'Gā amū simono imoporogytaukaa 'ga upe ra'ne 'jau. Morogyta 'gā nupe imowuwuramū sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶ A'eramū 'gā wemimu'e 'gā amū monou Jejuī 'ga upe imoporogytaukaa. Erote 'ga remiayuwa 'gā amū netee Jejuī 'ga upe 'gā monou imoporonuwukaa ee:

—A'jea futat 'ā ereporogyta a'jeteetewi — 'jau 'gā 'ga upe. — Nereporogyta ekoetei futari te 'ā. A'jea futat 'ā erejeka pāwē pāwē ae ree. A'jea futat te 'ā ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gā amū oporenuwiwere'emamū agawewi. A'ere 'ā mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gā oporonupa 'me Jejuī 'ga upe. ¹⁷—A'eramū ene 'awamū 'jau oree: Jane 'ā judeua. Simono te jane ka'aranūūa 'wyriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nū?— 'jau 'gā 'ga upe. —Najudeu arūi te 'ā 'wyriararete 'ga. Tapy'yi amuteea te 'ā 'ga. Romanūa te 'ā 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

¹⁸ A'ere Jejuī 'ga 'gā kwaawi ojee. “Jeje'ega renupa 'gā nuri numiamū. ‘Siesak 'ga mama'e mū mome'ua sigaty jarejee 'jau' e'i 'gā jee numiamū”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nepeporonuwi tee pejejua ee jee. “Simowuwut ekoete jarejaupe 'ga 'eawera jarejaupe 'jau”, pe'je te jee— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁹—Ka'aranūū ywope'ia pemut amū jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mū jee ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā amū imonou 'ga upe.

—Kweramū ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

²⁰ A'eramū Jejuī 'ga ka'aranūū ywope'ia resaukaa 'gā nupe:

—Awŷja ra'agawa te 'up ee? Awŷja rera ajee 'awamū 'up ee nū'ū?— 'jau 'ga esaukaa 'gā nupe.

²¹ —'Wyriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramū pēē imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²² A'e renupawe 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gā oporesagamū etee 'ga ree:

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gā mu'eawet
(Maku 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³ Ko'iko'i satusu 'gā amū 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe ee nū. Aipo 'gā e'i ajaupe: “Amanū re ae noferawu'jawi nū. Amanūmū ae teepawamū ywawuje futat”, 'jau agawewi satusu 'gā ajaupe jepi. A'etea 'gā 'ut oporonupa ee Jejuī 'ga upe. ²⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga”, e'i 'gā enee jepi. A'eramū ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee

rakue. “Kūima'e 'ga amū nipo amanū wa'yre'emauwe. A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēē rerekou. A'eramū nipo 'ga aja'yrapyau ēē pype. A'eramū nipo 'ga ra'yr ypy 'ga amanū ma'efera 'ga ra'yra 'jawe futat”, 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe nū:

—A'ere nipo kūima'e 'ga amū 'ga ra'yra sete. A'eramū nipo u'at ypy ma'efera 'ga kūjā mū rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emauwe 'ga manū jui. A'eramū wemireko ēē reja wewirerera 'gā nupe. ²⁶ A'eramū nipo imanū re a'e rewirerera 'gā amū ēē rerekou ipy'rau nū. A'ere a'ea nanē imanū nū wa'yre'emauwe nū, ēē reja wewirerera 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā ojopy'rapy'rau etee ēē ree, ajamanūnamū. A'ere 'gā nata'yri'i futari ēē pype. ²⁷ Ojee 'gā jomoyyapaw ire nipo ēē nanē amanūmū nū. ²⁸ A'eramū nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamū sipo ēē menaretea?— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe. —'Gā juejue futat ēē wereko kūi— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuī 'ga aipo ojeupe 'gā 'eramū 'jau 'gā nupe:

—Pē'me awi. Nanarūi. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pājēa nanē 'ā pēē ikwaape'ema ra'e nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁰ —'Au etee te 'gā nemirekoramū kūi. A'ere 'gā oferaw ire naemirekou'jawi kūi. Ywagipewara 'gā 'jawe etee futat 'gā jemogyi. Niporerekoweru'jawi 'gā kūjā are. Kūjāmera 'gā nanē omenariwera'emamū futat nū kūi, kūima'e 'gā 'jawe etee futat nū kūi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³¹⁻³² —Nepēneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Ymā te 'ā 'ga 'i rakue: “Je te 'ā 'gā Nuwaretea ako. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmera 'gā Nuwaretea je ako”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa rakue. 'Gā manū re 'ga poromū 'jau rakue. A'ere 'gā 'aga namanūi futari, atee'pawe'emamū futat 'gā 'aga. A'eramū Janeruwarete 'ga poromū 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gā 'aga tywe'em ire amunipo 'ā 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gā nupe etee te 'ga aeruwamū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

³³ Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Kuu. Nomoryteea'uweri futari ae 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea

(Maku 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴ Aipo ojeupe 'ga 'eramū satusau 'gā ajemogyau etee futat. Noporonu'jawi futari 'gā ee 'ga upe nū. A'eramū fariseu 'gā amū 'jau ajaupe: “Satusau 'gā noporonu'jawi futari ee 'ga upe nū”, 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'ga amū awau oporonupa aipo 'ga 'eawer are Jejuī 'ga upe. ³⁵ Moisesi 'ga je'eger are moromu'jara 'gā poromū awau oporonupa Jejuī 'ga 'eawer are 'ga upe: “Je pa 'ga omorytee kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamū. ³⁶ A'eramū 'ga poromū awau oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

—Ene te 'ā ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga ree. A'ere 'ā kwaiwete Janeruwarete 'ga u'eawera kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue. Maranuaara te ajee 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

“Tomojenosī Jejuī 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamū.

A'ere Jejui 'ga ikwaawi futari ojee. “Tamu'akwaawukar eme 'ga, e'i 'ga jee numiamũ”, 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

³⁷ —“Je te 'ã Pëjararetea. Pëporomutat je ree pejepytuna 'gã apyraapa”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga pë nupe rakue. “Mama'ea peapo jee, jeremifutar imũ. Pejejea'aramũ pejejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamũ nipo pejeporomutaramũ je ree”, e'i futat Janeruwarete 'ga pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ³⁸—Aipoa te 'ga 'eaweraretea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ³⁹—Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanë nũ. “Pëporomutat pejepyriwara 'gã nee pejejee pejeporomutara 'jawe”, e'i 'ga 'ã ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ⁴⁰—Aipoa 'ga remikwasiarera renupara 'gã wenup katu katu 'ga remikwasiarera ajemogyau. Ajepeja 'ga remikwasiarera moromu'jau ajuee aejejuka esage are etee futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanë oporomu'jau aipo are nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

*Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret
(Maku 12.35-37; Luka 20.41-44)*

⁴¹ Ojee fariseu 'gã jatykaramũ Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

⁴² —Maran te pëneapyo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ree? Awỹja juapyrera te 'ga?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Davi 'ga juapyrera 'ga— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

⁴³ —Ma'eramũ sipo ajee Janeruwarete 'ga 'Agesagea Davi 'ga mu'eukari “Jejara 'ga” 'ga mu'eukari ajuapyrera 'ga upe? ⁴⁴ Ymã te 'ã Davi 'ga ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

‘Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepãjereitea je 'jawe. A'eramũ ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyriaramũ 'gã nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimũ je ene magwawukari.

A'eramũ ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Janejararete 'ga upe”,

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramũ sipo ajee 'ga 'i, “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'e renupawe 'gã ajemogymogyau etee futat. Ojenosõu 'gã 'ga wi. A'eramũ 'gã oporonuwu'jape'ema ee 'ga upe.

23

*Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat
(Maku 12.38-40; Luka 11.39-52; 20.45-47)*

¹ A'eramũ Jejui 'ga oje'ega wemimu'eramũ oree, mytuna 'gã nupe we futat:

² —Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã weapyoramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are fariseu 'gã netee. ³ A'eramũ ki pëë 'gã je'ega renupa etee futat 'gã pejemu'eramũ. A'eramũ ki pëë mama'e apou 'gã pejemu'eawer imũ etee futat. A'ere kasi pejemu'e 'gã nemiapo are ne. Nuapoi futari 'gã pë mu'eawer imũ mama'ea. A'eramũ pëë pejejemu'jawe'em 'gã nemiapo are. ⁴ “Nan iki peapo”, 'jau nipo 'gã pë nupe numiamũ. A'ere nipo 'gã nepë poari mama'e apo are u'eawer imũ.

⁵ Tekotee 'gã nupe ojesaukaawamũ te 'gã mama'e apoi. “Je te 'ã a'jea

futat kũima'eeteetea", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou ekoete ajemogyau ojesaukaawamũ 'gã nupe. "Tiporesagete 'gã je ree 'jau", 'jau nipo 'gã ajemogyau. Jane 'ã kũima'eferamũ juejue Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiaa ka'ara'nũ pe ree. A'eramũ jane imonou yrũ'i'ĩ pype ifaa jareakag are. A'eramũ jane jarejeapykag are erekou, jarejywaypy are nanẽ erekou nũ. A'ere 'ã fariseu 'gã imonoi yrũũ pype. Aipo 'gã erekou ifaa imỹina weapykag are, ojywa are 'jau. "Tiporesak 'gã ore ree 'jau kwy", 'jau 'gã 'ã ajemogyau. "Gã te a'jea futat Jarejuwarete 'ga ree iporomutarete ma'ea ra'e, te'i 'gã janee jane resaka 'jau", 'jau 'gã akou ojeupe. Jane 'ã kũima'eramũ juejue taity pẽũ'i sireko jarejasi'ywarimũ. A'e pyu jane 'ã jareakaga au'jau Jarejuwarete 'ga upe jareporogytauwe. A'ere 'ã fariseu 'gã imopypireme'ytyra fukui oma'ea. "Tiporesagete 'gã jane ree 'jau", 'jau 'gã 'ã ajaupe. A'eramũ 'gã taity pypireme'ytyra fuku rerekou— 'jau Jejui 'ga oree.

⁶ —Maraka apoaw ipe ojemi'waaw ipe nanẽ 'gã na'ne wẽjẽmĩ awaw wapyka. Kũima'eeteete 'gã apykaw ipe etee 'gã wapygiweramũ. Jarejatykaaw ipe nanẽ 'gã kũima'eeteete 'gã apykaw ipe etee wapygiweramũ nũ. ⁷ Amunawa pyterimũ awaw ipe nanẽ 'gã kũima'eeteete 'gã 'jawe wapeje'ega 'gã ifutaa. "Moromu'jara 'ga" ojeupe 'ga amũ 'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree. ⁸ —A'ere kasi pejemogy 'gã 'jawe ne. "Ga 'ã ore mu'jara", 'gã mu'eukare'ema pejejeupe. Majepei tee tup ma'e 'jawe futat pẽẽ pejeju'jaju'jawe etee pejemogy. Majepei tee futat je pẽ mu'jaramũ— 'jau 'ga oree. ⁹ —Kiapi'ni pe'je nanẽ kasi pejejuwe'ema 'ga amũ upe ne. Majepei tee Pẽnuwaretea. Ywag ipe ako ma'eramũ etee futat Pẽnuwaretea. ¹⁰ "Ga nanẽ 'ã ore'wryiara", 'gã amũ mu'eukare'ema nanẽ pejejeupe nũ. Janeruwarete 'ga remimureramũ etee te je pẽ'wryiaramũ je rekoi— 'jau Jejui 'ga oree. ¹¹ —A'jea futat je 'i. Pejejaupe mama'e apoaramũ pẽẽ eteete ma'ea Jarejuwarete 'ga upe. ¹² "Je te 'ã kũima'eeteetea" 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'ere 'ga "Je nakũima'eeteete arũi" 'jara 'gã etee 'ga mogyau kũima'eeteeteramũ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹³⁻¹⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau fariseu 'ga nupe nũ, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe we futat:

—Pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ. Esage ma'e 'jawe futat nipo pẽẽ numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nereko tyweri futari. Nepefutari te 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pejejemogya. A'eramũ nipo pẽẽ 'ga remiayuwamũ 'gã jemogy futare'ema nanẽ nũ. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁵ —Pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ — 'jau Jejui 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanẽ 'ga 'jau nũ. —Kwe pe 'ã peo amunawa moymoyka kwe pewara 'gã amũ mu'jau pejejee etee. Pejejemiaapo are te 'ã pemu'e 'gã. A'eramũ nipo pẽẽ 'gã mu'jau pejejemiaapo are te. "Pe'je pejejemu'jau je ree", 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga wowase pẽ majatykaaw ipe nipo 'ga 'i pẽ nupe: "Je rerowiat 'me etee pejeje. A'eramũ pẽẽ pejea'wyre'emamũ jee", 'jau nipo 'ga pẽ nupe, pẽ monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramũ nipo 'ga pẽ nee ojemu'e ma'efera 'gã nupe 'jau: "Je rerowiat 'me are etee pejemu'e. A'eramũ pẽẽ pejea'wyre'emamũ jee. A'eramũ je mama'eukwaawa rapyaw ipe

pě momopoa”, 'jau nipo 'ga pě nee ojemu'e ma'e 'gã nupe, 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

16 —Pěporiay'i futat pejejemogyau numiamũ. A'ere pěẽ Jarejuwarete 'ga ree moromu'jat tyweramũ pejemogy. Nepěneapyoi agawewi 'ga je'eg are. A'etea nipo pěẽ 'gã mu'jau 'me ee — 'jau 'ga 'gã nupe. —“Jarejuwarete 'ga mogytaawa renamũ je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea ee pejeparuapowere'emamũ”, 'jau pěẽ 'gã nupe. “A'ere ki Jarejuwarete 'ga mogytaawa pypiara ouru apopyrera renamũ je mama'e apoi enee peje'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imũ. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne, mama'e apoe'em ire ne”, 'jau 'ã pěẽ pejejemogyau pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 17 —A'eramũ taetu nipo peje'akwaawe'emetyg etee te. Maranuara sipo esage ma'eramũ Janeruwarete 'ga upe? 'Ga mogytaawa tee esage ma'eramũ 'ga upe. Ouru apopyrera 'ũi 'ga mogytaawa pype. A'eramũ wesageramũ 'ga upe. Omogytaawa pype tene'em ire amunipo 'ã 'ga naea'ari ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

18 —“Jarejuwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamũ je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea peje'eawer imũ ee pejeparuapowere'emamũ”, 'jau pěẽ pejejemogyau. “A'ere ki Janeruwarete 'ga upe jeremimonofera 'up wyra rapyawa 'arimũ 'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imũ. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne”, 'jau 'ã pejejemogyau 'gã mu'jau tywet. 19 Peje'akwaawe'emamũ futat nipo pěẽ pejejemogyau. Maranuara ajee esage ma'eramũ Janeruwarete 'ga upe? Mama'ea jane imỹina wyra rapyawa 'arimũ Jarejuwarete 'ga upe imonopyramũ. A'eramũ 'ã wyra rapyawa i'arimũ 'up ma'e retee wesageramũ 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 20 —“Janeruwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamũ je mama'e apoi enee” 'jaramũ pěẽ i'arimũ 'up ma'e upe naně futat pe'je poromũ nũ. 21 “Jarejuwarete 'ga mogytaawa renamũ je mama'e apoi enee” 'jaramũ pěẽ Jarejuwarete 'ga upe naně futat pe'je poromũ. Omogytaawa pype futat 'ga reni. A'eramũ pěẽ aipo 'jaramũ 'ga upe futat 'jau pejejemogyau aipo 'jaramũ — 'jau 'ga 'gã nupe. 22 —“Ywaga ruwamũ je mama'e apoi enee” 'ga upe 'jaramũ naně Jarejuwarete 'ga renawa upe futat pe'je nũ. Ywag ipe futat 'ga renawaretea. A'eramũ aipo 'jara 'gã 'ga renawa upe futat 'jau poromũ. 'Ga renawa renũinara 'gã Jarejuwarete 'ga futat wenũi. Wenawa 'arimũ futat 'ga reni. A'eramũ 'ga renawa renũinara 'gã 'ga futat enũina— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

23 —Pěporiay'i pejejemogyau numiamũ — 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe naně nũ. —Pěẽ 'ã esage 'me ma'ea te. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pě nerekou tyweaete pětywer are. Nepekoarũi futari te 'ã 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga pě nerekou tyweaete pětywer are. Mama'ea pěẽ imojo'oka pejepo 'jawe pejejeupe. Ko pypiara naně pěẽ imojo'oka nũ. A'eramũ pěẽ majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ emyrera pěma'ea. Kumi kasiga miamũ pěẽ imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage 'ga upe numiamũ. A'ere namĩa etee rũi peapo. “Mama'ea pemojo'ok amũ imonou jee” 'ga 'eawera 'ã pěẽ enupa. Aipoa pěẽ iapoa Janeruwarete 'ga afutat. A'ere 'ã ajepeja 'ga 'eawera nepeenuwi futari. “Pejuereko esage ki” 'ga 'eawera nepeenuwi. “Pěpota'wa esage ki pejejuee” 'ga 'eawera nepeenuwi. “Pejejaupe peje'eawer imũ etee futat pěẽ mama'e apou

pejejaupe” ‘ga ‘eawer imū jēmī ‘ā mama’e apowe’em— ‘jau ‘ga ‘gā nupe. —“Pejuereko esagea te esage Janeruwarete ‘ga upe. ‘Gā nee pēpota’wa esagea nanē esage ‘ga upe nū” ‘ea te esage ete ‘gā upe. Mīmera pēē iapoa Janeruwarete ‘ga afutarete. Peenupaw iki ‘ga ‘eawera ‘ga je’ega — ‘jau ‘ga ‘gā nupe. ²⁴—‘Ga ‘eawera jēmī ‘ā nepeapoi. A’eramū ‘ā pēē ‘ga ‘eawere’ema jēmī iapou— ‘jau Jejuī ‘ga ‘gā nupe.

²⁵—Pēporiay’i pejejemogyau numiamū — ‘jau ‘ga Moisesi ‘ga remikwasiarer are moromu’jara ‘gā nupe, fariseu ‘gā nupe nanē nū. —Pēē ‘ā esage ‘me ma’ea te. A’eramū nipo anure Janeruwarete ‘ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Sā’ā ae y’a kupe pīreja futat numiamū. A’ere ‘ā ae waipy katy nokatu’ogi. Nan tee futat ‘ā pēē. Pēpira esageay futat numiamū. Pejauk futat pejepiky’a awi numiamū. A’eramū ‘ā pēpira ojekatu’oka futat numiamū. A’ere pēywytera nia’wyri. Nepepoiri futari mama’e tywera apo awi— ‘jau Jejuī ‘ga ‘gā nupe oporogytau ‘ūina. ²⁶—Pē’akwaawe’ema pē nerekou, a’e je ‘ā pē nupe jā’nū’ū. Janeruwarete ‘ga ‘ā pē katu’oga futaa numiamū. Napēpira katu’og are tee rūi ‘ga fueweramū. Pēywytera katu’oga we futat ‘ā ‘ga afutat numiamū. Pēporiay’i ‘ā pejejemogyau numiamū — ‘jau ‘ga oje’ega moywrafena ‘gā nupe. —Pejetywer awi pepoir ire amunipo ‘ā ‘ga pē katu’ogi. A’eramū amunipo ‘ā pēē pejejesageramū pejejemogyau ‘ga upe, a’e je ‘ā tekou pē nupe— ‘jau Jejuī ‘ga ‘gā nupe.

²⁷—Pēporiay’i pejejemogyau numiamū. Pēē ‘ā esage ‘me ma’ea te— ‘jau ‘ga Moisesi ‘ga remikwasiarer are moromu’jara ‘gā nupe. Fariseu ‘ga nupe nanē ‘ga ‘jau nū. —A’eramū nipo anure Janeruwarete ‘ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Sā’ā teumera rupawa ita kwara. A’eramū ‘ā pēē ita pitupa ipitupawa parasiga pyu. A’eramū ‘ā i’arimū etee okaturāturamamū. A’ere ‘ā ita kwara pype teumera nema ete. ²⁸Nan tee futat pēē. Esage ma’e ‘jawe futat pejemogy numiamū. A’ere mama’e tywera peapo, o’meramū te pe’je pejejemogyau — ‘jau Jejuī ‘ga oje’ega moywrafena ‘gā nupe.

²⁹—Pēporiay’i pejejemogyau numiamū — ‘jau Jejuī ‘ga Moisesi ‘ga remikwasiarer are moromu’jara ‘gā nupe, fariseu ‘gā nupe nanē nū. —Esage ‘me ma’e ate pēē. A’eramū nipo anure Janeruwarete ‘ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Pēypy ‘gā ‘ā Jarejuwarete ‘ga mome’wara ‘gā je’ega nuenuwi etee rakue. Ma’eramū ‘ā ‘gā ‘gā apisi rakue. A’eramū ‘ā pēē iapisipyrrera rywy mojewaka. Ita esage apopyrrera pyu imogyau ekoete iapisipyrrera ‘arimū. “Ita esagea simowyt esage ma’efera ‘gā nee jarejea’awamū ‘jau”, ‘jau futatee ‘ā pēē pejejaupe rakue— ‘jau Jejuī ‘ga ‘gā nupe. ³⁰—“Ymā we jarejeko re amunipo ‘ā jane nipoari jareypy ‘gā Jarejuwarete ‘ga je’ega mome’wara ‘gā apisi are. Niapisiukari amunipo ‘ā jane ‘gā”, ‘jau futatee ‘ā pēē pejejaupe, pejejerowiaraipe ‘ā pejejee. ³¹A’ere ‘ā pē’me ate. A’ere ‘ā pejeypy ‘gā ‘jawerimū etee futat pejemogy— ‘jau ‘ga ‘gā nupe. ³²—Pejeypy ‘gā ‘jawerimū etee pejejemogy re nipo pejemogy mama’e apou ‘gā ‘jawerimū etee futat. A’eramū nipo Janeruwarete ‘ga pē nerekou tyweaete ‘gā ‘jawerimū etee futat. ³³Moja ‘jawe pēē. Sā’ā moja ae u’ua ae jukau ‘ā. Nan tee futat pejomomoirukat Jarejuwarete ‘ga rerowiari awi. A’eramū nipo anure Janeruwarete ‘ga pē monou pē mogyau mama’eukwaawa rapyaw ipe pētywer are— ‘jau Jejuī ‘ga oje’ega moywrafena ‘gā nupe. ³⁴—Anure nipo je teje’ega mome’wara ‘ga monoi pē nupe. I’akwaap ma’e ‘gā, pē mu’jara ‘gā. Mīmera ‘gā nipo je imonou

pē nupe. A'ere nipo pepyyg etee 'gā amū iapisau. Amumera 'gā nipo pēē imonou imu'ama 'ypeywar are iapisau. Amumera 'gā nipo pēē inupānupāu etee pejejatykaaw ipe. A'eramū nipo 'gā oka'jama awau kwe pe. Ajejeja amunaw ipe nipo 'gā awau. A'ere nipo peo etee 'gā newiri 'gā nerekou tyweru'japa nū. ³⁵ A'eramū nipo a'e are futat Janeruwarete 'ga werowiaara 'gā nepyaa pē nerekou tyweaete. Pēypy 'gā nemiapofer are we futat nipo 'ga pē nerekou tyweaete. Pēypy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau ekoete rakue. Ywy apo ppyrauwe 'ā 'gā 'ga rerowiaara 'gā apisi rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina. —Apeu 'ga ra'ne 'ā 'gā ijukau ppy ppy rakue. Nuapoi agawewi 'ga 'ā mama'e tywera rakue. A'etea 'ga 'ā 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramū 'gā 'ā 'awamū taetu Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gā apisi kwaiwete. 'Awamue 'gā 'ā Sakari 'ga, Pereki 'ga ra'yra 'ga jukau rai'i nū. Jarejuwarete 'ga rukawō'ō me agawewi 'ga 'ami. A'etea 'ā 'gā 'ga jukau rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁶ —A'jea futat je'ea. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweretei 'gā nepyaa, iapisipyrrera 'gā juejue epyaa— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

Jejui 'ga u'arasigamū Jerusareg ipewara 'gā nee
(Luka 13.34-35)

³⁷ A'eramū 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gā nupe:

—Jerusareg ipewaramū futat te 'ā pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisaramū pejup— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Sā'ā wyrasokwēa kwanū resakawe wa'yra renūja imajatykau wakape 'wyripe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Tajejuka esage Jerusareg ipewara 'gā nee 'jau, je 'i pē nupe numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee. ³⁸ A'eramū 'awamū Janeruwarete 'ga opoia futat pē nui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo pē nee iporomutare'ema 'gā 'ua pē'wyrarete pojekau pē nui. ³⁹ 'Awamū 'ā je nanē tewau pē nui nū. A'eramū pēē 'awamū je resagu'jape'ema. “Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga”, 'jawe'ēwe pēē je resagu'jape'ema futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

24

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e
(Maku 13.1-37; Luka 21.5-33; 17.26-30, 34-36)

¹ 'Gā nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga wemimu'eramū ore renū'jāu Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi. Jui aru'ē re ore 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū— 'jau ore 'ga upe.

² A'eramū 'ga 'jau oree:

—A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nom'yi'i futari nipo 'gā itaa mū aju'arimū— 'jau 'ga oree.

³ Arawau ywytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe ore arawau orojeupia ywytyra 'arimū. A'eramū Jejui 'ga wapyka opytu'wau. Nitywi futari 'ga amū ore pyri. A'eramū ore 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—“Jane ree iporomutare'ema 'gā 'ut Janeruwarete 'ga mogytaawa monou etyka”, ere ako oree ko. Maranime te 'gā nuri imonou etyka? Maranime sipo ene ejua nū? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree ene rur enune? Maranime sipo mama'e teepawamū?— 'jau ore 'ga upe.

⁴ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau oree:

—Je renune 'ut ma'e 'gã nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gã 'mea ne. ⁵ Anure nipo kwaiwete 'gã nuri “Janeruwarete 'ga je mut pẽ katu'okaramũ”, 'jau nipo 'gã 'ua pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. O'meramũ te nipo 'gã 'i. Kwaiwete nipo 'gã 'gã moryteeu ojee— 'jau Jejuĩ 'ga oree. ⁶⁻⁷—Anure nipo amutee amunaw awi 'gã nuri 'wyriararete 'ga rowajaa, 'ga remiyuwa 'gã neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pẽpiryyi ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomũ rũi mama'e mateepaawa. Naporomũ etee rũi futat nipo mama'e rekoĩ— 'jau Jejuĩ 'ga oree. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirũmera pypewara 'gã we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramũ 'gã nipo kwaiwete ty'ara rerekou. ⁸ Sã'ã kũjã wa'yra ray ypyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Ayppeyperauwe 'ã i'ara kwaapa. Ëẽ wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ã wayreteramũ ãẽ upe. Nan tee futat nipo pẽẽ. Aipo ijeapo resakawe je rura pekwaap. “Owaẽm 'ga ruawa upe ra'e”, 'jau nipo pẽẽ pejejaupe. A'ere nipo je rur enune mama'e tywera jeapoĩ kwaiwete — 'jau 'ga oree.

⁹ —Je rure'emaue nipo 'gã je rerowiaaramũ pẽ nerekou tyweaete. Oporomutare'emamũ jeremiayuwamũ pẽ nee. A'eramũ nipo pẽ nee iporomutare'ema 'gã pẽ pyyka pẽ monou pẽ munepa moromunepawa pype. A'eramũ nipo 'gã pẽ nerekou tywerukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã pẽ apisaukaa 'gã nupe. ¹⁰ Aipo jeaporamũ nipo 'gã kwaiwete opoia je rerowiar awi. Je wi opoir ire nipo 'gã oporomutare'emamũ je wi ipoire'ema 'gã nee. A'eramũ nipo 'gã 'gã monou 'gã nee ifuewerete ma'e 'gã po pe— 'jau Jejuĩ 'ga oree.

¹¹ —A'ere nipo 'gã kwaiwete 'ua o'meramũ tekotee 'gã nupe. “Je te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ”, 'jau futatee nipo 'gã 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã moryteeu ojee. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete 'gã nerowiaa. ¹² A'eramũ nipo mama'e tywera apoara 'gã ojeme'yita ajemogyau. Mama'e tywera etee nipo 'gã iapou'jau'jana nũ. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete opoia je ree oporomutar awi. ¹³ A'ere nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooĩ imogyau ojeypyri nakwaparimũ warãu rũi futat— 'jau 'ga oree.

¹⁴ —Mama'e teepawe'emaue nipo pẽẽ je rerowiaaramũ pejewau je mome'wau 'gã nupe. “Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã Janeruwarete 'ga 'gã omogy wemiayuwamũ”, 'jau nipo pẽẽ pejewau je mome'wau 'gã nupe, amunawa moymoyka. Kwe pewara 'gã jerera renupaw ire te nipo mama'e teepawamũ. A'eramũ futat nipo tejua— 'jau 'ga oree.

¹⁵ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. “Anure nipo 'gã amũ mama'e tywetywera apoĩ Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ nipo 'gã anurenure'i iapou Danieu 'ga 'eawer imũ etee futat. (A'eramũ je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramũ ee pẽneapyoa futaa)— 'jau Jejuĩ 'ga oree.

¹⁶⁻²¹ A'ere Jejuĩ 'ga 'jau oree nũ:

—Anure nipo 'gã amũ nuri 'auwara rerekou tyweaete. Ywy apo ypyramũ nitywi futari ae rereko tyweara aipo 'jawe rakue. A'ere nipo anure mama'earũe'em ete jesaukari. 'Auwara 'gã nipo ajemogyau tywetywet futat. A'eramũ pẽẽ Judeja ywy pe ako ma'eramũ 'gã nesakawe

pejeka'jama pejewau ywytyr ipe. Kasi a'e pe 'gã pẽ apisi ne. Peje-jopewuu apyte'rarimũ wapyk ma'eramũ pẽẽ pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemã ppyk'ema. Pejeka'jamayau etee futat pejejemima 'gã nui. Ko pewaramũ nanẽ pẽẽ pejejewyre'ema fejeg ipe pejejaity mojopy'rawe'em — 'jau Jejui 'ga oree. —Iporiay'i nipo ta'yryrũ ma'e kũjã ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanẽ nipo nũ. Nujãnarũi eweguu ma'ea. Ta'y'ri'i ma'ea nanẽ nujãnarũi nũ — 'jau 'ga oree. —A'eramũ ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: “Eremurukat kasi 'gã 'ara ro'ysaga rupi oree ne. Morowykye'ema rupi nanẽ ene 'gã murukare'ema nũ. Morowykye'ema rupi ore noroka'jama'uweri. Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i oreypy 'gã nupe rakue: ‘Peata kasi morowykye'ema rupi ne’, 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ ore oroka'jamarũme'em morowykye'ema rupi 'gã nui”, pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe ee — 'jau Jejui 'ga oree. ²² —A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gã nupe iapoukaru'jau'jaw ire nipo 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ. Kasi a'e pe ywy pewaramũ pepap najuejue etee ne. A'ere Janeruwarete 'ga pẽẽ mü mü'jãu 'gã nui pẽ katu'oka. Wemimũ'ẽmeramũ pẽ nee Janeruwarete 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ — 'jau Jejui 'ga oree.

²³⁻²⁴ —Je jewyre'emauwe nipo kwaiwete 'gã nuri o'meramũ pẽ nupe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ”, 'jau futatee nipo 'gã 'ua pẽ nupe. Amumera 'gã nipo 'ua 'jau “Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimurera futat”, 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. Pẽnemiapoe'ema we futat nipo 'gã iapou pẽ neape je rerowiar awi pẽ momoirukaawamũ. “Simomoirukat 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau”, e'i te 'gã pẽ nupe. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou pẽ neape ojerowiarukaawamũ pẽ nupe. A'ere kasi a'e are miamũ perowiat 'gã ne. Pẽ nupe nipo 'gã amũ 'jau: “Koromũ Kristu 'ga”, 'jau nipo 'gã amũ pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. “Kwe pe Kristu 'ga oi”, 'gã 'eramũ pẽẽ 'gã nerowiare'ema. ²⁵ Pemoka'jam kasi je'eawera ne. Ijeapoe'emauwe je imome'ui pẽ nupe, ee pẽ mueapyoawamũ — 'jau Jejui 'ga oree ikue.

²⁶ —“Jũ me Kristu 'ga rekoi. Pe'je pejewau 'ga resaka”, 'gã 'eramũ kasi peo jũ me ne. O'meramũ te 'gã 'i pẽ nupe. “Pe'je pejejua Kristu 'ga resaka. 'Au 'ga jemimi 'ũina ore pyri”, 'gã 'eramũ kasi perowiar ine. O'meramũ te 'gã 'i. ²⁷ Pejejeki'yramũ je jewyramũ nipo najuejue etee je resak pejepe. Sã'ã tupã werawa. A'eramũ 'ã ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramũ najuejue etee je resak pejepe. Najemimi futari je tejewya tejua nũ — 'jau Jejui 'ga oree ikue. ²⁸ —Je rura nipo pẽẽ najuejue etee ikwaapa. Sã'ã uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramũ 'ã 'ua ajatykau ee. Nan tee futat nipo pẽẽ ikwaapa. Je jewyru'jawamũ nipo pẽẽ je kwaapa katu katu futat — 'jau Jejui 'ga oree imome'wau ikue.

²⁹ —Ae rereko tyweawa 'ara kwaw ire nipo kwara owepa. Jaya nanẽ nipo owepa nũ. Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo oyyita nũ. Kwat, jay, jaytata. Mĩmera nipo oyyita — 'jau Jejui 'ga oree imome'wau ikue. ³⁰ —Ywag ipe nanẽ nipo mama'e ojesaukaa pẽ nupe nũ. Aipo resaga nipo pẽẽ je rura kwaapa. “Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri”, 'jau nipo pẽẽ pejejaupe. Aipo resaka nipo je rerowiare'ema 'gã okyjau. 'Gã kyjea nipo 'gã nerekou — 'jau Jejui 'ga oree. —A'erauwe nipo pẽneki'yramũ je tejua tejewya. Ywasiga rupi nipo tejua tejyapa. A'eramũ nipo ywy pewara 'gã je resaka najuejue etee futat. Tepãjẽ mü nipo je ruri, tejenyfuga pype futat nipo tejua tejyapa — 'jau 'ga oree

ikue. ³¹—A'e pype futat nipo pēē jumi'aranūū py renupa. Jumi'aranūū pyrauwe nipo Janeruwarete 'ga ywagipewara 'gā monou wemiayuwa 'gā majatykaukaa. “Pe'je pejewau amunawa moymoyka jeremiayuwa 'gā majatykau 'gā nerua jee”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā awau 'gā nerua 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

³² A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree nū, ore mu'jau ee:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jau tejuaw are— 'jau 'ga oree. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³³ Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “Ut ja'wyja'wy Jejui 'ga janee 'wyririamū akou ra'e”, pe'je ki pejejaupe. ³⁴ A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emaue nipo je ruri tejewya nū— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁵ —Ywaga nipo atee pawamū futat. Ywya nanē nipo atee pawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

³⁶—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū nokwaawi. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³⁷⁻³⁸ A'ere nipo anure je ruru'jawi erujewi pē nupe. Je kwaapare'ema 'gā nipo aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramū 'jau nipo ajemogyau. Wemiapo apo are tee futat wea'aramū ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jēmī nipo 'gā wea'are'emamū ajemogyau. Sā'ā Nue 'ga rekoramū 'gā jemogya rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gā 'ā wea'are'emamū ajemogyau rakue. ³⁹ Nokwaawi futari 'gā Janeruwarete 'ga remiaporama rakue. Poje 'ga 'ā amana mua erujewi 'gā nupe rakue, 'gā apisaukaa 'y pyu rakue. Nan tee futat nipo je ruri erujewi 'gā nupe. Wemiapo are etee 'gā nea'at 'gā jemogyramū nipo je tejua erujewi 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁴⁰—Je jewyramū nipo mukūja 'gā akou oporowykyau oko pe. A'eramū nipo majepeja 'ga je rerowiaa. A'eramū nipo 'ga awau ojeupia je repejāna. Ajepeja 'ga nipo naje rerowiari. A'eramū nipo a'e 'ga awawe'em. ⁴¹ Kūjāmera 'gā nanē nipo 'upa mukūi ygu'ai nū. A'eramū nipo majepeja ēē awau je repejāna. A'eramū nipo ajepeja ēē awawe'em. ⁴² Je ruawa 'ā nepekwaawi futari. A'eramū ki pēē pejetywer awi pejeipoia pejemogyau je rapesaka— 'jau Jejui 'ga oree ikue. ⁴³—Sā'ā 'oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura kwaaw ire amunipo 'ā 'oga jara 'ga woga rarūi 'ūina. A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa rura wog ipe. ⁴⁴ Nan tee futat nepekwaawi pejekeki'yramū je ruawa. A'eramū ki pēē pejemogyau au'jeteramū je rapesaka pejeojere'emamū futat je rerowiamū— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁴⁵ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jau 'uaw are nū.

—'Wyrriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea. O'wyrriara 'ga je'eg imū etee futat 'ga mama'ea wapo. A'eramū 'wyrriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga mŷina wemiayuwa 'gā nesakawamū. “Aata je. A'eramū je ene mŷina 'gā nesakawamū”, 'jau 'wyrriara 'ga wemiayuw esage 'ga upe. “Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā nemi'uramamū”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'wyrriara 'ga awau watau 'gā nū. Anure nipo 'ga ojewya 'ua nū. ⁴⁶ 'Ga 'eawer imū etee mama'ea apo re nipo 'wyrriara remiayuw esage 'ga aku'iramū 'ūina o'wyrriara 'ga resakawe. ⁴⁷ 'Wyrriara

'ga nanē nipo aku'iramū wemiayuw esage 'ga ree nū. 'Ga porowyky resag ire nipo 'ga 'ga m̄ina okaraemā are ojejuka ma'eramū. ⁴⁸ A'ere nipo ajepeja 'wyriara 'ga remim̄imera 'ga 'i ojeupe: “Mukuu nā'ā je'wyriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe. ⁴⁹ A'eramū nipo 'ga opytuna 'gā nupā are etee futat 'ūina. A'eramū nipo 'ga awau ojemī'waa kawīajaiwa 'wara 'gā pyri. A'eramū nipo 'ga kawīajaiwa rykua 'gā pyri. ⁵⁰ Aipo aporamū nipo 'ga 'wyriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. ⁵¹ A'eramū nipo 'wyriara 'ga wemiayup tywera 'ga mopēpēpēpena 'ga monou tata pe i'me ma'e 'gā pyri. Peu nipo 'ga waemamū akou wa'jywa mokāina akuwa rerekou— 'jau Jejuī 'ga imome'wau ore.

—Jeje'eg imū etee futat mama'e apoaramū pēē 'wyriara remiayuw esage 'ga 'jawe jee. Jeje'eg imū etee mama'e apoare'emamū pēē 'wyriara remiayup tywera 'ga 'jawe jee. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'ga remiayuw esage 'ga 'jawe. A'eramū nipo je tejua 'jau pē nupe: “Pēē 'ā jeremiayuw esageramū. Pe'je pejejua pejesou jeruwa 'ga rog ipe je rupi”, 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jejuī 'ga ore ikue.

25

Teis kūjāmuku 'gā mome'uawet

¹ A'ere Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau ore mu'jawamū nū. 'Wyriaramū Jarejuwarete 'ga omogo are 'ga ore mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyriaramū pē nupe— 'jau 'ga ore. —A'eramū nipo pēē je ruramū pejewau je rupi, Jeruwarete 'ga pyri. A'ere nipo 'gā amū nooi futari. Sā'ā maraka apoaw ipe oo ma'e 'gā. Opytuna 'gā nekokaturamū 'gā 'ā maraka apoa. A'eramū 'ā kūjāmuku 'gā awau akokatu ma'e 'ga rapesaka maraka pe okwap ma'e 'gā napesaka. Teis 'ā kūjāmuku 'gā awau 'gā napesaka 'upa. “Ko rupi nipo wā kwawi”, 'jau 'gā 'upa. “A'eramū jane jarejupa 'au wā napesaka. Wā nuramū soo wā nupi maraka pe 'jau”, 'jau 'gā ajaupe 'upa. A'eramū 'gā 'upa peyse pe. ² Sīku nipo i'akwaap ma'e 'gā kūjāmuku 'gā. Sīku wējēmī i'akwaawe'ema 'gā 'upa nū. ³ I'akwaawe'ema 'gā arāparīna pyyka erawau. A'ere 'gā nuerooi miarakawenana tyramū ojeupe. ⁴ I'akwaap ma'e 'gā te ajee miarakawenana weroo tyramū ojeupe. ⁵ A'ere nipo akokatu ma'e 'gā poromukuramū 'ua 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā wopeyjamū 'upa— 'jau Jejuī 'ga imome'wau ore.

⁶ —A'eramū nipo pypaje 'ga amū 'ua wafukaita 'gā nupe. “Kwe 'gā nuri. Pe'je pejejua pejepaka pejewau 'gā nowosōu”, 'jau nipo 'ga 'ua 'gā nupe. ⁷ A'erauwe nipo kūjāmuku 'gā opaka arāparīna monyka. ⁸ A'eramū nipo i'akwaawe'ema 'gā 'jau: “Miarakawenana pemut ara ore. Orema'ea owep ja'wyja'wy ore wi”, 'jau nipo 'gā miarakawenana rerekwara 'gā nupe. ⁹ A'ere nipo miarakawenana rerekwara 'gā 'i etee 'gā nupe: “Naani. Pē nupe ore imono re orema'e wewi ne. Pekwap ara mua pejejeupe”, 'jau etee nipo 'gā 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau ore.

¹⁰ —A'eramū nipo i'akwaawe'ema 'gā awau miarakawenana mua. A'ere nipo miarakawenana muaw awi 'gā jewyra'ne'emauwe akokatu ma'e 'gā nuri. A'eramū nipo miarakawenana ojeupe erawarera 'gā etee awau akokatu ma'e 'ga rowosōu. A'eramū nipo 'gā osou maraka apoaw ipe 'gā nupi. 'Gā nesepaw ire nipo maraka'ywa 'ga 'okwara motypa 'gā nee.

11 —A'ere'ere'i nipo miarakawenana muaw awi ojewyt ma'efera 'gā 'ua owaēma. A'eramū nipo 'gā 'upa wafukaita ukupepe 'ga upe. “Ku'jyp. 'Okwara eawopytymo'wok oree. Torose orosou ore nanē 'jau nū”, 'jau nipo 'gā 'upa 'ga upe.

12 —A'ere nipo akokatu ma'e 'ga 'i etee 'gā nupe: “Pe'je pejewau ore wi. Najepytuna rūi pēē”, 'jau etee nipo 'ga 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree imome'wau.

13 Imome'upaw ire Jejui 'ga 'jau oree:

—Nan tee futat nipo nepekwaawi je ruawa 'ara. A'eramū ki pēē pejemomoita etee pejemogyau je rur are— 'jau 'ga oree.

*Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā mome'uawet
(Luka 19.11-27)*

14 A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jawamū nū, 'wyriaramū Jarejuwarete 'ga omogoram are wējēmī nū.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyriaramū pē nupe. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawamū ee— 'jau Jejui 'ga oree. —Kūima'e 'ga amū nipo awau watau oje'wyr awi. Oo enune nipo 'ga wemiayuwa 'gā nenūina 'gā mua oporogytau 'gā nupe. “Oo je teatau pē nui”, 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gā nupe. “Jekaraemā pearū jee”, 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gā nupe. 15 A'eramū nipo 'ga ka'aranūū ywope'i monou 'gā nupe. I'akwaap ma'e 'ga upe nipo 'ga imonou kwaiwete. Sīku ka'aranūū ywope'i monou 'ga upe. Mukūi tee nipo 'ga ka'aranūū ywope'i monou i'akwaa'wi ma'e 'ga upe. I'akwaawe'ema 'ga upe 'ga majepēi tee imonou. “Pemomytun jeka'aranūūa jee”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe. 'Gā nupe imonopaw ire nipo 'ga awau watau 'gā nui.

16 —'Ga o ppyrauwe sīku ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga ojeupe 'ga remimurera rerawau mama'e mua ipyu. A'ere 'ga imuripyrrera rerawau kwe pe ime'ega. Epyfera apyraapa ime'ega 'gā nupe. Aīpo aporamū 'ga o'wyriara 'ga ka'aranūū ywope'i momytuna 'ga upe. 17 Mukūi ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga nanē nānēwējēmī futat iapou nū. Ojeupe 'ga remimurera momytuna 'ga upe nū. 18 A'ere majepēi tee rerekwara 'ga nanarūi iapoi. Uēma ppy we 'ga wpy rywykaita 'ga poroywera mimawamū. A'ere 'ga ityma imonou imyīna— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

19 —Anure wata ma'efera 'ga 'ua ojewya 'gā nupe nū. A'eramū 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. “Maran sipo 'gā jeka'aranūū rerekoi rai'i? Ome'yi sipo 'gā nai'i?” 'jau 'ga ojeupe.

20 —A'eramū 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. A'eramū 'ga remiayuwa 'gā 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga ka'aranūū mome'wau 'ga upe. Sīku rerekwara 'ga tāmējē 'ua 'jau 'ga upe: “Sīku ako ka'aranūū ywope'i eremut jee ikue. A'eramū je erawau imomytuna enee ikue kūi. 'Awamū teis eneka'aranūū ywope'ia”, 'jau nipo 'ga erua 'ga upe.

21 —A'eramū nipo 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe: “A'jea futat. Ene ā jeremiayuw esagea futat”, 'jau nipo 'ga 'ga upe. “Ināinānī'i agawewi je ako imonoi enee ikue. A'ere ā ereme'yi jee rai'i. A'eramū je ene mogou teka'aranūū ppykaramū tejeupe. Ere ejua eku'iramū je pyri”, 'jau nipo 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

22 —A'ere mukūja rerekwara 'ga 'ua nū: “Mukūi ako ka'aranūū ywope'ia eremut jee ikue. A'eramū je ime'yita enee ikue. 'Awamū irūpāwē eneka'aranūū ywope'ia”, 'jau 'ga 'ga upe imome'wau.

23 —A'eramũ 'ga 'jau aipo 'ga wemiayuwa 'ga upe: “A'jea futat. Ene 'ã jeremiayuw esagea futat ra'e”, 'jau 'ga 'ga upe. “Mukũi agawewi ako je imonoi enee ikue. A'ere 'ã ereme'yi jee rai'i. A'eramũ je ene mogou teka'aranũu ppykaramũ tejeupe. Ere ejua eku'iramũ je pyri”, 'jau nipo 'ga 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga imome'wau oree.

24-25 —A'ere majepi tee ka'aranũu ywope'i rerekwara 'ga 'ua 'jau 'ga upe nũ: “Kweramũ eneka'aranũu. Namomyi etee je eneka'aranũu. Akyje etee je ene wi. Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ã ene. Emepy ekoetea te te 'ã erefutut ka'aranũu pyu. A'eramũ 'ã ene eporowyky are jẽmĩ ejea'are'emamũ. A'eramũ je tekyjau ene wi ai'i, eneka'aranũu momyawew'em ene wi ai'i. A'eramũ je eneka'aranũu ywope'i auwana imima ywy kwara pype ai'i”, 'jau 'ga 'wyriararete 'ga upe.

26 —A'eramũ nipo ka'aranũu jara 'ga amara'neramũ 'ga ree. “Nene'wyrri futari te 'ã ene. Nenepokagi tãmẽjẽ futat te 'ã ene”, 'jau nipo 'ga 'ga upe. “Erekwaap futat te 'ã jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'jau jee. 'Emepya te 'ã erefutut ka'aranũu pyu. A'eramũ 'ã ene eporowyky are jẽmĩ ejea'are'emamũ, ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranũu etee je afutat”, 'jau 'wyriararete 'ga aipo 'ga upe. 27 “Ma'eramũ sipo ene imomytune'ema jee rai'i? Je upe imomytun are efuwere'emamũ amunipo 'ã eremono ka'aranũu rerekwara 'gã nupe rai'i kũi? A'eramũ amunipo 'ã 'gã jeka'aranũu momyawera mepyau enee jee rai'i kũi”, 'jau 'wyriararete 'ga aipoa kũima'e 'ga upe.

28 —A'eramũ 'ga 'jau ajepeja wemiayuwa 'gã nupe: “Pe'je jeka'aranũu ppyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranũu ywope'i rerekwara 'ga upe. 29 'Ga je'eg imũ ereko esageara 'gã opyygu'jap futat”, 'jau 'ga 'gã nupe. “'Ga je'eg imũ ereko esageare'ema 'gã te ajee wemirerekofera miamũ futat noppygu'jawi”, 'jau 'ga 'gã nupe. 30 “Nia'wyrri futari 'ga. A'eramũ pẽẽ 'ga ppyka 'ga monou imomoa ppytunaiwa pype. Peu futat nipo 'ga 'ũina waemamũ wa'jykãjamũ”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga imome'wau oree.

Werowiare'ema 'gã nui werowiaara 'gã mojo'okawam

31 A'ere Jejuu 'ga 'uawa mome'wau oree:

—Anure nipo Pẽneki'yramũ je rekoi 'wyriaramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je tejua tejewya nũ. Tejenyfuga pype futat nipo tejua nũ. Ywagipewara 'gã juejue nipo 'ua je rupi. A'eramũ nipo je teapyka 'wyriararete renawa 'arimũ. 32 A'eramũ nipo 'awa ywy pewarera 'gã najuejue etee futat 'ua ajatykau je rowase. A'eramũ nipo je tejerowiaara 'gã mojo'oka tejerowiaare'ema 'gã nui. Sã'ã wyra jara 'ga weymawa mojo'oga. Karupa'mĩ mojo'oga karupana'nĩ awi. Nan tee futat nipo je ywy pewarera 'gã mojo'ogi ajau. 33 Tejerowiaaramũ pẽ nupe nipo je 'i: “Ko katy pekwap, jejakwatawa katy”, 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je tejerowiaare'ema 'gã nupe nipo je 'jau: “Kwe katy pekwap je wi”, 'jau nipo je 'gã nupe.

34 —A'eramũ nipo je 'jau tejerowiaaramũ pẽ nupe: “Je rerowiaara pejemogy. A'eramũ Jeruwarete 'ga pẽ maku'iu. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejua 'au je pyri. Ymã te 'ã, ywy apoe'ẽwe, Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: 'Anure nipo je ene rerowiaara 'gã mogyi 'wyriaramũ ene pyri', 'jau 'ga jee ikue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejeapyka 'au je pyri. 'Ga 'ã pẽ mogy 'wyriaramũ je pyri”, 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe. 35 “Jepy'arayparamũ ako pẽẽ je mojemi'waa ai'i. Je'yuwejamũ ako pẽẽ

'y mua jee ai'i. Napēpytuna rūi agawewi futat je. A'etea ako pēē je mua pejeje'wyr ipe ai'i. ³⁶ Jeraitye'emamū ako pēē taity mua jee ai'i. Jekaruaramū ako pēē je fuanuga ai'i. Moromunepawa pype je renamū ako pēē pejewau je pyri ai'i", 'jau nipo je tejerowiaaramū pē nupe.

³⁷—A'eramū nipo pēē pejeponupa ee jee: “Maranime sipo ore ene mojemī'wari rai'i? Maranime sipo ore 'y monoi enee nanē rai'i nū? ³⁸ Maranime sipo ore ene muri oroje'wyr ipe rai'i nū? Maranime sipo ore taity monoi enee rai'i? ³⁹ Maranime sipo ore ene fuanugi rai'i? Maranime sipo ore arawau ene resaka moromunepawa pype ene renamū rai'i?” 'jau nipo pēē pejeponupa ee jee— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁴⁰—A'eramū nipo je 'wyrirareteramū te'ŷina 'jau pē nupe: “A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā amū ako okaraemāe'emamū ikue. A'eramū ako pēē mama'e monou 'gā nupe ikue. Je rerowiaara 'gā nupe mama'e mono re pēē je upe mama'e muara 'jawe futat jee”, 'jau nipo je tejerowiaaramū pē nupe— 'jau Jejuī 'ga oree ikue.

⁴¹—A'eramū nipo je 'jau tejerowiare'ema 'gā nupe: “Pe'je pejewau je wī. Janeruwarete 'ga pē mono pē mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata 'ga wapo mama'eukwaawa 'wyrira upe tee rakue numiamū, emiayuwa reewe numiamū. A'ere 'ā pēē je rerowiare'emamū mama'eukwaawa remiayuwamū futat pejemogy. A'eramū Janeruwarete 'ga pē monou pē mogyau eewe futat iapyaw ipe”, 'jau nipo je 'gā nupe. ⁴² “Nepemuri 'ā mama'ea jee. Naje mojemī'wari nanē ako pejepe jepy'arayparamū ai'i. Je'yuwejamū nanē ako pēē 'y mure'ema jee ai'i. ⁴³ Naje muri nanē ako pejepe pejeje'wyr ipe ai'i, pejejepyri je ruramū ai'i. Jeraitye'emamū nanē ako pēē taity pe mure'ema jee ai'i. Jekaruaramū nanē ako pēē je fuanuge'ema ai'i. Moromunepawa pype je renamū nanē ako pēē pejewawe'em je pyri ai'i”, 'jau nipo je 'gā nupe.

⁴⁴—A'eramū nipo 'gā oporonupa ee jee: “Maranime sipo ore ene resagi enepy'arayparamū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi ene'yuwejamū rai'i nū? Maranime sipo ore ene mure'ema oroje'wyr ipe rai'i? Maranime sipo ore ene resagi eneraitye'emamū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi enekaruaramū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi moromunepawa pype ene renamū rai'i?” 'jau nipo 'gā oporonupa ee jee.

⁴⁵—A'eramū nipo je 'wyrirareteramū te'ŷina 'jau 'gā nupe: “A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'e monoe'em ire pēē je upe mama'e muare'ema 'jawe futat”, 'jau nipo je 'gā nupe.

⁴⁶—A'eramū nipo aipo 'gā awau ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Je rerowiaara 'gā etee te nipo oo osou ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū rūi— 'jau Jejuī 'ga imome'wau oree ikue.

26

Jejuī 'ga ree ifuewet ma'e 'gā

(Maku 14.1-2; Luka 22.1-2; Juā 11.45-53)

¹ Imome'upaw ire Jejuī 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

²—Ikoai'i maraka apoawa 'ara rekoī, Pasikwa 'jawa rekoī. Aipo rupi futat nipo 'gā Pēneki'yramū je pyygi je jukaawamū. Je rekoa futat nipo 'gā ipokutuka je monou je mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga oree.

³ A'e pe a'eramũ peramũ mainana 'wyrriara 'gã 'upa ajatykau judeu 'gã 'wyrriari 'gã netee. Mainana 'wyrriararete 'ga rog ipe 'gã 'upa, Kaifasi 'ga rog ipe 'gã ajatykau 'upa.

⁴⁻⁵ —Maran te jane Jejuí 'ga rerekoi? Jemime te jane 'ga ppygi?— 'jau 'gã ajaupe 'upa. —Jerusareg ipewara 'gã iporomutat 'ga ree. A'eramũ jane 'gã nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe— 'jau 'gã ajaupe. —Kasi a'e pe wowase 'ga rerekoramũ 'ga remiayuwa 'gã jane apisi ne. Jemime te sireko 'ga 'jau. 'Gã nowase atywi te jane 'ga jukai— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

*Jejuí 'ga ree jany kasiga reko'wokawet
(Maku 14.3-9; Juã 12.1-8)*

⁶ Petani pe Jejuí 'ga akou, Simão 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. ⁷ Poje kũjã ãẽ mũ 'ua 'ga rerowyka. Jany kasiga ryrũa ãẽ erua. Itasiga apopyra aipo yrũnamũ, aripasi 'jawa apopyra. Jany kasig epy epy ete poromũ. 'Ga jemi'wat 'ga renamũ ãẽ ojany kasiga rerua eko'woka 'ga akag are. ⁸ ãẽ remiapo resakawe ore Jejuí 'ga remimu'eramũ aramara'neramũ ee. A'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramũ sipo ãẽ imomy ekoetei 'wei? ⁹ Epy te 'ã 'aga jany kasiga a'i kũi. A'eramũ amunipo 'ã ãẽ ime'ega ka'aranũũ are janee. A'eramũ amunipo 'ã ãẽ epyfera mua janee. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemãe'ema 'gã nupe 'jau kũi— 'jau ore arajaupe.

¹⁰ A'ere Jejuí 'ga arajaupe ore'eawera kwaawi. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Ma'eramũ pejemara'neramũ ãẽ ree 'ũ? Mama'e esagea te ãẽ wapo jee — 'jau 'ga oree. ¹¹ —Ikaraemãe'ema 'gã nooa'uweri futari pẽ nui. A'eramũ pẽẽ anure mama'e monou 'gã nupe. A'ere je te nako fukuí futari pẽ pype — 'jau 'ga oree. ¹² —Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamũ. A'ere ãẽ 'awauwe eko'wogi je ree, je manũe'emauwe. Tene ãẽ iapoi jee— 'jau Jejuí 'ga oree.

¹³ —A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gã je mome'ui kwe pewara 'gã nupe. Amunawa tesirũmera moyka nipo 'gã awau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Je mome'uramũ nipo 'gã ãẽ remiapofera nanẽ imome'wau 'gã nupe nũ. A'eramũ nipo 'gã anure najuejue etee futat wea'aramũ ãẽ remiapofer are— 'jau Jejuí 'ga oree.

*Mainana 'wyrriara 'gã nupe Judas 'ga 'eawet
(Maku 14.10-11; Luka 22.3-6)*

¹⁴ A'ere Jejuí 'ga remimu'eramũ ore mũ oi oporogytau mainana 'wyrriara 'gã nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromũ oo oporogytau 'gã nupe:

¹⁵ —Taesaukat Jejuí 'ga pẽ nupe 'jau. A'eramũ sipo pẽẽ ma'ja mua jee 'ga resaukara repyramũ?— 'jau 'ga awau 'gã nupe.

—Tríta prata apopyrera ka'aranũũ ywope'ia simono enee 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã tríta ka'aranũũ ywope'ia monou 'ga upe, Jejuí 'ga ojeupe esaukaawamũ.

¹⁶ A'eramũ Judas 'ga wea'aramũ akou ee. “Ojetee 'ga rekoramũ tomono 'ga 'gã nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga Jejuí 'ga rerekou weape.

Ae a'wyre'ema 'gã nupe

'ga monoara 'ga

(Maku 14.12-21; Luka 22.7-13, 21-23; Juã 13.21-30)

¹⁷ Awau owaëma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. A'eramũ Jejui 'ga remimu'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari? karupa'mĩ ro'o reyri jarejee?— 'jau ore 'ga upe. —Awÿja rog ipe ore erawau eya ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe jarejekoty'aawa 'ga rog ipe. A'e futat je 'ga upe ai'i. A'eramũ pëë pejewau 'jau 'ga upe: “Ku'jywa 'ga ore mut 'au. 'Nako fukui je 'gã nupe. A'eramũ je enerog ipe tejemi'wariweramũ tejemimu'e 'gã netee. Karupa'mĩ eyr are jeporo'uweramũ tejemimu'e 'gã netee enerog ipe', e'i 'ga enee”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁹ A'eramũ ore arawau iapou Jejui 'ga 'eawer imũ etee futat. Maraka are ore iapou, Pasikwa 'jawa maraka are.

²⁰ Kaaruwamũ Jejui 'ga awau ojemi'waa wemimu'eramũ ore retee.

²¹ Orojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pëë mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'ga nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²² Aipo renupawe ore aru'arasigamũ 'ga je'eg are. A'eramũ ore oroporonupa majepeinume ee 'ga upe aipo 'ga 'eramũ:

—Je upe te ere poromũ?— 'jau ore 'ga upe.

Majepeinumenume ore oroporonupa ee 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramũ futat nipo pëë mũ je monou 'gã nupe — 'jau 'ga oree. ²⁴—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe rakue, jemanũ are rakue. Pëneki'yra agawewi je 'ã. A'etea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imũ etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramũ te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga rereko tyweretei. Ma'eramũ gatunipo 'ã 'ga jekuwi rakue 'ja— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵ A'eramũ ae a'wyre'ema 'gã po pe 'ga monoarama 'ga, Judas 'ga, oporonupa ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromũ, ki Ku'jyp?— 'jau futatee Judas 'ga 'ga upe.

—Ëë. Ene upe futat je 'i— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet

(Maku 14.22-26; Luka 22.14-23; 1 Korĩtu 11.23-25)

²⁶ Orojemi'waaw ipe Jejui 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou oree.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromũ jero'oa— 'jau 'ga oree.

²⁷ A'ere 'ga y'way ryrũ pyyka nũ, eramã'jãu ywau nũ. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imua oree.

—Pe'je itykua pãwë pãwë. ²⁸ Koa y'way jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amũ je jukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pëtywera omepy. Jemanũ are futat Jeruwarete 'ga pë katu'ogi kwaiwete. 'Awamũ karupa'mĩa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat ako 'ga je'eg ymanera ai'i. A'ere 'awamũ 'ga je'eg yaua. 'Awamũ jerya

tee pē pirei pētywer awi— 'jau 'ga oree. —Jemanū are tee Jeruwarete 'ga pētywera moia pē nui je rerowiaaramū. 'Awamū poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. A'ea 'ga je'ega nimojopy'ruawi futari 'awamū— 'jau 'ga oree.

²⁹—A'jea futat je 'i. Je natykurujawi futari 'aga y'waya pē pyri. Anure tāmējē te nipo je itykuri pē pyri, Tejuwarete 'ga pyri pē neroo re tāmējē nū— 'jau Jeju 'ga oree ikue.

³⁰'Ga porogytapaw ire ore aramaraka'aga 'ga retee Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Aramaraka'ag ire ore arawau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Maku 14.27-31; Luka 22.31-34; Juā 13.36-38)

³¹Arawaw ipe Jeju 'ga 'jau oree:

—'Awamū futat nipo pekwasio je wi je rejae je mu'ama ojetee'i— 'jau 'ga oree. —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: “Tajuka karupa'mī are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramū 'ga reymawera 'gā awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio pejewau je wi— 'jau 'ga oree. ³²—A'ere je temanū re je ferawi nū. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pē nenune— 'jau 'ga oree.

³³A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromū 'jau nū. Je naejara'uweri futari ene mogou ojetee'i kūi. 'Gā te nipo opyamū ene wi ene rejae ojetee'i kūi. A'ere je naejara'uweri ene kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴—A'jea futat sipo ere— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e ene nū'ū: 'Awa ypytuna rupi nipo je kwakow ape muapyapyt katu 'gā nupe. “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene wyrasokwē je'ege'emauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵A'ere Pedro 'ga fuakaramū 'ga upe:

—Naani futari nū'ū. Na'ea'uweri futari je aipo 'jau nū'ū. “Nakwaawi je 'ga”, na'ea'uweri je. “Tene 'gā je jukai 'ga reewe futat”, a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jeju 'ga upe.

Ore juejue nanē Pedro 'ga 'eawera rupi etee futat 'jau 'ga upe.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Maku 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶Jeju 'ga awau owaēma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'eramū ore retee. A'eramū Jeju 'ga 'jau oree:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga oree.

³⁷A'ere 'ga muapyra 'gā etee erooi ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā etee 'ga erawau ojeupi. Tiago 'ga, Juā 'ga retee Sepeteu 'ga ra'yra 'gā. Jeju 'ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou.

³⁸A'eramū 'ga 'jau muapyra 'gā nupe:

—Je'arasiga nipo 'ā je juka. Peser awi ete pejejupa. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹A'eramū 'ga ojepe'au'i 'gā nui. Awau 'ūina peu'i wenupy'āu wapyka weakwara rerawau enūina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gã imara'ne je ree. 'Gã nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ã najeremifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴⁰ Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau muapyra 'gã pyri. A'ere 'gã seri 'upa. A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Peset te pejejupa? Pejeje'ega te nepemonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramũ miamũ sipo nepeporogytai Jarejuwarete 'ga upe? — 'jau 'ga 'ga upe. ⁴¹ —Peser awi. Peoporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pẽẽ pejefuakaramũ mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepẽfuakari ne. A'eramũ pẽẽ mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepẽparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo. 'Ga upe pejeoporogytawe'em 'eramũ mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴² Aipo 'ga upe 'e re Jejui 'ga awau 'gã nui nũ oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Kiapi'ni. Je ree iporomutare'ema 'gã ifuwet je ree. 'Gã te nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoi. A'ere 'ã najeremifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³ A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gã pyri nũ. Nãnẽwẽjẽmĩ 'gã 'upa nũ. Osea etee 'gã 'upa nũ. Wopeypeyamũ etee 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã osea 'upa 'ga ruramũ nũ. ⁴⁴ A'eramũ Jejui 'ga awau oporogytau'japa 'Uwarete 'ga upe nũ. ⁴⁵ 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nũ. Nãnẽwẽjẽmĩ 'gã osea 'upa nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peser etee futat nipo pejejupa nũ ki sa? Au'je pejeser ire. 'Awamũ futat 'gã Pẽneki'yramũ je monoi ae a'wyre'ema 'gã po pe. ⁴⁶ Pe'je iruukwe soo 'gã nekoaa 'jau. Kweramũ ae a'wyre'ema 'gã po pe je monoara 'ga ruri — 'jau 'ga oree.

Jejui 'ga pyykawet

(Maku 14.43-50; Luka 22.47-53; Juã 18.3-11)

⁴⁷ Jejui 'ga porogytapawe'emauwe Judas Iskariote 'ga 'ua. Jejui 'ga remimu'eferamũ ore mũ poromũ. Kwaiwete 'gã nerua erojemorypa Jejui 'ga ree. A'eramũ mainana 'wyriara 'gã kwaiwete 'gã mua Judas 'ga rupi. Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã nanẽ kwaiwete 'gã mua 'ga rupi. Jyuaa 'gã erua muap. Mĩmera 'gã erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁸ Mainana 'wyriara 'gã nupe oporogytau Judas 'ga 'jau 'gã nupe rai'i: “Oo nipo je Jejui 'ga retywape pytea pẽ neape. A'eramũ pẽẽ a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramũ. A'erauwe futar iki pẽẽ pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau”, 'jau 'ga 'gã nupe rai'i. ⁴⁹ A'eramũ 'ga owaẽma ppy we awau Jejui 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—'Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁵⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ejemifutara eapo etee futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'erauwe Judas Iskariote 'ga remireroofera 'gã 'ua Jejui 'ga pyyka, 'ga pofaa. ⁵¹ A'ere Jejui 'ga remimu'eferamũ ore mũ ogyuu rekyita kũima'e 'ga amũ ree, 'ga namĩ monoka. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayuwã 'ga namĩ yypa.

⁵² Aipo 'ga namĩ yywamũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereapo awi nanuara. Ere eju monou imunepa yrũ pype kũi— 'jau 'ga 'ga upe. —Jyuu pyu ajajukaara 'ga te anure 'gã tajuka jyuu pyu 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. ⁵³ —“Nopoari nipo 'ga ruwa 'ga 'ga”, pe'je nipo kũi. Ojeupe je enũi re amunipo 'ã Jeruwarete 'ga je poari futari. Kwaiwete amunipo 'ã 'ga ywagipewara 'gã mua je poaa— 'jau 'ga 'ga upe. ⁵⁴ —A'ere je naenũi 'ga upe. Wemifutar imũ 'ga iapoa etee futat je afutat. Ymã te Jeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe je pyyg are rakue. A'eramũ je 'gã nemikwasiarer imũ etee futat mama'e jeapo futaa tejee— 'jau 'ga oree.

⁵⁵ A'ere 'ga 'jau opyykara 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽẽ ma'eramũ pejejua muawa pyu je nupãu ekoete 'ũ? muna'ywa 'jawe 'ũ? Ma'eramũ pẽẽ muawa we erua jyuu reewe jepiara rupi 'ũ? Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã mu'e je rekoramũ miamũ ako naje pyygi pejepe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁶ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe jemanũ are ikue. A'eramũ 'ã pẽẽ iapou 'ga remikwasiarer imũ etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'e renupawe ore Jejui 'ga remimu'eramũ orokwasi'wau 'ga wi, 'ga rejaa, oroka'jama 'gã nui. Orokyjau 'gã oropyyg awi. A'eramũ ore oroka'jama 'gã nui.

Anasi 'ga rog ipe 'ga rerooawet

(Maku 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Juã 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ A'ere Jejui 'ga pyykara 'gã 'ga rerawau mainana 'wyrirarete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gã 'wyrira'ri 'gã ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerawau 'gã nupe. ⁵⁸ Pedro 'ga awau 'gã newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jejui 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaẽma mainana 'wyrirarete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype mainana 'ga remiayywa 'gã pyri, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã pyri nanẽ nũ. Jejui 'ga rereko renuw are Pedro 'ga oporenuwiweramũ akou. A'eramũ 'ga akou mukuu'i etee futat 'ga rereko renupa.

⁵⁹ Ojeupe 'gã Jejui 'ga reruramũ mainana 'wyrira 'gã oje'ẽma'e 'gã netee 'ga remiapo tywera mome'waramũ rekaa. Judeu 'gã 'wyrira'ri 'gã ajatykau 'gã nee nũ.

—Sijuka futat 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere jane nijuka ekoetei 'ga. Kasi a'e pe mytuna 'gã mara'neramũ jane ree ne. A'eramũ pẽẽ i'me ma'e 'gã amũ nerua. Jejui 'ga remiapo tywera 'gã tomome'u 'me janee 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

⁶⁰ A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua o'meramũ Jejui 'ga ree. A'ere 'gã naju'jaju'jawe rũi imome'ui 'gã nupe. ⁶¹ Poje mukũja 'gã 'ua o'meramũ 'gã nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. “Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi etee imowyri nũ”, 'jau 'ga oreremianuwamũ ai'i— 'jau 'gã imome'wau mainana 'wyrirarete 'ga upe.

⁶² Aipo ojeupe 'gã 'e renupawe mainana 'wyrirarete 'ga afu'ama 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gã nupe? Nereje'egi te 'ã 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ ai'i kũi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³ A'ere Jejui 'ga pigi etee u'ama. A'eramũ mainana 'wyrirarete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamū ere jee: Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? Ene futat te 'ga ra'yraretea?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶⁴—A'jea futat ere poromū. Je te 'ā Pēneki'yraretea. Anure nipo je apygi Pājērete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamū nipo pēē je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶⁵ A'erauwe mainana 'wyrirarete 'ga waity monoroka amara'nea resaukaawamū.

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jane futat te 'ā Jarejuwarete 'ga kurawa sienup 'awamū jarejemogyau. Na'gā amū rūi futat 'ā omome'u janee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁶⁶—Ma'ja pe'je te 'ga upe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Sijukaukat futat jane 'ga— 'jau 'gā 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga te 'ā 'ga akurap.

⁶⁷ A'eramū futat 'gā onymuna 'ga reakwar are, opo afuapyka erofaa 'ga ree. ⁶⁸ Amumera 'gā 'jau 'ga nupā re 'ga upe:

—“Je te 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera”, ere 'ā oree. A'eramū ene 'jau oree: Awŷja ene nupāu 'awamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe, 'ga rerekoemāu erekou.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Maku 14.66-72; Luka 22.56-62; Juā 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ A'e pe Pedro 'ga 'ūina ukupepe. Poje mainana 'wyrirarete 'ga remiayuwa ēē mū 'ua 'ga pyri 'jau 'ga upe:

—Ene Garireja ywy awi 'ut ma'efera kīā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā, Jejui kīā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā— 'jau ēē 'ga upe. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā pyri 'ga renamū ēē 'jau 'ga upe.

⁷⁰—Tee. Naani nū Ī. Nakwaawi je 'ga nū Ī. A'eramū awŷja upe ene 'jau ekou Ī— 'jau futatee 'ga ēē upe, ojepyriwara 'gā nemianuwamū. —Nakwaawi je ene'ea nū Ī— 'jau 'ga ēē upe.

⁷¹ A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma rokwarā katy. Poje peu oporowyky ma'e ēē mū 'ga resaka nū. A'eramū ēē 'jau ojepyriwara 'ga upe:

—Ko kīā Jejui kīā rewiri ako ma'efera kīā futat. Nasare pe waranup ma'efera kīā rewiri ako ma'efera kīā futat— 'jau ēē 'ga upe.

⁷² A'eramū Pedro 'ga 'jau nū:

—Kuu. Ene'me awi Ī. Manamū te je aipoa kūima'e 'ga kwaawi 'i Ī— 'jau futatee 'ga ēē upe.

⁷³ A'ere peu u'am ma'e 'ga amū 'jau 'ga upe nū:

—A'jea futat ēē 'i enee. Ene futat 'ga rewiri ako ma'eferamū— 'jau 'ga 'ga upe. —Sā'ā ene Garireja ywy pewara 'gā je'ega rerekoa. A'eramū ene 'ga rewiri ako ma'efera futat— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

⁷⁴—“Nakwaawi je 'ga” a'e je akiko. Janeruwarete 'ga remianuwamū te 'ā je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Nakwaawi je aipo pē'ea nū'ū. A'eramū pēē ma'ja upe 'jau pejemogyau 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe. —Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari tejee nū'ū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe wyrasokwē je'egi. ⁷⁵ A'erauwe Pedro 'ga wea'aramū Jejui 'ga 'eawer are. “Wyrasokwē je'ege'emaue nipo 'Nakwaawi je 'ga' ereu'jau'jap 'gā nupe” 'eawer are Pedro 'ga wea'aramū. A'eramū 'ga

ojenosōu aipo u'eawera rerawau enujāna pe awi. A'eramū futat 'ga u'arasigamū wea'aramū ee.

—Ma'eramū je aipo 'jau ra'e 'ū?— 'jau 'ga 'ūina u'arasigamū. —Mama'e esage na'ga 'ā wapo jee jepi re'ā. A'etea pa je 'ā aipo a'e ekoete 'gā nupe ra'e nū— 'jau 'ga ojeupe.

A'eramū 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

27

Piratu 'ga upe Jejui 'ga reroowet
(Maku 15.1; Luka 23.1-2; Juā 18.28-32)

¹ Ai'iwetetewe mainana 'wyriara 'gā judeu 'gā 'wyria'ri 'gā netee oje'ega ajaupe:

—“Je te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea”, e'i ako Jejui 'ga janee ko. A'eramū jane 'ga jukaukaa 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe.

² A'eramū 'gā 'ga faa, 'ga rerawau Piratu 'ga rog ipe. Romanū 'gā opytuna 'ga amū monou 'wyriaramū 'ga m'ina judeu 'gā nupe rakue, Piratu 'ga monou 'wyriaramū 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā Jejui 'ga rerawau Piratu 'ga upe.

Judas 'ga jejukaawet
(Atos 1.18-19)

³ “Sijukaukat Jejui 'ga 'gā nupe 'jau” 'e renupawe Judas Iskariote 'ga u'arasigamū 'gā nupe 'ga monoawer are. A'eramū 'ga Jejui 'ga resaukaawera repyfera rerawau erojewya mainana 'wyriara 'gā nupe, judeu 'gā 'wyria'ri 'gā nupe nanē nū.

—Kweramū trīta ywope'ia je upe pēnemimurera. ⁴ Mama'e tyweretea je aapo ai'i. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'etea je 'ga omono ekoete pē nupe ijukaukaa ai'i— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

—Tee. Ene te futat te 'ā ere 'gā nupe rai'i— 'jau etee 'gā 'ga upe.

⁵ Aipo ojeupe 'gā 'eramū Judas Iskariote 'ga ka'aranūū ywope'i monou imomopoa ywyu 'gā nowase. A'eramū 'ga uēma awau ojejukau tupaama pyu.

⁶ Judas Iskariote 'ga ēmauwe mainana 'wyriara 'gā wowase 'ga remimopoporera ka'aranūū ywope'i mono'oga.

—Koa ako jane ka'aranūūa simono Jejui 'ga resaukaawamū 'ga upe ai'i. A'eramū koromū 'ga repyfera futat— 'jau 'gā ajaupe. —“Aerepyfera perur awi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, e'i 'ā Moisesi 'ga rakue. A'eramū jane imonowarū'em Jarejuwarete 'ga mogytaawa ka'aranūū ryrū pype— 'jau 'gā ajaupe. —Maran ajeje jane erekoi 'ū?— 'jau 'gā ajaupe.

—Ywya simut ape judeue'ema 'gā nywyramū kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁷ Oporogytapaw ire 'gā erawau japepo apoara 'ga upe, 'ga ywy muawamū.

—'Awa ywya judeue'ema 'gā nywya— 'jau 'gā ajaupe.

⁸ Ka'aranūū ae repyfera 'gā imonou 'gā nupe ywy muawamū ojeupe. A'eramū 'gā aipo ywy re'roka, “wy rupap” 'jau 'gā e'roka.

⁹⁻¹⁰ Ymā te 'ā Jeremi 'ga oje'ega kwasiari aipo are rakue:

“Ywya pemut 'ga repyfera pyu. Japepo apoara 'ga ywya pemut, ere ki 'gā nupe”, 'jau Ku'jywa 'ga jee ikue.

“A'eramū je 'ga 'eawera mome'wau 'gā nupe.

“Trīta ka'aranūū ywope'ia simono 'ga muawamū 'jau', 'jau 'ga rakue.

A'eramū 'gā 'ga repyfera pyu ywy mua, Ku'jywa 'ga 'eawer imū etee futat",

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa rakue.

A'jea futat 'ga remikwasiarera. Ywya 'gā imua Jejui 'ga repyfera pyu, Jeremi 'ga 'eawer imū etee futat.

Jejui 'ga upe Piratu 'ga poronupawet

(Maku 15.2-5; Luka 23.3-5; Juā 18.33-38)

¹¹ Ojeupe Jejui 'ga reruramū Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyrriaramū judeu 'gā nupe?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau 'ga 'ga upe.

¹² A'eramū mainana 'wyrriara 'gā 'ga je'ēwu'jaga judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee. A'ere 'ga noje'egi futari oje'ēwu'jagamū.

¹³ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereenuwi te 'gā je'ega? Ma'eramū nā'ā nereje'egi 'gā nupe re'ā?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁴ A'ere Jejui 'ga noje'egi futari 'gā nupe. O'meramū te 'gā 'i. A'eramū 'ga oje'ege'ema 'gā nupe. A'eramū Piratu 'ga oporesagamū etee 'ga ree. “Ma'eramū sipo 'ga noje'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

'Gā nupe Jejui 'ga monoawet

(Maku 15.6-15; Luka 23.13-25; Juā 18.39-19.16)

¹⁵ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyrera 'ga amū muēma judeu 'gā nupe jepi, 'gā nemienūiwera 'ga 'ga imuēma 'gā nupe jepi. ¹⁶ A'e pe a'eramū Parapasi 'ga 'ūina moromunepawa pype. Oporojuka ma'e 'ga. Judeu 'gā nemiesagete 'ga. ¹⁷ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranuara te je amuēm pē nupe? Jejui 'ga, Ku'jywa 'ga remimurera 'jawa 'ga te ra'u pefutat nū? Parapasi 'ga te ra'u pefutat nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ Piratu 'ga mainana 'wyrriara 'gā kwaapa futat. “Werekoay pa 'gā 'ga ra'e. A'eramū pa 'gā a'eramū 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gā poromutaramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau: 'Jejui 'ga emut oree', 'jau nipo 'gā jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. ¹⁹ 'Wyrriara kanawa 'arimū Piratu 'ga 'ūina oporogytau 'gā nupe. Poje 'ga amū 'ua 'ga remireko ēē je'ega rerua 'ga upe: “Epoit kīā wi. Nuapoa'uweri kīā mama'e tywera. Afayup je kīā ree ko. Jefayuwa je mopiryi ko. A'eramū ene epoia kīā wi. Ereko tywet kasi kīā ne”, 'jau ēē oje'ega mua omena 'ga upe, Piratu 'ga upe.

²⁰ A'e pype mainana 'wyrriara 'gā judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee mytuna 'gā mojerowiarukaa oje'eg are.

—“Parapasi 'ga ki emuēm imua oree”, sa'e 'ga upe 'jau. “A'eramū ene Jejui 'ga jukaukaa jefaruu 'gā nupe”, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā mytuna 'gā nupe, 'gā mojerowiarukaa ee.

²¹ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranuara 'ga te pefutat je imuēma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Parapasi 'ga te ki emuēm imua oree— 'jau 'gā 'ga upe.

²² A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? “Ku'jywa 'ga remimurera” 'jawa 'ga rerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Ejukaukat 'ga 'ypeywar are— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ A'eramū Piratu 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamũ pẽ nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã afukafukai tee ajemogyau:

—Ejukaukat futat Jeju'i 'ga 'ypeywar are 'gã nupe — 'jau 'gã wo-jere'emamũ futat wafukaita 'ga upe.

²⁴ Niporenuwiweri 'gã 'ga je'eg are. A'eramũ 'gã ojopy'rapy'rau etee futat wafukaita Piratu 'ga upe. A'eramũ Piratu 'ga 'jau ojeupe: “Amono pa ajee je 'ga 'gã nupe kwy. Kasi a'e pe 'gã ore apisi ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amũ upe:

—'Ya erut ara jee— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'y rerua 'ga upe. A'eramũ Piratu 'ga ojepeita mytuna 'gã nowase.

—Peesak je jepoeja. Je najeporujukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pẽ nupe ko — 'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Je apoit futat 'ga wi, 'ga monou pẽpo pe. A'eramũ je tejepoeita pẽ nowase 'ga wi tepoiawa resaukaawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵ A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'ga upe:

—“Ejukaukat 'ga”, aru'e ore enee. Ore te 'ã arajukaukat 'ga 'gã nupe. A'eramũ nipo a'e are Janeruwarete 'ga ore rerekou tyweaete orera'yra 'gã neewe— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Piratu 'ga Parapasi 'ga muẽmukaa moromunepaw awi 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je Jeju'i 'ga rerawau 'ga nupãu jea'gue'em futat. 'Ga nupãmaw ire pẽẽ 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ga peu etee futat amanũmũ u'ama 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jefaruu 'gã Jeju'i 'ga rerekoemãawet
(Maku 15.16-20; Juã 19.2-3)

²⁷ 'Ga nupã jea'gue'em ire jefaruu 'gã Jeju'i 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe nũ. A'eramũ 'gã opytuna 'gã majatykau 'ga ree.

²⁸ A'eramũ 'gã 'ga raity mosoka 'ga wi. 'Wyriara raity piraga pyu 'gã 'ga kupe pïaa. ²⁹ A'ere 'gã juapekagũũ muapÿina akagyrũnamũ iapou 'ga upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. A'ere 'gã ywyrã'i'i monou 'ga po pe. A'ere 'gã wapyka wenupy'ãu 'ga rowase 'ga rerekoemãawamũ etee.

—Pemã'ẽ judeu 'gã 'wyriararete 'ga ree ki sa. 'Wyriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamũ. 'Wyriara akagyrũa nanẽ 'ga wereko nũ. Ywyrã'i'ia nanẽ 'ga wereko opo pe. 'Wyriararete 'ga nipo ki sa— 'jau 'gã ajaupe 'ga jaita 'ga rerekoemãu.

A'ere 'gã 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Ene te 'ã 'wyriararetea judeu 'gã nupe ra'e. 'Awamũ ereko 'wyriarareteramũ nakwaparimũ rui futat 'gã nupe— 'jau 'gã Jeju'i 'ga upe, 'ga rerekoemãu erekou.

³⁰ A'ere 'gã onymuna 'ga ree. Ywyrã'i'i 'gã ekyita 'ga po awi, 'ga akaga nupãu ipyu. ³¹ A'ere 'gã 'ga rerekoemã re taity piraga moia 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga raity munepa 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jeju'i 'ga monoawet
(Maku 15.21-32; Luka 23.26-43; Juã 19.17-27)

³² Jerusareg awi Jeju'i 'ga renuẽma ypy we 'gã Simão 'ga rekoa, Sirene ywy pewara 'ga rekoa. A'eramũ jefaruu 'gã 'jau 'ga upe:

—'Ypeywara erokwap 'ga upe— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'gã iupirukaa 'ga upe. ³³ Awau 'gã owaëma *Gogata* 'jaw ipe. ('Gã je'eg imũ *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromũ).

³⁴ 'Ga rerowaëm ire 'gã muaga monou y'way pype 'ga upe numiamũ. A'ere 'ga reapyoramũ ee. A'eramũ 'ga itykure'ema. ³⁵ A'ere 'gã 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gã itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gã 'ga py maju'aaaju'arimũ ikutuka itaju pyu. A'ere 'gã 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywarareewe futat. 'Ga rekoa futat 'gã imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gã 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gã imomopoa 'upa ywyu. A'eramũ 'gã ijewag are 'ga raity mojo'oka. Sã'ã ae jugu momora. Nan futat 'gã ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamũ. ³⁶ 'Ga raityfera mojo'og ire 'gã wapyka 'upa 'ga rarũmũ. ³⁷ A'ere 'gã 'yjepa'nĩ are ikwasiaripyrera monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'arimũ. "Koromũ futat judeu 'gã 'wyriararetea" 'ea 'gã imonou ikwasiaa 'yjepa'nĩ are. A'ere 'ga resakara 'gã 'ga jukaawera kwaawi.

³⁸ 'Ga reewe 'gã mukũja muna'ywa 'gã monou imu'ama 'ypeywar are. Muna'ywa põ'õ me 'gã Jeju 'ga mu'ama. ³⁹ 'Gã pyu okwap ma'e 'gã Jeju 'ga rerekoemãu 'ga kurapa:

⁴⁰ —"Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi imowyrinũ", ere 'ã rai'i. A'eramũ ene ejua ejypa 'ypeywar awi. Ejepoat ejete futat— 'jau 'gã 'ga upe. —"Jarejuwarete 'ga ra'yramũ je", ere 'ã jepi. A'eramũ ene ejua ejypa 'ypeywar awi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴¹ Mainana 'wyriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã. Mĩmera 'gã nanë 'ga rerekoemãu 'upa nũ.

⁴² —Opoat 'ga 'gã jepi. A'ere 'ga nojepoara'uweri futari. Israeu juapyreramũ jane'wyriararetea e'i na a'e 'ga jepi re'ã? Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramũ sirowiat 'ga 'jau 'wei— 'jau 'gã ajaupe.

⁴³ —"Jarejuwarete 'ga ree je jemogypygyi", e'i 'ga 'ã akou jepi. Siesak 'ga 'ga poara 'jau. "Je 'ã 'ga ra'yra", e'i 'ga 'ã akou jepi— 'jau 'gã 'ga rerekoemãu 'upa 'ga jaita.

⁴⁴ 'Ga pyri imu'amipyrera 'ga amũ nanë 'ga kurapa nũ.

Jeju 'ga manūawet

(*Maku 15.33-41; Luka 23.44-49; Juã 19.28-30*)

⁴⁵ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat opyytunaiwamũ. Kwara ajerewamũ tãmẽjẽ awau weny jesagamũ nũ.

⁴⁶ Kwara renye'emauwe Jeju 'ga wafukaita oje'eg imũ futat.

—*Eli eli lama sabactani*— 'jau 'ga oje'eg imũ.

Oje'eg imũ 'ga 'eawera: "Kiapi'ni, Kiapi'ni, ma'eramũ te erepoit je wi?" 'ga 'ea futat poromũ 'ga afukaja.

⁴⁷ Aipo 'ga 'e renupara 'gã amũ 'jau:

—Eiasi 'ga 'ga wenũi— 'jau 'gã ajaupe.

⁴⁸ 'Ga pyriwara 'gã amũ ujãna amynejuranũ pyyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefã are imonou Jeju 'ga upe 'ga remipyeramũ. ⁴⁹ A'ere amumera 'gã 'i:

—Tene ra'ne. Siesak Eiasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁵⁰ A'ere Jeju 'ga wafukaju'japa nũ. A'eramũ futat 'ga amanũmũ.

⁵¹ A'eramū futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taitya otoroka opojo'ogamū mytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamū ywyu. Ywya otomoga 'ga manūnamū, itauu nanē ojekajekau nū. ⁵² Teumera monoawera nanē ojeawopytymo'woka nū. Janeruwarete 'ga remiayuwā 'gā kwaiwete oferapa ū'jāu ita kwar awi. ⁵³ A'ere oferap ma'efera 'gā Jejuī 'ga feraw ire etee te 'gā oi osou Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe, Jerusareg ipe. Kwaiwete Jerusareg ipewara 'gā 'gā nesaka.

⁵⁴ Jejuī 'ga manūnamū 'ga rarūarera 'gā 'ga manū resaka. Jefaruu 'gā, o'wyrīara 'ga retee 'ga manū resaka. Mama'e tesirūgatua nanē 'gā esaka wyy yya reewe. A'eramū 'gā okyjau ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau:

—A'jea futat 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁵ A'e pype nanē Jejuī 'ga rewiri ako ma'efera 'gā kūjāmera 'gā 'upa muku'i 'ga manū resaka nū. Garireja wyy awi 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā futat. 'Ga rewiri futat 'gā akou mama'ea 'ga upe iapoaramū. Poromū kūjāmera 'gā 'up 'ga manū resaka. ⁵⁶ Ēē mū rera Mari Matarena, ajepeja ēē rera Mari. Aipoa Mari ēē Tiago 'ga y ēē Jose 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra 'gā y ēē nanē akou 'gā pyri nū.

Ita kwara pype Jejuī 'ga monoawet

(Maku 15.42-47; Luka 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Kaaruwamū Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau Jejuī 'ga reumera renūina Piratu 'ga upe.

—Amanū Jejuī 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga awau Piratu 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga oje'ega monou jefaruu 'gā nupe: “Pemut Jejuī 'ga reumera imojypa 'ypeywar awi imonou Jose 'ga upe”, 'jau 'ga oje'ega monou 'gā nupe. Jose 'ga Jejuī 'ga rerowiaara 'ga futat. Ika'aranūū kwai ma'e 'ga. ⁵⁹ 'Ga poromū Jejuī 'ga reumera weroo iauwana inuga taity yau pyu, linu 'jawa pyu. ⁶⁰ A'eramū 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. Ita kwar yaua poromū. Jose 'ga futat iapoukaa rakue. Ojeupe futat 'ga iapoukaa rakue numiamū. A'ere 'ga Jejuī 'ga reumera monoi inuga oma'eramera pype futat. 'Ga mono re 'ga itapewuu mojerapa imonou imyina ita kwara rawopytymawamū. A'ere 'ga awau jui. ⁶¹ Mari Matarena ēē ajepeja Mari ēē retee wapyka 'upa ita kwara rowase.

Ita kwara raarana 'gā

⁶² Ai'iwe mainana 'wyrīara 'gā fariseu 'gā netee awau oporogytau Piratu 'ga upe:

⁶³ —Orerea'ar ore Jejuī 'ga 'meawer are. Amanūme'ēwe 'ga 'meramū oree ikue: “Anure nipo je manūi. A'ere nipo imuapya 'ara rupi je ferawī nū”, e'i futatee 'ga ikue— 'jau 'gā imome'wau Piratu 'ga upe. ⁶⁴—A'eramū jefaruu 'gā amū iarūmū oree. Kasi a'e pe 'ga remiayuwera 'gā nuri 'ga reumera rerawau imima kwe pe ne. A'eramū 'gā 'jau ne: “Oferap futat 'ga u'eawer imū etee futat ra'e”, 'jau futatee nipo 'gā 'ga reumera mim ire ne. Aipo 'e re taetu 'gā 'mea 'ga 'meawera apyraawi ne— 'jau 'gā Piratu 'ga upe. —“Je te ā Ku'jywa 'ga remimurera”, e'i futatee 'ga ako ikue. A'ere 'ga 'me ate 'ga rekoramū rakue. A'eramū 'ga reumera mimarera 'gā 'mea 'ga 'meawera apyraapa ne— 'jau 'gā Piratu 'ga upe.

⁶⁵ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je ajee jefaruu 'gā amū rerawau iaaranamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁶⁶ A'eramū 'gā jefaruu 'gā nerawau ita kwar ipe. A'ere 'gā ita kwara rawopytymawa mojewaka. “Gā amū ipe'aramū torokwaap 'gā iawopytymo'wokawera imojewakawer are 'jau”, 'jau 'gā jefaruu 'gā nupe. A'ere judeu 'gā awau imojewag ire. Jefaruu 'gā etee ejaa iarūmū.

28

Jeju 'ga ferapawet

(Maku 16.1-10; Luka 24.1-12; Juā 20.1-10)

¹ Ikoai'i, ku'emaiw are, Mari Matarena ēē awau ajepeja Mari ēē retee ita kwara resaka. ² Poje ywy oyyita 'gā nee. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amū 'ua ojypa ywag awi 'gā nupe, ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'gā nupe. A'ere 'ga 'ūina i'arimū 'gā nupe. ³ Wenyfugamū 'ga tupā werawa 'jawe. 'Ga ryrūa nanē waparasiyramū 'ga ree nū. ⁴ Ywag awi 'ut ma'efera 'ga resakawe ita kwara rarūara 'gā okyjau oyyita 'ga wi. A'eramū 'gā ajemogymogyau etee amanū ma'e 'jawe. ⁵ A'eramū ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau kūjāmera 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jeju 'ga resaka te 'ā pejot, 'ypeywar are amanū ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot. ⁶ A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko, u'eawer imū etee futat ko. Pe'je pejeju 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau osou esaka. ⁷ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pe'je pejewau pejejana imome'wau 'ga remimu'e 'gā nupe. “Oferap kīā awau Garireja ywy pe pē nenune. Peu nipo kīā peesak”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga kūjāmera 'gā nupe. —A'jea futat je imome'ui pē nupe— 'jau 'ga kūjāmera 'gā nupe.

⁸ A'erauwe kūjāmera 'gā awau ū'jāu ita kwar awi. Awau ujāna Jeju 'ga remimu'eferamū orepiara rupi. “Pekwap imome'wau” 'e ppyrauwe 'gā ujāna awau orepiara rupi. Okyjau futat 'gā ywag awi 'ut ma'e 'ga wi numiamū. A'ere 'gā ku'iramū etee ajemogyau awau ujāna. ⁹ Gā waw ipe Jeju 'ga 'ua 'gā nekoaa.

—Au te peko ra'e? Pēpy'ata'waawa owaēm pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe kūjāmera 'gā 'ua 'ga rerowyka anuruka 'ua 'ga py ppyka opou. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree, Ku'jyp — 'jau 'gā 'ga upe 'ga rowase wāāpyramū 'upa.

¹⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi. Pe'je pejewau je mome'wau jeremimu'efera 'gā nupe. “Pe'je pejewau Garireja ywy pe. Peu tajesaukat pē nupe 'jau”, e'i kīā pē nupe ko, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹¹ A'e pype ita kwara rarūarera 'gā amū awau osou Jerusareg ipe. Mainana 'wyriara 'gā nupe 'gā awau, wemiesagera mome'wau 'gā nupe. ¹² Ojeupe 'gā imome'u re mainana 'wyriara 'gā judeu 'gā 'wyria'ri 'gā majatykau ojee. A'eramū 'gā ojeupe imome'upyrera mome'wau ajaupe:

—Ma'ja te jane siapō 'awamū?— 'jau 'gā ajaupe.

—Simono kwaiwete ka'aranūa iarūarera 'gā nupe kūi— 'jau 'gā ajaupe.

¹³⁻¹⁴ A'ere 'gā iarūarera 'gā nenūina oporonupa ee 'gā nupe. Imome'u re 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pemome'u kasi 'gã nupe ne. Pê'me oree. “Ypytunimũ ore serauwe Jejuí 'ga remiayuwa 'gã amũ nuri amunarũmũ 'ga ree ra'e”, pe'je oree peje'meramũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ esakarera 'gã 'jau 'gã nupe:

—Tee nũ'ũ. Mama'e rarũaramũ ae nosera'uweri nũ'ũ. “Oroser ore jui ra'e” 'e renuw ire 'wyriara 'ga amara'neramũ ore ree ne nũ'ũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Naani. 'Wyriara 'ga pẽ nenuw ire ore je'egi 'ga upe pẽ nupe. A'eramũ 'ga amara'ne'emamũ pẽ nee— 'jau etee 'gã 'gã nupe nũ. —Simepy pẽ pẽ'meramũ 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁵ A'eramũ 'gã aipo 'gã 'eramũ 'gã mojerowiaa etee.

—Nai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũ pyyka 'gã nui.

A'eramũ 'gã awau o'me mokwasi'wau kwe pe. A'eramũ kwaiwete judeu 'gã 'gã 'me rerowiaa ajemogyau.

Jejuí 'ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(*Maku 16.14-18; Luka 24.36-49; Juã 20.19-23; Atos 1.6-8*)

¹⁶ “Garireja ywy pe pekwap Jejuí 'ga resaka”, 'jau ywagipewara 'ga kũjãmera 'gã nupe rai'i. A'eramũ ore Jejuí 'ga remimu'eferamũ arawau Garireja ywy pe. Peu oroo re ore arawau ywytyr ipe, 'ga 'eawer ipe etee futat. ¹⁷ Jejuí 'ga resakawe ore 'ga muorypa arajemogyau.

—Ene te 'ã eneresage, ki Ku'jyp— 'jau ore 'ga upe 'ga resakawe.

'Ga resaka agawewi ore arajemogyau. A'etea 'gã amũ nuerowiari 'ga.

¹⁸ Jejuí 'ga 'ua ore rerowyka oje'ega oree:

—Janeruwarete 'ga je mogo 'wyriaramũ najuejue etee futat pẽ nupe 'awamũ. Ywagipewara 'gã nupe, ywy pewaramũ pẽ nupe nanẽ nũ — 'jau 'ga oree. ¹⁹ —A'eramũ je 'jau 'awamũ pẽ nupe: Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe najuejue etee futat. Amunawa moy moyka pejewau je mome'wau 'gã nupe, je rerowiarukaa 'gã nupe. Je rerowiar ire pẽ 'gã pymãau 'y pe. 'Gã pymãau pẽ iapou Jarejuwarete 'ga rer imũ, 'Ga ra'yrareteramũ je rer imũ, 'Ga 'Agesage 'ga rer imũ. Mĩmeramũ ore rer imũ ki pẽ 'gã pymãau 'y pe. ²⁰ A'eramũ pẽ 'gã mu'jau jeje'eg are. “Peenup katu katu ki 'ga je'ega”, pe'je ki 'gã nupe. Kwe pe pejewau pejejemogyau pejejea'aramũ je'e are. “Ywy teepawe'emamũ je rekoi pẽ pyri au'jeteramũ futat” je'e are pejejea'aramũ pejejemogyau au'jeteramũ futat— 'jau 'ga oree.

Maku

Maku 'ga Jejui 'ga rerowiaara. A'ere 'ga kunumūūa te ywy pe Jejui 'ga rekoramū rakue. A'eramū 'ga watawe'em Jejui 'ga rupi. Na'ga remimu'efera rūi 'ga. A'ere ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Maku 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga remiapofer are rakue.

Juā Batista 'ga remimome'ufet

(Mateu 3.1-12; Luka 3.1-18; Juā 1.19-28)

¹⁻² Jejui Kristu 'ga je amome'u pē nupe. 'Ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. A'eramū je morogyta esage mome'wau pē nupe 'ga ree. Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe wa'yra 'ga ree rakue:

“Teje'ega mome'wara 'ga ra'ne nipo je amono ene renune, ene raperu-gawamū.

³ Amunawe'em ipe nipo 'ga amū awau akou wafukaita 'gā nupe:

'Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamū', 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gā nupe. Aipo upe 'ga 'i “pejetywer awi pepoit” 'e upe te 'ga 'i.

⁴ Isai 'ga remikwasiarer imū etee futat ajee 'ā Juā Batista 'ga reko amunawe'em ipe Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe rakue:

—Pe'je pejepoia pejetywer awi. Jui pepoir ire je pē pymīāu 'y pe, pejetywer awi pēpoiawera resaukaawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiayuwamū— 'jau 'ga akou 'gā nupe amunawe'em ipe rakue.

⁵ Judeja ywy pewara 'gā, Jerusareg ipewara 'gā netee awau Juā 'ga je'ega renupa. Otywer awi 'gā poir ire, Juā 'ga 'gā pymīāu 'y pe. Jotāuy pe 'ga 'gā pymīāu. “Awamū mama'e esage etee taapo 'jau, Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'jau”, 'jau 'gā ojepymīāukaa 'y pe 'ga upe. ⁶ Juā 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waitiramū imunepa. Wyra pirera 'ga erekou aku'afaawamū. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mīmera 'ga remi'ua rakue. ⁷ Jejui 'ga ree 'ga aipo 'jau rakue:

—Je rewiri te nipo 'ga amū ruri. 'Ga te kūima'eeteete. Je nakūima'eeteete rūi. Akotee'i ma'ea te je— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —Apoat te je 'ga tekou.

⁸ Je 'ā a'jea futat apymī pēē 'y pe tekou. A'ere 'ga te nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea amut pē nupe— 'jau Juā 'ga wenupara 'gā nupe rakue.

'Ype Jejui 'ga pymīawet

(Mateu 3.13-17; Luka 3.21-22; Juā 1.31-34)

⁹ Jotāuy pe Juā Batista 'ga rekoramū Jejui 'ga 'ua owaēma 'ga upe rakue. Garireja ywy awi, Nasare 'jaw awi 'ga 'ua owaēma 'ga upe. A'e pe 'ga ojepymīāukaa 'y pe Juā 'ga upe rakue. ¹⁰ 'Y awi awua ypy we Jejui 'ga amā'jāu ywau ywaga woga resaka. A'e awi Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa 'ga ree. Pykau 'jawe 'ua ojypa 'ga ree. ¹¹ U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi wa'yra 'ga upe:

—Ene te 'ā Jera'yraretea. Ene 'ā jeremifutararetea. Ene 'ā je muory-pararetea ejee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe.

Amunawe'em ipe Jejuí 'ga rerawaawet

(Mateu 4.1-11; Luka 4.1-13)

¹² Aipo re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejuí 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou. ¹³ Kwarēta 'ara magwapa Jejuí 'ga akou jū me. Aipo pe 'ga rekwaw ipe futat mama'eukwaawa 'wyrriara 'jau 'ga upe: “Tamotywerukat 'ga 'jau kwy”, 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejuí 'ga upe numiamū. A'ere Jejuí 'ga nomojerowiari futari mama'eukwaawa 'wyrriara akou rake. Aipo jū me wyra jarūa kwaiwete agawewi. A'etea wyra nokoi 'ga ree. Omojerowiare'emauew mama'eukwaawa 'wyrriara ojepe'au 'ga wi. A'eramū ywagipewara 'gā amū 'ua ojejukau Jejuí 'ga ree.

Jejuí 'ga porowyky ypyrua

(Mateu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Anure Jejuí 'ga Juā Batista 'ga rera renupa. “Juā Batista 'ga 'gā opyyk imonou imunepa imyina moromunepawa pype ai'i” 'e renupawe Jejuí 'ga awau jui, awau ojewya Garireja ywy pe nū. Morogyta esagea 'ga awau imome'wau peuwara 'gā nupe, Jarejuwarete 'ga wi 'ut ma'efera morogyta esage mome'wau 'gā nupe. ¹⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Wemiayuwamū pē mogy are Janeruwarete 'ga fueweramū. A'eramū ki pēē pejepoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramū je m'yi 'wyrriaramū pē nupe. “Pejetywer awi pepoir ire 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuwamū”, aipo 'ea ki perowiat— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

¹⁶ Garireja ypiauu reme'y'warimū wataaw ipe Jejuí 'ga pira rewara 'gā nesaka, mukūja 'gā nesaka. Simão Pedro 'ga taityuu momoa wewirera 'ga, Andre 'ga retee. ¹⁷ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejejua je rupi. Simu'e pēē 'jau. Naipira rewara rūi pēē 'awamū. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te nipo pēē 'awamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ A'erauwe 'gā taityuu rejaaw awau 'ga rupi. ¹⁹ Iruupeu'i Jejuí 'ga 'gā amū nesaka nū, Tiago 'ga 'ga rewirera 'ga, Juā 'ga retee nū. Sepeteu 'ga ra'yra 'gā poromū. Yaruu pype 'gā 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. ²⁰ A'eramū Jejuí 'ga 'gā mo'wya nū:

—Pe'je pejejua je rupi pēē nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ua ũ'jāu yaruu awi. 'Uwa 'ga 'gā ejaa, 'ga upe oporowyky ma'e 'gā neewe. A'eramū 'gā awau Jejuí 'ga rupi.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Luka 4.31-37)

²¹ Jejuí 'ga wemimu'e 'gā nerekou eruatau. Awau 'gā owaēma Kafanaū pe. Morowykye'ema rupi 'gā awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe. A'eramū Jejuí 'ga ajatyka ma'e 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ²² 'Ga renupara 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree. 'Wyrriara 'jawe 'ga oporogytau 'gā nupe. A'eramū 'ga 'gā moporesagukaa etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nū. NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'jawe rūi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gā Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā ae mu'ei— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere Jejuí 'ga nanarūi. U'eawer imū etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū Jejuí 'ga ree.

²³ A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amũ 'ua owaëma 'gã nupe. Mama'eukwaawa 'ga wereko. A'eramũ 'ga muafukaita:

²⁴ —Jejui! Nasare pe waranup ma'eramũ je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa? — 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene. Jane 'arimũwara 'ga remimurera te 'ã ene — 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jejui 'ga jupe.

²⁶ A'eramũ 'ga pirewara 'ga wi uëmawamũ 'ga monou 'ga moyyita nanimenime. A'eramũ 'ga pirewara waemamũ ojepe'au 'ga wi. ²⁷ A'eramũ esakarera 'gã opiryyjamũ 'ga pirewara pe'aramũ. A'eramũ taetu 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Maran te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi nũ'ũ? Mama'e you are te 'ga jane mu'ei? Mama'eukwaawa miamũ 'ga je'ega wenup a'i kũi. Oje'eg imũ etee futat 'ga mama'eukwaawa mojepe'aukai erekwara 'ga wi— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ Jejui 'ga ree.

²⁸ Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramũ taetu Jejui 'ga rera okwasi'wau Garireja ywy pype kamëšite.

Pedro 'ga rojo ëë

(Mateu 8.14-15; Luka 4.38-39)

²⁹ A'ere Jejui 'ga uëma judeu 'gã jatykaaw awi wemimu'e 'gã netee. A'eramũ Simão Pedro 'ga, wewirera Andre 'ga retee 'ga mo'wya oje'wyr ipe. A'eramũ Jejui 'ga awau. Tiago 'ga, Juã 'ga. Mïmera 'gã 'ga erawau. ³⁰ Simão 'ga rojo ëë oro'yramũ 'upa okama pype. Jejui 'ga rerowaëmawe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jerojo ëë iro'y. Esak ëë ëë ro'y awi— 'jau 'ga 'ga upe.

³¹ A'erauwe Jejui 'ga awau ëë resaka. A'eramũ 'ga ëë poppyka, ëë ro'ya moia ëë wi. A'eramũ 'ga ëë mowya ëë kama awi. A'eramũ futat ëë afu'ama mama'e apou 'gã nupe, 'gã mojemi'waa.

Ojero'wu ma'e

(Mateu 8.16-17; Luka 4.40-41)

³² Kwara rese re, peuwara 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua Jejui 'ga upe. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nanë 'gã erua nũ. ³³ Amunaw ipewara 'gã ajatykaupap futat ukaripe. ³⁴ A'eramũ Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã majarueteupap. Mama'eukwaawa nanë 'ga ipe'au kwaiwete 'gã nui. Mama'eukwaawa Jejui 'ga okwaap futat numiamũ. A'ere Jejui 'ga nomoje'egukari, erekwara 'gã nui ipe'au.

Garireja ywy pype Jejui 'ga rekoi

(Luka 4.42-44)

³⁵ Ypytu'nĩnauwe Jejui 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. ³⁶ Simão Pedro 'ga, opytuna 'gã netee awau kwe pe Jejui 'ga rekaa. ³⁷ 'Ga rekoar ire 'gã 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gã ene rekat, ki Ku'jyp. Soo jarejewya 'gã pyri 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je iruukwe. 'Awamũ jane oi ajepeja amunaw ipe te — 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nũ. “Kwe pe ekwap je mome'wau 'gã nupe”, e'i 'ga jee ikue. “Pejetywer

awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemi-ayuwamū”, ta'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kwe pewara 'gā nupe aipo mome'wawamū nanē je ruri nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ A'eramū Jejuī 'ga awau watau Garireja ywy raapa. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'ga 'gā mu'jau morogyta esage are. “Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemi-ayuwamū”, 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. Mama'eukwaawa nanē 'ga imoia erekwara 'gā nui nū.

Ipito'om ma'e

(Mateu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Ipito'om ma'e 'ga 'ua Jejuī 'ga pyri. Wenupy'āu 'ga wapyka 'jau Jejuī 'ga upe:

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jejuī 'ga ae katu'okara”, e'i 'gā jee. A'eramū je tejua tejesaukaa enee. Je ree ejemuaēmiweramū je mokā'ē ape— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴¹ Aipo ojeupe 'ga 'erauwe Jejuī 'ga ajemuaēma 'ga ree. A'eramū 'ga opo monou ipito'om ma'e 'ga 'arimū.

—Ko ajee je ene mokā'ēi 'wei— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

⁴² Oje'arimū 'ga po mono ppyrauwe okā'jāu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramū futat 'ga pira ojekatu'oka.

⁴³⁻⁴⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokā'ēawera tekotee 'gā nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okā'ē je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resaka 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mū rerawau 'ga upe. A'eramū 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekā'ēawer are— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat ene ejeymawa mū rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Ejeymawa mū rapyaukara ene ekā'ēawera resaukaawa futat— 'jau Jejuī 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'ga monou mainana 'ga pyri. ⁴⁵ A'ere ipito'om ma'efera 'ga omokā'ēawera nomimi futari, Jejuī 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. A'eramū Jejuī 'ga rera renupara 'gā aku'iramū 'ga ree.

—Kuu. Jejuī 'ga 'ga pito'oma omokā'ē 'ga wi. Niesagi futari jane 'ga amū 'gā pito'oma mokā'ēa jepi— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā oporesagiweramū Jejuī 'ga ree. A'eramū Jejuī 'ga osowe'em amunawa pype. Amowapirukare'emamū 'ga nosei amunawa pype. Awotywe'em ipe etee futat 'ga akou. A'eramū kwaiwete 'gā 'ua 'ga rekaa. Tesirūmer imūwara 'gā 'ua 'ga rekaa.

2

Iteu ma'e 'ga

(Mateu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹ Ko'iko'i ete Jejuī 'ga awau ojewya Kafanaū pe nū. A'erauwe 'ga rera okwasi'wau amunawa pype kamēsīete. “Ut Jejuī 'ga owaēma ra'e”, 'jau 'gā ajaupe. ² A'eramū mytuna 'gā awau ajatykau 'ga ree, ojejaga 'ga rekwawa 'oga pype. A'eramū 'gā 'oga matyneema. Nitywi futari ae pyrugawa. 'Okwar ipe miamū futat nitywi ae pyrugawa. A'eramū Jejuī 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. “Pejetywer awi

pēpoiweramū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemi-ayuwamū”, 'jau 'ga 'gā nupe. ³ A'e pype irūpāwē 'gā iteu ma'e 'ga rerua, 'ga rupia. 'Ga rupawa pype 'gā 'ga rerua 'ga upe. ⁴ A'ere 'oga nijumypykwari ae pyu. A'eramū 'gā 'ga rerosowarūe'em. A'eramū 'gā 'ga rerawau 'ga rojeupia 'opewuu apyte'rarimū. A'eramū 'gā 'oga pyrau'jaw ape mopoka jui. Imopog ire 'gā iteu ma'e 'ga monou imojypa. 'Ga rupawa reewe futat imonou tupaama pyu Jejui 'ga rowase. ⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Enetywera je amoit ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶ Jejui 'ga 'e renupawe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amū 'jau ojeupe etee futat. ⁷ “Kuu. Maran te 'ga nokyjei aipo 'e awi nū'ū? Jarejuwarete 'ga 'ga akurap ra'e. Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi. A'ere 'ga 'Enetywera je amoit ene wi' 'eramū 'ga 'Je Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoī' 'ga 'ī”, 'jau 'gā ojeupe etee futat.

⁸ A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁹ —Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramū ae nanē ojotywera moiri ajauī nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁰ —Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē resaukaa pē nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pē neape. 'Ga fu'ama resaka tajekwaap pejepe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —“Aeteufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amut jee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'ea mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

¹¹ —Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹² Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gā neape. A'eramū 'ga wupawa pyyka erawau enuēma 'og awi. A'eramū 'ga resakarera 'gā 'jau:

—Kuu. Amafu'am 'ga 'ga ki 'ei— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage. Naruesagi ore nanuara mama'ea jepi— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet

(Mateu 9.9-13; Luka 5.27-32)

¹³ A'ere Jejui 'ga awau Garireja ypiaū upe nū. Kwaiwete 'gā awau 'ga rewiri 'ga rekaa. Wekoaramū 'ga 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are.

¹⁴ Awaw ipe Jejui 'ga Levi 'ga resaka. Afeū 'ga ra'yra 'ga. 'Wyriararete upe ka'aranūū pyykara 'ga poromū Leviramū. 'Ga porowyky 'ga renamū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Levi 'ga afu'ama awau Jejui 'ga rupi. ¹⁵ Anure Jejui 'ga ojemi'waa Levi 'ga 'wyr ipe wemimu'e 'gā netee. 'Gā neewe 'wyriararete upe ka'aranūū pyykara 'gā ojemi'waa. Mama'e tywera apoara 'gā nanē ojemi'waa 'gā pyri nū. Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gā poromū. ¹⁶ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā Jejui 'ga resaka, mama'e tywera apoara 'gā pyri 'ga jemi'waa 'ga renamū. Aipo moromu'jara 'gā fariseua. Jejui 'ga resakawe 'gā 'jau 'ga remimu'e 'gā nupe:

—Kuu. Ma'eramū pē mu'jara 'ga ojemi'waa 'wyrirarete upe ka'aranūū pyykara 'gā pyri 'ū? Nia'wyrī 'gā kūi. Mama'e tywera apoara 'gā pype nanē 'ga reni ojemi'waa kūi. Nojemi'wari noko ae 'gā pyri 'ja. Nia'wyrī 'gā ajemogyau kūi— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁷ Aipo 'ga 'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā pyri je rekoī 'gā poaawamū te nū'ū. Je 'ā morofuanugara 'jawe-wara te ako 'gā nupe. Sā'ā morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gā nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gā nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyre'ema 'gā katu'okawamū te je ruri ikue. “Je jeresage”, pe'je 'ā. A'ere je naesage ma'eramū rūi je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e 'gā katu'okawamū tee je ruri ikue— 'jau 'ga 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸ Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ojemi'ware'eme. Fariseu 'gā nanē 'gā 'jawe ete iapou nū. A'eramū 'gā amū 'jau Jejui 'ga upe:

—A'jea futat nū'ū. Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā ojemi'ware'ema futat oje'ega Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nanē ojemi'ware'ema oporogytau 'ga upe nū. Ma'eramū ajee eneremiayuwa 'gā nanarūi 'ū? Niojeri agawewi 'gā 'ā ojemi'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akokatu ma'e 'gā nekokaturamū sipo 'gā nekokatu resakara 'gā ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Sā'ā akokatu ma'e 'gā nekoramū ae poire'ema ojemi'war awi. ²⁰ A'eramū 'gā ore tāmējē opoia ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gā niojeri ojemi'war awi oje'pyri je reko-ramū. Ojewi je o re te nipo 'gā nojemi'wari ajemogyau. Je o re nipo 'gā 'arasigamū ajemogyau je ree. A'eramū nipo 'gā ojemi'ware'ema ajemogyau wea'aramū je ree— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²¹ —Ymā te 'ā aeypy 'gā pē mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ā 'awamū pē mu'ei nū. Amutee are je 'awamū pē mu'ei nū. A'ere nepemojopy-pea'uweri jeporogyta aeypy 'gā nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramū ki a'ea etee futat peapo. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gā nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe opoejamū taity yau erojefuapygi etee ne. A'eramū futat taity ymanera otoroka etee nū. ²² Y'way yau ae nueko'wogi yrū ymanera pype. Yrū yau pype te ae eko'wogi. Yrū ymana pype sieko'wok'eramū ajaiwamū erujewi. A'eramū futat opy'apefugamū wajaiwamū yrū pype. A'eramū futat wyrū kakau. A'eramū oje'ko'woka. Yrū yau pype eko'wog ire oje'ko'woke'ema. Wyrūa kawe'em nanē nū. Nan tee futat nepemojopypearūi jeporogytafera morogyta ymanera pyu— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Morowykye'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 12.1-8; Luka 6.1-5)

²³ Morowykye'ema mū rupi Jejui 'ga awau juowuurana ko pyterimū wemimu'e 'gā netee. Wataaw ipe 'ga remimu'e 'gā a'jya pa'wau opo pe erawau. ²⁴ Gā nesakawe fariseu 'gā amū 'jau Jejui 'ga upe:

—Kuu. Emã'ë 'gã nee ki sa. Eneremiayuwa 'gã opo'o a'ÿja i'wau ra'e ki sa. “Noporowykya'uweri ae morowykye'ema rupi”, e'i nã'ã Moisesi 'ga jepi re'ã. Juowuuran a'ÿja po'oa aeporowykya futat. Ymã te 'ã Moisesi 'ga i' rakue: “Peporowykye kasi morowykye'ema rupi ne”, 'jau 'ga 'ã rakue a'i kûi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja ajee Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Davi 'ga 'ã opy'arayparamũ opytuna 'gã netee akou rakue. ²⁶ A'eramũ 'ã 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe rakue. Ymã Apiata 'ga 'ũina 'wyriaramũ mainana 'gã nupe rakue. 'Ga renaw ipe Davi 'ga osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe rakue. A'e pe 'ga kanape pyyka ojeupe rakue. A'eramũ 'ga i'wau. Opytuna 'gã nupe nanë 'ga imonou 'gã i'wawamũ rakue. Na'gã nemi'ua rûi poa numiamũ. Mainana 'gã etee aipo a'u. A'etea Davi 'ga opy'araypara rerekou a'u opytuna 'gã netee rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁷ A'eramũ 'ga 'gã mueapyou morowykye'em are:

—Ymã Janeruwarete 'ga morowykye'ema mogoi janyppy 'gã nupe rakue, 'gã pytu'wawamũ rakue. Omuorypawamũ nanë 'ga iapou rakue nũ. Namorowykye'ema rûi 'ga wapo tenune. Aeypy 'gã na'ne tee 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga morowykye'ema apoi 'gã nupe rakue. ²⁸ Je 'ã pëneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramũ je 'jau pë nupe: “Je 'ã morowykye'ema jara”, 'jau je pë nupe. A'eramũ je tee pë mu'jau morowykye'ema rupi pënemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gã nupe.

3

Ipoteu ma'e 'ga

(Mateu 12.9-14; Luka 6.6-11)

¹ Anure Jejui 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe nũ. A'e pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ũina. ² 'Ga resakawe Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã amũ 'jau ajaupe nũ:

—'Awamũ 'ã morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamũ ipoteu ma'e 'ga rerekoi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga po katu'ogamũ ki sa'e 'ga upe: “Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e”, sa'e ki 'ga upe a'i kûi— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

³ A'ere Jejui 'ga ikwaawi ojee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ 'ga 'jau wesakara 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga morowykye'ema upe rakue? “Esage ma'ea etee ki peapo”, e'i te 'ga janee rakue? “Ia'wyre'ema etee ki peapo”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nũ? “Pejokatu'og iki”, e'i te 'ga janee rakue, “Tene imanũ”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã noje'egi futari amũ. ⁵ A'eramũ Jejui 'ga amã'jãu 'gã nee ra'ne 'gã moyka. Amara'neramũ 'ga 'gã nee. A'ere 'ga 'arasigamũ nanë 'gã nee nũ. Naeapyoweri wejue 'gã 'ga je'eg are. A'eramũ 'ga 'gã neru'arasiga. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat ipoteu ma'e 'ga opo popywau. A'eramũ futat 'ga po ojekatu'oka.

⁶ A'e resakawe fariseu 'gã ù'jãu Erote 'ga remiayuwa 'gã netee. Amara'neramũ 'gã Jejui 'ga ree, morowykye'ema rupi 'ga 'ga katu'ogamũ. A'eramũ 'gã afuweramũ 'ga ree.

—Maran te jane Jejui 'ga jukai?— 'jau 'gã ajaupe.

Ojero'wu ma'e

⁷ A'ere Jejui 'ga awau wemimu'e 'gã netee Garireja ypiauu pe nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. Garireja ywy pewara 'gã, ⁸ Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã, Itumeja ywy pewara 'gã, Jotãu ry owajara katywara 'gã, Tiro 'jawa pyriwara 'gã, Sidoma 'jawa pyriwara 'gã. Mimer ipewara 'gã awau Jejui 'ga pyri. 'Ga rera wejue 'gã wanup. A'eramũ 'gã awau 'ga pyri. ⁹⁻¹⁰ Kwaiwete 'gã nuri 'ga pyri. Kwaiwete wejue 'ga ojero'wu ma'e 'gã majarueteu. A'eramũ ojero'wu ma'e 'gã ajamuajãna 'ga ree 'ga pyyg are.

—Eyry'gi je wi. Je pa'e nũ, ene py'rau nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Yara perut amũ jee. Yar ipe too te'aa 'gã nui 'jau. Kasi a'e pe 'gã naje moporogytaarũukari ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹ 'Ga resakawe mama'eukwaawa rerekwara 'gã u'aa ojenuga Jejui 'ga rowase. A'eramũ 'gã wafukaita:

—Ene 'ã Ku'jywa 'ga ra'yraretea— 'jau mama'eukwaawa rerekwara 'gã wafukaita.

Mama'eukwaawa 'gã muafukaita.

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Pëë we aipo pe'je awi. Pëë we 'ã aipo pe'je ekoete — 'jau 'ga mama'eukwaawa rerekwara 'gã nupe, oje'ega moywyrafena.

Jejui 'ga remimonorama 'gã

(Mateu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³ Anure Jejui 'ga awau ojeupia ywyty'rarimũ. Wemifutara 'gã 'ga enũina:

—Pe'je pejejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga repejãna 'ga rerowyka. ¹⁴ A'eramũ 'ga 'gã amũ mũ'jãu 'gã nui. 'Ga remimũ'ëmera 'gã pytuna tusi.

—Pëë je amũ'ë 'gã nui tejeypyriwaramũ. Anure nipo je pë monoi kwe pe morogyta esage mome'waramũ 'gã nupe, “Pejetywer awi pëpouriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pë nui, pë mogyau wemi-ayuwamũ” 'e mome'waramũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ: “Jeremimonorama 'gã”, 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁵ 'Gã nupe nanë 'ga opãjë monoi.

—Tepãjëa je amono pë nupe mama'eukwaawa pe'aawamũ erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ Aipo 'gã 'ga imũ'jãu wemimonoramamũ: Simão 'ga. Anure Jejui 'ga 'ga re'roka Pedroa pyu. ¹⁷ Tiago 'ga, Juã 'ga retee. Aipo 'gã nuwa Sepeteu. Oje'eg imũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe *Puanerigi* 'jau 'ga 'gã nupe. Aeje'eg imũ *Puanerigi* 'ea Tupã ra'yra 'ea poromũ. ¹⁸ Andre 'ga, Filipe 'ga, Patarumeu 'ga, Mateu 'ga, Tõme 'ga, Tiago 'ga. Ajepeja 'ga, Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra. Tadeu 'ga, Simão Serote 'ga, ¹⁹ Judas Iskariote 'ga. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga me'egara 'ga poromũ.

Mama'eukwaawa 'wyriara mome'uawet
(Mateu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)

²⁰ 'Og ipe 'ga oramũ mytuna 'gã ajatykau 'ga ree. Kwaiwetewete wejue 'gã. A'eramũ Jejui 'ga ojemi'wararũme'em wemimu'e 'gã netee. ²¹ Aipo renupawe Jejui 'ga jara 'gã 'jau 'ga upe. "Ga jemuarũe'ema te 'ga wereko", 'jau 'gã Jejui 'ga upe. A'eramũ 'gã awau 'ga upe.

—Ere ejua 'gã nui— 'jau 'gã awau 'ga upe.

A'ere 'ga nooi. ²² Jerusareg awi Moisesi 'ga remikwasiarer are romu'jara 'gã nuri rai'i. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ etee 'ga mama'e apoi. Pesepu* pãjẽ mũ etee 'ga 'gã pirewara pe'ai 'gã nui— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'gã nenũina ojepyri. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee. Mama'ea 'ga imome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jawamũ.

—Maran sipo mama'eukwaawa 'wyrriara a'eramũ wemiayuwa pe'ai 'gã nui? Nope'ai futari. ²⁴ Sã'ã ywy pypewara 'gã ajuee amara'neramũ 'gã jo'oga ajau. A'eramũ 'gã amunipo ajuapisau. A'eramũ futat 'gã amunipo ojomateepapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁵ —Sã'ã majepeja amunaw ipewara 'gã. Ajau ojo'og ire majepeja amunaw ipewara 'gã nãñewẽjẽmĩ ajuapisau nũ. ²⁶ Nan iapo re amunipo 'ã mama'eukwaawa remiayuwa jomateepawi ajaupi etee futat. Mama'eukwaawa 'wyrriara nomonoi futari wemiayuwa erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'em ire? Naani. Nosea'uweri. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemã pojekau 'ga wi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ifuakat ma'e 'jawe futat. Ipãjẽ futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjẽrete, mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ apyraapa. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Pënea'at ki pëe je'e are. Janeruwarete 'ga pëtywera moia pë nui, jui pëpoiweramũ. Akuraparamũ miamũ 'ga pëtywera moiri pë nui ojeupe pëe enũjamũ. ²⁹ A'ere 'ga U'agesage kuraparamũ 'ga naekatu'ogu'jawi. 'Ga 'Agesage kurapara 'gã ojereko tywerukaa 'ga upe. Nomoi futari 'ga aipo 'gã tywera 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

³⁰ "Mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ mũ te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui" 'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga 'Agesage kurawi. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee.

Jejui 'ga y eẽ, 'ga rewirera 'gã netee

(Mateu 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹ Jejui 'ga y eẽ 'ut owaẽma 'gã nupe 'ga rewirera 'gã netee. A'ere 'gã nosei. A'eramũ 'gã ukupepe etee 'upa. A'eramũ 'ga y eẽ 'jau ukupepewara 'gã nupe:

—Peenũi kĩa jee. Toroporogyta kĩa upe 'jau— 'jau eẽ 'gã nupe.

³² Kwaiwete 'gã 'upa Jejui 'ga pyri. A'eramũ 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Eney eẽ 'ut owaẽma enerewirera 'gã netee. Ukupepe 'gã nuri 'upa. "Toroporogyta kĩa upe 'jau", e'i eney eẽ oree— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Maranuaramũ te pëe jey 'jawe jee? Maranuaramũ te pëe jerewirera 'gã 'jawe jee nanẽ nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'eramũ 'ga amã'jãu wenupara 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

* 3:22 Mama'eukwaawa 'wyrriara rera mukũ tapy'ÿja je'eg imũ. Satanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

—'Aga jey ēē 'jawewara 'gā, jerewirera 'gā 'jawewara 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁵—Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamū pēē jepyntuna 'jawe pejemogy, jerewirera 'jawe pejemogyau nū. Kūjāmeramū jerenyra 'jawe pejemogy, jey 'jawe nanē nū pejemogyau nū. Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apoaramū jepyntuna 'jawe pejemogy jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

4

Mama'e a'yi tymawet

(Mateu 13.1-23; Luka 8.4-15)

¹ Anure Jejui 'ga awau Garireja ypia reme'y'warimū nū. Kwaiwete 'gā ajatykau 'ga ree. A'eramū 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramū 'ga yaruu pype u'ar ire oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gā nupe. 'Ga renupara 'gā 'upa 'yisiga pype. ² Mama'e mū 'ga imome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³—Kūima'e 'ga amū awau juowuuran a'ŷja momopoa oko pe. ⁴A'eramū a'ŷja mū u'aa pe pe 'ga wī. A'ere 'ga imomopor ire wyra'i ruri i'wau etee 'ga wī. ⁵ Amumera u'aa ywy a'wyre'ema pype 'ga wī. Kwaiwete ita. A'eramū 'yja otywe'emamū jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamū. ⁶ A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramū kwaraya imomŷjaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera a'ŷja u'aa juemy pype. A'eramū jua imoteu etee 'ga wī. A'eramū jawaiwa iapisau etee. A'eramū u'ae'emamū 'ga upe. ⁸ Amumera a'ŷi te aje u'at ywy katurama pype. A'eramū opopoa. A'eramū ywy esage pype u'at ma'efera te u'aramū. Kwaiwete u'aramū. Ajepeja 'ywa'aa trīta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesēta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sēg i'aa— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁹—Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Ojeupe 'ga porogytapaw ire mytuna 'gā awau ojewya oje'wyr ipe nū. A'ere 'gā amū pytai oporonupa ee 'ga upe. A'eramū opyta ma'e 'gā awau 'ga repejāna oporonupa 'ga remimome'u are 'ga remimu'e 'gā netee:

—Ma'ja are te ore mu'e ape poromū morogytau ra'e? Norereapyoi ete ore ee ki 'ei— 'jau 'gā 'ga upe.

¹¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Tejuwarete 'ga je'eg imū futat je ruri pē mu'jau 'ga ree. 'Awamū Jeruwa 'ga pē mogyi wemiayuwamū jeje'ega renupa katu katuaramū, a'e je pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū je morogytau etee pē mu'jau ee. Nomome'uayayi tāmējē je pē nupe. ¹² Kasi a'e pe tesirūmera 'gā we ikwaaw ekoete ne, a'e je pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Jeje'eg are eapyowere'ema 'gā wanup futat jeje'ega numiamū. A'ere 'gā naeapyoi futari ee. Wesak agawewi 'gā 'ā mama'ea jeremiapoa. A'tea 'gā naeapyoi ee. Ma'eramū je 'ā morogyta etee imome'ui pē nupe pē mu'jawamū. Imome'u katu re 'gā neapyo ekoeteramū ajemogyau ee ne. Ee weapyo re amunipo 'ā 'gā poiiri otywer awi. A'eramū te amunipo 'ā Janeruwarete 'ga 'gā katu'ogi 'gā tywer awi— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹³—Ee pejejeapyoe'em ire maran amusipo 'ā pēē pēneapyo mama'e are pejejeupe je imome'uramū?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oporonupa ee.

¹⁴ A'eramū 'ga 'gā mueapyou ee:

—Sā'ā y'wa a'ŷja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. 'Ga je'ega mome'wara 'gā y'wa a'ŷi tymara 'gā 'jawe. ¹⁵ A'ŷja mū 'ā u'aa pe pe 'ga

wi. A'ea 'ā wyra'ia 'ua i'wau etee. Nan tee futat Janerūwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. 'Ga je'ega renuwi futari numiamū. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara 'ua erowiarukare'ema 'gā nupe: “Perowiar awi”, 'jau 'ua 'gā nupe. A'eramū futat 'gā momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁶⁻¹⁷—Sā'ā y'wa a'ŷja mū 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamū. A'ere nitywi apoa. A'eramū opapapa etee nū. Nan tee futat nipo Janerūwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. Enupawe 'gā erowiaa. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū 'gā opoia kamēsīete erowiar awi. Erowiaramū nipo 'gā amū 'gā nerekou tyweaete ee. A'eramū 'gā opoia 'ga je'ega renuw awi. ¹⁸ Sā'ā y'wa a'ŷja 'ara ju pype. A'eramū 'ā opopoa futat numiamū. A'eramū 'ā jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gā amū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. ¹⁹ A'eramū nipo 'gā wemifutar are etee wea'aramū ajemogyau nū. Ojeka'aranūūrug are etee wea'aramū ajemogyau. Ojemuorypaw are etee nipo 'gā wea'aramū ajemogyau. A'eramū 'gā wea'aru'jawe'emamū nipo 'ga je'eg are.

²⁰—Amumera 'gā te nipo ajee. Sā'ā y'wa a'ŷja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea awau waranupa u'aramū. Nan tee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gā neapyoramū ajemogyau ee. Wago'oramū miamū 'gā nopoira'uweri futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gā ajemogyau je ree. Janerūwarete 'ga pājē mū etee futat mama'e esage apou ajemogyau. Sā'ā ywy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramū 'ā u'aramū kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa trīta i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesēta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sēg i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gā mama'e esage apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mueapyou 'Uwarete 'ga je'ega renuw are.

Arāparīn

(Mateu 5.14-16; Luka 8.16-18; 11.33)

²¹ A'ere Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Nomonyga'uweri ae arāparīna mū imŷina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imŷina ajuesawamū te. A'eramū ose ma'e 'gā esaka tenamū. Nan tee futat ki pēē. Ee eapyo ma'eramū ki pēē tekotee 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. ²² Mama'e jemima pēē ikwaape'ema. A'ere nipo anure te pekwaap. ²³ Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pejejuka ki je'e are. Pejejaupe pēē mama'e apo 'jawerimū etee futat nipo Janerūwarete 'ga mama'e apoi pē nupe. A'ere 'ga taetu aipo mama'e apoi pē nupe. ²⁵ Mama'e rereko esageara 'gā a'jeteetewi mama'ea werekō. A'eramū taetu 'ga mama'e ppygu'japa ojeupe. A'ere mama'e rereko esageare'ema 'gā nuerekou'jawi futari mama'ea. Erekopyr-era miamū futat 'ga erekou'jape'ema — 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. — Nan tee pēneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are. Oje'ega pēē enuw ire 'ga pē mueapyou oje'eg are. Oje'ega pēē enuwe'emamū 'ga nepē mueapyou'jawi oje'eg are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau.

Y'wa a'ŷi

²⁶⁻²⁹ A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jau nū:

—Sā'ā ko jara 'ga y'wa a'ŷi tyma oko pe. A'ere 'ga 'ā awau jui. Wea'aru'jawe'emamū futat a'ŷja tymawer are. “Ko sipō 'wei”, 'jawe'em

futat 'ga 'ã y'wa a'ÿja upe. Opopoa nã'ã ojetee futat re'ã, u'aramũ 'jau nã'ã re'ã 'jau 'ga. Weapyoe'emamũ agawewi itymarera 'ga ee. Ywy pype otym ire 'ã awau u'aramũ, otyarũmũ ko jara 'ga upe. A'eramũ 'ga 'ã ipa'wau. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayuwa. Oje'ega rerowiarãmũ Janeruwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuwamũ. Jane 'ã 'ga je'ega te simome'u. A'ere 'ga te 'gã mueapyoi ee erowiarukaa 'gã nupe—'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

*'Ga rerowiaara 'gã momytunawam
(Mateu 13.31-32, 34; Luka 13.18-19)*

³⁰ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ma'ja 'jawe ajee Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã?— 'jau 'ga 'gã nupe.
³¹—Sã'ã y'wa a'ÿi'ÿ'ia, mostarda 'jawa. ³²A'ere 'ã otym ire 'ã opopoa awau o'ywuuramũ. A'eramũ 'ã wyra'ia aja'yrapyau akã are, waity mogyau ee—'jau Jejui 'ga 'gã nupe nũ.

Aipo upe Jejui 'ga wemiayuwa jemomytunawama te imome'ui 'gã nupe. 'Awamũ 'ga rerowiaara 'gã inãinãni'ï etee. A'ere 'gã anure kwaiwete 'gã jemomytuni nipo ajemogyau.

³³ Morogytau Jejui 'ga mytuna 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramũ 'gã weapyoramũ 'ga ree. ³⁴Mytuna 'gã nupe 'ga morogytau etee imome'wau. A'ere 'ga wemimu'e 'gã mueapyoi oje'eg are, wemiayuwa 'gã etee erekou.

*Ywyruu muojeawet
(Mateu 8.23-27; Luka 8.22-25)*

³⁵ Aipo 'ara rupi, ypytunimũ, Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je soo jareyaapa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã mytuna 'gã monou ojewi.

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe— 'jau 'gã 'gã nupe.

Yaruu pype 'ga renamũ 'ga remimu'e 'gã awau u'aa yaruu pype Jejui 'ga pyri. A'eramũ 'gã awau 'ga rupi. A'ere amumera 'gã oi oyaruu pype 'gã newiri. ³⁷ Gã yaapaw ipe wywruua 'ua erujewi 'gã nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotypywyka ja'wyja'wy 'gã nupe. ³⁸ A'ere Jejui 'ga seri etee futat 'upa yara ku'a pe. Wakaga rerupa akagytapawa 'jawewara 'arimũ. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'ga renũina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere epaka kũi! Sapap jane kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'erauwe Jejui 'ga fu'ami oje'ega wywruu upe, 'y rajapetega upe nanẽ nũ:

—Peojet ki 'y rajapetek wywruu retee— 'jau 'ga jupe.

A'erauwe wywruua wojeramũ. 'Y rajapetega nanẽ wojeramũ nũ.

⁴⁰ A'ere 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Ma'eramũ pejekyjau nanimenime 'ũ? Naje rerowiari tãmẽjẽ 'ã pejepe pejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

⁴¹ A'eramũ 'gã kyjea 'gã nerekou.

—Kuu. Ma'e pãjẽ 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Ywyrũua te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'ï kũi. 'Y rajapetega nanẽ 'ga 'ã imuojea erujewi nũ. Ma'e pãjẽ 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega ywytu upe jepi nũ, ywytu muojera erujewi jepi nũ—'jau 'gã ajaupe oporesagamũ ete 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

5

Mama'eukwaawa rerekwat
(Mateu 8.28-34; Luka 8.26-39)

¹ Garireja ypiauu raapaw ire 'gã awau ojekoka Gerasa ywy are. ² A'e pe Jeju 'ga uëma yaruu awi. Yar awi 'ga ëm pyyrauwe kũima'e 'ga amũ 'ua 'ga repejãna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga poromũ. ³⁻⁴ Tywy 'arimũ ete futat 'ga reko. A'eramũ 'ga 'ua tywy awi Jeju 'ga repejãna. Ipojj te 'ga akou. A'eramũ 'ga pyriwara 'gã okyjau 'ga wi 'ga rekoramũ. Apo fat agawewi futat 'gã 'ga, 'ga kupy faa itaju pyu agawewi. A'etea 'ga omonoonoog etee futat. A'eramũ 'gã 'ga pofaa, 'ga pyfaa 'jau itaju pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'ere 'ga nipoje'okawi futari 'gã nupe. ⁵ Ywytyra rupi 'ga awau akou awotywe'eme. Opytawaipe etee peu. A'ere 'ga awau tywy pe nũ. Mama'eukwaawa 'ga maema. Ita pyu 'ga ojekysau. ⁶ Jeju 'ga resakawe 'ga uãna u'aa wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. ⁷ A'eramũ mama'eukwaawa 'ga muafukaíta:

—Jeju. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. Maran te ore rereko ape 'awamũ? Ore rereko tywer awi ape— 'jau mama'eukwaawa Jeju 'ga upe.

⁸ “Ejepe'a 'ga wi”, e'i Jeju 'ga mama'eukwaawa upe ra'e. A'eramũ mama'eukwaawa aipo werekwara 'ga mu'eukaa 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jeju 'ga 'jau jupe:

—Ma'ja te enerera?— 'jau Jeju 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete ore 'ga pirewaramũ. A'eramũ 'gã ore renũina “kwai” 'jau ore— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹⁰ A'ere mama'eukwaawa 'jau Jeju 'ga upe:

—'Ga wi ore monou kasi muku ore monoukar ape ne — 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹¹ Mama'eukwaawa rerekwara 'ga upe Jeju 'ga porogyta 'ga 'amamũ tajaurationa ojemi'waa 'upa ywytyrarimũ. ¹² A'eramũ mama'eukwaawa 'jau 'ga upe:

—Tajaurationa wywyteripe ore mono ape ore mogyau— 'jau 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jeju 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga jupe.

Tajaurationa pytuna tois miu. A'erauwe mama'eukwaawa ù'jãu werekwarera 'ga wi awau ojejaga tajaurationa pype. A'eramũ tajaurationa mama'eukwaawa ojepype ijejagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna erojypa ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

¹⁴ A'eramũ tajauration are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe, jũ mewara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe 'gã 'ga rera mokwasi'wau. A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua 'ga resaka. ¹⁵ Jeju 'ga pyri 'uawe 'gã mama'eukwaawa rerekwarera 'ga resaka. 'Ga resakawe 'gã oporesagamũ etee 'ga ree ajemogyau. Jeju 'ga pyri 'ga reni wapyka. Mama'e tywera ojewi iëm ire 'ga 'ũina wapyka ojeyrũwunepa. I'akwaap 'ga a'eramũ futat. A'eramũ amunaw awi 'ut ma'efera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree. ¹⁶ A'erauwe 'ga katu'oga resakarera 'gã imome'wau 'gã nupe:

—Jeju 'ga mama'eukwaawa ope'a 'ga wi ko. A'eramũ 'ga imonoukaa tajaurationa pype ko. Ojepype mama'eukwaawa reseramũ tajaurationa awau opopoa wypy'awygamũ 'y pe ko— 'jau 'gã imome'wau 'ut ma'efera 'gã nupe.

17 Weymawa manū re 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Ere ejepe'au ore wi kūi. Ene nenea'wyrī ra'e kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

18 A'erauwe 'ga awau u'aa yaruu pype nū. A'e pype mama'eukwaawa rerekwarera 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Tene je oi ene rupi, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe.

19 A'ere Jejuī 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Eje'wyr ipe te ekwap ejemome'wau epytuna 'gā nupe. Janeruwarete 'ga ajemuaēm ene ree. A'eramū 'ga mama'e esage apou ene upe. A'eramū ene ewau imome'wau epytuna 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

20 A'ere mama'eukwaawa rerekwarera 'ga awau amunawa moy-moyka okatu'okawera mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Tekapuru ywy pe 'ga awau Jejuī 'ga remiapofera mome'wau. A'eramū enuparera 'gā oporesagamū 'ga ree, okatu'okawera 'ga imome'uramū.

Jairo 'ga ra'jyt

(Mateu 9.18-19; Luka 8.40-42)

21 A'ere Jejuī 'ga awau ypiauu raapa wemimu'e 'gā nupi nū. 'Gā jekog ire mytuna 'gā 'ua ajatykau 'ga ree 'yisiga pype. 22 A'eramū Jairo 'ga 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe. Aipo 'ga judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga. 'Ga 'ut wapyka wenupy'āu Jejuī 'ga rowase.

23—Jera'jyra ēē amanū ja'wyja'wy 'upa ki 'ei. A'eramū je ene poreawua kūi. Teresak ēē jui 'jau, 'jau je tejua enee kūi— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

24 A'erauwe Jejuī 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gā awau 'gā newiri. Ojopyppypyk te 'gā awau.

Ojero'wu ma'e kūjā ēē

(Mateu 9.20-22; Luka 8.43-48)

25 Poje kūjā ēē mū 'ua Jejuī 'ga rakyfet katy 'ga repejāna. Ojero'wu ma'e ēē. Tusi kwara ēē imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ēē rya ēē wi. Ymā te 'ā ēē rekoi rakue. 26 Morofuanugara upe ojesaukaa numiamū. A'ere morofuanugara mepyetea ēē ka'aranū mateepapa ekoete ēē wi. A'ere ēē nojekatu'ogi futari akou. A'ere ēē jero'wu jerekoetei ēē ree. 27-28 A'eramū ēē Jejuī 'ga rera renupawe 'jau ojeupe etee futat: “Kīā raity ppygamū tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau ēē ojeupe etee futat. A'eramū ēē 'ua 'ga rewiri. 'Ga rupisikawe ēē 'ga raity ppyka. 29 A'erauwe ēē ry uoka ēē wi. A'eramū ēē 'jau ojeupe etee futat: “A'jea futat kīā pājēa ra'e”, 'jau ēē ojeupe. “Jejaruete je 'awamū nū”, 'jau ēē ojeupe etee futat akou.

30 A'erauwe Jejuī 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Ga amū ijaruete jepājē mū”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga ojerowaka 'jau mytuna 'gā nupe:

—Awỹja te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Tee. Naje rūi— 'jau 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'ga upe.

31 A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete agawewi 'gā 'ā. A'etea 'ā ere “Awỹja te owyk jeraity are ra'e?” ere ore— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe. —Nereesagi nipo 'gā jopyppypypya?— 'jau 'gā 'ga upe.

32 A'erauwe Jejuī 'ga amā'jāu 'gā moyka ojee owyk ma'efera rekaa. 33 A'erauwe ijaruete ma'efera ēē 'jau ojeupe: “Najemima'uweri je kīā wi. Okwaap futat kīā”, 'jau ēē ojeupe. A'eramū ēē awau wapyka wenupy'āu 'ga rowase. Oyyita ēē ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymã te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau eẽ 'ga upe.

³⁴ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau eẽ upe:

—Je rerowiat wejue te ape. A'eramũ je ako ene katu'oka ko— 'jau 'ga eẽ upe. —A'eramũ ki ene epy'ata'waramũ ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga eẽ upe.

Jairo 'ga ra'jyra eẽ ferapawet

(Mateu 9.23-26; Luka 8.49-56)

³⁵ Eẽ upe Jejuĩ 'ga porogyta 'ga 'amamũ Jairo 'ga remiayuwa 'gã amũ 'ua 'ga rewiri:

—Amanũ katu enera'jyra eẽ ki 'ei. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'gã 'ua 'ga upe.

³⁶ A'ere Jejuĩ 'ga 'i etee 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Je rerowiat ki ape— 'jau ete Jejuĩ 'ga 'ga upe.

³⁷ A'ere Jejuĩ 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—'Au etee ki pejup. Ore tee oroo orosou eẽ resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga muapyra 'gã etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi. ³⁸ Jairo 'ga 'wyr ipe owaẽmawe 'gã amanũ ma'efera eẽ ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. Jairo 'ga ra'jyra eẽ rapirũmũ eẽ rerekou. Wafukaita 'gã ajemogyau. ³⁹ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te pejuo'o eẽ ree? Namanũi futari eẽ. Oset tee eẽ 'upa— 'jau 'ga ajatyka ma'efera 'gã nupe.

⁴⁰ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãu etee:

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

“Amoferap je eẽ”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe “Oset tee eẽ 'upa”, 'jau ete 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau peje'jãu ukupepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga muapyra 'gã nerawau, kũjãmuku'i eẽ jara 'gã neewe. A'eramũ 'gã awau osou imy'ja'wi pype. ⁴¹ A'eramũ 'ga amanũ ma'efera eẽ poppyka oje'ega eẽ upe:

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga eẽ upe.

(Oje'eg imũ 'ga 'i: *Tarita kumi. Tarita kumi* 'ea ere ejua efu'ama jui 'ea poromũ.)

⁴² A'erauwe kũjãmuku'i eẽ afu'ama okama awi, afu'ama awau watau. Tusi kwara eẽ amu'at. A'eramũ eẽ watau 'gã neape. A'eramũ 'gã oporesagamũ etee eẽ ree. A'eramũ futat eẽ ruwa 'ga 'jau ojeupe: “Amanũ ako jera'jyra ako re'ã. A'ere pa 'ga 'ã jera'jyra moferawi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe.

⁴³ A'ere Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe kwe pe 'gã nupe ne, 'au je iapoawera ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'ga 'jau eẽ jara 'gã nupe:

—Pe'je eẽ mojemi'waa— 'jau 'ga eẽ jara 'gã nupe.

6

Nasare pe 'ga oawet

(Mateu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Anure Jejui 'ga awau ojewya Nasare pe nũ, waranupawer ipe nũ. Wemimu'e 'gã 'ga erawau ojeupi. ² Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are. A'eramũ enupara 'gã amũ oporesagamũ 'ga ree.

—Ma'ape te 'ga jemu'ei mama'e are nũ'ũ? Awỹja te 'ga amu'akwaap mama'e are nũ'ũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'ja pãjẽ mũ ajee 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gã ajaupe. —Maran ajee 'ga mama'e apoi mĩnamũ nũ, aeremiapoe'ema mama'e apou nũ?— 'jau 'gã ajaupe. ³—Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara rũ agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ga jane mu'e are ifuwet— 'jau 'gã ajaupe. —Yjepana pinara agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ga 'ã jane mu'e are ifuwet. Mari ãẽ ra'yra 'ga te 'ã. 'Ga rewirera 'gã ako 'au jane pyri. Tiago 'ga, Jose 'ga, Judas 'ga, Simão 'ga. Mĩmera 'gã 'ga rewirera. 'Ga renyra 'gã nanẽ 'ã ajemogyau 'au jane pype nũ. Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'e are afuweramũ? Nienuwa'uweri jane 'ga porogytaa— 'jau 'gã ajaupe.

⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramũ 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ 'gã je'ega rerowiaa. A'ere 'ã 'gã 'wyr ipewara 'gã jẽmĩ nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gã miamũ 'ã 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gã nupe. —Nan tee futat ajee 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ je rerowiari. A'ere 'ã je'wyr ipewaramũ jẽmĩ naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ Nuerowiari wejue 'gã 'ga. A'eramũ 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarũme'em 'gã pype. Ojero'wu ma'e 'gã amũ etee 'ga imajarueteu, opo monou 'gã 'arimũ. ⁶ “Naje rerowiari te 'gã 'ã. A'eramũ je 'gã poararũme'em”, 'jau 'ga ojeupe, oporesagamũ 'gã nee.

*Jejui 'ga wemimu'e 'gã monoawet
(Mateu 10.5-15; Luka 9.1-6)*

Aipo awi Jejui 'ga awau Nasare pyri 'ut ma'e amunaw ipe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ⁷ Anure 'ga wemimu'e 'gã majatykau, tusi 'gã majatykau. A'eramũ 'ga opãjẽ monou 'gã nupe mama'eukwaawa pe'aawamũ erekwara 'gã nui. A'eramũ 'ga 'gã mokwasi'wau mukũ juejue 'gã monou kwe pe.

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Jerer imũ ki pẽẽ mama'eukwaawa pepe'a erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁸—Pejemama'ea te kasi ajee peroo ne. Ywyrã etee pẽẽ erawau pejepo pe. Pejemimi'ua miamũ pẽẽ erawawe'em. Mama'e ryrũ, ka'aranũũ. Mĩmera nanẽ pẽẽ erawawe'em nũ. ⁹ Pejepypapaawunepa ete. A'ere pejejyrũa miamũ pẽẽ erawawe'em. Pejepir arewara etee futat pẽẽ erawau. Nan tee futar iki pekwap— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰—'Gã 'wyrarete upe pejewaẽma pẽẽ majepeja 'oga pype etee futat pejejupa. Peo kasi kwe pe pejekou ne. ¹¹ Pejeporogyta renuwe'emamũ kamẽsiete pejewau 'gã 'wyr awi. 'Gã nui pejewau ki pẽẽ pejepytyry'wory'woka. “Nepeenuwi ete oreporogyta. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga amara'neramũ pẽ nee”, 'jau ki pẽẽ 'gã nupe, pejepytyry'woka 'gã neape— 'jau Jejui 'ga wemimono 'gã nupe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga remimu'e 'gã awau peuwara 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree:

—Pejetywer awi pẽpõiriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui. “Je katu'og ape”, pẽẽ 'eramũ 'ga pẽ katu'ogi futari, pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'gã awau 'gã nupe.

¹³ Mama'eukwaawa 'gã ipe'au erekwara 'gã nui. Miarakawenana 'gã imonou ojero'wu ma'e 'gã akag are. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'oka 'gã jero'wu awi.

Juã Batista 'ga jukaukaawet

(Mateu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴ Jejui 'ga rera okwasi'wasi'wau kwe pe. A'eramũ Erote 'ga nanẽ 'ga rera renupa nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awỹja te poromũ? Aeremiapoe'ema te a'e 'ga wapo a'i kũi— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Juã Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'i nũ. A'eramũ nipo 'ga a'eramũ janeremiapoe'ema resaukaa janee— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁵ A'ere amumera 'gã 'i:

—Eliasi 'ga nipo 'ut ojewya rai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

Amumera 'gã 'jau:

—Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, ymãwarera 'jawewara 'ga futat— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ Aipo ajaupe 'gã 'e renupawe, Erote 'ga 'jau:

—Juã Batista futat 'ut oferapa rai'i nũ. Ajuwonogukat agawewi ako je 'ga ikue. A'etea sipo 'ga oferawu'jap nũ— 'jau Erote 'ga 'gã nupe.

¹⁷⁻¹⁸ Ymã Erote 'ga wewirera 'ga remireko eẽ pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi eẽ pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramũ 'ga eẽ rerekou katu rakue. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe:

—Nia'wyrri nanuara. Ejewirera remireko 'ã erepojeka 'ga wi. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peko awi pejejuemireko are”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ã ereapo “Peapo awi” 'jawera rai'i. A'eramũ ene etywereteramũ ekou Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Juã 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramũ Erote 'ga amara'neramũ Juã 'ga ree, 'ga pofaa, 'ga munewukaa moromunepawa pype.

¹⁹ Erotiasi eẽ Juã 'ga raykau 'ga 'eawer are. A'eramũ eẽ afuwereteramũ 'ga ree. ²⁰ A'ere Erote 'ga kyjei 'ga juka awi. “Esage ma'e 'ga, Ku'jywa 'ga remiayua 'ga”, 'jau Erote 'ga Juã 'ga upe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga juka awi. A'eramũ 'ga 'ga jukaukare'ema Erotiasi eẽ upe. 'Ga je'egamũ Erote 'ga wapyakau Juã 'ga je'eg are. 'Ga je'ega renupawe 'ga 'jau ojeupe: “Maran je 'ga rerekou 'ũ”, 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga nokwaawi futari. ²¹ A'ere Erotiasi eẽ Juã 'ga juka rapesagi etee futat akou.

U'aawera 'ara rupi Erote 'ga maraka apou. A'eramũ 'ga kwaiwete 'gã mo'wy'wya omaraka are. Opoirũ, jefaruu 'wyrriat, Garireja ywy pewara 'gã 'wyrriari. Mĩmera 'gã 'ga imo'wy'wya oje'wyr ipe. A'eramũ 'gã wemimo'wyrera 'gã mojemi'waa. ²² 'Gã jemi'waaw ipe Erotiasi eẽ ra'yra eẽ awau osou ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gã nowase. A'eramũ Erote 'ga aku'iramũ eẽ jeroky are wemimo'wy'wyrera 'gã netee. A'eramũ Erote 'ga 'jau eẽ upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga eẽ upe.

²³ A'eramũ 'ga 'jau nũ:

—“Ma'ja te erefutat?” a'e ako je enee ko. Eneremifutara etee futat tamono enee 'jau, a'e ako je enee ko. Na'e ekoetei je enee. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ je 'i. Amono futat je enee— 'jau 'ga eẽ upe.

²⁴ A'erauwe eẽ awau imome'wau oy eẽ upe. A'eramũ eẽ 'jau eẽ upe:

—Ma'ja te je aenüi kĩa upe?— 'jau ëë oy ëë upe.

—“Juã Batista kĩa akagera erurukat imonogukaa wã nupe jee”, ere ki kĩa upe— 'jau ëë wa'yra ëë upe.

²⁵ A'erauwe ëë ra'yra ëë awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juã Batista kĩa akagera erurukat paratu pype imonogukaa wã nupe jee kĩa. 'Awauwe je ifutari— 'jau ëë 'ga upe.

²⁶ A'erauwe Erote 'ga u'arasigamü aipo ëë 'erauwe. Niporujukaweri 'ga Juã 'ga ree. A'eramü 'ga a'eramü u'arasigamü. “Ma'eramü je 'jau ëë upe ra'e 'ü: Eneremifutara tamono enee 'jau, 'jau ëë upe ra'e 'ü”, 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamü. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gã nemianuwamü aipo 'ga 'i ëë upe. A'eramü 'ga ojenosü. “Kasi 'gã a'e pe je iapoe'emamü naje rerowiari ne kwy, 'gã nekoi je'me are ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

²⁷ A'eramü 'ga a'eramü jefaruu 'gã amü monou Juã 'ga juwonogukaa.

—Moromunepawa pype Juã 'ga 'amamü. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramü pëë 'ga akagera rerua paratu pype ëë upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau 'ga ajuwonoka. ²⁸ A'eramü 'gã paratu pype 'ga akagera rerua ëë upe. A'eramü ëë erua oy ëë upe rakue.

—Kweramü a'ni— 'jau ëë oy upe.

²⁹ “Erote 'ga 'ga jukaukat 'ga upe” 'e renupawe Juã 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype rakue.

A'eramü Erote 'ga wea'aramü Juã 'ga ree, Jejui 'ga rera renupawe.

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Luka 9.10-17; Juã 6.1-14)

³⁰ Ko'iko'i ete Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya nü. A'eramü 'gã wemiapofera mome'wau Jejui 'ga upe. Oporogyta nanë 'gã imome'wau 'ga upe nü. ³¹ Kwaiwete 'gã ajatykau Jejui 'ga ree. A'eramü Jejui 'ga ojem'i wararüme'em wemimu'e 'gã netee. A'eramü Jejui 'ga 'jau wemi-monofera 'gã nupe:

—Pe'je soo awotywe'eme jarepytu'wau ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³² A'eramü 'gã tee awau u'aa yaruu pype. ³³ A'ere kwaiwete 'gã 'gã oa resagi.

—Oo Jejui 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramü amunaw ipewara 'gã ojeko'woka 'ga piara rupi awau ujãna ypia wyri owaëma 'gã nenune.

³⁴ Ojekog ire Jejui 'ga uëma yaruu awi. Wenune 'ut ma'efera 'gã nesakawe, Jejui 'ga ajemuaëma 'gã nee. “Karupa'mi jare'ema 'jawe pa 'gã jemogyi jee nü”, 'jau 'ga ojeupe. Ni'wyriari 'gã. A'eramü 'gã omogytawe'emamü. A'eramü 'ga a'eramü ajemuaëma 'gã nee. A'eramü 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³⁵ Kaaruwamü Jejui 'ga remimonofera 'gã 'jau 'ga upe:

—Kaarup ki 'ei. Nitywi futari mama'ea 'au 'gã nemi'uramamü— 'jau 'gã 'ga upe. ³⁶ —Emono 'gã jarejewi. Too 'gã amunawa mü pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁷ A'ere Jejui 'ga 'i 'gã nupe:

—Pëë te mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramü 'gã 'jau:

—Kuu. Mytuna 'gã nü'ü. Tusëtu ka'aranüü oo kanape'i muawamü 'gã nupe küi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁸ A'eramü Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nü:

—Marāmaran te kanape'i pyu pētyp? Pe'je pejewau esaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā awau esaka. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Sīku etee kanape'ia. Mukū'i'ī etee ipira'ia 'jau ra'e— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'eramū 'ga 'jau ojee ajatyka ma'e 'gā nupe:

—Pe'je pejepojo'oka'i pejejau pejeapyka juo'wi 'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe 'gā opojo'ojo'o'giramū wapyka juo'wi 'arimū. Peu sēg 'gā wapyka. Peu sīkwēta 'gā wapyka. Peu sēg 'gā wapyka nū. Nan tee futat 'gā wapyka juo'wi 'arimū. ⁴¹ A'eramū Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramā'jāu ywau opo pe. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'erauwe 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gā nupe. Omowowogamū ojeme'yita 'gā nupe. Ipira'ia nanē ojeme'yita 'gā nupe. A'eramū 'gā imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ⁴² A'eramū wapyk ma'e 'gā juejue ojemi'waa wewegamū jui.

—Janeruwarete 'ga kumia ome'yi janee— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū 'ā jane jarejewegamū jarejupa. Jarejuwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ā jane ty'ara reruwi— 'jau 'gā ajaupe.

⁴³ A'eramū Jejui 'ga remimu'e 'gā emyrera mono'oga ijaga yrū pype. Tusi yrupemūa 'gā imatyneema emyrera pyu. ⁴⁴ Sīku miu agawewi kūima'e 'gā pytuna. A'etea 'gā na'upawī kumia. Wewegamū 'gā jui.

'Yrajape 'arimū Jejui 'ga ataawet

(Mateu 14.22-33; Juā 6.16-21)

⁴⁵ Emyrera 'gā ijag ire Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Pe'je pejewau peje'aa yaruu pype. Pesaita pe pejewau pejeyaapa je renune. Je apyta ra'ne. Tamono 'gā 'gā 'wyr ipe 'jau nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'i.

⁴⁶ Ojewi 'gā o re Jejui 'ga awau ojeupia wytyra rupi. 'Uwarete 'ga upe 'ga awau oporogytau. Ojetee'i futat 'ga awau akou. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ypytunimū Jejui 'ga wemimu'e 'gā nesaka. Ypiauu pyter ipe 'gā 'upa. A'ere ywytua napywurukari 'gā nupe. A'eramū Jejui 'ga ku'em ja'wyja'wyrāmū awau 'gā nepejāna. 'Y rajape 'arimū 'ga awau watau. “Tafen 'gā 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. Ojepyu 'ga kwap ja'wyja'wyrāmū 'gā 'ga resaka.

⁴⁹ —Ma'ja katu 'ut kweramū janee?— 'jau 'gā ajaupe. —Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau 'gā amū wafukaita ajaupe.

⁵⁰ A'eramū 'gā okyjau ajemogyau. 'Gā kyjea 'gā pifuaka'roka.

A'erauwe Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojut pē newiri— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵¹ A'erauwe 'ga awau yaruu pype u'aa 'gā pyri. A'erauwe ywytua wojeramū 'gā nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gā yyi ajemogyau. ⁵² Naeapyoi 'gā kanape'i jeme'yitawer are. Naeapyoi wejue 'gā Jejui 'ga ree. A'eramū 'gā okyjau 'ga wi.

Genesare ywy pewat

(Mateu 14.34-36)

⁵³ A'eramū Jejui 'ga awau oyaapa wemimu'e 'gā netee. Awau 'gā ojekoka Genesare ywy are. ⁵⁴ Yaruu awi 'ga ēmauwe peuwara 'gā Jejui 'ga kwaapa. ⁵⁵ A'eramū 'gā awau ujāna ojero'wu ma'e 'gā nerua amunaw

awi. Amunawa moy moyka ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nupawa pype Jeju 'ga upe. ⁵⁶ Jeju 'ga waw ipe 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nuga 'ga kwapaw ipe. Amuna'wi'i pewara 'gã, amunawarete pewara 'gã, jũ mewara 'gã. Mimer awi 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nuga 'ga rape pe.

—Tene 'gã eneraity pypireme'ywa pyygi ene wi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga raity pypireme'ywa pyygarera 'gã ajaruete pawamũ najuejue etee futat.

7

Judeu 'gã nemiapo

(Mateu 15.1-9)

¹ Anure fariseu 'gã amũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee ajatykau Jeju 'ga ree. Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gã poromũ.

² Jeju 'ga remimu'e 'gã jemi'wara resaka ajemogyau. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Nojepoei 'gã ojemi'war enune jareypy je'egawer imũ— 'jau 'gã ajaupe. —Nuapoi 'gã jarejemiapoa ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

³ Judeu 'gã mama'ea wapo oypy je'egawer imũ etee futat. Fariseu 'gã taetu iapou. Ojemi'war enune 'gã ojepoeipoeita. ⁴ Wemimurera kumia nanẽ 'gã ipireipireita nũ. Oypy 'gã je'egawer imũ etee futat kumi'wawa nanẽ 'gã ipireita nũ. Kaneeku, 'y ryrũ, japepo. Mĩmera 'gã opirei. Oypy 'gã je'egawer imũ etee futat 'gã iapou.

⁵ A'eramũ fariseu 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee oporonupa ee Jeju 'ga upe:

—Ma'eramũ ajee eneremiayuwa 'gã nuapoi mama'ea jareypy 'gã je'eg ymaner imũ 'ũ? Nojepoei nanẽ 'gã 'ã jareypy je'egawer imũ ojemi'war enunewe— 'jau 'gã Jeju 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pěẽ 'ã “mama'e esagea ore aruapo”, pe'je numiamũ. A'ere 'ã pě'me ate pejemogyramũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga, 'jau futatee 'gã jee”, 'jau Janeruwarete 'ga.

“A'ere 'ã 'gã 'meramũ te. Nomỹi 'gã weaa je ree. Naje rerowiari tãmějẽ 'gã.

⁷ U'eawer are etee 'gã jamu'ei. A'ere 'gã 'jau ajaupe: Jarejuwarete 'ga je'eg are je pě mu'ei, 'jau futatee 'gã ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe, oje'ega moywyradena.

⁸ —Nepeenuwi agawewi 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega pejemogyau. Na'ga je'eg imũ rui nanẽ pěẽ mama'e apou nũ. Tesirũmera 'gã je'eg imũ etee 'ã pěẽ mama'e apou— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁹ —Pejepoia 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega renuw awi. A'eramũ 'ã pěẽ pejemifutar imũ etee mama'e apou. ¹⁰ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejey ěẽ je'ega nanẽ ianupa etee nũ”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga upe rakue. “Ujara 'gã kurapara 'gã ki peapisi”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. ¹¹ A'ere 'ã pemu'e 'gã 'gã jara 'gã nee 'gã je'ega renuw etee'em are. “Pejajara 'gã nupe mama'e are pejeporomonowere'emamũ ki pe'je 'gã nupe: ‘Pě nupewara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'ĩ. A'eramũ je mama'e mũ monowe'em pě nupe’, 'jau futatee ki pěẽ pejajara 'gã nupe. ¹² A'eramũ ki pěẽ imonowe'em

pejejara 'gã nupe", 'jau 'ã pëë 'gã mu'jau tywet pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹³—Aipo 'jaramũ pëë Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema pejejemogyau. Tesirũmera 'gã je'egawer imũ te 'ã pëë mama'e apou. Namĩmera etee rũi futat pëë iapou. Amumeramũ taetu ajee 'ã pëë mama'e tywera peapo— 'jau Jejui 'ga fariseu 'ga nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã neewe.

Ae motyweawa 'ga imome'uawet
(Mateu 15.10-20)

¹⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejeapyakau jeje'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pëë pejejeapyoramũ ee pejejemogyau. ¹⁵⁻¹⁶ Napë pype oo ma'efera rũi pë motywet Janeruwarete 'ga upe pë mogyau. Pë nui uëm ma'ea te pë motywet Janeruwarete 'ga upe. Pëje'egaiwa te pë motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁷ A'ere Jejui 'ga mytuna 'gã nejaa awau osou 'og ipe wemimu'e 'gã netee. 'Og ipe ose re 'ga remimu'e 'gã oporonupa 'ga upe:

—A'eramũ ene ma'ja upe poromũ 'jau ra'e 'ũ? Norereapyoi ore ene 'e are ki 'ei— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pëë nanë nipo nepëneapyoi we ee ra'e ki sa? Ekoay pëë na'e ki 'ei. Pëë nanë meewe etee pëneapyo ee ra'e ki 'ei? Nepëneapyoi ymani te 'ã pëë je'eawer are a'i kũi. Pejejemi'waa nipo pëë. A'eramũ nipo pëë pejejemi'u monou pejejuru pe. A'ere nipo pëë imokona. ¹⁹ Pënemi'ua osou pënawyrũ pype etee futat. Nokwasi'oi pëwywitera pype. Pënawyrũ pype etee futat mama'e oi. A'eramũ okwapa etee pë nui. A'eramũ mama'ea pë motywerukare'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aiporamũ futat Jejui 'ga 'i 'gã nupe: “Nitywi futari pënemi'ue'ema mũ mama'ea” 'e upe futat 'ga 'i poromũ.

²⁰ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pëwywter awi 'ut ma'efera tee pë motywet Janeruwarete 'ga upe. ²¹ Mama'e tywer are etee pëë pejejea'aramũ. A'eramũ pëë mama'e apou pejejea'ar imũ etee futat. 'Ga amũ wea'aramũ mama'e are amunarũ are. A'eramũ 'ga amunarũ ee. 'Ga amũ wea'aramũ oporojuka are. A'eramũ 'ga oporojukau. ²² 'Ga amũ wea'aramũ wemirekoe'em are ako are. A'eramũ 'ga akou kũjã ëë ree. 'Ga amũ wea'aramũ okaraemã momytun are etee. A'eramũ 'gã okaraemã momytuna ekoete. 'Ga amũ wea'aramũ mama'e tesirũ apo are te. A'eramũ nipo 'ga otyweramũ akou Jarejuwarete 'ga upe. Wemifutar imũ etee o'meramũ. Wea'ar imũ etee ajuago'wau ajemogyau. 'Gã amũ ajurekoayau. 'Gã amũ ojerowiaraiapa etee ojee. 'Gã amũ ojemuarũme'em. ²³ Mĩmera 'ã pëë iapou pejejemifutar imũ etee futat. A'eramũ pëë mĩmera apoaramũ te pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Napënemi'ua rũi pë motywet 'ga upe. Pejepoeje'ema miamũ nepë motyweri 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'gã motyweawa mama'e are etee.

Judeue'ema ëë
(Mateu 15.21-28)

²⁴ A'ere Jejui 'ga awau pe awi. Tiro 'jawa pyri 'ga awau. Awau osou peuwara 'gã amũ 'wyr ipe.

—Je mome'u kasi pejepe ne. “Au 'ga ruri akou”, pe'je kasi ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'ga rera nimimawi futari. ²⁵ A'eramū kūjā ēē mū 'ga rera renupa. Mama'eukwaawa 'up ēē ra'ya ēē pir are. A'eramū ēē 'ua wapyka wenupy'āu Jejuī 'ga rowase, 'ga rera renupawe. ²⁶ Najudeu arūi agawewi ēē. Sirufenisi pewara ēē te. Poromū 'ut oporogytau Jejuī 'ga upe:

—Mama'eukwaawa epe'a jera'ya kynā wi, a'e je tejua enee— 'jau ēē 'ga upe.

²⁷ A'ere 'ga 'i etee ēē upe:

—Sā'ā ae kunumīa mama'e 'ue'emamū ae kunumī remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je. Judeu 'gā poaawamū je ruri 'au wyw pe ikue— 'jau Jejuī 'ga ēē upe.

²⁸ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere wywu mama'e 'ar ire wā neymawa i'ui futari— 'jau ete ēē 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau ēē upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e a'i ī. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nū. Mama'eukwaawa ojepe'a 'awamū enera'ya ēē wi— 'jau 'ga ēē upe.

³⁰ A'eramū kūjā ēē awau ojewya oje'wyr ipe nū. ēē ra'ya ēē 'upa anuruka okama pype. Jaruete ēē 'upa. ēē pirowara ojepe'au awau ēē wi ra'e.

Iapyae'ema 'ga

³¹ Jejuī 'ga awau pe awi. Sidoma pyu 'ga okwapa. A'ere 'ga awau Tekapuru wyw raapa awau owaēma Garireja ypiauu upe. ³² A'e pe kūima'e 'gā amū iapyae'ema 'ga rerua Jejuī 'ga upe. Nuenuwi 'ga mama'ea. Nije'ēkarakatui nanē 'ga nū. A'eramū 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Epo emono 'ga 'arimū. Tajekatu'ok 'ga 'jau— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

³³ A'eramū Jejuī 'ga 'ga pe'au mytun awi. A'erauwe 'ga ofā monou 'ga apya rupi. 'Ga apya rupi ofā mono re 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga kū are. ³⁴ 'Ga kū are weny mono re Jejuī 'ga wowowramū ywau ojeptyuekyjayau. A'e pe 'ga 'jau:

—Ejeawopytymo'wok 'ga wi— 'jau 'ga.

(Oje'eg imū 'ga 'i *Efata*. *Efata* 'ea ejeawopytymo'wok 'ga wi 'ea futat poromū.)

³⁵ A'erauwe iapyae'ema 'ga wapyakwafugamū. 'Ga kūa nanē ojekatu'oka nū. A'eramū 'ga oje'eg esageayramū. ³⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau esakarera 'gā nupe:

—Pemome'u kasi ne— 'jau 'ga 'gā nupe numiamū.

A'ere 'ga rera nikokawi futari. A'ere 'gā 'ga rera muāi kwe pe.

³⁷ 'Ga rera renupara 'gā wea'aramū 'ga ree ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—A'jeteetewi 'ga mama'e apoi ki sa! Iapyae'ema 'gā miamū 'ga imuapyau. Ije'ege'ema 'gā nanē 'ga imoje'egukaa— 'jau 'gā ajaupe.

8

Kwaturu miu 'gā mojemi'waawet (Mateu 15.32-39)

¹ Anure 'gā awau ajatykau Jejuī 'ga ree nū. Kwaiwete 'gā awau ajatykau 'ga ree. Temi'u teepawamū Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

² —Ajemuaēm je tekou 'gā nee. Muapyt 'ā 'gā kaaruwamū jane pyri. A'eramū 'awamū 'gā nemi'urama atEEPawamū 'gā nui. ³ A'eramū je teporomonowere'emamū 'gā nee 'gā nemi'urame'eme. Kasi a'e pe ty'ara 'gā pifuaka'rogi woga piara rupi 'gā oramū ne, a'e je. A'eramū je teporomonowere'emamū 'gā nee tejewi, 'gā nupe mama'e monowe'emamū. Kasi 'gā oje'wyr ipe awau 'gā manūaiwi ty'ara upe ne. Amumera 'gā taetu nā'ā muku awi 'ut re'ā, a'e je— 'jau Jejui 'ga wemimu'e 'gā nupe.

⁴ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoi nū'ū. Nitywi mama'ea 'au. Mō awi sipo ore mama'e muri 'gā mojemi'waawamū?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Marāmaran pēkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Sete ete ipytuna— 'jau 'gā 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:

—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā wapyka.

A'ere 'ga kanape'i pyyka opo pe. A'ere 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete 'ā mama'ea eremut ore. Ene te 'ā eneresage ore, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gā nupe. Omowowogamū ojeme'yita 'gā nupe. A'eramū 'gā imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ⁷ Ipira'ia nanē niapoi nū. A'ere Jejui 'ga eroje'ega opo pe 'Uwarete 'ga upe nū, 'ga muorypa ee. A'eramū 'ga ipira'i monou wemimu'e 'gā nupe. A'erauwe ipira'ia ojeme'yita nū. A'eramū 'ga remimu'e 'gā imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ⁸ A'eramū 'gā ojemi'waa wewegamū. Weweg ire Jejui 'ga remimu'e 'gā emyrera mono'oga imonou yrūū pype. Sete yrupemūūa 'gā imatyneema. ⁹ Kanape'i 'warera 'gā pytuna kwaturu miu agawewi 'gā pytuna.

'Gā jemi'war ire Jejui 'ga 'gā monou 'gā 'wyr ipe nū. ¹⁰ A'eramū 'ga u'aa yaru pype wemimu'e 'gā netee. Awau 'gā oyaapa awau ojekoka Taumanuta wyy are.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gā enūinawet

(Mateu 16.1-4)

¹¹ Peu fariseu 'gā amū 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nuerowiari 'gā 'ga. “NaJarejuwarete 'ga pājē mū rūi 'ga mama'e apoi”, e'i etee 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'ua 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amū ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamū 'jau. “Jarejuwarete 'ga pājē mū futat 'ga aeremiapoe'ema apoi ra'e”, taru'e enee 'jau. A'eramū ene mama'e apou 'ga pājē resaukaawamū ore— 'jau 'gā 'ga upe.

¹² A'eramū Jejui 'ga ojeptyuekyita 'gā nee. A'ere 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je pēnemiapoe'ema pē neape. Naje rerowiari futari pejepe. A'eramū je mama'e apowe'em pēnemiesagamū— 'jau ete Jejui 'ga 'gā nupe.

¹³ A'eramū Jejui 'ga awau 'gā nui nū. Yaru pype 'ga awau u'aa wemimu'e 'gā netee. A'eramū 'gā awau oyaapa.

*Wemimu'e 'gã momoranupawet**(Mateu 16.5-12)*

¹⁴ A'ere 'ga remimu'e 'gã nuerooi kanape'i ojeupi. Amoka'jam 'gã erooa. Majepei'ia te 'gã erawau. ¹⁵ A'e pype Jeju'i 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejea'gu ki fariseu 'gã nui, 'gã mani'oko'o jopypeaw awi. Erote 'ga ma'e awi 'jau ki pejejea'gwau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kanape'i rerura ako jane simoka'jam ko. A'eramũ 'ga poromũ 'jau janee kũi— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁷ A'ere Jeju'i 'ga 'gã 'e renuwi. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naje rerowiari tãmjẽ pejepe pejejemogyau ki sa. Ma'eramũ nã'ã aipo pe'je pejejaupe re'ã. “Kanape'i rerure'em are 'ga 'i poromũ janee”, pe'je re'ã— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ sipo pẽẽ pejejeapyoe'emamũ je'eawer are pejejemogyau 'wei? ¹⁸ Pẽnea 'ã pẽẽ numiamũ. A'ere 'ã nepeesagi mama'ea. Pejeapyaramũ 'ã numiamũ. A'ere 'ã nepeanuwi jeje'ega. ¹⁹ Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Siku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou siku miu kũima'e 'gã mojemi'waawamũ ai'i. 'Gã jemi'wapaw ire marãmaran ajee yrũa pematyneem emyrera pyu rai'i?— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe.

—Tusi yrũa ako tyneema ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jeju'i 'ga oporonuwu'japa ee 'gã nupe nũ:

—A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gã mojemi'waawamũ ai'i nũ. 'Gã jemi'wapaw ire marãmaran yrũa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Sete yrũa ako tyneema ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

²¹ A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Nepẽeapyo'i we tãmjẽ pẽẽ ee? “Pejea'gu ki fariseu 'gã mani'oko'o mojoypeaw awi”, a'e ako je pẽ nupe ko. A'ere ako je nakanape'i upe rũi je 'i ko. “Gã nemimu'e morogyta awi ki pejea'gu”, a'e te je ako pẽ nupe ko— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe.

Eae'ema 'ga

²² A'ere Jeju'i 'ga awau owaẽma Pesaita 'jawa upe wemimu'e 'gã netee. A'eramũ peuwara 'gã amũ eae'ema 'ga rerua Jeju'i 'ga upe.

—Epoa emono 'ga rea 'arimũ. 'Ga rea tajekatu'ok 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'erauwe Jeju'i 'ga eae'ema 'ga popyyka 'ga rerawau 'ga renuẽma amunaw awi. A'erauwe 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga rea are. A'ere 'ga opo monou 'ga 'arimũ. A'ere 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereesak te mama'ea 'awamũ?— 'jau 'ga 'ga upe oporonupa ee 'ga upe.

²⁴ A'eramũ eae'ema 'ga 'jau 'ga upe:

—Aesak futat je numiamũ. A'ere 'gã 'ywa 'jawe etee jee wesagamũ— 'jau 'ga Jeju'i 'ga upe.

²⁵ A'ere Jeju'i 'ga opo monou'japa 'ga rea 'arimũ nũ. A'eramũ te 'ga mama'e resagi katu. ²⁶ A'erauwe Jeju'i 'ga eae'emera 'ga monou 'ga 'wyr ipe nũ.

—Eje'wyr ipe ekwap. Ereo kasi amunaw ipe ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga monou 'ga 'wyr ipe nũ.

*Pedro 'ga Jeju'i 'ga mome'uawet**(Mateu 16.13-20; Luka 9.18-20)*

²⁷ A'ere Jejui 'ga awau Sesariafiripai ywype wemimu'e 'gã netee. Awaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gã jee jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe oporonupa ee 'gã nupe.

²⁸ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—“Juã Batista 'ga te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ”, e'i amumera 'gã enee jepi. Amumera 'gã: “Eliasi 'ga nipo 'ã 'ut ojewya rai'i nũ”, 'jau enee. Amumera 'gã: “Jarejuwarete 'ga je'ega mome'warera 'gã amũ te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ. 'Agamũ 'ua oporogytau akou janee nũ”, 'jau 'gã enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹—Pěẽ nũ. Ma'ja pe'je ajee jee jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ene Jarejuwarete 'ga remimurera, aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemome'u kasi ajee aipoa 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

Amanũawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Luka 9.22-27)

³¹ Aipo pe futat Jejui 'ga ajukaawama mome'wau ypy ypy wemimu'e 'gã nupe.

—Je 'ã pẽneki'yr ymanera. A'ere nipo 'gã anurenure'i je rereko tyweretei. 'Wyriara 'gã nipo je reroyrũmũ. Judeuramũ jane 'wyria'ri, mainana 'wyriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã nipo je reroyrũ. A'eramũ nipo 'gã je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³² Jejui 'ga ajukaawama mome'wau katu tãmějě 'gã nupe. A'eramũ Pedro 'ga 'ga rerojepe'au'i 'gã nui. A'eramũ 'ga oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Nene rereko tywera'uweri 'gã nũ'ũ. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gã nupe kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³³ A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu wemimu'e 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyriara ene mu'eukat poromũ jee, ki Pedro. “Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau”, e'i te Satanasi jee. A'eramũ poromũ ene mu'eukaa jee kũi. NaJarejuwarete 'ga remifutar imũ rũi ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imũ te ere aipo 'jau jee— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

³⁴ A'ere Jejui 'ga mytuna 'gã majatykau ojee, wemimu'e 'gã neewe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki pějě jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejekereko tywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. “Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁵ —“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara 'gã naně nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Amumera 'gã te nipo ajee e'i “tene 'gã je jukai kwy. Je napoira'uweri 'ga mome'u awi”, 'jau. Aipo 'jara 'gã etee awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁶—Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã naně ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nomỹi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemã me'yi are etee 'gã

fueweramū. A'ere 'gā je rerowiar are jēmī wea'are'emamū. A'eramū 'gā awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee nanuara 'gā awau. Peu oo re 'gā nuēmarūi futari jui. ³⁷ Nitywi mama'e mū mama'eukwaawa rapyaw awi 'gā nenū'jāawamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁸—'Awamū ete 'gā naje rerowiari futari. Nomŷi futari 'gā weaa je ree. Kwaiwete 'gā mama'e tywera etee iapou. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā o'meramū je rerowiare'ema 'gā nupe. “Na'ga rerowiaara rūi je”, 'jau futatee nipo 'gā ajemogyau 'gā nupe. Ojenosī 'gā jeje'ega mome'u awi. “Je 'ā Jejui 'ga remiayuwa”, 'jawe'em 'gā. Aipo 'ea 'gā enosōu. A'eramū nipo je anure tejewya je nanē futat aipo 'gā nui tejenosōu. Tejuawa rupi je ruri Tejuwarete 'ga renyfuga pype, ywagipewara 'gā nenyfuga pype 'jau. A'eramū je aipo 'ara rupi tejenosōu tekwakuparera 'gā nui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

9

¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Anure nipo pēē mū je resak pejepe pejemanūme'ēwe peje'wyrīaramū je rekoa. Jarejuwarete 'ga pājēa nipo pēē mū esaka — 'jau 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau.

*'Gā neape Jejui 'ga jesowo'gōkawet
(Mateu 17.1-13; Luka 9.28-36)*

² Anure seis oser ire Jejui 'ga awau ywyty'rarimū. Muapya 'gā etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimū ojeupi. Peu Jejui 'ga ojesowo'gōka 'gā neape. ³ 'Ga raitya waparasingamū 'ga ree. Iaparasing enyfuk te 'ga raitya 'ga ree. ⁴ A'erauwe 'gā Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gā 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. ⁵ Ywag awi 'ut ma'e 'gā nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe. —Muapya tapŷja taruapo pē nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

⁶ Jejui 'ga remimu'e 'gā kyjea 'gā nerekou. A'eramū Pedro 'ga u'akwaawe'emamū poromū 'jau Jejui 'ga upe. ⁷ 'Ga porogytapaw ire ywasiga 'ua ojypa 'gā nee nū. A'e rupi futat Janerwarete 'ga oje'ega mua 'gā nupe:

—Koromū futat Jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramū ki pēē 'ga je'eg are pejeapyakau— 'jau Janerwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gā nupe.

⁸ A'erauwe 'gā warekou. A'ere 'gā Jejui 'ga etee futat esagi 'ga 'amamū. Ywag awi 'ut ma'efera 'gā awau ojeupia ywasiga rupi 'gā nui nū. ⁹ Ywytyr awi 'gā neruaw ipe Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gā nupe ne. Pejejeki'yramū je feraw ire tāmējē tepemome'u 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Aipoa 'gā nomome'ui futari 'gā nupe. A'ere 'gā naeapyoī 'ga 'eawer are, “Je feraw ire” 'eawer are. A'eramū 'gā imome'waukaa ajaupe:

—Ma'ja upe 'ga aipo 'jau janee nū'ū? Ma'ja are sipō 'ga jane mu'ei? Ma'ja upe sipō 'ga 'i “jeferaw ire tepemome'u 'jau”, 'jau janee— 'jau 'gā ajaupe.

¹¹ A'eramū 'gā oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Ma'eramū ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'i 'ū: “Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: 'Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gā nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimonorama 'ga oi ojesaukaa 'gā nupe’, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue”, 'jau 'gā imome'wau ore— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹²⁻¹³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'gā 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. “Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejepoia pejetywer awi. Janeruwarete 'ga tepē mogy wemiayuwamū 'jau”, 'jau ako 'ga awau pē nupe ai'i, je renune ai'i. Juā Batista 'ga futat Eliasi 'ga 'ut 'jawamū. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramū 'gā 'ga rerekou tyweaete wemifutar imū etee 'ā rai'i. Anure nipo 'gā je miamū je rereko tyweretei 'ga 'jawerimū futat. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe je rereko tyweaw are rakue. A'eramū nipo 'gā je rerekou tyweaete je reroyrūmū 'ga 'eawer imū etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Kunumī 'ga katu'okawet

(Mateu 17.14-21; Luka 9.37-43)

¹⁴ Wwytyr awi otyw ire 'gā 'gā nesaka kwaiwete wemimu'e 'gā wwyri. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amū oporogytau 'gā nupe. ¹⁵ A'ere 'ga resakawe mytuna 'gā oporesagamū Jejui 'ga ree. A'eramū 'gā awau ujāna 'ga rapeje'ega. ¹⁶ A'erauwe Jejui 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ja are te pejamue pejepupa ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁷ A'eramū kūima'e 'ga amū mytuna 'gā pyter awi oje'ega mua 'ga upe:

—Teja'yra 'ga je arut enee, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramū mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema. ¹⁸ Mama'eukwaawa 'ga pykawe 'ga moywyrupāu 'ga monou 'ga retyka. A'eramū 'ga moyp-ipa, 'ga mua'jykā'jykāina 'ga motyjuita. A'eramū 'ga mopifuakare'ema 'ga mogou. “Pepe'a 'ga wi”, a'e futat je eneremimu'e 'gā nupe ko numiamū. A'ere 'gā nope'ai ete 'ga wi ko— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranīme gatu nipo 'ā je rowiat pejepe pejemogyau? Ymā agawewi 'ā je pē mu'ei. A'etea nipo 'ā naje rowiar ymani pejepe 'ja. “Nakoa'uweri je namutamutat pē pype”, a'e agawewi je 'ā pē nupe— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe, tesirūmera 'gā neewe futat. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁰ A'erauwe 'gā 'ga rerua. A'ere Jejui 'ga resakawe 'ga pirewara 'ga moyyita 'ga monou 'ga retyka 'ga mojerejerepa ywyu. 'Ga motyjuita 'ga juru rupi.

²¹ A'eramū Jejui 'ga oporonupa ee kunumī 'ga ruwa 'ga upe:

—Maranīme te mama'eukwaawa ruwi enera'yra 'ga pir are rai'i 'ū?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga ruwa 'ga 'jau 'ga upe:

—'Ga kunumīa we futat mama'eukwaawa wereko opir are ikue— 'jau 'ga ruwa 'ga 'ga upe. ²² —Amumē mama'eukwaawa 'ga monoukaa 'ga retyka tata pe jepi. Amumē 'ga momorukaa 'y pe, 'y pe 'ga jukaawamū jepi numiamū. A'eramū ore 'ga rerua enee. Maran gatu nipo ene nanē ipe'awe'em 'ga wi nū. Ejemuaēm ore ree jera'yra 'ga retee— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ —Tejerowiamũ je mama'e apoi pẽ nupe. Nitywi futari mama'ea jeremiapoe'ema, pẽẽ je rerowiaa 'eramũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁴ A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Arowiat je ene. Ejerowiar ywyapiukat jee— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.

²⁵ A'eramũ mytuna 'gã 'ua ajatykau 'gã nee. 'Gã nesakawe Jejui 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Ejepe'a 'ga wi. Erejewyt kasi 'ga upe ne— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

'Ga pirowara aipo 'ga kunumĩ 'ga muapyaukare'ema, 'ga moje'egukare'ema 'jau.

²⁶ Ojeupe Jejui 'ga 'eramũ 'ga pirowara 'ga mopapaga, 'ga maema. A'eramũ ojepe'au 'ga wi. Amanũ ma'e 'jawe 'ga monou 'ga retyka. A'eramũ esakara 'gã 'jau ajaupe:

—Amanũ ete nipo kwe 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

²⁷ A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'ga popyyka 'ga mafu'ama. ²⁸ A'ere Jejui 'ga wemimu'e 'gã nerawau 'gã nerousou 'og ipe. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran ajee ore norope'aarũi 'ga wi ra'e 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporogytai tãmjẽ Jarejuwarete 'ga upe pejejemogyau. A'e are nepẽfuakari'i nanuara apou. A'eramũ 'ã pẽẽ a'eramũ 'ga pirowara pe'aarũme'em 'ga wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Amanũawama 'ga imome'wau'japa

(Mateu 17.22-23; Luka 9.43-45)

³⁰⁻³¹ A'eramũ Jejui 'ga awau aipo awi, wemimu'e 'gã netee. Garireja ywy raapa 'gã awau. Wemimu'e 'gã mu'ea 'ga ifutaa. “Nafutari je mytuna 'gã tejeko kwaawa. Tamu'e tejemimu'e 'gã etee tejee 'jau”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo 'ga amũ anurenure'i je mono ae a'wyre'ema 'gã po pe. Janeruwarete 'ga nipo je pyygukaa je ree iporomutare'ema 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo 'ga imuapyra 'ara rupi je moferawi nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³² A'ere 'gã naeapoyi 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã “simome'uukat 'ga upe 'jau”, 'jau 'gã ajaupe numiamũ. A'ere 'gã jenosĩ 'ga upe imome'uukar are.

Esageay ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 18.1-5; Luka 9.46-48)

³³ Anure Jejui 'ga awau owaẽma Kafanaũ 'jawa upe wemimu'e 'gã netee. 'Og ipe ose re Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'ja are te peporogyta pejejaupe pe rupi ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'ere 'gã pigi etee. “Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyaapa?” 'jau 'gã ajaupe, ajamueu ee. A'eramũ 'gã ojenosõu imome'u awi.

³⁵ A'ere Jejui 'ga 'gã 'eawera kwaawi. A'eramũ 'ga wapyka oporogytau 'gã nupe:

—'Wyriaramũ pejejekoweramũ mama'ea peapo etee futat, pejejopoa — 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶ Aipo 'e re 'ga kunumĩ 'ga pyyka 'ga mafu'ama wemimu'e 'gã pyter ipe. A'ere 'ga kunumĩ 'ga mana imome'wau wemimu'e 'gã nupe:

³⁷—Kunumĩ 'gã nee ijejuka esage ma'eramũ je reewe futat pejejuka esage. Je ree ijejuka esage ma'eramũ je muarera 'ga reewe futat pejejuka esage— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jane poaara 'gã janepytuna 'jawe futat

(Luka 9.49-50)

³⁸ A'eramũ Juã 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Kũima'e 'ga amũ ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gã nui ko, enerer imũ ko. A'ere norepytuna 'ga rui. A'eramũ ore 'jau 'ga upe ko: “Ereapo awi nanuara”, 'jau ore 'ga upe ko— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

³⁹ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo pe'je awi 'gã nupe. “Peapo awi nanuara”, pe'je awi 'gã nupe. Jerer imũ aeremiapoe'ema apoara 'gã naje kurawa'uweri. ⁴⁰ Najanepytuna 'gã nũi numiamũ. A'ere 'gã jane poari te jane porowyky are. A'eramũ 'gã janepytuna 'jawe futat ajemogyau. ⁴¹ Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gã imonou jeremiyuwamũ pẽẽ mũ nupe i'yuwei ma'eramũ. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoarera 'gã mepyau ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiar awi 'gã momoirukaat

(Mateu 18.6-9; Luka 17.1-2)

⁴² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Kunumĩ'ĩ'ĩ 'gã etee te a'jea futat je rerowiat ajemogyau. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi kunumĩ'ĩ'ĩ 'gã momoirukaara 'gã nerekou tyweaete. Nanuara apoara 'gã amunipo 'ã ita mogou tãmẽjẽ 'ga jur are. A'ere 'ga monou 'ga momoa 'y pe 'ga matepawamũ. 'Y pe imomoripyra 'ga ako tywet futat numiamũ. A'ere je rerowiar awi kunumĩ'ĩ'ĩ 'gã mosiara 'gã te ia'wyre'emaretea. Janeruwarete 'ga miamũ najemuaẽmi nanuara 'gã nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴³⁻⁴⁴ —“Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay futat numiamũ. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pẽoa te ayrete ma'ea. Peu tataa nowewa'uweri. Nateepawa'uweri mama'eukwaawa rapyawa tataa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵⁻⁴⁶ —“Jepya je motywet Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo pẽẽ pejepu upe. A'eramũ pẽẽ imonoka imonou imomoa pejejewi. Aepy monoga ay futat numiamũ. A'ere mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã oa te ayramũ. A'jea futat ay ma'ea. A'eramũ nipo waywayramũ futat aipo pe imonopyrera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁷ —“Jerea je motywet. Eẽ resage'em ire amunipo 'ã je najerea'ari eẽ ree tekou”, 'jau nipo pẽẽ pejejeupe. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: “Orereaa ore motywerukat”, 'jau pejejeaa pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pẽnea pẽ motywerukaru'jaw ine nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pẽnea mosoga ay futat. A'ere mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã oa te ayramũ. A'jea futat ayay aipo pype imonopyrera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁸ —Mama'eukwaawa rapyaw ipe merua'yra amanũme'em futat peuwara 'gã no'o 'u awi. Nowewi futari tataa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁹—Anure nipo Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nereko tyweretei 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga wemiyuwamũ

pě nupe mama'eay resaukari mama'e tywera pěe iapoe'em are pě mu'jawamũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —Esage jukyra numiamũ. A'ere mama'e tywer are imojopype re jane imote'ari. Imote'ar ire jane imuesageu'jape'ema. A'ere mama'e tywera ojepype imojopype re nia'wyr'u'jawi janee a'eramũ — 'jau 'ga 'gã nupe. —Pěe ki pejemogy jukyr esage 'jawe. Pejejomojyrũmũ pejejaupe — 'jau 'ga 'gã nupe.

10

Peetyg awi pejemirekoa

(Mateu 19.1-12; 5.31-32; Luka 16.18)

¹ A'ere Jejui 'ga awau Judeja ywy pe. Jotãuy raapa 'ga oramũ mytuna 'gã 'ua ajatykau'japa Jejui 'ga ree. 'Uwarete 'ga ree 'ga 'gã mu'ei jepi. A'eramũ 'ga 'awamũ naně 'gã mu'jau 'ga ree nũ. ² A'eramũ fariseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. “Siesak 'ga je'eg amuteea jarejee 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. “Ga je'eg amuteeramũ, sa'e 'ga upe 'jau: Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e, sa'e 'ga upe 'jau jaremu'e amuteeramũ 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Jarujete sipo kũima'e 'ga wemireko retygi? — 'jau 'gã 'ga upe oporonupa ee.

³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja e'i Moisesi 'ga rakue? — 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—“Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amũ upe eẽ ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramũ akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera eẽ ree, imonou eẽ upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue — 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁵ —A'jea futat — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Niporenuwiweri wejue pẽypy 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramũ Moisesi 'ga 'gã mueapyoukaa aipo are rakue. ⁶ A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gã nupe rakue. “Kũima'e 'ga je aapo kũjã eẽ reewe. ⁷ A'eramũ 'ga wemireko re kũima'e 'ga opojo'ogamũ ujara 'gã nui ojemujaa wemireko eẽ ree etee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁸ “Ajuee ojemujar ire 'gã jemogyi majepi tewara 'jawe jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Ajuerekoe'ema 'gã mukũi futat 'gã nekoi. A'ere 'gãajuereko re 'gã majepi 'jawe etee 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga upe. ⁹ Janeruwarete 'ga wejue 'ga werekoukat 'gã ajaupe. A'eramũ pẽe pejejomojo'ogaru'eme em pejejau, pejejuereko re — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ 'Og ipe ose re Jejui 'ga remimu'e 'gã oporonupa ee 'ga upe nũ.

¹¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Wemireko retykarera 'gã kũima'e 'gã ajemogoukat kũjã wemirekoe'em are ako ma'e 'jawewara eẽ ree amutee eẽ rerekou nũ.

¹² Kũjã naně nũ. Omena retykarera eẽ ajemogoukaa kũjãmene'ema 'jawe amutee 'ga etee erekou nũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Jejui 'ga kunumĩ 'gã netee

(Mateu 19.13-15; Luka 18.15-17)

¹³ Anure 'gã amũ wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga upe nũ:

—Orera'yra apyte'rarimũ epo emono a'i kĩĩ — 'jau 'gã erua 'ga upe. —Jarejuwarete kĩa upe eporogyta wã nee. A'eramũ Janeruwarete kĩa ojejukau esage wã nee, aru'e ore enee kĩĩ — 'jau kũjãmera 'gã 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga remimu'e 'gã 'i etee 'gã nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gã 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamũ. Nepe-maruukari 'ga porogyta— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁴ A'ere Jejui 'ga nafutari. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumĩ 'gã nuri je pyri— 'jau ete 'ga wemĩmu'e 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga kunumĩ 'gã afutat wemiayuwamũ. Kunumĩ 'jawewara 'gã nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyrĩaramũ — 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁵ —Pënea'ar iki je'e are. Kunumĩ 'gã ojemogypyk te Jarejuwarete 'ga ree. Ojereko katuukat 'gã 'ga upe. 'Gã 'jawe pejemogyramũ 'ga pë katu'ogi. Kunumĩ 'jawewara 'gã etee te Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamũ. A'ere 'ga ojee ijemogypyke'ema 'gã Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuwamũ. Nakunumĩ 'jawe rui 'gã. A'eramũ 'ga 'gã mogyawem wemiayuwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'gã mana enu'ama, opo monou kunumĩ 'gã apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga ojejuka esage pë nee, kunumĩ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga poronupawet
(Mateu 19.16-30; Luka 18.18-30)

¹⁷ Jejui 'ga 'wyt 'ga rekoramũ kũima'e 'ga amũ 'ua ujãna wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene 'ã eneresage. Ma'ja te je aapo 'awamũ tejeupe, temanũ re ywag ipe tejesawamũ, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamũ?— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

¹⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ te aipo ere jee? Janeruwarete 'ga etee te esage. “Ene 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat”, ere te jee?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ¹⁹ —Erekwaap nipo Moisesi 'ga remikwasiarera. “Peporojuka awi. Peko awi pejejuemireko are. Pemunarũ kasi mama'e are ne. Peje'ëwu'jag kasi 'ga amũ ne. Pë'me kasi pejejaupe ne. Pejejomoryteewe'em 'jau. Pejejara 'gã je'ega anupa etee 'jau”, 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mĩmiera 'ã erekwaapap— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Je kunumĩawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imũ etee futat je mama'e apoi tekou— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ Aipo 'ga 'eramũ Jejui 'ga amã'jãu 'ga ree, iporiaa 'ga 'ga ree. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamũ mama'e mũ eapo. Ekaraemã eme'ëmap. A'ere ene ka'aranũũ monou ika'aranũũ'e'ema 'gã nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojepyri ene manũ re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemã monoawera mepyau enee anure nũ. Ekaraemã me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²² Aipo ojeupe Jejui 'ga 'eramũ 'ga u'arasigamũ etee okaraemã are. Kwaiwete te 'ga karaemã. A'eramũ 'ga oporome'egiwere'emamũ ee. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga u'arasigamũ awau Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramũ. ²³ A'eramũ Jejui 'ga amã'jãu wemĩmu'e 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga remi-ayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'ga 'erauwe 'ga remimu'e 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau'japa:

—Ayay te 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. Kwaiwete 'gã karaemã. A'eramũ 'gã okaraemã are etee wea'aramũ. Okaraemã are etee aipo 'gã jemogypygyi akou. Najarejuwarete 'ga ree rũi 'gã jemogypygyi ajemogyau. Jeje'ega 'gã nuenuwi futari ajemogyau — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁵ —Sã'ã kawaruu 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramũ ikaraemã kwai ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nijekatu'ogukariweri futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶ Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gã oporesagamũ etee Jejui 'ga ree ajemogyau. A'eramũ 'gã oporonupa ee ajaupe etee futat:

—Maranuara 'gã tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau 'gã ajaupe.

²⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽ nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pẽ nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mũ mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'ea miamũ Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Je katu'og ape”, ojeupe 'gã 'eramũ— 'jau etee Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemã arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanẽ futat ako ore ejaa ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi omama'e rejarera 'gã nupe. Je mome'u are woga rejaarera 'gã, weki'yra rejaarera 'gã, wewirera rejaarera 'gã, wenyra rejaarera 'gã, oy rejaarera 'gã, 'uwa rejaarera 'gã, wa'yra rejaarera 'gã, oywy rejaarera 'gã. ³⁰ Mĩmera 'gã nupe nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamũ futat 'ga mama'e monoi 'gã nemiejarera apyraapa jẽmĩ nũ. Woga rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'oga monoi, sẽg 'oga monou 'gã nupe. Weki'yra rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã neki'yra 'jawewaramũ, sẽg 'gã mogyau 'gã neki'yra 'jawewaramũ. Wewirera rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã newirera 'jawewaramũ, sẽg 'gã mogyau 'gã newirera 'jawewaramũ. Wenyra rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã nenyra 'jawewaramũ, sẽg 'gã mogyau 'gã nenyra 'jawewaramũ. Oy rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã y 'jawewaramũ, sẽg 'gã mogyau 'gã y 'jawewaramũ. Oywy rejaarera 'gã Janeruwarete 'ga imogyau kwaiwete ywy jaramũ, sẽg ywy jaramũ. Je rerowiare'ema 'gã nanẽ 'gã nerekou tyweaete je mome'u are nũ. A'ere nipo je mome'wara 'gã anure 'gã oi ajemogyau ywag ipe nakwaparimũ ete rũi futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³¹ —'Awamũ 'gã amũ reni 'wyriaramũ ajaupe. A'ere anure nipo aipo 'gã jemogyi akotee ma'eramũ etee nũ. 'Awamũ 'gã amũ ajemogyau akotee ma'e 'gã 'jawe. A'ere nipo anure aipo 'gã jemogyi 'wyriara 'jawewaramũ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa
(Mateu 20.17-19; Luka 18.31-34)

³² A'ere Jejui 'ga awau watau wemimu'e 'gã nupi nũ. Jerusareg ipe 'gã awau. A'eramũ Jejui 'ga awau tenune, 'ga remimu'e 'gã awau akou 'ga rewiri. “Jerusareg ipe nipo 'gã je jukai anure”, 'jau 'ga imome'wau 'gã

nupe rakue. A'eramũ 'gã wea'aramũ ojeupe Jejui 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'ere tekotee 'ga rewiri oo ma'e 'gã oi 'gã newiri. Opy'a'wyrāmũ 'gã awau. A'ere Jejui 'ga 'i wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejejepe'au 'gã nui ra'ne. Taporogyta pẽ nupe etee 'jau — 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ojepe'au 'gã nui. A'eramũ Jejui 'ga ajukaawa mome'wau 'gã nupe nũ. ³³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamũ. Peu futat nipo 'ga amũ pẽneki'yramũ je monoi mainana 'wyrara 'gã nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: “Sijukaukat 'ga 'gã nupe 'jau”, 'jau nipo 'gã jee. A'eramũ nipo 'gã je monou judeue'ema 'gã po pe. ³⁴ A'eramũ nipo judeue'ema 'gã je kurapa, je rerekoemãu. A'eramũ nipo 'gã onymuna je ree, je nupãnupãu, je monou, je mu'ama 'ypeywar are jepo kutuka je manamamũ futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Juã 'ga Tiago 'ga retee Jejui 'ga upe 'gã 'eawet
(Mateu 20.20-28)

³⁵ A'ere Sepeteu 'ga ra'yra 'gã 'ua Jejui 'ga pyri katu katu 'jau 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo ore, ki Ku'jyp— 'jau Tiago 'ga 'ua, Juã 'ga retee 'ga upe.

³⁶ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja pẽẽ ifutaa pejejeupe je iapoa?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ore muapygukar iki ape ejejyri, 'wyrarareteramũ e'yi re. 'Wyrarareteramũ ene renamũ nipo 'gã 'ua ene muorypa najuejue etee. A'eramũ ore aruapygiweramũ ene pyri. Ore mũ ki emuapygukat ejakwatawa katy. Ajepejamũ ki ore muapygukat ape ejau katy. 'Wyraramũ ore mogo ape ejejyri— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepẽneapyoi futari ee. 'Wyrarareteramũ teko enune nipo je jerayrũnamũ ra'ne kwaiwete. Je rerekou tyweaete te nipo 'gã. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pẽnuag sipo pejereko tywera upe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Oreruag futat nipo ore jupe nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat nipo 'gã pẽ nereko tyweri anure. ⁴⁰ A'ere je miamũ namuapygarũi pẽẽ tejejyri tepoaawamũ. Je pyriwara 'gã Jeruwarete 'ga te okwaap. 'Ga etee te okwaap. Wemifutar imũ etee 'gã amũ mũ'jãu 'gã muapygukaa je pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã mu'jau ojejyri wapyk ma'e 'gã nee.

⁴¹ 'Gã je'ega renupawe amumera 'gã Jejui 'ga remimu'e 'gã amara'neramũ Tiago 'ga ree, Juã 'ga ree nanẽ nũ. ⁴² A'ere Jejui 'ga 'gã nenũi 'gã majatykau ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gã 'wyrara 'gã nemiapoa. 'Gã 'wyrara 'gã wemiayuwa 'gã amono kwe pe mama'e apoukaa ojeupe. ⁴³⁻⁴⁴ A'ere pẽẽ jeremiayuwamũ na'gã 'jawe rui pejemogy. 'Wyraramũ pejekoweramũ pẽẽ mama'e apou pejejaupe, pejejopoa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramũ etee futat pejemogyau.

A'eramũ nipo je pẽ mogyi 'wyrriaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —Je 'ã pẽneki'yratea agawewi. A'etea je 'ã ojot 'awa ywy pe mama'e apou pẽ nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rũi je ruri. Pẽ nupe mama'e apoawamũ etee te je ruri. Temanũmũ te 'ã je ruri 'au pẽ nupe. Pẽ katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe. A'eramũ taetu 'gã taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ã— 'jau 'ga 'gã nupe.

Eae'ema 'ga

(Mateu 20.29-34; Luka 18.35-43)

⁴⁶ Jeriko pe Jejui 'ga awau wemimu'e 'gã netee. Pe awi 'gã oramũ mytuna 'gã awau 'gã nupi. Awaw ipe 'gã eae'ema 'ga amũ resaka, Patimeu 'ga resaka. Aipo 'ga ruwa 'ga Timeua. Peyse pe eae'ema 'ga 'ũina ka'aranũũ renũina ojepywu okwap ma'e 'gã nupe. ⁴⁷ Poje 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Jejui 'ga okwap 'awamũ, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou nũ— 'jau 'ga amũ 'ga upe.

A'erauwe 'ga Jejui 'ga rera renupawe wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Erejemuaẽm te je ree? Epãjẽ mũ je katu'og ape!— 'jau 'ga wafukaita Jejui 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'ga upe:

—Epije e'ũina kũ— 'jau 'gã 'ga upe, 'ga afukai 'ga renamũ.

A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaẽm je ree. Je resag ape!— 'jau 'ga wafukaita ojero'waro'wau etee 'ũina, Jejui 'ga upe wafukaita.

⁴⁹ A'erauwe Jejui 'ga opytau pe pe 'ga ree.

—Peenũi 'ga— 'jau Jejui 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga renũina.

—“Ere ejua”, e'i 'ga enee. A'eramũ ene ekyjawe'em efu'ama ejua ore rupi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁰ A'erauwe Patimeu 'ga opiara momoa ywyu kamẽsiete afu'ama awau Jejui 'ga repejãna.

⁵¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te erefutut ejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'ga upe.

—Tamã'ẽ 'jau nũ, a'e te je enee, ki Ku'jyp. Jereapap je ikue— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ je ene mamã'jãu nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'erauwe 'ga amã'jãu nũ. A'eramũ futat 'ga awau Jejui 'ga rewiri.

11

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Luka 19.28-40; Juã 12.12-19)

¹ Jerusarega pyriu'i owaẽmamũ 'gã awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe. Mukũi amunawa 'upa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mĩmera amunawa 'upa ywytyra pyri. ² A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã amũ nupe, mukũja 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaẽma iruu-peuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pẽẽ kawaru'i mũ resaka.

Nuatai we 'ga amũ i'arimũ. A'ea ki perut iamoiia jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³—“Ma'eramũ te peko ee?” pejejeupe 'gã 'eramũ ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pẽ nupe nũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴ A'eramũ 'gã awau. Awau 'gã kawaru'i resaka. 'Oga rokwar ipe 'upa ojeamogou. ⁵ 'Gã iamoiramũ 'gã amũ 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽ pejekou ee ki 'ei? Ma'eramũ pẽ iamoiia ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁶ A'eramũ 'gã 'jau 'gã nupe, ojeupe Jejui 'ga 'eawer imũ etee futat:

—Janejara 'ga te e'i oree ko: “Kawaru'ia pekwap amũ rerua jee ra'ne”, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ ee 'gã nupe oporonup ma'efera 'gã kawaru'i rerawaukaa 'gã nupe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁷ A'eramũ 'gã kawaru'i rerawau Jejui 'ga upe. A'eramũ 'gã amũ opiara mososoka imonou kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga apykawamũ. A'ere Jejui 'ga wapyka i'arimũ. ⁸ Kwaiwete 'gã awau 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamũ. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamũ 'gã iapou. Pinowa nanẽ 'gã imonou pe rupi 'ga kwapawamũ. ⁹ 'Ga renune oo ma'e 'gã wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gã netee:

—Au'je katu te 'ã Janeruwarete 'ga resageayramũ janee. Ene 'ã 'ga remimurera futat. ¹⁰ Ene 'ã ore 'wyrar ymanera juapyreramũ, Davi 'ga juapyreramũ. 'Awamũ nipo 'ã ene e'ýina 'wyrarareteramũ oree. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. Janeruwarete 'ga 'ã esage oree. Ene 'ã 'ga imua oree— 'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga kawaru'i 'arimũ 'ga rut 'ga rekoramũ.

¹¹ Jerusarega upe owaẽmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i 'ar awi awau osou 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramũ 'ga peu ose re amã'jãu mama'e are, mama'ea ipypewar are. A'ere 'ga noje'egi 'gã nupe. Kaaruwamũ futat. A'eramũ 'ga uẽma jui, awau Petani pe wemimu'e 'gã netee.

Y'wa ywa upe Jejui 'ga 'eawet
(Mateu 21.18-19)

¹² Ai'iwe 'gã awau ojewya Jerusareg ipe nũ. Jejui 'ga opy'arayparamũ akou aipo pe. ¹³ Awaw ipe 'ga y'wa 'ywa resaka, figu 'jawa 'ywa resaka, kwaiwete oowa resaka. A'eramũ 'ga epejãna i'a rekaa. A'ere nitywi i'aa. Oowa etee esaka akã are. Nowaẽmi we i'aawa upe. ¹⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ywa upe:

—Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mũ— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe. Aipo 'ga 'ea 'ga remimu'e 'gã enupa.

Wyra me'egara 'gã mũ'ẽawet
(Mateu 21.12-17; Luka 19.45-48; Juã 2.13-22)

¹⁵ Jerusareg ipe owaẽmawe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaawa osoma pype wemimu'e 'gã netee. Irãã'ã wyra me'egara 'gã jemogyramũ. A'eramũ Jejui 'ga amara'neramũ 'gã nee:

—Pe'je pejewau peje'jãu 'aw awi. Nawyra me'egawa rũi te 'ã. Janeruwarete 'ga mogytaawa te 'ã 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ã pẽ nanarũi pereko. Pemýi wyra me'egawamũ etee. Pejejemawa etee 'ã pẽ erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Wyra muara 'gã neewe futat 'ga 'gã mû'jâu jui. Ka'aranûũ mo-jopy'ruara 'gã 'yješana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Aipo ka'aranûũ mo-jopy'ruara 'gã kwe pewara 'gã ka'aranûũ mo-jopy'rau ajaupe. A'eramũ Jejuu 'ga 'gã 'yješana monou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Ka'aranûũ monou imomopomopoa 'gã nui. Pykau me'egara 'gã kanawaa nanẽ 'ga imojerepa nũ. ¹⁶ Jarejuwarete 'ga mogytaawa rukara 'ga iaawukare'ema mama'e rerooara 'gã nupe. ¹⁷ A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Agamũ jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gã nuri oporogytau jee, najuejue etee 'gã nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ã pemÿi wyra me'egawamũ etee. Pejejeymawa me'ega pejejaupe pejejeymawa repy rowoupia ekoete 'ã pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramũ pẽẽ 'ga mogytaawa 'oga mÿina pejemunarũawamũ ete 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega moywyrafena.

¹⁸ Jejuu 'ga remiapofera rera renupawe mainana 'wyriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ taetu 'gã afuwereteramũ 'ga ree.

—Maran tete jane Jejuu 'ga jukaarũ?— 'jau 'gã ajaupe.

Okyje wejue 'gã mytuna 'gã nui. A'eramũ 'gã poromũ 'jau. Kwaiwete wejue 'gã porenuwiweramũ Jejuu 'ga 'e are. A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui. “Ga jukaramũ te 'gã jane apisi ete nũ a'i kũi”, 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ Kaaruwamũ Jejuu 'ga awau uẽma Jerusareg awi wemimu'e 'gã netee.

Jupe Jejuu 'ga 'eawera y'wa 'ywa oypiwamũ
(Mateu 21.20-22)

²⁰ Ai'iwe 'gã awau okwapa y'wa 'ywa pyu nũ, jupe Jejuu 'ga 'eawera 'ywa pyu nũ. A'eramũ 'gã esaka nũ. Amanũmũ osiniga u'ama. Apoa we futat oypiwamũ. ²¹ A'eramũ Pedro 'ga wea'aramũ Jejuu 'ga 'e are. A'eramũ 'gã 'jau Jejuu 'ga upe:

—Esak, ki Ku'jyp. Jupe ene'eawera ay y'wa 'ywa rai'i. Iypip u'ama amanũmũ ojeupe ene je'eg ire rai'i— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

²²⁻²³ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽnea'ar iki je'e are. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire pẽẽ nanẽ peje-jemiapoe'ema peapo nũ. Ywytyra miamũ futat nipo pẽẽ imojepe'aukaa tenaw awi imonou 'yẽ'ẽ rypyter ipe imÿina. “Ekwap 'aw awi 'yẽ'ẽ rypyter ipe e'ÿina”, ojeupe pẽẽ 'eramũ nipo awau pẽ'eawer imũ etee futat. A'ere pẽẽ nepeapoa'uweri pejejemiapoe'ema Jarejuwarete 'ga rerowiar ywyapie'em ire— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁴ —A'eramũ je ako 'jau pẽ nupe jepi: Werowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monoi pẽ nupe, “mama'ea emut amũ oree”, ojeupe pẽẽ 'eramũ. “Amut 'ga jee” 'e rerowiar ire 'ga mama'e monoi pẽ nupe ojeupe pẽ'eawer imũ etee futat— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe. ²⁵⁻²⁶ —Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytaramũ nipo pẽẽ pejejea'aramũ pejejeupe 'gã amũ mama'e tywera apoawer are. A'eramũ ki pẽẽ pejejeateeramũ jui. A'eramũ Janeruwarete 'ga petywera moia pẽ nui— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

“Awÿja rer imũ te erejot?” Jejuu 'ga upe 'gã 'eawet
(Mateu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ A'eramũ 'gã awau owaẽma Jerusareg ipe nũ. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gã ata 'gã nekoramũ, 'gã amũ 'ua oporogytau Jejuu 'ga

upe. Mainana 'wyriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat, judeu 'gã 'wyria'ri. Mïmera 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe:

²⁸—Awÿja rer imũ te erejot rakue? Awÿja pãjẽ mũ te mama'e ereapo? Awÿja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee pẽẽ na'ne imome'wau jee 'ũ. Tejeupe pẽẽ imome'u re je nanẽ tajemome'u pẽ nupe 'jau nũ— 'jau ete Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰—Awÿja je'eg imũ Juã Batista 'ga ruri ae pymãũ 'y pe rakue 'ũ? Jarejuwarete 'ga je'eg imũ te 'ga ruri rakue? Kũima'e 'ga amũ je'eg imũ te ra'u nũ— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

³¹ A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe? “Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'ga ruri” ojeupe jane 'eramũ te 'ga 'i janee nũ a'i kũi, “A'etea neperowiari 'ga”, 'ga 'i etee janee nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. ³²—“Kũima'e 'ga je'eg imũ 'ga ruri”, jane 'eramũ nipo tekotee 'gã jane apisi ita pyu nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe.

Okyje 'gã mytuna 'gã nui. “Juã 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee”, e'i 'gã jepi. A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui. ³³ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juã 'ga muarera 'ga nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga nanẽ 'jau 'gã nupe nũ:

—A'eramũ je nanẽ temuarera 'ga mome'wawe'em pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

12

Ko raaran a'wyre'ema 'gã

(Mateu 21.33-46; Luka 20.9-18)

¹ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamũ.

—Kũima'e 'ga amũ y'wa 'ywa rakã otym oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakã otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakã tyma. A'eramũ 'ga oko osõu. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã amũ monou oko raaranamũ imÿina ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau “Y'waa mũ jema'ea futat. Emyreramũ te ajee pẽma'e futat pẽporowykawera repya futat”, 'jau ijara 'ga 'gã nupe. A'ere 'ga awau watau 'gã nui. ² Y'wa tyarama upe iwaẽmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'ga amũ monou oma'ea uwa 'a piaramũ. ³ A'ere ko raarana 'gã 'ga pyygi ete 'ga nupãnupãu etee 'ga mojewya 'ga monou. Nan etee futat 'gã 'ga monou nũ. ⁴ A'ere ko jara 'ga 'ga amũ monou nũ, oma'e piaramũ te 'ga 'ga monou numiamũ. A'eramũ ko raarana 'gã nãñewẽjẽmĩ 'ga rerekoi nũ. 'Ga pyygi etee 'ga akãnupãu 'ga rerekou nũ. A'erauwe 'ga ojewya awau nũ. ⁵ A'eramũ ko jara 'ga 'ga amũ monou nũ. A'ere ko raarana 'gã 'ga jukai etee. A'eramũ ko jara 'ga 'gã amũ monou nũ. A'ere ko raarana 'gã 'gã pyygi ete 'gã nerekou tyweaete. 'Gã amũ 'gã iapisau. ⁶ Nitywi futari ko jara 'ga remimonorama. Wa'yra etee 'ga wereko. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Teja'yra 'ga pa je omono ipiaramũ kwy. 'Ga 'ã jeremifutararetea re'ã. A'etea je 'ga amono tey'wa piaramũ tejeupe”, 'jau 'ga ojeupe. “Jera'yra 'ga nipo 'gã opojeup re'ã. Jera'yra 'ga ree nipo 'gã pojyramũ re'ã”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁷—A'ere 'gã 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe: “Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramũ ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramũ 'uwa 'ga manũ

re. A'eramũ jane 'ga jukau jui. A'eramũ janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manũ re kũi", 'jau nipo 'gã ajaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁸—A'eramũ 'gã 'ga pyyka 'ga jukau. 'Ga juka re 'ga reumera rerawau enuẽma ko awi inuga— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau mainana 'wyrriara 'gã nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gã nereko? 'Ga futat oo ko raarana 'gã apisau. A'ere nipo 'ga 'gã amũ monou 'gã py'rau oko raaranamũ nũ. Aipo 'gã te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarũnamũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁰—Pẽnea'ar iki 'ga amũ remikwasiarer are. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amũ upe rakue. "Mia ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gã ajaupe, ita monou imomoa ajau.

A'ere 'ga amũ aipoa ita eroyrũmyrera ita pyygi etee imonou imĩina tenawera pype 'oga pywotypawamũ.

¹¹Janeruwarete 'ga imỹjukaa 'gã nupe rakue.

A'eramũ 'ga remiapofera wesageayramũ futat oree",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹²'Ga je'ega renupawe mainana 'wyrriara 'gã 'jau fariseu 'gã nupe:

—Mama'e mũ mome'uramũ 'ga 'i janee poromũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ taetu amara'neramũ Jejui 'ga ree. Afuweramũ 'ga pyyg are. A'ere 'gã kyjeetei mytuna 'gã nui.

—"Jejui 'ga te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e", 'jau 'gã ajemogyau ajaupe. A'eramũ nipo 'gã jane apisi ete. Jejui 'ga jane ipyygamũ nipo 'gã jane pyygi nanẽ nũ— 'jau 'gã ajaupe, okyjau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nui.

A'eramũ 'gã 'ga pyyke'ema. A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Jejui 'ga upe fariseu 'gã 'eawet

(Mateu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³A'eramũ judeu 'gã 'wyrriana'nĩ 'gã 'jau ajaupe:

—'Gã amũ simono imoporogytaukaa 'ga upe 'jau. Morogyta 'ga imome'u tyweramũ sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã fariseu 'gã amũ imonou Erote 'ga remiayuwa 'gã netee Jejui 'ga upe imoporogytaukaa. ¹⁴A'eramũ 'gã awau 'jau Jejui 'ga upe:

—A'jea futat 'ã ereporogyta a'jeteetewi ra'e. Nereporogyta ekoetei te 'ã. A'jea futat te 'ã erejajuka pãwẽ pãwẽ ae ree. A'jea futat te 'ã ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gã amũ oporenuwiwere'emamũ agawewi. A'etea ene mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. —A'eramũ ene 'awamũ 'jau oree: Jane 'ã judeua. Simono te jane ka'aranũa 'wyrriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nũ? Ma'ja e'i te Moisesi 'ga ee rakue? Najudeu arũi te 'ã 'wyrriararete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanũa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga? — 'jau 'gã oporonupa 'me Jejui 'ga upe ee.

¹⁵A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. "Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamũ. 'Siesak 'ga mama'e mũ mome'ua sigaty jarejee 'jau', e'i te 'gã jee numiamũ", 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporonuwi tee pejejua ee jee. "Simosimot ekoete jarejaupe 'ga 'eawera 'jau", pe'je te jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ka'aranũu ywope'ia pemut amũ jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mũ jee ra'ne— 'jau ete Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶A'eramũ 'ga amũ imonou 'ga upe.

—Kweramũ ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

A'eramũ Jeju 'ga ka'aranũ ywope'i resaukaa 'gã nupe:

—Awỹja ra'agawa te 'up ee 'ga rera retée?— 'jau 'ga esaukaa 'gã nupe.

—'Wyriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gã Jeju 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramũ pēẽ imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

A'e renupawe 'ga upe imome'uukarera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 22.23-33; Luka 20.27-40)

¹⁸ Ko'iko'i ete satusu 'gã amũ 'ua oporogytau Jeju 'ga upe nũ. Aipo 'gã e'i ajaupe ra'e jepi: “Amanũ re ae noferawu'jawi nũ. Amanũmũ ae teepawamũ ywawuje futat”, 'jau agawewi satusu 'gã ajaupe ra'e jepi. A'etea 'gã 'ut oporonupa ee Jeju 'ga upe. ¹⁹ A'eramũ 'gã 'jau Jeju 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga” 'jau 'gã enee jepi. A'eramũ ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymã 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Kũima'e 'ga amũ nipo amanũ wa'yre'emauwe. A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēẽ rerekou. A'eramũ nipo 'ga aja'yrapyau ēẽ pype. A'eramũ nipo 'ga ra'yr ypy 'ga amanũ ma'efera 'ga ra'yra 'jawe futat”, 'jau 'ã Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã Jeju 'ga upe.

A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

²⁰ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—A'ere nipo kũima'e 'ga amũ 'ga ra'yra sete. A'eramũ nipo u'ar ypy ma'efera 'ga kũjã mũ rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emauwe 'ga manũ jui. A'eramũ nipo 'ga amanũmũ ēẽ wi ēẽ rejaa ēẽ mogou wewirerera 'gã nupe. ²¹ A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirerera 'ga amũ ēẽ rerekou 'ga py'rau nũ. A'ere nipo 'ga nanẽ 'ga manũ wa'yre'emauwe nũ, ēẽ rejaa ete wewirerera 'gã nupe nũ. ²² A'eramũ nipo 'gã ojopy'rapy'rau etee 'gã ēẽ ree, ajamanũnamũ. A'ere nipo 'gã nata'yri'i futari ēẽ pype. Ojee 'gã jemoypaw ire nipo ēẽ nanẽ amanũmũ nũ. ²³ A'eramũ nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamũ sipo ēẽ menaretea? 'Gã juejue futat ēẽ wereco kũi— 'jau 'gã Jeju 'ga upe.

²⁴ A'eramũ Jeju 'ga aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'jau 'gã nupe:

—Pē'me awi. Nanarũi. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pãjēa nanẽ pēẽ ikwaape'ema. ²⁵ 'Au etee te 'gã nemirekoramũ kũi. A'ere 'gã oferaw ire naemirekou'jawi kũi. Ywagipewara 'gã 'jawe etee futat 'gã jemogyi. Niporerekoweru'jawi 'gã kũjã are. Kũjãmera 'gã nanẽ omenariwere'emamũ futat nũ, kũima'e 'gã 'jawe etee futat nũ kũi— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. ²⁶ —Nepēneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga eawer are. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera, ae feraw are 'ga ka'arana kwasiaripyra rai'i? Ka'a'i ikai are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramũ 'ga 'jau: “Ka'a'ia je upe imueny re Janeruwarete 'ga oje'ega jee ikue. 'Je te 'ã Eneruwaretea. Enepytunera 'gã Nuwaretea 'jau. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã Nuwaretea je ako', 'jau 'ga jee ikue”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue

— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Ymã te je 'gã Nuwaretea ikue”, 'jawe'em Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'i: “Je te 'ã 'gã Nuwaretea ako”, 'jau 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁷—Aipo 'gã amanũ futat rakue numiamũ, Moisesi 'ga tywe'emaue futat rakue numiamũ. A'ere 'gã 'aga namanũ futari. A'eramũ Janeruwarete 'ga poromũ 'jau Moisesi 'ga upe rakue. 'Gã 'aga tywe'em ire amunipo 'ã 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe rakue. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga Aeruwaretea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —A'eramũ 'ã pëë 'gã mu'jau tywet aipo are. “Noferawu'jawi aea amanũ re” 'e are pëë 'gã mu'jau tyweaete— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea

(Mateu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga amũ 'gã je'ega renupa. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “A'jea futat 'ga 'i. Tamoporogytaukat 'ga mama'e are”, 'jau 'ga ojeupe etee futat.

—Maranuara te ajee Janeruwarete 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—'Awamũ futat 'ga 'eaweraretea. “Peapyaka jeje'eg are ki Israeu juapyreramũ. Je te 'ã pëjararetea. Nitywi futari 'ga amũ je 'jawe pë nupe”, — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰—“Pëporomutat je ree pejepytuna 'gã apyraapa”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga pë nupe rakue. “Mama'ea peapo jee jeremifutar imũ. Pejejea'aramũ pejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyraapa. Je upe mama'e apou pëë iapou etee futat. Pejefuakara pyu pëë mama'e apou je upe. Aipo aporamũ nipo pejeporomutamũ je ree a'jea futat 'gã nee pejeporomutara apyraapa pejemogyau”, e'i Janeruwarete 'ga pë nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Poromũ te 'ga 'eaweraretea. ³¹ Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanë nũ. “Pëporomutat pejepyriwara 'gã nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Amumera 'ga 'eawera nuapyraawi futari aipo 'ga 'eaweraretea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³² A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ. Majepei tee futat te 'ã Janeruwarete 'ga. Nitywi futari 'ga amũ 'ga 'jawe. ³³ A'eramũ ki jane jareporomutamũ 'ga ree jarepytuna 'gã jareporomutara apyraapa. A'eramũ jane a'jea futat jareporomutamũ 'ga ree. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou 'ga remifutar imũ etee futat. 'Ga ree ki jane jarejea'aramũ jarejemogyau. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou a'jea futat. 'Ga remifutar imũ ki jane jarejepyriwara 'gã nerekou esage jarejereko esage 'jawe etee futat — 'jau 'ga 'ga upe. —Aipo 'ga 'eawera renuwa wesageramũ 'ga upe mama'e rapya apyraapa. 'Ga je'ega renuwa esage 'ga upe mama'e monoa apyraapa— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁴ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ Jejui 'ga 'jau ojeupe: “T'akwaap ma'e 'ga pa ra'e”, 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ga resaka. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ererowyk Jarejuwarete 'ga ekou ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gã ajemogymogyau etee futat. Ojenosõu 'ga wi. A'eramũ 'gã imome'waukaru'jape'ema 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret

(Mateu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype akou Jeju 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'eramũ te Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'i pẽ nupe: “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyrera”, 'jau 'gã pẽ mu'jau ee. ³⁶ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari ee Davi 'ga upe rakue:

“Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. Enepãjẽrete je 'jawe.

A'eramũ ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wriaramũ 'gã nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimũ je ene magwawukari.

A'eramũ ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Jarejararete 'ga upe”,

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. ³⁷—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramũ sipo ajee Davi 'ga 'i “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Mateu 23.1-36; Luka 20.45-47)

Mytuna 'gã oporenuwiweramũ Jeju 'ga porogyta are. 'Ga remimome'ufera 'gã muekõẽãina.

³⁸ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejea'gu ki Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nui. 'Gã 'ã e'i ajemogyau ojeupe: “Je 'ã kũima'eeteetea”, 'jau 'gã 'ã ajemogyau ojeupe, waity fuku rerekou. A'eramũ 'gã ataramũ 'gã naitya ajasimana 'gã nee. “Tiporesagete 'gã je ree 'jau”, 'jau 'gã akou ojeupe. Wapeje'ega tãmẽjẽ 'gã ifutaa. 'Wyriara apykawa 'arimũ etee wapyka awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ³⁹ Ojemi'waaw ipe nanẽ nũ 'wyriara renawa 'arimũ etee wapygiweramũ ojemi'waa. ⁴⁰ Kũjã men manũ ma'efera 'gã nupe nanẽ 'gã 'jau nũ: “Je tamaenun tekou enekaraemã are 'jau”, 'jau futatee 'gã 'gã nupe. “Je te nipo ako esage temaenuna enekaraemã are”, 'jau futatee 'gã 'gã nupe. A'ere 'ga etee 'gã karaemã pygyi ojeupe, ka'aranũna nanẽ nũ. A'eramũ 'gã 'jau ojeupe etee futat: “Kwakwai'i teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gã je kwaawi mama'e tywera je iaporamũ ne kwy”, 'jau 'gã ojeupe etee futat. A'eramũ nipo 'gã oje'ega monou fuku o'meramũ akou Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweri 'gã nemiapo tyweawer are— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Imen manũ ma'efera eẽ remimonofet

(Luka 21.1-4)

⁴¹ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype Jeju 'ga wapyka 'ũina Jarejuwarete 'ga upe ka'aranũũ ryrũ pyri. A'eramũ 'ga ose ma'e 'gã nesaka 'ũina, yrũ pype 'gã nemimonoa nanẽ 'ga esaka nũ. Ika'aranũũ kwai ma'e 'gã ka'aranũũ monou Jarejuwarete 'ga ma'e yrũ pype 'ga upe kwaiwete. ⁴² 'Gã nesepaw ire majawera eẽ mü 'ua osou 'og ipe. Nika'arani eẽ akou. Itywerete eẽ akou. A'etea eẽ oka'aranũũ ywope'i omono ipype. Mukũ'i'ĩ etee eẽ imonou ipype. Naepyi agawewi eẽ remimonofera. ⁴³ Eẽ resakawe Jeju 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Kweramũ kũjãa eẽ imen manũ ma'efera eẽ. Nitywa'uweri agawewi eẽ mama'ea. A'etea eẽ oka'aranũũ monoupap futat yrũ pype. A'eramũ

ēē otywe'emamū futat mama'ea ojeupe imuawamū. Ēē remimonofera ika'aranūi kwai ma'e 'gā ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. ⁴⁴ 'Gā kwaiwete agawewi omono 'ga upe. A'etea 'gā kwaiwete wējēmī wereko ojeupe nū. A'ere ēē ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ēē 'ga upe. Naemyreri futari ēē upe. Wemi'urama muawa we futat ēē omonopap 'ga upe— 'jau Jejui 'ga ēē mome'wau 'gā nupe.

13

*Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e
(Mateu 24.1-28; Luka 21.5-24)*

¹ Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi ū'ē re Jejui 'ga remimu'e 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū. Sā'ā itauu esagea epy ete ma'ea. Mytuna 'gā ka'aranūia rerua kwaiwete Jarejuwarete 'ga mogytaawa 'oga muesageawamū— 'jau 'ga 'ga upe.

² A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nom'yi'i futari nipo 'gā itaa mū aju'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³ Anure Jejui 'ga wapyka 'ūina ywytyr apyte'rarimū, Oriweira 'jawa apyte'rarimū wemimu'e 'gā netee. Jarejuwarete 'ga mogytaaw are 'gā amā'jāu 'upa. Poje Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga, Andre 'ga, mīmera 'gā oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

⁴ —Maranime sipo aipo 'gā Jarejuwarete 'ga mogytaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵ Aipo 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je renune 'ut ma'e 'gā nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. ⁶ Anure nipo kwaiwete 'gā nuri “Janeruwarete 'ga je mut pē katu'okaramū. Je Janeruwarete 'ga remimurera ako”, 'jau futatee nipo 'gā 'ua pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. Kwaiwete nipo 'gā 'gā moryteeu ojee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁷ —Anure nipo amutee amunaw awi 'gā nuri 'wyrriararete rowajaa, 'ga remiayuwa reewe futat. A'ere kasi aipo renupa pēpiryyi ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomū rūi mama'e mateepaawa. Naporomū etee rūi futat nipo mama'ea rekoī— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁸ —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirūmera pypewara 'gā we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramū 'gā nipo kwaiwete ty'ara rerekou. Sā'ā kūjā wa'yra ray ypyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Ayppeyperauwe 'ā ēē i'ara kwaapa. Ēē wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ā wayreteramū ēē upe. Nan tee futat nipo pēē. Aipo ijeapo resakawe ki je rura pekwaap. “Owaēm 'ga ruawa upe ra'e”, 'jau nipo pēē pejejaupe.

⁹ —Pejea'gu ki 'gā nui. Je rura'ne'emauwe nipo 'gā je rerowiaaramū pē nereko tyweretei. Pēē mū nipo 'gā ipyyka imopimopika ae mopikawa pyu. Judeu 'gā jatykaawa pype miamū nipo 'gā pē mopimopigi. Amumeramū je ree nipo 'gā pē nerawau 'wyrriara upe. A'eramū pēē 'wyrriararete upe pejejerooramū pēē je mome'wau 'gā nupe. “Jejui 'ga iporokatu'ogiwet pē nee”, 'jau ki pēē 'wyrriara 'gā nupe. ¹⁰ Teepaw enune nipo 'gā je mome'ui amunawa moyoyka. Tesirūmera 'gā jeje'ega renuw ire te nipo mama'e atepawamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹¹ —Pē

pyygamū, 'wyrriara 'gā nowase pejejerooramū kasi pēpy'a'wyt ne. “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei?” pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū. A'eramū pēē 'ga 'ea etee imome'wau 'gā nupe. Napejejea'ar imū rūi pēē peje'eg 'gā nupe. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage 'eawera etee pēē imome'wau 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹²—Kwaiwete nipo je rerowiare'ema 'gā weki'yra 'gā, wewirera 'gā we 'gā monou ia'wyre'ema 'gā nupe 'gā apisaukaa. 'Ga ruwa 'gā miamū wa'yra 'gā monou 'gā nupe 'gā apisaukaa. 'Ga ra'yra 'gā nanē ujara 'gā imonou 'gā nupe 'gā apisaukaa. ¹³ Je rerowiare'ema 'gā nipo oporomutare'emamū je rerowiarāmū pē nee. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gā nerooi imogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ymā te Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. “Anure nipo 'ga amū mama'e tywerete apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramū nipo 'ga amū anure iapou Danieu 'ga 'eawer imū etee futat. (A'eramū je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramū ee pēneapyo futaa)— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē Judeja ywy pewara ako ma'eramū 'gā nesakawe pejejeaiteramū pejewau pejeka'jama wyytyr ipe. ¹⁵ 'Opewuu apyte'rarimū ako ma'eramū pēē pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemā pyyke'ema. Pejeka'jamayayau etee futat pejewau. ¹⁶ Ko pewaramū nanē pēē pejejewyre'ema pejejog ipe pejejaity mojoypy'rawe'em— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Kūjāmera 'gā nipo ta'yryrū ma'e 'gā iporiay'i ajemogyau. Ta'yky'ri ma'ea nanē nipo nū. Nujānarūi eweguu ma'ea. Ta'yky'ri ma'e nanē nujānarūi nū. ¹⁸ A'eramū ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: “Eremurukat kasi 'gā 'ara ro'ysaga rupi ore ne”, 'jau ki pēē Jarejuwarete 'ga upe ee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁹—Aipoa kwara rupi 'gā 'gā nerekou tywaeete. Ywy apo ypyramū nitywi futari ae rereko tywera aipo 'jawe rakue. Anure nanē nipo nitywi futari ae rereko tywera 'jawe nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁰—A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gā nupe iapoukaru'jau'jaw ire 'gā muojeri 'gā mogyau jui nū. Kasi a'e pe ywy pewaramū juejue 'gā papawi ne. A'ere Janeruwarete 'ga pēē mū mū'jāu 'gā nui pē katu'oka. A'eramū 'ga wemimū'ēmeramū pē nee Janeruwarete 'ga 'gā muojeri 'gā mogyau jui nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²¹—“Koromū Kristu 'ga”, pejejeupe 'gā amū 'eramū kasi perowiat 'gā ne. “Kwe pe 'ga oi”, 'gā 'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejejemogyau. ²² Jejewyt ja'wyja'wyrāmū nipo kwaiwete 'gā nuri o'meramū pē nupe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. Amumera 'gā nipo 'ua 'jau pē nupe: “Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimureraretea futat”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. Pēnemiapoe'ema miamū nipo 'gā iapou pē neape je rerowiar awi pē momoirukaawamū. “Simomoirukat Ku'jywa 'ga remimū'ēmera 'gā 'ga rerowiar awi 'jau”, e'i te nipo 'gā pē nupe numiamū. A'eramū nipo 'gā mama'e apou pē neape. Ojerowiarukaawamū te nipo 'gā iapoi pē nupe numiamū. A'ere kasi a'e are miamū perowiat 'gā ne. ²³ Perowiar iki aipoa je'eawera. Ijeapoe'emauwe je imome'ui pē nupe, ee pē mueapyoawamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

*Janereki'yra 'ga ruawam
(Mateu 24.29-44; Luka 21.25-33)*

²⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pē nereko tyweawa kwaw ire nipo ywag awi nanē mama'e jesaukari pē nupe nū. Kwara nipo owepa. Jaya nanē nipo owepa nū. ²⁵ Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo ooyita nū. Kwat, jay, jaytata. Mīmera nipo ooyita — 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁶ —A'ere nipo pēneki'yramū je tejua tejewya ywasiga rupi. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejua nū. ²⁷ A'eramū nipo je tejeupe oporowyky ma'e ywagipewara 'gā monou tejemiayuwa 'gā majatykaukaa. “Pe'je pejewau amunawa moy moyka jeremiayuwa 'gā majatykau 'gā nerua jee”, 'jau nipo je 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā awau 'gā nerua jee— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁸ Anure Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau ee:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jau tejuawa 'ar are — 'jau 'ga 'gā nupe. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyra kwaapa. ²⁹ Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “Ut ja'wyja'wy Jejuī 'ga jane 'wyriaramū akou”, pe'je ki pejejaupe. ³⁰ A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emauwe nipo tejua tejewya nū. ³¹ Ywaga nipo ateepawamū futat. Ywya nanē nipo ateepawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³² A'ere Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū ikwaape'ema. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³³ A'eramū ki pēē je rapesaka pejejemogyau. ³⁴ Sā'ā kūima'e 'ga amū ooa iataa muku oje'wyr awi. A'eramū 'ā 'ga oo enunewe 'jau wemiayuwa 'gā nupe: “Aata je tewau. A'eramū pēē pejeoporowykyau je'eawer imū etee futat”, 'jau 'ga 'gā nupe. 'Oga raarana 'ga upe 'ga 'jau: “Earū jeroga ra'ne muku je rekoramū. Je rura nanē ene apesaka nū”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū 'ga awau watau muku oje'wyr awi. ³⁵ Nan tee futat pēē je rura rapesakaramū pejejemogyau. Nepekwaawi je ruawa. A'eramū ki pēē pejeoporowykyau pejejeupe je'eawer imū, je rura rapesaka pejejemogyau. Meeweī 'ur ire ako re nipo wata ma'e 'ga 'ua ypyaje owaēma. Maranamū kwara ajerewamū, maranamū ai'iwe. Nokwaawi 'gā 'ga ruawa. ³⁶ A'eramū nipo 'oga jara 'ga 'ua erujewi ojeupe oporowyky ma'e 'gā nupe. Opa sipō 'gā ajemogyau 'ga rapesaka? ³⁷ Aipo are je 'i pē nupe: Je rura ki peapesak pejejemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

14

*Jejuī 'ga ree ifuwet ma'e
(Mateu 26.1-5; Luka 22.1-2; Juā 11.45-53)*

¹ Egitu ywy awi judeu ypyfera 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyraruwe mainana 'wyriara 'gā ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'gā nee.

—Maran te jane Jejuī 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe. —Jemime sipyyk 'ga 'jau. ² Jerusareg ipewara 'gā iporomutat 'ga ree. A'eramū jane

'gã nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe. Kasi a'e pe jane 'ga remiayuwa 'gã mamara'nei ne— 'jau 'gã ajaupe.

Jejuí 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Juã 12.1-8)

³ Petani pe Jejuí 'ga akou, Simão 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. 'Gã jemi'waa 'gã nuwamũ kũjã ãẽ mũ 'ua ojany kasiga ryrũ rerua opo pe. Itasiga apopyrera aipo yrũnamũ, aripasi 'jawa apopyrera poromũ. A'eramũ ãẽ yrũ mopena, jany kasiga reko'woka Jejuí 'ga akag are. “Naritu” 'jau 'gã aipoa jany kasiga upe. Epy ete aipoa jany kasiga. ⁴ A'eramũ wapyk ma'e 'gã amũ amara'neramũ jany kasiga ãẽ eko'wog are.

—Ma'eramũ sipo ãẽ imomy ekoetei 'wei? ⁵ Epy te 'ã 'aga jany kasiga a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. —A'eramũ amunipo 'ã ãẽ ime'ega ka'aranũ are jane. Tresẽtu ka'aranũa 'ut ee. A'eramũ amunipo 'ã ãẽ epyfera mua jane. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemãe'ema 'gã nupe 'jau kũi— 'jau 'gã ajaupe, kũjã ãẽ ago'wau.

⁶ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Tene ãẽ iapoi. Ma'eramũ pejemara'neramũ ãẽ ree 'ũ? Mama'e esagea te ãẽ wapo jee. ⁷ Ikaraemãe'ema 'gã nooa'uweri futari pẽ nui. A'eramũ pẽẽ anure mama'e monou 'gã nupe pejemifutar imũ. A'ere je te aje nako fukui pẽ pype. ⁸ Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamũ. A'ere ãẽ 'awauwe eko'wogi je ree, je manũ'emauwe. Tene ãẽ iapoi jee— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ⁹ —A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gã je mome'ui kwe pewara 'gã nupe. Amunap tesirũmera moyka nipo 'gã awau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Je mome'uramũ nipo 'gã ãẽ remiapofera nanẽ imome'wau 'gã nupe nũ. A'eramũ nipo 'gã anure najuejue etee futat wea'aramũ ãẽ remiapofer are — 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Mainana 'wyriara 'gã nupe Judas 'ga 'eawet

(Mateu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰ A'ere Jejuí 'ga remimu'e 'ga amũ awau oporogytau mainana 'wyriara 'gã nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromũ oo oporogytau 'gã nupe:

—Jejuí 'ga je apygykat pẽ nupe. Je apoat pẽẽ 'ga pyyka pẽ pyri— 'jau Judas Iskariote 'ga awau 'gã nupe.

¹¹ Ojeupe 'ga 'eramũ mainana 'wyriara 'gã aku'iramũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ka'aranũa nipo ore oromono ene upe 'ga pyyga repyramũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Judas 'ga wea'aramũ akou ee. “Ojete 'ga rekoramũ tomono 'ga 'gã nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga Jejuí 'ga rerekou weape.

Ae a'wyre'ema 'gã nupe

'ga monoara 'ga

(Mateu 26.17-25; Luka 22.7-13, 21-23; Juã 13.21-30)

¹² Awau owaẽma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. Karupa'mĩ jukaawa 'ara upe 'gã owaẽma. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã amũ 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari, karupa'mĩ ro'o reyri jarejee?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejuĩ 'ga mukũja 'gã monou amunawarete pe.

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrũ rerekwara 'ga peekoat. A'eramũ pẽẽ pejewau 'ga rewiri. ¹⁴ Og ipe 'ga seramũ pejeporogytau 'oga jara 'ga upe:

—Jarejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: “ ‘Ma'ape te je karupa'mĩ eyra 'ui tejemimu'e 'gã netee?’ e'i 'ga. ‘Ma'ape te ore kumi apoi? Ma'ape te je tejemimu'e 'gã nerojemi'wari' e'i 'ga enee kũĩ”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe. ¹⁵ —Aipo ojeupe pẽẽ 'e re 'ga tepẽ neroo ywatewara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aejemi'waawa peu. Ae renawa nanẽ otywamũ futat nũ. A'eramũ pẽẽ pejejeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ mukũja 'gã awau amunawarete pe. A'eramũ 'gã mama'e resaka ojeupe Jejuĩ 'ga 'eawer imũ etee futat. A'eramũ 'gã kumi apou maraka are.

¹⁷ Kaaruwamũ Jejuĩ 'ga awau ojemi'waa wemimu'e 'gã netee. ¹⁸ Ojemi'waaw ipe Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pẽẽ mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gã nupe je jukaukaa— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹ Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gã u'arasigamũ ojeupe 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã oporonupa majepeinume ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

Majepeinunume 'gã oporonupa ee 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramũ futat pẽẽ mũ nipo je monoi 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. ²¹ —Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe rakue, jemanũ are rakue. Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imũ etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramũ te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'ga rereko tyweretei. Ma'eramũ gatu nipo 'ã 'ga jeuwi rakue 'ja— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet

(Mateu 26.26-30; Luka 22.14-23; 1 Korĩtu 11.23-25)

²² Ojemi'waaw ipe Jejuĩ 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'ia mowoka imonou 'gã nupe.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromũ jero'oa— 'jau 'ga 'gã nupe.

²³ A'ere 'ga y'way ryrũ pyyka nũ, eramã'jãu ywau nũ. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imonou 'gã nupe. A'erauwe 'gã itykua pãwẽ pãwẽ. ²⁴ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Koa y'waya jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amũ jejukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pẽtywera omepy. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pẽ katu'ogi kwaiwete. 'Awamũ karupa'mĩa nepe-jukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat 'ga je'eg ymanera numiamũ. A'ere 'awamũ 'ga je'eg yauramũ. 'Awamũ jery tee pẽ pirei pẽtywer awi. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui je reroweriamũ. Poromũ futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamũ. A'ea 'ga je'ega nomojopy'ruawi futari 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁵ —A'jea

futat je 'i. Je natykurujawi futari 'aga y'waya pē pyri. Anure tāmējē te nipo je itykuri pē pyri, Tejuwarete 'ga pyri pē neroo re tāmējē nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁶ Oporogytapaw ire 'gā amaraka'aga Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Amaraka'ag ire 'gā awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Luka 22.31-34; Juā 13.36-38)

²⁷ Awaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—'Awamū futat nipo pekwasio je wi je rejaa je mu'ama ojetee'i— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: “Tajuka karupa'mī are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramū 'ga reymawera 'gā awau okwasiwau kwe pe 'jau kwy”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio pejewau je wi— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁸ —A'ere je temanū re je ferawi nū. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pē nenune — 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁹ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromū 'jau nū. Je naejara'uweri futari ene imogou ojetee'i kūi. 'Gā te nipo opyamū ene wi ene rejaa ojetee'i kūi. A'ere je naejara'uweri ene kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰ —A'jea futat nipo ere— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nū'ū: 'Awa ypytuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gā nupe. “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene mukūi wyrasokwē je'egauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³¹ A'ere Pedro 'ga fuakaramū 'ga upe:

—Naani futari nū'ū. Aipo na'ea'uweri futari je. “Nakwaawi je 'ga”, na'ea'uweri je. “Tene 'gā je jukai futari 'ga reewe futat”, a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

'Ga remimu'e 'gā nanē Pedro 'ga 'eawer imū etee futat 'jau 'ga upe nū.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Mateu 26.36-46; Luka 22.39-46)

³² Jejui 'ga awau owaēma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'e 'gā netee. A'ere Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ A'eramū 'ga muapyra 'gā etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā 'ga erawau ojeupi. 'Ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou. ³⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je'arasiga nipo 'ā je juka. Peser awi etee. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁵⁻³⁶ A'eramū 'ga ojepe'au'i 'gā nui. Awau peu'i wenupy'āu wapyka weakwara rerawau enūina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gā imara'ne je ree. 'Gā nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ā najeremifutar imū rūi te ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

³⁷ Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau ojewya muapyra 'gā nupe nū. Osea 'gā 'upa. A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ereset te ejupa? Eje'ega te neremonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramū miamū sipo nereporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ —Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pe-jefuakaramū mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepēfuakari ne. A'eramū pēē mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepēparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo pejeporogytawe'em 'ga upe 'eramū mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ Aipo 'ga upe 'e re Jeju 'ga awau 'gā nui nū oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga upe u'eawera 'ga 'jau'japa. ⁴⁰ A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gā nupe nū. Nānēwējēmī nū. Osea 'gā 'upa. Wopeypeyjamū etee 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā osea 'upa. Opag ire 'gā oporesagamū etee 'ga ree. Ojenosōu 'gā 'ga wi. A'eramū 'gā 'jawe'em 'ga upe.

⁴¹ A'eramū Jeju 'ga awau oporogyta'japa 'Uwarete 'ga upe nū. 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nū. Nānēwējēmī nū, 'gā set 'gā nuwamū nū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Peser ete futat nipo pejejupa nū ki sa?— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Au'je pejeser ire. 'Awamū futat 'gā pēneki'yramū je monoi ae a'wyre'ema 'gā po pe. ⁴² Pe'je iruukwe soo 'gā nekoaa 'jau. Kweramū ae a'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jeju 'ga pyykawet

(Mateu 26.47-56; Luka 22.47-53; Juā 18.3-11)

⁴³ Jeju 'ga porogytapawe'emauwe Judas Iskariote 'ga, Jeju 'ga remimu'efera 'ga futat, kwaiwete 'gā nerua erojemorypa Jeju 'ga ree. Mainana 'wyriara 'gā kwaiwete 'gā muri Judas 'ga rupi. Judeu 'gā 'wyria'ri 'gā nanē kwaiwete 'gā mua 'ga rupi. Jyua 'gā erua muap. Mīmera 'gā erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁴ Mainana 'wyriara 'gā nupe oporogytaaw ipe Judas 'ga 'jau 'gā nupe rai'i: “Oo nipo je Jeju 'ga retywape pytea pē neape. A'eramū pēē a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramū. A'erauwe futar iki pēē pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau”, 'jau Jeju 'ga monoara 'ga 'gā nupe rai'i. ⁴⁵ A'eramū 'ga owaēma ppy we awau Jeju 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—'Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁴⁶ A'erauwe Judas 'ga remireroofera 'gā 'ua Jeju 'ga pyyka 'ga pofaa. ⁴⁷ A'ere Jeju 'ga remimu'efera 'ga amū ogyu rekyita kūima'e 'ga amū ree, 'ga namī monoka. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayuwa 'ga namī yypa. ⁴⁸ A'ere Jeju 'ga 'jau opyykara 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejejua muawa ppy je nupāu ekoete 'ū, muna'ywa 'jawe 'ū? Ma'eramū pēē muawa we erua jyu reewe jepiara rupi 'ū? ⁴⁹ Pejejepype je rekoramū miamū ako naje ppygi pejepe ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ako je oi ai'iwe, ai'iwe 'jau ai'i. Peu futat ako je reni 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree ai'i. A'ete ako naje ppygi pejepe ai'i. A'ere jemanūawa upe iwaēmi. A'eramū Jeruwarete 'ga je pyygukaa rēwējēmī pē nupe. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari jemanū are ikue. A'eramū 'ā pēē iapou 'ga remikwasierera 'eawer imū etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁰ A'e renupawe Jeju 'ga remimu'e 'gā okwasi'wau 'ga wi, 'ga rejaa, oka'jama 'gā nui. Okyjau 'gā opyyg awi. A'eramū 'gā oka'jama 'gā nui.

⁵¹ Kunumĩũũ 'ga amũ 'ua Jejui 'ga rewiri. Taity fuku pyu etee 'ga ojeuwana akou. ⁵² 'Ga amũ 'ga pyyka numiamũ. A'ere 'ga raity etee ipyygi. Waity pyygamũ 'ga opoia etee jui. A'eramũ 'ga awau ujāna taitye'eme.

Anasi 'ga rog ipe 'ga rerooawet

(Mateu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Juā 18.13-14, 19-24)

⁵³ A'ere Jejui 'ga pyykara 'gā 'ga rerawau mainana 'wryiararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gā 'wryia'ri 'gā ajatykau mainana 'wryiara 'gā nee. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nanē ajatykau 'gā nee nũ.

⁵⁴ Pedro 'ga awau 'gā newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jejui 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana 'wryiararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype ojepe'jau mainana 'ga remiayuwa 'gā pyri.

⁵⁵ Ojeupe 'gā Jejui 'ga reruramũ mainana 'wryiara 'gā oje'ēma'e 'gā netee 'ga remiapo tywera mome'waramũ rekaa.

—Awỹja te 'ga remiapo tywera wesak rai'i? Ma'ja ajee 'ga wapo ajukaawamũ rai'i?— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere nitywi 'ga amũ. ⁵⁶ Kwaiwete 'gā 'ua o'meramũ Jejui 'ga ree. A'ere 'gā naju'jaju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe.

⁵⁷⁻⁵⁸ Poje 'gā amũ 'ua o'meramũ 'gā nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. “Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. 'Awa 'ga mogytaawa kūima'e 'gā nemiapofera tee. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi ajepeja 'ga mogytaawa mowya nũ. Aipo 'ga mogytaawa nakũima'e 'gā nemiapofera rūi”, 'jau 'ga oreremianuwamũ ai'i— 'jau 'gā imome'wau 'gā nupe.

⁵⁹ A'ere aipo 'gā nanē naju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe.

⁶⁰ A'eramũ mainana 'wryiararete 'ga afu'ama 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gā nupe? Nereje'egi te 'ā 'gā nupe aipo 'gā 'eramũ ai' kũi?— 'jau 'ga oporonupa ee 'ga upe.

⁶¹ A'ere Jejui 'ga pigi etee u'ama. A'eramũ mainana 'wryiararete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera te ene? 'Ga ra'yra te ene?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ. Je te 'ā pēneki'yraretea. Anure nipo je apygi Pājērete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamũ nipo pēē je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³ A'erauwe mainana 'wryiararete 'ga amara'neramũ. 'Ga mara'nea 'ga rerekou 'ga raity monorogukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Jane futat 'awamũ sienup 'ga kurawa jarejowase— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Na'gā amũ rūi 'ā omome'u janee. ⁶⁴ Ma'ja pe'je ajee 'ga upe 'awamũ?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Sijukaukat futat jane 'ga. Jarejuwarete 'ga te 'ā 'ga akurap.

⁶⁵ A'eramũ 'gā amũ onymuna 'ga ree. A'eramũ 'gā 'ga reawapiaa taity pyu, opo afuapyka erofaa 'ga ree. A'eramũ 'gā 'jau 'ga upe:

—Awỹja te ene nupā?— 'jau 'gā 'ga upe. —Ene 'ā i'akwaawete ma'ea. A'eramũ ene enupāara 'ga mome'wau oree— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe jefaruu 'gã nanē 'ga pyyka opo rerofaa 'ga ree nū.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Mateu 26.69-75; Luka 22.56-62; Juã 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ A'e pe Pedro 'ga 'ũina ukupepe. Poje mainana 'wyriararete 'ga remiyauwa ēē mū 'ua 'ga pyri. ⁶⁷ Tata are 'ga jepe'eramū ēē 'ga resaka 'jau 'ga upe:

—Jejui kīã rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rã, Nasare pe waranup ma'efera kīã rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rã— 'jau ēē 'ga upe.

⁶⁸ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Tee. Naani nū ĩ. Nakwaawi je 'ga nū ĩ. A'eramū awŷja upe ene 'jau ekou ĩ— 'jau futatee 'ga ēē upe.

A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma pyri. A'erauwe wyrasokwēa oje'ega. ⁶⁹ Peu oporowyky ma'e ēē mū 'ga resaka nū. A'eramū ēē 'jau ojepeyriwara 'gã nupe:

—Koromū futat Jejui kīã rewiri ako ma'efera kīã mū— 'jau ēē 'gã nupe.

⁷⁰ A'eramū Pedro 'ga 'ga kwakupa nū. A'ere'ere'i peu u'am ma'e 'ga amū 'jau 'ga upe nū:

—A'jea futat ēē 'i enee. Garireja ywy pewaramū futat ene, 'ga 'jawe futat ene ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷¹ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nakwaawi je 'ga, a'e je akiko. Jarejuwarete 'ga remianuwamū te 'ã je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷² A'e pype wyrasokwē oje'ega nū. A'erauwe Pedro 'ga wea'aramū Jejui 'ga 'eawer are. “Wyrasokwē je'egu'jaw enunewe nipo ereu'jau'jap, nakwaawi je 'ga, 'jau 'gã nupe” 'eawer are Pedro 'ga wea'aramū. A'eramū 'ga aipo u'eawera rorojenosōu. A'eramū 'ga awau ujāna Jejui 'ga kwakupawera renosōu. A'eramū futat 'ga u'arasigamū wea'aramū ee. A'eramū 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

15

Piratu 'ga upe 'ga rerooawet

(Mateu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Juã 18.28-38)

¹ Ai'iwetetewe mainana 'wyriara 'gã ajatykau judeu 'gã 'wyrari 'ri 'gã nee, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã neewe. Opytuna 'gã nupe oje'ēma'e 'gã nanē ajatykau 'gã nee nū. A'eramū 'gã oje'ega ajaupe:

—“Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea”, e'i ako Jejui 'ga janee ko. A'eramū jane 'ga jukaukaa 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramū 'gã 'ga pofaa itaju pyu, 'ga rerawau Piratu 'ga upe. ² A'eramū Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyriaramū judeu 'gã nupe?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromū— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³ A'eramū taetu mainana 'wyriara 'gã 'ga je'ēwu'jau'jaga etee futat.

⁴ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Nereenuwi te 'gã je'ega? Nerewawagi te 'ã aipo 'e are a'i kūi?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁵ A'ere Jejui 'ga noje'egi futari 'gã nupe. O'meramū te 'gã 'i. A'eramū Jejui 'ga oje'ege'ema 'gã nupe. A'eramū Piratu 'ga oporesagamū etee 'ga ree. “Ma'eramū sipo 'ga noje'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

'Gã nupe 'ga monoawet

(Mateu 27.15-26; Luka 23.13-25; Juã 18.39-19.16)

⁶ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyrera 'ga amũ muẽma judeu 'gã nupe jepi, 'gã nemienũwera 'ga 'ga imuẽma 'gã nupe jepi. ⁷ Jejui 'ga ppykawa rupi Parapasi 'ga 'ũina moromunepawa pype. Parapasi 'ga futat amunaw ipewara 'gã mamara'neukaa 'wyrriara 'ga ree. Opytuna 'gã netee 'ga 'gã mamara'neukaa 'wyrriara 'ga ree rakue. Oporojuka ma'efera 'gã wejue nũ. A'eramũ 'gã 'gã monou 'gã munepa 'gã mu'ama rakue. ⁸ A'eramũ mytuna 'gã 'ua 'jau Piratu 'ga upe:

—Ejemiapou moromunepawa pypewara 'ga amũ emuẽmukat ore— 'jau 'gã 'ga upe.

⁹ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pefutat te judeuramũ peje'wyrriararete 'ga je imuẽma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Piratu 'ga mainana 'wyrriara 'gã kwaapa futat. “Werecoay pa mainana 'wyrriara 'gã Jejui 'ga. A'eramũ pa 'gã 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gã poromutaramũ 'ga ree. A'eramũ nipo 'gã 'jau, Jejui 'ga emut ore, 'jau nipo 'gã jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. ¹¹ A'ere mainana 'wyrriara 'gã afuakaramũ 'ga ree.

—Parapasi 'ga ki emuẽm imua ore, sa'e 'ga upe 'jau. Jejui 'ga kasi eremuẽm ore ne, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gã mytuna 'gã nupe.

'Ga rerure'emauwe 'gã mogyau 'gã mu'akwaapa. A'eramũ 'gã afuakaramũ 'ga ree.

A'eramũ Piratu 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Pefutat te judeuramũ peje'wyrriararete 'ga je imuẽma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã 'i etee 'ga upe:

—Naani. Parapasi 'ga te ki emuẽm imua ore— 'jau 'gã 'ga upe.

¹² A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi, “judeuramũ pẽẽ 'wyrriararete 'ga” 'jawa 'ga rerekoi?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ —Emu'amukat 'ga 'ypeywar are 'ga pokutuka 'ga jukaawamũ futat — 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

A'eramũ 'ga:

¹⁴ —Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamũ pẽ nupe rai'i, a'e te je a'i kũi?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã afukafukai etee ajemogyau:

—Emu'amukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe — 'jau 'gã wjere'emamũ futat wafukaita 'ga upe.

¹⁵ Piratu 'ga oporomaku'iweramũ mytuna 'gã nee. A'eramũ 'ga Parapasi 'ga muẽmukaa moromunepaw awi 'ga monou 'gã nupe. Jejui 'ga jẽmĩ 'ga imopigukaa jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopika 'ga a'gwawe'em futat. Pẽporia kasi 'ga nupãu ne. 'Ga mopig ire pẽẽ 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are. A'eramũ 'ga peu etee futat amanũmũ u'ama— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jefaruu 'gã Jejui 'ga rerekoemãawet

(Mateu 27.27-31; Juã 19.2-3)

¹⁶ 'Ga mopig ire jefaruu 'gã Jejui 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe. A'ere 'gã opytuna 'gã majatykau 'ga ree. ¹⁷ A'ere 'gã 'wyrriara raity

piraga munepa 'ga wi. A'ere 'gã juapekagũũ muapỹina 'ga akagyrũnamũ iapou 'ga upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. ¹⁸ A'ere 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene 'ã judeu 'gã 'wyriararetea 'gã nupe ra'e jepi. 'Awamũ ereko 'wyriarareteramũ nakwaparimũ rũi futat 'gã nupe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe 'ga rerekoemãu erekou.

¹⁹ A'e pype 'gã 'ga akaga nupãu ywyrã'i'i pyu. Onymuna 'gã 'ga ree. A'ere 'gã wapyka wenupy'ãu 'ga rowase, 'ga muorypa 'me. A'ere 'gã 'jau ajaupe:

—Pemã'ẽ judeu 'gã 'wyriararete 'ga ree ki sa— 'jau 'gã ajaupe. —'Wyriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamũ. 'Wyriara akagyrũa nanẽ 'ga wereko nũ. 'Wyriararete pype tãmêjẽ 'ga 'ari ra'e— 'jau 'gã ajaupe 'ga rerekoemãu. 'Ga jaita nanẽ 'gã nũ.

²⁰ 'Ga rerekoemã re 'gã taity piraga mosoka 'ga wi nũ. 'Ga raity munepa 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Luka 23.26-43; Juã 19.17-27)

²¹ 'Ga jukaawa piara rupi 'gã Simãõ 'ga rowosõu. Jũ awi 'ga 'ua akou awau amunawarete pe. Sirene ywy pewara 'ga poromũ Simãõramũ. Mukũ Simãõ 'ga ra'yra 'gã. Aresãri 'ga, Rufu 'ga. Mĩmera 'gã Simãõ 'ga ra'yra. Simãõ 'ga resakawe jefaruu 'gã 'jau 'ga upe:

—'Ypeywarã erokwap 'ga upe— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'gã iupirukaa 'ga upe. ²² A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerawau *Gogata* 'jaw ipe. ('Gã je'eg imũ *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromũ). ²³ 'Ga rerowaẽm ire 'gã muaga monou y'way pype 'ga upe numiamũ. Mira 'jawa 'gã imonou y'way pype 'ga upe numiamũ.

—Koa etyikut ejayrũ upe— 'jau 'ga 'ga upe numiamũ.

A'ere 'ga notykuri.

²⁴ A'ere 'gã 'ga jywaa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gã itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gã 'ga py maju'aa aju'arimũ ikutuka itaju pyu. A'ere 'gã 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywarã reewe futat. 'Ga rekoa futat 'gã imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gã 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gã imomopoa 'upa ywyu 'ga raityfera mojo'okawamũ. Sã'ã ae jugu momora. Nan futat 'gã ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamũ. ²⁵ Kwara awyruu'iramũ etee 'gã 'ga mu'ama 'ypeywar are. ²⁶ A'ere 'gã 'yjepa'nĩ are ikwasiaripyrera monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimũ. “Koromũ futat judeu 'gã 'wyriararetea” 'ea 'gã amũ ikwasiaa 'yjepa'nĩ are rai'i. A'eramũ 'gã imonou inuga 'yw are 'ga apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga resakara 'gã 'ga jukaawera kwaapa.

²⁷ 'Ga reewe 'gã mukũja 'gã muna'ywa 'gã imonou imu'ama 'ypeywarã mũ ree. Muna'ywa põ'õ me 'gã Jejui 'ga mu'ama. ²⁸ Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue: “Mama'e tywera apoara pyri 'ga 'ami”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'eramũ 'gã 'ga monou imu'ama muna'ywa põ'õ me, Janeruwarete 'ga je'egawer imũ etee futat.

²⁹ 'Gã pyu okwap ma'e 'gã Jejui 'ga rerekoemãu 'ga kurapa nanẽ nũ.

—“Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi imowyri nũ”, ere 'ã rai'i. ³⁰ A'eramũ ene ejua ejypa 'ypeywar awi— 'jau 'ga pyu okwap ma'e 'gã 'ga upe, 'ga rerekoemãu.

³¹ Mainana 'wyriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã. Mĩmera 'gã nanẽ 'ga rerekoemãu 'upa nũ:

—Opoat 'ga 'gã jepi. A'ere 'ga najepoara'uweri futari. ³² Israeu juapyreramũ jane'wyrriararetea e'i na a'e 'ga re'ã. Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramũ sirowiat 'ga 'jau 'wei— 'jau 'gã ajaupe. 'Ga pyri imu'amipyretera 'gã, muna'ywa 'gã amũ nanẽ 'ga kurapa nũ.

Jeju 'ga manũawet

(Mateu 27.45-56; Luka 23.44-49; Juã 19.28-30)

³³ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat oypyttunai-wamũ. Kwara ajerewamũ tãmẽjẽ awau weny jesagamũ nũ. ³⁴ Kwara renye'emauwe Jeju 'ga wafukaita oje'eg imũ futat.

—*Eli eli lama sabactani*— 'jau 'ga oje'eg imũ.

Oje'eg imũ 'ga 'eawera: “Kiapi'ni, Kiapi'ni. Ma'eramũ te erepoit je wi?” 'ga 'ea futat poromũ 'ga afukaja.

³⁵ Aipo 'ga 'e renupara 'gã amũ 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenũ!— 'jau 'gã ajaupe.

³⁶ 'Ga pyriwara 'ga amũ ujãna amynejuranũ ppyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefã are imonou Jeju 'ga upe 'ga remĩpyteramũ. A'ere 'ga 'i etee esakara 'gã nupe:

—Tene jane 'ga resagi ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁷ A'ere Jeju 'ga wafukaita amanũmũ.

³⁸ A'eramũ futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taity otoroka opojo'ogamũ imytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamũ ywyu. ³⁹ 'Ga manũnamũ jefaruu 'gã 'wyrriari 'ga 'ga manũ resaka. 'Ypeywara rowase 'ga u'ama Jeju 'ga afukajamũ. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe:

—A'jea futat pa 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e!— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁰ Kũjãmera 'gã amũ 'upa muku'i 'ga manũ resaka nũ. Ëẽ mũ rera Mari Matarena, ajepeja ëẽ rera Sarume, ajepeja ëẽ rera Mari. Poromũ Mari ëẽ ra'yra 'gã Jose 'ga, Tiago 'ga. Aipoa Tiago 'ga kunumũũa. Mĩmera 'gã 'ga manũ resaka amumera 'gã netee. ⁴¹ Poromũ kũjãmera 'gã Jeju 'ga rewiri ako ma'efera 'gã futat poromũ. Garireja ywy pype 'ga rekoramũ 'gã awau watau 'ga rupi, 'ga poaa mama'e apo are rakue. Amumera kũjãmera 'gã 'upa 'ga manũ resaka. Aipo 'gã nanẽ 'ua 'ga rupi Garireja ywy awi Jerusareg ipe 'ga oramũ rai'i nũ.

Ita kwara pype Jeju 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Luka 23.50-56; Juã 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Kaaruwamũ Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oporogytau Piratu 'ga upe. Opytuna 'gã nupe oje'ẽma'e 'ga poromũ. A'ere 'ga Jeju 'ga rerowiari. “Anure nipo Jeju 'ga 'ũina 'wyrriaramũ janee”, 'jau 'ga ojeupe. Morowykye'ema piara rupi 'gã Jeju 'ga jukaukaa ra'e. A'eramũ Jose 'ga awau “Jeju 'ga reumera emut jee”, 'jau Piratu 'ga upe:

—Amanũ Jeju 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

Morowykye'ema rupi judeu 'gã nojotymi rakue. “Morowykye'ema piara rupi futat sitym 'ga 'jau”, 'jau Jose 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga Piratu 'ga pojeupe'ema futat awau Jeju 'ga reumera renũina 'ga upe.

⁴⁴—Amanũ te 'ga ra'e?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

—Amanũ ako 'ga ko nũ'ũ— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Kamēsīete nipo 'ga manūi ra'e— 'jau Piratu 'ga oporesagamū 'ga ree.

A'erauwe 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe:

—Maranime te 'ga manūi ra'e?— 'jau 'ga imome'waukaa 'ga upe.

⁴⁵—Kwara jerewamū ako 'ga manūi ko— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga 'e re 'ga 'jau Jose 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ita kwara pype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁶ A'erauwe Jose 'ga awau taity fuku mua Jejuī 'ga reumera auwanawamū. Linu 'jawa apopyrera 'ga imua. A'eramū 'ga Jejuī 'ga reumera mosoka imua 'ypepywar awi 'ga reumera auwana aipoa taity pyu. A'ere 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. A'ere 'ga itapewuu mojerēpa imonou imŷina ita kwara rawopytymawamū. ⁴⁷ Kūjāmera 'gā amū awau 'ga imono resaka. Mari Matarena ēē, Mari ēē. Aipoa Mari ēē Jose 'ga ya. Mīmera 'gā Jejuī 'ga reumera rupawa resaka.

16

Jejuī 'ga ferapawet

(Mateu 28.1-8; Luka 24.1-12; Juā 20.1-10)

¹⁻² Ikoai'i, ku'emaiw are, kūjāmera 'gā jany kasiga mua erawau Jejuī 'ga reumer are eko'wogipyramū. Mari Matarena ēē, Sarume ēē, Mari ēē. Poromū Tiago 'ga y ēē. Mīmera 'gā jany kasiga amut erawau. Ku'emaiw are 'gā erawau Jejuī 'ga rupaw ipe. ³ Awau 'gā 'jau:

—Awŷja sipo itaa ope'a jui janee?— 'jau 'gā ajaupe.

⁴ Tuwīuu wejue itauua. A'eramū 'gā poromū 'jau ajaupe. Awau 'gā owaēma ja'wyja'wy jupe itauu resaka, ita kwara rawopytymawera resaka.

—Tŷŷ. Ojepe'a jui ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁵ A'erauwe kūjāmera 'gā awau osou ita kwara pype. Peu 'gā ywagipewara 'ga resaka kunumīūū 'jawe. 'Ga raitya waparasiagamū. Jejuī 'ga rupawera jakwatawa katy 'ga wapyka. 'Ga resakawe kūjāmera 'gā okyjau 'ga wi. ⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jejuī 'ga resaka te 'ā pejot, Nasare pe waranup ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot, 'ypepywar are amanū ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot— 'jau ywagipewara 'ga kūjāmera 'gā nupe. —A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko. Pe'je pejejua 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau esaka. ⁷ A'eramū ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pe'je pejewau imome'wau Pedro 'ga upe, amumera 'ga remimu'e 'gā nupe we: “Oferap kīā awau Garireja ywy pe pē nenune. Peu te nipo 'ga peesak nū, pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁸ A'erauwe kūjāmera 'gā awau ujāna ita kwar awi. 'Gā kyjea 'gā nerekou 'gā moyyita. A'eramū 'gā ojeupe 'ga 'eawera mome'wawe'em awau 'gā nupe.

Mari Matarena ēē Jejuī 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Juā 20.11-18)

⁹ Domingo rupi Jejuī 'ga ferawi rakue. Ku'em enune 'ga ferawi rakue. Mari Matarena ēē upe ra'ne 'ga ojesaukaa. ēē pirowara 'ga imoia ēē wi rakue. Sete ēē pirowara pytuna. ¹⁰ Ojeupe 'ga jesaukar ire ēē awau

imome'wau 'ga remimu'e 'gã nupe rakue. U'arasigamũ 'gã ajemogyau ajaa'wau Jejui 'ga ree. A'eramũ Mari Matarena eẽ awau imome'wau 'gã nupe:

—Oferap kĩa ra'e. Ojesaukat kĩa jee ko— 'jau eẽ 'gã nupe.

¹¹ A'ere 'gã nuerowiari etee eẽ ojeupe 'ga mome'uramũ.

Mukũja 'gã Jejui 'ga resaka

(Luka 24.13-35)

¹² A'ere Jejui 'ga ojesaukaa mukũja werowiaara 'gã nupe. Jũ me 'ga awau watau akou. Poje Jejui 'ga ojesaukaa 'gã nupe. A'ere 'ga jesowo'gõgi 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga kwaape'ema. ¹³ A'ere 'gã 'ga kwaaw ire awau ojewya 'ga mome'wau amumera 'ga remimu'e 'gã nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gã nuerowiari etee 'gã 'ea.

Jejui 'ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Luka 24.36-49; Juã 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Poje Jejui 'ga ojesaukaa wemimu'e 'gã nupe. 'Gã jemi'waaw ipe 'ga ojesaukaa 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te neperowiari 'gã, “oferap 'ga” pejejeupe 'gã 'eramũ ra'e 'ũ? Ma'eramũ sipo ajee neperowiari je'eawera ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe oje'ega moywyräfena 'gã nupe.

¹⁵ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe najuejue etee futat. Amunawa moymoyka pejewau je mome'wau 'gã nupe, je rerowiarukaa 'gã nupe pejemogyau. ¹⁶ Je rerowiaara 'gã ki pepymĩ 'y pe, otywer awi 'gã poira resaukaawamũ. A'eramũ je tejerowiaara 'gã katu'oka. Tejerowiare'ema 'gã nipo je nakatu'ogi. A'eramũ nipo 'gã awau mama'eukwaawa rapyaw ipe amanũ re— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁷ —Tepãjẽa nipo je imonou tejerowiaaramũ pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ mama'eukwaawa moia erekwara 'gã nui jerer imũ. Pejemikwaawe'ema pejeje'ega nipo pẽẽ iapou. ¹⁸ Moja pyyka miamũ nepemanũ. Ae jukaara muaga 'wau miamũ nanẽ nepẽ jukai. Oje'arimũ je rerowiaaramũ pejepo mono re ojero'wu ma'e 'gã ojekatu'oka ajemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ywag ipe Jejui 'ga jeupiawet

(Luka 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ 'Gã nupe oje'emaw ire Janeruwarete 'ga Janejararete 'ga, Jejui 'ga monoukaa 'ga mojeupirukaa ywag ipe. Ywag ipe 'ga waẽmawe Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe: “Ene 'ã je 'jawe futat. A'eramũ ene eapyka jejakwatawa katy”, 'jau Janeruwarete 'ga Jejui 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. ²⁰ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã awau 'ga mome'wau kwe pe. “Werowiaaramũ Jejui 'ga petywera moia pẽ nui, pẽ katu'oka”, 'jau 'gã imome'wau kwe pewara 'gã nupe. Janejararete 'ga 'gã opoat. Aeremiapoe'ema 'ga wapoukat 'gã nupe. A'eramũ 'gã nenupara 'gã 'gã 'eawera rerowiaa. “A'jea futat 'gã 'ea. Sã'ã Ku'jywa 'ga janeremiapoe'ema apoukara 'gã nupe”, 'jau enupara 'gã ajaupe, aipo 'gã 'e rerowiaa.

Luka

Jejui 'ga rekwawera Luka 'ga omome'u ka'aran are inuga janee rakue.

Luka 'ga nuatai futari Jejui 'ga rupi rakue. Najudeu arūi 'ga. A'ere 'ga Jejui 'ga rerowiari. Morofuanugara 'ga. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Luka 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga ree.

¹⁻⁴Teofiru. Ene 'ā kūima'eeteetea. A'eramū je ene upe ka'arana kwasiaa inuga. Je Luka. Jejui 'ga ree je ka'arana kwasiari inuga ene upe. A'eramū ene jeremikwasiarera mogytāu. A'eramū ene “Na pa je 'gā a'jea futat imome'ui jee ra'e”, 'jau ene jeremikwasiarera mogytā re.

Ae pype akou 'ā Jejui 'ga awau watau kwe pe akou rakue, mama'eukwaawa pe'au 'gā nui rakue. Ojero'wu ma'e 'gā katu'oka 'ga awau kwe pe akou rakue. 'Gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramū 'gā 'awamū kwaiwete 'ga renuparera 'gā 'ga rera mome'wau awau kwe pe ajemogyau 'gā nupe. Amumera 'gā ka'arana kwasiaa 'ga ree, 'ga rekwawer are. A'ere 'gā nomome'upawi 'ga rekwawera rakue.

A'eramū je “amome'upap pa je ikwasiaa inuga ka'aran are 'gā nupe kwy”, 'jau je tejeupe. A'eramū je a'eramū tewau Jejui 'ga resakarera 'gā nupe teporogytau tekou ai'i. Je naesagi futari Jejui 'ga. A'eramū je tewau 'ga resakarera 'gā nupe teporogytau tekou. Namajepei'i 'gā nupe etee rūi futat je porogytai. Kwaiwete je porogytai 'ga resakarera 'gā nupe tewau tekou ai'i. “Pemome'upap pejejemiesagera jee”, 'jau je 'gā nupe tewau tekou ai'i. “Jejui 'ga remiapofera pemome'upap jee”, 'jau je tewau tekou 'gā nupe ai'i.

A'eramū 'gā imome'waupap jee. Wemiesagera 'gā imome'wau jee. A'eramū je 'awamū ka'arana kwasiaa inuga 'gā nemimome'ufer are pē nupe.

A'eramū ene jeremikwasiarera resaka ka'aran are. “A'jea futat 'gā Jejui 'ga mome'ui jee rakue”, tere jeremikwasiarera mogytā re 'jau.

Sakari 'ga upe ywagipewara 'ga 'eawet

⁵A'ere je Juā Batista 'ga ra'ne imome'ui enee. Juā 'ga rekoramū Erote 'ga rekoi 'wyraramū judeu 'gā nupe rakue. Juā 'ga ruwa 'ga rera Sakari. Sakari 'ga mainana. Apiasi 'ga remiayuwa 'gā pyri 'ga oporowykyau Jarejuwarete 'ga mogytāawa pype. Mainana 'gā juejue Arão 'ga juapyrera. Sakari 'ga remireko ēē nanē Arão 'ga juapyrera ēē nū, Isapeu ēē. ⁶Ēē mama'e tywera nuapoi futari Jarejuwarete 'ga upe. Sakari 'ga nanē nuapoi futari 'ga upe nū. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gā apyakai. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat 'gā mama'e apou akou namutamutat 'ga upe. ⁷Isapeu ēē nata'yri futari 'gā nupe. Ēēmena 'ga nanē futat osawa'eramū. Nokoi'i futari 'gā na'yra mū. Namanūi futari 'gā na'yra mū. Ēē ra'yre'em teea futat.

⁸Jarejuwarete 'ga upe 'ga porowykyaw ipe Sakari 'ga ruramū 'ga pytuna 'gā 'jau 'ga upe:

⁹—'Awamū ene ekwap esou 'au myter ipewara pype jany kasiga rapyau, Jarejuwarete 'ga muorypawamū— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau osou jany kasiga rerawau iapyau. Awau osou imy'ja'wi pype. ¹⁰ Jany kasiga 'ga upe eroo iapyramū tekotee 'gā 'upa oporogytau ukupepe Jarejuwarete 'ga upe, 'ga ēma poromukuran.

¹¹ Jany kasiga imonygauwe ywagipewara 'ga 'ua ojesaukaa 'ga upe. 'Ua u'ama tata eny pyri. Jany kasiga 'ga iapyramū 'ga 'ua u'ama ojesaukaa 'ga upe. Iapyawa rowajara katy ojesaukaa 'ga upe. ¹² 'Ga resakawe Sakari 'ga okyjau etee 'ga wi.

—Kuu. Ma'ja te 'wei? Ma'ja te koromū 'ut ojesaukaa jee 'wei?— 'jau 'ga okyjau etee futat u'ama ywagipewara 'ga wi, ojeupe 'ga jesaukaramū.

¹³ Ojewi 'ga kyjeramū ywagipewara 'ga oje'ega 'ga upe:

—Erekyje awi. Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup 'ūina— 'jau 'ga 'ga upe ojewi 'ga kyjeramū. —“Kunumīa emut amū jee”, ere ako 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'awamū eneremifutara mua enee— 'jau 'ga 'ga upe. —Anurenure'i nipo eneremireko ēē ra'yramū— 'jau 'ga Sakari 'ga upe. —Eja'yra 'ga 'ar ire ki Juā enug 'ga ree. 'Ga 'aramū nipo eneku'i 'ga ree. ¹⁴ Enepytuna 'gā we futat nipo aku'iramū ene pyri 'ga 'aramū 'ga ree. ¹⁵ Waranuw ire nipo enera'yra 'ga kūima'eeteetea Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. —'Ga aranuw ire ene kawīajaiwa rykurukare'ema 'ga upe. Y'way ajaiwaye'ema miamū futat itykurukare'ema 'ga upe. 'Ga 'ar ypyrauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekoi— 'jau 'ga 'ga upe imome'wau.

¹⁶ —Waranuw ire nipo enera'yra 'ga awau akou kwe pe oporogytau Israeu juapyrera 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga 'gā mojewyrukaa Jarejuwarete 'ga rerowiara upe nū— 'jau 'ga 'ga ruwa 'ga upe u'ama. ¹⁷ —Sā'ā ymā Eliasi 'ga rekoa Jarejuwarete 'ga pājē mū etee mama'e apoa rakue. Nan tee futat nipo enera'yra 'ga rekoi, 'ga 'jawerimū etee futat. Jarejararete 'ga rur enune nipo enera'yra 'ga rekoi 'gā mu'jau. 'Gā na'yra mota'waukaa 'gā nuwa 'gā nupe — 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'ere te nipo Janejararete 'ga ruri enera'yra 'ga rewiri. Kwaiwete te 'ā 'gā Janeruwarete 'ga je'ega nenuwi. A'eramū enera'yra 'ga a'eramū 'ua Janeruwarete 'ga je'ega nuuwukaa 'gā nupe. Janejararete 'ga rura futarukaa 'gā nupe kwaiwete — 'jau ywagipewara 'ga Sakari 'ga upe u'ama imome'wau.

¹⁸ A'ere aipo 'eramū Sakari 'ga nuerowiari 'ga je'ega.

—Ene'me awi jee kūi. Iwāiwī jeremireko ēē nū'ū. Je nanē 'ā te-sawa'eramū nū. A'jea futat sipo ēē wāiwī pype ēē ra'yramū?— 'jau 'ga ywagipewara 'ga upe.

¹⁹ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi aipoa. Je 'ā Gaprieua futat. Je 'ā Ku'jywa 'ga pyriwara futat. 'Ga te 'ā je mut je moporogytaukaa enee. 'Ga te 'ā moranuw esage werurukat imome'waukaa enee jee. ²⁰ A'ere 'ā 'ga nererowiari etee ejeupe je 'ga mome'uramū. A'eramū nipo 'ga ene je'ēwoka'jama. Ije'ege'ema 'jawe nipo ekou. Enera'yra 'are'emauwe nipo nereje'egi. 'Ga 'ar ire te ereje'eg nū— 'jau ywagipewara 'ga Sakari 'ga upe. —Eja'yra 'aramū te nipo ejeupe jeporogytawera ererowiat. A'eramū te nipo ereje'eg nū— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū ukupepewara 'gā Sakari 'ga rapesaka 'upa.

—Ma'ja te 'ga wapo 'ūina oporomukuramū 'i?— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

²² Ojeupe ywagipewara 'ga porogytapaw ire Sakari 'ga 'ua uēma ukupepewara 'gā nupe. A'ere 'ga noje'egi futari 'ua. Opoa etee futat 'ga imowawaka 'gā nupe. A'eramū ukupepewara 'gā 'jau:

—Ywagipewara 'gā nipo kwe ojesaukaa 'ga upe ra'e. A'eramū 'ga oje'ēka'jamamū ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

²³ Oporowykypaw ire Sakari 'ga awau ojewya oje'wyr ipe. ²⁴ Kamēsīete 'ga remireko ēē wa'yramū. A'eramū ēē 'ūina wog ipe etee futat. Watawe'em futat kwe pe awau. Sīku jaya moka'jama 'ūina wog ipe watawe'em. ²⁵ A'eramū ēē 'jau ojeupe etee futat 'ūina: “Janerwarete kīā esage jee”, 'jau ēē 'ūina. “Teja'yre'ema je anosī jepi. A'ere 'ā je 'awamū jera'yramū. Jemena agawewi je 'ā. A'etea je najera'yri jepi. A'ere 'ā 'awamū jera'yramū. A'eramū je 'awamū tejenosōumap”, 'jau ēē 'ūina ojeupe.

Mari ēē upe ywagipewara 'ga 'eawet

²⁶⁻²⁷ Isapeu ēē ra'yryrūūnamū, Janerwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Mari ēē upe, Nasare pewara ēē upe. Gaprieua ywagipewara 'ga rera. Gaprieu 'ga 'ua, Janerwarete 'ga je'ega rerua Mari ēē upe. Nimeni we Mari ēē. Ēēmērama 'ga Jose 'ga. Jose 'ga Davi 'ga juapyrera. Iypy we 'gā nupe 'wyriarareteramū 'ūi ma'efera 'ga futat poromū, Daviramū.

²⁸ A'eramū Gaprieu 'ga 'jau Mari ēē upe:

—Ere eku'iramū ekou 'awamū, kari. Janerwarete 'ga nipo 'ā ojejuka ene ree 'awamū ī— 'jau 'ga ēē upe 'ua.

²⁹ A'ere ēē naeapyoī ojeupe 'ga 'e are. “Ma'eramū kīā aipo 'jau jee 'ū?” 'jau ēē ojeupe.

³⁰ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Erekyje awi, kari. Janerwarete 'ga te ene rereko. Iku'i 'ga 'ūina ene ree. ³¹ Enera'yt nipo ene. Kūima'e 'ga nipo enera'yra 'ga. Jejui 'jau ki ene eja'yra 'ga renūina— 'jau 'ga ēē upe. ³²⁻³³ —Kūima'eeteete 'ga te nipo. Janerwarete 'ga te'i pē nupe 'jau: “Koromū jera'yra 'ga”, te'i pē nupe 'ga resaukaa 'jau— 'jau 'ga ēē upe. —'Ga futat nipo anure Janerwarete 'ga omogo 'wyriarareteramū pē nupe, judeuramū pē nupe, Jako 'ga juapyreramū pē nupe— 'jau 'ga ēē upe. —Ymā we te ako Davi 'ga juapyrera 'ga peapesak pejejemogyau ikue. “Maranime gatu nipo Davi 'ga juapyrera 'ga ruri 'wyriarareteramū akou janee?” pe'je 'ā pejejemogyau jepi. A'ere 'awamū 'ga ruri pē nupe. Enera'yramū 'ga 'ga muri pē nupe, pēnemiapesagera 'ga. Namutat 'ga rekoi 'wyriarareteramū pē nupe. Nīpy'ruawi futari 'ga akou. Nateepawa'uweri futari nipo 'ga akou— 'jau 'ga ēē upe.

³⁴ A'eramū Mari ēē 'jau 'ga upe:

—Kūjāmukua we te 'ā je ako. Nokoi we te 'ā kūima'ea je ree. Ma'eramū je kūima'e tejee ekoe'emauwe teja'yr ekoeteramū nūrā?— 'jau ēē 'ga upe.

³⁵ A'eramū 'ga 'jau ēē upe nū:

—Ku'jywa 'ga Agesagea te nipo ene rereko ī. 'Ga te kunumīa amut enee ī. A'eramū nipo ene eja'yramū. Ku'jywa 'ga te wa'yra 'ga amut enee. A'eramū nipo 'ga wesageramū. Nitywi'i futari 'ga tywera 'ga ree— 'jau 'ga ēē upe. ³⁶ —Nenerea'ari nipo epytuna ēē ree, Isapeu ēē ree? “Ta'yre'ema kynā”, 'jau 'gā 'ā ēē upe jepi. A'ere 'awamū ēē ra'yramū. Ta'yryrūū ēē. Owāiwi pype ēē ra'yramū ai'i. ³⁷ Wapo katu katu te 'ā Ku'jywa 'ga mama'ea. A'eramū 'ga ēē mena 'ga ra'yra pyygukaa ēē upe. Nokoi'i te 'ā Ku'jywa 'ga remiapoe'ema mama'e mū— 'jau 'ga ēē upe.

³⁸ A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Nai'i. A'jea futat Janeruwarete kĩa jejararetea futat. Tene kĩa iapoi jee wemifutar imũ etee futat— 'jau Mari ãẽ ywagipewara 'ga upe.

Aipo 'epaw ire 'ga awau ãẽ wi ywag ipe nũ.

Isapeu ãẽ pyri Mari ãẽ oawet

³⁹⁻⁴⁰ A'eramũ Mari ãẽ ikoai'i awau Isapeu ãẽ 'wyr ipe. “Oo pa je kynya resaka tekou kwy”, 'jau ãẽ ojeupe. A'erauwe futat ãẽ okaraemã mogatyrũmũ awau. Isapeu ãẽ Judeja ywy pewara. Ywytyra pyte'rarimũ 'gã 'wyraruwi. A'eramũ Mari ãẽ awau peu. Amunaw ipe owaẽmawe Mari ãẽ awawayayau osou Isapeu ãẽ 'wyr ipe.

⁴¹ Mari ãẽ resakawe Isapeu ãẽ 'jau ãẽ upe:

—Tereko?

—Je rekoi 'we. Ene pyri je ruri tekou— 'jau Mari ãẽ ãẽ upe.

Mari ãẽ je'ega renupawe Isapeu ãẽ ra'yra 'ga omỹina ãẽ reweg ipe. A'erauwe futat Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri osou Isapeu ãẽ pype. ãẽ rerekwaramũ futat 'ua.

⁴² A'eramũ ãẽ 'jau Mari ãẽ upe:

—Janeruwarete kĩa ojejuka ene ree kyn. Janeruwarete kĩa esage janee. Ma'eramũ 'ã ereko eku'iramũ. Eneku'i 'ã ekou tekotee wã ku'i apyraapa— 'jau Isapeu ãẽ Mari ãẽ upe. —Enera'yra kĩa ree taetu nipo kĩa jejukai ene ree. ⁴³ Janeruwarete kĩa esage jee. Ene 'ã jejara kĩa ya — 'jau ãẽ Mari ãẽ upe. —Je te 'ã nakũjãeteete rũi te pẽ nupe. A'etea te 'ã erejot je resaka rai'i— 'jau ãẽ Mari ãẽ upe. ⁴⁴ —Ene te 'ã jarejara kĩa ya. A'eramũ jera'yra kĩa omỹina aku'iramũ jereweg ipe eneje'ega renupawe ko— 'jau ãẽ ãẽ upe. ⁴⁵ —“Tene ki kĩa iapoi jee”, ere 'ã kĩa upe rai'i. “Tene ki kĩa kunumĩ muri jee”, ere 'ã kĩa upe rai'i. A'eramũ taetu kĩa tojejuka ene ree 'jau— 'jau Isapeu ãẽ Mari ãẽ upe.

⁴⁶ A'eramũ Mari ãẽ 'jau:

—Janejara kĩa esage janee, a'e je jepi.

⁴⁷ Janeruwarete kĩa jane katu'okara.

A'eramũ je a'eramũ teku'iramũ tekou.

⁴⁸⁻⁴⁹ Je 'ã nakũjãeteetea rũi agawewi.

A'etea kĩa 'ã ojejuka je ree je rekoramũ.

Janeruwarete kĩa 'ã pãjẽrete. Kĩa 'ã aeremiapoe'ema wapo jee.

Anure nipo je manũ re je rewiri 'ut ma'e wã 'jau jee:

“Janeruwarete kĩa ojejuka kynya ree”, 'jau nipo wã 'ã jee je manũ re.

Anure taetu nipo wã aipo wã 'i jee.

Janeruwarete kĩa tekatu futat 'ã eteete ma'eramũ akou.

Nokoi futari wã amũ kĩa 'jawe.

Kĩa etee futat Okoeteete ma'eramũ—

'jau Mari ãẽ Isapeu ãẽ upe 'ũina imome'wau.

⁵⁰ —Kĩa 'ã ajemuaẽm ojee iporomutat ma'e wã nee.

Ymã we te 'ã kĩa jemuaẽmi wã nee rakue.

Opoire'ema futat nipo kĩa jane ree ajemuaẽm awi.

Anure taetu nipo kĩa jemuaẽmi wã nee—

'jau ãẽ imome'wau ãẽ upe.

⁵¹ —Awamũ taetu 'ã kĩa opãjẽ resaukaru'jau'japa wã nupe.

Ojee ojerowiaraip ma'e wã kĩa imomapa nipo.

Wã nemiaporama nipo kĩa imateepapa wã nui—

'jau ãẽ 'ũina ãẽ upe.

52 —'Wyriara wā nipo kīā imuēma.

'Wyriare'ema wā etee nipo kīā imyīna 'wyriara py'rau nū.

53 Ikaraemāe'ema wā nupe etee nipo kīā mama'e esage monou nū—
'jau ēē imome'wau ēē upe.

—A'ere nipo kīā ikaraemā kwai ma'e wā momoirukari wā karaemā awi.
A'eramū nipo kīā wā monou kwe pe, wā karaemāe'eme futat.

54 Janeypy upe kīā 'jau rakue: "Ajemuaēm je pē nee.

A'eramū je pē poaa mama'e apo are", 'jau kīā rakue.

A'eramū kīā u'eawer imū etee mama'e apou wā nupe, wā poaa, Israeu
kīā juapyrera wā poaa.

Wenuparera wā kīā ipooa.

Nomoka'jami futari kīā u'eawera.

55 Wea'aramū etee futat kīā akou wā nee.

Kīā 'ā ajemuaēma janeypy wā nee rakue.

Abraão kīā ree, kīā juapyrera wā nee nanē futat kīā 'ā ojejukau rakue.

Oje'eg imū etee futat kīā 'ā iapoi—

'jau Mari ēē Isapeu ēē upe.

56 Muapyra jay magwapa Mari ēē akou peu Isapeu ēē 'wyr ipe. A'ere ēē
ojewya 'ua oje'wyr ipe nū.

Juā Batista 'ga 'aawet

57 Oje'wyr ipe Mari ēē o re Isapeu ēē ra'yra 'ga u'aa ēē wi. Kūima'e 'ga
futat ēē ra'yra. 58-59 A'eramū ēē pytuna 'gā aku'iramū 'ga ree. Kwaiwete
futat 'gā aku'iramū 'ga ree. Ēē pyriwara 'gā nanē aku'iramū 'ga ree nū.

—Janeruwarete kīā 'ā esage kynu upe. Ajemuaēm kīā kynu ree.
A'eramū kīā kynu mena ra'yra pyygukaa kynu upe— 'jau kūjāmera 'gā.

Kūima'efera 'gā we futat 'jau ēē upe:

—Esage te 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe ēē ra'yra
'aramū. —Iwāiwi agawewi 'ā ēē. A'etea 'ā ēē ta'yt owāiwi pype— 'jau 'gā
ēē upe ēē ra'yramū.

Majepeja etee kunumī 'ga morowykye'ema magwapa. A'ere 'gā 'ua 'ga
mojewaga resaka. 'Ga mojewaga resaka 'ut ma'e 'gā 'jau ajaupe:

—'Ga ruwa 'ga rera etee futat sinug 'ga ree kūi, Sakari kūi— 'jau 'gā
ajaupe.

60 A'ere 'ga y ēē:

—Naani. Nafutari je. Juā te je afutat kīā reramū— 'jau ēē 'gā nupe.
—Juā te je anug kīā ree— 'jau etee ēē 'gā nupe.

61 Aipo 'ga y ēē 'eramū 'gā 'jau ēē upe:

—Ma'eramū a'i ī? Nitywi te 'ā enepytuna Juā pyu era a'i ī— 'jau 'gā ēē
upe. —Ma'eramū ene inuga ekoete 'ga ree a'i ī?— 'jau 'gā ēē upe.

'Ga ruwa 'ga peu futat 'ūina. A'ere 'ga noje'egi 'ūina. Ije'eka'jam 'ga.

62 A'eramū 'gā 'jau 'ga ruwa 'ga upe:

—Ma'ja pyu te jane 'ga renūi?— 'jau 'gā 'ga upe.

Opou etee futat 'gā oje'ega Sakari 'ga upe 'ga 'jawe. 63 A'erauwe 'ga iapoi
'gā 'jawe etee futat 'gā nupe. Opo warawarau etee 'gā nupe.

—Ka'arana perut jee— 'jau 'ga.

Opou etee futat 'ga 'jau 'gā nupe.

A'erauwe 'gā ka'arana rerua 'ga upe. Ka'arana 'ga ikwasiaa wa'yra 'ga
rer are 'gā nupe. Ka'aran are 'ga rera kwasiaramū 'gā esaka.

—'Ga rera Juā futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁴ Aipoa 'ga ikwasiaa 'ga renamũ futat 'ga je'ega ojewya 'ga upe. A'eramũ futat Janeruwarete 'ga 'ga je'ega mamuka 'ga wi, ywagipewara 'gã 'eawer imũ etee futat. A'eramũ futat 'ga imome'ui oje'eg imũ 'gã nupe, 'ga oporogytau 'ũina 'gã nupe.

—Janeruwarete 'ga 'ã esage janee — 'jau 'ga oje'ega fug ire 'ũina, Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gã nupe.

⁶⁵ 'Ga je'egauwe futat peuwara 'gã ajemogymogyau etee futat 'ga renupa.

—Kuu. Maran te 'ga je'egi nũ 'wei?— 'jau 'gã ajemogyau etee futat 'ga je'ega rerowiare'ema 'ga je'egamũ.

A'eramũ futat 'gã awau kwe pe eẽ rera mokwasi'wau ajaupe.

—Iwãiwĩ agawewi 'ã Isapeu eẽ. A'etea eẽ ta'yt. Eẽ mena 'ga oje'eka'jamamũ ai'i. 'Ga ra'yra 'ga 'arauwe 'ga je'ega fugi 'ga wi ai'i nũ. A'eramũ futat 'ga oporogytau 'ũina Jarejuwarete 'ga upe oree ai'i— 'jau 'gã imome'wau ajaupe.

Amunawa moyka awau imome'wau 'gã nupe. ⁶⁶ A'eramũ 'ga je'ega renupara 'gã 'jau:

—Ma'e kũima'e 'ga sipo 'i? Kũima'e esage 'ga nipo kũi— 'jau 'gã ajaupe, 'gã na'yra rera renupa.

A'eramũ Juã 'ga 'ar ypyrauwe Janeruwarete 'ga ojejukau esage 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uawet

⁶⁷ 'Ga je'ega mamug ire Janeruwarete 'ga U'agesage mua Juã 'ga ruwa 'ga upe, Sakari 'ga upe. 'Ga 'Agesagea 'ga rerekou 'ga moje'egukaa 'gã nupe. Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe, wa'yra 'ga rewiri 'ut ma'e 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁶⁸ —Ene 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp.

Nitywi 'ga amũ ene 'jawe oree.

Ene etee futat te 'ã eneresage oree, sa'e ki Jarejuwarete 'ga upe.

Janepyy 'gã 'ã, Israeu juapyrera 'gã 'ã, werowiat futat Jarejuwarete 'ga rakue.

Janeruwarete 'ga te 'ã wemiayuwa 'gã wenũ'ëukat Egitu ywy awi rakue.

Anure nipo 'ga jane katu'okara 'ga muri janee.

⁶⁹ Jane katu'okara 'ga 'ã pãjêrete.

Jane katu'okara 'ga 'ã Davi 'ga juapyrera, Janeruwarete 'ga upe oporowyky ma'efera 'ga juapyrera 'ga.

⁷⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'egi oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue.

A'eramũ 'ã 'ga 'eawera 'ga je'ega mome'wara 'gã imome'wau awau kwe pewara 'gã nupe rakue.

⁷¹ “Tajejuka pẽ nee 'jau,

pẽ jukaukare'ema pẽ nee iporomutare'ema 'gã nupe 'jau,

pẽ nereko tywerukare'ema 'gã nupe 'jau, e'i 'ã Janeruwarete 'ga janee rakue”,

'jau 'gã awau 'ga 'eawera mome'wau 'gã nupe rakue.

⁷² Janeruwarete 'ga 'ã ajemuaem futat nanẽ janepytunera 'gã nee rakue.

U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga iapoi 'gã nupe rakue.

⁷³⁻⁷⁵ Ymã te 'ã 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue:

“Amuẽm je ene ene ree iporomutare'ema 'gã nui”, 'jau 'ga 'ga upe rakue.

“A'eramũ ene ekyjawe'em jeje'ega renupa.

Je'eawer imũ etee futar iki ene mama'e apou ekou.

A'eramũ ene etywere'emamũ ekou jee.

Mama'e tywera apoare'ema ene.

A'eramũ ene nan etee futat ewau emanũmũ jee", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue.

Aipo 'jau 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue.

A'ere 'ga na'ga upe etee rũi 'ga 'i.

Abraão 'ga juapyreramũ jane upe juejue nanẽ futat 'ga 'i nũ—

'jau Sakari 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁷⁶ A'ere Sakari 'ga 'jau wa'yra 'ga upe:

—Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera 'ga renunewara, kisit.

Ene aranuw ire nipo Janeruwarete 'ga 'jau enee:

“Je te 'ã pãjẽrete”, 'jau nipo Janeruwarete 'ga enee.

“Juã 'ga jeje'ega mome'wara 'gã nupe”, 'jau nipo 'ga enee ene rekoramũ.

Ene nipo kũima'eeteete futat ereko 'gã nupe.

Ene nipo ereo Jarejararete 'ga renunewe kwe pe 'gã mu'jau ekou Jarejararete 'ga rura futarukaa 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga ajemuaẽm ae ree.

A'eramũ 'ga ene monou kwe pe ene moporogytaukaa 'gã nupe.

⁷⁷⁻⁷⁹ “Pejetywer awi pẽpoiriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuamũ pẽ katu'oka”, 'jau nipo ene ewau ekou 'gã nupe.

“Janeruwarete 'ga ajemuaẽma jane ree.

Ipota'wa te 'ã 'ga jane ree”, 'jau nipo ene ewau ekou 'gã nupe—

'jau 'ga wa'yra 'ga upe 'ũina oporogytau.

—Janejararete 'ga 'ara 'jawe futat.

Sã'ã ae kwara poromũ mama'e resak katu katua.

Ypytunaiwa pypewara 'gã tee ajemogy okyau mama'e awi.

'Arimũ wata ma'e 'gã nokyjei futari ajemogyau.

Nan tee Janejararete 'ga 'ur ire jane mu'ei 'Uwarete 'ga ree.

A'eramũ jane 'ga kwaaw ire jarekyjawe'em.

'Ga kwaapare'ema 'gã tee okyje ajemogyau. Amanũ awi 'gã kyjea 'gã nerekou.

A'ere 'ga kwaapara 'gã nokyjei.

Okwaawamũ Janeruwarete 'ga janekyje matepawi.

Ojeupe jane porogytaramũ Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane monou wemiayuamũ.

A'eramũ jane a'eramũ jarekyjawe'em jaremanũ awi—

'jau Sakari 'ga wa'yra 'ga upe.

⁸⁰ Waranuw ire Juã 'ga awau akou kwe pe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat 'ga rerekou. Ojete'e futat 'ga awau akou amunawe'em ipe namutamutat. A'ere Israeu juapyrera 'gã awau ajatykau 'ga porogyta renupa. A'eramũ 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

2

Jejui 'ga 'aawet

(Mateu 1.18-25)

¹ 'Wyriararete 'ga Augusto 'ga. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Marãmaran te jeremiyuwa pytuna nũ?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'gã nera kwasiarukaa ojeupe.

—Pekwap pejeje'wyr ipe pejejera kwasiarukaa 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega monou wemiayuwa 'gã nupe. —A'ere simojopyrũ pẽẽ 'jau, pẽnera kwasiarukar ire 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

² Aipoa 'ga iapoukaramū Sireniu 'ga 'ūina 'wyrriaramū Siria ywy pewara 'gā nupe.

³ A'eramū 'gā awaupap wera kwasiarukaa wamŷja jeupawer ipe etee futat. ⁴ A'eramū Jose 'ga nanē awau Garireja ywy awi. Nasare awi 'ga awau Judeja ywy pe, wamŷja 'ga Davi 'ga 'wyrer ipe. Perēi me Davi 'ga 'ari rakue. A'eramū 'ga awau peu, wamŷja jeupawer ipe.

⁵ Wemirekoram ēē rerawau, Mari ēē rerawau ojeupi wera kwasiarukaa 'gā nupe. Eē ra'y'ra ja'wyja'wyrāmū 'ga ēē rerawau Perēi me. A'ere kwaiwete 'gā oi peu. A'eramū 'gā wawa 'oga ojumpykware'emamū 'gā nupe. A'eramū Jose 'ga ēē rerawau wyra jagawa pype erosou 'ara ro'ysag awi. ⁶⁻⁷ Peu 'gā nekoramū Mari ēē ra'yr ppy 'ga u'aa. 'Ga 'ar ire 'ga auwana taity pyu, 'ga monou 'ga nuga ywya'ri pype*

Ywagipewara 'gā jesaukaawet

⁸⁻⁹ Jeju 'ga 'aramū ywagipewara 'ga 'ua ojypa ojesaukaa wyra jara 'gā nupe. Mukuu'i 'gā neko'i Perēi awi. Jū me 'gā neko'i weymawa pyri. Karupa'mīa 'gā neymawa. Ypytunimū agawewi. A'etea 'ara 'jawe imojesaka 'gā nupe. Tata eny 'jawewara rerua erojypa 'gā nupe. Janeruwarete 'ga ojemuenyu 'gā nupe. A'eramū 'gā okyjau 'ga reny awi.

¹⁰ A'eramū jui 'gā kyjeramū ywagipewara 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi. Moranuw esagea te je arut amū imome'wau pē nupe. A'ea moranuwa pyu tamaku'i pēē 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ea nipo 'gā amaku'i imogyau najuejue etee. ¹¹ 'Awa 'ara rupi pē katu'okara 'ga 'ari Perēi me ko. Janeruwarete 'ga remimurera 'ga 'ari ko. Pējararete 'ga 'ari ko, pēnemiapesagera 'ga 'ari ko— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹² —Taity pyu 'ga jeuwani 'upa ywya'ri pype. A'eramū pēē 'awamū pejewau 'ga resaka. Jeremimome'ufer imū etee futat nipo peesak 'ga ruwamū. “A'jea futat jane esagi 'ga remimome'ufer imū etee futat”, 'jau nipo pēē pejejaupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ Ojete'e ra'ne ywagipewara 'ga 'ua. A'ere kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ur ppy ma'e 'ga ree.

—Nitywi 'ga amū Janeruwarete 'ga 'jawe.

'Ga te 'ā esage—

'jau 'gā ajaupe.

¹⁴ —Ywagipewaramū ore 'jau: “Ene te 'ā eneresage jepi.”

Ywy pewara 'gā nanē 'jau nū: “Ene te 'ā eneresage jepi” 'jau 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramū 'ga ojee oryp ma'e 'gā mopy'ata'wau—

'jau 'gā ajemogyau.

¹⁵ A'ere ywagipewara 'gā awau ojewya ywag ipe nū. A'eramū wyra jara 'gā 'jau ajaupe:

—Pe'je ajee soo Perēi me 'ga resaka 'ū. “Pe'je pejewau 'ga resaka, e'i Janeruwarete 'ga pē nupe”, e'i ako ywagipewara 'ga janee ko. A'eramū jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶ A'eramū futat 'gā awau jupiwewe futat kunumīakya 'ga resaka. Owaēm ire 'gā 'ga resaka. Mari ēē resaka Jose 'ga reewe. Kunumīakya 'ga resaka ywya'ri pype 'ga ruwamū. ¹⁷⁻¹⁸ 'Ga resag ire 'gā awau 'ga mome'wau amunaw ipewara 'gā nupe:

* **2:6-7** Ymā nitywi taityrete 'ga nugawa rakue. A'eramū 'gā 'ga monou ywya'ri pype.

—Ywagipewara 'ga 'ut ojesaukaa oreo ko. “Pě katu'okara 'ga u'at Perëi me ko”, e'i 'ga oreo ko. A'eramũ ore arajua 'ga resaka. A'ere a'jea'jea futat 'ga 'i ra'e. 'Ga 'eawer imũ etee futat ore kunumĩakya 'ga resagi— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã aipo ojeupe 'gã 'eramũ ajemogyau oporesagamũ 'gã nee.

¹⁹ Mari ëë 'upa etee enupa 'gã porogytaramũ. Wapyakau 'upa 'gã je'eg are. Wea'aramũ etee 'upa wa'yra 'ga ree.

²⁰ A'ere wyra jara 'gã awau ojewya nũ.

—Ene te 'ã eneresage oreo— 'jau 'gã awau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa akou. —Mama'e esagea te 'ã eremome'u oreo. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe— 'jau 'gã awau akou pe rupi 'ga upe. —Ywagipewara 'gã nemimome'ufer imũ etee futat jane esagi— 'jau 'gã ajaupe, awau akou pe rupi.

Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã oawet

²¹ 'Ga 'ar ire 'gã majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'ere 'gã 'ga mojewagukaa 'ga upe. Ywagipewara 'ga je'egawer imũ etee futat 'gã 'ga re'roka, Jejui 'jau 'ga upe.

²²⁻²³ 'Ga mojewag ire 'ga ru'wyrã 'ga 'ga rerawau Jerusareg ipe 'ga y ëë retee. 'Ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe. Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã 'ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe Jarejuwarete 'ga rowase. Ymã te Moisesi 'ga 'i 'gã nupe rakue: “Pëna'yr ypya nipo Janeruwarete 'ga remiayuwa futat. A'eramũ pëë 'ga 'ar ire 'ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe, Jarejuwarete 'ga rowase”, 'jau 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ 'ga rerawau esaukaa 'ga upe, Moisesi 'ga je'egawer imũ etee futat.

²⁴ Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga ee rakue. “Mukũja ki pykaua peroo mainana 'ga upe iapyaukaa Jarejuwarete 'ga upe pe-jeja'yra 'arauwe”, 'jau 'ga 'gã nupe rakue. “Pykau tywe'emamũ mukũja wyrã'i rerawau iapyau”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramũ Jejui 'ga ru'wyrã 'ga 'ga rerawau erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Mukũja pykaua 'ga erawau erosou ojeupi mainana 'ga upe.

²⁵⁻²⁷ Poje Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega Simeão 'ga upe:

—Ere ewau esou peu, jemogytaaw ipe— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe. A'erauwe 'ga awau osou 'ga mogytaawa pype. Awau osou Jejui 'ga ru'wyrã 'ga resaka 'ga y ëë retee. Jejui 'ga nanë 'ga esaka nũ. 'Ga resakawe 'ga 'ga rupia 'ga mua ojywa pe. A'erauwe 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Jerusareg ipewara 'ga futat Simeão 'ga. Esage ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'ga te poromũ, Simeão namũ. Simeão 'ga akou ae katu'okara 'ga rura rapesaka rakue. Janeruwarete 'ga remimura 'ga rapesaka 'ga akou. ²⁸ A'eramũ 'ga Jejui 'ga wuja rupia ojywa pe. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

²⁹⁻³¹ —Ku'jyp. Ene te 'ã mama'ea ereapo oreo rakue.

Ene te 'ã mama'e jararetea.

Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawewara.

Ene te 'ã mama'ea ereapo katu katu ore upe rakue.

Ymã te ako Ene'agesage je'egi jee ikue:

“Emanũme'ëwe nipo ae katu'okara 'ga ereesak”, 'jau ako ene jee ikue.

A'efer imũ etee je 'ã 'ga resagi.

'Awamũ je 'ga resagi tejeau.

A'eramũ je 'awamũ temanũarũmũ.

Aesak je 'ga enu'ama 'awamũ.

A'eramũ je tewau ene pyri 'awamũ.

³² 'Ga nipo 'ara 'jawe futat.

Sã'ã ae najuejue etee mama'e resaga 'arimũ.

Nan tee futat nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukari 'gã nupe, 'ga je'ega mome'wau judeue'ema 'gã nupe.

Jejui 'ga 'ã judeua.

A'eramũ nipo tesirũmera 'gã Jejui 'ga ree te judeu 'gã pojeupa ajemogyau.

Eneremiayuwa 'gã pojeupa ajemogyau—

'jau 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe u'ama.

³³ Aipo 'ga 'eramũ Jejui 'ga jara 'gã oporesagamũ Simeão 'ga ree.

—Ma'eramũ 'ga aipo 'jau janera'yra upe 'ũ?— 'jau 'gã ajemogyau oporesagamũ 'ga ree, 'ga porogyta 'ga 'amamũ.

³⁴⁻³⁵ A'ere Simeão 'ga 'jau Jarejuwarete 'ga upe nũ:

—Ejejuka esage ki 'ga jara 'gã nee, 'gã nekoramũ — 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramũ futat Jejui 'ga monou 'ga y ãẽ upe nũ. A'eramũ futat Simeão 'ga 'jau Mari ãẽ upe:

—Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ã kunumãa amut enee rai'i— 'jau 'ga ãẽ upe. —A'ere nipo 'ga aranuw ire amumera 'gã niporomutari 'ga ree. 'Ga rerekou tyweaete nipo 'ga rekoramũ— 'jau 'ga imome'wau ãẽ upe. —Aipo resaga nipo wayeteramũ enee. Sã'ã ae jepokysia tuwuu raya. Nan futat nipo ayramũ enee— 'jau 'ga imome'wau ãẽ upe u'ama. —'Ga rereko tywearera 'gã nipo Janeruwarete 'ga omomap. Amumera 'gã etee te nipo iporomutat enera'yra 'ga ree— 'jau 'ga ãẽ upe imome'wau. —A'eramũ futat nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nerekou — 'jau 'ga ãẽ upe.

A'eramũ Simeão 'ga 'jau 'gã nupe:

—Anure te nipo Janeruwarete 'ga janerea'awa kwaap katu katuukari janee. Ae nokwaawa'uweri ajuea'awa. 'Ga tee okwaap katu katuukat aerea'awa ae upe— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

³⁶⁻³⁸ 'Ga porogyta 'ga 'amamũ kũjã ãẽ mũ 'ua 'gã nerowyka. Wãiwĩ ãẽ 'ua 'gã nerowyka. Jejui 'ga resakawe wãiwĩ ãẽ oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:

—Ku'jyp. Eneresage 'ã oree. Ore katu'okara kãã eremut oree rai'i— 'jau Ana ãẽ 'ga upe u'ama.

A'eramũ ãẽ 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—'Awamũ nipo 'ã kãã reko'i janee. Janeruwarete kãã remimurera kãã futat u'at rai'i— 'jau ãẽ ojepyriwara 'gã nupe imome'wau. —Kãã futat nipo jane katu'ok, Jerusareg ipewaramũ— 'jau ãẽ 'gã nupe.

Ana ãẽ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat. ãẽ ruwa 'ga rera Fanueu. Aseri 'ga juapyrera ãẽ. ãẽ iwãiwĩ gatu gatu te. Oitẽtai kwaturu kwara amu'at. Ana ãẽ omenaat rakue. A'ere sete kwara magwaw ire, ãẽ mena manũi ãẽ wi. A'eramũ ãẽ akou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega 'ga muorypa akou.

—Ene te 'ã eneresage oree— 'jau ãẽ 'ga upe 'ũina. —Nitywi futari kãã amũ ene 'jawe. Ene tee futat te 'ã eneresage oree— 'jau ãẽ oje'ega 'ga upe akou.

Ojemi'ware'ema ěě 'ga upe oje'eg enune. Ojety'ajaga etee te futat akou 'ga upe oje'egaw ipe. Aipo kũjã ěě futat Jejuí 'ga mome'wau ojepeyriwara 'gã nupe.

Ojewya 'gã awau Nasare pe nũ

³⁹ ěě porogytapaw ire Jejuí 'ga jara 'gã 'ga rerawau mainana 'ga upe mukũja pykaua retee. Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã erawau imonou mainana 'ga upe. A'eramũ mainana 'ga pykau apyau Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. A'ere Jose 'ga Mari ěě retee wa'yra 'ga rerawau erojewya Nasare pe nũ. Nasare 'jawa amunawa 'upa Garireja ywy pype. ⁴⁰ Peu futat Jejuí 'ga waranupa. 'Ga wujawuja'ia we futat u'akwaakwaawamũ. 'Ga Ruwarete 'ga ojejukau 'ga ree.

Jejuí 'ga opytau Jerusareg ipe

⁴¹ Maraka apoawa upe iwaěmauwe Jejuí 'ga jara 'gã awau Jerusareg ipe. Wea'aramũ awau ajatykau. "Janeruwarete 'ga 'ã esage janee. Ymã te 'ga 'ã janepytuna 'gã nenũ'ěi Egitu ywy awi rakue", 'jau 'gã ajaupe wea'aramũ ee.

Aipoa aejatykaawa rera pasikwa. Kwara 'arauwe 'gã awau ajatykau wea'aramũ opytunera 'gã nenũ'ěawer are. ⁴² Tusi kwara Jejuí 'ga imu'ar ire 'ga jara 'gã 'ga rerawau poromũ ojeupi. Majepeja etee 'gã morowyke'ema magwapa peu ajatykaaw ipe.

⁴³ Maraka teepaw ire 'gã okwasi'wau awau oje'wyr ipe. A'ere Jejuí 'ga nooi 'gã nupi. A'e pe 'ga pytai 'gã nui. Nokwaawi 'ga jara 'gã 'ga pytaa. ⁴⁴ Ojewyaw ipe Mari ěě 'ga resake'ema. A'eramũ ěě 'jau ojeupe: "Kũima'efera wã nupi nipo turi re'ã", 'jau etee ěě ojeupe. A'eramũ ěě weae'emamũ 'ga ree. Awau akou ko'aramuku watau. Awau 'gã peu okaaruwamũ pe aje. Okaarupaw ipe 'gã 'ga rekaa.

—Peesak te jera'yra kĩã ra'e?— 'jau ěě opytuna 'gã nupe.

—Naani nũ ĩ— 'jau etee 'gã ěě upe.

⁴⁵ 'Ga resake'emawe 'ga jara 'gã awau ojewya 'ga rekaa Jerusareg ipe nũ. ⁴⁶ Mukũi 'gã osea 'ga rekaa. Imuapyra rupi 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga rekaa. A'e pe 'gã 'ga resaka. Moromu'jara 'gã nupe 'ga 'ũina oporogytau. A'eramũ 'gã a'e pe 'ga renamũ, awau owaěma 'ga upe. ⁴⁷ A'eramũ moromu'jara 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree:

—Tete 'ga 'akwaaweteramũ, oporogytau 'ũ— 'jau 'gã ajaupe ajemogyau.

⁴⁸ 'Ga jara 'gã naně oporesagamũ etee 'ga ree nũ. A'eramũ 'ga y ěě oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramũ ene epytau rai'i rã? Erejekarukat ore kĩĩ— 'jau ěě 'ga upe. —Arajemuaěm ore ene ree kĩĩ— 'jau 'ga y ěě 'ga upe. —"Oka'jam nipo 'ã rai'i", aru'e ore arakou ene rekaa kĩĩ— 'jau 'ga y ěě 'ga upe.

⁴⁹ —Ma'eramũ pěě je rekaa ĩ? 'Au te je rekoi Tejuwarete 'ga rog ipe tepytanu ĩ— 'jau 'ga oy ěě upe oje'ega wekat ěě rekoramũ.

⁵⁰ A'ere 'gã naeapyoí 'ga je'eg are aipo 'eramũ. ⁵¹ A'eramũ futat 'gã 'ga rerawau oje'wyr ipe Nasare pe nũ. Mari ěě akou wea'aramũ wa'yra 'ga ree, 'ga muawer are. ⁵² 'Ga ru'wyr 'ga futat 'ga muaranupa 'ga y ěě retee. Jejuí 'ga awau waranupa, 'gã je'eg imũ etee futat mama'e apou akou. Wenuw etee futat 'ga 'gã je'ega. U'akwaawa 'ga erawau eruaranupa. A'eramũ 'gã najuejue etee futat 'ga futaa. Janeruwarete 'ga naně 'ga futaa nũ.

3

*Juã Batista 'ga remimome'ufet
(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; Juã 1.19-28)*

¹⁻² Amunawe'em ipe Juã 'ga rekoramũ Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe rakue:

—Ekwap jeje'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue, Sakari 'ga ra'yra 'ga upe rakue. —Ikwaapare'ema 'gã nupe jeje'ega mome'wau ewau— 'jau 'ga 'ga upe.

Tiperiu 'ga te futat 'wyriarareteramũ 'ũina romanũ 'gã nupe. Kĩsi kwara magwapa 'ũina 'wyriar ymanamũ 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'wyriarareteramũ 'ga renauwe futat tesirũmera 'gã 'ga imogyau 'wyriar'ramũ 'gã nupe. Põsiu Piratu 'ga 'ũina 'wyriaramũ Judeja ywy pewara 'gã nupe. Erote 'ga 'ũina 'wyriaramũ Garireja ywy pewara 'gã nupe. Erote 'ga rewirera 'ga, Filipe 'ga 'ũina 'wyriaramũ Iturea ywy pewara 'gã nupe. Trakoniki ywy pewara 'gã nupe nanẽ nũ. Lisancias 'ga 'ũina 'wyriaramũ Apireni ywy pewara 'gã nupe. Aipo 'gã jemogyramũ Anasi 'ga akou 'wyriaramũ mainana 'gã nupe Kaifasi 'ga retee.

Aipo 'gã jemogyramũ Janeruwarete 'ga oje'ega Juã 'ga upe:

—Ekwap jeje'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe, Sakari 'ga ra'yra 'ga upe.

³ Ojeupe 'ga porogytapaw ire Juã 'ga awau akou kwe pe. Jotãuy pewara 'gã nupe 'ga awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau akou.

—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tãmējē pejetywer awi. A'eramũ je pejetywer awi pepoir ire je pẽ pymĩau 'y pe. A'eramũ Janeruwarete 'ga petywera moia pẽ nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ Isai 'ga je'eger imũ etee futat Juã 'ga awau imome'wau 'gã nupe nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ojeupe 'ga 'e kwasiaa inuga ka'aran are 'gã nupe rakue:

“Peu 'ga amũ rekoi wafukaita amunawe'em ipe.

Janeruwarete 'ga porogyta are ae mu'jau, Jarejararete 'ga rura futarukaa 'gã nupe.

'Pe'je Janejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou imojewarawe'em.

Ywyaty'ria nanẽ ene imomẽmõumap nũ.

⁵ Wwyperewa ene imatyneema 'jau. A'eramũ akware'emamũ futat pe awau ywy kwara matyneem ire.

Ikwa kwara ene imomẽmõu', 'jau 'ga wafukaita.

⁶ A'eramũ nan ene iaporamũ, 'gã najuejue etee futat ae katu'okara 'ga kwaapa,

'A'jea futat Janeruwarete 'ga ae katu'ogi ra'e', e'i nipo 'gã 'gã nupe najuejue etee”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa Juã 'ga ree inuga 'gã nupe.

⁷ A'eramũ 'gã awau kwaiwete ajatykau Juã 'ga ree numiamũ ojepymĩãukaa 'ga upe numiamũ. “Y pe 'ga je pymĩ re nipo Janeruwarete 'ga je rerekou tywere'ema jetywer are”, 'jau 'gã ojeupe numiamũ. A'ere Juã 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Naani. Pejetywer awi ra'ne pepoit. A'ere te je pẽ pymĩ— 'ga 'i etee 'gã nupe ojee 'gã jatykaramũ.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Janeruwarete 'ga imara'ne pē nee. Pētywer are 'ga mara'neramū pē nee. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. “Ene'me awi”, pe'je awi jee. A'jea futat nipo 'ga pē nereko tyweretei. “Nore rereko tywera'uweri 'ga”, pe'je awi. A'jea futat 'ga pē nereko tyweri nipo— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ⁸—Pe'je pejewau mama'e esage mū apou pejetywer awi pejepoira resaukaawamū kūi— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

—“O'meramū 'ga 'i”, pe'je kasi jee ne. “Je 'ā Abraão 'ga juapyrera te. A'eramū 'ga a'eramū je rerekou tywere'em”, pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga ifutar ire amunipo 'ā 'ga ita mu'jagi Abraão 'ga juapyreramū. ⁹Sā'ā ae 'ywa i'a a'wyre'ema iypy mosoga. A'eramū erawau imonou imomoa tata pe. Nan tee futat 'ga pē nereko'i pejetywer awi pepoire'emamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ A'eramū 'gā 'jau Juā 'ga upe:

—Ma'ja ajee ore aruapo a'eramū orotywer awi oropoiawamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

—Au'je ki pejejee etee pejejea'ar ire. Najuejue etee ki 'awamū pejejuka esage pejejee. ¹¹ Taity kwaiwete ma'eramū pemono ape taitye'ema 'gā nupe. Emi'uram kwaiwete ma'eramū pēē mama'e monou emi'urame'ema 'gā nupe nū— 'jau 'ga 'gā nupe, aipoa ojeupe 'gā 'eramū.

¹² A'eramū 'wyriara upe ka'aranūū pyykara 'gā oje'ega Juā 'ga upe nū:

—Ma'ja ajee ore aruapo orojee, orotywer awi oropoiawamū nū'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹³ A'eramū Juā 'ga 'jau ka'aranūū pyykara 'gā nupe:

—Au'je ki ka'aranūū muruu re 'gā nui. 'Wyriara je'eg imū etee futar iki ka'aranūūa pepyyk pejekou 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe, aipo ojeupe 'gā 'eramū.

¹⁴ A'eramū jefaruu 'gā 'jau 'ga upe nū:

—Ore nū'ū? Ma'ja ajee ore aruapo orotywer awi oropoiawamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Juā 'ga 'jau jefaruu 'gā nupe:

—“Ka'aranūūa tejeupe imure'emamū je ene nupāi ne”, ere kasi 'awamū 'gā nupe ne, 'gā je'ēwu'jage'ema ne. Mama'ea a'jea etee futat imome'wau ekou. “Temepy'i'ia je nafutari”, 'jawe'em pēē pejekou. “Temepyuuu te je afutat”, 'jawe'em futat pejekou— 'jau 'ga jefaruu upe. —Pejeporowyky repy are etee futat pēnekōēāi pejekou— 'jau 'ga 'gā nupe. “Topoit tetywer awi 'jau” 'jara 'gā jefaruu 'gā nupe 'ga 'jau poromū.

¹⁵ Aipo 'gā nupe Juā 'ga 'eramū 'gā amū 'upa 'ga porogyta renupa.

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga nipo kweramū ki sa — 'jau 'gā ajaupe 'upa. —'Ga futat nipo ae katu'okara— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

¹⁶ Aipo 'gā 'eramū Juā 'ga enupa. A'eramū 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Naani. Naae katu'okara rūi je. Naje rūi 'ga remimurera— 'jau 'ga 'gā nupe, aipo ojeupe 'gā 'eramū. —Naani. Janeruwarete 'ga remimura 'ga 'ā kūima'eeteetea te— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —Je naani. Je akotee'i ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Je 'ā a'jea futat apymī pēē 'y pe tekou. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pē nupe — 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. —'Ga te amut 'Uwarete 'ga 'Agesagea werowiaaramū pē nupe. Werowiare'ema 'gā nupe te ajee 'ga namuri futari U'aga. Werekō tywerete futat nipo 'ga 'gā. ¹⁷ Sā'ā ae juowuuran ape 'oga. A'eramū 'ā ae a'yi esage imū'jāu jui. A'eramū 'ā ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga

werowiare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁸ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit pejetywer awi. Pejetywer awi pēpoiriweramũ Janeruwarete 'ga imoia pē nui— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁹⁻²² A'eramũ 'gã a'eramũ kwakwai'i opoia otywer awi. A'eramũ Juã 'ga otywer awi 'gã poiramũ 'gã pymĩau 'y pe.

'Y pe Jejuí 'ga pymĩawet

(Mateu 3.13-17; Maku 1.9-11; Juã 1.31-34)

'Gã pymĩaw ire Jejuí 'ga 'ua 'gã pymĩaw ipe owaẽma 'ga upe. A'eramũ Juã 'ga Jejuí 'ga monou ipymĩau 'y pe.

Juã 'ga opymĩ re Jejuí 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe. Ojeupe 'ga je'ega monoramũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua 'ga upe. Pykau 'jawe 'ua ojypa 'ga jasi'y'warimũ wapyka. Ywag awi 'ga upe U'agesage jywamũ Janeruwarete 'ga oje'ega Jejuí 'ga upe.

—Ene te 'ã Jera'yratea. Ene 'ã jeremifutaretea. Ene 'ã je muory-pararetea ejee— 'jau 'ga wa'yra 'ga upe oje'ega mua.

Anure Erote 'ga Juã 'ga munewukaa 'gã nupe. Erote 'ga 'wyriraramũ peuwara 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'ga munewukaa. Erote 'ga wewirera 'ga remireko eẽ pojekau 'ga wi, Erotiasi eẽ pojekau 'ga wi. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe:

—Nia'wyrí nanuara. Ejewirera remirekoa 'ã erepojeka 'ga wi. Nenea'wyrí ene ra'e. Kwaiwete enetywera ra'e— 'jau Juã 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga a'eramũ Erote 'ga mamara'neukaa ojee. A'eramũ 'ga Juã 'ga munewukaa 'gã nupe.

Jejuí 'ga pytunet

(Mateu 1.1-17)

²³ Trĩta kwara magwaw ire Jejuí 'ga awau 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are.

Jose 'ga Jejuí 'ga ru'wyrá.

Eli 'ga Jose 'ga ruwa.

²⁴ Matate 'ga Eli 'ga ruwa.

Levi 'ga Matate 'ga ruwa.

Meki 'ga Levi 'ga ruwa.

Janai 'ga Meki 'ga ruwa.

Jose 'ga Janai 'ga ruwa.

²⁵ Matatiasi 'ga Jose 'ga ruwa.

Amosi 'ga Matatiasi 'ga ruwa.

Naum 'ga Amosi 'ga ruwa.

Esi 'ga Naum 'ga ruwa.

Nagai 'ga Esi 'ga ruwa.

²⁶ Maate 'ga Nagai 'ga ruwa.

Matatiasi 'ga Maate 'ga ruwa.

Semei 'ga Matatiasi 'ga ruwa.

Jose 'ga Semei 'ga ruwa.

Jota 'ga Jose 'ga ruwa.

²⁷ Joanã 'ga Jota 'ga ruwa.

Resa 'ga Joanã 'ga ruwa.

Soropapeu 'ga Resa 'ga ruwa.
Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.
Neri 'ga Saratieu 'ga ruwa.
²⁸ Meki 'ga Neri 'ga ruwa.
Ati 'ga Meki 'ga ruwa.
Kosã 'ga Ati 'ga ruwa.
Ematãu 'ga Kosã 'ga ruwa.
Eri 'ga Ematãu 'ga ruwa.
²⁹ Josue 'ga Eri 'ga ruwa.
Eriese 'ga Josue 'ga ruwa.
Jorim 'ga Eriese 'ga ruwa.
Matate 'ga Jorim 'ga ruwa.
Levi 'ga Matate 'ga ruwa.
³⁰ Simeão 'ga Levi 'ga ruwa.
Juda 'ga Simeão 'ga ruwa.
Jose 'ga Juda 'ga ruwa.
Jonã 'ga Jose 'ga ruwa.
Eriakĩ 'ga Jonã 'ga ruwa.
³¹ Merea 'ga Eriakĩ 'ga ruwa.
Mena 'ga Merea 'ga ruwa.
Matata 'ga Mena 'ga ruwa.
Natã 'ga Matata 'ga ruwa.
Davi 'ga Natã 'ga ruwa.
³² Jese 'ga Davi 'ga ruwa.
Opete 'ga Jese 'ga ruwa.
Poasi 'ga Opete 'ga ruwa.
Sara 'ga Poasi 'ga ruwa.
Nasom 'ga Sara 'ga ruwa.
³³ Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.
Amin 'ga Aminatape 'ga ruwa.
Arni 'ga Amin 'ga ruwa.
Esrom 'ga Arni 'ga ruwa.
Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.
Juda 'ga Peres 'ga ruwa.
³⁴ Jako 'ga Juda 'ga ruwa.
Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.
Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.
Tera 'ga Abraão 'ga ruwa.
Nako 'ga Tera 'ga ruwa.
³⁵ Seruki 'ga Nako 'ga ruwa.
Ragau 'ga Seruki 'ga ruwa.
Faleki 'ga Ragau 'ga ruwa.
Eperi 'ga Faleki 'ga ruwa.
Sara 'ga Eperi 'ga ruwa.
³⁶ Kainã 'ga Sara 'ga ruwa.
Arfasate 'ga Kainã 'ga ruwa.
Sem 'ga Arfasate 'ga ruwa.
Nue 'ga Sem 'ga ruwa.
Lameki 'ga Nue 'ga ruwa.
³⁷ Metusarem 'ga Lameki 'ga ruwa.

Enoki 'ga Metusarem 'ga ruwa.

Jarete 'ga Enoki 'ga ruwa.

Maleleu 'ga Jarete 'ga ruwa.

Kainā 'ga Maleleu 'ga ruwa.

³⁸ Enosi 'ga Kainā 'ga ruwa.

Sete 'ga Enosi 'ga ruwa.

Atāu 'ga Sete 'ga ruwa.

Janeruwarete 'ga Atāu 'ga ruwa. Atāu 'ga ae ypy ypya. Janeruwarete 'ga remiapo ypyfera 'ga. A'eramū 'ga a'eramū Atāu 'ga ruwa Jarejuwaretea futat.

4

Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet

(Mateu 4.1-11; Maku 1.12-13)

¹ Y pe 'ga jepymī re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou. ² Kwarēta 'ara 'ga imagwapa akou ojemi'ware'ema. A'eramū 'ga opy'arayparamū akou.

A'e pe 'ga rekwaw ipe mama'eukwaawa 'wyrriara 'ua 'ga resaka. “Tae-sak 'ga poira 'uwa 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau ojeupe etee futat. “Teje'ega taenuwukat esaka 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ūina ojeupe etee futat numiamū.

³ A'eramū oje'ega Jejui 'ga upe:

—“Ku'jywa 'ga ra'yra je”, ere 'ā. A'eramū ene ita mu'jaga ejemi'uramamū— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe.

⁴ Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rūi je arowiat tekou. Tejuwarete 'ga etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree: “Nawemi'uram are tee rūi ae rekoī”, 'jau oree jepi— 'jau 'ga jupe. —Oreruwarete 'ga te 'ā ae mogoara— 'jau etee 'ga jupe.

⁵ A'ere mama'eukwaawa 'wyrriara 'ga rerawau 'ga roerojeupia ywytyr apyte'rarimū nū. Peu 'ga rerowaem ire mama'eukwaawa 'wyrriara ywy resaukaa 'ga upe. Mama'ea ipype ajemogy ma'e reewe futat esaukaapap 'ga upe. Kamēsiete futat wywypewara resaukaa 'ga upe.

⁶⁻⁷ —Ejuwarete 'ga rerowiar awi ene poir ire 'agera tomonopap enee 'jau — 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe. —Tejerowiarāmū tomonopap enee 'jau — 'jau 'ga upe oporogytau, mama'e resaukaa 'ga upe. —Ymā te ako 'ga 'agera muri jee ikue. A'eramū je ene tejerowiarāmū 'agera monoupap enee nū. A'eramū je ene mogou 'wyrriarareterāmū 'agera mama'e upe. A'eramū ene e'ŷina jeje'eg imū etee futat 'wyrriaramū 'gā nupe. Je te omono enee temuoryw ire— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe.

⁸ A'eramū aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Ymā Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'ga amū upe rakue. “Je te 'ā Pējararetea. Je te 'ā Pēnuwaretea. A'eramū ki pēē jeje'ega etee enupa pejemogyau. Je te ki je muoryp pejepe pejemogyau”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue— 'jau etee 'ga jupe.

⁹ A'ea ywyty'rar awi mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga rerawau Jerusareg ipe nū. Janeruwarete 'ga mogytaawa apyte'rarimū 'ga rerawau erojeupia. Ywatewate 'ga mogytaawa. A'eramū 'jau 'ga upe nū:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. A'eramũ ene ewau epoa 'aw awi. Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa. ¹⁰⁻¹¹ Eneruwa 'ga futat oje'ega okwasiarukat pē nee rakue:

“Tejepyriwara 'gã je omono enee.

A'eramũ 'gã ojejukau ene ree. A'eramũ ene ejemokanãje'ema ewau e'aa.

Epya miamũ ene imokanãje'ema ita are”,

'jau ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga ree ikue — 'jau mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga upe.

“Omorytee pa je 'ga kwy”, 'jau ojeupe numiamũ.

¹² A'ere Jejui 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamũ. A'ere je narowiari futari eneje'ega. Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat 'ga amũ upe nanē nũ: “A'jea futat sipo ajee 'ga jejukai je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne”, e'i 'ga ikwasiarukaa ajepeja 'ga upe rakue — 'jau 'ga jupe. —A'eramũ je eneje'ega mojerowiare'ema — 'jau Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyriara upe.

¹³ A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara awau Jejui 'ga wi. “Anurenure'i nipo tomorytee 'ga 'jau kwy”, 'jau awau ojeupe etee futat.

Jejui 'ga porowyky ppyruga

(Mateu 4.12-17; Maku 1.14-15)

¹⁴⁻¹⁵ Mama'eukwaawa 'wyriara ojewi io re Jejui 'ga ojewya awau Garireja ywy pe nũ. 'Ga Ruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga a'eramũ awau kwe pe watau akou. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'ga awau akou 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. A'eramũ 'ga renuparera 'gã 'jau ajaupe:

—Ae mu'e katuram 'ga ra'e nũ'ũ — 'jau 'gã ajaupe. —'Ga porogyta are pa 'ã jeporenuwiweramũ nũ. Esage te 'ã 'ga porogyta ra'e a'i kũi — 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'ga rera mokwasi'wau.

—Esage 'ga porogyta ra'e — 'jau 'gã 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype.

Nasare pe Jejui 'ga oawet

(Mateu 13.53-58; Maku 6.1-6)

¹⁶⁻¹⁷ A'ere Jejui 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ, Nasare pe nũ. Waranupawer ipe 'ga awau ojewya nũ opytuna 'gã nesaka. Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe wapyka oporogytau 'gã nupe. Wemiapo etee futat 'ga iapou 'gã nupe. 'Gã jatykapaw ire 'ga awau afu'ama 'gã mogytaawa rowase katy. A'eramũ ajatykaawa raarana 'ga ka'arana monou 'ga po pe. A'ere 'ga ipypekau esaka. A'eramũ 'ga Isai 'ga remikwasiarer ipe ipypekau esaka. Isai 'ga Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera rakue. A'eramũ 'ga oje'ega Isai 'ga upe rakue. A'eramũ Isai 'ga ojeupe 'ga je'egawera kwasiaa inuga ka'aran are. Aipoa ka'arana kwasiaripywera Jejui 'ga imogytau 'gã nupe:

¹⁸ “Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko”,

'jau 'ga u'ama imogytau.

“Ga 'ã je mono morogyta esage mome'waramũ itywerete ma'e 'gã nupe.

'Ga 'ã je mono moromunepawa pypewara 'gã mũ'jãukaa jee.

'Ga 'ã je mono eae'ema 'gã mamã'ëukaa.

'Ga 'ã je mono 'gã nemirereko tywerete 'gã mũ'jãukaa 'gã nui jee.

19 'Ga futat 'ā je mono, “Awamū Janeruwarete 'ga ae katu'ogi' 'e mome'waukaa jee 'gā nupe”,
 'jau 'ga imogytau u'ama 'gā nupe. 20 Imogytapaw ire 'ga ka'arana mamana nū. A'ere 'ga ka'arana monou ojeupe imuarera 'ga po pe nū. 'Ga po pe imono re 'ga awau wapyka 'ūina.

A'eramū peuwara 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree.

—Awyi are te Isai 'ga ka'arana kwasiari rakue? “Je ree 'ga ikwasiari inuga rakue”, e'i sipo kwe 'ga 'i?— 'jau peuwara 'gā ajaupe.

21 A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Ga remikwasiarer imū etee futat je ruri— 'jau 'ga 'ūina wapyka oporogytau 'gā nupe.

22 A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Ae mu'e katuram 'ga ra'e nū'ū. Jane 'jawewara 'ga agawewi 'ā. A'etea 'ga morogyta esagea omome'u janee— 'jau 'gā aipo 'ga 'e 'ga renamū.

A'eramū 'gā amū 'jau:

—Najose 'ga ra'ura 'ga rūi nipo ki sa? Maran ajee 'ga ae mu'ei aipo 'jau ki 'ei— 'jau amumera 'gā ajaupe.

23 A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—“Aeremiapoe'ema 'awamū eapo amū oree”, pe'je 'ā jee. “Kafanaū pe 'ā ereapo futat. A'eramū ene 'au nanē iapou nū”, pe'je 'ā jee— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Eranupawer ipe eapo oree”, pe'je 'ā jee. “Ojero'wu ma'e 'gā 'ā erekatu'ok rai'i. A'ere 'awamū ene ejeteē futat erejekatu'ok”, 'jau nipo pēē jee. “Kafanaū pe 'ā ojero'wu ma'e 'gā erekatu'ok rai'i. A'eramū ene 'awamū eranupawer ipe taetu nanuara apou oree. Ore 'ā enepytuna futat. A'eramū ene epytunamū taetu ore katu'oka. Taruesak orokatu'oga 'jau”, 'jau nipo pēē jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

24—Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amū oo kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramū kwe pewara 'gā jēmī 'ga je'ega rerowiaa. A'ere 'ga 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gā nupe. —Nan tee futat kwe pewara 'gā je rerowiari. A'ere je'wyr ipewaramū jēmī naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

25-26—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga monoi ajepeja amunaw ipe rakue, Sarepata pe rakue. Sidoma ywy pe aipo 'upa. Peu futat 'ga 'ga monou kūjā ēē upe rakue, imen manū ma'efera ēē upe rakue. NaIsraeu juapyrera rūi ēē. A'etea Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga monoukat imoporogytaukaa ēē upe. “Ene ejot ekou jeremi'urama rerua jee”, 'jau 'ga ēē upe. Muapyra kwara u'aa amana okyre'ema. A'eramū 'gā nemi'urama opapa 'gā nui. A'eramū 'gā a'eramū ty'ara rerajemogyau — 'jau 'ga imome'wau ojepyriwara 'gā nupe. —Kwaiwete agawewi futat judeu 'gā jemogyi peu ty'ara rerajemogyi. A'etea Janeruwarete 'ga ēē upe etee futat mama'e nomateepawukari. 27 Nānēwējēmī futat Janeruwarete 'ga judeue'ema 'ga amū katu'oka 'ga pito'om awi nū, Naamā 'ga katu'oka 'ga pito'om awi nū. Kwaiwete agawewi futat ipito'om ma'e 'gā Israeu juapyrera 'gā jemogyi peu. A'etea 'ga judeue'ema 'ga etee okatu'ok 'gā nui. Siria ywy pewara 'ga 'ga ikatu'ogukaa Eliseu 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. 28—Najudeu 'gā etee rūi 'ga opoat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

A'e renupawe 'gã amara'neramũ Jejuí 'ga ree. ²⁹ A'eramũ 'gã 'ga rerawau wwytyra rupi 'ga rerojeupia 'ga rerawau iapyte'rarimũ. 'Ga rerawau 'gã iããpyraya 'arimũ 'ga rerawau.

—Simono 'ga imomoa ijukau— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

³⁰ A'ere 'ga kwawi 'gã pyterimũ awau kwe pe 'gã nui.

Mama'eukwaawa rerekwat
(Maku 1.21-28)

³¹ Ajepeja 'gã 'wyrarete pe Jejuí 'ga awau, Kafanaũ pe. Garireja wwy pype Kafanaũ 'jawa amunawa 'upa. A'e pe 'ga awau 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. Morowykye'ema rupi judeu 'gã mu'jau akou 'ga ree.

³² 'Wyriara 'jawe 'ga oporogytau 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'gã moporesaka etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nũ— 'jau 'gã ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'jawe rũi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gã Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã ae mu'ei— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere Jejuí 'ga nanarũi. U'eawer imũ etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ 'ga ree.

'Ga porogyta renupa etee ajemogyau, ojeupe 'ga 'eramũ. Judeu 'gã jatykaawa pype 'ga oporogytau 'gã nupe. ³³ A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amũ akou. A'eramũ 'ga muafukaita:

³⁴ —Jejuí! Nasare pe waranup ma'eramũ je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa?— 'jau mama'eukwaawa Jejuí 'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene. Jane 'arimũwara 'ga remimurera te 'ã ene — 'jau mama'eukwaawa Jejuí 'ga upe.

³⁵ A'eramũ 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jejuí 'ga jupe.

A'eramũ 'ga pirewara 'ga wi uẽmawamũ 'ga moywyrupãu. A'ere namuayrũi 'ga uẽma 'ga wi. ³⁶ A'eramũ esakarera 'gã opiryyjamũ 'ga pirewara pe'aramũ. A'eramũ taetu 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Opãjẽ mũ futat ako 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi ko— 'jau 'gã ajaupe. —Mama'eukwaawa miamũ 'ã pãjẽa. Jejuí 'ga taetu pãjẽrete. Sã'ã 'ga mama'eukwaawa pe'aa 'ga wi— 'jau 'gã ajaupe.

³⁷ Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramũ taetu Jejuí 'ga rera okwasi'wau Garireja wwy pype kamẽsete, amunawa moymoyka.

Pedro 'ga rojo eẽ

(Mateu 8.14-17; Maku 1.29-39)

³⁸ Judeu 'gã jatykaaw awi uẽm ire Jejuí 'ga awau Simão 'ga rog ipe. Simão 'ga rojo eẽ oro'yramũ 'upa. A'eramũ 'gã 'jau Jejuí 'ga upe:

—Waiwa eẽ iro'y 'upa. Ejot eẽ resaka eẽ ro'y awi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'erauwe Jejuí 'ga awau eẽ resaka. A'eramũ 'ga 'jau eẽ ro'y upe:

—Ejepe'a eẽ wi— 'jau 'ga eẽ ro'y upe.

A'erauwe eẽ ro'ya oia eẽ wi. A'erauwe eẽ afu'ama awau mama'e apou 'gã nupe 'gã mojemi'waa.

⁴⁰ Kaaruwamũ peuwara 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua esaukaa Jejuí 'ga upe. Opoa etee agawewi 'ga imonou 'gã 'arimũ. A'etea ojero'wu ma'e 'gã ojekatu'okapap. ⁴¹ Kwaiwete 'gã nui 'ga mama'eukwaawa pe'au.

—Pejepe'a 'gã nui— 'jau Jejuí 'ga 'gã pirewara upe.

A'eramũ mama'eukwaawa awau wafukaita:

—Jane 'arimūwara 'ga ra'yra te 'ā ene — 'jau wafukaita 'ga upe. — Orokwaaw ore ene— 'jau mama'eukwaawa wafukaita 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Peafukai awi pejewau— 'jau 'ga jupe.

⁴² Ai'iwe, ypytu'nīnauwe, Jejui 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. A'ere Kafanaū pewara 'gā nuri 'ga rekaa. 'Ua owaēma 'ga upe. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ereo awi. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'gā 'ga upe numiamū.

⁴³ A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Peuwara amunaw ipes je oi nū— 'ga 'i etee 'gā nupe, “Epyta” ojeupe 'gā 'eramū. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nū. “Kwe pe ekwap je mome'wau 'gā nupe”, e'i 'ga jee. “Pejetywer awi pēpoiireramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, ta'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁴ Najuejue etee futat 'ga awau akou imome'wau 'gā nupe. Judeu 'gā jatykaaw ipes etee te futat 'ga awau akou imome'wau. Amunawa moyka imome'wau akou.

—Awamū Janeruwarete 'ga 'wyrirareteramū janee. Pejetywer awi pepoiramū 'ga pē mogyi wemiayuwamū— 'jau 'ga awau akou imome'wau 'gā nupe.

5

Jejui 'ga remimu'e pyy 'gā

(Mateu 4.18-22; Maku 1.16-20)

¹ Genesare ypia reme'y'warimū Jejui 'ga 'amamū kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga porogyta renupa. Ojopyppypyka 'gā 'ua. ² A'eramū Jejui 'ga yaru resaka. Mukūi yaruua 'ua ojekoka 'upa. Yara jara 'gā ū'jāumap yar awi. Taityuua 'gā ipireita 'upa. ³ A'eramū Jejui 'ga awau u'aa Simāo 'ga yara pype.

—Ty pyteripe'i eyara emono jee— 'jau 'ga Simāo 'ga upe.

A'erauwe 'ga imonou ty pyteripe'i 'ga upe. A'erauwe Jejui 'ga wapyka oporogytau 'yisiga pypewara 'gā nupe 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

⁴ Oporogytapaw ire 'ga 'jau Simāo 'ga upe:

—Typyu'i pype eyara emono— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'eramū ene eirū 'gā netee taityuu imomoa esaka— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁵ —Arueyge ore koypytunamuku arakou ko nū'ū. A'ere nojejagi'i amū ore ko nū'ū. A'ere 'ā ene te ere ore. A'eramū ore imomoa esaka nū'ū— 'jau Simāo 'ga 'ga upe. —Ko ajee ore imonoi esaka nū.

⁶ Etyg ypyrauwe ipira ojejaga taityuu pype 'gā nupe imatyneema. Kwaiwete ipira ojejaga ipype 'gā nupe. A'eramū imonoroka werewi. Omonorok ja'wyja'wy futat. Ipira rarefe'ria te. ⁷ A'eramū 'gā ojeпоetyka opytuna 'gā nupe:

—Pejot imatāu ore pyri 'wei. Kwaiwete ipiraa. Norefuakari ore ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ua 'gā nepejāna. 'Ua owaēma 'gā nupe. A'eramū 'gā imatāu 'gā pyri, mukūja yaru matyneema ipira pyu. Ipira poyja yara motypywyka werewi 'gā nupe. ⁸⁻⁹ Ipiraa ojeupe i'aramū 'gā ajemogymogyau etee 'gā kyjea 'gā nerekou. Ipiraa 'gā moporesaka etee ojee.

—Kuu. Kwaiwete ipiraa. Awŷja te koromū ako nū'ū? Ae rekoetea nuapoa'uweri nanuara. Ku'jywa 'ga te nipo 'ā ako nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramũ Simão Pedro 'ga awau wenupy'âu wapyka Jejuí 'ga rowase.

—Eyry'gi je wi. Jetywet noko je jepi 'ja. Ene te 'ã eneresage. A'eramũ ene je pyri epytawe'em— 'jau Pedro 'ga Jejuí 'ga upe.

¹⁰ Tiago 'ga, Juã 'ga. Mĩmera 'gã Pedro 'ga porowyky írũa. 'Gã nuwa rera Sepeteu, Tiago 'ga ruwa, Juã 'ga retee. Mĩmera 'gã ajemogyau oporesagamũ ipira are. A'eramũ Jejuí 'ga 'jau Simão 'ga upe, 'ga poirũ 'gã neewe:

—Pẽporesag awi ee. 'Awamuete je 'ã pẽ mu'ei. Naipira rewara rũi pẽẽ 'awamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pẽẽ 'awamũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹¹ A'erauwe 'gã yaruu mojekoka imonou 'yisig are. Peu etee futat 'gã yaruu rejaa inuga taityuu reewe. A'eramũ 'gã awau Jejuí 'ga rupi.

Ipito'om ma'e 'ga

(Mateu 8.1-4; Maku 1.40-45)

¹² Amunawaretea mũ pype Jejuí 'ga rekoramũ, ipito'om ma'e 'ga amũ 'ua owaẽma 'ga upe. Ymã te ipito'om ma'e 'gã nokoi futari opytuna 'gã pype rakue. Okyje 'gã ipito'om ma'e 'gã nui. 'Gã pito'oma pyyg awi 'gã kyjei. A'eramũ 'gã muku 'gã mĩina ojewi. A'eramũ aipo ipito'om ma'e 'ga Jejuí 'ga resakawe awau ojenuga 'upa ywyu 'ga rowase.

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jejuí 'ga ae katu'okara”, e'i 'gã jee. A'eramũ je tejua tejesaukaa enee. Je ree ejemuaẽmiweramũ je mokã'ẽ ape— 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ Aipo ojeupe 'erauwe Jejuí 'ga opo monou 'ga 'arimũ:

—Ko ajee je ene mokã'ẽi 'wei— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

Oje'arimũ 'ga po mono ppyrauwe okã'jãu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramũ futat 'ga pira ojekatu'oka.

¹⁴ A'erauwe Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokã'ẽawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau eje-saukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okã'ẽ je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resaka 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mũ rerawau 'ga upe. A'eramũ 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekã'ẽawer are— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat ene ejeymawa mũ rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Ejeymawa mũ rapyaukara ene ekã'ẽawera resaukaawa futat— 'jau Jejuí 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

¹⁵ 'Ga mokã'ẽnamũ Jejuí 'ga rera okwasi'wau amunawa moymoyka. A'eramũ futat 'gã ojeko'woka 'ga piara rupi ajatykaupap 'ga ree. 'Ga porogyta renupa 'ua, ojekatu'ogukaa nanẽ 'ua 'ga upe nũ. ¹⁶ A'eramũ futat Jejuí 'ga uẽma etee 'gã nui. Awotywe'eme 'ga awau oporogytau 'Uwarete 'ga upe 'ũina.

Iteu ma'e 'ga

(Mateu 9.1-8; Maku 2.1-12)

¹⁷ Anure 'gã ajatykau Jejuí 'ga ree. Jerusareg awi, Garireja ywy awi, Judeja ywy awi. Mĩmer awi 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. Fariseu 'gã amũ 'ua, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee ajatykau 'ga porogyta renupa. Janeruwarete 'ga pãjẽa 'ga rerekou. A'eramũ 'ga oporogytau 'gã nupe.

¹⁸ A'e pype 'gã iteu ma'e 'ga rerua Jejuí 'ga upe. Wupawa pype 'ga 'upa ojenuga.

—Soo 'ga rerawau Jeju 'ga upe 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā 'ga rupia 'ga rupawa reewe 'ga rerua 'ga upe.

¹⁹ A'ere 'gā nuerosearūi 'ga. Nijumypykwari'i 'oga 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū 'ga rerosowe'em. A'eramū 'gā 'opewuu apyte'rarimū 'ga rerawau 'ga rorojeupia. 'Oga pyrrape mopoka 'ga upe. Imopog ire 'gā 'ga monou imojypa tupaama pyu Jeju 'ga rowase.

²⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau ojeupe: “Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Enetywera je omoit 'awamū ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā, fariseu 'gā netee 'jau ajaupe:

—Kuu. Awŷja 'agamū 'ūina Jarejuwarete 'ga kurapa 'ū? Janeruwarete 'ga etee te 'ā janetywera omoit jane wi. “Enetywera je amoit ene wi” 'eramū 'ga 'i “Je Jarejuwarete 'ga 'jawe” 'jau— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

²² A'ere Jeju 'ga ikwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²³ —Je upe te naayi. Iteu ma'e mafu'amaramū ae nanē ojotywera moiri ajai nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁴ —Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē resaukaa pē nupe iteu ma'e 'ga mafu'ama pē neape— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —“A'efera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amut jee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'e mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Efu'ama jui. Eatau ewau eje'wyr ipe nū. Jaruete ene 'awamū— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere ewau. Ere ejupawa rerawau eje'wyr ipe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁵ A'erauwe 'ga afu'ama. A'eramū futat 'ga awau. 'Gā nowase 'ga afu'ama. Najuejue etee futat 'gā 'ga resaka. A'eramū 'ga wupawa rerawau oje'wyr ipe nū.

—Esage ete Janeruwarete 'ga. Je mafu'am 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe awau, Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

²⁶ A'eramū peuwara 'gā oporesagamū 'upa 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Ku'jywa 'ga 'ga amafu'am. Iteu ma'efera 'ga wata nū— 'jau 'gā ajaupe. —Siesak ako jane 'ga mafu'ama akiko! A'eramū nipo 'ga aetywera moia nanē ae wi nū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet

(Mateu 9.9-13; Maku 2.13-17)

²⁷ A'eramū Jeju 'ga awau jui. Awau pe aje kūima'e 'ga amū resaka, Levi 'ga resaka. Levi 'ga 'wryiararete upe ka'aranūū ppykara 'ga. 'Ga porowyky 'ga renamū Jeju 'ga awau owaēma 'ga upe. A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'erauwe 'ga opoia oporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramū futat 'ga awau akou Jeju 'ga remiayuwamū.

²⁹ A'ere Levi 'ga 'jau Jeju 'ga upe:

—Ere ejemiayuwa 'gā nerua erojemi'waa je pyri— 'jau 'ga oje'ega Jeju 'ga upe.

A'erauwe 'ga wemiayuwa 'gã nerawau erojemi'waa 'ga rog ipe. Kwaiwete 'gã jatykai ojemi'waa 'gã pyri 'wyriararete upe ka'aranũu pyykara 'gã netee.

³⁰ Ae tywera pype 'gã jemi'wara resakawe fariseu 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee 'jau Jejui 'ga remiayuwa 'gã nupe:

—Kuu. Ma'eramũ pẽẽ pejejemi'waa 'wyriararete upe ka'aranũu pyykara 'gã pype 'ũ? itywet ma'e 'gã pype 'ũ? Nojemi'wari noko ae 'gã pyri 'ja. Nia'wyri 'gã ajemogyau kũi— 'jau 'gã 'gã nupe, oje'ega moywyrafena.

³¹ Aipo wemiayuwa 'gã nupe 'gã 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã pyri je rekoi 'gã poaawamũ te nũ'ũ. Je 'ã morofuanugara 'jawewara te ako 'gã nupe. Sã'ã morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gã nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gã nupe muaga. ³² Nan tee futat je. Ia'wyre'ema 'gã katu'okawamũ te je ruri— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Je jeresage”, pe'je 'ã. A'ere naesage ma'eramũ rui je ruri pẽ katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nan tee 'ã je rekoi, “Pejetywer awi pepoit”, 'jau 'gã nupe. “Pejetywer awi pẽpouriweramũ Jeruwarete 'ga tomoit pẽ nui 'jau”, 'jau je 'ã tekou 'gã nupe. “Pẽ nui imoir ire 'ga pẽ mogyau wemiayuwamũ”, 'jau je 'ã tekou 'gã nupe — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

'Gã jemi'ware'em are 'gã mu'eawet

(Mateu 9.14-17; Maku 2.18-22)

³³ Anure amumera 'gã 'ua oje'ega Jejui 'ga upe nũ:

—Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã ojemi'ware'ema futat oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gã nemiayuwa 'gã nanẽ ojemi'ware'ema futat oje'ega monou 'ga upe jepi. Oporogytaawa upe iwaẽmawe 'gã awau ojemi'ware'ema oporogytau Jarejuwarete 'ga upe jepi. A'ere 'ã eneremiayuwa 'gã nanarũi. Niojeri agawewi 'gã 'ã ojemi'war awi. A'etea 'ã 'gã oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Ojepyri je rekoramũ 'gã niojeri futari ojemi'waa. Sã'ã ae ajuekokaturamũ ty'ara rerekoe'ema. Nan tee futat 'gã ojepyri je rekoramũ jeremiayuwa 'gã niojeri ojemi'waa. Akokatu ma'e 'gã nekokaturamũ sipo 'gã nekokatu resakara 'gã opy'araypara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire te nipo 'gã nojemi'waru'jawi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁵ —Pe awi akokatu ma'e 'gã jepe'a re tee esakarera 'gã poiri ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe u'ama. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gã niojeri ojemi'waa ojepyri je rekoramũ. Je jepe'a re te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau. U'arasigamũ ajemogyau je ree je o re. A'eramũ nipo 'gã ojemi'ware'ema ajemogyau je ree, wea'aramũ ajemogyau je ree— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶ —Ymã te 'ã aepy 'gã pẽ mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ã 'awamũ pẽ mu'ei nũ. Amutee arẽ je 'awamũ pẽ mu'ei nũ. A'ere nepemojopy-pea'uweri jeporogytafera aepy 'gã nemimome'ufer are. Jeporogytafer are ojemu'e ma'eferamũ ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemojopye kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gã nuapai jeporogytafer imũ mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Taity yaua ae nomonoroga'uweri taity ymanera perugawamū. Nia'wyrī taity yaua awau taity ymanera perugawamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷⁻³⁸—Y'way yau ae nueko'wogi yrū ymanera pype. Yrū yau pype te ae eko'wogi. Yrū ymana pype sieko'wok 'eramū wajaiwamū kamēsīete. A'eramū futat opy'apefugamū wyrū kakau. A'eramū futat ojeko'woka— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹—Y'waya ajai'wi tykur ire ae notykuri futari y'way yaua. Nan tee 'ā pēē mū. Pejemu'e morogyta ymaner are tee. Pēnea'at aeypy 'gā pejemu'eawer are etee. Pejemu'e yau are jēmī 'ā nepējemu'eweri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

6

Morowykye'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 12.1-8; Maku 2.23-28)

¹ Morowykye'ema mū rupi Jejui 'ga awau juowuurana ko pyterimū. 'Ga rewiri oo ma'e 'gā a'ŷja pa'wau erawau opo pe. A'eramū 'gā ipe'oka i'wau. ² 'Gā nesakawe fariseu 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te pepo'o a'ŷja? Nepeporowyky'a'uweri morowykye'ema rupi. A'ŷja po'oa aeporowyky'a futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky'awi morowykye'ema rupi”, 'jau 'ga 'ā rakue— 'jau 'gā Jejui 'ga remiayuwā 'gā nupe.

³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga ree? Ymā te 'ā 'ga py'arayparamū opytuna 'gā netee rakue. ⁴ A'eramū 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe 'ga kanape ppyka ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'ā ape monou opytuna 'gā nupe rakue. Pekwaap 'ā aipoa. Na'gā nemi'u arūi poa numiamū. Mainana 'gā etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gā netee rakue. Ipy'araypat 'gā awau osou peu. A'eramū 'ga amū “Nepēa'wyrī pēē” 'jawe'em 'gā nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū je 'jau pē nupe: Je 'ā morowykye'ema jara. A'eramū je te amunipo 'ā “peapo awi”, 'jau pē nupe. Iapoare'emamū nepeje'eg ekoetei 'gā nupe. Je te 'ā iapoarera— 'jau 'ga fariseu 'gā nupe.

Ipoteu ma'e 'ga

(Mateu 12.9-14; Maku 3.1-6)

⁶ Ajepeja morowykye'ema rupi Jejui 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe nū. A'e pe futat ipoteu ma'e 'ga wapyka ūina. 'Ga jakwatawa nia'wyrī.

⁷ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā fariseu 'gā netee Jejui 'ga resaka 'upa. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awamū 'ā morowykye'ema. 'Awamū nipo 'ga 'ga katu'ogi 'ja? Ma'ja e'i sipo 'ga 'awamū oje'ega ipoteu ma'e 'ga upe? 'Ga po katu'ogamū ki sa'e 'ga upe: Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga remikwasiarera ra'e, sa'e ki 'ga upe. Sā'ā 'ga porowyky'a morowykye'ema rupi. 'Ga poa 'ga wapokatu morowykye'ema rupi, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

⁸ A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi etee ojee. A'eramū 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Efu'am e'ama 'gā pyteripe. Tene resak 'gā 'jau— 'jau 'ga ipoteu ma'e 'ga upe.

A'erauwe 'ga afu'ama. ⁹ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau moromu'jara 'gã nupe:
 —Ma'ja e'i te Moisesi 'ga rakue? morowykye'ema upe rakue? “Esageay etee ki peapo”, e'i te 'ga janee rakue? “Ia'wyre'ema etee ki peapo”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nũ? “Pejokatu'og iki”, e'i te Moisesi 'ga janee rakue nũ? “Tene imanũ”, e'i te ra'u 'ga janee nũ?— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe. — Pekwaap futat 'ã. “Esageay etee ki peapo”, e'i 'ã Moisesi 'ga janee rakue. “Pekatu'og iki 'gã”, e'i 'ã 'ga janee rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Aipo 'e re Jejuu 'ga amã'jãu 'gã nee ra'ne 'gã moyka. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'erauwe futat 'ga poa ojekatu'oka.

¹¹ Morowykye'ema rupi 'ga katu'ogamũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jejuu 'ga rerekoi? Sijuka te jane 'ga? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã ajaupe.

Jejuu 'ga remimu'e 'gã

(Mateu 10.1-4; Maku 3.13-19)

¹² Aipo 'gã nupe 'epaw ire Jejuu 'ga awau ojeupia wwyty'rarimũ. Awau oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Koypyttunamuku 'ga oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Noseri futari 'ga. ¹³ Ai'iwetetewe 'ga wewiri oo ma'e 'gã majatykau ojee. Kwaiwete 'ga rewiri oo ma'e 'gã. A'ere 'ga tusi 'gã etee imũ'ei 'gã pytuna 'gã nui. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pëë te 'ã jeremimu'ea. Je te 'ã amu'e pëë— 'jau 'ga 'gã nupe. — A'eramũ je anure pë monou kwe pe tejemome'waukaa 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁴⁻¹⁶ Simão, Andre, Tiago, Juã, Filipe, Patarumeu, Mateu, Tome, ajepeja Tiago, ajepeja Simão, Judas, ajepeja Judas. Mĩmera 'gã Jejuu 'ga imũ'jãu wemimu'eramũ. Simão 'ga mukũu 'ga rera. Pedro 'jau Jejuu 'ga inuga 'ga ree. Ajepeja Simão 'ga mukũu 'ga rera nanë nũ. Serote 'jau 'ga rer irũa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera. Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yra 'ga. Ajepeja Judas 'ga mukũu 'ga rera. Iskariote 'jau 'ga rer irũa. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga monoara 'ga poromũ.

Jarejuwarete 'ga remifutar are

'gã mu'eawet

(Mateu 4.23-25)

¹⁷ Jejuu 'ga 'ua ojypa wwytyra apyte'rar awi nũ. Wemimu'e 'gã nerua erojypa ojeewe. Waimy 'wyr ipe 'gã 'ua. Kwaiwete 'gã 'upa 'ga rapesaka. Judeja wyy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã, Tiro pewara 'gã, Sidom ipewara 'gã 'jau 'ua. Tiroa 'upa 'yë'ë pyri Sidoma nanë nũ. Mĩmer amunaw awi 'gã 'ua ajatykau 'ga rapesaka 'upa. ¹⁸ Kwaiwete 'gã 'ua. 'Ga porogyta renupa ajatykau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã nanë 'ua ajatykau 'ga ree. Ojekatu'ogukaa 'ua 'ga upe. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nanë nũ. Ojekatu'ogukaa 'ua 'ga upe. ¹⁹ 'Ga Ruwarete 'ga opãjë mua Jejuu 'ga upe. A'eramũ 'ga 'Uwa 'ga pãjë mũ te 'gã katu'oka. Opokoka etee agawewi 'gã Jejuu 'ga ree. A'etea 'gã ojekatu'ok.

Iku'ima'e

(Mateu 5.3-12)

²⁰ Ojero'wu ma'e 'gã katu'opaw ire Jejuu 'ga amã'jãu 'gã nee, ojeypyri ajatyka ma'e 'gã nee. A'eramũ 'ga oje'ega 'gã nupe:

—“Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree” 'jaramū Janeruwarete 'ga pē poari futari.

“Jetywerete je. Je katu'og ape” 'jaramū Janeruwarete 'ga pē katu'ogi futari.

A'eramū pēē pejeku'iramū pejejemogyau.

Pēē 'ā 'ga remiayuwamū 'awamū pejemogy.

A'eramū pēē anure nipo pejewau 'ga pyri.

²¹ Pēē 'ā “torokwaap 'ga 'jau”, pe'je.

A'eramū pēē a'jea futat 'awamū 'ga kwaapa katu katu pejejemogyau.

A'eramū nipo pēē pejeku'iramū pejejemogyau.

Nanamū pejetywera peru'arasig erajemogyau.

A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui.

Pejejewi imoir ire pejejemogyau pejeku'iramū nipo.

²² Jeremiayuwamū pejemogyaramū nipo je rerowiare'ema 'gā niporomutari pē nee.

Je 'ā pēneki'yraretea agawewi.

A'etea 'gā je rerekou tyweaete.

A'eramū nipo jeremiayuwe'ema 'gā pē nee taetu oporomutare'emamū ajemogyau. Je ree nipo 'gā pē ago'wau ajemogyau.

A'etea nipo pejeago'oramū nepēku'ipawa'uweri pejejemogyau.

²³ Pē nereko tywerete agawewi nipo 'gā.

A'etea ki pēku'i etee pejejemogyau.

Pēē 'ā pejemogy esage pejejemogyau jeje'eg imū etee.

A'eramū pēē pejewau je rupi ywag ipe.

Peu te Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pē nupe.

Peu te 'ga pēneko esageawera repy monoi pē nupe.

Ymā te 'ā 'gā ypy 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nereko tyweretei raku.

A'ere 'ā nānēwējēmī 'gā pē nerekoī nū.

'Awamū ojeup ma'e 'gā nanē pē nereko tyweretei nū.

A'ere 'ā nānēwējēmī pēku'i etee pejejemogyau nū—

'jau Jejui 'ga oje'ega renupara 'gā nupe u'ama oporogytau.

²⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau ikaraemā kwai ma'e 'gā nupe, “nafutari je Jarejuwarete 'ga tepoara” 'jara 'gā nupe:

—'Awamū etee futat pēkaraemā pejejemogyau. “Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga”, pe'je numiamū.

A'ere 'ga anure namuru'jawi mama'ea pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Pēporiay'i pejejemogyau numiamū.

'Awamū etee te pēku'i pejejemogyau pejekaraemā kwaiwete are numiamū.

A'ere nipo anure peko tywet etee nū, pejekaraemā are pēku'iawera rayramū etee pē nupe nū.

Nepekwaawi futari Jarejuwarete 'ga.

Nepēporomutari te 'ā 'ga je'eg are.

A'eramū pēē 'ga resake'ema futat pejewau.

Pēporiay'i pejejemogyau numiamū.

'Awamū pefuka etee pejejemogyau numiamū.

Pejetywera etee 'ā pefutat.

A'ere nipo anure pejoo'o pejejemogyau.

A'eramũ nipo pëe pejejemogyau, “Ma'eramũ je tetywer are etee teku'iramũ tekou rakue 'ũ?” 'jau nipo pëe pejejemogyau peje-
jaa'wau.

Anure peo futat pejejemogyau tyweaete mama'eukwaawa rapyaw ipe.
26 Pëporiay'i numiamũ.

'Awamũ kwaiwete 'gã poromutaramũ pë nee numiamũ.

Ymã te 'ã kũima'e 'gã amũ 'i 'gã nupe rakue: “Je 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega
mome'wara”, 'jau futatee 'gã nupe o'meramũ rakue.

A'etea 'ã pëypy 'gã 'gã nerowiaa rakue.

“Esage ma'e 'gã”, 'jau 'gã 'ã 'i'me ma'e 'gã nupe 'gã nekoramũ rakue.

Nan tee 'awamũ pëporiay'i pejejemogyau numiamũ.

A'eramũ nipo 'gã najuejue etee pë futaa ajemogyau numiamũ.

A'eramũ pëe najeremiayuwa rui. Jeremiayuwamũ nipo 'gã amũ niporo-
mutari pë nee—

'jau 'ga 'gã nupe.

Pëporomutar iki pejejee iporomutare'ema 'gã nee

(Mateu 5.38-48)

27 A'ere Jeju 'ga oje'ega 'gã nupe, oje'eg are wapyaka ajemogy ma'e 'gã
nupe:

—'Awamũ je je'egi pë nupe najuejue etee teje'ega renuparamũ. Peje-
juka esage ki pejejee iporomutare'ema 'gã nee. Niporomutari nipo 'gã
pë nee numiamũ. A'ere ki 'gã pereko esage etee futat. Pëmara'ne kasi 'gã
nee ne— 'jau Jeju 'ga u'ama 'gã nupe.

28 —Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega ki pe'je 'ga upe: “Ejejuka esage
ki 'gã nee, ore ree iporomutare'ema 'gã nee”, pe'je ki 'ga upe pejeje'ega.
29 'Ga amũ nipo pënetywape nupãu. A'eramũ ki pejejetywape nupãnamũ
perowag etee pejejetywape owajara 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe
u'ama. —'Ga amũ nipo pënaity poakuwuu rerawau pë nui. A'ere kasi
pënea ee ne. Tene ki 'ga erooi pëneteyrũa nanë nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

30 —“Mama'e mũ emut jee”, pejejeupe 'ga amũ 'eramũ imonou etee
futata 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —'Ga amũ nipo pëkaraemã
pyyka erawau pë nui. A'ere kasi “pe'je imua jee nũ”, pe'je 'gã nupe ne,
pejeje'egayau ne. 31 Pefutat te 'gã pejejereko esagea? A'eramũ pëe nanë
pejejeyukau esage 'gã nee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

32 —Pejejee te iporomutat ma'e 'gã nereko esagea etee sipo
Janeruwarete 'ga afutat? Pejejee iporomutare'ema 'gã nereko tywera
sipo 'ga afutat? Naani. Oporojuka ma'e 'gã miamũ futat ipota'wa
ajuee, ojee iporomutat ma'e 'gã nee. A'ere kasi pëe nanarũi ne. Pejejee
iporomutare'ema 'gã nee miamũ futat pejeporomutaramũ— 'jau 'ga 'gã
nupe u'ama. 33 —Pejejereko esageara 'gã nee etee pejeporomutaramũ
sipo Janeruwarete 'ga pë mepyi? Naani. Aetywera 'gã miamũ futat
nanuara wapo ojekoty'aawa upe. A'ere ki najuejue etee futat pëpota'wa
'gã nee— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau. 34 —A'ere “Nipo 'gã imepyi
jee re'ã” 'jara 'gã nupe etee kasi ekaraemã eremono ne— 'jau 'ga 'gã nupe.
—A'ere 'ã aipoa miamũ futat aetywera 'gã iapoi. A'ere kasi pëe nan ine.
Nanarũi pëe. Pemono ekoete tee futar iki ikaraemãe'ema 'gã nupe.
Karaemã mepye'ema 'gã nupe nanë pemono ekoete tee nũ. Mama'ea
'gã nupe itywe'emamũ ki pemono ekoete tee 'gã nupe— 'jau Jeju 'ga 'gã
nupe u'ama. 35 —Nan pëe iaporamũ Janeruwarete 'ga pëporowyky repy

muri pē nupe anure. A'eramū 'ga pē mogyau wemiayuwamū. 'Ga te 'ā Janeruwaretea janee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

—Kwaiwete te 'ā Janeruwarete 'ga upe iporogytae'ema 'gā jemogyi. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga esage 'gā nupe, ojeupe oje'eg ma'e 'jawe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau. —Itywerete ma'e 'gā nupe nanē 'ga 'ā mama'e esage monou nū, ajemuaēma 'gā nee nū. ³⁶ A'eramū ki pēē nanē pejemuaēma 'gā nee nū, Jarejuwarete 'ga 'jawe nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau u'ama.

Pejejuago'wawe'em

(Mateu 7.1-5)

³⁷ —“Nepēa'wryi pēē Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je kasi 'gā amū nupe ne. Aipo 'gā nupe 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —“Mama'e tywerete ereapo”, pe'je kasi 'gā nupe ne. Aipo pēē 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —'Gā pejereko tywearer are kasi pēnea'at pejemogyau au'jeteramū ne. Ee pēnea'aru'jawe'emamū Janeruwarete 'ga nanē futat naea'aru'jawi pētywer are nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁸ —Mama'ea 'gā nupe pēē imonoramū Janeruwarete 'ga nanē mama'e muri pē nupe nū. Ināinānī'ī nipo pemono 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga nanē imua ināinānī'ī etee pē nupe nū. Imonoawera 'jawerimū etee futat imua pē nupe nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Mama'ea 'gā nupe imonou re te amunipo 'ā Janeruwarete 'ga i'jawerimū etee futat imuri pē nupe— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe 'gā mu'jau.

³⁹ —Eae'ema 'gā nokoi ajuee ojopopyyke'ema. Kasi 'gā a'e pe ajuerooi ajueru'aa ywy kwara pype ne. Nan tee pēē. Mama'e tywera apoaramū pēē najuejue etee. A'eramū pēē a'eramū “Mama'e tywera ereapo”, 'jawe'em futat pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁰ —Ojemu'e yau ma'e 'gā amu'jara nuapyraawi futari. Amu'jara 'ga amu'e re tee 'ga ka'arana kwaawi. 'Ga 'jawe etee futat ikwaapa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oporogytau u'ama.

⁴¹⁻⁴² —Najuejue etee te 'ā pētywet. A'eramū pēē “Itywet ma'ea pēē”, 'jawarū'em pejejaupe. A'eramū pejepoia futat pejetywer awi. “Nitywi oretywera”, pe'je futat numiamū. A'ere pēē pētyw futat. Pejetywer awi ra'ne pepoit. A'ere pejewirera tepepoat 'jau. “Ere epoia etywer awi”, tepe'je pejewirera 'gā nupe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

—Sā'ā ae 'ywa tuwyrera weape i'aramū ajuea pewara resake'ema ajau. A'eramū 'ā ae weapewara ra'ne enuēm. Ojewi enuēm ire 'ā ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otywer awi ra'ne ae poiri. A'ere ojopoa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Y'wa 'yp katuram

(Mateu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ —Y'wa 'ywa 'jawe ae. Y'wa 'yp katurama i'a katuram tāmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wryi. ⁴⁴ A'e are y'wa 'ywa pekwaap i'a esage are. Sā'ā y'wa mū i'ae'ema ojo'yw ekoete are. O'yw are etee i'aa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oporogytau u'ama.

⁴⁵ —A'eramū ae nan tee futat. Aeywyter esagea mama'e esagea etee futat imome'wau akou ojopoa. Aeywyter a'wyre'ema mama'e tywera etee futat imome'wau akou. Mama'e katurama jēmī imome'wawe'em— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oporogytau u'ama.

I'akwaap ma'e
(Mateu 7.24-27)

⁴⁶ —Ma'eramũ ajee je renũi pejepe, “Jejara 'ga”, pe'je jee. A'etea 'ã nepeenuwi pejejeupe jeje'ega. “Jejara 'ga” 'jaramũ pëe jeje'ega renupa katu katu. Jeje'ega renupare'emamũ kasi pe'je jee ne, “Jejara 'ga”, pe'je jee ne — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. ⁴⁷⁻⁴⁸ —Jeje'ega renuparamũ pë'akwaap pejemogyau. Sã'ã i'akwaap ma'e 'ga 'oga mÿja ywy ãtã pype. A'eramũ 'y ruwiretea miamũ 'ã owaëme'ema 'ga roga upe. A'eramũ 'ã aipo 'oga awawe'em ypy pe. Aipo 'og apoara 'ga i'akwaap. Nan tee pëe jeje'ega renuparamũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁹ —A'ere jeje'ega renupare'emamũ pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga omÿi 'y apopewa pype. A'eramũ 'ã 'y ruwia 'ga roga rupia 'ga wi, imonou ypy pe 'ga wi. Ni'akwaawi 'ga akou. Nan pëe jeje'ega renupare'emamũ. Aipo 'ga 'jawewaramũ nipo pëe anure pejepapa — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

7

Jefaruu 'ga remiyup
(Mateu 8.5-13)

¹ Aipoa 'gã nupe imome'upaw ire Jejui 'ga awau 'gã nui Kafanaũ pe. ² A'e pe futat jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga reni. Amutee 'ga romanũa 'ga. 'Ga remiyuwa 'ga ojero'wu 'upa. Kwaiwete 'ga jero'wui 'upa. Amanũ ja'wyja'wy futat 'ga 'upa. Aipo 'ga ree 'wyrriara 'ga oporomutaramũ. A'eramũ 'ga a'eramũ ajemuaëma 'ga ree. ³ A'eramũ 'ga Jejui 'ga rera renupawe, oje'ega judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jejui 'ga rerua jee. Jeremiayuwa 'ga tomoferap 'jau — 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'eramũ judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã awau Jejui 'ga renũina:

—“Ejot”, e'i 'ga enee ko. “Jeremiayuwa amanũ ja'wyja'wy amũ 'upa”, e'i 'ga enee ko — 'jau judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã awau Jejui 'ga upe. —Ejot 'ga remiyuwa resaka 'ga upe. Ore muara 'ga esageay te. ⁵ 'Ga futat judeuramũ janejatykaawa apoawera omepy ai'i. A'eramũ ene ejua 'ga resaka ore rupi — 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejui 'ga awau 'gã nupi, ojero'wu ma'e 'ga resaka. 'Ga waëm ja'wyja'wyräuwe jefaruu 'gã 'wyrriara 'ga oje'ega ojekoty'aawa 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'jau 'ga upe: “Tut kasi 'ga osou 'au jerog ipe ne”, e'i 'ga enee ko, pe'je pejewau 'ga upe — 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷ A'erauwe 'gã awau 'jau Jejui 'ga upe:

—“Tut kasi 'ga osou 'au ne”, e'i 'ga enee ko. “Naesage ma'ea rüi je. Naküima'eteete rüi te 'ã je”, e'i 'ga enee ko — 'jau 'wyrriara 'ga jekoty'aawa 'gã awau oje'ega Jejui 'ga upe. —“Ojenosi je 'ga wi”, e'i 'ga enee ko. “Naesage ma'ea rüi te 'ã je”, e'i 'ga enee ko. “A'eramũ je a'eramũ tejenosõu 'ga wi tejog ipe 'ga reseramũ ne”, e'i 'ga enee ko. “Ga te 'ã esageay ma'ea”, e'i 'ga enee ko. “Peu etee futat pejewau pejeje'ega 'ga upe jee”, 'jau 'ga oree ko. “A'eramũ 'ga oje'eg imũ etee futat jeremiayuwa moferapa jee 'jau”, e'i 'ga enee ko — 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁸ —“Je 'ã jefaruu. A'eramũ je 'ã te'wyrriara 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ã 'gã 'wyrria'ria. Ma'eramũ 'ã jeremiayuwa 'gã jeje'eg imũ etee futat mama'e apoi ajemogyau. 'Ga amũ upe je 'jau: Kwe pe ekwap ajepi amunaw ipe. A'eramũ 'ga awau ojeupe je'eawer

imũ. Amumera 'gã nupe je 'jau jepi: 'Au pejot je pyri, 'jau je 'gã nupe”, e'i 'ga oree ko. “Ma'eramũ 'gã 'ã jeje'eg imũ etee futat 'gã je'egi ajemogyau ajaupe. Tejeupe oporowyky ma'e 'gã nupe je 'jau: Pekwap mama'e apou jee, 'jau je 'ã 'gã nupe. A'erauwe 'gã jeje'eg imũ etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramũ 'ga nan tee futat jeje'ega ojeupe imome'uramũ jeremiayuwa 'ga moferapa oje'eg imũ etee futat jee 'jau”, e'i 'ga enee ko — 'jau aipo 'gã awau Jejui 'ga upe.

⁹ Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Jejui 'ga oporesagamũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Israeu juapyrera agawewi 'ã pëë. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Inãinãni'ĩ etee 'ã pëë je rerowiari pejejemogyau. Ko 'gã muarera 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jejui 'ga ojepyriwara 'gã nupe.

¹⁰ O'wyrara 'ga je'ega Jejui 'ga upe eroo re aipo 'gã ojewya 'ua nũ. Owaëma ypy we 'gã ojero'wu ma'efera 'ga resaka:

—Kuu. Oferap nipo 'ga ra'e ki sa. Oje'eg imũ etee futat 'ga 'ga moferawi ra'e— 'jau Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'gã.

Majawera ëë ra'yra 'ga moferapawet

¹¹ Anure Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe nũ. Naĩ me 'ga awau, wemimu'e 'gã nerawau. Mytuna 'gã nanë awau 'gã nupi nũ. Ojoywywyr ipe 'gã awau watau. ¹² Aipoa amunawa ojeosõu. Awau 'gã owaëma iosoma rokwara upe. 'Gã waëm ja'wyja'wyrãmũ, Naĩ mewara 'gã amanũ ma'e rerawau ityma numiamũ. Majawera ëë ra'yra 'ga amanũmũ. Ëë mena amanũ rakue. A'eramũ ëë omene'emamũ akou. Majepeĩ tee ëë ra'yra 'ga. A'e 'ga amanũ ëë wi. Ëë ra'yra 'ga rerawau ityma numiamũ. Kwaiwete 'gã awau ëë rupi. ¹³ Ëë resakawe Jejui 'ga ajemuaëma ëë ree.

—Erejoo'o awi ĩ— 'jau Jejui 'ga ëë upe.

¹⁴ Awau 'ga erowyka. A'erauwe 'ga pokogi ae rupiaw are. Erawara 'gã opytau imuapyka 'ga upe. A'eramũ futat 'ga 'jau teumera upe:

—Ere ejua ewya— 'jau 'ga amanũ ma'efera 'ga upe.

¹⁵ A'eramũ futat amanũ ma'efera 'ga owya oporogytau. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga y ëë upe:

—'Agamũ enera'yra 'ga reni owya nũ— 'jau 'ga ëë upe.

¹⁶ 'Ga ferawa resakara 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Janeruwarete 'ga 'ã esage janee. Oje'ega mome'wara 'ga 'ga amut ojemome'waukaa janee— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga 'ga amut imojejukaukaa jane ree— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁷ Amanũ ma'e 'ga imoferaw ire 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. Amunawa pypiarugamap.

Juã Batista 'ga remiayup

(Mateu 11.2-19)

¹⁸ Moromunepawa pype Juã Batista 'ga renamũ 'ga remimu'e 'gã awau Jejui 'ga mome'wau 'ga upe:

—Ekoay 'ga aeremiapoe'ema apou akou. Majawera ëë ra'yra 'ga omoferap imanũ re ko— 'jau Juã 'ga remimu'e 'gã awau imome'wau 'ga upe, moromunepawa pype 'ga renamũ.

¹⁹ A'erauwe Juã 'ga 'jau mukũja 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejeje'ega 'ga upe jee. “Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amũ te ra'u nũ?” pe'je ki 'ga upe jee— 'jau 'ga 'gã

nupe. —“Ymā we te 'ā ore Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi arajemogyau. Ene te? Naani te ra'u nū?” pe'je ki 'ga upe jee— 'jau Juā 'ga 'gā nupe, 'gā monou 'gā oporonupa ee Jejuī 'ga upe.

²⁰ A'eramū 'gā awau oporonupa ee Jejuī 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” e'i Juā 'ga enee ko— 'jau 'gā 'ga upe.

²¹ Aipo ojeupe 'e re 'ga ojepyriwara 'gā katu'oka. Kwaiwete 'gā katu'oka. Eae'ema 'gā mamā'jāu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui mama'eukwaawa pe'au. Iteu ma'e 'gā katu'oka. ²² 'Gā katu'og ire Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Peesak te je iapoa ra'e?— 'jau 'ga Juā 'ga remimonofera 'gā nupe. —Pe'je pejewau 'awamū pejemiesagera mome'wau 'ga upe. “Iteu ma'e 'gā 'ga amafu'am ko. Ipito'om ma'e 'gā 'ga imokā'jāu. Eae'ema 'gā 'ga imamā'jāu”, pe'je ki pejewau imome'wau Juā 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Tapyae'ema 'gā 'ga imuapyau ko. Amanū ma'efera 'gā nanē 'ga imoferapa ko nū”, pe'je ki imome'wau 'ga upe. “Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. Pejewewi imoir ire 'ga remiayuwamū tepeko 'jau”, e'i 'ga 'gā nupe, “Jarejuwarete 'ga takwaap 'jau” 'jara 'gā nupe 'ga 'i ko, pe'je ki 'ga upe. ²³ “Je rerowiar awi ipoire'ema 'gā niku'ipawi futari ajemogyau”, e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —“Gā amū te nipo ajee mama'eaya ojeupe ijesaokaramū opoit je rerowiar awi”, e'i 'ga, pe'je ki 'ga upe. “Nakwaawi je 'ga iapoa. A'eramū je tepoia 'ga wi 'jara 'gā te nipo ajee niku'i futari ajemogyau”, e'i 'ga, pe'je ki 'ga upe imome'wau— 'jau Jejuī 'ga ojeupe Juā 'ga remimurera 'gā nupe. —“Je rerowiar awi ipoire'ema 'gā a'jea futat iku'i ajemogyau”, 'jau ki pēē imome'wau 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁴ A'erauwe Juā 'ga remimonofera 'gā awau ojewya nū. 'Gā orauwe Jejuī 'ga Juā 'ga ree oporonupa ojepyriwara 'gā nupe:

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'i? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'i? Sā'ā juowa wyytua erojetyjetyga erekoa. Nan tee 'ga rai'i? Naani te ra'u rai'i nū?— 'jau 'ga 'gā nupe. —Nanarūi futat 'ga. Ae 'jawe etee futat 'ga oje'ega nanē nū 'gā nupe. “Pejetywer awi pēpoiweramū 'ga imoiri futari pē nui”, 'jau 'ga pāwē pāwē 'gā nupe ai'i. Kūima'eeteete 'gā nupe, akotee ma'e 'gā nupe 'jau 'ga akou imome'wau ai'i— 'jau Jejuī 'ga Juā 'ga mome'wau 'gā nupe.

²⁵ —Taity esagea sipo 'ga wereko eruatau pēnemiesagamū rai'i? Naani. Taity esage ma'e 'gā ako 'og esage pype etee. A'ere Juā 'ga nanarūi. ²⁶ Juā 'ga 'ā Jarejuwarete 'ga mome'wararetea ako rai'i. ²⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari inuga Juā 'ga rur are rakue. “Koromū jeje'ega mome'wara 'ga” 'ea 'ga ikwasiarukaa inuga 'gā nupe rakue. “Je tomono 'ga ene renunewe kwe pewara 'gā mueapyou ene ree ene rura futarukaa 'gā nupe 'jau”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁸ —Aeppy 'gā wesageramū agawewi rakue. A'ere 'ā Juā 'ga 'gā nesagea apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamū je rerowiaara 'ga amū Juā 'ga apyraawi. Imu'epyre'ema 'ga agawewi. A'etea 'ga je rerowiarāmū 'ga apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'ga je rerowiarāmū ojejukau 'gā nee — 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

²⁹ Aipo renupa 'gā amū 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree. Nitywi 'ga amũ ene 'jawewara esage ma'eramũ— 'jau 'gã 'ga maku'iu.

Aipo 'ga renupara 'gã amũ ka'aranũ ppykarera. Mytuna 'gã nanẽ 'ga renupa nũ. Aipo 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega renupa rakue. A'eramũ 'gã ojepymĩaukaa 'y pe Juã 'ga upe rakue. Mĩmera 'gã juejue Jarejuwarete 'ga muorypa ajemogyau.

³⁰ A'ere amumera 'gã mara'neramũ 'ga ree ojeupe Juã 'ga mome'uramũ: —Iro Juã 'ga eremome'u oree— 'jau 'gã amara'neramũ 'ga ree.

Fariseu 'gã amara'neramũ 'ga ree, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nanẽ amara'neramũ 'ga ree nũ. Aipo 'gã nuapoi futari mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. A'eramũ 'gã wemifutar imũ etee futat oporowykyau ajemogyau.

“Pejetywer awi pepoit”, Juã 'ga ojeupe 'eramũ amara'neramũ etee 'ga ree. Nopoiri futari 'gã otywer awi. A'eramũ 'gã awawe'em futat ojepymĩaukare'ema Juã 'ga upe. Jejui 'ga remimome'ua miamũ futat 'gã nafutari. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

³¹ —Ma'ja 'jawe te aipo 'gã?— 'jau 'ga 'gã nupe. ³² —Kunumĩarũe'ema 'jawe 'gã niapyai ajemogyau. Nuenuwi 'gã ujara je'ega. Sã'ã kunumĩa “soo jarejerokyau 'jau” 'eramũ, “Naani. Najeataweretei je”, 'jau etee 'ã ajaupe. “Pe'je ajee sajeawotee 'ũ”, 'jau 'ã kunumĩa ajaupe nũ. “Najejea-woteeweri futari je, a'e ako je ko”, 'jau ete 'ã kunumĩa ajaupe. Nan tee futat aipo 'gã niapyai— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. ³³ —Juã 'ga 'ã ojemi'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramũ 'gã 'ã “Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e”, 'jau 'gã 'ã 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamũ rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁴ —A'ere 'ã je ruri Juã 'ga rewiri nũ. Je 'ã tekou teojere'emamũ tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramũ 'gã 'ã “Emi'uu 'ã 'ga ra'e”, 'jau etee jee nũ. “Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e”, wyriararete upe ka'aranũ ppykara 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e”, 'jau etee 'gã jee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe 'gã. Juã 'ga ree ra'ne 'gã 'ã oporomutare'emamũ rakue. 'Awamũ 'gã 'ã je ree nanẽ oporomutare'emamũ nũ. Kunumĩ 'jawe 'ã 'gã jemogyi— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁵ —Jarejuwarete 'ga je'eg imũ jane mama'e aporamũ, jane pyriwara 'gã nipo 'jau: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga 'ã i'akwaap. Sã'ã 'ga remiayuwa 'gã neko esagea”, 'jau nipo 'gã janee, janereko esage resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

³⁶ Anure fariseu 'ga amũ 'ua, Simão 'jawa 'ga 'ua Jejui 'ga upe oje'ega: —Ekwaw iki ejemi'waa ore pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁷ A'erauwe Jejui 'ga wemiayuwa 'gã nerawau ojemi'waa Simão 'ga rog ipe. A'eramũ kũjã tywera ãẽ 'ga rera renupa. “Au 'ga ruri 'ũina ojemi'waa 'ga pyri” 'e renupa. A'erauwe ãẽ ojany kasiga ppyka erua. Itasiga apopyra aipo jany kasiga ryrũa, aripasi 'jawa apopyra. A'eramũ ãẽ ipyyka erua enafu'ama Jejui 'ga py pyri. ³⁸ 'Ua ajaa'wau 'ga ree. A'eramũ ãẽ 'ga py pireita weay pyu etee futat. A'ere ãẽ 'ga py mukagi u'awa pyu etee futat. A'ere ãẽ 'ga py sĩmytea. A'ere 'ga py sĩmyter ire jany kasiga reko'woka 'ga py are 'ga pyeita ipyu. Werowiaramũ Jejui 'ga ãẽ tywera moia ãẽ wi. A'eramũ ãẽ 'ua otywera moiawamũ ãẽ 'ga py sĩmytea, jany kasiga reko'woka 'ga py are. Ëẽ ku'ia ãẽ rerekou.

³⁹ A'eramũ “ekwaw iki ejemi'waa ore pyri”, 'ga upe 'jarera 'ga 'jau ojeupe: “A'jea futat sipo 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga? Ma'eramũ sipo ajee 'ga kũjã tywera nokwaawi?” 'jau 'ga 'ũina ojeupe.

⁴⁰ A'eramũ Jejui 'ga ikwaapa aipo 'ga 'e 'ga renamũ. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Morogyta mũ je amome'u enee, ki Simãõ. A'eramũ ene ikwaapa 'jau — 'jau 'ga 'ga upe.

—Ere ki ajee imome'wau jee 'wei— 'jau Simãõ 'ga Jejui 'ga upe.

⁴¹ A'erauwe Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'ga upe aipo ojeupe 'erauwe:

—Kũima'e 'gã amũ ka'aranũũ jara 'ga upe 'jau: “Ka'aranũũa emut ape oree”, 'jau 'gã awau 'ga upe. A'erauwe ka'aranũũ jara 'ga ka'aranũũ muri 'gã nupe. Majepeja 'ga “kwaiwete emut jee”, 'jau 'ga upe. Ajepeja 'ga “inãinãniĩ etee emut jee”, 'jau 'ga upe.

—Ko'iko'i ete nipo ka'aranũũ jara 'ga ruri ojewi erawarera 'gã nupe 'jau: “Pe'je je mepyau. Teka'aranũũa ako je omono pẽ nupe ai'i”, 'jau 'ga awau 'gã nupe.

⁴² —A'ere 'ga wi ka'aranũũ rerawarera 'ga 'i etee 'ga upe: “Nitywi ka'aranũũa. Noreka'aranũũi we ore”, 'jau etee erawarera 'gã ka'aranũũ jara 'ga upe.

—A'eramũ ka'aranũũ jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Au'je nipo ajee 'ja. Nafutari je ka'aranũũa. Nafutaru'jawi je tejeupe pẽẽ imepya nanẽ nũ. Najerea'aru'jawi je 'awamũ ka'aranũũ are”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga Simãõ 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau Simãõ 'ga upe:

—Mõ 'ga te ka'aranũũ jara 'ga afutarete?— 'jau 'ga Simãõ 'ga upe. —Inãinãniĩ erawarera 'ga? Tuwiiu erawarera 'ga te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴³ A'erauwe Simãõ 'ga 'i:

—Tuwiiu erawarera 'ga te 'ga futarete. Inãinãniĩ erawarera 'ga 'ga inãinãniĩ etee afutat— 'jau Simãõ 'ga Jejui 'ga upe.

—A'jea futat ere. Kwaiwete te 'ã ã tywera. Ma'eramũ 'ã ã ojewi je imoiramũ je futari nanimenime. Inãinãniĩ etee itywet ma'e 'gã inãinãniĩ etee je futaa otywera moir ire— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'ga upe.

⁴⁴ Aipo 'e re Jejui 'ga ojerowaka kũjã ã ree. ã ree ojerowag ire 'ga oje'ega Simãõ 'ga upe:

—Ereesak te 'aga kũjã ã ra'e?— 'jau 'ga Simãõ 'ga upe. —Sipokwaap te 'ã jane jarejuog ipe jaresea 'oga jara 'ga remiayuwa jarejepyeja— 'jau 'ga Simãõ 'ga upe. —A'ere ako nereapoi jee nan ko. A'ere 'ã ko kũjã ã ruri weay pyu je pyeita. A'ere 'ã ã jepy pirei re u'awa pyu etee futat jepy mukaga nũ. ⁴⁵ Eje'wyr ipe je waẽmamũ ako najeretywape pyteri ape ko. Jarejemiaipo 'ã nereapoi jee— 'jau 'ga Simãõ 'ga upe. —A'ere 'ã koa kũjã ã ruri owaẽma jee jepy sĩmytea. Jepy sĩmyteru'jau'japa. ⁴⁶ Janya ako ene imonowe'em jeakag are ko. A'ere 'ã ã jẽmĩ jany monoi jepy are— 'jau 'ga Simãõ 'ga upe. ⁴⁷ —Ëẽ tywera 'ã kwaiwete ã rekoramũ ra'e jepi. Ma'eramũ 'ã ã otywera ojewi je imoiramũ je futari je rerekou— 'jau 'ga Simãõ 'ga upe imome'wau.

⁴⁸ A'ere Jejui 'ga 'jau kũjã ã upe:

—Enetywera ako je omoit ene wi ko— 'jau 'ga ã upe.

⁴⁹ Aipo Jejui 'ga 'eramũ 'ga pyriwara 'gã 'jau ajaupe:

—Awŷja a'eramũ ěě tywera moia ěě wi 'ũ?— 'jau 'gã ajaupe. — Janeruwarete 'ga etee te wapo nanuara aetywera omoit ae wi— 'jau 'gã ajaupe, “omoit je ako enetywera ene wi ko” 'e renuw ire 'gã 'jau.

⁵⁰ A'ere Jejui 'ga 'jau ěě upe:

—Je rerowiat te 'ã ape ekou rai'i. A'eramũ je 'agamũ tejerowiamũ ene katu'oka enetywera pe'au ene wi— 'jau 'ga kũjã ěě upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau ěě upe:

—Ere ewau eje'wyr ipe nũ. Jaruete ene 'awamũ. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Enepy'a'wyt kasi ewau ekou ne— 'jau 'ga ěě upe oje'ega.

8

Kũjãmera 'gã Jejui 'ga rupi 'gã ataawet

¹ Anure Jejui 'ga awau akou watau amunawa moyka 'gã mu'jau:

—Pejetywer awi pĕpoiweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pĕ nui. A'eramũ 'ga pĕ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga awau akou 'gã nupe oporogytau. —Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe akou.

'Ga remimu'e 'gã awau 'ga rupi. Tusi 'gã awau 'ga rupi. Tusi 'gã etee 'ga amũ'ĕ wemiayuwamũ rakue. A'eramũ 'gã akou 'ga rewiri etee futat.

² Kũjãmera 'gã nanĕ awau 'ga rewiri nũ. Kũjãmera 'gã nanĕ 'ga ikatu'oka rakue nũ. Ojero'wu ma'e 'gã nanĕ 'ga ikatu'oka rakue, mama'eukwaawa rerekwara ěě retee rakue. A'eramũ 'gã awau 'ga rupi. Okatu'og ire 'gã awau 'ga rupi, mama'e apoawamũ akou 'ga upe, 'ga poaa akou. Ajepeja ěě rera Maria. Mari ěě rera mukũi. Matarena 'jau ěě upe. Janeruwarete 'ga okatu'oge'emamũ ěě pirewara kwaiwete ěě ree rakue, sete ěě tywera rakue. A'ere Jejui 'ga imoia ěě wi. A'eramũ ěě awau 'ga rewiri. ³ Ajepeja ěě rera Juana. ěě mena 'ga rera Kusa. Erote 'ga roga raarana 'ga poromũ Kusaramũ. Jejui 'ga okatu'og ire Juana ěě awau 'ga rupi. Ajepeja ěě rera Susana. 'Gã pytuna 'gã awau 'gã nupi. Kwaiwete futat kũjãmera 'gã pytuna awau 'gã nupi.

Okaraemã 'gã imonou Jejui 'ga upe. Ka'aranũũ, taity, temi'uram. Mĩnamũ kũjãmera 'gã imonou 'ga upe 'ga poaa.

Mama'e a'ŷi tymawet

(Mateu 13.1-23; Maku 4.1-20)

⁴ Kwaiwete 'gã 'ua ajatykau Jejui 'ga resaka. Amunap tesirũmer awi 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gã jatykapaw ire Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamũ:

⁵ —Kũima'e 'ga amũ juowuuran a'ŷja momopoa oko pe. A'eramũ a'ŷja mũ u'aa pe pe 'ga wi. A'eramũ pe rupi oo ma'e 'gã a'e are opyruga 'ga wi. Wyrã'ia nanĕ futat 'ua ojypa i'wau 'ga wi nũ. ⁶ Amumera ywy a'wyr'e'ema pype u'aa 'ga wi. A'eramũ nipo opopoa futat numiamũ. A'ere nipo ita rakuwa ijukai etee. Nitywi wejue 'yja jupe. A'eramũ awau owaĕma kamĕsĕte'i ita upe. A'eramũ ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera u'aa juemy pype. A'eramũ jua imoteu etee 'ga wi. Ikaapire'ema pype u'aa 'ũina. A'eramũ jawaiwa iapisau etee. ⁸ Amumera a'ŷja te aje u'aa ywy katurama pype. A'eramũ opopoa. A'eramũ futat nipo awau u'aramũ. Kwaiwete u'aramũ. Aipo 'ywa sĕg i'aa 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

—Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramū Jejui 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore. Ma'ja are te ore mu'e ape poromū?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jeruwarete 'ga je mut pē mu'jau morogyta yau are. 'Awamū Jeruwa 'ga pē mogyi wemiayuwamū jeje'ega renupa katu katuaramū, a'e je pē nupe. A'ere je morogytai etee imome'ui pē nupe pē mu'jaawamū ee. Kasi a'e pe tesirūmera 'gā we, ikwaawi erujewi ne, a'e je. Jeje'eg are eapyowere'ema 'gā wanup futat jeje'ega numiamū. A'ere 'gā naeapyo futari ee. Amā'jāu agawewi 'gā jeremiapofer are. A'etea 'gā naeapyo ee. Ma'eramū je 'ā morogytau etee imome'ui pē nupe pē mu'jawamū. Imome'u esage re 'gā neapyo ekoeteramū ajemogyau ee ne— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹¹ —Peapyaka jeje'eg are. Tamueapyo pēē teje'eg are 'jau. Sā'ā y'wa a'ŷja mū 'ara pe pe 'ga wi. A'ea 'ā wya'ia 'ua i'wau etee. ¹² Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. 'Ga je'ega renuw futari numiamū. A'ere nipo 'gā naeapyo ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara 'ua erowiarukare'ema 'gā nupe. “Perowiar awi”, 'jau nipo 'ua 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹³ —Sā'ā amumera y'wa a'ŷja 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamū. A'eramū 'ā jawaiwa ijukau etee nū. Nan tee futat nipo 'gā amū je rerowiaa numiamū. A'ere nipo amumera 'gā nuri, “Iro ererowiat aipoa?” 'jau nipo 'ga 'ua 'gā nupe. A'erauwe nipo 'gā poiri je rerowiar awi, je upe oporogyta awi. “Nia'wyrī 'ga porogyta ra'e”, ojeupe 'erauwe nipo 'ga poiri je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

¹⁴ —Amumera y'wa a'ŷja u'aa ju pype. A'eramū opopoa futat numiamū. A'ere jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gā amū jeje'ega renuwaiwi etee. A'ere nipo 'gā wemifutar are etee wea'aramū akou nū. Wea'aru'jawe'emamū nipo 'gā jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gā wea'aramū akou. Okaraemā momytun are etee nanē nipo 'gā wea'aramū akou nū. A'eramū futat 'gā wea'aru'jawe'emamū nipo 'gā jeje'eg are. Jeremifutar imū nipo mama'e apowe'em futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

¹⁵ —Amumera y'wa a'ŷja mū nipo u'aa ywy katurama pype. A'ea nipo awau waranupa u'aramū. Nan tee futat nipo Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gā neapyoramū ajemogyau ee. Wago'oramū miamū 'gā nopoiru'uwari futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gā ajemogyau je ree. Jarejuwarete 'ga pājē mū etee futat nipo 'gā mama'e esage apou ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'ega renuw are.

Arãparĩn

(Mateu 5.14-16; Maku 4.21-25)

¹⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Peenup katu katu ki je'ea. Nomonyga'uwari ae arãparĩna mū imŷina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi jakatupe te imŷina ajue-sawamū te. A'eramū ose ma'e 'gā esaka tenamū. Nan tee futat kasi jeje'ega pemim ine. ¹⁷ Mama'e jemima 'ā nepekwaawi. A'ere nipo anure te pekwaap. Sā'ā ae mama'e monoa imima imŷina. A'eramū 'ā ae mū esake'ema. A'ere 'ā ae anure esaka ajaupe. Nan tee futat

pěě. 'Awamũ jeje'ega nepekwaawi. A'ere anure te nipo pekwaap ikwaapare'emamũ. ¹⁸ Peenup katu katu ki je'ea. Jeje'eg are eapyowet ma'eramũ Janeruwarete 'ga pẽ mueapyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gã namueapyoi ee. Ee 'gã neapyoweramũ etee te 'ga 'gã mueapyoi ee — 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere ee eapyowere'ema 'gã amu'eawera moka'jamawi etee — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

Jejui 'ga y ẽẽ, 'ga rewirera 'gã netee

(Mateu 12.46-50; Maku 3.31-35)

¹⁹ 'Ga porogyta 'ga 'amamũ 'ga y ẽẽ 'ua, 'ga rewirera 'gã netee 'ua owaẽma 'ga upe. A'ere mytuna 'gã nuwi 'ga porogyta renupa. A'eramũ 'ga y ẽẽ 'ure'ema 'ga rerowyka.

²⁰ A'eramũ 'ga amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Eney ẽẽ 'ut owaẽma janee. “Taporogyta kĩa upe 'jau”, e'i eneya. Enerewirera 'gã netee ẽẽ ruri ra'e— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramũ 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ jerewirera 'jawe futat pejemogy jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kũjãmeramũ nanẽ Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ jey 'jawe pejemogyau jee nũ— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

Ywyruu muojeawet

(Mateu 8.23-27; Maku 4.35-41)

²² Jejui 'ga wemimu'e 'gã neru'aa erawau erekou eroyaapa yaruu pype.

—Soo jareyaapa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã awau oyaapa.

²³ Oyaapaw ipe Jejui 'ga osea 'upa yaruu pype. 'Ga set 'ga ruwamũ ywyrúua 'ua 'gã nupe. A'eramũ 'y monou yara pype 'gã nupe. Yaruu matyeneema werewi 'y pyu 'gã nupe. ²⁴ A'eramũ 'gã Jejui 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kũ! Sapap jane kũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga fu'ami oje'ega ywyrúu upe, 'y rajapetega upe nanẽ nũ. A'eramũ futat ywyrúua wojeramũ. 'Y rajapetega nanẽ wojeramũ nũ.

²⁵ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te nepejemogyppygi etee je ree? Nepeesagi nipo pejepype je rekoa ki sa? Je te 'ã areko pěẽ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Ma'e pãjẽ 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Ywyrúua te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kũ. 'Y rajapetega nanẽ 'ga 'ã imuojea nũ— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'e pãjẽ 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega ywytu upe jepi nũ, ywytu muojera erujewi jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Mateu 8.28-34; Maku 5.1-20)

²⁶ Garireja ypiauu raapa 'gã awau akou. Kwe katywara 'gã 'wyrá katy 'gã awau akou. Gerasa 'jau 'gã oje'wyrá upe. ²⁷ Peuwara 'ga amũ 'ua yar awi 'ga ẽm pyyrauwe 'ga repejãna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'ua 'ga repejãna. Aipo 'ga akou imara'ne ma'e 'jawe. Waitye'eme 'ga akou. Namutat 'ga akou. Nokoi 'ga 'og ipe. Tywy 'arimũ etee futat 'ga akou.

28-29 Mama'eukwaawa 'ga pyyka 'ga rerekou. A'eramũ peuwara 'gã okyjau 'ga wi. A'eramũ 'gã 'ga kupyfaa itajuu pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'eramũ mama'eukwaawa 'ga rerawau ejaa im̃ina ae rekwawe'em ipe. A'e 'ga poromũ 'ut Jejui 'ga resakawe u'aa 'ga rowase. A'eramũ 'ga pirowara wafukaita Jejui 'ga upe:

—Jejui. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. Maran te ore rereko ape? Ore rereko tywet kasi ape ne— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

Kũima'e 'ga wi uẽme'emawe 'jau poromũ 'ga upe, “ore rereko tywet kasi ape ne”, 'jau 'ga upe.

³⁰—Ma'ja te enerera?— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

—Kwai 'jau 'gã oree— 'jau etee 'ga upe.

Kwaiwete 'ga pirowara. A'eramũ 'gã 'ga renũina, Kwai 'jau etee 'gã 'ga upe.

³¹—Ore monoukat kasi ape ore rereko tyweaw ipe ne — 'jau 'ga pirowara Jejui 'ga upe. —Tajaurana wywyteripe ore mono ape ore mogyau — 'jau 'ga upe.

³²Aipo 'eramũ tajaurana ajemogyau muku'i te ojemi'waa. “Tajaurana pype ore mono ape ore mogyau” 'erauwe 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga 'ga pirowara upe.

A'erauwe awau.

³³A'eramũ tajaurana mama'eukwaawa ojepype ijejagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna erojypa wwy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³⁴A'ere tajauran are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau 'gã nupe:

—Jejui 'ga 'ga pirowara omono tajaurana pype ko. A'eramũ opapa ko — 'jau 'gã awau imome'wau 'gã nupe 'gã moymoyka.

³⁵A'eramũ 'gã awau esaka. Awau 'gã amã'jãu mama'eukwaawa rerekwarera 'ga ree. Irãã'ã 'ga renamũ 'ga apygamũ. A'eramũ futat 'gã mopy'a'wya etee.

—Nanarũi 'ga rekoj jepi— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere 'ga 'ã ojewi imoir ire 'ga rekoj ojekatu'oka. Ojeyrũwunepa 'ga 'ã akou 'awamũ— 'jau 'gã ajaupe.

³⁶'Ga resakarera 'gã imome'wau tesirũmera 'gã nupe:

—Jejui 'ga mama'eukwaawa omoit 'ga wi ai'i. A'eramũ 'ga 'awamũ ojekatu'oka akou— 'jau 'gã 'gã nupe.

³⁷A'eramũ peuwara 'gã okyjau Jejui 'ga wi. Nokwaawi wejue 'gã 'ga porowykya. 'Ga pãjẽa nanẽ 'gã nokwaawi nũ. A'eramũ 'gã okyjau Jejui 'ga wi. A'eramũ 'gã 'ga monou ojewi.

—Ere ejepe'au ore wi, ki Ku'jyp— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau u'aa yar ipe nũ. A'eramũ futat 'ga awau oyaapa nũ.

³⁸—Too ene rupi 'jau— 'jau mama'eukwaawa rerekwarera 'ga Jejui 'ga upe.

A'ere 'ga nuerooi 'ga.

³⁹—Naani. Ere ewau eje'wyr ipe nũ. Ekatu'okawera ekwap imome'wau ekou 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe. —“Janeruwarete 'ga je katu'ok”, ere ki epytuna 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga ojewya awau oje'wyr ipe nũ. A'eramũ futat 'ga okatu'okawera mome'wau akou 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga je katu'ok ai'i. A'eramũ 'ga 'agamũ je katu'oka je mogou— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ je tejua tekou pẽ pype nũ, mama'eukwaawa tejewi enuẽm ire nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga awau akou amunawarete pyterimũ imome'wau peuwara 'gã nupe.

Kũjã ãẽ mũ kũjãmuku ãẽ retee

(Mateu 9.18-26; Maku 5.21-43)

⁴⁰ A'eramũ Jejui 'ga awau ojewya oyaapa nũ. Mytunũũ 'gã ajatykau 'upa 'ga renune. A'eramũ 'gã aku'iramũ 'ga ree, 'ga ruramũ. ⁴¹ A'eramũ kũima'e 'ga amũ 'ua owaẽma Jejui 'ga upe. Jairo 'ga 'ua wapyka wenupy'au 'ga rowase. Esage ma'e 'ga te Jairo 'ga. Judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga. Jejui 'ga porogyta 'ga erowiaa. A'eramũ 'ga 'ua wapyka wenupy'au 'ga rowase, oje'ega 'ga upe.

—Ejot je'wyr ipe. Jera'jyra nipo 'ã amanũ. ⁴² Ejot ãẽ resaka jee. Nirũi jera'jyra ãẽ. Kũjãmuku'ia ãẽ— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe. Taesak ãẽ enee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gã awau 'gã newiri. Ojopy-pypypyka 'gã awau.

⁴³ Nan 'gã waw ipe kũjã ãẽ mũ 'ua Jejui 'ga rupisika. Ojero'wu ma'e ãẽ 'ua 'ga rewiri. Tusi kwara ãẽ imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ãẽ rya ãẽ wi. Ymã te ãẽ rekoi rakue. Morofuanugara 'gã nupe ojesaukaa rakue numiamũ. A'ere 'gã nokwaawi ãẽ karuara. Ajepeja 'ga upe ãẽ awau ojesaukaa nũ. A'ere 'ga nãñewějẽmĩ nokwaawi ãẽ wi nũ. A'eramũ morofuanugara mepyetea ãẽ ka'aranũũ mateepapa ekoete ãẽ wi. A'ere ãẽ nojekatu'ogi futari. Nitywi futari muaga ãẽ upe. ⁴⁴ A'eramũ ãẽ 'ua 'gã ata pype Jejui 'ga rewiri. “Kĩã raity pygamũ tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau ãẽ ojeupe. A'eramũ ãẽ 'ua 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa ppyka. A'erauwe ãẽ rya uoka ãẽ wi.

⁴⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awýja te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naje rũi— 'jau tee 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'ga upe.

A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete te 'gã 'ã ki jã. A'eramũ 'gã okwaapawe'emamũ. Ojopy-pypypyk te 'gã 'ã— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁴⁶ A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—Naani. Akwaap je 'ga amũ tepyyga. Jepãjẽa oo oporokatu'oka— 'jau etee Jejui 'ga.

⁴⁷ A'erauwe ijaruete ma'efera ãẽ 'jau ojeupe: “Najemima'uweri je kĩa wi. Okwaap futat kĩa”, 'jau ãẽ ojeupe. A'eramũ ãẽ awau wapyka wenupy'au 'ga rowase. Oyyita ãẽ ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymã te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau ãẽ 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—Je rerowiat wejue te 'ã ape ra'e jepi. A'eramũ je ako ene katu'oka ko — 'jau 'ga ãẽ upe. —A'eramũ ki ene epy'ata'waramũ ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga ãẽ upe.

⁴⁹ ãẽ upe Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ, Jairo 'ga remiayuwa 'ga amũ 'ua 'ga rewiri.

—Amanũ enera'jyra ko. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.

⁵⁰ A'ere Jejui 'ga enuwi 'ga upe 'ga 'ea. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Tejerowiamũ je enera'jyra moferawi enee nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau 'ga rupi.

⁵¹ 'Og ipe owaēmawe Jejuí 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—Peu etee futar iki pejup. Ore tee futat oroo orosou ēē resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga rupi oo ma'efera 'gã ukupepe etee futat 'upa. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga, kũjãmuku ēē y ēē, ēē ruwa 'ga. Mĩmera 'gã etee awau osou Jejuí 'ga rupi ēē resaka. ⁵² Ēē pytuna 'gã ajaa'wau ēē ree. A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejoo'o awi ēē ree. Oset tee ēē 'upa.

⁵³ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

“Amoferap nipo je ēē re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, “Oset tee ēē 'upa”, 'jau etee 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'gã mũ'jãu ojewi. ⁵⁴ A'eramũ 'ga awau amanũ ma'efera ēē poppyka.

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga ēē upe.

⁵⁵ A'eramũ futat ēē oferapa. A'erauwe futat ēē afu'ama. A'ere 'ga 'jau ēē y ēē upe:

—Pe'je ēē mojemi'waa— 'jau 'ga ēē upe.

A'erauwe ēē wa'yra ēē mojemi'waa. ⁵⁶ Ēē ferawamũ ēē jara 'gã oporesagamũ ēē ree. A'eramũ futat ēē ruwa 'ga 'jau ojeupe: “Amanũ ako jera'jyra ako re'ã. A'ere pa 'ga 'ã jera'jyra moferawi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe.

A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi ape kwe pe 'gã nupe ne, 'au je iapoawera ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

9

Jejuí 'ga wemimu'e 'gã monoawet

(Mateu 10.5-15; Maku 6.7-13)

¹⁻² Anure 'ga wemimu'e 'gã majatykau, tusi 'gã majatykau. A'eramũ 'ga opãjẽ monou 'gã nupe:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Mama'eukwaawa ki pemoit 'gã nui jeje'eg imũ. Pekatu'og iki 'gã je 'jawe futat. “Je katu'og ape” 'eramũ Ku'jywa 'ga pẽ katu'ogi pẽ monou wemiayuwamũ, pe'je ki tesirũmera 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ³ —Pejemama'e mũ rerawawe'em futat pejejeupe. Ywyrãa miamũ futat erawawe'em pejepo pe. Ka'aranũ ryrũa nanẽ erawawe'em nũ. Pejememi'urama nanẽ pẽẽ erawawe'em futat nũ. Ka'aranũ miamũ pẽẽ erawawe'em. Pejejyrũmũ rerawawe'em futat 'jau. Pejepit arewara etee futar iki peroo. Nan etee te futar iki pekwap. ⁴ 'Gã 'wyrarete upe pejewaẽma majepeja 'oga pype etee futat ki pejup. Peo kasi kwe pe pejejemogyau ne. ⁵ Pejeporogyta renuwe'emamũ pẽẽ kamẽsiete pejewau amunaw awi. Ajepeja 'gã 'wyrarete pe pejewau nũ. 'Gã nui pejewau ki pejepypapaawa penupãnupã, 'yja motototoka jui. “Janeruwarete 'ga 'ã pẽ katu'og are ifuwet numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee,” 'jau ki pẽẽ pejewau pejejemogyau pejepypapaawa nupãu ajuee 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

⁶ A'eramũ 'ga wemimu'e 'gã monou mukũi juejue amunawa moy-moyka. Jejuí 'ga ree morogyta esagea 'gã awau imome'wau 'gã nupe. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka nanẽ nũ.

Juã Batista 'ga ree Erote 'ga rea'aawet

(Mateu 14.1-12; Maku 6.14-29)

⁷⁻⁹ Anure Erote 'ga, Garireja ywy pewara 'gã 'wyrriara 'ga, Jejui 'ga rera renupa. 'Ga amũ Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe. A'eramũ 'ga opy'a'wyrãmũ 'ga rer are. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Awỹja te poromũ ako?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau:

—Amanũ ma'efera 'ga amunipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ amumera 'gã 'jau:

—Nipo ajee Juã Batista 'ga 'ut oferapa rai'i nũ 'ja. Maranamũ nipo Eliasi 'ga kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau:

—Tee nũ'ũ. Amutee 'ga te nipo nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe. —Naokoiwera 'gã nũi nipo nũ'ũ. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amũ te nipo nũ'ũ— 'jau 'gã 'upa 'ga rera renupa.

Aipo 'gã 'e 'gã jemogyramũ Erote 'ga 'ũina etee futat 'gã je'ega renupa. A'eramũ 'ga 'jau:

—Tee. A'jea futat nipo. NaJuã Batista 'ga rũi. Je te ako 'ga ajukaukat ai'i. Ajuwonogukat 'ga ai'i. A'eramũ sipo awỹja 'wei?— 'jau 'ga 'ũina aipo 'eramũ.

“Aesak werewi pa je 'ã 'ga nũ”, 'jau 'ga 'ga rera renupa 'ũina. A'ere 'ga nuesagi 'ga.

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Juã 6.1-14)

¹⁰ Anure Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya nũ. Imome'wau 'ua Jejui 'ga upe:

—Kwe pe ako ore mono ape ejemome'waukaa 'gã nupe ai'i. A'eramũ ore ojero'wu ma'e 'gã katu'oka arakou ene 'jawe ai'i. Mama'eukwaawa nanẽ ore imoia arakou 'gã nui ai'i nũ — 'jau 'gã 'ua wekwawera mome'wau Jejui 'ga upe.

Imome'upaw ire 'ga 'gã nerawau ajepeja amunaw ipe, Pesaita 'jaw ipe nũ. Kwaiwete tekotee 'gã nejaa. 'Gã tee awau. Wemimu'e 'gã tee futat 'ga erawau numiamũ.

A'ere tekotee 'gã 'ga o kwaawi futari. ¹¹ A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Oo futat 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je soo 'gã newiri— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'gã newiri. Ojeupe 'gã waẽmamũ Jejui 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga afutat pejetywer awi pepoira. Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ monoi wemiayuwamũ. Najuejue etee futat 'ga pejetywer awi pepoira futari— 'jau 'ga 'gã nupe.

'Gã nupe oporogytapaw ire, 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oka nũ.

¹² Kaaruwamũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Emono 'gã amunaw ipe 'gã nemi'urama murukaa 'gã nupe. Nitywi mama'ea 'au. “Pe'je pejewau mama'e mua pejejeupe. Peu pekwap pejesea”, ere 'gã nupe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹³ A'ere Jejui 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Naani. Pẽẽ futat mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau etee 'ga 'gã nupe.

—Nitywi mama'ea. Mukū'i'ī etee ipira'ia. Sīku etee nanē kanape'ia nū. A'ea niapoi 'gā nupe. Eneporomuriwet nipo mama'e mua 'gā nupe? Kwaiwete te 'ā 'gā a'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁴ Kwaiwete 'gā. Sīku miu te kūima'efera 'gā nuri 'upa 'ga porogyta renupa. A'eramū 'gā poromū 'jau 'ga upe: “Niapoi mama'ea 'gā nupe”, 'jau 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Pemojo'ok 'gā. Kwaiwete 'gā 'ā. A'eramū pēē 'gā mojo'oka. 'Au sīkwēta 'gā pemuapyk. Peu sīkwēta 'gā muapyka 'jau. Peu nanē nū. Peu nanē nū 'jau 'gā muapykapap— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁵ A'erauwe futat 'gā 'ga je'ega rupiwewe futat 'gā muapyka. ¹⁶ A'ere Jejui 'ga kanape'i puyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramā'jāu ywau opo pe. A'eramū 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe imopēpena 'gā nupe. A'ere 'ga imonou wemimu'e 'gā nupe.

—Pe'je imonou 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā imonou 'gā nupe. 'Gā nupe omonorauwe ojeme'yita. ¹⁷ A'eramū 'gā ojomoyka kanape'i are ipira'i reewe. A'eramū futat 'gā wewegamū.

—Janerewek jane ki 'ei — 'jau 'gā ajaupe. —Niapoi agawewi akiko. A'etea ojeme'yi janee 'ga omowowogamū— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga te ome'yi janee. A'eramū 'ā jarejewegamū jarejemogyau— 'jau 'gā ajaupe.

Ojemi'wapaw ire 'gā emyrera monou ijaga yrū pype. Tusi yrupemū matyneema. 'Gā jemi'wapaw ire 'ga 'gā monou 'gā 'wyr ipe nū. Opy'araypare'emamū 'gā awau ajemogyau oje'wyr ipe nū.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(Mateu 16.13-20; Maku 8.27-30)

¹⁸ A'ere anurenure'i Jejui 'ga 'ūina oporogytau 'Uwarete 'ga upe ojetee'i. 'Ga porogytaaw ipe 'ga remimu'e 'gā 'ua owaēma 'ga upe. A'eramū 'gā 'ga rerowyka. A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gā jee jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁹—“Amanū ma'efera 'gā amū te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, e'i 'gā enee jepi. Amumera 'gā: “Juā Batista 'ga te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, 'jau 'gā enee jepi. Amumera 'gā: “Eliasi 'ga nipo 'ā 'ut ojewya rai'i nū”, 'jau enee jepi. Amumera 'gā: “Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gā amū nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, 'jau 'gā enee jepi— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁰—Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi nū'ū?— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

A'eramū Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera 'ga”, aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—Je mome'u kasi ajee pejepe 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

Amanūawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Maku 8.31-9.1)

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat pe'je. ²² Je 'ā a'jea futat pēneki'yraretea— 'jau 'ga 'gā nupe aipo ojeupe 'eramū. —Anure nipo 'gā je rereko tyweretei. Kwaiwete nipo je ree iporomutare'ema 'gā. A'eramū nipo 'gā je rerekou tyweaete.

Judeu 'gã 'wyrriari, mainana 'wyrriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã nipo oporomutare'emamũ je ree— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'gã nupe. —'Gã nipo je juka. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Jeruwarete 'ga je moferawi etee nũ— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'gã nupe.

²³⁻²⁴ —Jeremiayuwamũ pejekoweramũ pẽẽ jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejekereko tywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. Amumera 'gã nipo “Jejui 'ga rerowiaara je” 'eramũ ifuwet pẽ apisi are. A'ere kasi “naJejui 'ga rerowiaara rũi je”, pe'je 'gã nupe ne— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —“Tene 'gã je jukai kwy”, pe'je etee ki. “Napoirauweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki. Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki jeje'eg imũ etee futat peko— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara nanẽ awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Amumera 'gã te nipo ajee e'i “tene 'gã je jukai kwy”, e'i ajemogyau. “Napoirauweri je 'ga rerowiar awi” 'jara 'gã etee awau ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee. ²⁵ —Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã nanẽ ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nomỹi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemã me'yi are etee 'ga fuweramũ. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gã awau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶ —Temome'u awi 'ga amũ jenosĩ re je nanẽ nipo tejenosũ 'ga wi tejewya nũ. “Je naJejui 'ga remiayuwa rũi” 'jara 'gã nipo okyjau je ree amanũ awi. A'eramũ je 'jau aipo 'jarera 'gã nupe: “Najeremiayuwa rũi 'ga”, 'jau nipo je 'gã nupe tejewya nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Amanũ awi ikyje'ema 'gã te nipo 'jau, “Je te 'ã Jejui 'ga remiayuwa”, 'jau 'gã 'gã nupe. Aipo 'jarera 'gã te nipo je anure tejewya naenosĩ 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. —Anure je ruri tejewya ywagipewara 'gã netee 'awa ywy pe nũ. Mama'e tywera apoare'ema 'gã netee nipo tejua tejewya 'awa ywy pe nũ. Tejuwarete 'ga renyfuga pype je tejua tejewya anure. A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: “Nitywi 'ga amũ ene 'jawe esage ma'e 'gã. Ene tete 'ã eneresageay oree”, 'jau nipo 'gã jee anure je jewyt je ruramũ— 'jau Jejui 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Aipo 'ara rupi futat nipo je 'i 'gã nupe, 'gã nowase. “Agera 'gã jeje'ega wanuwa ajemogyau rai'i”, 'jau nipo je 'gã nupe 'gã nowasewase— 'jau 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Tejewyru'japa te nipo je ruri pẽ nupe pẽ'wyrriat pãwẽ pãwẽnamũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁷ —Anure nipo pẽẽ mũ je resak pejepe pejemanũme'ewe peje'wyrriaramũ je rekoa. Jarejuwarete 'ga pãjẽa nipo pẽẽ mũ esaka— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe oporogytau.

*'Gã neape Jejui 'ga jesowo'gõkawet
(Mateu 17.1-13; Maku 9.2-8)*

²⁸ Majepeja morowykye'ema magwaw ire, Jejui 'ga awau ywyty'rari mũ oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Muapyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Juã 'ga, Tiago 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi. ²⁹ 'Uwarete 'ga upe 'ga porogytaramũ 'ga reakwara ojesowo'gõka. 'Ga reakwara wenyfugamũ. 'Ga raitya nanẽ waparasi gamũ 'ga ree nũ. Iaparasi g enyfuk te 'ga raitya 'ga ree.

30-31 A'eramũ futat mukũja 'gã 'ua oporogytau 'ga upe. Ywag awi 'gã 'ua oporogytau 'ga upe. Moisesi 'ga, Eliasi 'ga retee 'ua oporogytau 'ga upe. Tata enyfuga 'jawewara ywyteripe 'gã u'ama oporogytau. Jejui 'ga manũwama mome'wau 'ga upe:

—Jerusareg ipe nipo ereo emanũmũ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat. “Ga manũa 'gã tywera tometry 'jau”, e'i Janeruwarete 'ga enee— 'jau 'gã 'ga upe. —“A'eramũ 'ga 'gã katu'okaramũ akou 'jau”, e'i Janeruwarete 'ga enee— 'jau 'gã 'ga upe imome'wau.

32 'Gã porogytaramũ 'ga rupi oo ma'efera 'gã osea 'upa. Poje 'gã opaka. Amã'jãmayayau Jejui 'ga renyfug are. Irãã'ã mukũja 'gã 'amamũ 'gã porogytaramũ 'ga upe. 33 Mukũja 'gã oja'wyja'wyrãmũ Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —'Au etee tapỹja taruapo amũ pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Osera 'ga enafu'ama. A'eramũ 'ga u'akwaawe'emamũ oporogytau tyweruu 'gã nupe.

34 'Ga porogytarauwe ywasiga mũ 'ua ojypa 'gã nee. A'eramũ futat ywasiga 'gã mima 'gã nui. Ywasiga etee 'gã mopiryryta ojypa 'gã nee nũ. 35 A'erauwe futat Janeruwarete 'ga oje'ega muri imojypa ywasiga rupi 'gã nupe:

—Koromũ je ra'yrarete 'ga, jeremimurera 'ga. A'eramũ ki pẽ pe-jeapyakau 'ga je'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega mua.

36 'Ga porogytapawauwe ywasiga ojeupi pap 'gã nui nũ. Irãã'ã Jejui 'ga etee 'ga 'amamũ ojetee. Ywasiga rupi mukũja 'gã ojeupia awau. A'eramũ futat 'ga remimu'e 'gã opika etee futat. Nomome'ui futari 'gã tekotee 'gã nupe, miamũ ojewyr ire.

Kunumĩ 'ga katu'okawet

(Mateu 17.14-21; Maku 9.14-27)

37 Ai'iwe 'gã 'ua ojypa ywyty'rar awi nũ. A'eramũ futat kwaiwete 'gã 'ua Jejui 'ga rowosõu. 'Ga porogyta renupa 'gã 'ua. 38 Jejui 'ga resakawe kũima'e 'ga amũ 'ua wafukaita 'ga upe:

—Jejui! Esak jera'yra 'ga jee. Majepei tee jera'yra 'ga. Nirũi 'ga jee. A'eramũ ene ejua 'ga resaka jee. 39 Mama'eukwaawa 'ga opyyk 'ga moypiwukaa 'ga muafukajukaa 'ga motyjuita 'ga juru rupi. A'ere 'ga pikapikapikau 'ga rerekou. Nopoiri futari 'ga wi. Esak 'ga jee— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. 40 —“Pemoit 'ga wi”, a'e futat je eneremimu'e 'gã nupe ko. A'ere 'gã nomoiri etee 'ga wi ko— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

41 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ sipo pẽ je rerowiare'ema pejejemogyau 'ũ? Ymã agawewi nã'ã je pẽ mu'e'i re'ã. A'etea nipo 'ã naje rerowiari tãmẽjẽ 'ã pejepe. “Noko'a'uweri je pẽ pype namutamutat”, a'e je pẽ nupe jepi— 'jau 'ga tesirũmera 'gã nupe nanẽ nũ.

A'ere 'ga 'jau kunumĩ 'ga ruwa 'ga upe:

—Ere 'ga rerua 'au jee. Taesak 'ga 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

42 A'erauwe futat 'ga wa'yra 'ga rerua. 'Ga upe 'ga waëm ja'wyja'wyrãmũ mama'eukwaawa 'ga pyyka nũ. A'eramũ futat 'ga retyka ywyu.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wi— 'jau Jejui 'ga jupe.

A'eramũ futat 'ga imoia 'ga wi. A'ere Jejuí 'ga 'jau kunumĩ 'ga ruwa 'ga upe:

—Kweramũ enera'yra 'ga nũ. Jaruete 'ga nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴³ A'eramũ esakarera 'gã oporesagamũ etee futat 'ga ree.

—Mama'eukwaawa miamũ 'ã pãjẽa. Ku'jywa 'ga taetu te 'ã pãjẽrete— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

Amanũawama 'ga imome'wau'japa

(Mateu 17.22-23; Maku 9.30-32)

Aipo resakarera 'gã oporesagamũ 'ga ree kunumĩ 'ga katu'ogamũ.

—Janeruwarete 'ga 'ã pãjẽrete futat. Nitywi 'gã amũ 'ga 'jawe— 'jau 'gã ajaupe.

⁴⁴ Aipo 'gã 'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

⁴⁵ A'ere 'gã naeapyoi 'ga 'eawer are. Janeruwarete 'ga namueapyoi 'gã ee. A'ere 'gã jenosĩ 'ga upe oporonuw are.

Esageay ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 18.1-5; Maku 9.33-37)

⁴⁶ A'ere 'ga remimu'e 'gã 'jau ajaupe:

—Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyraapa?— 'jau 'ga remimu'e 'gã 'upa.

Ajaupe etee futat oporogytau. ⁴⁷ A'ere Jejuí 'ga 'gã kwaawi. Ajaupe 'gã 'e kwaawi. Nuenuwi futari 'ga numiamũ. A'ere 'ga ikwaawi futari ajaupe 'gã 'ea. A'eramũ 'ga 'jau kunumĩ 'ga amũ upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumĩ 'ga amũ 'ua 'ga repejãna 'ga rerowyka.

⁴⁸ —Peesak te kunumĩ 'ga 'ama je pyri?— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —'Ga ree pejejejúka esageramũ je ree we futat pejejúka esage. Je ree pejejejúka esageramũ je muarera 'ga ree we futat pejejúka esage— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe u'ama. —Aipo apoara 'gã esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—“Je jeresage” na'jara 'gã nũi esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ajuee ojejúka esage ma'eramũ te ae esage ma'eramũ 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau esage ma'e 'gã nee.

Jane poara 'gã janepytuna 'jawe futat

(Maku 9.38-40)

⁴⁹ A'eramũ Juã 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—Kũima'e 'ga amũ ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gã nui ko, enerer imũ ko. A'ere norepytuna 'ga rũi ko. A'eramũ ore 'jau 'ga upe ko: “Ereapo awi nanuara”, 'jau ore 'ga upe ko— 'jau Juã 'ga imome'wau Jejuí 'ga upe.

⁵⁰ Aipo 'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo pe'je awi 'gã nupe. “Peapo awi nanuara”, pe'je awi 'gã nupe. Najanepytuna 'gã nũi numiamũ. A'ere 'gã jane poari te janeporowyky apo are. A'eramũ 'gã janepytuna 'jawe futat ajemogyau— 'jau Jejuí 'ga u'ama 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

Samari ywy pewara 'gã

⁵¹ Ywag ipe awawa upe iwaẽm ja'wyja'wyräuwe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:
—Jerusareg ipe futat too 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² A'ere 'ga wemiayuwa 'gã mü ra'ne imonou wenune Samari ywy pe.
—Amunaw ipe pekwap 'oga mü resaka jarejee jareseawamü— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau. Awau 'ga owaẽma amunawa mü upe. A'eramü 'gã oporogytau peuwara 'gã nupe:

—Jejui 'ga ore mut 'au oroseawa mü rekarukaa orojee ko— 'jau 'gã peuwara 'gã nupe. —A'ere nipo 'ga ruri ore rewiri. Ityp te oreseawa 'au? — 'jau 'gã peuwara 'gã nupe.

⁵³ A'ere peuwara 'gã 'i etee 'gã nupe:

—Nitywi pẽseawa 'au nũ'ũ. Jerusareg ipe etee futat pekwap. Nepera'uweri 'au— 'jau etee 'gã 'gã nupe.

Samari ywy pewara 'gã najudeu joporemüremüa rüi. Ojopypepype 'gã. A'eramü 'gã judeu 'gã futare'ema peu ojepype.

A'eramü 'gã ojewya 'ua Jejui 'ga pyri nũ.

—“Nitywi pẽseawa 'au”, e'i 'gã oree ko— 'jau 'gã 'ua Jejui 'ga upe.

⁵⁴ A'e renupa Tiago 'ga 'jau Juã 'ga retee Jejui 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga upe tee pa ore 'i “Tata emut 'gã nupe 'gã apisaupap”, aru'e te pa ore 'ga upe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁵⁵ A'eramü Jejui 'ga amã'jãu 'gã nee:

—Ma'eramü pẽẽ aipo 'jau ki 'ei. Naani. Aipo pe'je awi— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega moywyrafena. ⁵⁶—Pe'je ajee soo ajepeja amunaw ipe etee — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramü 'gã awau.

*“Too ene rupi 'jau” 'gã eawet
(Mateu 8.19-22)*

⁵⁷ 'Gã waw ipe kũima'e 'ga amü 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau— 'jau 'ga 'ua 'ga upe. —Taata tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

⁵⁸ A'eramü Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ã je najerogi te tekou a'i kũi. Kasuru'miara te 'ã ok. Ywy kwara 'ã 'ga roga. Wyrã'i nanẽ 'ã waityramü nũ. A'eramü 'ã kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarüi. Aset ekoete te futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesa ekoete te futat tekou. Je 'ã pẽneki'yra agawewi. A'etea 'ã je najerogi tekou. Jeremiayuwamü nan tee futat pejemogy. A'etea futat te eneatawet je rupi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵⁹ A'ere Jejui 'ga oje'ega ajepeja 'ga upe nũ:

—Erejet te je rupi? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

—Naani. Nooi je 'awauwe ene rupi. Tene jeruwa 'ga manüi ra'ne. Tejuwa 'ga manü re too ene rupi 'jau. 'Ga manü re nipo a'jea futat tekou ywyapi ene rewiri. Tejuwa 'ga manüa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶⁰ A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene'me awi. 'Awauwe futat ejot je rupi. Eneruwa 'ga manünamü amutee 'gã totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —Ene tereko “Pe'je pejepeia pejetywer awi” 'gã nupe 'jaramü 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —“Pejetywer awi pepoiramü Janeruwarete 'ga pẽ monoi wemiayuwamü” 'gã nupe 'jaramü tereko 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

61 A'ere 'ga amũ 'jau Jejui 'ga upe nũ:

—Tene ajee je ra'ne. Too ene rupi 'jau— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. —A'ere je oi tepytuna 'gã momoranupa ra'ne, “Oo je 'ga rupi”, 'jau 'gã nupe ra'ne— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

62 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je rupi iatawet ma'eramũ pejot ekoete te futat je rupi pejejea jewyre'emamũ futat pejejemiejarera mama'e are. Wemiejarer are eajewyt ma'e 'gã nooi futari je rupi. Eajewyt ma'e 'gã nokoarũi je mome'waramũ kwe pewara 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

10

Setētai tois 'gã monoawet

1 Anure Jejui 'ga kwaiwete 'gã mũ'jãu 'gã pytuna 'gã nui. Setētai tois etee 'ga 'gã mũ'jãu. 'Gã mũ'ẽ re 'ga 'gã mokwasi'wau. Mukũi juejue Jejui 'ga 'gã monou amunaw ipe wenune.

—A'ere too pẽ newiri 'jau — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ² —Inãinãni'ĩ etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã. Kwaiwete je 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga kwaape'ema— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: “Emuru'jap ejemiayuwa 'gã amũ emome'waramũ”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã juowuurana. Omonookara tywe'emamũ 'ã ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gã 'ga je'ega ojeupe 'gã imome'ue'emamũ 'gã pawe etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³ —Ma'eramũ je 'ã pẽ monoi kwe pe, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waukaa 'gã nupe, ikwaapare'ema 'gã nupe. Sã'ã kasurua tajau jarũa pyterimũ isea. A'eramũ 'ã tajaua iu'wau. Nan tee futat pẽ. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gã pyterimũ pese. 'Gã amũ nipo amara'neramũ akou pẽ nee. A'ere nipo je jejukai pẽ nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴ —Peroo kasi karaemã ne. Ka'arana nanẽ kasi peroo ne. Pejejemi'urama nanẽ kasi peroo ne. Pejepypapaawa nanẽ pẽ erawawe'em nũ. Pejepytawe'em nanẽ pe aje pejeporogytau 'gã nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

⁵ —Amunaw ipe pejewaẽmawe ki pe'je 'gã nupe: “Awamũ Janeruwarete 'ga pẽ mopy'ata'wai pẽ mogyau”, pe'je ki pejesou pejewau 'gã nog ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ⁶ —Pẽ nee 'gã ku'iramũ Janeruwarete 'ga aku'i monoi 'gã nupe. Pẽ nee 'gã ku'ie'emamũ 'ga aku'ia nomonoa'uweri 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷ —Pejejeupe 'oga resaukaripyra pype etee futat ki pejup. Pejejejyite'ema ajepaja 'oga pype. Pejejeupe imuripyra 'wau etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —Sã'ã ae ojeupe ojomoporowyky re ojomepya. Nan tee futat nipo 'gã pẽnemi'urama muri pẽ nupe ojeupe pẽporogyta repyramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

⁸ —'Gã 'wyrarete upe pejewaẽmawe ki pe'je 'gã nupe: “Au ore ruri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau pẽ nupe”, pe'je ki 'gã nupe. “Pe'je ajee pejejuwa 'ga imome'wau oree” eramũ peu pejepyttau pejejupa imome'wau 'gã nupe. 'Gã 'wyr ipe etee futat pejejemogyau pejejeupe mama'e muripyra 'wau etee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

⁹—Ojero'wu ma'e 'gã ki pekatu'ok. Jarejuwarete 'ga ree pëë 'gã mu'jau. “Werowiaramũ 'ga pë mogoi wemiayuwamũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁰⁻¹¹—Pejewau nipo 'gã 'wyrarete mü upe pejewaeëma. A'eramũ nipo 'gã “noreporenuwiwari ore Jarejuwarete 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã pë nupe. A'eramũ ki pe'je 'gã nupe: “Janeruwarete 'ga 'ã wemiayuwamũ pë futat numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga”, pe'je ki 'gã nupe. “A'eramũ nipo 'ga anure pë mu'arasiga pë mogyau”, 'jau ki pëë 'gã nupe — 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe u'ama. —A'eramũ pëë 'gã 'wyrarete pyterimũ pejewau pejejemogyau pejeypyapaawa nupãnupãu, 'yja motototoka ju'i. “Janeruwarete 'ga 'ã ifuwet pë katu'og are futat numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee”, pe'je ki pejewau— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe u'ama.

¹²—A'jea futat je 'i. Anure, wowase pë majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gã nereko tyweretei nũ. Sodom ipewarera 'gã itywetywet Janeruwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are nipo. A'ere “Noreporenuwiwari ore Jarejuwarete 'ga je'eg are” 'jara 'gã Sodom ipewara 'gã tywera apyraawi. A'eramũ 'ga a'eramũ nipo 'gã nerekou tyweaete nũ Sodom ipewarera 'gã apyraapa— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe u'ama.

Jeju'i 'ga je'ega moywyrafenawet

(Mateu 11.20-24)

¹³A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga ree oporomutare'ema 'gã nupe:

—A'e je ki 'ei pëporiay'i 'ã pejejemogyau numiamũ a'i kũi. Korasĩ pewaramũ, Pesaita pewaramũ. Mimer ipewaramũ 'ã pëporiay'i pejejemogyau numiamũ. Pë'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pë nupe ikue numiamũ. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka ako tekou pë neape ikue numiamũ. A'ere ako nepëporenuwiwari jeje'eg are ikue. Nepëpoiwiwari ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pëë ikue. Tiro pe 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. Sidom ipe nanë je iapo re amunipo 'ã peuwara 'gã poiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ã 'gã wereko wapyte'rarimũ otywer awi opoira resaukaawamũ. A'ere ako je 'au agawewi iapoi tekou pë'wyr ipe ikue. A'etea ako nepepoiri pejetywer awi ikue— 'jau Jeju'i 'ga u'ama 'gã nupe.

¹⁴—A'eramũ nipo Jarejuwarete 'ga pë majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gã majatykau wowase. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gã nanë nipo 'ga erekou tyweaete nũ. 'Gã tywer are wejue nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pëë te pë nereko tyweretei kwaiwete. Pëë te 'ã neperowiari 'ga, 'ga pãjë resakareramũ miamũ— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁵—Pëporiay'i pejejemogyau numiamũ, a'e je 'ã pë nupe, Kafanaũ pewaramũ nanë nũ. “Ore Kafanaũ pewaramũ oreresage. A'eramũ ore arawau ywag ipe”, pe'je pejejaupe numiamũ. A'ere je 'i pë nupe: Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramamũ futat pëë, a'e je 'ã pë nupe — 'jau Jeju'i 'ga Kafanaũ pewara 'gã nupe. —Nepepoiri te 'ã pejetywer awi. A'eramũ pëë pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe.

¹⁶A'eramũ 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je pejewau jeporogyta mome'wau kwe pe 'gã nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe u'ama. —A'eramũ pë nee wapyaka ma'e 'gã je ree nanë futat

wapyakau nū. Pēje'ega renupara 'gā futat jeje'eg are nanē wapyaka nū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pēje'ega renupare'ema 'gā je ree nanē nuapyakai nū — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Je renupare'ema 'gā nanē futat je muarera 'ga nuenuwi nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Setētai tois 'gā wekwawera mome'uawet

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga wemimū'ēmera 'gā monou kwe pe, 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. Setētai tois 'gā awau kwe pe 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. Anure 'gā 'ua ojewya nū. 'Gā ku'ia 'gā nerekou. A'eramū 'gā 'ua 'jau Jejui 'ga upe:

—Mama'eukwaawa miamū futat ore oromoit arakou 'gā nui ai'i— 'jau 'gā 'ua 'ga upe imome'wau. —“Jejui 'ga rer imū ore pē moiri 'gā nui”, 'jau ore mama'eukwaawa upe ai'i— 'jau 'gā 'ua imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea— 'jau etee futat 'ga 'gā nupe ojeupe imome'uramū. —Ymā te je mama'eukwaawa 'wyriara resagi ikue, ywag awi tut i'ara resagi ikue, Satanasi turi 'ara resagi ikue. Sā'ā tupā werawa 'ara. Nan tee futat i'ari. Janeruwarete 'ga imuēma imua imomoa ikue. A'eramū je a'eramū esaka ikue. Janeruwarete 'ga ipājē renuēma jui ikue. A'eramū ināinānī'ī etee erekou. Ma'eramū 'ā emiayuwa pemoit 'gā nui rai'i. Tepājēa te ako je omono pē nupe ai'i. A'eramū 'ā pēē imoia pejejemogyau 'gā nui rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁹—Ma'eramū 'ā mama'eukwaawa 'wyriara ipājēa niapoa'uweri pē nupe. Jeje'eg imū peata pē nekoramū mama'eukwaawa 'wyriara nepē apisiukari mama'e tywera upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —A'eramū nipo pēē pejepyruga agawewi futat moi are. A'eramū nipo pē u'wau agawewi. A'etea nipo nepemanūi jupe. Jawa'jyra nipo pē piau agawewi. A'ere nipo naya'uweri pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau. —Jeje'eg imū peata pē nekoramū nitywa'uweri mama'e tywera pē nupe. Ma'eramū 'ā a'jea futat mama'eukwaawa pemoit pejejemogyau 'gā nui. ²⁰ A'ere kasi a'e are pejerowiaraip pejee pejejemogyau ne. Jeremiayuamū wejue te pejemogy. Ma'eramū 'ā pēku'i pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau. —Jeremiayuamū pēnera jekwasiari 'upa jeka'aran are ywag ipe. A'e are ki pēku'i pejejemogyau jeremiayuamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ku'iawet

(Mateu 11.25-27)

²¹ Janeruwarete 'ga pājēa Jejui 'ga rerekou. A'eramū 'ga a'eramū aku'iramū akou oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. Ene 'ā mama'e jararetea. Ene 'ā ywag ipewara mama'e jara. Ywypewara jara nanē 'ā ene nū. Ene te 'ā mama'e jararetea. Nai'akwaap ma'e 'gā etee rūi 'ā eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gā na'ne 'ā eremueapyo ee nū. I'akwaap ma'e 'gā jēmī 'ā ene imueapyowe'em ee. Ejemifutar imū etee futat 'ā ene akotee ma'e 'gā mueapyo ee. Nanuara futat te 'ā erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Ma'eramū 'ā itywera 'gā etee futat eremueapyo ee— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²² 'Uwarete 'ga upe oje'eg ire Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramū je 'ā ikwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'ga amū je kwaapara mū. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama

imome'wau. —Je 'ā Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'ga nitywi amū je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū je 'ā tejemipyyrūmera 'gā mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe etee:

—Jeporokatu'okawera 'ā peesak. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā katu'oga nanē 'ā pēē esaka nū. Ma'eramū 'ā pēku'i pejejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe. ²⁴—Janeypy 'gā 'ā iporesagiwet futat jeremiapo are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emaue rakue. 'Gā 'ā oporenuwiweramū jeje'eg are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emaue rakue— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe. —Pēē 'ā jeremiapoa peesak katu katu. Ma'eramū 'ā 'gā ku'ia peapyraap— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

Ajuee ajemuaēm ma'e

²⁵ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga amū 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe. “Tomojenosī Jejui 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamū.

—Maran ae awau Jarejuwarete 'ga pyri ki 'ei? Emome'u jee 'i— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja e'i Moisesi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga rakue? Eremogyta nipo jepi? Maran enereapyo ee?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁷ —Aipo e'i futat 'ā Moisesi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga rakue. “Peenup Jarejuwarete 'ga je'ega. Pēporomutat Jarejuwarete 'ga ree a'jea futat. Mama'ea peapo 'ga upe, 'ga remifutar imū. Pejejea'aramū pejejemogyau 'ga ree 'gā nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamū nipo pejeporomutaramū 'ga ree a'jea futat”, e'i 'ga ka'aran are rakue. “Pēporomutat pejepyriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat”, e'i 'ga 'ā ka'aran are inuga janee rakue— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁸ —A'jea futat aipo 'ea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Namutar iki peapo. A'eramū pejewau Jarejuwarete 'ga pyri pejemanū re— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁹ A'eramū 'ga 'jau Jejui 'ga upe nū:

—A'eramū je maranuara 'gā nee tepota'waramū ki 'ei? Awŷja je pyriwaramū ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁰ A'eramū kwe pe etee Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jau ajuee 'gā pojejuka are.

—Kūima'e 'ga 'ut amū akou ojypa Jerusareg awi. Ajepeja amunaw ipe 'ga 'ua numiamū, Jeriko pe 'ga 'ua numiamū. A'ere 'ga ruaw ipe muna'ywa 'gā 'ga rekoari. A'eramū muna'ywa opokoka 'ga ree. 'Ga raitya mosoka 'ga wi 'ga nupānupāu 'ga monou 'ga nuga. 'Ga jukaaipa 'ga rejaā inuga peyse pe. ³¹ A'eramū mainana 'ga amū awau akou pe rupi. Awau owaēma 'ga upe. Irāā'ā 'ga ruwamū peyse pe. Amā'jāu etee 'ga ree. Okwapa etee 'ga pyu. A'ere mainana 'ga nokoi 'ga ree. Awau etee 'ga pyu. ³² A'ere 'ga amū 'ua nū. Levi 'ga juapyrera 'ga amū 'ua 'ga pyu nū. 'Gā pytuna 'ga futat numiamū. A'ere nānēwējēmī 'ga nokoi 'ga ree. Okwapa etee 'ga pyu nū— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

33—A'ere Samari ywy pewara 'ga 'ua pe rupi akou. Na'ga jekoty'aawa 'ga rūi agawewi. 'Ga ree iporomutare'ema 'ga agawewi.* Inupāmyrera 'ga judeua. A'etea Samari ywy pewara 'ga inupāmyrera 'ga resakawe ajemuaēm 'ga ree. 34 A'eramū 'ga opytau 'ga ree. Na'ga remiesaga 'ga rūi agawewi. A'etea 'ga opytau 'ga ree. Oporiaramū 'ga ree. Iporiay'i 'ga 'upa 'ga upe. “Maran poko ene 'i?” 'jau 'ga 'ga upe.

—“Muna'ywa opokok je ree ki 'ei, jekaraemā areewi ki 'ei”, 'jau 'ga 'ga upe.

—A'eramū futat 'ga muagy monou 'ga ree, 'ga pi'rokawer are. Muaga 'ga ree imono re ifaa 'ga wi. A'ere 'ga 'ga monou kawaru'i 'arimū, weymawa 'arimū 'ga rupia. A'eramū futat 'ga 'ga rerua erowaēma ae seawa 'og ipe. A'e pe futat 'ga 'ga fuanuga 'ga rerekou.

35—Al'iwe 'ga, oo enune, oka'aranūū monou 'oga jara 'ga upe. “Efuanug 'ga jee. Maran gatu nipo owaēme'ema ka'aranūūa jupe. Jupe iwaēme'emamū tejewya tameppap ene 'jau”, 'jau 'ga 'oga jara 'ga upe—'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau.

36 Imome'upaw ire Jeju 'ga oje'ega moromu'jara 'ga upe nū:

—Muapya 'gā inupāmyrera 'ga resaka. Maranua 'ga ajemuaēma 'ga ree? 'Ga pytuna 'ga te ajemuaēm 'ga ree?—'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

37—Naani. 'Ga pytune'ema 'ga futat ajemuaēm 'ga ree, ojejukau 'ga ree —'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat. 'Ga pytune'ema 'ga futat ojejuka 'ga ree. A'eramū pēē nanē iapou nan—'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Nan aeresage jejukai ajuee. Namutar iki pēē nanē peapo nū—'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

A'eramū moromu'jara 'ga awau nū.

Jeju 'ga awau Marta ēē 'wyr ipe

38 Aipo mome'upaw ire Jeju 'ga wemimu'e 'gā nerawau ajepeja amunaw ipe nū. Marta ēē rog ipe awau osou. 39 Ēē kypy'ya ēē, Mari ēē awau wapyka Jeju 'ga pyri, 'ga porogyta renupa 'ūina. 40 A'eramū Marta ēē kumi apou erekou. A'eramū ēē 'jau ojeupe: “Koo. Je tee 'i nipo aje ako mama'e apou jarejee”, 'jau ēē. “Maran tete Mari kynu nuapoi mama'ea je pyri. Wapyg etee pa 'ā kynu 'ūina kīā pyri nū”, 'jau ēē ojeupe.

A'eramū ēē 'ua oje'ega Jeju 'ga upe:

—Emut kynu je poaa. Je etee ako teporowykyau. “Ekwap ēē poaa mama'e apou”, ere kynu upe jee—'jau ēē Jeju 'ga upe.

41—Naani. Ene te 'ā eporowyky are etee enerea'at. Epytu'u'i jui. Erejemuaēm awi eporowyky are etee—'jau 'ga ēē upe. —Tene Mari ēē reni. Jeporogyta are ēē porenuwiweramū. Jaruete ēē reni je renupa, jeporogyta are wea'aramū —'jau 'ga ēē upe. 42—Ene te 'ā mama'e apoawamū etee ereko rakue. Ēē jeje'ega renuparamū etee ako. Ēē te 'ā oporowyky esagea wesak ojeupe. Nomomoiru'uwari 'gā ēē jui—'jau Jeju 'ga ēē upe 'ūina.

11

Jarejuwarete 'ga upe 'gā je'eg are

'gā mu'eawet

(Mateu 6.9-15; 7.7-11)

* 10:33 Ymā judeu 'gā niporomutari Samari ywy pewara 'gā nee rakue.

¹ Anure Jejui 'ga 'ũina oporogytau 'Uwarete 'ga upe. 'Ga pig ire 'ga remiayuwa 'gã 'jau 'ga upe:

—Ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga upe oroje'eg are ki jã— 'jau 'gã 'ga upe.
—Sã'ã Juã Batista 'ga wemiayuwa 'gã mu'ea rakue. Nan ore mu'e ape, ene taetu— 'jau 'gã 'ga upe.

² Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nan iki peporogyta 'ga upe:
Kiapi'ni. Oroje'eg ore arajupa enee.
Tene muoryp ki 'gã najuejue etee.

Kamëšiete ki 'gã najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamëšiete tere'yi 'wyrriaramũ ore najuejue etee 'jau.

³ Awamũ ki mama'ea emut ore oreremi'uramamũ.

⁴ Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoawer are.
A'eramũ ki ene ejea'aru'jawe'emamũ oretywer are.

Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apoe'em are,

pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Jarejuwarete 'ga upe pejeporogyta awi kasi pepoit futar ine. Ojewi pepoire'emamũ nipo 'ga mama'e esage muri pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

A'ere 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jawamũ nũ:

—Sã'ã nipo kũima'e 'ga amũ rura iwaẽma opytuna 'ga upe pyyaje.
A'eramũ nipo 'gã osea ajemogyau. A'eramũ nipo 'ga 'ga momaka.

⁶ “Kanape'ia emut amũ jee. Muapyra kanape'ia emut jee. Jepyntuna 'ga 'ut amũ owaẽma jee. A'ere nitywi mama'ea 'ga upe. A'eramũ je tejua, emut amũ mama'ea jee, 'jau enee”, 'jau nipo 'ga 'ga upe. ⁷ A'eramũ nipo oset ma'e 'ga 'jau ajaupe: “Aset je tejupa. Najefu'amiweri je. Jera'yra 'gã oset 'upa. Awopytym je 'okwara ko”, 'jau nipo ta'yt ma'e 'ga ajaupe.

⁸ —A'ere nipo 'ga pyntuna ojero'waro'wau etee 'okwara mopoga u'ama 'ga upe wojere'emamũ. Pog pog pog. A'eramũ nipo 'ga omogerukare'emamũ afu'ama, kanape'i monou 'ga upe, opytuna 'ga omogerukare'emaue.

⁹ —A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Nan tee futar iki pejemogy pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe pejejere'emamũ. A'eramũ 'ga pẽnemifutara mua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

—Ojeupe pẽẽ mama'e renũjamũ Janeruwarete 'ga imuri pẽ nupe. “Je poar ape” ojeupe 'eramũ 'ga pẽ poari futari. Kamëšiete 'ga peje-poare'emamũ, pejeje'ega pejejemogyau pejejere'emamũ 'ga upe. Sã'ã mama'e 'ara ae wi. A'eramũ 'ã ae ijaramũ awau ekaa. Esag ire tãmëjẽ 'ã ae opoia ekar awi. Nan tee futar iki pẽẽ, pejeje'ega pejejere'emamũ futat 'ga upe mama'e renũi awi. A'eramũ 'ga mama'e mua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki peko. 'Okwara rawopytymo'wog ire etee 'ga poiri imopog awi. Nan tee futar iki pẽẽ. Pepoit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramũ 'ga pẽ poari futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ —“Mama'e emut amũ jee” 'jara 'gã nupe 'ga imuri futari. “Je poar ape” 'jara 'gã 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamũ 'ga je'egi futari pẽ nupe — 'jau 'ga u'ama 'gã nupe oporogytau.

—Pejenosĩ kasi mama'ea 'ga upe enũina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pẽ nupe. Namura'uweri 'ga mama'e tywera pẽ nupe. ¹¹ Sã'ã pẽẽ.

“Mama'e emut amũ jee, Kiapi'ni”, pejeja'yra pejejeupe i'eramũ mama'e katurama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pẽ nupe, “mama'e esagea emut jee” 'eramũ. Moja sipo pemono pejeja'yra upe, “ipira emut jee” 'eramũ? Naani. Mama'e esagea etee te pemono pejeja'yra upe. ¹² “Wyraupi'a emut amũ jee” 'eramũ sipo jawa'yra pemono pejeja'yra upe? Naani. Nepemonoa'uweri jawa'yra pejeja'yra upe. Nan tee futat Ku'jywa 'ga—'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

¹³—Pẽẽ 'ã aetywera agawewi. A'etea 'ã mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe—'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Nan tee futat peapo numiamũ. A'ere Ku'jywa 'ga te mama'e esagerete muri pẽ nupe “mama'e esagea emut oree” ojeupe pẽẽ 'eramũ—'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —U'agesagea miamũ futat 'ga amut pẽ nupe, “Emut E'agesagea jee” ojeupe 'eramũ—'jau 'ga oporogytau 'gã nupe.

Mama'eukwaawa rerekwat
(Mateu 12.22-30; Maku 3.20-27)

¹⁴ Oporogytapaw ire Jejui 'ga mama'eukwaawa pe'au erekwara 'ga wi. A'ea 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Ije'ege'ema 'jawe 'ga pirewara 'ga mogou. A'eramũ 'ga ojewi ipe'a re oje'ega nũ. A'e resakarera 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

¹⁵ A'ere 'gã amũ “o'meramũ te 'gã 'i”, 'gã 'i etee ajaupe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi —'jau 'gã ajaupe. —Pesepu je'eg imũ te 'ga imoiri 'ga wi—'jau etee esakarera 'gã ajaupe.*

¹⁶ A'eramũ peuwara 'gã 'jau 'ga upe:

—Oreremiesage'ema eapo amũ oree. A'e resaka “A'jea futat ra'e”, taru'e enee 'jau. “Janeruwarete 'ga opãjẽ muri 'ga upe ra'e”, taru'e enee 'jau—'jau 'gã 'ga upe numiamũ.

A'ere 'ga nuapoi 'gã nupe. “Mama'e tywera siapoukat esaka 'ga upe jarejee 'jau”, 'jau 'gã ajaupe numiamũ. A'ere 'ga nuapoi 'gã nupe. ¹⁷ Okwaap 'ga 'gã je'eg jemima ojee. A'eramũ Jejui 'ga aipo 'jau etee 'gã nupe:

—Maran sipo 'gã amũ a'eramũ ojo'oka oywy pype ajamueu? Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat—'jau Jejui 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Maran sipo a'eramũ ajepeja amunaw ipewara 'gã ojo'oka ajaupi etee futat ajuapisawamũ?—'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁸—Nan iapo re amunipo 'ã mama'eukwaawa remiayyuwa ojomateep-awi ajaupi etee futat—'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹—“Pesepu pãjẽ mũ 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui”, 'jau ako pẽẽ jee ko. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Ma'ja pãjẽ mũ ajee pẽnemiayyuwa 'gã mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui? NaJaneruwarete 'ga pãjẽ mũ rui nipo 'gã imoiri 'gã nui?—'jau 'ga 'gã nupe. ²⁰—Je nanẽ futat 'ã Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee je 'ã imoiri 'gã nui. A'eramũ pẽẽ a'e are je kwaapa. “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te nipo 'ã”, 'jau amunipo 'ã pẽẽ jee—'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

²¹—Ifuakat ma'e 'ga 'ã u'ywa renu'ama 'okwar ipe woga rarũmũ. A'eramũ 'ã muna'ywa osowe'em. ²² A'eramũ ifuakararete ma'e 'ga 'ua 'ga muajãna 'ga monou 'ga retyka u'ywa pojekau 'ga wi. A'eramũ futat osou

* **11:15** Mama'eukwaawa 'wyrriara rera mukũ tapy'ÿja je'eg imũ. Satanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

'ga karaemã upe. A'eramũ futat 'ã erawau ime'ega ajaupe— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

—Mama'eukwaawa 'wyriara ifuakat ma'e 'jawe. Ipãjê futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjêrete. Mama'eukwaawa 'wyriara pãjê te 'ga wapyraap. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjê mũ mama'eukwaawa pe'ai 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama, oporogytau.

²³ —Je ree iporomutare'ema 'gã najeremiayuwa rũi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gã naje upe rũi oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gã porowykyi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet

(Mateu 12.43-45)

²⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pê nupe omoir ire mama'eukwaawa nipo ioi ywy akÿme'ema rupi opytaawa mũ rekaa akou. A'eramũ nipo opytaawa mũ resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nũ: “Maran te 'ã nooi tejekwawer ipe etee futat tejewya nũ 'i?” 'jau nipo ojeupe. ²⁵ A'eramũ nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwarera 'wyriar amuteeramũ nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamũ. ²⁶ A'eramũ nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramũ te nipo erekwarera 'ga te'arareteramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea mama'eukwaawa rerekwarera pype ose re mama'eukwaawa noseu'jawi 'ua nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã ku'ia

²⁷ A'ere Jejui 'ga oporogytapaw ire kũjã êê mũ mytun awi wafukaja mua 'ga upe:

—Iku'i nipo eney kynananimenime ene ree— 'jau êê wafukaja mua 'ga upe.

²⁸ Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau êê upe:

—A'jea futat nũ ï. Iku'i futat êê je ree nũ ï— 'jau 'ga êê upe. —Je rerowiaara 'gã taetu nipo êê ku'i wapyraap— 'jau 'ga êê upe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet

(Mateu 12.38-42; 16.1-4; Maku 8.11-13)

²⁹ Ojee 'gã jatykapaw ire Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—'Awauwaramũ miamũ 'ã nepëa'wyri futari pejemogyau 'ga upe — 'jau 'ga 'gã nupe. —Oreremiapoe'ema eapo amũ oree, pe'je 'ã jee numiamũ. A'e resaka “A'jea futat Janeruwarete 'ga opãjê muri 'ga upe ra'e”, taru'e enee 'jau, pe'je 'ã jee numiamũ. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pë nupe pënemiesagamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Juna 'ga ree etee je pë muea'ari pë mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰ —Sã'ã ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramũ 'ã imuapyra 'ara rupi 'ga rerua eropy'apojyau rakue. Nan tee futat je ferawi imuapyra 'ara rupi. Je manũ re nipo Janeruwarete 'ga futat je moferapa imuapyra 'ara rupi Juna 'ga 'jawerimũ etee futat. Aiporamũ tãmêjê te nipo pekwaap. “Na pa je Janeruwarete 'ga 'ga muri rakue”, 'jau nipo pëê jee je feraw ire— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹ —Wowase pë majatykaaw ipe Janeruwarete 'ga 'jau pëê mũ nupe. “Ko 'gã esage ra'e. Werowiat wejue 'gã jera'yra 'ga. A'eramũ je 'gã mua tejemiayuwamũ. A'eramũ 'awamũ 'gã 'ua osou ywag ipe je pyri. Jera'yra 'ga 'gã werowiat rakue”, 'jau nipo 'ga pë nupe. “Ko 'gã te aje nia'wyri.

Nuerowiari 'gã jera'yra 'ga rakue", 'jau nipo 'ga pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Aipo 'eramũ nipo Sepa ywy pewara 'wyrriara eẽ 'jau pẽ nupe: “NaKu'jywa kiã remiayuwa rui agawewi je ikue. A'etea je ojut muku awi Sarumãu kiã je'ega renupa ikue”, 'jau nipo eẽ pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“A'ere 'ã Jejui kiã rekoï agawewi pẽ pype rakue. T'akwaap ma'e kiã jẽmĩ. A'etea 'ã nepeanuwi kiã je'ega rakue”, 'jau nipo eẽ oje'ega 'ua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'jea futat eẽ 'i. Sarumãu 'ga a'jea futat okwaap numiamũ. A'ere 'ga nokwaapawi. Je te 'ã a'jea futat okwaap katu katu. A'etea 'ã jeje'ega nepeanuwi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³²—Janeruwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe nipo Ninewa pewara 'gã afu'ama pẽ nupe. “Ore nanẽ nũ. Norokwaawi ore Ku'jywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe Juna 'ga 'ga mome'u ypyrauwe oropoit orotywer awi ikue”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. “A'ere 'ã nepeanuwi futari Jejui 'ga je'ega rakue”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ã je te 'ga apyraawi. A'etea 'ã naje rerowiari pejepejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Arãparĩn

(*Mateu 5.15; 6.22-23; Maku 4.21-23*)

³³A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Arãparĩna monyg ire ae nomima'uweri mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi jakatupe te imyina ajuesawamũ te— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

³⁴—Tata eny 'jawe aereaa. Sã'ã tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'e resagi. Ea ma'e 'gã wesak katu katu futat mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ã nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pẽ. Ea ma'e 'gã 'jawewaramũ pẽ pẽneapyo pejejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejejemogyau. A'eramũ pẽ mama'e apou Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramũ nepẽneapyoi futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramũ pẽ pejejemifutar imũ etee futat mama'e apou pejejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pẽ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁵—A'eramũ pẽ jeje'ega renupa futat. Jeje'ega tata eny 'jawe. Sã'ã tata enya pe resaukara pẽ nupe. Nan tee futat jeje'ega pẽ mu'ei ywaga piar are. ³⁶A'eramũ pẽ jeje'ega renuparamũ tata eny pype futat pejejemogyau pejeatau. Jeje'ega renupara 'gã a'jea futat ajemogyau mama'e apou esage Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Judeu 'gã nemiapo

(*Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40*)

³⁷Jejui 'ga porogytapaw ire fariseu 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Ere ejua ejemi'waa je'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga awau 'ga rupi.

'Ga rog ipe owaẽm ire Jejui 'ga awau osou. Awau wapyka. ³⁸A'eramũ 'ga mo'wyrara 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. Nojepoei futari nipo ajee 'ga ki sa”, 'jau 'ga ojeupe. “Najane 'jawe rui 'ga jepoei ojemi'war enune”, 'jau 'ga 'ga ago'wau ojeupe etee futat.

³⁹A'ere Jejui 'ga ikwaawi ojee.

—Ene 'ã jarejemiapou etee futat mama'ea ereapo ekou numiamũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'jeteetewi 'ã ene mama'e apou ekou numiamũ. A'etea 'ã nenea'wyrri. Pẽ 'ã y'a kupe pireita futat numiamũ. A'ere 'ã nepekatu'ogi waipy katy. Nan tee futat 'ã pẽ. Pẽpir esageay futat

numiamũ. Pejauk futat pejepiky'a awi numiamũ. A'eramũ 'ã pëpira ojekatu'oka numiamũ. A'ere pëkurasãu nia'wyrì futari. Iky'auuramũ futat pëkurasãua. A'ere 'ã pejekurasãu nepekatu'ogi futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau 'ũina.

40 —Pë'akwaawe'ema pë nereko kũi— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyräfena 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga 'ã pë apoarera. A'eramũ 'ga afueweramũ pë katu'og are numiamũ. Napëpira katu'og are rũi 'ga fueweramũ. Pëkurasãu katu'og are tee 'ga fueweramũ numiamũ— 'jau 'ga oje'ega moywyräfena 'gã nupe. —Pejetywer awi pepoir ire amunipo 'ã 'ga pë katu'ogi. A'eramũ amunipo 'ã pëë pejesageramũ pejemogyau 'ga upe, 'jau je 'ã tekou pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

41 —Pejajakate'em awi pepoit. Ikaraemãe'ema 'gã nupe pejekaraemã pemono amũ. Nan pëë iaporamũ pejekatu'ok, pëpira we futat pëwyter ipe nanë nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

42 —Pëporiay'i pëë numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pë nereko tyweri pejejee pejeporomutare'em are. Fariseu 'ã pëë. A'eramũ pëë mama'e mojo'oka pejepo 'jawe pejejeupe. Ko pypiara nanë imojo'oka nũ. A'eramũ pëë majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ emyrera pëma'ea. Kumikasiga miamũ pëë imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage futat 'ga upe numiamũ. A'ere namãa etee rũi peapo. Pejejee nanë futar iki pejejuka esage nũ. Mïmera apoa esageay Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —A'ere 'ã pëë nanarũi. Pëë 'ã pejuereko tywerete. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pejejee pejeporomutare'em are pë nerekou tyweaete — 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina. —Pejepytuna 'gã nereko esagearamũ Jarejuwarete 'ga ree we futat pejejuka esage— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'ere pejepytun are pejejukae'emamũ Jarejuwarete 'ga we futat pereko tywerete— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina oporogytau.

43 —Pëporiay'i nipo pëë numiamũ. “Je jeresage” pe'je numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pë nereko tyweretei. Pejetykaaw ipe pejewau 'ã kũima'eeteete 'gã apykaw ipe etee pëapygiwet. Ukawõ'õ me pejeatau pejemogyau miamũ 'ã pejejeapeje'ega futaa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

44 —Judeuramũ jane nipyruga'uweri tywy are. Tywya nia'wyrì. Aeto'omera ajemogy. A'eramũ jane jarepyrüge'ema futat ee. A'eramũ jane mama'e monou tãmëjë futat im'ina tywy 'arimũ imojewakawamũ ajaupe. A'eramũ ae tywy 'arimũ opyrüge'ema. Tywya 'ã 'ũina ojewage'emamũ. A'eramũ 'ã ae okwapa i'arimũ. Ikwaape'ema rerekou. Nan tee futat pëë. Nepëwyter a'wyrì pejemogyau. A'ere 'gã nokwaawi te. Tywy jewage'ema 'jawe futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Oreresageay” pe'je 'ã jepi numiamũ. A'ere 'gã nepekwaawi te. Pëwyter a'wyrë'ema nokwaawi te— 'jau 'ga 'ũina 'gã nupe.

45 A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe, aipo 'ga 'eramũ.

—'Gã nupe aipo 'jau te ore nanë futat ore ago'o ape e'ÿina nũ— 'jau 'gã 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

46 —Pëë nanë nipo moromu'jaramũ pejemogy tywet 'gã 'jawe futat nũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Napejemimu'efer imũ etee rũi te 'ã mama'ea peapo. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete futat. Sã'ã 'gã amũ mama'e poyja monoaaju'arimũ. A'eramũ 'gã ojopoare'ema

iupia. Nan etee pēē. Pēē 'ā Moisesi 'ga remikwasiarer are pemu'e katu katu 'gā numiamū. “Peko esage 'ā pejejemogyau Moisesi 'ga je'eger imū. Pepoit kasi 'ga je'eger awi ne”, pe'je 'ā 'gā nupe pejejemogyau numiamū. A'ere 'ā pēē te nepeko esagei pejejemogyau Moisesi 'ga je'eger imū— 'jau 'ga 'gā mu'jara 'gā nupe.

⁴⁷ A'ere 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pēporiay'i pēē pejejemogyau numiamū. Nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete futat. Pēypy 'gā 'ā Janeruwarete 'ga mome'wara 'gā je'ega nuenuwi etee rakue. Ma'eramū 'ā 'gā 'ga je'ega mome'wara 'gā apisi rakue. Pēē nanē 'ā 'gā je'egera renupe'ema nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁸—Pejeypy 'gā 'gā apisi re 'ā pēē ita esage monou 'gā nywy 'arimū peje'arasiga resaukaawamū. A'ere 'ā pē'arasig 'mea te pē nerekoī. Pēku'ia te pē nereko 'gā apisiawer are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴⁹—Janeruwarete 'ga 'ā i'akwaap tāmējē futat. A'eramū 'ga jane kwaapa. A'eramū 'ga 'jau “Teje'ega mome'wara 'gā tomono 'gā nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga rakue. “Amumera 'gā te nipo 'gā wereko tywerete. Amumera 'gā te nipo ajee 'gā wapisi”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵⁰—A'eramū Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete werowiaara 'gā nepyaa. Nepē'arasigi te 'ā pejetywer are. Pejetywer are, jareypy 'gā tywer are. Mīmer are 'ga pē nereko tyweretei. Janepy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau ekoete rakue. Ywy apo ppyrauwe te 'ā 'gā 'ga rerowiaara 'gā apisi rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina. ⁵¹—Apeu 'ga ra'ne te 'ā 'gā ajuka ypy ypy rakue. A'ere 'gā 'ā 'awamū taetu 'ga rerowiaara 'gā apisi kwaiwete. 'Awamue 'gā 'ā Sakari 'ga jukau rai'i nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Jarejuwarete 'ga rukawō'ō me 'ga 'amamū 'gā 'ā 'ga jukau rai'i. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete iapisipyrrera 'gā nepyaa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵²—Moromu'jara pēē numiamū. Pēporiay'i pejejemogyau numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pē nereko tyweri futari— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā neperowiari futari. A'eramū 'ā pēē erowiarukare'ema 'gā nupe. Pē'me etee 'ā 'gā nupe. A'eramū 'gā a'jea futat ikwaape'ema. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵³ Oporogytapaw ire Jejui 'ga awau 'gā nui. Fariseu 'gā amū awau 'ga rupi Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. A'eramū 'gā awau akou oporogytau pe rupi. Ajamueu awau akou. Oje'ega moywyrafena 'ga upe, 'ga rerawau 'ga rerekou, 'ga moporogytaukaa ojeupe. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Pe'je ajee 'ga simoporogytaukat jarejee 'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Siesak 'ga mama'e tywera mome'ua jarejee 'jau 'ū— 'jau 'gā ajaupe, ajuerawau ajuerkou. A'eramū 'gā a'eramū 'ga moporogytaukaa 'ga rerawau 'ga rerekou pe rupi. A'ere 'ga morogyta a'jea etee imome'ui 'gā nupe 'gā nerawau 'gā nerekou. Nomome'ui futari 'ga mama'e tywera. ⁵⁴—'Ga je'eg ekoete 'ga rekoramū sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

A'ere 'ga morogyta a'jea etee imome'ui 'gā nupe 'gā nerekou.

12

*Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi
(Mateu 10.26-31)*

¹ A'eramũ 'gã ajatykau Jejui 'ga ree. 'Ga porogyta renupa 'ua ajatykau. Kwaiwete 'gã. A'eramũ 'gã opyruga pãwẽ gatu etee te futat ojopy are. Opyrugawe'ema rerekou 'gã opyruga ajuee.

A'ere Jejui 'ga je'egi wemimu'e 'gã nupe etee ra'ne:

—Peko kasi fariseu 'gã 'jawe ne— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —“Ore 'ã oreresageay”, e'i 'gã numiamũ. A'ere o'meramũ te 'gã 'i ajemogyau — 'jau 'ga 'gã nupe. —Nepeesagi te 'gã tywera. A'ere 'gã tywereteramũ futat. Mama'e tywera 'gã wapo ajemogyau. A'ere 'gã imimi te. Kanape'i jopypeawa 'jawe 'gã tywera. Nuesaga'uweri ae kanape'i jopypeawa. A'ere imopy'apirupaw ire ae imopy'apiruawa kwaawi futari. Nan tee 'gã tywera. Ae nuesaga'nei nipo 'gã tywera. A'ere anure te nipo ae esagi futari. Pejemogy kasi 'gã 'jawe ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ² —Nomima'uweri futari mama'e tywera. Anure te nipo imimipywera jesaukari 'gã nupe. ³ Awamũ 'gã amũ jemogyi jemime oje'ega ajaupe. A'ere aipo 'ara rupi te nipo 'gã amũ imome'ui 'gã nupe wafukaita. A'eramũ te nipo najuejue etee futat pekwaap— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pekyje awi pejeapisi are ifuwet ma'e 'gã nui. Pẽ apisi 'gã numiamũ. A'ere 'gã pẽ'aga nomateepawa'uweri. ⁵ Jarejuwarete 'ga wi te pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pẽ mateepap ywawuje tee werowiare'emamũ. Pẽ'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe iaporamũ ae apisi— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶ —Janeruwarete 'ga te 'ã pãjẽrete. A'ere 'ga jejukai esagei futari ae ree. Peesak wya'ia. Wya'ia 'ã niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanũnamũ wesak 'ũina. ⁷ Ae taetu aje 'ã ae ate 'ga upe. Ma'eramũ 'ã 'ga jejukai ae ree taetu — 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama. —Pẽ'awa we futat ojemojopyrũmawa ajemogyau pẽakag are. Aeakag are ijemogya we futat 'ga okwaapap. “Nojejukai nipo 'ga ore ree?” pe'je kasi ne. Naani. Ojejuka futat 'ga pẽ nee. A'eramũ ki pẽ pẽ pejekyjawe'em pejereko tywera 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

*Pejenosĩ kasi Jejui 'ga mome'u awi ne
(Mateu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Je 'ã pẽneki'yaretea. Pejenosĩ kasi je mome'wau 'gã nupe ne — 'jau 'ga 'gã nupe. —'Gã nowase pẽ je mome'u renosĩ'em ire je nanẽ najenosĩ pẽ mome'wau nũ. “Je Jejui 'ga remiayuwamũ”, pẽ 'eramũ je ywag ipe peoramũ je nanẽ futat ywag ipewara 'gã nowase a'e 'gã nupe nũ: “Koromũ noko jeremiayuwa 'gã 'ja”, 'jau nipo je pẽ nupe ywag ipe peoramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ —Pẽ mũ nipo 'jau 'gã nupe: “Je naJejui 'ga remiayuwa rũi”, 'jau nipo pẽ. A'eramũ nipo je nanẽ futat ywag ipe peoramũ “Najeremiayuwa rũi koromũ”, 'jau nipo je 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ —Ojeupe peporogyta re Janeruwarete 'ga petywera moiri pẽ nui. Je kuraw ire petywerete futat. A'ere nipo anure 'ga 'Agesage je'egi pẽ nupe, petywera resaukaa pẽ nupe. A'eramũ nipo pẽ pejepoia pejetywer awi. Jui pepoir ire Janeruwarete 'ga imoia pẽ nui— 'jau 'ga 'gã nupe

imome'wau. —A'ere 'ga 'Agesage kuraw ire nitywi 'ga amū pētywera resaukaawamū pē nupe. A'eramū pēē jui pejepoire'ema. Nan tee futat pejemogyau. Pejetywer awi pēpoiwiwere'emamū Janeruwarete 'ga nomoiri futari pē nui. A'eramū aipo 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹¹—Anure nipo 'gā amū je rerowiaaramū pē puygi pē nerawau pejejatykaaw ipe 'wyriara rowase pē moporogytaukaa jupe. “Ekoay 'ga akou mama'e tywera apou”, 'jau nipo 'gā pē nerawau 'wyriara upe pē mome'wau 'me jupe. A'eramū kasi pekyje pejejerooramū ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū “Ma'ja 'jau sipo je 'gā nupe teporogytau 'wei”, pe'je kasi ne, pejeky'jau ne. ¹²Janeruwarete 'ga peu pē nerooramū 'gā nupe peje'egawa amut pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

Ika'aranūū kwai ma'e 'ga

¹³A'ere kūima'e 'ga amū mytun awi wafukaja mua Jejui 'ga upe:

—Jeruwa amanū ai'i. A'ere jereki'yra 'ga arajuwa karaemāmera nomojo'ogi jee ai'i— 'jau 'ga wafukaja mua 'ga upe. —A'eramū ene eje'ega 'ga upe jee: “Emojo'ok pejejuwa karaemāmera ejewirera 'ga upe”, ere ki 'ga upe jee— 'jau 'ga oje'ega mua Jejui 'ga upe.

¹⁴A'eramū Jejui 'ga 'jau etee 'ga upe:

—Naejeki'yra ene iago'o anupa rūi je ruri ai'i— 'ga 'i etee 'ga upe, aipo ojeupe 'ga 'eramū. —Naamanū ma'e karaemā mojo'oka rūi je ruri ai'i— 'jau etee 'ga 'ga upe.

¹⁵A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—“Kwaiwete je karaemā futari”, pe'je awi. Nakaraemā rūi pē mogeukat ywag ipe. Tejerowiarāmū te je pē mogeukari ywag ipe Tejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶⁻¹⁷A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Kūima'e 'ga amū ikaraemā kwaiwete ma'e 'ga amū e'i ojeupe: “Kwaiwete te 'awamū jeko pypiara 'wei. Kwaiwete jeremi'ua 'awamū 'wei” 'jau 'ga ojeupe. “A'ere ijagawa niapoi jupe. A'eramū je ma'ja apou jupe nū'ū. Najeporomonoweri je ee 'gā nupe”, 'jau 'ga 'ūina ojeupe. ¹⁸“Sikōi'ī ma'ea pa je omono etyka kwy. Taapo tee amū tuwuu ma'e tejemi'u ryrūnamū 'jau kwy. Tekaraemā reewe tomono inuga tupaw yau pype 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. ¹⁹“A'ere ta'e tejeupe 'jau kwy: Kwaiwete te jeremi'ua 'wei. Noporowyki futari te je 'awamū 'wei. Ajemi'wat etee futat te je 'awamū te'ŷina 'wei” ta'e tejeupe etee futat 'jau kwy. “Teku'iramū tejemi'u are te'ŷina 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁰—A'eramū nipo aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'jau: “Eremut ekoete eje'ega e'ŷina ra'e”, 'jau nipo 'ga 'ga upe, amara'neramū 'ga ree. “Ene manū re awŷja ma'ea eneremi'ua ki 'ei? 'Awauwe futat eremanū ejemi'u awi kūi”, 'jau nipo 'ga oje'ega mua 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

²¹—Pēē mū nipo pejekaraemā are etee futat pejejea'aramū. A'eramū Jarejuwarete 'ga ree jēmī nipo pejejea'are'emamū futat— 'jau 'ga 'gā nupe. —Aipoa kūima'e 'ga 'jawe futat nipo pēē. 'Ga 'jawe futat nipo pejemama'ea peetypap pejemanūnamū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

Pejemogyppyk ki Jarejuwarete 'ga ree

(Mateu 6.25-34)

²²⁻²³A'eramū Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe nū:

—Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Pẽnea awi mama'e are etee pejemogyau, je 'i pẽ nupe. “Ma'ja je i'wau 'awamũ”, pe'je awi pejejeupe. Pẽnea'ar awi pejejaity are etee pejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogyppyyk pejemogyau, 'jau je 'ã pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —'Ga te 'ã pẽ apo. A'eramũ 'ga ojee pejemogyppyygamũ mama'e mua pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau. ²⁴—Sã'ã wyra'ia. Wyra'ia 'ã nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ã mama'e tymawa. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga mama'ea omono jupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Niapoi agawewi wyra'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pẽẽ taetu aje 'ã aeramũ. A'etea sipo 'ga nojejukai pẽ nee?— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁵—Peko sipo amũ pejeymane'em are ete ea'at ma'eramũ amũ pejeymane'emamũ namutat? — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —Naani. Nia'wryi futari aipoa miamũ pẽ nupe ee pẽnea'ara. A'etea te nipo pẽyman pejemogyau. Pejeywyr are tee pejejea'aramũ miamũ pemanũ futat. Mama'e are etee pẽnea'at pẽ nekoa nepẽ koga'uweri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶—Ma'eramũ pẽẽ pejejea'aramũ mama'e are etee pejemogyau ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁷—Sã'ã 'ywotyra. 'Ywa 'ã noporowykyi agawewi futat opotytr are. A'ere ipotyra esageteeramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te janepytunera 'ga, Sarumãu 'ga, ikaraemã kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ã taity esage ma'ea rakue. A'ere 'ã 'ywotyra te 'ga raity esage apyraawi. ²⁸'Ywotyra 'ã majepe'i 'ara rupi etee wesageramũ. A'eramũ 'ã ai'we opÿjagamũ. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga omokaturam ipotyra jupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jupe iapo re sipo 'ga nomonoi mama'e esagea pẽ nupe? Pẽẽ taetu aje 'ã pẽnesage 'ga upe. Ma'eramũ pẽẽ 'ga rerowiaraipe etee 'ũ? Pe'je 'ga rerowiaa futat nanimenime. Perowiaraiw awi etee 'ga. ²⁹Au'je mama'e are etee pẽnea'ar ire. Pejemiaem awi pejejemi'uram are etee. Pejemiaem awi nanẽ pejejaity are etee nũ. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee pejejuka ete— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰—Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã te 'ã ajemiaem mama'e are etee. A'ere kasi pẽẽ 'ga 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga pẽnemifutara okwaap. Ojejuka 'ga pẽ nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³¹—Jarejuwarete 'ga je'ega peenup katu katu. 'Ga je'eg imũ peko esage. A'eramũ 'ga mama'e esage mua pẽ nupe, pẽnemifutara mua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Nateepawi futari ywag ipe ako ma'ea

(Mateu 6.19-21)

³²—Pekyje futat kasi mama'ea pejejewi teepap ja'wyja'wyrãmũ ne. Pejemogyppyyk futar iki pejemogyau 'ga ree. Janeruwarete 'ga ojee pejemogyppyygamũ iku'i futat 'ũina pẽ nee. A'eramũ 'ga mama'e esage mua pẽ nupe. Anure ywag ipe pẽ nesaka 'ga aku'iramũ futat pẽ nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³³—Pejekaraemã ki peme'eg amũ ka'aranũũ are. A'e repyfera monou ikaraemãe'ema 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga ka'aranũũ 'gã nupe imonoramũ ywag ipe mama'e mua pẽ nupe. Mama'ea pejejaupe imonoawera mepyau pẽ nupe. Peu mama'e nateepawa'uweri. Nitywi mama'e mateepaara. Nitywi agu'jaa peu. Nitywi jypemeruua. Nitywi muna'ywa. A'eramũ mama'ea atee pawe'emamũ futat peu— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁴—Pejekaraemã are etee pẽnea'aramũ 'au ywy pe etee futat pejekaraemã pereko. A'ere Janeruwarete 'ga ojee pẽnea'aramũ, ywag ipe

nanē mama'e esage muri pē nupe nū. 'Auwara karaemā momytunara 'gā ojejuka 'au ojeapo ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe karaemā momytunara 'gā jejukai Jarejuwarete 'ga ree te— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

“Je rura ki peapesak” Jejui 'ga 'eawet

³⁵⁻³⁶—Anurenure'i nipo je oi Jarejuwarete 'ga pyri pē nui. Anure te nipo je ruri nū. A'eramū pēē je ruru'jawa rapesaka pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oporogytau 'ūina. —Sā'ā aeporowykya 'wyriara upe. A'eramū 'ā 'wyriara 'ga awau watau wemiayuwa 'gā nui, maraka pe 'ga awau 'gā nui. A'eramū 'gā 'ā 'upa tata monyka imyina 'ga rura rapesaka. Owaēmawe 'ga 'ā 'okwara mopoga wemiayuwa upe. A'erauwe 'ā 'wyriara 'ga remiayuwa iawopytymo'woka 'ga upe. ³⁷ A'eramū 'gā aku'iramū 'upa. 'Ga waēma rapesakara 'gā aku'iramū. “Au'je katu pa 'ga ruri jane sere'emaue nū”, 'jau 'gā ajaupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'ere nipo 'ga opiara mosoka, oje'ega wemiayuwa 'gā nupe: “Pe'je pejejua pejejemi'waa”, 'jau nipo 'ga ojewyra rapesakara 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁸—Meewei 'ur ire nipo 'ga ppyaje 'ua owaēma. A'etea nipo 'gā ajemogyau 'ga rapesaka. 'Ga waēmamū nipo 'gā aku'iramū. ³⁹⁻⁴⁰ Nan tee futat nipo pēē je rura rapesakaramū pejejemogyau au'jeteramū je rapesaka — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Nepekwaawi futari je jewyawa. A'eramū pēē pejejemogyau au'jeteramū je rapesaka— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —Sā'ā 'oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura kwaaw ire amunipo 'ā 'oga jara 'ga awawe'em 'og awi. A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa rura wog ipe. Nan tee futat nepekwaawi pejejeki'yramū je jewyawa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā

(Mateu 24.45-51)

⁴¹ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore upe te ere aipo 'jau? Najuejue etee te 'ā ere oree nū?— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejui 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Je rerowiaaramū etee futat pejemogy najuejue etee futat je rapesaka, je jewyra rapesaka— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau 'uaw are nū:

—'Wyriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea. O'wyriara 'ga je'eg imū etee futat mama'ea wapo. A'eramū 'wyriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga mŷina wemiayuwa 'gā nesakawamū. “Aata je. A'eramū je ene mŷina 'gā nesakawamū”, 'jau 'wyriara 'ga wemiayuw esage 'ga upe. “Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā nemi'uramamū”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'wyriara 'ga awau watau 'gā nui. Anure nipo 'ga ojewya 'ua nū. ⁴³ 'Ga 'eawer imū etee mama'e apo re nipo 'wyriara remiayuw esage 'ga aku'iramū ajemogyau o'wyriara 'ga resakawe. ⁴⁴ A'eramū 'wyriara 'ga we futat aku'iramū 'ga ree wemifutar imū etee 'ga porowykyramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo 'ga a'jea futat 'ga monou 'ga mŷina okaraemā are ojejuka ma'eramū. ⁴⁵ A'ere nipo imyirera 'ga amū 'i ojeupe: “Mukuu nā'ā je'wyriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga opytuna 'gā amū nupānupāu. A'ere nipo 'ga awau ojem'i'waa, kawīajaiwa rykua. A'eramū nipo 'ga weawyrwymū akou. Oporowykyawe'em nipo

'ga 'ūina. ⁴⁶ A'e pype nipo 'ga 'wyrriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma erujewi 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga 'ga rekoarūe'ema resakawe 'ga mopimopika. A'ere nipo 'ga 'ga monou tata pe imomoa 'ga rerekou tyweaete— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

⁴⁷ —'Gā amū nipo 'wyrriara remifutara kwaapa futat numiamū. A'ere nipo 'gā nuapoi jupe. A'eramū nipo 'ga 'wyrriara 'gā nupānupāukaa tesirūmera 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴⁸ —Amumera 'gā te nipo ajee nokwaap katui 'wyrriara remifutara. A'e 'gā 'gā nonupāuui. Nonupāi kwaiwete. Ināinānī'ī etee nipo 'gā nupāi, mama'e tywera apo re— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

—'Gā amū nipo 'wyrriara remifutara kwaapa katu katu futat. 'Gā a'jea futat oporowyky jupe. Wemiesaga 'gā nee ojemogyppyka etee. Wemiesage'ema 'gā nee 'ga nojemogyppyga'uweri — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

Jejui 'ga ree nipo ae ajamueu

(Mateu 10.34-36)

⁴⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Mama'e mateepapa je ruri. Sā'ā tata mama'e tywera mateepawa. Nan tee futat nipo je ruri mama'e tywera mateepapa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga nipo je rerekou tywerukaa pētywer are 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga werowiaara 'gā rerekou tywerukare'ema. A'ere je anure 'ga rerowiaare'ema 'gā etee ereko tyweretei— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁵⁰ —Anurenure'i nipo je rerowiaare'ema 'gā je rereko tyweri. A'e are etee je rea'aramū tekou— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵¹ A'ere 'ga 'jau 'gā nupe:

—“Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi”, pe'je kasī ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. ⁵² —Je ree naju'jaju'jawe tee rūi pēnea'at mama'e are. Mukūja 'gā nipo pēpytuna 'gā oporomutaramū je ree. Muapyra 'gā tee nipo ajee pēpytuna 'gā niporomutari je ree. A'eramū nipo 'gā naju'jaju'jawe tee rūi wea'aramū je ree— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵³ —Kūima'e 'ga amū nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiari. Kūjāmuku ēē mū nipo je rerowiaa. A'ere nipo ēē ya naje rerowiari. A'eramū nipo 'gā ajamueu je ree— 'jau 'ga 'gā nupe.

Naje kwaawi pejepe 'ga 'eawet

(Mateu 16.2-3)

⁵⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ywagūna resakawe 'ā pēē mū 'jau pejejaupe: “Amana nipo 'ā 'ja”, 'jau 'ā pēē pejejaupe. A'eramū a'jea futat amana. ⁵⁵ Ywytu ruramū 'ā pēē, “Arasimiūna nipo 'ā”, 'jau 'ā pēē pejejaupe. A'eramū 'arasimiūna futat— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁶ —Ywagūna resakawe 'ā pēē amana kwaapa pejejemogyau. Ywytu ro'ysag are 'ā pēē 'arasimiūna kwaapa — 'jau 'ga 'gā nupe. —Tejuwarete 'ga remiaporama je amome'u pē nupe. Ma'eramū sipo nepekwaawi? Nepēporokwaawiweri te 'ā ee. Ma'eramū 'ā nepekwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe.

Pemota'wa pejejee iporomutare'ema 'gā

(Mateu 5.25-26)

⁵⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramũ ajee mama'e esagea pejejeupe iapoa nepekwaawi pejeje-mogyau 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

⁵⁸—“Mama'e tywera 'ga wapo jee”, pejejeupe 'ga amũ 'eramũ pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pẽ nerooi 'wyrriara 'ga upe ne. A'eramũ 'wyrriara 'ga pẽ monoukaa jefaruu 'ga upe, pẽ munewukaa ne. ⁵⁹ Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'ẽarũ jui. Mama'e tywera apo mepy re tãmjẽ te pe'ẽ jui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —Nan tee futat ki pẽ. Mama'e tywera apo re peje'eg tãmjẽ futat Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga pẽ katu'oka tãmjẽ pẽ mogyau nũ. Ojeupe peje'ega'ne'emamũ 'ga pẽ nereko tyweretei aipo are— 'jau 'ga 'gã nupe.

13

Otywer awi ipoire'ema 'gã

¹ Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ 'gã amũ 'ua owaẽma 'ga upe.

—Ekoay 'wyrriara 'ga, Piratu 'ga Garireja ywy pewara 'gã apisaukaa Jarejuwarete 'ga upe 'gã porogyta 'gã nupawamũ. Itywerete nipo 'gã. Ma'eramũ nipo 'ã Janeruwarete 'ga 'gã apisaukaa 'gã nupe, aru'e ore kũ— 'jau 'gã 'ua u'ama imome'wau 'ga upe.

²⁻³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Nityweri 'gã kwaiwete. Ajepeja Garireja ywy pewara 'gã tywera 'gã nuapyaawi. Pẽ nanẽ petywerete futat nũ. Pejetywer awi pejepoire'ema pẽ nanẽ futat pamanũ 'gã 'jawe. Pamanũ re nipo, Janeruwarete 'ga pẽ'aga monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴—Awamũ 'ã 'og ywate u'aa Sirue pewara 'gã 'arimũ rai'i, 'gã apisau rai'i. Tesoitu 'gã pytuna. Itywerete ma'e 'gã sipo poromũ rai'i? Petywera sipo 'gã wapyraap rai'i? ⁵ Naani. Pẽ juejue futat pepapap pejetywer awi pejepoire'emamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Y'wa yp

⁶ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũima'e 'ga amũ 'ũina. A'eramũ y'wa ywa u'ama 'ga ko pe. Y'wa 'aawa rupi 'ga awau y'wa 'ywa resaka. A'ere nokoi' futari i'a mũ akã are 'ga upe. ⁷ A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe: “Muapya kwara 'ara rupi je ruri 'au y'wa 'ywa resaka ai'i. A'ere je naesagi amũ i'aa ai'i. A'eramũ ene etyka”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe.

⁸—Aipo 'ga 'eramũ 'ga remiayuwa 'ga 'jau 'ga upe: “Tene i'ami ra'ne, 'awa kwara rupi tee ra'ne”, 'jau 'ga 'ga upe. “Tapywykai 'jau. A'ere 'yja esage tarut ara iypy are esaka 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe. “Siesag i'a 'jau, 'yi esage oypy are erur ire 'jau. ⁹ I'aramũ simu'am gatu etee 'jau. A'jea futat i'ae'emamũ sietyk 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

—A'jea futat i'ae'emamũ ijetygi futari — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e tywera apo awi pepoira rapesagi ra'ne. Jui pepoire'emamũ 'ga nan tee futat pẽ netygi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Iteu ma'ea kũjã

10 Morowykye'ema rupi Jejui 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe oporogytau 'gã nupe. 11 A'e pe ojero'wu ma'e ëë mü 'ua 'gã pyri. Ymã ëë jero'wui akou rakue. Tesoitu te ëë kwara mu'ari akou ojero'wau. Mama'eukwaawa ëë erekou opir are. Iteu ma'e 'jawe ëë mogoukaa. Najepyoï futari ëë watau. 12 Ëë resakawe Jejui 'ga oje'ega ëë upe:

—Erefu'am ĩ. Enejaruete ene 'awamũ ĩ— 'jau 'ga ëë upe.

13 A'ere 'ga opo monou ëë 'arimũ. Ëë 'arimũ etee agawewi opo monou. A'erauwe ëë u'ama gatu. Ojepywau.

—Au'jete je katu'og ape wa'iko. Ene te 'ã eneresage jee — 'jau ëë Jarejuwarete 'ga upe.

14 A'ere judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga amara'neramũ 'ga ree. Morowykye'ema rupi Jejui 'ga ëë mafu'ami. “Ae katu'oga ae porowykya futat”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga amara'neramũ Jejui 'ga ree. A'eramũ 'ga a'eramũ 'jau 'gã nupe:

—Pejor awi pejejekatu'ogukaa morowykye'ema rupi — 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Morowykye'ema rupi kasi peporowyky ne”, 'jau 'ga 'ã janee rakue. Ma'eramũ 'ã pejot morowyky rupi etee pejejekatu'ogukaa— 'jau 'ga 'gã nupe.

15 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—“Morowykye'ema rupi kasi peporowyky ne”, pe'je awi ore. Pëë nanë te 'ã peporowyky pejejemogyau morowykye'ema rupi. Wyrã jara agawewi 'ã pëë. 16 A'etea 'ã “ereporowyky awi morowykye'ema rupi”, pe'je jee. A'etea pejejeymawa pemoy'u morowykye'ema rupi. Ëë taetu aea. Abraão 'ga juapyrera ëë. Janepytuna futat ëë. Ma'eramũ sipo je mama'eukwaawa moire'ema morowykye'ema rupi ëë wi? Ymã te 'ã ëë mama'eukwaawa rerekoi opir are rakue. Ma'eramũ je imoire'ema ëë wi morowykye'ema rupi 'ũ, a'e te je nũ a'i kũi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

17 Aipo 'eramũ 'gã opoyje'emamũ ajemogyau 'ga wi. 'Ga ree iporomutare'ema 'gã opoyje'emamũ. A'ere tesirũmera 'gã ku'iramũ 'ga ree, ëë wi imoiramũ.

*'Ga rerowiaara 'gã jemomytunawam
(Mateu 13.31-33; Maku 4.30-32)*

18 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ma'ja 'jawe ajee je rerowiaara 'gã?— 'jau 'ga 'gã nupe.

19 —Sã'ã y'wa'ÿi'ĩ'ĩa, mostarda 'jawa. A'eramũ 'ã ae ityma. A'eramũ 'ã opopoa awau 'ã o'ywuuramũ. A'eramũ 'ã wyrã'ia aja'yrapyau akã are, waity mogyau ee. Nan tee futat je rerowiaara 'gã— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe. —'Awamũ 'gã inãinãni'ĩ etee. A'ere nipo 'gã anure kwaiwete je rerowiaara 'gã jemomytuni awau— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

20 —Ma'ja'ja 'jawe ajee je rerowiaara 'gã?— 'jau 'ga oje'ega 'gã nupe nũ.

21 —Sã'ã kũjã u'i mojerawa. A'eramũ 'ã imojopypeawa monou ipype. Inãinãni'ĩ etee agawewi 'ã imonou ipype. A'etea 'ã awua. Nan tee futat je rerowiaara 'gã jemomytuni nipo— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —'Awamũ 'gã inãinãni'ĩ etee je rerowiari. A'ere nipo anure je rerowiaara 'gã jemomytuni kwaiwete— 'jau 'ga 'gã nupe.

*Ywag ipe oo ma'e
(Mateu 7.13-14, 21-23)*

22 Jejui 'ga awau akou Jerusarega repejãna. Awaw ipe 'ga awau pe rupiwarã 'gã mu'jau akou.

²³ A'eramū kūima'e 'ga amū 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Ināinānī'i etee sipo ore oi ywag ipe?— 'jau 'ga Jeju'i 'ga upe.

²⁴ Aipo 'ga 'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēnea'at kasi pejejemogyau tesirūmera 'gā nee ne. Pejetywer awi pepoit. A'eramū pēē pejeporowykyau esage pejejemogyau pejejeupe ywag ipe pejejesawamū— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ywaga rokware nokwaruui. Je rerowiaara 'gā etee te oo osou ywaga rokware rupi— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Jeje'ega renupare'ema 'gā nipo e'i “Ywag ipe je oi”, 'jau nipo 'gā numiamū. A'ere jeje'ega renupare'ema 'gā nosea'uweri ywag ipe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

A'ere Jeju'i 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe u'ama nū:

²⁵ —'Okwara motyw ire 'oga jara 'ga nuawopytymo'wogi tekotee 'gā nupe. A'ere 'gā amū nipo 'ua 'okwara mopoga 'ga upe. “Toroo orosou 'jau”, 'jau nipo 'gā numiamū. A'eramū 'oga jara 'ga awau oje'ega 'gā nupe: “Pe'je pejewau je wi. Nakwaawi je pēē”, 'jau etee 'ga 'gā nupe.

²⁶ —Nan tee futat nipo peo peu ywag ipe jeje'ega renupare'emamū 'okwara mopoga jee. A'ere nipo je “Najeremiayuwa rūi pēē”, je 'i etee pē nupe. “Pe'je pejewau pejewewa je wi”, je 'i etee pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —A'eramū nipo pēē 'jau jee: “Orojemi'wat ako ore ene pyri ikue. Ore'wyr ipe futat ako ore mu'e ape ikue”, 'jau nipo pēē jee. ²⁷ A'ere nipo je 'i etee pē nupe: “Najeremiayuwa rūi pēē. Pe'je pejewau je wi”, 'jau etee nipo je pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —“Nepeenuwi futari jeje'ega. Pe'je pejewau je wi”, 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Aipoa 'ara rupi nipo pēē jareypy 'gā nesaka. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga, Jeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā. Mīmera 'gā nipo peesak ywag ipe numiamū. A'ere nipo pēē nepesei futari. A'eramū nipo pēē pejejaa'wau pejejupa pejese'ema rerekou. “Ma'eramū ore 'ga rerowiare'ema arakou rakue 'ū?” 'jau nipo pēē— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe u'ama.

²⁹ —A'ere nipo kwe pewara 'gā 'ua ajatykau je ree. Najuejue etee nipo 'gā 'ua ajatykau je ree. Awau ojejaga ywag ipe ojemi'waa je pyri— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe oporogytau. ³⁰ —Akotee nipo 'gā amū numiamū. A'etea nipo 'gā oo ojejaga ywag ipe je pyri ojemi'waa— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ere amumera 'gā nosea'uweri ywag ipe je pyri. “Je ika'aranūū kwaiwete ma'ea. Je kūima'eeteetea 'jau. A'eramū je Jeju'i 'ga tepoara futare'ema” 'jara 'gā nosea'uweri ywag ipe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

Jerusareg ipewara 'gā nee 'ga 'arasigawet

(Mateu 23.37-39)

³¹ A'e pype fariseu 'gā amū 'ua oje'ega Jeju'i 'ga upe:

—Eka'jam 'aw awi ewau. Erote 'ga ene juka are ifuwet. A'eramū ene ewau 'aw awi eka'jama kwe pe— 'jau 'gā Jeju'i 'ga upe.

³² A'eramū Jeju'i 'ga wea'aramū ojeupe 'gā 'e are: “Mō. Siesak 'ga paira oporowyky awi 'jau, e'i nipo 'gā jee”, 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Naka'jama'uweri je tewau. Tejuwarete 'ga remifutara 'ara rupi te je manūi. Nopaira'uweri je teporowyky awi. Erote 'ga 'me ate 'ga renamū. Pekwap 'jau 'ga upe: “Nopaira'uweri je teporowyky awi. Mama'eukwaawa je omoit tekou 'gā nui. Ojero'wu ma'e 'gā je akatu'ok tekou, e'i etee 'ga”, pe'je 'ga upe pejewau— 'jau etee Jeju'i 'ga aipo 'gā

nupe. —“Namateepawi we je Tejuwarete 'ga porowykya, e'i 'ga”, pe'je 'ga upe pejewau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³³—Tejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat je porowykyi tekou. Oporowykya je iapopaw ire te nipo 'ga je jukaukari 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —Jerusareg ipe futat nipo tewau temanũmũ. Peu futat Jeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisara 'gã nuwi. A'eramũ je peu futat tewau temanũmũ nipo— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

³⁴ A'eramũ 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gã nupe:

—Jerusareg ipewaramũ futat te 'ã pëë Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisaramũ pejup — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã wyrasokwëa wa'yra majatyka wakape 'wyrripe imonoa kwanũ awi. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Tajejuka esage Jerusareg ipewara 'gã nee”, 'jau je 'ã pë nupe numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee. ³⁵ A'eramũ 'awamũ Janeruwarete 'ga opoia futat pë nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ nipo pë nee iporomutare'ema 'gã 'ua pë'wyrarete pojekau pë nui. 'Awamũ 'ã je nanë tewau pë nui nũ. A'eramũ pëë je resagu'jape'ema 'awamũ. “Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga”, 'jawe'ëwe pëë je resagu'jape'ema futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

14

Awuwut ma'e 'ga

¹ Morowykye'ema mũ rupi Jejui 'ga awau osou fariseu 'ga amũ rog ipe ojemi'waa. 'Wyrria'ri 'ga rog ipe awau osou. A'eramũ fariseu 'gã amũ 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. 'Gã 'ua osou 'ga resaka.

—Pe'je soo 'ga resaka. Mama'e tywera 'ga iapo re sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

² Poje kũima'e 'ga amũ 'ua osou Jejui 'ga pyri. Awuwut ma'e 'ga 'ua osou 'ga pyri. A'eramũ fariseu 'gã 'jau ajaupe:

—Awamũ 'ã morowykye'ema. A'etea sipo 'ga awuwut ma'e 'ga okatu'ok? — 'jau 'gã ajaupe. —Ae katu'oga ae porowykya futat morowykye'ema rupi. Nokatu'oga'uweri nipo 'ga 'awauwe 'ga — 'jau 'gã ajaupe.

³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga rakue? “Pekatu'ok kasi 'gã morowykye'ema rupi ne”, e'i te 'ga janee rakue? Naani. Aipo ne'i 'ga rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'ere 'ga ree ajatyka ma'e 'gã noje'egi futari. Ojenosĩ 'gã 'ga wi aipo ojeupe 'ga 'eramũ.

A'eramũ Jejui 'ga opo monou awuwut ma'e 'ga 'arimũ 'ga katu'oka. A'ere 'ga oje'ega 'ga upe 'ga katu'og ire:

—Awamũ enejaruete. A'eramũ ene ewau eje'wyr ipe — 'jau 'ga awuwut ma'e'fera 'ga upe.

⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau esakarera 'gã nupe:

—Pejeja'yra ywy kwara pype i'aramũ sipo nepenuëmi jui morowykye'ema rupi? Pejejeymawa ywy kwara pype i'aramũ sipo nepenuëmi jui morowykye'ema rupi? — 'jau 'ga 'gã nupe. — Nepeejara'uweri pejeja'yra imyina ywy kwara pype. A'ea 'ara rupi pëë iaporamũ je nanë ojero'wu ma'e 'ga katu'ogi morowykye'ema rupi nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶ A'ere 'gã noje'egi futari ajemogyau ojeupe 'ga 'eramũ.

'Gã neko esage are 'gã mu'eawet

⁷ Ojemi'war enune Jejui 'ga awau afu'ama wewiri oo ma'e 'gã nesaka. 'Gã apyga resaka u'ama. “Naakotee ma'e 'gã nenawa 'arimũ rũi pa 'gã apygiweramũ ra'e. Esage ma'e 'gã apykawa 'arimũ etee pa 'gã apygiweramũ ra'e”, 'jau 'ga ojeupe 'gã nesaka.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamũ:

⁸⁻⁹—'Ga amũ nipo 'ua ene mo'wya, “Ere ejua ejemi'waa jerog ipe”, 'jau enee. A'eramũ nipo ene ewau eapyka esage ma'e 'gã apykawa 'arimũ. A'eramũ nipo esage ma'e 'ga amũ 'ua wapykawa 'arimũ ene renamũ osou. A'eramũ nipo ene mo'wyarera 'ga “Eryrk 'ga renaw awi”, 'jau enee. A'eramũ nipo ene ejenosũ ekou 'gã nowase— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe. ¹⁰—A'eramũ ene 'gã amũ emo'wyrãmũ eapyka akotee ma'e 'gã apykawa 'arimũ te. A'eramũ nipo ene mo'wyarera 'ga 'ua osou. A'eramũ 'ga te 'jau enee: “Au te ejot eapyka je pyri”, 'jau enee— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ ene ekou 'wyrĩa'ri 'jawe 'gã nowase— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹—“Je 'ã kũima'eteetea” 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'eramũ Janeruwarete 'ga “Nakũima'eteete rũi je” 'jara 'gã etee 'ga imogyau kũima'eteeteramũ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau omo'wyarera 'ga upe:

—Eremow'wyt kasi esage ma'e 'gã etee ne, epytuna etee ne. Ajemogy tee ma'e 'gã we futar iki emo'wyt imojemi'waa ejepyri— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. —Esage ma'e 'gã etee ene imo'wy'wyrãmũ 'gã nanẽ ene mo'wyrĩ ene rerawau oje'wyr ipe nũ. ¹³ Itywetywet ma'e 'gã nanẽ ki emo'wy'wyt imojemi'waa ejepyri nũ— 'jau 'ga 'ga upe. —Iteu ma'e, eae'em. Mĩmera 'gã nanẽ ki emo'wy'wyt eje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'ga upe. ¹⁴—'Gã nene mepya'uweri. A'eramũ anure Janeruwarete 'ga 'gã mojemi'waawera mepya'ene— 'jau 'ga 'ga upe.

Maraka pe imo'wy'wyrĩpyrera 'gã

(Mateu 22.1-10)

¹⁵ A'eramũ Jejui 'ga pyri ojemi'wat ma'e 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—'Au aejemi'wara miamũ pa 'ã esage nũ. Peu ywag ipe taetu 'ã aeku'iawa te— 'jau 'ga 'ga upe, 'gã nemianuwamũ 'ũina. —Jarejuwarete 'ga pyri ojemi'wat ma'e 'gã taetu aku'iramũ nanimenime— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ aipo 'ga 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—'A'jea futat nũ'ũ. 'A'jea futat ere poromũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũima'e 'ga amũ kumia wapoukat 'gã nupe. Kwaiwete 'ga iapoukaa.

¹⁷ A'ere 'ga erojyw ire oje'ega wemiayuwa 'ga amũ upe: “Ere ewau 'gã nupe kwe pe, jeremimo'wy'wyrera 'gã nerua”, 'jau 'ga 'ga upe oje'ega. A'eramũ 'ga awau. ¹⁸ Awau 'ga owaẽma 'ga remimo'wy'wyrera 'ga amũ upe: “Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko”, 'jau 'ga awau 'ga upe.

—A'ere aipo 'ga 'i etee 'ga upe: “Naani ki 'ei. Ywya je amut ape ko ki 'ei. A'eramũ je tewau esaka ki 'ei”, 'jau etee 'ga 'ga upe.

¹⁹—Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'ga awau ajepaja 'ga upe etee 'jau nũ, 'ga remimo'wy'wyrera 'ga upe 'jau nũ: “Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko”, 'jau 'ga awau 'ga upe.

—“Tee. A'ere nipo je nooi nũ'ũ. Teis kwataua je amut ko. A'eramũ je tewau tejemimurera resaka ra'ne”, 'jau etee 'ga 'ga upe nũ.

20—Awau 'ga aipo 'ga wi nū. Awau 'ga ajepeja 'ga upe 'jau nū: “Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko”, 'jau 'ga awau ajepeja 'ga upe etee nū. A'ere “Je nooi ki 'ei. Jeremireko je 'awamue ko. A'eramū je a'eramū ejararūme'em. Nooi je”, 'jau etee 'ga 'ga upe nū.

21—A'eramū 'ga remiayua 'ga ojewya awau imome'wau 'ga upe. “Nuri etee 'gā je rupi ki 'ei”, 'jau 'ga awau imome'wau 'ga upe. A'eramū 'ga a'eramū amara'neramū akou 'gā nee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

—A'eramū 'ga oje'ega 'ga upe nū, aipo 'ga upe wējēmī futat nū. “Ekwap ajemogy tee ma'e 'gā mo'wy'wya. Erut ekoete te futar iki 'gā. Eae'ema 'gā we futat ki erut. Iteu ma'e 'gā miamū futar iki erut. Itywet ma'e 'gā nanē ki erut. Mīmera 'gā futar iki erut”, 'jau 'ga wemiayua 'ga upe nū.

22—A'erauwe 'ga awau nū. A'eramū 'ga 'gā nerua, kwaiwete. A'ere 'gā nomatyneemi 'ga roga. A'eramū 'ga wemiayua 'ga mojewyru'japa nū.

23—“Ere ajee ewau kwe pe nū. Kwe pe ekwap pe rupi nū. Pe rupiwarā 'gā nerua imajatykau jee. Tejoga ryneem gatu gatu te je afutat”, 'jau 'ga 'ga upe.

—A'erauwe 'ga ojewya awau nū. Ojewya awau 'gā nupe nū. A'eramū 'ga 'gā nerua, kwaiwete nū. A'eramū te 'ga 'ga roga matyneemi 'gā nerua.

24—“Amo'wy'wyt futat je 'gā ai'i numiamū, kwaiwete ai'i numiamū. A'ere 'ā 'gā jēmī nuri ojemi'waa je pyri. A'eramū 'gā 'awamū jeremi'u 'wawe'em futat. Nomonoī futari je tejemi'ua 'gā nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe — 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

Jejui 'ga remiayup

(Mateu 10.37-38)

25 Anure Jejui 'ga awau watau akou nū. Kwaiwete 'gā awau 'ga rupi. A'eramū 'gā awau akou oporogytau pe rupi.

26—Pēporomutat pēē pejepytuna 'gā nee. Pejey are, pejejuw are, pejewirer are, pejejenyr are, pejepytun are, pejejee nanē nū — 'jau 'ga 'gā nupe 'gā nerawau 'gā nerekou pe rupi. —A'ere je 'i pē nupe: Jeremiayuwamū pejekoweramū ki pēporomutat je ree pejepytuna 'gā nee pejeporomutara apyraapa. Je ree pejeporomutaramū ki pēē mama'e apou jeremifutar imū je muorypawamū. “Ereapo awi nanuara ki sa”, 'jau nipo pēpytuna 'gā pē nupe. A'ere kasi eremojerowiat 'gā ne. Jeje'eg imū etee futat pēē iapou. Kasi a'e pe pēē najeremiayua rūi ne— 'jau 'ga 'gā nupe 'gā nerawau 'gā nerekou. 27—Jeremiayuwamū pejekoweramū jeremifutara etee futat pēē iapou, pejekyllawe'em 'gā pejekereko tywer awi. “Tene 'gā je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, 'jau etee ki pēē— 'jau 'ga 'gā nerawau 'gā nerekou pe rupi.

28—Kūima'e 'ga amū nipo 'og ywate are aparupoweramū. A'eramū 'ga ka'aranūūa ra'ne imojopyrūmū 'ūina. “Taesak ka'aranūūa i'jawe jooa 'jau kwy, 'oga apoa 'jawe jooa 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga 'ūina imojopyrūmū. 29-30 “Kasi 'gā a'e pe 'oga je imateepawe'emamū je jai ne kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau 'gā nerawau 'gā nerekou.

—Nan tee futat nipo pēē — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē je rerowiaaramū pejemogyau pejejea'aramū ra'ne. “A'jea futat sipo je rekoī 'ga rerowiarareteramū 'wei?” 'jau ki pēē pejemogyau pejejea'aramū ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —“A'jea futat sipo je 'ga porowykya etee futat iapoi 'wei”, 'jau ki pēē pejejeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

31—Wyrīara 'ga amū remiayua nipo amara'neramū ajepeja 'wyrīara 'ga remiayua 'gā nee te. A'eramū nipo 'gā 'jau o'wyrīara 'ga upe:

“Soo 'gã apisau 'jau' 'jau nipo 'gã 'ga upe. A'eramũ nipo 'wyrriara 'ga 'jau 'gã nupe: “Tee. Tene ra'ne. Kwaiwete 'ga remiayuwa pytuna. Witi miu 'ga remiayuwa pytuna. Jane najanepytuni. Teis miu etee te 'ã janepytuna. Siapisipap sipo jane 'gã?” 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

—“Tee. Naani nipo nũ'ũ. 'Gã etee nipo jane apisipap”, 'jau 'ga remiayuwa 'gã 'ga upe. A'eramũ nipo 'wyrriara 'ga oje'ega ra'ne imonou ajaupe. ³² A'eramũ 'gã oje'ega pyu etee futat ojomojyrũmũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

³³ —Nan tee futar iki pëë. Jeremiayuwamũ pejekoweramũ pejejea'aramũ ra'ne pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pëë je rerowiaraiapa etee. A'ere etyka 'ea nia'wyrri— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

³⁴ —Sã'ã jukyra resagea futat numiamũ. A'ere kumi pype omonoramũ nomë'ëi futari. Aipoa jukyra nia'wyrri futari. ³⁵ A'ea jukyra numiamũ. A'ere namuei mama'ea. A'eramũ ae imonou imomoa yty apy'rarimũ. Nan tee futat je rerowiar awi opoit ma'e 'gã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —'Ga amũ te nipo ajee mama'eaya ojeupe ijesaukaramũ opoit je rerowiar awi. 'Gã je rerowiaa numiamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã nerawau 'gã nerekou.

15

Oka'jam ma'ea karupa'mĩa

(Mateu 18.12-14)

¹ Anure itywet ma'e 'gã 'ua Jejui 'ga renupa 'upa. 'Wyrriararete upe ka'aranũũ pyykara 'gã nanë kwaiwete nũ.

² 'Gã nesakawe fariseu 'gã amũ Moisesi 'ga remikwasiarer are romu'jara 'gã netee Jejui 'ga ago'wau 'upa:

—Kuu. Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe 'upa. —Ojemi'waa nanë 'ga 'gã pyri ra'e nũ— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Itywet ma'e 'gã werowiara we futat Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

⁴ —Kũima'e 'ga amũ nipo wyrri jara. Karupa'mĩa nipo 'ga reymawa. Kwaiwete nipo 'ga reymawa. Sëg nipo 'ga reymawa pytuna. A'ere nipo karupa'mĩa amũ ka'jami opytun awi ka'a pe. A'eramũ nipo ijara 'ga ipytuna jaga ukaja pype inuga. Ipytuna jãmaw ire nipo 'ga awau oka'jam ma'efera rekaa akou. A'eramũ nipo 'ga awau owaëma jupe. ⁵ Esakawe aipo 'ga iupia imonou imopeywaa ojas'i'ywarimũ erua. Aku'iramũ 'ga oka'jam ma'efera rerua oje'wyr ipe nũ. ⁶ Wog ipe owaëmawe nipo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe: “Pe'je pejejua pejeku'iramũ je pyri. Tejeymawa je aesak ko”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁷ —Nan tee futat Jeruwarete 'ga ku'iramũ 'ũina. Otywer awi itywet ma'e 'ga poiramũ 'ga ku'iramũ 'ũina ywag ipe, ywagipewara 'gã netee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee otywer awi opoit ma'e 'gã nee 'ga ku'iramũ 'ũina. Esage ma'e 'gã nee aku'ia 'ga iapyraapa 'ũina itywet ma'efera 'gã nee— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree 'ũina.

Ka'aranũũ 'ywope'i etygyret

⁸ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kūjā ēē mū 'ywope'ia wereko, ka'aranūū 'ywope'ia. Teis ēē ka'aranūū 'ywope'ia pytuna. Epyuu ma'ea juejue ēē upe. A'ere nipo amū 'ari ēē wi. A'eramū ēē tata monyka esakawamū 'oga peia imua imono'oga esaka. ⁹ Esakawe ēē oje'ega ojepyriwara 'gā nupe: “Pe'je pejejua je pyri pejeku'iramū. Aesak je teka'aranūūa ko”, 'jau ēē 'gā nupe — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹⁰—Nan tee futat Janeruwarete 'ga ku'iramū otywer awi 'gā poiramū. Ywagipewara 'gā netee 'ga aku'iramū 'ūina— 'jau 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau.

Oka'jam ma'ea kunumūū 'ga

¹¹ A'ere Jejui 'ga 'ūina mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Kūima'e 'ga amū mukūi tee 'ga ra'yra 'gā. Kūima'ea jue 'ga ra'yra 'gā. ¹² Iwujaa 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: “Anure ki ekaraemā emut oree. A'ere je tema'ea 'awauwe ifutari. Emanūme'ēwe jema'ea emut jee”, 'jau iwujaa 'ga 'uwa 'ga upe.

—A'erauwe 'ga okaraemā mojo'oka wa'yra 'gā nupe. Kwaiwete 'ga ka'aranūūa. A'eramū 'ga okaraemā kwajamū.

¹³ —Anurenure'i 'ga ra'yra 'gā awau 'ga wi, iwujaa 'ga awau muku 'ga wi. Tapy'yja mū 'wyrarete pe 'ga awau 'ga wi. Peu 'ga oka'aranūū momyaupap. Kūjāmene'em are, kawājaiw are 'jau. Mīmer are 'ga oka'aranūū momyaupaw ekoete. Nan etee etee 'ga akou nū. Ika'aranūūe'ema 'jawe akou nū. Oka'aranūū momypaw ire 'ga akou ty'ara upe. ¹⁴ Aman ipe agawewi. A'etea amana nokyri 'gā nupe. A'eramū temi'ua opapapap. A'eramū peuwara 'gā ty'ara upe ajemogyau. Peu oo ma'efera 'ga nanē akou ty'ara upe nū.

¹⁵—A'eramū 'ga 'jau peuwara 'gā nupe: “Jeporowykywet je tekou”, 'jau 'ga akou 'gā nupe, morowyky rekaa ojeupe. A'eramū 'ga amū 'jau 'ga upe: “Peu ekwap ekou, tajaurana poitawamū”, 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶—A'erauwe 'ga awau akou tajaurana poitawamū. A'eramū 'ga ty'ara rerekou. Tajaurana futawa resaka 'ūina. A'eramū 'ga tajaurana futawa uweita jui numiamū. A'ere teymajara 'ga a'ea miamū na'uukari 'ga upe. ¹⁷ Ty'ara rerekou 'ga aipo 'jau. “Kwaiwete agawewi nā'ā jeruwa 'ga remiyauwa jepi re'ā. A'etea nā'ā kumia emyret jepi re'ā. A'ere pa je 'ā 'au ty'ara rerekoi nū. Maran te 'ā nooi tekou tejewya tejuwa 'ga resaka nū 'i”, 'jau 'ga akou ojeupe. ¹⁸ “Tajemome'u tejuwa 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ūina u'arasigamū. “Jetywerete je tekou jarejee ai'i, Jarejuwarete 'ga upe nanē ai'i nū, ta'e imome'wau tejuwa 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ga akou ojeupe. ¹⁹ “Eja'yra 'jawe kasi je rereko ape 'awamū ne, ta'e 'ga upe 'jau kwy. Au'je je rereko ape eja'yramū je rekoramū jepi, ta'e 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe 'ūina. “A'eramū ene 'awamū je moporowykyau etee ejee, ta'e tejuwa 'ga upe 'jau kwy. Tejemī'ua tamepy tekou 'jau, ta'e tejuwa 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ūina ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁰—A'erauwe 'ga afu'ama o'wya. Pe awi etee futat 'ga awau. Ojewya awau owaēma 'uwa 'ga upe. Muku 'ga rekorauwe 'ga ruwa 'ga 'ga resaka. “Kweramū nipo jera'yra ruri akou nū”, 'jau 'ga ojeupe.

—'Ga resakawe 'ga awau u'jana 'ga rowosōu awau 'ga mana.

²¹—A'eramū 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: “Jetywerete je tekou jarejee ai'i, Kiapi'ni. Jarejuwarete 'ga upe nanē ai'i nū, Kiapi'ni”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe.

“Eja'yra 'jawe kasi je rereko ape 'awamū ne”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. “Au'je je rereko ape eja'yramū je rekoramū jepi”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe oje'ega.

²²—A'ere 'ga ruwa 'ga 'i etee 'ga upe: “Ene'me awi. Eremur awi aipoa ki sira ko. Jera'yra futat ene kūi”, 'jau etee 'ga ruwa 'ga upe. “Nafutari je nanuara. Wesaga'uwe'emamū te ae poromū ae 'i ujara upe”, 'jau tee 'ga wa'yra 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

—A'ere 'ga ruwa 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amū upe: “Ekwap taity esage pe rerua kamēsīete imunepa 'ga wi. Fāyrū reewe futar iki erut 'ga upe. Myapaawa nanē amū rerua 'ga pyapaawamū”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe. ²³ “Wyra pejuka amū jera'yra 'ga upe. Kwatau ra'yru'ia, oreremimoky'rafera ki perut ijukau. Janeroryp jarejupa 'jau”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe.

²⁴—“Jera'yra nīpo 'ā amanū rakue”, a'e je tekou jepi. A'ere 'ā jaruete jera'yra rekoī ra'e jepi— 'jau 'ga 'gā nupe, ojeupe wa'yra 'ga poromū. “Oka'jam 'ga ako je wi ikue. A'ere 'ā ekoje ra'e jepi. A'ere 'ā turi opoa akou jee nū. A'eramū jane jarejemuekōēāina 'ga rur are”, 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵—Wewirera 'ga waēmamū tuwi ma'e 'ga akou ko pe oporowykyau. A'ere 'ga 'ua. Oporowykypaw ire 'ua, maraka renupa. ²⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā amū nupe: “Ma'ja poromū nū?” 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷—“Enerewirera 'ut ojewya akou ra'e. A'eramū eneruwa 'ga kwatau ra'yru'i jukaukaa oree ko. ‘Sajemuekōēāi jera'yra 'ga ree’, 'jau 'ga oree ko”, 'jau 'gā 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁸—A'erauwe tuwi ma'e 'ga amara'neramū. A'eramū 'ga osowe'em. 'Ga mara'nea 'ga rerekou. A'eramū 'ga ruwa 'ga uēma 'ga resaka. “Ere ejua esou, kisit”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹⁻³⁰—A'eramū 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: “Je ree jēmī 'ā nenerorywi jepi. Nerejemogypygi 'ā je ree jepi. Je etee agawewi 'ā oporowyky tekou enee. Tekotee 'jawe je 'ā eneje'ega oware'ema jepi”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. Wewirera 'ga ree 'uwa 'ga rorywamū 'ga aipo 'jau 'ga upe. “Majawer are etee agawewi 'ga 'ā ka'arana momypaw ekoetei ra'i. A'etea 'ā eneporia 'ga ree. Je ree jēmī 'ā eporiae'emamū jepi. Je upe jēmī 'ā jarejeymawa mū jukawe'e'mū jarejee jepi. Wyrasokwē miamū 'ā amū jukaukare'ema jarejee jepi, oporowyky ma'eramū jēmī jepi”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Wyra jukaramū amara'neramū 'uwa 'ga ree. ³¹ A'ere 'ga ruwa 'ga 'i etee 'ga upe: “Ene 'ā jepir are ereko. Nereoi 'ā muku je wi. Janemama'ea enemama'ea futat”, 'jau 'ga wa'yra 'ga upe, aipo ojeupe 'ga 'eramū. ³² “Omomot sipo 'gā jera'yra rakue pa”, a'e je tekou jepi. A'ere 'ā turi akou opoa janee. A'eramū je 'jau 'gā nupe ko: “Sajemuekōēāi 'ga ree 'jau, 'jau je 'gā nupe ko”, 'jau 'ga wa'yra 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Saa'e kūima'e 'ga ku'ia. Wa'yra ojeupe ijewyt turamū 'ga ku'ia rakue. Nan tee futat Janeruwarete 'ga ku'iramū 'ūina otywer awi opoit ma'e 'gā nee— 'jau Jejui 'ga 'ūina imome'wau 'gā nupe.

16

'Gā neko esage are 'gā mu'eawet

¹ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Kūima'e 'ga amū wemiayuwa 'ga omono okaraemā pykaramū nūmiamū. A'ere aipo 'ga nia'wyrī. Ka'aranūū jara 'ga wi ka'aranūū momyaupap ekoete etee futat 'ūina 'ga wi. A'eramū 'ga a'eramū 'ga amū

'ua imome'wau 'ga upe. “Enekaraemã pyykara 'ga nia'wyri ra'e ki 'ei. Ekoay 'ga enekaraemã mateepapa ekoete ki 'ei”, 'jau 'ga 'ua imome'wau karaemã jara 'ga upe.

² —A'eramũ karaemã jara 'ga 'ga renũina, okaraemã raarana 'ga renũina. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: “A'jea te jekaraemã eremomyap ekoete e'ŷina?” 'jau nipo 'ga 'ga upe. “Ere ajee ewau ikwasiaa jee ka'aran are inuga”, 'jau 'ga okaraemã pyykara 'ga upe. “Gã nera ki ekwasiat inuga jee ka'aran are. Erawarera 'gã nera ki ekwasiat inuga jee. 'Gã nemireroofera nanẽ ki ekwasiat inuga jee ka'aran are”, 'jau karaemã jara 'ga 'ga upe. “Aipo apo re tomono 'ga amũ im'ŷina ene py'rau 'jau nũ”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

³ —A'eramũ 'ga awau 'ga wi. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Tÿÿ. Maran je tekou 'awamũ 'ũ? Ma'ja je iapou mama'ea tejeupe imuawamũ 'ũ? Najefuakara'uweri je teporowyky apou”, 'jau 'ga ojeupe. “Ajenosĩ je tekou mama'e renũina 'gã nupe ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ũina. “Ma'ja ajee je aapo 'awamũ 'ga upe 'ũ? Je muẽm are 'ga fueweramũ 'awamũ”, 'jau 'ga ojeupe. ⁴ “Amorytee pa je tejara 'ga kwy”, 'jau 'ga ojeupe. “Ga karaemã rerawarera 'gã pa je apoat kwy”, 'jau 'ga ojeupe. “A'eramũ 'gã je muẽmamũ 'Ere ejua 'au ore pyri. Mama'e toromono ene upe 'jau', 'jau jee kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ũina— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵ —A'eramũ 'ga 'ga karaemã rerawarera 'gã nenũina: “Ma'ja te ereroo rai'i?” 'jau 'ga 'ga amũ upe.

—“Miara kawera ako je aroo ai'i”, 'jau erawarera 'ga 'ga upe. ⁶ “Marana te ereroo rai'i?” 'jau 'ga erawarera 'ga upe.

—“Kwaiwete je erooi ai'i. Sẽg yrũu te je aroo ai'i”, 'jau erawarera 'ga imome'wau 'ga upe.

—A'eramũ 'ga 'jau erawarera 'ga upe: “Ekwasiat 'au. Sĩkwẽta etee ki ekwasiat inuga ka'aran are”, 'jau 'ga erawarera 'ga upe. “Jane'me ijara 'ga upe 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe.

⁷ —A'ere 'ga ajepaja 'ga renũina nũ: “Ma'ja te ene ereroo rai'i?” 'jau 'ga 'ga upe nũ.

—“Juowuuran ako je aroo ai'i, miu yrũ ai'i”, 'jau 'ga 'ga upe.

—“Ere ajee inuga ikwasiaa 'au oito sẽtu etee ka'aran are”, 'jau 'ga 'ga upe.

⁸ —Aipo kwaapawe karaemã jara 'ga amara'neramũ 'ga ree. “Ene 'ã muna'ywa. Jekaraemã are 'ã eremunarũ ekou. A'etea 'ã ene'akwaap. 'Awamũ nipo 'gã jejukai ene ree numiamũ”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat. Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã i'akwaap futat numiamũ. A'ere 'ga rerowiaara 'gã nanẽ nokwaawi katu 'ga remiapoa. ⁹ A'eramũ je pẽ mu'jau 'ga remifutar are. Pejekaraemã pemono amũ ikaraemãe'ema 'gã nupe. Nanuara 'ga afutat 'ũina, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe. —Nanuara pẽẽ iaporamũ Janeruwarete 'ga pẽ monoi peu ojepyri. Nanuaramũ 'ga pẽ napesagi 'ũina peu ywag ipe 'jau agawewi je 'ã pẽ nupe imome'wau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ —Ika'aranũũe'ema 'gã amũ nipo oka'aranũũa wereko esage, mama'e esage are etee imomyau. A'e 'ga nanẽ oka'aranũũ kwajamũ wereko esage futat nũ, mama'e esage are etee imomyau. Imomyau

ekoete'ema akou — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ika'aranũũ'e'ema 'gã amũ oka'aranũũ'ĩnamũ imomyau ekoete etee futat. A'e 'ga nan tee futat oka'aranũũ kwajamũ omomy ekoete te futat ajemogyau — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. ¹¹ —Nan pẽẽ iaporamũ Janeruwarete 'ga namura'uweri omama'ea pẽ nupe — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

¹² —Janeruwarete 'ga ma'e ete ate 'agamũ mama'ea. 'Ga te 'ã jane mogy 'agamũ oma'ea ywy pype — 'jau 'ga 'gã nupe. —Oma'ea mama'e are ae jejuka esage'emamũ 'ga namura'uweri mama'ea ae upe peu — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

¹³ —Namukũja 'wyriara 'gã nemiayuwa rũi 'ga amũ rekoi. No-porowykya'uweri 'ga amũ mukũja 'wyriara upe. Kasi a'e pe 'ga ajepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramũ akou ne. Majepeja 'ga ree jẽmĩ oporomutare'emamũ ne. Wemifutara 'ga je'eg imũ etee mama'e apou ne. A'eramũ 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imũ mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pẽẽ. Pejeka'aranũũ kwaiwete are etee ea'at ma'eramũ nepẽnea'aru'jawi Jarejuwarete 'ga ree. Nepejem-ogypygya'uweri ka'aranũũ are Jarejuwarete 'ga reewe — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁴ Aipo 'ga 'erauwe fariseu 'gã 'ga rerekoemãu etee. Ka'aranũũa tee 'gã afutat. A'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega jẽmĩ futare'ema. A'eramũ 'gã a'eramũ Jejui 'ga rerekoemãu etee.

¹⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽẽ 'ã ka'aranũũa pemono ika'aranũũ'e'ema 'gã nupe jepi. “Esage ma'e 'ga ra'e. Ka'aranũũa 'ga omono itywet ma'e 'gã nupe”, te'i etee 'gã oree 'jau, pe'je 'ã jepi. Ma'eramũ 'ã ka'aranũũa pemono 'gã nupe jepi. A'ere naJaneruwarete 'ga rũi imonoukari pẽ nupe. Pemono ekoete te 'gã nupe. “Tore futarete 'gã 'jau”, pe'je tee jepi — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'ere Janeruwarete 'ga pẽ kwaawi futari. Janeruwarete 'ga naea'ari pẽ 'jawe mama'e are etee — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Aeremifutara 'ga nafutari — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁶ —Ymã te 'ã Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. Moisesi 'ga manũ re 'ã, 'ga amũ ete akou 'ga py'rau rakue. 'Ga upe nanẽ 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega rakue nũ. A'eramũ 'ga nanẽ futat 'ã 'ga je'ega kwasiaa inuga ka'aran are janee rakue. Ymã we 'gã 'ã ajamu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue — 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Awamũ 'ã Juã 'ga nanẽ pẽ mu'jau 'ga je'eg are rai'i nũ. “Pejetywer awi pepoiramũ Janeruwarete 'ga pẽ monoi wemiayuwamũ”, 'jau 'ã Juã 'ga pẽ nupe rai'i. A'eramũ 'ã mytuna 'gã wekoweramũ Janeruwarete 'ga remiayuwamũ rai'i. A'eramũ 'ã 'gã opoia otywer awi rai'i. Juã 'ga ojeupe 'ga mome'uramũ 'gã 'ã opoia kwaiwete otywer awi rai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã monou wemi-ayuwamũ — 'jau Jejui 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

¹⁷ —A'jea futat 'gã nemikwasiarer ymanera resageramũ janee 'awamũ miamũ futat. A'jea futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wi. Ywaga teepawamũ ywy retee 'eramũ miamũ futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

¹⁸ —“Kũima'e 'ga amũ nipo wemireko retyka awau amutee rerekou nũ” 'ea niã'wyrri Janeruwarete 'ga upe. Itywerete a'e 'ga akou Janeruwarete 'ga rowase. Etygipyrer are, kũjã are nanẽ kasi peko ne nũ. Imen

futat aipoa kūjā akou. “Pejelijemogyau nipo pejejuemireko are” 'ea Janeruwarete 'ga nafutari— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe u'ama.

Ika'aranūū kwai ma'e 'ga imama'e'ema 'ga retee

¹⁹ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jawamū nū:

—Kūima'e 'ga amū akou waity esagea te imunepa rakue, ika'aranūū kwai ma'e 'ga rakue. A'eramū 'ga maraka apou 'gā nupe au'jeteramū akou rakue. Maraka apoaw ipe 'ga mama'e monou 'gā nupe. Kwaiwete 'gā mojemī'waa rakue.

²⁰⁻²¹ —Ajepeja 'ga ipito'om ma'e 'ga otywereteramū. Lasaru 'ga rera. A'eramū 'ga pytuna 'gā 'ga rerawau 'ga mŷina ika'aranūū kwai ma'e 'ga pyri 'ga rejaa. “Siesak 'ga mama'e'i mū mura 'ga upe 'jau”, 'jau 'gā numiamū. A'ere 'ga namuri'i mama'ea 'ga upe. Kasurua etee 'ua 'ga pira rerepa 'ga wi, 'ga pito'oma rerepa. ²² Anure ipito'om ma'e 'ga amanūmū. A'eramū 'ga manū re ywagipewara 'gā 'ua 'ga rerawau ojeypyri. Abraão 'ga pyri 'ga rerawau imŷina, 'ga muapyka 'ga mojemī'waa. A'ere ika'aranūū kwai ma'e 'ga amanūmū nū. A'eramū 'ga pytuna 'gā 'ga rerawau 'ga tyma. ²³ 'Ga 'aga nanē awawayayau mama'eukwaawa rapyaw ipe nū. A'eramū 'ga ūina akou tyweaete. Tata rakuwa 'ga mŷina 'ga rerekou tyweaete. A'eramū 'ga Abraão 'ga piresaka. Ipito'om ma'efera 'ga resaka Abraão 'ga pyri. Mukuu 'ga ūina Abraão 'ga resaka. ²⁴ A'eramū 'ga wafukaita 'ga upe: “Abraão! Ene 'ā jeramŷja! Ejemuaēm iki je ree. 'Y'ia erurukat ara jee Lasaru 'ga upe, 'ga fā'ī are etee jekū muakŷmawamū. Ekoay jekū osinininiga”, 'jau ika'aranūū kwai ma'efera 'ga oje'ega Abraão 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁵ —A'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani nū'ū. 'Auwaramū ore 'ā norooarū'a'uweri peu enerekwaw ipe. Pēē nanē pe awi pejejorarūme'em 'au orerekwaw ipe nū”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe. “Nenerea'ari nipo ejekwawer are? Eka'aranūū are etee ako ejerowiarai pa ikue. A'eramū ene 'awamū e'ŷina eko tyweaw ipe” 'jau 'ga 'ga upe. “A'ere ako Lasaru 'ga nitywi mama'ea ikue. A'eramū 'ga 'awamū akou 'au futat je pyri wekōēājamū. Wekōēāimawe'emamū futat 'ga akou 'awamū je pyri. A'eramū je a'eramū 'ga monowe'em futat kwe pe tejewi”, 'jau Abraão 'ga oje'ega 'ga upe. ²⁶ “Nerekwaawi nipo 'ga oarū'e'ema kwe katy ki sa”, 'jau 'ga 'ga upe. “Maran 'ga awau kwe katy ene pyri ki 'ei? Maran 'ga awau ikwara apyraapa ene pyri ki 'ei? Nooarūi 'auwara 'gā kwe katy. Peuwaramū nanē pejejorarūme'em futat 'au nū”, 'jau Abraão 'ga oje'ega monou 'ga upe.

²⁷⁻²⁸ —A'eramū mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ūi ma'e 'ga 'jau Abraão 'ga upe: “Ere ajee 'ga monou jepytuna 'gā nupe, 'ga moporogytaukaa 'ū”, 'jau 'ga 'ga upe. “Sīku futat jerewirera 'gā. Kasi 'gā nuri je pyri ne. Ekoay je tejua te'ŷina 'au tekou tywet, e'i enereki'yra pē nupe, te'ī 'ga awau 'gā nupe peu ywyu jeruwa 'ga rog ipe 'gā nupe 'jau”, 'jau 'ga oje'ega Abraão 'ga upe. “Kasi 'gā nuri je pyri ne”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹ —Aipo 'ga 'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani. Okwaap futat 'gā 'ā Moisesi 'ga remikwasiarera numiamū. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera nanē 'ā ityp futat. Tene 'gā aipo etee erowiari”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe.

³⁰ —Aipo 'eramū 'ga 'jau Abraão 'ga upe: “Naani. Moisesi 'ga je'egera 'gā nuerowiari futari jepi”, 'jau etee 'ga 'ga upe. “Amanū ma'efera 'ga je'ega

te nipo 'gã werowiat. A'eramũ te nipo 'gã poiri otywer awi", 'jau etee 'ga Abraão 'ga upe.

³¹—A'eramũ Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani nũ'ũ. Moisesi 'ga je'egera renuwe'em ire 'gã amanũ ma'efera 'ga je'ega taetu nuerowiara'uweri futari. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera mogytau miamũ te 'gã 'ã nuerowiari. Oferap ma'e 'ga je'ega taetu 'gã nuenuwi futari nũ'ũ”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe imome'wau.

17

Iporiay'i ajaupe mama'e tywera apoukaara 'gã

(Mateu 18.6-7; Maku 9.42)

¹ A'ere Jejuĩ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe nũ:

—Nateepawĩ futari nipo ajaupe mama'e tywera apoukaara 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe oporogytau. —Iporiay'i aipo 'gã numiamũ. Aipo 'gã te nipo Ku'jywa 'ga wereko tywerete futat— 'jau 'ga 'gã nupe. ²—Sã'ã ae ita mogoa ojojuri. A'eramũ 'ã ae ojomonou ojomomoa ajajukau 'yẽ'ẽ pype nũ. 'Y pe imomoripyrera 'ga ako tywe'ri etee. Amanũ etee 'ga. A'ere nipo kunumĩ upe mama'e tywera apoukaara 'gã te Janeruwarete 'ga ereko tyweretei. ³ A'eramũ pẽẽ pejejea'gwau pejejemogyau. Mama'e tywera kasi peapoukat 'gã nupe ne— 'jau Jejuĩ 'ga oporogytau 'gã nupe.

—Je rerowiaara 'ga amũ nipo mama'e tywera wapo pẽ nupe. A'eramũ ki pejeporogytau 'ga upe. “A'jea futat ako je mama'e tywera apoi ene upe ai'ĩ. A'ere je 'awamũ naapou'jawi nũ”, pejejeupe 'ga 'eramũ pẽẽ 'ga rerekou esage etee. Pejejea'aru'jawe'emamũ futat ee— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴—Majepeja 'ara rupi etee mama'e tywera pejejeupe kwaiwete 'ga iaporamũ pejewau pejeporogytau 'ga upe. “Mama'e tywera ereapou jee. A'eramũ je ene raykau tekou. Au'je ki je rayka re ekou”, pe'je ki 'ga upe pejeporogytau. “Naapou'jawi je 'awamũ”, pejejeupe 'gã 'eramũ pejejea'aru'jawe'emamũ ee. Pejepota'waramũ 'gã nee— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau u'ama.

Perowiat Jarejuwarete 'ga

⁵ A'eramũ Jejuĩ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Jejuĩ. Ejerowiarukat oree— 'jau 'gã oje'ega 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Inãinãni'ĩ etee pẽẽ 'ga rerowiaa 'eramũ miamũ Janeruwarete 'ga mama'e muri pẽ nupe— 'jau 'ga oje'ega 'gã nupe. —Pẽẽ inãinãni'ĩ etee Jarejuwarete 'ga rerowiaa 'eramũ miamũ peje'eg 'ywu upe. “Ejemosok ywy awi jee. A'eramũ ene ewau e'ama 'y rypyter ipe jee”, pe'je ki jupe. Janeruwarete 'ga pẽẽ erowiamũ 'ywa sogi pẽ nupe. Peje'eg imũ etee futat awau u'ama peu pẽ nupe— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

Ajaupe oporowyky ma'e

⁷ A'ere Jejuĩ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe:

—Sã'ã ae kũima'eramũ ae wemiayuamũ monoa ko pe. Ajepejamũ 'ã awau wyra poita. A'eramũ 'ã ae kaaruwamũ 'ua ojewya oporowyky re. 'Gã nur ire sipo ijara 'ga 'gã nenũi 'gã muapyka 'gã mojemĩ'waa ra'ne? ⁸ Naani. Nanarũi. A'ere 'gã monoarera 'ga 'i etee 'gã nupe: “Je upe ra'ne mama'ea peapo. Je ra'ne je muwek pejepe. A'ere tepejemĩ'wat 'jau, je muweg ire 'jau”, 'jau 'ga 'gã nupe. ⁹ Mĩnamũ futat 'gã porowyky. A'e

apoawamũ futat 'ga 'gã mepyi— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'ga nupe. ¹⁰— Nan tee futat pëë. Jarejuwarete 'ga remiapo apo re “Ore resageramũ”, pe'je kasi ne. “Ore arujara 'ga remiapoa etee aruapo”, pe'je etee ki— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Teis ipito'om ma'e 'gã

¹¹ Jerusareg ipe Jejui 'ga awau. Garireja ywy 'upa Samari ywy are oje'aa etee futat. A'eramũ 'ga awau ipõ'õ rupi ¹² owaëma amuna'wi'i mũ upe. 'Ga waëmauwe ipito'om ma'e 'gã 'ua 'ga rowosõu. Teis 'gã 'ua 'ga rowosõu. ¹³ Mukuu we 'gã 'ua opytau wafukaita Jejui 'ga upe:

—Ipito'om ma'eramũ ore rekoi, aruafukaita enee. A'eramũ ene eje-muaëma ore ree, ore mokã'jãu— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁴ 'Gã nesakawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mainana 'ga upe pekwap, pejejesaukaa ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ mainana 'ga repejãna 'gã orauwe 'gã pito'oma okã'jãu 'gã nui.

¹⁵ Esakawe 'gã 'jau ajaupe:

—Tÿÿ. Jane mokã'ëmap 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'ga amũ ojewya 'gã nui. Samari ywy pewara 'ga ojewya.

—Ene te 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

¹⁶ 'Ua 'ga wenupy'ãu wapyka Jejui 'ga rowase.

—Ene te 'ã eneresage oree. Au'jete ore mokã'ë ape— 'jau 'ga 'ga upe.

'Ga ku'ia 'ga rerekou.

¹⁷⁻¹⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gã te je 'ã amokã'ë. Ma'ape ajee enepytuna 'gã ki 'ei? Maran ajee ene tee erejewyt ejua ki 'ei? Maran ajee 'gã nojewyri ene rupi 'ũ?— 'jau 'ga ojewyt ma'e 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—'Agamũ Samari ywy pewara 'ga. Najanepytuna rüi agawewi 'ga. A'etea 'ga ojetee futat ojewyt 'ua oje'ega jee. Ajepeja 'gã juejue janepytuna futat numiamũ, judeu 'gã futat numiamũ. A'etea 'gã nojewyri 'ua, “Au'jete ore mokã'ë ape”, 'jawe'em jee— 'jau 'ga wewiri oo ma'e 'gã nupe.

¹⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojewyt ma'e 'ga upe nũ:

—Ere ewau nũ. Mainana 'ga upe ekwap ejesaukaa. Je rerowiat wejue 'ã ape ra'e jepi. A'eramũ je ene mokã'jãu— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere efu'ama. Ereka'ë futat ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

Werowiaara upe Jejui 'ga reni 'wyriaramũ

(Mateu 24.23-28, 37-41)

²⁰⁻²¹ Poje fariseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe:

—Maranime te Janeruwarete 'ga wemipyyrũmera 'ga muri imogou oree 'wyriaramũ?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga remimureramũ je na'awa ywy pewara 'wyriara 'jawe rüi. Inãinã'nĩ te je rekoi 'wyriaramũ pë nupe— 'jau Jejui 'ga aipo 'gã nupe. —'Awa ywy pewara 'wyriaramũ te 'ã ae ojo'wyriat pãwë pãwënamũ ae rekoi. A'ere je Jarejuwarete 'ga remimureramũ je reni 'wyriaramũ tejerowiaaramũ pë nupe. Namajepei ywy pype tee rüi jeremiyuwamũ pejemogy. Ywy tesirũmera pype we futat jeremiyuwa 'gã jegomyi okwasi'wasi'wau najuejue etee. Na'au etee rüi te je 'ã 'wyriara. A'eramũ pëë “auwaramũ etee 'ga 'wyriaramũ janee”, 'jawe'em pejejaupe. Najuejue etee futat je rekoi 'wyriaramũ tejerowiaaramũ pë

nupe. A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga remimureramũ je rekoï pẽ pype — 'jau Jejui 'ga fariseu 'gã nupe.

²² A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Anure nipo pe'je pejejaupe. “Ma'ape te 'ga? Taesak 'ga 'jau”, 'jau nipo pẽẽ pejejaupe. A'ere nipo naje resagi pejepe. A'eramũ pẽẽ pejejemogyau je jewyra rapesaka. A'eramũ te nipo je resak pejepe najuejue etee — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²³ —Je ruru'jawa'ne'emamũ nipo amumera 'gã 'jau pẽ nupe: “Peu futat 'ga rekoï”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. ²⁴ Je ruru'jawamũ nipo najuejue etee je resak pejepe. Sã'ã tupã werawa. A'eramũ 'ã ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramũ najuejue etee je resak pejepe — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁵ —A'ere nipo je o enune itywerete ma'e 'gã je rereko tyweretei ra'ne. Niporomutari nipo 'gã je ree. A'eramũ nipo 'gã je monou je jukaukaa 'wryiara 'ga po pe. ²⁶⁻²⁷ A'ere nipo anure je ruru'jawi erujewi pẽ nupe. Je kwaapare'ema 'gã nipo aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramũ 'jau nipo. Wemiapo apo are tee futat wea'aramũ ajemogyau — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jẽmĩ nipo 'gã wea'are'emamũ ajemogyau. Sã'ã Nue 'ga rekoramũ 'gã jemogya rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gã 'ã wea'are'emamũ rakue. Nan nipo 'ga ajemogyau. Poje 'ga 'ã amana mua 'gã nupe, 'gã apisaukaa jupe rakue. Nan tee futat nipo je kwaapare'ema 'gã jemogyi — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Sã'ã Lo 'ga rekoramũ nanẽ 'gã 'ã iapou rakue nũ. Sodom ipewara 'gã awau kwe pe ojemi'waa ojekoty'aawa 'gã pyri. Oporowykyau akou oko tyma, amumera 'gã 'ã 'oga apou 'jau rakue. ²⁹ A'ere 'ã ywagipewara 'gã Lo 'ga renuẽmi 'gã nui rakue. 'Ga ãm ire Janeruwarete 'ga tata mua 'gã nupe rakue, itatata reewe rakue, ãsõfyri 'jawa reewe rakue. Itywerete 'gã ajemogyau. Naea'ari futari 'gã Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'gã apisau rakue. ³⁰ Nan tee futat nipo pejemogy je ruramũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³¹ —Aipo 'ara rupi je jewyramũ nipo ko pewara 'gã ojewyre'ema futat okaraemã pyyka. Ko pewara 'gã nanẽ nipo nooi futari osou okaraemã pyyka nũ. Okaraemã are tee ea'at ma'e 'gã okaraemã reewe futat teepap.

³² —Pẽnea'at Lo 'ga remireko ãẽ manũawer are. Niporejariweri ãẽ okaraemã are rakue. A'eramũ ãẽ awawayayawe'em. A'eramũ ãẽ amanũmũ rakue. ³³ Pejekaraemã are tee ea'at ma'eramũ nepei futari Jarejuwarete 'ga pyri. Jarejuwarete 'ga ree ea'at ma'eramũ te peo 'ga pyri pejeferapa — 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. ³⁴ —Je jewyru'jawamũ nipo 'gã amũ ajuerosea ajuerupa. A'ere nipo 'ga amũ ãmi ajai. Ajepeja 'ga nipo opyta. Naje rerowiari 'ga. A'eramũ 'ga awawe'em je rupi nipo. ³⁵ Kũjãmera 'gã nipo 'upa mukũi ygu'ai. A'ere nipo majepeja ãẽ oi je repejãna. A'eramũ nipo ajepeja ãẽ te awawe'em. ³⁶ 'Gã amũ nipo awau oporowykyau ko pe akou mukũi. A'ere nipo majepeja 'ga etee 'ga oi je rowosõu. Ajepeja 'ga awawe'em nipo. Je rerowiare'ema 'gã nooi je rowosõu — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ojewyru'jaw are.

³⁷ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ape sipo erejot poromũ ejewyr ire? — 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

—Je ruramũ te nipo pekwaap katu katu — 'jau etee 'ga 'gã nupe. —Sã'ã uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramũ 'ã 'ua ajatykau ee. Nan tee futat

nipo pēē. Je jewyru'jawamū je kwaap katu katu pejepe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

18

Peojet kasi pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe ne

¹ Anure Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Peojet kasi pejejemogyau pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ne— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

² A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Tapy'ŷja 'wyrarete pe 'wyrriara 'ga amū rekoi. 'Gā ago'o anupawe 'ga 'jau 'gā nupe: “Ene te 'ā mama'e tywera ereapo 'ga upe. A'eramū ene te 'ga mepyau”, 'jau 'ga itywet ma'e 'gā nupe. “Ga mepye'emamū 'gā ene munewi ne”, 'jau 'ga 'gā nupe. Aipoa 'wyrriara nopojeuwi futari Jarejuwarete 'ga. Aea nanē futat nopojeuwi futari nū.

³ —Aipo amunawa pype majawera ēē mū akou. 'Wyrriari 'ga upe ēē awau 'jau: “Jekaraemā rerawarera wā nomepyi jee”, 'jau ēē awau 'ga upe. “A'eramū ene je mepyukaa wā nupe”, 'jau ēē 'ga upe. ⁴ A'ere 'ga naani. Noje'egi futari aipo 'gā nupe. A'eramū ēē ojewyia 'ga ree nū. A'ere ēē ojewyru'japa 'ga ree nū. Ojewyjewyia akou 'ga ree, oporogytau 'ga upe. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: “Ku'jywa 'ga miamū je 'ā nopojeuwi jepi re'ā. Ae 'gā taetu je 'ā nopojeuwi jepi re'ā”, 'jau 'ga ojeupe. ⁵ “A'ere pa 'ā koa majawera ēē je mopiro'ysāy'sagi nū”, 'jau 'ga ojeupe. “A'eramū pa je ēē karaemā rerawarera 'gā nupe ēē karaemā mepyukaa kwy”, 'jau 'ga 'ūina ojeupe. “Kasi a'e pe ēē ruru'jau'jawi 'au je marukare'ema ne nū kwy”, 'jau 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁶ —Aipoa 'wyrriari 'ga nia'wyrri. Nakamēsīete rūi 'ga ēē mepyukari 'gā nupe. A'etea 'ā pejemu'e 'ga ree. ⁷ Aipo 'ga kūima'e 'ga nia'wyrri agawewi futat. A'etea 'ga opoat ēē— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ā esage futat. A'eramū 'ga 'ā wemiayuwa 'gā poari futari. Ojeupe oporogyta ma'e 'gā ojere'emamū 'ga 'gā poari futari. ⁸ 'Ga niporomukui futari ae poaa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Tejoru'japa sipo je tejerowiaara 'gā amū nesagi? Je ruru'jawa poromukuran sipo 'gā jemogyi kwaiwete je rerowiaa? Kwaiwete tejerowiaara 'gā nesaga je afutat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē je rerowiaarareteramū pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega pejeojere'emamū futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Mukūja 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe

⁹ A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jawamū nū. “Je jeresageay. Tekotee 'gā nia'wyrri. A'ere 'ā je jeresage” 'jara 'gā nupe te 'ga 'i.

¹⁰ —Mukūja kūima'e 'gā awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytau 'ga upe. Majepeja 'ga fariseua. A'eramū ajepeja 'ga 'wyrriara upe ka'aranūū pyykara 'ga. ¹¹ A'eramū fariseu 'ga ojemome'wau u'ama Ku'jywa 'ga upe. “Na'gā 'jawe rūi je rekoi ene reape, ki Ku'jyp”, 'jau 'ga 'ga upe u'ama. “Amumera 'gā te aje 'ā muna'ywamū ako ene reape. A'ere je 'ā nanarūi. Naapoa'uweri je 'ā mama'e tywera ene reape tekou, ki Ku'jyp. 'Gā 'ā nako esagei futari ene reape. A'ere 'ā je te je reko esagei ene reape”, 'jau 'ga oporogytau u'ama Jarejuwarete 'ga upe. “Gā 'ā okou futat ajumireko are. A'ere je 'ā nanarūi. Nokoa'uweri je 'gā

nemireko are. Je 'ā na'gā 'jawe rūi futat. Kwe 'ga te 'ā 'wyriara upe oreka'aranūū pyykara te", 'jau 'ga, ajepeja 'ga kūima'e 'ga mome'wau u'ama Ku'jywa 'ga upe. "Nia'wyri 'ga. A'ere je na'ga 'jawe rūi. ¹² Mukūi 'ara rupi je 'ā teporogytau tekou enee ty'ara rerekou. Teka'aranūūa miamū je 'ā imonou ene upe jepi. Teis ka'aranūū je majepeja monou enee jepi", 'jau 'ga u'ama oporogytau Jarejuwarete 'ga upe numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga nuenuwi. Ojeupe etee futat 'ga 'i u'ama— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹³—A'ere 'wyriara upe ka'aranūū pyykara 'ga awau u'ama ojetee oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'ga kūima'e 'ga werojenosī otywera enu'ama. A'eramū 'ga a'eramū wowowyre'emamū u'ama oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. "Je 'ā jetywerete tekou enee jepi. Ejemuaēm je ree, ki Ku'jyp", 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū aipo 'ga 'eramū Janeruwarete 'ga 'ga tywera moia 'ga wi. A'eramū 'ga a'eramū 'ga katu'oka. Otywera renosiārera 'ga Ku'jywa 'ga ikatu'oka. ¹⁴ Aipo 'ga ikatu'ogipyra 'ga esage akou Janeruwarete 'ga upe. Ajepeja 'ga naani. Nia'wyri 'ga 'ga upe. Wog ipe—'gā jewyramū 'ga remikatu'ogera 'ga etee futat wesageramū akou 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

—"Je jeresage" 'jara 'gā Janeruwarete 'ga nafutari. Aipo 'jara 'gā nojekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga "je 'ā jetywerete" 'jara 'gā katu'ogi. Aipo 'jara 'gā etee ojekatu'ogukat Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama, 'gā mu'jau ee.

Jejui 'ga kunumī 'gā netee

(Mateu 19.13-15; Maku 10.13-16)

¹⁵ Anure amumera 'gā wa'yra 'gā nerua Jejui 'ga upe:

—Orera'yra apyte'rarimū epo emono a'i kī'ī— 'jau 'gā erua 'ga upe. —Jarejuwarete kīā upe eporogyta wā nee. A'eramū Janeruwarete kīā ojekau esage wā nee, aru'e ore enee kī'ī— 'jau kūjāmera 'gā 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga remimu'e 'gā 'gā nesakawe 'gā 'i 'gā nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gā 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamū. Nepe-maruukari 'ga porogyta 'ga 'amamū— 'jau 'ga remimu'e 'gā 'gā nupe.

Aipo 'gā 'eramū Jejui 'ga oje'ega wemimu'e 'gā nupe:

—Naani. Peapo awi aipoa. Tene kunumī 'gā nuri je pyri— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū futat 'ga kunumī'ī 'gā nenūina:

—Pe'je pejejua je pyri— 'jau 'ga kunumī 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau:

—Janeruwarete 'ga kunumī 'gā afutat wemiayuwamū — 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁷ —Kunumī 'jawewara 'gā nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyriaramū. Kunumī 'gā ojemogypyk te Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gā 'ga upe. 'Gā 'jawe pejemogyramū 'ga pē katu'ogi. Kunumī 'jawewara 'gā etee te Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū. A'ere 'ga ojee ijemogypyke'ema 'gā Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuwamū. Nakunumī 'jawe rūi 'gā. A'eramū 'ga 'gā mogyawe'em wemiayuwamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga poronupawet

(Mateu 19.16-30; Maku 10.17-31)

¹⁸ A'ere judeu 'gā 'wyria'ri 'ga amū awau oporogytau Jejui 'ga upe:

—Jejui. Ene 'ã eneresage. Ma'ja te je aapo 'awamũ tejee, temanũ re ywag ipe tejesawamũ, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamũ?— 'jau 'ga opononupa ee 'ua Jejui 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ “Ene 'ã eneresage” 'jau jee ejua 'ũ? Janeruwarete 'ga etee te esage ma'ea kũi. “Ene 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawewara”, ere te jee?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ²⁰—Ymã te 'ã Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. A'ea 'ã erekwaap. “Peko awi pejejuemireko are” 'ea 'ã erekwaap. “Peporojuka awi. Pemunarũ kasi mama'e are ne. Peje'ẽwu'jag kasi 'ga amũ ne. Peanuw etee ki pejejara 'gã”. Mĩmera 'ea 'ã erekwaapap— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramũ 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je kunumĩawe futat aipo aapopap ikue, Moisesi 'ga je'eger imũ etee futat ikue— 'jau aipoa kũima'e 'ga Jejui 'ga upe oje'ega.

²² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamũ mama'e mũ eapo. Ekaraemã eme'ẽmap. A'ere ene ka'aranũũ monou ika'aranũũe'ema 'gã nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi oje'pyri ene manũ re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, enekaraemã monoawera mua enee anure. Ekaraemã me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²³ A'ere 'ga aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'ga 'arasigamũ etee okaraemã are. Kwaiwete te 'ga karaemã. A'eramũ 'ga okaraemã me'ega futare'ema. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga u'arasigamũ awau, Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramũ awau.

²⁴ 'Ga 'arasiga resakawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

²⁵ —Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gã karaemã. A'eramũ 'gã okaraemã are etee wea'aramũ ajemogyau. Okaraemã are etee aipo 'gã jemogypygyi akou. NaJarejuwarete 'ga ree rũi 'gã jemogypygyi ajemogyau. Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega 'gã nuenuwi futari ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã kawaruua 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayramũ ikaraemã kwai ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nijekatu'ogukariweri futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶ A'eramũ 'ga renupara 'gã 'jau 'ga upe:

—Maranuaramũ ajee 'ga ae katu'ogi ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽ nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa numiamũ. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema amũ mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'ea miamũ Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Je katu'og ape” ojeupe 'gã 'eramũ— 'jau etee Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemã arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanẽ futat ako ore ejaa ai'i nũ. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi pẽ nupe pẽnemiejarera apyraapa. Je mome'u are woga rejaarera 'gã, wemireko rejaarera 'gã, weki'ya rejaarera 'gã, wewirera rejaarera 'gã, wenyra rejaarera 'gã, ujara rejaarera 'gã, wa'ya rejaarera 'gã. ³⁰ Mĩmera 'gã nupe Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamũ futat 'ga mama'e monoi 'gã nemiejarera apyraapa. Amanũ re je ree omama'e rejaarera 'gã juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Mateu 20.17-19; Maku 10.32-34)

³¹ Aipo 'gã nupe 'e re Jejui 'ga wemimu'e 'gã nenũina:

—Pejepe'a'i 'gã nui ra'ne. Taporogyta pẽ nupe etee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ojepe'au mytuna 'gã nui 'ua. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamũ. A'eramũ je pẽ muea'aa Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarer are— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

—Ymã te 'ã 'gã ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue, “Anure tamut teja'ya 'ga pẽ nupe 'jau” 'e are rakue. “A'eramũ ia'wre'ema 'gã jera'ya 'ga rerekou tyweaete nipo. ³² A'eramũ nipo 'gã 'ga monou romanũ 'wyrara 'ga po pe 'ga jukaukaa. A'eramũ nipo jefaruu 'gã 'ga kurapa, onymuna 'ga ree, 'ga nupãnupãu, 'ga monou, 'ga mu'ama 'ypeywar are 'ga jywa pypiraa 'ga manũawamũ futat”, 'jau 'ga 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã muea'aa ikwasiaripyrer are. ³³ —“A'ere nipo je imuapya 'ara rupi 'ga moferawi etee nũ”, 'jau 'ã Janeruwarete 'ga 'gã nupe, ikwasiarukaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã muea'aa ee.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Je 'ã pẽneki'yaretea. Janeruwarete 'ga je mut pẽ nupe. A'eramũ 'gã je ree futat poromũ ka'arana kwasiaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga nupe.

³⁴ A'ere 'gã nokwaawi 'ga 'ea. Naeapyoi 'gã 'ga 'e are.

—Ma'ja are te 'ga jane mu'ei?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Ma'eramũ 'ga aipo mome'wau jane?— 'jau 'gã ajaupe.

—Tee. Je nakwaawi ki 'ei— 'jau etee 'gã amũ ajaupe.

Eae'ema 'ga

(Mateu 20.29-34; Maku 10.46-52)

³⁵ Jeriko 'jawa amunawa upe iwaẽm ja'wyja'wyyuamũ eae'ema 'ga amũ 'ũina wapyka peyse pe:

—Ka'aranũ'ũa pemut ape jee— 'jau 'ga 'ũina pe rupi okwap ma'e 'gã nupe.

³⁶ Peyse pe 'ũinaw ipe 'ga 'ũina wapykau 'gã fu are. Kwaiwete 'gã fu renupa 'ũina. A'eramũ 'ga 'jau:

—Awỹja te poromũ ako?— 'jau 'ga wafukaita 'gã nupe.

³⁷ —Jejui 'ga ako, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou— 'jau 'ga amũ 'ga upe.

³⁸ A'eramũ eae'ema 'ga wafukaita Jejui 'ga upe:

—Jejui! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Erejemuaẽm te je ree? Epãjẽ mũ je katu'og ape, ki Jejui— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.

³⁹ A'eramũ 'ga pyu okwap ma'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Epije e'ỹina kũi. Aereau toko re'ã— 'jau 'gã 'ga upe.

A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:
—Jejui! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaëm je ree. Je resag ape, a'e je enee— 'jau 'ga ojero'waro'wau etee wafukaita 'ũina.

⁴⁰ A'eramũ Jejui 'ga awau opytau pe pe.

—Pe'je ajee eae'ema 'ga rerua jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'ga rerua 'ga upe. ⁴¹ Ojeupe 'ga rerurauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te erefutut ejeupe je iapoa?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

—Tamã'ê 'jau nũ, a'e je enee, ki Ku'jyp. Jereapap je ikue— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremã'ê futat nũ. Je rerowiar ape ekou ra'e. A'eramũ je ene mamã'jãu nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴³ A'eramũ 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimũ 'ga mamã'jãu nũ. A'erauwe 'ga amã'jãu awau Jejui 'ga rupi.

—Ene te 'ã eneresage jee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa amamã'êawer are.

'Ga resakara 'gã nanê oje'ega Jarejuwarete 'ga upe nũ:

—Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega 'ga upe.

19

Sakeu 'ga

¹ Jeriko 'jawa amunawa upe owaëmawe Jejui 'ga awau amunawa pyterimũ akou. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. ² A'eramũ Sakeu 'ga opore-sagiweramũ Jejui 'ga ree. Sakeu 'ga ika'aranũũ kwai ma'ea. 'Wyarararete upe ka'aranũũ pyykara 'gã nupe 'ga reni 'wyriaramũ. ³ 'Ga poromũ iporesagiwet Jejui 'ga ree. A'ere 'ga nifukui. A'eramũ 'ga a'eramũ 'ga resake'ema. ⁴ A'eramũ 'ga awau ujãna 'ga renune awau ojeupia 'ywa rupi. Figu 'ywa rakã 'arimũ 'ga awau ojeupia 'ũina, Jejui 'ga kwapawa 'arimũ. “Ko rupi futat nipo 'ga kwawi re'ã”, 'jau Sakeu 'ga ojeupe, awau 'ũina 'ywa rakã 'arimũ 'gã nenune.

⁵ 'Ua Jejui 'ga owaëma 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga amã'jãu 'ga ree. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Sakeu. Ere ejua ejypa. Too ene rupi ene'wyr ipe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶ A'erauwe 'ga 'ua ojypa. A'eramũ 'ga Jejui 'ga rerawau oje'wyr ipe. A'eramũ futat Sakeu 'ga aku'iramũ 'ga rerawau oje'wyr ipe.

⁷ A'eramũ aipo resakarera 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Nokwaawi 'ga Sakeu 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Sakeu 'ga 'ã 'wyriararete upe janeka'aranũũ pyykara. A'eramũ 'ga ia'wyr'e'emamũ akou. Nia'wyr'i ka'aranũũ pyykara 'gã najuejue etee. Amunarũ ma'e 'gã juejue te 'ã. A'etea Jejui 'ga oo 'ga 'wyr ipe jã'nũ'ũ— 'jau 'gã Jejui 'ga ago'wau 'upa.

⁸ Ojemi'war ire Sakeu 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Apoit je tetywer awi 'awamũ. A'eramũ je tekaraemã mojo'oka ikaraemã'e'ema 'gã nupe. Amumera 'gã nui je ka'aranũũ reroou re je ka'aranũũ monoi 'gã nupe nũ. Irũpãwê juejue je imonoi 'gã nupe nũ, 'gã nui eruripyrona mepyau 'gã nupe nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau wesakara 'gã nupe:

—Ko 'ga kũima'e 'ga judeua futat. A'etea 'ga mama'e tywera wapo akou rai'i. A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga 'ga katu'ogi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁰—Je 'ã pēneki'yraretea futat. Ma'eramũ 'ã je ruri oka'jam ma'e 'jawewara 'gã nekaa tekou. Jeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã oka'jam ma'e 'jawewara futat ajemogy. A'eramũ je 'gã nekaa te tejua etee. 'Gã katu'okawamũ tejua etee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Kũima'e 'ga remiayuwa 'gã mome'uawet

(Mateu 25.14-30)

¹¹Jerusarega pyri awauwe 'ga rupi oo ma'e 'gã 'jau ajaupe:

—Sawaēm ja'wyja'wy jane Jerusarega upe ra'e. 'Awamũ futat nipo 'ga rekoi 'wyrriaramũ janee— 'jau 'gã ajaupe.

¹²A'ere Jejui 'ga nuenuwi agawewi futat 'gã 'ea. A'etea 'ga okwaap aipo 'gã 'ea ajaupe. A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jawamũ.

—'Wyrriararete 'ga ika'aranũũ kwai ma'e 'ga renũina. “Ere ejua 'au je pyri. Tomono ene 'wyrriaramũ 'gã nupe 'jau”, 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe. Mukuu 'wyrriararete 'ga rekoi.

¹³—A'eramũ 'ga oo enunewe wemiayuwa 'gã nupe oporogytau. Teis 'ga remiayuwa 'gã pytuna. A'eramũ 'ga ka'aranũũ 'ywope'i monou 'gã nupe. “Oo je teatau pē nui. A'eramũ je ka'aranũũ 'ywope'ia monou pãwē pãwē pē nupe. A'eramũ pēē pejewau imomytuna jee je ruru'jawe'emauewē”, 'jau 'ga 'gã nupe, ka'aranũũ monou 'gã nupe. Oporogytapaw ire 'ga awau 'gã nui.

¹⁴—A'eramũ 'ga 'wyr ipewara 'gã amũ 'ga futare'ema 'wyrriaramũ 'ga rekoa. “Kuu. Nia'wyr'i 'ga. Nifutari jane 'ga 'wyrriaramũ 'ga rekoa jarejee”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'gã amũ monou imoporogytaukaa 'wyrriararete 'ga upe. “Narafutari ore 'ga 'wyrriaramũ orojeupe 'ga ruwa”, 'jau 'gã oje'ega monou 'wyrriararete 'ga upe.

¹⁵—A'ere 'wyrriararete 'ga nomojerowiari 'gã je'ega. A'eramũ 'ga 'ga mogou 'wyrriaramũ 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'wyrriaramũ omogo re 'ua ojewya oje'wyr ipe nũ. Owaēm ire 'ga wemiayuwa 'gã nenũina. “Maran gatu nipo 'gã jeka'aranũũa rerekoi rai'i?” 'jau 'ga ojeupe. “Ika'aranũũ kwaiwete sipo 'gã nai'i?” 'jau 'ga ojeupe.

¹⁶—A'ere 'ga amũ 'ua owaēma 'ga upe nũ: “majepē'i etee agawewi ako ka'aranũũa eremut jee ikue. A'ere 'awamũ je imomytuni teis enee ai'i”, 'jau 'ga 'ga upe erua.

¹⁷—“A'jea futat. Majepē'i etee agawewi ako je imonoi enee ai'i. Ene 'ã jeremiayuw esagea futat. A'eramũ je a'eramũ ene monou teis amunawa mo'wyrriaa”, 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁸—A'ere 'ga amũ 'ua nũ. “Majepē'i etee ako eka'aranũũa eremut jee ikue. A'ere je imomytuna sīku 'awamũ ene upe”, 'jau 'ga o'wyrriara 'ga upe.

¹⁹—“A'jea. 'Awamũ je ene monoi 'wyrriana'nñnamũ sīku amunawa mo'wyrriaa”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰—A'ere 'ga remiayuwa 'ga amũ 'ua nũ. “Kweramũ eneka'aranũũa. Namomyi etee je. Akyje te je ene wi. A'eramũ je iauwana taity pirera pype imima erekou muna'yw awi ai'i. ²¹Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ã ene. Ejemepya te 'ã erefutat ka'aranũũ pyu. A'eramũ 'ã ene eporowyky are jēmī ejea'are'emamũ. A'eramũ je tekyjau ene wi ai'i, eneka'aranũũa momyawe'em ene wi ai'i”, 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe.

22 —A'eramũ 'wyrriara 'ga amara'neeteeteramũ 'ga ree. “Nenea'wyrri futari te 'ã ene. Erekwaaap futat te 'ã jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'jau jee. 'Emepy ekoete ate te 'ã erefutat ka'aranũũ pyu. A'eramũ 'ã ene eporowyky are jẽmĩ ejea'are'emamũ', ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranũũa etee je afutat”, 'jau 'wyrriararete 'ga aipo 'ga upe. 23 “Ma'eramũ sipo ene imomytune'ema jee rai'i? Je upe imomytuna ene ifutare'emamũ amunipo 'ã eremono ka'aranũũ rerekwara 'gã nupe rai'i kũi. A'eramũ amunipo 'ã 'gã jeka'aranũũ momyawera mepyau enee jee rai'i kũi”, 'jau 'wyrriara 'ga aipoa kũima'e 'ga upe.

24 —A'eramũ 'ga 'jau ojeypyriwara 'ga upe: “Ere ka'aranũũ ppyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranũũ ppykarera 'ga upe”, 'jau 'ga 'ga upe.

25 —A'eramũ 'ga 'jau 'wyrriara 'ga upe: “Naani kũi. Kwaiwete 'ga ma'ea kũi. Teis 'ga ma'e pytuna kũi”, 'jau 'ga 'ga upe.

26 —A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: “A'jea futat. Ereko esageara 'gã opygyu'jap futat nũ”, 'jau etee 'ga 'gã nupe. “Ereko esage'emara 'gã te ajee nuerekoi futari. Erekopyrera miamũ futat 'ga erekowe'em”, 'jau 'ga 'ga upe.

27 —A'ere 'ga 'jau 'gã nupe nũ: “A'eramũ pẽẽ 'awamũ je ree iporomutare'ema 'gã nerua iapisaupap 'au je rowase. Narafutari ore 'wyrriaramũ 'ga rekoa 'jarera 'gã nerua iapisau je rowase”, 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jawamũ.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Juã 12.12-19)

28 Aipo mome'upaw ire Jejui 'ga watau wemiayuwa 'gã nenune. A'eramũ futat 'gã awau 'ga rewiri. 29 A'eramũ 'gã awau owaẽma ywytyra upe. Oriweira 'jawa upe owaẽma. Kwaiwete aipoa 'ywa oriweira 'jawa peu. A'eramũ 'gã a'eramũ ywytyra renũina, Oriweira 'jau jupe.

Mukũja amunawa 'upa aipoa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mĩmera amunawa 'upa ywytyra pyri. 30 A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã amũ nupe, mukũja 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaẽma iruu-peuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pẽẽ kawaru'i mũ resaka. Nuatai we 'gã amũ i'arimũ. A'ea ki perut iamoiia jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 31 —“Ma'eramũ te peko ee?” pejejeupe 'gã 'eramũ ki “Janejara 'ga te e'i ore ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga ore ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pẽ nupe nũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

32 A'eramũ 'gã awau kawaru'i resaka. 'Ga je'eg imũ etee futat 'gã kawaru'i resaka. 33 Kawaru'i amoiramũ, ijara 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽẽ pejekou ee ki 'ei? Ma'eramũ pẽẽ iamoiia ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

34 A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Janejara 'ga te e'i ore ko: “Kawaru'ia pekwap amũ rerua jee ra'ne”, e'i 'ga ore ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nũ— 'jau 'gã 'ga upe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

35 A'eramũ 'gã erawau Jejui 'ga upe. A'ere 'gã amũ opiara mososoka imonou kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga upe. A'ere 'gã kawaru'i ppyka Jejui 'ga upe 'ga apykawamũ. 36 A'eramũ Jejui 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimũ. A'ere 'ga rupi oo ma'e 'gã awau ujãna 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamũ. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamũ 'gã iapou.

Ymã 'gã aipo apou 'wyrriararete upe rakue, 'ga ree opojejuka re-saukaawamũ rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ iapou Jejui 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'awamũ 'wyrriaramũ janee— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

³⁷⁻³⁸ Ywytyra awau wããpyramũ Jerusarega upe. Jerusarega 'upa ywytyray 'arimũ. Jerusarega rerowykawe 'gã ajatykau wafukaita ajaupe:

—Janeruwarete 'ga esage futat ra'e. Koromũ futat Jejui 'ga, Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Kwaiwete 'ga 'gã moferawi. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nanẽ 'ga okatu'ok nũ— 'jau 'gã ajaupe wafukaita. —A'ea ore aruesak ai'i. Janeruwarete 'ga 'ã ene mua— 'jau 'gã ajaupe.

Kwaiwete 'gã awau Jejui 'ga repejãna. A'eramũ 'gã a'eramũ awau akou meewei. A'eramũ 'gã amũ 'jau 'ga upe wafukaita:

—Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera.

Ene ree 'ã Janeruwarete 'ga ta'waramũ akou oree.

Ywagipewara 'gã najuejue etee opy'ata'waramũ ajemogyau nũ.

'Ga te 'ã ene mut ore'wyrriarareteramũ.

Ene 'ã eneresage ekou oree.

A'eramũ ene 'awamũ ekou 'wyrriarareteramũ oree—

'jau 'gã 'ga upe.

A'ere 'gã amũ 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree jepi. Ene 'ã Jejui 'ga eremut oree. Eneje'eg imũ futat 'ga ruri. Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa Jejui 'ga ree.

³⁹ A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Jejui! “Aipo pe'je awi”, ere 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga upe te aipo jane 'i jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. 'Gã je'ege'em ire amunipo 'ã itaa we futat ije'egi jee je muorypa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga ajemuaẽma Jerusareg ipewara 'gã nee

⁴¹ Jerusarega pyri katu katu awauwe Jejui 'ga amã'jãu amunaw are. A'eramũ 'ga u'arasigamũ. A'eramũ futat 'ga ajaa'wau. “Jerusareg ipewara 'gã Jeruwarete 'ga je'ega renupare'ema”, 'jau 'ga ojeupe.

⁴² —Je 'ã ae katu'okara futat. Je 'ã Jarejuwarete 'ga mota'waara pẽ nupe. Je rerowiarãmũ nipo 'ga ota'waramũ akou pẽ nupe. Aipo pẽẽ ikwaawa je afutat numiamũ. A'ere 'ã nepekwaawi futari. Ikwaaw ire amunipo 'ã ia'wyre'ema 'gã nepẽ nereko tyweri— 'jau 'ga amã'jãu Jerusareg are. ⁴³ —A'ere 'ã Jerusareg ipewaramũ nepẽpromutari je ree. A'eramũ nipo ia'wyre'ema 'gã anure 'ua pẽ'wyrã osõu pẽ nee. A'eramũ nipo pẽẽ mũ pejeka'jame'ema futat. Tujageyra pyu pẽ osõu. ⁴⁴ A'eramũ nipo 'gã pẽ'wyrarete mateepapa pẽ nui— 'jau 'ga 'ũina. —Pẽẽ nanẽ futat pẽ apisaupap katu katu nũ. Nepeka'jami futari nipo pẽẽ mũ. Kunumĩaky'ria we futat nipo 'gã wapisipap katu katu. Pẽnoga we futat etyka nipo pẽ nui. Iku'jo'joka pẽ nui imuãmuãina pẽ nui. Janeruwarete 'ga 'ã je mut ae katu'oka. A'ere 'ã nepẽpromutari je ree. A'eramũ 'awamũ mama'e tywera ojeapou pẽ nupe— 'jau 'ga 'ũina amã'jãu 'gã 'wyr are.

A'eramũ futat 'ga ajaa'wau.

Wyra me'egara 'gã mũ'ëawet

(Mateu 21.12-17; Maku 11.15-19; Juã 2.13-22)

⁴⁵ 'Gã 'wyrarete upe owaëmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i awi. A'eramũ 'ga awayayau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Irãã'ã wyra me'egara 'gã nuwamũ. A'eramũ Jejui 'ga amara'neramũ 'gã nee:

—Pe'je pejewau peje'jãu 'aw awi. Nawyra me'egawa rũi te 'ã. Jeruwarete 'ga mogytaawa te 'ã 'oga— 'jau 'ga wyra me'egara 'gã nupe, 'gã karaemã muãina, 'gã neymawa mopyamãu 'gã nui. A'ere 'ga 'jau 'gã nupe:

⁴⁶ —Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue. “Jemogytaawa 'og ipe 'gã nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa rakue. 'Au futat Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ã pemÿi pejemunarũawamũ ete. Pejejemawa etee 'ã pëë erua ime'ega erupa 'au. “Pe'je pejejua jereymawa mua iapyau Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'ã pëë 'gã nupe pejejupa. A'ere 'ã pemepyuukat pejejaupe epy apyraapa. Pejemunarũmũ 'ã pejejupa pejejoka'aranũũ are— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyräfena 'gã nupe. —A'eramũ pëë pejewau 'aw awi peje'jãu— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, amara'neramũ 'gã nee.

⁴⁷ A'eramũ Jejui 'ga awau ai'iwe ai'iwe 'jau, 'ga awau 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwaiwete 'ga ree iporomutare'ema 'gã. Mainana 'wyrriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã, 'wyrriari 'gã. Mĩmera 'gã amara'neramũ 'ga ree. 'Ga juka are 'gã afuweramũ.

⁴⁸ A'ere 'gã najukaarũi 'ga. Kwaiwete wejue Jejui 'ga ree iporomutat ma'e 'gã jemogyi. A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui, 'ga juka ekoete awi. Nokoi wejue Jejui 'ga tesirũgatu 'gã nupe. A'eramũ 'gã a'eramũ 'ga jukawarũ'em.

—'Ga ree janereko ekoeteramũ 'ga ree iporomutat ma'e 'gã jane apisi ne— 'jau 'ga ree imara'ne ma'e 'gã ajaupe.

20

“Awÿja rer imũ te erejot?” Jejui 'ga upe 'gã 'eawet

(Mateu 21.23-27; Maku 11.27-33)

¹ Uwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga akou 'gã mu'jau 'ga ree:

—Pejetywer awi pëpöiweramũ Janeruwarete 'ga pë katu'ogi futari, pë mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

² A'e pype mainana 'wyrriara 'gã 'ua oje'ega Jejui 'ga upe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee, judeu 'gã 'wyrriari 'gã. Mĩmera 'gã 'ua oje'ega 'ga upe:

—Awÿja rer imũ te erejot rakue? Awÿja pãjë mũ te mama'ea ereapo? Awÿja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

³ A'eramũ Jejui 'ga nanë 'jau 'gã nupe nũ:

—Pe'je ajee pëë na'ne imome'wau jee 'ũ. ⁴ Awÿja je'eg imũ ajee Juã Batista 'ga ruri ae pymãau 'y pe rakue 'ũ? Jarejuwarete 'ga je'eg imũ te 'ga ruri rakue? Kũima'e 'ga amũ je'eg imũ te ra'u nũ?— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

⁵ A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'jara sa'e te jane 'ga upe? — 'jau 'gã ajaupe etee futat. — “Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'ga ruri” ojeupe jane 'eramũ te 'ga “te a'etea neperowiari 'ga” 'ga 'i jane nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. ⁶— “Kũima'e 'ga

je'eg imū 'ga ruri", 'ga upe jane 'eramū nipo tekotee 'gā jane apisi ete ita pyu nū'ū. "Juā 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee" e'i 'gā jepi. A'eramū nipo 'gā aipo jane 'eramū amara'neramū jane ree ne nū a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe. ⁷ A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juā 'ga muarera 'ga nū'ū— 'jau 'ga o'meramū 'ga upe.

⁸ A'eramū Jejui 'ga nanē 'jau 'gā nupe nū:

—Je nanē temuarera 'ga namome'ui futari pē nupe nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gā

(Mateu 21.33-46; Maku 12.1-12)

⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Peapyaka jeje'eg are. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawanū ee, pē mueapyou ee— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kūima'e 'ga amū y'wa 'ywa rakā otym. Kwaiwete uwa 'jawa 'ywa rakā 'ga otym oko pe. A'eramū ijara 'ga 'gā amū monou uwa ko raaranamū ojeupe. "Y'wa mū jema'ea futat. Emyreramū te ajee pēma'e futat pēporowykawera repya futat", 'jau ijara 'ga 'gā nupe. A'ere 'ga awau watau 'gā nui. A'eramū 'ga namutamutat akou muku 'gā nui. ¹⁰ Uwa atyarama upe iwaēmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'ga amū monou oma'e uwa 'a piaramū. A'ere ko raarana 'gā 'ga nupānupāi etee 'ga monou 'ga mojewya. Nan etee futat 'ga monou. ¹¹ Aipo 'ga waēm ire ko jara 'ga 'ga amū monou nū, oma'e piaramū 'ga 'ga monou numiamū. A'eramū 'ga awau owaēma uwa ko pe. "Uwa pemut amū jee, e'i ijara 'ga pē nupe", 'jau 'ga iaarana 'gā nupe. A'ere 'gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. 'Ga pyygi etee 'ga nupānupāu 'ga rerekou nū. A'erauwe 'ga ojewya awau nū. "Namuri etee 'gā amū jee ki 'ei. Je nupānupā etee 'gā je mua je mojewya nū ki 'ei. Ene agawewi ako je mono ape ai'i. A'etea 'gā nojepojeuwi etee ki 'ei", 'jau 'ga 'ua ijara 'ga upe imome'wau.

¹²—A'eramū 'ga 'ga amū monou nū. A'ere 'gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. ¹³ A'eramū ko jara 'ga 'jau ojeupe: "Ma'ja ajee je aapo 'gā nupe 'ū? Teja'yra 'ga pa je omono nū kwy", 'jau 'ga ojeupe. "Jera'yra 'ga nā'ā jeremifutararetea re'ā. A'etea pa je 'ga omono 'gā nesaka kwy. 'Ga nipo 'gā opojeup re'ā. Jera'yra 'ga ree nipo 'gā pojyramū re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁴—A'ere nipo 'gā 'ga ra'yra 'ga resakawe 'gā 'i ajaupe: "Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re", 'jau nipo 'gā ajaupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁵—A'eramū 'gā 'ga pyyka 'ga rerawau enuēma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gā nerekoī? ¹⁶ 'Ga futat oo ko raarana 'gā apisau. A'ere nipo 'ga 'gā amū monou 'gā py'rau oko raaranamū nū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

A'eramū aipo renupara 'gā 'jau 'ga upe:

—A'jea futat sipo 'gā 'ga ra'yra 'ga jukai?— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue. Je ree futat 'gā ka'arana kwasiari rakue.

“Mia ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gã ajaupe, ita monou imomoa ajai.

A'ere 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imyina tenawera pype 'oga ypywotypawamū”,

'jau 'gã ka'arana kwasiaa je ree rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁸ —'Ga amū nipo u'aa ita 'arimū. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amū 'arimū ita 'ar ire a'e 'ga ku'jo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamū iapoī pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga upe fariseu 'gã 'eawet

(Mateu 22.15-22; Maku 12.13-17)

¹⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã, mainana 'wyrriara retee amara'neramū Jejui 'ga ree.

—Jane upe futat nipo ajee 'ga 'i u'ama— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee sipyyk 'ga 'ū— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere 'gã kyjei etee Jejui 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nui. A'eramū 'gã 'ga ppyke'ema.

²⁰ A'eramū 'gã 'ga rerekou weape etee. 'Gã amū 'gã imepyau imonou 'ga rewiri 'ga resakawamū:

—Pe'je pejewau 'ga renupa pejejemogyau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramū 'gã awau 'ga rewiri akou 'ga renupa.

—Tepeenup 'ga 'wyrriararete 'ga kurawa 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe. —'Wyrriararete 'ga kurawamū sipyyk 'ga 'jau. A'eramū 'wyrriara 'ga 'ga jukaukaa janee 'jau— 'jau 'gã aipo 'gã nupe, 'ga rewiri imonopyra 'gã nupe.

²¹ A'eramū imepypyra 'gã awau oporonupa ee 'ga upe:

—Jejui. A'jea futat 'ā ereporogyta esage. Nereporogyta ekoetei 'ā ekou. A'jea futat 'ā erejejuka pāwē pāwē ore ree. A'jea futat te ore mu'e ape mama'e are— 'jau 'gã Jejui 'ga upe oporonupa 'me ee. ²² —A'eramū ene 'awamū 'jau ore. Jane 'ā judeua. Simono te jane ka'aranūia 'wyrriararete 'ga upe? Naani te ra'u nū? Najudeu arūi te 'ā 'wyrriararete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanūa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gã oporonupa 'me Jejui 'ga upe.

²³ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. “Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamū. Siesak 'ga 'wyrriararete 'ga kurawa 'jau, e'i 'gã jee numiamū”, 'jau 'ga ojeupe. ²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ka'aranūi 'ywope'ia pemut amū jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mū ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'gã amū imonou 'ga upe:

—Kweramū ajee 'wei— 'jau 'gã imonou 'ga po pe.

A'eramū 'ga esaukaa 'gã nupe:

—Awyja ra'agawa te 'up ee?

—'Wyrriararete 'ga ra'agawa 'up ee!— 'jau 'gã 'ga upe.

—Awyja rera ajee 'awamū ojekwasiat 'upa ikupe katy nū?— 'jau 'ga esaukaa 'gã nupe.

—'Wyrriararete 'ga rera futat 'up ee— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁵ —'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramū pēē imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶ A'eramū 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gã oporesagamū etee 'ga ree:

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nũ'ũ. Nakurawi futari 'ga 'wyrirarete 'ga janee jã'nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.
A'eramũ 'gã ajemogyau etee futat.

Oferap ma'e are 'gã mu'eawet
(Mateu 22.23-33; Maku 12.18-27)

²⁷ Ko'iko'i ete satusu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe nũ. Aipo 'gã e'i ajaupe: “Amanũ re ae noferawu'jawi. Amanũmũ ae teepawamũ ywawuje futat”, 'jau agawewi satusu 'gã ajaupe jepi. A'etea 'gã 'ut imome'waukaa Jejui 'ga upe. ²⁸ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga' 'e'i 'gã enee jepi. A'eramũ ene ore mueapyo katuu mama'e are. Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Kũima'e 'ga amũ nipo amanũ wa'yre'emaue. A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ãẽ rerekou nũ. A'eramũ nipo 'ga wa'yramũ ãẽ pype. A'ere nipo 'ga ra'yr ypya amanũ ma'efera 'ga ra'yrrera 'jawe futat”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ A'eramũ 'gã oporogytau'japa nũ:

—Kũima'e 'ga amũ nipo 'ga ra'yra sete. A'eramũ nipo u'ar ypy ma'efera 'ga kũjã mũ rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emaue 'ga manũ jui. A'eramũ 'ga wemireko ãẽ rejaa wewirerera 'gã nupe. ³⁰ A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirerera 'ga amũ ãẽ rerekou 'ga py'rau nũ. ³¹ Ojopy'rapy'rau etee 'gã ãẽ ree, ajamanũ re. A'ere 'gã nata'yri'i futari ãẽ pype. ³² Ojee 'gã jomoypaw ire ãẽ nanẽ amanũmũ nũ. ³³ A'eramũ nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamũ sipo ãẽ menaretea?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. —'Gã juejue futat ãẽ wereko kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Au etee te 'gã nemirekoramũ kũi. ³⁵ A'ere oferap ma'e 'gã nuerekou'jawi kũjãa. Niporerekoweru'jawi 'gã kũjã are. Kũjãmera 'gã nanẽ omenariwere'emamũ futat nũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁶ —Ywagipewara 'gã 'jawe futat 'gã jemogyi amanũ'u'jape'ema futat. Janeruwarete 'ga 'gã omoferap imogyau nũ. A'eramũ 'gã a'eramũ 'ga ra'yramũ futat ajemogyau. ³⁷ Ymã te 'ã Moisesi 'ga jane mu'e'i ae feraw are rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Ka'a'ia je upe imueny re Janeruwarete 'ga oje'ega jee ikue: Je 'ã Eneruwaretea, 'jau 'ga oje'ega jee ikue”, 'jau Moisesi 'ga imome'wau rakue. “Je te 'ã Eneruwaretea. Enepytuna 'gã Nuwaretea je. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã Nuwaretea je ako, 'jau 'ga jee ikue”, 'jau Moisesi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁸ —Aipo 'gã amanũ futat rakue numiamũ, Moisesi 'ga tywe'emaue futat rakue numiamũ. A'ere 'gã 'aga namanũi futari. Ateepawe'emamũ futat 'gã 'aga. A'eramũ Janeruwarete 'ga poromũ 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gã 'aga tywe'em ire amunipo 'ã 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga ae ruwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

³⁹ A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—A'jea futat— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴⁰ A'ere amumera 'gã noje'egi futari ajemogyau. Ojenosĩ 'gã 'ga wi. A'eramũ 'gã oje'ega'ema futat 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret

(Mateu 22.41-46; Maku 12.35-37)

⁴¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran sipo ajee Ku'jywa 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyreramū wējēmī 'ga rekoī nū? Ymā te Davi 'ga manūi rakue. ⁴²⁻⁴³ Davi 'ga futat ka'arana okwasiat inuga janee rakue, Saumu 'jawa ka'aran are 'ga ikwasiani inuga janee rakue:

“Ga te eteetea. Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe:

‘Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepājēreteja je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyrriaramū 'gā nupe najuejue etee.

Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū je ene magwawukari.

A'eramū ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Jejararete 'ga upe ai'”,

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁴—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramū sipo ajee Davi 'ga 'i “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nū?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

⁴⁵ Mytuna 'gā ajemogyau Jejui 'ga porogyta renupa. A'ere 'ga ojerowaka oje'ega wemimu'e 'gā nupe:

⁴⁶ —Pejea'gu ki Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nui — 'jau 'ga 'gā nupe. —'Gā 'ā e'i ojeupe: “Je kūima'eeteetea”, e'i 'gā 'ā ojeupe ajemogyau, waity fuku rerekou. A'eramū 'gā ataramū 'gā naitya ajasimana 'gā nee. “Tiporesag ete 'gā je ree 'jau”, 'jau 'gā akou ojeupe. Wapeje'ega tāmējē 'gā ifutaa. 'Wyrriara apykawa 'arimū etee wapyka awau pejejatykaaw ipe. Ojemi'waaw ipe nanē nū 'wyrriara renawa 'arimū etee wapygiweramū ojemi'waa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁷—Kūjā men manū ma'e 'gā nupe nanē 'gā 'jau: “Je tamaenun tekou enekaraemā are 'jau”, 'jau futatee 'gā 'gā nupe. “Je tareko esage enekaraemā enee 'jau”, 'jau futatee 'gā 'gā nupe. A'ere 'ga etee 'gā karaemā pygi ojeupe, ka'aranūia nanē nū. A'eramū 'gā 'jau ojeupe etee futat: “Kwakwai'i teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gā je kwaawi mama'e tywera je iaporamū ne kwy”, 'jau 'gā ojeupe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'ega monou fukuu 'me futat Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweri 'gā nemiaapo tyweawer are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

21

Imen manū ma'efera ēē remimonofet

(Maku 12.41-44)

¹ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'ūinaw ipe Jejui 'ga ose ma'e 'gā nesaka 'ūina. Ika'aranūi kwai ma'e 'gā ka'aranūi monou yrū pype Jarejuwarete 'ga upe kwaiwete. ² 'Gā nesepaw ire majawera ēē mū 'ua osou 'og ipe. Nika'arani ēē akou. Itywerete ēē akou. A'etea ēē oka'aranūi ywope'i omono ipype. Mukūi'ī etee ēē imonou ipype. Naepyi agawewi ēē remimonofera. ³⁻⁴ ēē resakawe Jejui 'ga 'jau ojeupi oo ma'efera 'gā nupe:

—Kweramū kūjāa ēē imen manū ma'efera ēē. Nitywa'uweri agawewi ēē mama'ea. A'etea ēē oka'aranūi monoupap futat yrū pype. A'eramū

ēē otywe'emamū futat mama'ea ojeupe imuawamū. Ēē remimonofera ika'aranūū kwai ma'e 'gā ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. 'Gā kwaiwete agawewi omono 'ga upe. A'etea 'gā kwaiwete wējēmī wereko ojeupe nū. A'ere ēē ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ēē 'ga upe. Naemyreri futari ēē upe. Wemi'urama muawa we futat ēē omonopap 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Mateu 24.1-14; Maku 13.1-13)

⁵ Anure Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'jau:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Sā'ā ita esagea. Mytuna 'gā ka'aranūū momyi Jarejuwarete 'ga mogytaawa 'oga apoawamū— 'jau 'gā.

⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nomyi'i futari nipo 'gā itaa mū aju'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Maranime sipo aipo 'gā Jarejuwarete 'ga mogytaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je renune 'ut ma'e 'gā nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. Anure nipo kwaiwete 'gā nuri, “Janeruwarete 'ga je mut pē katu'okaramū”, 'jau nipo 'gā 'ua pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. “O'meramū 'gā 'i”, pe'je etee ki 'gā nupe. Kwaiwete nipo 'gā 'gā moryteeu ojee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁹—Anure nipo amutee amunaw awi 'gā nuri 'wyriararete rowajaa 'ga remiyuwa 'gā neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pekyje ne. Nan futat nipo teepaw enune. A'ere nipo naporomū rūi imatepaawa. Naporomū etee rūi futat nipo mama'e rekoi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. ¹⁰ Amunap tesirūmera pypewara 'gā we futat nipo ajuowajat. ¹¹ A'eramū nipo jero'wua ojeupa kwaiwete. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Amumera 'gā nipo opapa kwaiwete ty'ara rerekou. Ywag ipe nanē nipo mama'e mū ojesaukaa pē mogyjawamū. ¹² Jeremiyuwamū nipo 'gā amū pē nereko tyweretei. Pē monou nipo pē munepa pē mu'ama moromunepawa pype. Teepaw enune nipo 'gā pē monoi pē munepa pē mu'ama moromunepawa pype. Pē pyyka nipo 'gā pē nerawau judeu 'gā jatykaaw ipe pē moporogytaukaa. Amumeramū nipo 'gā pē nerawau 'wyriara upe. ¹³ 'Wyriararete upe pejejerooramū ki pēē je mome'wau 'gā nupe. “Jejui 'ga iporokatu'ogiwet pē nee”, 'jau ki pēē 'wyriara 'gā nupe, moromunepawa pypewara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ki je mome'wau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁴—A'eramū “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei”, pe'je kasi ne.

¹⁵ Je te 'gā nupe peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū 'gā “i'me 'ga ra'e”, jawe'em pē nupe.

¹⁶ Pēpytuna 'gā we futat nipo pē mono amū ia'wyre'ema 'gā po pe, pē munewukaa. Pējara 'gā, pēnewirera 'gā, pēneki'yra 'gā, pējekoty'aawa 'gā. Mīmera 'gā miamū nipo pē monou ia'wyre'ema 'gā nupe pē munewukaa. A'eramū nipo 'gā pēē mū jukau futat. ¹⁷ Je rerowiaara 'ā pēē. A'eramū nipo je rerowiare'ema 'gā najuejue etee futat oporomutare'emamū pē nee. ¹⁸ A'ere nipo je nopoiri futari pē nui. Tejejukau esage etee pē

nee. ¹⁹ A'eramũ ki pēē je rerowiaa pejemogyau. Pejepoire'ema futat je rerowiar awi. A'eramũ pēē pejemanũ re pejewau ywag ipe je pyri—'jau Jejui 'ga oporogytau 'ũina 'gã nupe.

Jerusarega retygawam

(Mateu 24.15-21; Maku 13.14-19)

²⁰ —Anure nipo pē nee iporomutare'ema 'gã nuri Jerusarega osõu. Aipo resakawe ki pe'je pejejaupe: “Awamũ nipo 'ã 'gã Jerusarega retygi 'ja”, 'jau ki pēē pejejaupe. ²¹ A'eramũ ki pēē Judeja ywy pe ako ma'eramũ 'gã nesakawe pejeka'jama pejewau ywytyr ipe. Jerusareg ipe ako ma'eramũ nanē pēē pejeka'jamayayau jui. Jũ me ako ma'eramũ pejewawe'em Jerusareg ipe. Jerusareg awi ki peka'jamp futat — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²² —Jefaruua Jerusarega upe iwaẽmauwe futat ki pe'je pejejaupe “owaẽm Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nereko tyweawa upe ra'e”, pe'je ki. Ymã te 'ã 'gã ka'arana kwasiari ee rakue. “A'ere 'ga 'awamũ ikwasiaripyre imũ etee futat iapoi”, 'jau ki pēē — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²³ —Oporiay'iramũ nipo ta'yryrũ ma'e kũjã ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanē nipo nũ. Nujãnarũi eweguu ma'ea. Ta'y'ri'i ma'e nanē nujãnarũi nũ — 'jau 'ga 'gã nupe. —Imara'ne te nipo Janeruwarete 'ga 'ũina. Ika'jame'ema 'gã nipo ako tywerete futat. ²⁴ Ika'jame'ema 'gã 'ga wapisiukat jyu pyu 'gã nupe. Amumera 'gã nipo 'ga ipofarukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã nerawau kwe pe. Ajepeja ywy pe 'gã nerawau imunepa. Jerusareg ipe judeue'ema 'gã 'wyriara 'gã jemogyramũ nipo ojeapou, kwaiwete futat. Janeruwarete 'ga remifutar imũ etee futat nipo 'gã 'ũina. Awau nipo owaẽma 'ga muẽmawa upe. A'erauwe nipo Janeruwarete 'ga 'ga muẽmukari — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

Janereki'yra 'ga ruawam

(Mateu 24.29-35; Maku 13.24-31)

²⁵ —Ywag ipe nanē nipo mama'e mũ jesaukari pē nupe nũ. Jay are, jaytata are, kwar are. Mĩmer are nipo ojesaukaa pē mogyjawamũ. 'Yē'ēa nanē nipo oyyita nũ. A'eramũ futat nipo wyjapetegamũ. A'eramũ nipo pēē pejekyllau ipyamu awi. ²⁶ Ywag ipewara nanē nipo oyyita nũ. Kwat, jay, jaytata. Mĩmera nipo oyyita — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. — A'eramũ nipo pēē ywy pewaramũ najuejue etee pejekyllau jui. Amumera 'gã nipo amanũaipa okyje rerekou. 'Gã kyjea nipo 'gã apisawaipa 'gã mogyau — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁷ —Aipo pēē esag ire nipo pēneki'yramũ je tejua tejewya. Ywasiga rupi nipo tejua tejypa. A'eramũ nipo ywy pewara 'gã je resaka, je ruramũ. Tepãjē mũ nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejua nũ. A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: “Nitywi 'ga amũ ene 'jawe. Ene te 'ã pãjērete. Ene te 'ã esage ma'eramũ. Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawe”, 'jau nipo 'gã jee — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁸ —Aipoa mama'ea pejejeupe ijesaucar ppyrauwe ki pejemogy pejeku'iramũ. Aipo pēē esag ire nipo je anurenure'i je ruri pē nerawau 'aw awi — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁹⁻³⁰ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau ee ikue: —Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jawamũ tejuawa 'ar are — 'jau 'ga 'gã nupe. —Sã'ã ae siaka'gywa potyramũ amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ã ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³¹ Nan tee futat ki je'eawer imũ mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “Ut ja'wyja'wy

Jejui 'ga janee 'wyririamũ akou ra'e", pe'je ki pejejaupe. ³² A'jea futat je 'i. Je'eawer imũ mama'e jeapo resakarera 'gã papa katu katue'emauwe nipo tejuwa tejewya— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³³—Ywaga nipo atEEPawamũ futat. Ywya nanẽ nipo atEEPawamũ futat nũ. A'ere nipo jeremi-mome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imũ etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe ikue.

"Je rura ki peapesak" Jejui 'ga 'eawet

³⁴ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Pe'je pejemogyau je ruru'jawa rapesaka au'jeteramũ futat. Pẽnea'at kasi pejemogyau 'auwara mama'e are etee ne. Maraka apo are etee kasi pejemogyau pejeje'aramũ ne. Kasi a'e pe je rura pẽ mopiryyi erujewi ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁵—Sã'ã ae wyy kwara resage'ema. A'eramũ 'ã ae u'aa erujewi ipype. A'eramũ 'ã ae opiryyjamũ jui. Nan tee futat nipo pẽẽ je jewyra rapesakare'emamũ pẽpiryyi erujewi aipoa mama'e resaka— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁶—A'eramũ pẽẽ pejemogyau pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe, pejeojere'emamũ. "Ku'jyp. Je momoirukat kasi ape eja'yra 'ga rerowiar awi ne. Je poar ape, 'ga rerowiarukaa jee", pe'je ki 'ga upe. "Mama'e tywera je aesak kwaiwete. A'ere je jemogypygyi 'ga ree", pe'je ki 'ga upe. "Najepoiriweri je 'ga wi", pe'je ki 'ga upe. Kasi a'e pe aipo pe'je'emamũ nepeẽma'uweri mama'e tywer awi ne— 'jau Jejui 'ga 'gã mu'jau ee. —Je rerowiar awi pejepoire'ema pejemogyau je ruramũ tepẽku'i 'jau. Pejejuwa pejeku'iramũ je rowase je jewyramũ 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ũina 'gã nupe.

³⁷ Aipo are 'ga 'gã mu'jau akou. Ai'iwe, ai'iwe 'jau 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gã mu'jau. A'ere 'ga kaaruwauwe awau ojepe'au Jerusareg awi. Awau osea Oriweira 'jaw ipe. ³⁸ Ai'iwe 'ga 'gã nerawau nũ. Tekotee 'gã nanẽ awau 'ga rupi nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga porogyta renupa nũ. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype awau 'ga je'ega renupa ajatykau.

22

Jejui 'ga ree ifuewet ma'e 'gã

(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Juã 11.45-53)

¹⁻² Egitu wyy awi judeu ppy ppy 'gã nenũ'ẽawer are wea'awa maraka upe iwaẽm ja'wyja'wyrarauwe mainana 'wyririara 'gã ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nee.

—Maran te jane Jejui 'ga ppygi 'ga jukau?— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere 'gã kyjei 'ga remiayuwa 'gã nui.

—Jerusareg ipewara 'gã iporomutat 'ga ree. Soko kasi 'ga ree mytuna pype ne— 'jau 'gã ajaupe. —Wowase 'ga rerekoramũ 'ga remiayuwa 'gã jane apisi ne. Awotywe'eme te sireko 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

Mainana 'wyririara 'gã nupe Judas 'ga 'eawet

(Mateu 26.14-16; Maku 14.10-11)

³ A'ere 'ga remimu'e 'ga amũ ree mama'eukwaawa 'wyririara ruwi, Judas Iskariote 'ga ree. Jejui 'ga remimu'e 'ga futat numiamũ. A'ere mama'eukwaawa 'wyririara namu'akwaawukari 'ga imogou. ⁴ A'eramũ 'ga awau oporogytau mainana 'wyririara 'gã nupe:

—Je oo Jejui 'ga resaukaa pẽ nupe. Tepepyyk 'ga 'jau. Je akwaap 'ga rekwawa. A'eramũ je pẽ nerawau 'ga rekwaw ipe— 'jau Judas

'ga 'gã nupe. —'Ga upe jarewaēmawe nipo je 'ga retywape pyteri 'ga resaukaawamū pē nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ A'eramū mainana 'gã aku'iramū 'ga ree, aipo 'ga 'eramū.

—'Ga resaukaramū toromepy ene 'jau— 'jau 'gã Judas 'ga upe.

⁶ —Pe'je ki ajee 'wei— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'gã 'jau 'ga upe nū:

—Tene 'ga jepe'ai ra'ne. Emaenun etee ekou ee ra'ne. Ojete 'ga rekoramū toropyyk 'ga 'jau. Jemime toropyyk 'ga 'jau, awotywe'eme 'jau. A'eramū 'ga rewiriwara 'gã ikwaape'ema 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'ga Jejui 'ga rerekou weape.

Jejui 'ga 'gã monou kumi apoawamū

(Mateu 26.17-25; Maku 14.12-21; Juã 13.21-30)

⁷ Awau owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. Maraka fukua te poromū. A'e awi awau owaēma karupa'mī jukaawa 'ara upe. A'e 'ara rupi futat judeu 'gã karupa'mī jukau i'wau.

⁸ Aipo 'ara rupi Jejui 'ga oje'ega Pedro 'ga upe Juã 'ga retee:

—Pe'je pejewau karupa'mī mū jukau eya jarejee— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramū 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ki 'ei? Awŷja rog ipe ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrū rerekwara 'ga peekoat.

¹¹ A'eramū pēē pejewau 'ga rewiri. 'Og ipe 'ga seramū pejeporogytau 'oga jara 'ga upe: "Janejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: 'Ma'ape te je karupa'mī eyra 'ui tejemimu'e 'gã netee?" e'i 'ga kūi. 'Ma'ape te ore kumi apoi?" e'i 'ga enee kūi", pe'je ki 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —"Tajemi'wat tejemiayuwa 'gã pyri 'jau, e'i 'ga enee ko", pe'je ki 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹² —Aipo ojeupe pēē 'e re 'ga tepē neroo ywatewara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aejemi'waawa peu. Ae renawa nanē otywamū futat nū. A'eramū pēē pejejeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ Ojeupe Jejui 'ga 'e re 'gã awau. Awau 'gã 'ga 'eawer imū etee futat esaka. A'eramū 'gã kumi apou maraka are wea'awamū. A'ere Jejui 'ga awau 'gã newiri, wemimu'e 'gã nerawau.

Mani'oko'o'ia y'waya reewe 'gã nupe imonoawet

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; 1 Korītu 11.23-25)

¹⁴ Kumi apopaw ire Jejui 'ga awau wapyka kumi'wawa pyri wemi-ayuwā 'gã netee.

¹⁵ —Karupa'mīa je auwei tekou pē pyri jepi. Ko'iko'i ete 'gã nuri je ppyka je rerekou tyweaete. ¹⁶ 'Awamū 'ā maraka apoawa. Maraka apoawa upe iwaēmauwe 'ā peapo maraka jepi. A'ere je 'awamū etee futat iapoi pē pyri. Pē'wryiat pāwē pāwēnamū tejewya te nipo je iapou'jawi pē pyri nū. 'Aga maraka teepap kamēsīete. Aipo te nipo marakaretereta futat— 'jau 'ga 'ūina 'gã nupe.

¹⁷ A'ere 'ga y'way ppyka, yrū pypewara reramā'jāu ywau eroje'ega 'Uwa 'ga upe:

—Ene te 'ā mama'ea eremut ore— 'jau 'ga 'Uwa 'ga upe.

'Uwa 'ga upe oje'eg ire 'ga itykurukaa 'gã nupe najuejue etee.

18 —Je natykurujawi pē pyri. Tejewyru'japa tāmējē tatykurujap pē pyri 'jau nū— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

19 A'ere 'ga mani'oko'o'i pyyka nū. A'eramū 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga upe oje'eg ire 'ga imonou imo'jau 'gā nupe. 'Gā moykapap mani'oko'o'i pyu.

—Koromū futat jero'oa. Sā'ā mani'oko'o'i jemo'ia. Nan futat nipo jero'oa jemo'i— 'jau 'ga 'gā nupe. —Amanū je pē nupe pē katu'okawamū. A'eramū pēē jemanūawer are pejejea'aramū mani'oko'o'i 'wau pejeje-mogyau pejeojere'emamū. Pejejea'aramū jemanūawer are mani'oko'o'i 'wauwe futat— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

20 Ojemi'wapaw ire 'ga kaneeku pyyka nū.

—Sā'ā y'waya. Nan futat nipo jery jeko'wogi pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina. —A'ere'ere'i futat nipo 'gā amū jery reko'wogi. A'eramū nipo jery reko'wog ire Janeruwarete 'ga pē katu'oka jery pyu— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jery jeko'woge'em ire amunipo 'ā Janeruwarete 'ga nepē katu'ogi futari. A'eramū 'ga pē nee futat jery reko'wogukaa. 'Awamū karupa'mā nepejukau'jawi pejetywera mepyawamū. Poromū futat 'ga je'eg ymanera numiamū. 'Awamū jerya tee pē pirei pētywer awi. Jemanū are tee Jeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui je rerowiamū. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. A'ea 'ga je'ega nimojopy'ruawi futari 'awamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

21 —Au futat ia'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga reni wapyka je pyri. 22 Amanū futat je Tejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. Iporiay'i ia'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga numiamū. Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'ga rereko tyweretei kwaiwete— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

23 Aipo 'ga 'eramū 'ga remimu'e 'gā amā'jāmā'jāu etee ajueakwar are:

—Awŷja sipō 'ga monou poromū ia'wyre'ema 'gā po pe 'wei?— 'jau 'gā ajaupe.

Kūima'eteete are 'gā mu'eawet

24 A'ere 'ga remimu'e 'gā eewi ajamueu nū:

—Manamū te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramū jarejuapyaapa?— 'jau 'gā ajaupe.

25 A'e are 'gā ajamueramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gā 'wyrriara 'gā nemiapoa. 'Gā 'wyrriara 'gā wemiayuwa 'gā amū monou mama'e apoukaa ojeupe: “Nan iki peapo jeje'egawer imū etee futat”, 'jau nipo 'wyrriara oje'ega wemiayuwa 'gā nupe. Iapo esage'emamū nipo 'gā 'wyrriara 'gā nereko tyweretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: “Je 'ā 'gā nee ojejuka esage ma'ea”, 'jau nipo 'ga 'ūina ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. 26 —A'ere kasi pēē nanarūi ne. 'Wyrriaramū pejekoweramū ki pēē mama'e apou etee futat pejejaupe, pejejopoa etee futat— 'jau 'ga 'ūina 'gā nupe.

27 A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Manamū te pē nupe kūima'eteete 'ga? Kumi'wawa pyri wapyk ma'e 'ga, kumi apoara 'ga te ra'u nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Kumi'wawa pyri wapyk ma'e 'ga futat— 'jau 'gā 'ga upe.

—A'jea futat. A'ere 'ā je kumi apoara 'jawe futat je reko'i pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

28 —Ia'wyre'ema 'gā ako je rereko tywerete agawewi ai'i. A'etea 'ā naje rejari pejepe je mogou ojetee'i. A'eramū je a'eramū anure pē

mepyau. ²⁹⁻³⁰ Tejuwarete 'ga 'wyrriaramũ pẽ nupe temonoramũ tomono pẽẽ 'wyrri'riramũ imogyau 'jau, tepoaawamũ 'jau. Israeu 'ga ra'yra 'gã pytuna tusi. A'eramũ je pẽ monou pẽ mogyau 'wyrri'riramũ Israeu juapyrera 'gã nupe. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã nipo awau pẽ nowase. A'eramũ nipo pẽẽ 'jau mama'e esage apoara 'gã nupe: “Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ rakue. A'eramũ 'ga ene mepyau eneremiapofer are”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. — Mama'e tywera apoarera 'gã nupe nipo pẽẽ 'jau: “Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'eg imũ jẽmĩ mama'e apowe'em rakue. A'eramũ 'ga ene mepyau eneremiapo tywer imũ etee futat”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Aipo 'ara rupi nanẽ nipo pejewau pejejemĩ waa je pyri nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Juã 13.36-38)

³¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau Simão Pedro 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara oje'eg jee ai'i. “Taesak eneremimu'efera 'gã poira ene rerowiar awi 'jau”, e'i mama'eukwaawa 'wyrriara jee ai'i. Sã'ã ae juowuu apefera renũ'ẽa a'yĩ esage awi. Nan tee futat nipo mama'eukwaawa 'wyrriara pẽ nenuẽm are ifuweramũ jeremiyauwa 'gã nu. ³² A'ere 'ã je 'i Tejuwarete 'ga upe tekou ene ree. “Epoar iki Simão 'ga. 'Ga momoirukare'ema je rerowiar awi”, 'jau je 'ã 'ga upe tekou ene ree— 'jau Jejui 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramũ nipo ene epoiraipe etee je wi. A'ere nipo erejewyt je rerowiaa nũ. A'eramũ te nipo nerepoiru'jawi je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'eramũ ene ejewirera 'gã poaa je rerowiarukaa 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe.

³³ Aipo 'ga 'eramũ Pedro 'ga 'jau:

—Naani kũ. Napoira'uweri je ene wi kũ. Moromunepaw ipe miamũ futat je oi ene pyri ene munewamũ kũ. Ene reewe futat temanũmũ kũ— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴ —Ene'me awi kũ. 'Awa ppytuna rupi nipo ene'me 'gã nupe kũ. Muapyapyt katu nipo ene 'jau 'gã nupe: “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene 'gã nupe je kwakupa wyrasokwẽ je'ege'emauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te ako je pẽ monoi kwe pe tejemome'waukaa 'gã nupe ai'i. “Peroo kasi pejekaraemã ne”, 'jau ako je pẽ nupe ai'i. “Ka'aranũua miamũ futat pẽẽ erawawe'em. Pejepyapaawa miamũ futat kasi peroo ne”, 'jau je ako pẽ nupe ai'i. Kwe pe je pẽ monoramũ te mama'ea nitywi pẽ nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani nũ'ũ— 'jau 'ga remimu'e 'gã 'ga upe.

³⁶ —A'jea futat nũ'ũ. A'ere 'awamũ nanarũi. Pejejemĩ'urama peroo 'awamũ. Ka'aranũua peroo 'awamũ. Jyuu tywe'emamũ pẽẽ pejejaity poakuwuu mũ me'ega jyuu muawamũ. ³⁷ Ymã te 'gã 'ã ka'arana kwasiari inuga je ree rakue: “Wereko tywerete nipo 'gã 'ga oporojuka ma'e 'jawe”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'ũina. —Ikwasiaripyrer imũ etee futat nipo 'gã je rereko tyweretei. 'Awamũ futat 'gã je rereko tyweri— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

³⁸ A'eramũ 'ga remimu'e 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—'Awamũ mukũ jyuu ruwi kũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—Au'je ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet
(*Mateu 26.36-46; Maku 14.32-42*)

³⁹ Ojemi'wapaw ire Jejui 'ga awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe. Awawete pe 'ga awau. 'Ga remimu'e 'gã awau 'ga rupi. ⁴⁰ Owaëmawe 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pëë peje-fuakaramũ pejetywera apowe'em— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴¹ Ojepe'au'i 'ga awau 'gã nui. A'ere 'ga awau wenupy'âu wapyka, oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

⁴² —Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gã imara'ne je ree. 'Gã nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ã najeremifutar imũ rũi ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³ A'e pype ywag ipewara 'ga 'ua ojypa 'ga pyri, 'ga mojemogypygykaa 'ua ojee. ⁴⁴ A'eramũ Jejui 'ga oje'egu'japa 'Uwarete 'ga upe nũ. 'Ga 'arasiga 'ga py'a moywyrarafenayau 'ga mÿina. A'eramũ 'ga ry'aja otykya 'ga ry 'jawe wyyu. ⁴⁵ Oporogytapaw ire Jejui 'ga afu'ama awau wemimu'e 'gã pyri. A'ere 'gã seri 'upa. 'I'arasig 'gã 'ga ree. A'eramũ 'gã a'eramũ osea ajemogyau.

⁴⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ua 'gã nupe:

—Ma'eramũ te peset etee pejejupa? Pefu'am jui. “Pe'je pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pëë pejefuakaramũ mama'e tywera apowe'em”, a'e je ako pë nupe ko. “Kasi a'e pe nepëfuakari mama'e tywer awi ne”, a'e je ako pë nupe ko— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga pyykawet

(*Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Juã 18.3-11*)

⁴⁷ Aipo 'gã nupe 'ga 'e 'ga 'amamũ 'ga pyykara 'gã 'ua owaëma 'gã nupe. Judas 'ga 'gã nerua pe resaukaa 'gã nupe.

—'Au 'ga ruri jepi— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'gã nerawau peu. Tenune 'ga 'upa 'gã nupe. A'eramũ 'gã ojekyita 'ga rewiri. 'Ga porogyta 'ga 'amamũ 'gã 'ua owaëma Jejui 'ga upe. A'eramũ Judas 'ga awau 'ga rerowyka 'ga retywape pytea.

⁴⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je resaukaawamũ te 'ã jeretywape pyter ape jejekoty'aawa 'jawe?— 'jau 'ga Judas 'ga upe.

⁴⁹ Aipo resakawe 'ga remimu'e 'gã ikwaapa.

—'Ga pyyka 'gã nuri ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene pyyka 'gã nuri ra'e. Erefutat te ore jyyu pyu 'gã apisia?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁵⁰ A'erauwe 'ga amũ ogy rekyita kũima'e 'ga amũ namĩ monoka. Mainana 'ga remiayuwa 'ga namĩ monoka 'ga wi. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayuwa 'ga namĩ 'ga iyypa. ⁵¹ Aipo 'ga namĩ yywamũ Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Peapo awi nanuara— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'ga namĩ pyyka imonou imÿina 'ga ree nũ, 'ga namĩ renawer ipe nũ.

⁵² A'eramũ Jejui 'ga oje'ega opyykara 'gã nupe. Mainana 'wyriara 'gã, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'wyriara 'gã, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã. Mĩmera 'gã 'ua 'ga pyyka. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pēē ma'eramũ pejejua muawa pyu je nupāu ekoete 'ũ, muna'ywa 'jawe 'ũ? ⁵³ Pejejepype je rekoramũ miamũ ako naje pyygi pejepe ai'i. A'ere jemanũawa upe iwaēmi 'awamũ. A'eramũ Jeruwarete 'ga je pyygukaa rēwējēmī pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Mateu 26.57-58, 69-75; Maku 14.53-54, 66-72; Juã 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ A'eramũ futat 'gā Jejui 'ga pyyka 'ga rerawau mainana 'wyrararete 'ga rog ipe. Pedro 'ga awau 'ga rewiri. A'ere 'ga mukuu etee 'ga rekoi 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana roga upe. A'ere 'ga oi akou ukupepe etee mainana 'ga remiayuwa pyri etee. ⁵⁵ Ūkupepe mainana 'ga remiayuwa 'gā tata mojopy'wau 'upa 'ga roga pyri. A'eramũ Pedro 'ga awau wapyka ojepe'jau 'gā pyri.

⁵⁶ A'eramũ mainana 'ga remiayuwa ēē mũ 'ga resaka.

—Mīnamũ kīã rewiriwara kīã amũ reni ra'e— 'jau ēē, 'ga resaka tata pyyu 'ga renamũ.

⁵⁷ Aipo ēē 'eramũ Pedro 'ga 'jau ēē upe:

—Tee. Naani nũ i. Nakwaawi je 'ga nũ i— 'jau futatee 'ga ēē upe.

Okyjau 'ga opyyg awi. A'eramũ 'ga o'meramũ ēē upe.

⁵⁸ A'ere kũima'e 'ga amũ 'ga resaka nũ.

—Ene futat 'ga rewiri ako ma'efera, 'jau je 'ũ— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Naje rũi kũi— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nũ.

⁵⁹ A'ere'ere'i ajepeja 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Ene futat 'ga rewiriwarera kũi. Garireja ywy pewara ene. A'eramũ ene a'jea futat kũi, 'ga rewiriwara futat ene kũi— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

⁶⁰ —Nakwaawi je aipo ene'ea nũ'ũ— 'jau futatee Pedro 'ga 'ga upe, Jejui 'ga kwakupa 'gā nui.

Aipo 'ga 'e 'ga renamũ wyrasokwē oje'ega. ⁶¹ A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu Pedro 'ga ree. A'eramũ Pedro 'ga wea'aramũ 'ga 'eawer are. “Wyrasokwē je'ege'emauwe nipo je kwakuw ape 'gā nupe muapyt”, 'ga 'eawer are.

—A'ferupi tee pa 'ã je 'ga kwakuwi nũ — 'jau 'ga wea'aramũ 'ga je'egawer are.

⁶² Aipo 'e re Pedro 'ga awau ujãna ojenosõu. A'eramũ futat u'arasigamũ wea'aramũ ee.

—Ma'eramũ je aipo 'jau ra'e 'ũ?— 'jau 'ga awau 'ũina u'arasigamũ. —Mama'e esage na'ga 'ã wapo jee jepi re'ã. A'etea pa je 'ã aipo a'e ekoete 'gā nupe ra'e nũ— 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamũ u'eawer are.

A'eramũ 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Jejui 'ga rerekoemãawet

(Mateu 26.67-68; Maku 14.65)

⁶³ 'Ga pyykara 'gā Jejui 'ga nupāu. 'Ga kurapa kypyre'emetete futat 'ga rerekou 'ga nupā pype. ⁶⁴ A'eramũ 'gā 'ga reakwapiaa taity pyu. A'ere 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene 'ã i'akwaap ma'ea. Awỹja te ene nupã?— 'jau 'gā 'ga upe 'ga rerekoemãu erekou.

⁶⁵ A'e pype 'ga nupāara 'gā 'ga kurapa ajemogyau.

'Wyrara 'gā Jejui 'ga moporogytaukaa

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Juã 18.19-24)

⁶⁶ Ku'emamũ mainana 'gã ajatykau 'wyriri 'gã, Moisesi 'ga remik-wasiarer are moromu'jara 'gã netee:

—Perut 'ga 'au oree. Toromoporogytaukat 'ga 'au orojee 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerua 'gã nupe.

⁶⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimurera?— 'jau 'gã 'ga upe.

—“A'jea futat” je 'eramũ naje rerowiari pejepe ne— 'jau etee Jejui 'ga 'gã nupe. ⁶⁸—Pejejeupe mama'e mũ ree jeporonuwamũ, nepemome'ui jee ne. ⁶⁹ A'ere anurenure'i je apygi Tejuwa 'ga yse katy. Tejuwarete 'ga 'jawe futat nipo je rekoi pãjêreteramũ. A'eramũ nipo je 'ga yse katy te'ÿina teapyka 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷⁰—Koromũ futat nipo ajee ene Jarejuwarete 'ga ra'yramũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—A'jea futat poromũ pe'je— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷¹ Aipo 'ga 'eramũ taetu 'gã amara'neramũ 'ga ree kwaiwete.

—Aruenuw ore 'ga 'awamũ. “Tejuwa 'ga 'jawe futat je rekoi nipo”, e'i 'ga oree— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee sijuka 'ga 'ũ— 'jau 'gã ajaupe. —Narafutari ore 'ga je'ega mome'wara 'gã. 'Ga futat 'awamũ ojemome'u esage oree— 'jau 'gã ajaupe, amara'neramũ 'ga ree.

23

Piratu 'ga rowase Jejui 'ga rekoi

(Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Juã 18.28-38)

¹ Aipo 'e re 'gã 'ga rerawau 'wyririara 'ga upe, Piratu 'ga upe. Najuejue etee futat 'gã 'ga rerawau. ² A'eramũ 'gã 'ga je'ëwu'jaga 'ga upe:

—Koromũ 'wyrirarete 'ga ree 'gã mamara'neukaara. “Pemepy awi 'wyrirarete 'ga”, e'i 'ga oree ai'i— 'jau futatee 'gã, Jejui 'ga je'ëwu'jaga Piratu 'ga upe. —Koromũ futat “Je Jarejuwarete 'ga remimureramũ”, 'jau nanê 'ga oree ai'i nũ. “A'eramũ je 'awamũ 'wyrirareteramũ pẽ nupe. 'Ga py'rau teju”, e'i 'ga oree ai'i. A'eramũ ore 'ga pyyka 'ga rerua— 'jau futatee 'gã Jejui 'ga je'ëwu'jaga Piratu 'ga upe.

³ A'eramũ Piratu 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene futat nipo ajee judeu 'gã 'wyriraretea?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Agamũ ae kũima'e tywere'emamũ, a'e je 'ã pẽ nupe jepi. Ma'eramũ ajee jane 'ga jukai 'ũ? Ma'ja 'ga iapou pẽ nupe rai'i 'ũ?— 'jau etee Piratu 'ga 'gã nupe.

⁵ A'ere mainana 'gã 'i etee futat 'ga upe:

—Pe'je 'ga jukau futat. Kwe pe te 'ã 'ga oi ae mu'jau tyweruu akou. A'ere 'ga remimome'ufera nia'wyriri futari. Amunawa moyka oporogyta tywera pyu. Pẽnemiayuwa 'gã 'ga amu'e 'wyrirarete 'ga rerowiarukare'em are. Garireja ywy pe ra'ne ako 'ga rekoi 'gã mu'jau ai'i. A'ere 'ã 'ga ruri akou 'au nũ— 'jau futatee 'gã 'ga upe.

Erote 'ga upe 'ga reroowet

⁶ Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Garireja ywy awi 'ut ma'efera 'ga nipo ajee?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷—Pe awi futat 'ga ruri— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau Erote 'ga upe. Ako je nipo 'ga 'au. Garireja ywu pewara 'gã 'wyriara 'ga. A'eramũ pëë 'ga rerawau imome'wau 'ga upe—'jau Piratu 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau Erote 'ga upe.

⁸Jeju 'ga resakawe Erote 'ga aku'iramũ 'ga ree. Jeju 'ga rera renupawe 'ga 'jau ojeupe: “Ymã we 'ã jeporesagiweramũ 'ga ree numiamũ. A'ere 'awamũ 'ga ruri 'au je resaka. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga okatu'ok. Amanũ ma'e 'gã nanë 'ga omoferap nũ, 'jau 'gã jee jepi. Ma'ja sipo ajee 'ga wapo jee wesagamũ?” 'jau 'ga ojeupe, oporesagiweramũ 'ga ree.

⁹A'eramũ Erote 'ga Jeju 'ga moporogytaukaa ojeupe numiamũ. A'ere Jeju 'ga noje'egi Erote 'ga upe. ¹⁰A'eramũ mainana 'wyriara 'gã 'ua, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. Jeju 'ga je'ëwu'jaga Erote 'ga upe nũ. ¹¹A'eramũ Erote 'ga 'ga kurapa jefaruu 'gã netee. A'ere 'ga 'wyriara raity piraga pyu 'ga kupe piari, 'ga rerekoemãawamũ.

—“Je 'wyriara” e'i 'ga. A'eramũ pëë 'awamũ pejemã'jãu 'ga raity esage are. 'Wyriara 'jawe futat 'ga— 'jau 'gã Jeju 'ga rerekoemãu 'ga kurapa.

A'ere Erote 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga erojewya Piratu 'ga upe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã 'ga rerawau erojewya Piratu 'ga po pe nũ. ¹²Aipoa 'ara rupi Piratu 'ga akou Erote 'ga jekoty'aawamũ. Imara'ne 'gã akou ajuee. A'ere aipo 'ara rupi 'gã ta'waramũ ajaupe nũ.

'Gã nupe 'ga monoawet

(Mateu 27.15-26; Maku 15.6-15; Juã 18.39–19.16)

¹³A'eramũ Piratu 'ga 'gã majatykau. Mainana 'gã, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã, tekotee 'gã. Mïmera 'gã 'ga imajatykau 'gã mua oporogyta anupa.

¹⁴—Perur ete 'ã Jeju 'ga. Erojewya jee nũ. Pëë te 'ã perut ekoete 'ga rai'i. “Ekoay 'ga akou 'wyriararete 'ga rerowiare'em are 'gã mu'jau”, 'jau 'ã pëë 'ga upe. A'eramũ je ako teporonupa ee pë nowase 'ga upe ai'i. A'ere 'ã 'ga nuapoi futari mama'e tywera rai'i. O'meramũ te 'ã pe'je. Peje'ëwu'jag ekoete 'ã 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁵—Erote 'ga nanë 'ã 'jau rai'i nũ: “Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamũ”, 'jau 'ga 'ã 'ga upe rai'i nũ. A'eramũ 'ga 'ã 'ga mua imojewya 'au rai'i nũ— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Najeporujukaweri je 'ga ree. Nia'wryi je upe 'ga jukaa ekoetea. ¹⁶A'eramũ je 'ga nupãukaa etee 'gã nupe ra'ne. A'ere 'ga tomono imuëma 'jau nũ, 'ga nupã re 'jau nũ— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe.

¹⁷Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipywera 'ga amũ muëma judeu 'gã nupe jepi. A'eramũ Piratu 'ga 'jau ojeupe: “Jeju 'ga wi jepoiriweramũ”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁸A'ere tesirümera 'gã afukai etee 'ga upe:

—Erepor awi 'ga wi. Ejukaukat tãmëjë 'ga oree. Moromunepawa pypewara 'ga te erejukaukar awi. Epoi etee 'ga wi oree. Parapasi 'ga te emuëm moromunepaw awi oree. A'eramũ ene Jeju 'ga jukaukaa oree — 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

¹⁹Parapasi 'ga futat 'gã mamara'neukaa 'wyriara 'ga ree rakue. “Simuëm 'ga 'wyriaramũ 'ga ren awi 'jau”, 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mamara'neukaa 'ga ree. Oporojuka ma'efera 'ga wejue nanë poromũ nũ. A'eramũ 'gã 'ga monou 'ga munepa 'ga mu'ama rakue.

²⁰A'ere Piratu 'ga 'ga muëm are nifueweri. A'eramũ 'ga oje'egu'japa 'gã nupe nũ:

—Naani futari. Jejuí 'ga wi futat je poiri— 'jau etee 'ga 'gã nupe numiamũ.

²¹ A'ere 'gã afukai etee 'ga upe nũ:

—Naani futari. Erepoir awi futat 'ga wi. Ere 'ga jukaukaa futat oree. Ere 'ga monoukaa futat imu'ama 'ypeywar are oree— 'jau judeu 'gã Piratu 'ga upe.

²² A'ere Piratu 'ga je'egu'jawi etee 'gã nupe nũ:

—Natesirĩgatu 'ga rekorãu rũi 'ã pejukaukat 'ga jee. Kũima'e esagea te 'ga 'ã. Anupãukat etee futat je 'ga 'gã nupe. A'ere je 'gã momoirukaa 'ga wi— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe numiamũ.

²³ A'ere 'gã jopy'rupy'ruí etee futat wafukaita 'ga upe nũ:

—Naani futari. “Ere 'ga jukaukaa futat oree”, aru'e ako ore ko— 'jau etee 'gã wafukaita 'ga upe afuakaramũ futat Piratu 'ga ree.

Wojere'emamũ futat 'gã wafukaita 'ga upe aipo 'jau.

²⁴⁻²⁵—Nepeenuwi etee 'ã jeje'ega. “Ere ki 'ga jukaukaa futat oree”, pe'je 'ã jee. A'eramũ je 'ga jukaukaa pẽ nupe— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe ojee 'gã fuakarauwe.

A'eramũ Piratu 'ga oporojuka ma'efera 'ga jẽmĩ imuẽmukaa moro-munepaw awi 'gã nupe. Aipoa imuẽmipyra kũima'e 'ga futat 'wyriara 'gã ajuee 'gã mamara'neukarera. A'etea 'ga 'ga omomoirukat 'ga wi.

'Ypeywar are Jejuí 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Juã 19.17-27)

²⁶ A'eramũ futat jefaruu 'gã Jejuí 'ga rerawau 'ypeywar are 'ga pokutukaw ipe. A'eramũ 'gã pe aje Simão 'ga rekoaa, Sirene ywy pewara 'ga rekoaa.

—'Ypeywara erokwap 'ga upe. Ifuakapap 'ga ee— 'jau jefaruu 'gã Simão 'ga upe, oje'ega moywyrafena.

A'eramũ futat 'gã imonou 'ga 'arimũ, 'ypeywara rupirukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga erawau erekou 'gã newiri. ²⁷ Kwaiwete 'gã ojekyita 'gã newiri awau.

—Siesak 'ga jukaa 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã ojekyita 'ga rewiri awau. Kũjãmera 'gã nanẽ awau Jejuí 'ga rewiri. Awau 'gã ajaa'wau 'ga ree:

—Esage ma'e kĩa. Janepytuna ako kĩa okatu'ok ai'i. A'ere wã 'awamũ kĩa rerooi ijukau— 'jau 'gã ajaupe ajaa'wau 'ga ree.

²⁸ A'eramũ Jejuí 'ga ojerowaka 'gã nee, oje'ega 'gã nupe:

—Pejoo'o awi je ree. Pejeja'yra 'gã nee tepejoo'o pejejee nanẽ futat pejejaa'wau nũ. ²⁹ Anure nipo pe'je pejejaupe: “Ta'yre'ema wã jaruete ajemogy. Jane te aje 'ã ta'yt ma'eramũ jareja'yra eko tywera siesak jarejemogyau”, 'jau nipo pẽẽ pejejaupe. ³⁰ Anure nipo peko tywet futat. Ywytyra upe nipo pẽẽ 'jau: “Ejot e'aa ore 'arimũ. Noreruagi ore arako tywera upe”, 'jau nipo pẽẽ ywytyra upe. A'ere nipo nuri futari u'aa pẽ 'arimũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹—Je 'ã Tejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat aporowyky. A'etea 'gã 'ã je jukau ekoete. Pẽẽ taetu aje 'ã mama'e tywera peapo. Na'ga remifutar imũ etee rũi pejemogy pejeporowykyau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Je miamũ te 'ga 'ã je rereko tywerukat wa'yramũ miamũ. Pẽẽ taetu aje 'ã 'ga rerowia'ria te. A'eramũ 'ga pẽ taetu pẽ nerekou tyweaete futat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

³² Mukūja muna'ywa 'gā nanē 'gā erawau iapisau Jejui 'ga reewe nū.
³³ Aeakagera 'jawewat 'jau ae apisawa rera. Mukūja muna'ywa pō'ō me 'gā Jejui 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Ga ryrū mosoka 'ga wi. A'ere 'gā 'ga monou imu'ama muna'ywa 'gā pō'ō me. Itaju pyu 'gā 'ga pokutuka ajuowai. 'Ga py maju'aa ikutuka. 'Ga rekoa futat 'gā imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka.

³⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Enemara'ne kasi 'gā nee ne, Kiapi'ni. Je repyat kasi ape ne, Kiapi'ni. Nokwaawi 'gā je rekoa— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'ere 'ga pokutukarera 'gā 'ga raityfera me'egawamū, ita'i 'jawewara momopoa 'upa ywyu. A'eramū ijewag are, 'ga raity mojo'oka. Sā'ā ae jugu momora. Nan futat 'gā ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamū.

³⁵ A'eramū judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā 'gā nesaka 'upa. 'Ga momoria 'ga rerekoramū 'gā 'upa 'ga rerekoemāu etee 'upa.

—“Janeruwarete 'ga te ako je mut ikue”, e'i 'ga jepi. Opoat 'ga 'gā jepi. Siesak 'ga jepoara 'jau— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

—Ere ejua ejypa. Taruesak ene rura ene jywa 'jau kūi. Ene jyp ene ruramū taruerowiat ene 'jau kūi. “Na pa je 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat ra'e”, taru'e enee 'jau kūi— 'jau 'gā Jejui 'ga upe 'upa.

³⁶ Jefaruu 'gā nanē 'ga kurapa 'upa nū 'ypeywar are 'ga 'amamū nū. Y'way ajaiwaya 'gā erawau erojeupia itykurukaa 'ga upe numiamū. A'ere 'ga notykuri.

³⁷ —“Wyrīara je” ere 'ā. A'eramū ene ejua ejypa esaka oree— 'jau 'gā 'ga upe.

A'ere 'ga nojywi futari. Enupare'ema 'jawe etee futat 'ga u'ama 'ypeywar are werekoemānamū.

³⁸ A'ere Piratu 'ga 'yjepa'nī kwasiaa 'gā nupe: “Koromū futat 'wyrīararetea judeu 'gā nupe” 'ea 'ga ikwasiaa 'yjepa'nī are. A'ere 'gā erawau ikutuka inuga 'ga apyte'rarimū 'yw are.

³⁹ 'Ga pyri u'am ma'ea mū muna'ywa oje'egayau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera je”, ere 'ā. A'eramū ene ewau ejypa jarejee, tore mososog ape 'ypeywar awi 'jau— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴⁰⁻⁴¹ Aipo 'eramū ajepēja muna'ywa 'ga amara'neramū aipo 'jara 'ga ree.

—Nerekyjei nipo 'ā Jarejuwarete 'ga wi? Ene we 'ā aipo ere e'ama 'ga upe. Noporujukai 'ga 'ā. A'etea nipo 'ga 'ā amanū. Au'je katu te 'gā jane taetu jane apisi. A'eramū jane 'awamū jaretywera mepyau. 'Ga tywere'ema miamū 'ā amanū— 'jau 'ga ajaupe.

⁴² A'ere 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ejea'ar iki je ree, ki Jejui, 'wyrīaramū ejewya— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Awauwe futat ereo je rupi jerupaw ipe. Esage te 'ā jerupawa. Awauwe futat jane oi peu— 'jau 'ga 'ga upe.

Jejui 'ga manūawet

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Juā 19.28-30)

⁴⁴ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat oypyunaiwamū. Kwara ajerewamū tāmējē awau weny jesagamū nū.

⁴⁵ Janeruwarete 'ga mogytaawa rowopypea my'jawa taity otoroka Jejui 'ga manūnamū.

⁴⁶ A'e pype Jeju'i 'ga wafukaita 'Uwarete 'ga upe:

—Amanũ je. Te'aga je omono enepo pe, Kiapi'ni. Eneremifutar imũ etee futat je manũ 'gã tywera mepyau, Kiapi'ni— 'jau Jeju'i 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga amanũmũ. Aipo 'e re 'ga opika amanũmũ.

⁴⁷ A'eramũ jefaruu 'gã 'wyriara 'ga enupa u'ama 'ga manũ resaka. A'eramũ 'ga 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—A'jea futat 'ga kũima'e esagea rai'i— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁸ 'Ga manũ resakara 'gã u'arasigamũ awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

—Ma'eramũ jane 'ga jukaukaa ekoete rai'i 'ũ? Esage futat 'ga rai'i— 'jau 'gã ajaupe pe rupi awau akou.

A'eramũ u'arasigamũ awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

⁴⁹ 'Ga pytunera 'gã, kũjãmera 'gã. Mĩmera 'gã muku'i 'upa 'ga manũ resaka. Kũjãmera 'gã 'ua Garireja ywy awi Jeju'i 'ga rupi rakue. A'eramũ 'gã 'upa 'ga manũ resaka nũ.

Ita kwara pype 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Juã 19.38-42)

⁵⁰ Kũima'e 'ga amũ 'ũina Jeju'i 'ga manũ resaka. Josea 'ga rera. Arimateja pewarera 'ga. Arimateja 'jawa amunawa 'upa Judeja ywy pype. Jose 'ga esage ma'ea. "Jeju'i 'ga Janerwarete 'ga remimurera futat", 'jau 'ga akou ojeupe etee jepi. Jeju'i 'ga 'ga werowiat. Opytuna 'gã nupe oje'ẽma'e 'ga poromũ. A'eramũ 'ga ajatykau ajepaja oje'ẽma'e 'gã nee rakue. ⁵¹ Ajatykaaw ipe 'gã 'jau rakue: "Sijuka Jeju'i 'ga", 'jau 'gã ajaupe rakue. A'ere Jose 'ga 'i 'gã nupe: "Naani. Nafutari je 'ga jukaa", 'jau 'ga 'gã nupe rakue numiamũ.

⁵² Aipo 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Amanũ Jeju'i 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵³ A'eramũ 'ga awau Jeju'i 'ga reumera mosoka 'ypeywar awi. A'ere 'ga 'ga reumera auwana taity pyu. Iauwan ire 'ga erawau inuga ita kwara pype. Jeju'i 'ga reumera erawau inuga ita kwara pype, teumera monoawe'ema pype. Jeju'i 'ga tãmējē futat 'ga imonou aipoa ita kwara pype. Ymã te 'gã kwaiwete 'gã neumera monoi ita kwara pype ra'e jepi. A'ere aipoa nipa'ruawi we. Ita kwar yaua te poromũ. A'eramũ 'ga Jeju'i 'ga reumera tãmējē imonou ipype. ⁵⁴ Sexta feira kaaruwa rupi 'ga 'ga monou ita kwar yau pype. Sabado morowykye'ema judeu 'gã nupe. A'eramũ morowykye'ema piara rupi 'gã 'ga monou ita kwara pype. ⁵⁵ Kũjãmera 'gã 'ua Garireja ywy awi 'ga rupi rakue. Aipo 'gã awau 'ga rupi ita kwara pype 'ga rerooramũ.

—Taruesak ene imonoa 'jau— 'jau 'gã Jose 'ga upe.

—A'jea— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁶ Jeju'i 'ga reumera mono resag ire 'gã awau wog ipe nũ. Jany kasiga mogatyrũmũ imogyau Jeju'i 'ga reumer are imonopyramũ. A'ere 'gã sabado rupi 'gã noporowykyi. "Sabado rupi peporowyky awi", 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã oporowykyawe'em. Opytu'wau ajemogyau.

24

*Jejui 'ga ferapawet**(Mateu 28.1-10; Maku 16.1-8; Juã 20.1-10)*

¹ Ikoai'i, ku'emaiw are, kũjãmera 'gã awau. Mari Matarena ëë, Juana ëë, ajepeja Mari ëë, Tiago 'ga y ëë. Amumera 'gã nanë awau 'gã nupi nũ. Mĩmera 'gã jany kasiga rerawau eko'woka Jejui 'ga auwanawa taity are. Ita kwar ipe 'gã erawau numiamũ. ² Owaëmawe 'gã itauu resaka. Ita kwara rawopytymawera 'gã esaka. Ojepe'au jui. Ita ojepe'au ikwar awi.

—Koo. Awÿja ita pe'au jui ra'e nũrã?— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'eramũ 'gã awau ita kwara pype osou. A'ere 'gã nuesagi Jejui 'ga reumera.

⁴ A'eramũ 'gã 'jau:

—Ma'eramũ kĩa maran akou rai'i nũrã? Nitywi ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

Poje mukũi ywagipewara 'gã 'ua ojesaukaa kũima'eramũ etee 'gã nupe. 'Gã naitya wenyfugaiwayramũ 'gã nupe. ⁵ A'eramũ kũjãmera 'gã okyjau etee ajemogyau. Wããpyramũ ajemogyau. 'Gã kyjea 'gã nerekou. A'eramũ 'gã nupe ojesaukat ma'e 'gã 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te peekat 'ga 'au ita kwara pype? Oferap ako 'ga ko. ⁶⁻⁷ 'Au 'ga nitywi. 'Ga Ruwarete 'ga 'ga moferap ko nũ. Nepënea'ari nipo 'ga 'eawer are? “Je 'ã pëneki'yra. A'eramũ nipo 'gã jejywaa pypiraa 'ypeywar are. A'eramũ nipo je temanũmũ futat”, 'ga 'eawer are?— 'jau 'gã 'gã nupe. —“A'ere nipo mukũi etee je seri. Imuapyra 'ara rupi teferapa nũ”, pejejeupe 'ga 'eawer are nipo pejejea'are'emamũ pejejemogyau? A'eferupi tee 'ã 'ga ferawi nũ. Sã'ã 'ga 'amamũ nũ— 'jau 'gã kũjãmera 'gã nupe.

'Gã ããpyt 'gã jemogyramũ 'gã aipo 'jau 'gã nupe.

⁸ A'eramũ futat 'gã wea'aramũ ee. Ojeupe Jejui 'ga 'eawer are wea'aramũ ajemogyau. ⁹⁻¹⁰ A'eramũ futat 'gã ojewya awau imome'wau 'ga remimu'e 'gã nupe.

¹¹ A'ere 'gã nuerowiari 'gã.

—Pë'me nipo nũ ï. Naruerowiari ore pëë— 'jau etee 'gã 'gã nupe, ojeupe 'gã imome'uramũ.

A'ere 'gã fuakaramũ etee.

—A'jea futat kĩa ferawi ra'e— 'jau etee 'gã 'gã nupe.

¹² A'ere Pedro 'ga fu'ami uëma awau esaka. Jejui 'ga monoawer ipe owaëmawe 'ga anuruka amã'jãu 'ga rupawer are. Irãã'ã taitya etee tuwamũ 'ga rupawera pype. A'ere nitywi 'ga reumera. A'ere Pedro 'ga 'ua wog ipe nũ. “A'jea sipo 'ga ferawi ra'e? Ma'ape sipo ajee 'ga rekoï? Aesak werewi pa 'ã je 'ga nũ”, 'jau 'ga 'ũina. Ojeupe etee futat wea'aramũ 'ũina.

*Emausi pe oo ma'e 'gã Jejui 'ga resaka**(Maku 16.12-13)*

¹³ Aipo 'ara rupiwe mukũja 'gã awau ajepeja amunaw ipe. Emausi pe 'gã awau. Jejui 'ga rewiriwarera 'gã futat poromũ. Jerusareg ipyriuu Emausi 'upa. ¹⁴ Jejui 'ga ree 'gã awau akou wea'aramũ. Oporogytau akou ajaupe. ¹⁵ 'Gã porogyta 'gã nekoramũ Jejui 'ga 'ua 'gã nupisika pe aje. A'eramũ futat 'ga oporogytau 'gã nupe. ¹⁶ 'Ga resakarera 'gã futat numiamũ. A'ere 'gã nokwaawi 'ga. ¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pëë ma'ja 'jau pejejemogyau 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã opytau. Ojeupe 'ga je'egauwe 'gã opytau. U'arasigamũ opytau 'upa. ¹⁸ A'eramũ Kreopas 'ga 'jau 'ga upe:

—Nerekwaawi nipo ekou ki sa? Jerusareg awi 'ut ma'e agawewi nã'ã ene re'ã. A'etea nipo nerekwaawi ekou ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹—Ma'eramũ maran ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Jejui 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. 'Ga promũ Jarejuwarete 'ga je'eg are ore mu'jarera. Jarejuwarete 'ga pãjẽa 'ga wereko ai'i kũi. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka 'jau ai'i kũi. ²⁰ A'ere mainana 'wyrriara, ore'wyrriari 'gã netee 'ga monou Piratu 'ga po pe, 'ga jukaukaa ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

'Ga jukaawera mome'wau Jejui 'ga upe.

²¹—“Israeu juapyreramũ jane'wyrriara 'ga”, 'jau ore 'ga upe jepi numiamũ. “Ga 'awamũ jane pojeka tapy'jãmũ te 'wyrriar awi”, 'jau ore ai'i numiamũ. A'ere ako 'gã ikokaru'wi futat 'ga jukai ai'i. ²²⁻²³ A'eramũ 'awamue futat orepytuna 'gã awau ita kwar ipe wyrasokwẽ je'egauwe ra'e. A'ere 'gã nuesagi 'ga reumera ra'e. “Ywagipewara wã etee ore aruesak ita kwara pype”, 'jau 'gã ko. “Oferap 'ga ko, 'jau wã orees”, 'jau kũjãmera 'gã imome'wau oree ko. A'eramũ aipo 'gã 'ea ore mopeesaka etee ore mogyau ko, ore ikwaape'ema arajemogyau ko. ²⁴ A'eramũ orepytuna 'gã amũ awau esaka ko nũ. A'ere 'gã miamũ nuesagi 'ga ra'e. “A'jea futat ra'e”, 'jau 'gã oree ko— 'jau 'gã 'ga upe, imome'wau.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ sipo pẽe Jarejuwarete 'ga porogytafera mome'wara 'gã je'ega rerowiara'ne'ema pejejemogyau? ²⁶ Nepekwaawi we nipo. Wemimurera 'ga manũ'em ire amunipo 'ã Janeruwarete 'ga nepẽ katu'oga'uweri futari. A'eramũ 'ga amanũmũ futat 'au. A'ere 'ga ferawi nũ. A'ere 'ga awau ojeupia ywag ipe nũ. Nan nipo “ga rekoi pẽ katu'okaramũ” 'eawera— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ Gã mu'jau amanũawer are.

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari 'ga manũ are rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ futat, ka'arana kwasiaa 'ga manũ are rakue— 'jau 'ga 'gã mu'jau, wataaw ipe 'gã nerekou.

²⁸ Emausi 'jawa amunawa upe owaẽm ire Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Iruupeu'i je oi— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ A'ere 'gã fuakaramũ 'ga ree:

—Naani. 'Au etee futat eko ore pyri. Kaarup. Ipyytunaiway enee ne— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga awau osou 'gã nog ipe. ³⁰ A'eramũ 'gã awau wapyka ojemi'waawa pyri. A'ere 'gã ojemi'war enune Jejui 'ga kanape'i pyyka oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree. Mama'ea eremut oree eojeere'emamũ— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga eruapyka kanape'i mopena 'gã nupe. ³¹ Kanape'i mopena resakawe 'gã 'ga kwaapa.

—Kuu. 'Ga futat ra'e kũi— 'jau 'gã ajaupe.

Okwaawauwe 'ga ojemoteu 'gã nui. ³² A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Jarejeupe 'ga je'egamũ janepy'ata'waramũ akiko kũi. A'eramũ jareku'iramũ 'ga ree. Jarejuwarete 'ga je'eg are ako 'ga jane mu'jau jane reruaw ipe ko kũi. Jarepy'ata'waramũ akiko, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'urauwe— 'jau 'gã ajaupe.

³³ A'eramũ futat 'gã afu'ama ojewya awau imome'wau Jejui 'ga remimu'e 'gã nupe Jerusareg ipe. ³⁴ A'ere 'gã imome'ue'emauwe 'gã amũ 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat 'ga ferawi rai'i kũi. Simão 'ga “aesak je 'ga ko”, e'i ko kũi— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

³⁵ A'eramũ Emausi 'jaw ipe oo ma'efera 'gã wemiesagera mome'wau 'gã nupe:

—Emausi pe ore oi ko. A'eramũ 'ga ipiara rupi ojesaukaa ore ko. A'ere ore norokwaawi 'ga ko. 'Og ipe orowaem ire 'ga kanape'i mopena ore ko. A'eramũ te ore 'ga kwaawi ko— 'jau 'gã 'gã nupe.

Jejui 'ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Juã 20.19-23; Atos 1.6-8)

³⁶ Aipoa 'gã imome'u 'gã nuwamũ Jejui 'ga ojesaukaa 'gã pyter ipe.

—Pëpy'ata'waawa owaem pë nupe ki 'ei. Pëpy'ata'wa 'awamũ ki 'ei— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁷ —Ajaga nipo 'ã 'ja— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã okyjau 'ga wi.

³⁸ —Ma'eramũ ajee pekyje etee je wi ki 'ei? Naje rerowiari nipo pejepe? — 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁹ —Jepo are pemã'ë, jepy are 'jau. Jepo kutukawera peesak. A'e are je kwaap pejepe. Je ete ako. Pepokok je ree esaka. Taje rerowiari pejepe 'jau. Ajaga no'oi. Je futat ako. Pepokok je ree esaka. Tepeesak jero'oa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ A'erauwe 'ga opo kutukawera resaukaa 'gã nupe. Opya nanë nũ. Opy resaukaa 'gã nupe.

—Kuu. 'Ga futat ra'e kũi— 'jau 'gã ajaupe.

⁴¹ Aku'iramũ 'ga ree. A'ere 'gã a'eramũ miamũ nuerowiari katu 'ga. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ityp te 'au i'upyra?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ityp futat nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴²⁻⁴³ A'eramũ 'gã ipira eyra monou 'ga upe. A'eramũ 'ga ojemi'waa 'gã neape. ⁴⁴ Ojemi'war ire 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari jemanũ are rakue. “Imara'ne ma'e 'gã nipo 'ga ajuka”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanë nũ, Saumu 'jaw are ikwasiaa inuga jemanũ are rakue. A'ea ako je amome'u pë nupe ai'i. A'eferupi te ako 'gã je rerekoi ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁵ A'eramũ futat Jejui 'ga 'gã mueapyou ee, ikwasariipyre are.

⁴⁶ —Awamũ tepekwaap. 'Gã nemikwasiarer imũ etee futat je manũi. Imuapyra 'ara rupi etee teferapa nũ. ⁴⁷ 'Awamũ pe'je pejewau je mome'wau 'gã nupe. Jerusareg ipewara 'gã nupe ra'ne je mome'wau. “Jejui 'ga amanũ futat. A'ere imuapyra 'ara rupi 'ga ferawi nũ, jane katu'okaramũ. A'eramũ pëe pejepoia pejetywer awi”, pe'je ki 'gã nupe. “Pejetywer awi pëpoiriweramũ Jejui 'ga ipe'ai pë nui pë katu'oka”, pe'je ki 'gã nupe. Anure kwe pe pejewau tekotee 'gã momoranupa— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁸ —Peesak futat ako je manũa ai'i. 'Awamũ 'ã pëe je ferawa resaka nũ. Je kwaap 'ã pejepe. “Janeruwarete 'ga je mut ae katu'okawamũ” 'ea 'ã pekwaap. A'eramũ pëe pejewau je mome'wau 'gã nupe, amunawa moy moyka— 'jau 'ga 'gã nupe, oporogytau. ⁴⁹ —A'ere 'awamũ 'au etee futat pejemogy ra'ne. 'Au futat nipo je tepãjë muri pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Jeruwa 'ga 'i jee: “Simono jarepãjëa jarejerowiaara

'gã nupe 'jau", e'i 'ga jee ikue. A'ere anure tomono oropãjêa pẽ nupe 'jau. Pejejeupe imure'emamũ 'au etee futat iapesaka pejejupa ra'ne. Pejejeupe je imono re tãmêjê tepeata je mome'wau 'gã nupe 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Ywag ipe Jejuí 'ga jeupiawet

(Maku 16.19-20; Atos 1.9-11)

⁵⁰ Aipo 'e re Jejuí 'ga 'gã nerawau Petani pe. A'eramũ 'ga opo monou 'gã 'arimũ oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Ejejuka 'gã nee jee, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁵¹ Oporogytau u'ama Jejuí 'ga ojepe'au'i awau akou 'gã nui. A'ere 'ga Ruwarete 'ga 'ga mojeupirukaa 'ga monou ywag ipe 'gã nui. ⁵² 'Ga jeupira resakarera 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage. Naene 'jawe rũi 'ga amũ— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa.

A'ere 'gã awau ojewya Jerusareg ipe nũ. Worywamũ 'gã awau.

⁵³ Namutamutat 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni. Naene 'jawe rũi 'ga amũ. Nitywi futari 'ga amũ kwe pe ene 'jawe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa.

Juã

Juã 'ga ka'arana okwasiat inuga janee Jejuí 'ga kwaawukaawamũ rakue.

Juã 'ga Jejuí 'ga remimu'efera mũ. Jejuí 'ga rupi wata ma'efera 'ga. Jejuí 'ga rupi o enune Juã 'ga oporowykyau 'uwa 'ga pyri, weki'yra 'ga pyri 'jau. Pira 'gã ipyyka taityuu pyu. A'eramũ 'gã ime'ega ka'aranũ are. A'ere Juã 'ga, Jejuí 'ga omo'wyr ire 'uwa 'ga rejari awau watau Jejuí 'ga rupi.

Ywag ipe Jejuí 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Juã 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga kwaawukaat

¹ Ywy apoe'emauwe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga akou rakue. Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga futat 'ga kwaawukaara janee. 'Uwarete 'ga retee futat 'ga akou rakue. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoi. ² Ywy apoe'emauwe futat 'ga akou 'ga pyri rakue. ³ Janeruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe. Nitywi futari 'ga amũ 'ga poaawamũ mama'e are rakue. Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga etee futat mama'e apou rakue. ⁴ 'Ga futat 'ara resakaa ae upe. Jarejuwarete 'ga 'ga ikwaawukaa nanẽ ae upe nũ. Mama'e reny 'jawe 'ga. Sã'ã ae mama'e renyramũ mama'e resak katu katua. Nan futat 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe. ⁵ Ypytunimũ 'ã ae tata monyka. A'ere 'ã ypytunaiwa nomowewa'uweri tataa. Nan tee futat aetywera nomateepawa'uweri Janeruwarete 'ga kwaawa.

⁶ Janeruwarete 'ga 'ga amũ mua oje'ega mome'waramũ rakue. Aipo 'ga rera Juã. ⁷ Aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Ere ewau je kwaawukaara 'ga mome'wau 'gã nupe”, 'jau 'ga 'ga upe rakue.

A'eramũ Juã 'ga awau 'ga mome'wau 'gã nupe, 'ga rerowiarukaa 'gã nupe rakue. ⁸ NaJuã 'ga rũi Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga. A'ere 'ga ruri 'ga mome'wau te 'gã nupe rakue.

—Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga mome'wau je ruri pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe rakue. ⁹ —'Au futat 'ga ruri. 'Ga ae mu'e oje'eg a'je are futat. Janeruwarete 'ga je'eg are nipo 'ga awau ae mu'jau. A'eramũ nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe— 'jau Juã 'ga 'gã nupe rakue.

¹⁰ Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga 'ut 'au ywy pe rakue. 'Au futat 'ga oporogytau ywy pewaramũ ae upe. Ymã te 'ga ywy pewaramũ ae apoi rakue. A'etea 'ã 'gã 'ga rerowiare'ema. ¹¹ Opytuna 'gã ywy pe 'ga ruri. A'etea 'ã 'ga pytuna 'gã 'ga rerowiare'ema futat. ¹² A'ere 'gã amũ 'ga rerowiari. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ.

¹³ Naywy pewara 'gã na'yra 'jawe rũi aipo 'gã. Omenar ire te 'ã kũjã wa'yramũ. A'eramũ 'ã eẽ mena ra'yra u'aa eẽ wi. A'ere nanarũi ae rekoi Jarejuwarete 'ga ra'yramũ. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramũ. Wa'yrarete 'ga rerowiaara 'gã etee te 'ga imogyau wa'yramũ.

¹⁴ Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ojemu'jaga aeramũ rakue. Jane pype 'ga akou rakue. Jane ree 'ga oporomutaramũ. 'Ga 'ã mama'e a'jea mome'wara te. Jarejuwarete 'ga nanẽ 'ga ikwaawukaa janee nũ. 'Ga futat Janeruwarete 'ga ra'yrarete. Nirũi futari 'ga. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mogou oje'jawewaramũ.

¹⁵ Aipoa 'ga Juã 'ga imome'wau ojepyriwara 'gã nupe rakue:

—Je rewiri 'ga ruri, a'e je ako pẽ nupe ikue. Jejeuwe'emauwe futat 'ga rekoi rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ kũima'eteeteramũ akou. Je apyraapa akou kũima'eteeteramũ— 'jau Juã 'ga 'gã nupe rakue.

¹⁶ Iporomutat 'ga nanimenime jane ree. A'eramũ 'ga opota'waramũ jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou'jau'japa janee. ¹⁷ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga janepyp 'gã mu'jau 'ga je'eg are. “Ga je'ega renup katu katuarãmũ pẽnesageay Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue. A'ere Jejui 'ga 'i janee: “Pẽtywerete agawewi 'ã pẽẽ. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga iporomutat pẽ nee”, 'jau Jejui 'ga janee. Jejui 'ga amanũmũ janetywera mepya. A'e pyu 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane upe. 'Uwarete 'ga je'eg are nanẽ 'ga jane mu'jau nũ. ¹⁸ Nitywi 'ga amũ Janeruwarete 'ga resakara mũ. 'Ga ra'yrarete 'ga etee te 'ga wesak. A'eramũ 'ga etee futat 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee.

Juã Batista 'ga

(Mateu 3.1-12; Luka 3.15-16)

¹⁹ Judeu 'ga 'wyrria'ri 'gã amũ akou Jerusareg ipe. A'e 'gã 'jau mainana 'gã amũ nupe, Levita 'gã amũ netee:

—Pe'je pejewau pejeporonupa Juã Batista 'ga upe. “Maranuaramũ te ereko?” pe'je ki pejewau 'ga upe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'yrete pe, Jotãuy pe. Ty owajara katy 'gã awau. Amunawa mũ pyri 'gã awau, Petani 'jawa pyri. Owaẽmawe 'gã 'jau Juã 'ga upe:

—Maranuaramũ te ereko, aru'e ore enee kũi?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesakara nipo peko. Naa'eramũ rũi je rekoi— 'jau etee Juã 'ga aipo 'gã nupe.

²¹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—Maranuaramũ ajee ereko ki 'ei? Eliasiramũ nipo ereko? Saa'e ene rekoa 'ager imũ Jarejuwarete 'ga mome'ua 'gã nupe rakue. A'eramũ nipo ene?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Na'ga rũi je— 'jau etee Juã 'ga 'gã nupe aipo 'ga 'eramũ.

—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ te ra'u ene nũ? Oreremiapesaga 'ga futat te ra'u ene nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Naaipo arũi je— 'jau etee Juã 'ga 'gã nupe nũ.

²² A'eramũ 'gã 'jau Juã 'ga upe nũ:

—Ejemome'u oree. Maran ajee ore aramuara 'gã nupe ene mome'ui ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ajemome'u je pẽ nupe. Pẽnea'at nipo Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga je'eger are? Isai 'ga je'eger are? Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Amunawe'em ipe 'ga amũ rekoi wafukaita. 'Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune', 'jau 'ga amũ wafukaita akou”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga rakue — 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

“Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'ok imonou 'ga renune” 'ea “pejetywer awi pepoit” 'ea. A'eramũ Juã 'ga aipo 'ga 'eawer imũ etee futat 'ua wafukaita ojepyriwara 'gã nupe.

—Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejejekatu'oka Jarejararete 'ga ru-awamū, 'jau je 'ā pē nupe tekou— 'jau Juā 'ga 'gā nupe.

²⁴ Aipo 'erauwe fariseu 'gā nemimurera 'gā 'jau nū:

²⁵ —Ma'eramū ajee 'gā erepymī ekoete ekou 'ū? “NaJarejuwarete 'ga remimurera rūi je. NaEliasi 'ga rūi je. Napēnemiesaga rūi je”, ere te 'ā oreo — 'jau 'gā Juā 'ga upe.

²⁶ Ojeupe aipo 'erauwe Juā 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je futat 'ā apymī 'gā 'y pe. A'ere 'ga amū rekoi pē pype. Nepekwaawi we te 'ga. ²⁷ Je rewiri te nipo 'ga ruri. 'Ga te kūima'eeteetea. Je nakūima'eeteete rūi. Je akotee'i ma'ea te— 'jau Juā 'ga 'gā nupe.

²⁸ Jotāuy pe Juā 'ga otywer awi opoit ma'e 'gā pymīnamū 'gā 'ua oporonupa ee 'ga upe.

Jejui 'ga janetywera mepyat

²⁹ Ai'iwe Juā 'ga Jejui 'ga resaka. Wepejān 'ga ruramū 'ga 'ga resaka. A'eramū Juā 'ga 'jau tekotee 'gā nupe:

—Pe'je pejemā'jāu 'ga ree. Kwe 'ga ako je amome'u pē nupe ai'i. Kweramū Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. Sā'ā mainana 'gā karupa'mī jukaa iapya Jarejuwarete 'ga upe. A'e resag ire 'ā Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Nan tee futat nipo kwe 'ga. Anure 'ga manūi janetywera moiawamū. 'Ga manū are nipo Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi — 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ³⁰ —Kaaruwamū ako je 'ga mome'ui pē nupe ai'i. “Je rewiri 'ga ruri”, 'jau je ako pē nupe ai'i. “Ga kūima'eeteetea. Naje 'jawe rūi 'ga”, 'jau je ako pē nupe te'ama kaaruwamū ai'i. “Je rewiri 'ut ma'e 'ga jejeuwe'emauwe 'ga rekoi rakue”, 'jau je ako pē nupe ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

³¹⁻³⁴ —Ymā te Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: “Ere ewau 'gā pymīāu 'y pe, otywer awi 'gā poira resaukaawamū tekotee 'gā nupe. Anure 'ga amū ruri ojepymīāukaa enee. 'Ga ree tereesak je 'Agesage jywa pykau 'jawe 'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —“Aipo 'ga anure nipo je 'Agesage omono pē nupe pēnerekwaramū”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —“Je 'Agesagea tepē momyau 'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —A'ea je aesak 'ga ree ai'i. 'Ga pymī re 'ua ojypa pykau 'jawe ai'i— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —A'eramū “ga futat Jarejuwarete 'ga ra'yra”, a'e je ako pē nupe ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te je 'i te'ŷina tejeupe ikue: “Awŷja sipo poromū Aeruwarete 'ga amut oreo oretywera moiawamū?” 'jau je te'ŷina tejeupe ikue. Je nanē 'ga kwaape'ema futat ikue nū. A'etea ako je ojet pē pymīāu 'y pe tekou ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ae pymīāu je ruri Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga kwaawukaawamū Israeu 'ga juapyreramū pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga remiayuw ypy 'gā

³⁵ Ai'iwe Juā 'ga oporogytau u'ama wemiayuwa 'gā nupe nū. Mukūja 'gā nupe oporogytau u'ama. ³⁶ Poje Jejui 'ga okwapa 'gā pyu. 'Ga resakawe Juā 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Kweramū Janeruwarete 'ga remimurera 'ga kwawi. Karupa'mī 'jawe futat nipo 'ga manūi janetywera moiawamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ Ojeupe 'ga mome'urauwe Juā 'ga remiayuwa 'gā awau Jejui 'ga rewiri. A'eramū futat 'gā Jejui 'ga ree ojemojo'okaipa Juā 'ga wi.

³⁸ Wewiri 'gā orauwe Jejui 'ga ojerowaka 'gā nee:

—Ma'ja are te peko?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani. Ma'ape te ene'wya, aru'e tee ore enee— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹—Pe'je pejejua je rupi. Tepeesak 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau Jejui 'ga rupi. Awau 'gã owaëma 'ga rekwawa upe 'ga pyri. Kwara jerewamũ 'gã awau owaëma. Owaëm ire 'gã 'upa oporogytau kwara rese poromukuran.

⁴⁰⁻⁴¹ Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'ga amũ rera Andrea. Juã 'ga Jejui 'ga mome'ua renuparera poromũ. A'eramũ Andre 'ga awau 'ga rewiri. A'ere Andre 'ga awau weki'yra 'ga rog ipe, Simão 'ga rog ipe:

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ore aruesak ai'i— 'jau 'ga weki'yra 'ga upe awau.

Kristu 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga upe.

⁴² A'eramũ Andre 'ga weki'yra 'ga rerawau Jejui 'ga upe. 'Ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Simão nipo enerera. Eneruwa 'ga rera Juãa. 'Awamũ je ene re'rogi. Sefa je anug ene ree— 'jau 'ga 'ga upe.

'Gã je'eg imũ Sefa 'ga inuga 'ga ree. Pedro 'ea futat poromũ. Pedroa 'ea itaa.

Natanaeu 'ga upe Jejui 'ga 'eawet

⁴³ Ai'iwe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Garireja ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Wata enunewe Jejui 'ga awau Filipe 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga Filipe 'ga mo'wya:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁴ Filipe 'ga Pesaita pewara. Simão Pedro 'ga, Andre 'ga. Mïmera 'gã aipo pewara.

⁴⁵ Omo'wyräuwe Filipe 'ga awau Natanaeu 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga 'jau:

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga amũ ree rakue. Aipo 'ga ore aruesak. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga nanë ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue nũ— 'jau 'ga 'ga upe awau. —'Ga futat ore aruesak ai'i. Jose 'ga ra'yra 'ga. Jejui 'ga. Nasare awi 'ga ruri— 'jau 'ga Natanaeu 'ga upe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'eramũ Natanaeu 'ga 'jau:

—A'jea sipo? Nasare awi sipo mama'e esage ruri?— 'jau Natanaeu 'ga Filipe 'ga upe, aipo 'eramũ.

—Ere ejua 'ga resaka— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau 'ga resaka 'ga rupi. ⁴⁷ Werowygauwe Jejui 'ga Natanaeu 'ga resaka.

—Koromũ esage ma'e 'ga. Israeu 'ga juapyrerarete 'ga — 'jau 'ga 'ga resakawe. —Ni'mei 'ga. Mama'e a'jea te tee noko 'ga omome'u. Niporerekoemã 'ga— 'jau Jejui 'ga 'ga upe u'ama.

⁴⁸—Kuu. 'Awamue te 'ã je resag ape kũi. Maran ene a'eramũ je kwaapa ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe aipo 'eramũ.

—Figueira 'ywa 'wyr ipe ene renamũ je ene resagi ai'i. Ene upe Filipe 'ga porogyta enunewe je ene resagi ai'i— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴⁹—Kuu. Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat nipo ajee ene ki sa— 'jau Natanaeu 'ga Jejui 'ga upe. —Ene 'ã 'wyrararetea oree, Israeu 'ga juapyreramũ oree— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵⁰ —Figueira 'ywa 'wyr ipe je ene resagi 'erauwe te je rerowiar ape ra'e? — 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Anure nipo mama'e esagea pēnemiapoe'ema futat je iapoi. Aipoa tereesak 'jau — 'jau Jejui 'ga Natanaeu 'ga upe u'ama.

⁵¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe najuejue etee:

—Mama'e a'jea te tee je amome'u pē nupe. Je 'ā pēneki'yraretea. Anure nipo pēē ywaga woga resaka. Ywagipewara 'gā jywa je ree tura nipo pēē esaka. 'Gā jeupira nanē nipo pēē esaka nū. A'eramū nipo pēē 'jau: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ra'e", 'jau nipo pēē jee aipo resagi ire— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

2

'Ya Jejui 'ga imu'jaga y'wayramū

¹⁻² Mukūi oser ire Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe, Kana 'jaw ipe. Peu 'gā amū akoukatu. A'eramū 'gā maraka apou 'gā ajuerekokatu-awamū. A'eramū akokatu ma'e 'ga Jejui 'ga y ēē mo'wya wekokatu resaka. Jejui 'ga nanē imo'wya nū. 'Ga remimu'eramū nanē ore mo'wy'wya 'jau. ³ A'ere maraka teepawe'emauwe y'way teepawamū 'gā nui, 'gā nekokatuawa rewara teepawamū 'gā nui. A'eramū Jejui 'ga y ēē 'jau 'ga upe:

—Si'ri. Y'waya teepap— 'jau ēē 'ga upe.

⁴ Aipo 'eramū ēē ra'yra 'ga 'jau ēē upe:

—Tene ra'ne. Nowaēmi we futat Janeruwarete 'ga pājē resaukaawa upe jee— 'jau 'ga oy ēē upe.

⁵ Aipo 'ga 'eramū 'ga y ēē 'jau maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Jera'yra kīā 'eawer imū etee ki peapo mama'ea— 'jau ēē 'gā nupe.

⁶ Aipoa 'gā jatykaaw ipe 'y ryrūa 'upa. Tuwiiu ma'ea. Aipoa 'y ryrūa 100 litro pyyka. Itakanafūa poromū. 'Gā jepoeitawa yrūa futat. Judeu 'gā au'jeteramū ojepoeita ojekatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'ere Jejui 'ga oje'ega maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Pe'je pejewau 'y rerua 'y ryrū pype imatyneema— 'jau 'ga 'gā nupe.

Aipo 'ga 'erauwe maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gā 'y rerawau 'y ryrū matyneema. ⁸ Y ryrūa 'gā imatyneem ire Jejui 'ga oje'ega imatyneemarera 'gā nupe:

—Pe'je ara jaraa erawau maraka'ywa 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā ara jaraa erawau 'ga upe. ⁹ Ojeupe erarauwe maraka'ywa 'ga itykua esaka. A'ere 'ga itykure'emauwe ijemu'jagi y'wayramū, uwayramū. Maraka'ywa 'ga nokwaawi 'y jemu'jaga y'wayramū. A'ere 'ga remiayuwa 'gā ikwaawi futari. 'Ga itykura resakawe 'ga akokatu ma'e 'ga renūina.

¹⁰ —Esageay ma'ea ra'ne te 'ā y'waya neretykurukari jarejee rai'i. 'Gā itykupaw ire amunipo 'ā y'waynana rykurukaa 'gā nupe rai'i. A'ere 'ā ene y'waynana ra'ne eretykurukat 'gā nupe. Y'wayrete mŷina mapawamū itykurukaripyramū 'gā nupe rai'i— 'jau 'ga akokatu ma'e 'ga upe.

¹¹ Aipo resaka taetu ore, 'ga remimu'eramū, 'ga rerowiaa.

—Jarejuwarete 'ga pājēa futat 'ga wereko ra'e— 'jau ore arajaupe.

Kana 'jawa amunaw ipe ra'ne Jejui 'ga aeremiapoe'ema apo ppy ppy ore ore ikue. 'Uwarete 'ga pājē resaukaa ore ore ikue. Aipoa amunawa 'upa Garireja ywy pe.

¹² Aipo apo re Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe nū, Kafanaū pe nū. 'Ga y ēē, 'ga rewirera 'gā, 'ga remimu'eramū 'jau ore arawau 'ga rupi ikue. Peu oropytawaipa nū.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Egitu ywy awi oropypy ypy 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaēm ja'wyja'wyraruwe ore arawau Jerusareg ipe. Peu ore arawau orosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁴ 'Ga mogytaaw ipe osouwe Jejui 'ga wyra me'egara 'gā nesaka. Kwaiwete wyra me'egara 'gā 'upa peu. Kwatau, karupa'mī, pykau. Mīmera 'gā ime'ega 'upa. Amumera 'gā ajemogyau 'yjejana pyri ka'aranūū mojoy'rau judeu ka'aranūū are. ¹⁵ 'Gā nesakawe Jejui 'ga tupaama pyyka wyra mopikawamū. A'eramū 'ga ipyu imonou imū'jāu jui. Kwatau, karupa'mī. Mīmera 'ga imonou imū'jāu jui. Ka'aranūū mojoy'ruara 'gā 'yjejana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Ka'aranūū monou imomopomopoa futat 'gā nui. ¹⁶ Pykau me'egara 'gā nupe 'ga oje'ega:

—Pe'je pykau rerawau enū'jāu. Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa m̄yi re pykau me'egawamū— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe. —Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa m̄yi re wyra me'egawamū. 'Ga muorypawa te 'ā 'aga 'oga— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Aipo renupawe orojea'aramū ikwasariipyrrer are. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe aipo are rakue— 'jau ore arajaupe. —“Ku'jyp. Mama'e tywera 'gā wapo enemogytaawa 'og ipe. A'eramū je temara'neramū 'gā nee. A'eramū je tejejukau enerog are”, 'jau 'ga amū ikwasiaa inuga ymā rakue— 'jau ore arajaupe.

¹⁸ A'e pype judeu 'gā 'wyrari 'gā 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ma'eramū ene 'gā mū'jāu 'ū? Aw̄yja 'gā mū'jāukaa enee ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga emur ire aeremiapoe'ema eapo amū oree 'ga pājē mū kūi. A'e resag ire taru'e enee 'jau: “A'jea futat 'ga 'gā mū'ēi Ku'jywa 'ga je'eg imū ra'e”, taru'e enee 'jau kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁹—'Aga 'oga retyg ire je imuapya 'ara rupi etee imowyri kūi— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁰—Kuu. Ereapo ekoete awi nū'ū. Namuapya 'ara rupi etee rūi 'gā 'aga 'oga apoi rakue kūi. Kwarētai seis te 'gā kwara magwawi 'aga 'oga apoupap rakue kūi— 'jau 'gā 'ga upe aipo 'ga 'eramū.

²¹ A'ere 'ga naoga tee rūi imome'ui 'gā nupe. 'Aga 'oga 'eramū 'ga wete are te 'ga oje'ega rerekoi. ²² A'eramū ore anure Jejui 'ga remimu'eramū 'ga 'eawer are orojea'aramū, 'ga feraw ire ikue. “A'jea futat Jejui 'ga imome'ui ikue”, 'jau ore arajaupe. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiaa. Jejui 'ga 'eawera nanē ore erowiaa nū.

Jejui 'ga jane kwaapa katu katu

²³ Jerusareg ipe Jejui 'ga kwaiwete aeremiapoe'ema apou 'Uwarete 'ga pājē mū ikue. Aipo resag ire kwaiwete 'gā 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gā 'ga rerowiat 'mei etee. ²⁴ A'eramū Jejui 'ga ojemogyppyke'ema 'gā nee. Okwaap 'ga 'gā. Wereco tywearama 'gā 'ga ikwaapa. A'eramū 'ga ojerowiare'ema 'gā nee. ²⁵ A'eramū Jejui 'ga oporonupe'ema ee: “Ma'ja e'i sipo 'gā ajaupe?” 'jawe'em Jejui 'ga 'gā nupe. Jejui 'ga ae kwaapa. Aerea'awa miamū 'ga okwaap katu katu.

3

Nikutemu 'ga upe Jejuī 'ga 'eawet

¹ Poje Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe. Nikutemu 'ga opytuna 'gā nupe oje'ēma'ea. Fariseua nanē 'ga nū. ² Ypytunimū Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'ga amut jane mu'jawamū, aru'e ore arajaupe ene ree jepi. Janeruwarete 'ga remiayuwamū etee ae aeremiapoe'ema apoi. 'Ga remiayuwe'emamū ae nuapoa'uweri. A'eramū ore 'jau enee: Janeruwarete 'ga pājē mū futat 'ga mama'e apoi. A'eramū ore 'jau arajaupe: Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, 'jau ore arajaupe — 'jau Nikutemu 'ga Jejuī 'ga upe.

³ Aipo 'erauwe Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e a'jea je amome'u amū enee. 'Ga amū nipo u'aru'jape'ema. A'eramū 'ga nosea'uweri Jarejuwarete 'ga rupaw ipe awau— 'jau Jejuī 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁴ A'eramū Nikutemu 'ga 'jau:

—Maran ae kūima'eramū u'aru'japa nū ki 'ei? Maran ae waranuw ire osou awau oy reweg ipe nū ki 'ei?— 'jau Nikutemu 'ga Jejuī 'ga upe aipo 'eramū.

⁵⁻⁶ —Pejey awi peje'aa pēē ēē mena ra'yra futat. A'ere Janeruwarete 'ga werowiar ire te pē mogyi wa'yramū. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe pēnerekwaramū. A'eramū pēē pejemogyau u'aru'jap ma'e 'jawe. 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gā nu'aru'jawi— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁷ —Eneporesag awi je ree aipo ejeupe 'eramū. A'jea futat je 'i enee. E'aru'jaw iki, a'e je enee. Aipoa a'jea futat. ⁸ Sā'ā ywytua. Neresaga'uweri 'ā ywytua. Ifua etee 'ā ereenup. Nerekwaawa'uweri tuawa. Nerekwaawi nanē iwawa nū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. Neresaga'uweri 'ga 'Agesagea. Wemifutar imū etee te Janeruwarete 'ga U'agesage monoi 'gā amū nupe, 'gā mu'aru'japa nū. A'ere nenereapyoi ee— 'jau Jejuī 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁹ —Maran poa ojeapou ki 'ei? Nakwaawi je ene'ea ki 'ei— 'jau Nikutemu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Ene 'ā moromu'jara agawewi Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe. A'etea 'ā ene jeje'ega kwaape'ema? ¹¹ Mama'e a'jea te je amome'u pē nupe. Orojemikwaawa 'ā ore oromome'u pē nupe, orojemiesaga retee. A'etea 'ā neperowiari oreje'ega— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹² —Ywy pewara agawewi je 'ā amome'u mama'ea pē nupe. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe. Maran sipo ajee je rerowiat pejepe ywag ipewara mama'ea je imome'uramū?— 'jau 'ga 'ga upe. ¹³ —Nitywi ae ywag ipe oo ma'eferamū. Je tee te 'ā ojet ywag awi ikue. A'eramū je tejemiesagera mome'wau pē nupe. Je 'ā pēneki'yra futat.

¹⁴ —Enerea'at nipo ene jareypy are? Moja a'agawa apoawer are? Ymā te janepy 'gā atai awau jū me rakue. A'ere 'gā kwaiwete nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū 'ga oje'ega renupare'ema 'gā u'waukaa moja upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe: “Ita eapo moja a'agawamū. A'ere imonou imu'ama ikutuka 'yw are”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū Moisesi 'ga ita apou moja a'agawamū rakue. Aipo apo re 'ga imonou imu'ama 'yw are rakue. A'eramū moja remiu'ufera 'gā amā'jāu aipo itamoi a'agaw are. A'eramū futat moja remiu'ufera 'gā

oferapap. Namanūi futari 'gā. Nan tee futat nipo imara'ne ma'e 'gā je monoi 'ypeywar are je mu'ama— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ¹⁵—A'eramū nipo je rerowiaara 'gā jueje awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanūu'jape'ema futat— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau oje.

¹⁶—Janeruwarete 'ga iporomutat nanimenime pē nee. A'eramū 'ga a'eramū wa'yramū je mua 'au ywy pe ikue. Majepēi tee agawewi je 'ga ra'yramū. A'etea 'ga je mut 'awa ywy pe je jukaukaa pē nupe. A'eramū je rerowiaara 'gā amanūmū numiamū. A'ere 'gā oi oferapa Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'ga pyri amanūu'jape'ema futat. Peu futat 'gā jemogyi nakwaparimū ete rūi— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe. ¹⁷—Napē nereko tyweawamū rūi 'ga je muri 'au ywy pe. Pē katu'okawamū te 'ga je muri — 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹⁸—Jeruwarete 'ga je rerowiaaramū pē nerekou tywere'em. A'ere 'ga je rerowiare'ema 'gā nupe 'ga 'i: “Pejerekoukat tywet futat nipo”, 'jau. Naje rerowiari 'gā. A'eramū 'ga aipo 'jau 'gā nupe. ¹⁹ Janeruwarete 'ga ra'yramū je tejua 'au ywy pe pē mu'jau Tejuwarete 'ga ree. A'ere pēē mū nepēporokwaawiweri 'ga ree. 'Ga remifutar are nanē pēē peje-porokwaawiweri'emamū nū. Mama'e tywera etee pēē iapou. A'eramū pēē mama'e esage are peje-porokwaawiweri'emamū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerekou tyweaete 'gā manū re— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰—Mama'e tywera apoara 'gā nioweri Jarejuwarete 'ga ra'yramū je pyri. Naapoi futari je mama'e tywera. A'eramū mama'e tywera apoara 'gā ojenosōu je pyri oo awi. “Omo'gōguu je 'ga tewau 'ga pyri ne”, 'jau itywet ma'e 'gā ojenosōu je wi. ²¹ A'ere mama'e esage apoara 'gā nuri Jarejuwarete 'ga ra'yramū je pyri katu katu futat. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gā werowiat”, 'jau nipo 'gā 'gā nemiapofera resag ire— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau oje.

Jejui 'ga Juā Batista 'ga imome'wau'japa

²² A'e awi Jejui 'ga wemimu'eramū ore rerawau Judeja ywy pe nū. Peu ore oropytawaiapa. Peu futat 'ga 'gā amū pymiāu 'y pe, otywer awi 'gā pōira resaukaawamū. ²³ Juā 'ga nanē 'gā amū pymiāu akou ajepeja amunaw ipe, Enom 'jaw ipe. Enom 'jawa 'upa Salim 'jawa pyri. Peu typyu'iramū 'ya. A'eramū 'ga 'gā pymiāu akou peu. ²⁴ Moromunepawa pype amunewe'emauwe Juā 'ga 'gā pymiāu akou aipo pe.

²⁵ A'eramū Juā 'ga remimu'e 'gā amū oje'ega moywyrafena judeu 'ga amū upe. Ae pymi are 'gā ajamueu.

²⁶ A'eramū Juā 'ga remimu'e 'gā amū awau oporogytau 'ga upe:

—Enerea'at te ene ejemimome'uawera 'ga ree? Jotāu tyowajara katy 'ga rekoi ene retee rakue. 'Awamū nanē 'ga akou 'gā pymiāu 'y pe nū. A'eramū 'gā awaupap 'ga rewiri ojepymiāukaa 'ga upe. Ene rewiri ako ma'efera 'gā we futat awau ojepymiāukaru'japa 'ga upe nū— 'jau 'gā awau imome'wawayau Juā 'ga upe.

²⁷ A'eramū Juā 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Je nanē jerekōēāi 'ga ree nū. Sā'ā Janeruwarete 'ga je monoa je moporowykyukara ojeupe ikue. Nan tee futat 'ga Jejui 'ga monoi imoporowykyukaa ojeupe. Ojeupe Janeruwarete 'ga ore moporowykyukare'em ire amunipo 'ā ore noroporowykyi 'ga upe— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. ²⁸—A'e je ako pē nupe ai'i: “Najarejuwarete

'ga remimurera rūi je. 'Ga renunewara te je", 'jau je ako pē nupe ai'i— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ²⁹—Sā'ā aeku'ia ajuee kūjāmuku rerekokaturamū. Nan tee futat jeku'iramū tekou 'ga ree. "Kwaiwete 'gā oi 'ga rewiri" 'e renupa jeku'iramū— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ³⁰—Jejuī 'ga rewiri oo ma'e 'gā ojeme'yi kwaiwete futat. Je rewiri oo ma'e 'gā te ajee nojeme'yi futari. Jema'e 'gā ināinānī'ī etee futat— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —Nanuara futat esage je upe— 'jau etee Juā 'ga.

Ywag awi 'ut ma'efet

³¹ Ywy pewara 'gā akotee ma'ea futat. Wemiapo'i are tee 'gā porogytai. A'ere ywag awi 'ut ma'e 'ga nanarūi. 'Ga a'jea futat 'ga kūima'eteetea. 'Ga ree te a'jea futat ae jemogypygaretei. ³² Ywag ipe wemiesagera ywag awi 'ut ma'e 'ga imome'wau. Wemienuwera nanē 'ga imome'wau nū. A'ere 'gā ināinānī'ī etee 'ga rerowiari. Nuerowiari 'gā kwaiwetewete 'ga. ³³ 'Ga je'ega rerowiaara 'gā 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwaawukaara 'ga ra'e— 'jau 'gā ajemogyau ajaupe.

³⁴ Janeruwarete 'ga U'agesage muapap wemimurera 'ga upe. A'eramū 'ga amuarera 'ga je'ega mome'wau katu 'gā nupe. ³⁵ Janeruwarete 'ga oporomutaramū wa'yra 'ga ree. A'eramū 'ga opājē mua wa'yra 'ga upe. A'eramū 'ga 'jau:

—Tepājēa je omono teja'yra 'ga upe. A'eramū 'ga mama'e esage apou jee— 'jau 'ga.

³⁶ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga rerowiaara 'gā ajemogyau ipyauramū. Amanū re 'gā awau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu futat 'gā ajemogyau namutat. A'ere 'ga je'ega renupare'ema 'gā nanarūi. Nooi futari 'gā Jarejuwarete 'ga pyri amanū re. Nuenuwi 'gā 'ga ra'yra 'ga je'ega. A'eramū nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete wojere'emamū futat.

4

Samari pewara kūjā ēē

¹ Anure 'gā amū awau Jejuī 'ga mome'wau fariseu 'gā nupe:

—Ekoay Jejuī 'ga kwaiwete 'gā pymīāu 'y pe. Wemiayuwamū 'ga 'gā pymī kwaiwete— 'jau 'gā awau imome'wau fariseu 'gā nupe. —Juā 'ga 'ā kwaiwete agawewi 'gā opymī. A'ere Jejuī 'ga te Juā 'ga remipymīmera 'gā apyraawi— 'jau 'gā awau imome'wau fariseu 'gā nupe.

² (Na'ga rūi agawewi 'gā pymīāu 'y pe. 'Ga remimu'eramū agawewi ore 'gā pymī. A'etea 'gā "Jejuī 'ga 'gā opymī 'y pe", e'i imome'wau fariseu 'gā nupe). ³ Fariseu 'gā nupe omome'u kwaaw ire, Jejuī 'ga awau Judeja ywy awi.

—Garireja ywy pe soo jarejewya 'jau nū— 'jau 'ga oree. ⁴ —A'ere jeoweramū Samari ywy pyterimū. Kwe rupi futat jarewau jarewaēma Garireja ywy pe— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁵ A'eramū ore arawau Samari ywy rupi. Arawau orowaēma amunawa mū upe. Sika 'jawa upe orowaēma. Peu ore oropytawaipe. Ymā te janepy 'ga, Jako 'ga ywy pe monoi wa'yra 'ga upe, Jose 'ga upe rakue. Sika 'jawa 'upa aipo ywya pyri. ⁶ Peu Jako 'ga remiywykaiwera ywy kwawukuua 'ūina, 'ymuawa. Aje kwara kwawamū arawau orowaēma 'ymuawa upe. A'eramū Jejuī 'ga afuakapawamū. A'eramū 'ga wapyka 'ūina 'ymuawa reme'ywarimū. ⁷⁻⁸ 'Ga pytu'uramū ore arawau amunaw ipe orojemi'urama mua.

Orojemi'urama mua ore orauwe Samari pewara ēē mū 'ua 'y piaramū. A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Emut ara 'ya jee— 'jau 'ga ēē upe.

⁹ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū ene eje'ega jee rā, judeuramū rā?— 'jau ēē 'ga upe. —Je Samari pewara— 'jau ēē 'ga upe.

Judeu 'gā niporomutari Samari pewara 'gā nee ra'e jepi. A'eramū ēē judeu ojeupe ije'egamū aipo 'jau 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe nū:

—“Ya emut ara jee”, a'e ako je enee ko. A'ere 'ā naje kwaawi te ape. Jarejuwarete 'ga remimurama nanē nerekwawū nū— 'jau 'ga ēē upe. —Je kwaaw ire amunipo 'ā “Ya emut ara jee”, ere jee ra'e. 'Ya tejeupe ene enūi re amunipo je 'ā 'y monoi enee ra'e— 'jau 'ga ēē upe 'ūina. —Je remimonoa amunipo 'ā ene mogou nakwaparimū warāu rūi— 'jau 'ga ēē upe.

¹¹ Aipo ojeupe 'ga 'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Nenetywi 'y muawa pyu. Ikwawukuu 'ymuawa. A'eramū ene imuawa pyu etywe'emamū, maran sipo ene 'y mua jee?— 'jau ēē 'ga upe.

Naeapyoi ēē ojeupe 'ga 'e are.

¹² —Janeramŷiwera kiā Jako te 'ā kūima'eeteetea ako rakue. Ymā kiā futat ywy kwawukuu wywakajukari 'ymuawamū rakue. 'Aga 'ymuawa pypewara 'ya futat kiā itykua rakue. Kiā ra'ya wā, kiā reymap. Mīmera oy'wau 'au rakue. 'Awamū kiā remiapofera orema'ea futat 'ūina— 'jau ēē 'ga upe. —“Je te jarejamŷja aapyraap”, ere te jee poromū?— 'jau ēē Jejui 'ga upe.

¹³ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Aga 'y rykuara 'gā oo o'yuweju'jawa futat nū— 'jau 'ga ēē upe. ¹⁴ —A'ere 'gā jema'e tykur ire ni'yuweju'jawi akou. Jema'ea 'ywu'ywura 'jawe tee 'ūi itykuara 'gā wywyteripe, 'gā mogyau nakwaparimū rūi futat— 'jau 'ga ēē upe. —Sā'ā 'ywu'ywura rypawe'ema. Nan futat jema'ea. Jema'ea ae mogyau namutat. Jema'ea rykur ire nene'yuweju'jawi futari— 'jau 'ga ēē upe. —Jeporoywera ene mogo nakwaparimū rūi futat— 'jau Jejui 'ga ēē upe.

¹⁵ A'eramū kūjā ēē 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ema'e ara mua jee rā. A'eramū je te'yuweju'jawe'emamū, tejoru'jape'ema 'au 'y piaramū— 'jau ēē 'ga upe.

¹⁶ —Ere ajee ewau emena 'ga rerua 'au jee ra'ne— 'jau Jejui 'ga ēē upe.

¹⁷ Aipo ojeupe 'ga 'eramū ēē 'jau:

—Najemeni je tekou— 'jau ēē 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—A'jea futat ere nū ī. Nenemeni futari ene nū ī. ¹⁸ Nenemenu'jau'jawi tāmējē futat ene nū ī. Nomoygi tāmējē futat sīku pyu nū ī— 'jau Jejui 'ga ēē upe, aipo 'eramū. —A'jea futat 'awamū nenemeni futari. Ene pyri ako ma'e 'ga naenemena rūi futat— 'jau 'ga ēē upe.

¹⁹ Aipo ojeupe 'ga 'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Koo. Maran ene je kwaapa a'i rā? Ene futat nipo Jarejuwarete kiā je'ega mome'wara. ²⁰ Ymā te oreypya Jarejuwarete kiā muorywi 'au futat rakue. A'ere pēē judeuramū “Jerusareg ipe tee futat Jarejuwarete 'ga simuoryp”, pe'je ra'e jepi— 'jau ēē 'ga upe.

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe nū:

—Anure nipo 'gā 'jawe'em 'aga ywytyra upe: “Agamū futat 'ga muorypawa ywytyra”, 'jawe'em futat 'gā. Jerusarega upe nanē nipo 'gā aipo 'jawe'em futat nū— 'jau 'ga ēē upe. ²²—“Ore Samari pe-waramū Jarejuwarete 'ga aramuoryp”, 'jau pēē na'e jepi numiamū. A'ere nepekwaawi 'ga. A'ere ore judeuramū 'ga kwaawi futari. 'Ga ojekwaawukaa oree. Judeuramū 'ga ore mū mogoi ae katu'okaramū— 'jau 'ga 'ūina ēē upe imome'wau. ²³—Anure nipo Jarejuwarete 'ga muorypara 'gā 'ga muorypa a'jea futat. 'Awamuete 'gā 'ga kwaawi ramue. 'Ga 'Agesagea 'ga muorywukaa 'gā nupe. Omuorypararetea Janeruwarete 'ga wekat ojeupe— 'jau 'ga ēē upe. ²⁴—Naae 'jawe rūi Janeruwarete 'ga. Nuesaga'uweri ae 'ga. No'oi 'ga ae 'jawe. A'eramū 'ga muorypara 'gā ojepoarukaa 'ga 'Agesage upe. A'eramū 'gā 'ga muorypa futat, 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga ēē upe.

²⁵ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. Anure nipo Jarejuwarete kīā remimurama kīā ruri futari, Kristu kīā. Kīā futat nipo jane mueapyou mama'e are— 'jau ēē Jeju 'ga upe.

²⁶—Je futat aipoa. Je futat Kristua. Je futat aje'eg te 'yina enee— 'jau 'ga ēē upe.

²⁷ ēē upe aipo 'epawa pype ore arajua orojewya amunaw awi nū. ēē upe 'ga porogyta 'ga renamū ore oroporesagamū etee 'ga ree. Judeu 'gā noje'egarūi futari kūjā upe ra'e jepi. A'ere ore a'eramū miamū noroporonuwi ee 'ga upe: “Ma'eramū te ereporogyta e'yina ēē upe?” naru'ei futari ore 'ga upe.

²⁸ A'erauwe ēē awau ojewya amunaw ipe. 'Y ryrūa ēē ejaa im'yina awau peuwara 'gā nupe Jeju 'ga mome'wau.

²⁹—Pe'je pejejua soo kīā resaka 'jau. Jerekwawera kīā omome'upap jee ko— 'jau ēē peuwara 'gā nupe. —Kristu kīā ra'u 'ut 'ūina peu ko. Janeruwarete kīā remimurera kīā ra'u 'ūi peu ko— 'jau ēē awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe.

³⁰ A'erauwe 'gā nuri ojekyita amunaw awi 'ga resaka.

³¹ ēē o pyrauwe ore 'jau Jeju 'ga upe:

—Kweramū janeremi'urama. Ere ejemi'waa— 'jau ore 'ga upe.

³²—Naani. Irāinā'nī te 'ā jeremi'ua. Nepekwaawi futari jeremi'ua mama'ea— 'jau etee 'ga oree.

³³—'Ga amū sipo mama'ea werut 'ga upe pa ra'e?— 'jau etee ore arajaupe.

³⁴ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pēē te 'ā pejememi'urama tywamū etee pēnekōēāi pejememogyau. A'ere je temuarera 'ga remifutar imū mama'e apo are te jerekōēājamū. 'Ga porowyky apoupap te je ruri ikue— 'jau etee 'ga oree. ³⁵—“Irūpāwē jay magwaw ire oreko pypiara sinigi”, 'jau pēē 'ā jepi. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Pemā'ē pejeko are esaka. Osinig futat ra'e. A'ere je napeko arūi imome'ui pē nupe. 'Awamū futat 'gā kwaiwete je rerowiari ja'wyja'wy. 'Awamū futat 'gā je rerowiari ojeupe pēē je mome'u re. Sā'ā pēē pejeko pypiara sinigamū peoa imono'oga. Nan tee futat 'awamū iwaēmi je rerowiarukaawa upe. Pēporomuku awi pejewau je mome'wau 'gā nupe— 'jau 'ga 'ūina oree. ³⁶—Sā'ā kojara 'ga wemiayuwa 'gā mepya. A'yī tymara 'gā 'ga 'ā imepyau imono'ogara 'gā neewe. A'eramū 'gā 'ā wekōēājamū. Nan tee futat jeremiayuwa 'gā. A'yī tymara 'gā 'jawe je

mome'wara 'gā. Ko pypiara mono'ogara 'gā 'jawe je rerowiarukaara 'gā— 'jau Jeju 'ga oree. —Najuejue etee futat nipo 'gā wekōēājamū 'ga amū je rerowiarāmū. Je rerowiaara 'gā juejue nipo awaupap ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re— 'jau Jeju 'ga oree. ³⁷⁻³⁸— Amono je pēē kwe pe tejerowiarukaa kwe pewara 'gā nupe ikue. A'jea futat aipo jane'ea, “Ga amū nipo awau ityma. A'ere isinig ire nipo ajepeja 'ga 'ua imono'ogaramū”, 'jau jane jepi— 'jau 'ga oree. —Nan futat je pē monoi tejemome'waukaa 'gā nupe ikue. 'Gā amū 'ā awau pē nenunewe je mome'wau 'gā nupe rai'i. A'eramū kwaiwete 'gā a'eramū je rerowiat eneje'ega anupawe ikue— 'jau 'ga oree.

³⁹ Ore upe 'ga porogytapaw ire, Samari pewara 'gā 'ua kwaiwete 'ga resaka. “Jeju kīā jerekwawera amome'u jee”, kūjā ēē 'eramū 'gā awau kwaiwete Jeju 'ga resaka, 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁰ A'eramū 'gā 'jau Jeju 'ga upe:

—Epyta 'au ore pype ra'ne, 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū ore oropytau 'gā pyri. Mukūi etee orosea.

⁴¹ Gā pype akou Jeju 'ga ojemome'wau 'gā nupe. A'eramū tekotee 'gā nanē 'ga rerowiaa kwaiwete nū. ⁴² A'eramū 'gā 'jau kūjā ēē upe:

—Eneje'ega ra'ne ako ore aruerowiat ai'i. A'ere ore 'awamū 'ga je'ega rerowiarari. Ojemome'u 'ga oree— 'jau 'ga ēē upe. —“Ga futat 'ā ae katu'okara”, 'jau ore jepi— 'jau 'gā ēē upe.

Oje'eg imū etee 'ga katu'okawet

⁴³ Mukūi oroser ire ore arawau Garireja ywy pe nū. ⁴⁴ Jeju 'ga retea futat 'jau ikue: “Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga oa kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramū 'ā kwe pewara 'gā jēmī erowiaa. A'ere 'ā 'ga 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiarari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ā 'ga rerowiare'ema ajemogyau”, 'jau 'ga ikue. ⁴⁵ A'eramū ore arawau Garireja ywy pe nū, Jeju 'ga ywy pe nū. 'Ga resakawe peuwara 'gā wekōēājamū ajemogyau. 'Gā nanē awau Jerusareg ipe maraka magwapa rai'i. Peu 'gā Jeju 'ga remiapofera resaka rai'i. A'e resakarera 'gā wekōēājamū ajemogyau oywy pe 'ga resakawe.

⁴⁶ Kana 'jawa amunaw ipe, Garireja ywy pype 'up ma'e pe, ore arawau orojewya nū. Peu futat 'ga 'y mu'jaga y'wayramū ai'i. A'e pe ore rekoramū 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua Jeju 'ga renūina.

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee— 'jau 'ga 'ua Jeju 'ga upe.

'Ga upe 'ut ma'e 'ga ra'yra futat ojero'wu ete 'upa, tapojete 'upa ajepei amunaw ipe 'upa, Kafanaū pe 'upa. ⁴⁷ “Judeja ywy awi Jeju 'ga ruri ojewya akou 'au nū” 'e renupawe ta'yjero'wu ma'e 'ga awau Kana 'jaw ipe Jeju 'ga poreawua:

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee. Tapojete 'ga 'upa. Amanū ja'wyja'wy 'ga. A'eramū ene ejua 'ga resaka jee— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

⁴⁸ A'eramū Jeju 'ga 'jau:

—Aeremiapoe'ema apo resag ire tāmējē te je rerowiat pejepe. Je iapoe'emamū neperowiarari futari— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁹ A'ere ta'yjero'wu ma'e 'ga 'iu'jawi etee futat Jeju 'ga upe nū:

—Ere ejua futat je rupi jera'yra 'ga manū'emauwe— 'jau etee 'ga 'ga upe.

⁵⁰ Aipo 'eramū Jeju 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Namanūi futari enera'yra 'ga— 'jau 'ga ta'yriara 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū 'ga Jejuī 'ga rerowiaa. A'eramū 'ga awau ojewya wa'yra 'ga resaka. ⁵¹'Ga waw ipe 'ga remiayuwa 'gā 'ua 'ga rowosōu.

—Namanūi futari enera'yra kūi. Ijaruete 'ga ai'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵²Aipo 'ga 'eramū ta'yriara 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ape kwara kwawamū 'ga ajarueteramū rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Aje kwara kwawamū futat ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵³A'eramū 'ga ikwaapa:

—Aje kwara kwawamū futat Jejuī 'ga 'i jee ai'i — 'jau 'ga Jejuī 'ga mome'wau wemiayuwa 'gā nupe.

A'eramū ta'yriara 'ga Jejuī 'ga rerowiaa nanimenime opytuna 'gā netee.

⁵⁴Aiporamū futat Jejuī 'ga aeremiapoe'ema apou'japa ikue. Garireja ywy pewara 'gā nupe ra'ne 'ga 'y mu'jaga y'wayramū ikue. A'ere 'ga poromū 'wryiara 'ga remiayuwa 'ga ra'yra majarueteu 'gā nupe nū. Judeja ywy awi 'ur ire 'ga aipo apou Garireja ywy pewara 'gā nupe ikue.

5

Iteu ma'e 'ga

¹Anure Jejuī 'ga awau Jerusareg ipe nū. Judeu 'gā maraka apou peu. A'eramū Jejuī 'ga awau maraka apo resaka. ²Jerusarega ojeosōu futat. Kwaiwete iosoma rokwarā. Iosoma rokwarā mū rupi 'gā karupa'mī rerawau. A'eramū 'gā karupa'mī okwat 'jau jupe. Aipo okwara pyri 'yupawu'ia mū 'upa. Judeu 'gā aipo 'yupawu'ia renūina, Peseta 'jau jupe. Iywyri tapŷi'ia ajemogyau, siku tapŷja ajemogyau iywyri. ³Aipoa tapŷja 'wyr ipe futat 'gā ojero'wu ma'e 'gā majatykau erua. Eae'em, ika'na ma'e, iteu ma'e. Mīmera 'gā 'gā imajatykau, 'gā katu'okawa rapesaka 'gā nerua imogyau tapŷja 'wyr ipe. Kwaiwete 'gā 'upa iapesaka peu. ⁴'Y ryjuapirauwe ipyriwara 'gā 'jau ajaupe:

—Ywagipewara 'ga nipo kwe 'ut 'y motyjuapiau jā'nū— 'jau 'gā ajaupe.

Tyjuapi ppyrauwe ojero'wu ma'e 'gā awau ojemunepa 'y pe ajemogyau. A'ere ipype ose ppy ppy ma'e 'ga etee 'ga jekatu'ogi. ⁵Iteu ma'e 'ga amū 'ūina peu namutat. Trītai oīto 'ga kwara magwapa oteuramū 'ūina. A'ere 'ga nojekatu'og ymani.

⁶Poje Jejuī 'ga awau peu. A'eramū Jejuī 'ga 'ga resakawe 'jau ojeupe: “Ymā we te 'ga teuramū rakue pa”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Erefutat te je ekatu'oga?— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

⁷—Ēĕ. Afutat futat je tekatu'oga nū'ū— 'jau 'ga 'ga upe. —Naje poari'i 'gā amū ki 'ei. 'Y ryjuapirauwe je rerawawe'em je munep'e'ma 'y pe ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe 'ūina. —'Y repejān je orauwe 'gā amū na'ne 'gā oi je renunewe opo 'y pe jepi— 'jau 'ga 'ga upe 'ūina imome'wau.

⁸A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am ejupaw awi. Efu'am ejupawa ppyka erawau eruatau. Akatu'ok je ene 'awamū— 'jau 'ga iteu ma'e 'ga upe.

⁹Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga ojekatu'oka. A'eramū 'ga afu'ama wupawa ppyka erawau eruatau.

Judeu 'gā morowykye'ema rupi Jejuī 'ga 'ga katu'ogi. ¹⁰A'eramū judeu 'gā 'wryia'ri 'gā 'jau 'ga upe:

—'Awamū morowykye'ema. Ejupawa kasi ereroo ne. “Mama'e rerooa ae porowykya futat”, e'i 'ā janeypya rakue — 'jau 'gā wupawa 'ga erooramū.

¹¹ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je katu'okara 'ga, “ejupawa epyyk erawau eruatau”, e'i 'ga jee ko— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹² —Awŷja te aipo e'i enee ra'e?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹³ A'ere 'ga nokwaawi 'ga. 'Ga katu'oka ypy we Jejui 'ga oi mytuna 'gā wyterimū. Kwaiwete ajatyka ma'e 'gā peu. A'eramū Jejui 'ga 'ga katu'oka ypy we awayayayau ojepe'au 'ga wi.

¹⁴ A'ere Jejui 'ga iteu ma'efera 'ga resaka nū, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nū.

—Erejekatu'ok futat 'awamū. Au'je ki mama'e tywera apo re— 'jau 'ga 'ga upe. —Kasi mama'e tywera jeapoi enee ne, kwaiwete enee ne— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁵ A'eramū ikatu'ogipyrrera 'ga awau Jejui 'ga mome'wau judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā nupe:

—Jejui 'ga je katu'ok ko— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

¹⁶ Morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'ga katu'oka. A'eramū judeu 'gā Jejui 'ga rerekou tyweramue morowykye'ema rupi ae katu'ogamū.

¹⁷ —Jeruwarete 'ga mama'e esage wapo ae upe au'jeteramū. A'eramū je nanē aipo apou nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau. Morowykye'ema rupi 'ga porowykyi akou, 'gā katu'oka awau kwe pe— 'jau 'wyrria'ri 'gā ajaupe. —Morowykye'ema rupi oporowyky re 'ā 'ga aipo 'jau wējēmī nū. “Ku'jywa 'ga Jeruwaretea”, 'jau 'ga 'ā 'ga upe nū— 'jau 'gā ajaupe. —“Je 'ā Ku'jywa 'ga 'jawe”, 'jau wējēmī aipo 'ga janee nū. Aipo taetu itywetywet— 'jau 'gā ajaupe amara'neramū 'ga ree.

'Uwarete 'ga je'eg imū etee mama'e apoawet

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat je 'i. Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra futat. Nateje'eg imū rūi je mama'e apoi. 'Ga je'eg imū etee te je mama'e apoi. 'Ga remiapoa je aesak. A'eramū je nanē aipo apou 'ga 'jawe nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁰ —Jeruwarete 'ga iporomutat nanimenime je ree. A'eramū 'ga wemiapo resaukaa jee. A'eramū je tewau ojero'wu ma'e 'gā katu'oka. Ae katu'oga esage futat. A'ere je anure mama'e esageay apoi futari tejuwa 'ga remifutar imū. A'eramū nipo pēē pejeporesagamū pejejemogyau ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹ —Amanū ma'efera 'gā nipo Jeruwarete 'ga imū'jāu imowywya tywy awi 'gā mogyau nū. 'Ga 'jawe futat je tejemimū'ē 'gā mogyau — 'jau 'ga 'gā nupe. ²² —NaJeruwarete 'ga rūi pē mojo'ok. 'Ga te 'ā pē mojo'ogukaa jee. A'eramū nipo je ia'wyre'ema 'gā nupe 'jau: “Pēē nepēa'wyrri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe pekwap”, 'jau nipo je ia'wyre'ema 'gā nupe. Tejerowiaara 'gā nupe nipo je 'jau: “Je rerowiat pejepe ra'e. A'eramū je pētywera moia pē nui. Pe'je pejejua 'au ore pyri”, 'jau nipo je tejerowiaara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe nipo je 'jau, je retea futat. Jeruwarete 'ga nipo je mu'eukaa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²³ —A'eramū nipo aipo are 'gā najuejue etee je pojeupa. 'Awamū 'gā Jeruwarete 'ga pojeuwi. A'eramū 'gā, 'ga 'jawe futat, je pojeupa nū. Je

pojeupare'ema 'gā nanē Jeruwarete 'ga nopojeuwi futari, je muarera 'ga — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁴—A'jea futat je 'i. Jeje'ega rerowiaara 'gā ojemomyauu jeje'eg imū. Je muarera 'ga nanē 'gā erowiaa nū. Tejerowiaryauramū je 'gā mogyau namutat. A'eramū 'gā najuejue etee futat awau akou Janeruwarete 'ga pyri amanū re. Na'gā nupe rūi je 'i: “Enetywerete Ku'jywa 'ga upe” 'jau. Natata pe oo ma'e 'gā nūi ore rerowiaara. Ywag ipe oo ma'e tee aipo 'gā — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁵—A'jea futat je 'i. Je te 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra. Amanū ma'e 'jawe futat mama'e tywera apoara 'gā. A'etea nipo 'gā anure jeje'ega wanup akou. 'Awamū futat 'gā enuwi. Jeje'ega renuw ire te nipo 'gā jemogyi oferapa— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁶—Nitywi 'ga amū Ku'jywa 'ga mogoaramū. Ojete futat 'ga jemogoi. A'eramū 'ga ae nanē ae mogyau nū. Je nanē nū. Je Ku'jywa 'ga ra'yra. A'eramū 'ga ae mogyaukaa jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷—Je futat 'ā pēneki'yra. A'eramū Jeruwarete 'ga 'jau jee: “Ene 'ā 'gā neki'yra. A'eramū ene 'gā mojo'oka. Itywet ma'e 'gā nupe ki ere: Pētywerete pēē Ku'jywa 'ga upe, 'jau. Tata pe pekwap, 'jau ki ene 'gā nupe”, 'jau 'ga jee. “Ejerowiaara 'gā nupe ki ere: Je rerowiat 'ā pejepe. A'eramū pēē pejejua ywag ipe ore pyri, 'jau ki ene ejerowiaara 'gā nupe”, 'jau 'ga jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸⁻²⁹—Pēporesag awi je ree. A'jea futat je 'i. Anure nipo amanū ma'efera 'gā we jeje'ega renupawe 'gā nuri ū'jāu tywy awi. Mama'e esage apoara 'gā nipo awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoarera 'gā nupe nipo je 'jau: “Naje rerowiari futari pejepe. Nepēpoiwiari futari pejetywer awi. A'eramū pēē 'awamū pejekwapa tata pe”, 'jau nipo je 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁰—Nateje'eg imū rūi je mama'e mome'ui. Ku'jywa 'ga je'eg imū tee je 'i. 'Ga ra'ne 'ā oje'eg jee. A'eramū je 'ga 'eawera rupi etee futat imome'wau pē nupe. Natejemifutar imū rūi je je'egi. Ku'jywa 'ga, temuarera 'ga remifutar imū etee te je je'egi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. — Ma'eramū je 'ā a'jea futat mama'e mome'ui tekou pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe oporogytau.

³¹—Je tee tejemome'u re taetu amunipo 'ā naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe. ³²—A'ere nanarūi. 'Ga amū nanē je mome'wau nū. Ku'jywa 'ga je mome'wau. A'jea futat 'ga 'i— 'jau 'ga 'gā nupe. ³³—'Awamueuu pēē 'gā amū monou 'ga moporogytaukaa Juā Batista 'ga upe rai'i nū. 'Ga remimome'ua a'jea futat. ³⁴A'ere je naekari futari “a'jea futat 'ga 'ea” 'jara 'gā. Juā 'ga 'eawera je amome'u pē nupe tejerowiarukaawamū. Tejerowiar ire je pē katu'ogi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁵—Sā'ā tataranā mama'e resaukara ae upe. Nan tee Juā 'ga. Juā 'ga pē mueapyou je ree. 'Ga 'eawer are pēnekōēāi numiamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁶—Juā 'ga ra'ne je mome'u pē nupe. A'ere je pēnemiapoe'ema apoi pē neape. Jeruwarete 'ga aipo apoukaa jee. A'eramū pēē 'jau: “A'jea futat. Ku'jywa 'ga 'ga muri janee”, 'jau pēē jeremiapofera resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁷—Jeruwarete 'ga nanē je mome'u nū, je muarera 'ga. Nepeesaga'uweri 'ga. 'Ga je'ega miamū futat nipo nepekwaawi pejeapyau. ³⁸“Je 'ā 'ga remimurera”, 'jau agawewi je 'ā pē nupe. A'ere 'ā aipo je'ea miamū neperowiari. A'eramū pēē 'ga je'eg are

taetu pejejea'are'emamū pejejemogyau — 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁹ — Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are pejejemu'jau. "Aipo are jarejeapyoramū jane oi ywag ipe jarepytau", 'jau 'ā pēē na'e jepi. 'Gā amū 'ā ka'arana kwasiaa agawewi je ree. ⁴⁰ A'etea 'ā pēē je rerowiare'ema. Je upe pēē 'jawe'em, "Ore mogy ape eje'jawe", 'jawe'em 'ā pēē jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴¹ —"Esage ma'e 'ga", pe'je ki jee, na'ei je pē nupe. "Je muoryp ki pejepe", 'jawe'em je 'ā pē nupe. ⁴² A'ere je pē kwaawi. "Niporomutari pa 'gā Ku'jywa 'ga ree ra'e", 'jau je 'ā pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴³ —Tejuwarete 'ga je'eg imū agawewi je ruri. A'etea jeje'ega nepeenuwi futari. A'ere anure nipo tekotee 'ga amū ruri oje'eg imū etee futat oje'ega pē nupe. A'ea nipo peanup, erowiaa pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴⁴ —Akotee ma'e 'gā "ga esage", pejejeupe 'gā 'eramū nipo pejeku'iramū futat pejejemogyau. A'ere nipo nepēnea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. Ku'jywa 'ga etee te Janeruwaretea. Nirūi futari 'ga. A'etea nipo nepēnea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. A'jea futat neperowiari 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁵ —Naje rūi pētywera mome'u Ku'jywa 'ga upe. Moisesi 'ga te 'ā pētywera mome'u 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Moisesi 'ga je'egera ore aruenup. A'eramū 'ga ore mome'wau Ku'jywa 'ga upe", 'jau pēē numiamū. A'jea futat 'ga pē mome'ui Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga pētywera tee imome'ui 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁶ —Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar ire amunipo 'ā je nanē je rerowiari pejepe nū. Moisesi 'ga ka'arana okwasiat je ree futat rakue. ⁴⁷ A'ere 'ā 'ga remikwasiarera neperowiari pejejemogyau. A'eramū pēē je rerowiare'ema futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'wyriri'ri 'gā nupe.

6

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Luka 9.10-17)

¹⁻⁴ Anure Jejui 'ga ore rerawau ore reroyaapa Garireja ry owajara katy. Tiperia 'jau nanē 'gā aipo ypiauu upe. Egitu ywy awi oreypy renū'ēawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaēm ja'wyja'wyrauwe ore arawau oroyaapa. Kwaiwete 'gā awau ore rewiri. 'Gā nemiapoe'ema Jejui 'ga iapou 'gā neape. Ojero'wu ma'e 'gā 'ga ikatu'oka. A'eramū 'gā awau 'ga rewiri, kwaiwete.

—Siesak 'ga iapou'jawa jarejeape— 'jau 'gā ajaupe.

Ty owajara upe orowaēmawe ore arawau orojeupia wwyty'ri rupi Jejui 'ga rupi. Peu ore aruapyka arajupa. ⁵ Oree Jejui 'ga porogyta 'ga renamū mytuna 'gā 'ua owaēma oree nū. Poje Jejui 'ga ojerowaka 'gā nesaka. 'Gā nesakawe 'ga 'jau Filipe 'ga upe:

—Maran maran te jane mama'e muri 'gā mojemi'wawamū?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶ "Tamojemi'wat 'gā 'jau", 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramū 'ga poromū 'jau "Ma'ja 'i sipo Filipe 'ga oje'ega jee?" 'jau 'ga ojeupe.

⁷ —Kuu. Mytuna 'gā nū'ū. 'Gā nemi'urama murawa niapoi 'gā nupe. Tusētu agawewi futat ka'aranūū rerooi. A'etea nowaēmi futari mama'e muawamū 'gā nupe— 'jau Filipe 'ga 'ga upe, aipo ojeupe 'eramū.

⁸⁻⁹ A'eramū Andre 'ga 'jau 'ga upe:

—Koromū kunumī 'ga kanape'i rerekoi wemi'ura'mīnamū numiamū kūi. Sīku kanape'ia mukūi pira'i 'jau 'ga erekou numiamū kūi. A'ere mytuna 'gā nupe niapoi nū'ū— 'jau Andre 'ga Jejui 'ga upe.

Aipoa Andre 'ga Simāo Pedro 'ga rewirera. Jejui 'ga remimu'e nanē 'ga nū.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau 'gā muapyka. Peapyk, e'i 'ga, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau 'gā muapyka. Kwaiwete juo'wia peu. A'eramū ore a'e 'arimū 'gā muapyka 'gā mogyau. Kwaiwete kūima'e 'gā. Sīku miu kūima'e 'gā. ¹¹ A'eramū Jejui 'ga kunumī 'ga remi'urama pyyka enafu'ama, eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene 'ā eneresage oree — 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ēmaw ire kunumī 'ga remi'urama erawaukaa oree 'gā nupe. Ore 'gā nupe omonorauwe ojeme'yita aipoa kanape'ia ipira'i reewe. A'eramū ore arawau imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ¹² Kwaiwete agawewi 'gā. A'etea 'gā omoyk. Wewegamū 'gā jui.

'Gā jemi'wapaw ire Jejui 'ga 'jau oree nū:

—Pe'je pejewau emyrera rerua imono'oga yrū pype. Pemomy kasi emyrera ne— 'jau 'ga oree.

¹³ A'eramū ore arawau emyrera rerua ijaga yrū pype. Tusi yrupemūūa ore imatyneema emyrera pyu. Aipo kanape'i apopyra sewata.

¹⁴ Jejui 'ga wemi'u me'yita opājē mū. A'eramū aipo resakara 'gā 'jau:

—Jejui 'ga 'ā ome'yi janee. 'Ga te nipo 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara. Janeremiapesaga 'ga nipo 'ā— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi ojee. “Je futat 'gā je mogou 'wyrīaramū”, 'jau 'ga ojeupe. “A'ere je na'awauwe rūi je rekoi 'gā nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga awau ojepe'au ore wi. Ore rejaa peu futat. Ojetee 'ga awau ojeupia wytyra rupi.

'Yrajape 'arimū Jejui 'ga ataawet

(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)

¹⁶ Ypytu'nīnauwe Jejui 'ga remimu'eramū ore arawau orojypa ypiauu pe nū. ¹⁷ “Pe'je pejewau 'aw awi Kafanaū pe”, 'jau 'ga oree ai'i. A'erauwe ore arawau aru'aa yaruu pype nū.

—Soo Kafanaū pe 'jau— 'jau ore arajaupe.

A'eramū ore arawau oroyaapa nū. Ypytunimūwe futat ore arawau. A'ere Jejui 'ga nuri ore rupi. ¹⁸ Poje wytytua 'ua erujewi oree, 'y muorypa ore ree. ¹⁹ Mukuu ore wawa. Sīku kilometro ore arawau oroyaapa. Poje ore 'y rpypter ipe arakou Jejui 'ga resaka. Jejui 'ga 'ua akou 'y rajape 'arimū, watau ore katy. 'Ga resakawe ore oropifuakare'emamū. Orekyjea ore rerekou, ore pifuaka'roka.

—Ma'ja katu nipo kwe kweramū 'ut 'ja?— 'jau ore arajaupe.

²⁰ Aipo ore 'eramū 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojot pē newiri— 'jau Jejui 'ga oree.

²¹ Aipo orojeupe 'gā 'eramū araku'iramū 'ga ree.

—Ere ejua e'aa ore pype— 'jau ore 'ga upe.

Ore pype 'ga 'arauwe yaruua ojekoka erujewi ywy'am are.

Mytuna 'gā Jejui 'ga rekaa

²² Ai'iwe kwe katy opyta ma'e 'gā Jejui 'ga rekaa.

—Kaaruwamū ako majepe i tee yara ruwi 'au ai'i. A'ere ako Jeju 'ga remimu'e 'gā erooi ai'i— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere nipo 'ā 'ga ma'ja pype katu 'ga oi 'gā newiri ra'e? Nooi 'ga 'gā nupi ai'i. Marupi ajee 'ga oi ra'e ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga rekaa. —Ma'ape sipo ajee 'ga oi ra'e?— 'jau 'gā ajaupe.

²³ 'Gā 'ga rekaramū tekotee 'gā 'ua ojekoka ajepeja amunaw awi oyaruu pype. Tiperia 'jaw awi 'gā 'ua owaēma. Kanape'i 'waw ipe 'gā oyaruu mojekoka. Peu futat Jeju 'ga porogytai 'Uwarete 'ga upe ai'i. Oporogytapaw ire Jeju 'ga kanape'i monou 'gā nupe ai'i. ²⁴ 'Gā jekog ire 'yisiga pypewara 'gā 'jau 'gā nupe:

—Nitywi 'ga 'au. 'Ga remiayuwa 'gā nanē nitywi 'au nū— 'jau 'gā 'gā nupe. —Pēyara pype soo 'gā nekaa Kafanaū pe 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Nai'i— 'jau yaroo jara 'gā aipo 'gā nupe.

Kanape'i 'jawewat

²⁵ Ty owajara katy ojekog ire 'gā Jeju 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Maran te erejot rai'i, ki Ku'jyp?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nepēneapyoi we jeremiapofer are. “Jeju 'ga 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera”, pe'je amunipo 'ā jee rai'i, jeremiapofera resag ire rai'i. Kwaiwete agawewi 'ā jeremiapofera. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe. Kaaruwamū ako je kanape'i me'yi pē nupe ai'i, pē mueweka ai'i. Aipo are nipo je rekat pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷ —Pēpy'a'wyt kasi pejejemi'u are etee ne. Pēnea'at kasi pejejemi'u are etee ne. Pēnemi'ua pē mueweka 'au etee. A'ere mama'e mū rekoi temi'u 'jawe pē pype. A'ea pē mogy nakwaparimū rūi. Jeje'ega renuw ire pejejemomyau. Jeje'eg are ki pēnea'at pejejemogyau. Janeruwarete 'ga je mut 'au aremi'u 'jawewara monoukaa pē nupe jee— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Ku'jywa 'ga 'ā Jeruwaretea. Opājē mū 'ga 'ā pēnemiapoe'ema apoukari jee, pē nupe je resaukaawamū. “Jeju 'ga jera'yraretea. Je 'ā 'ga mua pē nupe”, 'jau 'ga 'ā pē nupe jee— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te Ku'jywa 'ga afutat ore iapoa?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁹ —Je 'ā 'ga remimurera. A'eramū ki pēē je rerowiaa. A'ea te 'ga amaku'i— 'jau 'ga 'gā nupe aipo 'eramū.

³⁰ —Ma'ja te ereapo epājē resaukaa ore? Aipo resakawe taruerowiat ene 'jau— 'jau 'gā 'ga upe. ³¹ —Ymā te janepyoi watau amunawe'em ipe rakue. Peu wataaw ipe 'gā kanape'i 'jawewara 'wau rakue, mana 'jawa 'wau rakue. Aipo are 'ga amū ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. “Kanape'i 'ga amut ywag awi 'gā nemi'uramamū rakue”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. Moisesi 'ga aipo kanape'i monou 'gā nupe rakue. Ma'ja te eremut jarejee 'awamū?— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

³² A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat je'ea. NaMoisesi 'ga rūi kanape'i omono 'gā nupe rakue. Jeruwarete 'ga te 'ā amut 'gā nupe rakue. 'Awamū 'ga poromuriweramū kanape'irete 'jawewar are pē nupe. ³³ 'Ga remimurera futat aipo kanape'i 'jawewara. Ywag awi 'ga 'ga muri ae mogyaukaa nakwaparimū rūi futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Aipoa emut ekou ore— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Tejeupe je aipo je 'i. Je te 'ā 'ga remimurera. Tejerowiar ire je pē momyau pē mogyau namutat. Je rerowiaaramū pēnekōēāi pejemogyau. Ipy'araypare'ema 'jawe, i'yuweje'ema 'jawe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶ —“Je resak agawewi 'ā pejepe pejemogyau. A'etea pēē je rerowiare'ema pejemogyau”, a'e ako je pē nupe ko. ³⁷ Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gā amū nupe. A'eramū nipo 'gā je rerowiaa futat. Namonoi futari je tejerowiaara 'gā amū tejewi. ³⁸ Natejemifutara apou rūi je ruri ywag awi. Temuarera 'ga remifutara apou etee je ruri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁹ —A'eramū je tejerowiaara 'gā momoirukare'ema tejerowiar awi. Tejerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū je 'gā mū'jāu tywy awi 'gā mowywya 'gā mogyau tejua nū. Aipoa je aapo futat 'ga remifutar imū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁰ —Tejerowiaara 'gā juejue nipo je imonou tejemiayuwamū. A'eramū je tejoru'japa tejerowiaara 'gā mowywya 'gā mogyau nakwaparimū warāu rūi. Aipoa Jeruwarete 'ga afutat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴¹ Aipo 'erauwe judeu 'gā oje'egaiwamū 'ga ree:

—Kuu. “Ywag awi 'urete ma'ea je 'ā. Aeremi'uretea je”, e'i 'ga 'ā janee — 'jau 'gā ajaupe. ⁴² —NaJose 'ga ra'yra rūi te 'ga jepi? Naaipo rūi te Jejui 'ga ako? 'Ga jara 'gā ore orokwaap. Ma'eramū gatū nipo 'ā 'ga 'i poromū “ywag awi je ruri”, 'jau ekoete?— 'jau 'gā ajaupe.

⁴³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Au'je ki je ree pejeje'egaiw ire. ⁴⁴ Jeruwarete 'ga te 'gā nupe je rerowiarukaara. 'Gā etee te je rerowiararū. Tejerowiaara 'gā etee te je amū'ē tywy awi 'gā mogyau nū tejoru'japa— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁵ —Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue. “Janeruwarete 'ga tamu'e 'gā najuejue etee 'jau”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Amu'eramū Jeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā juejue je rerowiar. ⁴⁶ Nitywi 'ga amū Jeruwarete 'ga resakara 'ga. Je tee te 'ga aesak. 'Ga wi je ruri ikue. A'eramū je 'ga resaka— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴⁷ —A'jea futat je'ea. Tejerowiaara 'gā je amomyau imuesageu imogyau nakwaparimū warāu rūi futat. ⁴⁸ Ywag awi te 'ga kanape'i muri pē nupe rakue, a'e je akiko. Je te 'ā aipoa. Je te 'ā amogy pēē nakwaparimū warāu rūi. ⁴⁹ Ymā te 'ā pēypya mana 'jawa 'ui akou amunawe'em ipe rakue. A'ere 'ā po 'u re 'gā manūi etee rakue— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁰ —'Awamū ako Janeruwarete 'ga kanape'irete muri ywag awi ai'i. Aipo 'u re ae namanūi futari. ⁵¹ Je te 'ā aipoa kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea te 'ā je. Je rerowiaara 'gā aipoa kanape'i 'wara 'jawe futat. 'Awamū kanape'i 'waramū pejemogy futat. A'ere je rerowiaara 'gā jemogyi namutat. Aipoa kanape'i 'jawewara jero'oa futat. Tejo'oa tomono pē nupe 'jau, pēnemi'uramamū 'jau. Anure nipo je temanūmū namutat pē mogyukari. Temanūawa 'ara rupi je tejo'oa monoi pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵² Aipo ojeupe 'erauwe judeu 'gā amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'gā oje'egayau ajaupe:

—Maran sipo 'ga poromū wo'o muri janee, janeremi'uramamū?— 'jau 'gā ajaupe.

⁵³ —A'jea futat je'ea. Jero'o 'ware'emamū nepejemogyi namutat. Jerya nanē nū. Jerya tykuare'emamū nepejemogyi je pyri. ⁵⁴ Jero'oa nipo 'gā amū i'wau, jerya retee. 'Gā etee futat nipo ajemogy a'jea futat.

A'eramū je tejoru'japa 'gā mowywya — 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁵ —Jero'oa nipo aeremi'urama a'jea futat jerya retee. ⁵⁶ Jero'oa 'gā amū i'wau jerya retee. 'Gā etee futat je rerekou. Je nanē 'gā nerekou nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁵⁷ —Jeruwarete 'ga 'ā okoeteete ma'ea. 'Ga 'ā je mut. 'Ga 'ā je mogou. Nan tee futat je tejo'oa 'wara 'gā mogyi— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁸ —Koromū kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea futat. Pēypy 'gā 'ā mana 'jawa a'u akou rakue. A'ere 'ā 'gā manūi etee rakue. Koa kanape'i 'wara 'gā te nipo ajemogyau namutat— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁹ Aiporamū futat Jejuī 'ga 'gā mu'ei ojee 'gā jatykaaw ipe. Kafanaū pe 'ga 'gā mu'jau.

Jejuī 'ga rerowiaara 'gā jemogy

⁶⁰ Aipo renupawe Jejuī 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Janereapyoa'nei jane aipo are ra'e nū'ū. Nikwaapawi 'ga je'ega ra'e nū'ū. Sirowiar awi nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

⁶¹ Noje'egi agawewi 'gā 'ga upe. A'etea Jejuī 'ga aipo 'gā 'ea okwaap. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Aipo are nipo pēmara'ne je ree? ⁶² Je te 'ā pēneki'yra. Ma'ja 'jau sipo pēē ywag ipe jejeupira resaka nū? Pe awi futat je ruri— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁶³ —Janeruwarete 'ga 'Agesagea te pē mogy. Naae rūi ojomogy. Jeje'ega renuw ire te Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē monoi 'ga remiayuwamū pē mogyau namutat. ⁶⁴ A'ere 'ā naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejuī 'ga 'gā kwaapa. Ymā we 'ga werowiare'ema 'gā kwaawi akou rakue. A'eramū 'ga ia'wyre'ema 'gā nupe omonoara 'ga kwaapa futat akou.

⁶⁵ —Pēē mū jeje'ega rerowiare'emamū pejemogy. A'eramū je 'jau pē nupe akiko: “Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gā amū nupe. 'Gā etee futat nipo je rerowiaa”, 'jau ako je pē nupe ko— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁶⁶ A'eramū 'ga rewiri oo ma'e 'gā oporenuwiwere'emamū 'ga je'eg are ojewya 'gā wi kwaiwete. Noou'jawi 'gā 'ga rewiri. ⁶⁷ A'eramū Jejuī 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Pēē nanē te pējewyriwet je wi nū?— 'jau 'ga oree.

⁶⁸ A'eramū Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Awŷja rewiri ore arawau nū ki 'ei? Ene tee te 'ā ore mu'e ape ore jemogy are. Eneje'ega rerowiaaramū te 'ā ore mogyi namutat. ⁶⁹ Aruerowiar ore ene. Ene kwaaparamū 'ā ore. Ene rerowiaaramū 'ā ore rekoi. “Ga te 'ā Janeruwarete 'ga remimurera. 'Ga te 'ā esageay ma'ea”, aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁷⁰ —Amū'ē je pēē 'gā nui, tejemimu'eramū. Tusi 'ā pēē— 'jau Jejuī 'ga oree. —A'ere pēē mū mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa peko amū — 'jau 'ga oree.

⁷¹ Aipo ore upe 'jau 'ga Judas 'ga upe te 'ga 'i numiamū. Judas 'ga Simão Iskariote 'ga ra'yra. Judas 'ga Jejuī 'ga remimu'ea agawewi. A'etea 'ga Jejuī 'ga monou ia'wyre'ema 'gā po pe 'ga jukaukaa 'gā nupe.

7

Jejuī 'ga rewirera 'gā nuerowiari 'ga

¹ Anure Jejuī 'ga awau watau Garireja ywy pype etee. Judeja ywy pe 'ga awawe'em. “Judeja ywy pewara 'gā ifuwet je juka are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga peu awawe'em. ² A'ere maraka apoawa upe iwaēmi

ja'wyja'wy.* Aipo maraka upe 'gā tap̄yi apou oseawamū. A'eramū 'gā 'jau tap̄yi 'jawa maraka 'jau jupe. ³A'eramū Jejui 'ga rewirera 'gā 'jau 'ga upe:

—Ere ki ekwapa Judeja ywy pe. A'eramū peuwara 'gā, ene rewiri oo ma'e 'gā netee eneremiapoa resaka 'jau. ⁴Ajaupe ojekwaawukaa ae mama'e apoi ajueape. A'eramū ene ewau aeremiapoe'ema apou 'gā neape, ejesaukaa 'gā nupe — 'jau 'gā 'ga upe, 'ga rerekoemāu. ⁵'Ga rewirera 'gā miamū nuerowiari 'ga.

⁶—Naani. Nowaēmi we je wawa upe. A'eramū je tewawe'em. A'ere pēē peoarū je renune. ⁷Napē nee rūi Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā amara'neramū ajemogyau. Je ree tee 'gā mara'neramū. 'Gā tywera je 'ā amome'u 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ā oporomutare'emamū je ree— 'jau 'ga wewirera 'gā nupe. ⁸—Pe'je pejewau maraka pe. Nooa'nei je— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁹A'eramū Jejui 'ga opytau peu futat, Garireja ywy pe.

Jejui 'ga awau maraka pe

¹⁰Maraka apoaw ipe wewirera 'gā o re Jejui 'ga awau wewirera 'gā newiri. A'ere 'ga oi jemime, ojetee'i akou 'gā newiri. ¹¹Judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā Jejui 'ga rekaa. Maraka apoaw ipe 'gā 'ga rekaa ajemogyau.

—Ma'ape te 'ga? Nuri te 'ga ra'e?— 'jau 'gā ajaupe 'ga rekaa.

¹²Kwaiwete 'gā ajamueu Jejui 'ga ree. Amumera 'gā 'jau ajaupe:

—Esage ma'ea futat 'ga— 'jau 'gā ajaupe.

Amumera 'gā:

—O'meramū 'ga 'i. Nia'wyrri 'ga. I'me 'ga akou— 'jau etee 'gā ajaupe.

¹³A'ere 'gā nueropori futari oje'ega. 'Gā kyjea 'gā nerekou. 'Wyrria'ri awi 'gā kyjei. A'eramū 'gā oje'ega meewere'i etee ajemogyau ajaupe.

¹⁴Majepeja tee 'gā morowykye'ema magwapa maraka apou. Muapyra oser ire, Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramū futat 'ga peuwara 'gā mu'jau. ¹⁵Jejui 'ga je'ega renupawe, judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree.

—Maran 'ga aipo kwaapa ki 'ei? Nojemu'euui agawewi te 'ga 'ā a'i kūi. A'etea te 'ga 'ā okwaap aipoa a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nateje'eg are rūi je 'gā mu'jau. Temuarera 'ga je'eg are futat je 'gā mu'ei— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apoara 'gā te'i 'jau: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are futat 'ga ore mu'jau. Noje'eg ekoetei 'ga”, te'i 'gā jee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁸—Oje'eg ekoete ma'e 'gā “tajepojeuwukat 'gā nupe”, 'jau 'gā numiamū. A'ere Jarejuwarete 'ga rer imū oje'eg ma'e 'gā nanarūi. “Jarejuwarete 'ga tapojeuwukat 'ga 'gā nupe 'jau”, 'jau 'gā. Aipo 'gā 'ea a'jea futat— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁹—Ymā te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere nepeenuwi'i futari 'ga je'ega. 'Ga je'ega renuw ire amunipo 'ā pejefuwere'emamū je ree— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁰—Kuu. Mama'eukwaawa aipo ene mu'eukat. Awŷja sipo a'eramū ifuwet ene ree?— 'jau ajatyka ma'e 'gā 'ga upe.

²¹⁻²²—Morowykye'ema rupi je aeremiapoe'ema apoi. A'e resakawe 'ā pēē 'jau: “Ma'eramū 'ga nanuara apou morowykye'ema rupi ra'e ki 'ei?” 'jau 'ā pēē. A'ere 'ā pēē nanē futat peapo mama'ea morowykye'ema rupi — 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i pē nupe rakue: “Majepeja

* **7:2** Jerusareg ipe 'gā maraka wapo jepi. Jerusarega 'upa Judeja ywy pype futat.

etee ki morowykye'ema pemagwap. A'ere pejeja'yra 'ga rerawau imo-jewagukaa", 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga rakue. A'eramũ morowykye'ema rupi pejeja'yra 'ar ire iko morowykye'ema rupi pejeja'yra rerawau imo-jewaka. A'ere naMoisesi 'ga rũi pẽ mu'e ypy aipo are rakue. Pẽypy 'gã na'ne futat pẽ mu'e aipo are rakue. A'ere Moisesi 'ga 'jau rakue nũ. ²³'Ga je'eg imũ 'ã pẽẽ pejeja'yra 'ga mojewaka morowykye'ema rupi. Aipo apo re 'ã ma'eramũ ajee je ree pẽmara'ne pejejemogyau morowykye'ema rupi kũima'e 'ga amũ katu'ogamũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴—Mama'e tywera etee 'ã ereapo ekou, pe'je 'ã jee. Au'je aipo 'e re. Pẽneapyo ra'ne ki jeremiapo are. Jeremiapo are pejejeapyo re te mama'e a'jea 'ga wapo, pe'je jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga remimuret

²⁵Jejui 'ga resaka Jerusareg ipewara 'gã 'jau ajaupe:

—Na'ga ree rũi nipo jane'wyriara 'gã afueweramũ ki sa?— 'jau 'gã ajaupe. ²⁶—Esak 'ga 'ama 'ga porogytaa janee. A'ere 'gã noje'egayi 'ga upe. “Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat”, e'i te ra'u 'gã 'ga upe nũ?— 'jau 'gã amũ ajaupe.

²⁷A'ere amumera 'gã 'i:

—NaJarejuwarete 'ga remimurera rũi 'ga. Nitywi ae amũ Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruawera kwaapara mũ. A'ere jane Jejui 'ga ruawera kwaawi. Garireja ywy awi futat 'ga ruri— 'jau 'gã ajaupe.

²⁸A'ere Jejui 'ga oje'ega momoa 'gã nupe nũ. 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe akou 'ga oje'ega 'gã nupe:

—A'jea'jea futat sipo je kwaap pejepe? A'jea futat sipo je ruawera pekwaap? Nateje'eg imũ rũi je ruri. Temuarera 'ga je'eg imũ tee je ruri. 'Ga te 'ã mama'e a'jea etee futat omome'u. A'ere nepekwaawi 'ga. ²⁹'Ga wi futat je ruri. 'Ga futat 'ã je muarera. A'eramũ je 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

³⁰Aipo 'ga 'e 'ga 'amamũ 'gã 'ga pyyg are afueweramũ numiamũ. A'ere 'gã noppygi 'ga. Nowaẽmi we 'ga pyykawa upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga pyygukare'ema 'gã nupe. ³¹A'eramũ 'gã kwaiwete 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—'Au 'ur ire 'ã Janeruwarete 'ga remimurera 'ga aeremiapoe'ema apoi, 'ga pãjẽ resaukaa janee. Jejui 'ga 'ã nanuara wapo jepi. A'eramũ 'ga futat 'ga remimurera ra'e— 'jau 'gã ajaupe, Jejui 'ga rerowiaa.

³²Aipo renuw ire fariseu 'gã 'jau mainana 'wyriara 'gã nupe:

—Soo 'ga pyygukaa jefaruu 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã jefaruu 'gã monou Jejui 'ga pyygukaa numiamũ.

³³A'e pype Jejui 'ga oporogytau akou wenupara 'gã nupe:

—Pẽ pype je pytaaiwi etee. Anurenure'i je oi tejewya temuarera 'ga pyri nũ. ³⁴A'eramũ nipo pẽẽ je rekaa. A'ere nipo naje resagi pejepe. Nepeoa'uweri je waw ipe. Nepekwaawi je wawa piara— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁵A'eramũ judeu 'gã 'wyria'ri 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ape te 'gã oi poromũ? Ma'ape te jane niesagi 'ga? Judeue'ema 'gã 'wyrarete pe te ra'u 'ga oi nũ? Janepytuna 'gã kwasi'ofera 'gã pyri te ra'u 'ga oi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Judeue'ema pypewara 'gã pyri nũ? Judeue'ema 'gã mu'jau te ra'u 'ga oi nũ? ³⁶Maran ajee poromũ 'ga 'i ki 'ei: “Naje resagi pejepe”, 'ga 'i ki 'ei. “Nepeoa'uweri je waw ipe”, 'ga 'i ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe.

³⁷ Majepeja morowykye'ema poromukuran 'gā maraka apou. Maraka apo maapawa 'ar esagea 'gā nupe. Aipo 'ara rupi Jeju 'ga afu'ama oje'ega momoa 'gā nupe:

—Pē'yuwei te pēē mū? A'eramū pēē i'yuwei ma'eramū pejeju je pyri. Mama'ea tomono pē nupe pēnemi'uramamū 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁸ —Aipo are janeypya ka'arana kwasiari rakue. “Je rerowiaara 'gā pype 'y 'jawewara tujān 'gā wyterimū 'jau”, 'jau 'gā ikwasiaa Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue— 'jau 'ga 'gā nupe. —Aipoa 'y 'jawewara 'gā mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamū. A'eramū itykuara 'gā ajemogyau namutat— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³⁹ Uwarete 'ga 'Agesage upe 'ga poromū 'jau. A'ere Jeju 'ga 'ga 'Agesage muri werowiaara 'gā nupe, 'gā nerekwaramū. A'ere aipo 'eramū nuri we Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā nupe. Jeju 'ga nojewyri we 'Uwarete 'ga pyri. A'eramū Jeju 'ga 'ga 'Agesage mure'ema we werowiaara 'gā nupe.

⁴⁰ Aipo renupawe 'gā amū 'jau:

—A'jea futat. 'Ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁴¹ Amumera 'gā 'jau:

—'Ga 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere tekotee 'gā 'i ajaupe:

—Garireja ywy awi sipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruri?— 'jau 'gā ajaupe. ⁴² —Janeypy 'gā 'ā ka'arana okwasiat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue: “Davi 'ga juapyrera futat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga. Perēi me nipo 'ga 'ari, Davi 'ga jeupawer ipe”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau 'gā 'gā nupe.

Nokwaawi wejue 'gā Jeju 'ga 'aawera. Perēi me futat 'gā 'ari rakue. A'ere 'gā nokwaawi te 'ga.

⁴³ A'eramū 'gā amū Jeju 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gā nuerowiari 'ga. ⁴⁴ Gā amū oporopygiweramū 'ga ree. A'ere 'gā nopyygi 'ga.

Judeu 'gā 'wyria'ri 'gā

⁴⁵ 'Ga je'ega renuw ire jefaruu 'gā awau ojewya amuarera 'gā nupe. A'eramū mainana 'wyriara 'gā 'jau 'gā nupe, fariseu 'gā netee:

—Ma'eramū te neperuri 'ga oree?— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁴⁶ A'eramū 'gā 'jau amuarera 'gā nupe:

—Naruanuwi ore 'ga amū je'ega 'ga 'jawe jepi— 'jau 'gā awau amuarera 'gā nupe.

⁴⁷ —Pēē nanē nipo 'ga pē morytee rai'i nū? Pē nupe nanē nipo 'ga jerowiarukari rai'i nū?— 'jau 'gā 'gā nupe. ⁴⁸ —Fariseuramū te ore mū 'ga rerowiari ra'e nū? Jane'wyria'ri 'gā amū te werowiat 'ga ra'e nū?— 'jau 'gā 'gā nupe. —Naani. ⁴⁹ Auwara 'gā 'ga werowiat kwaiwete. A'ere 'gā Moisesi 'ga remikwasiarera nokwaawi. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā momapa etee— 'jau fariseu 'gā jefaruu 'gā nupe.

⁵⁰ Aipo 'gā nupe 'e re Nikutemu 'ga oje'ega 'gā nupe. Fariseu 'ga amū Nikutemu 'ga. Ypytunimū Jeju 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga poromū. Aipo 'ga 'jau 'gā nupe:

⁵¹ —Ymā te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Naaipo kūima'e 'ga je'ega renupa rūi 'ā 'nia'wyri 'ga', pe'je ekoete 'ga upe”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Nikutemu 'ga 'gā nupe. —A'eramū jane 'ga je'ega renupe'emawe “Nia'wyri 'ga”, 'jawe'em 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵²—Kuu. Enejekoty'aawa te 'ga? Garireja ywy awi te erejot 'ga 'jawe? — 'jau 'gã aipo 'ga 'eramũ. —Ikwasiaripyre are ejemu'e. A'eramũ ene ikwaapa. Nuri futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara mũ Garireja ywy awi— 'jau etee 'gã Nikutemu 'ga upe.

⁵³Oporogytapaw ire 'gã okwasi'wau awau oje'wyr ipe nũ.

8

Kũjãmene'ema ãã

¹ 'Gã kwasi'opaw ire Jejuí 'ga awau ywytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe 'ga awau oseá. ² Ai'iweteteuwe Jejuí 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. 'Ga serauwe peuwara 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. A'eramũ 'ga wapyka 'ũina 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³ 'Gã mu'e 'ga renamũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'ua fariseu 'gã netee kũjã ãã mũ rerua erosou. Omene'em are ãã rekoi. A'eramũ 'gã ãã ppyka ãã rerua ãã mafu'amukaa 'gã nowase. ⁴ A'eramũ 'gã 'jau Jejuí 'ga upe:

—Koa kũjã ãã oko omene'em are ko. A'eramũ ore ãã ppyka ãã rerua esaukaa enee, ki Ku'jyp— 'jau 'gã Jejuí 'ga upe. ⁵—Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: “Pejúka ki omene'em are oko ma'ea kũjã”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. “Ita ki pemomot imonou aipo apoara akag are ijukau”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ma'ja ere te jupe?— 'jau 'gã Jejuí 'ga upe.

⁶—Siesak 'ga je'ega amuteea te 'jau. 'Ga je'eg amuteeramũ “nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'egera ra'e”, sa'e 'ga upe 'jau, 'ga mome'wau 'wyrí'ri upe 'jau— 'jau 'gã ajaupe, kũjã ãã rerua 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejuí 'ga wããpyramũ 'ũina ywy kwasiaa ofã mũ. ⁷ A'ere 'gã nopigi futari aipo 'jau 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã pige'emamũ wowoyramũ 'gã nee, amã'jãu 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mama'e tywera apoare'emamũ ra'ne pemomot ita ãã ree, ãã júkau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ Aipo 'e re 'ga wããpyramũ nũ. A'eramũ futat 'ga 'ũina ywy kwasiaa ofã mũ nũ. ⁹ Aipo ojeupe 'ga 'e re 'ga pyriwara 'gã awau 'ga wi majepeinume. Sawa'e 'gã na'ne futat awaupap tenune 'ga wi. A'ere kunumũũ 'gã awaupap. A'eramũ 'gã ãã rejaa ãã tee'i ãã mu'ama Jejuí 'ga rowase. ¹⁰ 'Gã o re Jejuí 'ga wowoyramũ ãã ree nũ, oje'ega ãã upe:

—Ma'ape ajee ene ree ifuwet ma'e 'gã? Nopytai te 'ga amũ ra'e?— 'jau 'ga ãã upe.

¹¹—Naani kí'ĩ— 'jau ãã 'ga upe.

—Je miamũ naereko tyweri ene. Ere ewau. Ereapou'jap kasi mama'e tywera ne— 'jau 'ga ãã upe.

'Ara renyfuga 'jawewat

¹² Aipo re Jejuí 'ga 'jau peuwara 'gã nupe nũ:

—Je te 'ã ywy pewaramũ pẽ nupe 'ara renyfuga 'jawewaramũ. Sã'ã jane 'ara kujaurauwe mama'e resaga. Nan tee futat je Jarejuwarete 'ga kwaawukaa pẽ nupe. Jeje'ega renupara 'gã nokoa'uweri ppytunaiwa pype. “Nakwaawi je Jarejuwarete 'ga remifutara”, 'jawe'em. Jeje'ega renupara 'gã Jarejuwarete 'ga remifutara okwaapap. 'Ara kujau pype futat 'gã nekoi— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau 'ga upe nũ:

—Kuu. Ejee futat nipo ajee ereporogyta. Natekotee 'gā nūi ene mome'u 'awamū oree. Ereje'eg ekoete etee 'ā ekou oree— 'jau etee 'gā 'ga upe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat. Je jemome'ui pē nupe. A'ere je mama'e a'je are tee futat je je'egi. Nepekwaawi futari jeruawera. Je wawa nanē pēē ikwaape'ema nū. A'ere je ikwaawi tejuawera. Tewawa nanē je ikwaapa nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁵ —Pejuesak 'ā pejejemogyau. Nepejokwaawi futari. A'eramū pēē 'jau ekoete pejejemogyau, “Nenea'wuri futari”, 'jau ekoete pejejaupe. A'ere je aipo na'ei pē nupe. ¹⁶ Aipo 'e re amunipo 'ā a'jea futat je'ea. Najetee rūi amunipo 'ā aipo a'e pē nupe. Jeruwarete 'ga we futat amunipo 'ā aipo e'i pē nupe. Jeruwarete 'ga je muarera— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁷ —Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga pē nupe rakue: “Mukūja 'gā nipo oje'egaaju'jawe etee futat 'eramū ki sirowiat 'gā”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹⁸ Je 'ā ajemome'u pē nupe. Jeruwa 'ga nanē 'ā je mome'wau pē nupe nū. 'Ga 'ā je muarera— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina.

¹⁹ —Ma'ape ajee eneruwa 'ga ki 'ei?— 'jau 'gā aipo 'ga 'eramū 'ga upe.

—Naje kwaawi 'ā pejepe. Jeruwa 'ga nanē 'ā pēē ikwaape'ema nū. Je kwaaw ire amunipo 'ā pekwaap 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁰ Aipoa Jejui 'ga imome'wau 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā nupe 'gā mu'jau. 'Ga mogytaawa pype ka'aranūū ppykawa 'upa. A'e pype judeu 'gā ka'aranūū monou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo pyri Jejui 'ga 'gā mu'jau 'ūina. 'Ga ppyg are 'gā amū afuweramū numiamū. A'ere nowaēmi we 'ga ppykawa upe. A'eramū 'gā 'ga ppyke'ema.

Jejui 'ga ojemome'wau 'gā nupe

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Anure nipo je oi 'aw awi. Je rekat nipo pejepe numiamū. A'ere nipo naje resaga'uweri pejepe. Anure nipo peramanū amū pejetywera. A'eramū nipo pēē pejewawe'em je waw ipe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²² A'eramū judeu 'gā 'wuriari 'gā 'jau ajaupe:

—Ma'eramū sipo 'ga aipo 'jau nū 'wei? Ma'ape sipo 'ga oi? Ojejuka te ra'u 'ga nū?— 'jau 'gā ajaupe. —Ma'eramū sipo 'ga 'i poromū “Nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau nū 'wei?— 'jau 'gā ajaupe.

²³ A'eramū aipo 'gā 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pēē 'awa ywy pewara futat. A'ere je na'auwara rūi. Ywag awi je ruri. A'eramū je mama'e tywer are tejea'are'emamū. ²⁴ A'eramū je ako aipo 'jau pē nupe ko: “Peramanū nipo pejetywera”, 'jau je ako pē nupe ko. Ajemome'u je ako pē nupe ko. Je rerowiare'ema peramanū futat pejetywera— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Ma'jaramū ene ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe.

—Ymā we te ako je jemome'ui pē nupe ikue. Aipo je'ea a'jea futat. ²⁶ Pēnekoarūe'ema pē nupe imome'u re amunipo 'ā je a'jea futat imome'wau pē nupe, “Nepēa'wuri futari te 'ā”, 'jau amunipo 'ā je pē nupe. Je muarera 'ga mama'e a'jea tee omome'u. Tejeupe 'ga remimome'ufera etee te je amome'u ywy pewaramū pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷ 'Uwarete 'ga upe 'ga 'i, “Je muarera 'ga”, 'jau. A'ere 'gā naeapyo 'ga je'eg are aipo 'ga 'eramū. ²⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yra. Ypeywar are je mu'am ire nipo pēneapyo je ree. “A'jea futat 'ga 'i. Janeruwarete 'ga je muarera, 'ga 'i rai'i”, 'jau nipo pēē jee. “A'jea futat 'ga nuapoi mama'e oje'eg imū etee futat. 'Uwarete 'ga omu'e are futat 'ga jane mu'ei rai'i”, 'jau nipo pēē jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁹—Je muarera 'ga ako je pyri etee futat namutamutat. 'Ga muorypawa etee je mama'e apou jepi. A'eramũ 'ga akou je pyri etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰Aipo 'ga 'e 'ga renamũ kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa.

Abraão 'ga juapyret

³¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau werowiaara 'gã nupe:

—Jeje'ega rerowiar ire pëë jeremiyuwa futat. ³²A'jea futat je Jarejuwarete 'ga mome'ui. Aipoa jeje'ega renuparamũ pëë na'wryiara tywera remiyuwa 'jawe rũi pejemogy— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wryiara tywera wemiyuwa rereko tyweretea. Aipo 'wryiara remiyuwa 'jawe 'ã pejemogy rakue. A'ere a'jea futat je 'i Jarejuwarete 'ga ree. Aipo kwaaw ire pejemũ'jãu pejemogyau aipoa 'wryiara tywera remiyuwa 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³³A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ te aipo ere oree ki 'ei? Na'wryiara tywera remiyuwa rũi ore. Ore 'ã Abraão 'ga juapyrera te. Na'gã amũ nemifaja rũi 'ã ore arajemogy— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat je'ea. Mama'e tywera apoara 'gã juejue mama'e tywera remifaja futat. Gã tywera 'gã nerekou. ³⁵Wemifutar imũ nipo 'gã 'wryiara 'ga wemifaja 'gã monou ojewi. A'ere nipo aipoa 'wryiara 'ga wa'yra 'ga nomoni futari ojewi. ³⁶Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yratea futat. Pë katu'og ire je pë mũ'ëi mama'e tywera apoara 'gã nui. A'eramũ te nipo pejetywer awi pëneatee— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁷—Abraão 'ga juapyreramũ pëë numiamũ. A'etea 'ã je juka are pëfuewet. Nepefutari jeje'ega. ³⁸Tejeupe tejuwa 'ga remimome'ua tee je 'ã amome'u pë nupe. A'etea 'ã mama'e apou pejejuwa pejemu'eawer imũ etee rai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹A'eramũ 'gã 'jau:

—Abraão 'ga juapyreramũ ore— 'jau 'gã 'ga upe.

—Abraão 'ga juapyreramũ ore 'e re amunipo 'ã mama'e esagea te peapo 'ga 'jawe. ⁴⁰Pejeporujukawere'emamũ amunipo 'ã je ree. Tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'ua te je amome'u pë nupe. A'jea futat aipoa. A'ere 'ã pëporujukawet etee je ree. Nanarũi Abraão 'ga iapoi rakue. ⁴¹Pejejuwa 'jawe futat pëë mama'ea peapo— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ku'jywa 'ga tee futat oreruwaretea. Ore futat 'ga ra'yratea— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴²A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ku'jywa 'ga oreruwaretea 'e re amunipo 'ã pëporomutat je ree. Ku'jywa 'ga 'wyr awi futat je ruri. Nateje'eg imũ rũi je ruri 'au wyy pe. 'Ga je'eg imũ etee je ruri. 'Ga futat je muri ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴³—Ma'eramũ sipo ajee nepëneapyoi jeje'eg are? Nepëporenuwiweri 'ã ee. A'eramũ pëë pejejeapyoe'emamũ jeje'eg are. ⁴⁴Mama'eukwaawa 'wryiara ra'yra futat pëë. A'eramũ pëë emifutar are etee pejeparuapoweramũ pejemogyau. Ywya Janeruwarete 'ga iapo ypy pyrauwe mama'eukwaawa 'wryiara oporujuka ma'e futat. Nuenuwi futari mama'e a'jea. Mama'e a'jea miamũ futat nafutari. Wemifutar imũ etee futat e'i. I'me ma'ea futat. A'eramũ emiyuwa nanë i'jawe etee futat o'meramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵—A'eramũ pëë i'me are etee pejeparuenuwiramũ. A'eramũ pëë a'eramũ je rerowiare'ema

pejejemogyau. Mama'e a'jea etee je 'ã omome'u numiamũ. ⁴⁶ Awỹja te jeremiapo a'wyre'ema wesak? Nitywi futari 'ga amũ. Naapoi futari je mama'e tywera. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Ma'eramũ sipo pẽe je rerowiare'ema?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁷—Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã wenup katu katu 'ga je'ega. A'ere pẽe na'ga remiayuwa rũi. A'eramũ pẽe 'ga je'ega renupe'ema— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga ojemome'wau 'gã nupe

⁴⁸ A'eramũ judeu 'gã 'jau:

—A'jea futat ore 'i. “Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are”, ore 'i enee jepi 'ja. Esak ene je'eg ekoetea ene rekoa. “Nia'wyri 'ga. Samari ywy pewara nipo 'ga”, 'jau ore enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴⁹ Aipo 'gã 'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Narekoi je mama'eukwaawa tepir are. Tejuwarete 'ga tee je amuo-ryp tekou. A'ere 'ã nepëporomutari je ree— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰—Peje'eg esage ki je ree, na'ea'uweri je pẽ nupe. A'ere Jeruwarete 'ga je ree pëporomutara futari. “Nepëa'wyri pẽe”, 'jau nipo 'ga je ree iporomutare'ema 'gã nupe. ⁵¹ A'jea futat je 'i. Jeje'ega renupara 'gã amanũme'em futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵²—Kuu. 'Awamũ taetu ore “mama'eukwaawa 'ga wereko”, ore 'i enee ki 'ei. Ymãwarera 'gã amanũ futat rakue kũi. Abraão 'ga miamũ amanũmũ rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue kũi. Ma'eramũ sipo aipo ere oree, “Jeje'ega renupara 'gã namanũi futari”, ere ekoete oree a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe. ⁵³—Janeypy 'ga, Abraão 'ga amanũ futat rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue. “Je te eteete ma'e 'gã aapyraap”, ere te ra'u ekou nũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ma'jaramũ sipo je reko'i 'jau ene 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁴ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—“Je te 'ã aereteretea”, je 'e re taetu amunipo 'ã aipo pe'je. A'ere 'ã je natejee rũi agawewi je jerowiaraiwi. Jeruwarete 'ga 'ã aipo e'i jee. Pẽe 'ã “Janeruwaretea 'ga” pe'je futatee Jeruwarete 'ga upe. ⁵⁵ Nepekwaawi agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ã pẽe “ore 'ga ra'ya”, pe'je futatee. A'ere je a'jea futat je 'i: “Je akwaap futat 'ga”, 'jau. “Nakwaawi je 'ga” je 'e re amunipo 'ã je nanẽ je meramũ pẽe 'jawe nũ. A'ere je 'ga kwaawi. 'Ga je'ega renupa je 'ã tekou. ⁵⁶ Abraão 'ga 'ã oporesagiweramũ je rur are rakue. A'eramũ 'ga je rura resakawe aku'iramũ akou ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Neremagawawi we agawewi 'ã sïkwëta kwara. Maran sipo ene a'eramũ Abraão 'ga resaka? Ymã te 'ga manũi rakue!— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁸—A'jea futat je 'i. Abraão 'ga 'are'emauwe je reko'i ikue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵⁹ Aipo ojeupe 'eramũ 'gã itauu pyyka 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —“Jarejuwarete 'ga 'jawe je reko'i”, e'i 'ga janee ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere Jejui 'ga jemimi 'gã nui, awau uëma 'gã nui, Jarejuwarete 'ga moytaaw awi.

¹Pe rupi aruatau arawau Jejui 'ga eae'ema 'ga resaka. U'aa ypy we futat aipo 'ga weae'emamū u'aa rakue. Ka'aranūū renūina 'ūina peyse pe 'gā nupe. ²'Ga resakawe ore 'jau Jejui 'ga upe:

—Awŷja tywera sipo 'ga namamā'ēukari? 'Ga tywera te 'ga namamā'ēukari? 'Ga jara 'gā tywera te ra'u nū?— 'jau ore 'ga upe.

³—Naani. Na'ga jara 'gā tywera rūi 'ga namamā'ēukari. Na'ga tywera rūi nanē nū. Jarejuwarete 'ga pājē resaukaawamū te 'ga naeai— 'jau 'ga oree. ⁴—Sā'ā jane porowykya 'arimū etee. Ypytunaiwauwe jareporowykyawe'em. Nan tee futat jane porowykyi temuarera 'ga upe jarejemogywe. Jaremanū re jane niporowykyu'jawi 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁵—Ywy pe tekou je 'ara 'jawe futat. 'Arimū etee te jane mama'e resagi. A'eramū 'ā jane mama'e kwaapa. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga kwaawukari pē nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁶Aipo 'e re 'ga onymuna ywyu imajakuanana 'yi are. Weny are imajakuanan ire 'ga imonou 'ga ropepir are. ⁷'Ga ropepir are imono re 'ga 'ga monoukaa 'ga mojawaejukaa 'ymua'wi pe, *Siloe* 'jaw ipe. (Oje'eg imū 'gā 'i *Siloe*. *Siloe* 'ea imuripywera 'ea futat poromū.)

A'eramū eae'ema 'ga awau peu ojawaeita jui. Ojawaeita ypy we 'ga mama'e resaka katu katu. Ojekatu'okawe 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nū. ⁸'Ga resakawe 'ga pyriwara 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Najane upe ka'aranūū renūinarera 'ga rūi nipo kweramū ra'e ki sa?— 'jau 'gā ajaupe.

⁹'Gā amū 'jau ajaupe:

—'Ga futat kūi— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere amumera 'gā 'i ajaupe:

—Tee nū'ū. Naani nū'ū. 'Ga 'jawewara 'ga te nū'ū— 'jau etee 'gā 'ga upe.

A'eramū eae'emera 'ga 'jau:

—Je futat. Ka'aranūū renūinareramū futat je rekoi— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰—A'eramū ene maran mama'e resaka 'awamū ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹¹—Tee. Kūima'e 'ga amū te 'ut je resaka ko nū'ū, Jejui 'jawa 'ga ko nū'ū. Onymuna ywyu ko. A'ere 'ga imajakuanana 'yi are ko. A'ere 'ga imonoi jeropepir are ko. A'ere 'ga 'jau jee ko: “Ekwap ejowaeita *Siloe* 'jaw ipe”, 'jau 'ga jee ko. A'eramū je tewau peu tejowaeita ko. A'eramū je 'agamū mama'e resaka katu katu tekou— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹²Aipo 'ga 'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ajee 'ga ki 'ei?

—Tee. Ma'ape katu nipo 'ga rekoi? Nakwaawi je 'ga rekoa nū'ū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³A'eramū 'gā eae'emera 'ga rerawau fariseu 'gā nupe.

¹⁴Morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'yja mo'omi weny pyu imonou 'ga ropepir are ra'e. A'eramū 'ga 'agamū amā'jāu ra'e. A'eramū 'gā 'ga rerawau 'gā nupe.

¹⁵A'eramū fariseu 'gā 'jau 'ga upe:

—Maran te eremā'ē ra'e?

—Tee. Kūima'e 'ga amū tujururua omono jeropepir are ko nū'ū. A'ere je tewau tejowaeita jui 'y pyu ko. A'eramū je 'agamū mama'e resaka tekou nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁶A'eramū fariseu 'gā amū 'jau 'ga upe:

—NaJarejuwarete 'ga rerowiaara 'ga rūi te aje ra'e. Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga remikwasiarera ra'e. Sā'ā 'ga morowykye'ema rupi 'ga mamā'ēukara ra'e. Enuw ire amunipo 'ā 'ga namamā'ēukari 'ga morowykye'ema rupi— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

A'ere amumera 'gā fariseu 'gā 'i:

—Tee. Namama'e tywera apoara rūi 'ga. Itywet ma'eramū ae nuapoi futari nanuara— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā aipo 'eramū ajamueu 'ga ree.

¹⁷ A'eramū 'gā 'jau imamā'ēpyrera 'ga upe nū:

—“Je katu'ok 'ga”, ere 'ā oree. Maran te eremome'u 'ga 'awamū oree nū?— 'jau 'gā 'ga upe.

—Tee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amū futat nipo nū'ū— 'jau etee 'ga 'gā nupe.

¹⁸ A'ere judeu 'gā 'wyrriari 'gā nuerowiari 'ga.

—A'jea futat sipo 'ga 'ari weae'emamū rakue?— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā eae'emera 'ga jara 'gā nerurukaa, 'gā moporogytaukaa ojeupe.

¹⁹ 'Ga jara 'gā nurauwe 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pēna'yra te 'ga? A'jea te 'ga naeai u'aa iypy we futat rakue?— 'jau 'gā oporonupa 'ga ree. —Maran ajee 'awamū 'ga mā'ēi akou?— 'jau 'gā 'ga jara 'gā nupe.

²⁰ —A'jea futat 'ga orera'yra. A'jea futat 'ga 'ari weae'emamū ikue.

²¹ A'ere ore norokwaawi 'ga mā'ēawera. 'Ga mamā'ēara 'ga nanē ore ikwaape'ema nū— 'jau 'ga jara 'gā 'gā nupe. —Pe'je pēē futat pejeporonupa ee 'ga upe. Nakunumīa rūi te 'ga 'ā. A'eramū 'ga futat imome'wau pē nupe — 'jau 'ga jara 'gā 'gā nupe.

²² 'Ga jara 'gā kyjea 'gā nerekou, aipo 'gā mu'eukaa 'gā nupe. 'Wyrriari 'gā nui 'gā okyjau akou. “Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera futat 'jara 'gā simū'ē jarejatykaaw awi 'jau”, 'jau 'wyrriari 'gā ajaupe 'upa rai'i. “Pejoru'jap futat kasi pejesou ne, 'jau jane 'gā nupe”, 'jau 'gā ajaupe 'upa rai'i. ²³ A'eramū 'gā okyjau 'gā nui. A'eramū 'ga jara 'gā 'jau 'gā nupe: “Nakunumīa rūi futat 'ga 'awamū. A'eramū 'ga futat imome'wau pē nupe”, 'jau 'ga jara 'gā.

²⁴ A'eramū fariseu 'gā eae'emera 'ga renūina nū:

—“Janeruwarete 'ga rowase je 'ami. A'eramū je mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe”, ere ki oree— 'jau 'gā 'ga upe. —Ene mamā'ēara 'ga itywet ma'ea ra'e. Aipoa ore orokwaap— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁵ —Tee. Nakwaawi je. Itywet ma'ea futat nipo 'ga ra'e? Nakwaawi je. A'jea futat ako je najereai ikue. A'ere je 'ā 'awamū mama'ea resagi tekou — 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁶ A'eramū 'gā 'jau nū:

—Maran 'ga ene rerekou ra'e ki 'ei? Maran te 'ga ene mamā'ēi ra'e?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁷ —Amome'u futat te ako je pē nupe ko. A'ere ako nepēparuerowiariweri etee jeje'eg are ko. Ma'eramū sipo je imome'wau'japa pē nupe nū? Pēfuewet te ra'u pēē nanē pejemogyau 'ga remiayuwamū nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Kuu. Ene'me awi kūi. Ene tee futat 'ga remiayuwamū eko. Ore 'ā Moisesi 'ga je'egera renupararetea te— 'jau 'gā amara'neramū 'ga ree.

²⁹ —Janeruwarete 'ga oje'ega Moisesi 'ga upe rakue. A'ea ore orokwaap.

A'ere ore aipo 'ga norokwaawi. 'Ga muarera nanē ore ikwaape'ema nū — 'jau 'gā 'ga upe.

³⁰—Kuu. Nepekwaawi nipo ajee 'ga. 'Ga muarera nanē nepekwaawi ra'e nū. A'ere 'ga je mamā'ēi ko nū'ū— 'jau 'ga 'gā nupe. ³¹—Ojeupe itywet ma'e 'gā porogytaramū Janeruwarete 'ga nuenuwi. Aipoa 'ā jane sikwaap. A'ere 'ga werowiaara 'gā je'ega renuwi. Afutaara 'gā je'ega nanē 'ga enupa nū. ³²Ywy apo ypy we “ga amū u'ar ypy we eae'ema 'ga mamā'ēi” 'ea jane nienuwi jepi. ³³Jarejuwarete 'ga je'eg imū iapoe'em ire nuapoarūi ae remiapoe'ema— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴—U'aa ypy we itywet ma'eramū nipo aea jamu'ei mama'e are ki sa? — 'jau 'gā 'ga upe, amara'neramū 'ga ree.

A'eramū 'gā 'ga muēma ajatykaaw awi.

—Ere eēma 'aw awi. Erejoru'jap kasi esou 'au ne— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁵A'ere Jejui 'ga 'ga rera renuwi. “Eneremimamā'ēfera 'ga 'gā amuēm ajatykaaw awi” 'e renupa. A'eramū Jejui 'ga 'ga rekaa. 'Ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga te ererowiat ekou?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁶—Awŷja te 'ga? 'Ga ree jeparuerowiarieramū tekou— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁷A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Awamū futat te 'ā ereesak 'ga 'ama. 'Ga je'ega nanē 'ā ene enupa nū. Je futat 'awamū oje'eg te'ama enee. Je te 'ā 'ga remimurera— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸—Arowiat je ene, ki Ku'jyp. Ene 'ā jejararetea— 'jau 'ga wapyka 'ūina wenupy'āu 'ga rowase.

³⁹A'eramū Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe nū:

—Ywy pe je ruri Jarejuwarete 'ga kwaapara 'gā mojo'oka 'ga ree iporokwaawiwere'ema 'gā nui. Pēē 'ā pekwaaw'wi 'ga. A'eramū je 'ga kwaawukaa pē nupe tejua. A'ere amumera 'gā o'meramū te 'ga 'i. “Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga”, 'jau futatee 'gā 'ā. A'ere 'gā niporokwaawiweri 'ga ree. A'eramū je 'gā mogyau eae'ema 'jawe futat — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴⁰Aipo renupa fariseu 'gā amū 'jau 'ga upe:

—Ore upe te poromū ere? Norereai nipo ore arajemogyau enee?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴¹A'eramū Jejui 'ga 'jau nū:

—Pejejeae'em ire amunipo 'ā nepejekwai te pejejemogyau. A'ere 'ā “Orerea futat ore”, pe'je. “Jarejuwarete 'ga ore orokwaap futat”, pe'je 'ā. A'ere aipo pe'je ekoete te. Nepekwaawi Jarejuwarete 'ga. A'eramū pēē aipo pyu pejejeupi te futat pejejekwau pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

10

Weymaw are omaenun ma'e 'ga 'jawewat

¹⁻²A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jau ojee:

—Sā'ā karupa'mī a'gwara 'gā kaaruwamū erura ijaga ukaja pype. A'eramū 'ga amū akou peu ypytunimū iarūmū 'miara mara'ne awi. Muna'yw awi 'jau 'ga akou omaenuna ee. Ia'gwara 'gā osou iosoma

kwara rupi etee futat. Okwara rupi ise'ema 'gã ose ekoete futat. Iosoma 'arimũ awau osou amunarũmũ karupa'mĩ are— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. ³—Ai'iwetete wekarupa'mĩ jara 'gã 'ua ojewya ukai pe nũ. A'eramũ karupa'mĩ raarana 'ga 'ua okwara rawopytymo'woka jupe. Ose re ijara 'gã weymawa renũina. 'Ga reymawa 'ga je'ega kwaapa. A'eramũ futat 'ga je'ega kwaapara etee futat 'ua 'ga repejãna. ⁴Weymawa renũ'ẽ re 'ga awau enune. A'eramũ 'ga reymawa awau 'ga rewiri. Awau 'ga oporogytau weymawa upe. A'eramũ 'ga je'ega kwaapara etee awau 'ga rewiri. ⁵'Ga rewiri etee futat ajemogyau. Tekotee 'ga amũ wenũjamũ 'ure'ema 'ga repejãna. 'Ga je'ega kwaape'ema. A'eramũ awau okwasi'wasi'wau 'ga wi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁶Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã weapyoe'emamũ 'ga je'eg are.

⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je'ea. Wosoma kwara rupi etee te karupa'mĩa oi osou wosoma pype. A'eramũ je karupa'mĩ osoma kwara 'jawewara futat. Je rupi etee te ywy pewara 'gã oi osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe. Je rerowiaara 'gã etee te ajemogy Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—Je renunewe 'ut ma'efera 'gã 'ã e'i pẽ nupe rakue: “Ore Jarejuwarete 'ga remimurera”, 'jau futatee 'gã pẽ nupe rakue. O'meramũ te 'gã 'i rakue. Muna'ywa 'jawewara 'gã futat poromũ. A'ere Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nuenuwi 'gã je'ega rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹—Iosoma kwara 'jawe je reko. A'eramũ pẽ pejejorarũmũ 'jau jee: “Too ene rupi Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'jau”, 'jawarũ jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tejeupe aipo 'eramũ je 'gã mogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. A'eramũ je 'gã mopy'ata'wau, 'gã a'gwau 'jau. A'eramũ 'gã opy'a'wyre'emamũ ajemogyau. ¹⁰Muna'ywa 'jawewara Janeruwarete 'ga remiayuwa opyyk, imomapa. A'ere je nanarũi. Jarejuwarete 'ga kwaawukaa te je ruri pẽ nupe. Pẽ mogyau nakwaparimũ rui je ruri, pẽ mopy'ata'wau pẽ mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹¹—Wyra jara 'ga ojejukau esage weymaw are. 'Miara mara'ne ruramũ 'ga weymawa a'gwau jui. A'eramũ je weymaw are ipojejuka esage ma'e 'gã 'jawe. Tejemiyuwa 'gã je ia'gwau mama'e tywer awi. Temanũmũ 'gã nekwawer ipe. A'eramũ 'gã amanũarũme'em ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹²⁻¹³—Tekotee 'gã omepyrãmũ etee omaenuna ajueymaw are. A'ere na'gã neymawa rui karupa'mĩa. A'eramũ 'gã 'miara mara'nea jupe turamũ ujãna etee awau jui, karupa'mĩ rejaa jupe. Najemuaẽmi 'gã ee. Na'gã ma'e arũi. A'eramũ 'gã ia'gwawe'em. A'eramũ 'miara 'ua karupa'mĩa mũ ppyka, ipytuna mokwasi'wasi'wau ajai— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁴⁻¹⁵—A'ere je naaipo 'jawe rui. Je 'ã karupa'mĩ are ipojejuka esage ma'e 'jawewara te. Sã'ã Jeruwarete 'ga je kwaawa. Je nanẽ 'ã 'ga kwaapa nũ. Nan tee futat je tejemiayuwa 'gã kwaawi. 'Gã nanẽ 'ã je kwaapa nũ. Anure nipo je manũi 'gã nupe. ¹⁶A'eramũ nipo tekotee 'gã nanẽ jeremiayuwamũ ajemogyau nũ. Najudeu arũi 'gã. A'ere je te je jerowiarukari 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã ajemogyau jeremiayuwamũ. Teje'ega 'gã enuw ire nipo je 'gã nerua 'gã mojoypeukaa ajuee. A'eramũ nipo majepi tee 'ga jara 'gã nee ojejuka ma'ea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ojee.

¹⁷—Je te nipo 'ã ajelukaukat 'gã nupe. A'ere je temanũ re je ferawi etee nũ. A'eramũ nipo Jeruwarete 'ga oporomutaramũ nanimenime je

ree. ¹⁸ 'Gã nupe tejejukaukare'em ire amunipo 'ã nitywi futari je jukaara 'ga amũ. A'ere je 'gã tejukaa futari. Tejejukaukaa nipo je 'gã nupe Tejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat. Teferawa nanẽ je afutat nanũ. Ymã te Jeruwarete 'ga 'i jee ikue: “Ere ewau ejejukaukaa 'gã nupe. Ene manũ re je ene moferawĩ etee nũ”, 'jau Jeruwarete 'ga jee ikue. A'eramũ je tejua tejejukaukaa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ojee.

¹⁹ Aipo renuw ire peuwara 'gã ajamueu 'ga je'eg are. ²⁰ — Mama'eukwaawa nipo 'ga 'ã wereko — 'jau 'gã ajaupe. — Mama'eukwaawa nipo 'ã 'ga amoje'egukat ite'at ma'e 'jawe janee kũ. Ma'eramũ sipo ajee pẽporenuwiwet 'ga je'eg are pejejupa? — 'jau 'gã ajaupe.

²¹ A'ere amumera 'gã 'i:

—Nanarũi mama'eukwaawa rerekwara 'gã je'egi. Ae mamã'ẽ sipo mama'eukwaawa? Nana'uweri— 'jau 'gã ajaupe, ajamueu 'ga ree.

Judeu 'gã nuerowiari futari 'ga

²²⁻²³ Anure Jejui 'ga awau Jerusareg ipe nũ. Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ogeikwara pakujã 'wyr ipe 'ga akou, Sarumãu 'ga ma'ea 'jawa 'wyr ipe 'ga akou. Judeu 'gã maraka wapo Jerusareg ipe rakue. Ymã te 'gã ypy 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa apoi rakue. Iapopaw ire 'gã 'jau “Agamũ ene mogytaawa, ki Ku'jyp”, 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'gã maraka apou aipo are wea'awamũ. 'Ara ro'ysagũũ rupi 'gã aipoa maraka apou wea'awamũ. ²⁴ Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga rekoramũ, kwaiwete 'gã ajatykau 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Maranime te erejemome'u oree? Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimureramũ ereko?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ajemome'u futat ako je pẽ nupe ko. A'ere ako naje rerowiari etee pejepe ko— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tejuwarete 'ga je'eg imũ 'ã je mama'e apou tekou. Kwaiwete je 'ã 'gã katu'ogi tekou. Aipoa amunipo 'ã je kwaawukat pẽ nupe. ²⁶ A'ere 'ã naje rerowiari etee pejepe. Najeremiayuwa rũi tãmẽjẽ 'ã pẽẽ. A'eramũ pẽẽ je rerowiare'ema futat pejejemogyau. ²⁷ Jeremiayuwa 'gã wenup jeje'ega. Okwaap je tejemiayuwa 'gã. A'eramũ 'gã je rowiiaa. ²⁸ 'Gã te je amogy namutat. A'eramũ nipo je anure 'gã nerawau Tejuwarete 'ga pyri. Nitywi futari 'ga amũ je wi 'gã pojekaara 'gã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁹ —Jeruwarete 'ga 'ã pãjẽeteetea. 'Ga te 'ã opãjẽa amut jee. A'eramũ 'gã amũ je wi jeremiayuwa 'gã pojekawe'em futat. ³⁰ Je te 'ã Tejuwarete 'ga 'jawewara. Majepei tee ako ma'e 'jawe ore rekoi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³¹ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ, 'gã ita pyyka 'ga ree.

—Simono imomoa 'ga ree 'jau— 'jau numiamũ.

³² A'ere Jejui 'ga 'i 'gã nupe:

—Mama'e esagea etee te je 'ã aapo tekou kwaiwete. Tejuwarete 'ga je'eg imũ je iapoi. Maranuara jeporowyky are te je juka are pẽfuewet?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³³ —Naani. Naeneremiapofer are rũi ofefueweramũ ene ree. Janeruwarete 'ga te 'ã erekurap ekou. A'eramũ ore oroporojukaweramũ ene ree — 'jau 'gã 'ga upe. —Kũima'e teea te ene. A'ere 'ã ene “Je Jarejuwarete 'ga 'jawewara”, ere oree. Aipo ene'ea 'ga kurapara te ereko — 'jau 'gã Jejui 'ga upe amara'neramũ 'ga ree.

³⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā pēypy 'gā ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. “Pēē 'ā Ku'jywa 'ga 'jawewara”, 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue. Aipo ojeupe 'ga 'e are 'gā ka'arana kwasiaa inuga rakue. ³⁵ Ni'mei futari Janeruwarete 'ga. A'eramū 'ga je'ega rerekwara ka'arana nanē o'me'emamū nū. Aipoa 'ā jane sikwaap. A'eramū 'ga a'jea futat aipo 'jau 'gā nupe rakue. ³⁶ Ma'eramū sipo ajee je aipo 'javarūe'em pē nupe, “Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra”, 'javarūe'em pē nupe? Maran sipo je a'eramū aipo 'eramū 'ga ago'wau tekou? 'Ga te 'ā je mut ywy pe ikue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁷—Tejuwa 'ga porowykya je iapoe'emamū kasi je rerowiat pejepe ne. ³⁸ A'ere ki 'ga remiapoā je iapo re je rerowiat pejepe. Je rerowiare'emamū miamū ki jeremiapoā perowiat. A'eramū nipo pēē ore kwaapa. Tejuwarete 'ga rewiri etee futat je rekoī. 'Ga nanē akou je rewiri etee futat nū. Norojepe'ai futari ore arajauī— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³⁹ Aipo 'e are 'gā 'ga pyyg are afueweramū nū. A'ere 'ga jepe'ai 'gā nui.

⁴⁰ A'eramū ore arawau oroyaapa Jejuī 'ga reewe, Jotāu ry owajara katy. Juā 'ga ae pymāawer ipe ore arawau oropytau. ⁴¹ A'e pe kwaiwete 'gā awau Jejuī 'ga rekaa.

—Juā 'ga nuapoi futari aeremiapoe'ema ako ikue. A'ere a'jea futat 'ga 'eawer imū etee futat Jejuī 'ga iapoi 'awamū— 'jau 'gā ajaupe.

⁴² A'eramū peu oo ma'e 'gā kwaiwete Jejuī 'ga rerowiaa nū.

11

Lasaru 'ga moferapawet

¹ Lasaru 'ga ojero'wau wenyra 'gā nupe rakue. 'Ga renyra ēē rera Maria. Ajepeja ēē rera Marta. Petani pe 'gā 'wyrā. ² Aipo Mari ēē futat jany kasiga reko'woka Jejuī 'ga py are, 'ga py pireita ipyu. A'ere ēē 'ga py pirei re u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga 'ga wī. A'e ēē kywyrā 'ga poromū ojero'wu. ³ A'eramū 'ga renyra 'gā 'ga amū monou Jejuī 'ga renūina:

—“Enejekoty'aawa 'ga ojero'wu 'upa, ki Ku'jyp, ere ki kīā upe”, e'i 'ga renyra 'gā jee ai'i— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe awau.

⁴ A'eramū aipo ojeupe oporeawuara 'ga 'eramū Jejuī 'ga 'jau:

—A'jea futat 'ga jero'wui 'upa. A'ere 'ga namanūi futari ojero'wu upe. 'Ga jero'wu are nipo pēē 'awamū Jarejuwarete 'ga pājēa peesak. “A'jea futat Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga pājēreteā ra'e”, 'jau nipo pēē jee— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁵ Jejuī 'ga jekoty'aawa Marta ēē, ēē kypy'yra ēē, 'gā kywyrā 'ga, Lasaru 'ga. Mīmera 'gā Jejuī 'ga jekoty'aawa. ⁶ A'etea 'ga 'ga rera renuw ire miamū opytau etee 'upa peu, mukūi 'ga osea peu. ⁷ Mukūi oser ire Jejuī 'ga oje'ega wemimū'eramū oree:

—Pe'je iruukwe. Soo Judeja ywy pe 'jau nū— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁸ A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Tee nū'ū. 'Awamueuu ako peuwara 'gā fueweramū ita pyu ene juka are ai'i nū'ū. Te maran a'e pe jane oi etee jarejewya peu nū?— 'jau ore 'ga upe.

⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau oree:

—'Arimū wata ma'eramū ae nitesirūgatui. Nu'ara'uweri ae 'arimū wata ma'eramū ywy kwara pype. 'Arimū wata ma'eramū ae noky-jei watau akou. Nan tee futat je rekoī tekjyawe'em. Je manūawa

upe iwaēme'emamū 'gā naje pyyga'uweri. A'eramū je tekyjawe'em.
¹⁰Ypytunimū wata ma'eramū te ae 'ari ywy kwara pype otesirūgaturamū
 — 'jau 'ga oree.

¹¹Aipo 'e re Jejuī 'ga 'jau oree nū:

—Janejekoty'aawa 'ga, Lasaru 'ga oset 'upa. A'eramū je tewau 'ga
 momaka 'ga ser awi— 'jau 'ga oree.

¹²A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Oser ire sipo ajee 'ga pagi, ojekatu'oka nū— 'jau ore 'ga upe.

¹³“Lasaru 'ga amanū 'upa” 'ea futat 'ga poromū imome'wau oree
 numiamū. A'ere ore norereapyoi te ee aipo 'ga 'eramū. “Ga set tee upe
 sipo 'ga 'i pa”, 'jau etee ore. ¹⁴A'eramū 'ga imome'wau katu oree:

—Amanū Lasaru 'ga 'upa, a'e je pē nupe kūi. ¹⁵A'ere aipoa je upe
 esageramū 'ga pyri jane rekoe'ema. Jeroryp je 'awamū tepājēa pē nupe
 esaukar are. Taje rerowiar ete ete pejepe 'awamū taetu 'jau. A'eramū
 jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'ga oree.

¹⁶Aipo 'erauwe kunumī jopewa 'jau, Tome 'ga 'jau:

—Pe'je jane nanē. Soo jaremanūmū 'ga rupi— 'jau 'ga oree. —
 Peu 'ga oramū nipo 'gā 'awamū 'ga jukai. A'eramū jane nanē jarewau
 jaremanūmū 'ga rupi— 'jau 'ga oree. A'eramū ore arawau Petani pe Jejuī
 'ga rupi.

¹⁷Petani pe ore waēm ire peuwara 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Amanū enejekoty'aawa ai'i. A'eramū ore erawau inuga ita kwara
 pype ai'i. Irūpāwē iseri 'awamū— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

¹⁸Aipoa amunawa Petani 'jawa 'upa Jerusarega pyriuu. Tres kilo-
 metro etee mukua jui. ¹⁹A'eramū Jerusareg ipewara 'gā 'ua 'ga renyrera
 'gā pyri. Mari ēē, Marta ēē. Mīmera 'gā nesaka 'gā 'ua 'gā moje-
 mogypyka'i 'gā kokare'em awi. ²⁰A'eramū 'gā amū awau Jejuī 'ga
 mome'wau Marta ēē upe:

—Jejuī 'ga 'ut owaēma ra'e— 'jau 'gā amū awau ēē upe.

A'erauwe Marta ēē awau ore rowosōu. A'ere Mari ēē reni oje'wyr
 ipe futat. ²¹A'eramū Marta ēē etee awau, u'arasiga ēē erawau Jejuī 'ga
 rowosōu.

A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—'Au ene reko re amunipo 'ā jekywyra kīā namanūi rai'i— 'jau ēē 'ga
 upe. ²²—A'ere 'awamū ojeupe ene porogytaramū miamū Janeruwarete
 kīā mama'e apoi enee. Akwaap je aipoa— 'jau Marta ēē Jejuī 'ga upe.

²³A'eramū Jejuī 'ga 'jau Marta ēē upe:

—Oferap futat enekywyra 'ga enee nū ī— 'jau 'ga Marta ēē upe.

²⁴A'eramū Marta ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. “Janeruwarete kīā 'awa ywy mateepaawa 'ara rupi
 ae mū'ēi tywy awi nū” 'ea a'jea futat— 'jau ēē 'ga upe. —A'ea 'ara rupi
 tāmējē te nipo jekywyra kīā ferawī nū— 'jau Marta ēē 'ga upe.

²⁵A'eramū Jejuī 'ga 'jau Marta ēē upe nū:

—Je 'ā a'jea futat ae moferapara. Je futat 'ā ae mogyara. Je
 rerowiaaramū pamanū agawewi. A'ere peferaw etee nū. ²⁶Je
 rerowiaara 'gā, jeje'eg imū etee mama'e apoara 'gā nooi futari
 mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jarejuwarete 'ga pyri te je rerowiaara
 'gā oi oferapa amanū'jape'ema. Ererowiat ajee aipoa ī?— 'jau Jejuī 'ga
 Marta ēē upe.

²⁷A'eramū ēē aipo 'ga 'e re 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū rā. Arowiat futat je ene kī'ī. A'jea futat ene Jarejuwarete kīā remimureramū ereko. A'jea futat ene kīā ra'yrareteramū ereko. Ymā te 'ā kīā “ywy pewara 'gā nupe ekwap”, kīā 'i enee rakue— 'jau ēē Jejuī 'ga upe.

²⁸ Aipo 'e re Marta ēē awau ojewya oje'wyr ipe nū. Okypy'yra ēē renūina ēē awau. Owaēmawe ēē 'jau okypy'yra ēē upe, Mari ēē upe:

—Moromu'jara kīā, Jejuī kīā, 'ut owaēma kyn. “Tene ēē ruri oje'ega jee”, e'i kīā enee ko kyn— 'jau ēē meewere'i weweworamū okypy'yra ēē upe.

²⁹ Aipo ojeupe ēē 'erauwe Mari ēē weaiteramū awau Jejuī 'ga repejāna.

³⁰ Norojori we ore orowaēma katu amunawa upe. Marta ēē ore rowosīawer ipe etee arajupa oropytu'wau. ³¹ Mari ēē orauwe ēē pyri ajatyka ma'efera 'gā awau ēē rupi.

—Tywy pe nipo kwe ēē oi ajaa'wau. Pe'je soo ēē rewiri— 'jau 'gā ajaupe awau ēē rewiri.

³² Ore upe owaēmawe Mari ēē awau wapyka wenupy'āu Jejuī 'ga rowase.

—Ku'jyp. 'Au ene reko re amunipo 'ā jekywyra kīā namanūi rai'i— 'jau Mari ēē Jejuī 'ga upe.

³³ A'eramū Jejuī 'ga Mari ēē joo'o resaka. Ēē rewiri oo ma'e 'gā joo'o resaka nanē nū. A'eramū 'ga u'arasigamū ajemuaēma 'gā nee. ³⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ape ajee pemono rai'i?— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oje'ega.

—Ere ejua esaka— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jejuī 'ga ajaa'wau u'ama.

³⁶ 'Ga joo'o resakawe 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Noko 'ja. Noko Lasaru 'ga 'ga jekoty'aawaretea futat rai'i 'ja. Esak 'ga joo'oa 'ga ree kūi— 'jau 'gā ajaupe.

³⁷ A'eramū amumera 'gā 'jau:

—Maran ajee 'ga a'etea eae'ema 'ga amū mamā'ēi rai'i, a'e te je a'i kūi. Maran ajee 'ga Lasaru 'ga nuesagi 'ga jero'wu awi rai'i 'ū. 'Ga jukaukare'ema amunipo 'ā 'ga 'ga jero'wu upe rai'i— 'jau 'gā ajaupe.

³⁸ A'eramū ore arawau 'gā nupi. Jejuī 'ga u'arasiga rerawau erowaēma ita kwara upe. Ita kwara rawopytymawamū 'gā itauu monou imyina iawopytyma. ³⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau:

—Pe'je itauu pe'au jui— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū Marta ēē 'jau:

—Koo. Naani nūrā. Ipysogay nipo nūrā. Irūpāwē 'awamū iseri nūrā— 'jau etee ēē 'ga upe.

⁴⁰ A'eramū Jejuī 'ga 'jau ēē upe nū:

—Maran ajee je 'i enee ra'e a'i ī. “Je rerowiar ire nipo ereesak Jarejuwarete 'ga pājēa”, je 'i enee ra'e a'i ī— 'jau 'ga Marta ēē upe.

⁴¹ A'eramū 'gā ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'ga upe. A'erauwe Jejuī 'ga amā'jāu ywau:

—Kiapi'ni. Aje'eg je enee. ⁴² Ene 'ā jeje'ega erenup e'yina— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Jeje'eg are ako eneporenuwiwet jepi. A'eramū je aipo 'jau enee 'auwara 'gā nemianuwamū. Kasi a'e pe 'gā naje rerowiari ne. “A'jea futat Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'i”, te'i 'gā jee 'jau. 'Awa 'ara rupi 'gā enepājē resagi— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'Uwa 'ga upe.

⁴³ 'Uwarete 'ga upe oje'ēmaw ire Jejuī 'ga wafukaita Lasaru 'ga upe:

—Ere ejua eēma, ki Lasaru— 'jau Jejui 'ga oje'ega Lasaru 'ga upe.

⁴⁴ A'erauwe Lasaru 'ga ferawi 'ua uēma ita kwar awi. Wauwanawa taity rerua enafu'ama enuēma ita kwar awi wakaga auwanawa reewe. 'Ga ēmauwe Jejui 'ga oje'ega 'ga resakara 'gā nupe:

—Pe'je 'ga piara rapa 'ga wi. Tuata 'ga 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ree ifuwet ma'e

(*Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Luka 22.1-2*)

⁴⁵ A'eramū 'ga moferawa resakara 'gā Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Mari ēē rupi oo ma'efera 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁶ A'eramū 'gā amū awau imome'wau fariseu 'gā nupe:

—Jejui 'ga Lasaru 'ga omoferap ko, irūpāwē 'ga ser ire ko— 'jau 'gā awau Jejui 'ga mome'wau fariseu 'gā nupe.

⁴⁷ A'eramū fariseu 'gā ajatykau mainana 'wyriara 'gā netee. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nanē ajatykau 'gā nee nū. Ajatykau oporogytau Jejui 'ga ree:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? 'Awamū 'ga tee te 'ā mama'ea janeremiapoe'ema wapo akou kwaiwete a'i kūi— 'jau 'gā oporogytau Jejui 'ga ree. ⁴⁸—Nanuar awi 'ga momige'emamū nipo 'gā najuejue etee 'ga rerowiari. A'eramū futat nipo 'gā 'ga mogou 'wyriaramū ojeupe. A'eramū futat nipo jane'wyriararete 'ga Roma pewara 'gā 'wyriara 'ga wemiayuwa 'gā mua jane apisau, Janeruwarete 'ga mogytaawa retygukaa 'jau nipo 'ga 'gā murukaa— 'jau 'gā ajaupe.

⁴⁹ A'eramū mainana 'wyriararete 'ga, Kaifasi 'ga oje'ega 'gā nupe. Kaifasi 'ga 'wyriaramū 'ūina 'gā nupe aipoa kwara rupi rakue. A'eramū 'ga a'eramū oje'ega 'gā nupe:

—Nepēneapyoi we futat 'ga ree? ⁵⁰ 'Ga futat ijukapyramū. A'eramū 'ga etee futat amanūmarūmū najuejue etee jane apisiukare'ema— 'jau Kaifasi 'ga oje'ega wemiayuwa 'gā nupe.

⁵¹ A'ere Kaifasi 'ga naoje'eg imū etee rūi aipo 'ga 'i. Janeruwarete 'ga te aipo amu'eukat 'ga. Ojetee oje'ēma'e 'jawe 'ga poromū oje'ega ajaupe. “Jejuī 'ga etee futat amanūarū jane apisiukare'ema”, 'ga mu'eukaa ajaupe. ⁵² Judeu 'gā tywera upe futat 'ga manūi. A'ere na'gā tywera upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'ga jukaukari. Judeue'ema 'gā nupe nanē 'ga manūi nū, majepeī 'ywetee jane mogyau.

⁵³ Aipoa ojeupe Kaifasi 'ga 'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jejui 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe oporogytau.

⁵⁴ A'eramū Jejui 'ga awawe'em Judeja ywy pe. Arawau Efraī 'jaw ipe etee. Aipoa 'upa jūmire'ema pyri. Aipo pe ore oropytau.

⁵⁵ Oreyppy 'gā Egitu ywy awi enū 'ēawer awi wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyräuwe judeu 'gā awau ajatykau peu Jerusareg ipe kwaiwete. Oje'wyr awi 'gā awau ajatykau Jerusareg ipe. Maraka apoawa upe iwaēme'emauwe 'gā mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee ojekatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe. ⁵⁶ A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe awau Jejui 'ga rekaa numiamū. A'ere 'gā nuekoari 'ga. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—'Ut sipo 'ga 'au maraka are jane pyri?— 'jau 'gā ajaupe.

—Too. Maran gatu nipo 'ga 'ure'ema— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁷ A'eramū mainana 'wyriara 'gā 'jau fariseu 'gā netee:

—Jejui 'ga resakaramū ki pejot 'ga mome'wau oree— 'jau 'gā maraka are 'ut ma'e 'gā nupe.

Jejui 'ga pyyg are 'gã afuweramũ. A'eramũ 'gã poromũ 'jau, “pe-mome'u ki 'ga oree”, 'jau 'ga 'gã nupe.

12

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

¹ Egitu ywy awi oroypyfera 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaëm ja'wyja'wyräuwe ore arawau Petani pe.

A'eramũ Jejui 'ga ore rerawau wemimoferawera 'ga 'wyr ipe, Lasaru 'ga 'wyr ipe. ² A'eramũ peu ore waëm ire, peuwara 'gã mama'e apou oree, ore mojemi'waawamũ. Marta ëë mama'e rerua mama'e 'wawa 'arimũ oree. A'eramũ Lasaru 'ga nanë 'ua wapyka ojemi'waa Jejui 'ga pyri. ³ A'eramũ Mari ëë jany kasiga ryrũ pyyka erua. Aipoa jany kasiga wepyeteramũ agawewi. A'etea Mari ëë aipoa jany kasiga werut eko'woka Jejui 'ga py are. Naritu 'jau 'gã aipo jany kasiga upe. 'Ga py pireita ipyu. 'Ga py pirei re ëë u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga. Jany kasiga okwasi'wau 'gã noga raipy pype. ⁴ A'ere Jejui 'ga remimu'eramũ ore mü narafutari. Judas Iskariote 'ga nafutari aipoa. Judas 'ga futat ia'wyre'ema 'gã nupe Jejui 'ga monoara. 'Ga futat poromũ nafutari jany kasiga pyu Jejui 'ga py pireja.

⁵ —Kuu. Ma'eramũ sipo ëë ime'ege'ema ka'aranũũ are 'wei. Epy te 'ã 'aga jany kasiga. Tresëtu ka'aranũũ 'ua ee. A'eramũ amunipo 'ã ëë ime'ega ka'aranũũ are ojeupe. A'eramũ amunipo 'ã ëë epyfera mua janee. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemãe'ema 'gã nupe— 'jau 'ga 'üina.

⁶ Judas 'ga najemuaëmi agawewi ikaraemãe'ema 'gã nee. O'meramũ te 'ga 'i. Jejui 'ga remimu'ea futat 'ga numiamũ. 'Ga futat ka'aranũũ yrũ rerekwara. A'eramũ 'ga amunarũmũ ka'aranũũ are ojeupe jepi. Muna'ywa futat 'ga. A'eramũ 'ga poromũ jany kasiga me'eg are afuweramũ. “Amojo'ok amunipo 'ã je epyfera tejeupe”, 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

⁷ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Tene ëë iapoi. 'Aga jany kasiga ëë omÿigatu je manũnamũ je ree eko'wogipyramũ te rai'i numiamũ. A'ere ëë 'awauwe eko'wogi je ree. Tene ëë iapoi jee— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ⁸ —Ikaraemãe'ema 'gã nooa'uweri futari pë nui. A'eramũ ene anure mama'e monou 'gã nupe ejemifutar imũ 'jau. Je te nako fukui futari pë pype— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ judeu 'gã Jejui 'ga rekwawa kwaapa.

—Petani pe 'ga oi akou ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã kwaiwete awau Jejui 'ga rewiri. Lasaru 'ga resaka nanë 'gã awau nü. Jejui 'ga remimoferawera 'ga futat poromũ Lasaruramũ. ¹⁰⁻¹¹ Lasaru 'ga moferawamũ 'gã kwaiwetewete Jejui 'ga rerowiaa. Mainana 'wyriara 'gã nerowiar awi 'gã opoia. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaararetea futat ajemogyau. A'eramũ mainana 'wyriara 'gã amara'neramũ 'gã nee. Lasaru 'ga resaka 'gã oramũ mainana 'gã Lasaru 'ga juka are afuweramũ.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Luka 19.28-40)

12-18 Ai'iwe ore arawau Jerusareg ipe Jeju'i 'ga rupi. Kawaru'i aranuwa-mueuu 'arimū Jeju'i 'ga 'ua akou. A'eramū muku awi maraka are 'ut ma'e 'gā 'ga rera renupa.

—Aipo Jeju'i 'ga ruri akou— 'jau peuwara 'gā Jerusareg ipe 'ut ma'efera 'gā nupe. —'Ga futat 'awamue Lasaru 'ga omoferap ai'i. Ita kwara pype 'ga ruwamū 'ga wafukaita 'ga reumera upe ai'i. A'erauwe futat Lasaru 'ga ferawi 'ua uēma ita kwar awi ai'i— 'jau Lasaru 'ga ferawa resakarera 'gā imome'wau kwe awi 'ut ma'efera 'gā nupe. —Pe'je ajee soo Jeju'i 'ga resaka 'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā kwaiwete awau 'ga rowosōu. 'Gā ku'ia 'gā nerekou. A'eramū 'gā a'eramū pinowa rerawau imowawaka 'ga repejāna. 'Ga resakawe 'gā wafukaita 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ā esageay. Ene 'ā 'ga remimurera futat. Ene futat 'ā Israeu juapyreramū ore upe 'wyriarareteramū. A'eramū ki Janeruwarete 'ga ojejukau esage ene ree— 'jau 'gā wafukaita Jeju'i 'ga upe.

Kawaru'i 'arimū Jeju'i 'ga 'ua owaēma Jerusareg ipe. Ymā Sakari 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue. “Pekyje kasi Jerusareg ipewaramū ne. Kwe pē'wyriararete ruri kawaru'i 'arimū”, 'jau 'ga ik-wasiaa inuga ka'aran are rakue.

A'ere aipo are ore norereapyoi, aipoa 'ga waēmaw ipe iaporamū. A'ere anure ywag ipe Jeju'i 'ga o re tāmējē te orereapyoramue 'ga remikwasiar-era ka'aran are ikue. “A'jea futat. 'Ga remikwasiarer imū etee futat 'gā iapoi rai'i”, 'jau ore arajaupe, ywag ipe 'ga o re.

¹⁹Jeju'i 'ga repejāna 'gā oo resakawe, fariseu 'gā 'jau:

—Kuu. 'Gā juejue nipo oo Jeju'i 'ga repejāna ki sa, “perowiar awi 'ga” 'eramū etee pa 'gā 'ā nū— 'jau 'gā ajaupe.

Amanūawama Jeju'i 'ga imome'uawet

²⁰Grego 'gā amū awau judeu 'gā nupi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga muorypa 'gā awau 'gā nupi maraka pe. ²¹A'eramū 'gā awau oje'ega Filipe 'ga upe. Pesaita pewara Filipe 'ga. Garireja ywy pe aipoa amunawa Pesaita 'upa. A'eramū grego 'gā 'jau Filipe 'ga upe:

—Oreporosagiwer ore Jeju'i 'ga ree, ki Filipe— 'jau 'gā 'ga upe.

²²A'eramū Filipe 'ga Andre 'ga upe ra'ne awau imome'wau. A'eramū Andre 'ga Filipe 'ga rerawau Jeju'i 'ga upe.

—Grego 'gā 'ut amū ene resaka, ki Jeju'i— 'jau 'gā 'ga upe.

²³A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū nipo anurenure'i je manū re 'gā 'jau kwaiwete jee: “Eeteete ma'e 'gā apyraapara 'ga ra'e”, 'jau nipo 'gā jee, je manū resaka— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ²⁴—Sā'ā juowuu a'ŷja otyme'emamū ipytune'ema. Majepei tee futat a'ŷja. A'eramū futat ojemoteu otym ire te ipori. A'eramū futat waramū ojeme'yita wa'ŷja pyu. A'eramū te nojemoteei a'ŷja. Nan tee futat je manū re jeremiayuwa 'gā jeme'yi. Je manū re kwaiwetewete ajemogyau namutamutat— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ²⁵—Janeruwarete 'ga remifutara apoare'ema 'gā a'ŷi tyme'ema 'jawe. 'Gā nekoi ekoetei tee. Amanū re awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apoara 'gā itymipyrera 'jawe. Nokyjei 'gā amanū awi. A'eramū nipo anure 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi futat — 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe oporogytau 'ūina.

26—Jeremiayuwamū pejejekoweramū ki jeje'ega peenup, jeremifutar imū etee futat mama'e apou. Nan pejemogy je pyri namutat a'jea futat. A'eramū nipo jeremiayuwa 'gā nupe Jeruwarete 'ga 'jau: “Gā esageay jee”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

27—Jepy'a'wyt je tekou. Maran te je rekoi, na'ea'uweri je Jarejuwarete 'ga upe. “Je rereko tywerukar awi ape 'gā nupe”, na'ei futari je 'ga upe nū. Nanuaramū futat je ruri ikue. Ijukapyramū futat 'ga je muri ikue. A'eramū nipo 'gā je rerekou tyweaete futat je jukau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

28 Aipo 'e re Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Mama'ea eapo ejemuorywukaa 'gā nupe, Kiapi'ni— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'ga oje'ega mua 'ga upe ywag awi:

—Mama'e mū futat ako je aapo tejemuorywukaa 'gā nupe ko. Anure tāmējē te nipo je iapou'jawi nū— 'jau Ku'jywa 'ga oje'ega mua wa'yra 'ga upe.

29 Aipo renupawe peuwara 'gā amū 'jau ajaupe:

—Kuu. Ma'ja te poromū?

—Aman aunuga nipo aipo kūi— 'jau 'gā ajaupe.

—Naani nū'ū. Ywagipewara 'ga amū te nipo aipo oje'ega amut 'ga upe nū'ū— 'jau amumera 'gā ajaupe.

30 A'eramū Jejui 'ga 'jau ore upe juejue:

—Naje ree rūi 'ga je'egi jee. Pē nee te 'ga je'egetei— 'jau 'ga ore upe imome'wau. 31—Awamū nipo Jeruwarete 'ga 'i: “Neperowiari jera'yra 'ga. A'eramū pēē pejejekwau jee”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū 'ga 'awamū futat je rerowiare'ema 'gā 'wyrriara pājē mateepapa jui— 'jau Jejui 'ga oree. 32—'Ypeywar are temono temu'am ire te nipo je tejerowiaarama 'gā murukari tejepyri— 'jau Jejui 'ga oree.

33 Aiporamū futat 'ga amanūawama mome'ui oree.

34 A'eramū 'ga je'ega renupara 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'eramū ene poromū 'jau ki 'ei. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa wemimurama 'ga ree rakue: “Namanūi futari Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Namutat 'ga rekoi amanūme'em”, 'jau 'ga 'ā inuga ikwasiaa ka'aran are rakue: Ma'eramū ajee poromū ere oree, aru'e etee ore enee. 'Ypeywar are nipo 'gā je mu'ama, ere poromū nū, aru'e te ore enee a'i kūi. NaJarejuwarete 'ga remimurera rūi tāmējē futat nipo 'ā ene nū'ū?— 'jau 'gā Jejui 'ga upe aipo 'ga 'eramū.

35 A'eramū aipo 'gā 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jarejuwarete 'ga je'eg are pē mu'jawamū nanē je ruri ikue. A'eramū ki pēē jeje'ega rerowiaa pejejepype je rekoramū. Jeje'ega renuparamū pēē pejejemogyau 'arimū wata ma'e 'jawe. Sā'ā ae 'arimū mama'e resaga katu katu. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga resaukaa pē nupe. A'ere je anurenure'i je oi pē nui nū. Je o re taetu nipo nepēneapyoa'uweri ee. Ee pejejeapyoe'em ire nipo pēē iseraip ma'e 'jawe pejejemogyau. Iseraip ma'e 'jawe etee nipo pēē pejejemogyau peje'akwaawe'emamū. Ypytunimū iseraip ma'e 'gā mama'e nuesagi. 'Gā seraiwa mama'ea nuesaukari 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. 36—A'eramū ki pēē je rerowiamū pejejepype je rekorauwe pejejeapyoramū jeje'eg are. A'eramū je tejerowiamū pē monou tejemiayuwamū. Aiporamū pēē iseraiwē'ema 'gā 'jawe. Mama'ea peesak katu katu pejejemogyau. A'eramū 'arimū wata ma'e 'jawe futat pēē— 'jau Jejui 'ga 'ūina 'gā nupe.

Nuerowiari futari 'gã 'ga

Aipo 'gã nupe 'e re Jejuí 'ga awau ojepe'au ajemima 'gã nui. ³⁷ Opãjẽ mü Jejuí 'ga 'gã nemiapoe'ema apou'jau'japa agawewi 'gã neape. A'etea 'gã nuerowiari 'ga ajemogyau. ³⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga Isai 'ga ka'arana kwasiari inuga jee rakue. “Ene 'ã Orejararetea. A'ere 'gã nitywi oreje'ega rerowiaara. Ene 'ã pãjẽreteá agawewi. A'etea 'gã enepãjẽá nuerowiari futari”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Aipoa a'jea futat Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'eramũ a'jea futat Isai 'ga 'eawer imũ etee futat poa.

³⁹ Isai 'ga ka'arana kwasiaru'japa 'gã nee wẽjẽmĩ rakue nũ:

⁴⁰ “Janeruwarete 'ga 'gã namueapyoukari ee.

A'eramũ 'gã wapyakwafuge'emamũ weapyoe'emamũ ee.

A'eramũ 'gã a'eramũ opoiriwere'emamũ otywer awi. Jekatu'og ape, 'jawe'em 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga a'eramũ 'gã katu'oke'ema futat”,

'jau Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁴¹ Jejuí 'ga rurawam are Isai 'ga ka'arana kwasiaa inuga rakue. Isai 'ga weapyoramũ Jejuí 'ga rurawam are. Esageay ma'e 'ga. Kũima'eeteete 'ga 'ea 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga rurawam are rakue.

⁴² A'etea 'gã kwaiwete Jejuí 'ga rerowiaa. 'Wyría'ri 'gã amũ miamũ futat 'ga rerowiaa. A'ere 'gã aipo 'eramũ eewi nojemome'ui ajaupe. Fariseu 'gã wejue “Jejuí 'ga rerowiaara 'gã simũ'ẽ jarejatykaaw awi 'jau. A'eramũ futat imũ'ẽmyrera 'gã osou'jape'ema jarejatykaawa pype 'jau”, e'i fariseu 'gã ajaupe rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ wejue ojemome'wawe'em 'gã nemianuwamũ. ⁴³ Ajuowase ako esage are etee 'gã wea'aramũ. Janeruwarete 'ga rowase ako esage are jẽmĩ 'gã wea'are'emamũ.

⁴⁴ A'eramũ Jejuí 'ga oje'ega momorayau ojee ajatyka ma'eramũ juejue oree:

—Je rerowiaara 'gã je muarera 'ga nanẽ futat werowiat— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁴⁵ —Araju'jawe etee futat ore. A'eramũ je resakara 'gã nanẽ je muarera 'ga resaka futat— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁴⁶ —'Awa ywy pe ako je ruri pẽ mueapyoawamũ ai'i. A'eramũ je rerowiaara 'gã weapyoramũ je ree ajemogyau. Naypytunimũ wata ma'e 'jawe rũi 'gã. Ypytunimũ wata ma'e 'gã mama'e tywera nuesagi wape awi. A'ere je rerowiaara 'gã nanarũi. 'Arimũ wata ma'e 'jawe te 'gã. Je 'ã mama'ea aesaukat 'gã nupe. Mama'e are 'gã meapyou— 'jau Jejuí 'ga oree.

⁴⁷ —'Gã amũ nipo jeje'ega renupa ekoete akou. A'ere nipo 'gã nuerowiari jeje'ega. A'etea nipo je “nepẽa'wyrí pẽẽ Jarejuwarete 'ga upe”, na'ea'uweri 'gã nupe. Naaipo 'gã nupe 'jaramũ rũi je ruri. Pẽtywer awi pẽ katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe ikue— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁴⁸ —Pẽẽ mü nipo jeje'ega rerowiare'ema 'eramũ naje rũi areko tywet pẽẽ. Janeruwarete 'ga te nipo wowase pẽ majatykaawa 'ara upe iwaẽmamũ e'i pẽ nupe: “Neperowiari Jera'yrarete 'ga je'ega rakue. A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete”, e'i nipo 'ga pẽ nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

⁴⁹ —Najetee rũi te 'ã ojot ikue. Jeruwarete 'ga te je mut pẽ mu'jaukaa jee ikue. 'Ga 'eawer imũ etee futat je tekou teje'ega pẽ nupe, 'ga je'ega mome'wau. ⁵⁰ 'Ga je'ega renuparamũ 'gã jemogyi namutat. 'Au amanũ re 'gã awau oferapa ywag ipe Ku'jywa 'ga pyri amanũ'u'jape'ema. A'eramũ futat 'gã awau ajemogyau peu. A'ea te je 'ã akwaap. A'eramũ je a'eu etee futat imome'wau pẽ nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

13

Wemimu'e 'gã py pireitawet

¹ Maraka apoawa upe iwaëm ja'wyja'wyrauwe Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Awamũ iwaëmi 'gã maraka apoawa upe, Egitu ywy awi oypyfera 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka upe. A'eramũ 'awamũ futat owaëma ja'wyja'wy je manũawa upe. Temanũ re nipo je oi tejewya ywag ipe Tejuwa 'ga pyri nũ”, 'jau Jejui 'ga akou ojeupe etee futat.

Wemiayuwamũ 'ga oporomutaramũ ore ree ikue. Amanũ enunewe 'ga mama'e apou oree, ore ree oporomutaawa resaukaawamũ ikue.

² Jejui 'ga 'ũina ojemi'waa ore pyri, wemimu'eramũ. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara Judas 'ga mu'akwaawukare'ema 'ga mogou. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Oo pa je Jejui 'ga monou mainana 'gã po pe kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

³ Ojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Ku'jywa 'ga opãjã amut jee. A'eramũ je pãjëreteramũ tekou”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina. “Ku'jywa 'ga wi futat te ako je ruri ikue. A'eramũ je 'awamũ tewau tejewya 'ga pyri nũ”, 'jau 'ga 'ũina ojeupe. “A'ere je teo enune 'gã mu'ei mama'e mũ ree”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina.

⁴ A'ere Jejui 'ga afu'ama weteyrũ mosoka ojewi. A'ere 'ga ae piryypawa pyyka ojeku'afaa ipyu. ⁵ A'ere 'ga 'y reko'woka y'asiga pype. A'ere 'ga orepy pireita. Orepy pirei re 'ga imukaga ae piryypawa pyu, aku'au imamanipyrera pyu. ⁶ Ore mũ py pirei re 'ga ajepeja 'ga py pireita nũ. A'ere ajepeja mũ nũ. A'ere ajepeja mũ nũ. Awau owaëma Simão Pedro 'ga upe:

—Ere epy mua. Sipirei enepya 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

—Kuu. Naani nũ'ũ. Najeremiayuwa rũi te 'ã ene. A'eramũ ene jepy pireitarũ'em— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Awamũ nenereapyoi futari jeremiapo are. Anure te nipo enereapyo ee— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

⁸—Naani futari. Nerepirei futari jepya— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

—Naani. Je enepy pireite'emamũ ene najeremiayuwa rũi ereko— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

⁹ A'eramũ aipo ojeupe 'ga 'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jepya etee kasi ajee erepirei ne nũ. Jepoa we futar iki ajee epirei 'ũ, jeakaga 'jau a'i kũi— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁰—Naani. Sã'ã ojauk ma'e 'gã piky'ae'ema. 'Gã pya etee 'ã oky'aramũ. A'eramũ 'ã 'gã opya etee ipireita. Nan tee futat pëtywera Janeruwarete 'ga imoiri pë nui. A'eramũ pëë ipiky'ae'ema 'jawewaramũ 'ga upe. Pëë mũ te ajee 'ã nepëpouriweri pejetywer awi rai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga nanë imoire'ema 'ga wi. Aipo 'ga ipiky'a ma'e 'jawe ako ojekatu'oge'ema futat — 'jau Jejui 'ga oree.

¹¹ Jejui 'ga Judas 'ga kwaapa ojee. “Ga futat nipo je mono kũima'e tywera 'gã po pe” 'ea 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga poromũ 'jau oree: “Pëë mũ nipo ipiky'a ma'e 'jawe futat”, 'jau 'ga oree.

¹² Orepy pireipaw ire 'ga afu'ama waity munepa nũ. A'ere 'ga wapyka. Wapyg ire 'ga oje'ega oree:

—Nepëneapyoi futari jeremiapofer are. ¹³ A'eramũ je pë mueapyou ee. “Ga jane mu'jara”, pe'je 'ã jee jepi. “Ga Janejararetea”, 'jau 'ã pëë.

A'jea futat pe'je. Namutat je rekoī pē nupe. ¹⁴ Je te 'ā pē mu'jara. Je futat pējararetea. A'etea ako je pēpy pireita ko, pēnemiayuwa 'jawe ko. Mama'ea je 'ā aapo pē nupe. A'eramū ki pēē nan tee futat mama'e apou pejejaupe je 'jawe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁵ —Pēpy ako je apirei pē mu'jawamū pejejaupe mama'e apo are ko. “Je 'ā kūima'eeteetea. A'eramū je mama'e apowarūe'em pē nupe”, pe'je kasi pejejaupe ne. Je 'jawe futar iki mama'ea peapo pejejaupe pejejopoa— 'jau 'ga oree, orep̄y pirei re.

¹⁶ —A'jea futat je 'i. 'Wyriara 'gā kūima'eeteetea. 'Ga remiayuwa 'gā o'wyriara nuap̄yraawi. Moranuwa rerooara 'ga nanē nuap̄yraawi omonoara 'ga. A'eramū je 'wyriara 'jawe futat pē nupe. Jeremiayuwa futat pēē. A'eramū pēē je 'jawe futat mama'e apou 'awamū. ¹⁷ 'Awamū pekwaap. A'eramū pēē je'eawer imū etee futat mama'e apou. “Pe-jopoar iki mama'e apo are”, je'eawer imū mama'e aporamū nipo pēē pejeku'iramū pejemogyau— 'jau 'ga oree ore mu'jau.

¹⁸ —A'ere je napē nupe juejue rūi je 'i. Akwaap je pēē. Tejemimu'eramū je pē mū'ēi. Pēē mū futat nipo kūima'e tywera 'gā po pe je monou. Ymā we te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga je ree rakue. “Je pyri ojemi'wat ma'e 'ga amū nipo je juka are ifuewet”, 'jau 'ga 'ā ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee nipo pēē mū je monou 'gā po pe. ¹⁹ A'eramū je tejukae'emauwe aipo mome'wau pē nupe. A'eramū pēē je'eawer imū etee ijeapo re je'eawera rerowiaa. A'eramū nipo pēē 'jau jee: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ra'e”, 'jau nipo pēē jee— 'jau 'ga oree.

²⁰ —A'jea futat je 'i jeremimokwasi'o 'gā nereko esageramū 'gā je nanē je rereko esagea ajemogyau nū. Je rereko esageara 'gā je muarera 'ga nanē erekou esage ajemogyau nū— 'jau 'ga oree.

Ae a'wyre'ema upe 'ga monoara 'ga

(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Aipo 'e re Jejui 'ga u'arasigeteteramū. A'eramū 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pēē mū je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gā nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²² A'eramū ore arajemogymogyau etee aramā'jāu arajuee.

—Awŷja upe sipo 'ga 'i poromū?— 'jau ore arajemogyau.

²³ A'eramū je te'ŷina 'ga pyri katu katu teapyka, 'ga jekoty'aawaretea je.

²⁴ A'eramū Simāo Pedro 'ga ojepoetyka jee.

—“Awŷja upe te ere poromū?” ere 'ga upe— 'jau 'ga jee ojepoetyka.

²⁵ A'eramū je tejeupe Pedro 'ga 'eramū tejua 'ga rerowyka katu katu.

—Awŷja upe te ere poromū, ki Ku'jyp?— 'jau je 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Peesag iki je mani'oko'o'i akŷma monoa 'ga po pe— 'jau 'ga jee aipo ojeupe je 'eramū.

'Ga mani'oko'o'i ppyka imuakŷma tyfera pype. A'ere 'ga imonou Judas 'ga po pe. Simāo Iskariote 'ga ra'yra 'ga poromū. ²⁷ Mani'oko'o'ia 'ga po pe imono ypyrauwe mama'eukwaawa 'wyriara 'ua osou 'ga pype. A'erauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ewau ejemiaporama apou tāmējē kamēšiete— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'ere ore 'ga pyri ojemi'wat ma'eferamū norereapyoi 'ga je'eg are.

—Ma'eramū sipo 'ga aipo 'jau 'ga upe 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²⁹ —Mama'e mū mua nipo kwe 'ga 'ga monoi kūi. Ikaraemāe'ema 'gā nupe ka'aranūū monou nipo kwe 'ga 'ga monoi kūi— 'jau etee ore arajaupe. “Ga futat nā'ā ka'aranūū yrū rerekwara re'ā”, 'jau ore.

A'eramũ ore poromũ 'jau “mama'e mũ nipo 'ga oo imua”, 'jau ore ee orojeapyo'e'ema rerekou.

³⁰ Jejui 'ga wi mani'oko'o'i pyyka ypy we Judas 'ga afu'ama awau uẽma ore wi. Awau 'ga oporogytau mainana 'wyrriara upe, 'gã nupe Jejui 'ga mono are. Ypytunimũ futat 'ga awau ore wi.

Pedro 'ga momoranupawet

(*Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Luka 22.31-34*)

³¹⁻³² Judas 'ga ãm ire Jejui 'ga 'jau oree:

—Je pẽneki'yraretea. 'Awamũ futat nipo je manũi. Anurenure'i nipo pẽẽ je manũ re Jeruwarete 'ga pãjẽ resaka. Jepãjẽa nanẽ nipo pẽẽ esaka nũ. A'eramũ nipo pẽẽ aipo resag ire 'jau oree: “Pẽẽ te 'ã pãjẽrete. Pẽnesage 'ã oree”, 'jau nipo pẽẽ oree orepãjẽ resag ire, ore muorypa— 'jau Jejui 'ga oree.

³³ —Kunumĩmet. Nakoa'uweri je namutat pẽ pype. Ko'iko'i ete je oi pẽ nui. Je o re nipo pẽẽ pejewau je rekaa numiamũ. A'ere nipo “nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau ako je judeu 'gã 'wyrriari 'gã nupe ikue. A'ere je 'awamũ pẽ nupe nanẽ je 'i aipo 'jau nũ— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁴—A'eramũ je mama'e yau mũ mome'wau pẽ nupe. Jeporomutat te je 'ã pẽ nee kwaiwete. A'eramũ ki pẽẽ nanẽ pejeporomutaramũ pejejuue. Pejejuerekou esage ki je 'jawe. ³⁵ A'eramũ pejejuereko esage resakara 'gã 'jau pẽ nupe: “Jejui 'ga remiayuwa 'gã futat. A'eramũ 'gã oporomutaramũ ajuee 'ga 'jawe. A'jea futat 'gã 'ga remiayuwa ra'e”, 'jau nipo 'gã pẽ nesaka— 'jau Jejui 'ga oree.

³⁶ Aipo 'ga 'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Ma'ape ene ewau poromũ, ki Ku'jyp?— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereo'uweri je rupi 'awamũ. Anure te nipo ereo je rewiri— 'jau etee 'ga 'ga upe.

³⁷—Ma'eramũ je tewawe'em ene rupi ki 'ei? Ene reewe futat je manũi tewau kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—“Ene reewe futat je oi temanũmũ”, 'jau ene kũi. A'ere je te a'jea futat je 'i enee kũi. 'Awa ypytuna rupi futat nipo ene'me 'gã nupe muapyt, je kwakupa nipo 'gã nupe wyrasokwẽ je'eg enunewe kũi— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

14

Janeruwarete 'ga rupap

¹ Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree ikue:

—Pẽ'arasig kasi ne. Pejepy'a'wyre'emamũ nanẽ pejejemogyau nũ. Jarejuwarete 'ga ree etee pejejemogypyka pejejemogyau. Je ree nanẽ pejejemogypyka pejejemogyau nũ. ² Jeruwarete 'ga rupaw ipe kwaiwete 'oga. A'eramũ je pẽnupawa mogatyrũmũ tewau. Aipo tywe'em ire amunipo 'ã je aipo na'ea'uweri pẽ nupe. ³ Pẽnupawa mogatyrũmaw ire nipo je tejua pẽ nupe, pẽ nerawau peu tejepyri pẽ mogyau. ⁴ Pekwaap futat 'ã je wawa piara— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁵ A'eramũ Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore ene wawa, ki Ku'jyp. Maran sipo ore ene wawa piara kwaawi?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je futat 'ā pe 'jawewara. Je rupi etee te peo Jeruwarete 'ga pyri. Je 'ā mama'e a'jea etee omome'u. Je futat ae mogyara. Je futat omonoukat pēē imogyau Jarejuwarete 'ga pyri, a'e je 'ā pē nupe jepi. ⁷ Je kwaaw ire Jeruwarete 'ga nanē pekwaap nū. 'Awamū 'ā pekwaap 'ga futat. A'eramū nipo pēē 'ga resaka futat— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁸ A'eramū Filipe 'ga 'jau 'ga upe:

—Eesaukat Jarejuwarete 'ga oree, ki Ku'jyp. 'Ga resag ire torerekōēāi arajemogyau 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Naje kwaawi we nipo apē ki sa? Ymā agawewi te 'ā je rekoi pē pype a'i kūi? Je resakara 'gā Jeruwarete 'ga nanē wesak futat nū kūi. Ma'eramū ene poromū “Jarejuwarete 'ga eesaukat oree”, 'jau jee 'ū? ¹⁰ Jeruwarete 'ga je 'jawe futat kūi. Je nanē 'ga 'jawe futat kūi. Majepi teewara 'jawe futat ore rekoi kūi. Nererowiari nipo aipoa ki sa?— 'jau Jejui 'ga Filipe 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau oree:

—Nateje'ega etee rūi je amome'u pē nupe 'agamū. Tejuwarete 'ga je'ega te je amome'u pē nupe kūi. Opājē mū futat 'ga mama'e apoukari jee. ¹¹ Je rerowiat pejepe. Je futat ako Tejuwarete 'ga pir are. 'Ga nanē akou jepir are nū. Aipoa ki perowiat. Jeje'ega rerowiare'ema ki jeremiapofer are je rerowiat pejepe. ¹² A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā nipo mama'e apou je 'jawe etee futat. Tejuwarete 'ga pyri je oi 'awamū. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā mama'e apou je apyraapa— 'jau Jejui 'ga oree. ¹³—A'eramū pēē je rerowiaaramū je renūina “mama'ea eapo oree”, 'jau ki pēē jee. A'eramū je pē nemiēnūja apou pē nupe tejer imū pēē enūi re. A'eramū pēē mama'ea pejejeupe je iapo re Jarejuwarete 'ga muorypa, pejejeupe iapoawer are. ¹⁴ A'jea futat je'ea. “Mama'ea eapo oree”, tejer imū tejeupe pēē 'eramū je iapoi futari pē nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

¹⁵—Je ree pejeporomutar ire nipo pēē jeje'ega renupa. ¹⁶ A'eramū je teje'ega renuw ire 'jau Tejuwarete 'ga upe: “E'agesagea emono je rerowiaara 'gā nupe 'gā poaawamū je 'gā poawera 'jawe”, 'jau nipo je 'ga upe. “Namutar iki E'agesagea emogo 'gā pype imoire'ema futat 'gā nui”, 'jau nipo je 'ga upe. ¹⁷ 'Ga 'Agesagea mama'e a'je are etee futat pē mueapyo Jarejuwarete 'ga ree. Je rerowiare'ema 'gā 'ga 'Agesage kwaape'ema futat. A'eramū 'ga 'gā nupe U'agesage monowe'em futat. A'ere 'ā pēē 'ga 'Agesagea pekwaap. Pē pyri futat 'ga 'Agesagea rekoi. A'eramū anurenure'i futat akou pē pype, pēnerekwaramū. Janeruwarete 'ga 'Agesagea akou je rerowiaaramū pē pype— 'jau 'ga oree.

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau nū:

—Anure nipo je ruri tejewya pē nupe nū. Naetyga'uweri je pēē imogyau— 'jau 'ga oree. ¹⁹—Anurenure'i nipo je rerowiare'ema 'gā naje resagu'jawi. A'ere pēē je resagu'jap futat pejepe. Temanū re miamū je ferawi etee nū. A'eramū nipo je pē mogyau teje'jawe etee futat. ²⁰ Pē nupe 'ga 'Agesage rur ire pē mueapyou Jeruwa 'ga ree, je ree 'jau. “Uwarete 'ga pyri 'ga rekoi. Jane pyri nanē 'ga rekoi futari nū” 'e are pē mueapyoukaa. “Ga pyri nanē ore rekoi nū” 'e are nanē pē mueapyoukaa nū— 'jau 'ga oree ikue.

²¹—A'eramū ki pēē jeje'ega renupa katu pejejemogyau. Jeje'ega renup katuarā 'gā iporomutat futat je ree. Aipo 'gā nee Jeruwarete 'ga

poromutaramū futat. Je nanē 'gā nee teporomutaramū nū. 'Gā nupe je jekwaawukari futat— 'jau 'ga oree ikue.

²² A'eramū Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe. Na Judas Iskariote 'ga rūi. Ajepeja 'ga Judas 'ga te oporonup ee 'ga upe:

—Ma'eramū ene ejekwaawukare'ema ejerowiare'ema 'gā nupe? — 'jau Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je ree iporomutat ma'e 'gā jeje'ega wenup futat. A'eramū Jeruwarete 'ga oporomutaramū aipo 'gā nee. Tejuwarete 'ga retee futat je rekoi 'gā nupe. ²⁴ Je ree iporomutare'ema 'gā jeje'ega nuerowiari futari. Nateje'ega rūi te 'ā je amome'u pē nupe. Tejuwarete 'ga je'ega te je 'ā amome'u, temuarera 'ga je'ega etee futat— 'jau 'ga 'ga upe ikue.

²⁵ —Pē pype tekou je 'ā a'e mome'wau pē nupe. ²⁶ Anure nipo 'ga U'agesage muri jerekwawer ipe pē poaawamū, pē mu'jau mama'e a'je are, pē muea'aa je'eawer are— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁷ —Je 'ā jepy'ata'wa futat. A'eramū je teje'jawe etee futat pē mogyau pē mopy'ata'wau. Je rerowiare'ema 'gā nojomopy'ata'wai futari. A'ere je nanarūi. Je te a'jea futat pē mopy'ata'wara. A'eramū ki pēē pejepy'ata'waramū pejejemogyau je ree. Pekiye kasi mama'e awi ne — 'jau Jejui 'ga oree. ²⁸ —“Awamū je oi pē nui. A'ere anure je ruri nū”, a'e je ako pē nupe ko. A'ea peenup je'eawera. Je ree iporomutat ma'eramū nipo pēku'i pejejemogyau je o re je ree. Tejuwarete 'ga pyri je oi. 'Ga 'ā je apyraapararete futat. A'eramū nipo pēē pejeku'iramū je o are— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹ —Teoa je amome'u pē nupe 'awamū. A'eramū pēē je o re jeje'ega rerowiaa. ³⁰ Amogytaaiw etee je pēē na'ne. Je rerowiare'ema 'gā 'wryiara 'ut ja'wyja'wy jee. A'ere nuapoukara'uweri mama'ea jee. ³¹ Tejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat je mama'e apoi tekou. A'ere je rerowiare'ema 'gā anure 'gā neapyoramū Jeruwarete 'ga ree jeporomutar are— 'jau 'ga oree.

Aipo 'epaw ire 'ga 'jau oree:

—Pe'je iruukwe 'aw awi. Soo 'jau— 'jau 'ga oree wemimu'eramū.

A'eramū futat ore arawau aipo awi.

15

Uwa 'ywarete 'jawewat

¹ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jawamū:

—Je 'ā uwa 'ywarete 'jawe. A'eramū pēē je rerowiaaramū akā 'jawe. A'eramū Jeruwarete 'ga uwa 'ywa jara 'jawe. ² Sā'ā uwa 'ywa tymara 'gā. I'aawa rupi 'gā awau esaka. A'ere amumera akā ni'ai. Amume'ria etee u'a'iramū. A'eramū ijara 'ga i'ae'ema akā monoka jui. I'a'i ma'ea etee 'ga imogatyrumū imogyau. A'ere imogatyrumy'era akā u'aramū kwaiwete. Nan tee futat nipo je rerowiaara 'gā. Jeje'ega renupare'ema 'gā akā'ae'ema 'jawe. “Je te 'ā Jejui 'ga remiayuwaretea”, 'jau nipo 'gā numiamū. A'ere nipo 'gā nuapoi Jeruwarete 'ga remifutar imū mama'ea. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. A'e 'gā 'ga ope'a je wi imonou muku. Amumera 'gā te nipo ajee akā mogatyrumy'era 'jawe. A'e 'gā a'jea futat Jeruwarete 'ga amu'akwaap 'gā mama'e tywera apoe'em are 'gā mogyau. Aipo 'gā akā mogatyrumy'era 'jawe i'a kwaiwete ma'e 'jawe ajemogy jee. 'Gā a'jea futat 'ga remifutar imū etee mama'e wapo ajemogyau. ³ A'ere 'ga

ako pẽ mogatyrũi ko. Jeje'ega a'jea futat peenup katu katu. A'eramũ 'ga ako pẽ katu'oka ko— 'jau 'ga oree. ⁴—Sã'ã akãa o'yw are u'ama etee 'iaa. O'yw awi akã open ire ni'au'jawi. Nan tee futat jepir are ajemogy ma'eramũ etee Jeruwarete 'ga remifutar imũ mama'ea peapo pejejemogyau. A'eramũ je pẽ nerekou tejeape futat— 'jau 'ga oree.

⁵—Je uwa 'ywarete 'jawe futat. Pẽẽ akã 'jawe. Jepir are pejejemogyau. Je tekou pẽ nee 'jau. A'eramũ je pẽ poaa mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. Pejepoare'emamũ nepeapoa'uweri mama'ea— 'jau 'ga oree. ⁶—Sã'ã uwa 'ywa jara 'ga akã ypiwera monoga imonoa iapya jui. Nan tee futat Jeruwarete 'ga jepir areware'ema 'gã monoi muku je wi. ⁷ Je ree ajemogy ma'eramũ pẽẽ jeje'ega renuparamũ futat. A'eramũ Jeruwarete 'ga “mama'e mü eapo jee”, ojeupe 'eramũ iapou futat pẽ nupe — 'jau Jejui 'ga oree. ⁸—Jeruwarete 'ga remifutar imũ pejejemogy re pẽẽ mama'e apou 'ga 'eawer imũ etee. A'eramũ pẽ nesakara 'gã 'jau pẽ nupe: “Janeruwarete 'ga 'ã esageay”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe pẽ nesag ire. “Gã 'ã a'jea futat Jejui 'ga remiayawa”, 'jau nipo 'gã pẽ nesag ire— 'jau 'ga oree ikue.

⁹—Jeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramũ je nan tee futat teporomutaramũ pẽ nee. A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega renuparamũ jeje'ega anupa ywyapi pejejemogyau. A'eramũ je taetu teporomutaramũ pẽ nee. ¹⁰ Sã'ã je Tejuwarete 'ga je'ega renup katu katua je rekoa. A'eramũ 'ga a'eramũ oporomutaramũ a'jea futat je ree. Nan tee futar iki jeje'ega peenup pejejemogyau. A'eramũ te jeporomutaramũ pẽ nee pejemogyramũ— 'jau 'ga oree.

¹¹—Aipoa je amome'u pẽ nupe pẽ muekõẽãinawamũ. Je 'ã ekõẽãi ma'eramũ. A'eramũ je teje'jawe pẽnekõẽãja futaa. ¹² Jeporomutat je pẽ nee. A'eramũ je tejejekau esage pẽ nee. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Pẽporomutar iki pejejee. Pejējuka esage ki pejejee, je 'jawe futat— 'jau 'ga oree ikue. ¹³—Ojekoty'aaw are iporomutat ma'e 'gã amanũmũ ojekoty'aawa 'gã nekwawer ipe. Nitywi 'ga amũ aipo 'ga apyraapara 'gã, ojekoty'aaw are iporomutara apyraapara 'gã. ¹⁴ Jeje'ega renuw ire pejejemogyau jejekoty'aawamũ.

¹⁵—Naje upe oporowyky ma'e rũi pẽẽ. Jejekoty'aawa te pẽẽ. I'wyrat ma'e 'gã o'wyrara porowykyrama nokwaawi. Mama'e eapo amũ 'eramũ etee te 'gã o'wyrara porowyky apoi. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejemogyau jejekoty'aawamũ. A'eramũ je tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'u mome'waupap pẽ nupe. ¹⁶ Napẽẽ nũi ako je pyyrũ pejepe ikue. Je te apyyrũ pẽẽ kwe pe imonopyramũ mama'e esage apoukaawamũ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. Aipoa pẽnemiapoa nateepawa'uweri futari. Nanuaramũ Jeruwarete 'ga mama'e muri futari pẽ nupe jeje'eg imũ ojeupe mama'e renũi re. ¹⁷ Ma'eramũ 'ã je 'i poromũ pẽ nupe. Pẽporomutar iki pejejee pejejemogyau, je 'i pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

'Ga rerowiaara 'gã nee iporomutare'ema 'gã

¹⁸—Je rerowiare'ema 'gã pejejee iporomutare'emamũ ki pẽnẽa'at je ree. Je ree ra'ne te 'ã 'gã niporomutari. ¹⁹ Oje'jawe pejejemogy re amunipo 'ã 'gã poromutaramũ pẽ nee. A'ere 'ã na'gã 'jawe rũi tãmẽjẽ tepejemogy. Je 'ã amũ'ẽ pẽẽ 'gã nui pẽ mogyau tejemiayuwamũ. A'eramũ 'gã oporomutare'emamũ pẽ nee pejemogyramũ— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁰—Je'eawer are ki pẽnẽa'at, “I'wyrat ma'e 'gã o'wyrara nuapyaawa'uweri” e are. A'eramũ 'gã je rereko tywer ire pẽẽ nanẽ pẽ nerekou tyweaete

futat nū. Jeje'eg are wapyaka re ki 'gā peje'eg are nanē tuapyaka nū. ²¹ Pēē 'ā je rerowiaara. A'eramū 'gā pē nerekou tyweaete. Je muarera 'ga 'gā nokwaawi. A'eramū 'gā a'eramū pē nerekou tyweaete futat— 'jau Jejui 'ga oree. ²² —'Au ako tejua 'gā mu'jau Tejuwarete 'ga je'eg are ai'i nū. Je amu'e'em ire taetu amunipo 'ā 'gā 'jau: “Norokwaawi ore Jarejuwarete 'ga porogytaa. A'eramū ore orotywera kwaape'ema nanē nū”, 'jau amunipo 'ā 'gā. A'ere 'gā 'ga porogyta kwaawi futari. A'eramū 'gā o'mearū'e'emamū 'ga upe. ²³ Je ree iporomutare'ema 'gā Jeruwarete 'ga ree nanē niporomutari nū. ²⁴ 'Gā nemiapoe'ema ako je iapou'jau'japa agawewi 'gā neape ai'i. Nitywi 'ga amū aipo apou je 'jawe. Aipo resage'em ire amunipo 'ā 'gā 'iarūi “Naruesagi ore Jejui 'ga remiapofera. A'eramū ore 'ga rerowiare'ema” e'iarū amunipo 'ā 'gā jee. A'ere ako 'gā esagi agawewi futat ai'i. Je ree 'gā poromutare'em tee ate. Jeruwarete 'ga ree nanē nanuara 'gā niporomutari nū— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁵ —Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiaa je ree rakue: “Naapoi agawewi je mama'e tywera. A'etea je ree 'gā poromutare'em tee ate”, 'jau 'ga amū inuga ikwasiaa rakue. Aipoa 'gā ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau 'ga oree.

²⁶ —Tejuwarete 'ga pyri tewaēm ire ta'e 'ga upe 'jau: “E'agesagea emono je rerowiaara 'gā nupe”, ta'e Tejuwarete 'ga upe 'jau. A'eramū nipo 'ga imua pē nupe je ree pē mu'jawamū. Mama'e a'je are etee te 'ga pē mu'ei. ²⁷ A'eramū pēē je mome'wau 'gā nupe. Pejejepype je reko ppyrauwe ako pejeatau pejejemogyau je rewiri jeje'ega renupa ai'i. A'eramū pēē 'awamū pēē nanē 'gā mu'jau je ree nū— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

16

¹ A'ere Jejui 'ga oporogytau oree nū:

—Aipoa je amome'u pē nupe tejerowiar awi pē momigukaawe'emamū. ² Anure nipo je rerowiare'ema 'gā pē mū'ei janejatykaaw awi. “Jejui 'ga rerowiaara pēē. A'eramū pēē pejewau peje'jāu ore wi”, 'jau nipo 'gā pē nupe. Pēē mū juka re nipo 'gā 'jau ajaupe: “Jarejuwarete 'ga remifutar imū jane 'gā apisi”, 'jau futatee nipo 'gā ajemogyau. ³ Jeruwarete 'ga nipo 'gā ikwaape'ema agawewi. Je nanē nipo 'gā je kwaape'ema nū. A'eramū nipo 'gā pē nerekou tyweaete. ⁴ A'eramū je 'awamū 'gā nemiaporama mome'wau pē nupe. A'eramū pēē anure 'gā iaporamū pejejea'aramū je'eawer are. “Omome'u tāmējē ako Jejui 'ga janee ikue”, 'jau nipo pēē— 'jau 'ga oree.

Janeruwarete 'ga Agesage

—Pē pype tekou ako je aipo mome'wawa'ne'em pē nupe ai'i. ⁵ A'ere je 'awamū je oi pē nui. Temuarera 'ga pyri je oi tejewya nū. A'e are ako je pē mu'ei ko. A'etea 'ā pēē mū “Ma'ape te ereo?” 'jawe'em jee. ⁶ Peje'arasigamū etee 'ā aipo pejejeupe je 'eramū. ⁷ A'ere a'jea futat aipo je'ea. Je oe'em ire amunipo 'ā pē poara 'ga nura'uweri pē nupe. Teo re te je 'ga 'Agesage muri pē nupe pē poaawamū. A'eramū pēē pejeku'iramū je o are. ⁸ 'Ga 'Agesagea 'ut ywy pewara 'gā mueapyou 'gā tywer are. Mama'e a'je are 'gā mueapyou 'ua. “Pētywer are Ku'jywa 'ga pē nerekou tyweri” 'e are 'gā mueapyoawamū 'ga U'agesage muri pē nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹ —Je rerowiare'ema 'gā naeapyoi “Jejui 'ga rerowiare'emamū ae ia'wyre'emamū juejue ae jemogyi Kū'jywa 'ga

upe” e are weapyoe'emamũ. Aipo are te 'ga 'Agesagea 'gã mu'akwaawi. ¹⁰ Mama'e esage are nanẽ 'ga 'Agesagea 'gã mueapyou nũ. Je 'ã mama'e esagea etee iapou. A'eramũ je tewau Tejuwarete 'ga pyri. Naje resagu'jawi pejepe. ¹¹ Ku'jywa 'ga ajuereko tywerete are nanẽ 'gã mueapyou. Mama'eukwaawa 'wyrara upe Ku'jywa 'ga 'i ikue: “Anure nipo ereo tata pe”, 'jau 'ga mama'eukwaawa 'wyrara upe ikue. Je rerowiare'ema 'gã mama'eukwaawa 'wyrara remiayua futat. A'eramũ nipo 'gã awau tata pe o'wyrara rupiwewe futat— 'jau Jejui 'ga oree.

¹²—A'ere kwaiwete je pẽ nupe je remimome'urama. A'ere 'awamũ nepẽneapyoi we ee. A'eramũ je imome'wawe'em pẽ nupe. ¹³ 'Ur ire te nipo Ku'jywa 'ga 'Agesagea pẽ mu'ei mama'e a'je are etee te. 'Ga je kwaawukari pẽ nupe. Naoje'eg imũ rui 'ga pẽ mu'ei. Wemienuwer are te 'ga pẽ mu'ei. Ijeaporam are nanẽ 'ga pẽ mu'ei nũ. ¹⁴ Jeruwarete 'ga 'Agesagea jeje'ega renuw ire 'ga pẽ mu'ei ee. A'eramũ te nipo pẽneapyo je ree. “Jejui 'ga esage” pẽ mu'eukaa pejejaupe. ¹⁵ Tejuwarete 'ga 'jawe futat jerea'aramũ mama'e are. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Ku'jywa 'ga 'Agesagea nipo pẽ mu'e je'eawer are, enuw ire, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

“Tejuwarete 'ga pyri je oi” 'ga 'eawet

¹⁶—Anurenure'i nipo pẽ je resake'ema pejejemogyau. Anure tãmẽjẽ te nipo je resagu'jap pejepe nũ— 'jau 'ga oree.

¹⁷ Aipo orojeupe 'ga 'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramũ te 'ga 'i poromũ janee? “Anurenure'i nipo naje resagu'jawi pejepe. Anure tãmẽjẽ te nipo je resak pejepe nũ”, e'i 'ga 'ã janee. “Tejuwarete 'ga pyri je oi, tejewya nũ. A'eramũ pẽ a'eramũ je resagu'jape'ema”, e'i 'ga 'ã janee. Ma'eramũ 'ga poromũ 'jau nũ'ũ?— 'jau ore arajaupe. ¹⁸—Maranime sipo anurenure'ia? Maranime sipo anurea? Janereapyoi jane 'ga porogyta are nũ'ũ— 'jau ore arajaupe.

¹⁹ Jejui 'ga aipo arajaupe 'e kwaapa 'ũina. “Iporonuwet 'gã je'e are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—“Anurenure'i nipo pẽ je resake'ema. Anure tãmẽjẽ te nipo je resagu'jap pejepe”, a'e ako je pẽ nupe ko kũi. A'e are nipo nepẽneapyoi?— 'jau 'ga oree. ²⁰—A'jea futat je 'i. Anure nipo pẽ je rapirũmũ je manũ re. Je manũ re nipo pẽ'arasig je ree. Je rerowiare'ema 'gã te nipo ajeje iku'i etee ajemogyau je manũnamũ. Pẽ te nipo ajeje pẽ'arasigaip je ree. A'ere nipo anure pejeku'iramũ nũ. ²¹ Sã'ã kũjãa wa'yray reru'arasiga ojewi wa'yra rayramũ. A'ere 'ã ojewi wa'yra 'ar ire aku'iramũ nũ. Wea'aru'jawe'emamũ 'ã wa'yra rayfer are. Aku'iramũ etee 'ã wa'yr are nũ. ²² Nan tee futat nipo pẽ 'awamũ peje'arasigamũ pejejemogyau. A'ere nipo pẽ anure je resagu'jaw ire pẽku'i pejejemogyau nũ. A'eramũ nipo 'gã amũ pẽku'i mateepawarũme'em pẽ nui— 'jau 'ga oree.

²³—Aipoa 'ara rupi nipo pẽ 'jawe'em je upe, “ore mu'e ape aipo are”, 'jawe'em nipo pẽ jee. Ku'jywa 'ga 'Agesagea te nipo pẽ mu'e mama'e are. A'jea futat je 'i. Pẽ 'ã je rerowiaaramũ. A'eramũ 'ga “mama'ea eapo amũ jee”, jerer imũ ojeupe 'eramũ Ku'jywa 'ga iapou pẽ nupe. ²⁴ Nepeenũi we te 'ã mama'ea 'ga upe jerer imũ. A'eramũ ki pẽ 'awamũ mama'e renũina 'ga upe. A'eramũ 'ga imua pẽ nupe. A'eramũ te nipo pẽku'i a'jea'jea futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵—Mama'e mũ ako je amome'u pẽ nupe pẽ mu'jawamũ ai'i. A'ere anure nipo je Tejuwarete 'ga mome'ui katu katu pẽ nupe. ²⁶ Naje rui futat

mama'e aenūi Ku'jywa 'ga upe pē nupe. Je rerowiat 'ā pejepe. A'eramū pēē futat mama'e renūina Jarejuwarete 'ga upe pejejeupe. ²⁷ Jeruwarete 'ga iporomutat pē nee. Je ree pēporomutaramū. “Ga wi je ruri” 'ea 'ā perowiat. A'eramū 'ga oporomutaramū pē nee. A'eramū 'ga mama'e apou pē nupe ojeupe pēē 'eramū. ²⁸ A'jea futat je ruri Tejuwarete 'ga wi 'au wyy pe ikue. A'ere 'awamū je oi tejewya ywag ipe 'ga pyri nū— 'jau 'ga oree.

²⁹ A'eramū ore 'ga remimu'eramū 'jau 'ga upe:

—'Awamū namorogytau rūi ore mu'e ape. Orereapyo ore 'awamū eneporogyta are ki 'ei— 'jau ore 'ga upe. ³⁰—Ene 'ā a'jea futat enereapyo katu katu mama'e are. Arajaupe oreporogyta jemima we 'ā ene ikwaapa. A'eramū ene ore mueapyou ee, ee ore poronuwe'emauwe. A'eramū ore “Ku'jywa 'ga wi je ruri” 'e rerowiaa— 'jau ore 'ga upe.

³¹ A'eramū 'ga 'jau oree:

—A'jea futat sipo je rerowiat pejepe 'awamū?— 'jau 'ga oree. ³²— A'ere'ere'i futat nipo pēē pekwasio pejewau pejeje'wyr ipe je wi. Nepepytai'i futari nipo amū je pyri. A'ere Jeruwarete 'ga te 'ga rekoi je pyri. A'eramū je natejete'e rūi tekou. ³³ Aipoa je 'ā omome'u pē nupe pē mopy'ata'waawamū. A'eramū pēē pejekyjawe'em pejejemogyau. Je rerowiaara pēē. A'eramū pēē pejepy'a'wyre'emamū je ree pejejemogyau. Je rerowiare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete. A'ere kasi pepojeuw ine. Je te 'ā 'gā 'wyrriara pājēa 'arimū akwap— 'jau Jejui 'ga oree.

17

'Uwarete 'ga upe oje'ega monoawet

¹ Wemimu'eramū ore upe oporogytapaw ire, 'ga amā'jāu ywau oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Awamū iwaēmi jeresage resaukaawa upe. Jeresagea eesaukat 'gā nupe. A'eramū je nanē eneresage resaukararūmū 'gā nupe nū. ² Eneje'eg imū ako je ruri ikue. Ene futat 'ā je rerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū je tejerowiaara 'gā mogyau nakwaparimū rūi futat. Je futat 'gā amomyau 'gā mogyau. ³ A'eramū jeremimomyaufera 'gā ene kwaapa. “Ga etee futat Janeruwaretea”, 'jau nipo 'gā enee. A'eramū nipo 'gā a'eramū je nanē je kwaapa nū. “Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat”, 'jau nipo 'gā jee je kwaaw ire. ⁴ Eneporowykya je aapopap 'gā nupe ene'eawer imū. Eneresagea nanē je esaukaa 'gā nupe nū. ⁵ Ymā ako wyy apoe'emauwe jeresagea eresaukat jarejepyriwara 'gā nupe ikue. A'eramū ene 'awamū nanē esaukaa ejepyri je o re nū— 'jau Jejui 'ga oje'ega monou 'Uwa 'ga upe.

⁶ A'ere Jejui 'ga wemimu'eramū ore mome'wau 'Uwarete 'ga upe:

—Ene 'ā je rerowiarukar ape 'gā nupe. A'eramū je ene kwaawukaa tejerowiaara 'gā nupe ai'i. 'Gā 'ā eneremiayuwa rakue. A'eramū ene 'gā mua jee, jeremiayuwamū. Eneje'ega 'gā wanup. ⁷ A'eramū 'gā 'awamū ikwaapa, “tejuwa 'ga je'eg imū tee je pē mu'ei” 'ea 'gā erowiaa. ⁸ Eneje'eg are je 'ā 'gā mu'ei. A'eramū 'gā “Jeruwarete 'ga te 'ā je mut” 'ea 'gā erowiaa.

⁹ —'Gā nee je porogytai enee. Natejerowiare'ema 'gā nee rūi je porogytai enee. Tejeupe eneremimurera 'gā nee te je porogytai enee. Eneremiayuwa futat 'gā. A'eramū je a'eramū teje'ega monou ene upe

'gā nee. ¹⁰ Je rerowiaara 'gā juejue janeremiayuwamū. Enema'eramū, jema'eramū 'jau. A'eramū nipo 'gā neko esage resakara 'gā 'jau jee: “A'jea futat Jejui 'ga resageramū ra'e. Sā'ā 'ga remiayuwa 'gā jemogy esagea”, 'jau nipo 'gā nesakara 'gā jee.

¹¹ —Kiapi'ni, Ene te 'ā eneresageay. A'ere'ere'i futat je oi peu ene pyri nū. Napytai je 'au ywy pe. A'ere janeremiayuwa 'gā pytai 'au. A'eramū ene epājē mū 'gā a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Je upe ejemimurera 'jawerimū etee futat 'gā a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Majepei teewara 'jawe te 'ā jane rekoi. A'eramū ene majepei 'yweteewara 'jawe 'gā mogyau jareje'jawe.

¹² —'Gā pype tekou je 'gā a'gwau mama'e tywer awi. Tejeupe ene epājē muawer imū etee futat je 'gā a'gwau. Noka'jami 'ga amū je wi. Majepeja 'ga etee te ajee jeremiayuwa 'ga naje rerowiari. Nitywi 'ga amū je rerowiarukararūmū 'ga upe. Tata pe oo ma'e 'ga wejue te. Ymā te 'gā ka'arana kwasiari inuga 'ga ree rakue. A'eramū nipo tata pe 'ga o re ka'arana mogytaara 'gā 'jau “a'jea futat ra'e. Mama'e a'je are 'gā ka'arana kwasiari inuga rakue”, 'jau nipo 'gā— 'jau Jejui 'ga u'ama 'Uwa 'ga upe.

¹³ —A'ere'ere'i futat je oi ene pyri. A'eramū je 'au tekouwe aipo 'jau enee 'gā nemianuwauwe, 'gā maku'iawamū. Afutat je 'gā ku'ia teje'jawe. ¹⁴ Eneje'ega je imome'wau'jau'japa 'gā nupe 'gā nerekou. Je najerea'ara'uweri mama'e tywer are. Jeremimu'efera 'gā nanē wea'are'emamū mama'e tywer are nū. Natejerowiare'ema 'gā 'jawe etee rūi ore jemogyi mama'e tywera apou. A'eramū nipo eneje'ega rerowiare'ema 'gā oporomutare'emamū 'gā nee 'gā jemogyramū. ¹⁵ Eroo jeremiayuwa 'gā je reewe 'awa ywy awi, na'ea'uweri je enee. Ea'gu ki 'gā mama'eukwaawa 'wyriar awi, a'e te je enee— 'jau Jejui 'ga oporogytau u'ama 'Uwarete 'ga upe.

¹⁶ —Na'auwara rūi te 'ā je. A'eramū je ree ojemu'e ma'e 'gā nanē wea'are'emamū mama'e tywer are ajemogyau 'jau. Mama'e esage apo are etee 'gā taea'at ajemogyau 'jau. Naje rerowiare'ema 'gā 'jawe rūi 'gā jemogyi— 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oporogytau. ¹⁷ —Emogy 'gā ejemiayuwamū. Eneje'ega a'jea futat. Eje'eg imū ejekwaawukat 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe u'ama. ¹⁸ —Ene te 'ā je mur ape 'au ywy pe eje'ega mome'waramū. A'eramū je nan tee futat 'gā mokwasi'wau eneje'ega mome'waramū. ¹⁹ 'Awamū je jemonoi enepo pe. Ene'ewer imū etee futat nipo 'ā temanūmū. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā ajemogyau eneremiayuwamū je 'jawe, mama'e apou enee je 'jawerimū — 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe u'ama.

²⁰ —A'ere je natejewiriwara 'gā nee etee rūi je porogytai enee. Anure nanē nipo 'gā oi okwasi'wau kwe pe je mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā nenupara 'gā amū je rerowiaa nanē nū. A'eramū je tejerowiaarama 'gā nee nanē teje'ega enee nū. ²¹ Afutat je majepei tee tup ma'e 'jawe 'gā jemogya. Sā'ā ae majepei tee aeruwa. Nan tee 'gā tojekoty'ar esage jane ree 'jau. Sā'ā jane majepei teewara 'jawe jane rekoa. Nan 'gā nekoa je afutat nanē jarejepyri. A'eramū nipo majepei 'yweteewara 'jawe 'gā jemogyramū 'gā nesakara 'gā je rerowiaa — 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe. ²² —Je 'ā esage ma'ea. A'eramū ako ene je muorywukaa jarejepyriwara 'gā nupe ikue, ywagipewara 'gā nupe ikue. A'eramū je nan tee futat 'gā muesageu tejesage 'jawe. A'eramū 'gā ajemogyau majepei 'yweteewara 'jawe jane 'jawe — 'jau Jejui 'ga

oporogytau u'ama 'Uwa 'ga upe. ²³—Je 'ā ako 'gā pype. Ene nanē 'ā ekou je pyri nū. A'eramū je rerowiaara 'gā majepe'i 'yweteewara 'jawe etee futat ajemogyau. A'eramū nipo je rerowiare'ema 'gā weapyoramū ee. “A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga poromutaramū nanimenime 'ga ree ra'e. A'eramū nipo nan tee futat 'gā oporomutaramū jane ree nū” 'e are nanē nipo 'gā weapyoramū ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁴—Kiapi'ni. Eneporomutat ako je ree ywy apoe'emaue futat ikue. Ma'eramū 'ā ako je muorywukar ape ywagipewara 'gā nupe ikue. Jeresagea ako ywagipewara 'gā esaka ikue. 'Awamū 'ā ene 'auwara 'gā nupe je rerowiarukaa nū. A'eramū je ywag ipe tejerowiaara 'gā neroo futaa. A'eramū 'gā jeresagea resaka — 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oje'ega.

²⁵—Kiapi'ni. Eneresageay te 'ā. Ene rerowiare'ema 'gā nenekwaawi futari. A'ere 'ā je ene kwaawi futari. A'eramū 'ā 'awamū jeremimu'e 'gā ene kwaapa futat. “A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga 'ga muri rakue” 'ea 'gā ikwaapa 'awamū— 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe. ²⁶—Je akwaawukat ene 'gā nupe ai'i. 'Awamū miamū futat je tekou ene kwaawukaa 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā je ree eneporomutara 'jawe etee futat 'gā oporomutaramū ajuee. A'eramū nipo je 'ā tekou 'gā pype— 'jau Jejui 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe.

18

Jejui 'ga pyykawet

(*Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Luka 22.47-53*)

¹ 'Uwarete 'ga upe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau jui. Wemimu'eramū etee ore rerawau. A'eramū ore arawau 'yekwa'wi raapa, Setrō 'jawa raapa. Y'wa 'ywa tymaw ipe ore orowaēma. ² Ore wawetea futat aipo jepi. Aipo pe futat Jejui 'ga ore rerawau ore mogytaw jepi. A'eramū Judas 'ga aipoa arawawera kwaapa. ³ A'eramū Judas 'ga peu futat jefaruu 'gā nerawau Jejui 'ga pyygukaa.

'Gā oe'emaue mainana 'wyriara 'gā, fariseu 'gā netee 'jau jefaruu 'gā nupe: “Pe'je pejewau 'ga rupi Jejui 'ga pyyka”, 'jau 'ga 'gā nupe rai'i. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā nanē 'ga imonou 'gā nupi nū. A'eramū Judas 'ga 'gā nerawau Jejui 'ga resaukaa 'gā nupe. Muawa 'gā erawau. Tata nanē 'gā erawau wape resakaawamū nū. 'Ua 'gā owaēma Jejui 'ga upe. ⁴⁻⁵ Judas 'ga akou jefaruu 'gā pype, 'gā po pe Jejui 'ga monoara 'ga poromū.

Opyyk 'gā nura Jejui 'ga ikwaapa ojee. A'eramū 'ga awau 'gā nowosōu.

—Awŷja te peekat pejemogyau?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Jejui 'ga ore aruekat arakou, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gā 'ga upe.

—Koromū futat je rekoī— 'jau 'ga 'gā nupe aipo 'eramū.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramū, 'ga upe 'ut ma'efera 'gā ojewya akupeu, awau u'aa ywyu. ⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Awŷja rekaa te pejot?— 'jau 'ga 'gā nupe nū.

—Jejui 'ga ore aruekat, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gā 'ga upe.

⁸ —Koromū futat je rekoī, a'e je ako pē nupe ko. Je ree pejeporopyy-giweramū ki je etee futat je pyyk pejepe. Pekok kasi jeremimu'efera 'gā nee ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁹ 'Uwarete 'ga upe oje'ega monopyawer are futat 'ga 'i rai'i. "Tejeupe eneremurera 'gã a'gui, Kiapi'ni. Noka'jami futari 'ga amũ je wi", 'jau Jejuí 'ga 'Uwarete 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga a'e are 'jau jefaruu 'gã nupe "Tene ki 'gã oi", 'jau jupe.

¹⁰ Aipo Jejuí 'ga je'ega renupawe Simão Pedro 'ga ogyuu rekyita yrũ awi. A'eramũ 'ga mainana 'wyriararete 'ga remiyuwa namĩ monoka ogyuu pyu. Furuk. 'Ga jakwatawa katywara 'ga namĩ yypa. Inamĩ yywipywera 'ga rera Mauku.

¹¹ —Ereapo awi nanuara! Ere egyuu munepa epy ryrũ pype nũ— 'jau Jejuí 'ga Pedro 'ga upe. —Jeruwarete 'ga remifutar imũ futat 'gã nuri je ppyka. A'eramũ je tejereko tywerukaa 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroowet

¹² A'eramũ jefaruu 'gã, o'wyriara 'ga retee Jejuí 'ga ppyka ifaa. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nanẽ 'gã poaa Jejuí 'ga far are. ¹³ 'Ga far ire 'gã 'ga rerawau Anasi 'ga rog ipe ra'ne. Aiporamũ Kaifasi 'ga mainana 'wyriararetea. Anasi 'ga Kaifasi 'ga ratyuwa. ¹⁴ Aipo Kaifasi 'ga futat 'jau judeu 'gã 'wyria'ri upe rai'i: "Tene Jejuí 'ga manũ. 'Ga manũ re nipo romanũ 'gã jane apisawe'em", 'jau 'ga 'wyria'ri upe rai'i.

Pedro 'ga Jejuí 'ga kwakupa

(Mateu 26.57-58, 69-70; Maku 14.53-54, 66-80; Luka 22.54-57)

¹⁵ Anasi 'ga rog ipe 'gã Jejuí 'ga rerooramũ, Simão Pedro 'ga awau 'ga rewiri. 'Ga amũ nanẽ awau 'ga rewiri nũ, Jejuí 'ga remimu'efera 'ga nanẽ awau 'ga rewiri nũ. Mainana 'wyriararete remiesapytera 'ga poromũ. A'eramũ 'ga awau osou Jejuí 'ga rupi, mainana 'wyriara 'ga roga osoma pype. ¹⁶ A'ere Pedro 'ga nosei 'gã nupi. Iosoma rokwar ipe te 'ga pytai. A'eramũ ose ma'e 'ga awau ojewya oje'ega iosoma rokwarra raarana eẽ upe:

—Tene jejekoty'aawa 'ga resei i— 'jau 'ga awau eẽ upe.

A'eramũ eẽ Pedro 'ga mogeu.

¹⁷ A'ere eẽ Pedro 'ga upe eẽ 'i:

—Nawã nemippyga kiã remiyuwa rũi nipo ene?— 'jau eẽ 'ga upe.

—Naani nũ i— 'jau Pedro 'ga eẽ upe.

¹⁸ Iro'ysagay 'gã nupe. A'eramũ mainana 'wyriara remiyuwa 'gã, Jarejuwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã netee 'upa ojepe'jau tata are. A'eramũ Pedro 'ga ojepe'jau u'ama 'gã pyri.

Mainana 'wyriara 'ga poronupawet

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ A'eramũ mainana 'wyriararetefera 'ga, Anasi 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ma'ja are te 'gã eremu'e jepi? Awỹja te eremu'e jepi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Pẽ neape futat te 'ã je porogytai 'gã nupe jepi. Judeu 'gã jatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Mĩmer imũ je 'ã 'gã mu'jau pẽnemiesagamũ jepi — 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. ²¹ —Ma'eramũ sipo je moporogytaukar ape ejeupe? Je renuparera 'gã tomome'u enee kũ. 'Gã okwaap futat je'eawera kũ— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe u'ama.

²² Aipo 'ga 'eramũ jefaruuna'nĩ 'ga amũ Jejuí 'ga reakwapeteka.

—Aipo ere te nipo mainana 'wyriararete 'ga upe ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e tywera mū je imome'u re amunipo 'ā mama'e tywera ere jee 'auwara 'gā nemianuwamū. Mama'e a'jea je 'eramū ma'eramū ene je reakwapetegukaa 'ga upe ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga Anasi 'ga upe.

²⁴ A'eramū Anasi 'ga Jejui 'ga rerawaukaa Jarejuwarete 'ga mogytaaawa raarana 'gā nupe. 'Ga faa 'gā erawau Kaifasi 'ga upe. Mainana 'wyrirarete 'ga poromū Kaifasiramū.

Pedro 'ga 'ga kwakuwu'japa

(Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ A'e pype Pedro 'ga ojepe'jau u'ama. A'e pe ojepe'e ma'e 'gā amū 'jau 'ga upe:

—Na'ga remimu'ea rūi nipo ene ki sa?— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Pedro 'ga 'jau:

—Naani nū'ū.

²⁶ A'eramū mainana 'wyrirarete remiayua 'ga amū oporonupa ee Pedro 'ga upe nū. 'Ga upe ee oporonup ma'e 'ga inamī yywipyrrera 'ga pytuna 'ga.

—Naene rūi nipo ore aruesak Jejui 'ga pyykaw ipe ra'e ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —Tee. Naani nū'ū. Nakwaawi je 'ga nū'ū. Awỹja upe pēē 'jau 'ū?— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nū.

A'erauwe wyrasokwē oje'ega.

Piratu 'ga upe Jejui 'ga reroowet

(Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Luka 23.1-5)

²⁸ Ai'iwetetewe 'gā Jejui 'ga rerawau Kaifasi 'ga rog awi. 'Wyrirarete 'ga rog ipe 'gā 'ga rerawau, Piratu 'ga rog ipe. Ku'emaiaiw are futat 'gā 'ga rerawau 'ga rog ipe. Judeu 'gā 'wyriri'ri 'gā Piratu 'ga roga pype osowe'em. Piratu 'ga judeue'ema. Judeu 'gā osowarū'em judeue'ema 'gā nog ipe ra'e jepi. “Ga roga pype jarese re jane jemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū jane mama'e 'wawarū'em jarejatykaaw ipe”, 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā osowe'em. ²⁹ A'eramū Piratu 'ga uēma oje'ega 'gā nupe:

—Mama'e tywera te 'ga wapo pē nupe ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁰ —Mama'e tywera 'gā iapoe'em ire amunipo 'ā ore narueruri 'ga ene upe— 'jau 'gā 'ga upe.

³¹ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau erekou tyweaete pejeypy 'gā nemikwasiarer imū etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Naani. 'Ga juka are ofefueweramū. A'ere 'ā pēē romanūnamū pe'je oree jepi: “Pejuka kasi 'ga amū ne. Ore tee arajukaarū 'gā amū”, 'jau 'ā pēē oree jepi. A'eramū ore 'ga jukawarū'em— 'jau 'gā 'ga upe. —Ere eje'ega mỹina oree. Toromono 'ga imu'ama 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

³² Ymā Jejui 'ga amanūawama mome'ui oree ai'i. “Ypeywar are nipo 'gā je monoi je mu'ama”, 'jau 'ga ai'i. A'eramū Janeruwarete 'ga te “ypeywar are 'ga monoukaa 'ga jukaukaa oree” 'e are 'gā mu'eukaa.

³³ Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau osou wog ipe nū. Jejui 'ga rerurukaa 'gā nupe.

—A'jea te ene judeu 'gā 'wyriraramū?— 'jau Piratu 'ga Jejui 'ga upe.

³⁴ —Ene futat te aipo ere? Amutee 'ga aipo 'ea te ra'u ere futat nū?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁵—Judeua sipo je ako enee? Enepytuna 'gã futat te 'ã 'au ene murukat ene moporogytaukaa jee. Maran ene ekou 'gã nupe ra'e, a'e te je a'i kũi?—'jau Piratu 'ga 'ga upe.

³⁶—Na'awa ywy pewara 'wyrriara 'jawe rũi te 'ã je. 'Gã 'jawe je reko re amunipo 'ã jeremiayuwa 'gã 'gã nowajaa je monoukare'ema judeu 'gã 'wyrriari 'gã po pe. A'ere je na'auwara 'wyrriaramũ rũi—'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁷A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—'Wyrriararetea futat nipo ajee ene ki sa?—'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'wyrriaretea je rekoi. Mama'e a'je are 'gã mu'jaawamũ je ruri ywy pe te 'aa tey ãẽ wi ikue. Mama'e a'je renupara 'gã jeje'ega wenup. A'eramũ 'gã ajemogyau jeremiayuwamũ—'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁸—Ma'ja a'eramũ mama'e a'jea ki 'ei?—'jau Piratu 'ga 'ga upe.

'Gã nupe Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Luka 23.13-25)

Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau uẽma, ukupepe oje'ega 'gã nupe nũ:

—Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e. A'eramũ je 'ga jukaukare'ema.

³⁹'Awa maraka apoawa upe iwaẽmauwe je 'ã pẽnemifutara 'ga renuẽma moromunepaw awi jepi. Pefutat te je judeuramũ peje'wyrriararetea muẽma?—'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁰—Naani—'jau 'gã wafukaita. —Naani. Na'ga rũi emuẽm oree. Parapasi 'ga te emuẽm oree—'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

Aipo Parapasi 'ga oporojuka ma'ea futat.

19

¹Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopimopika.

²A'erauwe 'gã 'ga rerawau 'ga mopika. A'ere 'gã juapekagũũ muapỹina 'ga akagyrynãmũ iapou 'ga upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. A'eramũ 'gã 'wyrriararete raity piraga munepa 'ga wi, 'ga rerekoemãawamũ. ³Ojewyjewya 'gã 'ga rerekoemãu 'ga rerekou:

—Ene te 'ã judeu 'gã 'wyrriararetea ra'e jepi. A'ere 'awamũ ereko 'wyrriarareteramũ nakwaparimũ rũi futat 'gã nupe ki 'ei—'jau 'gã 'ga upe.

'Ga jaita 'ga rerekou opo afuapyka erofaa 'ga ree.

⁴A'ere Piratu 'ga awau uẽma oje'ega ukupepewara 'gã nupe nũ:

—Peapyka ki je ree. Arurukat je 'ga 'au nũ. “Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e”, a'e je tekou pẽ nupe—'jau 'ga 'gã nupe.

⁵A'e pype 'gã Jejui 'ga rerua enuẽma 'gã nupe nũ. 'Wyrriararete raitya 'gã imunepa 'ga wi juakagyryã reewe. 'Ga ãmauwe Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemã'ẽ 'ga ree—'jau Piratu 'ga 'gã nupe.

⁶Jejui 'ga resakawe 'gã 'jau:

—Emu'amukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe—'jau 'gã Piratu 'ga upe, wafukaita.

Aipo wafukai ma'e 'gã mainana 'wyrriara 'gã neewe Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã neewe wafukaita Piratu 'ga upe.

—Pẽẽ futat te aipo pe'je. Je najeporojukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pẽ nupe ko—'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Pẽẽ te pejuka 'ga. Je najukaa'uweri 'ga—'jau 'ga 'gã nupe.

7 —Naani. “Je futat Jarejuwarete 'ga ra'yra”, e'i 'ga oree ikue. A'eramū ore oroporokaweramū 'ga ree. Oreypy 'gā ka'arana okwasiat aipo are raku. A'eramū ore oroporokaweramū 'ga ree, 'gā nemikwasiarer imū etee futat— 'jau 'gā 'ga upe.

8 Aipo renupawe Piratu 'ga okyjau kwaiwete u'ama. 9 A'eramū Piratu 'ga awau osou wog ipe nū. A'ere 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Mō awi ene ejua rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga noje'egi 'ga upe.

10 —Ma'eramū ene eje'ege'ema jee ki 'ei? Nerekwaawi nipo ejewi je 'gā momoirukara ki 'ei? Enemanūwet te ra'u nū?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

11 —Jeruwarete 'ga te 'ā wapoukat rēwējēmī enee. A'eramū 'ā ene mama'e apou rēwējēmī je ree 'agamū. Jeruwarete 'ga tywe'em ire amunipo 'ā nereapoa'uweri nanuara jee. A'ere 'ā Jeruwarete 'ga te nan je rerekoukari enee— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramū 'agamū ejeupe je reruara 'gā mama'e tywera apou ene apyraapa— 'jau Jejui 'ga Piratu 'ga upe.

12 Aipo renupa taetu Piratu 'ga Jejui 'ga wi opoir are afuweramū.

—Apoit je 'ga wi— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā 'i etee Piratu 'ga upe:

—'Ga wi epoir ire nipo naRoma ywy pewara 'gā 'wyriara 'ga jekoty'aawa rūi ereko — 'jau 'gā wafukaita 'ga upe. —“Je futat 'wyr-iararetea”, e'i te 'ā Jejui 'ga oree. A'eramū 'ga akou jane'wyriara 'ga ree iporomutare'emamū. A'eramū nipo jane'wyriara 'ga, Sesa 'ga, amara'neramū ene ree 'ga wi ene poiramū— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

13 Aipo 'erauwe Piratu 'ga Jejui 'ga rerurukaa enuēma morogyta apoaw ipe. Piratu 'ga wapyka awau 'ūina morogyta apoaw ipe. Peu 'gā itapewa monou ipypekau te'yjupawa py'apykawamū. Judeu 'ga je'eg imū 'gā enūina *Gapata* 'jau jupe. 14 Sexta feira rupi aje kwara kwawamū Piratu 'ga wapyka oje'ega 'gā nupe. Sabadoa maraka apoawa judeu 'gā nupe. A'eramū Piratu 'ga 'jau:

—Koromū pē'wyriararetea 'awamū!— 'jau 'ga 'gā nupe.

15 —Naani. Ere ki 'ga mu'amukaa futat 'gā nupe 'ypeywar are, 'ga jywa pypirarukaa 'ga manūawamū— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

—Pēfuewet futat nipo ajee peje'wyriararetea je ijukaukar are?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū mainana 'wyriara 'gā 'jau 'ga upe:

—Sesa 'ga tee futat jane'wyriararetea— 'jau 'gā 'ga upe.

16 A'eramū Piratu 'ga Jejui 'ga monou jefaruu 'gā nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga rerawau.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Luka 23.26-43)

17 Jejui 'ga futat 'ypeywaruu rerawau erekou. Erawau 'gā erowaēma ae apisawa upe, aeakagera 'jawewara 'jawa upe. Judeu 'gā je'eg imū era *Gogata*.

18 Peu futat 'gā 'ga monou imu'ama 'ypeywar are. 'Ga jywaa 'gā ipypiraa 'ypeywar are. Itajuu pyu 'gā 'ga pokutuka, 'ga pya nanē nū. A'ere 'gā 'ga monou imowya imu'ama 'ypeywar are futat. Mukūja 'gā pō'ō me Jejui 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Gā nekoa futat 'gā imonou imu'ama. 19 A'ere Piratu 'ga 'yje'pā'nī kwasiaa imonoukaa inuga Jejui 'ga apyte'rarimū. Jejui 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. “Judeu 'gā

'wryiararetea" 'ea 'ga imonou inuga 'yjepa'nī are. Muapyra 'gā je'eg imū 'ga ikwasiaa inuga. Judeu 'gā je'eg imū, romanū 'gā je'eg imū, grego 'gā je'eg imū 'jau 'ga inuga ikwasiaa.

²⁰ Ae apisawa namukui 'upa Jerusareg awi. A'eramū 'gā kwaiwete okwapa ipyu. A'eramū 'gā Piratu 'ga remikwasiarera mogytau.

²¹ Ikwasiaripyra resakawe mainana 'wryiara 'gā 'jau Piratu 'ga upe: —“Judeu 'gā 'wryiararetea 'ga” 'ea ereapo awi. “Je te 'ā judeu 'gā 'wryiararete” 'ea te enug 'yjepa'nī are— 'jau 'gā Piratu 'ga upe.

²² —Naani. Anug ako je ikwasiaa ko. Tene a'ea etee futat tuwi— 'jau etee Piratu 'ga 'gā nupe.

²³ 'Ypeywar are Jejui 'ga mu'am ire jefaruu 'gā 'ga raity me'ega ajaupe. Irūpāwē 'gā ime'ega 'upa ajaupe. A'eramū 'gā juejue 'ga raity mū pyyka ojeupe. A'ere 'ga raity pe nojemomygi futari. Ipirugipyra etee.

²⁴ A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Simonrog awi. Ita'i 'jawewara simomot esaka ee 'jau, “Awỹja sipo weroo” 'e are 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe 'ga raity are rakue:

“Jeraitya nipo 'gā imojo'ojo'oka ajaupe.

Ita'i 'jawewara nipo 'gā imomoa jeraityfer are”,

'jau 'gā ikwasiaa rakue. A'eramū jefaruu 'gā aipo apou 'ga raityfera mojo'okawamū.

²⁵ A'e pype Jejui 'ga y ēē u'ama wa'yra 'ga pyri, 'ypeywar are 'ga 'amamū. 'Ga y'yra ēē, Mari Matarena ēē, Kriopasi 'ga remireko ēē. ēē rera Mari nanē nū. Mīmera 'gā u'ama 'ga pyri katu katu. ²⁶ Wemimutaramū je pyri oy ēē resakawe Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—'Awamū 'ga enera'yra 'jawe enee, a'ni— 'jau 'ga oy ēē upe.

²⁷ A'ere 'ga 'jau jee:

—Eney 'jawe ēē 'awamū enee. Ejejuka esage ki ēē ree— 'jau 'ga jee.

A'eramū je 'ga y ēē rerawau teje'wyr ipe, tejejukau ēē ree.

Jejui 'ga manūawet

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Luka 23.44-49)

²⁸ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Teporowykya je aapopap”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je'yuwei je.

Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa 'ga 'yuwei are rakue. A'eramū 'ga aipo 'jau.

²⁹ Peu futat y'way ajaiwa 'ūina y'a pype. A'eramū jefaruu 'ga amū amynejuranū monou ipymīāu y'way ajaiwa pype. A'ere 'ga imonou 'ywa rapefā are, isipu 'jawa rapefā are imonou 'ga upe.

³⁰ Ipyter ire Jejui 'ga 'jau:

—Aapopap je teporowykya— 'jau 'ga.

Aipo 'e re 'ga wakaga muāāpya. A'eramū futat amanūmū.

Jejui 'ga ywỹi kutukawet

³¹ A'ere'ere'i judeu 'gā 'wryia'ria awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—'Ypeywar arewara 'gā netymakaga emopēpenukat jefaruu 'gā nupe. Tamanū 'gā kamēsīete wetymakaga mopenamū 'jau— 'jau 'gā 'ga upe. — Kwara rese'emaue 'gā netefera simut imojypa 'jau— 'jau 'gā awau 'ga upe.

Ai'we sabado. Sabado morowykye'ema 'gā nupe. Aipoa morowykye'ema 'gā maraka apoawa nanē nū. A'eramū 'gā 'gā neumera mu'amukare'ema peu.

³² Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga jefaruu 'gā monou 'ypeywar arewara 'gā netyamakaga mopēpenukaa 'gā nupe. A'erauwe 'gā awau ajepēja 'ga retymakaga mopena se'. Ajepēja 'ga ma'e nū se' imopēpena 'gā 'gā nui. ³³ A'ere 'gā Jejui 'ga ma'ea nomopeni. Amanū 'ga 'gā nura renunewe. A'eramū 'gā 'ga retymakaga mopene'ema.

—Tÿÿ. Amanū 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

³⁴ A'eramū 'ga amū Jejui 'ga ywÿi kutuka etee jyu pyu. A'eramū 'ga rya ojeko'woka 'ga kutukawera rupi 'y reewe futat.

³⁵⁻³⁷ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa Jejui 'ga ree rakue: “Nomopeni futari 'gā 'ga kaga mū”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eferupi tee Janeruwarete 'ga 'ga retymakaga mopenukare'ema 'gā nupe. Ajepēja 'ga ikwasiaa ka'aran are: “Anure nipo 'gā wemiywÿikutugera 'ga resagi”, 'jau nanē 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue nū.

Jejui 'ga manūa je aesak. A'eramū je ikwasiaa ka'aran are pē nupe, Jejui 'ga rerowiarukaawamū pē nupe. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Aesak futat je 'ga manūa. A'eramū je 'ga mome'wau futat pē nupe.

Ita kwara pype Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ A'ere Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Tene je Jejui 'ga reumera muri imojypa 'ypeywar awi— 'jau 'ga awau 'ga upe.

Aipoa 'ga Jose 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'ga futat. A'ere 'ga nojemome'ui tee 'gā nupe rai'i. Okyje 'ga judeu 'gā 'wyria'ri 'gā nui rai'i. Aipoa 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nai'i. Ere ajee ewau 'ga mosoka erawau ita kwaruu pype inuga— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Jose 'ga awau 'ga mosoka 'ypeywar awi 'ga rerawau inuga ita kwaruu pype. ³⁹ Nikutemu 'ga nanē awau Jose 'ga rupi. Ypytunimū Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga futat poromū Nikutemuramū. 'Ga awau Jose 'ga rupi. Kwaiwete 'gā jany kasiga rerawau. Trītai sīku kirua 'gā jany kasiga rerawau. Aipoa jany kasiga imojopypepyrera. Mira 'jawa 'gā imojopypeu aloes 'jaw are jany kasigamū. ⁴⁰ Aipoa 'gā erawau taity fuku are eko'woka. Aipoa ee eko'wog ire 'gā 'ga reumera mamana taity fuku pyu. Aipoa judeu 'gā nemiapoa futat. A'eramū 'gā ipokwaapa.

⁴¹ Ae apisawa pyri y'wa 'ywa tymawera 'upa. Itymawer ipe ita kwaruu 'ūina, aereumera ma'ea 'ūina. Aipoa ita kwaruu ipyau ate. Nomonoi we futat 'gā aereumera ipype. Jejui 'ga tāmējē futat 'gā omono aipo ita kwara pype. ⁴² A'e pe te futat 'gā 'ga monou. Namukui futari 'ga manūawer awi. A'eramū 'gā peu etee futat 'ga monou.

—Kwara rese'emauwe simateepap 'jau, morowykye'ema upe iwaēme'emauwe 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

20

Jejui 'ga rupawet

(Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹ Ikoai'i, Mari Matarena ēē awau ita kwaruu pe, ypytu'nīnauwe. Domingo rupi ēē awau esaka. Ita kwaruu rawopytymawera ēē esaka. Ita ojepe'au ikwar awi. ² Esakawe ēē 'ua ujāna imome'wau oree. Simāo Pedro 'ga retej te kou. A'eramū ēē 'ua imome'wau oree:

—Janejara kīā reumera wā wenuēm erawau rai'i. Nikwaawi jane 'awamū wā imonoawera— 'jau ēē oree 'ua imome'wau.

³ Orojeupe aipo 'erauwe ore arawau arujāna ita kwaruu repejāna. ⁴ A'ere je Pedro 'ga feni. A'eramū je ra'ne tewau tewaēma jupe. ⁵ Tewaēmawe je tewau teāāpyramū temā'jāu ikwara rupi. 'Ga auwanawera etee je esaka. A'ere je nasei esaka. ⁶ A'ere Simāo Pedro 'ga ruri owaēma osowayayau awau ikwara pype. A'eramū 'ga nanē 'ga auwanawera etee esaka nū. Irāā'ā tuwamū. ⁷ 'Ga akaga auwanawera 'jau 'ga esaka. Aipoa taitya 'upe'ema 'ga reumera auwanawera pyri. ⁸ A'eramū je tesou esaka. Taity resakawe je Jejui 'ga ferapawera rerowiaa. ⁹ 'Ga auwanawera resake'ema ore orojeapyoe'emamū 'ga feraw are. Ymā 'gā amū ka'arana kwasiari Jejui 'ga feraw are rakue. A'ere ore norereapyoi ee rai'i. A'ere je 'ga auwanawera resag ire 'ga ferapawera rerowiari. ¹⁰ A'eramū ore arawau orojeuyya orojog ipe nū.

Mari Matarena ēē Jejui 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11)

¹¹ A'eramū Mari Matarena ēē awau ojewya ajaa'wau u'ama ita kwaruu pyri. Ajaa'waw ipe ēē wāāpyramū amā'jāu ita kwara raipy are. ¹² Mukūja ēē ywagipewara 'gā nesaka. 'Gā naitya waparasiayramū 'gā nee. Majepeja 'ga 'ūina 'ga akaga rupawer ipe. Ajepeja 'ga 'ūina 'ga py renawer ipe. ¹³ A'eramū 'gā oje'ega Mari ēē upe:

—Ma'ja are ene ejaa'wau ra'e i?— 'jau 'gā ēē upe.

A'eramū ēē 'jau:

—Jejararete kīā reumera wā weroo 'aw awi ra'e. Marupi katu nipo wā erooi ra'e?— 'jau ēē 'gā nupe.

¹⁴ A'e pype ēē ojerowaka'i wea yse'iramū Jejui 'ga ree numiamū. Eē pyri agawewi 'ga u'ama. A'etea ēē nuesagi katu 'ga.

¹⁵ —Ma'ja ene iapirūmū ekou i? Awŷja ene ekaa i?— 'jau 'ga ēē upe.

A'eramū ēē 'jau ojeupe: "Itymipyrrera raarana kīā sipo 'ā i", 'jau ēē ojeupe. A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Ene nipo kīā reumera ererojyi ra'e. Emome'u etee jee. Too kīā reumera rerua tejeypyri 'jau— 'jau ēē 'ga upe.

¹⁶ A'eramū Jejui 'ga ēē renūina:

—Maria.

Wenūjamū ēē ojerowaka 'ga ree. Amā'jāu 'ga ree, 'ga resaka katu.

—Koo. Ene futat te ra'u nū, Ku'jyp!— 'jau ēē 'ga upe.

(Judeu 'gā je'eg imū ēē 'jau *Raponi*. Amu'jara 'gā nupe judeu 'gā aipo 'jau.)

¹⁷ —Je kog awi ape — 'jau 'ga ēē upe. —Nooi we je tejeupia Tejuwarete 'ga pyri. Ere ewau jeje'ega mome'wau je rerowiaara 'gā nupe: "Tejuwarete 'ga pyri je oi. Pēnuwaretea 'ga nanē nū. A'eramū je tewau Jarejuwarete 'ga pyri, e'i kīā oje'ega rerurukaa pē nupe ko", ere ki 'gā nupe— 'jau 'ga ēē upe.

¹⁸ A'eramū Mari Matarena ēē awau imome'wau oree:

—Jarejararete kīā je aesak ko nū— 'jau ēē oree.

A'eramū ēē Jejui 'ga je'ega mome'wau oree.

'Ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Luka 24.36-49)

¹⁹ Aipo 'ara, ypytuna rupi, ore Jeju'i 'ga remimu'eramū arajatykau 'og ipe arajupa. Orokyje ore judeu 'gā 'wyriri'ri 'gā nui. A'eramū ore 'okwara motypa orojee. Poje Jeju'i 'ga ojesaukaa ore pyter ipe:

—Pēpy'ata'wa etee te 'awamū ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁰ Aipo 'e re 'ga opo kutukawera resaukaa oree. Oywŷi kutukawera nanē 'ga esaukaa. Orojararete 'ga resakawe ore orojekōēājamū nū.

²¹ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau'japa oree nū:

—Pēpy'ata'waawa owaēm pē nupe. Janeruwarete 'ga je mut 'au oje-mome'waukaa pē nupe ikue. Nan tee futat je pē monoi kwe pewara 'gā nupe tejemome'waukaa— 'jau 'ga oree.

²² Aipo 'e re 'ga opytuu ore pyau.

—'Awamū je Jarejuwarete 'ga 'Agesage monoi pē nupe. Pejeku'iu 'ga pemut pejejepyri — 'jau 'ga oree. ²³ —'Gā amū nupe pēē 'jau, "Janeruwarete 'ga pētywera omoit pē nui", pēē 'eramū 'ga imoiri futari 'gā nui. 'Gā amū nupe "Pētywera 'ga nomoiri futari pē nui", 'gā nupe pēē 'eramū 'ga nomoiri futari 'gā nui— 'jau Jeju'i 'ga oree ikue.

Tome 'ga nuerowiara'nei 'ga

²⁴ Ore upe Jeju'i 'ga jesaukaramū 'ga remimu'efera 'ga amū otywe'emamū ore pype. Tome 'ga, kunumī jopewera 'ga, otywe'emamū.

²⁵ A'eramū ore Tome 'ga rekoa 'jau 'ga upe:

—Jarejararete 'ga ore aruesak ko— 'jau ore 'ga upe.

A'ere Tome 'ga nuerowiari tee oreje'ega.

—'Ga pokutukawera resake'ema je narowiari futari 'ga ferawa. Tefāa 'ga pokutukawer are imonowe'em je narowiari futari 'ga ferawa. 'Ga ywŷi kutukawer are tepo monowe'em je narowiari futari 'ga ferawa— 'jau etee 'ga oree, ojeupe ore imome'uramū.

²⁶ Ikowara morowykye'ema rupi ore Jeju'i 'ga remimu'eramū arajatykau nū. Aiporamū Tome 'ga akou ore pype. Orojeawopytyma wējēmī futat arajupa arajatykau peu nū. Poje Jeju'i 'ga 'ua u'ama ore pype nū.

—Pēpy'ata'waawa 'ut pē nupe nū ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁷ A'eramū 'ga 'jau Tome 'ga upe:

—Efā erut imowyka jepo kutukawer are. Jeywŷi kutukawer are nanē ene epo mujaa nū — 'jau 'ga Tome 'ga upe. —Au'je ki je ferapawera rerowiare'em ire. Je ferapawera ki erowiat katu katu 'awamū— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'eramū Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene te jejararetea. Ene te 'ā Jarejuwarete 'ga 'jawe futat— 'jau Tome 'ga Jeju'i 'ga upe.

²⁹ —Je resag ire etee 'ā je rerowiar ape? Je resake'ema miamū 'gā amū je rerowiari futari ajemogyau. Aipo 'gā ekōēāi futat ajemogyau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁰ Aeremiapoe'ema Jeju'i 'ga iapou kwaiwete ore reape ikue. A'ere je nomome'upawi pē nupe. ³¹ A'ere je mama'e mū mome'ui ikwasiaa ka'aran are inuga pē nupe, "Jeju'i 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat" 'e rerowiarukaawamū pē nupe. "Jeju'i 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat" 'ea nanē je erowiarukaa pē nupe nū. Werowiar ire 'ga pē mogyi ojeypyri nakwaparimū ete rūi futat.

21

'Yisiga pype 'ga jesaukaawet

¹ Anure Jejuí 'ga ojesaukaru'japa oree ikue nũ, ypia reme'y'warimũ ikue. Tiperia 'jawa reme'y'warimũ 'ga ojesaukaru'japa oree ikue nũ.

² Jejuí 'ga resakaw ipe ore arakou pãwẽ pãwẽ. Simão Pedro 'ga, Tome 'ga. Kunumĩ jopewet 'jau ore Tome 'ga upe. Natanaeu 'ga. Aipo 'ga 'ua Kana 'jawa amunaw awi. Garireja ywy pype Kana 'jawa 'upa. Sepeteu 'ga ra'yramũ ore, mukũi tekotee 'gã 'jau. Mĩmeramũ ore arakou pãwẽ pãwẽ.

³ A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau:

—Oo je pira pyyka— 'jau 'ga oree.

—Ore nanẽ oroo futat ene rupi nũ— 'jau ore 'ga upe.

A'eramũ ore arawaupap aru'aa yaruu pype. Koypyntunamuku ore taityuu momoa arakou. A'ere ore noropyygi'i amũ. ⁴ Kwara por pyyrauwe Jejuí 'ga 'ua u'ama peu ypia reme'y'warimũ 'yisiga pype. A'ere ore norokwaawi 'ga. ⁵ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pepyy'gi te amũ?— 'jau 'ga oree.

—Naani etee ki 'ei. Noropyygi'i etee ore amũ ki 'ei— 'jau ore 'ga upe.

⁶ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pe'je ajee imomoru'japa nũ. Pejejakwatawa katy pemono imomoa esaka nũ. A'eramũ te nipo pira pepyyk— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore taityuu pypekau imonou imomoa nũ. Etyg pyyrauwe kwaiwete ipira ojejaga ipype. A'ere ore noroupirarũi imua yara pype etyka. Ipoyi tee ipiraa. ⁷ A'erauwe je 'jau Pedro 'ga upe:

—Janejararete 'ga te nipo kwe u'am ra'e nũ'ũ!— 'jau je 'ga upe.

Aipo renupawe Pedro 'ga waity munepa, ojejaa ipyu. Ojefar ire Pedro 'ga opoa 'y pe awau Jejuí 'ga repejãna. ⁸ A'eramũ ore arajua yaruu pype, taityuu rerua imatãu erekou. 'Y ywyrí futat ore rekoi, sêg metro futat ore rekoi 'y ywyr awi.

⁹ Yaruu awi aruẽ re ore ipira resaka. Jejuí 'ga ipira reya u'ama. Kanape'ia nanẽ ore esaka nũ. ¹⁰ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau oree:

—Pejejemimu'arera perut amũ jee— 'jau 'ga oree.

¹¹ A'eramũ Simão Pedro 'ga u'aa yaruu pype nũ. A'eramũ 'ga taityuu matãumap imua. Kwaiwete pira ojejaga ipype. Sêtu sũkwêtai tres ipira, tuwiiu ma'ea. A'etea taityuaa otoroke'ema jupe.

¹² A'eramũ Jejuí 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejejua pejejemi'waa— 'jau 'ga oree.

A'etea ore mũ noroporonuwi futari 'ga upe: “Awỹja te ene?” 'jawe'em futat ore 'ga upe. Orokwaaw ore 'ga. A'eramũ ore oroporonupe'ema ee 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejuí 'ga awau kanape'i pyyka imowowoka imua oree, pira eyra reewe.

¹⁴ Oferaw ire futat Jejuí 'ga poromũ ojesaukaru'jau'japa oree kwaiwete ikue. Poromũ futat ore upe 'ga jesaukara muapyra.

Pedro 'ga upe Jejuí 'ga 'eawet

¹⁵ Ore jemi'war ire Jejuí 'ga 'jau Simão Pedro 'ga upe, Juã 'ga ra'yra 'ga upe:

—Eneporomutat te ene nanimenime je ree, ki Simão?

—Ëẽ. Ene te 'ã jejekoty'aawaretea futat. Aipo 'ã erekwaap futat— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mī jara 'gā ojejuka esage karupa'mī ra'yr yau are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaar yau 'gā nee. Jeje'eg are ene 'gā mu'jau—'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau'japa 'ga upe nū:

—Eneporomutat te ene je ree ra'e, ki Simāo?

—Ēĕ. “Erekwaap futat 'ā ejee jeperomutara”, a'e ako je enee ko—'jau 'ga 'ga upe nū.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mī jara 'gā ojejuka esage weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gā nee—'jau 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejuī 'ga 'jau nū:

—Eneporomutat te ene a'jea futat je ree ra'e, ki Simāo?—'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eu'jawauwe Pedro 'ga u'arasigamū. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū ene poromū 'jau'japa jee ki 'ei? Orejararetea 'ā ene. Mama'ea 'ā erekwaap futat. Erekwaap futat 'ā ejee jeperomutara je rekoa—'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Karupa'mī jara 'gā ojejuka esage futat weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gā nee. ¹⁸ A'jea futat je'ea. Eywyrāmū ene ejaity munepa eatau ewau ejemifutar imū. A'ere nipo enesawa'e re 'gā amū ene pofari eneyywa pypiraa ene rerawau eneremifutare'em ipe—'jau Jejuī 'ga Simāo Pedro 'ga upe.

¹⁹ Aipo 'eramū Jejuī 'ga 'ga manūawama mome'wau 'ga upe. 'Ga manūnamū nipo 'ga manū resakara 'gā 'jau: “Nopoiri futari 'ga Jarejararete 'ga rerowiar awi ra'e”, 'jau nipo 'gā ajaupe. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga manū resakawe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramū Pedro 'ga ojerowaka je resaka. Je futat Jejuī 'ga upe 'jarera: “Awỹja te ene mono ia'wyre'ema 'gā po pe?” 'jarera 'ga manū'emaue orojemi'waaw ipe 'ga upe 'jarera. Je futat te'ama Pedro 'ga atykupe katy. ²¹ Je ree ojerowakawe Pedro 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Maran sipo ajee 'ga rekoī nū, ki Ku'jyp?—'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

²² —Je ifutar ire amunipo 'ā 'ga rekoī nan etee futat je rura resaka. Erejemuaēm awi 'ga ree. Ene 'ā je renuw ape—'jau 'ga 'ga upe.

²³ Anure Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'jau futatee ajaupe:

—“Ko 'ga nipo namanūi futari je ruru'jawe'emaue”, e'i 'ga 'ga upe ikue—'jau futatee nipo 'gā imome'wau.

A'ere naporomū rūi 'ga je'ega. Wapo ekoete nipo 'gā ajemogyau. “Je ifutar ire amunipo 'ā 'ga jemogoi je ruru'jawa resaka. Maran aipoa enee?” 'jau 'ga Pedro 'ga upe ikue.

²⁴ Je 'ā Juānamū. “Ga nipo namanūi” 'gā 'jawamū nipo je. Je te 'ā Jejuī 'ga remiapofera amome'u pē nupe. Je 'ā ka'arana kwasiaa aipo are pē nupe. A'jea futat aipo je'ea.

²⁵ Kwaiwete Jejuī 'ga remiapofera. Aipo are 'ga amū ka'arana kwasi-aapaw ire amunipo 'ā kwaiwete ka'arana 'au ywy pe. A'eramū nipo 'ā ywya nipytu'ēi jupe.

Atos

Jejui 'ga remimonofera 'gã nekwawer are Luka 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire, Janeruwarete 'ga U'agesage monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'ga remimu'efera 'gã awau watau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa 'gã nupe. A'eramũ esakara 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'awa ka'arana kwasiarukaa Luka 'ga upe. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga 'Agesage remiapofer are rakue.

¹ Je ako Lukaramũ ka'arana akwasiat inuga pẽ nupe ikue, ki Teofiru. Jejui 'ga remiapofer are je ka'arana kwasiari. 'Ga remimu'efer are nanẽ ako je ikwasiapawi inuga pẽ nupe ikue. Jejui 'ga porowyky ypy ypyawer are futat je ka'arana kwasiari inuga pẽ nupe ikue. ² Ywy pe akou Jejui 'ga mama'e esage apou kwaiwete rakue. A'efer are je ikwasiapawi inuga ka'aran are pẽ nupe ikue.

Ywag ipe ojeupir enune Jejui 'ga porogytai wemimu'efera 'gã nupe rakue. Ymã te 'ã 'ga 'gã amũ mü'jãu imogyau wemimu'eferamũ rakue. A'eramũ Jejui 'ga ojeupir enune oje'ega 'gã nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'eg imũ rakue. A'e 'gã 'ga imonou kwe pe: “Kwe pe pekwap je mome'wau pejejemogyau 'gã nupe”, 'jau Jejui 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã 'jau “Jejui 'ga remimonofera 'gã” 'jau 'gã 'gã nupe. ³ Ga manũ re Janeruwarete 'ga Jejui 'ga moferawi nũ. A'eramũ Jejui 'ga oferaw ire ojesaukaru'jau'japa wemimonofera 'gã nupe. Wemiapo resaukaa 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau: “Jejui 'ga futat ra'e. Koromũ futat 'ga ferawi rai'i nũ. Sã'ã 'ga wemiapoa etee futat iapoa 'ga rekoa”, 'jau 'gã ajaupe rakue.

Kwarẽta 'ara rupi etee Jejui 'ga jesaukaru'jaru'jawi wemimonofera 'gã nupe, 'gã mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue.

—Janeruwarete 'ga 'ã 'ũi 'wyrriarareteramũ pẽ nupe. Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ monoi wemiayuwamũ rakue— 'jau Jejui 'ga oporogytau wemimu'efera 'gã nupe rakue.

⁴ Gã pype akou 'ga 'gã mu'jau aipo are rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Au pejup Jerusareg ipe Jarejuwarete 'ga 'Agesage rapesaka. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri pẽ nupe rakue: “Te'agesagea je anure omono pẽ nupe”, 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejupa Jerusareg ipe 'ga 'Agesage rapesaka ra'ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵—Juã 'ga 'ã 'y pe ae pymĩ ikue. A'ere Janeruwarete 'ga nanarũi. U'agesagea te 'ga amut pẽ nupe pẽ nerekwaramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe rakue.

Ywag ipe Jejui 'ga jeupiawet

(Maku 16.19-20; Luka 24.50-53)

⁶ A'eramũ 'gã ojeypype 'ga rekoramũ 'ga remimonofera 'gã oporonupa ee 'ga upe:

—Ymã te 'ã tapy'ÿja 'wyrriar amuteea etee ekoi oree jepi. 'Awamũ futat te ene ereko 'wyrriaramũ Israeu juapyreramũ oree 'ga py'rau? 'Awamũ futat te ene, “Je futat Jarejuwarete 'ga remimureramũ ako 'awamũ 'wyrriarareteramũ pẽ nupe”, ere oree?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani nũ'ũ. Meewei tee te nipo je ruri pẽ'wyrriaramũ. Janeruwarete 'ga te okwaap. Jane te 'ã nikwaawi. 'Ga te okwaap je ruawa nũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe. ⁸—A'ere nipo anurenure'i Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri ojypa osou pẽ pype. Opãjẽa Janeruwarete 'ga imua pẽ nupe. A'eramũ futat nipo pẽẽ pejemogyau je mome'waramũ 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽẽ pejejepype ise re pejewau kwe pe je mome'wau 'gã nupe. Pẽẽ 'ã je resak pejepe. A'eramũ pẽẽ pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. 'Auwara 'gã nupe ra'ne je mome'wau, Jerusareg ipewara 'gã nupe ra'ne. A'ere Judeja ywy pewara 'gã nupe, Samari ywy pewara 'gã nupe, mukuwara 'gã nupe 'jau pejewau je mome'wau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo 'gã nupe 'e re Jejui 'ga ojeupia 'gã nui awau ywag ipe.

⁹⁻¹¹ A'eramũ 'ga remimonofera 'gã 'upa amã'jãu ywau 'ga jeupira resaka. A'ere ywasiga 'ga mimi 'gã nui. A'eramũ 'gã 'upa 'ga wawera rupi amã'jãu. A'e pype mukũja ywagipewara 'gã 'ua ojypa 'gã nupe Jejui 'ga panekwapa. Waity aparasiga rerua erojypa enu'ama 'gã pyri.

—Ma'ja te peesak pejejupa?— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Naani. Jejui 'ga jeupira te ore aruesak arajupa— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ ywagipewara 'gã 'jau 'gã nupe:

—Oo futat 'ga ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ. Ojeupiawera 'jawerimũ etee futat nipo 'ga ruri ojewya nũ— 'jau ywagipewara 'gã imome'wau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

Matias 'ga Judas 'ga py'rawarera

(Mateu 27.3-10)

¹² Ywagipewara 'gã porogytapaw ire Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya Jerusareg ipe nũ. Ywytyr awi 'gã 'ua ojewya, Oriweira 'jaw awi. Namukui Jerusareg awi Oriweira 'jawa 'upa. Majepi tee kilometro imukua jui.

¹³ A'eramũ 'gã Jerusareg ipe owaẽm ire awau 'og ywate pype 'upa. Pedro, Juã, Tiago, Andre, Filipe, Tome, Patarumeu, Mateu, ajepaja Tiago, Simão Serote, Judas. Mĩmera 'gã awau 'upa 'og ywate pype. Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Simão 'ga judeu 'gã etee ifutaa o'wyrriaramũ. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yra 'ga. ¹⁴ 'Gã ajatyka 'upa Jerusareg ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou 'upa. Kũjãmera 'gã nanẽ ajatykau 'ua 'gã nee 'og ywate pype. Jejui 'ga y eẽ we futat akou 'gã pype, Mari eẽ. Jejui 'ga rewirera 'gã nanẽ akou 'gã pype nũ.

¹⁵ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau 'ua 'gã nee kwaiwete. Sõtui wĩti 'gã pytuna. A'eramũ Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

¹⁶ —Peapyaka jeporogyta are. Ymã te Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Davi 'ga upe Judas 'ga ree rakue, ae a'wyre'ema upe Jejui 'ga monoarama 'ga ree rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

¹⁷ —Aipo Judas 'ga ako jane pype ikue numiamũ. Wemimu'eferamũ ako Jejui 'ga 'ga mogou ikue numiamũ. A'ere ako mainana 'wyrriara 'gã ka'aranũ monoĩ Judas 'ga upe rai'i, Jejui 'ga resaukaawamũ rai'i. A'eramũ ako 'ga Jejui 'ga monou 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

¹⁸ Ka'aranũa ojeupe imur ire Judas 'ga awau ywy mua. A'ere 'ga rea'aramũ etee nũ. “Ma'eramũ je ma'eramũ Jejui 'ga monou 'gã nupe 'ũ?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ ajejukau. 'Ga 'arasiga 'ga rerekou. A'eramũ ywy mur ire awau ojeupia. A'eramũ 'ga pe awi 'ua opoa.

Wewega mowoka erua. Wye momopomopoa erua amanũmũ rakue. ¹⁹ A'ea Jerusareg ipewara 'gã ikwaapa najuejue etee rakue. A'eramũ 'gã Aketema 'jau Judas 'ga manũawera upe. Aketema 'ea wy rupap 'ea 'gã je'eg imũ.

²⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ymã te Davi 'ga ka'arana kwasiari aipo Judas 'ga ree inuga janee rakue.

“Ga 'wyrer ipe nipo nitywi futari ae mũ”,

'jau Davi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaru 'japa 'ga ree rakue:

“Ga porowykyawer ipe ae nitywi futari amũ.

A'eramũ nipo 'ga amũ etee akou 'ga rekwawer ipe nũ, 'ga porowykyawera apou nũ”,

'jau Davi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. Mĩa ka'arana Saumu 'jawa— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²¹—A'eramũ jane 'awamũ 'ga amũ mogou Judas 'ga rekwawer ipe 'jau nũ, Jejuĩ 'ga mome'waramũ jarejepyri 'jau. Jarejepypewarera etee jane imogou. Awỹja te ako jane pype au 'jeteramũ? ²² Awỹja te wesak 'y pe Juã 'ga Jarejararete 'ga pymĩa rakue? Awỹja te 'ga jeupira wesak rai'i? 'Gã etee futat jane simogo amũ jarejepyri Jejuĩ 'ga mome'waramũ 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejuĩ 'ga ferapawera 'ga tomome'u jane pyri 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²³ A'eramũ 'gã mukũja 'gã mua. 'Ga amũ rera Jose Barsabas. Justo 'ga rer irũa. Ajepeja 'ga rera Matias. ²⁴ A'ere 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Kiapi'ni. Ene te 'ã erekwaap. Ejemifutara 'ga ekwaawukat oree. ²⁵ Judas 'ga ajejuka rai'i. A'ere 'ga 'agera oi ako tyweaw ipe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe. —Mõ 'ga te ore oromogo 'ga rekwawer ipe nũ?— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe.

²⁶ A'ere 'ga upe oporogytapaw ire ita'i 'jawewara momopoa 'upa. A'eramũ Matias 'ga remimogewagera katu 'gã ipyuka. A'eramũ 'gã Matias 'ga mogou Judas 'ga rekwawer ipe Jejuĩ 'ga mome'waramũ ojepyri nũ.

2

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua

¹ Pëtekosti 'jawa 'ara rupi 'gã jatyka 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa Jejuĩ 'ga remiayuwa 'gã nupe rakue. Pëtekosti 'jawa judeu 'gã jatykaawa rera.

² Poje ywytuu 'jawewara fua opo erujewi 'ua 'gã pyri 'og ywate pype 'gã nuwamũ. Ywag awi 'ua osou 'og ipe. A'ere 'ga 'Agesagea 'gã nupe ise re tata'i 'jawewara ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. Wenyfu'giramũ futat ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. ³ Nan Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua osou 'gã nupe rakue. Opyamuramũ 'ua 'gã nupe. ⁴ 'Ga 'Agesagea 'ua osou 'gã pype 'gã nerekwaramũ. 'Gã pype ose re 'gã je'ega mojopy'rau, 'gã moje'eg amuteeukaa. 'Gã nemikwaawe'ema 'gã je'ega apoukaa 'gã nupe. Naju'jawe rui 'gã je'egi. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã moje'egukaa.

⁵ Kwaiwete judeu 'gã 'ua ajatykau muku awi Jerusareg ipe rakue. Ajatykaaw are 'ut ma'e 'gã nanë ifu renupa nũ. Ifu renupara 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'gã najuejue etee. ⁶ Ifu renupawe 'gã

ajatykau ukupepe 'og ywate pyri oporesagamũ ee. Oporenuwaiwamũ 'gã imome'u are. Jejui 'ga remimonofera 'gã 'gã je'ega apou.

⁷ A'e renupawe enupara 'gã 'jau:

—Ma'eramũ 'gã janeje'egawe apou 'ũ? Garireja ywy pewara 'gã juejue nã'ã re'ã— 'jau 'gã ajaupe. ⁸—Janeje'eg imũ etee 'ã 'gã Jejui 'ga mome'ui janee— 'jau 'gã ajaupe. —'Auwara 'gã je'ega etee 'gã 'ã wapo jepi. A'ere 'gã 'awamũ kwe pewaramũ janeje'ega we iapoi. Kwe awi 'ã jane ruri. ⁹ Partia ywy awi jane mũ ruri. Ajepejamũ Media ywy awi. Ajepejamũ Elam ywy pewara. Ajepejamũ Mesopotami ywy pewara. Ajepejamũ Judeja ywy pewara. Ajepejamũ Kapatosi ywy pewara. Põtu ywy awi jane mũ ruri. Asia ywy pewarera jane mũ. ¹⁰ Frigia ywy awi, Pãfiria ywy awi, Egitu ywy awi jane mũ ruri. Ajepejamũ Libia ywy awi. Sirene 'jawa pyriwara poromũ. Ajepejamũ Roma pewara. ¹¹ Jane mũ judeua futat. Ajepejamũ judeue'ema 'gã futat. A'ere 'gã judeuramũ jane 'jawerimũ 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari. Kreta 'ypõ'õ awi amũ ruri. Ajepeja 'gã 'ua Arabia ywy awi. A'eramũ 'gã maran janeje'eg imũ oje'ega ki 'ei?— 'jau 'gã ajaupe 'gã je'ega renupa. —Janeje'eg imũ futat 'gã Jarejuwarete 'ga remiapofer esage mome'ui janee— 'jau 'gã ajaupe. —'Auwara 'gã je'ega etee 'gã 'ã wapo jepi. ¹² A'ere 'gã 'ã kwe pewara 'gã je'eg imũ Jejui 'ga mome'ui 'upa— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã wapyakau 'upa. A'eramũ 'gã amũ 'jau ajaupe:

—Maran te nũ 'wei?— 'jau 'gã ajaupe.

¹³ A'ere amumera 'gã nuerowiari futari. A'eramũ 'gã 'gã nerekoemãu etee 'upa.

—Kawĩajaiwa 'gã otykut 'upa. A'eramũ 'gã oje'ëran ekoeteramũ 'upa— 'jau etee 'gã ajaupe 'gã nerekoemãu.

Mytuna 'gã nupe Pedro 'ga 'eawet

¹⁴ A'eramũ aipo 'gã 'eramũ Pedro 'ga 'ua uẽma oporogytau 'gã nupe u'ama ukupepe. Ajepeja Jejui 'ga remimonofera 'gã netee futat 'ga 'ua oporogytau 'gã nupe, ajatyka ma'efera 'gã nupe.

—Jerusareg ipewaramũ, kwe awi 'ut ma'eferamũ nanẽ peapyaka je ree. “Kawĩajaiwa 'gã otykut 'upa”, pe'je ete 'ã oree. ¹⁵ Norereawyrywi ore. Nakwarawyruu'irãu rũi kawĩajaiwa 'wara 'gã kawĩajaiwa rykuri— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama. —“Maran te 'gã janeje'ega apoi?” pe'je 'ã pejejupa pejejaupe. A'eramũ je imome'wau pẽ nupe. ¹⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Jueu 'ga upe rakue:

¹⁷ “Anure nipo je mama'e teepaw enune Te'agesage muri imojypa pẽ nupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau.

—“A'eramũ nipo pẽna'yra 'gã pẽna'yra 'gã netee jeje'ega mome'wau ojeppyriwara 'gã nupe.

A'eramũ nipo je kunumũũ 'gã momayupa sawa'e 'gã netee.

¹⁸ Te'agesagea nipo je imua tejemiayuwa 'gã nupe. Kũima'e 'gã nupe, kũjãmera 'gã nupe nanẽ nũ. Mĩmera 'gã nupe nipo je imua.

A'eramũ nipo 'gã jeje'eg imũ etee futat je mome'wau kwe pewara 'gã nupe.

¹⁹ Tepãjẽa nipo je esaukaa 'gã nupe. 'Gã nemiesage'ema mama'ea nipo je esaukaa 'gã nupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau.

—“Ywag ipe, ywy pe nanē taesaukat 'jau nū. Wy, tata, tatasig. Mīmera taesaukat pē nupe 'jau.

²⁰ Kwara nipo je omoypytunaip. Jaya nipo je imowya. A'ere nipo pējararete 'ga ruri ojewya nū. Ae mojo'oka 'ga ruri. Ae werowiarāmū nipo 'ga 'jau:

Ere ejua 'au je pyri, 'jau nipo 'ga werowiaaramū ae upe.

A'ere nipo 'ga werowiare'ema 'gā nupe 'ga 'i:

Pēē naani. Naje rerowiari pejepe. A'eramū pēē mama'eukwaawa rapyaw ipe pejewau, 'jau nipo 'ga 'gā nupe.

²¹ Je katu'og ape 'jara 'gā etee te je akatu'ok. A'eramū je 'gā mogyau tejeypyri ajemogy ma'eramamū”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²² A'eramū Pedro 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Israeu juapyreramū peapyaka jeje'eg are. Jejui 'ga futat Janeruwarete 'ga remimurera. A'eramū ako Janeruwarete 'ga opājē resaukaa pē nupe ai'i. Pēnemiapoe'ema ako 'ga iapoukaa Jejui 'ga upe ai'i. Ojero'wu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mīmera 'gā ako 'ga ikatu'ogukaa 'ga upe ai'i, kwaiwete. A'e resakarera 'gā oporesagamū ee. A'ea 'ā pekwaap najuejue etee. Pē pype futat ako 'ga iapoi akou ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

²³—A'ere ako Janeruwarete 'ga wea'aramū 'ga mono are pē nupe ai'i. Wemifutar imū etee futat ako 'ga 'ga monou pē nupe ai'i, 'ga pyygukaa ako pē nupe ai'i. A'eramū pēē ako 'ga pyygukaa ia'wyre'ema 'gā nupe ai'i. A'eramū ako 'gā 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar are ai'i. Pēē futat ako 'ga jukaukaa 'gā nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

²⁴—Amanū futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi ete ai'i nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²⁵—Ymā te 'ā Davi 'ga ka'arana kwasiari inuga Jejui 'ga ree rakue— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

—“Akwaap je Tejararete 'ga. 'Ga 'ā ako je pyri.

Jejakwatawa katy 'ga rekoi. A'eramū je tekyjawe'em tekou.

²⁶ Teku'iramū etee tekou. Tepy'ata'waramū etee tekou. Temoferawa rapesaka nipo je te'yina.

A'eramū je teje'ega Jarejuwarete 'ga upe: Ene te 'ā eneresage jee, Kiapi'ni.

²⁷ Je manū re nerepoiri futari je wi. Jereumera neremonemukari.

Je 'ā eneremiayuwaretea futat. A'eramū ene je moferapa etee nū. Ene pyri nipo tewau ywag ipe.

²⁸ Ene 'ā ywaga piara ereesaukat jee. A'eramū je ene pyri tewau.

Jepy'ata'wa je ene ree tekou, 'jau je 'ga upe”,

'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama, Davi 'ga remikwasiarera mome'wau 'gā nupe u'ama.

²⁹ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Davi 'ga janeypya futat rakue. 'Ga je amome'u pē nupe. Ymā te 'ā Davi 'ga manūi rakue. A'ere 'gā 'ga monoi ita kwara pype rakue. Namukuu rūi futat ita kwara 'ūina rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

³⁰ —Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'ga Daviramũ rakue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe 'ga rekoramũ rakue. “Ene juapyrama mũ nipo 'wyrriaramũ ako ene 'jawe. Jeremimurama 'ga futat nipo 'ũina enerenawer ipe”, 'jau 'ga Davi 'ga upe rakue — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

³¹ —A'eramũ Davi 'ga ikwaapa, “Wemimurama 'ga nipo Janeruwarete 'ga omoferap ete nũ” 'e kwaapa rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ ka'arana kwasiaa inuga 'ga ree. “Janeruwarete 'ga nipo nopoiri futari wemimurera 'ga wi. 'Ga reumera monemukare'ema futat nipo”, 'jau Davi 'ga rakue — 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

³² —'Ga poromũ Janeruwarete 'ga omoferap rai'i. Jejui 'ga omoferap futat. Ore 'ga aruesak 'ga feraw ire ai'i. A'eramũ ore a'eramũ imome'wau pẽ nupe — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ³³ —A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferaw ire 'ga monou ywag ipe ojepyri ai'i. Peu 'ga ywag ipe 'ga monou imuapyka oyse katy. 'Ga 'jawe futat 'ga. A'eramũ 'ga 'ga muapyka oyse katy. A'eramũ futat 'ga U'agesage mua katu 'ga upe. Ojeupe 'Uwa 'ga imur ire 'ga imua ae upe nanẽ imojypa nũ. 'Ga 'Agesagea te 'ga amut oree. A'ea peenup poromũ — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. — Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue: “Anure nipo je Te'agesage monoi pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã rakue. A'eramũ 'ga 'awamũ futat imua oree. 'Agamũ pẽnemienuwamũ 'ga 'Agesagea iapoukaa oree — 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. ³⁴ —Davi 'ga nooi ywag ipe rakue. Nuapygi 'ga Jarejuwarete 'ga yse katy. A'etea 'ga e'i rakue:

“Ymã te Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Ere ejua eapyka 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. A'eramũ ene eapyka je yse katy.

³⁵ Anure tamỹi ene 'wyrriaramũ 'gã nupe 'jau, ene rerowiaara 'gã nupe 'jau.

Ene rerowiare'ema 'gã we futat te'i enee 'jau, koromũ futat 'wyrriararete 'ga, te'i enee 'jau', 'jau Janeruwarete 'ga Jejararete 'ga upe rakue”, 'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue. Jejui 'ga upe te 'ga 'i rakue — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

³⁶ —A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau: “Je te 'ã Jejui 'ga omono pẽ nupe. Jeremimurera futat 'ga”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'e 'ga poromũ pepokutuk, imonou, imu'ama 'ypeywar are 'ga manũawamũ. A'e 'ga Janeruwarete 'ga omogo Israeu juapyreramũ jane'wyrriaramũ — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'ea 'ã judeuramũ juejue pekwaap.

³⁷ A'e renupawe 'gã u'arasigamũ ajemogyau. 'Ga jukaawer are 'gã u'arasigamũ ajemogyau kwaiwete. A'eramũ 'gã 'jau Pedro 'ga upe 'ga pytuna 'gã netee:

—Maran te ore iapoi? Ma'ja te ore aruapo orojee, oro-jekatu'okawamũ?— 'jau 'gã 'gã nupe.

³⁸ —Pejetywer awi pepoit — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ga pejetywer awi pẽpoiriweramũ pẽ katu'oka. “Jejui 'ga rerowiaaramũ ore rekoi 'awamũ”, pe'je 'gã nupe. A'eramũ 'gã pẽ pymĩau 'y pe. A'eramũ pẽ pymĩ re Janeruwarete 'ga U'agesage mua pẽ nupe pẽnerekwaramũ — 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁹ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga janee rakue: “Pejetywer awi pẽpoiriweramũ je pẽ katu'ogi. Pẽ katu'og ire je Te'agesage monou pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa rakue — 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Aipo e'i 'ga pẽ nupe. Pẽnayt, tesirũmet,

wemimũ'êmet 'jau. Mĩmeramũ 'ga aipo 'ga 'i pẽ nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'eramũ 'ga 'awamũ u'eawer imũ futat U'agesage mua imojypa janee— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁴⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'gã mu'jau afuakaramũ etee futat aipoa morogyta are u'ama. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejejepe'au 'ga rerowiare'ema 'gã nui. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiare'ema monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi. Peo kasi 'gã newiri ne. Pẽẽ 'ã Jejui 'ga perowiat. “Je mogo ape ejemiayuwamũ”, 'jau ki pẽẽ 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴¹ Aipoa 'ga porogyta renupawe 'gã kwaiwete Pedro 'ga je'ega rerowiaa. Jejui 'ga nanẽ 'gã erowiaa ajemogyau nũ. Tres miu 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'gã nerawau ipymĩau 'y pe Jejui 'ga 'gã erowiara resaukaawamũ. ⁴² A'ere 'gã awau ajatykau Jejui 'ga remimonofera 'gã nee, 'gã porogyta are wapykau. A'eramũ futat 'gã ajemogyau Jejui 'ga rerowiaareteramũ. A'eramũ futat Jejui 'ga rerowiaaramũ opojejukaramũ ajuee. Ajamajatykau kumi 'wau. Jarejuwarete 'ga upe oporogytau nanẽ 'gã ajatykau nũ.

⁴³ Jejui 'ga remimonofera 'gã Janeruwarete 'ga pãjẽ rerekou. A'eramũ 'gã 'ga pãjẽ resaukaa 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'ga pãjẽ mũ, kwaiwete. A'eramũ a'e resakara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. ⁴⁴ Jejui 'ga rerowiaara 'gã juejue ajatykau ajemogyau. Ikaraemã ma'e 'gã okaraemã me'ega ka'aranũũ are. ⁴⁵ Iywy ma'e 'gã nanẽ oywy me'ega ka'aranũũ are nũ. A'ere 'gã ka'aranũũ rerua imojo'oka ajaupe. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gã nupe 'gã kwaiwete imojo'oka. Ta'yre'ema 'gã nupe 'gã imojo'oka inãinãĩ etee. ⁴⁶ Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau 'gã ajatykau ajemogyau peu. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ajatykau. Wog ipe nanẽ ajatykau ojemi'waa nanẽ nũ. Mani'oko'o'i 'wau Jejui 'ga manũawer are wea'aramũ ajemogyau. A'e pype opy'ata'waramũ ajemogyau.

⁴⁷ —Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa.

Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã miamũ oporomutaramũ 'ga rerowiaara 'gã nee ajemogyau.

Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiarukaa 'gã nupe. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe. A'eramũ 'gã ojemomytuna. Kwaiwete Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau ajuee.

3

Iteu ma'e 'ga

¹ Poje Pedro 'ga awau Juã 'ga retee Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwara jerewamũ 'gã awau. Aipo pe kwara kwawauwe 'e'e'emi 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oje'ega monou 'ga upe.

² A'e pe iteu ma'e 'ga 'ũina Jarejuwarete 'ga mogytaawa rokwar ipe. 'Okwar esage 'jaw ipe wapyka. A'e pe 'ga 'ũina. Iteu 'ga u'aa rakue. A'eramũ 'ga pytuna 'gã 'ga rerawau im'ũina 'okwar ipe ka'aranũũ are.

—Ka'aranũũ'ia pemut ape jee— 'jau 'ga 'ũina 'gã nupe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'e 'gã nupe.

A'eramũ amumera 'gã imonou 'ga upe.

³ Poje Pedro 'ga 'ua Juã 'ga retee. A'eramũ iteu ma'e 'ga 'gã nupe ka'aranũũ renũina nũ.

A'ere 'gã 'i etee 'ga upe:

4—Emã'ê ore ree kûi— 'jau etee 'gã 'ga upe.

5 A'erauwe iteu ma'e 'ga amã'jâu 'gã nee. “Ka'aranũña sipo 'gã amut jee pa”, 'jau 'ga ojeupe amã'jâu 'gã nee.

6-7 A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nitywi ka'aranũña ki 'ei. A'ere je mama'e esage apoi enee— 'jau etee Pedro 'ga iteu ma'e 'ga upe. —Jejui Kristu 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga 'ã ore mogo wekwawer ipe ai'i. A'eramũ je 'jau enee: Efu'am jui— 'jau 'ga 'ga upe.

8 A'erauwe futat Pedro 'ga 'ga popyyka 'ga mafu'ama. A'eramũ futat iteu ma'efera 'ga pyju'ã oywyrafenamũ. A'erauwe 'ga po 'ga pori awau wafukafukaita:

—Au'je katu pa, Ku'jywa 'ga je katu'ogi nũ— 'jau 'ga wafukafukaita awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã netee.

9-10 A'eramũ mytuna 'gã 'ga resaka.

—Kuu. Iteu ma'efera 'ga afu'am ra'e— 'jau 'ga resakara 'gã ajaupe.

Oporosagamũ 'ga ree, 'ga po 'ga po 'ga rekoramũ.

Pedro 'ga 'eawet

11 Amafu'am ire iteu ma'efera 'ga rekoi Pedro 'ga pir are. 'Ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'gã oi Juã 'ga retee. A'erauwe Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'efera 'gã 'êi awau 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe esaka, Sarumãu 'ga ma'e 'jawa 'wyr ipe awau esaka.

—Maran 'ga ako ra'e 'ũ? Najema'uma'uwi'i te 'ga afu'am are jepi a'i kûi— 'jau 'gã ajaupe, ma'upawe'eme 'ga mafu'amamũ.

A'eramũ

—Awýja 'ga mafu'ama ki 'ei?

—Pedro 'ga 'ga amafu'am kûi— 'jau 'gã ajaupe.

12 'Ga mafu'ama 'gã mopiryyita. A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga upe mama'e apoara 'ga te 'ga amafu'am nũ'ũ, Jejui 'ga nũ'ũ. Naore rûi 'ga aramafu'am. Noropãjê mũ rûi ore 'ga mafu'ami. Norojesageu rûi te 'ã ore 'ga mafu'ami. Jejui 'ga te 'ã 'ga mafu'amara te— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

13 A'erauwe 'gã ajemogyau etee oporosagamũ 'gã nee.

—Janeruwarete 'ga te ako wa'yra 'ga amut opoaawamũ ikue. 'Ga te 'ga amafu'am— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga omogo ipojeuwipyramũ. Jarejuwarete 'ga te 'ã jane sirowiat. Ymã we te 'ã janepyy 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari rakue. Na'awamue rûi futat te 'ã jane 'ga rerowiari. Ymã we futat te 'ã Abraão 'ga 'ga rerowiari rakue. Isaki, Jako. Mîmera 'gã 'ga rerowiaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ jane 'agamũ 'ga rerowiaa jarejemogyau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—Janeruwarete 'ga ako wa'yra 'ga mua janee ikue numiamũ. A'ere ako pêê futat pejukaikat 'ga ikue. A'eramũ ako pêê 'ga monou ekoete peje'wyrirara upe ikue, Piratu 'ga upe ijukaikaa ekoete ikue. 'Ga ako “Opoit je 'ga wi”, 'jau ikue numiamũ. A'ere ako pêê “Ere 'ga jukaikaa futat oree”, 'jau ako pêê ai'i. 14 Oporojuka ma'ea jẽmĩ ako pêê imuẽmukaa 'ga upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Oporojuka ma'ea te amunipo 'ã pejukaikat rakue. A'ere ako mama'e tywera apoare'ema 'ga jẽmĩ pejukaikat ikue. 'Ga Jarejuwarete 'ga remifutara etee te wapo. A'etea ako pêê 'ga jukaikaa ekoete ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, oporogytau u'ama. 15—'Ga te 'ã ae mogyara futat. A'ere ako pêê futat 'ga pejukaikat

ikue numiamũ. A'ere ako Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ. Ore futat 'ga moferaw ire 'ga resaka ai'i nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁶—'Ga pãjẽ mũ te ore 'agamũ 'ga mafu'ami. Naore rũi 'ga aramafu'am. Aruerowiat te 'ã ore 'ga. A'eramũ 'ga 'ga mafu'amukaa oree pẽ nowase— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe oporogytau.

¹⁷—Nepekwaawi nipo 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Nepekwaawi nipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga. Pẽ'wyria'ri 'gã nanẽ nokwaawi nũ. Ajee ako 'ga pejukaikat ekoete ikue, peje'wyriara upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, Jejui 'ga mome'wau.

¹⁸—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. A'e are 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. A'ere 'ga pyriwara 'gã 'ga rerekou tyweaete 'ga mayrũmũ”, 'jau 'ã 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Ajee 'ã 'ga je'egawer imũ etee futat 'ga rayrũnamũ amanũmũ janee. ¹⁹A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. “Jetywera epe'a je wi, ki Ku'jyp”, pe'je ki 'ga upe. Ojeupe peje'ega monorauwe, 'ga petywera tomoit pẽ nui 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁰—Petywera pẽ nui imoir ire 'ga opãjẽa tamut pẽ nupe 'jau. A'eramũ futat 'ga pẽ maku'iu pẽ mogyau. A'eramũ pejetywer awi pejepoia. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: “Teja'yra 'ga tomono 'gã nupe 'jau, 'gã katu'okawamũ 'jau”, 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga 'ã Jejui 'ga mua janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau.

²¹—Awamũ 'ga 'ũina ywag ipe, mama'e katu'okawa 'ara upe iwaẽma rapesaka 'ũina. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ, 'awa ywy pe nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ futat 'ga ruwa 'ga ywy katu'oka nipo nũ. A'eramũ futat ipyau 'jawe iapou nũ, ywy apou nũ. Saa'e ymã rakue. Nan futat iapou nũ, ikatu'oka nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

²² “Anure te nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri pẽ nupe, oje'ega mome'waramũ pẽ nupe.

Je 'jawerimũ futat 'ga 'ua pẽ nupe oje'ega, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wau pẽ nupe.

Sã'ã 'ga je mura. Nan futat nipo 'ga pẽpytuna 'ga amũ muri pẽ nupe oje'ẽma'eramũ.

²³ 'Ga nipo oje'ega renupare'ema 'gã omojo'ok wemiayuwa 'gã nui anure. A'eramũ nipo 'ga oje'ega renupare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

A'eramũ ki pẽẽ enupa etee 'ga je'ega”,

'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁴—Moisesi 'ga ra'ne akou oje'ega 'gã nupe rakue. A'ere Samueu 'ga oje'ega 'gã nupe nũ. A'ere 'gã newiriwarera 'gã 'gã nemimome'ufer imũ etee futat oporogytau 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã juejue. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga porogytai 'gã nupe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ 'ã 'gã ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eferupi te futat ajee 'ã Jejui 'ga manũi, 'Uwarete 'ga je'eg imũ etee futat— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁵—A'ere 'ã 'ga na'gã nupe etee rũi 'ga porogytai rakue. Pẽ nupe nanẽ nũ 'ga porogytai. “Enejuapyrama 'gã teje'ega anuwamũ jeresageramũ 'gã

nupe, najuejue etee futat”, 'jau 'ã Ku'jywa 'ga Abraão 'ga upe rakue. Pěě 'ã Abraão 'ga juapyrera. Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga porogytafera resageramũ pě nupe naně nũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁶ —Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga awamũ ojeupe mama'e apoara 'ga muri pě nupe ra'ne, wa'ya 'ga muri pě nupe ra'ne— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Mama'e esagea 'ga wapo pě nupe, mama'e tywer awi pě momoirukaawamũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

4

'Gã nee 'wyrriara 'gã mara'neawet

¹ 'Gã nupe Pedro 'ga oje'ega Juã 'ga retee 'gã nuwamũ 'gã amũ 'ua owaẽma 'gã nupe. Mainan, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã 'wyrriat, satuseu. Mĩmera 'gã 'ua owaẽma 'gã nupe 'gã je'egamũ.

² —Jeju 'ga ako amanũ ai'i— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —A'ere ako 'ga ferawĩ etee ai'i nũ. A'eramũ nipo jane nan tee futat jaremanũ re jareferapa etee futat 'ga 'jawerimũ. Jeju 'ga jewyramũ te nipo jane 'ẽi tywy awi jareferapa nũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

A'e renupawe aipo 'ut ma'efera 'gã amara'neramũ 'gã nee.

³ A'eramũ 'gã 'gã ppyka 'gã monou 'gã munepa moromunepawa pype. Kaaruweteramũ 'gã 'gã ppyka 'gã monou 'gã munepa moromunepawa pype. Peu etee futat 'gã osea 'upa. Peu futat 'gã aku'emamũ. ⁴ A'ere kwaiwete 'gã nenuparera 'gã Jeju 'ga rerowiari. 'Ga rerowiaara 'gã ojeme'yita. A'eramũ Jeju 'ga rerowiaara 'gã pytuna sĩku miu.

⁵ A'eramũ ai'iwe 'gã 'ua ajatykau Jerusareg ipe. Judeu 'gã 'wyrriari, 'gã nupe oje'ẽma'e, Moisesi 'ga je'eger are moromu'jat. Mĩmera 'gã 'ua ajatykau ajuee. ⁶ Anasi 'ga, mainana 'wyrriararete 'ga ajatykau 'gã nee. Kaifasi, ajepeja Juã, Aresãri, Anasi 'ga pytuna mũ. Mĩmera 'gã ajatykau ajuee.

⁷ A'eramũ 'gã moromunepawa pypewara 'gã, Jeju 'ga remimonofera 'gã nerurukaa jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je pejewau 'gã nerua 'au ore rowase— 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'gã nerua. A'ere ajatyka ma'efera 'gã oporonupa 'gã nupe iteu ma'efera 'ga ree.

—Maran te iteu ma'efera 'ga pemafu'am rai'i?— 'jau 'gã oporonupa ee Pedro 'ga upe Juã 'ga retee. —Ma'e pãjě mũ pěě 'ga mafu'ama rai'i ki 'ei? Aw'jja je'eg imũ rai'i ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁸ A'eramũ Pedro 'ga oje'ega 'gã nupe. Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga mogyjeukare'ema 'gã nui. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

⁹ —Maran te 'ga pemafu'am rai'i, pe'je 'ã oree. A'eramũ je imome'wau pě nupe. Mama'e tywera nipo ore aruapo rai'i? Naani nũ'ũ. Mama'e esagea te ore aruapo ai'i nũ'ũ. A'etea 'ã ore rerurukat ekoete pejepe ore moporogytaukaa pejejeupe ki 'ei. A'eramũ je imome'wau pě nupe— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

¹⁰ —Naoropãjě mũ rũi ore 'ga mafu'ami. Jeju Kristu 'ga te 'ã 'ga amafu'am. Nasare pe waranup ma'efera 'ga, pẽnemijukafera 'ga. Ako 'ga poromũ Janeruwarete 'ga omoferap ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. —'Ga te 'ga amafu'am opãjě mũ ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

11—A'etea ako pēē 'ga futare'ema ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri janee, jane katu'ogukaa ete 'ā. Sā'ā ae 'oga aporamū kwaiwete 'ywa rerura tupaa'mywmū. A'eramū 'ā ae 'ywa mū reroyrūmū. A'ere 'ā eroyrūmyrera jēmī 'yweteetea. A'eramū 'ā ae ijaramū, pea te futat pemono, ae 'i ajaupe. Nan tee futat 'ga 'i Jejui 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga amut janee. A'ere ako pēē peroyrū ete 'ga ai'i. “Nia'wyrī 'ga ra'e”, pe'je 'ga upe ikue. “Narafutari ore 'ga”, pe'je Jejui 'ga upe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere 'ā 'ga ruwa 'ga te 'ga futari. A'eramū 'ga 'ga mogou jane katu'okaramū etee nū. Afutare'em ire 'ā 'ga pē katu'oka etee 'ua nū— 'jau Pedro 'ga u'ama, 'gā nupe.

12—'Ga te 'i futat Janeruwarete 'ga amut janee. Nirūi futari 'ga. 'Ga te'i futat ae katu'oka akou. Janetywera pe'aara 'ga poromū 'ut janee— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gā nupe.

Pedro 'ga Juā 'ga retee oporogytau 'gā nupe. Iteu ma'efera mafu'amawera mome'wau 'gā nupe. ¹³ A'eramū ajatyka ma'e 'gā oporesagamū 'gā nee:

—Kuu. Maran te 'gā nokyjei oporogytau janee nū'ū? 'Gā te te 'ā nojemu'ei agawewi a'i kūi. A'etea te 'ā 'gā nojenosī imome'wau a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe.

—Naani nū'ū— 'jau ajepeja 'ga 'gā nupe. —Jejui 'ga rewiri ako ma'efera 'gā tee nū'ū. A'eramū 'gā a'eramū 'agamū ojenosōue'em jane wi— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁴ A'ere iteu ma'efera 'ga oi 'gā nupi. 'Gā nemimafu'amera 'ga oi 'gā nupi. A'eramū 'wyrīara 'gā 'ga resaka 'gā newiri 'ga rekoramū. A'eramū 'gā a'eramū oje'egarūme'em 'gā nupe: “Pē'me pēē”, 'jawe'em futat 'gā 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū peuwara 'gā amū oje'ega Pedro 'ga upe Juā 'ga retee:

—Pē'ē pejewau ore wi ra'ne. Peu pekwap ore wi ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ēi awau 'gā nui.

'Gā 'ē re 'gā oje'ega ajaupe:

¹⁶—Maran te jane 'gā nerekoī 'awamū?— 'jau 'gā ajaupe.

—Tee.

—Okwaapap te 'ā 'gā a'i kūi, 'auwara Jerusareg ipewara 'gā a'i kūi. A'eramū jane “i'me 'gā”, 'jawe'em futat 'gā nupe. Okwaapap te 'gā 'ā.

¹⁷ A'eramū jane, “Au'je Jejui 'ga mome'u mokwasi'o re”, sa'e 'gā nupe jareje'ega moywyräfena 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —“Ga mome'uu'jawamū ore pē monoi pē munewu'japa ne nū”, sa'e 'gā nupe jareje'ega moywyräfena 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁸ A'ere 'gā 'gā nenūina nū. A'erauwe Pedro 'ga 'ua Juā 'ga retee 'ua osou. A'erauwe 'gā 'jau 'gā nupe:

—Au'je ki 'awamū Jejui 'ga mome'u re. 'Ga mome'uu'jawamū ore pē munewi ne nū. Narafutareteetei futari ore 'ga mome'ua 'awamū— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁹ A'ere Pedro 'ga Juā 'ga retee 'gā je'egi etee 'gā nupe:

—Ma'ja te Janeruwarete 'ga afutat? Peje'eg are oreapyaka te 'ga afutat? Oje'eg are oreapyaka te ra'u 'ga afutat nū? Napeje'eg are rūi te 'ā ore apyakai. Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā ore aruenup— 'jau etee Pedro 'ga Juā 'ga retee 'gā nupe. ²⁰—Amanū ako Jejui 'ga ai'i numiamū. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū. A'eramū ore 'ga resaka ai'i. Oje'ega 'ga ore ai'i. A'eramū ore 'agamū 'ga resag ire te imome'wau

arakou pē nupe. Noropoirauweri futari ore 'awamū 'ga mome'u awi— 'jau etee Juā 'ga 'gā nupe.

²¹ Aipo 'gā 'eramū 'wyrriara 'gā oje'ega moywyradena 'gā nupe nū:

—“Au'je Jejui 'ga mome'u re”, aru'e ako ore pē nupe ko. 'Ga mome'uu'jawamū ore pē pyygi pē nupānupāu nū'ū — 'jau 'gā oje'ega moywyradena 'gā nupe.

'Gā nupe oje'ega moywyraden ire opoia 'gā nui. A'ere 'gā nanupāi 'gā. Okyje 'gā mytuna 'gā nui. A'eramū 'gā a'eramū opoia esage te 'gā nui. Iteu ma'efera resakara 'gā wejue 'upa Jarejuwarete 'ga muorypa ee:

—Ene te 'ā eneresage oree. Ene te ako iteu ma'efera 'ga eremafu'am ai'i— 'jau 'gā 'ga upe 'ga muorypa ee 'upa.

²² Nakunumī arūi te 'ā iteu ma'efera 'ga. Sawa'ea te 'ā iteu ma'efera 'ga. Kwarēta kwara te 'ā 'ga amu'at.

Jarejuwarete 'ga upe 'gā 'eawet

²³ Ojewi 'gā poir ire Pedro 'ga Juā 'ga retee ojewya awau opytuna 'gā pyri. A'eramū 'gā opytuna 'gā nupe werekwawera mome'wau:

—Ekoay mainana 'wyrriara 'ga oje'ega moywyradena oree ai'i. “Au'je ki Jejui 'ga mome'u re”, e'i 'gā oree. “Ga mome'uu'jawamū ore pē pyygi pē nupānupāu ne”, e'i 'gā oree ai'i— 'jau Pedro 'ga mainana 'wyrriara 'gā 'eawera mome'wau ajaupe.

²⁴ Aipo Pedro 'ga imome'upaw ire 'gā oje'ega monou 'upa Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa.

—Ene te 'ā ore'wyrriararetea, ki Ku'jyp— 'jau 'gā 'upa 'ga upe. —Ene te 'ā mama'ea ereapo oree rakue. 'Y, ywy, ywak. Mīmera 'ā ereapo oree rakue, ipypewara reewe rakue. Ore nanē 'ā ene iapou rakue nū. Ene te 'ā Oreruwaretea— 'jau 'gā oje'ega monou 'ga upe 'upa 'ga muorypa.

²⁵ —Ymā te 'ā ka'arana erekwasiarukat oreypy 'ga upe rakue, Davi 'ga upe rakue, ejeupe mama'e apoara 'ga upe rakue— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Ene'agesagea oje'ega 'ga upe rakue, 'ga mu'akwaapa rakue. A'eramū 'ga eneje'ega kwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe 'upa.

—Aipo 'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue:

“Ma'eramū te judeue'ema 'gā mara'neramū etee ajemogyau?

Ma'eramū te 'gā mama'e tywer are etee 'gā nea'aramū ajemogyau?

²⁶ 'Wyrriararete 'gā ajatykau 'wyrriari 'gā netee aparuwajaa ene ree eneremimurera 'ga ree nanē nū”,

'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gā 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

²⁷ —Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiari inuga oree rakue— 'jau 'gā 'ga upe. —'Ga remikwasiarer imū etee futat kwaiwete 'gā jatykai enera'yra 'ga ree. Enera'yra 'ga ree 'gā mara'neramū. A'eramū 'gā ajatykau 'ga ree. “Sijuka 'ga”, 'jau 'gā ajaupe. Erote, Pōsiu Piratu. Mīmera 'gā judeu 'gā werajatyka judeue'ema 'gā netee enera'yra 'ga ree. Nokoi agawewi 'ga tesirūgatu. A'etea 'gā ajatykau 'ga ree 'ga rerekou tyweate — 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Eneremimurera 'ga ree 'gā jatykai. Ene futat 'ā 'ga erepyyrū oree rakue, ore katu'okawamū rakue. A'e 'ga ree ako 'gā jatykai kwaiwete ai'i— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

²⁸ —Davi 'ga remikwasiarer imū etee futat 'gā iapoi. Ene te 'ā pājērete. Nitywi 'ā 'ga amū ene jawe. A'etea 'ā ene eja'yra 'ga jukaukaa ako 'gā nupe ai'i. Eneremifutar imū etee futat 'gā iapoi— 'jau 'gā oje'ega

monou 'ga upe. —Nan futat te 'ã erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

²⁹ —Eapyaka ki 'gã je'egay are e'ÿina, ki Ku'jyp. Imara'ne 'gã ore ree. A'eramũ ene E'agesage mua oree, ore mogyaukare'ema 'gã nui. Eje'ega mome'waukaa oree 'gã nui ore mojenosõukare'ema futat— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ³⁰ —Epãjêa emut oree, Kiapi'ni. Oreremiapoe'ema eapoukat oree. Ojero'wu ma'e 'gã ekatu'ogukat oree. A'eramũ nipo tesirũmera 'gã oporesagamũ ajemogyau ee — 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Esage ma'e 'ga futat enera'yra 'ga. Ipojeuwipyra 'ga futat. 'Ga je'eg imũ futat toroo 'gã katu'oka arakou 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'gã 'ga upe, oje'ega monou 'upa.

³¹ Ojeupe 'gã je'ëmaw ire 'ga 'oga motomoga 'gã nupe, opãjê resaukaa 'gã nupe. A'eramũ futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã nerekou. A'eramũ futat 'gã ojenosõue'em Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau awau ajemogyau.

Okaraemã me'egawet

³²⁻³⁵ Jeju 'ga remimonofera 'gã 'ga manũawera mome'wau akou 'gã nupe:

—Amanũ ako Janejararete 'ga ai'i numiamũ, Jeju 'ga ai'i numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ— 'jau 'gã akou imome'wau ojepyriwara 'gã nupe.

A'eramũ Ku'jywa 'ga opãjê monou wa'yra 'ga rerowiaara 'gã nupe. 'Ga nanê futat akou 'gã newiri nũ. A'eramũ Ku'jywa 'ga ojejukau wa'yra 'ga rerowiaara 'gã nee.

Nitywi'i futari “peapo awi mama'ea mũ nan” 'gã nupe 'jara 'gã. Aju'jaju'jawe futat 'gã wea'aramũ mama'e apo are. Nitywi'i futari mama'e mimara 'gã. Mama'ea 'gã imua pãwê etee futat ajaupe. Ka'aranũa 'gã erua Jeju 'ga remimonofera 'gã nupe. A'eramũ 'gã ka'aranũũ mojo'oka etee futat 'gã nupe. Ika'aranũũe'ema 'gã nupe nanê imonou nũ. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gã nupe kwaiwete imonou. Ta'yre'ema 'gã nupe imonou inãinãni'ĩ etee. Mama'e muawamũ 'gã imonou 'gã nupe. Ýwy jara 'gã ywy me'ega amumera 'gã nupe. 'Oga jara 'gã nanê woga me'ega ka'aranũũ are nũ. A'e repyfera 'gã erua Jeju 'ga remimonofera 'gã nupe ajaupe imojo'ogipyramũ. A'eramũ ikaraemãe'ema 'gã amũ akowe'em futat 'gã pype rakue.

³⁶⁻³⁷ Jose 'ga nanê oywy me'ega nũ. A'eramũ 'ga oywy repyfera rerua imonou Jeju 'ga remimonofera 'gã nupe. Jose 'ga u'at 'ypõ'õũũ pype rakue. Sipiri 'jau 'gã aipo 'ypõ'õũũ upe. Levi 'ga juapyrera poromũ. Aipo Jose 'ga rera mukũ. Panapea 'ga rer irũa. Jeju 'ga remimonofera 'gã Panape nuga 'ga ree. Aemaku'iara 'ga. A'eramũ 'gã poromũ inuga 'ga ree.

5

Ananiasi 'ga Safira ãẽ retee

¹ Anure 'ga amũ nanê oywy me'ega nũ. 'Ga rera Ananiasi. 'Ga remireko ãẽ rera Safira. Ananiasi 'ga oywy me'ega. A'ere 'ga ka'aranũũ mojo'ogi ojeupe.

² —Simim ape jarejee 'jau— 'jau 'ga wemireko ãẽ upe. —A'ere soo jare'meramũ 'gã nupe 'jau. “Koromũ etee orewy repyfera”, sa'e 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga wemireko ãẽ upe.

A'eramũ Ananiasi 'ga awau o'meramũ Pedro 'ga upe:

—Koromũ etee futat ka'aranũa jeywy repyfera— 'jau futatee 'ga awau Pedro 'ga upe.

³ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene mama'eukwaawa 'wyrara je'ega renupa 'ũ? Ma'eramũ te ene'me Jarejuwarete 'ga upe ra'e? Ywy repyfera eremim ape ejeupe. A'ere 'ã ene'me ejua. ⁴ Enema'ea futat ywya. A'eramũ ime'eg ire enema'ea futat epyfera. Ma'eramũ ene e'me ekoeteramũ ejua jee 'ũ? A'ere naje upe rũi ene'me. Jarejuwarete 'ga upe te ene'me— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁵ Aipo ojeupe 'eramũ 'ga u'aa tii too awau amanũmũ. A'eramũ 'gã “o'me re Ananiasi 'ga manũi” 'e renupara 'gã okyjau ajemogyau. ⁶ A'eramũ kunumũũ 'gã 'ga auwana taity pyu, 'ga rerawau inuga ita kwara pype.

⁷ A'eramũ kaaruwamũ 'ga remireko eẽ 'ua owaẽma Pedro 'ga upe. Nokwaawi eẽ omena 'ga manũa. ⁸ A'eramũ Pedro 'ga 'jau eẽ upe:

—A'jea futat te koromũ etee futat ka'aranũa rai'i?— 'jau 'ga eẽ upe.

—A'jea futat kweramũ etee futat ai'i— 'jau eẽ 'ga upe.

⁹ A'eramũ Pedro 'ga 'jau eẽ upe:

—Ma'eramũ te pẽ'me Jarejuwarete 'ga upe? Nepekwaawi sipo “Janeruwarete 'ga ae'mea okwaap” 'ea? Kweramũ futat enemena ita kwara pype erawarera 'gã nuri. A'eramũ 'gã 'awamũ ene nanẽ ene rerawau nũ— 'jau Pedro 'ga eẽ upe.

¹⁰ Aipo ojeupe 'eramũ eẽ amanũmũ u'aa Pedro 'ga rowase nũ. A'erauwe kunumũũ 'gã 'ua osou nũ. Irãã'ã eẽ reumera etee tuwamũ nũ. A'eramũ 'gã eẽ rerawau inuga eẽ mena ywyrri pe.

A'eramũ 'gã nera okwasi'wau.

—Ananiasi 'ga i'me Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga amanũmũ u'aa Pedro 'ga rowase. A'ere 'ga remirekofera eẽ nanẽ amanũmũ o'me are nũ— 'jau 'gã imokwasi'wau.

¹¹ A'erauwe 'gã ajemogyau okyjau najuejue etee futat. Jeju 'ga rerowiaara 'gã, tesirũmera 'gã taetu okyjau.

—Kuu. Peenup te rai'i? “O'me re 'ga manũi” 'ea rai'i? Noje'eg ekoetei ae Jarejuwarete 'ga upe! Ni'mea'uweri ae 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

Aeremiapoe'ema apoawet

¹² A'eramũ taetu Jeju 'ga remimonofera 'gã Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã nemiapoe'ema apoukaa 'gã nupe. Ojero'wu ma'e katu'ogukaa 'gã nupe. Opãjẽ resaukaa werowiare'ema 'gã nupe. A'eramũ 'gã oporesagamũ ajemogyau ee.

Jeju 'ga rerowiaara 'gã ako ajatykau 'ogeikwara pakuja 'wyrripe, Sarumãu 'ga ma'e 'jawa 'wyrripe jepi. Amaraka'aga 'gã Jarejuwarete 'ga upe, oje'ega 'gã imonou 'ga upe 'jau. ¹³ Amumera 'gã oje'ariwaramũ Jeju 'ga rerowiaara 'gã nee numiamũ. A'ere 'gã kyjei etee 'wyrara 'gã nui.

—Esage futat Jeju 'ga rerowiaara numiamũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere 'wyrara 'gã nui 'gã kyjea ete 'gã nomoje'arukari Jeju 'ga rerowiaara 'gã nee.

¹⁴ A'ere amumera 'gã nokyjei futari. A'eramũ 'gã etee Jeju 'ga rerowiaa. Kũjã nanẽ nũ. A'eramũ futat 'gã ojemomytuna kwaiwete ajemogyau, Jeju 'ga rerowiamũ. ¹⁵ A'eramũ Jeju 'ga remimonofera 'gã nemikatu'ogera resakarera 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua imajatykau. 'Gã nerua inuga pe yse pe pinosiga pype. A'eramũ Pedro 'ga kwawamũ 'ga

'aga okwapa ojero'wu ma'e 'gã 'arimũ. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Pedro 'ga rerekou. A'eramũ 'gã 'arimũ Pedro 'ga 'aga kwawamũ Janeruwarete 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oka. ¹⁶ A'eramũ Jerusareg pytepyter ipe katu 'gã nerua ima-jatykau mama'eukwaawa rerekwara 'gã netee. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'ogukaapap Pedro 'ga upe.

Jejui 'ga remimonofera 'gã nereko tyweawet

¹⁷ A'eramũ mainana 'wyriararete 'ga amara'neramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã nee.

—Ojerowiarukapap futat nipo 'ã 'gã 'gã nupe— 'jau 'ga opytuna 'gã nupe.

A'eramũ 'ga a'eramũ amara'neramũ 'gã nee. 'Ga pytuna 'gã, satuseu 'gã nanẽ amara'neramũ 'gã nee nũ.

¹⁸ A'eramũ 'ga 'gã pyygukaa 'gã munewukaa moromunepawa pype. Oje'wyrarete pyteripewara pype 'gã nerawau imunewukaa.

¹⁹ A'ere ppytunimũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amũ muri 'okwara rawopytymo'woka 'gã nupe. A'erauwe 'ga 'gã nenũ'jãu 'gã nerawau jui.

²⁰ —Pe'je pejewau peu Ku'jywa 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau ywagipewara 'ga Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

Aipo 'gã nupe 'epaw ire ywagipewara 'ga awau ojewya ywag ipe nũ. A'erauwe 'gã 'ga mojerowiaa.

²¹ Ai'iwetetewe Jejui 'ga remimonofera 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. A'ere mainana 'wyriararete 'ga nokwaawi. A'eramũ 'gã ojeupe oje'ẽma'e 'gã majatykau. A'ere 'gã 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'gã nerua. Saporogyta 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe.

²² A'erauwe jefaruu 'gã awau moromunepaw ipe, iawopytymo'woka. A'ere 'gã nitywi. Ojeawopytym agawewi futat. A'etea 'gã nitywi. 'Gã nesage'emawe 'gã awau ojewya imome'wau mainana 'wyriara 'ga upe nũ.

²³ —Nitywi etee 'gã ki 'ei. Û'ẽ 'gã na'e ki 'ei. Peu agawewi futat iaarana 'ga rekoi. A'etea 'gã nitywi etee. Marupi katu nipo 'gã 'ẽi ra'e? Ojeawopytym agawewi futat. A'etea nipo marupi katu ù'ẽ ra'e— 'jau 'gã imome'wau mainana 'wyriara 'ga upe.

²⁴ Aipo ojeupe 'eramũ mainana 'wyriara 'gã okyjau jefaruunana 'gã 'wyria'ri retee. Ajemogymogyau etee worekorekou ekoete etee futat. 'Gã ikwaawe'ema 'gã nerekou.

²⁵ Aipo 'gã 'eramũ kũima'e 'ga amũ 'ua imome'wau 'gã nupe:

—Pẽnemimunewera 'gã ako oo Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype ojepyriwara 'gã mu'jau ko— 'jau 'ga 'ua imome'wau 'gã nupe.

²⁶ A'erauwe jefaruu 'gã 'wyriara 'ga jefaruu 'gã nerooi peu Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'gã nerua nũ. A'ere 'gã nuerekoi 'gã tesirũgatu. Okyje 'gã tesirũmera 'gã nui.

—Werowiat 'gã 'gã. 'Gã nupãnamũ 'gã jane apisi ita pyu ne— 'jau 'wyriara 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'gã nerekou esage etee. ²⁷ A'eramũ 'gã 'gã nerawau oje'ẽma'e 'gã nupe nũ. A'eramũ mainana 'wyriara 'ga 'jau 'gã nupe:

28 —Maran ajee ore 'i pē nupe rai'i? “Au'je ki 'ga mome'u re”, ore 'i pē nupe rai'i 'ū. 'Ga rera 'ā pemokwasi'o pejemogyau amunawa pype— 'jau mainana 'wyriara 'ga Jejui 'ga remimogera 'gā nupe. —Pemokwasi'o 'ā 'ga rera amunawa pype. Jerusarege ipe taetu 'ā kwaiwete 'ga rera— 'jau mainana 'wyriara 'ga 'gā nupe, oje'ega moywyrafena 'gā nupe. —Ore kwa pejepe 'ga juka are. “Pēē futat ako 'ga pejukaikat ai'i”, 'jau 'ā pēē ore— 'jau mainana 'wyriara 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

29 A'eramū Pedro 'ga nanē oje'ega jupe nū:

—Peje'ega nipo ore aruenup ki sa? Naani. Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā ore aruenup. Ma'eramū 'ā ore Jejui 'ga mome'ui arakou 'gā nupe — 'jau 'gā mainana 'wyriara 'ga upe. —Pēē futat ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are, 'ga jukaikat 'gā nupe ai'i. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū— 'jau Pedro 'ga mainana 'gā nupe. 30 —Ymā we te ako jane Jarejuwarete 'ga rerowiari ikue. 'Ga futat ako Jejui 'ga moferapa ai'i. 31 Jane katu'okawamū 'ga 'ā akou 'awamū. Ita kwar awi omoferaw ire 'ga 'ā akou ae katu'okaramū— 'jau 'ga mainana 'gā nupe. —Israeu juapyreramū jane'wyriaramū nanē 'ga 'ā akou nū. Janeruwarete 'ga te 'ā 'ga omogo oje'jawe. 'Ga te 'ā 'ga wapo jane katu'okawamū— 'jau Pedro 'ga mainana 'gā nupe.

—Judeua 'ā pēē, pejetywer awi pē poira Janeruwarete 'ga afutat. Ma'eramū 'ā 'ga 'ga mafu'ami ita kwar awi jane katu'okawamū. Otywer awi aepoiriweramū 'ga ipe'ai jane wi. 32 Ore 'ā Jejui 'ga manūawera aruesak. 'Ga feraw ire nanē ore 'ga resaka ai'i nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. —A'eramū 'ā ore a'eramū 'ga mome'wau arakou pē nupe. Noropoiru'uwere ore 'ga mome'u awi. Janeruwarete 'ga 'Agesegea nanē Jejui 'ga kwaapa nū. Oje'ega renupara 'gā nupe Janeruwarete 'ga U'agesage mua. Ma'eramū 'ā ore 'ga mome'ui arakou— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

33 Aipo Pedro 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'gā nee.

—Aruapisi ore pēē. Nanamū aipo pe'je ore— 'jau 'gā 'gā nupe.

34 Aipo 'eramū 'ga amū afu'ama oje'ega opytuna 'gā nupe. Fariseu 'ga, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga, kūima'eeteetea 'ga. Gamarieua 'ga rera. 'Ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Peroo 'gā ukupepe ore wi ra'ne. Toroporogyta ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'gā nerawau enū'jāu 'gā nui. 35 'Gā neroo enū'ē re 'ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Peje'agu ki 'gā nui. Peapisia'ne kasi 'gā ne. 36 'Awamueu ako kūima'e 'ga amū 'ua 'gā nupe ai'i. Teutasi 'jara 'ga ako. “Awamū je rekoi 'wyriaramū pē nupe”, 'jau ako 'ga 'gā nupe ai'i. A'erauwe ako 'gā ajatykau 'ga ree kwaiwete. 400 'gā ako ajatykau 'ga ree rai'i. 'Ga remiayuwamū 'ga ree 'gā jatykaramū ako jefaruu 'gā 'ga jukau ai'i. A'erauwe futat 'ga juka re 'ga remiayuwera 'gā okwasi'wau pap ajai. Too.

37 —Aipo 'ga juka re 'ga amū 'ua nū. Judas 'ga 'ua nū. Garireja ywy pewarera 'ga. 'Wyriara ae mojopyrūkaawa rupi 'ga 'ua 'gā nupe. A'erauwe 'gā jatykai 'ga ree nū. A'ere nānēwējēmī futat 'gā 'ga jukai. A'erauwe ako 'ga remiayuwera 'gā okwasi'wau ajai ai'i nū.

38 —Awamū ako 'ga amū 'ua janee ai'i nū, Jejui 'ga ai'i nū. A'ere ako 'gā 'ga jukai etee ai'i nū. A'eramū jane 'ga remiayuwera 'gā kwasi'o rapesaka ra'ne. Ikwasi'oe'emamū jane “A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga ma'ea ra'e”,

sa'e 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁹—'Ga remiayuwera kwasi'oe'emamũ nipo Jarejuwarete 'ga we futat peowajat. A'eramũ pëë 'gã apisawa'ne'em— 'jau Gamarieu 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã erowiari.

—A'jea futat nipo— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee siapesak ra'ne— 'jau mainana 'wyrriara 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ A'ere 'gã Jeju 'ga remimonofera 'gã mogei nũ 'gã nupãnupãnupãu.

—Au'je ki Jeju 'ga mome'u re pejejeko re 'gã nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'ere 'ga opoia 'gã nui, 'gã nupã re.

⁴¹ Onupã re 'gã ù'jãu mainana rog awi. Aku'iramũ etee awau.

—Janeruwarete 'ga te 'ã iku'i 'ũina jane ree— 'jau etee 'gã ajaupe. —'Ga ra'yra 'ga te jane 'ã sirowiat. A'e are te 'ã 'gã jane nupãi. Namama'e tywera apo are rũi te 'gã 'ã jane nupãi. Jeju 'ga rerowiamũ te 'gã jane nupãi— 'jau 'gã ajaupe aku'iramũ etee.

⁴² A'eramũ taetu 'gã ojero'waro'wau etee futat ajemogyau Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou imome'wau 'gã nupe.

—Jeju 'ga jane katu'okara. Janeruwarete 'ga ako 'ga amut jane katu'okaramũ ikue— 'jau 'gã 'gã nupe imome'wau.

'Gã nog ipe nanë awau imome'wau 'gã nupe nũ.

—Jeju 'ga jane katu'okara. 'Ga te ako Janeruwarete 'ga amut jane ikue, jane katu'okaramũ ikue. Ma'eramũ 'ga 'ã ae katu'ogi akou— 'jau 'gã ajemogyau imome'wau 'gã nupe.

6

Majawera 'gã nupe mama'e monoat

¹ Anure Jeju 'ga rerowiaara 'gã awau ajemogyau ojeme'yita, kwaiwete. Judeu 'gã juejue. A'ere 'gã amũ grego je'ega apoi. Amumera 'gã epyreu je'ega apou. A'eramũ grego je'ega apoara 'gã amara'neramũ epyreu je'ega apoara 'gã nee.

—Nepemojo'og esagei 'ã majawera 'gã nupe kumia. Pejepyntuna imen manũ ma'e 'gã nupe ete 'ã kumia kwaiwete pemono. A'ere 'ã orepyntuna majawera 'gã nupe kumi tuwyre'ria etee pemono— 'jau 'gã ajaupe, amara'neramũ ajuee.

² A'eramũ Jeju 'ga remimonofera 'gã 'gã majatykau.

—Ore noromojopypea'uweri Jeju 'ga mome'ua. Nia'wyrri 'ga mome'u awi ore paira. ³ A'eramũ pëë futat 'gã amũ nesaka. Sete 'gã pemogy kumia majawera 'gã nupe imonoaramũ. Ore noropaira'uweri Jeju 'ga mome'u awi. 'Ga mome'wara te 'ã ore. A'eramũ pëë futat 'gã amũ mũ'jãu imua pejewe— 'jau Jeju 'ga remimonofera 'ga amũ u'ama 'gã nupe. —Esage ma'e 'gã etee. I'akwaap ma'e 'gã etee futat ki pemono imũ'jãu 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwara 'gã etee ki pemũ'ë imonou kumia 'gã nupe imonoaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ —A'eramũ ore oropoire'ema Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u awi. Jarejuwarete 'ga upe oroporogyta awi nanë oropoire'ema nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ —A'jea futat. A'jea futat te 'ã 'ga je'ega resageramũ— 'jau 'gã ajaupe. —Ko ajee ore 'gã amũ muri etee imogyau, majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ. Pëë 'ã 'ga je'ega mome'wara te. A'eramũ ore 'gã amũ mua te imogyau majawera upe kumi monoawamũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'ga 'gã amũ muri 'gã mogyau majawera upe kumi monoawamũ. 'Gã nemipyurũ 'gã nera Estevão, Filipe, Prokaro, Nikanu, Timõu, Pamenasi, Nikorau. Poromũ 'gã nemipyurũmera 'gã nera. 'Gã 'gã imonou imogyau majawer are ojejuka ma'eramũ.

Jarejuwarete 'ga Estevão 'ga erowiar wyyapiau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou nũ.

Nikorau 'ga najudeu arũi. A'ere 'ga Janeruwarete 'ga rerowiari judeu 'jawe. Åtioki pewarera 'ga Nikorauramũ.

⁶ 'Gã mũ'ẽ re 'gã 'gã nerawau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

—Koromũ ore 'gã muri majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ ai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

—A'jea. Nanuara futat esage. Au'jete 'gã pemut rai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã je'egi Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Koromũ 'gã 'gã muri majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ rai'i. Ejejuka ki 'gã nee. Esag iki 'gã kumi monoa majawera upe. Emu'akwaap 'gã— 'jau 'gã oje'ega Ku'jywa 'ga upe.

'Ga upe 'epaw ire 'gã opo monou 'gã apyte'rarimũ.

—Awamũ majawera 'gã nee ojejuka ma'ea pẽẽ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã kumi monoaramũ ajemogyau majawera 'gã nupe.

⁷ A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gã nupe. Kwaiwete amunawa pypiarũpiaruga. A'eramũ Jerusareg ipewara 'gã nanẽ Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Mainana 'gã amũ nanẽ 'ga rerowiaa 'gã pyri nũ.

Estevão 'ga pyykawet

⁸ Estevão 'ga ako esage ma'ea. A'eramũ Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'ga ree. A'eramũ Janeruwarete 'ga opãjẽ mua 'ga upe, 'ga remiapoe'ema apoukaa 'ga upe. A'eramũ esakarera 'gã oporesagamũ ee ajemogyau.

⁹ A'ere 'gã amũ nuerowiari Estevão 'ga. Aipo 'gã judeua futat numi-amũ. Sirene pewaret, Aresãri pewaret. Mĩmer awi 'gã nuri rakue. 'Gã jatykaawa rera “noporowykyu'jawi 'gã amuarera 'gã nupe” 'ea. Aipo 'gã ojemajatykau Sirisia wyy pewarera 'gã nee, Asia wyy pewarera 'gã netee. A'eramũ 'gã Estevão 'ga mueu. ¹⁰ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea te Estevão 'ga mu'akwaawi 'ga mogou. A'eramũ 'gã a'eramũ wejue oje'egawarũnamũ futat 'gã nupe.

¹¹ A'eramũ 'gã 'gã amũ mepyau Estevão 'ga je'ẽwu'jagawamũ.

—Koa kũima'e 'ga nia'wyrĩ. Jarejuwarete 'ga 'ga akurap akou. Moisesi 'ga nanẽ 'ga ikurapa nũ. Ore 'ga 'eawera aruenup— 'jau 'gã o'meramũ 'gã nupe.

¹² Nan etee 'gã 'gã mamara'neu Estevão 'ga ree. 'Wyrĩari, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã 'gã amamara'neukat Estevão 'ga ree. A'eramũ 'gã Estevão 'ga pyyka erawau oje'ẽma'e 'gã nupe. A'erauwe i'me ma'e 'gã nuri osou oje'ega 'wyrĩara upe.

¹³⁻¹⁴—A'jea futat 'ga 'ga kurawi akou. “Nia'wyrĩ ako Janeruwarete 'ga mogytaawa ra'e”, e'i 'ga ore akou ai'i. “Moisesi 'ga taetu ako o'meramũ akou ikue, oporogytau 'me akou ikue”, e'i 'ga ore akou. “Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga nipo 'ã Jarejuwarete 'ga mogytaawa omateepap”, e'i Estevão 'ga ore ai'i— 'jau futatee i'me ma'e 'gã 'wyrĩara upe. —“Moisesi 'ga je'ega nanẽ simojopy'rupap 'jau nũ”, 'jau 'ga ore— 'jau futatee 'gã 'gã nupe o'meramũ, Estevão 'ga je'ẽwu'jaga.

¹⁵ Aipo 'eramũ ajatyka ma'e 'gã amã'jãu Estevão 'ga reakwar are.

—Kuu. Maran te 'ga reakwara nũ'ũ. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga reakwara 'jawe futat 'ga jã'nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

'Ga reakwara renyfuga resakawe ajatyka ma'e 'gã oporesagamũ etee 'ga ree 'upa.

7

Estevão 'ga 'eawet

¹ A'eramũ mainana 'wyrirarete 'ga 'jau Estevão 'ga upe.

—A'jea futat nipo ajee ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

² A'erauwe Estevão 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Peapyaka jeje'eg are— 'jau 'ga mainana 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ã esage janee nũ'ũ. Ymã te 'ga jesaukari janyepy upe rakue, Abraão 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —Mesopotami ywy pe Abraão 'ga rekoramũ Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue: ³ “Kwe pe ekwap epytuna 'gã nui ajepeja ywy pe. Jeremiesaukaram ipe ekwap”, 'jau 'ga 'ga upe rakue, 'ga muẽma 'ga pytuna 'gã nui rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe. ⁴—Kautei 'jawa ywy awi Abraão 'ga awau akou kwe pe. Awau owaẽma Rarã 'jawa amunaw ipe. Peu 'ga opytawaipa. Peu futat 'ga ruwa amanũmũ 'ga wi rakue. A'ere 'ga ruwa manũ re Janeruwarete 'ga 'ga rerawau 'ga pytuna 'gã netee futat 'ga rerua erowaẽma Kanaã 'jaw ipe rakue. 'Agamũ 'ã jarejomogyau 'ga reruawer ipe etee futat— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵ —NaAbraão 'ga upe etee rui 'ga ywya muri rakue. 'Ga juapyrera 'gã nupe nanẽ 'ga ywya muretei rakue. Aipo 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe: “Ene manũ re enejuapyrera 'gã ajemogyau ipype”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. Nata'yri we agawewi Abraão 'ga aiporamũ rakue. A'etea Janeruwarete 'ga e'i poromũ 'ga upe. ⁶ “A'ere nipo enejuapyra 'gã nekoï tapy'yi amutee ywy pe oporowykyau jupe”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. “A'eramũ nipo ywy jara 'gã 'gã mogyau wemifajamũ, 'gã moporowykyau ojeupe. A'ere nipo 'gã nomepyi 'gã. A'eramũ nipo 'gã 'gã nerekou tyweaete. Kwaturu sêtu kwara mũ rupi nipo enejuapyrera 'gã ajemogyau oporowykyau jupe”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe— 'jau Estevão 'ga u'ama 'gã nupe.

⁷ —“Anure te nipo je enejuapyrera 'gã nereko tywearera 'gã nereko tyweretei”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. “Anure te nipo enejuapyrera 'gã nuri ojewya 'au je muorypa”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue — 'jau Estevão 'ga u'ama 'gã nupe, oypy 'gã nekwawera mome'wau u'ama 'gã nupe.

⁸ —Aipo 'e re Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue nũ: “Eja'yramũ ki eja'yra 'ga emojewak”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ Abraão 'ga 'ga je'ega rerekou katu wapy pe. A'eramũ 'ga anure wa'yra 'ga 'aramũ wa'yra 'ga mojewaka. Wea'aramũ Janeruwarete 'ga je'eg are wa'yra 'ga mojewag ire. “Eja'yra jewaga resakawe ki eja'at jeporogytafer are ekou”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga akou wea'aramũ 'ga porogytafer are rakue. Majepi tee Abraão 'ga morowykye'ema magwapa wa'yra 'ga 'ar ire. A'ere 'ga ajepeja rupi 'ga mojewagi rakue. Isaki 'ga Abraão 'ga ra'yra 'ga. A'ere anure Isaki 'ga wa'yramũ nũ. 'Ga ra'yra 'ga rera Jako. A'eramũ 'ga nãnẽwẽjẽmĩ futat wa'yra 'ga mojewaka nũ. Anure Jako 'ga wa'yramũ nũ. Tusi 'ga ra'yra. A'eramũ 'ga wa'yra mojewaka oje'jawe etee futat. Imojewakapap rakue.

Jako 'ga ra'yra 'gã janeypya rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁹ —Janeypy 'gã oporerekoaywereteramũ wewirera 'ga ree, Jose 'ga ree rakue. A'eramũ 'gã wewirera 'ga me'ega kũima'e 'gã amũ nupe, 'ga monou ka'aranũ are. A'eramũ aipo kũima'e 'gã Jose 'ga rerawau Egitu ywy pe rakue. Mukuu te Egitu ywya 'gã ywy awi. Peu 'gã Jose 'ga me'ega nũ. A'eramũ Jose 'ga muarera 'ga 'ga moporowykyaukaa 'ga mepyawe'em. A'ere Janeruwarete 'ga Jose 'ga rerekoi weape futat.

¹⁰ —A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga muekdõãina etee mama'e apoukaa 'ga upe. A'eramũ Jose 'ga u'arasige'emamũ akou. 'Ga mu'akwaapa etee Janeruwarete 'ga. A'eramũ Farao 'ga 'ga futaa. Farao 'ga Egitu ywy pewara 'gã nupe 'wyriararetea. A'eramũ 'ga 'jau Jose 'ga upe: “Ene je amogo tejemiayuwa rerekwaramũ, jeroga raaranamũ, jekaraemã raaranamũ nanẽ nũ”, 'jau 'ga Jose 'ga upe, 'ga mogou opoirũnamũ rakue — 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

¹¹ —A'ere anure Egitu ywy pewara 'gã ty'ara rerajemogyi. Nitywi mama'ea 'gã nupe. A'eramũ ty'ara 'gã mu'arasiga 'gã mogyau. A'eramũ Jose 'ga juowuurana monou 'gã nupe, 'gã nemi'uramamũ. A'ere naEgitu ywy pewara etee rũi ty'ara rerekoi rakue. Kanaã pewara 'gã nanẽ nitywi mama'e pyu rakue, janeypy 'gã futat rakue. ¹² A'ere 'ga amũ 'jau Jako 'ga upe rakue: “Egitu ywy pe mama'e tywamũ. 'Gã 'wyriara 'ga juowuurana anugatu ime'egipyramamũ”, 'jau 'ga amũ imome'wau Jako 'ga upe rakue. A'erauwe Jako 'ga wa'yra 'gã monou Jose 'ga pyri juowuurana murukaa. A'ere 'gã nokwaawi Jose 'ga. A'eramũ 'gã juowuurana mua 'ga wi. A'eramũ 'gã erawau erojewya oje'wyr ipe nũ— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

¹³ —Wemi'urama ojewi teepawauwe 'gã ojewya awau imua rakue nũ. Aiporamũ 'gã oramũ futat 'gã newirera 'ga ojemome'wau 'gã nupe. “Je ako pẽnnewirera ikue”, 'jau 'ga 'gã nupe. A'eramũ Jose 'ga reki'yra 'gã nesakara 'gã awau imome'wau 'wyriararete 'ga upe. “Jose 'ga reki'yra 'gã 'au ako 'ga pyri”, 'jau 'gã 'wyriara 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁴⁻¹⁶ —A'erauwe 'wyriara 'ga oje'ega Jose 'ga upe rakue: “Ere ajee ejuwa rerurukaa 'au ejepyri”, 'jau 'ga Jose 'ga upe rakue. A'erauwe Jose 'ga oje'ega weki'yra 'gã nupe: “Pe'je ajee jarejuwa 'ga rerua 'au pejepytuna 'gã neewe”, 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'erauwe 'ga reki'yra 'gã oi. 'Ga 'eawera mome'wau 'uwa 'ga upe. “Ere ejua 'au je pyri”, pe'je ki jarejuwa 'ga upe, e'i 'ga oree. “Pejepytuna 'gã juejue perut”, e'i 'ga oree, 'jau 'gã 'uwa 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—A'erauwe 'gã 'uwa 'ga rerawau Egitu ywy pe, wewirera 'ga rekwaw ipe rakue. Opytuna 'gã netee futat 'gã awaupap Egitu ywy pe rakue. Kwaiwete te 'gã nakue. Setõtai sĩku te 'gã pytuna. A'eramũ 'gã peu futat awau ajemogyau rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Peu futat Jako 'ga amanũmũ rakue. 'Ga manũ re 'ga ra'yra 'gã 'ga rerua 'ga tyma Abraão 'ga remimurera ywy pe. Aipo ywya 'ga amut teumera rupawamũ futat rakue, Sikwẽ 'jawamũ rakue. Emora 'ga ra'yr awi imua rakue. Ka'aranũ pyu futat 'ga imua rakue. Janeypy 'gã manũ re nanẽ 'gã peu futat 'gã nerooi ityma aipoa ywy pe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

17 —Peu Egitu ywy pe futat janeypy 'gã ojeme'yita rakue. Kwaiwete 'gã ojeme'yita ajemogyau rakue. 'Au ojewyre'emauwe 'gã jeme'yita. 'Gã jeme'yi re Janeruwarete 'ga 'gã nerua erojewya 'au. U'eawer imü etee futat 'ga 'gã nerua erojewya 'gã ywy pe rakue nü.

18 —Gã neroo ja'wyja'wyrāmü futat 'wyrriara tywera osou 'gã nupe. A'ere aipoa 'wyrriara Jose 'ga nokwaawi. Jose 'ga manü re tee aipo 'wyrriara reni 'gã nupe. A'eramü 'ga Jose 'ga kwaape'ema. 19 A'eramü aipoa 'wyrriara janeypy 'gã nerekou tyweaete, janeypy 'gã mayrümü. A'eramü aipoa 'wyrriararüe'ema 'ga 'jau 'gã nupe: “Pejeja'yra pemomopot. I'ar pyrauwe peroo ejaa kofera pype inuga. A'eramü amanümü”, 'jau 'wyrriararüe'ema 'ga 'gã nupe. A'ere 'gã jejukai wa'yr are. Imimi etee jui, imonou, imuaranupa. A'eramü 'gã ojemomytuna kwaiwete. A'eramü 'wyrriara amara'neramü 'gã nee— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

20 —Aipo 'wyrriara renamü futat Moisesi 'ga u'aa. A'eramü 'ga y ëë 'ga mima 'ga rerekou. Muapyra jay maka'jam ire 'ga y ëë yrupenana apou 'ga upe. A'ere ëë 'ywygya pyu iperuga wa'yr 'ga upe. A'e pype 'ga y ëë 'ga rerawau 'ga nuga 'ga rejaa juowukuu pyteripe 'y pe. 21 A'eramü 'wyrriara 'ga ra'jyra ëë 'ua 'ga joo'o renupa, Farao 'ga ra'jyra ëë 'ua 'ga renupa. A'eramü ëë 'ga rerawau ojeupe imuaranupa. 'Ga aranuw ire ëë 'jau 'ga upe: “Je te 'ã amuaranuwukat ene. A'eramü ene jera'yra futat ekou”, 'jau ëë Moisesi 'ga upe. 22 A'eramü Moisesi 'ga ojemu'jau Egitu ywy pe 'gã nemikwaaw are. A'jeteetewi te 'ga porogytai. Oporowyky esage te 'ga— 'jau Estevão 'ga u'ama 'ga mome'wau 'gã nupe.

23 —Kwarëta kwara mu'ar ire Moisesi 'ga 'jau ojeupe: “Maran te 'ã nooi tepytuna resaka tekou 'i?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramü Moisesi 'ga awau. 24 'Ga waëmamü Egitu ywy pewara 'ga amü 'ga pytuna 'ga rerekou tywea 'ga rowase. A'eramü Moisesi 'ga osou 'gã pyterimü 'gã pe'au ajau. A'ere 'ga Egitu ywy pewara 'ga jukau opytuna 'ga repyaa. 25 “Jepytuna 'gã nipo je kwaap. 'Awa ywy awi 'gã nenü'jāwamü je ene monoi Jarejuwarete 'ga 'ea nipo 'gã ikwaapa”, 'jau Moisesi 'ga ojeupe numiamü. A'ere 'gã nokwaawi. “Janeruwarete 'ga 'ga mut 'gã nenü'jāu Egitu ywy awi” 'ea kwaape'ema ajemogyau.

26 —Ai'iwe Moisesi 'ga oi opytuna 'gã pyri nü. A'eramü 'gã amü ajuerekou ajuowajaa nü. A'eramü Moisesi 'ga 'jau 'gã nupe: “Ma'eramü pëë pejepokoka ekoete pejejee pejejuerekou ki 'ei? Israeu juapyrera jue agawewi pëë”, 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe. 27 A'ere ojonupāara 'gã Moisesi 'ga muajāni etee. A'eramü 'ga 'jau: “Awÿja 'wyrriaramü ene mogou oree ki 'ei? Awÿja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei? 'Tajuka 'ga amü kaaruwauwarera 'jawe', ere te? Kaaruwamü ako Egitu ywy pewara 'ga erejuka ai'i. 28 “Ga 'jawe tajuka amü nü', ere te?” 'jau 'ga 'ga upe rakue — 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

29 —Aipo ojeupe 'erauwe Moisesi 'ga ojepe'au 'gã nui oka'jama awau ajepeja ywy pe Mitiā 'jaw ipe akou. Peu futat 'ga wemirekoramü. Wemireko re 'ga wa'yramü. Muküi 'ga ra'yra 'gã— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

30 —Kwarëta kwara magwaw ire Moisesi 'ga awau akou jü myterimü watau. Ywytyra pyri 'ga awau watau, Sinai 'jawa pyri 'ga awau. Peu jü pype tata wenyramü erujewi 'ga upe. Ka'a'ia wenyramü 'ga upe. A'ea tata eny ywyteripe ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe. 31 “Kuu. Ma'ja te

nũ'ũ?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga epejãna esaka. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: ³² "Je te ako eneruwaretea jepi", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe. "Enepytuna 'gã ako je rerowiat iypy we ikue. A'eramũ je 'ã eneruwaretea tekou", 'jau 'ga 'ga upe. "Abraão, Isaki, Jako. Mïmera 'gã ako je rerowiat ikue", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe oje'ega— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'ere Moisesi 'ga kyjei etee 'ga je'eg awi. Oyyita u'ama. Awawe'em 'ga 'ga pyri katu katu. 'Ga kyjea 'ga mamã'jãukare'ema ee. ³³ A'eramũ Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: "Ere epyapaawa mososoka. Je te 'ã pãjêrete. A'eramũ pëë je pyri pejeju pejepypapaawa mososoka. A'eramũ je pë nerowiaa. Na pa je 'gã je rerowiari ra'e, ta'e pë nupe 'jau", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁴ —"Aenup je tejemiayuwa wayrũ rerofaema te'ÿina. Egitu ywy pewara 'gã jeremiayuwa 'gã wereko tywerete. A'eramũ je 'au tejua tejyapa teporogytau enee. Tomono ene 'gã nenũ'jãukaa peuwara 'gã nui 'jau", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

³⁵ —Ymã te 'ga amũ Moisesi 'ga upe 'ga 'i rakue: "Awÿja ene mut 'wyriaramũ oree? Awÿja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei?" 'jau 'ga amũ 'ga upe rakue, 'ga reroyrũmũ rakue. A'ere 'ga futat Janeruwarete 'ga imogoi 'ga pytuna 'gã nenũ'ëawamũ Egitu ywy awi. Janeruwarete 'ga futat 'ga omogo 'wyriaramũ pë nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—Janeruwarete 'ga 'jau ywagipewara 'ga upe: "Ekwap eje'ega Moisesi 'ga upe. 'Jeremiayuwa 'gã 'ga too erua enũ'jãu jee Egitu ywy awi 'jau', e'i 'ga enee, ere ewau 'ga upe", 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ ywagipewara 'ga 'ua tata eny 'jawewara wyweteripe ojesaukaa oje'ega Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁶ —Moisesi 'ga futat janeypy 'gã nenũ'jãu Egitu ywy awi rakue. Peu futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukaru'jau'japa Moisesi 'ga upe, opãjê resaukaawamũ. A'eramũ Egitu ywy pewara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. 'Y pytag ipe nanë 'ga iapou 'gã nupe nũ. Amunawe'em ipe nanë 'ga aeremiapoe'ema apou akou 'gã nupe. Awau 'gã akou watau. Kwarêta kwara rupi 'gã awau akou watau.

—Peu 'ga 'gã ataaw ipe mama'e apou 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'gã nerekou pe rupi. ³⁷ Ymã te Moisesi 'ga poromũ oje'ega opytuna 'gã nupe rakue. "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri jerekwawer ipe pë nupe oje'ega mome'waramũ pë nupe. Sã'ã 'ga je mura pë nupe. Nan tee futat nipo 'ga 'ga amũ muri pë nupe. Pëpytuna 'ga futat nipo 'ga poromũ amut pë nupe", 'jau 'ga opytuna 'gã, Israeu juapyrera 'gã nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁸ —Moisesi 'ga futat opytuna 'gã nerawaara rakue. Awau 'gã owaëma ywytyra upe, Sinai 'jawa upe. Ywytyra upe owaëm ire 'gã opytau. A'eramũ futat 'gã ajatykau. A'ere Moisesi 'ga ojeupia ywytyra rupi 'gã nui. Awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ywytyra apyte'rarimũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua 'ga moporogytaukaa Moisesi 'ga upe: "Tajuowajat kasí 'gã nee ne. Amunarũme'em nanë nũ. Mama'e tywera nanë 'gã iapowe'em. Akowe'em nanë 'gã ajuemireko are", 'jau ywagipewara 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Nateepawa'uweri

futari Janeruwarete 'ga je'ega. Namutamutat 'ga je'ega rekoi— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

—Ojeupe ywagipewara 'ga imome'upaw ire Moisesi 'ga ojewyraipa 'ua ywytyra apyte'rar awi 'ga je'ega mome'wau opytuna 'gã nupe. ³⁹ A'ere janepy 'gã niporenuwiweri Moisesi 'ga je'eg are rakue. 'Ga reroyrũmũ etee 'gã nakue. “Pe'je ajee soo jarejewya jarejemogyau Egitu ywy pe nũ”, 'jau 'gã ajaupe rakue.

⁴⁰ —Ojewyru'jaw ire 'ga oporomukuramũ 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã oporonupa Arão 'ga upe ee: “Manamũ ajee jane reruarera 'ga ki 'ei? Moisesi 'ga ki 'ei?” 'jau 'gã Moisesi 'ga reki'yra 'ga upe rakue. “Tee. Maran gatu nipo 'ã 'ga rekoi rai'i”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Amanũ nipo 'ã 'ga rai'i. Ere ajee itaa siapo jaremairamũ 'ũ, jarejee jarejerekwaramũ 'ũ, pea jarejeupe esaukaawamũ 'awamũ 'ũ”, 'jau 'gã 'ga reki'yra 'ga upe, Arão 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁴¹ —A'erauwe 'gã opo'yra mua 'ga upe. Ita mo'yra rerekwara 'gã imua 'ga upe. A'eramũ 'ga kwataua'yra a'agawa apou mairamũ 'gã nupe. A'ere 'gã weymawa apisi iapyau jupe. Saa'e 'gã Janeruwarete 'ga upe weymawa rapya rakue. Nan futat 'gã kwataua'yra a'agawa upe weymawa rapyau ekoete. A'eramũ 'gã maraka apou jupe. ⁴² A'eramũ Janeruwarete 'ga opoiraipa 'gã nui. Sã'ã ae Janeruwarete 'ga rerowiara. Nan futat 'gã kwataua'yt maira'me rerowiari jaytata retee. Jay, kwat. Mĩmera 'gã erowiaa imuorypa— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'eramũ Janeruwarete 'ga opoiraipa 'gã nui. A'ere anure 'ga ojewya 'gã nupe nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga nupe inuga janee rakue.

“Israeu juapyreramũ pẽẽ jeremiyuwa futat numiamũ. A'ere naje upe rũi pejejemawa peapy rakue.

Kwarẽta kwara rupi amunawe'em ipe pejekou maira'me a'agawa upe etee pejejemawa peapy rakue, pejejemiapofera upe etee futat rakue, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe rakue.

Pẽmaira mũ rera Moroki. Ajepeja rera Rẽfã. Rẽfã jaytata.

⁴³ Moroki ro'gi erawau Rẽfã a'agawa retee futat. Naje muorywi pejepe rakue.

A'eramũ je futat pẽ monou kwe pe, Papironi atykupe katy pẽ monou.

A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete, 'jau 'ga janepy upe rakue”,

'jau 'ga 'gã nupe, ka'arana kwasiari inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁴⁴ —Amunawe'em ipe watau awau taityoga rerawau wogamũ najuejue etee. Jarejuwarete 'ga upe nanẽ amũ rerawau nũ 'ga mogytaawamũ. 'Ga je'eg imũ etee futat Moisesi 'ga taityoga apoukaa 'gã nupe. A'e pype 'gã oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga resaka 'gã 'jau ajaupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga rekoi jane pype. 'Aga taityoga pype 'ga resei oporogytau janee”, 'jau 'gã ajaupe. ⁴⁵ Nuetygi futari 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga. Moisesi 'ga manũ re Josue 'ga akou Moisesi 'ga rekwawer ipe. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga nuetygi futari. Erawau Kanaã ywy pe erowaẽma. Peu owaẽm ire 'gã judeue'ema 'gã nesaka. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã ywy pojekaukari janepy 'gã nupe. A'eramũ 'gã judeue'ema 'gã mũ'jãu ojewi. A'eramũ 'gã etee futat 'upa peu. Janeruwarete 'ga mogytaawa taityoga 'gã peu etee futat imỹina ojepyri

Jarejuwarete 'ga mogytaawamũ. Nuetygi futari 'gã 'ga mogytaawa taityoga— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁶—Kanaã ywy pe janepytuna 'gã nekoramũ Davi 'ga akou 'wyraramũ 'gã nupe rakue. Janeruwarete 'ga oporomutamũ nanimenime Davi 'ga ree. A'eramũ Davi 'ga 'jau 'ga upe: “Awamũ ore naruatau'jawi”, 'jau 'ga 'ga upe. “A'eramũ je 'oga mũ apou Enemogytaawamũ”, 'jau 'ga 'ga upe. “Jako 'ga jeypy rakue. 'Ga 'ã ene rerowiat rakue. 'Awamũ je nanẽ ene rerowiaa tekou”, 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. “Ma'eramũ je 'ã 'oga mũ apoi enee, Enemogytaawamũ, ki Ku'jyp”, 'jau Davi 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ⁴⁷ A'ere Davi 'ga 'oga nuapoi. 'Ga ra'yra 'ga te wapo rakue. Mama'e tesirũmera etee 'ga imajatykau wa'yra 'ga upe, Sarumãu 'ga upe. A'eramũ 'ga manũ re 'ga ra'yra 'ga iapou rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁸—A'ere Janeruwarete 'ga nokoau'wuri 'oga pype, aeremiapofera pype— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga te 'ã Janeruwaretea futat. 'Ga te 'ã eteetea. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

⁴⁹ “Napytaa'uwuri je pẽnemiapofera 'oga pype. Ywaga jeypykawa. Ywya jepyrugawa”, e'i 'ga rakue.

“Maran a'e pe je rekoi pẽnemiapofera pype nũ?

Maranuara katu nipo 'oga peapo jee?

Ma'ape a'eramũ jepytu'wawa?

⁵⁰ Naje rũi nipo 'agera mama'ea aapo rakue ki sa?

Jeremiapofera te 'ã 'agera mama'ea.

Je te 'ã 'agera mama'ea aapo katu katu”, 'jau Ku'jywa 'ga 'gã nupe rakue, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue — 'jau Estevão 'ga imome'wau mainana 'wyrara 'gã nupe.

⁵¹—A'ere nipo 'ã pẽẽ nanẽ nepeenuwi etee Jarejuwarete 'ga je'ega nũ. Jareypy 'gã 'jawerimũ etee futat nipo 'ã nepeenuwi etee 'ga je'ega. Nepẽapyai futari nipo 'ã pẽẽ. “Naani. Narafutari ore”, 'jau etee 'ã pẽẽ 'ga 'Agesage upe — 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. ⁵²—Janepy 'gã na'ne 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nerekou tyweaete rakue, 'gã apisau rakue. Anure nipo Ku'jywa 'ga ojeypyriwara 'ga muri pẽ nupe. Pẽnemiapesaga 'ga muri pẽ nupe 'eramũ 'gã 'gã nerekou tyweaete rakue— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe, u'ama imome'wau. —A'ere ako Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee ai'i. A'ere ako 'ga pejuka ai'i. Mama'e tywer apoare'ema 'ga te ako ai'i numiamũ. A'etea ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are ai'i— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga ako pẽẽ imonou 'ga ree iporomutare'ema 'gã nupe ijukaukaa ai'i. ⁵³ Ymã te 'ã ywagipewara 'ga Janeruwarete 'ga je'ega reruri janepy 'gã nupe rakue. A'ea 'gã 'ã omome'u pẽ nupe numiamũ. A'etea nipo 'ã nepeenuwi futari 'ga je'ega— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe u'ama.

Estevão 'ga jukaawet

⁵⁴ Aipo ojeupe Estevão 'ga 'eramũ 'gã amara'neeteeteramũ 'ga ree kwaiwete. 'Gã mara'nea 'gã nerekou. ⁵⁵ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea Estevão 'ga rerekoi. A'eramũ 'ga amã'jãu ywau. Tata eny 'jawewara resaka ywag ipe. Owerapa 'ga upe. Sã'ã tupã werawa ppytunaiwayay pype. A'eramũ 'ã ae ajuesakaaju'amamũ. Nan 'ga Janeruwarete 'ga renyfuga pype Jeju 'ga resaka 'ga jakwatawa katy 'ga'amamũ. Enyfuny-fuk 'ga upe. Janeruwarete 'ga wi te turi. ⁵⁶ A'e resakawe 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemã'ê ywau. Ywaga ojeawopytymo'wok jee— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jejuí 'ga, Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga je aesak. 'Uwarete 'ga yse katy 'ga fu'ami u'ama— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe.

⁵⁷ A'ere aipo 'ga 'eramũ 'gã joywaemi etee. A'eramũ futat wapyarawopytyma 'ga je'eg awi.

—Kasi ore 'ga je'ega renuwi ne— 'jau 'gã wapyarawopytyma 'ga je'eg awi. —O'meramũ futat.

⁵⁸ A'erauwe 'gã jãni awau 'ga repejãna ojepejopepa awau 'ga ppyka 'ga jywa are. 'Ga rerawau 'ga reroyryryka amunaw awi. 'Ga rerawau 'gã muku'i amunawarete awi. A'erauwe 'ga je'ega renupara 'gã waity ju'ara mososoka imonou kunumũũ 'ga upe, Saulo 'ga upe. Niaturi 'gã naitya. A'eramũ 'gã imososoka imonou 'ga upe.

—Earũ oreraitya oree— 'jau 'gã Saulo 'ga upe.

A'eramũ 'gã ita ppyka imomopoa imonou 'ga ree ojeme'yita.

⁵⁹ Ita ojee imomopor ppyrauwe Estevão 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ene 'ã jejararetea. Ere ejua je'aga rerawau ejeypyri— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

⁶⁰ A'erauwe Estevão 'ga apygi wenupy'ãu wafukaita oje'ega monou Jejuí 'ga upe:

—Je repyat kasi ape ne. Tene ki 'gã jemogyi nan etee futat. Ejejuka etee ki 'gã nee. Nafutari je tejeypyara, ki Ku'jyp— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga upe oje'ẽmaw ire 'ga amanũmũ. Saulo 'ga upe nanẽ Estevão 'ga manũa esageramũ rakue.

8

Saulo 'ga 'gã nereko tyweawet

¹⁻² 'Ga manũ re Jejuí 'ga rerowiaara 'gã amũ Estevão 'ga reumera rerawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramũ 'gã ajaa'wau 'ga ree.

Estevão 'ga manũawa rupi we futat Jerusareg ipewara 'gã Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã okwasi'wau awau Jerusareg awi. Jejuí 'ga remimonofera 'gã ajemogyau 'wyrriaramũ 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'gã etee futat opytau Jerusareg ipe. 'Ga rerowiar yau 'gã te ajee okwasi'opap 'gã nui. Amumera 'gã awau okwasi'wau Judeja ywy pe. Amumera 'gã awau Samari ywy pe. ³ A'ere Saulo 'ga 'jau ojeupe: “Oo pa je Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete kwy. A'eramũ 'gã opoia Jejuí 'ga rerowiar awi kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga awau Jejuí 'ga rerowiaara 'gã amũ nog ipe 'ga rerowiaara 'gã ppyka. 'Gã noga moy moyka akou 'gã ppyka. Kũima'efera 'gã kũjãmera 'gã we futat erua ipyika ijaga moromunepawa pype. A'eramũ 'gã opytuna pyygamũ oka'jama Saulo 'ga wi.

Samari ywy pe Filipe 'ga oawet

⁴ Jerusareg ipe Saulo 'ga rekoramũ kwaiwete 'gã awau oka'jama 'ga wi. A'eramũ futat okwasi'o ma'efera 'gã awau kwe pe akou Jejuí 'ga mome'wau tesirũmera 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega retee futat 'gã imome'wau 'gã nupe. ⁵ Estevão 'ga 'gã ijuka re 'gã okwasi'wau awau. 'Gã kyjea 'gã nerekou. A'eramũ Filipe 'ga awau Samari ywy pe, Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. ⁶⁻⁷ A'eramũ 'gã kwaiwete wapyakau 'ga je'eg are ojeupe Jejuí 'ga mome'uramũ. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'ogamũ 'gã nesakara 'gã ajemogyau oporesagamũ 'gã nee. Iteu ma'e 'gã katu'oka. Werekwara 'gã nui omoiramũ mama'eukwaawa wafukaita ù'jãu 'gã nui.

Mīmera 'gā esaka 'gā nui imoiramū. ⁸ A'eramū Samari ywy pewara 'gā aku'iramū ee.

⁹ A'e pe futat kūima'e 'ga amū ako. Simão 'jawa 'ga. Pājētywera 'ga poromū.

—Je pājēreteā 'ū— 'jau futateē akou 'gā nupe rakue.

¹⁰ A'eramū Samari ywy pewara 'gā 'ga rerowiaa.

—Janepājēreteā koromū. Janeruwarete 'ga remiapoa 'ga wapo— 'jau 'gā ajaupe 'ga rerowiaa.

¹¹ Namutamutat 'ga mama'e apoi opājē mū 'gā neape. A'eramū 'gā oporesagamū 'ga ree.

¹² A'ere Filipe 'ga Jejui 'ga mome'ui 'gā nupe:

—Ymā we te 'ā jane Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi jareje-mogyau ikue. A'eramū ako 'ga 'awamū 'ga mua janee ai'i. Jejujamū futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'gā 'ga jukai ai'i. Amanūmū 'ga janetywera mepyawamū etee ai'i. A'ere 'ga mukūja 'ara rupi etee 'ga ruwi ita kwara pype. Imuapya 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nū— 'jau Filipe 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'eramū ki pēē 'awamū 'ga rerowiaa. Werowiaramū 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuwamū— 'jau Filipe 'ga 'gā nupe.

Aipo ojeupe 'ga imome'uramū 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. A'eramū 'gā 'jau:

—Jejui 'ga rerowiaaramū je rekoi 'awamū. Arowiat je 'ga tekou 'awamū— 'jau 'gā najuejue etee Filipe 'ga upe.

Aipo 'e re 'gā ojepymīāukaa 'y pe Filipe 'ga upe. Jejui 'ga rerowiaara resaukaawamū 'gā ojepymīāukaa 'y pe 'ga upe. Kūima'efera 'gā, kūjāmera 'gā nanē ojepymīāukaa 'y pe Jejui 'ga rerowiaara resaukaawamū. ¹³ A'eramū ipājē ma'efera 'ga, Simão 'ga nanē Jejui 'ga rerowiaa nū. A'eramū 'ga nanē ojepymīāukaa 'y pe 'ga upe. Opymī re 'ga akou Filipe 'ga rewiri etee futat. Filipe 'ga remiapoa 'ga esaka. Ojero'wu ma'e 'gā katu'oga 'ga esaka nū. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui mama'eukwaawa moira nanē 'ga esaka nū. A'eramū 'ga oporesagamū akou ee. “Kuu. Okwaap futat nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'oga”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga remimonofera 'gā 'gā nera renupa Jerusareg ipe. “Samari ywy pewara 'gā nanē Jejui 'ga werowiat nū” 'e renupa. Najudeu joporemū arūi Samari ywy pewara 'gā. Ojopypepype 'gā. A'etea 'gā Jejui 'ga werowiat. A'eramū Jejui 'ga remimonofera 'gā aja mū monou 'gā nesaka. Pedro 'ga 'gā imonou Juā 'ga retee. A'eramū 'gā awau owaēma 'gā nupe.

¹⁵ Owaēm ire 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—E'agesage emut 'gā nupe — 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁶ — Ene'agesagea nitywi we 'gā nee. “Ore arako Jejui 'ga rerowiaaramū”, e'i 'gā nai'i. A'eramū 'ga 'gā pymīāu 'y pe rai'i. A'ere Ene'agesagea nuri we 'gā nupe. ¹⁷ A'eramū ene 'awamū E'agesage mua 'gā nupe, 'gā nerekwaramū — 'jau Pedro 'ga Juā 'ga retee oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Aipo 'ga upe 'e re 'gā opo monou Jejui 'ga rerowiaara 'gā apyte'rarimū. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri osou 'gā pype 'gā nerekwaramū.

¹⁸ 'Ga 'Agesagea 'gā pype isea Simão 'ga esaka. “Kuu. 'Gā apyte'rarimū 'gā opo monorauwe Ku'jywa 'ga U'agesage mua imogeu 'gā pype”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁹ A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe, Juā 'ga retee:

—Afutat je nanē Jarejuwarete 'ga pājēa pē 'jawe. Ka'aranūūa je omono ape pē nupe ee. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea je nanē tajag 'gā pype tekou 'jau— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Ka'aranūū pyu nipo 'ga Janeruwarete 'ga 'Agesage jagi ae pype”, ere nipo kūi. Janeruwarete 'ga tene mono mama'eukwaawa rapyaw ipe, eneka'aranūū reewe 'jau 'ū— 'jau Pedro 'ga 'ga upe oje'ega moy-wyrafena'i. —Ae ifutaramū te Janeruwarete 'ga U'agesage muri ae upe. Naka'aranūū pyu rūi 'ga U'agesage muri ae upe. ²¹ A'ere nereko'i ore rewiri ra'e nū'ū. Nerepouri we etywer awi ra'e nū'ū. ²²⁻²³ Akwaap je enetywera, ene porerekoaywera nanē nū. Epoi't eporerekoaywer awi. Eporogyta Jarejuwarete 'ga upe ejee ra'ne: “Jetywera emoit je wi”, ere 'ga upe ra'ne kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁴ “Mama'eukwaawa rapyaw ipe Janeruwarete 'ga tene mono eneka'aranūū reewe 'jau 'ū”, ojeupe Pedro 'ga 'erauwe 'ga ajemuaēma.

—Naani. Peapoukat kasi aipoa Jarejuwarete 'ga upe jee ne— 'jau Simão 'ga 'gā nupe, ajemuaēma rerekou.

²⁵ A'ere Pedro 'ga Juā 'ga retē awau ojewya Jerusareg ipe nū. A'eramū 'gā awau pe wywiriwara amunawa pype Jejui 'ga mome'wau akou 'gā nupe.

Etiopi ywy pewara 'ga upe Filipe 'ga 'eawet

²⁶ A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Filipe 'ga upe:

—Ekwap ajepēja pe jo'okawa rupi. 'Yē'ē katy oo ma'e rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega 'ga ywyteripe 'ga upe. —Jerusareg ipyriuu ijo'ogi. A'e awau Gasa 'jaw ipe. Nuataypeypei 'gā aipoa pe rupi. A'ea pe rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga upe.

²⁷⁻²⁸ A'erauwe Filipe 'ga awau akou aipoa pe rupi. Pe rupi kūima'e 'ga amū rekoa, Etiopi ywy pewara 'ga rekoa. Jerusareg ipe 'ga awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe rai'i. A'efera 'ga 'ut akou oje'wyr ipe nū. 'Ga ywy pewara 'gā 'wyriara kūjā ēē. Kātasi ēē rera. A'eramū 'ga ēē remiayuwa. 'Ga futat ka'aranūū are omaenuna ēē upe. A'e 'ga Filipe 'ga wekoat pe aje. 'Ga 'ywa'yata 'arimū 'ga 'ua akou ka'arana mogytāu. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerua erekou imogyta pe rupi. Isai 'ga remikwasiarera rerua erekou imogyta.

²⁹ A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Filipe 'ga upe nū:

—Ere emyemŷina'i ewau 'ga rupisika— 'jau 'ga 'Agesagea 'ga upe.

³⁰ A'erauwe 'ga awau 'ga rupisika 'ga ka'arana 'ga imogyta renupa. A'erauwe Filipe 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—Enereapyo te ejemimogyta are?— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

³¹ —Naani nū'ū. Nakwaawi je nū'ū. Nitywi ee je mueapyoara 'ga amū — 'jau 'ga 'ga upe. —Terejot je rupi? Ere ejua e'aa 'au eapyka je pyri. Tajemu'e ape ee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Filipe 'ga awau ojeupia 'ywa'yata 'arimū wapyka 'ga pyri. A'eramū 'ga 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

³² Aipo 'jau ka'aran are 'upa:

“Sā'ā karupa'mī raeme'ema weroo ajukaramū.

Amumera 'ā wawa monoogamū miamū waeme'emamū.

Nan tee futat nipo 'ga.

Noje'egi wereko tywereteramū.

³³ “Ga te futat te 'ā nia'wyrī akou', 'jau nipo 'gā ajaupe.

A'ere nipo 'gã 'me ate.

Nokoi'i futari nipo 'ga amũ jaruete 'ga 'jara 'ga.

Nitywi 'ga amũ 'ga ra'yra mome'wara. 'Kweramũ 'ga ra'yra', na'jawi nipo 'ga upe.

'Ga ra'yre'emauwe 'gã 'ga jukai",

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue, aipoa 'ga imogytau Filipe 'ga wupisigamũ erekou.

³⁴ A'eramũ 'ga oporonupa ee Filipe 'ga upe:

—Ojee futat te 'ga ka'arana kwasiari inuga rakue? 'Gã amũ nee te ra'u nũ?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

³⁵ —Naani. Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga janee rakue. Jejuí 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga rakue— 'jau Filipe 'ga 'ga upe imome'wau.

A'eramũ futat Filipe 'ga 'ga mu'jau Jejuí 'ga ree 'ga rerawau erekou pe rupi.

³⁶ Poje 'gã awau 'y upe owaẽma.

—Koromũ 'y rakwawi ra'e kũi. Eneporopymĩwet te 'y pe je ree?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

³⁷ —Jejuí 'ga rerowiamũ je 'y pe ene pymĩ futari nũ'ũ— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'ga rerowiari. A'jea futat Jejuí 'ga Janeruwarete 'ga ra'yra— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe:

—Emory'we oree— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'ywa'yata mory'weukaa 'y 'arimũ. A'erauwe 'gã awau ojypa 'y pe. Peu futat Filipe 'ga 'ga pymĩau 'y pe rakue. ³⁹ 'Ga pymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau 'ga wi. A'eramũ ipymĩmyrera 'ga 'ga resagu'jape'ema. A'eramũ 'ga awau akou nũ. Aku'iramũ 'ga awau akou pe rupi oje'wyr ipe nũ. A'eramũ 'ga tee awau oporogytau akou pe rupi Jarejuwarete 'ga upe.

—Nitywi 'ga amũ ene 'jawe jee. Ene etee te 'ã eneresage— 'jau 'ga awau akou oporogytau pe rupi 'ga upe.

⁴⁰ 'Ga pymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau pe awi. A'eramũ Filipe 'ga ajepeja amunaw ipe ojesaukaa erujewi 'gã nupe, Asoto 'jaw ipe nũ. Peu 'ga akou 'gã mu'jau Jejuí 'ga je'eg are nũ. A'eramũ 'ga awau akou pe rupi, pe ywyrwara amunaw ipe 'gã mu'jau Jejuí 'ga je'eg are. Awau Sesaria upe owaẽma.

9

Saulo 'ga upe Jejuí 'ga jesaukaawet

¹ Kwe pe Filipe 'ga rekoramũ, Saulo 'ga akou Jerusareg ipe Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. 'Gã apisi are 'ga afuweramũ. A'eramũ 'ga awau oporogytau mainana 'wyrirarete upe:

—Oo je kwe pewara 'gã nerua ipyykapap. ² A'eramũ ene ka'arana kwasiaa jee. Toroo Damasco pe 'jau. Judeu 'gã jatykaawa raarana 'gã nupe, 'gã 'wyrri'ri 'ga upe toroo esaukaa 'jau. "Saulo 'ga oreremiyuwa. A'eramũ pẽẽ Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nerawau esaukaa 'ga upe" 'ea ene ikwasiaa inuga ka'aran are jee. A'eramũ 'gã ka'arana mogyta re Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nesaukaa jee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ je 'gã pyyka imunepa moromunepawa pype 'jau. A'eramũ je tejeupe 'gã pyypaw ire,

'gã pofaa, 'gã nerua 'au ene upe 'jau. Kũima'efera 'gã, kũjãmera 'gã we futat nipo je erua— 'jau Saulo 'ga mainana 'wyriararete 'ga upe.

—Nai'i. Takwasiat enee 'jau— 'jau mainana 'wyriararete 'ga Saulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa. A'ere 'ga imonou Saulo 'ga upe. Ojeupe imono re Saulo 'ga awau.

³ Damasco pe 'ga waẽm ja'wyja'wyrauwe tata eny 'jawewara 'ua ojypa 'ga upe. A'ere natata arũi. Ywag awi 'ua wenyramũ 'ga upe. ⁴ A'e reny awi Saulo 'ga okyjau u'aa ywyu. Awau 'ũina oyyita ywyu. A'eramũ weny awi 'ga kyjeramũ Jejuí 'ga oje'ega mua 'ga upe:

—Ma'eramũ te je rereko tywerete ape, ki Saulo?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵ A'eramũ

—Awýja poromũ oje'ega jee 'ũ?— 'jau Saulo 'ga.

—Jejujamũ je je'egi enee. Je te 'ã je rereko tywerete ape— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ te nanuara ereapo ekou? ⁶ Ere efu'ama ewau amunaw ipe. Peu 'ga amũ tene mu'e eneremiaporam are jee 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

⁷⁻⁸ A'eramũ Saulo 'ga afu'ama amã'jãu numiamũ. A'ere 'ga rea wewi.

'Ga rupi oo ma'e 'gã enupa futat numiamũ. A'ere 'gã nuesagi Jejuí 'ga. A'eramũ 'gã Saulo 'ga popyyka 'ga rerawau eruatau. Erawau erowaẽma amunaw ipe. ⁹ Muapýra 'ara rupi 'ga nuesagi futari mama'ea. Mama'e resake'ema 'ga ojemí'ware'ema futat. 'Ya miamũ futat 'ga itykure'ema.

¹⁰ Aipo amunaw ipe kũima'e 'ga amũ akou. Jejuí 'ga rerowiaara 'ga. 'Ga upe Jejuí 'ga ojesaukaa.

—Ananiasi.

—Ma'ja 'ũ?

¹¹ —Peu ekwap ukawõ'õ esage katy kũima'e 'ga amũ rekaa. Judas 'ga rog ipe 'ga ruwi. Sauloa 'ga rera. Tarsu pewarera 'ga. Peu 'ga reni oporogytau jee. ¹² A'ea 'ga renaw ipe futat Ananiasi 'jawa 'ga ojesaukaa 'ga upe opo monou 'ga reakwara 'arimũ. A'eramũ 'ga amã'jãu nũ— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramũ ene ewau 'ga resaka— 'jau Jejuí 'ga Ananiasi 'ga upe.

¹³ —Tee nũ'ũ. Akwaap je 'ga rera nũ. Kwaiwete 'gã 'ga rera mome'ui jee jepi nũ'ũ. “Jerusareg ipe 'ga Jejuí 'ga rerowiaara 'gã Saulo 'ga opyyk imunepa moromunepawa pype” 'ea je aenup jepi nũ'ũ. ¹⁴ A'ere 'ã 'ga ruri 'auwaramũ ore pyyka ore rerawau Jerusareg ipe. Mainana 'wyriara 'gã 'ã 'ga mut ene rerowiaaramũ ore pyyka— 'jau Ananiasi 'ga Jejuí 'ga upe.

¹⁵ A'ere Jejuí 'ga 'i etee 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. A'ere 'ã je te Saulo 'ga pyyrũi tejeupe. Toporowyky 'ga jee 'jau. Jeje'ega 'ga tomome'u Israeu juapýrera 'gã nupe 'jau. Judeue'ema 'gã nupe, 'gã 'wyriara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe 'ga toje mome'u 'jau— 'jau Jejuí 'ga Ananiasi 'ga upe. ¹⁶ —Sã'ã ene je rerowiaara 'gã nereko tyweretea. Nan tee futat nipo je rerowiare'ema 'gã ene rereko tyweretei, ta'e 'ga upe 'jau. 'Awamũ ene jeremiayuwa. A'eramũ 'gã ene rerekou tyweaete nipo ene je rerowiaara 'gã nereko tyweawera 'jawerimũ etee futat, ta'e 'ga upe 'jau— 'jau Jejuí 'ga Ananiasi 'ga upe. —A'eramũ ene ewau 'ga katu'oka— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'erauwe Ananiasi 'ga awau 'ga upe:

—'Au je ruri ene resaka ki 'ei. Janejararete 'ga je mut ene resaka ki 'ei. Jejuí 'ga 'ã Janejararetea. Saa'e ene 'ga resaga pe aje rai'i. A'e 'ga je mut ene resaka ki 'ei. 'Awamũ ene Jejuí 'ga rerowiaaramũ ereko je 'jawe—

'jau Ananiasi 'ga Saulo 'ga upe. —Ojeupe je porogyta re Janeruwarete 'ga ene mamā'ēi. U'agesagea nanē 'ga imua ene upe nū, enererekwaramū nū— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimū. ¹⁸ A'erauwe ipirapefera 'jawewara u'aa 'ua Saulo 'ga rea awi. A'eramū futat 'ga amā'jāu nū. Janeruwarete 'ga 'Agesage osou 'ga pype 'ga rerekwaramū. 'Ga mā'ē re 'ga 'ga rerawau 'ga pymiāu 'y pe, Jejuī 'ga 'ga erowiara resaukaawamū. ¹⁹ Opymī re 'ga ojemi'waa. A'eramū futat opifuakaramū nū.

Damasco pewara 'gā nupe Saulo 'ga 'eawet

A'eramū 'ga akokou'i peu Jejuī 'ga rerowiaar ymanera 'gā pyri. ²⁰ A'eramū 'ga judeu 'gā jatykaaw ipe awau Jejuī 'ga rerowiaar ymanera 'gā netee. A'e pe Saulo 'ga 'jau:

—Jejuī 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹ —Kuu. Poromū nipo Jejuī 'ga rerowiaara 'gā apisi are ifuewet ma'efera 'ga 'i ki sa— 'jau 'gā ajaupe. —Jerusareg ipe 'gā apisi are ako 'ga fueweramū ikue re'ā. A'e reewi pa 'ā aipo 'ga 'i nū 'ī— 'jau 'gā ajaupe. —'Au na'e 'ga ruri 'gā pofaa 'gā neroo are afueweramū mainana 'wryiara 'gā nupe rai'i re'ā. A'e reewi pa 'ā aipo 'ga 'i nū 'ī— 'jau 'gā ajaupe oporesagamū 'ga ree.

²² Janeruwarete 'ga opājē monou 'ga upe. A'eramū taetu Saulo 'ga ojero'waro'wau etee futat 'ga mome'wau.

—A'jea futat. Jejuī 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. 'Ga futat Janeruwarete 'ga amut janee, janetywera moiawamū rakue. U'eawer imū etee futat 'ga 'ga muri janee rakue— 'jau Saulo 'ga judeu 'gā nupe u'ama.

A'ere aipoa amunaw ipewara judeu 'gā nije'egawarūi 'ga upe.

²³ A'eramū 'gā anurenure'i ojemajatykau Saulo 'ga ree numiamū.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

²⁴ A'eramū 'gā amunawa osoma rokwarā rarūmū 'ga ree numiamū. Wojere'emamū 'gā iarūmū 'ga ree. A'ere Saulo 'ga ikwaawi ojee. A'eramū 'ga uēme'ema.

²⁵ Poje 'ga jekoty'aawa 'gā 'jau 'ga upe:

—Paneru pype ese. Toromono ene kwe katy iosoma apyraapa 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga reseī paneru pype. A'erauwe 'gā 'ga monoi iupia 'ga monou 'ga mojjpa kwe katy iosoma atykupe katy.

A'eramū 'ga awau Jerusareg ipe 'gā nui.

Jerusareg ipe 'ga oawet

²⁶ Damasco awi Saulo 'ga awau oka'jama Jerusareg ipe. “Too teje'aa Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee”, 'jau 'ga numiamū. A'ere 'gā kyjei 'ga wi.

—O'meramū te 'ga 'i. “Too etee 'gā nerekou tyweaete 'jau”, e'i te 'ga janee— 'jau etee 'gā ajaupe.

Okyjau etee 'gā Saulo 'ga wi. ²⁷ A'ere Panape 'ga 'ga rerooi Jejuī 'ga remimonofera 'gā nupe, 'ga mome'wau 'gā nupe:

—Damasco pe 'ga waw ipe Janejararete 'ga jesaukari 'ga upe rai'i, oje'ega 'ga 'ga upe rai'i. A'eramū 'ga a'eramū akou Jejuī 'ga rerowiaa rai'i — 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gā nupe. —A'eramū 'ga a'eramū Jejuī 'ga mome'wau Damasco pewara 'gā nupe. Nokyjei futari 'ga imome'wau 'gā nupe— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gā nupe.

A'erauwe futat 'gã okyjawe'em 'ga wi. ²⁸ A'eramũ futat Saulo 'ga oje'aa Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nee. A'erauwe futat Saulo 'ga akou Jejuu 'ga mome'wau Jerusareg ipewara 'gã nupe. 'Gã moy moyka imome'wau 'gã nupe. Nokyjei futari 'ga Jejuu 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe, Jarejararete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

²⁹ Grego je'ega apoara 'gã nupe nanẽ 'ga Jejuu 'ga je'ega mome'wau akou nũ. Judeu 'gã futat. A'ere 'gã grego je'ega tee iapoi. Saulo 'ga nanẽ grego 'gã je'ega apou nũ. A'eramũ 'ga a'eramũ Jejuu 'ga mome'wau 'gã nupe akou. A'ere aipo 'gã mara'neramũ etee Saulo 'ga ree. Niporenuwiveri 'gã 'ga ree.

—Iro 'ga Jejuu 'ga mome'ui oree. Pe'je ajee sijuka 'ga— 'jau 'gã ajaupe, Saulo 'ga ree amara'neramũ.

³⁰ A'e renupawe Jejuu 'ga rerowiaara 'gã Saulo 'ga rerawau Sesaria pe. Pe awi 'gã 'ga monou Tarsu pe.

—E'aawer ipe, Tarsu pe ekwap ra'ne— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Saulo 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

³¹ A'eramũ peuwara 'gã opota'waramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nee. Nuereko tywera'uweri futari 'gã 'gã. Judeja ywy pewat, Garireja ywy pewat, Samari ywy pewat. Mĩmera 'gã opota'waramũ 'gã nee.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã poaa akou, Jejuu 'ga rerowiarukaa peuwara 'gã nupe. A'eramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã ojemomytuna kwaiwete. Kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea wejue 'gã poaa. A'eramũ 'gã a'eramũ ojemomytuna kwaiwete.

Pedro 'ga ataawet

³² Pedro 'ga watau akou amunawa moyka akou. Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nesaka akou. Poje 'ga awau Lida 'jaw ipe. ³³ Peu ika'na ma'e 'ga amũ 'upa kama pype. Oito 'ga kwara mu'aa 'upa kama pype. Nuatai futari 'ga. Nojywi futari 'ga okama awi.

³⁴ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jejuu 'ga ene majaruete, ki Eneiasi. Ere efu'ama, ekama nuga gatu— 'jau Pedro 'ga Eneiasi 'ga upe.

A'erauwe Eneiasi 'ga afu'ama. ³⁵ A'eramũ 'ga majaruete resakara 'gã Jejuu 'ga rerowiaa ajemogyau. Lida pewara 'gã, Saron ipewara 'gã 'jau Jejuu 'ga rerowiaa ajemogyau.

³⁶ Jope 'jaw ipe kũjã ãẽ mũ akou, wesageramũ. ãẽ rera Tabita. Grego je'eg imũ Torika ãẽ rera. Jejuu 'ga rerowiaara ãẽ. A'eramũ ãẽ mama'e apou imonou ikaraemãe'ema 'gã nupe. ³⁷ Poje ãẽ ojero'wau. A'eramũ ãẽ amanũmũ. A'eramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã ãẽ reumera pireita iauwana taity pyu. A'ere 'gã ãẽ rerawau inuga 'og ywate pype.

³⁸ Poje 'gã Pedro 'ga rera renupa.

—Lida 'jaw ipe Pedro 'ga rekoĩ— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee sienũ 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

Ipyriuu'i Lida ruwi. A'eramũ 'gã mukũja kũima'e 'gã monou 'ga renũina. Awau 'gã owaẽma 'ga upe:

—Ene poreawua ore ruri, ki Pedro. “Emỹemỹi'ĩ ejua Jope 'jaw ipe, ere ki 'ga upe”, e'i 'ga oree— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'eramũ Pedro 'ga awau 'gã nupĩ. Jope pe 'ga rerowaẽm ire 'gã 'ga rerawau erojeupia 'og ywate pype. Peu imen manũ ma'efera 'gã 'upa taity resaukaa ajaupe, ajaa'wau 'upa.

—Sã'ã jeraitya. Tabita kynya wapo imua jee ikue— 'jau 'gã ajaa'wau 'upa, ãẽ remiapofera resaukaa Pedro 'ga upe.

⁴⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwap peje'jãu ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau ù'jãu. 'Gã 'ẽ re Pedro 'ga wapyka wenupy'ãu oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga amã'jãu amanũ ma'efera ãẽ ree.

—Ere ewya nũ— 'jau Pedro 'ga ãẽ upe.

A'erauwe ãẽ wopejerawamũ Pedro 'ga resaka. A'eramũ futat ãẽ owya.

⁴¹ A'eramũ Pedro 'ga ãẽ powatãu ãẽ mojjypa kama awi.

A'erauwe Pedro 'ga wafukaita ù'ẽ ma'efera 'gã nupe:

—Pe'je pejejua ãẽ resaka. Koromũ ãẽ ferawi nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

⁴² A'eramũ 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. “Kũjã ãẽ Pedro 'ga omoferap Jejui 'ga rer imũ” 'ea okwasi'wau Joje pe. A'eramũ kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa.

⁴³ A'e pe futat Pedro 'ga opytawaipa Simão 'ga rog ipe. Simão 'ga wyra pirera apoara. 'Ga rog ipe 'ga opytawaipa.

10

Koneriu 'ga Pedro 'ga renũinawet

¹ Sesaria 'jawa amunaw ipe kũima'e 'ga amũ akou. Koneriu 'ga rera. Jefaruu 'gã 'wyrria'ria poromũ. Itari ywy pewara 'gã 'jau 'gã aipo jefaruu 'gã nupe. ² Najudeu arũi 'ga. A'etea 'ga oje'ega monou akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga pytuna 'gã nanẽ Jarejuwarete 'ga muorypa nũ. Ikaraemãe'ema 'gã nupe nanẽ 'ga mama'e monou nũ. ³ Kwara jerewamũ ywagipewara 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

—Koneriu!— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁴ Koneriu 'ga okyjau ywagipewara 'ga resaka. A'etea 'ga 'jau:

—Ma'ja?— 'jau 'ga.

—Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemãe'ema 'gã nupe mama'e monoramũ. A'eramũ 'ga wea'aramũ ene ree. ⁵ A'eramũ ki ene 'gã amũ monou Joje pe. Simão Pedro 'ga rerurukaa 'gã nupe. ⁶ Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoi, wyra pirera apoara 'ga rog ipe. 'Yẽ'ẽ pyri teni— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁷⁻⁸ A'erauwe ywagipewara 'ga awau 'ga wi. A'erauwe Koneriu 'ga wemiayuwa 'gã amũ nenũina. A'eramũ 'ga ojeupe ywagipewara 'ga jesaukaawera mome'wau 'gã nupe:

—Ywagipewara 'ga ojesaukat jee ko. “Kũima'e 'gã amũ emono Joje pe. Peu Pedro 'ga rekoi Simão 'ga rog ipe”, e'i 'ga jee ko. “A'eramũ ene 'gã amũ monou 'ga rerua”, e'i ywagipewara 'ga jee ko. A'eramũ pẽẽ pejewau 'ga rekaa, 'ga rerua jee— 'jau Koneriu 'ga 'gã nupe.

A'erauwe muapyra 'gã oi. Mukũja 'gã 'ga remiayuwa etee 'gã. Ajepeja 'ga jefaruu. Jefaruu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaara. A'eramũ 'ga awau 'gã nupi.

⁹ Ai'iwe 'gã waẽm enune Pedro 'ga awau ojeupia 'og ywate 'arimũ 'ũina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Aje kwara ruwamũ 'ga 'ũina oporogytau 'ga upe. ¹⁰ Opy'arayparamũ Pedro 'ga awau 'ũina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Nojemiwari we 'ga. Kumia 'gã wapo je erekou. A'eramũ 'ga opy'arayparamũ 'ũina. ¹¹ A'e pype mama'e resaka. Taity aparasiga 'ua ojypa ywag awi 'ga upe. Tuwiiu taitya. Taity

apou imotatusimū. ¹² A'e pype 'ga wyra tesirūmera resaka. Wata ma'e, owewe ma'e, oyryryk ma'e. Mīmera 'ga esaka kwaiwete. Judeu 'gā nupe i'upyre'ema juejue 'ua ojypa taity pype 'ga upe. A'e pype 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupa.

¹³ —Ere amū jukau i'wau, ki Pedro— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe.

¹⁴ —Naani nū'ū. Na'ui je mama'e tywera jepi nū'ū.

¹⁵ Aipo 'ga 'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani. Oreremi'ue'ema ere awi jeremiapofera upe— 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe.

¹⁶ Muapyr etee 'ga oje'ega 'ga upe. A'ere taitya ojewya awau ywag ipe 'ga wi nū. ¹⁷ A'eramū 'ga 'ūina wea'aramū ee. “Ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga esaukari jee 'wei? Ma'ja are sipo 'ga poromū 'eweramū je ree 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'e are Pedro 'ga rea'at 'ga renamū Koneriu 'ga remimonofera 'gā 'ua pe rupi.

¹⁸ —Ma'ape te Simão 'ga roga reni?— 'jau 'gā 'gā amū nupe.

—Peu teni— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ua owaēma. Owaēm ire oporonupa 'ga ree:

—'Au te Simão Pedro 'ga rekoi?— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Ēē. 'Au futat 'ga rekoi— 'jau peuwara 'gā 'gā nupe.

¹⁹⁻²⁰ A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega Pedro 'ga upe:

—Pedro, ekwap ejypa. Muapyrā kūima'e 'gā 'ut akou ene rekaa. Ere ewau ejypa em'ym'ina'ī. Tereo 'gā nupi 'jau. Ere ki ewau ejuāge'emamū futat. Je te 'ā 'gā amut 'au enee— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'erauwe 'ga awau ojypa kamēsīete futat.

—Koromū je pēnemiēkaramū je rekoi— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —Ma'ja are te peko?— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²² —Naani. Ore'wyriara 'ga te ore mut. Koneriu 'ga te ore mut ene upe. 'Ga nanē Jarejuwarete 'ga werowiat nū. 'Ga esage ma'ea. Judeu 'gā juejue 'ga opojeup. A'eramū Janeruwarete 'ga ojepyrīwara 'ga mua 'ga moporogytaukaa 'ga upe rai'ī. A'eramū 'ga ore mua enee— 'jau 'gā 'ga upe imome'wau.

²³ A'erauwe Pedro 'ga 'i 'gā nupe:

—Pe'je ajee pejejua pejesou pejesea 'au. Ai'iwe soo 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau osou. Ai'iwe 'gā Pedro 'ga rerawau aipo awi. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nanē awau 'gā nupi nū. Awau 'gā osea pe aje.

²⁴ Ai'iwe 'gā awau nū. Awau 'gā owaēma Sesaria pe. Peu judeue'ema 'gā 'upa ajatykau kwaiwete, 'gā waēma rapesaka. ²⁵ 'Gā waēm 'gā oramū Koneriu 'ga 'ua wenupy'āu wapyka Pedro 'ga rowase. A'ere Pedro 'ga 'i 'ga upe:

²⁶ —Naani. Ereapo awi nanuara. Ku'jywa 'ga rowase etee te ae nan iapoi. Aerefetee te je pē 'jawe. Najejui 'ga rūi je— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ere efu'ama etee— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'erauwe Koneriu 'ga fu'ami. ²⁷ Oporogyta pype 'ga 'gā nerawau erosou wog ipe. Kwaiwete Pedro 'ga 'gā nesaka 'gā jatyka 'gā nuwamū.

²⁸ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ore 'ā judeuramū norosearūi judeue'emamū pē'wyr ipe. Najudeuramū orejekoty'aawa rūi agawewi judeue'emamū pēē— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te 'ga 'i jee. A'eramū je 'ā 'agamū

tejua tesou pē'wyr ipe. “Norosea'uweri ore pē'wyr ipe”, ere kasi 'gā nupe ne, 'jau Janeruwarete 'ga jee. “Nepēa'wyrī pēē”, 'jawe'em nanē ene 'gā nupe nū, 'jau Janeruwarete 'ga jee— 'jau Pedro 'ga oporogytau 'gā nupe. ²⁹—A'eramū je 'ā tejua pēē tejenūjamū pē nesaka. Teferē'emamū tejua — 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —A'eramū je 'jau pē nupe: Ma'eramū ajee je renūi pejepe rai'i ki 'ei? Pe'je imome'wau jee— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

³⁰ A'erauwe Koneriu 'ga imome'wau 'ga upe:

—Ikokaru'wi je teje'ega monoi te'ŷina Jarejuwarete 'ga upe, kwara jerewamū ai'i— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramū ywagipewara 'ga amū oje-saukaa erujewi jee. Waity enyfuga rerua erojypa jee. ³¹ A'eramū 'ga 'jau jee: “Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'e monoramū”, 'jau 'ga jee. ³² “Jope pe kūima'e 'ga amū rekoi, Simão Pedro 'ga rekoi. Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoi, wyra pirera apoara 'ga rog ipe 'ga rekoi. 'Yē'ē pyri 'ga roga reni. A'eramū ene 'gā amū monou 'ga upe”, e'i ywagipewara 'ga jee ai'i— 'jau Koneriu 'ga imome'wau Pedro 'ga upe. ³³—A'eramū je 'gā monou kamēsīete enee ai'i. Au'je katu ajee 'ā erejot. A'eramū 'ā 'awamū jarejupa jarejatykau Jarejuwarete 'ga ree— 'jau 'ga 'ga upe. —Maran ajee ene ma'ja ki emome'u 'gā nupe, e'i ajee Janeruwarete 'ga enee rai'i?— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe. —Ere imome'wau oree. Taruenup 'jau— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe.

'Gā nupe Pedro 'ga 'eawet

³⁴—A'jea futat rai'i— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ymā te ako Janeruwarete 'ga judeuramū etee 'ga jejukai ore ree ikue. ³⁵ A'ere 'awamū 'ga jejukai pāwē pāwēi ae ree. A'jea futat ae wemifutara apoaramū 'ga a'jea futat 'ga jejukai ae ree. Wemifutara apoare'ema 'gā nee te aje 'ga nojejukai futari— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'ga upe, 'ga pytuna 'gā netee futat. ³⁶⁻³⁷—Pēē 'ā judeue'ema agawewi. A'etea 'ā pekwaap “Jarejuwarete 'ga oje'eg judeuramū oree” 'ea. Jejui Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga mota'wau werowiaaramū janee. 'Awamū ore Jejui 'ga rerowiaa nanē nū. A'eramū 'awamū Janeruwarete 'ga amara'ne'emamū ore ree. Jejui 'ga futat te 'ā Janejararetea— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

—Pēnea'at te Juā Batista 'ga rekwawer are, Judeja ywy pe ako ma'efera 'ga rekwawer are? 'Ga ra'ne futat ako akou oje'ega 'gā nupe ikue: “Pejetywer awi pepoit. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup”, 'jau ako 'ga akou Judeja ywy pe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. ³⁸—'Ga futat ako Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga pymī 'y pe ikue. A'eramū ako Janeruwarete 'ga 'ga pymī re U'agesage mua 'ga upe ikue. Opājē esage mua ako imojypa Jejui 'ga upe ikue. A'eramū ako 'ga watau amunawa moyka akou ikue. Aeteu katu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nūi 'ga mama'eukwaawa moia. 'Uwa 'ga pājē mū te ako 'ga mama'e apoi ikue. ³⁹ Aipoa ajee je 'ā amome'u pē nupe. Je 'ā 'ga resakarera— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —'Ga poromoferapawera nanē je 'ā esaka nū. Israeu juapyreramū orejywy pe 'ga iapou futat. Jerusareg ipe nanē 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'ogi kwaiwete nū. A'ere ako 'gā 'ga monoi imu'ama 'ypeywar are 'ga jukau ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe, Jejui 'ga rekwawera mome'wau 'gā nupe.

⁴⁰ A'eramū Pedro 'ga 'jau nū:

—Jejui 'ga manū re ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee ikue nū. Imuapyra 'ara rupi 'ga 'ga moferapa. A'eramū 'ga 'ga resaukaa oree.

41 Najuejue etee rūi 'gā 'ga resagi poromū ikue. Wemiayuwamū etee te 'ga jesaukari oreo ikue. Oferaw ire 'ga 'ua ojemi'waa ore pyri ikue — 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. 42 —A'ere 'ga 'jau oreo ikue: “Morogyta esagea pemokwasi'o 'gā nupe”, 'jau 'ga oreo ikue. “Tejerowiarāmū je 'gā katu'ogi”, e'i 'ga pē nupe ai'i, pe'je ki 'gā nupe imome'wau— 'jau 'ga oreo ikue. —“Pejetywer awi pēpoiriweramū je imoiri pē nui”, e'i 'ga pē nupe, pe'je ki 'gā nupe, 'jau 'ga oreo ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Jejui 'ga futat Janeruwarete 'ga imogou ae mojo'okaramū. Amanū ma'eferamū, ajemogy ma'eramū. Mīmeramū 'ga jane mojo'oka jare-jau. 'Ga futat nipo anure 'ut ojewya 'awa ywy pe nū. A'eramū nipo 'ga ae mojo'oka. “Agera 'gā oo ywag ipe je pyri. Ko 'gā te ajee oo mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau nipo 'ga. Werowiaaramū nipo 'ga ae monou ywag ipe ojepyri. Werowiare'ema 'gā nipo 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

43 —Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē 'ga mome'wau 'gā nupe rakue. “Werowiaramū Jejui 'ga aetywera moiri ae wi opājē mū”, 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā Jejui 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama.

Judeue'ema 'gā nupe U'agesage monoawet

44-46 Pedro 'ga porogyta 'ga 'amamū Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gā pype 'gā nerekwaramū. A'erauwe 'gā oje'eg amuteeramū Jarejuwarete 'ga muorypa.

—Nitywi 'ga amū ene 'jawe. Ene etee te 'ā eneresage oreo— 'jau 'gā oje'ega 'ga upe 'ga muorypa.

'Gā nemikwaawe'ema je'ega 'ga 'Agesage iapoukaa 'gā nupe. A'eramū judeu 'gā, Jope awi Pedro 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā erowiaa.

—Kuu. Jane upe etee te sipo 'ga U'agesage muri pa, sa'e nā'ā jane re'ā. A'ere pa 'ga 'ā judeue'ema 'gā nupe we U'agesage muri nū— 'jau judeu 'ga ajaupe, oporesagamū ee.

A'eramū Pedro 'ga 'jau opytuna 'gā nupe:

47 —Jane upe 'ga U'agesage muawera 'jawerimū 'ga U'agesage muri 'gā nupe. A'eramū 'gā 'awamū jane 'jawe futat ajemogyau— 'jau 'ga opytuna 'gā nupe. —Nepefutari nipo pēē mū 'gā pymīa 'y pe jareje'jawe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Naani nū'ū. Jaruete futari nū'ū— 'jau 'gā Pedro 'ga upe. —Jejui 'ga 'gā erowiar ire jane 'gā pymīāu 'y pe, Jejui 'ga rerowiara resaukaawamū — 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

A'eramū 'gā 'jau:

—A'jea futat ore Jejui Kristu 'ga rerowiari— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

48 A'eramū Pedro 'ga 'gā pymīāukaa 'y pe 'ga amū upe. Opymī re 'gā 'jau Pedro 'ga upe:

—'Au ekoeko'i ore pyri— 'jau 'gā 'ga upe.

—Nai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga akokou'i 'gā pyri.

11

Pedro 'ga wekwawera mome'uawet

1 Poje judeue'ema 'gā nera okwasi'wasi'wau Judeja ywy pe. Jejui 'ga rerowiaara 'gā, Jejui 'ga remimonofera 'gā netee 'gā nera renupa. “Judeue'ema 'gā nanē 'awamū Jejui 'ga rerowiaaramū” e renupa.

2 A'eramũ 'gã amũ ifutare'ema. Jerusareg ipe 'ga jewyramũ peuwara 'gã amũ oje'egayau Pedro 'ga upe:

3 —Ma'eramũ sipo ene ewau esou judeue'ema 'gã nog ipe rai'i? Imojewagipyre'ema 'gã nog ipe rai'i? — 'jau 'gã Pedro 'ga upe. —Jane 'ã nisearũi judeuramũ judeue'ema 'gã nog ipe. Ma'eramũ sipo ene ejemi'waa 'gã pyri rai'i ki 'ei? Imojewagipyramũ etee sipo Ku'jywa 'ga ae katu'ogi pa, sa'e nã'ã jane re'ã. A'ere 'ã ereo ijewage'ema 'gã pype ekou rai'i— 'jau 'gã Pedro 'ga upe oje'ega 'upa.

4 A'erauwe Pedro 'ga wekwawera mome'waupap 'gã nupe u'ama.

5 —Naani. Jope pe tekou je teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe te'ÿina ai'i. A'e pype je taityuu resaka ai'i. Ae fayuwã 'jawe etee futat je esaka. Ywag awi ijyp turamũ. Tuwi te taitya. Taity apou imotatusĩmũ. A'e pype je wyra tesirũmera resaka. 6 Wata ma'e, oyriryk ma'e, owewe ma'e 'jau je esaka ipype ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. 7 —A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega jee: “Ere efu'ama amũ jukau i'wau”, 'jau 'ga jee. 8 A'ere je 'i 'ga upe: “Naani. Wyrãiwa 'agamũ jee. Nara'ui ore 'aga wyra jepi”, 'jau je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. 9 —A'eramũ 'ga aipo je 'eramũ oje'egu'japa jee nũ: “Naani. Aipo ere awi jeremiapofera mama'e upe. Je te 'ã aapo eneremi'uramamũ. A'eramũ ene aipo 'jawarũ'em jeremiapofera mama'e upe. Wyrãiwa ere awi jeremiapofera upe”, 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

10 —Muapyr etee 'ga oje'ega jee. Muapyt je upe 'ga je'eg ire taityuua wyra rorojewya erawau ywag ipe je wi nũ— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Tejewi ijeupir ire je te'ÿina tejea'aramũ ee. 11-12 A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega jeywyter ipe. “Muapyrã 'gã 'ut owaẽma enee”, 'jau 'ga oje'ega jee. “Ekwaw iki 'gã nupi, ejuãge'emamũ futat. ‘Oo te je judeue'ema 'gã nupi?’ ere kasi ne. Ere ki ewau futat 'gã nupi”, 'jau 'ga jee. A'e pype muapyrã kũima'e 'gã 'ua owaẽma jee— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. —Sesaria awi Koneriu 'ga 'gã mua jee. A'eramũ je tewau 'gã nupi, tejuãge'emamũ futat. Jope pewara 'gã amũ awau ore rupi. Seis 'gã awau ore rupi. Jejui 'ga rerowiaara 'gã, judeu 'gã — 'jau 'ga 'gã nupe. —Sesaria pe orowaẽm ire arawau orosou Koneriu 'ga rog ipe. 13-14 Oje'wyr ipe ore waẽmauwe 'ga wemiesagera mome'wau oree:

—“Ywagipewara 'ga 'ut amũ ojypa jee ai'i”, 'jau Koneriu 'ga imome'wau jee. “Jope pe 'gã amũ emono Simão Pedro 'ga rekaa. 'Ga tene mu'e Jejui 'ga ree 'jau”, 'jau 'ga jee. “A'eramũ ene ejekatu'oka epytuna 'gã netee”, 'jau ywagipewara 'ga jee. “A'eramũ je 'gã amũ monou ene rekaa ai'i”, 'jau Koneriu 'ga jee imome'wau— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

15 —A'erauwe je Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea je amome'u 'ga 'gã nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —'Gã nupe je porogyta je 'amamũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype 'gã nerekwaramũ. Sooko 'ga jane upe imura ikue. Nan futat 'ga imua 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'awamũ Jejui 'ga rerowiaa— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. 16 —A'erauwe je tejea'aramũ Jarejararete 'ga je'eg are. “Juã 'ga ako pẽẽ mũ pymiãu 'y pe ikue. A'ere nipo je anure te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri imogeu pẽ pype pẽnerekwaramũ” 'ga 'eawer are. “Nanuara upe pa 'ga 'i rakue”, 'jau je esaka ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

17 —A'jea futat ajee 'ga U'agesage muri judeue'ema 'gã nupe nanē ai'i nū. Sooko 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramū U'agesage mura janee ikue. Nan tee futat 'ga U'agesage muri 'gã nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe. —Je na'earūi Jarejuwarete 'ga upe “Ereapo awi nan”, na'ea'uweri je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

18 Aipo ojeupe 'ga 'eramū Pedro 'ga upe oje'ega moywyrarafenarera 'gã opika etee futat ajemogyau.

A'ere 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree. Judeue'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'ã 'gã tywera eremoit 'gã nui— 'jau 'gã 'ga upe. —Otywer awi 'gã poiriweramū 'ã ene 'gã katu'oka. A'eramū 'gã nanē awau amanū re ene pyri nū. Ore 'jawe futat 'gã ajemogyau ene pyri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, Pedro 'ga aipo mome'u re.

Panape 'ga Saulo 'ga reroowet

19 Estevão 'ga 'gã ijuka re Jejui 'ga rerowiaara 'gã okwasi'wau amunawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe rakue. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã wereko tywereterauwe futat 'gã okwasi'wau awau 'gã nui. Fenisia ywy pe, Sipiri 'ypō'ō me, Ātioki 'jawa amunaw ipe. Mīmera pype 'gã okwasi'wau awau Jejui 'ga mome'wau. Judeu 'gã nupe etee futat 'gã awau ajemogyau imome'wau. 20 A'ere amumera 'gã oi imome'wau Judeue'ema 'gã nupe we. Sipiri pewarera 'gã, Sirene pewarera 'gã netee 'gã oi imome'wau Judeue'ema 'gã nupe.

—Werowiarāmū Jejui 'ga pē katu'ogi— 'jau 'gã 'gã nupe.

21 Jarejuwarete 'ga pājēa wejue te 'gã wereko. A'eramū Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa peuwara 'gã nupe. Kwaiwete Ātioki pewara 'gã Jejui 'ga rerowiaa, ajemogyau 'ga remiayuwamū.

22 Anure Jerusareg ipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaar ppyarera 'gã 'gã nera renupa. “Kwaiwete Ātioki pewara 'gã nanē Jejui 'ga rerowiari nū. Judeue'ema 'gã nanē 'ga rerowiaa nū” 'e renupa. A'eramū 'gã Panape 'ga monou Ātioki pe 'gã nesaka. 23-24 Esage ma'e 'ga te poromū, Panaperamū. Werowiat te 'ga Jejui 'ga. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramū 'ga a'eramū wesageramū akou.

A'eramū 'ga awau Ātioki pe Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka etee ra'ne 'ga akou. “A'jea futat Janeruwarete 'ga esageramū 'gã nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga aku'iramū 'gã nee. A'eramū futat Panape 'ga 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

—Pe'je Jejui 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau. Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne— 'jau Panape 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

Peu Panape 'ga rekoramū amumera 'gã nanē Jejui 'ga rerowiaa nū, kwaiwete. 25 A'eramū Panape 'ga awau Tarsu pe Saulo 'ga rekaa. 26 'Ga rekoar ire 'ga 'jau Saulo 'ga upe:

—Ere iruukwe je rupi Ātioki pe. Najepoirūi je teje'ega 'gã nupe— 'jau Panape 'ga Saulo 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe— 'jau Saulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gã awau ojewya Ātioki pe nū. Peu 'gã kwara mū mu'aa Ātioki pe. Peuwara 'gã 'gã imu'jau Jejui 'ga je'eg are. A'eramū Ātioki pe ra'ne 'gã 'jau “Kristu 'ga remiayup” 'jau 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe rakue.

27 Peu 'gã nekoramũ 'gã amũ awau Jerusareg awi Ātioki pe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã awau. A'eramũ 'gã ajatykau 'gã nee. 28 Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amũ rera Agapu. A'eramũ 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga 'Agesagea 'ga mu'eukaa Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Anure nipo mama'ea teepawamũ jane wi. A'eramũ nipo jane najuejue etee futat ty'ara rerekou— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

'Ga 'eawer imũ etee futat ojeapou 'gã nupe anure. Krautiu 'ga 'wyriramũ 'ga renamũ ojeapou 'gã nupe rakue.

29 A'eramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã 'jau ajaupe:

—Janepytuna 'gã ty'ara wereko, Judeja ywy pewara 'gã. A'eramũ jane ka'aranũũ monou jarepytuna 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ mono'oga 'gã nupe imonopyramũ. Ika'aranũũ'e'ema 'gã ināinānī'ī etee imonou. Ika'aranũũ kwai ma'e 'gã e'yjuu imonou 'gã nupe.

30 A'eramũ 'gã 'jau Panape 'ga upe Saulo 'ga retee:

—Pe'je jareka'aranũũ rerawau 'gã nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ rerawau Jejuu 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'gã nupe Jerusareg ipe.

12

Tiago 'ga jukaawet

1 Anure Erote 'ga teewi Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete nũ. Erote 'ga judeu 'gã 'wyrriara. 2 A'eramũ 'ga Tiago 'ga ajuwonogukaa jyu pyu. Juã 'ga reki'yra 'ga Tiagoramũ. 3 Judeu 'gã nupe Tiago 'ga jukaa esage futat. A'eramũ Erote 'ga “esage nã'ã judeu 'gã nupe re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. 4 A'eramũ 'ga Pedro 'ga pyygukaa imunewukaa jefaruu 'gã nupe. Irũpãwẽa jefaruu 'gã 'ga rarũmũ ajemogyau. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ nũ. Ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga rarũmũ.

Judeu 'gã ajatykau 'araiwa rupi, mani'oko'o jopype'ema 'wawa rupi. A'eramũ Erote 'ga 'jau ojeupe: “Judeu 'gã maraka teepaw ire Pedro 'ga tarurukat 'gã nupe 'gã nowase 'jau kwy. Tomogyta 'ga 'gã neape 'jau kwy. Nia'wyrri 'ga, 'gã 'eramũ je 'ga jukaukaa”, 'jau Erote 'ga ojeupe numiamũ.

5 A'eramũ 'ga Pedro 'ga munewukaa moromunepawa pype. 'Ga pofaa itaju pyu. Mukũja itaju pyu 'gã 'ga pofaa 'ga nuga. Kwaiwete jefaruu 'gã 'ga resakara. Tesiseis jefaruu 'gã 'ga resakara. A'eramũ ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga resaka 'ga rerekou.

—Kasi iẽmi ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nuwi oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe Pedro 'ga ree.

—Emuẽmukat 'ga oree, ki Ku'jyp. Kasi 'gã a'e pe 'ga jukai ne. Narafutari ore 'ga jukaa— 'jau 'gã 'upa, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Moromunepaw awi Pedro 'ga renuẽmawet

6-8 “Ai'iwe pa je Pedro 'ga rerurukari 'gã nowase kwy” Erote 'ga 'eawera ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Pedro 'ga renuẽmukaa jui. Tata 'jawe futat ywagipewara 'ga wenyfugamũ 'ua Pedro 'ga upe. Jefaruu pō'ō me Pedro 'ga 'ũina moromunepawa pype osea. Mukũi itaju pyu 'gã 'ga pofaa 'gã nee. Moromunepawa rokwar ipe nanẽ

jefaruu 'ga 'ami iarūmū nū. A'etea ywagipewara 'gā 'ut ojesaukaa Pedro 'ga upe. A'eramū ywagipewara 'ga Pedro 'ga jasi'ywyyka 'ga momaka 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Pedro— 'jau ywagipewara 'ga Pedro 'ga upe.

A'erauwe futat Pedro 'ga pofaawa jerawi 'ga wi ojetee futat.

—Ere epyapaawa munepa, eku'afaawa nanē nū— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga iapou.

—Epiara munepa ere ejua je rupi— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁹⁻¹¹ A'eramū Pedro 'ga afu'ama awau jefaruu pō'ō awi futat, awau ywagipewara 'ga rewiri. Tuwiiu moromunepawa. A'erauwe ywagipewara 'ga 'upa tenune Pedro 'ga upe, 'ga rerokwapa jefaruu pyu. A'eramū 'gā awau okwapa ajepaja jefaruu pyu. Awau 'gā owaēma itaju 'okwara upe. Pook. Ojeawopytymo'woka ojetee futat 'gā nupe. Awau 'gā uēma ukawō'ō me. Ukawō'ō mū rupi awauwe ywagipewara 'ga opojo'ogamū 'ga wi awau ojeupia ywag ipe nū.

A'erauwe Pedro 'ga apyakwafugamū. “Kuu. A'jea futat nipo ajee je ēmi ra'e. Afayup sipo je pa a'e nakwe je re'ā”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. “Janeruwarete 'ga pa ywagipewara 'ga amut je renuēma ra'e, Erote 'ga wi ra'e”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. “Toroo 'ga ijukau 'jau, e'i Erote 'ga jee numiamū. Judeu 'gā nanē je juka are ifuwet nū. A'ere Ku'jywa 'ga naje jukaukari 'gā nupe”, 'jau Pedro 'ga ojeupe.

¹² Ee weapyo re Pedro 'ga awau Mari ēē rog ipe, Juā Maku 'ga y ēē rog ipe. Peu 'gā kwaiwete 'upa Jarejuwarete 'ga mogytau Pedro 'ga ree.

—Emuēm 'ga imua oree— 'jau 'gā 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

¹³ A'e pype Pedro 'ga 'ua 'okwara mopoga 'gā nupe u'ama. Pog pog pog. A'eramū 'gā nemiayuwa ēē, Rode ēē awau 'okwar ipe.

—Awŷja te poromū ako?— 'jau ēē.

A'ere ēē 'okwara nuawopytymo'wogi esaka.

Aipo ojeupe 'eramū Pedro 'ga oje'ega ēē upe:

—Je ako Pedroramū— 'jau 'ga ēē upe.

¹⁴ Aipo ojeupe 'eramū ēē 'ga je'ega kwaapa. A'eramū ēē aku'iramū 'ga ree awau ujāna 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Pedro kīā 'ut u'ama 'okwar ipe— 'jau ēē 'gā nupe.

A'ere 'gā nuerowiari etee ēē.

¹⁵ —Ene'me awi ī— 'jau etee 'gā ēē upe.

—A'jea futat— 'jau etee ēē 'gā nupe.

—Ywagipewara 'ga nipo! Pedro 'ga ree ojejuka ma'e 'ga nipo!— 'jau etee 'gā ēē upe.

—Naani. Pedro kīā futat— 'jau etee ēē 'gā nupe.

¹⁶ A'ere Pedro 'ga niojeri futari u'ama 'okwara mopoga pog pog pog.

Poje 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. A'jea futat nipo aipo kūi— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau 'okwara rawopytymo'woka 'ga resaka.

—Kuu. A'jea futat ra'e kūi. Pedro 'ga futat ra'e kūi. O'meramū sipo ēē 'i pa, sa'e nā'ā jane re'ā— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁷ A'erauwe Pedro 'ga opo mowyri 'gā nupe, 'gā momika.

—Pe'je pejepika. Jeje'ega tepeenup 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga uēmawera mome'wau 'gā nupe. Imome'upaw ire

—Enupare'ema 'gã nupe nanē ki pemome'u nū. Ajepeja Tiago 'ga upe nanē ki pemome'u pejewau nū— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

Imome'upaw ire Pedro 'ga awau 'gã nui.

¹⁸ Ai'iwetetewe jefaruu 'gã opaka. 'Ga faawera etee esaka.

—Tÿÿ. Marupi 'ga uēma ra'e 'ū?— 'jau 'gã. —Uēm 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gã ajaupe.

A'erauwe 'gã 'ga rekaa.

—Ojeawopytym agawewi futat nã'ã re'ã— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ A'eramū 'gã 'wyriara 'ga, Erote 'ga 'gã monou 'ga rekaa. A'ere 'gã nuesagi 'ga. A'eramū 'ga resake'emamū Erote 'ga jefaruu 'gã apisaukaa.

Erote 'ga manūawet

Jefaruu 'gã apisiukar ire Erote 'ga awau Judeja ywy awi. Sesaria pe 'ga awau ajakawau.

²⁰ A'ere Erote 'ga mara'neramū Tiro pewara 'gã nee, Sidom ipewara 'gã nee we ra'e jepi. A'eramū 'gã awau oporogytau 'ga upe. Sidom ipewat, Tiro pewat. Mīmera 'gã awau oporogytau. Sidom ipe nitywi mama'ea. Tiro pe nanē nitywi nū. A'eramū pewara 'gã amū awau Erote 'ga upe.

Erote 'ga roga raarana 'ga upe ra'ne, Parasitu 'ga upe ra'ne 'gã awau oporogytau, 'ga mojrūmū ojee. Parasitu 'ga esage 'gã nupe. Nimara'nei 'ga 'gã nee. A'eramū 'gã 'ga upe ra'ne awau oporogytau.

—Ma'eramū te 'wyriara 'ga mama'ea namurukari oree? Nitywi mama'ea ore'wyr ipe. Ekwap eje'ega e'wyriara 'ga upe oree— 'jau 'gã awau 'ga upe.

A'eramū Parasitu 'ga awau oje'ega Erote 'ga upe:

—Sidom ipewara 'gã, Tiro pewara 'gã netee 'ut oporogytau enee ra'e numiamū— 'jau 'ga awau 'ga upe.

²¹ —A'jea. “Ikoai'i 'gã tut oporogytau jee 'jau, e'i 'ga pē nupe”, ere ewau 'gã nupe— 'jau etee Erote 'ga 'ga upe.

A'erauwe Parasitu 'ga ruri 'jau 'gã nupe nū:

—“Ikoai'i 'gã tut oporogytau jee 'jau”, e'i etee 'ga pē nupe ko— 'jau 'ga awau 'gã nupe nū.

A'eramū 'gã awau etee nū. Muapyt oser ire 'gã 'ua nū. 'Gã nurauwe Erote 'ga 'wyriara raity munepa. 'Wyriara raity munew ire 'ga awau 'wyriara renawa 'arimū wapyka 'ūina oporogytau 'gã nupe. ²² Peu Erote 'ga pyriwara 'gã kwaiwete futat ajemogyau. 'Ga porogyta 'ga renamū 'ga pyriwara 'gã wafukaita.

—Maira futat 'ga. Naae 'jawewara 'ga rūi. Maireteete 'ga 'jawewara te nipo 'ã 'ūi oporogytau janee— 'jau 'gã ajaupe wafukaita.

Aipo ojeupe 'gã 'eramū Erote 'ga aku'iramū etee futat 'ūina. “Naani. Aipo pe'je awi. Namaira rūi je. Aerefetee te je pē 'jawe”, 'jawe'em futat 'ga 'gã nupe. Aku'iramū etee 'ūina 'gã 'eawer are.

²³ A'erauwe Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga mua. Ewo'iuu upe 'ga py'a monoogukaapap 'ga wi furuk furuk furuk. A'eramū 'ga monou 'ga retyka wenawa 'ar awi pōpēn amanūmū awau. “Ku'jywa 'ga 'jawewara 'ga futat 'ga” 'e are Erote 'ga ku'iramū, Janeruwarete 'ga amara'neramū 'ga ree. A'eramū ewo'iuu upe Erote 'ga py'a monoogukaapap.

²⁴ A'eramū 'gã Janeruwarete 'ga mome'u mokwasi'wau, kwaiwete. A'eramū amumera 'gã a'eramū futat Janeruwarete 'ga rerowiaa kwaiwete. Erote 'ga manūnamū 'gã Jarejuwarete 'ga pojeupa ajemogyau.

—Nia'wyr 'ga aipo 'eramū ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã Erote 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. “Erote 'ga amanũ erujewi” 'ea 'gã imokwasi'wau amunawa pype, amunawa moyka.

²⁵ Erote 'ga manũ re Panape 'ga Saulo 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe. Ka'aranũũ rerawau Jerusareg ipewara 'gã nupe.

—Ātioki pewara 'gã ka'aranũũa werurukat oreē pē nupe— 'jau 'gã 'gã nupe. —“Ty'ara upe 'gã nekoī” 'ea 'gã wanup. A'eramũ 'gã ka'aranũũ rerurukaa oreē pē nupe— 'jau 'gã imonou 'gã nupe.

Jejuī 'ga rerowiaara 'gã 'wyrīara upe ka'aranũũ mono re Panape 'ga ojewya awau Ātioki pe Saulo 'ga retee nũ. Pe awi 'gã kunumĩũũ 'ga rerawau ojeupi, Juã Maku 'ga rerawau.

13

Saulo 'ga retee Panape 'ga ataawet

¹ Peu Ātioki pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ajemogyau. 'Ga je'eg are moromu'jara 'gã nanē nũ. Panape 'ga, Saulo 'ga, Simão 'ga, Lusiu 'ga, Manaē 'ga. Mĩmera 'gã Janeruwarete 'ga je'eg are moromu'jara 'gã ajemogyau Ātioki pe, Jejuī 'ga rerowiaara 'gã pype. Simão 'ga ipiũnũũ. A'eramũ 'gã Piũnũũ 'jau 'ga upe. Lusiu 'ga Sirene pewarera. Manaē 'ga waranupa Erote 'ga retee rakue. Aipo Erote 'ga 'ũina 'wyrīaramũ Garireja ywy pewara 'gã nupe rakue.

² Aipo 'gã ajatykau oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Ojemi'ware'ema futat 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta enune. A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega 'gã nupe:

—Pemũ'ē 'gã amũ jee, je upe oporowyky ma'eramũ — 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe. —Panape 'ga, Saulo 'ga. Mĩmera 'gã etee ki pemũ'ē jee. Toporowyky 'gã jee 'jau— 'jau 'ga oje'ega 'gã nupe.

³ Ojemi'ware'emawe futat 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gã opo monou 'gã apyte'rarimũ. A'ere 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau kwe pe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe Panape 'ga awau Saulo 'ga retee. ⁴⁻⁵ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã monou kwe pe.

—Pe'je pejewau kwe pe Jejuī 'ga mome'wau 'gã nupe— 'jau Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau. Serusia pe 'gã awau. Juã Maku 'ga awau 'gã nupi 'gã poaawamũ. A'e awi 'gã awau yaru pype u'aa 'ypõ'õũũ me awawamũ, Sipiri pe awawamũ. 'Gã awau Saramina 'jawa amunaw ipe ra'ne ra'ne awau ojekoka. Owaēm ire 'gã awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'gã awau osou imome'wau. ⁶ 'Gã nupe imome'upaw ire 'gã awau 'ypõ'õũũ raapa. Awau owaēma Pafusi 'jawa amunaw ipe nũ. Peu owaēm ire 'gã pājētywera 'ga rekoa. Barjesusi 'ga rera. Judeua 'ga. A'ere grego 'gã je'eg imũ Erimasi 'ga rer irũa.

—Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ— 'jau futatee o'meramũ 'gã nupe ra'e jepi.

⁷ Aipoa pājētywera 'ga Sergiu Paulo 'ga jekoty'aawa. Sergiu Paulo 'ga 'wyrīaramũ 'ypõ'õ mewara 'gã nupe. 'Wyrīara esage 'ga te poromũ. I'akwaap te 'ga.

A'eramũ 'wyrīara 'ga Panape 'ga renũina Saulo 'ga retee.

—Pe'je pejejua 'au je pyri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau jee. Taenup Jarejuwarete 'ga porogytafera 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ A'ere pãjetywera 'ga nafutari 'gã nura 'gã porogytaa 'ga upe. Nafutari 'ga Sergiu 'ga Jeju 'ga rerowiara. A'eramũ 'ga oporenuwiwere'emamũ 'gã nee.

—Ereapyaka awi 'gã nee. O'meramũ te 'gã 'i akou— 'jau pãjetywera 'ga ojekoty'aawa 'ga upe.

⁹ Aipo 'ga 'eramũ Saulo 'ga amã'jãu 'ga ree. Saulo 'ga mukũ 'ga rera. 'Ga rer irũa Paulo. A'eramũ Paulo 'ga 'ga resaka katu katu u'ama. Amara'neramũ 'ga ree.

—Ma'eramũ ene aipo 'jau ki 'ei— 'jau Paulo 'ga 'ga upe, 'ga reakwara resaka u'ama.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea Paulo 'ga rerekou. A'eramũ 'ga 'ga pojeupe'ema futat oje'ega 'ga upe:

¹⁰ —Ene mama'eukwaawa 'wyrara upe oporowyky ma'eramũ epije ete ekou kũ— 'jau Paulo 'ga pãjetywera 'ga upe. —Ene te 'ã mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa. Enetywerete ene ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ã e'me are te ereko. Ajee 'ã nerefutari esage ma'ea. Nereapoa'uweri futari 'ã esage ma'ea ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Mama'e tywera etee tãmējē 'ã ereapo ekou. Jarejuwarete 'ga 'ã ereje'ewu'jag ekoete ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ ene epoire'ema etywer awi 'ũ?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. ¹¹—Ma'eramũ nipo 'ã Janeruwarete 'ga ene rereko tyweri. Enerea mowewaiwi ene wi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe 'ga weawewamũ. A'eramũ futat 'ga akou ojerowarowaka etee futat.

—Tÿÿ. Maran te 'awamũ je rekoi nũ? Pe'je pejejua je popyyka je rerawau je'wyr ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga amũ 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe. ¹² Aipo 'ga rea wewa resaka Sergiu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. Jarejuwarete 'ga je'eg are amu'eramũ 'ga 'jau: “Janeruwarete 'ga esage”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ 'ga rerowiaa.

¹³ Aipo re Paulo 'ga awau pe awi nũ, Pafusi 'jaw awi nũ, opytuna 'gã netee. Yaruu pype 'gã u'aa awau Periga 'jaw ipe. Pãfiria ywy pe Periga 'upa.

A'ere Juã Maku 'ga nooi kwe pe 'gã nupi. Pãfiria ywy awi futat 'ga jewyri 'gã nui, 'ua oje'wyr ipe nũ, Jerusareg ipe nũ. ¹⁴ A'eramũ Paulo 'ga etee awau Panape 'ga retee Ātioki pe. Pisiri ywy pe aipoa Ātiokia amunawa 'upa.

Morowykye'ema rupi 'gã awau judeu 'gã jatykaaw ipe. 'Gã awau osou wapyka enupa. 'Ga amũ Moisesi 'ga remikwasiarera pe mogytaw 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera pe nanē imogytaw 'gã nupe nũ.

¹⁵ Imogytapaw ire peuwara 'gã 'wyrara 'gã oje'ega monou 'gã nupe:

—Ityp te mama'e mũ pēnemimome'ua oree ore muekōēãjawamũ? Pejejemikwaawa pemome'u oree— 'jau 'gã oje'ega monou 'gã nupe.

¹⁶ Aipo 'eramũ Paulo 'ga afu'ama opo mowya 'gã momika.

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Pēē mũ judeua. Judeue'ema pēē mũ nanē nũ. Najuejue etee futat 'ã perowiat Jarejuwarete 'ga. Judeue'emamũ nanē 'ã perowiat 'ga nũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁷ —Ymã te Janeruwarete 'ga judeuramũ oreypy 'gã mũ'ei 'gã nui rakue.

Ojeupe futat 'ga 'gã mũ'jãu, 'gã momytuna. Egitu ywy pe 'gã nekoramũ 'ga 'gã momytuna ojeupe wemiayuamũ — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Na'gã ywya rũi agawewi peu Egitu ywya. A'etea 'gã ajemogyau peu. Pe awi Janeruwarete 'ga 'gã nerua opãjẽ mũ futat rakue. A'ere 'gã awau watau kwe pe ajemogyau. ¹⁸ Kwarẽta kwara mu'aa 'gã awau ajemogyau watau amunawe'em ipe futat. Nitywi amunawa 'gã waw ipe. Nia'wyri agawewi futat 'gã Jarejuwarete 'ga upe. A'etea Janeruwarete 'ga ojejuka 'gã nee rakue— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

¹⁹ —Kanaã ywy pe 'gã waẽm ire Janeruwarete 'ga peuwara 'gã apisaukaa 'gã nupe. Sete amunawa pype Janeruwarete 'ga 'gã motaukarukaa rakue, mama'e tywera apoaramũ rakue. 'Gã ywy pojekaukaa 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga aipo ywy monou judeu 'gã nupe, wemiayuwa 'gã nupe, 'gã nupawamũ. A'eramũ 'gã ma'ea futat aipo ywya. Namutamut 'gã ajemogyau aipo ywy pe. ²⁰ Kwaturu sẽtu sũkwẽta kwara mu'aa ajemogyau aipo ywya ojeupe imonopyera pype. 'Awamũ je judeuramũ oreypy 'gã nee Jarejuwarete 'ga jejukaawera mome'ui pẽ nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—A'ere Janeruwarete 'ga 'gã amũ monou imogou 'wyria'riramũ 'gã nupe. Anure Janeruwarete 'ga Samueu 'ga mogou 'wyria'riramũ 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Samueu 'ga. ²¹ 'Ga sawa'erauwe 'ga pytuna 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: “Ga amũ em'yi 'wyriaramũ oreẽ”, 'jau 'gã 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

—A'erauwe Janeruwarete 'ga Sau 'ga mogoi 'wyriarareteramũ 'gã nupe. Sau 'ga Kisi 'ga ra'yra 'ga. Pẽjamĩ 'ga juapyrera 'ga. Kwarẽta kwara rupi 'ga akou 'wyriaramũ. A'ere 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ Janeruwarete 'ga opoia Sau 'ga wi. A'eramũ 'ga Davi 'ga etee imogou 'ga py'rau nũ. Davi 'ga 'ga imogou 'ga renawer ipe nũ. ²² “Davi 'ga Jese 'ga ra'yra 'ga. 'Ga jeremifutara wapo a'jeteetewi jee”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe. “Ma'eramũ je 'ã jeporomutamũ 'ga ree. Jeje'ega 'ga 'ã wenup akou. A'eramũ je 'ga mogou 'wyriaramũ pẽ nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe.

²³ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe rakue: “Davi 'ga juapyrama nipo je amut amũ pẽ nupe, pẽtywera moiawamũ”, 'jau 'ga 'ã rakue. A'eferupi te aje ako 'ga Jejui 'ga muri rakue, Israeu juapyreramũ oreẽ rakue, oretywera moiawamũ rakue. U'eawer imũ etee futat ako 'ga Jejui 'ga muri rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

²⁴ —Jejui 'ga rur enune 'ã Juã Batista 'ga awau judeu 'gã mu'jau rakue. “Pejetywer awi pepoit. Pejetywer awi pepoiramũ tapymĩ pẽẽ 'y pe 'jau”, 'jau 'ga 'ã 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁵ —Oporowykypaw enune 'ã Juã 'ga oporonupa ee 'gã nupe rakue: “Je kwaap te pejepe? Naje rũi Janeruwarete 'ga remimurera. A'ere te 'ga ruri je rewiri”, 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue. “Je rewiri te 'ga rekoĩ. Kũima'eteete 'ga. Je akotee ma'ea te. A'ere 'ga te kũima'eteetea. Apoat te je 'ga tekou”, 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁶ —Nan Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee. Abraão 'ga juapyreramũ, judeuramũ oreẽ 'ga imua rakue. Pẽ nupe judeue'emamũ nanẽ 'ga oje'ega mua 'awamũ nũ. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pẽẽ nanẽ 'ga rerowiaa

nū. A'eramū pejemogyau ore 'jawe. A'eramū 'ga oje'ega mua janee: “Pejetywer awi pēpoiweramū je imoiri pē nui”, 'jau 'ga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama. ²⁷—A'ere Jerusareg ipewara 'gā nokwaawi “Jejuī 'ga aetywera moira” 'ea. 'Gā 'wyrī'ri miamū futat nokwaawi 'ga imoira. Morowykye'ema rupi 'gā ajatykau, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera mogytau. A'ere 'gā naeapyoi futari 'gā porogytafer are. Ymā te 'gā Jejuī 'ga juka are ka'arana kwasiari inuga janee rakue. A'eferupi tee futat ajee ako 'gā 'ga jukaukari Piratu 'ga upe rai'i. Jarejuwarete 'ga je'egawer imū etee futat 'gā 'ga jukau rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe.

—'Ga 'ā esage agawewi futat. A'etea 'ā 'gā amū “nia'wyrī 'ga akou” 'gā e'i futatee Jejuī 'ga upe rai'i. ²⁸A'eramū 'gā 'jau Piratu 'ga upe: “Ejukaukat 'ga”, 'jau 'gā 'ā Piratu 'ga upe 'ga jukaukaa ekoete rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁹—A'ere Janeruwarete 'ga oje'egawer imū etee futat 'ga jukaukari. Ymā we futat te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are inuga janee rakue. A'eramū 'gā a'eferupi tee futat 'ga jukau 'awamū rai'i. 'Ga manū re 'gā 'ga mua 'ga mojjypa 'ypeywar awi. 'Ga mojjyw ire 'gā 'ga rerawau ita kwara pype 'ga nuga. ³⁰A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee nū. Amanū agawewi futat 'ga. A'etea 'ga oferaw etee futat. Janeruwarete 'ga 'ga moferapa etee futat nū— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gā nupe imome'wau.

³¹—Omoferaw ire 'ga ojesaukaa ojeupi Garireja ywy awi 'ut ma'efera 'gā nupe. Kwarēta 'ara rupi 'ga ojesaukaru'jau'japa akou 'gā nupe. 'Awamū 'ga resakarera 'gā awau akou 'ga mome'wau judeu 'gā nupe. ³²Ore nanē nū arajua 'awamū 'ga mome'wau pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. ³³—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: “'Ga manū re je te 'ā teja'yra 'ga amoferap”, e'i 'ga janyppy 'gā nupe rakue. “A'eramū 'ga amanūu'jape'ema”, 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gā nupe rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —U'eawer imū etee futat 'ga Jejuī 'ga moferawi. Ymā 'ga amū Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue, Saumu 'jaw are rakue:

“'Awamū je ene mogoi teja'yramū.

'Awamū je rekoi eneruwamū”,

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Saumu 'jaw are rakue. Jejuī 'ga upe 'ga aipo nuga rakue— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴—A'ere Janeruwarete 'ga oje'ega wa'yra 'ga feraw are rakue nū.

“Amoferaw etee nipo je ene nū eneme'emamū futat nipo”, 'jau 'ga 'ga upe, 'jau 'ga 'ā inuga ka'aran are janee rakue — 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

—'Ymā te je 'i Davi 'ga upe ikue: Mama'e esagea tomono ene upe 'jau, a'e je 'ga upe ikue.

A'eramū je 'awamū mama'e esage monou 'ga juapyreramū pē nupe te'eawer imū etee futat”,

'ea nanē Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. Aipoa nanē 'ga Jejuī 'ga ree inuga rakue nū.

³⁵—A'ea Davi 'ga inuga rakue nū:

“Ene te 'ā ejemiayuwa 'ga reumera neremonemukari, esage ma'e 'ga reumera neremonemukari”,

'jau Davi 'ga inuga ikwasiaa rakue nū— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe.

³⁶—Amanūme'ēwe Davi 'ga akou Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat oporowykyau rakue. A'ere 'ā Davi 'ga manūi rakue. A'eramū 'gā 'ga rerawau ityma rakue, 'ga pytuna pyri rakue. Onemamū 'ā 'ga opytunera 'gā 'jawe etee futat rakue. A'eramū 'ga naojee rūi ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. ³⁷Jejui 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga janee rakue. Jejui 'ga manū re 'ā Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rakue. A'eramū 'ga 'ā oneme'emamū rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

³⁸⁻³⁹—Peenuw esage ki je 'ga mome'ua pejejeupe. 'Ga etee futat aetywera ope'a ae wi. Ae werowiarāmū 'ga ipe'ai ae wi— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gā nupe.

—Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. A'ea Moisesi 'ga okwasiat inuga janee rakue. A'ere 'ga remikwasiarera nomoiri aetywera ae wi. Jejui 'ga etee werowiarāmū aetywer awi ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴⁰⁻⁴¹—Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amū upe rakue, Apakuki 'ga upe rakue.

“Je te 'ā Pēnuwaretea.

Oporowyky agawewi je ako tekou pē pype ikue.

A'etea 'ā naje rerowiari pejepe.

Pē mu'e agawewi nipo 'ga amū.

A'etea nipo jeje'ega neperowiari futari.

Perekoemā etee nipo jeje'ega.

A'eramū nipo pēē pejemanūmū futat je rerowiare'emamū. Naje rerowiaara rūi pēē.

A'eramū ki pēē pejekyjau pejemogyau pejemanū awi”,

'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Peje'agu ki pejemogyau 'ga je'ega rerekoemā awi. 'Ga je'ega rerekoemā awi pejejea'gue'emamū ywawuje futat pemanū, 'ga 'eawer imū etee futat— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gā nupe.

⁴²Oporogytapaw ire Paulo 'ga uēma Panape 'ga retee judeu 'gā jatykaaw awi nū. Jui 'gā ēmamū 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—Iko morowykye'ema rupi ki pejot 'au nū, aipo morogyta mome'wau oreē nū— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Nai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁴³A'eramū aipo mome'ua renuparera 'gā amū awau 'gā nupi. Judeu 'gā awau 'gā nupi. Judeue'ema 'gā nanē amū awau 'gā nupi nū. Janeruwarete 'ga 'gā werowiat. A'eramū 'gā a'eramū awau 'gā porogyta renupa 'gā nupi. 'Gā nerawaw ipe Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe Panape 'ga retee.

—Janeruwarete 'ga 'ā esage janee. Werowiaaramū 'ga ojejukau esage jane ree. Werowiare'ema 'gā nee te ajee 'ga 'ā nojejukai futari. A'eramū pēē 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau pe rupi 'gā nerekou.

⁴⁴Iko morowykye'ema rupi 'gā ojewya 'ua nū, Judeu 'gā jatykaaw ipe nū. A'eramū peuwara 'gā ajatykau 'gā nee, 'gā porogyta renupa nū. A'eramū 'gā awaupap ja'wyja'wy 'gā nupi Jarejuwarete 'ga porogyta renupa.

⁴⁵ A'eramũ 'gã ojewi opytuna 'gã opap ja'wyja'wyrāmũ judeu 'gã amũ 'gã nerekoayau.

—O'meramũ 'gã 'i akou pẽ nupe. Nia'wyri 'gã. Pẽ mu'e tyweruu 'gã akou. O'meramũ te 'gã 'i akou— 'jau judeu 'gã opytuna 'gã nupe, ojewi 'gã opap ja'wyja'wyrāmũ 'gã poromũ 'jau.

⁴⁶ A'ere aipo ojeupe 'eramũ Paulo 'ga je'egi etee 'gã nupe, Panape 'ga retee.

—Neperowiari 'ã Jarejuwarete 'ga. Nepẽoweri etee 'ã 'ga pyri. Pẽ nupe ra'ne agawewi ako ore 'ga mome'ui ai'i. A'ere 'ã 'ga neperowiari etee ako ai'i— 'jau Paulo 'ga oje'ega judeu 'gã nupe, 'gã pojeupe'ema futat. —Au'je ajee ore pẽ nupe imome'u re. Oropoir ore 'awamũ pẽ nui. Judeue'ema 'gã nupe te ore oi 'ga mome'wau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁷ —Ymã te Janeruwarete 'ga 'i janee rakue:

“Amũ'ẽ je pẽẽ 'gã nupe teje'ega mome'waramũ, judeue'ema 'gã nupe teje'ega mome'waramũ.

'Ga 'ã ae katu'ok, pe'je ki 'gã nupe.

Oje'ega rerowiaaramũ 'ga ae katu'ogi, pe'je ki 'gã nupe”,

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁴⁸ A'e renupa judeue'ema 'gã wekõẽãjamũ ajemogyau.

—Esage te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ futat 'gã aku'iramũ ajemogyau 'ga je'eg are. A'eramũ 'gã amũ Jarejuwarete 'ga rerowiaa. Jarejuwarete 'ga remippyryũmera 'gã 'ga rerowiaa. 'Gã amũ Janeruwarete 'ga ipyryrũmũ ojeppyriwaramũ nakwaparimũ warãu rũi. Aipo 'gã futat 'ga rerowiaaramũ ajemogyau.

⁴⁹ A'eramũ futat 'gã awau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Jarejararete 'ga je'ega mokwasi'wau awau 'gã nupe. ⁵⁰ A'ere judeu 'gã amũ mara'neramũ Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramũ 'gã awau 'wyria'ri 'gã nanẽ imamara'neukaa 'gã nee nũ. Peu 'gã pyri kũjãmera 'gã amũ ajemogyau. Ka'aranũũ kwai ma'e 'gã. Judeue'ema agawewi. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa. 'Gã nanẽ 'gã imamara'neukaa Paulo 'ga ree nũ. A'eramũ 'gã a'eramũ 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'gã Paulo 'ga upe Panape 'ga retee.

⁵¹ A'erauwe 'gã awau. O'wyawe 'gã opyapaawa mososoka opy awi inupãnupãu ajuee, 'yja motototoka jui. 'Gã nee Janeruwarete 'ga jekukae'ema resaukaawamũ 'gã opyapaawa nupãnupãu ajuee 'gã nupe.

—Jejui 'ga 'ã ore oromome'u arakou pẽ nupe numiamũ. A'ere 'ã 'ga neperowiari etee. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga amara'neramũ pẽ nee. Werowiare'emamũ 'ga pẽ katu'oke'ema futat— 'jau 'gã 'gã nupe. — A'eramũ nipo pẽẽ mama'eukwaawa rapyaw ipe futat pejewau— 'jau 'gã 'gã nupe opyapaawa nupãnupãu ajuee.

A'eramũ futat 'gã awau Ikoniu 'jaw ipe.

⁵² A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã ku'iramũ ajemogyau, Ætioki pewara 'gã. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã nerekou.

14

¹ Ikoniu 'jaw ipe nãnẽwẽjẽmĩ nũ. Ikoniu 'jaw ipe owaẽm ire 'gã awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Judeu 'gã judeue'ema 'gã netee Jejui 'ga rerowiaa nũ. ² A'ere judeu 'gã amũ Jejui 'ga nuerowiari. A'eramũ 'gã Paulo 'ga je'ẽwu'jaga futatee 'gã nupe. Panape 'ga nanẽ 'gã ije'ẽwu'jaga

nũ. Judeue'ema 'gã nupe 'gã je'ẽwu'jaga. A'eramũ judeue'ema 'gã nanẽ 'gã futare'ema nũ. ³ A'etea futat 'gã ako namutamutat peu Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe, okyjawe'em futat akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Janejararete 'ga 'ã ojejuka esage jane ree. Werowiaramũ 'ga ae katu'ogi— 'jau 'gã imome'wau 'gã nupe.

A'eramũ taetu Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'gã nee. “A'jea futat 'gã jeje'ega mome'ui ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ taetu 'ga opãjẽ esage mua 'gã nupe. A'eramũ taetu 'gã aeremiapoe'ema apou akou. A'e resakara 'gã oporesagamũ 'gã nee. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'gã 'ea. Sã'ã Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukara 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

⁴ A'ere naju'jaju'jawe tee rũi 'gã poromutaramũ Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramũ amumera 'gã etee oporomutaramũ judeu 'gã nee.

⁵ A'eramũ 'gã ajatykau ojemoywrafena 'gã nee. Judeu, judeue'em. Mĩmera 'gã ajatykau o'wyrria'ri 'gã netee. Ita pyu 'gã juka are 'gã afuweramũ.

—Pe'je ajee ita pyu sijuka 'gã 'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

⁶ A'ea 'ga amũ enupa. A'eramũ 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe.

—Ita pyu pẽ juka are 'gã fuweramũ ki 'ei— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Pe'je ajee soo jareka'jama 'gã nui— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i. Ere ajee iruukwe— 'jau Panape 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'gã oka'jama jui. Likonia ywy pe 'gã awau oka'jama. Listra 'jawa 'upa Likonia ywy pe. Teripe 'jawa nanẽ 'upa Likonia ywy pe futat nũ. ⁷ Kwe pe 'gã awau akou morogyta esage mome'wau 'gã nupe.

—Werowiaramũ Jejui 'ga aetywera pe'ai ae wi— 'jau 'gã awau akou imome'wau 'gã nupe.

⁸ Listra 'jaw ipe ipyteu ma'e 'ga 'ũina wapyka. Nuatai futari 'ga u'aa ypy we futat.

Peuwara 'gã nupe Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ ipyteu ma'e 'ga nanẽ 'ũina enupa nũ. ⁹ A'eramũ ipyteu ma'e 'ga 'jau ojeupe 'ũina. “Kuu. Arowiat pa je 'ga kwy. Tajekatu'ok 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ũina ojeupe tee futat.

Poje Paulo 'ga amã'jãu iteu ma'e 'ga ree. “Werowiat pa ipyteu ma'e 'ga Jejui 'ga 'ũina ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. ¹⁰ A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am jui— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

A'erauwe ipyteu ma'e 'ga pori pym afu'ama awau watau. ¹¹ A'eramũ futat 'ga fu'ama resakara 'gã wafukaita:

—Kuu. Nakũima'e 'gã nũi ra'e nũi. Maira 'gã te 'ut owaẽma janee ra'e — 'jau 'gã Paulo 'ga upe, iteu ma'e 'ga mafu'amamũ.

Oje'eg imũ etee 'gã ajemogyau wafukaita. A'eramũ Paulo 'ga 'gã afukaja kwaape'ema.

¹² A'eramũ 'gã omaira rera nuga 'gã nee. Jupete 'gã inuga Panape 'ga ree. Paulo 'ga oje'ega u'ama 'gã nupe. A'eramũ 'gã Mekuriu nuga 'ga ree.

¹³ 'Gã maira roga, Jupete roga, 'ũina amunawa rowase. 'Gã maira rog are omaenun ma'e 'ga mukũja kwatau rerawau 'ywyotyra reewe. 'Ywotyra monou kwatau are.

—Simuoryp Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau. Maira futat 'gã na'e. Sijuka kwataua iapyau 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

¹⁴ A'e resakawe Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Kuu. Maran te 'gã “kwataua sijuka 'gã nupe”, 'gã 'i janee 'wei?— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga upe etee te 'ã ae kwatau jukai iapyau rakue. Jane upe niapyawarũ— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gã awau ujãna wafukaita 'gã nupe.

¹⁵—Pë'me eteete awi nũ'ũ. Pë 'jawewara te ore. Namaira rũi ore— 'jau 'gã 'gã nupe.

Waity monoroka awau 'gã nepejãna wafukaita. 'Gã jemuaẽma 'gã nerekou 'gã naity monorogukaa 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau kwatau apisi are ifuwet ma'e 'gã nupe:

—Jejui 'ga je'eg are te ore ruri pë mu'jau— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —Au'je ki maira'me rerowiar ire 'awamũ. Jejui 'ga 'ã ako ma'ea. A'eramũ pëe 'ga etee erowiaa ete Jarejuwarete 'ga retee. 'Gã te ako ma'ea. 'Gã nupe etee peporogyta etee. 'Gã te aeje'ega wanup— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —Aga maira'me a'agawa peje'ega nuenuwa'uweri. A'eramũ pëe pejepoia jui. Jarejuwarete 'ga te perowiat. 'Ga te namanũa'uweri. Aeje'ega wanup ojeupe aeje'egamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —'Ga te 'agamũ ywya wapo rakue. Mama'ea wapo katu katu rakue. Ywaga 'ga iapou. Wyra, wyra'i, ipira, 'y. Nitywi futari mama'e mũ 'ga remiapoe'emera. Ma'eramũ 'ã ae 'ga remiapofer imũ etee futat 'ga kwaawi — 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. ¹⁶—Ymã te Janeruwarete 'ga janeremifutara apoukari etee janee rakue. ¹⁷ A'ere jane 'awamũ 'ga remiapofera esage resagi. A'eramũ jane 'ga remiapofer imũ etee futat 'ga kwaapa. 'Ga te 'ã amana amut janee. 'Ga te 'ã mama'e motyarũmũ ityarama rupi etee futat. Aeremi'ua nanë nũ. 'Ga te 'ã imua janee nanë nũ. Mĩmera 'ga 'ã iapou katu katu ae maku'iawamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

¹⁸ A'ere aipo 'gã 'eramũ miamũ 'gã kwatau juka are 'gã fuweramũ etee futat. ¹⁹ A'e pe judeu 'gã amũ 'ua owaẽma 'gã nupe. Åtioki 'jaw awi 'gã 'ua. Ikoniũ 'jaw awi 'jau. Ikoniũ 'jaw ipe 'gã nekoramũ judeu 'gã amara'neramũ 'gã nee rai'i. A'eramũ Paulo 'ga ojee 'gã mara'neramũ awau ajepeja amunaw ipe Panape 'ga retee. A'ere 'gã nee imara'ne ma'e 'gã oi tee 'gã newiri. A'e 'gã poromũ 'ut o'meramũ 'gã nekwaw ipewara 'gã nupe.

—Nia'wyrri noko 'gã— 'jau futatee 'gã 'gã nupe.

A'eramũ aipo amunaw ipewara 'gã nanë amara'neramũ 'gã nee nũ. “Nia'wyrri noko 'gã”, 'ga 'e futateeramũ.

A'eramũ 'gã Paulo 'ga apiau ita pyu 'ga rerekou. A'eramũ 'gã Paulo 'ga jukawaipa ita pyu.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau eroyryryka amunaw awi. 'Ga rerawau inuga yty apy'rarimũ. “Amanũ nipo 'ga re'ã”, 'jau 'gã 'ga rerawau inuga ejaa.

²⁰ A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã oi 'ga ywyrri ajatykau. Ojeywyrri 'gã jatykaramũ 'ga oferapa 'gã nupe nũ. Afu'ama awau amunaw ipe osou nũ, Panape 'ga retee nũ. Ai'iwe Paulo 'ga Panape 'ga retee awau pe awi. Ajepeja amunaw ipe Teripe 'jaw ipe awau ajukaaiw ire nũ.

²¹ Peu Teripe 'jaw ipe Paulo 'ga Panape 'ga retee Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ:

—Jejui 'ga werowiaramũ 'ga ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe, Teripe 'jaw ipewara 'gã nupe.

A'eramũ kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa.

A'ere 'gã awau ojewya wekwawera amunaw ipe nũ. Listra, Ikoniu, Ātioki. Mīmera amunaw ipe 'gã awau ojewya nũ. Ātioki 'upa Pisiri ywy pe. ²² A'ea wekwaw ipewara 'gã nupe oporogytau, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

—Pēē 'ã Jejui 'ga rerowiaara. A'eramũ pēē pejeku'iramũ, peje'arasige'emamũ. Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gã nipo “O'meramũ te 'gã 'i”, e'i pē nupe. “Nia'wryi Jejui 'ga rerowiaara”, e'i pē nupe, pē nerekou tyweaete — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere kasi Jejui 'ga rerowiara peetyg ine. Pejejemogyppyka etee Jejui 'ga ree. “‘Ga rerowiar awi oropoire'em ire ore oi ywag ipe anure”, pe'je etee ki pejejaupe— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gã nupe. —“Janeruwarete 'ga ore'wryiara”, pe'je ete ki pejejaupe, aipo 'gã 'eramũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

Akou amunawa moyka, awawera amunaw ipe etee te futat 'gã awau akou 'gã mu'jau nũ.

²³ A'eramũ futat 'gã amunaw ipe owaēmawe 'gã 'ga amũ muēma imogou 'wryiaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe, pastor 'jawa mogou 'gã nupe. Peu amunaw ipe owaēmawe nanē nũ nānēwējēmī futat imuēma imogou 'gã nupe. Aipo apo re 'gã ojemi'ware'ema Ku'jywa 'ga upe oporogytaawamũ:

—Ku'jyp. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wryiara 'gã nee ore oroje'ega monoi enee. Ojemogyppyk 'gã ene ree. A'eramũ ene ejejukau 'gã nee— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee.

²⁴ A'ere Jarejuwarete 'ga upe oje'ega mono re awau nũ. Awau Pisiri ywy raapa. Awau Periki 'jawa amunaw ipe, Pāfiria ywy pe 'up ma'e pe.

²⁵ A'e pe 'gã Jejui 'ga mome'wau peuwara 'gã nupe nũ. A'e awi 'gã awau Ataria 'jawa amunaw ipe nũ. Ataria 'upa 'yē'ē 'arimũ. ²⁶ A'e pe 'gã yaru pype u'aawa mepyau. Awau ojewya 'uawera amunaw ipe Ātioki pe nũ, Siria ywy pe 'up ma'e nũ. A'ea amunaw awi 'gã o enune Jejui 'ga rerowiaara 'gã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rai'i: “Ejejka esage ki 'gã nee 'gã nerekou. Eneje'ega 'gã oo imome'wau akou kwe pe. A'eramũ ene ejejukau 'gã nee”, 'jau 'gã oje'ega Ku'jywa 'ga upe rai'i. Aipo Jarejuwarete 'ga upe 'gã 'e re Paulo 'ga awau watau Panape 'ga retee akou Jejui 'ga mome'wau rai'i. A'ere 'gã aipo 'gã porowyky teepawamũ 'awamũ. A'eramũ 'gã 'ua ojewya nũ Ātioki pe nũ. ²⁷ A'eramũ 'gã owaēm ire Jejui 'ga rerowiaara 'gã majatykau. A'eramũ futat 'gã wekwawera mome'wau, Jarejuwarete 'ga ojeupe iapoawera mome'wau 'gã nupe:

—A'jeteetewi te 'ga iapoi oree. Judeue'ema 'gã we futat werowiat— 'jau 'gã 'gã nupe. —Nanuara futat te 'ã Ku'jywa 'ga afutat Jejui 'ga rerowiaara. Najudeu 'gã etee rūi erowiaara futat te 'ã 'ga afutat. Judeue'ema 'gã erowiaara nanē futat te 'ã 'ga afutat nũ. Nanuara futat te 'ã esage 'ga upe — 'jau 'gã ajaupe, worrywamũ 'gã imome'u are.

²⁸ A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee akou fukuu 'gã pyri peu.

15

Jerusareg ipe 'gã oawet

¹ Anure judeu 'gã amũ 'ua oje'wyr awi, Judeja ywy awi. Ātioki pe awau. A'e pe 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau tyweruu.

—“Pe'je pejewau pejejemojewagukaa 'gã nupe. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat peapo. Kasi a'e pe Ku'jywa 'ga nepē katu'ogi ne”, e'i Moisesi 'ga rakue— 'jau 'gã 'gã nupe.

² A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau 'gã nupe:

—Naani. O'meramũ te 'gã 'i. Perowiat kasi 'gã ne. Judeu 'gã nupe etee te Moisesi 'ga 'i rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere pëe naani. Nepemojewakawi. Judeu 'gã 'jawe 'e re amunipo 'ã nan tee futat pejemojewak. A'ere naani. Niapoawi aipoa. Jejui 'ga ae erowiarãmũ te Janeruwarete 'ga ae katu'ogi— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ajamueu kwaiwete aipoa morogyta are. A'ere 'gã nojomorowiarari etee. A'eramũ Paulo 'ga awau Panape 'ga retee Jerusareg ipe oporonupa ee Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. A'eramũ peuwara 'gã 'gã amũ monou 'gã nupĩ. Peu Jerusareg ipe 'gã 'gã monou aipoa morogyta are 'gã momoranuwukaa.

—Pe'je pejewau peu Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe pejeporonupa ee. “A'jea te ae judeurãmũ etee aejemojewagi?” tepe'je 'gã nupe 'jau. “A'jea te ae ijewak ma'eramũ etee ae jekatu'ogi?” pe'je pejewau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'gã nupe nanë pëe pejeporonupa ee nũ— 'jau 'gã 'gã nupe 'gã monou peu.

³ A'eramũ 'gã awau Jerusareg ipe oporonupa ee. Ātioki 'jaw awi 'gã awau. Awau 'gã Fenisia ywy raapa. A'ere Samari ywy raapa nũ. Awau ipe 'gã akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Amunawa moyka.

—Ymāwarera 'gã 'awamũ wetypap. Jejui 'ga ete 'gã 'awamũ werowiat. Judeue'ema 'gã we futat 'ga werowiat— 'jau 'gã Samari ywy pewara 'gã nupe imome'wau.

Aipo ojeupe imome'urãmũ 'gã aku'iramũ.

—A'jea futat. Nanuara futat te 'ã Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁴ Nan futat awau akou kwe pe imome'wau. Awau 'gã owaēma Jerusareg ipe. Jerusareg ipe 'gã waēm ire Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'gã napeje'ega. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriat, Jejui 'ga remimonofer. Mĩmiera 'gã 'gã napeje'ega.

A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau 'gã nupe.

—Kwe pe ore oi arakou Jejui 'ga mome'wau amunawa moyka ikue. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Judeue'ema 'gã we futat erowiaa. Ymāwarera 'gã etykapap. A'eramũ 'gã 'awamũ Jejui 'ga rerowiaa ojekatu'okawamũ— 'jau 'gã 'gã nupe, wekwawera mome'wau.

⁵ A'eramũ fariseu 'gã amũ afu'ama oje'ega 'gã nupe:

—Naani. Jejui 'ga rerowiar ire judeue'ema 'gã we futat 'awamũ 'gã jemojewagi Moisesi 'ga je'eger imũ etee futat. 'Ga 'eawer imũ etee futat 'gã nanë mama'e apoi ore 'jawe nũ— 'jau fariseu 'gã 'gã nupe.

⁶ A'ere Paulo 'ga nafutari etee futat. A'eramũ 'gã oporogytau kwaiwete aipoa morogyta are. “Simu'e wējēmĩ futat nipo aje jane 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer are nũ? Naani futari te ra'u nũ?” 'e are 'gã ajamueu kwaiwete. ⁷ A'eramũ kwaiwete 'gã jamue re Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

—Kunumĩmet, Peapyaka je ree. Je te ako Jejui 'ga je mogo judeue'ema 'gã nupe morogyta esage mome'waramũ ikue. A'eramũ pëe ikwaapa 'ga 'eawera. “Tejerowiarãmũ te je 'gã katu'ogi”, e'i 'ga ikue. A'eramũ 'ga werowiarãmũ te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ⁸—Janeruwarete 'ga okwaap katu katu mama'ea. A'eramũ 'ga ikwaapa werowiarãmũ. A'eramũ ako 'ga U'agesage mua judeue'ema 'gã nupe nanë futat ai'i nũ. Sooko 'ga judeurãmũ imura janee ikue. Nan futat ako 'ga imua 'gã nupe

ai'i. ⁹ A'eramū 'ga werowiarāmū te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —Jarejuwarete 'ga upe jane aju'jaju'jawe etee futat. A'eramū ako 'ga 'gā werowiar pyrauwe 'gā katu'oka ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe, u'ama oporogytau.

—Sooko 'ga jane upe iapoa ikue nū. Nan futat ako 'ga iapoi 'gā nupe ai'i. ¹⁰ Ma'eramū sipo ajee Jarejuwarete 'ga je'ega erekoemāpyra 'jawe etee pereko? “Simamara'neukat 'ga jarejee”, pe'je 'ā— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau.

—Ymā miamū 'ā janeypy 'gā nuenupawa'uweri Moisesi 'ga je'egera rakue. Jane nanē nienupawa'uweri nū. A'etea 'ā pēē “Simu'e 'gā 'ga je'eger are”, pe'je 'gā nupe. ¹¹ Na'ga je'egera renuparamū rūi Jeju'i 'ga ae katu'ogi. Jeju'i 'ga ipota'wata'wa ae ree. A'eramū 'ga ae werowiarāmū etee ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga oje'ega 'gā nupe u'ama.

¹² A'eramū 'gā opika etee ajemogyau Pedro 'ga je'ega renupa. Wea'aramū ajemogyau aipoa morogyta are.

A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau nū:

—Kwe pe Janeruwarete 'ga ore monoi ai'i. A'eramū judeue'ema 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. Aeremiapoe'ema nanē 'ga iapoukaa oree 'gā neape ai'i— 'jau 'gā 'gā nupe imome'wau.

¹³ 'Gā porogytapaw ire Tiago 'ga afu'ama oporogytau 'gā nupe nū:

—Peapyaka je ree nanē nū. ¹⁴ Simão Pedro 'ga je'ega jane ako sienup ko. Janeruwarete 'ga a'jea futat opājēa wesaukat judeue'ema 'gā nupe. A'eramū 'ga opota'waramū 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā amū mū'jāu werowiarāmū a'jea futat— 'jau Tiago 'ga 'gā nupe.

¹⁵ —Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue:

¹⁶ “Je Pēnuwaretea.

Ymā te je Davi 'ga mogoi 'wyriaramū tejemiayuwa 'gā nupe ikue.

A'ere 'ga manū re jeremiayuwa 'gā poiri je wi.

A'eramū je 'gā mokwasi'waukaa.

A'ere nipo je anure 'gā majatykai nū”, 'jau 'ga rakue.

¹⁷ “Omajatykaramū te nipo 'gā je rerowiari nū.

Towajat tesirūmeretea we futat nipo je rerowiaa.

Tejemipyryūmera 'gā tejerowiaara futat, te je 'ā afutat”,

¹⁸ 'jau Janeruwarete 'ga rakue — 'jau Tiago 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

¹⁹ —Ma'eramū je 'ā aipo je 'i pē nupe: Tene judeue'ema 'gā jemogyi. Jarejuwarete 'ga 'gā werowiat. Nanuara futat te 'ā esage Ku'jywa 'ga upe.

²⁰ A'eramū jane ka'arana etee amū monou ikwasiaa 'gā nupe aipo 'jau:

—Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Ajepeja aipo 'jau. Wyrā rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanē pēē i'wawe'em nū. Ajepeja aipo 'jau. Kūima'eramū ae ajuemireko are akowe'em. Kūjā nanē nū. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanē wemirekoa etee futat erekou nū. Aipoa sa'e imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe— 'jau Tiago 'ga 'gā nupe.

²¹ —Ymā we futat 'gā 'ā Moisesi 'ga remikwasiarera mogyta renuwi ajemogyau judeu 'gā jatykaaw ipe rakue, morowykye'ema momagwamagwapa rakue. A'eramū 'gā ikwaapa futat Jarejuwarete 'ga je'ega— 'jau Tiago 'ga u'ama 'gā nupe.

A'eramū 'ga pytuna 'gā Tiago 'ga 'e futaa. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—A'jea futat aipo resageramũ. A'eramũ jane nan iapou — 'jau 'gã ajaupe.

Judeue'ema 'gã nupe 'gã 'eawet

²² A'eramũ Jeju 'ga remimonofera 'gã amũ, Jeju 'ga rerowiaara 'gã, 'gã 'wyrriara 'gã netee ajatykau oporogytau ajaupe:

—Simono jarepytuna 'gã amũ 'gã nupi Ātioki pe 'jau— 'jau 'gã ajatykau oporogytau.

A'eramũ 'gã 'gã monou 'gã nupi. Paulo, Panape. Mĩmera 'gã nupi 'gã 'gã monoi. 'Ga amũ rera Judas. Mukũ aipo 'ga rera. Pasapasi 'ga rer irũa. Ajepeja 'ga rera Silasi. Aipo kũima'e 'gã nee Jerusareg ipewara 'gã ojemogypyka. A'eramũ 'gã 'gã mũ'jãu Ātioki pe 'gã monoawamũ.

²³ A'eramũ 'gã najuejue etee futat ka'arana kwasiaa imonou Ātioki pewara 'gã nupe:

Ore mũ Jeju 'ga remimonofera, ore mũ 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara, ore mũ 'ga rerowiarypya. A'eramũ ore ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. Oropytuna 'gã amũ nanẽ ore imonou pẽ nupe nũ. “Jarujete te pejemogy” 'ea ore imonou pẽ nupe, 'ga rerowiaar yauramũ Ātioki pewaramũ, Siria ywy pewaramũ, Sirisia ywy pewaramũ nanẽ nũ. Pẽẽ judeue'ema juejue.

²⁴ Morogyta mũ ore aruenup. Oropytuna judeu 'gã amũ a'e oo peu Ātioki pe pẽ mu'jau tyweruu rai'i. A'eramũ 'gã a'e “pejemojewag iki”, 'jau pẽ nupe rai'i. “Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga nepẽ katu'ogi ne”, 'jau 'gã a'e pẽ nupe rai'i. A'ere 'gã naoreje'eg imũ rũi 'gã oi. Ojetee futat 'gã oi ekoete pẽ mu'jau tyweruu akou rai'i.

²⁵⁻²⁷ A'eramũ ore a'eramũ oropytuna 'gã amũ monou 'gã moporogytaukaa pẽ nupe. Paulo 'ga futat ako 'ut Panape 'ga retee rai'i. 'Gã 'ã jarejekoty'aaw esagea futat. A'eramũ 'gã nupi ore oropytuna 'gã monou. Silasi 'ga, Judas 'ga. Mĩmera 'gã ore imonou 'gã nupi. Oporogytafera nipo 'gã imome'wau pẽ nupe nũ, 'jau 'gã imonou ikwasiaa ka'aran are.

Paulo 'ga Panape 'ga retee akou Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. Afuweramũ agawewi 'gã 'gã nee rai'i. A'etea 'gã Jeju 'ga omome'u amunawa moyka rai'i. A'eramũ a'e 'gã kwaiwete Jeju 'ga rerowiaa rai'i. ²⁸ A'eramũ ore porogyta ore ruwamũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore poaa, ore mu'akwaapa. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ imonou ikwasiaa ka'aran are pẽ nupe.

²⁹ Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wya rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanẽ pẽẽ i'wawe'em nũ. Kũima'eramũ ae ajuemireko are akowe'em. Kũjã nanẽ nũ. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanẽ wemirekoa etee futat erekou nũ.

Aipo renuw ire nipo a'jea futat pejemogy esage. Pejejuka esage ki pejejuee. Teepap ore 'ea.

Aipo e'i ete ore je'ega ka'aran are.

³⁰ A'ere 'gã wemimũmera 'gã monou judeue'ema 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau Paulo 'ga rupi, Panape 'ga reewe. 'Gã ka'arana rerawau Ātioki pewara 'gã nupe.

Ātioki pe owaēm ire 'gā Jejuī 'ga rerowiaara 'gā majatykau. Ka'arana monou 'gā 'wyrīara 'ga upe. ³¹ A'eramū 'gā 'wyrīara 'ga imogytau 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga je'ega renupa. A'eramū futat 'gā aku'iramū ajemogyau. Kwaiwete 'gā ku'iramū. ³² Imogytapaw ire Judas 'ga Silasi 'ga retee oporogytau 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā poromū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejejemogyppyka Jejuī 'ga je'eg are. 'Ga je'ega peenup. A'eramū pēē erowīaa futat. Peetyk futat kasi 'ga rerowīara ne— 'jau Judas 'ga Silasi 'ga retee 'gā nupe.

³³ A'eramū 'gā akou fukuu'i 'gā pype. A'ere 'gā pype ako fukuu'i re 'gā o'wya akou 'gā nui nū.

—Ko ore oi arakou pē nui nū— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Pe'je 'wei. Jaruete nipo peo pejekou 'ja. “Jaruete te pejemogy” 'ea 'gā amut pē nupe, pe'je ki jarejewirera 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga rerowīara 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau ojewya oje'wyr ipe nū.

³⁴⁻³⁵ A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee ete akou fukuu'i peu, 'gā mu'jau nū, opytuna Jejuī 'ga rerowīara 'gā netee. A'eramū 'gā kwaiwete Jejuī 'ga rerowīaa ajemogyau.

Panape 'ga wi Paulo 'ga pojo'okawet

³⁶ Anure Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Soo jarewawera amunawa momyrūmū jarekou Jejuī 'ga rerowīara 'gā nesaka 'jau nū. “Werowiat je sipo 'gā 'ga ajemogyau” 'e resaka 'jau— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

³⁷ A'eramū Panape 'ga 'jau 'ga upe:

—Juā Maku 'ga ki ajee siroo jarejeupi nū— 'jau Panape 'ga Paulo 'ga upe.

³⁸ A'ere Paulo 'ga nīparuerooweri Juā Maku 'ga ree.

—Nanuara ako 'ga ojewyt etee jane wi ikue. Pāfiria ywy pe jane rekoramū ako 'ga jewyri jane wi ikue— 'jau etee Paulo 'ga Panape 'ga upe.

³⁹ A'eramū 'gā a'eramū ajamueu Juā Maku 'ga reeroe'em are. A'eramū 'gā opojo'ogamū ajauī. A'eramū Panape 'ga Juā Maku 'ga retee awau yaruū pype. 'Ypō'ōū me 'gā awau, Sipiri pe.

⁴⁰ A'eramū Paulo 'ga Silasi 'ga etee erawau oirūnamū nū. A'eramū 'gā pytuna 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee:

—Ku'jyp. Kwe pe 'gā oi watau akou. Esag iki 'gā e'ŷina. Emu'akwaaw iki 'gā imogyau— 'jau 'gā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe, 'gā o enune 'gā nee.

⁴¹ A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga rerawau erekou Jejuī 'ga rerowīara 'gā nupe eroporogytau. Awau 'gā Siria ywy raapa. A'eramū 'gā awau Sirisia ywy raapa nū. Jejuī 'ga rerowīara 'gā maku'iu 'gā awau oporogytau 'gā nupe.

16

Paulo 'ga rupi Timoteo 'ga oawet

¹ A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau owaēma Teripe 'jaw ipe, Litra 'jaw ipe 'jau. Litra 'jaw ipe Jejuī 'ga rerowīara 'ga amū akou. 'Ga rera Timoteo. 'Ga y ēē judeua. Ēē nanē Jejuī 'ga rerowīaa nū. A'ere 'ga ruwa 'ga gregoa. ² Litra 'jaw ipe ajemogy ma'e, Ikoniū 'jaw ipewara 'gā netee oporomutamū Timoteo 'ga ree. A'eramū 'gā oporogytau esage Timoteo 'ga ree Paulo 'ga upe.

³ A'eramũ Paulo 'ga Timoteo 'ga reroo are afueweramũ ojeupi. A'eramũ 'ga 'ga mojewaka judeu 'jawe. Peu ajemogy ma'e 'gã judeu 'gã okwaapap, "Gregoa Timoteo 'ga ruwa 'ga" 'e kwaapa. A'eramũ 'ga ruwa 'ga Timoteo 'ga mojewake'ema raku.

—Judeu 'gã pyri soo 'jau. A'eramũ je ene mojewaka ra'ne— 'jau Paulo 'ga Timoteo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga 'ga mojewaka. 'Ga y ěẽ judeua wejue. A'eramũ 'gã 'ga mojewaka. ⁴ 'Ga mojewag ire 'gã awau. Paulo, Silasi, Timoteo. Mĩmera 'gã awau akou amunawa moyka Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka. Jerusareg ipewara 'gã 'eawer are 'gã 'gã mu'jau awau akou. Jejui 'ga remimonofera 'gã 'eawera mome'wau 'gã nupe.

—Pěẽ 'ã judeue'ema. A'ere 'ã pěẽ jẽmĩ Jejui 'ga perowiat. A'eramũ ki pěẽ 'gã 'eawera renupa pejemogyau— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁵ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã opoire'ema futat 'ga rerowiar awi. Ywawuje futat 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ futat 'gã awau ajamu'jau Jejui 'ga je'eg are. A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Ai'iwe amũ nũ, ai'iwe amũ nũ, ai'iwe amũ nũ. Kaměsiete futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã awau ojemomytuna.

Masetoni ywy pewara 'ga Paulo 'ga mo'wyawet

⁶ Gã mu'epaw ire 'gã awau ajepeja ywy pe nũ. Frigia ywy raapa awau. Garasi ywy pe naně 'gã awau nũ, peuwara 'gã mu'jau nũ. Asia ywy pe te 'gã awau etee numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi 'gã nupe:

—Kwe pe peo awi— 'jau 'ga 'Agesagea oje'ega 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awawe'em Asia ywy pe. Misia ywy pe etee 'gã awau. ⁷ Pe awi 'gã o'wya Pitinia 'jaw ipe numiamũ. A'ere nãñewějẽmĩ Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe nũ:

—Peo awi kwe pe— 'ga 'i etee 'gã nupe nũ. —Ajepeja amunaw ipe te pekwap— 'jau etee 'ga 'gã nupe nũ.

A'eramũ 'gã awau ajepeja ywy pe etee nũ. ⁸ Awau 'gã Misia ywy raapa etee. Awau 'gã owaẽma Troate 'jawa amunaw ipe. Peu etee Janeruwarete 'ga 'gã oo futari. 'Yě'ě 'arimũ aipoa 'gã wawa 'upa.

⁹ Ypytunimũ kũima'e 'ga amũ ojesaukaa Paulo 'ga upe, Masetoni ywy pewara 'ga ojesaukaa 'ga upe.

—Ejot ore pyri 'au. Ejot 'au ore mu'jau— 'jau 'ga u'ama 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga wea'aramũ wemiesager are. "Janeruwarete 'ga 'ga wesaukat jee. Masetoni ywy pe ekwap Jejui 'ga mome'wau peuwara 'gã nupe, e'i 'ga jee", 'jau 'ga ojeupe wea'aramũ ee. ¹⁰ "Janeruwarete 'ga pa je renũ ra'e. Jejui 'ga ekwap imome'wau 'gã nupe, e'i pa 'ga jee ra'e", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wemiesagera mome'wau opytunamũ oree. Imome'u re, Paulo 'ga 'jau:

—"Werowiaramũ Jejui 'ga petywera moiri pě nui, ere ewau imome'wau 'gã nupe", 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Paulo 'ga oree imome'wau.

Troate 'jaw ipe Lukaramũ je rekoi ikue. A'eramũ je tewau 'gã nupi, pe awi 'gã oramũ.

Firiposi pe 'ga Jejui 'ga mome'uawet

¹¹ Ai'iwetetewe Paulo 'ga ore reru'aa yaruu pype. Arawau 'yě'ě raapa. Arawau orowaẽma 'ypō'ōũ mũ pe, Samutrasia 'jaw ipe. Peu ore orosea yara pype etee futat. Ai'iwetetewe ore arawau 'y raapa nũ. Arawau 'y owajara katy orojekoka. Neaporisi 'jaw ipe orojekoka. Peu ore yara

rejaa arawau ywryi etee futat nū. ¹² Arawau ore orowaēma amunawa upe, Firiposi 'jawa upe. Amunawaretea futat poromū. Nitywi peu amunaw amū nū. Aipoa tāmējē futat 'up rakue. Roma pewara 'gā poromū iapou rakue, oje'wyrarete apou rakue. 'Gā 'wyrareteretea te poromū. Peu futat ore arakorakou'i ikue.

¹³ Morowykye'ema rupi ore aruēma arawau 'y 'arimū oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

—Jarejatykaawa tywe'emamū 'ā jane judeuramū jane porogytai 'y 'arimū 'ga upe jepi— 'jau ore arajaupe.

A'eramū ore arawau 'y 'arimū oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Peu ore arawau aruapyka oroporogytau kūjāmera 'gā nupe. Nitywi kūima'e 'gā. Kūjāmera 'gā etee futat 'up. A'eramū ore kūjāmera 'gā nupe etee futat ore Jeju 'ga mome'wau. ¹⁴ Paulo 'ga renupara mū, Lidia ēē. Jarejuwarete 'ga muorypara mū ēē. Taity esage me'egara ēē. Tiatira pewarera ēē. Ēē poromū 'ūina Paulo 'ga Jeju 'ga mome'u renupa 'ūina. A'erauwe futat Jeju 'ga ēē mueapyou Paulo 'ga je'eg are. A'eramū ēē Jeju 'ga rerowiaa. ¹⁵ 'Gā nupe oroporogytapaw ire ore Lidia ēē pymāu 'y pe, ēē pytuna 'gā netee futat.

—Pēē 'ā Jeju 'ga perowiat. A'eramū ore pē pymāu 'y pe— 'jau ore 'gā nupe, 'gā pymīnamū.

Opymī re ēē oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe jerog ipe. “A'jea futat sipo ēē Jeju 'ga rerowiari ra'e”, pe'je jee ne. Jeju kīā rerowiaara futat je 'awamū. A'eramū pēē pejejua jerog ipe 'awamū pejepytu'wawaipa ore 'wyr ipe. Tepekoeko'i ore pyri 'jau— 'jau ēē oree.

A'erauwe ore oi ēē rog ipe.

Paulo 'ga Silasi 'ga retee

¹⁶ Poje ore arawau arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe oroporogytaaw ipe. Pe aje kūjāmuku ēē ore rowosōu 'ua. Ēē mama'eukwaawa wereko opir are. Ēē rupiwara ēē mu'jau mama'e jeaporam are. A'eramū tesirūmera 'gā 'ua oporonupa ijeaporam are ēē upe. A'eramū ēē rupiwara imome'waukaa ēē upe 'gā nupe. Kūima'e 'gā amū ēē jara. Ojeupe imome'u re ee oporonup ma'e 'gā ēē mepyau. Ēē futat ka'aranū ppyka imonou ujara 'gā nupe. ¹⁷ Ēē poromū 'ut ore rowosōu. 'Ua ēē ore rewiri wafukaita ekoete.

—Koa kūima'e wā Ku'jywa kīā amut ae katu'oga mome'wau janee. “Jeju 'ga futat aetywera omoit ae wi, ae katu'oka”, e'i wā akou imome'wau. “Werowiarāmū Jeju 'ga janetywera moiri jane wi, jane katu'oka”, e'i wā akou imome'wau janee— 'jau ēē akou wafukaita 'gā nupe, 'ua ore rewiri.

¹⁸ Namutat ēē reko iapou. Ai'iwe nū, ai'iwe nū, ai'iwe nū.

Poje Paulo 'ga amara'neramū ēē ree. Omopiro'ysā'ysagamū 'ga ojerowaka ēē ree 'jau ēē upe:

—Jeju 'ga rer imū je 'i enee: Ere ejepe'au ēē wi, ēē tyweramū, 'jau je enee— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe mama'eukwaawa ojepe'au ēē wi.

¹⁹ A'eramū ēē jara 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

—Ēē pirewara eremoit ēē wi ra'e. 'Awamū pa ajee 'gā ka'aranū namuri oree ra'e— 'jau 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

A'eramũ aipoa kũjã ãẽ jara 'gã Paulo 'ga pyyka Silasi 'ga retee 'gã nerawau ajatykaaw ipe 'wyrriara rowase.

²⁰—Ko 'gã 'ã kũima'e 'gã a'jea futat judeua ra'e— 'jau kũjã ãẽ jara 'gã 'gã nerawau 'gã mome'wau 'wyrriara 'gã nupe. —A'ere 'ã 'gã nur ekoetei 'au mama'e tywera apou jane'wyr ipe— 'jau 'gã 'gã nupe. —Gã 'ut ajama-mara'neukaa. 'Gã nemimu'ea 'gã mamara'neukat 'gã nee— 'jau futatee 'gã 'wyrriara 'gã nupe. ²¹—Wemiapo are 'ã 'gã nuri jane mu'jau ekoete. Jane 'ã romanũ 'wyrriara 'ga remiayuwa. A'eramũ jane jarejemu'jawe'em 'gã nemiapo are. 'Gã nemiapo are jane jemu'eramũ jane 'wyrriararete 'ga amara'neramũ jane ree. A'eramũ jane jarejemu'jawe'em 'gã nemiapo are— 'jau 'gã 'wyrriara 'gã nupe.

²²A'erauwe futat peu ajatyka ma'e 'gã afukai:

—A'jea futat te 'ã 'gã mama'e tywera apo ekoetei 'ua 'au— 'jau 'gã wafukaita. —Pe'je ajee sinupã 'gã— 'jau 'gã wafukaita.

A'erauwe 'wyrriara 'gã fu'ami 'gã naity monorogukaa 'gã nui. ²³A'ere 'gã 'gã mopimopika ywyrã'i pyu. 'Gã mopig ire 'gã 'gã nerawaukaa imunewukaa moromunepawa pype. A'ere 'gã 'jau moromunepawa jara 'ga upe:

—Esag iki 'gã. Eremũ'ëukat kasi 'gã ne— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga reki peu moromunepaw ipe 'gã nesaka. ²⁴Aipo ojeupe 'erauwe, 'ga 'gã nerawau myter ipewara pype 'gã munepa. 'Gã pyju'ã munepa 'yjepanũũ kwara pype. A'ere 'ga imotywi 'gã nee. Tyyp 'jau agawewi futat. 'Gã pofaa itaju pyu. Typ.

²⁵Awau pypajeaje katu. A'eramũ 'gã 'upa oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Amaraka'aga nanẽ 'gã 'upa 'ga upe nũ. Ajepeja moromunepawa pypewara 'gã enupa 'upa. ²⁶Poje ywy oyyita. Moromunepawa otomoga. Toomog. A'erauwe 'okwara ojeawopytymo'woka. 'Gã pofaawa nanẽ oia 'gã nui nũ. Wit.

A'ere moromunepawa jara 'ga seri 'upa. ²⁷Poje 'ga opaka amã'jãu moromunepawa 'okwar are.

—Tÿÿ. Te i'ëi ra'e 'ũ— 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga fu'ami jyuu rekyita ojee.

—Ajejuka pa je kwy!— 'jau 'ga.

²⁸A'eramũ Paulo 'ga wafukaita 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi. Erejejuka ekoete awi. Naru'ëi ore mũ ko— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹A'erauwe moromunepawa jara 'ga je'egi wemiayuwa 'ga upe:

—Tata erut amũ jee 'wei— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe moromunepawa jara tata rerooi 'gã nepejãna. Ojeyyamũ 'ga Paulo 'ga wi. 'Ga kyjea 'ga moyyita 'gã nui. Te 'ga oi ty'y wenupy'ãu wapyka 'gã nowase. ³⁰A'erauwe moromunepawa jara 'ga 'i 'gã nupe:

—Pe'je pejejua ukupepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'ga ukupepe 'gã neroo re 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja je iapou tejee 'ũ, tejekatu'okawamũ 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹—Jeju 'ga erowiat. Janejararete 'ga futat. Werowiamũ 'ga tene katu'ok 'jau enepytuna 'gã netee 'jau— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

³²A'erauwe Paulo 'ga Jeju 'ga je'ega mome'ui moromunepawa jara 'ga upe, 'ga pytuna 'gã netee futat. A'eramũ 'gã najuejue etee futat Jeju 'ga rerowiaa.

³³ A'erauwe moromunepawa jara 'ga Paulo 'ga kupe pirei 'ga ry awi. Silasi 'ga kupe nanē ipireita nū. A'ere 'ga muaga monou 'gā kupe are. 'Gā kupe peruga muaga pyu.

Okupe pireipaw ire Paulo 'ga moromunepawa jara 'ga pymāu 'y pe, 'ga pytuna 'gā netee. Ojemu'jagamap 'gā Jeju 'ga remiayuwamū.

³⁴ 'Y pe opymī re moromunepawa jara 'ga 'gā nerawau wog ipe 'gā mojemī'waa. A'erauwe futat moromunepawa jara 'ga ku'iramū akou. 'Ga pytuna 'gā nanē aku'iramū nū. Jarejuwarete 'ga 'gā maku'iukaa ojee.

³⁵ Ai'iwetetewe 'wyriara 'gā oje'ega jefaruu 'gā amū nupe:

—Pekwap 'jau moromunepawa jara 'ga upe: Topoit 'ga 'gā nui 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'erauwe jefaruu 'gā oi.

—“Ere epōia 'gā nui”, e'i 'wyriara 'gā enee ko — 'jau 'gā moromunepawa jara 'ga upe.

³⁶ A'erauwe moromunepawa jara oje'ega Paulo 'ga upe:

—“Epoit esage ki 'gā nui, e'i 'wyriara 'ga enee”, e'i 'gā 'ua jee ra'e. A'eramū pēē pejewau. Nepē mujāni futari 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Naani nū'ū. Norooi futari ore nū'ū. Jemime nipo 'gā ore mogeukari rai'i? Naani. 'Gā neape 'gā ore mogeukari ai'i— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā nupe. —Naruapoi agawewi ako ore mama'e tywera ai'i. Romanūa agawewi ore, pē 'jawe. A'etea ako 'ga ore nupānupāukat 'gā neape ai'i. A'eramū 'ga 'gā neape futat 'ua ore renū'jāu nū'ū— 'jau Paulo 'ga oje'ega moywyrafena'i jefaruu 'gā nupe.

³⁸ Aipo ojeupe 'erauwe jefaruu 'gā awau ojewya 'wyriara 'gā nupe 'jau:

—“Tene 'gā nuri. 'Gā futat ore monou”, e'i etee 'ga pē nupe ko— 'jau 'gā 'wyriara 'gā nupe. —“Ore 'ā romanū 'wyriara 'ga remiayuwa agawewi. A'etea 'gā 'ā ore nupā ekoete ako ai'i”, e'i etee 'ga ko— 'jau 'gā 'wyriara 'gā nupe.

Romanū 'wyriara 'ga remiayuwa 'gā ae nanupā ekoetei. A'eramū 'gā oky'jau etee 'gā nui nū. ³⁹ A'erauwe 'wyriara 'gā awau moromunepaw ipe 'gā pyri:

—Ma'ja ere te ra'e?— 'jau 'gā awau 'gā nupe.

—Pe'je peje'jua ore renū'jāu pēē futat, aru'e ore pē nupe ko— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

—A'jea. Pe'je ajepe pejewau— 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe. —Pe'je pejewau kwe pe ore wi. Ajepeja amunaw ipe pekwap nū— 'jau 'gā 'gā nupe. —Ore 'ā aruereko tywerete pēē. A'ere kasi pēmara'ne ore ree ne. Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe Paulo 'ga jewyri awau Silasi 'ga retee Lidia ēē 'wyr ipe nū. Peu 'ga wekwawera mome'wau Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe. A'erauwe 'gā aku'iramū ajemogyau 'gā nee 'gā nekwawera renupawe.

'Gā nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau ajepeja amunaw ipe Silasi 'ga retee nū. A'eramū 'gā a'eramū aku'iramū ajemogyau.

17

Amunawa moyka Paulo 'ga oawet

¹⁻² A'ere mukūja amunawa pyu 'gā kwawi etee. Anfipolisi 'jawa pyu, Apolonia 'jawa pyu. Awau 'gā Tesarūna 'jaw ipe etee opytau. Muapyra 'gā morowykye'ema magwapa aipo pe akou. A'e pe 'gā awau judeu 'gā jatykaaw ipe morowykye'ema rupi. Namutat 'ga akou Jarejuwarete 'ga

mogytaawa upe owaēmawe iapou jepi. A'eramū 'ga poromū awau aipo amunaw ipe judeu 'gā nupe oporogytau nū.

³ Namutat Paulo 'ga akou oporogytau judeu 'ga jatykaawa pype jepi. Jeju 'ga mome'wau judeu 'gā nupe jepi. A'ere aipoa amunaw ipewara 'gā judeu 'gā nokwaawi Jeju 'ga. 'Ga Ruwarete 'ga etee te 'gā werowiat. A'eramū Paulo 'ga 'gā mu'jau Jeju 'ga ree.

—Ymā te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Jarejuwarete 'ga remimura 'ga nipo ayrū 'ua janee amanūmū. A'ere nipo 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee nū”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga janee rakue. U'eawer imū etee futat aje 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'i. 'Ga futat Jejujamū. 'Ga futat Janeruwarete 'ga remimurera 'ga— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴ Paulo 'ga Silasi 'ga retee Jeju 'ga mome'uramū 'gā amū Jeju 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā ajemogyau Paulo 'ga rewiri.

Kwaiwete futat grego 'gā ajemogyau Janeruwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'ere 'gā nokwaawi te 'ga ra'yra 'ga rai'i. Kūjāmera 'gā nanē Jarejuwarete 'ga rerowiaa nū. Ika'aranūū kwai ma'e 'gā poromū kūjāmera 'gā. A'ere 'gā nokwaawi te Jeju 'ga. A'eramū 'gā Paulo 'ga ojeupe 'ga mome'uramū te 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā oje'aa Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee.

⁵ A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā ajemogyau peu oje'wyr ipe etee futat. A'eramū 'gā opytuna ojewi ipojo'ogamū 'gā nerekoayau ee.

—Ma'eramū 'gā Paulo 'ga rerowiaa 'ū? Ma'eramū 'gā opoia ekoete jane wi 'ū?— 'jau 'gā ajaupe amara'neramū.

A'eramū 'gā awau iarūe'ema 'gā amū majatykau erua. A'eramū aipo 'gā awau 'gā nekaa. Paulo, Silasi. Mīmera 'gā nekaa 'gā awau.

—Sipyk 'gā jarewau— 'jau 'gā 'gā nupe numiamū.

A'ere 'gā nuekoari 'gā. A'eramū 'gā awawayau Jasāu 'ga rog ipe 'gā nekaa.

—Ma'ape te 'gā nekoi?— 'jau 'gā Jasāu 'ga upe. —Ma'ape te 'gā na'e? Ere 'gā mū'jāu oree— 'jau 'gā wafukaita Jasāu 'ga upe.

A'ere Jasāu 'ga 'i:

—Nitywi futari 'gā 'au— 'jau etee Jasāu 'ga 'gā nupe.

⁶ A'eramū 'gā Jasāu 'ga etee ipyyka erawau. 'Ga pytuna 'gā, Jeju 'ga rerowiaara 'gā netee erawau o'wyrriara 'gā nupe.

'Gā nerawau 'gā neruafukaita erekou:

—Ekoay kūima'e 'gā amū mama'e tywerete apou akou jane'wyr ipe. Kwe pe 'gā oi amunawa moyka, mama'e tywera apou akou. A'ere 'ā 'awamū 'gā nuri jane'wyr ipe mama'e tywera apou nū. ⁷ Jasāu 'ga futat mama'e tywera mome'wara 'gā wereko oje'wyr ipe— 'jau 'gā wafukaita 'gā nerawau. —“NaSesa 'ga rūi pē'wyrriararetea”, e'i 'gā oree ai'i. “Jeju 'ga te pē'wyrriara”, e'i 'gā oree ai'i— 'jau futatee 'gā Jasāu 'ga nerawau erekou eruafukaita o'wyrriara 'ga upe.

⁸ A'e renupawe 'wyrriara 'gā amara'neramū. Peu ajatyka ma'e 'gā nanē amara'neramū nū. ⁹ A'erauwe 'wyrriara 'gā oje'ega Jasāu 'ga upe 'ga pytuna 'gā netee:

—Pe'je aje ka'aranūū pe mua oree, pejewi ore poirā repyramū. A'ere tepeo 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'erauwe 'gā ka'aranūū monou 'gā nupe ojemepyau. A'erauwe 'gā poiri 'gā nui, 'gā monoukaa.

¹⁰ Awau opytunaiwamũ. A'erauwe Jejui 'ga rerowiaara 'gã je'egi Paulo 'ga upe, Silasi 'ga retee:

—Pe'je pejewau 'aw awi, ore'wyr awi— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'gã monoi Pereja 'jawa amunaw ipe ojewi.

Owaẽma ypy we 'gã awau judeu 'gã jatykaaw ipe. A'erauwe Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. ¹¹ Peuwara 'gã naTesarũn ipewara 'gã 'jawe rũi. 'Gã wapyaka etee ajemogyau ee. Kwaiwete 'gã ajatykau 'ga je'ega renupa. Paulo 'ga porogytapaw ire 'gã ka'arana pypekau esaka. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'eg are rakue. Aipo ka'arana pypekau esaka.

—A'jea futat te Paulo 'ga 'ga je'ega mome'ui? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã.

A'erauwe 'gã ka'arana pypekai esaka.

—A'jea futat ra'e nũ'ũ. A'jea futat 'ga 'ga je'eg imũ etee futat imome'ui ra'e. Sã'ã 'awamũ 'ga je'ega ruwa ka'aran are — 'jau 'gã imome'wau ajaupe.

¹² A'erauwe futat 'gã Paulo 'ga je'ega rerowiari ka'arana resag ire.

A'eramũ kwaiwete grego 'gã Jejui 'ga rerowiaa. Ka'aranũũ kwai ma'e kũjã 'gã nanẽ 'ga rerowiaa kwaiwete nũ.

¹³ Poje judeu 'gã, Tesarũn ipewara 'gã, 'gã nera renupa.

—Pereja 'jaw ipe 'gã oi akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'gã newiri nũ. A'eramũ 'gã peuwara 'gã marama'neukaa 'gã nee nũ.

—O'meramũ 'gã 'i. Oporogyta 'me te 'gã akou— 'jau 'gã awau peuwara 'gã nupe.

A'eramũ peuwara 'gã teewi oje'egayau Paulo 'ga upe nũ, 'ga juka are afuweramũ nũ.

¹⁴ 'Gã newiri 'gã nuramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã Paulo 'ga monou ojewi.

—Ere ewau ore wi. Em'jem'yi'ĩ ewau— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga oi ojetee futat 'ga awau. 'Ga pytuna 'gã nooi 'ga rupi. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee opytau akou peu futat.

¹⁵ Peuwara 'gã amũ ete awau Paulo 'ga rupi 'ga irũnamũ. 'Y rupi 'gã 'ga rerawau 'ga rejaa Atenasi 'jawa amunaw ipe.

A'eramũ Paulo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe, Pereja 'jaw ipe opyta ma'efera 'gã nupe:

—“Kamẽsiete ki pejot je rewiri, e'i 'ga pẽ nupe ai'i”, pe'je ki 'gã nupe jee — 'jau Paulo 'ga oje'ega rerawaukaa 'gã nupe.

—A'eramũ Paulo 'ga rerawarera 'gã ojewya 'ua Pereja 'jaw ipe nũ. 'Ga rerawarera 'gã 'ua oje'ega Paulo 'ga pytuna 'gã nupe: “Kamẽsiete ki pejot je rewiri”, e'i 'ga pẽ nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe opyta ma'efera 'gã awau Paulo 'ga rewiri nũ.

¹⁶ Atenasi pe Paulo 'ga akou opytuna 'gã napesaka. Opytuna 'gã nura poromukuran 'ga akou amunawa momyrũmũ. Peu maira'me a'agawa resaka. Kwaiwete maira'me a'agawa aipoa amunaw ipe. A'eramũ Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Maira'me a'agawa etee pa 'gã wapo ra'e. Nokwaawi pa 'gã Jarejuwarete 'ga ra'e”, 'jau 'ga ojeupe u'arasigamũ akou 'gã nee, maira'me a'agawa apoara 'gã nee.

¹⁷ Poje Paulo 'ga awau judeu 'gã jatykaawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Kwaiwete judeu 'gã awau peu Jarejuwarete 'ga upe oporogytau.

Judeue'ema 'gã nanē awau nū. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea 'gã 'ga rerowiaa judeu 'gã 'jawe. A'eramū 'gã juejue 'ga mome'u renupa.

Pe awi uēm ire Paulo 'ga awau oporogytau 'gã amunawarete pyter ipe ajemogy tee ma'e 'gã nupe. ¹⁸ Ojemu'e ma'efera 'gã nupe Paulo 'ga awau Jejuī 'ga mome'wau. Epikureu 'gã nupe, Estoiku 'gã nupe nanē imome'wau nū.

—Jejuī 'ga oferap rai'i nū, amanū re nū— 'jau 'ga u'ama imome'wau ojemu'e ma'efera 'gã nupe.

A'eramū 'gã 'jau:

—Ma'eramū 'ga ma'ja mome'wau janee ki 'ei?— 'jau aipo 'gã ajaupe.

—Tee. Maira mū futat nipo aipo 'ga wemiesaga omome'u janee nū'ū— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ A'eramū 'gã Paulo 'ga rerawau ajatykaaw ipe. Areopagu 'jaw ipe 'gã 'ga rerawau.

—Ere ajee iruukwe peu orejatykaaw ipe 'ū— 'jau i'akwaap ma'e 'gã Paulo 'ga upe.

A'eramū 'gã Paulo 'ga rerawau.

²⁰—Ejemikwaawa emome'upap ore ki 'ei. Norokwaawi we ore aipoa ki 'ei. Maran gatu te aipo ra'e a'i kūi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga porogytai 'gã nupe. ²¹ Namutat peuwara 'gã wapyakau ajemogyau morogyta yau are ra'e jepi. A'eramū 'gã Paulo 'ga je'eg are oporenuwiweramū.

—Soo 'ga porogyta yau renupa— 'jau 'gã ajaupe.

²²⁻²³ 'Gã jatykaaw ipe owaēm ire Paulo 'ga awau afu'ama oporogytau 'gã nupe.

—Kwaiwete te pēmaira a'agawa. Kwaiwete te je maira a'agawa resagi tekou teamunawupaw ipe ai'i. “Maira a'agawa 'gã afutat nanimenime”, a'e je tejeupe tewau tekou kwe pe amunawa pyterimū esaka tekou ai'i. A'ere pēē ajepēja ita mojewake'emawe. “Aga ita ore aramu'am oreremikwaawe'ema maira upe”, 'jau 'upa ita are ojekwasiaa — 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga 'ã a'jea futat nepekwaawi we. Je ete te 'ã 'ga okwaap. A'eramū je 'awamū 'ga mome'wau pē nupe— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

—'Ga 'ã Janeruwaretea te. 'Ga te 'ã mama'ea wapo rakue. ²⁴ Ywya 'ã 'ga iapou rakue. Ywy pewara 'ã 'ga iapou rakue. Ywaga 'ga 'ã iapou rakue. 'Ga te 'ã mama'e jararetea— 'jau 'ga 'gã nupe. —Na'oga pype rūi 'ga rekoi. Naeremiapofera pype rūi 'ga rekoi. ²⁵ Nitywi 'ga remifutara mū mama'ea. 'Ga te 'ã mama'e wapo rakue. A'eramū 'ga remifutara otywe'emamū. 'Ga futat te 'ã ae apou rakue. 'Ga futat 'ã ae momytupoa 'agamū rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. ²⁶—Majepei'i etee futat 'ga 'ã kūima'e 'ga apou rakue. A'e 'ga juapyrera futat 'agamū ojemomytun— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe imome'wau. —Ae ypy juapyrera te 'ã ajemogy 'agamū. 'Awamū te aje 'ã ae jemogyi okwasi'wasi'wau. 'Y amutee are 'ga 'gã monou 'gã mogyau 'gã mokwasi'wasi'wau— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Ae'aawera we futat 'ga okwaap. “Awamū futat nipo 'gã amū 'ari”, 'jau 'ga ojeupe 'ūina— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Anure 'gã amū tamogyukat 'jau”, 'jau 'ga 'ūina. 'Ga 'ã jane juejue jane kwaapa, jane 'are'emauwe 'ga jane'aawa kwaapa. Jane manūawa nanē 'ga ikwaapa nū— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

27 —Ojee aeporokwaawiweramũ 'ga ojekwaawukaa jane upe. Takwaap Jarejuwarete 'ga 'jau 'jara 'gã nupe 'ga ojekwaawukaa. 28 Namuku rũi futat 'ga rekoï ae wi. Muku ae wi 'ga reko re amunipo 'ã ae papawi — 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga jejukai ae ree. A'eramũ ae opapape'ema— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã pēypy 'gã amũ ka'arana pe kwasiari inuga rakue: “Jane juejue 'ga ra'ya”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga pē nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

29 —A'ere 'ã pēē maira a'agawa etee peapo. Maira a'agawa ra'ya nipo pēē? Naani. Janeruwarete 'ga namaira a'agawa 'jawe rũi. Pēē 'ã maira a'agawa etee iapou pejejeupe. A'ere nanarũi Janeruwarete 'ga. Janeruwarete 'ga te 'ã nae rũi wapo rakue. Okoeteete ma'e 'ga. Ojeteete futat 'ga jeuwi rakue. 30 Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ae resagi ete mama'e tywera aporamũ rakue. “Too. Nia'wyrui 'gã. A'ere 'gã je kwaawe'ema te 'gã nerekoï. A'eramũ je 'gã momape'ema ra'ne”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina rakue. Ymã te aipoa rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga 'awamũ 'ga je'egi janee: Pepoit pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee. Najuejue etee futat pejepoia pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. 31 —Wemifutara 'ara rupi etee futat nipo Janeruwarete 'ga ae momapa. 'Awamũ te aje 'ga 'ã kũima'e 'ga amũ muri imogou ae upe. A'e 'ga kũima'e 'ga ae kwaap katu katu akou. Anure nipo 'ga ae majatykau wowase. Werowiamũ etee futat 'ga ae mogyau ojepyri nipo. Werowiare'ema 'gã 'ga imonou etee mama'eukwaawa rapyaw ipe. 'Ga futat poromũ, Jejujamũ. A'e 'ga futat 'ut amanũmũ 'au jane pyri rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee rai'i nũ. A'jea futat aipoa. A'je'em ire amunipo 'ã 'ga nomoferawi futari 'ga rai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

32 A'e renupawe kũima'e 'gã amũ 'ga jaita etee.

—Kuu. Manamũ tee aereumera ferawi 'i nũ'ũ. Naenuwi pa je aereumeramũ oferaw etee nũ 'ea jepi nũ— 'jau 'gã 'ga rerekoemãu.

A'ere amumera 'gã jemogyi etee futat 'ga renupa, 'ga jaita'ema futat. A'eramũ 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Anure tereporogytau 'jap oreo 'jau nũ. Taruenup katu katu 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

33 'Gã nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau 'gã nui. 34 A'ere amumera 'gã amũ nekoi Jejuï 'ga rerowiaaramũ. Jejuï 'ga rerowiaara 'ga amũ rera Dionisio. Ojemu'e ma'efera 'ga. Kũjã ēē nanē 'ga rerowiaa nũ. Ēē rera Damarisi. 'Gã amũ nanē Jejuï 'ga rerowiaa nũ.

18

1 A'e awi Paulo 'ga awau, Atenasi 'jaw awi. Korĩtu pe 'ga awau nũ. 2 A'e pe owaēma Paulo 'ga Akira 'ga rekoa. Põtu wyw pewarera 'ga poromũ Akiraramũ. 'Ga remireko Prisira ēē. 'Awamue 'gã 'ua ajakawau Roma 'jaw awi. Itari wyw pewarera 'gã futat 'wyrirarete 'ga, Krautiu 'ga 'gã mua:

—Pe'je pejewau 'aw awi, Roma awi— 'jau peuwara 'gã 'wyrira 'ga 'gã nupe. —Judeuramũ pejewapap— 'jau 'ga judeu 'gã nupe.

Roma pewarera 'gã 'ga imonou pe awi. A'eramũ Akira 'ga awau Korĩtu pe ajakawau wemireko ēē retee. Wyrira pira roga apoara Akira 'ga.

3 Peu Paulo 'ga awau 'gã nekoa. Paulo 'ga nanē taityoga apoara nũ. A'eramũ Paulo 'ga awau oporogytau 'gã nupe. A'eramũ Paulo 'ga a'e

pe futat akou opytau 'gã pyri. Wyra pirera roga apou 'gã pyri ime'ega ka'aranũ are.

⁴ Morowykye'ema rupi Paulo 'ga awau oporogytau judeu 'gã jatykaawa pype ajatyka ma'e 'gã nupe.

—Jejui 'ga 'ã Janeruwarete 'ga remimurera — 'jau Paulo 'ga awau imome'wau 'gã nupe, judeu 'gã nupe, grego 'gã nupe 'jau.

⁵ Ojete'e futat Paulo 'ga akou poromũ peu. Poje 'ga pytuna 'gã 'ua. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee owaẽma 'ga upe.

Opytuna 'gã nurauwe 'ga opoia taityoga apo awi. A'eramũ futat 'ga akou Jejui 'ga mome'wau etee peuwara 'gã nupe nũ, opytuna 'gã netee nũ:

—Jejui 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gã judeu 'gã nupe, 'gã mu'jau Kristu 'ga ree.

A'eramũ futat Paulo 'ga niojeri Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau Paulo 'ga akou wojere'emamũ futat 'ga mome'wau 'gã nupe. ⁶ A'ere 'gã nuerowiari etee 'ga.

—O'meramũ 'ga 'i akou — 'jau etee judeu 'gã Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ.

Paulo 'ga 'gã ikurapa. A'eramũ Paulo 'ga amara'neramũ judeu 'gã nee. A'eramũ futat 'ga waity patukatukau waity tuwyrera mototoka, amara'ne resaukaa 'gã nupe.

—Jejui 'ga je 'ã amome'u pẽ nupe numiamũ. A'ere 'ã neperowiari ete 'ga. A'eramũ je 'awamũ tewau pẽ nui. Judeue'ema 'gã nupe etee je oi Jejui 'ga mome'wau nũ— 'jau 'ga waity patukatukau. —“Paulo 'ga ore monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, pe'je kasi jee ne. Pẽẽ futat te 'ã pẽowet— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁷ Awau 'gã nui. Judeue'ema 'ga rog ipe awau ojejyita. Tisiu Justo 'ga rog ipe awau. Jarejuwarete 'ga 'ga werowiat. Aipo kũima'e 'ga roga 'ũina judeu 'gã jatykaawa yse pe futat. A'eramũ 'ga awau peu. 'Ga roga pype 'ga akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. ⁸ A'eramũ judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga Jejui 'ga rerowiaa, Krisipu 'ga 'ga rerowiaa opytuna 'gã netee. Tekotee 'gã nanẽ 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ 'gã ojepymĩaukaa 'y pe 'gã nupe.

⁹ Ypytunimũ Janejararete 'ga ojesaukaa oporogytau Paulo 'ga upe:

—Ere je mome'wau ekou ekyjawe'em futat. ¹⁰ Je ako ene pyri. A'eramũ ene efuewepawe'emamũ futat ekou je mome'wau 'gã nupe. A'eramũ je ene rerekou tywerukare'ema 'gã nupe. Kwaiwete te 'ã je rerowiaara 'gã 'au— 'jau Jejui 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe.

¹¹ A'eramũ futat Paulo 'ga akou aipo 'ga 'wyr ipe etee futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. Majepeja te kwara mu'aa. Ajepeja rupi 'ga akou nũ. Awau 'ga kwara 'aramũ uẽma 'gã nui.

¹² 'Wyriar yau ruramũ judeu 'gã ajatykau. A'eramũ futat Paulo 'ga ppyka 'ga rerawau Gariu 'ga upe, 'wyriar yau upe 'ga rerawau. Akaja wpy pewara 'gã nupe 'wyriaramũ akou.

¹³ —Ko 'ga kũima'e 'ga 'ut ore mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are numiamũ— 'jau 'gã 'ga rerawau 'wyriara upe. —A'ere 'ga naMoisesi 'ga remikwasiarera 'jawe rũi imome'ui oree— 'jau 'gã 'ga upe. —O'meramũ te 'ga 'i akou. Wapo ekoete 'ga akou— 'jau 'gã 'ga rerawau 'wyriara upe imome'wau.

¹⁴⁻¹⁵ Paulo 'ga oje'egaramet 'wyriara 'ga upe. A'ere 'wyriara 'ga je'egi erujewi. A'eramũ Paulo 'ga oje'ege'ema.

—Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ã je apyakai pëje'eg are. A'ere 'ã 'ga naani. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Pëë 'ã judeua. Pëë noko ako pejamue ekoete jepi. Pejejamiapo are miamũ pejejamueu jepi. A'eramũ je teapyakawe'em futat pë nee. Je 'ã romanũa. Pë'wyrriaramũ futat je rekoi. A'eramũ je pënemiapo are teapyakawe'em. Najukai 'ga 'ga amũ. Nakurawi 'ga 'ga amũ. 'Wyrriararetea 'ga miamũ 'ga nakurawi. Namama'e tywera rui futat 'ga wapo. A'eramũ je teapyakawe'em pë nee — 'jau etee 'wyrriara 'ga 'ga nupe.

¹⁶ A'erauwe 'wyrriara 'ga 'gã mũ'jãu ojewi.

—Pe'je pejewau peje'jãu je wi— 'jau 'wyrriara 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga 'gã mũ'ëukaa ojewi.

¹⁷ A'eramũ 'gã awau amara'neramũ akou. 'Gã mara'nea 'gã nerekou. A'eramũ futat 'gã ajatykaawa raarana 'ga, Sostenesi 'ga ppyka 'ga nupãnupãu ekoete futat. 'Wyrriara 'ga, Gariu 'ga 'gã nesaka agawewi futat. A'ere 'ga rekoi esakare'ema 'jawe etee futat.

¹⁸ Korĩtu pe Paulo 'ga akou namutamutat. Poje 'ga awau aipo awi. Sëkreja 'jaw ipe 'ga awau, aipo awi. Akira 'ga awau 'ga rupi, wemireko ëë retee. Awau 'gã owaëma Sëkreja 'jaw ipe. Peu wekwaw ipe Paulo 'ga ojeapina. Ojemuapesĩpesĩga futat.

—Nan nipo je iapoi enee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe rai'i.

U'eawer imũ iapo re 'ga ojeapina.

A'ere 'gã awau u'aa yarau pype nũ. Awau 'gã oyaapa. Awau 'gã owaëma. ¹⁹ Efesu pe awau owaëma ojekoka. Peu futat 'gã ũ'jãu. Peu futat Akira 'ga opytau Paulo 'ga wi wemireko ëë retee.

Oo enune Paulo 'ga awau judeu 'ga jatykaaw ipe Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe.

—Jejui 'ga 'ã Janeruwarete 'ga remimurera— 'jau 'ga awau 'gã nupe.

A'ere 'gã nuerowiari 'ga. A'eramũ 'gã ajamueu ee. ²⁰ A'eramũ peuwara 'gã 'jau 'ga upe:

—'Au epyta ore pyri nũ'ũ— 'jau 'gã.

—Tee nũ'ũ. Napytaa'uweri je nũ'ũ. ²¹ Anure te nipo je ruri tejewya nũ. Jarejuwarete 'ga temuramũ tejewya pë pyri nũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

'Gã nupe oporogytapaw ire 'ga awau 'gã nui. Awau u'aa yar ipe nũ. Pe awi awau oyaapa. Awau 'ga 'y owajara katy oyaapa. ²² Sesaria pe 'ga awau ojekoka. Pe awi 'ga awau ywryi. Awau 'ga owaëma Jerusareg ipe. Owaëma ppy we Paulo 'ga awau oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. 'Gã nupe oporogytapaw ire 'ga awau nũ. Átioki pe awau nũ, Siria ywy pe 'up ma'e pe nũ. ²³ A'e pe 'ga awau opytawaipa. Kamëšiete 'ga awau a'e awi nũ. Awau 'ga Garasi ywy raapa awau, Frigia ywy raapa. Mĩmera wemiaawa ywy pe Paulo 'ga awau akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

—Pe'je pejejemogyau 'ga rerowiaa. Pepoit futat kasi 'ga wi ne— 'jau 'ga awau akou oporogytau 'gã nupe. —Pejekyllawe'em futat pejejemogyau— 'jau 'ga akou 'gã nupe.

²⁴ Kwe pe Paulo 'ga oo 'ga rekoramũ judeu 'ga amũ awau Efesu 'jawa amunaw ipe akou. Aporu 'ga awau akou Efesu pe. Aresãri 'jaw ipe u'at ma'efera 'ga poromũ. ²⁵ 'Ga ojemu'e Jarejuwarete 'ga porogytafer are rakue. 'Ga omome'u esage 'ga je'ega 'gã nupe. A'eramũ 'ga awau akou wemikwaawa etee imome'wau 'gã nupe. Jejui 'ga 'ga ikwaapa futat numiamũ. A'ere 'ga Juã Batista 'ga porogytafera etee ikwaawi. Juã

'ga ae pymĩ 'y pe rakue. 'Ga porogytafera etee futat 'ga ikwaapa. 'Ga remimome'ufera etee 'ga ikwaapa akou.

²⁶ A'erauwe 'ga oi judeu 'gã jatykaaw ipe imome'wau 'gã nupe. A'jeteetewi 'ga 'ga mome'wau numiamũ. A'ere 'ga nokwaapawi. A'ea 'ga imome'u 'ga 'amamũ Akira 'ga 'ga renupa. A'erauwe 'ga oje'ega wemireko eẽ upe:

—Okwaap futat 'ga numiamũ. A'jeteetewi 'ga porogytai numiamũ ã. A'ere 'ga nokwaapawi katu we ra'e. Siroo 'ga jarejepyri nũ ã, 'gã mu'jaupap Jejui 'ga porogyta are nũ ã— 'jau Akira 'ga wemireko eẽ upe.

—Nai'i. Siroo futat jane kĩa— 'jau eẽ 'ga upe.

A'erauwe Akira 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ejua ore rupi. Siroo ene oroje'wyr ipe, ene mu'jau Jejui 'ga ree 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga akou ojemu'jaukaa Akira 'ga upe.

²⁷ Omu'e re Aporu 'ga awau Akaja ywy pe. “Too Akaja ywy pe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga awau akou.

'Ga o enunewe 'ga mu'eawer ipewarera 'gã ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

“Pejajuka esage ki 'ga ree”, 'jau 'gã ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

“Jane 'jawe futat 'ga. Jejui 'ga rerowiaaramũ 'ga reki.

A'eramũ pẽẽ pejejekau 'ga ree”,

'jau 'gã imonou, ajaupe ikwasiaa.

²⁸ Owaẽmawe 'ga awau judeu 'gã pyri Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Ymã te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ka'arana kwasiari inuga Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue — 'jau Aporu 'ga oporogytau 'gã nupe. —Jejui 'ga 'ã 'ga remimurera. Jejui 'ga futat 'ã jane katu'okara— 'jau 'ga judeu 'gã nupe oporogytau.

Aipo pyu 'ga 'gã moje'egawarũukare'ema futat.

19

Efesu pe Paulo 'ga rekoawet

¹ Korĩtu pe Aporu 'ga rekoramũ Paulo 'ga awau akou ywyri. Awau 'ga owaẽma Efesu pe. Peu owaẽm ire Paulo 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoaa. ² A'eramũ Paulo 'ga oporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are 'gã nupe:

—Amut te Janeruwarete 'ga U'agesagea pẽ nupe rai'i? Jejui 'ga pẽẽ erowiar ire rai'i?— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naani nũ'ũ. Norokwaawi we te 'ã ore nanuara. A'eramũ ore 'ga orojeupe imura kwaape'ema nũ'ũ— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

³ —Awỹja iapoawer imũ ajee pejepymĩukat 'y pe 'gã nupe rai'i ki 'ei?— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—Juã Batista 'ga remiapofer imũ tee 'ga ore pymĩ 'y pe ai'i nũ'ũ— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

⁴ —A'jea futat Juã 'ga oi 'gã pymĩãu. Otywer awi 'gã poiramũ 'ga 'gã pymĩãu akou rai'i. A'ere 'ã Juã 'ga 'i rai'i: “Kũima'e 'ga amũ 'ut je rewiri”, 'jau 'ga Israeu juapyrera 'gã nupe rai'i. “A'e 'ga kũima'e 'ga ki perowiat”, 'jau 'ga 'ã 'gã nupe rai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'e 'ga kũima'e 'ga rera Jejui— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵ A'e renupawe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Awamũ ore Jejuĩ 'ga rerowiaaramũ juejue futat. Jejuĩ 'ga orejara—'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'gã nerawau 'gã pymĩãukaa 'y pe Jejuĩ 'ga rer imũ.

⁶ 'Gã pymĩ re Paulo 'ga opo monou 'gã apyte'rarimũ. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesage 'ua osou 'gã nupe. Ojepype ise ppyrauwe 'gã oje'eg amuteeramũ. Janeruwarete 'ga tee 'gã wereko poromũ 'gã moje'eg amuteeu ojekwaawukaa 'gã nupe a'eramũ futat. A'eramũ 'gã akou Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. ⁷ Kwaiwete te kũima'e 'gã. Tusi te 'gã pytuna.

⁸ Peu Paulo 'ga muapypa jay moka'jama akou 'gã pype, Jejuĩ 'ga mome'wau 'gã nupe. Judeu 'gã jatykaawa pype 'ga Jejuĩ 'ga mome'wau 'gã nupe. Okyjawe'em oporogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue. “Anure nipo je tejemipyyrũmera 'ga monoi pẽ nupe, pẽnemiapesagera 'ga monoi pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ũina janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe. —A'eferupi tee 'ga 'ã 'awamũ 'ga muri futari imogou janee. 'Ga rera 'ã Jejuĩ. 'Ga 'ã ae katu'ok werowiamũ— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁹ Aipo 'eramũ amumera 'gã 'ga rerowiare'ema. Niporenuwiweri 'gã 'ga ree.

—Awỹja sipo ajee poromũ Jejujamũ? Nia'wryi nipo 'ga rerowiaara—'jau 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nowase.

Aipo 'eramũ Paulo 'ga oje'ega Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Pe'je iruukwe 'gã nui. Nuerowiari futari 'gã na'e— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau 'gã jatykaaw awi. Awau 'gã moromu'jawa 'og ipe. Tiranu 'ga peuwara 'gã mu'jara. Moromu'jawa 'og ipe 'ga awau 'gã mu'jau wojere'emamũ futat. Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau 'ga awau Jejuĩ 'ga mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'ga ree.

¹⁰ Mukũja kwara Paulo 'ga imu'aa peu, 'gã mu'jau akou. A'eramũ Asia ywy pewara 'gã najuejue etee futat 'ga porogyta renupa. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã 'jau. Tesirũmera 'gã we futat 'ga porogyta renupa.

Sewa 'ga ra'yra 'gã

¹¹ A'ere Janeruwarete 'ga opãjẽ mua Paulo 'ga upe. A'eramũ aeremi-apoe'ema apoukaa Paulo 'ga upe. ¹² A'eramũ 'gã amũ 'ua Paulo 'ga raity pe upe, taity peme'ri upe. A'erauwe 'gã erooi ipypiraa ojero'wu ma'e 'gã karuara 'arimũ ipypiraa. A'erauwe 'gã ojekatu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã 'arimũ nanẽ 'gã erawau nũ. Tok ipypekau'i erawau inuga 'gã 'arimũ. A'erauwe mama'eukwaawa opoia 'gã nui. Janeruwarete 'ga opãjẽ mua Paulo 'ga upe poromũ iapoukaa 'ga upe.

¹³⁻¹⁴ A'eramũ judeu 'gã amũ nanẽ awau ekoete akou kwe pe. “Mama'eukwaawa simoit 'gã nui Jejuĩ 'ga rer imũ 'jau”, 'jau ajaupe numiamũ. Sete 'gã pytuna. Sewa 'ga ra'yra 'gã. Mainana 'wryiara 'ga futat Sewa 'ga. 'Ga ra'yra 'gã poromũ oje'eg ekoete Jejuĩ 'ga rer imũ mama'eukwaawa upe.

—Paulo 'ga oo Jejuĩ 'ga mome'wau oree jepi. A'eramũ ore Paulo 'ga remimome'ufera 'ga rer imũ oroje'ega pẽ nupe: Pe'je pejejepe'au 'gã nui — 'jau 'gã mama'eukwaawa upe.

¹⁵ A'ere mama'eukwaawa je'egi etee 'gã nupe:

—Jejui 'ga ore orokwaap. Paulo 'ga nanē ore ikwaapa nū. A'ere ore pēē norokwaawi— 'jau mama'eukwaawa 'gā nupe. —Awŷja te pēē? NaJejui 'ga rerowiaara rūi pēē— 'jau etee mama'eukwaawa 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gā pyyka. A'eramū futat 'gā nupānupānupāu 'gā naity monoronoroka. A'eramū 'gā oka'jama jui. Typ. 'Gā ujāna jui. 'Gā muayrūrūmū etee 'gā monou, mama'eukwaawa ojeupe 'gā je'egamū.

¹⁷ A'e renuw ypyrauwe Efesu pewara 'gā okyjau ajemogyau.

—Peenup te Sewa 'ga ra'yra 'gā nera?— 'jau 'gā ajaupe. —Jejui 'ga rer imū 'gā je'eg ekoetei mama'eukwaawa upe 'ea? A'ere mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gā naity monoronorogi etee 'gā nui 'gā nupānupāu etee 'ea rai'i. Noje'eg ekoetei ae 'ga rer imū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū taetu 'gā okyjau Jejui 'ga rer imū oje'eg ekoete awi. Judeu 'gā, judeue'ema 'gā netee okyjau ajemogyau nū.

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe, kwaiwete.

—Ymā te noko oretyweramū ikue 'ja. Mama'e tywera etee ore iapou ikue. A'ere ore 'awamū ore poiri orotywera apo awi. Aruerowiar ore Jejui 'ga 'awamū arajemogyau— 'jau 'gā 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe.

Peuwara 'gā nowase futat 'gā ojemome'wau.

¹⁹ Kwaiwete pājēa nanē Jejui 'ga rerowiaa nū. A'e 'gā futat awau ka'arana upe. Aipo ka'arana mama'e tywer are 'gā mu'jau. A'ere 'gā poiri mama'e tywera apo awi. A'eramū 'gā ka'arana rerua imajatykau iapypyramū. Mama'e tywer are amu'eawera rerua imono'oga.

A'ere 'gā tata monygi ipype. Fu iapyau inuga. Iapy re 'gā imomyawera repy mojoyrūmū. Ka'arana repya sīkwēta miu ita 'ywope'ia. A'etea 'gā naeawyrūi futari oka'aranūū momyawer are.

²⁰ A'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā awau ojemomytuna ajemogyau. Kwaiwete te pājē 'gā Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū futat 'gā mama'e tywera apo awi opoia. A'eramū 'gā nesakarera 'gā imokwasi'wau imome'wau ajaupe.

Aipo renupawe kwaiwete 'gā Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū futat 'gā Jejui 'ga je'ega mokwasi'wau. Amunawa moymoyka. A'eramū futat Jejui 'ga rerowiaara 'gā ojemomytuna kwaiwete.

Efesu pewara 'gā mara'neawet

²¹ A'ere Paulo 'ga 'ūina wea'aramū. “Marupi te je oi tekou nū?” 'jau 'ga 'ūina. Ojeupe tee futat oporogytau. “Masetoni ywy raapa pa je oi tekou kwy. Akaja pyu 'jau tewau kwy. A'e awi futat tewau Jerusareg ipe tewaēma 'jau kwy. Jerusareg ipe tekoteko'i re tewau Roma pe 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ūina wea'aramū ojetee futat. Oo enune 'ga 'ūina wea'aramū ee nū. ²² A'eramū 'ga ojekoty'aawa 'gā na'ne imonou wenune.

—Pe'je iruukwe pejewau je renune Masetoni ywy pe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga pytuna 'gā oi, Timoteo 'ga Erasto 'ga retee.

—'Au je rekoi ra'ne. Anure too pē newiri 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū Paulo 'ga peu akou.

²³⁻²⁴ Peu 'ga rekwaw ipe 'gā amū amara'neramū Paulo 'ga ree. Demetriu 'ga amara'neramū 'ga ree. Prata 'jawa apoara 'ga poromū Demetriuramū. Ita enyfu'gi are oporowyky ma'e 'ga. A'eramū 'ga futat

'o'gi'i apou. Maira'me a'agawa roga 'jawewara 'ga iapou. Diana 'jawa 'gã maira.

Ojeupe Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ aipo amunawa pewara 'gã amũ Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã a'eramũ opoia omaira rerowiar awi, Diana 'jawa rerowiar awi. A'eramũ 'gã maira a'agawa ro'gi mure'ema ojeupe. A'eramũ 'o'gi'i apoara 'ga, Demetriu 'ga amara'neramũ Paulo 'ga ree.

²⁵ A'erauwe 'ga iapoara 'gã majatykau imua. A'eramũ 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Mama 'ga 'ã jane porowykya nuapoukaru'jawi janee. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ. Mama'e tywerete are 'ga 'auwara 'gã mu'ei. ²⁶ “Naeremiapoa rũi Janeruwarete 'ga”, e'i 'ã Paulo 'ga 'gã nupe. 'Agamũ maira a'agawa ro'gi'i murukare'ema 'gã nupe jane wi. “Jarejuwarete 'ga te perowiat, Jejui 'ga retee”, 'jau 'ã Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. A'eramũ 'gã opoia kwaiwete Diana rerowiar awi. A'eramũ 'gã Jejui 'ga etee futat erowiaa ajemogyau kwaiwete. Ymã we 'ã 'auwara 'gã Asia ywy pewara 'gã netee Diana rerowiari ajemogyau kwaiwete rakue. A'ere 'ã 'awamũ Paulo 'ga ruri 'au 'gã mu'jau omair are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Mama'e tywerete are te 'ga 'gã mu'ei akou. ²⁷ Najuejue te 'ã jane jaremaira muorypa jepi. Ipojeupawuu ma'e futat eẽ jepi. A'ere 'awamũ 'gã poipawi eẽ wi. Nuerowiaru'jawi 'gã Diana eẽ 'awamũ— 'jau Demetriu 'ga 'gã nupe. —Namura'jawi 'gã 'awamũ 'o'gi'ia jane wi. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ. Opoipap 'gã 'awamũ jui— 'jau Demetriu 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'e renupawe imajatykapyrera 'gã amara'neramũ ajemogyau Paulo 'ga ree. A'eramũ futat 'gã wafukaita:

—Efesu pewara jane. Diana futat jane maira!— 'jau 'gã wafukaita ajemogyau.

²⁹ A'e renupawe 'gã nera erooi imuãina amunawa pype. A'eramũ 'gã Paulo 'ga pytuna 'gã pyyka. Mukũja 'gã pyyka. Gaio 'ga pyyka Aristaku 'ga retee. Kwaiwete 'gã 'gã pyyka 'gã nerawau ajatykaaw ipe nũ.

³⁰ A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Oo je teporogytau 'gã nupe— 'jau 'ga numiamũ.

A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã nomonoukari Paulo 'ga. ³¹ 'Wyria'ri 'gã amũ Paulo 'ga jekoty'aawa. A'eramũ 'gã oje'ega monou 'ga upe:

—Ereo kasi ne— 'jau 'gã. —Erese kasi ewau peu 'gã nesaka ne— 'jau 'gã oje'ega monou 'ga upe.

³² A'eramũ 'gã ajatykau kwaiwete 'gã nee. Ojoywaema ekoete futat 'gã ajemogyau. Ikwaapare'ema 'gã we futat ojoywaema ekoete futat ajemogyau.

³³ A'ere judeu 'gã amũ 'jau Aresãri 'ga upe:

—Ere ewau eporogytau 'gã nupe, 'gã nowase katy a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo mowyri 'gã nupe 'gã momika numiamũ. A'ere 'gã 'ga kwaaw ire nuapyakai futari 'ga je'eg are.

³⁴ —Judeu 'ga tee ra'e— 'jau etee 'gã ajaupe.

A'eramũ ojero'waro'wau etee futat wafukaita 'ga upe.

—Efesu pewara futat ore. Diana futat te 'ã oremaira— 'jau etee 'gã 'ga upe.

Tuas ora poromukuran 'gã ajamueu wafukaita.

³⁵ Poje 'wyriara 'ga remiayuwã 'ga 'ua oje'ega 'gã nupe:

—Pe'je pejepika— 'jau 'ga 'ua 'gã nowase.

A'erauwe 'gã opika.

—Aipo peapo awi— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. —Efesu pewaramũ jane futat te 'ã najuejue etee futat sajejuka Diana eẽ rog are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jane futat 'ã eẽ ree ojejuka ma'ea. Aipoa 'ã 'gã najuejue etee ikwaapa— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã opika.

—Ymã te 'ã Diana a'agawa ruri u'aa janee ywag awi rakue. A'e are 'ã jane jejukai najuejue etee futat— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. ³⁶—A'eramũ pẽẽ aipo apowe'em. Najuejue etee futat 'ã jane iapoi. A'eramũ pẽẽ pejepika. Enupa etee pejemogyau— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe.

³⁷—A'ere 'ã ko 'gã kũima'e 'gã perut ekoete 'au rai'i. Nakurawi agawewi 'gã 'ã janemaira. Namunarũ agawewi 'gã 'ã mama'e are. A'etea 'gã 'ã perut ekoete rai'i— 'jau 'ga oje'ega 'ua 'gã nupe.

³⁸—Tene Demetriu 'ga oi oporogytau 'wyriara 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran gatu nipo 'ga mama'e tywera mũ apowe'em 'ga upe rai'i. Tene 'ga oi oporogytau 'ga upe. Nanuara niapoawi 'au— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹—'Gã nupe pejeoporogytaweramũ pekwap 'wyriara 'gã nowase tãmẽjẽ pejeoporogytau 'gã nupe — 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. —Naeporogytaawa rũi te 'ã 'au. A'eramũ pẽẽ pejewau peu 'wyriara rowase pejeoporogytau— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁰—Kasi a'e pe jane 'wyriararete 'ga amara'neramũ jane ree ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Imara'ne nipo 'gã je ree. Je ago'o te 'gã”, 'jau nipo 'ga janee— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Nafutari 'gã je rena 'wyriaramũ ojeupe ra'e”, e'i nipo 'gã janee. “Ajepeja 'ga te 'gã afutat 'wyriaramũ ra'e”, e'i nipo 'ga janee. Ai'i te 'ã pejup pejeafukaita ekoete— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴¹Aipo 'erauwe 'ga peuwara 'gã mokwasi'wau, 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ. A'eramũ futat 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã awau.

20

Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka 'ga ataawet

¹Aipo teepaw ire Paulo 'ga oje'ega monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Pe'je pejejua 'au. Taporogyta pẽ nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe Jejui 'ga rerowiaara 'gã jatykai 'ga ree kwaiwete.

—Ko je oi tekou pẽ nui. Masetoni ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tepytuna 'gã newiri je oi. Peu ako je 'gã monoi ai'i. A'eramũ je tewau 'gã newiri— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pe'je pejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe.

Aipo 'e re 'ga awau 'gã nui opytuna 'gã newiri. ²Awau 'ga Masetoni ywy raapa, awau akou oporogytau amunaw ipewara 'gã nupe. Amunawa moymoyka akou Jejui 'ga mome'wau. A'erauwe futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajemogyau worrywamũ 'ga ree. Paulo 'ga awau akou 'gã mojemogyppygukaa Jejui 'ga ree. Kwaiwete te 'gã norywamũ Jejui 'ga ree, 'ga rerowiaa.

—Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga akou 'gã nupe amunawa moyka.

Kwe pe futat awau akou imome'wau 'gã nupe 'gã maku'iu. Awau Akaja ywy upe owaẽma. ³Peu 'ga opyttau. Muapyr etee 'ga jay moka'jama.

A'eramū 'ga o'wya Siria ywy pe numiamū. A'e pype 'ga judeu 'gā ojee miewera renuwi. A'eramū 'ga awawe'em peu. Ojewya etee 'ga 'ua Masetoni ywy pe nū.

⁴ A'eramū peuwara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū 'ua 'ga rupi. Sopatro, Aristaku, Segūtu, Gaio, Timoteo, Tikiku, Trofimū. Mīmera 'gā 'ua Paulo 'ga rupi. Sopatro 'ga Pereja pewarera 'ga. Piru 'ga 'ga ruwa. Aristaku 'ga, Segūtu 'ga Tesarūn ipewarera 'gā. Gaio 'ga Teripe pewarera 'ga. Tikiku 'ga, Trofimū 'ga Asia ywy pewarera 'gā. Mīmera 'gā 'ua 'ga rupi.

Asia ywy raapa 'gā awau. Awau 'ga owaēma Firiposi 'jaw ipe. Pe awi 'gā awau Paulo 'ga renune. ⁵ Troate 'jaw ipe 'gā awau. Peu 'gā Paulo 'ga rapesaka.

Firiposi 'jaw ipe Paulo 'ga opytau je retee, Lukaramū. Firiposi 'jaw ipe ore rekoramū owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka upe. Ikwaw ire ore arawau yaruu pype aru'aa. ⁶ Siku oroser ire orowaēma Troate 'jaw ipe 'gā nupe. Orojenune oo ma'efera 'gā nekoaa arawau nū. Majepei tee morowykye'ema magwapa Troate 'jaw ipe arajemogyau.

⁷ Morowykye'ema piara rupi Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajatykau 'og ywate pype ore ree. Orojemi'waa ra'ne. Orojemi'wapaw ire Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe. Kwet kwet kwet. Morogyta tee'ia miamū 'ā iporomuku omome'uramū.

—'Awauwe futat je porogytapawi. Ai'iwe te 'ā je oi nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Awau pyyajeaje katu. ⁸ Kwaiwete te 'gā tata mogyi imonyka orojee. ⁹ A'eramū kunumīūū 'ga amū 'ūina wapyka 'okwar ywate 'arimū 'ga porogyta renupa. Eutiku 'ga 'ūina wapyka wapykau Paulo 'ga je'eg are. Poje nipo 'ga wopeyjamū. A'eramū 'ga osea. Paulo 'ga je'ega 'ga mopeyita. A'eramū 'ga osea rakue. Poje 'ga awau wopopenamū 'okwar ywate rupi. Tii too. A'eramū futat 'ga awau amanūmū. A'eramū ajatyka ma'e 'gā awau ojypa 'ga resaka.

—Tÿÿ. Amanū futat 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁰ A'erauwe Paulo 'ga awau ojypa 'ga resaka.

—Pejemuaēm awi 'ga ree— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

A'eramū Paulo 'ga 'ga mana anuruka. A'erauwe 'ga oferapa 'gā nupe. ¹¹ 'Ga feraw ire 'gā ojeupia awau nū, 'og ywate pype nū. Ojeupir ire Paulo 'ga mani'oko'o'i pyyka imo'jamo'jau orojee ore moyka. A'eramū futat ore orojea'aramū Jejui 'ga manūawer are. A'ere Paulo 'ga oporogytau nū. Kwet kwet kwet ku'em.

¹² Awau aku'emamū. A'erauwe 'gā okwasi'wau. Awau 'gā ajemogyau oje'wyr ipe. Amanū ma'efera 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe.

—Ekoay 'ga 'ua u'aa amanūmū oree ko. 'Okwar ywate rupi 'ga oi u'aa oree ko— 'jau 'gā aipo kunumīūū 'ga pytuna 'gā nupe. —A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi ko nū— 'jau 'gā imome'wau 'gā nupe.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau 'ga ree.

¹³ Ku'emamū Paulo 'ga oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe nū. Yar ipe pekwap. Je wyyri too 'jau— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore jejagi yar ipe arawau Asosi 'jawa amunaw ipe.

—Asosi pe ki je rapesak pejepe— 'jau 'ga oree.

A'eramū Paulo 'ga awau wyyri. ¹⁴ Peu Paulo 'ga orojeupe 'ga waēm ire ore arawau aipo awi. A'eramū 'ga awau yar ipe ore rupi. Arawau orowaēma Mitilene 'jawa amunawa upe. Arawau orojekokaipa etee peu.

¹⁵ Kamēsīete te oroia jui nū. Ai'iwe ore orokwapa 'ypō'ōūū pyu, Kiosi 'jawa 'ypō'ōūū pyu. Ai'iwe ore orokwapa 'ypō'ō mū pyu nū, Samosi pyu nū. Imuapya 'ara rupi ore arawau orowaēma Miretu 'jawa jemiar ipe. Peu futat ore orojekoka. Peu futat aru'jāu oropytau. ¹⁶ A'eramū Paulo 'ga 'jau oree:

—Efesu pe jane nipytai. Janera'nē jane jarekou. Kasi jane jare-jatykaawa maraka nipyygi ne— 'jau 'ga oree. —Jerusareg ipe sawaēm tāmējē 'jau, maraka renunewe 'jau, a'e te je 'ā— 'jau 'ga oree.

A'eramū 'ga a'eramū wa'nēnamū ajemogyau maraka are.

Paulo 'ga 'eawet

¹⁷ Miretu 'jawa amunaw ipe owaēm ire Paulo 'ga oje'ega monou Efesu pe, Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'gā nupe: “Pe'je pejejua je pyri. Taporogyta pē nupe 'jau”, 'jau 'ga oje'ega monou 'gā nupe.

¹⁸ A'erauwe 'wyrriara 'gā nuri oporogytau Paulo 'ga upe:

—Pēē 'ā jejekoty'aawa. Asia ywy pe je waēm ypyrauwe ako je kwaap pejepe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

¹⁹—Je 'ā Jejui 'ga remimonofera te. Jeporowykya 'ā Jejui 'ga mome'ua tee futat ako pē nupe ai'i— 'jau 'ga 'wyrriara 'gā nupe. —Tejaa'wau ako je 'gā nee otywera 'gā etyge'emamū ai'i. Ma'eramū te 'gā nopoiri otywer awi nū, 'jau je tekou tejaa'wau 'gā nee ai'i.

—Judeu 'gā ako afueweramū je ree ai'i. “Sijuka 'ga 'jau”, 'jau ako 'gā jee ai'i. A'e are nanē ako je te'arasigamū tekou ai'i nū. “Kūima'eeteetea je”, 'jawe'em ako je tekou ai'i. Jejui 'ga te je amome'u 'gā nupe ai'i numiamū. Tejerowiarape'ema futat ako tejee ai'i. A'ere ako 'gā je juka are etee 'gā fueweramū ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. ²⁰—Pē nupe nanē ako je Jejui 'ga mome'wau'jau'japa pēnog ipe tekou pē nupe ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —'Gā jatykaaw ipe nanē ako je 'ga mome'wau tekou 'gā nupe ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹—Judeu 'gā nupe, judeue'ema 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ako je Jejui 'ga mome'wau ai'i. “Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Janejararetea 'ga. A'eramū pēē 'ga rerowiaa”, 'jau je ako pē nupe 'ga mome'wau ai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama 'wyrriara 'gā nupe oporogytau. ²²—A'ere 'awamū je oi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea e'i jee: “Jerusareg ipe ekwap”, e'i jee. A'eramū je tewau Jerusareg ipe 'awamū. A'ere je nakwaawi 'gā tejerekoa. Ma'ja katu nipo 'gā wapo peu jee? Maran gatu nipo 'gā je rerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

²³—“Peu nipo 'gā ene pyygi”, e'i Janeruwarete 'ga 'Agesagea jee je rekoramū. A'eramū nipo 'gā je pofaa je monou je munepa je mu'ama moromunepawa pype. Janeruwarete 'ga 'Agesage te 'ā e'i jee je reko-ramū. Amunawa upe je waēmauwe, amunawa upe je waēmauwe 'jau 'ā 'ga 'Agesagea jee— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe. ²⁴—A'ere 'ā ae 'ga rerowiaaramū nokyjea'uweri te amanū awi. A'eramū nipo je teporowyky moyka futat. Jejararete 'ga te 'ā, Jejui 'ga oporowykya wapoukat jee. A'eramū je 'ā teporowyky mateepaw are etee futat tejea'aramū. Morogyta esage mome'ua etee futat 'ā jeporowykya. Ma'eramū je 'ā “pe'je pejeipoia pejetywer awi”, je 'i tekou 'gā nupe. “Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane katu'ok jaretywer awi janepoiriweramū”, 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

25 —Pē pype tekou pē mu'jau Jejui 'ga porogytafer are ikue. 'Ga porogytafera peenup, 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere nipo 'awamū naje resagu'jawi pejepe nū. 26 Jejui 'ga je ako imome'wau pē nupe ikue. A'eramū pēē 'ga rerowiare'em ire pēē te futat pejejereko tywerukaa 'ga upe. 27 'Ga remifutara je 'ā imome'wau pē nupe. Wemifutara pēē iaporamū Janeruwarete 'ga aku'iramū pē nee, 'jau je ako pē nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

28 —Pēē 'ā 'awamū 'wyrriaramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'ā pē mogyau 'wyrriaramū 'gā nupe. A'eramū pēē pejejejukau esage 'gā nee— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'gā nupe. —Sā'ā ae jejuka esage weymawa karupa'mī are. Nan tee futat pēē pejejejukau esage 'gā nee. Janeruwarete 'ga 'ā wa'ya 'ga mua ijukaukaa janee rakue. A'eramū 'ga 'ā 'agamū janetywera moia jane wi. 'Ga manūe'em ire amunipo 'ā 'ga janetywera nomoiri futari jane wi. Werowiaaramū 'ga jane pireita janetywer awi. A'eramū 'ga a'eramū janejaramū akou. 'Ga 'ā pē mogyau 'wyrriaramū werowiaara 'gā nupe. A'eramū ki pēē pejejejukau esage 'gā nee— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama.

29 A'eramū Paulo 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akwaap je. Je o re nipo i'me ma'e 'gā amū nuri o'meramū pē nupe. “Je te je rerowiat pejepe”, 'jau nipo 'gā pē nupe. “Perowiar awi Jejui 'ga”, 'jau nipo 'gā pē nupe. Pē mu'jau 'me nipo 'gā nuri. Jejui 'ga rerowiar awi pē momoirukar are afuweramū. Miara 'jawe aipo 'gā. Sā'ā 'miara jemuaēme'ema pēneymaw are. Nan tee futat 'gā najemuaēmi pē nee. Jejui 'ga rerowiar awi pē momoirukaawamū te 'gā nuri. A'eramū pēē pejejea'gwau nanuar awi. 30 A'ere nipo anure pēē mū we futat pē'me pejejaupe pejejomojo'okawamū— 'jau 'ga 'gā nupe. 31— A'eramū ki pēē pejejea'gwau i'me ma'e 'gā nui. Muapyra kwara je ako imagwapa tekou pē pype, Jejui 'ga mome'wau pē nupe ikue. “Pe'je Jejui 'ga rerowiaa pejejere'emamū. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. I'me ma'e rerowiare'ema”, 'jau je ako pē nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau. —A'etea pēē mū 'gā 'me are pejeapyakau. A'eramū je a'eramū tejaa'wau pē nee. Au'jeteramū je 'ā tekou pē mu'jau. A'jea futat jeremimome'ua. Perowiar awi i'me ma'e 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe.

32—Awamū je pē mome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Tojejuka 'ga pē nee 'jau. A'eramū pēē 'ga je'ega renupa pejejemogyau. Tepē poat 'ga 'jau, werowiar are 'jau. Wemiayuwa upe 'ga mama'e esage monou. A'eramū nipo 'ga imonou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. 33—Je 'ā je kwaap katu pejepe. Je 'ā, “ka'aranūūa pemut ape jee”, na'ea'uweri tekou pē nupe. “Mama'ea pemut amū jee”, 'jawe'em je 'ā pē nupe. 34 Je te futat teporowykyau tekaraemā are. Tepyutuna 'gā karaemā muawamū nanē je 'ā je te futat teporowykyau tekou. “Pemut ape jee. Mama'ea pemut amū jee”, na'ei je 'ā tekou pē nupe. Je te futat 'ā tekou teporowykyau— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe.

35—A'eramū pēē nanē nan tee futat iapou— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —A'e are je 'ā pē mu'jau: “Pe'je pejeporowykyau mama'e muawamū pejejeupe, pejepytuna 'gā nupe nanē mama'e mua nū”, 'jau je ako pē nupe ikue. Ymā te 'ā Jejui 'ga 'i rakue: “Jarejeupe mama'e muramū janeku'iramū jarejemogyau. A'ere jane 'ga amū upe mama'e monoramū te janeku'ieteramū”, e'i 'ā Jejui 'ga rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

³⁶ Oporogytapaw ire Paulo 'ga wapyka wenupy'âu Jeju 'ga rerowiaara 'gã netee, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

³⁷⁻³⁸ A'erauwe 'gã 'jau ajaupe:

—Oo futat 'ga jane wi— 'jau 'gã ajaupe.

A'erauwe futat 'gã ajaa'wau 'ga ree kwaiwete. Ojoo'opaw ire 'gã Paulo 'ga mana. Ojomoyka 'ga mana. 'Ga mamaw ire 'gã 'ga rerawau yaruu pe ejaa.

21

Jerusareg ipe Paulo 'ga oawet

¹ Yaruu pype aru'ar ire Paulo 'ga 'jau ywya'marimūwara 'gã nupe:

—Ko ore ruri— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

A'erauwe ywya'marimūwara 'gã je'egi oree:

—'Wei. Pe'je 'wei— 'jau 'gã oree.

Oroia ore oroyaapayayau arawau. Arawau orowaēma Kosi 'jawa 'ypō'ōū upe. Peu ore oropytau. Ai'iwe ore oroia nū. Arawau Rodes 'jawa jemiar ipe orojekokaipa. A'ere oroia arawau nū. Patara 'jawa amunaw ipe arawau orojekoka. Peu futat aru'jāu yaruu awi. ² A'eramū ore Fenisia ywy pe oo ma'e yaruu pype ete aru'aa nū. Oroia nū. Arawau ore arakou 'y ywyr'i etee futat. ³ Arawau 'ypō'ō mū resaka. Sipiri 'jawa resaka.

—Mīnamū 'ypō'ōū reni ra'e kūi— 'jau ore arajaupe.

A'erauwe ore imoyaawi orokwapa 'ypō'ōū pyu. Orokwapa etee futat 'ypō'ō atykupe katy. Arawau ore kwe katy ka'arete katy, Siria ywy katy. Arawau orowaēma ka'a ywyrā upe nū. A'eramū arawau orowaēma Tiro upe. Arawau ore Tiro pe orojekoka. Peu futat aru'jāu yaruu awi. Yaruu jara 'gã karaemā 'gã enū'ēnamū ore arawau kwe pe amunawa momyrūmū. ⁴ Arawau Jeju 'ga rerowiaara 'gã amū nekoaa. A'eramū ore arawau arajemogyau Jeju 'ga rerowiaara 'gã nog ipe. Majepeja morowykye'ema magwapa arajemogyau peu Jeju 'ga rerowiaara 'gã pyri. Peuwarā 'gã, Jeju 'ga rerowiaara 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Ereo awi Jerusareg ipe. 'Au etee eko ore pyri— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'eramū 'gã 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega oree ai'i: “Paulo 'ga nipo 'gã peu nuerekoarū”, e'i 'ga 'Agesagea oree ai'i. A'eramū ore eneo futare'ema— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'ere Paulo 'ga 'i etee:

—Oo futat je— 'ga 'i etee.

⁵ Arawawa upe iwaēmamū ore arawau nū, yaruu pype aru'aa nū. Kwaiwete peuwarā 'gã awau oreo resaka wemireko 'gã netee, wa'yra 'gã netee. A'eramū ore 'yisiga pype aruapyka orojenupy'âu oroporogytau Jarejuwarete 'ga upe, yaruu pype aru'ar enune.

⁶ Jarejuwarete 'ga upe oroporogytapaw ire Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Orojo ore— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe ore aru'aa oroia. Oreo resaka 'ut ma'efera 'gã nanē ojewya awau oje'wyr ipe nū, ore ir ire nū.

⁷ Tiro 'jaw awi ore arawau orowaēma Tolemaita 'jawa upe. Peu ore Jeju 'ga rerowiaara 'gã amū nekoaa nū. A'eramū ore peu arajemogyau 'gã pyri. Kaarup. Majepei tee oroser ire aru'aa yaruu pype nū. ⁸ Ai'iwe ore oroia nū. Arawau ore orojekoka Sesaria pe. Peu ore aru'jāu yaruu awi. A'eramū futat ore aru'aru'jape'ema yara pype.

Orojekog ire ore arawawayayau Filipe 'ga rog ipe oropytau. Jejui 'ga porogyta mome'wara 'ga Filiperamū. Jerusareg ipe Filipe 'ga rekoramū Jejui 'ga remimonofera 'gā 'ga mogou imen manū ma'e 'gā nupe kumi monoaramū rakue. Aipo 'ga Filipe 'ga rog ipe arawau oropytau. ⁹ Irūpāwē Filipe 'ga ra'jyra. Kūjāmukua juejue 'ga ra'jyra ajemogyau. Janeruwarete 'ga porogyta mome'wara 'gā te 'ga ra'jyra nanē nū.

¹⁰ Filipe 'ga rog ipe oropytawaipe. Peu ore rekoramū kūima'e 'ga amū 'ua owaēma oree. Agapu 'jawa 'ga 'ua owaēma oree Filipe 'ga rog ipe. 'Ga nanē futat Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara nū. Judeja ywy awi 'ga 'ua.

¹¹ Owaēm ypy we Agapu 'ga opajajamū Paulo 'ga ku'afaawa ppyka. Ojepofaa, ojepyfaa ipyu. Ojepofar ire 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—“Nan nipo 'gā 'ga pofari Jerusareg ipe”, e'i Janeruwarete 'ga 'Age-sagea imome'wau jee— 'jau 'ga Paulo 'ga upe. —A'eramū nipo 'gā nan futat ene rerekou. A'ere nipo 'gā ene monou, judeue'ema 'gā po pe ene jukaawamū— 'jau Agapu 'ga imome'wau Paulo 'ga upe.

¹² A'e renupawe ore 'jau Paulo 'ga upe:

—Soo awi ajee Jerusareg ipe— 'jau ore 'ga upe.

¹³ A'ere Paulo 'ga 'i etee oree:

—Pe'je pejepika pejemogyau. Pejoo'o awi pejemogyau. Je mu'arasig etee te pejepe nanamū. Oo futat je. Tene 'gā je pofari. Tene 'gā je jukai. Nakyjea'uweri ae 'ga rerowiaaramū nanuar awi— 'jau etee Paulo 'ga oree. —Jejui 'ga te 'ā jejararetea. 'Ga te 'ā je mono peu. A'eramū je tekyjawe'em temanū awi— 'jau etee 'ga oree.

¹⁴ Simojeropytaukat 'ga 'jau, 'jau ore oroje'ega 'ga upe numiamū. A'ere 'ga nore mojerowiari etee. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Tene ajee 'ga oi. Janejararete 'ga te afutat 'ga oa ra'e— 'jau ore arajaupe.

¹⁵ Peu arakorako'i re ore orokaraemā mogatyrūmū. A'ere ore arawau Jerusareg ipe. Ywyri futat ore arawau a'eramū futat. ¹⁶ Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū awau ore rupi. Sesaria pewarera 'gā amū awau ore rupi. Jerusareg ipe orowaēm ire ore rupi oo ma'efera 'gā futat ore rerawau Menasō 'ga rog ipe, Sipiri pewarera 'ga rog ipe. Aipo 'ga, Menasō 'ga, Jejui 'ga rerowiaar ymanera futat. A'eramū ore arajemogyau 'ga pyri peu.

Tiago 'ga pyri Paulo 'ga oawet

¹⁷ Jerusareg ipe orowaēm ypy we ore arawau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nesaka. Ore resakawe 'gā aku'iramū ore ree. Ai'iwe Paulo 'ga ore rerawau Tiago 'ga resaka. Peu Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā ajatykau kwaiwete Tiago 'ga pyri. ¹⁸ Peu ojeupe ore waēmamū Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā ore rapeje'ega:

—Tepeko?— 'jau 'gā oree.

—'Wei. Ore reko'i 'wei— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe.

¹⁹ A'ere aruapeje'eg ire Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe, wekwawera mome'wau 'gā nupe:

—Kwe pe ako ore oi judeue'ema 'gā nupe Jejui 'ga mome'wau ikue. A'eramū kwaiwete 'gā ajemogyau Jejui 'ga rerowiaa ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

Wekwawera mome'waupap 'gā nupe.

²⁰ A'e renupawe 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—A'jea futat 'ā Janeruwarete 'ga resageramū a'i kūi. 'Aga morogyta 'ā ae muoryp a'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

—'Au nanē kwaiwete judeu 'gā Jejui 'ga rerowiari nū. A'ere 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee iapoi we ajemogyau— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. ²¹—A'ere kwe pewara 'gā nuri o'meramū 'gā nupe rai'i. “Paulo 'ga oo akou kwe pewara 'gā judeu 'gā mu'jau tyweruu akou”, 'jau 'gā 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. —“Pepoit Moisesi 'ga remimu'efer awi”, e'i Paulo 'ga awau akou 'gā nupe. “Pemojewag awi pejeja'yra”, e'i nanē 'ga akou 'gā nupe nū, 'jau 'gā 'ua imome'wau ajaupe rai'i. “Jarejemiapo awi pepoit”, e'i 'ga akou judeu 'gā nupe, 'jau 'gā 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe.

²²—A'ere nīpo 'gā 'au ene rut ene waēma kwaawi ra'e. Maran aje jane iapoi 'gā nupe 'awamū ene rerowiarukaawamū 'ū?— 'jau 'gā Paulo 'ga upe. ²³—Nan eapo 'awamū 'gā nupe. 'Au irūpāwē 'gā nuwi, ore orojesaukat Jarejuwarete 'ga upe 'jara 'gā. Jarejuwarete 'ga upe 'gā jekatu'ogi u'eawer imū futat. ²⁴A'eramū ene nanē ewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā nupī— 'jau 'gā Paulo 'ga upe. —Peu ene nanē ejekatu'oka Moisesi 'ga remimu'eawer imū Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ene ka'aranūū monou mainana 'ga upe, 'gā pinawera mepyau 'ga upe 'jau. A'eramū nīpo judeu 'gā ojomoyka ikwaapa— 'jau 'gā 'ga upe. —“Na pa je 'ga Moisesi 'ga jaremu'eawer imū etee futat iapoi akou ra'e”, te'i 'gā ojomoyka ikwaapa 'jau. “A'etea pa 'gā i'me oree rai'i nū”, te'i 'gā ajaupe 'jau— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²⁵—Judeuramū jane iapopawi Moisesi 'ga jaremu'eawer imū. A'ere judeue'ema 'gā nanarūi— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. —Ymā te ore ka'arana monoi ikwasiaa 'gā nupe ikue. “Nan tee ki peapo”, 'jau ore imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe ikue.

—“Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wyrā rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peety i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanē pēē i'wawe'em nū. Kūima'eramū ae ajuemireko are akowe'em. Kūjā nanē nū. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanē wemirekoa etee futat erekou nū”, 'jau ore ikwasiaa imonou 'gā nupe ikue— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²⁶ Ai'iwe Paulo 'ga awau irūpāwē 'gā nupī. A'eramū 'gā juejue ojekatu'oka Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga je'eager imū. A'ere awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytau mainana 'ga upe.

—Morowykye'ema mū magwaw ire ore jekatu'opawi. A'eramū ki ene wyrā amū iapisau iapyau oree juejue. Je tamepy orojee ene upe 'jau— 'jau 'ga mainana 'ga upe.

Paulo 'ga ppykawet

²⁷ Morowykye'ema teepap ja'wyja'wyrāmū Paulo 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'e pe judeu 'gā amū 'ga resaka, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gā 'ga resaka. A'e 'gā Paulo 'ga ppyka 'ga ku'a are. ²⁸'Ga ppyg ire 'gā 'ga reruafukaita 'ga rerekou:

—Pe'je pejejua 'ga ppyka ore pyri. Koa kūima'e 'ga ppyka ore pyri. Kwe pe 'ga oi 'gā mu'jau tywet rakue— 'jau 'gā 'gā nupe. —“Peapo awi Moisesi 'ga remimu'efer imū”, e'i 'ga 'gā nupe rakue. “Judeu 'gā nia'wyrī”, e'i 'ga rakue. “Janeruwarete 'ga mogytaawa nia'wyrī”, e'i 'ga rakue— 'jau futatee 'gā 'gā nupe. —A'ere 'ga 'ā 'awamū judeue'ema 'gā neruri erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe— 'jau 'gā 'ga rerekou eruafukaita 'gā

nupe. —Judeue'ema 'gã ae nuerurarüi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'etea 'ga werut 'gã 'au— 'jau 'gã 'ga reruafukaita erekou.

²⁹ Jerusarega momyrüaw ipe 'gã Paulo 'ga resaka rai'i. Judeue'ema 'ga amü 'ga rewiri ekomü rai'i. Efesu pewara 'ga, Trofimü 'ga akou 'ga rewiri rai'i. A'eramü 'gã nesakarera 'gã Paulo 'ga resaka Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Judeue'ema 'ga nipo 'ga werut erosou— 'jau 'gã ajaupe.

Nuesagi agawewi 'gã judeue'ema 'ga amü 'ga pyri. A'etea 'gã aipo 'jau ajaupe. A'eramü 'gã a'eramü Paulo 'ga ppyka eruafukaita erekou.

³⁰ Aipo 'gã 'eramü tesirümera 'gã 'ua ajatykau 'ga ppykarera 'gã poaa Paulo 'ga ree. 'Ga rerawau eroyryryryka enuëma ukupepe. 'Okwara rawopytyma 'ga wi.

A'erauwe 'gã wafukaita ajaupe:

—Pe'je pejejua. Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

³¹ A'ea kũima'e 'ga amü enupa. A'eramü 'ga ujãna jefaruu piara rupi.

—Ejot. Ekoay nipo 'ã 'gã ajuapisau 'ja— 'jau 'ga awau jefaruu 'ga upe.

³² A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga jefaruu 'gã majatykai erawau. A'erauwe jefaruu 'gã nuri ujãna. Peu we 'gã jefaruu 'gã nesaka. A'erauwe 'gã pöiri Paulo 'ga nupã awi.

³³ A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga oi Paulo 'ga rerowyka 'ga ppyka. A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je pejejua 'ga pofaa itaju pyu— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'eramü 'gã 'ga pofaa. Muküja itaju pyu 'ga pofaa.

'Ga pofar ire 'wyrriara 'ga 'jau Paulo 'ga nupãarera 'gã nupe:

—Awÿja 'ga ki 'ei? Ma'ja 'ga iapou ra'e ki 'ei?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'ere 'gã afukafukai ekoete tee futat waewaemamü. A'eramü 'gã ikwaape'ema. A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga je'egi:

—Pe'je 'ga rerawau jareje'wyr ipe— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

³⁵⁻³⁶ A'erauwe 'gã 'ga rerawau oje'wyr 'og ywate pe. 'Og ywate jeupiawa upe Paulo 'ga rerowaëm ja'wyja'wyrämü mytuna 'gã 'ua ujãna jefaruu 'gã newiri wafukaita:

—Pe'je sijuka futat 'ga— 'jau mytuna 'gã 'ua jefaruu 'gã nepejãna.

A'erauwe jefaruu 'gã Paulo 'ga rupia. Wam. Ojasi'y'warimü 'ga rerawau 'ga rerojeupia.

'Gã nupe Paulo 'ga 'eawet

³⁷ Werose ja'wyja'wyräuwe Paulo 'ga oje'ega jefaruu 'wyrria'ri 'ga upe:

—Tene je je'egi enee ra'ne. Toporogyta enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Jeje'ega futat nipo ereapo ki sa? ³⁸ Nuapoi sipo 'ga jeje'ega pa, a'e naje 'ã re'ã— 'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga 'ga upe. —NaRoma 'wyrri- ararete muearera rüi nipo ene ki sa? 'Awamue futat ako Egitu wpy pewarera 'ga aparupisi ma'efera 'gã nerooi 'wyrriara mueu ai'i. Kwaturu miu aparupisi ma'efera 'gã 'ga erawau ai'i— 'jau 'ga imome'wau Paulo 'ga upe. —Amunawe'em ipe ako 'ga 'gã nerawau 'wyrriara mueu akójai'i. Na'efera rüi nipo ene ki sa?— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

³⁹ —Naani nü'ü. Judeua te je nü'ü. Tarsu pe te je 'ari ikue. Sirisia wpy pe te Tarsu ruwi nü'ü. Tuwuu te aipoa Tarsua— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrria'ri 'ga upe. —Tene je je'egi 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe.

⁴⁰ —Nai'i— 'jau 'ga.

A'erauwe Paulo 'ga u'ama ojeupiawa 'arimū opo mowya 'gā nupe 'gā momika. 'Gā je'ega apou 'gā nupe. 'Gā momika etee 'gā mogyau. A'eramū Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe. Judeu 'gā je'egarete 'ga iapou 'gā nupe, epyreu 'jawa apou 'gā nupe.

22

¹—Pe'je pejeapyakau je ree. Tejekwawera je amome'u pē nupe. A'eramū pēē pejeapyakau jeporogyta are— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

²—Kuu. Janeje'ega futat nipo 'ga wapo— 'jau 'gā ajaupe.

A'erauwe 'gā nuwi wapyakau etee oje'ega 'ga iaporamū.

³—Je 'ā judeua te— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe. —Tarsu pe u'at ma'efera te 'ā je. Sirisia ywy pe u'at ma'efera te 'ā je. Tearanuw ire te je oi Jerusareg ipe, tejemu'jau ikue. Gamarieu 'ga upe tejemu'jaukaa ikue. 'Ga te je mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are ikue. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'ga je mu'jau ikue. A'eramū je 'ā pē 'jawe etee futat tekou Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū. 'Ga remifutara etee te je aapo— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. ⁴—Ymā te jemara'neramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee ikue. A'eramū je 'gā nerekou tyweaete. Je 'gā pyyka 'gā monou moromunepawa pype 'gā munepa ikue. Kūima'e, kūjā. Mīmēra 'gā je ipyyka imonou imunepa ikue. “Tomomoirukat 'gā Jejui 'ga rerowiar awi 'jau”, 'jau je tejeupe ikue numiamū. “Ga wi 'gā poire'em ire je 'gā apisiukaa 'gā nupe”, 'jau je ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. ⁵—Mainana 'wyriararete 'ga oje'ēma'e 'gā netee nanē futat ikwaapa nū. 'Ga futat ka'arana kwasiaa imua jee ikue. Damasco pewara 'gā nupe je eroopyramū 'ga ka'arana kwasiaa imua jee ikue. A'eramū je tewau 'gā nupe ikue numiamū. Jejui 'ga rerowiaara 'gā pyyka tewauramet futat ikue numiamū. “Tapofat 'gā erua Jerusareg ipe”, 'jau je ikue numiamū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁶—A'ere je Damasco pe je waēm ja'wyja'wyräuwe tata eny 'jawewara ruri ojypa ywag awi jee ikue. Ajeaje katu kwara ruwamū tata eny 'jawewara 'ua jee. Enyfuk te aipoa tata eny 'jawewara. A'eramū je enwyter ipe futat te'ama. ⁷Eny resakawe je tewau te'aa ywyu teyyita eny awi. Je o je 'arauwe 'ga amū oje'ega jee: “Ma'eramū te je rereko tywerete ape, ki Saulo?” 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁸—Tejeupe 'ga je'egamū je 'jau 'ga upe: “Awŷja te poromū oje'eg jee, ki Ku'jyp?” 'jau je 'ga upe. “Je Jejujamū aje'eg enee. Nasare pe waranup ma'efera je”, 'jau 'ga jee. “Je 'ā je rereko tywerete ape”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁹—Jeirū 'gā eny resaka futat numiamū. A'ere 'gā nuenuwi Jejui 'ga je upe ije'ega ikue. Je etee futat 'ga je'ega renupa. ¹⁰A'eramū je 'jau 'ga upe: “Ma'ja te je aapo enee 'awamū?” 'jau je 'ga upe.

—Aipo ojeupe je 'eramū 'ga oje'ega mua jee: “Efu'am ewau Damasco pe. Peu 'ga amū tene mu'e je ree eneremiaporam are 'jau”, 'jau 'ga jee oje'ega mua jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

¹¹—A'ere je najereai. Aipo renyfera je reawowep. A'eramū jeirūa 'gā je popyyka je rerawau Damasco pe. ¹²Peu je waēm ire Ananiasi 'ga 'ua oporogytau jee. Ananiasi 'ga Janeruwarete 'ga rerowiaararetea. Moisesi 'ga remikwasiarer imū nanē 'ga mama'e apou nū. A'eramū peuwara 'gā judeu 'gā 'ga pojeupa ajemogyau. ¹³A'e 'ga 'ua oje'ega jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —“Awamū ene Jejui 'ga rerowiaaramū ereko

je 'jawe", 'jau 'ga jee. "A'eramũ je ene mamã'jãu", 'jau 'ga jee — 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —A'erauwe je temã'jãu tejearamũ nũ. ¹⁴ A'ere Aniansi 'ga 'jau jee: "Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga ene pyyrũ rake", 'jau 'ga jee. "Janeypy 'gã 'ã 'ga rerowiaa rake. 'Ga futat ene mut wemifutara kwaawukaa enee", 'jau 'ga jee. "Ga ra'yra 'ga futat oje'eg enee, ojesaukaa enee rai'i. Mama'e tywera apoare'ema 'ga ojesaukat enee rai'i", 'jau Aniansi 'ga jee — 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. ¹⁵ —"Ene futat 'awamũ ereko 'ga porogyta mome'waramũ", 'jau 'ga jee. "Ejemiesagera mome'wau ekou 'gã nupe, ejemienuwera retee", 'jau 'ga jee ikue — 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

¹⁶ —Aipo 'e re Aniansi 'ga 'jau jee: "Ere efu'ama jui. Eje'ega Jeju 'ga upe", 'jau 'ga jee. "Ojeupe eneje'egamũ 'ga enetywera tomoit ene wi 'jau", 'jau 'ga jee — 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —"Aipo ene iapo re je ene pymãu 'y pe 'jau", 'jau 'ga jee — 'jau 'ga 'gã nupe.

—A'erauwe je je'egi Jeju 'ga upe. 'Ga upe je je'eg ire 'ga je pymãu 'y pe — 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁷ —A'ere je tejua tewau Jerusareg ipe ikue nũ. 'Au tewaëm ire je tewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe teporogyta Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ Ojeupe je porogyta je 'amamũ Janejararete 'ga ojesaukaa jee. A'eramũ 'ga 'jau jee: "Ekwap kamësiëte Jerusareg awi. 'Auwara 'gã naje rerowiari, ene je mome'uramũ ne", 'jau Jeju 'ga jee ikue — 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁹ —A'eramũ je 'jau Jarejararete 'ga upe: "A'jea futat ako je ymã ene rerowiaara 'gã ppygi ikue. 'Gã jatykaaw ipe 'gã ppyka tekou ikue, 'gã nupãu tekou ikue", 'jau je 'ga upe. ²⁰ "Estevão 'ga ako ene mome'wara ikue. A'ere je 'ga jukaramũ 'ga resagi te'ama ikue. 'Ga jukaara 'gã naitya je iarũmũ te'ama ikue. Je nanë 'ga jukaa futaa ikue nũ", 'jau je Jeju 'ga upe — 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

²¹ —A'eramũ Jeju 'ga 'jau jee: "Ekwap 'aw awi, Jerusareg awi. Ekwap kwe pe mukuwara 'gã nupe je mome'wau", 'jau 'ga jee ikue. "Judeue'ema 'gã nupe je mome'wau ewau mukuu", 'jau 'ga jee ikue — 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

²² A'eramũ aipo renupa taetu najuejue etee futat wafukaita nũ. "Judeue'ema 'gã nupe je mome'wau ewau", 'jau 'ga jee ikue ojeupe 'e renupa taetu wafukaju'japa ajaupe nũ:

—Pe'je ajee 'ga sijuka futat. Nia'wryi futari 'ga ra'e — 'jau 'gã wafukaita ajaupe.

²³ Ojomoyka wafukaita. A'eramũ futat weteyrũ mososoka ipatukau. 'Yja mosimoa imonou ywau. 'Gã mara'nea 'gã nerekou 'yja mosimorukaa 'gã nupe. ²⁴ A'erauwe 'wryiara 'ga je'egi jefaruu upe:

—Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama jarejog ipe — 'jau 'wryiara jefaruu 'gã nupe.

A'erauwe jefaruu 'gã 'ga rerosou. A'ere 'wryiara 'ga 'jau:

—Ma'eramũ 'gã ma'eramũ amara'ne ekoeteramũ 'ga ree 'ũ? Nakwaakwaawi'i pa je 'ã judeu 'gã mara'neawa 'ga ree nũ — 'jau 'wryiara 'ga 'gã mara'nea kwaape'ema.

Nokwaawi 'ga judeu 'gã je'egaretea. A'eramũ 'gã 'gã afukai are nanë weapyoe'emamũ nũ. A'eramũ 'ga 'gã mara'nea kwaape'ema.

A'eramũ 'wryiara 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga nupānupāu. Ma'ja te ereapo 'gā nupe ra'e, sa'e 'ga upe 'jau. Onupā re 'ga tomome'u janee 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

²⁵ A'eramū 'gā 'ga pofaa 'ga nupā enune. A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe:

—Ma'eramū sipo pēē romanūa sinupā 'jau? Esage sipo romanūnamū ae nupā?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Namome'ui we je tejekwawera 'wyrīara 'gā nupe. Jerekwawera renuw ire te nipo 'gā 'i pē nupe: “Mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i”, 'jau nipo 'gā. “Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i”, 'jau nipo 'gā. Maranamū, “mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i” 'eramū 'gā je nupāukaa. “Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i” 'eramū nipo 'gā je nupāukare'ema— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe.

²⁶ A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga oi o'wyrīara 'ga upe imome'wau:

—Ma'eramū te jane rekoi ekoete 'ga ree rai'i? “Romanūa je”, e'i 'ga oree ko nū'ū— 'jau 'ga awau o'wyrīara upe.

²⁷ A'eramū 'ga 'wyrīara 'ga awau oje'ega Paulo 'ga upe:

—A'jea futat te ene romanūa? “Romanūa je”, e'i 'ga oree ko, 'jau 'gā 'ū.

—A'jea futat je romanūa nū'ū— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'wyrīara 'ga upe.

²⁸ —Je ka'aranūū amono kwaiwete romanū upe ikue, romanūnamū tejekwawamū ikue. A'eramū je romanūnamū tekou 'awamū — 'jau 'wyrīara 'ga Paulo 'ga upe.

—Je naani nū'ū. Je namonoi ka'aranūūa romanūnamū tejekwawamū ikue nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Je peu futat romanū wyy pe a'at ikue nū'ū. A'eramū je romanūrete futat nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'wyrīara 'ga upe.

²⁹ Aipo renupawe 'ga upe oporonup ma'efera 'gā awau 'ga wi. Jefaruu 'wyrīara 'ga nanē okyjau 'ga wi. “Romanūa ae nopofar ekoetea'uweri”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga okyjau 'ga wi.

Judeu 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nowase Paulo 'ga 'eawet

³⁰ A'ere jefaruu 'wyrīara 'ga 'jau: “Ma'eramū te judeu 'gā mara'ne ekoeteramū 'ga ree rai'i 'ū?” 'jau 'ga ojeupe.

A'eramū ai'iwe 'ga 'gā majatykau. Mainana 'wyrīara 'gā, judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā, 'gā nupe oje'ēma'e 'gā. Mīmēra 'gā 'ga imua imajatykau.

—Ma'ja te 'ga wapo pē nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū jefaruu 'wyrīara 'ga Paulo 'ga rerurukaa 'gā nupe nū.

23

¹ A'eramū Paulo 'ga osou ypy we ae upe oje'ēma'e 'gā nesaka, 'gā jatyka 'gā nuwamū. A'erauwe 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Pēē 'ā judeua. Je nanē futat judeua nū. Namutamutat je rekoi pē pype. Je ako esage Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

² Aipo 'ga 'eramū mainana 'wyrīararete 'ga amara'neramū 'ga ree, Ananiasī 'ga amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau Paulo 'ga pyriwara 'ga upe:

—Ejurunupā 'ga a'i kūi. Aipo ne'ia'uweri ae — 'jau 'ga Paulo 'ga pyriwara 'ga upe.

³ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Je nupāukar ekoeteramū te Janeruwarete 'ga ene rereko tyweretei nū a'i kūi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ā nenea'wyrī. Ene te 'ā Moisesī 'ga remikwasiarer imū etee ere'yi eapyaka je ree je renupa— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramū ene, “enupā 'ga”, 'jau 'ga upe 'ū? NaMoisesī 'ga remikwasiarer imū rūi aipoa— 'jau 'ga 'ga upe. —“Nan peapo”, ere

futatee 'a' ekou ae upe. A'ere 'ã ene miamũ nereapoi 'gã nupe e'eawer imũ— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ 'ga pyriwara 'gã amũ 'jau Paulo 'ga upe:

—Aipo ere awi 'ga upe 'gã nowase. Janeruwarete 'ga te ako 'ga omogo mainana 'wyriarareteramũ ai'i kũ— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

⁵ —Ikwaaw ire amunipo je 'ã aipo na'ei 'ga upe ra'e nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga wenupara 'gã nupe. —Nakwaawi te 'ã je. A'eramũ je 'ã pẽ'wyriara upe aipo 'jau akiko— 'jau 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ã “Pekurap kasi peje'wyriara ne”, e'i futat rakue. A'ere je 'ã nakwaawi te. A'eramũ je 'ã pẽ'wyriara kurapa rēwējēmĩ pẽ nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁶ A'ere Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. 'Gã amũ fariseua. 'Gã amũ satuseua. Naju'jaju'jawe rũ 'gã nea'aramũ mama'e are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wafukaita oje'ega 'gã nupe:

—Je nanẽ fariseua futat. Jeruwa 'ga fariseua futat rakue— 'jau 'ga wafukaita. —Arowiat futat je jaremanũ re jane 'ẽi tywy awi jarewywya nũ 'ea. A'e rowiaramũ te ako 'gã je pofari ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁷ Aipo 'erauwe satuseu 'gã ajamueu fariseu 'gã nee. ⁸ “Amanũ re ae noferawu'jawi”, e'i satuseu 'gã ajaupe jepi. “Nitywi ae ywag ipe”, 'jau 'gã jepi. “Nitywi futari ae 'agera”, 'jau 'gã jepi. A'ere 'ã fariseu 'gã 'i: “A'jea futat. Ae 'agera rekoi ywag ipe. Ywag ipe nanẽ futat ae jemogyi nũ”, 'jau 'gã jepi. ⁹ A'eramũ 'gã a'eramũ ajamueu, afuakaramũ ajaupe. Oje'ega momoa ajaupe. A'eramũ 'gã amũ afu'ama. 'Gã nupe moromu'jara 'gã. Fariseu 'gã. A'eramũ 'gã afu'ama oje'ega ajaupe:

—Nuapoi te 'ga 'ã mama'e tywera akou. Ywagipewara 'ga nipo oje'eg 'ga upe rai'i. 'Ga 'Agesagea nipo oje'eg 'ga upe rai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'ere 'gã afukafukai etee futat. ¹⁰ A'eramũ jefaruu 'gã 'wyriara 'ga 'jau ojeupe: “Tÿÿ. Omonoronorok futat te 'gã Paulo 'ga 'awamũ 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga rerawau peu jareje'wyr ipe 'gã nui nũ. Kasi 'gã a'e pe 'ga jukai ne— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau oje'wyr ipe 'ga munepa nũ.

¹¹ Ypytunimũ Janejararete 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe:

—Erekyje kasi 'gã nui ne. Sã'ã ene je mome'ua 'au Jerusareg ipewara 'gã nupe. Nan tee futat ene ewau je mome'wau Roma pewara 'gã nupe nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

Paulo 'ga ree ifuwet ma'e

¹² Ai'iwe judeu 'gã awau ajatykau oporogytau ajaupe:

—Pe'je sijuka futat Paulo 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Jarey'wawe'em futat nanẽ jane nũ. 'Ga juka re tãmējē futat jane jarejemi'waa nũ— 'jau 'gã ajaupe. —Jarejuwarete 'ga remianuwamũ te 'ã jane 'i— 'jau 'gã ajaupe.

¹³ Kwaiwete 'gã ajatykau Paulo 'ga juka are oporogytau numiamũ. Kwarēta 'ga ree ifuwet ma'e 'gã pytuna. ¹⁴ A'eramũ 'gã awau oporogytau mainana 'wyriara upe, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamũ futat ore 'i ko, najuejue etee futat ko— 'jau 'gã 'gã nupe. —“Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. 'Ya miamũ futat jane itykure'ema”, 'jau ore ko— 'jau 'gã 'gã nupe. ¹⁵ —Eenũ 'ga oree. 'Au futat 'ga tut 'jau. “Emut 'ga 'au. Toropogyta 'ga upe 'jau”, ere futatee jefaruu 'wyriara upe— 'jau 'gã mainana 'wyriara 'gã nupe

oje'ēma'e 'gā netee. —'Ga renūjamū toroo 'ga rapesaka pe aje 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe. —Nowaēmi futari nipo 'ga 'ua 'au. Peu ore oi 'ga rapesaka arajupa. Peu etee futat ore 'ga torojuka 'jau pe aje 'jau— 'jau 'gā mainana 'wyriara 'gā nupe.

—Nai'i. Ai'iwe nipo je 'ga renūi— 'jau mainana 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'ere aipo 'gā 'eramū Paulo 'ga rekowiara 'ga enuwi. A'eramū 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe:

—“Sijuka 'ga 'jau”, e'i 'gā enee ko— 'jau 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe jefaruu 'gā 'wyr ipe.

¹⁷ A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyr'ia'ri 'ga upe:

—Eroo koa kunumūū 'ga peje'wyriara 'ga pyri. Taporogyta 'ga upe 'jau, e'i 'ga— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

¹⁸ A'eramū 'ga 'ga rerawau o'wyriara 'ga upe:

—“Kunumūū 'ga eroo imoporogytaukaa 'ga upe”, e'i imunewipyraera 'ga jee. A'eramū je koromū 'ga rerua ene pyri. “Toporogyta 'ga upe 'jau”, e'i 'ga enee ra'e— 'jau 'ga 'wyriara 'ga upe.

¹⁹ A'eramū 'wyriara 'ga kunumūū 'ga popyyka erawau erojepe'au'i 'gā nui oporogytau 'ga upe:

—Ma'ja are te eneporomome'uwet jee?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰⁻²¹ A'erauwe kunumūū 'ga 'jau:

—Judeu 'gā ajatyka 'upa peu jetutyra 'ga rapesaka. Jetutyra 'ga juka are 'gā fueweramū. A'eramū nipo ai'iwe 'gā 'wyriara 'gā 'jau enee, “Emut 'ga ore 'au. Toroporogyta 'ga upe 'jau”, 'jau futatee nipo 'gā enee. O'meramū enee. Kwarēta kūima'e 'gā 'up 'ga rapesaka pe yse pe— 'jau 'ga imome'wau 'wyriara 'ga upe. —“Janeruwarete 'ga remianuwamū futat ore 'i”, e'i 'gā ko. “Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Niy'ui futari nanē nū”, e'i 'gā ko— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —Awamū futat nipo 'gā nuwi eneje'ega rapesaka— 'jau kunumūū 'ga 'wyriara 'ga upe.

²² A'erauwe 'wyriara 'ga oje'ega kunumūū 'ga upe:

—Eremome'u kasi ajee 'gā nupe ne— 'jau 'wyriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga kunumūū 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

'Wyriara 'ga upe Paulo 'ga monoawet

²³⁻²⁴ A'ere 'wyriara 'ga oje'ega jefaruu 'gā 'wyr'ia'ri 'gā nupe, mukūja 'gā nupe:

—Pe'je jefaruu majatykau. Tusētu ki jefaruua pemajatyka. Setēta ki kawaruu 'arimū wata ma'e 'gā. Tusētu ki aparupisawa rerekwara 'gā nanē pemajatyka nū. Paulo 'ga upe nanē ki kawaruuwa peroo amū nū. Pejemogatyrūmap tāmējē futar iki pejejupa. Kaaruwypyaje'i tepeo 'jau. Sesaria pe Paulo 'ga teperoo ejaa jare'wyriara 'ga upe, Ferisi 'ga upe 'jau — 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe. ²⁵ —Ka'arana takwasiat imonou 'ga upe 'jau — 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe.

²⁶ Ene 'ā ore'wyriara. Jerera 'ā Krautiū Lisia. Jaruete te ene? Paulo 'ga je amono enee.

²⁷ Judeu 'gā opyyk 'ga ai'i. A'ere 'gā “sijuka 'ga 'jau”, 'gā 'i etee ajaupe. A'ere Paulo 'ga romanūa ra'e. A'e kwaaw ire je tejemiayuwa 'gā monou 'ga pyyka judeu 'gā nui.

²⁸ A'ere je 'ga rerawau judeu 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nupe. “Ma'ja te 'ga wapo pē nupe rai'i?” 'jau je 'gā nupe.

²⁹ A'ere 'gã 'i jee, “Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ”, 'jau etee 'gã jee. A'ere 'ga nuapoi futari mama'e tywera janee. A'eramũ je 'ga jukaukare'ema 'gã nupe.

³⁰ A'eramũ 'ga amũ 'ua 'jau jee: “Judeu 'gã ifuewet 'ga ree”, 'jau 'ga 'ua jee. A'eramũ je 'ga monou kweramũ ene pyri. A'ere je 'ga ree ifuewet ma'e 'gã tomono enee 'jau: Pe'je pejewau peu 'ga pyri, pejeporogytau 'ga upe 'ga rowase, 'jau nipo je 'gã nupe,

'jau 'ga imonou 'ga upe ikwasiaa.

³¹ A'eramũ ypytunimũ jefaruu 'gã Paulo 'ga rerawau Sesaria pe. O'wyrriara 'ga je'eg imũ etee futat 'ga rerawau. Awau owaëma ajepeja amunaw ipe ra'ne, Ātipatriti 'jaw ipe.

³² Peu futat 'gã aku'emamũ. Ku'em ire jefaruu 'gã ojewya 'ua Jerusareg ipe nũ. A'eramũ kawaruu 'arimũ wata ma'e 'gã etee Paulo 'ga rerawau erowaëma ³³ Sesaria pe, ka'arana rerawau imonou 'wyrriara 'ga upe. Paulo 'ga nanē 'gã imonou 'ga po pe nũ. A'ere jefaruu 'gã ojewya 'ua nũ.

³⁴ A'erauwe 'wyrriara 'ga ka'arana mogytau. Imogytapaw ire 'ga oporonupa ee Paulo 'ga upe:

—Ma'ape te ere'at rakue?

—Sirisia ywy pe je 'ari ikue nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

³⁵ Aipo ojeupe 'eramũ 'wyrriara 'ga 'jau:

—Tene ajee ene ree ifuewet ma'e 'gã nuri owaëma ra'ne. A'ere taenup eneje'ega 'jau— 'jau 'wyrriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'wyrriara 'ga je'egi jefaruu 'gã nupe:

—Peroo 'ga imunepa jee peu, Erote 'ga roguufer ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ jefaruu 'gã 'ga rerawau imunepa imyina 'og ipe iawopytyma. Jefaruuna'nĩ 'gã amũ opytau 'ga resakaawamũ.

24

Paulo 'ga je'ëwu'jagawet

¹ Siku oser ire mainana 'wyrriararete 'ga, Ananiasi 'ga, judeu 'ga 'wyrriari 'gã amũ nerooi Sesaria pe. Terturu 'ga nanē 'ga erawau ojeupi Ferisi 'ga upe Paulo 'ga mome'wawamũ. Ananiasi 'ga Terturu 'ga rerawau oje'ega mome'waramũ 'wyrriara 'ga upe.

'Gã waëmauwe Ferisi 'ga Paulo 'ga rerurukaa 'gã nupe. Paulo 'ga rut 'ga reserauwe, ² Terturu 'ga afu'ama oje'ega 'wyrriara 'ga upe:

—Ene 'ã ore'wyrriara. Ene 'ã eneresage oree. Ymã 'ã nitywi maruapisia jane'wyr ipe. Ene 'ã ore upe oje'ëma'e nanuara apoukare'ema 'gã nupe. Erejjuka esage 'ã ore ree. Mama'e esagea 'ã ereapo oree jepi. A'eramũ ene ore muekõëãina. ³ Au'jete ore muekõëãi ape. ⁴ A'ere je teja'nē pype je porogytai enee. Kasi a'e pe je ete je porogytai eneporogytamer ipe ne. A'eramũ ki ene eapykau jeje'eg are— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁵ —Koa kũima'e 'ga nia'wyrri. 'Ga 'ã ako judeu 'gã 'wyrri moyka mama'e tywera mome'wau 'gã nupe. Moromamara'neara 'ga— 'jau Terturu 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jelui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga tãmējē. Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga. Aje 'ã 'ga rekoi imome'wau. ⁶ A'eramũ 'ga judeue'ema 'ga rerawau werewi erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i— 'jau 'ga Paulo 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe. —A'eramũ ore 'ga pyyka ai'i numiamũ. “Siroo 'ga 'wyrriara 'ga rowase jareporonupa ee Moisesi 'ga 'eawer imũ 'jau”, 'jau

ore ai'i numiamũ. "A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i, sa'e 'ga upe 'jau", 'jau ore ai'i numiamũ. ⁷ A'ere jefaruu 'gã 'wyriara 'ga ruri ojemomoyjau ore 'ga puyka ore wi ai'i. ⁸ A'ere 'ga ore wi 'ga pyyg ire 'jau ore ai'i: "Pe'je pejewau peu 'ga rowase pejeporogyta 'ga upe", 'jau 'ga ore ai'i. A'eramũ ore arajua 'agamũ ai'i— 'jau 'ga 'wyriara 'ga upe. — A'eramũ ene eporonupa ee esaka 'ga upe nũ. Tereenup 'ga je'eawer imũ etee futat 'ga porogyta ejeupe 'jau. A'jea futat 'gã je'ega, 'jau nipo 'ga pẽ nupe— 'jau Terturu 'ga 'wyriara 'ga upe.

⁹ A'erauwe Terturu 'ga rupi 'ut ma'efera 'gã, judeu 'gã, oje'ega 'ga upe: —A'jea futat— 'jau 'gã ojemoyka imome'wau 'ga upe.

'Wyriara 'gã nupe Paulo 'ga jemome'uawet

¹⁰ A'erauwe Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ajee ejekwawera mome'wau ore. Taruenup 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga oje'ega:

—Ene 'ã namutamutat erejup 'wyriaramũ ore. A'eramũ je teporogytau enee. Teku'iramũ tejemome'wau enee. Terekwaap mama'e tywera je iapoe'emawera 'jau— 'jau Paulo 'ga 'wyriara 'ga upe. ¹¹ — 'Awamueuu je ruri Jerusareg ipe tewaẽma ai'i, Jarejuwarete 'ga upe teporogytaawamũ ai'i, 'ga muorypa ai'i. "Ene te 'ã eneresage ore", 'jau je 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe. ¹² —Je 'ã namuei 'gã tekou. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe taetu aje je 'ã namuei 'gã tekou. Judeu 'gã jatykaaw ipe tewau miamũ je nakurawa'uweri 'gã jepi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ukawõ'õ me taetu aje je 'ã namuei 'gã tekou. Ako esage te je 'ã 'gã pype numiamũ. ¹³ A'ere 'ã 'gã je je'ẽwu'jag ekoetei. A'ere 'ã je je'ẽwu'jag ekoeteara je'ega naena'e'ete je kwau— 'jau Paulo 'ga 'wyriara 'ga upe. ¹⁴ —Je 'ã Jarejuwarete 'ga arowiat tekou. Oreypy 'gã 'ã Jarejuwarete 'gã werowiat rakue. Jejui 'ga nanẽ je 'ã arowiat nũ. Jejui 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga. A'e 'ga je arowiat. A'ere 'ã judeu 'gã nuerowiari 'ga. A'eramũ 'gã 'ã amara'neramũ je ree— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyriara 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga je'ega je arowiat. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiaret, Moisesi 'ga remikwasiaret. Mĩmera je akwaapap. ¹⁵ "Aemanũ re nipo Janeruwarete 'ga ae mũ'ẽi tywy awi ae mowywyapap nũ. Ia'wyre'ema 'gã, esage ma'e 'gã. Mĩmera 'gã nipo 'ga imũ'jãu imowywya nũ" 'ea judeu 'gã werowiat. Je nanẽ erowiaa nũ. ¹⁶ A'eramũ je tekou esage Jarejuwarete 'ga rowase. Ae rowase 'jau je iapou tekou. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga rowase — 'jau Paulo 'ga ojemome'wau 'wyriara 'ga upe.

¹⁷ —Namutat je rekoi teatau amunaw imũ ai'i. 'Awamue te je ruri tejewya Jerusareg ipe ai'i nũ. Ka'aranũ rerua tepytuna 'gã nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga upe nanẽ je ape monou ai'i nũ— 'jau 'ga 'ga upe. ¹⁸⁻¹⁹ — Moisesi 'ga je'eger imũ je tewau tejauka ra'ne. A'ere je tewau tesou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i. Ka'aranũa je erawau erosou 'ga upe. A'e je iaporamũ judeu 'gã amũ, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gã, je resaka. Nakwaiwete rũi 'gã ajemogyau je rewiri. "Nan kasi peapo ne", na'ei agawewi je 'gã nupe. Ako esage te je 'ã 'gã pype numiamũ. A'etea 'gã je pyyk ekoete ai'i— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'ere 'ã 'gã jẽmĩ nuri je mome'wau 'au enee. 'Gã te amunipo 'ã 'ut je mome'wau 'au enee. ²⁰ Tene ajatyka ma'efera 'gã je mome'ui 'au enee. Tene 'gã mama'e tywera je iapoawera mome'ui enee, 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nowase iapoawera—

'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ²¹—'Gã nowase te'ama je aipo je 'i te 'gã nupe ai'i, "Amanũ re ae 'ēi tywy awi owywya nũ", a'e je te'ama 'gã nupe 'gã nowase ai'i. A'e are te 'gã je pyyg ekoetei je rerua 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'ga upe.

²² Ferisi 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nemimu'efera rera kwaapa futat. A'eramũ 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Tene jefaruu 'wyrriara 'ga ruri owaēma ra'ne, Lisia 'ga ruri ra'ne— 'jau 'ga 'ga upe. —'Ga waēmamũ taapyaka eneje'eg are 'jau nũ. A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i, ta'e enee 'gã imome'uramũ 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

²³ A'eramũ Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrriari 'ga upe:

—Jefaruuna'nĩ 'ga emono amũ imogou peu 'ga pyri, 'ga ree ojejuka ma'eramũ. Tene 'ga pytuna 'gã nuri 'ga resaka, mama'e rerua 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁴ A'ere, anurenure'i Ferisi 'ga wemireko ēē retee awau oje'ega 'ga upe. 'Ga remireko ēē judeua. Ēē rera Drusila. A'eramũ Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'ga upe:

—Ekwap Paulo 'ga rerua. Toporogyta 'ga oree 'jau. Taruapyaka Jejui 'ga mome'u are 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ojeupe 'ga waēmamũ Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Jejui 'ga emome'u oree— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga Jejui Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. ²⁵ A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mama'e tywera kasi peapo ne. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup. Pejemu'akwaap nanē mama'e tywera apoe'em are pejekou— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe 'ga remireko ēē retee futat. —Anure nipo jane juejue jane oi jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'e pe futat nipo 'ga 'gã amũ nupe 'jau: "Ene ekwap peu mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nereenuwi jeje'ega rakue", 'jau nipo 'ga 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga oje'ega renuparera 'gã amũ nupe 'jau: "Ene jeje'ega ereenup rakue. A'eramũ ene ejua 'au je pyri", 'jau nipo 'ga ore mũ upe— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo renupa Ferisi 'ga okyjau Paulo 'ga remimome'u awi.

—Au'je nipo ra'ne 'ja. Anure taapyaka ene ree 'jau nũ. Ere ewau ore wi ra'ne— 'jau 'ga Paulo 'ga upe, okyjau aipo Paulo 'ga 'eramũ.

A'erauwe 'gã Paulo 'ga rerawau erojewya imunepa imyina nũ.

²⁶ A'ere 'wyrriara 'ga 'i ojeupe etee futat: "Ka'aranũa sipo 'ga amut jee 'wei, omuēma repyramũ 'wei", 'jau 'wyrriara 'ga ojeupe.

A'eramũ 'ga a'eramũ Paulo 'ga renũju'jau'japa kamēsī'īsī' 'ga renũina 'ga moporogytaukaa ojeupe. "Taesak 'ga ka'aranũ mura tejee 'jau kwy", 'jau 'ga numiamũ. A'ere Paulo 'ga nomonoi futari ka'aranũa 'ga upe.

²⁷ Mukũja kwara poromukuran Paulo 'ga akou peu. A'ere Ferisi 'ga ēmi 'wyrriaramũ 'ūi awi. Posiu Fesitu 'ga akou 'wyrriaramũ 'ga renawer ipe nũ. A'ere judeu 'gã nipoiweri Paulo 'ga wi. A'eramũ Ferisi 'ga iapou judeu 'ga remifutar imũ etee futat 'gã nupe. A'eramũ 'ga opoire'ema Paulo 'ga wi.

25

'Wyrriararete 'ga pyri Paulo 'ga wataweramũ

¹ Muapyr etee oser ire Fesitu 'ga awau Jerusareg ipe. ² Peu mainana 'wyrriara 'gã, judeu 'gã 'wyrriari 'gã netee awau oporogytau 'ga upe. Paulo 'ga je'ëwu'jaga 'ga upe nũ. A'ere 'gã 'jau:

³ —Paulo 'ga emut 'au imoporogytaukaa oree nũ. Taruapyaka 'ga porogyta are 'jau— 'jau 'gã 'wyrriara 'ga upe.

“Simorytee 'wyrriara 'ga. A'eramũ 'ga Paulo 'ga mua janee. A'eramũ jane 'ga jukau”, 'jau 'gã ajaupe.

⁴ A'ere 'wyrriara 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Peu futat pekwap. Pëë futat pekwap peu pejeporogytau 'ga upe. Sesaria pe futat te 'ã Paulo 'ga rekoï moromunepawa pype. Peu futat je oi tejewya anurenure'i nũ. ⁵ A'eramũ pëë peje'wyrriara 'gã amũ monou je rupi. Peu futat 'gã tomome'u 'ga jee 'jau nũ, 'ga rowase 'jau— 'jau etee 'wyrriara 'ga 'gã nupe. —A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi akou rai'i, ta'e 'gã nupe peu 'ga rowase 'gã 'ga mome'uramũ 'jau— 'jau 'wyrriara 'ga 'gã nupe.

⁶ Teis etee 'ga osea Jerusareg ipe. A'ere 'ga ojewya awau Sesaria pe nũ. Ai'iwe 'ga awau wapyka peu aemogytaaw ipe 'ũina. Oporenuwaiwamũ 'ũina 'gã imome'u are. “Maran sipo 'ga mama'e tywera mũ apoi 'gã nupe rai'i”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ futat 'ga Paulo 'ga renũina 'ga rerurukaa 'gã nupe.

⁷ Paulo 'ga reserauwe judeu 'gã Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gã ojopowãna 'ga ree, 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe:

—Nia'wyrri futari noko 'ga oree jepi. Mama'e tywera etee noko 'ga wapo oree jepi— 'jau judeu 'gã Paulo 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe.

A'ere aipo 'gã 'ea naena'e'i etee 'wyrriara 'ga upe.

⁸ A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'wyrriara 'ga upe:

—Naapoa'uweri noko je mama'e tywera tekou jepi. Moisesi 'ga remik-wasiarar imũ etee futat je mama'e apoi tekou jepi. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe jepi. 'Wyrriararete 'ga upe miamũ je mama'e tywera naapoa'uweri jepi. 'Wyrriararete 'ga je'ega je aenup tekou jepi— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁹ A'ere Fesitu 'ga poromuorywiweramũ judeu 'gã nee. A'eramũ 'ga a'eramũ 'jau Paulo 'ga upe:

—Judeu 'gã “Emut 'ga 'au Jerusareg ipe”, e'i jee ai'i. Eneowet te ene Jerusareg ipe? Peu futat too teapyakau ene ree 'jau nũ— 'jau Fesitu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'wyrriara 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. 'Au etee futat je rekoï nũ'ũ. Je romanũa. A'eramũ je 'au etee futat tekou ene rowase. Naapoi futari je 'ã mama'e tywera judeu 'gã nupe. Aipo 'ã erekwaap futat. ¹¹ Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ã je oi tejejukaukaa 'gã nupe. A'ere 'ã je naapoa'uweri te mama'e tywera. O'meramũ te 'ã 'gã 'i. 'Gã 'mea te 'gã wereko. A'eramũ ene je monowarũ'em futat 'gã nupe. Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ã je monoarũ ape 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. —A'eramũ ene 'awamũ je monou jare'wyrriararete 'ga pyri etee— 'jau etee Paulo 'ga 'ga upe.

¹² A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega ojeupe oje'ëma'e 'gã nupe:

—Amono te je 'ga peu?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã oje'ega:

—Ere ajee 'ga monou— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga oje'ega Paulo 'ga upe:

—Ko ajee je ene monoi peu, Roma pe 'wyrirarete 'ga upe, tejeupe ene'eawer imū etee futat— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga Paulo 'ga rerawaukaa imunewukaa imu'ama nū. Yaruua mū rura poromukuran 'ga monou 'ga mu'ama 'ga munepa.

Agripa 'ga Berenise ēē retee

¹³ Anurenure'i 'wyrira mū 'ua owaēma Sesaria pe. Agripa 'ga 'ua wenyra ēē retee Fesitu 'ga upe oporogytau:

—Au'jete ereko 'wyriramū 'gā nupe— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

Wenyra ēē Berenise ēē retee 'ga 'ua oporogytau 'ga upe. ¹⁴ Peu 'gā nekoneko'i re Fesitu 'ga Paulo 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Ferisi 'ga kūima'e 'ga amū omŷi 'au moromunepawa pype rakue. 'Ga rera Paulo— 'jau Fesitu 'ga imome'wau Agripa 'ga upe.

Agripa 'ga nanē 'wyriramū.

¹⁵ —A'ere Jerusareg ipe je oramū, mainana 'wyrira 'gā, judeu 'gā 'wyrira'ri 'gā netee, 'gā 'ga je'ēwu'jaga jee— 'jau Fesitu 'ga imome'wau aipoa 'wyrira 'ga upe. —A'ere 'gā 'jau jee: “Ere 'ga jukaukaa 'gā nupe oree. 'Ga juka are orefuweramū arajemogyau”, 'jau 'gā jee. ¹⁶ A'ere je “Naani”, 'gā nupe. “Naani. Nojuka ekoetei ae romanūa”, je 'i etee 'gā nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —“Mama'e tywera apoara 'ga rowase tee ae porogytai ajatykau”, je 'i etee 'gā nupe. “A'eramū futat ae ojoje'ēwu'jagaramū ajuowase imome'wau ajaupe. Ore nan aruapo jepi”, 'jau je 'gā nupe— 'jau 'ga 'wyrira 'ga upe. ¹⁷ —A'eramū 'gā 'ua owaēma. 'Gā waēm ypyrauwe je, ai'iwe tefere'emamū futat tewau peu aemogytaaw ipe teapyka te'ŷina. “A'jea pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i”, ta'e 'jau, 'jau je tewau te'ŷina teapykau 'gā nee. ¹⁸ A'ere judeu 'gā 'me ate. Namama'e tywera rūi futat 'ga wapo akou janee rai'i. ¹⁹ “Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga je'eger imū”, 'jau futatee 'gā jee. “Jelui 'ga etee 'ga oo imome'wau akou kwe pe 'gā nupe” 'ea te. “Jelui 'ga ako amanū rakue. A'ere 'ga ako 'ga ferawī etee rakue nū” 'ea 'ga akou imome'wau 'gā nupe 'ea etee je enupa. A'e are judeu 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree rai'i, Jelui 'ga mome'u 'ga rekoramū rai'i. ²⁰ A'eramū je 'jau Paulo 'ga upe, “Je najereapyoi etee judeu 'gā ene je'ēwu'jag are. Enejewyriwet te ene peu ewau Jerusareg ipe ejemome'wau jee 'gā nowase?” 'jau je 'ga upe. ²¹ “Naani. Najeoweretei je peu nū. Roma 'jaw ipe too 'jau. 'Wyrirarete 'ga upe too tejemome'wau 'jau”, 'jau etee 'ga jee— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe. —A'eramū je 'jau jefaruu 'gā nupe, “Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama nū. Anure tomono 'ga 'wyrirarete upe 'jau”, 'jau je 'gā nupe— 'jau 'ga ūina imome'wau 'ga upe.

²² A'eramū Agripa 'ga 'jau Fesitu 'ga upe:

—Jeporenuwiwet je 'ga porogyta are— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

—A'jea. Ai'iwe tereenup 'ga porogyta 'jau— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

²³ A'eramū ai'iwe Agripa 'ga waity mojopy'rau wenyra ēē retee. Waity esagea 'gā imunepa ojewi. Waity mojopy'ru re 'gā awau. Awau osou aemogytaaw ipe. Jefaruu 'gā, 'wyrira'ri 'gā netee awau. Mīmera 'gā awau osou 'gā nupi. A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega jefaruu 'gā nupe:

—Perut Paulo 'ga oree. “Toroporogyta enup 'ga 'jau”, e'i 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁴ Paulo 'ga reserauwe Fesitu 'ga Paulo resaukaa Agripa 'ga upe:

—Koromū noko 'ga 'ja. Ko 'ga noko judeu 'gā Jerusareg ipe je oramū oje'ēwu'jag jee ikue 'ja — 'jau Fesitu 'ga 'ga resaukaa Agripa 'ga upe, ajatyka ma'efera 'gā nupe we. —A'ere 'gā 'ua 'au futat 'ga je'ēwu'jaga jee ai'i nū, 'aga aemogytaaw ipe futat ai'i nū. Namutamutat 'gā 'jau ajemogyau jee: “Ere 'ga jukaukaa 'gā nupe oree”, 'jau 'gā afuakaramū jee, je rerekou— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. ²⁵—A'ere je “Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamū”, je 'i etee 'gā nupe. A'eramū Paulo 'ga futat 'jau jee: “Je mono ape 'wyriararete 'ga upe. Tajemome'u 'ga upe 'jau nū”, 'jau 'ga jee. A'eramū je anure nipo 'ga monou Roma pe. A'ere je nakwaawi'i etee 'ga mama'e tywera apoawera. Maran gatu nipo ene 'ga jemome'uramū 'ga mama'e tywera iapowera mū rekoare'ema. ²⁶ Je naekoari amū ai'i. Ma'ja katu nipo 'ā je amono ikwasiaa 'wyriararete 'ga upe. Nitywi te 'ā ikwasiaripyra mama'e tywera 'ga iapoawera. 'Ga jemome'u re te nipo je mama'ea mū resagi ikwasiaripyra. ²⁷ Mama'e tywera 'ga iapoe'emamū, je nomonoa'uweri ikwasiaa 'ga upe. Naje maran mama'e kwaape'ema imonou ekoete ikwasiaa 'ga upe, a'e te je nū a'i kūi. Mama'e a'jea te 'ā ae omonu ikwasiaa nanuara upe jā'nū'ū, nan 'ga reko'i 'ea jā'nū'ū— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

26

Agripa 'ga upe 'ga 'eawet

¹ A'eramū Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ejemome'wau oree, ki Paulo. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'ga upe:

²—Ene upe je jemome'ua je muekōēāi je m'ina. ³Ene 'ā judeuramū ore kwaap katu ape. Oreremiapoa nanē 'ā ene ikwaapa katu nū. A'eramū ene eapyakau jeje'eg are— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

⁴—Jerekwawera 'ā judeu 'gā okwaap katu ajemogyau. Je kunumia we futat tekou Jarejuwarete 'ga je'eg imū ikue. Teje'wyr ipe miamū je reko esagei jepi. Jerusareg ipe taetu aje je 'ā je reko esagei judeu 'gā pype. ⁵ Ma'eramū 'gā 'ā je kwaawi katu je rekoramū— 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe u'ama. —Je ree oporomome'uweramū 'gā tomome'u enee. Je 'ā fariseua te. A'eramū 'gā ojomoyka je kwaapa. Fariseu 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat wapo jepi— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe u'ama imome'wau.

⁶—'Awamū 'ā je reko'i “opapaw ire ae 'ēi tywy awi owywya 'ua nū” 'e rerowiaa. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i aepygy 'gā nupe rakue: “Pemanū re je pē mū'ēi tywy awi pē mowywya nū”, 'jau 'ga ae upe rakue. A'ea je 'ā arowiat tekou— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. ⁷—A'ea 'ā judeu 'gā juejue werowiat. A'eramū 'ā judeu 'gā ajemogyau oporowykyau 'ga upe. “Ore manūnamū Janeruwarete 'ga tore mū'ē tywy awi ore monou ojepyri 'jau kwy”, 'jau 'gā 'ā ajemogyau. A'eramū 'gā au'jeteramū oporowykyau ajemogyau. A'ea je arowiat 'gā 'jawe. A'etea 'gā oje'jawe je erowiaramū je pyyg ekoete je munepa. Je je'ēwu'jaga ekoete 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama.

A'eramū Paulo 'ga ojerowaka amā'jāu judeu 'gā nee oje'ega 'gā nupe:

⁸—Ma'eramū gatu nipo 'ā pēē judeuramū neperowiari “Jarejuwarete 'ga ae moferap” 'ea. Janepytuna 'gā 'ā najuejue etee futat werowiat

“owywyt futat ae opapaw ire” 'ea. A'ere 'ã pëë tekatu etee neperowiari aipoa— 'jau Paulo 'ga ojerowaka 'gã nupe oje'ega.

⁹—Ymã te je nanë futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã nereko tyweretei ikue. “Esage sipo a'ea Janeruwarete 'ga upe pa”, 'jau je ikue. A'ere aipoa nia'wyri 'ga upe rake. ¹⁰ A'ea je aapo Jerusareg ipe ikue. Mainana 'wyr- iara 'gã je monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã pyygukaa jee ikue, Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gã je ipyuka imunepa ikue. Esage ete 'gã apisiukara jee ikue. Ikwaawe'ema je rerekou ikue. ¹¹ Namutat tekou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete ikue. 'Gã jatykaaw ipe tewau 'gã nupe 'gã nerekou tyweaete ikue. “NaJaneruwarete 'ga remimurera rüi Jejuijamü, tamu'eukat 'gã 'jau”, 'jau je tejeupe ikue numiamü. “Jejui 'ga takurawukat 'gã nupe 'jau”, 'jau je tejeupe ikue numiamü. A'ere 'gã naani. Nopoiri futari Jejui 'ga rerowiar awi. Kwaiwete je temara'neramü 'gã nee. A'eramü je tewau kwe pe tekou 'gã nerekou tyweaete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

¹²—A'eramü je tewau Damasco pe numiamü. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nereko tywereteawamü je tewau numiamü. Mainana 'wyr- iara 'gã je'eg imü futat tewau tekou 'gã nerekou tyweaete numiamü. ¹³ A'ere jewaw ipe mama'e mü ete ijesakari jee. Enyfuk te. A'eramü je te'aa ywyu eny awi. Tii. Teirü 'gã netee futat aru'aa arawau arajupa enywyter ipe. Ajeaje katu kwara ruwamü eny 'ari ore ree ywag awi 'ua. Kwara renya te wapyraap enyfuga. ¹⁴ A'eramü ore arajupa aru'aa enywyter ipe futat teirü 'gã netee. A'eramü Janejararete 'ga eny awi je 'aramü oje'ega jee. Judeu je'eg imü 'ga oje'ega jee. Epyreu 'jawa 'ga iapou jee. “Ma'eramü te je rereko tywerete ape, ki Saulo?” 'jau 'ga jee oje'ega. “Sã'ã ene ejeymawa ejenuwe'emamü, inupã ywyrã pyu, imayrümü. Nan tee futat je renuwe'emamü ene te futat erejemayrü. Je rerowiaara 'gã erereko tywerete jepi. A'eramü je ene mayrükkaa”, 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁵—A'eramü je 'jau 'ga upe, “Awÿja te poromü oje'eg jee?” 'jau je 'ga upe. “Je Jejuijamü aje'eg enee”, 'jau 'ga jee. “Je te 'ã je rereko tywerete ape”, 'jau 'ga jee ojeupe je je'egamü— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁶—“Efu'am jui. Ajesakut je enee. A'eramü ene 'awamü ewau ekou kwe pe je mome'waramü. A'ere anure tamu'e ene 'jau. A'eramü ene ewau ekou 'gã nupe kwe pe je mome'wau”, 'jau 'ga jee. ¹⁷ “Je te 'ã amono ene judeue'ema 'gã nupe temome'waramü. A'eramü nipo je tejejukau ene ree ene rekoramü”, 'jau 'ga jee ikue. “Najudeu 'gã nüi ene resaka 'gã mogoukare'ema ene ree. Najudeue'ema 'gã nüi nanë nü”, 'jau 'ga jee ikue. “Je te 'ã apyrrü ene judeue'ema 'gã nupe temome'waramü”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁸—“A'eramü ene ewau 'gã mu'jau je ree, je kwaawukaa 'gã nupe, 'gã mu'akwaapa je ree”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. —“A'eramü 'gã ene je mome'uramü ene renupa etee. A'eramü 'gã ajemogyau je rerowiaaramü, Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee iapou, 'jau 'ga pë nupe, ere ki ewau ekou 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —“Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe mama'eukwaawa 'wyr- iara remiayuwa 'gã jem- ogyi. 'Arimü wata ma'e 'jawe je rerowiaara 'gã jemogyi. A'eramü ene ewau mama'eukwaawa 'wyr- iara remiayuwa mü nerua imü'jäu jui, je rerowiarukaa 'gã nupe. 'Mama'e esagea te ki peapo pejejaupe', e'i 'ga pë nupe. 'Tejerowiaramü je 'gã katu'ogi', e'i 'ga pë nupe, ere ki 'gã nupe

ekou. 'A'eramũ futat je 'gã mũ'jãu tejemiayuwamũ', e'i 'ga pẽ nupe, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe, imome'wau.

19 —A'eramũ je 'ã 'agamũ tekou 'ga rerowiaaramũ 'ga mome'wau 'gã nupe. 'Ga je'eg imũ futat je iapoi — 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. 20 —Damasco pe ra'ne ra'ne futat je 'ga mome'u ypyruga 'gã nupe ikue. A'ere je tewau Jerusareg ipe 'ga mome'wau nũ. A'ere Jerusareg awi je tewau Judeja ywy pewara 'gã nupe, 'ga mome'wau nũ. A'e awi je tewau judeue'ema 'gã nupe 'ga mome'wau kwe pe tekou. "Pe'je pejepoia pejetywer awi", 'jau je 'gã nupe. "Jarejuwarete 'ga perowiat pejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ pẽẽ mama'e esage apou pejemogyau", 'jau je 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'jau pẽ nupe: "Kuu. A'jea futat. 'Gã otywer awi 'gã poiri ra'e. Sã'ã 'gã neko esagea etee", 'jau nipo 'gã pẽ nupe, 'jau je 'gã nupe ikue — 'jau 'ga 'ga upe. 21 —Judeue'ema 'gã je imome'uramũ judeu 'gã je pyyka 'agamũ ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe je rekoramũ 'gã je pyyka ai'i. "Sijuka 'ga", 'jau 'gã jee numiamũ. 22 A'ere Janeruwarete 'ga rekoi te 'ã je pyri. A'eramũ 'ga a'eramũ je jukaukare'ema 'gã nupe — 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'eramũ je 'ã 'au tekou 'ga mome'wau 'gã nupe. 'Wyriat, tesirũmet. Mĩmera 'gã nupe je 'ã 'ga mome'ui tekou — 'jau 'ga 'ga upe. —Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã imome'ua 'gã nupe rakue. Nan tee futat je imome'ui 'gã nupe. Moisesi 'ga remikwasiarera 'jawerimũ etee futat je rekoi imome'wau — 'jau 'ga 'ga upe.

23 —A'ere 'ã "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga jereko tywerukari amanũmũ janee rakue", 'jau je 'gã nupe. A'ere 'ã 'ga manũ re Janeruwarete 'ga, 'ga moferawi etee nũ. "'Ga ra'ne tãmẽjẽ futat te 'ã oferap janee", 'jau je 'gã nupe. "A'eramũ 'ga werowiaaramũ jane katu'oka", 'jau je 'gã nupe — 'jau 'ga Agripa 'ga upe u'ama. — "Judeuramũ ore, judeue'emamũ pẽẽ. Mĩmeramũ futat nipo jane manũ re Janeruwarete 'ga jane mũ'jãu tywy awi jane mowywya nũ. Sã'ã Jejui 'ga ferawa. Nan futat jane ferawi nũ", 'jau je 'gã nupe — 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau.

24 Aipo Paulo 'ga 'eramũ Fesitu 'ga wafukaita 'ga upe:

—Ene'me eteete awi ekou kũi. Ene'akwaawe'ema te ene rereko kũi. Ka'arana mogytaetea te ene mo'meukat ene mogou kũi — 'jau Fesitu 'ga wafukaita Paulo 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

25 A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Naje'mei futari je nũ'ũ. A'jea futat je 'i nũ'ũ — 'jau Paulo 'ga Fesitu 'ga upe.

26 A'eramũ Paulo 'ga 'jau Agripa 'ga upe:

—Enereapyo katu jeremimome'u are. A'eramũ je tekyjawe'em imome'wau enee — 'jau 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. —Jejui 'ga oo wataw ae reape futat wemiapo apou ae upe. Najemime rũi futat 'ga oporowykya apoi. Ae reape futat 'ga iapoi akou — 'jau 'ga 'ga upe.

27 —Erekwaap katu futat 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega, ki Agripa? Erekwaap te 'ga je'ega mome'warera 'gã nemikwasiarera? A'jea futat ene ikwaapa katu 'ga je'ega — 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

28 A'eramũ Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—"Kamẽsĩete futat 'ga tamogo Jejui 'ga rerowiaaramũ 'jau" ere te jee? — 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

29 —Ēē. Afutat ete je pēē juejue 'ga rerowiara nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —Afutat je pē nekoa teje'jawe. Anurenure'i sipo pejemogy je 'jawe, pēporomuku te ra'u pejejemogyau je 'jawe nū. A'ere je teje'jawe pē jemogy futari. A'ere je nafutari teje'jawe pē pofara— 'jau Paulo 'ga u'ama Agripa 'ga upe.

30 A'eramū 'gā awau ū'jāu 'ga wi. Fesitu 'ga, Agripa 'ga, Berenise ēē, 'gā pytuna 'gā. Mīmēra 'gā awau ū'jāu 'ga wi.

31—Nuapoi futari 'ga mama'e tywera amanūawamū ra'e. Opopar ekoete te 'gā 'ga mū'ama ra'e— 'jau 'gā awau oporogytau akou ajaupe. —Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ā 'gā 'ga jukai— 'jau 'gā ajaupe.

32—“Wyriararete 'ga upe je oi tejemome'wau” e'em ire amunipo 'ā 'ga muēmi 'awamū futat— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

27

Roma pe Paulo 'ga oawet

1—A'ere ako jane “Itari ywy pe simono 'ga”, jane 'i te ai'i— 'jau 'gā ajaupe.

Roma 'upa Itari ywy pe. A'eramū 'gā Paulo 'ga monou jefaruu 'ga po pe, 'ga pyri ipofaripyrera 'gā neewe. Juriu 'ga po pe imonou. Juriu 'ga jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga. A'eramū tesirūmera 'gā 'jau 'gā nupe “Wyriararete 'ga remiayup” 'jau 'gā 'gā nupe. A'eramū ore arawau. Je nanē tewau 'gā nupi, Lukaramū.

2 A'eramū yara 'ua. Adramitiu 'jaw awi 'ua ojekoka. A'e pype futat arawau. Asia ywy pe futat aipoa yaruua awau. Jefaruu 'wyriara 'ga futat ore rerawau. A'eramū ore aru'aa ipype. Aristaku 'ga awau ore rupi. Tesarūn ipewarera 'ga. Tesarūna 'jawa 'upa Masetoni ywy pe. Aru'ar ire ore oroia jupiwewe futat. Arawau ka'a ywyri etee futat arakou. Oropytunaapa ore nū. 3 Ai'iwe ore arawau orowaēma Sidom ipe. A'ere Juriu 'ga jejuka esagei Paulo 'ga ree. A'eramū 'ga 'ga muēmukaa yaruu awi. A'eramū Paulo 'ga awau ojekoty'aawa 'gā nesaka. A'eramū 'ga jekoty'aawa 'gā mama'e mua 'ga upe, 'ga remirerooramū, 'y rupi 'ga remi'uramamū. A'ere 'ga 'gā nesag ire ojewya 'ua, yaruu pype u'aa nū.

4 A'eramū ore oroia nū. Arawau 'ypō'ō atykupe katy ywytu awi. Ywytu ore monoukare'ema tpyterimū. A'eramū ore orokwapa 'ypō'ō atykupe katy etee ywytu awi. Orejau katy 'ypō'ōūū 'ūina, Sipiri 'jawa 'ūina. 5 Arawau 'ypō'ō sī rowaapa 'yrewiwa aapa. Arawau kwe katy ka'aeme'ywa pyyka nū. Arawau orowaēma Mira 'jawa amunaw ipe. Lisi ywy pe 'upa aipoa. Peu futat ore aru'jāu. 6 A'e pe futat Juriu 'ga yaruu mū resaka orojee nū. Aresāri 'jaw awi 'ua aipo yaruua. Itari ywy pe oo ma'e futat poromū. A'eramū 'ga ore reru'aa ipype nū.

7 Ipype aru'ar ire ore oroia nū. A'ere ywytua nore mujānukari. A'eramū ore meeweī arawau arakou orosea pytunūū. Tpyterimū'i arawau arakou. Orokwapa Synito 'jawa pyu. Ay katu te ore yaawi arawau aipo 'ypō'ōūū atykupe katy jui. A'ere ywytua ore rowopepiri etee futat. A'eramū ore erowaka ywytu wawa katy etee futat jupe 'ypō'ō wyryi arawau arakou. 'Ypō'ōūūa Kreta 'jawa atykupe katy arawau Salmona 'jawa pyu. Salmona 'jawa 'upa 'ypō'ō sī me. 8 A'eramū ore arawau 'ypō'ōūū rupi etee futat arakou. Ay katu te ore oi orowaēma Jemiaresagea 'jaw ipe. Laseja 'jawa pyri 'upa aipoa Jemiaresagea. 9 A'e pe ore arajupa oropromukuuramū oropytau. Ywytua wejue opojjayramū oree. Judeu

'gã nupe 'araiwamũ kwaw ire 'gã wea'aramũ otywera moiawer are. "Janeruwarete 'ga janetywera omoit jane wi", 'jau 'gã ajaupe. Aipo 'araiwa akou amãmyter ipe. Aipoa 'araiwa kwaw ire kwaiwete te amana, kwaiwete te ywytua nanẽ nũ. A'eramũ opojyayramũ kwe pe ae wawamũ awau yaru pype ae ataa.

A'ere Paulo 'ga 'jau oree:

¹⁰ —'Araiwa ako okwaw ai'i. A'eramũ jane jareapyakaakau ee ra'ne. Kasi a'e pe 'aw awi jane oramũ nia'wryri janee ne— 'jau 'ga oree. —Janeyara typywyk janee ne. Karaemã jane simonoukapaw ekoete ne. Ae 'gã we opaw ine— 'jau 'ga oree.

¹¹ A'ere yaru waraara 'ga nuerowiari Paulo 'ga. Yaru jara 'ga nanẽ futat 'ga rerowiare'ema nũ.

A'eramũ 'gã 'jau etee 'gã nupe:

—Naani nũ'ũ. Nipojya'uweri nũ'ũ. Soo tãmějẽ futat jane jarekou nũ'ũ —'jau etee 'gã oree.

A'eramũ jefaruu 'gã 'wryia'ri 'ga 'gã nerowiaa.

¹² —'Au nia'wryri janee amana pype jane rekoa— 'jau etee 'gã jefaruu 'wryiara 'ga upe. —A'eramũ jane järewau futat. Fenise 'jawa amunaw ipe soo esaka 'jau— 'jau etee 'gã 'ga upe.

Fenisea 'up 'ypõ'õũ pype wějẽmĩ futat nũ. A'e pe ywytua nipytuui. A'eramũ 'gã 'jau:

—Soo peu, Fenise 'jaw ipe 'jau. Peu futat soo ko amana magwapa 'jau —'jau 'gã ajaupe numiamũ.

Ywytuuretea 'ua 'gã nupe

¹³ Poje ywytu'i'ia 'ua oree. A'eramũ 'gã 'jau:

—Jaruate futat jane oi ra'e— 'jau etee 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã —Pe'je ajee soo etee 'ũ— 'jau nũ.

A'eramũ ore arawau aru'aa yaru pype nũ. A'erauwe 'gã yaru momytawa mua imatãu. A'eramũ 'gã yaru rerekou ywywry'i etee futat. ¹⁴ Poje ywytuuretea 'ua oree. 'Ypõ'õũ 'arimũ opytu mua oree. A'ea futat yaru moyyita imotomotomoga oree. ¹⁵ Ywytuua 'ua ore rewiri tãmějẽ futat. A'eramũ yaru waraara 'gã

—Sirowak imonou imojekoka Jemiaresage are— 'jau numiamũ.

A'ere ywytua nuerowagukari 'gã nupe. A'eramũ ore rerawau typytera katy. ¹⁶ A'ere ore reroi 'ypõ'õ'ĩĩ atykupe katy etee. Ywytuua ore rerawau. 'Ypõ'õ'ĩĩ rera Kauta. Ya'ria 'gã imogou yaru ku'a are. ¹⁷ A'eramũ 'gã ya'ri'i mua imatãu enuẽma yaru 'arimũ.

—Kasi ywytuua erooi imonoka ne— 'jau 'gã.

A'ere 'gã tupaama pyu yaru mamamani ywytu awi imotypa jupe.

—Kasi ikaikai jane ree ne— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã tupaama pyu futat imamamana ywytu awi ifaa.

—Namukui 'awamũ Libia wry ruwi. Libia wry pyri notypyti futari. Kwaiwete te 'yisiga jemogyi typyter ipe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã a'eramũ okyjau 'yisiga pype yaru amĩ awi.

—Kasi ywytua jane monoi 'yisig are ne, janeyara kakau jane ree ne— 'jau 'gã ajaupe okyjau. —'Yisiga pype iamĩau nipo ikaikai jane ree— 'jau 'gã ajaupe.

Yara orojewi ikaika awi 'gã okyjau. Ywytua taity pirera pyu etee futat yara renujãna. A'eramũ 'gã taity pirera moiapap jui.

—Kasi a'e pe jane rerooi jane renujãna 'yisig are ne— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã taity pirera moiapap jui. A'etea ywytu ore reroo ore rerekou meewere'i etee futat ore renujãna. ¹⁸ A'ere niojeri futari ywytua 'ua ore. A'eramũ 'gã ai'iwe karaemã monou imomopoa 'y pe. A'eramũ yara owewuita'i ore.

¹⁹ Imuapyra 'ara rupi 'gã yaruu pypiara monou imomopoapap. Ywyrasig, taityuu pypekap, taityuu. Mĩmera we futat 'gã imomopoapap yar awi. Opou futat 'gã imonou imomopoa yar awi.

²⁰ Kwaiwete ore seri kwara resake'ema. Jaytata miamũ futat ore naruesagi'i futari. Amanarowoky'a esaukare'ema ore. A'etea ywytua wojere'emamũ futat 'ua ore. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Sapap futat nipo 'ã jane— 'jau 'gã okyjau kwara resake'emawe futat.

²¹ A'eramũ ore arakou kwaiwete 'ara magwapa orojemi'ware'ema. Ore jemuaẽma ore rerekou ore mojemĩ'warukare'ema.

A'eramũ Paulo 'ga afu'ama oje'ega 'gã nupe:

—Peesak 'jau noko ako pẽẽ je rerowiare'ema ai'i 'ja, 'au etee futat jane ruwi kwara 'ara rapesaka 'eramũ ai'i 'ja— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kreta pe jane pyta re amunipo 'ã janekaraemã nimonoukari futari. A'ere ako “Soo futat jane jarekou”, pe'je etee ai'i. ²² A'ere je 'i 'awamũ pẽ nupe: Pejemanũ awi kasi pekyje ne. Yaruua typywyk futat jane wi. A'ere nipo jane mũ nimanũi futari— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²³ —'Awa ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amũ muri je pyri ko. A'eramũ 'ga imome'wau jee ko. Janeruwarete 'ga te 'ã jejararetea. Ma'eramũ 'ga 'ã ojepyriwara 'ga amũ muri jee, imoporogytaukaa jee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. ²⁴ —Ywagipewara 'ga 'jau jee ko: “Erekyje kasi ekou ne. Najukaukara'uweri je ene 'au. Ereo futat ewaẽma 'wyriararete 'ga pyri ejemome'wau 'ga upe 'jau”, 'jau 'ga jee ko. “Ene rupi oo ma'e 'gã nanẽ futat namanũi futari amũ”, 'jau 'ga imome'wau jee ko. “Janeruwarete 'ga 'ã esage te. A'eramũ 'ga ene rupi oo ma'e 'gã amũ apisiukare'ema futat nipo”, 'jau 'ga jee ko— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁵ —A'eramũ pẽẽ pejepy'a'wyre'emamũ. Je 'ã Jarejuwarete 'ga arowiat. 'Ga je'eg imũ etee futat nipo 'ã ijeapoi jane. Jee imome'uawer imũ etee futat nipo 'ga iapoi— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. ²⁶ —A'ere nipo ywytua jane rerooi jane rerojekoka futat 'ypõ'õũũ mũ ree— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁷ Mukũja morowykye'ema rupi ywytua ore rerawau ore rerekou ore renujãna. 'Yẽ'ẽ rypyterimũ, Metiteraniu 'jawa rypyterimũ awau ypyajeaje katu 'gã amũ wea'aramũ ywy are:

—Sojot nipo 'ã jane ywy pyri 'ja— 'jau yara waraara 'gã ajaupe.

²⁸ A'eramũ 'gã itajuu mũ apysãu tupaama sĩapyr are. A'ere 'gã imonou imomoa 'y pe tom. A'eramũ trĩtai seis metro awau wapyka ywy are. A'ere 'gã ywy are iwyg ire imua nũ. Arawau peu muku'i nũ. A'eramũ 'gã imonou imomoa nũ tom. A'ea inãinãĩ'ĩ etee oo wĩti seis metro etee awau wapyka ywy are. ²⁹ A'eramũ 'gã kyjea 'gã nerekou poromũ ia'agawyaaukaa 'gã nupe.

—Ita 'arimũ jane oi ne— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã yara momytawa monou imomopoa ita 'arimũ arawawe'ewe. 'Gã iku'a pewara monou imomoa. Tom tom. Irũpãwẽ monou imomoa. A'eramũ futat yaruu momytau orojeupe.

A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kamēsīete werewi pa 'ā ku'emamū nū— 'jau 'gā ajaupe.

³⁰ A'ere yara waraara 'gā amū ya'ri'i monoi imomoa 'y pe. Saka'jam 'jau numiamū.

—Yaruu momytawa siroo imomoa iruupeu'i isī awi— 'jau futatee 'gā ajaupe numiamū.

³¹ A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga upe jefaruu 'gā netee:

—Yaruu waraara 'gā ka'jamamū nipo ywawuje etee futat pepap. 'Gā ka'jam ire nipo Janeruwarete 'ga nojejukai pē nee— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

³² Aipo ojeupe 'ga 'eramū jefaruu 'gā ya'ri'i sīāwonoka imonou imoia yaruu awi.

³³⁻³⁴ Ku'em ja'wyja'wyuramū Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Pe'je pejejua pejememi'waa. Mukūja morowykye'ema rupi te 'ā nepejemi'wari— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pe'je pejememi'waa pejememopi-fuakaawamū. Tepepifuakat 'jau. Nimanūi futari jane mū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁵ Aipo 'e re Paulo 'ga kanape'i mua opo pe. A'eramū futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut ore— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe 'gā nowase.

A'eramū futat 'ga ape monoka i'wau. ³⁶ A'eramū 'gā 'ga jemi'wara resakawe futat aku'iramū. A'eramū futat 'gā ojemi'waa 'ga pyri.

³⁷ Kwaiwete ore yaruu pypewaramū. Tusētu setētai seis te ore pytuna.

³⁸ A'etea 'gā iapopyrera a'upap. Ojomoyka i'wau. A'e pe 'ā 'gā imomopoa nū. Iapoe'emera momopoa nū. Kwaiwete juowuuranaku'ia 'gā imomopori. A'eramū futat yaruu mawua imua orojee imowewuuta.

'Yisiga pype yaruu sīamīawet

³⁹ Ku'emamū yaruu waraara 'gā 'jau:

—Ma'ape jane jarejua 'ū? Niesagi we te 'ā jane 'au jepi— 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'yisiga resaka.

—Pe'je ajee soo peu jarejekoka esaka — 'jau 'gā 'yisiga repejāna imonou.

⁴⁰ A'eramū 'gā yaruu momytawaama monoka. Furuk. Iku'ookawa 'gā irapa jui. A'ere 'gā taity pirera pypekau isī me ywytu upe numiamū.

—Jane reroo pea 'yisig are jane rerojekoka 'jau — 'jau 'gā ajaupe numiamū.

⁴¹ A'ere 'yisiga mū ruwi tpyter ipe yaruu renune ypype'i rakue. A'eramū 'gā esake'ema. A'eramū ywytua ore rerawau ore renujāna i'arimū. Tyryk. 'Yisiga pype yaruu sīamīāu ore. Ywytuu fuakara futat yaruu monou isīamīāu ore wi. A'eramū futat 'gā imosokarūme'em. Nomosogarūi 'gā. Kwaiwete te 'y ryjuapia. A'eramū 'y ryjuapia futat iku'awopena. ⁴² A'eramū jefaruu 'gā 'jau 'wyriara 'ga upe:

—Siapisi ose ma'efera 'gā 'jau. Siapisi tāmējē 'gā 'jau. Kasi 'gā ka'jami ne— 'jau 'gā 'wyriara 'ga upe.

⁴³ A'ere 'gā 'wyria'ri 'ga nifueweri Paulo 'ga juka are. A'eramū 'ga 'jau:

—Naani nū'ū. Peapisi awi 'gā nū'ū— 'jau 'wyria'ri 'ga jefaruu 'gā nupe. A'ere 'wyria'ri 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau pejepopoa jui. Oytap ma'eramū pejewau tenune pejejtapa pejekoka 'yisig are. ⁴⁴ Iytawe'ema 'gā yaruu pemer are too oytapa 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramũ ore nan arawau. Orojekoka pāwē pāwē futat ikue, aramanũme'em futat ore mũ ikue.

28

Mauta 'jawa 'ypõ'õ me 'gã nekoawet

¹ Arawau orojekoka 'ypõ'õ me aru'jāu 'y awi. Peu futat ore 'ypõ'õ rera kwaapa.

—Aga 'ypõ'õ rera Mauta— 'jau ipype 'up ma'e 'gã imome'wau ore.

² A'eramũ ore jekog ire peuwara 'gã 'ypõ'õ mewara 'gã 'ua ore repejāna. Ore rapeje'ega 'gã 'ua. Opojejuka esageramũ 'gã ore ree. Amanakyrā pype te ore ruri aru'jāu. A'eramũ 'gã 'ua tata mojopy'wau ore ree. Iro'ysag awi tata mojopy'wau ore ree.

³ A'eramũ Paulo 'ga 'yw akā ypiwera rerua imono'oga tataramũ. A'eramũ moja uēma tata rakuw awi. A'eramũ 'ga po u'wau. Waekou akou 'ga po are. ⁴⁻⁵ A'ere 'ga imowawagi etee imonou tata pe.

A'e resaka 'ypõ'õ mewara 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Oporojuka ma'efera 'ga nipo 'ā koromũ kūi— 'jau 'gã ajaupe. —'Y pe ako 'ga namanũi ko. A'ere 'awamũ 'ga manũi. Nae u'uaiwi 'aga moja. Nauagi ae 'aga moja rāi ay upe— 'jau 'gã ajaupe. —Janemaira 'ga 'ga nomogoukari.

⁶ A'eramũ 'gã ajemogyau oporesagamũ 'ga ree.

—Siesak 'ga po wuwura 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —Siesag iki 'ga amanũa erujewi— 'jau 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

'Ga po wuwura rapesaka 'gã ajemogyau namutamutat numiamũ. A'ere nowuwuri 'ga wĩ. Naayi 'ga upe.

'Ga po wuwure'ema resakawe 'gã 'jau:

—Kuu. Nowuwuri futari 'ga poa ra'e nũ'ũ. Namanũi futari 'ga jupe ra'e nũ'ũ. Maira 'ga te nipo 'ā 'ut owaēma janee— 'jau etee 'gã 'ga upe nũ.

⁷ 'Yisiga pyri P'ublio 'ga ywya 'upa. P'ublio 'ga 'wyrara 'ypõ'õ mewara 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'ua ore, ore rerawau oje'wyr ipe. A'e pe ore arajemogyau 'ga pyri muapya orosea. Ojejukau esage futat ore ree. ⁸ Peu ore rekoramũ 'ga ruwa 'ga ojero'wau 'upa. 'Ga tururua 'ga mory'wau. A'eramũ 'ga 'upa oseawa pype etee futat afu'ame'ema 'upa. 'Ga tururua 'ga pifuaka'roka 'ga nuga 'ga ro'y reewe. A'eramũ Paulo 'ga awau oje'ega 'ga upe. A'ere Paulo 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree:

—Ekatu'ok 'ga, ki Ku'jyp— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo monou 'ga apyte'rarimũ. A'erauwe futat 'ga afu'ama ajarueteramũ.

⁹ A'erauwe 'ga resakarera 'gã awau Paulo 'ga rera mokwasi'wau opytuna 'gã nupe. 'Ga rera renupawe ojero'wu ma'e 'gã 'ua ajatykau 'ga ree ojemajarueteukaa 'ga upe. A'eramũ ojero'wu ma'e 'gã ajarueteupawamũ.

¹⁰ A'eramũ 'gã mama'e mua ore upe kwaiwete. Anure ore 'wyrāmũ 'gã mama'e mua wējēmĩ futat ore nũ. Oreremi'urama mua ore, oreremirerooramũ.

Pe awi Roma pe 'gã oawet

¹¹ Muapya jay magwaw ire ore aru'aa yaruu mũ pype nũ. Aresāri 'jaw awi futat 'ua 'upa 'ypõ'õ me amana magwapa rakue. Aipo yaruu rera Mait jopewet, 'jau 'gã e'roka. A'e yaruu pype aru'aa. Aru'ar ire

ore oroia. ¹² Arawau orojekoka Sirakusa 'jawa amunaw ipe. Peu ore muapyra orosea.

¹³ Muapyra oroser ire ore oroia arawau nū. Regiu 'jawa amunaw ipe etee orojekoka. Majepi tee ore orosea peu. Ai'iwetetewe ywytua 'ua oree, oreatykupe katy 'ua ore upe. A'eramū ore oroia. A'e ywytua ore renujāna ore rerawau kamēsīete futat. Mukūi tee ore orosea. Arawau orowaēma Posuori 'jawa amunaw ipe. Peu ore aru'jāu yaruū awi. ¹⁴ A'e pe ore majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'e pe futat ore Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nekoaa. A'eramū 'gā 'jau oree:

—Pe'je pejejua 'au ore pyri, morowykye'ema mū magwapa— 'jau 'gā oree.

A'ere ore morowykye'ema magwaw ire arawau nū. Ywryi futat ore oi poromū Roma 'jawa amunaw ipe arawawamū.

¹⁵ A'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā ore rera renupa rakue. A'eramū 'gā 'ua ore rowosōu. Apiu 'jaw ipe, Tres Wēta 'jaw ipe. Mīmera amunaw ipe 'gā 'ua ore rowosōu.

Aipo 'gā nesakawe Paulo 'ga aku'iramū 'gā nee. A'eramū futat 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā ore rereko ape ejeape. Ene te 'ā 'gā eremut ore maku'iukaa — 'jau Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou.

Roma pe Paulo 'ga renawet

¹⁶ Roma pe orowaēm ire jefaruū 'gā 'wyriara 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—'Awamū eko 'oga mū pype— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

Jefaruū 'ga nanē 'ga amū imogou Paulo 'ga ree omaenun ma'eramū.

¹⁷ Muapyt oser ire Paulo 'ga oje'ega monou judeu 'gā 'wyriara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua je resaka 'au— 'jau 'ga 'gā nupe oje'ega monou.

A'erauwe judeu 'gā 'wyriara 'gā ajatykau 'ga ree. Ojee 'gā jatyka-pawauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'gā nupe:

—Jareypy 'gā nekwawer imū etee futat je iapoi tekou ai'i. A'etea judeu 'gā je pyyk, je pofaa, je monou romanū 'gā 'wyriara 'ga po pe. Jerusareg ipe 'gā je pyygi ai'i. A'ere 'gā je monoi romanū 'gā 'wyriara 'ga po pe.

¹⁸ A'ere 'gā opo pe je mono re romanū 'gā poronuwi jee. Je upe oporogytapaw ire 'gā 'jau ajaupe: “Nuapoi 'ga 'ā mama'e tywera amanūawamū ra'e”, 'jau 'gā ajaupe. “A'eramū ore 'ga jukawe'em. Pe'je ajee sapoit 'ga wi”, 'jau romanū 'gā ajaupe numiamū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁹—A'ere judeu 'gā 'wyriara 'gā nafutari je wi 'gā paira. A'eramū je 'jau 'gā nupe: “Too tejemome'wau 'wyriararete 'ga upe 'jau”, 'jau je 'gā nupe. Ma'eramū 'ā je ruri tejemome'wau 'ga upe 'au— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe. —Natepytuna 'gā je'ēwu'jaga rūi je ruri. Tejemome'wau te je ruri 'au ai'i — 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama.

²⁰ —Ma'eramū je 'ā pē majatykai tejemome'wau pē nupe. Ymā te 'ā judeuramū jane Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rapesagi. Jejui 'ga 'ā 'ga remimurera futat. A'e 'ga je 'ā arowiat tekou. A'eramū 'gā 'ā a'eramū 'ga rerowiamū je munepa je mŷina je pofaa itaju pyu— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

²¹ A'eramū peuwara 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—Namuri futari 'gā ka'arana ikwasiaa oree enereko tywer are. Pe awi 'ut ma'e 'gā miamū nomome'ui futari ene rekoarūe'ema oree— 'jau 'gā Paulo 'ga upe. ²² —A'eramū ene Jejui 'ga mome'wau oree 'awamū. Taruenup ene imome'ua 'jau. “Kwe pewara 'gā 'ā Jejui 'ga rerowiaara

'gã je'ëwu'jaga ajemogyau" 'ea 'ã ore a'jea futat aruenup arajemogyau. Ma'eramũ 'ã ore "eporogyta oree", ore 'i enee. Taruenup ene imome'ua orojeupe 'jau, 'jau 'ã ore enee. ²³ A'eramũ nipo ore anurenure'i arajua eneporogyta renupa— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'ere 'gã awau aipo 'ga upe 'e re.

Ko'iko'i ete 'gã 'ua Paulo 'ga porogyta renupa. Amumera 'gã 'ua 'gã nupi 'ga porogyta renupa. A'erauwe Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. Ai'iwetetewe agawewi futat. A'etea 'ga oporogyta werokaarup 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga mogyta are 'ga 'gã mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga reni 'wyrriaramũ janee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —Oje'ega renuparamũ ae 'ga ae mowywya imonou ojepyri wemiayuwamũ imogyau. Oje'ega renupare'ema 'gã te nipo ajee 'ga omono mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanë 'ã ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga ree janee rakue: "Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee jane katu'okawamũ", 'jau 'gã ikwasiaa inuga janee rakue. Jejui 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yra futat. Werowiaramũ 'ga pë katu'ogi pë mogyau wemiayuwamũ futat— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'eramũ 'gã amũ 'ga je'ega rerowiaa. A'ere amumera 'gã 'ga je'ega nuerowiari ajemogyau. ²⁵ A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

'Gã o enune Paulo 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'ga 'Agesage je'ega mome'wau janepytunera upe rakue. A'jea futat 'ga je'ega. ²⁶ A'e are 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue:

"Ekwap eporogytau 'gã nupe:

Peenup futat nipo numiamũ. A'ere nipo nepëneapyoi ee.

Pemã'ë esage agawewi nipo ee. A'etea nipo pëë esakare'ema 'jawe etee pejemogy.

²⁷ Pë'akwaawe'ema pë nereko.

Pejeapyakwara peawopytym. A'eramũ pëë jeje'ega renupe'ema.

Pejeapymãiu esakare'ema 'jawe. A'eramũ pëë jeremiapofera re-sake'ema.

Peje'akwaaw ire amunipo 'ã pëë pejejea pemÿi je ree.

Pëapya amunipo 'ã enupa. A'eramũ amunipo 'ã pëë pejejeapyoramũ ee.

A'eramũ futat amunipo 'ã pëë je rerowiaa pejejemogyau.

A'eramũ futat amunipo 'ã je pë katu'oka",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

²⁸ A'ere Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ã oje'eg esage omono judeue'ema 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe nanë ojemome'waukaa jee nũ. "Pe'je pejeipoia pejetywer awi", 'jau je 'gã nupe. "Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pë katu'ogi", 'jau je 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe je aipo 'jau tekou. 'Gã 'ã werowiar ete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁹ 'Ga porogytapaw ire judeu 'gã awau Paulo 'ga wi. Ajamueu awau 'ga 'eawer are ajemogyau.

³⁰ Mukũi kwara poromukuran Paulo 'ga ako peu, Roma pe ikue. Paulo 'ga ka'aranũũ monou 'oga mepyyau ojeupe. Oje'wyr ipe oo ma'e 'gã mua esage ojepyri:

—Pe'je pejejua pejesou pejeapyka. Saporogyta 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

³¹ A'eramũ 'ga Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Jejui 'ga je'ega ki peenup pejemogyau. “Nan ki pejemogy”, e'i Jejui 'ga janee rakue. A'eramũ jane 'ga 'eawer imũ etee futat mama'e apou jarejemogyau. Jejui 'ga futat janejararetea. A'eramũ jane 'ga je'ega etee futat erowiaa— 'jau Paulo 'ga 'ũina amowaara 'gã nupe imome'wau.

Okjawe'em futat 'ũina imome'wau 'gã nupe.

Romanū

Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana okwasiarukat Paulo 'ga upe rakue. A'eramū Paulo 'ga 'aga kwasiaa imonou Roma pewara 'gã nupe.

Ymã te Janeruwarete 'ga Abraão 'gã juapyrera 'gã mū'jãu imogyau wemiayuwamū rakue. Judeu 'gã Abraão 'ga juapyrera. Oje'ega Janeruwarete 'ga imonou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū judeu 'gã mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū rakue. Ymã judeu 'gã etee Janeruwarete 'ga remiayuwa rakue.

A'ere Jeju 'ga rur ire Janeruwarete 'ga wearamū sigaty etee. 'Ypeywar are Jeju 'ga manūi janetywera mepyawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū Jeju 'ga rerowiaaramū jane mogyau wemiayuwamū. Judeu 'gã, judeue'emamū jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe 'ga upe. A'eramū 'ga jane katu'oka pãwē pãwē, Jeju 'ga jane erowiarāmū.

Roma pewara 'gã naeapyoi ee rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukaa Paulo 'ga upe 'gã mueapyoawamū ee. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue.

¹ Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou Roma pewaramū pē nupe. Jeju Kristu 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea. 'Ga 'ã je mogo ojeupe oporowyky ma'eramū. A'eramū 'ga ruwa 'ga je pyyrūmū morogyta esage mome'waramū ikue. Aipo morogyta esagea Jeju 'ga mome'ua. A'eramū je a'eramū tekou 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe.

²⁻³ Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mome'ui oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. A'eramū 'gã ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue, Jarejararete 'ga ree rakue. “Anure nipo je teja'yra 'ga monoi ywy pe 'ga mogou ywy pewara 'gã pype”, 'jau 'ga 'ã oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue.

A'e are 'ã 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga 'ã janejararetea, Jeju Kristu 'ga. Ywy pe 'ua 'ã 'ga 'ari kunumiakiramū, Davi 'ga juapyreramū rakue. ⁴ A'ere 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga wereko. A'eramū 'ga manū re 'ga Ruwarete 'ga opãjē mū 'ga moferapa, 'ga kwaawukaa janee. “A'jea futat pa je Jeju Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea ra'e. Wa'yrareteramū 'ga reko'e'm ire amunipo 'ã 'ga 'ga nomoferawi” 'e are jane mu'jaukaa. ⁵ Aipoa wa'yra 'ga upe futat Janeruwarete 'ga je mogoukari kwe pewara 'gã nupe ikue. “Paulo 'ga emogo kwe pewara 'gã nupe emome'waramū”, 'jau 'ga wa'yra 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga je mogou 'agamū judeue'ema 'gã nupe omome'waramū ai'i. “Ekwap kwe pe je mome'wau, je rerowiarukaa ekou 'gã nupe. Je upe futat ewau je mome'wau 'gã nupe”, 'jau 'ga jee. A'eramū je 'agamū tekou 'ga mome'wau pē nupe.

⁶⁻⁷ Roma pewaramū pēē nanē Janeruwarete 'ga pē mū'jãu Jeju Kristu 'ga remiayuwamū. Wemiayuwamū nanē 'ga pē mū'jãu nū. 'Ga 'ã oporomutaramū pē nee. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe.

Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jeju Kristu 'ga Janejararetea. 'Gã nesagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je afutat nū.

'Gã nee oje'ega monoawet

⁸ Kwe pewara 'gã najuejue etee futat pēnera renupa. “Roma pewara 'gã werowiarete futat Jeju Kristu 'ga” 'e kwasi'oa 'gã enupa. A'eramū je

teku'iramū tekou pē nee. Jarejuwarete 'ga je imuorypa pē nee. “Ene te 'ā eneresage. Ene futat 'ā eja'yra 'ga rerowiarukaa Roma pewara 'gā nupe. 'Awamū kwe pewara 'gā 'gā nera renupa”, 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa pē katu'og are.

⁹⁻¹¹ Jeowet je pē nesaka. A'eramū je teporogytau tekou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. 'Ga upe futat je porowykyi tekou teporomutaramū 'ga ree. 'Ga ra'yra 'ga je tewau imome'wau tekou. 'Ga je kwaapa. Teojere'emamū je teje'ega 'ga upe pē nee. “Jeowet je Roma pewara 'gā nesaka, Kiapi'ni. Naesagi we je 'gā. A'eramū ene ejemifutar imū je monou peu, 'gā nesaka”, 'jau je 'ga upe tekou. Afutat je Jarejuwarete 'ga 'Age-sagea mama'e esage apoa pē nupe, ojee pē mojemogypygyukaawamū. ¹² Pejejepyri je o re nipo jane jareku'iramū jarejuee. Pēē Jejui 'ga rerowiararetea nipo je maku'iu pē nee. Je 'ga rerowiararetea nanē nipo pē maku'iu nū. A'eramū jane jarejomogypygyukaa 'ga ree.

¹³ Pēē Jejui 'ga rerowiaa pejejemogyau je 'jawe. A'eramū je teje-mome'wau pē nupe. Jeparuesagiwet je pē nee. “Too 'gā nesaka 'jau”, 'jau je tekou tejeupe numiamū. A'ere maran gatu gatu etee mama'ea jee. A'eramū je tewawe'em we. Afutat je Jejui 'ga rerowiarukara pē pyriwara 'gā amū nupe. Karanū je rekoī kwe pe judeue'ema 'gā amū nupe, 'ga rerowiarukaa ai'i nū. Nan too tekou peuwara 'gā amū nupe 'ga rerowiarukaa, a'e futat je. A'ere nipo je oi futari 'gā amū mogytau Jarejuwarete 'ga upe 'jau. ¹⁴ Nanuar imū omome'wawamū futat Jejui Kristu 'ga je mogoi ikue. Ma'eramū 'ā je rekoī 'ga temogoawer imū etee futat kwe pe 'ga mome'wau 'gā nupe. “Wyrarete pewara 'gā nupe, ka'a pewara 'gā nupe, ojemu'e ma'e 'gā nupe, ijemu'e'ema 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ekwap je mome'wau”, 'jau 'ga jee ikue. A'eu te futat 'ā je tekou. ¹⁵ A'eramū je a'eramū Jejui 'ga ree teporomome'uweramū futat pē nupe Roma pewaramū nanē nū.

Jejui 'ga ree morogyta esagea

¹⁶ Opājē mū Janeruwarete 'ga morogyta esage rerowiaara 'gā katu'oka. Aipo morogyta esagea Jejui 'ga mome'ua. Judeu 'gā 'ga remikatu'og ypyfera. A'ere 'ga 'awamū judeue'ema nanē ikatu'ogi nū. A'eramū je morogyta esage mome'wau tekou 'gā nupe najuejue etee futat. Nojenosī je imome'wau tekou. ¹⁷ Morogyta esage renuw ire jane jarejeapyoramū 'ga 'e are. “Jejui 'ga rerowiaara 'gā etee ajemogyau je jekoty'aawamū”, Jarejuwarete 'ga 'e are jane jarejeapyoramū. Ymā te 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue: “Jejui 'ga rerowiaara 'gā etee wesageramū 'ga upe. Aipo 'gā etee 'ga imogyau ojeppyri nakwaparimū ete rūi”, 'jau 'gā ikwasiaa ka'aran are rakue.

Ywy pewaramū janetywet

¹⁸ Janeruwarete 'ga amara'neramū mama'e tywera apoara 'gā nee, werowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are. Mama'e tywera apo are etee 'gā wea'aramū. Ku'jywa 'ga ree jēmī wea'are'emamū. A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga kwaape'ema. 'Ga ree wea'ar ire amunipo 'ā 'gā 'ga kwaawi. Mama'e tywera etee 'gā iapou. A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga kwaawukare'ema ajaupe. ¹⁹ 'Agamū futat 'ga ojekwaawukaa 'gā nupe. Opājē resaukaa 'gā nupe. A'ere 'gā 'ā nuerowiari 'ga. A'eramū 'ga aipoa werowiare'em are 'gā nerekou tyweaete.

²⁰ Ymā te 'ā 'ga ywy apoi rakue. A'eramū jane 'ga remiapofera resaka 'ga kwaapa. Niesagi jane 'ga numiamū. A'ere jane 'ga remiapofera resagi. A'eramū jane 'ga kwaapa, 'ga pājē kwaapa nanē nū. Nateepawi futari 'ga pājēa. A'eramū aipo 'gā 'jawarūe'em: “Nakwaawi je Ku'jywa 'ga”, 'jawarūe'em 'ga upe. ²¹ Akwaap futat 'gā 'ga numiamū. A'ere 'gā nopojeuwi te 'ga. “Ene 'ā Oreruwaretea”, 'jawe'em 'ga upe. Wesak futat 'gā mama'ea 'ga remiapofera. Niporomuorywiweri te futat 'gā 'ga ree ojeupe iapopyrer are. Mama'e tywer are etee 'gā nea'aramū. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'gā nuesagi futari mama'ea. Nan tee 'gā. Ni'akwaawi futari mama'e are. A'eramū 'gā mama'e tywera apou. ²² “Ore'akwaawarete futat ore”, 'jau futatee 'gā. A'ere 'gā 'meramū etee. I'akwaap 'me ma'e 'gā. ²³ Janeruwarete 'ga 'ā okoeteete ma'ea. A'ere 'gā nomuorywi 'ga. Mama'eukwaawa etee 'gā wa'agawy ita pyu imu'ama ae 'jawe ojeupe. Wyra wewe ra'agawyau. Wyra wata ma'e, oyryryk ma'e. Mīmera 'gā imogyau ia'agawyau ojeupe. Wemiapofera etee 'gā amuoryp 'gā jemogyramū, Janeruwarete 'ga amara'neramū nanuara 'gā nee.

²⁴ Nanuara 'gā nee Janeruwarete 'ga nojejukai. “Mama'e tywer are etee 'gā paruapoweramū. Tene 'gā jemogyi otywera etee iapou ra'ne”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū taetu 'gā ajemogyau mama'e tywera apou ajaupe. ²⁵ Nuerowiara'uweri 'gā Jarejuwarete 'ga je'eg a'jea. O'mea etee futat erowiaa. Amuoryp 'gā Janeruwarete 'ga remiapofera etee. Iapoarera 'ga jēmī imuorype'ema. 'Ga futat imuorywipyraretea agawewi. A'etea 'gā 'ga muorype'ema. A'eramū 'ga opoia nanuara 'gā nui.

²⁶ Wemiapofera etee 'gā imuorywamū Janeruwarete 'ga opoia 'gā nui. “Mama'e tywer are etee 'gā paruapoweramū. A'eramū je tepoia 'gā nui”, 'jau Janeruwarete 'ga ojeupe rakue.

A'eramū taetu mama'e tywera apoara 'gā wemifutar imū etee futat mama'e tywera apou. Kūjāmera 'gā omena ojee ekoa jēmī ifutare'ema. Kūjānamū etee futat 'gā wemiārūnamū ajuee. ²⁷ Kūima'e 'gā nanē opoia wemireko are oko awi nū. A'eramū 'gā kūima'eramū etee futat ajafutaa. Owy'aa kūima'eramū etee futat ajuee. A'eramū nanuara apoara 'gā ojemote'aa ojetee futat, akou tywet nipo 'gā otywer are wemifutar imū etee futat.

²⁸ Niporokwaawiweri 'gā Janeruwarete 'ga ree. A'eramū 'ga opoia 'gā nui. “Mama'e tywer are etee pēnea'aramū je pōiri pē nui”, 'jau 'ga 'gā nupe, mama'e tywera apoukaa 'gā nupe. ²⁹ Aipo 'gā nia'wryi futari. Akowarūe'em 'gā. Mama'e tywera etee 'gā iapou. Ojokaraemā 'gā ifutaa, ojomotesirūgatuu, iporerekoaywerete 'gā, oporojuka ma'e 'gā. Ajamue 'gā akou. O'meramū te 'gā 'jau. Morogyta mowuwuara 'gā. ³⁰ Ajuago'wau 'gā. Niporomotari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. Nojejukai 'gā ajuee. Ojomotywerukat 'gā. Nuenuwi 'gā ujara 'gā je'ega. Ojerowiaraiw etee 'gā ojee. ³¹ Ni'akwaawi 'gā mama'e are. Nuapoi 'gā mama'ea u'eawer imū. Najemuaēmi 'gā ajuee. Nipy'ata'wai 'gā ajuee. ³² Aipo 'gā Janeruwarete 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nakamēsī etee rūi futat 'gā oi peu. A'ea 'gā ikwaapa agawewi. A'etea 'gā nopōiri futari mama'e tywera apo awi. Ojero'waro'wau etee otywera apou. A'eramū 'gā ojerowiarairaipa etee futat otywer are. Amumera 'gā mama'e tywerete agawewi wapo. A'etea 'gā 'jau: “Eneremiapoa esage futat”, 'jau etee 'gā ajaupe, mama'e tywera aporamū.

Aipo 'gā nemiapoa mama'e tywera futat Janeruwarete 'ga upe.

2

Mama'e tywera apoara 'gã nereko tywet

¹ Gã nemiapofera mama'e tywera renuw ire pëẽ mũ 'jau: "A'jea futat 'gã nemiapofera mama'e tywera futat", 'jau nipo pëẽ pejejaupe. "Aipo apoa 'gã ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pëẽ pejejaupe. A'ere aipo 'e reewi mama'e apou 'ga 'jawerimũ etee futat nũ 'eramũ pëẽ nanë pejejekwau Jarejuwarete 'ga upe. ² "Mama'e tywera apoara 'gã Janeruwarete 'ga iapou. A'eramũ jane 'jau, "Mama'e tywera apoara 'gã ojereko tywerukat futat", 'jau jane. ³ Ma'eramũ sipo ajee pëẽ nanë mama'e tywera apou 'gã 'jawe etee nũ, "pëñemiapofera nia'wyrĩ 'ga upe", 'e re? Pëẽ sipo Janeruwarete 'ga nepë nereko tyweri mama'e tywera pëẽ iaporamũ? Mama'e tywera pëẽ iaporamũ 'ga pë nerekou tyweaete nanë 'gã 'jawe futat. ⁴ Pëẽ mũ nipo 'jau: "Jane ree 'ga jemuaëmi. Ipota'wa futat 'ga jane ree. Najane rereko tywera'nei 'ga", 'jau nipo pëẽ. Aipoa a'jea futat. A'ere pëẽ nepëneapyoi 'ga ree. Ajemuaëm futat 'ga pë nee pëtywer awi pë momoirukaawamũ pë nupe. Ma'eramũ 'ã 'ga nepë motesirũgatua'nei. "Otywer awi 'gã poir ire je 'gã nerekou tywere'em", 'jau 'ga ojeupe. ⁵ A'ere nipo 'ã nepepouri futari pejetywer awi. Pejejero'waro'wau etee futat 'ã 'ga je'ega renupe'ema. A'eramũ nipo pëẽ 'ga mamara'neukaa etee te pejejee. A'eramũ nipo 'ga pë nerekou tyweaete wowase ae majatykaawa 'ara rupi. Aipoa 'ara rupi 'ga mama'e tywera apoara 'gã nerekou tyweaete 'gã nemiapo tywer are etee futat. A'eramũ nipo 'ga, mama'e tywera pëẽ iapo re, pëẽ nanë pë nerekou tyweaete, pëñemiapofer are.

⁶ Akwaap 'ga janeremiapofera. A'eramũ 'ga jane mepyyau janeremiapofer are etee futat. ⁷ Jane mũ mama'e esage apou jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga je'ega jane enupa. "Tejeupe 'ga je'eg are jeporenuwiweramũ tekou. 'Ene 'ã je renupa ekou. A'eramũ ene eneresage futat jee' 'e are jeporenuwiweramũ", 'jau jane. 'Ga pyri jareoa jane ifutaa. 'Ga pyriwara 'gã jarepojeuwa jane ifutaa jarejemogyau. Nan jane iaporamũ 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimũ ete rũi futat. ⁸ A'ere ojee ea'are'ema 'gã nee Janeruwarete 'ga mara'neramũ. Morogyta a'jea renupare'ema 'gã nee, mama'e tywera apoara 'gã nee, ojee ojerowiaraip ma'e 'gã nee. Mĩmera 'gã nee 'ga amara'neramũ. A'eramũ 'ga 'gã nerekou tyweaete. ⁹ Mama'e tywera apoara 'gã juejue futat nipo 'ga erekou tyweaete. Judeu, judeue'em. Mĩmera 'gã nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. ¹⁰ Mama'e esage apoaramũ te nipo ajee 'ga 'i janee: "Pëẽ pënesage jee", 'jau nipo 'ga janee. Jane mopy'ata'wau ojepyriwara 'gã nowase. Aipo 'ga wapo mama'e esage apoara upe. Judeuramũ oree 'ga iapoi, judeue'emamũ pë nupe nanë 'gã iapou nũ. ¹¹ Janeruwarete 'ga ojejuka pãwë pãwë jane ree. A'eramũ 'ga mama'e tywera apoara 'gã juejue 'ga erekou tyweaete. Mama'e esage apoara 'gã juejue 'ga erekou esage.

¹² Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oreypy 'ga upe rakue, Moisesi 'ga upe rakue. A'eramũ judeuramũ ore 'ga remikwasiarera rerekou. A'ere judeue'emamũ pëẽ nepëtywi futari 'ga je'ega pyu. Janeruwarete 'ga nomonoi pë nupe rakue. A'etea Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete mama'e tywera aporamũ. A'eramũ nipo 'ga judeuramũ oree 'jau: "Nepeenuwi jeje'ega. A'eramũ je pë nerekou tyweaete", 'jau nipo 'ga oreypy 'gã nupe rakue. ¹³ NaMoisesi 'ga remikwasiarera

kwaapara 'gā tee rūi esage Janeruwarete 'ga upe. 'Ga je'eg imū mama'e apoara 'gā etee te esage 'ga upe.

¹⁴Judeue'emamū pēypy 'gā nitywi futari 'ga je'ega rerekwara ka'arana pyu rakue. Nomonoi 'ga 'gā nupe. A'ere 'gā 'ga remifutara kwaawi ojee. A'eramū 'gā amū mama'e apou 'ga remifutar imū. ¹⁵A'eramū 'gā nesakara 'gā nipo 'jau: “Nitywi futari 'gā Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana pyu. A'etea 'gā 'ga remifutara kwaapa ojee. Sā'ā 'gā mama'e apoa 'ga je'eg imū”, 'jau nipo 'gā nesakara 'gā. Akwaap futat 'gā mama'e esagea. Akwaap futat 'gā mama'e tywera. A'eramū 'gā mama'e tywera aporamū 'jau ojeupe: “Aipoa nia'wyrī”, 'jau ojeupe. Mama'e esage aporamū 'gā 'jau: “Aipoa esage”, 'jau 'gā ojeupe. ¹⁶A'eramū wowase ae majatykaawa 'ara rupi nipo Janeruwarete 'ga jane mojo'ogukaa Jejui Kristu 'ga upe. Janerekwawera 'ga ikwaapa, janerea'aawera nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū 'ga jane mojo'oka nipo wemiayuwamū, werowiare'ema 'gā nui. Nan je rekoī morogyta esage mome'waramū.

Ee judeu 'gā jemogypyykawet

¹⁷“Jane 'ā judeua”, 'jau pēē mū pejejemogyau. “Moisesi 'ga remikwasiarera 'ā jane erekou. A'eramū jane jarejesageramū jarejemogyau”, 'jau pēē pejejaupe numiamū. “Jane 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea”, 'jau pēē pejejerowiaraipe pejee. ¹⁸Jarejuwarete 'ga remifutara pekwaap numiamū. Moisesi 'ga remikwasiarer are pejejemu'jau mama'e esage kwaapawamū.

¹⁹Easīg ma'eramū ae nuatai futari ojetee. A'eramū Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gā eae'ema 'gā 'jawe futat. Mama'e a'jea kwaapare'ema 'gā easīg ma'e 'jawe. A'eramū pēē 'jau: “Ore ea ma'e 'jawewara aramueapyo 'gā 'ga ree”, 'jau pēē numiamū. ²⁰“I'akwaawe'ema 'gā ore aramu'e ee. Kunumī 'gā nanē ore imu'jau ee nū”, 'jau pēē numiamū. “Orokwaaw ore Moisesi 'ga remikwasiarera. Moisesi 'ga ore mueapyou mama'e are. Mama'e a'je are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramū ore 'gā mu'jau ee”, 'jau pēē numiamū. ²¹Ma'eramū sipo ajee pēē pejejemu'jau esage'em ee? Nepeenuwi futari 'ga je'ega. “Pemunarū awi”, 'jau agawewi pēē 'gā nupe. A'etea pēē aipo 'gā nupe 'e re pēē futat pemunarū. ²²“Peko awi pejejuemireko are”, 'jau pēē 'gā nupe. Ma'eramū sipo ajee aipo 'gā nupe 'e re pejekou pejejuemireko are? “Kūjāmeramū pejekowe'em pejejomen are”, 'jau pēē 'gā nupe. Ma'eramū sipo pejekou pejejomen are, aipo 'gā nupe 'e re? Nepēporomutari pēē maira'me a'agaw are. A'ere pejemunarūmū mama'e are maira'me a'agawa rog awi. Ymā te Moisesi 'ga jane mu'jau maira'me a'agaw are rakue. “Pemuoryp kasi maira'me a'agawa ne”, 'jau 'ga janee rakue. “Pemunarū awi mama'e are”, 'jau nanē 'ga rakue nū. A'eramū pēē pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe pejemunarūmū mama'e are maira'me a'agawa rog awi. ²³“Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe, inuga oree rakue”, 'jau pēē, pejejerowiaa ee. Ma'eramū sipo ajee pēē erowiare'ema? 'Ga je'ega renuwe'emamū pēē 'ga rerowiarukare'ema judeue'ema 'gā nupe. ²⁴Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiaa pē nee rakue. “Judeuramū pē nekoarūe'em are judeue'ema 'gā Janeruwarete 'ga akurap”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

²⁵Je nanē judeua, pē 'jawe. Ymā te Janeruwarete 'ga 'jau janepy 'gā nupe rakue: “Pēē 'ā jeremiayuwaretea. A'eramū pēē pejejemojewaka

'gā nupe pē kwaawukaawamū. A'eramū 'gā 'jau: 'Aipo 'gā Ku'jywa 'ga remiayuwaretea', 'jau nipo 'gā pē nupe, pejewaga resag ire', 'jau Janeruwarete 'ga janepy 'gā nupe rakue. A'ere pēē mū 'jau: "Ore 'ā judeua. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea. Sā'ā orejemojewaga", 'jau nipo pēē. A'ere jane 'ga je'ega renuparamū etee janejewaga resageramū 'ga upe. Pejejerowiaraiapa etee pejejewag are pejejemogyau. A'ere 'ga je'ega renupare'emamū pēē ojewagipyre'ema 'jawe etee pejemogy 'ga upe. Pejejewagamū futat numiamū. A'ere 'ga je'ega nepeenuwi. Judeue'ema 'gā 'jawe futat pejejemogyau. ²⁶ Judeue'ema 'gā nojemojewagi futari. A'ere amumera 'gā amū mama'e apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Aipo 'gā judeu 'jawe futat Jarejuwarete 'ga upe, imojewagipyrrera 'jawe. Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat. ²⁷ Jane 'ā judeuramū jareja'yra kūima'e mojewaka jarejemiapou. Jane 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerekou. A'etea 'ā pēē mū nepeenuwi futari 'ga je'ega. A'eramū 'ā judeue'ema 'gā jēmī ajemogyau esage Janeruwarete 'ga remifutar imū. Nitywi 'gā 'ga je'ega rerekwara. Nomojewagi 'gā wa'yra 'gā. A'etea 'gā mama'e apou 'ga remifutar imū. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: "Pēē 'ā judeuramū pejewak futatee. Pē nupe 'ā 'ga oje'ega rerekwara monou. A'etea nepeenuwi 'ga je'ega. Ore 'ā noretywi agawewi futat ipyu. A'etea ore mama'e apou 'ga remifutar imū etee", 'jau nipo 'gā pē nupe. ²⁸⁻²⁹ Janeruwarete 'ga oje'ega renupara 'gā mogyau wemiayuwamū. Naimojewagipyrrera 'gā etee rūi 'ga remiayuwa. Oje'ega renupara 'gā etee 'ga imogyau wemiayuwamū. 'Ga je'ega renupare'ema 'gā ojewak futateeramū akou. Na'ga remiayuwa rūi agawewi 'gā. 'Ga je'ega renupara 'gā Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā mogyau 'ga remiayuwareteramū. Aipo 'gā nupe Janeruwarete 'ga 'jau: "Ene 'ā eneresage jee", 'jau 'ga aipo 'gā nupe. Najane pyriwara 'gā nūi aipo 'i janee. Janeruwarete 'ga te e'iarū janee.

3

¹ A'eramū nipo pēē 'jau jee: "Judeu teea pa 'ā ore nū?" 'jau nipo pēē. "Orojewag ekoeteramū arajemogyau nū?" 'jau nipo pēē. ² Naani. Aipo pe'je awi, 'jau je pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā oje'ega mua judeuramū janepy 'gā nupe rakue. "Teje'ega je omono ikwasiarukaa pē nupe. A'eramū ki pēē jeje'ega renupa. Jeje'eg imū etee ki pēē mama'e apou. Pejejeapyo esageramū pēē je pejemu'eawer are", 'jau 'ga janepy 'gā nupe rakue. ³ A'ere 'ā 'gā amū nuerowiari 'ga je'ega rakue. "Gā werowiare'emamū ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga mama'e apowe'em u'eawer imū etee", 'jau nipo pēē. ⁴ Naani. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apoi. Ni'mea'uweri futari 'ga. Ae te 'ā najuejue etee futat i'me. A'ere Janeruwarete 'ga ni'mei futari. Mama'e a'jea etee futat 'ga imome'wau. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari 'ga ree rakue: "Eneje'egamū nipo eneje'ega renupara 'gā 'jau, a'jea futat 'ga je'ega, 'jau nipo 'gā ene rerowiare'ema 'gā nupe.

O'meramū te Ku'jywa 'ga 'i, 'gā amū 'e renupa nipo amumera 'gā 'jau: Naani. Ene te ene'me, 'jau nipo 'gā ene'me are ako ma'e 'gā nupe.

Ene ago'o ekoteeara 'gā nupe nanē nipo 'gā 'jau nū:

O'meramū te 'gā 'i. Ako esage Janeruwarete 'ga, 'jau nipo 'gā enee, ene ago'o ekoete renuw ire", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

⁵ A'eramū nipo pēē mū 'jau futatee: “Ko ajee ore narakoarūi”, 'jau nipo pēē. “Taruesak Jarejuwarete 'ga wesage resaukara 'jau”, 'jau futatee nipo pēē. “Jane rekoarūe'em are Janeruwarete 'ga wesage resaukaa 'gā nupe 'jau”, 'jau nipo pēē numiamū. Aipo a'je re amunipo 'ā Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoi jane rerekou tyweaete jane rekoarūe'em are. A'ere naani. Nanarūi. (Aipoa 'eramū pēnea'awarūe'ema futat. Nia'wyri aipoa pēnea'aawa. Nanarūi Ku'jywa 'ga rea'aramū ee.) ⁶ A'jeteetewi Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū 'ga a'jeteetewi futat jane mepyau janeremiapofer are etee futat.

⁷ A'eramū nipo pēē mū 'jau futatee: “Esage ore'mea. Ore'me re nipo 'gā 'jau: Na'gā 'jawe rūi Janeruwarete 'ga mama'e a'jea etee omome'u, 'jau nipo 'gā ore'me renuw ire”, 'jau nipo pēē. “Ma'eramū sipo ore'mea Janeruwarete 'ga 'me'ema resaukare'ema. 'Ga 'me'ema resaukar ire ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga je rereko tyweri je'me are”, 'jau nipo pēē. ⁸ Aipo are ea'at ma'eramū pēē mama'e tywer are ea'at ma'eramū nanē futat nū. “Janetywera nipo Ku'jywa 'ga resagea resaukaa 'gā nupe”, 'jau futatee pēē. A'ere aipoa pē'ea nia'wyri.

Aipo 'e are 'gā amū je je'ēwu'jaga: “Mama'e tywera siapo 'jau Jarejuwarete 'ga resage resaukaawamū 'jau, e'i Paulo 'ga janee”, 'jau futatee 'gā je je'ēwu'jaga. A'ere 'gā 'me ate. Na'ea'uweri je aipo 'jau. A'eramū nipo aipo 'gā 'meawer are anure Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete futat.

Najuejue etee futat janetyweramū

⁹ Maran te jane? Judeuramū futat nā'ā jane re'ā. Janeresage sipo jane judeue'ema 'gā nesage apyraapa sa'e nā'ā jane re'ā, 'jau nipo pēē? Naani. Najuejue etee futat janetyweramū Jarejuwarete 'ga upe judeuramū. Judeue'emamū pēē nanē oretywera 'jawe etee futat nū. ¹⁰ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'gā amū nupe inuga janetywer are rakue:

“Nitywi futari 'ga amū esage ma'eramū Jarejuwarete 'ga upe.

¹¹ Naeapyoi futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Niparueroariweri 'ga amū Jarejuwarete 'ga ree.

¹² Nokoi'i futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar imū tāmējē mama'e esage apoaramū.

Nokoi'i futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e esage are iporomutat ma'eramū.

¹³ Mama'e tywera etee 'gā imome'wau ajaupe.

O'me ekoeteramū etee futat.

Ajuago'wau ekoete tee futat 'gā ajemogyau.

¹⁴ Amara'ne ekoeteramū nanē nū.

Mama'e tesirūa etee futat imome'wau ajaupe.

¹⁵ Nokyjei 'gā ajuapisi ekoete awi.

¹⁶ Ojomotesirūgatu au'jeteramū.

¹⁷ Nipota'wai 'gā ajuee.

A'eramū 'gā ojomopy'ata'waukare'ema.

¹⁸ Nopojeuwi futari 'gā Jarejuwarete 'ga”,

'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

¹⁹ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue. Oje'ega rerekwara ka'arana 'ga imua oree, judeuramū oree. Ma'eramū 'ā ore: “Nikwaawi jane jarejekoarūe'ema”, naru'ea'uweri. Najuejue etee futat janetyweramū Ku'jywa 'ga upe. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē

nanē nū. A'eramū 'ga ae rerekou tyweaete aetywer are. ²⁰ Nuenupawi futari 'ga amū Moisesi 'ga remikwasiarera. A'eramū ojemuesage ma'ea nanē otywe'emamū nū. Moisesi 'ga je'ega renupaw ire amunipo 'ā jane janereraseramū. A'ere nitywi futari 'ga amū 'ga je'ega renup katu katurera. A'ere jane jaretywera kwaawi 'ga je'ega renuw ire.

Werowiaara 'gā 'ga ikatu'oka

²¹⁻²² 'Awamū futat Janeruwarete 'ga jane mu'akwaapa ojeupe jane muesage are. Ymā te Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari rakue. A'ere naaipoa rūi jane muesagei Janeruwarete 'ga upe. Jejuī Kristu 'ga ree jane jemogypygamū te 'ga jane muesagei ojeupe. Jareju'jaju'jawe etee futat jarejemogyau. Ore judeuramū, pēē judeue'emamū nanē 'ga imuesageu Jejuī 'ga ree jane jemogypygamū te. ²³ Najuejue etee futat 'ā janetyweramū Ku'jywa 'ga upe. Nitywi futari esage ma'e 'ga amū Ku'jywa 'ga upe. Esage ma'e 'gā etee ajemogyau Ku'jywa 'ga pyri. A'eramū jane najuejue etee futat jarejemogyau mukumuku 'ga wi. Najane mū upe etee rūi Ku'jywa 'ga 'i: “Ejeteē ejemuesage jee”, 'jawe'em. ²⁴ A'ere 'ga te jane muesagei Jejuī Kristu 'ga jane erowiarāmū. Niapoi agawewi futat jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane muesageu ojeupe Jejuī Kristu 'ga jane erowiarāmū. Jejuī 'ga amanūmū janetywera moiawamū rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū janetywera moia jane wi, jane mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui. Jane wi janetywera moia 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau janee. ²⁵ Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga mua ojeupe janetywera mepyawamū rakue. 'Ypeywar are amanūaw ipe 'ga janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue. Jejuī 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Jejuī 'ga upe aetywera mepyukaawer are Janeruwarete 'ga wesage resaukaa janee.

Ymā te Jejuī 'ga manūe'emauwe Ku'jywa 'ga wea'are'emamū aetywer are rakue. Wuagamū 'ga janepy 'gā tywera upe rakue. “Anure nipo Jejuī 'ga manūi 'gā tywera mepyau”, 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga wea'are'emamū 'gā tywer are. ²⁶ Jejuī Kristu 'ga aetywera mep-yarera. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū jane muesageu Jejuī 'ga jane erowiarāmū. Esagerete ma'ea Janeruwarete 'ga. A'eramū 'ga ojepyri aetywera io futare'ema. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua aetywera mepyawamū 'ga jukaukaa. A'eramū jane “a'jeteetewi 'ga mama'e apoi” 'e kwaapa jarejemogyau a'jea futat. Janetywer are Jejuī 'ga manūe'em ire amunipo 'ā 'ga ae muesagewe'em futat. A'ere Jejuī 'ga aetywera mepyi. A'eramū esagerete ma'e 'ga jane muesageu Jejuī 'ga ree jane jemogypygamū.

²⁷ 'Ga te 'ā jane muesage. A'eramū jane 'jawe'em: “Je te 'ā jeresage 'gā nesagea apyraapa”, 'jawe'em jane. NaMoisesi 'ga je'ega renuparamū rūi 'ga jane muesagei. Jejuī 'ga rerowiarāmū te 'ga jane muesagei. A'eramū jane jarejerowiaraipe'ema jarejesage are. 'Ga te 'ā jane muesage. ²⁸ NaMoisesi 'ga je'ege imū mama'e aporamū rūi 'ga jane muesagei. Nienupawi futari jane 'ga je'egeera. A'eramū 'ga, Jejuī 'ga jane erowiarāmū te, jane muesageu. ²⁹ Judeuramū etee sipo 'ga ore muesagei? Judeue'emamū sipo 'ga nepē muesagei? Naani. ³⁰ Majepei tee Janeruwarete 'ga. 'Ga etee futat janererekwat pāwē pāwēa. Jejuī 'ga jane erowiarāmū juejue 'ga jane muesageu ojeupe. Judeuramū ore, pēē judeue'emamū miamū 'ga jane muesageu Jejuī 'ga rerowiarāmū. ³¹ A'eramū miamū jane Moisesi 'ga 'eawera retyke'ema:

“Jėjui 'ga rerowiaaramū etee te Janeruwarete 'ga ae muesagei ojeupe. A'eramū jane Moisesi 'ga 'eawera renupe'ema”, 'jawe'em jane 'gā nupe. Naani. Jėjui 'ga rerowiar ire jane nanē Moisesi 'ga je'egera renupa jarejemogyau nū.

4

Abraão 'ga

¹ Pēnea'ar iki Abraão 'ga ree. 'Ga 'ā judeuramū oreypya. Maran ajee Janeruwarete 'ga 'ga muesagei rakue? ² Wemiapofer are ojemuesage re amunipo 'ā 'ga ojerowiaraipe ojee. “Je te 'ā ajemuesage tejete”, 'jau amunipo 'ā 'ga ojeupe. A'ere nanarūi. Naojete rūi 'ga jemuesagei. A'eramū 'ga ojerowiaraipe'ema ojee Jarejuwarete 'ga upe. ³ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Abraão 'ga ree rakue:

“Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: 'Abraão 'ga je rerowiat. A'eramū 'ga wesageramū jee’, 'jau 'ga Abraão 'ga upe”;

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

⁴ Sā'ā oporowyky jara 'ga. Ojeupe oporowyky ma'e 'gā 'ga imepyau 'gā porowyky are. Nomono tee rūi 'ga 'gā nupe epye'eme. Oporowyky te 'gā 'ga upe. A'eramū 'ga 'ā 'gā porowyky repy monou 'gā nupe. ⁵ A'ere nanarūi Janeruwarete 'ga. Naojeupe janeporowyky are rūi 'ga 'jau janee: “Aipo 'ga esage jee”, 'jau. Werowiarāmū te 'ga aipo 'jau janee. Mama'e tywera apoarera agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga 'jau: “Ko 'ga je rerowiat. 'Ga tywera je omoit 'ga wi. A'eramū 'ga 'awamū wesageramū jee”, 'jau 'ga werowiaaramū 'gā nupe. ⁶ “Natejeupe pēporowyky are rūi je 'i: Pēnesage pejejemogyau jee, 'jau je pē nupe. Tejerowiar are tee je aipo 'jau pē nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Ymā te Davi 'ga nanē ka'arana kwasiari iku'i ma'e are rakue:

“Maranuara sipo aku'iramū akou?

⁷ Ojewi Janeruwarete 'ga otywera moiripyrrera 'gā etee aku'iramū ajemogyau.

Otywer awi ipireipyrrera 'gā etee aku'iramū ajemogyau.

⁸ Aipo 'gā tywer are Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamū futat.

A'eramū aipo 'gā aku'iramū ajemogyau”;

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue.

⁹ Judeuramū ore upe etee te Davi 'ga aipo 'ga 'i? Naani. Judeue'emamū pē nupe nanē 'ga aipo 'jau nū. Werowiarāmū Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: “Je rerowiar ape ekou. A'eramū ene 'awamū ejesageramū jee. Mama'e tywera apoare'ema 'jawe futat ene ekou jee”, 'jau 'ga 'ga upe rakue.

¹⁰ Judeuramū 'ā ore orojemowewaka. A'ere ojemowewagukare'emawe Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiar rakue. A'eramū 'ga jewage'emauwe futat Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: “Abraão 'ga je rerowiat. A'eramū 'ga wesageramū jee”, 'jau 'ga 'ga upe rakue.

¹¹ Werowiar ire tee Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: “Ejemowewagukat 'ga amū upe. Eja'yra 'ga, ejemiyuwa 'gā nanē emojewagukat nū”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'ere Abraão 'ga 'ga rerowiar ra'ne. Werowiar ire tee Ku'jywa 'ga 'i 'ga upe: “Ejemowewagukat 'ga amū upe”, 'jau. A'eramū 'ga jewaga Ku'jywa 'ga rerowiar resaukaa janee. A'eramū Janeruwarete 'ga rerowiaaramū jane jueje 'jau: “Abraão 'ga janeruwa 'jawewara. 'Ga 'ā Jarejuwarete 'ga werowiat rakue. A'eramū

'ga janeruwa 'jawewara janee", 'jau jane jarejaupe Abraão 'ga ree. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē 'jau. Pejewage'ema agawewi. A'etea 'ga, "eneresage jee", 'jau pē nupe werowiarāmū. A'eramū pēē nanē 'jau: "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara janee", 'jau pēē nanē nū. Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū juejue aipo 'jau Abraão 'ga upe. ¹² Abraão 'ga imojewag ypyprera 'ga. A'eramū 'ga akou judeuramū oreruwa 'jawewara. A'ere 'ga omojewage'emauwe Jarejuwarete 'ga rerowiari. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire te 'ga janeruwa 'jawe 'ga rekoi janee. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā nupe 'ga na'gā nuwa 'jawe rūi 'ga rekoi 'gā nupe.

U'eawer imū 'ga mama'e apoi

¹³ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tamono 'gā ywya enee 'jau. A'eramū ywya ene ma'ea futat. Enejuapyrama 'gā ma'ea nanē nū", 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue. A'eramū Abraão 'ga 'ga rerowiaa. Werowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau: "Esage 'gā jee", 'jau 'ga 'gā nupe. Ma'eramū 'ā 'ga ywy monoi 'gā nupe 'gā nupawamū rakue. NaMoisesi 'ga je'ega renuw are rūi Janeruwarete 'ga ywy monoi 'gā nupe rakue. Werowiarāmū te 'ga imonoi 'gā nupe rakue. ¹⁴ "Tejerowiaara 'gā nupe etee je mama'e monoi", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'eramū 'ga mama'e monowe'em Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā nupe werowiare'emamū. "Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e mono re maran sipo jane Jarejuwarete 'ga rerowiari? A'jea sipo 'ga 'eawera?" 'jau 'gā. A'ere naani. Nanarūi futat. ¹⁵ Janeruwarete 'ga futat oje'ega okwasiarukat Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga remikwasiarera renupare'ema 'gā nerekou tyweaete. "Jeje'eg are nepēporenuwiweri. A'eramū je temara'neramū pē nee", 'jau 'ga 'gā nupe. Aipoa 'ga je'ega tywe'em ire amusipo 'ā ma'ja are pejeporenuwiwere'emamū.

¹⁶ A'ere Janeruwarete 'ga 'i: "Tejerowiarāmū je mama'e esage monoi 'gā nupe", 'jau 'ga. NaMoisesi 'ga je'egera renupara 'gā nupe etee rūi 'ga aipo 'jau. Werowiaara 'gā nupe juejue 'ga aipo 'jau. Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramū 'ga akou Janeruwarete 'ga rerowiaaramū janeruwa 'jawewaramū. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga ra'yra 'jawewaramū jane upe najuejue etee: "Mama'e esagea tomono 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue, Abraão 'ga upe 'eawera kwasiarukaa 'ga amū upe rakue. "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara, tamu'eukat judeue'ema 'gā amū, tejerowiaara 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "A'eramū nipo enejuapyrama 'jawewara 'gā kwaiwete futat", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'jea futat aipoa Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe 'eawera. Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat a'jea futat. "Janeruwarete 'ga je rerekou. Amanū ma'ea 'ga imoferapa. Mama'e tywe'emamū Janeruwarete 'ga mama'e apou oje'eg imū etee. A'eramū nipo 'ga mama'e mua jee u'eawer imū etee futat. Jera'yre'ema agawewi. A'etea nipo 'ga jejuapyrama 'gā amut jee", 'jau Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga upe 'ga rerowiaa.

¹⁸⁻²¹ A'eramū Janeruwarete 'ga ojerowiaa Abraão 'ga ree werowiarāmū. "Kwaiwete enejuapyrama", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. Wa'yre'emauwe agawewi Abraão 'ga 'ga je'ega rerowiaa. Sēg anu kwara mu'aa ja'wyja'wywe Abraão 'ga 'jau: "Jesawa'e je tekou. Jeremireko ēē nanē nū owāiwiñamū nū. A'etea

nitywi'i futari jera'yra mū", 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega nomoka'jami futari, "Kwaiwete nipo enejuapyrama" 'eawera moka'jame'ema futat. Nopoiri futari 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiar awi. "Maran sipo Janeruwarete 'ga orera'yra muri ore", 'jawe'em 'ga. Werowiarāmū Janeruwarete 'ga ojerowiarukaa etee te Abraão 'ga upe, 'ga mamuakaa. A'eramū Abraão 'ga 'ga muorypa. "Janeruwarete 'ga pājērete. A'eramū 'ga mama'e apou u'eawer imū", 'jau Abraão 'ga, 'ga rerowiaa. Werowiarāmū wejue Janeruwarete 'ga kunumī mū mua 'ga upe, u'eawer imū etee futat. ²² Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: "Esage 'ga jee", 'jau Abraão 'ga upe. ²³ A'ere naAbraão 'ga upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i: "Esage 'ga jee", 'jau. ²⁴ Werowiaaramū jane nanē 'ga aipo 'jau nū: "Esage 'ga jee", 'jau nū. Jeju Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga manūnamū Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nū. A'eramū 'ga jane werowiaaramū, "Esage 'ga jee", 'jau jane. ²⁵ Janetywer are Janeruwarete 'ga Jeju 'ga mua ywy pe ijukaukaa. 'Ga manūawera futat 'ā janetywera mepyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga moferapa jane muesageawamū ojeupe. Jeju 'ga amanūmū janetywera mepyawamū. Janetywera mepy re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū 'e rerowiarāmū 'ga 'i jane: "Esage 'ga jee", 'jau. Werowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau judeuramū ore: "Pēnesage jee", 'jau. Judeue'emamū pē nupe nanē 'ga aipo 'jau werowiar ire.

5

Werowiarāmū 'ga jane mogyi wemiayuwamū

¹ Jeju Kristu 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga 'jau jane: "Ene eneresage jee", 'jau 'ga jane. Jeju Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga futat 'Uwarete 'ga mota'wau jane, janetywera mepyau 'ga upe. A'eramū 'ga Jeju 'ga jane erowiarāmū, 'jau jane: "Ene eneresage jee", 'jau 'ga jane. ² Werowiarāmū Jeju 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe: "Agamū je rerowiaara 'ga", 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga a'e are janetywera moia jane wi, ojee jane mujaawamū. A'e are jane jareku'iramū jarejemogyau. "Anure taetu nipo 'ga jane mogyau oje'jawe futat. A'eramū jane jarejemogyau jareku'iramū 'ga ree", 'jau 'ga ree jarejemogypyka. ³ Mama'eaya jarejeupe ijesaukaramū miamū jane jareku'iramū etee futat jarejemogyau. Jarejeupe mama'eay jesaukaramū jane jareapyterātānamū jarejemogyau jupe. Mama'eaya jane mojemogypygykaa a'jea futat Jarejuwarete 'ga ree. ⁴ Mama'eay upe janeapyterātāa esage Janeruwarete 'ga upe. "Eneresage jee", 'jau nipo 'ga jane mama'eay upe janeapyterātānamū. Aipo 'ga 'e kwaaw ire jane 'ga 'jawe futat jarejemogy rapesaka jarejemogyau. ⁵ Janeruwarete 'ga oporomutaramū jane ree. U'agesagea 'ga imua jane. 'Ga 'Agesagea jane mueapyou jane ree 'ga poromutar are. A'eramū jane jareku'iramū jarejemogyau 'ga 'jawe jarejemogy rapesaka.

⁶ Jane tee jaretywera nimoira'uweri jarejewi. Ma'eramū 'ā 'Uwarete 'ga remifutarera 'ara rupi Jeju Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue. ⁷ A'ere na'ga 'jawe rūi jane mū reki. Nimanūa'uweri jane jarejaupe. Mama'e esage apoara 'gā nupe miamū jaremanūwere'emamū. Ojee ipota'wa ma'e 'ga upe amunipo 'ā 'ga amū manūi. A'ere jane nimanūa'uweri futari jarejaupe jarejee iporomutare'ema 'gā nupe 'jau. ⁸ A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramū

jane ree nanimenime. Ojee janeporomutare'emamū miamū 'ga poromutamū jane ree. A'eramū 'ga Jejui Kristu 'ga mua wyy pe amanū ma'eramū janee, jaretywera jane erajemogyramū. ⁹ Jejui Kristu 'ga manū are Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Pēnesage jee”, 'jau 'ga janee. Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū te 'ga aipo 'jau janee. Jejui 'ga janetywera mepyaupap 'ga upe janee. A'eramū taetu Janeruwarete 'ga jane rerekou tyweru 'jape'ema janetywer are. ¹⁰ Jarejewi 'ga jaretywera moire'emamū jane jarejemogyau jareporomutare'emamū 'ga ree. A'ere 'ga wa'yra 'ga manū are janetywera moiri jane wi. A'eramū jane 'awamū Jarejuwarete 'ga jekoty'aawamū jarejemogyau. Ota'waramū 'ga janee. A'eramū 'ga 'awamū jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Wa'yra 'ga manū re 'ga 'ga moferapa nū. A'eramū nipo Jejui 'ga jane katu'oka oje'jawe. Jane manū re 'ga jane moferapa nū jane rerawau jane mogyau ojepyri. ¹¹ A'ere naaipoa tee rūi. Jane upe Janeruwarete 'ga remiapoā jane maku'iu jane mogyau. “Jejui Kristu 'ga Janejararetea. Jejui Kristu 'ga 'ga amut 'ga jukaukaa ojee ae mojekoty'aawamū” 'e are te jane ku'iramū 'ga ree.

Janetywera mepyawamū 'ga manūawet

¹² Janepy ppy 'ga, Atāu 'ga ra'ne mama'e tywera apo ppyruga rakue. A'eramū 'ga 'agamū ae motywerukaa. Amanūmū 'ga 'ā rakue. A'eramū jane 'ga 'jawe futat mama'e tywera apou. A'eramū jane najuejue etee jaremanūmū jarejamiapofer are. ¹³ Ūmā te Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari ka'aran are rakue. A'ere Moisesi 'ga ka'arana kwasiare'emaue wyy pewara 'gā mama'e tywera apo ajemogyau rakue. A'ere 'gā naeapyoī mama'e tywer are. Nokwaawi 'gā wemi-apofera mama'e tywera Jarejuwarete 'ga upe. A'ere Janeruwarete 'ga, Moisesi 'ga upe oje'ega kwasiarukare'emaue, janepy 'gā tywera kwasiare'ema oka'aran are rakue. ¹⁴ A'etea janepy 'gā amanūmū. Atāu 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema. “Pe'u kasi ne” 'jawa y'waa 'ga i'wau. A'eramū 'ga amanūmū. Atāu 'ga py'rauwarā 'ga nanarūi agawewi. Na'ui agawewi futat 'gā aipo y'waa. A'etea 'gā mama'e tywera wapo. Moisesi 'ga renunewewara 'gā juejue mama'e tywera apo amanūmū otywer are.

Sā'ā Atāu 'ga juapyrera 'gā mama'e tywera apoā Atāu 'ga 'jawe etee futat rakue nū. Nan tee futat Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū jane, 'ga 'jawe etee futat mama'e tywera apowe'em.

¹⁵ A'ere naAtāu 'ga 'jawe rūi Jejui Kristu 'ga. Atāu 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega nuenuwi rakue. Ajuapyrera 'gā kwau 'agamū mama'e tywera apo upe rakue. Ku'jywa 'ga je'ega renupe'emawer ipe etee futat ajee 'ga 'ā ae momawukari aetywer are. A'ere Janeruwarete 'ga poromutamū jane ree nanimenime. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Niapoī agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. Mama'e tywera etee agawewi jane siapo. A'etea 'ga mama'e esage apou janee. Sā'ā ae mama'e monoa ajaupe. Nan 'ga wa'yra 'ga mua janee rakue. Jejui Kristu 'ga 'ga imua ijukaukaa 'au wyy pe janetywera moiawamū futat rakue. Poromū futat Janeruwarete 'ga poroywera 'jawewara janee. A'eramū ojee jane jemogypygamū Jejui 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Atāu 'ga 'ā ae kwau ae manū upe rakue. A'ere Jejui 'ga ae mogyaramū 'ga rekoī janee. ¹⁶ Atāu 'ga oje'ega mojerowiare'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: “Awamū eremanū etywer are

ki 'ei", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramū 'ā 'agamū jarejemote'arukaa jaretywera upe. Najuejue etee 'ā jane 'agamū mama'e tywera apou. A'ere Jejui 'ga manūi jane katu'okawamū janetywera moiawamū jane wi. Majepei'i etee agawewi 'ga. A'etea 'ga jane katu'oka kwaiwete. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Jera'yra 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramū pēē 'awamū pejejesageramū jee", 'jau 'ga janee. Niapoi jane mama'ea jarejemuesageawamū. 'Ga te 'ā jane muesage ojeupe, wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ¹⁷ Majepei tee agawewi Atāu 'ga tywera. A'etea 'ga jane mote'arukaa najuejue etee ipyu. 'Ga ra'ne 'ā amanūmū. A'eramū 'ā jane 'agamū jaremanūmū 'ga 'jawe etee futat. Jejui Kristu 'ga nanē majepei tee nū. A'etea 'ga werowiarāmū jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi, jane mogyau 'wyriaramū ojepyri. Werowiarāmū Jejui 'ga jane muesageu. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane muesageu werowiarāmū.

¹⁸ Atāu 'ga tywer are 'ā Janeruwarete 'ga 'jau ywy pewaramū janee: "Pētywerete jee", 'jau 'ga janee. Jejui 'ga etee nuapoi mama'e tywera. Mama'e esagea etee 'ga iapou. Wenup katu katu 'ga 'Uwarete 'ga je'ega. Amanūaw ipe miamū 'ga 'Uwarete 'ga je'ega renupa akou rakue. 'Ga manū are Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, ojepyri jane mogyawamū nakwaparimū warāu rūi futat. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga je'ega Atāu 'ga enupe'ema rakue. A'eramū jane 'agamū najuejue etee jaretyweramū Jarejuwarete 'ga upe Atāu 'ga ree. Jejui Kristu 'ga 'Uwarete 'ga je'ega renupa katu katu. A'e are jane jarejesageramū Jarejuwarete 'ga upe, Jejui 'ga jane erowiarāmū.

²⁰ Ywy pewaramū jane najuejue etee mama'e tywera apou. A'eramū Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Moisesi 'ga 'eawera kwaaw ire jane jaretywera kwaapa.

"Kuu. Janeruwarete 'ga upe jeremiapofera mama'e tywera futat", 'jau 'gā amū, otywera kwaaw ire. A'ere 'gā otywera kwaawi agawewi. A'etea 'gā mama'e tywera wapo ojero'waro'wau etee futat ikwaapare'ema 'jawe. A'ere Janeruwarete 'ga jane futara mama'e tywera apyraawi etee futat. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ²¹ Mama'e tywera apoa ae kwau ae manū upe. A'ere Jejui 'ga werowiaaramū jane pojekai jane manū awi, jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga mua ijukaukaa janetywera moiawamū, ojeupe jane muesageawamū. Poromū Jejui Kristu 'ga Janekararetea.

6

'Ga rerowiaaramū jane pōiri jaretywer awi

¹ Janeruwarete 'ga jane futara mama'e tywera apyraapa. Ma'eramū sipo ajee "Mama'e tywera siapo 'jau", pe'je pejejaupe? "Mama'e tywera jane iapo re nipo Janeruwarete 'ga jemuaēmi jane ree, mama'e esage apou janee kwaiwete", 'jau nipo pēē pejejaupe? ² Naani. Aipo pe'je awi. Jejui 'ga rerowiaaramū jane pōiri futari jaretywer awi. Sā'ā ae amanū ma'eferamū mama'e tywera apou'jawe'ema. Nan tee futat ae Jejui 'ga rerowiaaramū mama'e tywera naruapou'jawi. Ma'eramū sipo ajee pēē amanū ma'e 'jawe pejejemogy re mama'e tywera peapou'jap nū? ³⁻⁵ Ypeywar are u'amaw ipe futat 'ga 'ā amanūmū jane wi janetywera moiawamū rakue. A'eramū jane 'ga rerowiarāmū jarepoia futat mama'e

tywera apo awi jarejemujaa Jejuī 'ga ree. Amanū ma'e 'jawe jane mama'e tywera apowe'em.

Jejuī 'ga ree jarejemujar ire jane jarejepymĩãukaa 'y pe, 'ga ree jarejemujara resaukaa 'gã nupe. 'Ga manū 'jawe jane pymĩã. 'Ga ferapawera 'jawe etee futat jane jarewua 'y awi nū. Jarejepymĩnamū jane 'jau: “Jejuī 'ga je arowiat. 'Awamū je rekoī 'ga 'jawe mama'e tywera taapo eme 'jau”, 'jau jane jarejepymĩãu. Jejuī 'ga manū re 'ã 'gã 'ga monou inuga ita kwara pype. “Amanū futat ra'e”, 'jau 'gã 'ga upe, 'ga monou inuga. A'ere Janeruwarete 'ga opãjẽ mū 'ga moferawi 'ga muẽma ita kwar awi nū. A'eramū jane 'y pe jarejepymĩ re 'jau: “Awamū je poiri futari mama'e tywera apo awi”, 'jau jane. 'Ga ferawa 'jawerimū 'y awi jareẽm ire jarejemogyau ipyau 'jawe Jarejuwarete 'ga pãjẽ mū. A'eramū jane 'ga pãjẽ mū mama'e esage etee iapou.

⁶ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gã jara mama'eukwaawa 'wyrriara futat. Mama'e tywera apo momoirukare'ema wemiayuwa 'gã nui. A'ere Jejuī 'ga manūi mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ mateepapa rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū jane mū'jãu mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa 'gã nui. Werowiarāmū Jejuī 'ga jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane 'ga je'ega etee erowiaa. Jare'wyrriar ymanera je'ega renuwu'jape'ema. Mama'e tywera apo awi jarejeateeramū Jejuī 'ga pãjẽ mū. ⁷ Nuapoi futari ae mama'e tywera amanū re. A'eramū jane amanū ma'e 'jawe futat mama'e tywer are jareparuapowere'emamū. ⁸ Jejuī Kristu 'ga manū are jane poiri tãmẽjẽ mama'e tywera apo awi. A'eramū jane 'ga feraw ire jarejemogyau 'ga 'jawe futat namutamutat. ⁹ “Jejuī Kristu 'ga amanū rakue. 'Ga manū re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū. 'Awamū 'ga namanūu'jawi” 'ea jane ikwaapa. Oferaw ire 'ga amanūu'jape'ema futat. ¹⁰ Janetywer are Jejuī 'ga amanūmū janetywera moiawamū jane wi. Namanūu'jau'jawi 'ga. Majepei tee futat 'ga manūi. 'Ga manū re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū. Ma'eramū 'ã 'ga rekoī mama'e apou 'Uwarete 'ga remifutar imū etee. 'Uwarete 'ga ree 'ga jemujari. ¹¹ A'eramū jane aipo are jarejea'aramū, jane 'jau: “Jejuī Kristu 'ga amanū jetywer are”, 'jau jane jarejea'aramū ee. A'eramū jane 'awamū jarepoia mama'e tywera apo awi. Jejuī 'ga 'jawe mama'ea siapo Jarejuwarete 'ga remifutar imū 'jau. Jejuī 'ga ree jarejemujaa. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga 'jawe futat.

¹² Jejuī Kristu 'ga rerowiare'emawe pẽtywera pẽ nerekou. A'ere Jejuī 'ga werowiarāmū pẽtywera moia pẽ nui. A'eramū ki 'awamū pẽ pejetywera upe pejejerekoukare'ema. Pemỹi kasi pejejea mama'e tywera apo are ne. Mama'e tywera apo are pejejea mỹi re nipo pẽẽ mama'e tywera apou, pejejea'awer imū etee futat. ¹³ Pejemifutar imū kasi mama'ea peapo ne. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ki mama'e esagea peapo. Pẽtywera mepy re Jejuī 'ga pẽ muri 'Uwarete 'ga remiayuwamū. A'eramū ki pẽ pejekatu'oka 'ga upe, pejeporowykyau 'ga upe. “Eneremiayuwamū 'ã je rekoī”, 'jau ki pẽẽ 'ga upe. ¹⁴ NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rūi pẽnesage Jarejuwarete 'ga upe. Jejuī 'ga pẽẽ erowiarāmū te Janeruwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui. Aipoa 'ga iapo re pẽẽ pejejesageramū 'ga upe. A'eramū ki pẽẽ mama'e tywera apowe'em.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹⁵ NaMoisesi 'ga je'eger imū rūi jane mama'e apou 'awamū. Janeruwarete 'ga te 'ã mama'e esagea wapo janee, jane wi janetywera

moiramū. A'eramū Janeruwarete 'ga wesageramū janee, jane rerekou. A'eramū pēē mama'e tywera apou'jape'ema. ¹⁶ Mama'eukwaawa 'wyriara je'ega renupara 'gā mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwā futat. O'wyriara reewe futat emiayuwā 'gā awau wapyaw ipe. A'ere Jejuī 'ga, 'Uwarete 'ga je'ega pēē enuw ire pē mojekoty'ari 'Uwarete 'ga ree, pē mogyau 'Uwarete 'ga remiayuwamū futat. A'eramū 'ga 'jau pē nupe: "Pēē 'ā pēnesage jee", 'jau 'ga. ¹⁷ Ymā te pēē mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwamū pejemogy rakue. A'ere 'ā 'awamū pēē Jarejuwarete 'ga ree pejemu'eawera peenup katu katu pejejemogyau. A'eramū pēē 'jau: "Mama'e esagea siapo Jarejuwarete 'ga je'eg imū", 'jau pēē pejejemogyau. A'eramū je Ku'jywa 'ga muorypa pē nee. "Ene 'ā eneresage futat. Ene 'ā mama'e esage apo futarukaa 'gā nupe", 'jau je 'ga upe 'ga muorypa pē nee. ¹⁸ Janeruwarete 'ga mama'e tywera apo awi pē momoirukaa. Nepeapoi au'jeteramū mama'e tywera. 'Awamū 'ā pēē mama'e esage apoaramū Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga remiayuwā futat pēē. ¹⁹ A'ere nepekwaawi katu katui we. A'eramū je imome'wau katu pē nupe. Ymā te 'ā pēē pejeje mŷina mama'e tywera apo are etee rakue. A'eramū 'ā pēē mama'e tywera apou pejejemogyau rakue. A'eramū pēē au'je mama'e tywera apo re. 'Awamū pēnea'at mama'e esage apo are etee. Jarejuwarete 'ga remiayuwā pēē 'awamū. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga upe.

²⁰ Mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwamū pejejemogyau pēē Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'ea nepeapoi rakue. ²¹ Mama'e tywera etee pēē iapou rakue. A'ere ki 'awamū pejejenosī pejejemiapofer are. Ma'ja sipo mama'e tywera apo repya? Mama'e esagea sipo mama'e tywera apo repya? Naani. Mama'e tywera apoara 'gā Janeruwarete 'ga omono mukuu ojewi. Aipoa 'gā nemiapofera repya. ²² A'ere 'awamū pēē Jarejuwarete 'ga remiayuwā. Pē nui 'ga pētywera moiri, pē muesageu ojeupe. Aipoa esage futat pē nupe. Anure nipo 'ga pē nerawau ojepyri, pē mogyau nakwaparimū warāu rūi futat. ²³ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga imonou muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga 'gā monou. Aipoa 'gā nemiapoferarūe'ema repya. A'ere Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū janee Janeruwarete 'ga mama'e esage apou. Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga ree jarejemujar ire Janeruwarete 'ga ojoporoywera 'jawe imua janee. Wa'yra 'ga jane erowiarāmū 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat nipo.

7

Amanū re ae mama'ea nuapou'jawi

¹ Kunumīmet. Pēē jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe 'jau. A'eramū pēē pejejeapyoramū pejejeupe jeremimome'u are. Jarekouwe jane mama'e apoi jarejemiapofer imū. Jaremanū re jane niapou'jawi jarejemiapofera nū. ² Sā'ā kūjāa. Omenar ire kūjāa omena nuetyga'uweri. Omena manū re tāmējē nipo ēē kūima'e 'ga amū rerekou. Omena manū re ēē akou ojeteevara 'jawe nū. A'eramū ēē omenararūmū. ³ A'ere omena manūe'emauwe kūima'e mū rerekoa nia'wyri ēē upe. Mama'e tywera ēē wapo. Kūjāmene'ema 'jawe ēē rekoī. Omena manū re amū rerekoa te esage futat. ⁴ Nan tee pēē. Ymā te pēē mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat

rakue. A'ere Jejui Kristu 'ga manūnamū 'ga ojee ojemujat ma'eramū jane mū'jāu Moisesi 'ga remikwasiarap imū mama'e apoara 'gā nui. Ymāwarera mama'e awi jane jarepoiapap. 'Awamū jane mama'e apou Jejui 'ga remifutar imū, oferap ma'e 'ga remifutar imū. A'eramū jane mama'e esage etee iapou Jarejuwarete 'ga upe. Sā'ā kūjā omenaru'jaw ire ēē omen yau je'ega etee enuwa. Omenera je'ega ēē enuwu'jape'ema. Nan tee futat pēē peje'wyriar ymanera je'ega nepeenuwu'jawi. Ymā te pēē mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwā rakue. A'ere Jejui 'ga werowiarāmū pē mū'ēi mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi pē mogyau wemiayuwāmū futat. A'eramū pēē 'awamū peje'wyriar yau je'ega etee enupa nū.

⁵ Ymā jane mama'e apou jarejemifutar imū etee futat rakue. A'eramū 'ā Moisesi 'ga 'jau agawewi janee rakue: “Mama'e tywera kasi peapo ne”, 'jau agawewi 'ga janee rakue. A'ere jane aipo 'ga 'eawera kwaaw ire miamū jane jero'wuro'wui etee mama'e tywera apou. Mama'e tywera apo awi jarejeatee'em ire nipo jane oi mukuu Jarejuwarete 'ga wi jaremanū re. ⁶ A'ere 'awamū nanarūi. Janeruwarete 'ga jane mueateeukat mama'e ymanera apo awi. Jejui 'ga rerowiarāmū jane jemu'jagi amanū ma'e 'jawewaramū mama'e ymanera apo awi. Ymā te aipo janeremiapofera jane rerekoi rakue. Jarejemifutar imū etee jane mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'ere Jejui 'ga 'awamū ojee jane jemujar ire 'ga jane rerekoi. 'Uwarete 'ga 'Agesagea 'ga imua janee. A'eramū jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat jarejemogyau.

⁷ Ma'ja sa'e sipo ajee jane aipo are? Nia'wyri tāmējē Moisesi 'ga je'egeera, sa'e sipo jane? Naani. 'Ga remikwasiarera ka'arana mogyta re te jane Jarejuwarete 'ga remifutara kwaawi. “Pejokaraemā are pejejea m'ŷina nia'wyri Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. “Tekotee 'ga karaemā futara ia'wyre'ema Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū je Moisesi 'ga je'egeera kwaaw ire te je tetywera kwaapa. 'Ga je'egeera kwaawe'em ire amunipo 'ā je nanē “ojokaraemā are wea m'ŷinara 'gā ia'wyre'ema Jarejuwarete 'ga upe” 'e kwaape'ema futat tekou. ⁸ A'ere je Moisesi 'ga remikwasiarar are te je jemu'ei ai'i numiamū. “Moisesi 'ga remikwasiarera renuwa nipo je muesage Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau je tejeupe numiamū. A'ere je naenupawa'uweri 'ga je'egeera. Tejeatee'emamū futat je 'gā karaemā futar awi. Moisesi 'ga je'egeera kwaaw ire miamū futat je 'gā karaemā futaararete futat je rekoi ikue. Moisesi 'ga je'ega kwaape'ema je tetywera kwaape'ema. A'ere je 'ga remikwasiarera mogyta re tetywera kwaawi. ⁹ A'e pe je 'ga remikwasiarera mogytae'emawe “Je ako esage je”, 'jau futatee je jepi. A'ere je 'ga je'egeera kwaaw ire je tetywera kwaawi. “Nakoa'wyri nipo je jepi”, 'jau je tejeupe. ¹⁰ Tetywera kwaaw ire je 'jau tejeupe: “Jarejuwarete 'ga je'ega Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū je Moisesi 'ga remikwasiarar imū mama'e apowe'em ire je Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema. Oje'ega renupare'emamū nā'ā Janeruwarete 'ga ae monou muku ojewi ae manū re re'ā. 'Awamū nanē 'ga ojejukawe'em je ree nū”, 'jau je tejeupe tetywer are tejeapyoramū te'ŷina. “Oje'ega renupara 'gā etee nā'ā 'ga omogy ojepyri nakwaparimū rūi futat re'ā”, 'jau je tejeupe te'ŷina. A'ere je naenupawa'uweri 'ga je'ega. ¹¹ A'ere jeku'iteeramū tee tekou tetywer are rakue. “Aenupap katu katu sipo je 'ga je'ega pa”, 'jau je tejeupe numiamū. A'ere naani rakue. “Moisesi 'ga

remikwasiarera renuw ire nipo je oi Jarejuwarete 'ga pyri re'ā", 'jau je tejeupe. A'ere jeku'iteeramū ee rakue. Naenuwi futari je 'ga je'ega rakue. A'eramū je 'jau tejeupe: "Najea'wyri futari pa je tekou Jarejuwarete 'ga upe ra'e. A'eramū nipo je mukuu futat tewau 'ga wi", 'jau je te'ŷina.

¹² Esage futat Moisesi 'ga remikwasiarera. Jarejuwarete 'ga je'ega wejue 'ga okwasiat ka'aran are inuga rakue. A'eramū wesageramū futat 'ga remikwasiarera ae upe. ¹³ 'Ga remikwasiarera resagea sipo je mogo muku Jarejuwarete 'ga wi? Naani. Jetywera tee je mogoukat muku Jarejuwarete 'ga wi. "Mama'e tywera kasi peapo ne", 'jau 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Aipoa 'ga 'eawera esage futat. A'ere jetywera je rerekoi. A'eramū je mama'e tywera apou ra'e jepi. Esage futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'ere jetywera te nuenuwukari 'ga je'ega jee ra'e jepi. A'ere je 'awamū jereapyoramū mama'e tywera apoawer are. A'eramū je 'ga je'ega renupe'ema ra'e jepi. A'ere najeremiapofera etee rūi ia'wyre'ema. Jeretea we futat wa'wyre'emamū. 'Ga je'ega kwaaw ire te jane jaretywera kwaap katui.

'Ga pājē mū ae mama'e tywera nuapoi

¹⁴ Moisesi 'ga remikwasiarera Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat rakue. A'ere je namaira rūi. Kūima'e teea te je. A'eramū jetywera je rerekou. Tejemifutar imū etee mama'e apou. ¹⁵ Najereapyoi je tejemiapoarūe'em are. "Mama'e esagea etee taapo 'jau", 'jau je numiamū. A'e reewi je mama'e tywera etee iapoi nū. Mama'e tywera apo are teparuapowere'emamū agawewi. A'etea je mama'e tywera apou etee nū. ¹⁶ Aipo apo re je 'jau: "A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. Nepēa'wyri pēē, 'ga 'ea a'jea futat", 'jau je tejeupe tekou. ¹⁷ Nafutari je mama'e tywera apoa. A'ere jetywera je rerekoi. A'eramū jetywera mama'e tywera apoukaa jee. ¹⁸ A'eramū je 'jau tejeupe: "Nitywi futari mama'e esagea je pype", 'jau je tekou. Mama'e esage apoa je ifutaa agawewi. A'etea je naapoi mama'e esagea. ¹⁹ Mama'e esage apoa je ifutaa. A'ere je naapoi tejemifutara. Mama'e tywera apoa je ifutare'ema agawewi. A'etea je tejemifutare'ema apou. ²⁰ A'ere je natejemifutar imū rūi mama'e tywera apoi. Jetywera te iapoukaa jee.

²¹ Ekoay je rekoa. Mama'e esage apoa je afutat agawewi. A'etea je mama'e tywera etee aapo. ²² "Janeruwarete 'ga je'ega renuwa esage futat. 'Awamū pa je 'ga je'ega etee enuwi kwy", 'jau je tejeupe, tejekōēājamū ee numiamū. ²³ A'ere je a'eramū miamū naenupawi 'ga je'ega. Ifaripyra 'jawe je tekou tejemifutara apowe'em. Sā'ā ipofaripyra mama'e apoe'ema wemifutar imū. Nan te je rekoi. Jetywera je rerekou. A'eramū je tejemifutara apowe'em. Mama'e tywera apo awi tejeatee'emamū. ²⁴ 'Awamū je'arasigamū tekou. "Awŷi ajee je mueatee mama'e tywera apo awi 'ū?" 'jau je tejeupe. ²⁵ A'ere Janeruwarete 'ga te je mueateekari Jeju Kristu 'ga upe. A'eramū je mama'e tywer awi tejeateeramū. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

Tejetee je Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema tekou. "Ga je'ega renuwa tareko esage tejee", 'jau futat je numiamū. A'ere je naapoa'uweri tejee. Opājēa 'ga ae upe imure'emamū ae nuapoi futari mama'e esagea. 'Ga pājē mū te ae mama'e esage apoi.

8

'Ga 'Agesagea jane muea'aa 'ga remifutar are

¹ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga, Jejuī Kristu 'ga ree jane jemujar ire, jane kwawe'em janetywer are, jane monowe'em muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga ae monowe'em. ² Jejuī Kristu 'ga ree jane jemogypygamū Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane muesageu. 'Ga 'Agesage pājē mū jane mama'e tywera apowe'em. 'Awamū 'ga 'Agesagea jane rerekou jane katu'oka. Janetywera jane rerekou'jape'ema. A'eramū jane jarewawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. ³ Ymā te Moisesi 'ga 'i rakue: “Mama'e esagea etee peapo”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. Esage futat 'ga je'egera. A'ere janetywera 'ga je'egera nuenuwukari janee. 'Ga je'egera renupare'ema 'jawe etee futat jane mogyaukaa rakue. Jarejeteē jane nienuwa'uweri 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: “Ojeteē 'gā nuenuwa'uweri jeje'ega. Nojekatu'oga'uweri 'gā ojetee”, 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'ā 'agamū wa'yra 'ga mua ywy pe rakue. Jane 'jawe futat 'ga 'ua kunumīnamū. Jane 'jawe futat 'ga akou kūima'eramū. A'ere 'ga nuapoi mama'e tywera. Aerefeteē ate mama'e tywera wapo. A'eramū 'ga amanūmū janetywera mepyau. Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga jukaukaa aetywer are. A'eramū 'awamū Jejuī 'ga werowiarāmū janetywera moia jane wi. ⁴ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Teje'ega renupare'ema 'gā je amomap, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau 'ga rakue. A'ere Jejuī 'ga manūi janetywera moiawamū. Janetywera moir ire 'ga opājē mua janee. A'eramū jane 'awamū mama'e esage apoarūmū 'ga pājē mū, 'ga ree jarejemogypygi. 'Awamū jane 'ga pājē mū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi jarejemogyau. 'Ga 'Agesagea jane mu'akwaapa jane rerekou. A'eramū jane 'awamū mama'e esage apoarūmū 'ga pājē mū. Jarejemifutar imū jane niapou'jawi mama'ea. ⁵ 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gā wemifutar imū etee futat mama'e apo are wea'aramū. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane jarejea'aramū 'ga 'Agesage remifutar are etee futat. ⁶ Wemifutar are etee ea'at ma'e 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar are ea'at ma'e 'gā py'ata'waramū etee futat ajemogyau. Anure nipo aipo 'gā awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi futat. ⁷ Wemifutar are etee ea'at ma'e 'gā oporomutare'emamū Jarejuwarete 'ga ree. Nuenuwi futari 'gā 'ga je'ega. Niporenuwiweri futari 'gā 'ga je'eg are. ⁸ Wemifutar imū etee mama'e apoara 'gā nomuorywi Jarejuwarete 'ga.

⁹ A'ere nanarūi ae Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū. Mama'e esagea etee te ae wapo 'ga remifutar imū. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gā naKristu 'ga remiayuwa rūi futat. ¹⁰ Janepy 'gā 'ā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū jane 'agamū jarepapa. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū miamū futat jaremanūmū. A'ere jane ferawi etee jarewau Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimū warāu rūi futat. Jejuī Kristu 'ga ree jane jemogypygamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Jejuī 'ga ree pejemogypyk. A'eramū pēē pejesageramū jee”, 'jau 'ga janee Jejuī 'ga ree jane jemogypygamū. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga moferapa 'ga manū re rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga U'agesage rerekwaramū nanē janeretefera moferapa jane manū re nū. Jane moferawukaa U'agesage upe.

¹² Kunumīmet, kūjāmet. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane rerekou. A'eramū ki jane a'eramū mama'e apowe'em jarejemogyau jarejemifutar imū ne. Mama'ea siapo 'ga pājē mū etee futat. ¹³ Pejejemifutar imū mama'e apo re peo mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jarejuwarete 'ga, U'agesage pājē mū mama'e tywera apo awi pepoir ire, pē mogyi ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Nioi jane 'ga rerowiarāmū mama'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renu-para 'gā Jarejuwarete 'ga ra'yra futat. ¹⁵ Ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee? Ojeupe jane moporowykyukaawamū? Naani. Jane mogyjawamū? Naani. Wa'yramū jane mogyawamū te 'ga U'agesage muri janee. A'eramū 'ga 'Agesagea “Kiapi'ni” jane mu'eukaa 'ga upe. ¹⁶ Jejui 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramū. A'eramū 'ga 'Agesagea “Kiapi'ni” jane mu'eukaa Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga 'Agesagea nanē 'jau janee: “Ene Ku'jywa 'ga ra'yra”, 'jau 'ga 'Agesagea janee. ¹⁷ Wa'yra 'ga upe Janeruwarete 'ga mama'e esage monou. A'eramū 'ga janee nanē mama'e esage mua nū, wa'yrate 'ga reewe futat, Kristu 'ga reewe futat nū. Wywy pe 'ua 'ā Kristu 'ga ruagamū wereko tywera upe rakue. 'Ga 'jawe ki janeruag jarejereko tywera upe. 'Ga 'jawe jane jemogy re nipo Janeruwarete 'ga jane moferapa nanē 'ga 'jawerimū etee futat nū. A'eramū tee 'ga jane monoi jane mogyau 'wyriaramū Jejui 'ga pyri.

Anure nipo 'ga mama'e esage muri janee

¹⁸ 'Awamū mama'eay jesaukari janee. A'ere nipo anure jane janerea'aru'jawi mama'eay are. Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee, mama'eay apyraapa. A'eramū jane jarejea'aru'jawe'emamū mama'eay are. ¹⁹ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane resaukaa wemiapofera upe. “Agamū jera'yra 'gā futat”, 'jau nipo 'ga jane resaukaa 'gā nupe. 'Ga remiapofera juejue futat 'ga ra'yra resaukaawa rapesaka 'upa. ²⁰ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga remiapofera jemote'ari rakue. Naite'at tee rūi 'ā rakue. Atāu 'ga oje'ega renuwe'emamū te Janeruwarete 'ga wemiapofera mote'ari rakue. ²¹ A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga imomyau nū. Wa'yramū jane resaukaawa 'ara rupi futat nipo 'ga mama'e momyau nū. A'eramū futat nipo 'ga mama'e tywera mateepapa. ²² Sā'ā kūjā wa'yray upe aema wa'yra 'are'emamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiapofera waemamū ajemogyau ojekatu'okawa rapesaka. ²³ Na'ga remiapofera etee rūi waemamū ajemogyau ojekatu'okawa rapesaka. 'Ga 'Agesage rerekwaramū nanē jane jarejaemamū nū, 'au jane jemogyramū 'ā. Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee ra'ne. A'ere nipo 'ga anure mama'e esage muri janee kwaiwete. Wa'yramū jane resaukaawamū 'ga janerete momyau Jejui 'ga 'jawe. A'eramū jane jarekaruare'emamū futat nipo, jareymane'emamū, jaremanū'jape'ema nanē nū. Jejui 'ga 'jawe futat jane rekoi.

²⁴⁻²⁵ Ojee jane jemogypygamū Janeruwarete 'ga jane muesageu ojeupe. A'e are jane 'i: “Anure nipo 'ga janerete momyau”, 'jau jane. A'eramū jane jarejete momyau rapesaka jarejemogyau. 'Au we 'ga jarejete momyau re amunipo 'ā jane niapesagi jarejemogyau. A'ere 'ga nomomyaui we. A'e are jane iapesagi jarejemogyau. A'eramū ki jane jareapyterātānamū mama'eay upe.

²⁶ 'Ga 'Agesagea te jane poat. Najane etee rūi sajemogy. 'Ga 'Agesagea te oporogyta Ku'jywa 'ga upe janee. Jane tee nikwaawa'uweri Ku'jywa 'ga upe jareporogytaa jarejee. A'eramū 'ga 'Agesagea te jane poaa, oporogytau 'ga upe janee. Nikwaawi jane 'ga 'Agesage je'ega. Naajeje'ega 'jawe rūi. Aefaema 'jawe tete 'ga 'Agesage je'ega. ²⁷ Janeruwarete 'ga janerea'awa kwaapa. Janeremifutara nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū 'ga U'agesage je'ega nanē ikwaapa nū, ojeupe jane ree ije'egamū. 'Ga remifutar imū etee futat 'ga 'Agesagea oporogytau 'ga upe jane ree.

²⁸ Jarejuwarete 'ga ree janeporomutaramū jarejemogyau. 'Ga futat 'ā jane mū'jāu jane mogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ga, janee mama'eay mū jesaukaramū, mama'e esage apou ee nū. ²⁹ Ymā we te Janeruwarete 'ga jane pyrūmū ojee rakue. "Mīmera 'gā je amogy teja'yramū. Teja'yrarete 'ga 'jawe je 'gā mogyi. A'eramū Jera'yrarete 'ga 'gā neki'yramū akou. Kwaiwete jera'yrarete 'ga rewirera 'gā, 'ga renyra 'gā 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ³⁰ A'eramū Janeruwarete 'ga wemimū'ēmeramū jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū 'ga 'jau janee: "Pēnesage jee", 'jau 'ga janee. "Teja'yrarete 'ga 'jawe je pē mogyi", 'jau 'ga janee. A'eramū 'ga jane mogyau 'wyrīaramū ojepyri nakwaparimū ete rūi futat nipo.

Jane ree 'ga poromutat

³¹ Ma'eramū 'ā jane nijemuaēmi mama'e upe: Janeruwarete 'ga 'ā jane rerekou. Jane retyk sipo 'ga amū? Naani. Janeruwarete 'ga jane pojeka re nitywa'uweri 'ga wi jane pojekaara mū. Ojejuka esage 'ga jane ree. Opājēa 'ga amut janee. ³² Esage Janeruwarete 'ga janee. Peesak 'ā 'ga rakate'eme'ema janee. Wa'yrarete 'ga miamū 'ā 'ga imua ijukaukaa janetywera mepyawamū rakue. A'eramū nipo 'ga mama'e esagea taetu imuri janee wakate'eme'emamū.

³³ Awỹja sipo Janeruwarete 'ga remimū'ēmeramū jane ago'wau 'ga upe? Naani. Nitywi 'ga amū. Janeruwarete 'ga 'ā 'jau janee: "Esage 'gā jee", 'jau 'ga jane upe. ³⁴ Jejui Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe. 'Ga manū re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa nū. Oferaw ire 'ga awau ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'ga reni, oporogytau 'Uwarete 'ga upe jane ree. A'eramū "Nepēa'wyrī pēē" jara otywe'emamū.

³⁵ Kristu 'ga 'ā iporomutat nanimenime jane ree. Awỹja sipo 'ga momoirukat jane wi? Naani. Nitywi 'ga amū. Janee mama'eay jesaukaramū 'ga oporomutaramū jane ree. Werowiare'ema 'gā amū jane rereko tyweramū 'ga oporomutaramū jane ree. Ty'ara jane erekoramū 'ga oporomutaramū jane ree. Jarepiteea jane erajemogyramū 'ga oporomutaramū jane ree. Jane ree 'gā amū afuwet ojerē'emamū 'ga oporomutaramū jane ree. Nitywi futari 'ga rerowiar ire mama'e mū jane kwaukaara 'ga upe. Jane manūnamū 'ga oporomutaramū nanimenime jane ree akou. ³⁶ Ymā te Davi 'ga ka'arana kwasiaa ee inuga rakue: "Eneremiyuwa 'ā ore, ki Ku'jyp.

A'eramū ene ree iporomutare'ema 'gā afuweramū ore ree au'jeteramū. Karupa'mī jukapyrama 'jawe 'gā afuweramū ore ree", 'jau Davi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā aipo 'ga 'eawer imū etee futat jane ree nanē oporomutare'emamū nū. ³⁷ Aipo sipo Janejararete 'ga momoirukaa jane wi? Naani. Iporomutat 'ga nanimenime jane ree jane jemogyramū. A'eramū

'ga jane muapyterātāu mama'eay upe. A'eramū mama'eaya jane maku'ipawukare'ema. ³⁸ Nitywi futari 'ga amū jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaara. Iporomutat 'ga nanimenime jane ree jane jemogyramū. Jane manūnamū miamū futat 'ga oporomutaramū jane ree. Jane reko are taetu 'ga oporomutaramū jane ree. Nokoi'i futari mama'eukwaawa mū jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaaramū. 'Awauwe ojesaukat ma'e, anure ojesaukat ma'e. Mīmera nomomoirukara'uweri Janeruwarete 'ga jane wi. ³⁹ Ywag ipe ako ma'e, ywy 'wyr ipe ako ma'e. Mīmera miamū nomomoirukari Janeruwarete 'ga jane wi. Nitywi futari jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaara. Naeateei futari 'ga jane wi. Jejuī Kristu 'ga ree jane jarejemogypyka. 'Ga Janejararetea. A'eramū Janeruwarete 'ga oporomutaramū jane ree wojere'emamū futat.

9

Janeruwarete 'ga remiayup

¹ 'Awamū je tepytuna, judeu 'gā mome'ui pē nupe. Kristu 'ga remiayuyu wejue je. A'eramū je te'me'emamū tekou. A'jea futat je 'i 'gā nee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rerekou. A'eramū 'ga 'Agesagea je mu'akwaapa mama'e a'je are. A'eramū je mama'e a'jea etee imome'wau.

² Jepytuna 'gā, judeu 'gā je mu'arasig ojee. Nuerowiari 'gā Jejuī 'ga. A'eramū a'ea je mu'arasīmape'ema je mogou 'gā nee. ³ Afutat je 'gā Jejuī 'ga rerowiaara numiamū. Jeporopoariwet je 'gā nee Jejuī 'ga rerowiar are numiamū. 'Gā nupe 'ga je'ega renuwukar ire amunipo 'ā je “Je rereko tywer ape 'gā nee”, je 'i Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'gā 'ā aipoa miamū nuerowiari. Ojemogypyke'ema Jejuī 'ga ree. ⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramū oreypy 'gā mū'ēi imogyau wemiayuwamū rakue. “Pēē jera'yra 'awamū”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. 'Gā pype etee futat 'ga akou rakue. 'Gā nupe etee futat 'ā Janeruwarete 'ga 'jau rakue: “Tejerowiar ire je mama'e esage monoi pē nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. 'Gā nupe ppy ppy ra'ne futat 'ga oje'ega monoi ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. 'Gā etee 'ga imu'akwaapa omuoryw are rakue. A'eramū 'gā 'ga muorypa a'jea futat rakue. 'Gā nupe etee 'ga 'jau'jau'japa: “Mama'e esagea tomono pē nupe 'jau”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. ⁵ Judeu ppy ppy 'ga 'ā Abraão 'ga rakue. Isaki, Jako.* Mīmera 'gā judeu ppyfera 'gā. 'Gā juapyreramū ore judeua. Israeu 'ga juapyrera futat Jejuī Kristu 'ga akou 'awa ywy pe 'ur ire rakue. Janeruwarete 'ga 'ā wemiapoferamū ae 'wyriararetea agawewi. A'etea 'ga Israeu 'ga juapyreramū tāmējē ore mū'jāu wemiayuwareteramū rakue. A'eramū amunipo 'ā ore 'ga muorypa aruojere'emamū ee.

⁶ A'ere 'ā Israeu 'ga juapyrera 'gā amū nuerowiari Jarejuwarete 'ga. Amume'ri 'gā etee erowiaa'i ajemogyau. A'etea jane 'jawe'em: “Tme nipo Janeruwarete 'ga”, 'jawe'em. “Israeu 'ga upe 'ga 'i rakue: 'Amū'ē je enejuapyrama tejemiayuwamū', 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'meramū aipo 'e are”, 'jawe'em jane. NaIsraeu 'ga juapyrera 'gā juejue rūi 'ga amū'ē wemiayuwamū rakue. A'eramū 'gā amū 'ga rerowiare'ema.

⁷ NaAbraão 'ga ra'yra 'gā jue rūi Janeruwarete 'ga imogyau wa'yramū. Isaki 'ga etee 'ga ipyyrūmū. Ismaeu 'ga 'ga ipyyrūme'em. ⁸⁻⁹ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: “Anure nipo eneremireko ēē, Sara ēē ra'yramū. Enera'yra tapyygukat ēē upe 'jau. Ikokwar

* 9:5 Mukūi Jako 'ga rera. Israeu 'ga rer irūa.

are ene pyri je ruru'jawamū nipo ēē wa'yra rerekoi opo pe”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. Poromū Abraão 'ga ra'yra 'ga Isakia. Isaki 'ga etee Janeruwarete 'ga omogo wa'yramū. Amumera 'gā Abraão 'ga ra'yra 'gā najaneruwarete 'ga ra'yra rūi. 'Awamū Janeruwarete 'ga 'i “agamū Abraão 'ga juapyrerarete”, 'ga 'i u'eawer imū u'at ma'efera 'ga juapyrera upe, Isaki 'ga juapyrera upe.

¹⁰ A'ere Isaki 'ga remireko ēē, Repeka ēē, wa'yramū 'ga upe rakue. Mukūi tāmējē ēē ra'yra ojopepa. U'ar ypy ma'e 'ga rera Esau. Ajepeja 'ga rera Jako. Anure Janeruwarete 'ga Jako 'ga re'roka, Israeu nuga 'ga ree rakue. ¹¹⁻¹² 'Gā 'are'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'gā y ēē upe, Repeka ēē upe: “Tewiri u'at ma'e 'ga nipo je amogo 'wyrriaramū u'ar ypy ma'e 'ga upe”, 'jau 'ga ēē upe rakue. Nu'ari we agawewi 'gā. A'eramū 'gā mama'e esage apowe'ēwe agawewi. Mama'e tywera nanē 'gā iapowe'em nū. A'ere 'ga na'ga remiapofer are rūi 'ga ajepeja 'ga pyyrūi imogou wemiayuwamū. Wemifutar imū te 'ga tewiri u'at ma'efera 'ga pyyrūi imogou wemiayuwamū. Wemifutar imū te 'ga u'ar ypy ma'e 'ga pyyrūme'em. ¹³ Nan futat Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'gā nee rakue. “Jeporomutat je Jako 'ga ree. A'ere je najeporomutari Esau 'ga ree”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue.

¹⁴ Maran sipo ajee jane 'i aipo are? Nia'wryi Janeruwarete 'ga, sa'e sipo ajee jane? Naani. Mama'e esagea etee te 'ga wapo. ¹⁵ Ymā te 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: “Tejemifutar imū etee te je jemuaēmi 'ga amū ree. Tejemifutar imū nanē je tejemuaēme'ema ajepeja 'ga ree”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. ¹⁶ A'eramū najaneremifutar imū rūi Janeruwarete 'ga jane pyyrūmū jane mogyau wemiayuwamū. Najaneremiapofer are rūi nanē 'ga ajemuaēma jane ree nū. Wemifutar imū etee 'ga jane pyyrūi jane mogyau wemiayuwamū. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are inuga janee rakue. Farao 'ga upe Janeruwarete 'ga 'jau: “Tepājēa je aesaukaru'jau'jap enee. A'e are nipo ywy pewara 'gā juejue jerera renupa. Ma'eramū 'ā je ene mogoi 'wyrriaramū Egitu ywy pewara 'gā nupe”, 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. ¹⁸ A'eramū jane jarejepyoramū 'ga remiapo are. Wemifutar imū etee futat Janeruwarete 'ga ajemuaēma 'gā amū nee. Wemifutar imū etee futat 'ga ojerowiarukare'ema amumera 'gā nupe.

¹⁹ A'e are nipo pēē mū 'jau jee: “Ma'eramū sipo 'ga ore rerekou tyweaete ore 'ga rerowiare'emamū? Ore upe 'ga nojerowiarukari futari. A'eramū ore 'ga rerowiaru'jape'ema. Naruapoa'uweri ore mama'ea 'ga orojeupe ojerowiarukare'emamū. Naruapoa'uweri agawewi 'ā ore mama'e tywera. A'etea 'ga nojejukai ore ree”, 'jau nipo pēē. ²⁰ Aipo pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga futat te 'ā jane apo rakue. Imara'nearū sipo ae 'ga remiapoferamū 'ga ree 'ga mueue ojee? Naani. Oje'egay sipo japepoa wapoara upe wapoarūe'emamū? Naani. ²¹ Sā'ā japepo apoara 'gā japepo apoa wemifutar imū etee futat. Amumera 'ā 'ga iapou wemipa'ruramū, amumera yty ryrūnamū. Wemifutar imū etee futat tujuga apoara 'gā mama'e apoi.

²² Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane apoi rakue. A'eramū 'ga mama'e apou janee wemifutar imū etee futat. “Tejerowiare'ema 'gā nee jemara'neramū. Tepājēa nanē je ikwaawukaa 'gā nupe nū”, 'jau 'ga rakue. A'ere na'awauwe rūi 'ga 'gā nereko tyweretei. Anure te nipo 'ga werowiare'ema 'gā nerekou tyweaete. ²³ Amumeramū te aje 'ga 'ā jane

mũ'ēi wemiayuwamũ rakue. Jane ree 'ga jemuaēmi. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Tejesagea je akwaawukat tejemimũ'ēmera 'gã nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga mama'e esage apou janee wemifutar imũ. Jane rereko esage are 'ga wesage kwaawukari janee. “Ga 'ã wesageramũ tekotee 'gã nesagea apyraapa”, jane mu'eukaa. ²⁴Jane 'ã 'ga remipyryrũmera. Ymã te 'ga jane pyrũi wemiayuwamũ rakue. Judeuramũ ore, judeue'emamũ pēē. Mīmera 'ga imũ'jãu wemiayuwamũ rakue.

²⁵Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are Oseja 'ga upe rakue:

“Tejemiyuwe'emera 'gã nipo je amogy tejemiyuwamũ.

Tejemifutare'emera 'gã nupe nipo je 'jau: Jeporomutat je pē nee, 'jau.

²⁶Ymã je 'i ikue: Najeremiyuwa rũi pēē, 'jau je ikue.

A'ere nipo anure je aipo te'eawer ipe te futat je 'i:

Je futat 'ã okoeteete ma'ea.

'Awamũ pēē futat jera'yramũ, 'jau nipo je, 'jau je ikue”,

'jau Oseja 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁷Isai 'ga nanē ka'arana kwasiaa Israeu 'ga juapyapyrera 'gã nee rakue.

“Kwaiwete Israeu 'ga juapyrama 'gã. Sã'ã 'yisigeaua pytuna. Nan tee futat Israeu 'ga juapyrama 'gã pytuna numiamũ.

A'etea nipo inãinãni'ĩ 'gã etee ojekatu'ok otywer awi.

²⁸Anure nipo Janeruwarete 'ga ywy pewaramũ juejue werowiare'ema 'gã nereko tyweretei ywawuje tee futat”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁹Aipo jeapo enunewe Isai 'ga 'jau:

“Janeruwarete 'ga pãjērete. Peesak 'ga Sodom ipewara 'gã momawa, Gomora pewara 'gã neewe rakue.

Janeruwarete 'ga jane mũ mogye'em ire amunipo 'ã jane nanē jarepapa 'gã 'jawe nũ”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

³⁰“Ma'ja are ajee 'ga jane mu'ei?” 'jau nipo pēē jee? Nan futat je 'i pē nupe: Ymã judeue'ema 'gã nafutari Jarejuwarete 'ga amuesagea rakue.

A'ere Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiaramũ 'gã katu'oka 'gã muesageu ojeupe. ³¹A'ere 'ã ymã 'ga futaarera 'gã jēmĩ Israeu juapyrera 'gã naani.

“Moisesi 'ga je'egera renuw are jarejemuesageu Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'gã numiamũ. A'ere 'gã nuenupawi 'ga je'ega. ³²A'eramũ 'gã oje-muesageukare'ema 'ga upe. Niparuerowiareri 'gã Jejui 'ga ree. “Jejui

'ga ree ojemogyppyk ma'e 'gã etee wesageramũ Jarejuwarete 'ga upe” 'e are aparuerowiareri'emamũ. A'eramũ 'gã ojemuesageukare'ema futat 'ga upe. 'Gã nupe Jejui 'ga ita 'jawe. Sã'ã ita rena pe pe. A'eramũ

'ã pe rupi oma'e 'gã ojeypypegã ee. Nan tee Jejui 'ga 'gã nupe. Nijemogyppygiweri 'gã Jejui 'ga ree. A'eramũ 'gã u'aa 'ga ree. A'eramũ

'gã awawe'em Jarejuwarete 'ga pyri. ³³Ymã Janeruwarete 'ga aipo are ka'arana kwasiarukari inuga Isai 'ga upe rakue:

“Anure nipo je 'ga amũ mogou judeu 'gã nupe. Jerusareg ipe je 'ga monoi. Jerusareg 'up ywytyra pyri, Sião 'jawa pyri.

Jeremimonorama 'ga ita 'jawe. Pe pe ita renamũ 'ã, pe rupi oo ma'e 'gã 'ari ee.

Nan futat nipo kwaiwete judeu 'gã niporomutari jeremimonorama 'ga ree.

A'ere 'ga rerowiaara 'gã ku'iramũ 'ga ree. Jaruete 'gã nekoi 'ga ree”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

10

¹ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē 'ā jerenyra 'jawe 'jau. A'eramū pēē pejeapyakau jeje'eg are. Judeua futat je 'ā. A'eramū je teporomutaramū tepytun are. Jarejuwarete 'ga tepytuna 'gā katu'opawa je afutat. A'eramū je teje'ega monou te'ŷina 'gā nee 'ga upe. “Eja'yra 'ga erowiarukat Israeu juapyrera 'gā nupe, ki Ku'jyp”, 'jau je te'ŷina Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee. ² Tepytuna 'gā je akwaap te'ŷina. 'Gā 'jawe futat je rekoi ikue. Iporowykywet 'gā Jarejuwarete 'ga upe numiamū. 'Ga muoryw are nanē 'gā afuweramū nū numiamū. A'ere 'gā nokwaawi 'ga remifutara. ³ Naeapyoi 'gā “Janeruwarete 'ga Jeju 'ga rerowiaara 'gā 'ga amuesage ojeupe” e are. A'eramū 'gā 'jau: “Moisesi 'ga je'egeera renupawer are wea mŷina Moisesi 'ga 'eawera futat jane muesage Janeruwarete 'ga upe”, 'jau 'gā ajaupe numiamū. Jarejuwarete 'ga 'eawera jēmī 'gā erowiare'ema. “Teja'yra 'ga rerowiaara 'gā je amuesage tejeupe” 'ga 'eawera rerowiare'ema. ⁴ Kristu 'ga amanūmū jane katu'okawamū, 'Uwa 'ga upe jane muesageawamū. 'Ga rerowiaaramū etee jane jarejesageramū Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū jane 'jawe'em: “Moisesi 'ga je'egeera renuw ire te janeresageramū Jarejuwarete 'ga upe”, 'jawe'em. Moisesi 'ga je'egeera renuwa najane katu'oga'uweri. Jeju 'ga rerowiarāmū etee te jane jarejekatu'ogi Ku'jywa 'ga upe.

Werowiarāmū 'ga jane katu'oka

⁵ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue. “Jeje'ega renup katu katu re pēē pejejesageramū jee. Jeje'ega renup katu katuare'emamū pēē nepēa'wyrī jee. Jeje'ega renup katu katu re nipo pejemogy nakwaparimū warāu rūi, e'i 'ga”, 'jau Moisesi 'ga 'gā nupe numiamū. A'ere 'gā nuerowiari pāwē pāwē 'ga je'ega. ⁶ “Jera'yra 'ga rerowiaaramū etee pēnesage jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'ere kasi amumeramū: “Awŷja sipo awau ojeupia ywag ipe Kristu 'ga reruawamū ywy pe janee?” 'jau ne. 'Ut futat ako 'ga rakue. ⁷ “Awŷja nanē sipo ajee oo amanū ma'efera rerua imoferapa? pē'je nanē kasi ne nū”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa ka'aran are inuga rakue. Omoferap nanē ako Janeruwarete 'ga 'ga rakue nū. A'eramū pēē aipo 'jawe'em. ⁸ “Jarejuwarete 'ga je'ega pekwaap. Najemimi futari pē nui. 'Ga je'ega ki pēē imome'wau pejejaupe. Pejejea'aramū ee nū”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. Poromū futat ore imome'ui pē nupe, Kristu 'ga mome'ui pē nupe. ⁹ Jeju Kristu 'ga rerowiaara 'gā Janeruwarete 'ga okatu'ok. “Jeju Kristu 'ga jejararetea”, 'jau pēē. “Janeruwarete 'ga Jeju 'ga omoferap” ea pēē erowiaa. A'eramū Janeruwarete 'ga pē katu'oka, pē pireita pētywer awi. ¹⁰ “Jeju 'ga oferap” ea jane erowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Pēē jera'yra 'ga perowiat. A'eramū pēē pejejesageramū jee”, 'jau nipo 'ga janee, Jeju 'ga jane erowiarāmū. Jeju Kristu 'ga jejararetea jane 'eramū Janeruwarete 'ga jane katu'oka janetywer awi. ¹¹ Nan Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are janee rakue: “Janeruwarete 'ga nomojenošūkari Jeju 'ga rerowiaara 'gā wowase 'gā nekoramū”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹² Aipo kwasiaramū 'ga jane mome'wau najuejue etee. Najudeuramū ore upe etee rūi 'ga 'i aipo 'jau. Judeue'emamū pē nupe nanē 'gā 'i aipo 'jau. Jeju Kristu 'ga Janejararetea. Judeuramū Orejararetea 'ga 'ā, judeue'emamū Pējararetea nanē 'ga nū. 'Ga upe jane jareju'jaju'jawe etee futat. Mama'e esagea 'ga imua janee ojeupe enūjamū. ¹³ Ymā te Jueu 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Ojeupe je katu'og ape 'jara 'gā Janeruwarete 'ga okatu'ok”,

'jau Jueu 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū 'ga judeu 'gā katu'oka, ojeupe aipo 'gā 'eramū. Judeue'ema 'gā nanē 'ga ikatu'oka ojeupe aipo 'gā 'eramū nū.

¹⁴ Maran sipo ae, 'ga rerowiare'em ire, “je poar ape”, 'jau 'ga upe. Ni'e ekoetea'uweri ae 'ga rowiare'em ire. Maran sipo 'gā 'ga rerowiaa eewi 'ga rera renupe'ema? Nuerowiari futari 'gā 'ga, 'ga rera renuwe'em ire. Sipo 'gā maran 'ga rera renupa 'ga amū ojeupe imome'ue'em ire? Nuenuwi futari 'gā 'ga rera 'ga amū ojeupe imome'ue'em ire.

¹⁵ Maran sipo 'gā amū 'ga mome'wau Jarejuwarete 'ga omonoe'em ire? Nooi futari 'gā amū 'ga mome'wau, Janeruwarete 'ga omonoe'em ire. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā monoi futari Jeju 'ga mome'waukaa kwe pewara 'gā nupe. Ymā te Isai 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga remimonofera 'gā nee rakue: “Esage futat morogyta esage mome'wara 'gā nura”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa Jeju 'ga mome'wara 'gā nee rakue.

¹⁶ Janeruwarete 'ga 'gā amū monou Jeju 'ga mome'wau Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe rakue. A'ere 'gā amū nuerowiari 'ga. Aipo are nanē Isai 'ga ka'arana kwasiaa 'gā nee rakue: “Nuerowiari futari 'ga amū oreje'ega, ki Ku'jyp. Ināinānī'ī etee 'gā erowiaa'i”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. ¹⁷ A'eramū je a'eramū 'jau pē nupe: Jeju 'ga mome'u renuw ire jane 'ga rerowiaa jarejemogyau.

¹⁸ A'jea sipo Israeu 'ga juapyrera 'gā nuenuwi Jeju 'ga mome'ua? Naani. Wenup futat 'gā numiamū.

“Najuejue etee futat wyw pewara 'gā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega renuwi.

'Gā je'ega ojemuāina wyw pe”,

'jau Davi 'ga ymā ka'arana kwasiaa inuga rakue.

¹⁹ Nokwaawi sipo Israeu juapyrera 'gā? Naani. Okwaap futat 'gā. A'ere 'gā niparuerowiareri 'gā ee. Moisesi 'ga ra'ne Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe rakue:

“Anure nipo je judeue'ema mogyi tejemiayuwamū. A'eramū nipo pēē 'gā nerekoayau ee”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe.

“A'eramū nipo pēē pejemara'neramū 'gā nee. Ni'akwaawi 'gā Jarejuwarete 'ga ree, 'jau nipo pēē 'gā nupe numiamū.

A'ere je te 'gā mogyi tejemiayuwamū, e'i Janeruwarete 'gā”,

'jau Moisesi 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁰ Isai 'ga nanē okyjawe'em Israeu 'ga juapyrera 'gā nui. Mama'e a'je mome'u awi nanē 'ga okyjawe'em rakue.

“Ymā judeue'ema 'gā Janeruwarete 'ga ree oporokwaawiwere'emamū rakue. A'ere 'gā 'awamū 'ga kwaawi.

Ymā 'gā 'jawe'em rakue: Ku'jywa 'ga emome'u oree, 'jawe'em rakue.

A'ere 'ga 'awamū 'ga jekwaawukari 'gā nupe”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

²¹ Israeu 'ga juapyrera 'gā mome'uramū Isai 'ga 'i rakue:

“Janeruwarete 'ga ojekwaawukat Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe numiamū. Wojere'emamū 'ga ojekwaawukaa esaka 'gā nupe.

A'ere 'gā niporenuwiwari 'ga je'eg are. 'Ga ree 'gā jemogypygyiwere'emamū”,

'jau Isai 'ga judeu 'gā mome'wau rakue.

11

Israeu juapyrera 'gā nee 'ga jemuaēmawet

¹ Israeu juapyreramū ore wi sipo Janeruwarete 'ga poiri? Naani. Nopoiri futari 'ga ore wi. Je judeua. Abraão 'ga juapyreramū je rekoī. Abraão 'ga remyminūmera 'ga, Pējamī 'ga juapyreramū je. ² Nopoiri futari 'ga wemiayuw ypyferamū ore wi. Ymā we 'ga oreypy 'gā mū'ēi tekotee 'gā nui rakue. Ojeupe futat 'ga oreypy 'gā mū'jāu 'gā nui rakue. Ymā 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari Eliasi 'ga 'eawer are rakue. 'Ga 'eawera pekwaap. ³ Ymā Eliasi 'ga 'jau rakue: “Ku'jyp. Eneje'ega renupare'ema 'gā eneje'ega mome'wara 'gā wapisipaw etee. Wyra rapyawa miamū 'gā wetypap. A'eramū jetee'i futat tekou. 'Awamū 'gā je ree nanē afueweramū nū”, 'jau Eliasi 'ga Jarejuwarete 'ga upe rakue. ⁴ A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: “Naani. Naene etee rūi ereko je rerowiaaramū. Sete miu je rerowiaara 'gā pytuna jemogyi. Nopoiri futari 'gā je rerowiar awi. Namuorywi 'gā maira'me a'agawa, Pau 'jawa. Sete miu 'gā je ia'gwau mama'e tywer awi”, 'jau Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga upe rakue. ⁵ Nan tee futat 'awamū Janeruwarete 'ga judeuramū ore mū a'gui ojeupe. Naruapoi agawewi ore mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga iporomutat ore ree, ore a'gwau ojeupe. ⁶ Wemifutar imū etee 'ga ore mū'jāu ore mogyau wemiayuwamū. Naoreremiapofer are rūi 'ga ore mū'ēi ojeupe. Oreremiapofer are ore mū'ē re amunipo 'ā 'ga ore mū'jāue'm wemifutar imū. A'ere 'ga wemifutar imū etee futat ore mogyi wemiayuwamū.

⁷ Ymā Israeu 'ga juapyrera 'gā juejue amuesage futari rakue. A'ere Janeruwarete 'ga namuesagepawī 'gā. Wemimū'ēme'ri 'gā etee 'ga imuesageu ojeupe. Amumera 'gā oporenuwiwere'emamū 'ga je'eg are. ⁸ Aipo are 'gā amū ymā ka'arana kwasiari inuga rakue:

“Wemimū'ēe'ema 'gā Janeruwarete 'ga nomoporenuwiwerukari oje'eg are, 'gā muapyakwafugukare'ema oje'eg are.

'Awamū miamū aipo 'gā naeapyoi 'ga je'eg are. Nojemogypygyi 'gā 'ga ree”,

'jau 'ga amū ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁹ Davi 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

“Maraka 'gā wapo futat Jarejuwarete 'ga muorypawamū numiamū. A'ere 'gā nopoiri futari otywer awi.

A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete maraka pype futat.

¹⁰ Janeruwarete 'ga namueapyoukari 'gā mama'e a'je are. Werekou tywerete 'ga 'gā”,

'jau Davi 'ga ikwasiaa judeu 'gā nee rakue.

¹¹ Opoit futat te Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'gā nui? Naani. Opoiraiw etee 'ga 'gā nui. Anure nipo judeu 'gā poiri futari otywer awi. Anure nipo 'gā jemogypygyi Jejuī 'ga ree. A'ere Janeruwarete 'ga, judeu 'gā Jejuī 'ga ree ijemogypygye'emaue, judeue'ema 'gā mojemogypygyukari Jejuī 'ga ree, 'gā katu'oka. Judeue'ema 'gā nesag ire nipo judeu 'gā 'jau: “Kuu. Judeue'ema 'gā Janeruwarete 'ga okatu'ok, 'gā mogyau wemiayuwamū”, 'jau nipo 'gā 'gā nerekoayau 'gā nee. A'eramū nipo 'gā ojewya Jarejuwarete 'ga rerowiara upe. ¹² 'Awamū judeu 'gā nojemogypygyi Jejuī 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apowe'em 'gā nupe. A'eramū 'ga judeue'ema 'gā mojemogypygyukaa Jejuī 'ga ree. A'eramū 'ga 'gā nupe ete mama'e esage apou, Jejuī 'ga ree 'gā jemogypygyamū wejue te. Anure te nipo judeu 'gā jewyri Jarejuwarete 'ga rerowiara upe nū. Ojeupe 'gā jewyramū nipo Janeruwarete 'ga

mama'e esage monou ywy pewara 'gā nupe juejue. Ojeupe judeu 'gā jewyr are 'ga mama'e esage monou kwaiwete.

Judeue'ema 'gā katu'okawet

¹³ Pēē mū nupe, judeue'emamū pē nupe je judeuramū orojemome'ui. Ymā ako Janeruwarete 'ga je monoi Jejuī 'ga mome'wau judeue'emamū pē nupe ikue. Ajerowiat je aipo are. ¹⁴ Afutat je tepytuna 'gā amū juerekoaya pē nee. A'eramū nipo je a'e are Jejuī 'ga rerowiarukaa 'gā amū nupe. Aipoa je afutarete futat. ¹⁵ Judeu 'gā nui opoiraiw ire, Janeruwarete 'ga judeue'ema 'gā mota'wai ojeupe, Jejuī 'ga 'gā erowiaramū. A'eramū nipo anure te Janeruwarete 'ga judeu 'gā mota'wau ojeupe nū. Judeu 'gā Jejuī 'ga rerowiaaw ipe jane tee jareku'i pāwē pāwēnamū jarejemogyau. Sā'ā janeku'ia jarepytuna ferawamū. Nan tee futat nipo jane jareku'iramū judeu 'gā Jejuī 'ga rerowiarāmū.

¹⁶ Y'wa 'ywa jara 'ga sipo y'wa 'ywa rapo jara etee? Naani. Y'wa 'ywa jara 'ga na'ywa rapo jara etee rūi. I'ywarete jara nanē futat 'ga nū, i'a jara nanē nū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga judeu ppy 'gā jararetea. Janeruwarete 'ga remiayuwypyfera 'ā ore judeuramū rakue. A'eramū 'ā ore juejue judeuramū 'ga remiayuwamū arajemogyau.

¹⁷ Sā'ā ae y'wa 'ywa tyma. A'eramū 'ā akā mū osiniga etee. A'eramū 'ā ae ijaramū akā sinigera monoka jui. A'eramū 'ā ijara 'ga awau y'wa 'yw ekoete rakā monoka erua imujaa akā sinigera renawer ipe, akā sinigera 'yw are. Imujar ire akā ojopyyka imonogipyrrera py'rau. Nan tee futat pēē. Judeuramū oreypyja Janeruwarete 'ga remiayuwaretea. Oreypy 'gā 'ga ipyyrūmū imogyau wemiayuwamū. A'ere ore mū judeuramū naruerowiari 'ga. A'eramū 'ga werowiare'emamū 'gā amū mū'jāu wemiayuwamū ore wi. A'eramū 'ga judeue'emamū pēē mū mua pē mogyau wemiayuwamū werowiare'ema 'gā py'rau pē mujaa judeuramū oreypy are. A'eramū pēē pejemu'jau oreypy are. ¹⁸ A'eramū ki pēē judeu 'gā ago'wawe'em. Imū'ēmyrera 'gā ago'wawe'em pejemogyau. Pejerowiaraip kasi pejee ne. Najudeu ppy 'gā nūi pē nee imujaripyrrera. Pēē te 'ga pē mujat 'gā nee. A'eramū ki pēē pejerowiaraipe'ema pejee.

¹⁹ Pēē mū nipo 'jau jee: “Janeruwarete 'ga opoit judeu 'gā nui. A'eramū ore 'gā japy'rufera”, 'jau nipo pēē numiamū. ²⁰ Nuerowiari te 'gā Jarejuwarete 'ga. A'eramū 'ga a'eramū opoia 'gā nui. A'ere perowiat wejue te 'ga. A'eramū 'ga a'eramū pē mogyau 'gā py'rau wemiayuwamū. A'eramū ki pēē pejerowiaraipe'ema pejee. A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga pojeupa. ²¹ Werowiare'em are judeu 'gā nereko tywer ire, sipo 'ga judeue'emamū nepē nereko tyweri werowiare'em ire? Judeuramū ore y'wa 'ywa rakārete 'jawewara. Judeue'emamū pēē imujaripyrrera 'jawewara te. A'eramū nipo 'ga pēē nanē pē nereko tyweaete judeuramū orereko tyweawera apyraapa werowiare'em ire. ²² A'eramū jane Jarejuwarete 'ga kwaapa. Ajemuaēm 'ga werowiaara 'gā nee. A'ere 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweretei. 'Awamū pēē judeue'emamū 'ga rerowiaa pejemogyau. A'eramū 'ga opota'waramū pē nee. Wesageramū 'ga pē nupe. A'ere 'ga werowiar awi pepoir ire 'ga poiri pē nui, pē mū'jāu wemiayuw awi 'gā mū'ēawera 'jawe etee futat.

²³ Werowiare'em awi 'gā poir ire nipo Janeruwarete 'ga judeu 'gā nerua 'gā mogyau wemiayuwamū nū. ²⁴ Judeue'emamū pēē na'ga remiayuwaramū rūi. Werowiarāmū te 'ga pē mogyi wemiayuwamū. Judeu 'gā te 'ga remiayuwaretefera. Werowiare'emera 'gā 'ga imū'jāu

wemiayuw awi. A'ere 'ga werowiaru'jaw ire 'gā mogyau wemiayuwamū nū. Aipoa taetu naayi futari 'ga upe. Sā'ā y'wa 'ywa jara wemimonogera rerura imujera imonokawera rowopyter are nū. A'eramū 'ā ojopyyka aye'em etee te. Nan tee futat 'ga judeu 'gā mogyau werowiaru'jaw ire wemiayuwamū aye'em etee te futat nū.

Jane ree 'ga pota'wa

²⁵ Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je mama'e mome'wau pē nupe, pē mueapyoawamū. Janeruwarete 'ga je mu'akwaapa ee. A'eramū je pē mu'akwaapa ee nanē nū. A'eramū pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee etee. 'Awamū Janeruwarete 'ga opoiraiipa judeu 'ga nui. Nuerowiaru 'gā 'ga. A'eramū 'ga poiraiwi 'gā nui. Anure te nipo 'gā 'ga rerowiaru nū. 'Awamū pēē judeue'emamū pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejejemogyau. Ymā Janeruwarete 'ga judeue'emamū pēē mū pē mū'jāu ojeupe rakue. A'eramū wemimū'ēmera 'gā juejue werowiar ire nipo 'ga ojewya judeu 'gā nupe nū. ²⁶ Aiporamū te nipo judeu 'gā Jejui 'ga rerowiaararetei. Ymā te Isai 'ga aipo are ka'arana kwasiari inuga rakue:

“Anure nipo janetywera moiara 'ga ruri owaēma Jerusareg awi, Siāo 'jaw awi. Aiporamū u'aaw ipe nipo 'ga judeu 'gā katu'oka.

'Gā tywera moia Jako 'ga juapyrera 'gā nui.

²⁷ Janeruwarete 'ga 'jau judeu 'gā nupe:

Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i judeuramū pē nupe rakue:

'Anure nipo je pētywera moiri pē nui', 'jau ako je ikue.

A'eramū je pētywera moia pē nui te'eawer imū etee futat, 'jau Janeruwarete 'ga rakue”,
'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

²⁸ Judeuramū ore mū Jejui 'ga rerowiare'ema. A'eramū Janeruwarete 'ga amara'neramū aipo 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau: “Naje rerowiaru pejepe. A'eramū je tepoiraiipa pē nui tejerowiarukaawamū judeue'ema 'gā nupe”, 'jau 'ga werowiare'ema 'gā nupe. A'eramū 'ga opoiraiipa 'gā nui. Aipoa esage judeue'emamū pē nupe. A'etea Janeruwarete 'ga judeuramū oreypy mū'jāu ojeupe rakue. Nomoka'jami 'ga 'gā. A'eramū 'ga 'gā juapyrer awi opoikatuwe'em. ²⁹ Ymā Janeruwarete 'ga judeuramū oreypy mū'jāu ojeupe rakue. “Pēē 'ā je amū'ē imogyau tejemiayuwamū. Mama'e esage tomono pē nupe 'jau”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga weatee'emamū futat wemimū'ēmera 'gā nui. Oreypy 'gā nee 'ga reatee'emamū futat ore wi. ³⁰ Ymā te judeue'emamū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega nepeenuwi rakue. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga jemuaēmi pē nee. Judeu 'gā wenuwe'emamū Janeruwarete 'ga jemuaēmi pē nee.

³¹ 'Awamū judeu 'gā nuenuwi futari 'ga je'ega. A'etea nipo anure 'ga 'gā nee ajemuaēm nū. Pē nee ajemuaēmawera 'jawerimū etee futat nipo 'ga 'gā nee ajemuaēma nū. ³² Janeruwarete 'ga 'jau janee najuejue etee futat rakue: “Nuenuwi 'gā jeje'ega. Mama'e tywera 'gā wapo ajemogyau. A'eramū je 'gā mogyau ifaripyrrera 'jawewaramū futat. 'Ga tywera 'gā nerekou”, 'jau 'ga rakue. A'eramū 'ga 'jau “Tajemuaēm 'gā nee 'jau”, 'jau 'ga janee rakue.

³³ A'jea futat Janeruwarete 'ga jemuaēmi jane ree. Ekoay te nipo janereapyo katui we 'ā jane 'ga ree. 'Ga 'akwaap, 'ga remikwaap. Mīmera jane nikwaakatupawi. 'Ga remiaporam are nanē jane jarejeapyoe'emamū nū. ³⁴ Ymā Isai 'ga ka'arana kwasiari rakue:

“Awŷja sipo Janejararete 'ga rea'awa okwaap?

Naani. Nitywi 'ga amū.

Awŷja sipo 'ga mu'jau mama'e are?

Naani. Nitywi futari 'ga mu'jara 'ga amū nū'ū”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

³⁵ Jo 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

“Awŷja sipo mama'e omono Jarejuwarete 'ga upe omepyawamū?

Naani. Nitywi 'ga amū”,

'jau 'ga ikwasiaa rakue.

³⁶ Janeruwarete 'ga futat mama'e wapopap rakue. Nitywi futari 'ga remiapoe'ema. 'Awamū miamū 'ga ojejukau mama'e are. Ojeupe futat 'ga mama'e apoi rakue. Ojeupe futat 'ga mama'e mogyau rakue. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. Jareojere'emamū futat ki 'ga muorypa ee.

12

Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'e

¹ Janeruwarete 'ga ajemuaēm jane ree, a'e je pē nupe tekou. A'eramū je a'eramū 'jau tejewireramū pē nupe, tejenyramū pē nupe nanē je 'jau nū: Sajemogy Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū 'jau. Sā'ā janepy 'gā weymawa mū monoa 'ga upe, 'ga muorypawamū rakue. Nan tee futat jane 'awamū jarejemogyi 'ga upe oporowyky ma'eramū, mama'e apou 'ga upe 'ga muorypawamū. Aipoa jane iapoa 'ga muekōēāina jane ree. ² 'Ga rerowiare'ema 'gā 'jawe kasi pejemogy ne. 'Gā nee kasi pejemu'e ne. 'Gā 'jawe kasi mama'ea peapo ne. Jarejuwarete 'ga upe ki pe'je: “Eje'jawe je muea'arukar ape mama'e are, ki Ku'jyp”, pe'je ki 'ga upe. Aipoa 'ga iaporamū nipo 'ga remifutara pekwaap. Aipoa esage 'ga upe. Aipoa 'ga muorypa. Mīmera pēē ikwaapa. ³ Janeruwarete 'ga 'ā opājē mua jee, je mogou oje'ega mome'waramū pē nupe ikue. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. “Je te 'ā jeresage 'gā apyraapa”, pe'je kasi ne. Jarejuwarete 'ga rea'ara 'jawe pēnea'at pejejee. Werowiarāmū 'ga opājē mua pē nupe ojeupe pē moporowykyawamū. A'eramū ki pēē pejejeupe 'ga remimurer imū mama'e esage apou 'ga upe. 'Ga pē poaa mama'e apo are. A'eramū ki pēē 'jau: “Natejetee rūi je mama'e apoi. Janeruwarete 'ga je poat mama'e apo are”, pe'je ki.

⁴ Peesak jarejetea. Majepei teewara 'jawe futat janeretea. A'ere mukūi janereaa, mukūi janenamā, mukūi janepoa, mukūi janepya. Jarepou 'ā jane mama'e apou. Jarepyu 'ā jareatau. Jarejeau 'ā mama'e resaka. Jareapyau 'ā mama'e renupa. Naaju'jaju'jawe ete rūi futat 'ā oporowykyau. ⁵ Nan tee futat jane Jejui 'ga rerowiaaramū. Kwaiwete jane. Najareju'jawe ete rūi jane mama'e apoi. Jejui 'ga ree jarejemujar ire jane jarejemogyau majepei 'yweteewara 'jawe futat. ⁶ A'ere jane najareju'jawe ete rūi mama'e apoi. Opājēa Janeruwarete 'ga imua janee, mama'e apoukaa janee. Oje'ega 'ga imome'waukaa jane mū upe. A'eramū jane jarejeupe 'ga remimurer imū, 'ga je'ega mome'wau kwe pewara 'gā nupe. ⁷ Jane mū upe 'ga mama'e apoukaa 'gā nupe, 'gā poaawamū. A'eramū jane, 'ga rerowiarāmū mama'e apou 'gā nupe. Jane mū upe 'ga 'gā mu'jaukaa mama'e are. A'eramū 'ga rerowiarāmū jane 'gā mu'jau mama'e are. ⁸ Jane mū upe 'ga 'gā muapyterātāukaa. A'eramū jane, 'ga rerowiarāmū, 'gā amū muapyterātāu mama'ey upe. Jane mū upe 'ga mama'e monoukaa. A'eramū jane, jarejakate'eme'emamū,

mama'e monou 'gā nupe. Jane mū 'ga imogyau 'wyriaramū 'gā nupe. A'e 'gā ojejukau esage 'gā nee. Jane mū upe 'ga ojopoarukaa mama'e apo are. A'eramū aipo 'ga 'gā poaa aku'iramū.

⁹ A'jea futar iki pēporomutat pejemogyau pejejee. Pejejotywera kasi pefutar etee pejemogyau ne. Pejemu'e ki mama'e esage apoara 'gā nee. ¹⁰ Jejui 'ga rerowiaaramū 'ā pejemogy. A'eramū pēē pejemujaa pejemogyau pejejee rail'i. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee. Pejepojekuka esageramū ki pejejee pejemogyau. ¹¹ Pēwewue kasi pejemogyau ne. Pejepokagamū ki pejemogyau. Jarejararete 'ga upe pejorywamū pejeporowykyau. ¹² Anure nipo jane oi jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū ki pēē pejorywamū pejemogyau. Pejejeupe mama'eay jesaukaramū, pejeapyterātānamū jupe. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou pejemogyau. ¹³ Jejui 'ga rerowiaaramū mama'e tywe'emamū pēē mama'e monou 'gā nupe. Muku awi Jejui 'ga rerowiaara 'gā nuramū pēē 'gā mua pejejog ipe.

¹⁴ Pē nee iporomutare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete. Pejerekou tyweramū pēē pejeje'ega etee pemono Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee. "Mama'e esagea emono je rereko tywearera 'gā nupe", pe'je ete ki 'ga upe 'gā nee. "Ereko tywet 'gā je ree", pe'je kasi ne.

¹⁵ 'Gā amū norywamū ki pēē 'gā neruorypa. 'Gā amū joo'oramū ki pēē 'gā nerajaa'wau. ¹⁶ Pejepota'wa pāwēnamū etee futat ki pejejee. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Ajemogy tywe'ri ma'e 'gā neewe futat pejeporomutaramū pejemogyau. "Je te 'ā i'akwaap ma'ea 'gā apyraap", pe'je kasi ne.

¹⁷ Pejejeupe 'gā amū mama'e tywera apo re miamū nanē pejejepe'ema mama'e tywera apowe'em 'gā nupe. Mama'e esagea etee pēē iapou 'gā nupe. A'eramū pē nesakara 'gā pē ago'wawe'em. ¹⁸ 'Gā mueue'em futat. Pejepy'ata'waramū etee futat 'gā nee. 'Gā amū pejemueramū pejepota'wa esageramū etee 'gā nee. ¹⁹ 'Ga amū mama'e tywera pejejeupe iapo re, pēē pejejepe'ema. Tene Janeruwarete 'ga te nipo pē nepyat, 'gā nerekou tyweaete pē nee. A'eramū pēē pejejepe'ema 'gā nui. Ymā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue:

"Je te aepyat pēē, pē nupe 'gā mama'e tywera apo re.
Je te 'gā areko tywerete pē nee, e'i Janeruwarete 'ga",
'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramū ki pēē pejejepe'ema,
a'e je 'ā pē nupe.

²⁰ Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futar iki mama'ea peapo, 'jau je pē nupe.

"Pejejee iporomutare'ema 'gā py'arayparamū pēē mama'e monou etee 'gā nupe, 'ga mojemī'waa.

'Ga 'yuwejamū pēē 'y monou 'gā nupe. A'eramū 'ga ojeupe mama'e esagea pēē iaporamū ojenosōu wemiapo tywer are",
'jau 'ga amū ikwasiaa inuga ka'aran are rakue.

²¹ Pejerekou tywearera 'gā motesirūgatue'em, pejejepe'ema. Pejejeupe 'gā mama'e tywera aporamū mama'e esagea etee iapou 'gā nupe. A'eramū 'gā ota'waramū pē nupe.

13

Peje'wyriara je'ega peenup

¹ Peje'wyrriara 'gā je'ega ki peenuw ete pejejemogyau. Janeruwarete 'ga te 'gā mogy 'wyrriaramū pē nupe. A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa etee futat pejejemogyau. ² 'Gā je'eg are pejeporenuwiwere'em ire nipo pēē Jarejuwarete 'ga je'eg are nanē pejeporenuwiwere'emamū nū. Janeruwarete 'ga futat 'gā omogy 'wyrriaramū janee. A'eramū 'gā je'ega renupare'ema 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega nanē enupe'ema nū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā je'ega renupare'ema 'gā nerekou tyweaete. ³ A'eramū pēē pejereko tywer awi pejejea'gwau mama'e esagea ete iapou. Mama'e esage apoara 'gā nokyjei o'wyrriar awi. Mama'e tywera apoara 'gā te okyje o'wyrriara 'gā nui, o'wyrriara 'ga wereko tywer awi. Mama'e esagea etee iapo re pēē pejekyjawe'em peje'wyrriara 'gā nui. Mama'e esagea pēē iapo re nipo 'gā 'i pē nupe: “Mama'e esagea etee peapo”, 'jau nipo 'gā pē nupe. ⁴ Janeruwarete 'ga te 'gā omŷi 'wyrriaramū pē nupe, pē poaawamū. A'ere mama'e tywera apo re, pekyje peje'wyrriara 'gā nui. A'jea futat nipo 'gā mama'e tywera apoara 'gā nerekou tyweri. Janeruwarete 'ga remimogyfera 'gā te 'ā 'wyrriaramū pē nupe. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga upe oporowykyau. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā nerekou tywerukaa 'gā nupe. ⁵ A'eramū ki pēē peje'wyrriara 'gā je'ega renupa etee. Najarejereko tywer are etee rūi jane 'gā je'ega renuwi. “Jare'wyrriara 'gā je'ega renuwa te esage” 'ea jane sikwaap. A'eramū jane 'gā je'ega renupa.

⁶⁻⁷ Janeruwarete 'ga 'gā mŷina 'wyrriaramū janee. A'eramū 'gā oporowykyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū jane ka'aranūū monou 'gā nupe jarejeupe 'gā enūjamū 'gā mepyau. Pepojeup peje'wyrriara 'gā.

Pēporomutar iki pejejee

⁸ Pejejaiu mama'e mū mua pēē kamēsīete imepyau pejejaupe. A'eramū 'ga 'jawe'em: “naje mepyi 'ga”, 'jawe'em. Pejomama'e mepye'ema rerekoukare'ema pejejaupe. Pejeporomutaramū pejejemogyau pejejee. Ajuee iporomutat ma'e 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega wenuk katu katu ajemogyau. ⁹ Ymā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga janee rakue:

“Peko awi pejejemirekoe'em are. Kūjānamū nanē pejekowe'em pejemene'em are.

Peporojuka awi. Pemunarū awi mama'e are.

Pejejokaraemā futare'ema pejejemogyau”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

Aipoa 'ga je'ega a'jea futat. Enuw ire pēē pejeporomutaramū tāmējē pejejee pejejemogyau. A'ere naaipo etee rūi 'ga je'ega.

“Pēporomutat pejepyrriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat.

Pejereko esage 'jawe etee futat pēē pejejuerekou esage”,

'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

¹⁰ Aipoa 'ga je'eg imū pejejee pejeporomutar ire, pēē 'ga je'ega renupa katu katu. Ajuee iporomutat ma'e 'gā nuapoi mama'e tywera ajaupe.

¹¹ Ko futat nipo iwaēmi ja'wyja'wy Jeju 'ga jewyawa upe. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee. Pejejuerekou esage pejejemogyau. Ajuee iporomutare'ema 'gā oset ma'e 'gā 'jawe. “Ko futat nipo Jeju 'ga jewyri ja'wyja'wy janee” 'ea 'gā ikwaape'ema. Oset ma'e 'jawe 'gā ajemogyau, wapyakwafuge'emamū. A'eramū kasi pēē oset ma'e 'jawe peko ne. Peje'akwaawamū pejejemogyau Jeju 'ga rur are. 'Ga rerowiar

ypyramū jane 'jau jarejaupe: “Niporomukui nipo 'ga ruawa”, 'jau ako jane jarejaupe ikue. Nuri we 'ga. A'eramū je 'jau pē nupe: “Ko futat nipo 'ga ruri ja'wyja'wy”, 'jau je pē nupe. Jane rerawau nipo 'ga ywag ipe jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. ¹² Peesak futat 'ā ypytunimū wata ma'e 'jawewara kwaiwete mama'e tywera apoa. A'e are jane Jejui 'ga jewyt ja'wyja'wy kwaapa. Mama'e tywera mateepapa 'ga 'ua. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga erekou tyweaete nipo 'gā jemog-yarūe'emawer are. Sā'ā kwara pora ypytuna mateepawa. Nan tee futat 'ga mama'e tywera apo mateepapa 'ua. 'Ga rur ire nipo 'gā mama'e tywera apou'jape'ema futat. A'eramū ki jane a'jea futat jarepoia mama'e tywera apo awi. “Au'je ki mama'e tywera apo re”, 'jau je pē nupe. Sā'ā jefaruua itajuaity rerekoa ojea'gwawamū ajuka awi. Nan tee jane mama'e esage etee siapo jarejea'gwawamū jarejereko tywer awi jarejea'gwau. Mama'e esagea etee iapo re Janeruwarete 'ga jane rerekou tywere'em. ¹³ A'eramū ki jane jarejemogyau esage. Kawīajaiwa rykure'ema jarejemogyau. A'eramū pēē pejejeawyrywe'emamū pejejemogyau. Jarejemirekoe'ema kūjā are jarekowe'em. Kūjāmera nanē okowe'em omen'em are nū. Jarejamuwe'em mama'e are. Jarejuerekoayawe'em nanē jarejuee nū. 'Arimū wata ma'e 'jawe peko. ¹⁴ Au'je mama'e tywera apo re, pejejemifutar ymaner imū etee. Jejui Kristu 'ga 'jawe futat pejemogy, mama'e esagea etee iapou.

14

Pejuago'o kasi ne

¹ Amumera 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nipo weapyo katua'ne'emamū 'ga remifutara apo are. “Ma'ja te Jejui 'ga afutat jane iapoa?” 'jau nipo 'gā ajemogyau. A'e 'gā pēē imua etee futat pejejepype, 'gā mueue'em futat nanē nū. ² “Janeruwarete 'ga mama'ea wapo janee janeremi'uramamū”, 'jau nipo pēē pejejemogyau. A'ere nipo eapyo katua'ne'ema 'gā amū 'jau: “Na'ui ae wyro'oa. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe”, 'jau nipo 'gā amū ajemogyau. ³ Ma'eramū sipo ajee pēē wyro'o 'waramū wyro'o'ware'ema 'gā peago'o pejejemogyau wyro'oa 'gā i'ue'emamū? Wyro'o 'ware'emamū nanē sipo pēē ma'eramū 'gā ago'wau wyro'oa 'gā i'uramū? Naani. Pejamue awi nanuar are. Janeruwarete 'ga te 'gā omogy wemiayuwamū. ⁴ Janeruwarete 'ga janejararete. Ma'eramū sipo pēē 'ga remiayuwamū ago'wau? Napēnemiayua rūi 'gā. Ujara 'ga upe te 'gā mama'e apoi. Mama'e esagea 'gā iaporamū 'gā jara 'ga 'jau 'ga upe: “Mama'e esage peapo jee”, 'jau 'ga 'gā nupe. Mama'e tywera 'gā iaporamū 'gā jara 'ga 'jau 'gā nupe: “Aipo eneremiapofera mama'e tywera jee”, 'jau 'ga 'gā nupe. Janeruwarete 'ga wemiayua 'gā poaa mama'e apo are. A'eramū 'gā oporowykyau esage 'ga upe.

⁵ Pēē mū nipo 'jau: “Awamū 'araiwa. A'eramū jane jareporowykyawe'em 'awa 'ara rupi”, 'jau nipo pēē mū pejejaupe. A'ere nipo amumeramū pēē mū 'i: “Naani. Nanarūi. Aju'jaju'jawe etee futat 'ara”, 'jau nipo pēē mū pejejaupe. “Na'araiwa rūi 'awa 'ara” 'jaramū ki peporowyky etee futat jupi. Pejamue ekoete kasi nanuar are we ne. “'Araiwa 'awa 'ara rupi” 'jara 'gā nanē peporowykyramū pē mueue'em nanē ee nū. ⁶ Awamū 'araiwa 'jara 'gā “Jarejuwarete 'ga pojeupawamū nipo ore iapoi”, e'i 'gā. A'eramū pēē 'gā nesaka etee futat nan 'gā jemogyramū. Wyro'o 'wara 'gā wyro'o 'wau Jarejuwarete 'ga muorypa

aipoa wyro'o 'u are. Wyro'o 'ware'ema 'gā nanē wemi'u are Jarejuwarete 'ga muorypa nanē nū. ⁷⁻⁸ Mama'e apou 'ā jarejemogyau, Jarejuwarete 'ga muorypawamū etee futat jane mama'e apou. Jaremanūme'ēwe jane mama'e apou 'ga muorypawamū. Jane manū re nipo tekotee 'gā 'ga muorypa jane ree.

⁹ Jarejararete 'ga, Jejui 'ga oferapa etee amanū awi rakue, Jarejarareteramū ako ma'eramū rakue. Najuejue etee futat 'ga akou Jarejarareteramū 'ga. Ajemogy ma'eramū jane upe, amanū ma'efera 'gā nupe 'jau 'ga akou rakue. ¹⁰ Ma'eramū sipo ajee pēē pejepytuna 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā peago'o ekoete pejemogyau? Naani. Pejuago'o awi 'gā. Janeruwarete 'ga te jane kwaap. Wowase ae majatykaaw ipe te 'ga 'i jane mū upe: “Nia'wyri eneremiapofera jee”, 'jau nipo 'ga jane mū upe. Amumeramū nipo 'ga 'jau jane: “Esage eneremiapofera”, 'jau nipo 'ga jane. A'eramū jane “nia'wyri eneremiapofera”, 'jawe'em jarejaupe. Wemifutar imū mama'e apoara 'gā nipo 'ga imojo'oka wemifutare'em imū mama'e apoara 'gā nui. ¹¹ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Isai 'ga upe rakue:

“Je te 'ā okoeteete ma'ea. Anure nipo ywy pewara 'gā juejue futat wapyka weny'p'au je rowase ajemogyau je pojeupata resaukaawamū.

A'e pype nipo 'gā 'i jee: A'jea futat. Ene etee futat Oreruwareteramū ereko, 'jau nipo 'gā ajuemianuwamū jee”,

'jau 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Isai 'ga upe rakue.

¹² A'eramū jane a'eramū jarejemome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejekwawera jane imome'wau 'ga upe. Nimome'ui jane jarepytuna 'ga rekwawera ete. ¹³ A'eramū ki jane jarejuago'wawe'em.

Peapo awi mama'ea pejepytuna 'gā motywerukaawamū. Pēneko esage resaga te pēpytuna 'gā nomotywerukari. ¹⁴ Jarejararete 'ga ree je tejemujaa ikue. Ma'eramū 'ā je 'ga remifutara kwaawi. A'eramū je 'jau pē nupe: Nitywi futari i'upyre'ema mama'e mū jane numiamū. A'ere 'ā ae juawyawyi te. “Tejemi'ue'ema 'ua nipo je motywet Jarejuwarete 'ga upe” 'jara 'gā nupe ia'wyre'ema futat. ¹⁵ A'eramū pēē aipo 'jara 'gā mu'arasige'ema nanuar are. Mama'e 'u enune nipo pēpytuna 'ga amū 'jau pē nupe: “Aga mama'e 'ua nia'wyri Janeruwarete 'ga upe”, 'jau 'gā pē nupe. Aipo pejejeupe 'ga 'eramū pēē i'wawe'em futat 'gā neape. Kasi a'e pe 'gā jane kwaukat Jarejuwarete 'ga upe “janeremi'ue'ema 'waukaa jane” 'gā 'i pē nupe ne. Nanuara pēē iapo re pejekwaukaa a'jea futat. Nepēporomutari futari poromū pejepytuna 'gā nee. Napē katu'okawamū etee rūi Jejui 'ga manūi. Pēpytuna 'gā katu'okawamū nanē futat Jejui 'ga manūi rakue. A'eramū ki pēē mama'e apowe'em pejepytuna 'gā motywerukaawamū Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁶ “Mama'e esagea etee je aapo”, 'jau nipo pēē pejemiapofer are. A'ere nipo 'ga amū pēnemiapofera resag ire 'jau: “Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe”, 'jau nipo 'gā. A'eramū pēē 'gā neape iapou'jape'ema. A'eramū nipo 'gā pēnemiapofer esage kurape'ema. ¹⁷ Janeruwarete 'ga jane'wyriararetea. Najarejemi'u are rūi jane jemogyi 'ga remiayuwamū. 'Ga remifutar imū mama'e apoararete jane jemogyi 'ga remiayuwamū, jane mopy'ata'wau, 'ga 'Agesagea jane maku'iu. ¹⁸ Nan jarejemogyau jane mama'e apou Jejui 'ga remifutar imū. Aipoa jane iapo re Janeruwarete 'ga worrywamū jane ree. Jane resakara 'gā nanē 'jau nū: “Mama'e esage aipo 'gā wapo”, 'jau nipo 'gā jane ojemu'jau jane ree jane resag ire.

19 Ma'eramū ki sajemogy esage futat jarejukau esage jarejuee. Aipo apo re nipo jane jarejekoty'aa esage jarejuee. Jarejopoa esage 'jau aipo pyu. Jane jarejomogypygyukaa Jejui 'ga ree. 20 Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiarukaa janepytuna 'gā nupe. A'eramū pēē a'eramū 'ga rerowiar awi 'gā momoirukare'ema 'gā nemi'ue'ema 'u are. Nitywi futari i'upyre'ema mama'e mū pē nupe numiamū. A'ere jane jarepytuna 'gā motywerukari Jarejuwarete 'ga upe 'gā nemi'ue'ema 'gā nupe i'uukar ire. Nia'wuri nanuara. 21 A'eramū jane mama'e 'wawe'em nanuara 'gā neape jarejemogyau, “wyro'o 'ua je kwaukat je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe” 'jara 'gā neape. “Y'waynana rykura nanē je kwaukaa 'ga upe nū” 'jara 'gā neape nanē i'wawe'em nū. 22 Pēē mū nipo 'jau: “Nitywi futari i'upyre'ema jee”, 'jau nipo pēē. A'eramū pēē etee futat i'wau pejemogyau pejeapyakawe'em 'gā nee. 'Gā nowase te kasi ajee pe'u ne. “Pe'u etee” 'jawe'em nanē 'gā nupe 'gā mueue'em ne. Jarejuwarete 'ga upe etee pejoporogytaw 'gā nee. “Jarejuwarete 'ga upe etee je esage ma'e apoi” 'jara 'gā aku'iramū akou. Nojenosi futari 'gā Jarejuwarete 'ga wi. 23 “Aipo 'u re sipo je jemote'ari Jarejuwarete 'ga upe” 'jara 'gā ojekwau futat Jarejuwarete 'ga upe aipo 'u re. Nokwaawi 'ga Jarejuwarete 'ga remifutara aipo are. A'eramū 'ga aipo 'u re ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe. “Aga nojemotyweri Jarejuwarete 'ga upe” 'e re jane mama'e apou. A'eramū jane jarejemotywere'ema 'ga upe.

15

Jejui 'ga ree pejomogypygyk

1 Jane Jejui 'ga ree ojemogypygygarete ma'eramū ki jane 'ga ree ojemogypygy'gi ma'e 'gā poaa 'ga ree 'gā mojemogypygyg are. A'eramū futat 'gā moywyradena 'ga rerowiar are. Jarejee etee kasi janerea'ar ine. 2 Jarepytuna 'gā nee nanē ki janerea'at jarejemogyau. “Maran je tepytuna 'ga poaa, 'ga mojemogypygygareteu Jejui 'ga ree?” 'jau ki jane jarejeupe, jarejea'aramū 'gā nee. A'eramū jane jarejemogyau esage mama'e apou 'ga nowase Jejui 'ga ree 'gā mojemogypygygukaawamū. 3 Naojeteē rūi Jejui 'ga rea'aramū. Naojemuorypawamū ete rūi 'ga mama'e apoi, 'Uwarete 'ga je'ega 'gā enupa. 'Ga rerekou tyweaete agawewi 'gā. A'etea 'ga 'Uwa 'ga je'ega wenup. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Ene kurapa 'gā je nanē je kurapa nū, Kiapi'ni”,
'jau 'ā 'ga je'ega 'upa ka'aran are ojekwasiaa rakue, Jejui 'ga kurapawer are futat 'ga inuga rakue.

4 Naokwasiarukat tee rūi Janeruwarete 'ga ka'arana 'gā nupe rakue. Wemifutar are jane mu'jawamū te 'ga ka'arana kwasiarukari inugukaa 'gā nupe rakue. Imogytaramū jane jarejemu'jau mama'eay upe jareapyterātā are. 'Ga je'ega rerekwara ka'arana jane imogytaa jane maku'iu jane mogyau. A'eramū jane 'ga pyri jarejemogy rapesaka jarejemogyau. 5-6 Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou te'ŷina pē nee: “Ene te 'ā Oreruwaretea, Kiapi'ni. Ene te 'ā ore muapyterātā ape mama'eay upe. Ene te 'ā ore maku'iu mama'e are. A'eramū ki ene eja'yra 'ga rerowiaara 'gā mogyau majepe i'yweteewara 'jawe”, 'jau je Jarejuwarete 'ga upe pē nee. Majepe i'yweteewara 'jawe pejemogyramū nipo pēē mama'e apou Jejui Kristu 'ga 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo pēē Jarejuwarete

'ga muorypa, Jarejararete 'ga, Jeju Kristu 'ga Ruwarete 'ga muorypa pejeju'jaju'jawe etee futat.

⁷ Jeju Kristu 'ga oporomutaramū pē nee. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejemogyau pejejee. Jeju 'ga pejefutara 'jawe ete futat pejafutat. Aipoa aporamū nipo pē nesakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. ⁸ Ymā Janeruwarete 'ga 'jau judeu ppy 'gā nupe rakue: “Anure nipo je tejemipyyrūmera 'ga muri pē nupe pē katu'okawamū”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eferupi te futat aje 'ā 'ga wa'yra 'ga muri 'gā nupe. “U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi”, 'jau jane jarejeapyoramū ee. ⁹ Jeju 'ga mura Janeruwarete 'ga muorywukaa judeue'ema 'gā nupe. “Ene te 'ā erejemuaēm ore ree. Ma'eramū 'ā eja'yra 'ga eremut ore katu'okawamū”, 'jau judeue'ema 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari aipo are rakue:

“Anure nipo je maraka'agi ene upe judeue'ema 'gā pype. 'Mama'e esagea ereapo jee. A'eramū je ene muorypa ee', 'jau je temaraka'aga ene upe”,

'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹⁰ Aipo are wējēmī futat 'ga amū ka'arana kwasiaa rakue: “Janeruwarete 'ga judeu 'gā amū'ē ppy imogyau wemiayuwamū. 'Gā netee futat judeue'ema 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ajemogyau”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹¹ Aipo are wējēmī futat amū 'upa nū: “Judeue'emamū nanē ki pēē Jarejuwarete 'ga muorypa. Najuejue etee futat ywy pewaramū 'ga muorypa”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

¹² Isai 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū: “Anure nipo Jese 'ga juapyra 'ga amū ruri pē nupe. Judeue'ema 'gā 'wyrriaramū nipo 'ga akou. Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ywag ipe, 'jau nipo judeue'ema 'gā 'ga upe”, 'jau Isai 'ga ka'arana kwasiaa inuga ee rakue.

¹³ Janeruwarete 'ga ojeapesagukaa janee. Anure ojepyri jarejeroo jane iapesaka jarejemogyau. Afutat je 'ga pē maku'ia. 'Ga pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū. Werowiarāmū nipo 'ga aipo apou pē nupe. U'agesage pājē mū 'ga ojee pē mojemogypygyukaa tāmējē. A'eramū nipo pēē pejejerowiaa ojepyri 'ga pejejeroo are.

Paulo 'ga remifutat

¹⁴ Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe nanē nū. Pejepota'wa esageramū a'e pejejemogyau pejejee. Aipoa je ikwaapa. Peje'akwaawamū nanē a'e pejejemogyau nū. A'eramū pēē pejejamu'akwaaparūmū mama'e are. ¹⁵ Aipoa a'jea futat. A'etea je ka'arana kwasiaa mama'e are pē muea'aawamū. Tejenosōue'em futat je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. ¹⁶ Janeruwarete 'ga je mogou Jeju 'ga upe oporowyky ma'eramū. Judeue'emamū pē nupe 'ga je monoi Jeju 'ga mome'waukaa pē nupe. A'eramū je pē mu'jau 'ga ree tekyjawe'em: Jeju 'ga pēē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka pē mogyau wemiayuwamū. U'agesagea 'ga imua pē nupe, pē muesageawamū ojeupe, 'jau je pē nupe. 'Ga 'Agesagea pē muesage re 'ga worrywamū 'ūina pē nee. ¹⁷ Jeju Kristu 'ga ree je jemujari. A'eramū je tejerowiaa Jarejuwarete 'ga upe teporowyky are te'jina. ¹⁸ A'eramū je 'ga upe teporowykyawera

mome'wau pē nupe. Tejenosōue'em je imome'wau pē nupe. Natejete rūi je porowykyi 'ga upe. 'Ga te je moporowykyukat ojeupe. Jejui 'ga je mogou judeue'emamū pē nupe, 'Uwa 'ga je'ega renuwukaawamū pē nupe ikue. Te'eawer imū nipo je 'ga rerowiarukaa pē nupe ikue. Tejemi- apofer imū nanē nipo je 'ga rerowiarukaa pē nupe nū. ¹⁹ U'agesagea 'ga imua jee. A'eramū je 'ga pājē mū aere miapoe'ema apou. A'eramū 'gā aipo resag ire 'ga rerowiaa. Amunawa moyka je tewau tekou 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jerusareg ipe je 'ga mome'u ppyrugi ikue. A'e awi je tewau 'ga mome'wau tekou 'gā nupe amuna'wi pe. Amuna'wi moyka 'ga mome'wau ikue. Tewau tewaēma Iliria ka'a pe. A'eramū je Iliria ka'a pewara 'gā nupe nanē Kristu 'ga mome'wau ikue. ²⁰ Kristu 'ga ree jeporomome'uweramū 'ga rera renupare'ema 'gā nupe. Nafutari je 'ga mome'uawera amunaw ipe etee 'ga mome'ua tekou 'ga amū py'rau nū. Najeporomome'uweri je 'ga rera renupara 'gā nupe ete. 'Ga rera renupare'ema 'gā nupe 'ga mome'u are te jefeweramū. ²¹ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa ee rakue:

“Ga rera renupare'ema 'gā nanē 'ga rera wenup futat nū.

'Ga rera kwaapare'ema 'gā nipo 'ga rer are eapyo nanē akou”,
'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²² Ma'eramū je 'ā nooa'nei pē pyri. 'Ga rera renupare'ema 'gā nupe ra'ne je oi 'ga mome'wau. ²³⁻²⁴ 'Auwara 'gā nupe je Kristu 'ga mome'wau'jau'japa. A'eramū nipo je tewau pē nesaka. Ymā we jeparue- sagiweramū pē nee. A'eramū nipo je tewau pē nesaka. Anure nipo je oi Espājā wyy pe. A'eramū je tewaw ipe Roma pe tekotekou'i tepytau ra'ne. Pejejepype je rekoramū nipo jane jareku'iramū jarejuee. A'eramū nipo pēē mama'e mua jee jeremirerooramū je poaawamū.

²⁵ A'ere je nooi we. Jerusareg ipe ra'ne je oi, Jarejuwarete 'ga remiayua 'gā poaawamū. ²⁶ Masetoni wyy pe Jejui 'ga rerowiaara 'gā ka'aranū pe muri jee Akaja wyy pewara 'gā netee ai'i, Jerusareg ipewara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. Jerusareg ipewara 'gā amū nitywi futari mama'e pyu. A'eramū kwe pewara 'gā ka'aranū mua 'gā nupe 'gā poaawamū. A'eramū je a'e rerawau Jerusareg ipe 'gā nupe. ²⁷ Wemifutar imū etee futat 'gā oka'aranū majatykau 'gā nupe, 'gā poaawamū. A'ea 'gā nemiapoa esage futat. Judeu 'gā futat Jejui 'ga mome'wau judeue'ema 'gā nupe rakue. A'eramū 'awamū judeue'ema 'gā ka'aranū monou judeu 'gā nupe 'gā poaawamū. Aipoa esage futat. ²⁸ A'eramū je 'gā ka'aranū rerawau 'gā nupe. 'Gā nupe eroo ejar ire te nipo je oi Espājā wyy pe. Tewaw ipe nipo je tepytawaipe pē pyri. ²⁹ Pē nupe tewaēm ire nipo je tejeupe Jejui 'ga remiapofera mome'wau pē nupe. Pē pype je rekoramū nipo Kristu 'ga mama'e esage apou'jau'japa janee.

³⁰ Jejui Kristu 'ga janejararetea. 'Ga ree jane jemogyppygi jarejem- ogyau. Janeruwarete 'ga Agesagea jarejafutarukaa janee. A'eramū ki pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe je ree, je poaawamū. ³¹ “Ea'gu ki Paulo 'ga ejerowiare'ema 'gā nui Judeja wyy pewara 'gā nui, Kiapi'ni. Ejerowiaara 'gā emaku'iukat Jerusareg ipe Paulo 'ga remireroofer are. Judeue'ema 'gā ka'aranū are ene 'gā maku'iu”, pe'je ki 'ga upe pejeje'ega monou 'ga upe je ree.

³² Aipoa Jarejuwarete 'ga iapo re nipo jeku'iramū tewaēma pē nupe. Pē pyri Jarejuwarete 'ga teo futaramū nipo je oi futari pē pyri. A'eramū nipo

jane jareku'iramū jarejuee. ³³ Janeruwarete 'ga jane mopy'ata'waara mama'e are. Pē pype 'ga rekoa je ifutaa tekou. A'jea futat je'ea.

16

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

¹ Anurenure'i nipo janerenyra ēē, Fepe ēē oi pē pyri. Jarejuwarete 'ga upe ēē porowykyi Sēkreja 'jaw ipe, Jejui 'ga rerowiaara 'gā poaaramū. ² A'eramū ki pēē pejejeupe ēē waēmamū pēē ēē monou pejejog ipe. Jarejararete 'ga pejejeupe iwaēma 'jawe futat pēē ēē rerekou ēē monou pejejog ipe. Nanuara ki Jarejuwarete 'ga remiayuwamū siapo jarejaupe. Jejui Kristu 'ga upe ēē porowykyi. A'eramū pēē ēē poaa, mama'e monou ēē upe ēē ifutaramū. Ymā ēē je poari ai'i. Tekotee 'gā nanē ēē ipoaa nū.

³ Prisira ēē upe je teje'ega rerooukari ēē futaa. Ēēmena 'ga upe nanē nū, Akira 'ga upe nanē je imonou nū. Je pyri futat 'gā nekoi oporowykyau Jejui Kristu 'ga upe ikue. ⁴ Gā futat je jukaukare'ema ikue, je a'gwau ikue. 'Gā etee ojejukaukaa werewi je a'gwaaw ipe ikue. A'eramū je teku'iramū 'gā nee, 'gā mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū judeue'ema 'gā nanē aku'iramū 'gā nee nū, 'gā je a'guawer are nū. "Au'jete pea'gu Paulo 'ga rakue", 'jau 'gā 'gā nupe je ree. ⁵ Akira 'ga rog ipe kwaiwete 'gā jatykai Jarejuwarete 'ga muorypawamū. A'eramū je 'gā nog ipe ajatyka ma'eramū 'gā nupe nanē teje'ega monou 'gā futaa nū.

Ipeneto 'ga jejekoty'aawaretea. 'Ga ra'ne Jejui 'ga rerowiaa Asia ywe pe ikue. 'Ga upe je teje'ega monou 'ga futaa nū. ⁶ Mari ēē upe nanē je teje'ega monou ēē futaa nū. Pē nupe ēē porowykyi kwaiwete. ⁷ Ātrōniku 'ga upe, Juniasi ēē upe je teje'ega monou 'gā futaa. Jepy tuna futat 'gā. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'gā imonou imunepa moromunepawa pype je pyri ikue. 'Gā Jejui 'ga remimonofera nanē futat rakue nū. Ymā Jejui 'ga 'gā monou ojemome'waukaa rakue. Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'gā kwaapa najuejue etee futat. Kristu 'ga ree 'gā jemogypygyi je renunewe futat rakue.

⁸ Āpriatu 'ga upe nanē je teje'ega monoi nū. Jarejararete 'ga ree 'ga jemujari. Jejekoty'aawa 'ga. ⁹ Upanu 'ga upe nanē je teje'ega monou. Ore 'jawe 'ga porowykyi Kristu 'ga upe. Estaki 'ga upe nanē je teje'ega monou. Estaki 'ga jejekoty'aawaretea. ¹⁰ Apeles 'ga upe nanē je teje'ega monou nū. Mama'eay upe 'ga wapyterātānamū opoire'ema Kristu 'ga rerowiar awi. Aristaporu 'ga py tuna 'gā nupe nanē je teje'ega monou. ¹¹ Eroitāu 'ga upe nanē je teje'ega monou. Jepy tuna futat 'ga 'ā. Narisu 'ga py tuna 'gā amū nupe nanē je teje'ega monou, Jejui 'ga rerowiaaramū 'ga nupe.

¹² Trifena ēē upe, Trifosa ēē upe we je teje'ega monoi. Jarejararete 'ga upe nanē 'gā porowykyi nū. Persi ēē jejekoty'aawa. Jarejararete 'ga upe ēē nanē oporowykyau kwaiwete. Ēē upe nanē je teje'ega monoi ēē futaa. ¹³ Rufu 'ga upe nanē je teje'ega monou nū. Jarejararete 'ga upe oporowyky ma'ere'te 'ga. 'Ga y ēē upe nanē je teje'ega monou. Wa'yra 'jawe ēē je rerekoi jepi. ¹⁴ Asīkrito 'ga upe, Flegōte 'ga upe, Hermes 'ga upe, Patrobas 'ga upe, Hermas 'ga upe, 'gā py tuna 'gā nupe we. ¹⁵ Filologo 'ga upe, Julia ēē upe, Nereu 'ga upe, 'ga renyra ēē upe, Olīpas 'ga upe. Mīmera 'gā nupe je teje'ega monou 'gā futaa. 'Gā pyriwara 'gā nupe we futat je teje'ega monoi, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū 'gā nupe juejue je teje'ega monou.

16 Pejoman pāwē pāwē ki 'gā 'gā futaa. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā juejue oje'ega monou pē nupe, pē futaa.

Paulo 'ga 'gā mu'akwaapawet

17 Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. Oo ekoete nipo 'gā amū o'meramū Jejuī 'ga rerowiaaramū pē nupe: “Simotesirūgatu 'gā 'jau, 'gā mojo'okawamū 'jau”, 'jau nipo 'gā awau pē nupe. Pejea'gu ki 'gā nui. Perowiat kasi 'gā je'ega ne. “Gā pē mu'ea nia'wryi futari. Ore te aramu'e esage pēē”, 'jau nipo 'gā awau pē nupe. Pejepe'a etee ki 'gā nui. 18 NaJanejararete 'ga remiayuwa 'gā nūi poromū. NaKristu 'ga upe rūi aipo 'gā porowykyi. Wemifutar imū etee 'gā ajamu'jau ekoete. O'meramū te 'gā 'i, i'akwaawe'ema 'gā moryteeu ee.

19 A'ere nanarūi pēē. Jejuī 'ga ree morogyta esagea pēē erowiaa pejejemogyau. A'eramū je teku'iramū pē nee. Afutat je pēē mama'e esage etee iapoa. Pēē mama'e tywera apoa je ifutare'ema. 20 Janeruwarete 'ga jane mopy'ata'wararetea. Anurenure'i nipo 'ga mama'eukwaawa 'wryiara pājē mateepapa pē nupe. A'eramū nipo emiayuwa pē moryteeu'jape'ema mama'e are. Jarejararete 'ga upe je je'egi pē nee tekou: “Mama'e esagea eapo 'gā nupe. Ejejuka esage Roma pewara 'gā nee”, 'jau je Jarejararete 'ga upe, Jejuī Kristu 'ga upe pē nee tekou.

21 Timoteu 'ga, je pyri oporowyky ma'ea 'ga nanē oje'ega monou pē nupe pē futaa. Lusiū 'ga, Jasāu 'ga, Sosipatu 'ga. Judeua 'gā je 'jawe. 'Gā nanē “Jarуетe te 'gā jemogyi” 'ea werooukat pē nupe nū.

22 Tersiuaramū je upe Paulo 'ga ka'arana kwasiarukari jee pē nupe. Jejuī 'ga rerowiaaramū je nanē teje'ega monou pē nupe nū. 23-24 Gaio 'ga rog ipe je rekoi. 'Au futat Jejuī 'ga rerowiaara 'gā ajatykau Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Gaio 'ga nanē oje'ega monou pē nupe. Erasto 'ga nanē oje'ega monou pē nupe. 'Auwaramū ore 'wryiara 'ga upe ka'aranūū raarana 'ga. Kwaritu 'ga nanē oje'ega monou pē nupe. Janerewirera 'jawe 'ga nanē futat.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

25 Simuoryp ki Jarejuwarete 'ga! 'Ga 'ā Jejuī 'ga rerowiarukararūmū pē nupe. Jejuī Kristu 'ga ree morogyta esagea je imome'wau kwe pewaramū pē nupe. Ymā Janeruwarete 'ga namueapyoi 'gā Jejuī 'ga ree rakue. A'ere 'awamū 'ga jane mueapyoi 'ga ree. 26 Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue. Jejuī 'ga ree 'gā ka'arana kwasiari. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā namueapyo katui ee. A'eramū 'gā weapyoe'emamū ajemogyau ee rakue. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga, Okoeteete ma'e 'ga jane mueapyo katui ee. A'eramū 'ga Jejuī 'ga mome'waukaa janee. “Jejuī 'ga ree morogyta esagea pemome'u kwe pewara 'gā nupe najuejue etee. A'eramū 'gā 'ga rerowiaa, 'ga je'ega renupa”, 'jau 'ga janee jane monou 'ga mome'wawamū.

27 A'eramū ki jane a'e are Jarejuwarete 'ga muorypa. 'Ga 'ā i'akwaaw ekoete ma'e 'gā wapyraap. Ymā 'ā 'ga Jejuī Kristu 'ga muri ywy pe 'ga jukaukaa janetywera mepyawamū rakue. A'eramū ki jane a'e are 'ga muorypa.

Kweramū jeje'ega.

1 Korītu

Paulo 'ga wata Jejuī 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga awau 'ga mome'wau Korītu pewara 'gā nupe. (Atos 18.1-18) Pe awi o re 'ga 'gā nera renupa. 'Ga amū mama'e tywera apou akou. A'eramū Paulo 'ga ajemuaēma 'gā nee. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesage ka'arana kwasiarukaa Paulo 'ga upe. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe 'gā mu'akwaapa 'gā neko esage are rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou pē nupe. Sotene 'ga ako 'au futat je pyri. Je 'ā Jejuī Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā ako Jejuī 'ga je monoi kwe pewara 'gā nupe omome'waramū ikue. “Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga ako je monou kwe pe ikue. A'ere 'ga namajepei amunaw ipe etee omome'wawāu rūi je mogoi ikue. Kwe pewara amunap tesirūmera pype omome'wawamū nanē 'ga je mogoi ikue nū. ² A'eramū je ka'arana kwasiaa tekou imonou Korītu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Pēē 'ā pejemujat Jejuī Kristu 'ga ree rakue. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'ēi werowiare'ema 'gā nui rakue. Jejuī Kristu 'ga pēē erowiarāmū 'ga pē mū'jāu pē mogyau wemiayuwamū rakue. “Je poar aje mama'e apou ejemifutar imū”, Jarejararete 'ga upe 'jara 'gā nupe juejue nanē je ikwasiasi imonou nū. Jejuī Kristu 'ga 'gā jararetea. Janejararetea nanē 'ga nū. A'eramū je ikwasiaa tekou 'gā nupe.

³ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga nanē 'ā Janejararetea futat nū. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Mama'e esagea jane upe 'ga iapoawet

⁴ Amuoryp je Jarejuwarete 'ga pē nee jepi. Jejuī Kristu 'ga pēē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pē mogyi wa'yramū. Opota'waramū 'ga pē nee nanē nū. A'eramū je 'ga muorypa ee. ⁵ Kristu 'ga ree ako pejemujat ikue. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apou pē nupe kwaiwete. 'Awamū te 'ā 'ga futat jekwaawukari pē nupe. 'Ga futat 'ā pē katu'ok rai'i. 'Ga futat 'ā pē mueapyoukaa oje'eg are. 'Agamū 'ga futat 'ā ojemome'waukaa pē nupe. ⁶ A'jea futat Jejuī Kristu 'ga mome'u resei pē akaga pype rakue. A'eramū pēē 'ga rerowiar wyyapiau pejemogyau. ⁷ Ma'eramū 'ā Janeruwarete 'ga a'jea futat pē mueapyoi wemifutar are. 'Ga futat 'ā oporowyky esage apoukaa pē nupe. A'eramū pēē Jejuī Kristu 'ga rura rapesaka pejemogyau, Jarejararete 'ga rura rapesaka. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga rura poromukuran mama'e esage apoukaa pē nupe. ⁸ 'Ga futat 'ā Jejuī 'ga rerowiar wyyapiukat pē nupe rakue. A'eramū 'ga wowase jane majatykaaw ipe pē monowe'em muku ojewi. “Ene tee futat erejekwa je pyri ejore'em are rakue”, 'jawe'em pē nupe, Jejuī Kristu 'ga ruaw ipe. ⁹ U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū jane jarejemogyppyka jarejemogyau 'ga ree. 'Ga 'ā jane mū'ē werowiare'ema 'gā nui, jane mujaa jane mogyau wa'ya 'ga, Jejuī Kristu 'ga ree. Janejararete 'ga ree jane mujaa jane mogyau. A'eramū jane jarejemogyppyka 'ga ree.

Kristu 'ga etee ki perowiat

10 Pēē 'ā Jejuī 'ga rerowiaa je 'jawerimū etee futat pejemogyau jee. A'eramū pēē pejemogyau jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū pēē pejemogyau jerenyra 'jawe jee. Janejararete 'ga je mogo opoirūnamū ikue. A'eramū je 'ga je'eg imū 'jau pē nupe: “Majepei 'yweteewara 'jawe pejemogy. 'Awamū pejamue awi mama'e are. Mama'e are peje-jea'aramū pejeju'jawe etee futat”, 'jau je pē nupe. 11 Kylū ēē pytuna 'gā amū pē mome'wau jee ai'i. “Korītu pewara 'gā ajamue are ete ajemogy”, 'jau 'gā pē mome'wau jee ai'i. 12 Amumeramū a'e pēē 'jau: “Je Paulo 'ga remimome'ua te arowiarete”, 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē 'jau: “Je Aporu 'ga remimome'ua te arowiarete”, 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē 'jau: “Je Pedro 'ga remimome'ua te arowiarete”, 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē mū 'jau: “Je Kristu 'ga te arowiarete”, 'jau a'e pēē mū. 13 A'eramū je teporonupa ee pē nupe: “Irūpāwē sipo Kristu 'ga pytuna 'ga rekoramū rakue, ajee nā'ā aipo pe'je re'ā”, 'jau je pē nupe. Naani. Majepei tee futat 'ā 'ga rekoī rakue. A'eramū pēē au'je aipo apo re. Kristu 'ga etee futat amanū 'ypeywar are janetywera mepyaawamū rakue. NaPauloramū rūi ako je manūi 'ypeywar are pētywera mepyau ikue. Jerer imū sipo 'ga amū pē pymī 'y pe rai'i? Naani. 14-15 Jejuī 'ga rer imū te ako 'gā pē pymī rai'i. Naje rūi ako apymī pēē 'y pe ai'i. Krisipu 'ga, Gaio 'ga. Mīmera 'gā etee je apymī 'y pe ai'i. A'eramū “Paulo 'ga je pymī 'y pe wemiayuwamū je mogoawamū ai'i” 'jara 'gā amū otywe'emamū kwe pe. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee. 16 Estefana 'ga, 'ga pytuna 'gā netee nanē je 'gā pymīāu 'y pe ikue. Maran gatu nipo je mīmer imū 'gā amū pymīāwe'em rakue. Amoka'jam te nipo je kwe pe 'gā amū pymīawera. 17 Na'gā pymīawāu rūi Kristu 'ga je monoi kwe pe ikue. Omome'waramū te 'ga je monoi ikue. 'Ypeywar are 'ga manūawera etee je amome'u pē nupe. “Kristu 'ga amanū 'ypeywar are janetywera mepyawamū” 'ea etee je amome'u tekou pē nupe. Natejea'ara etee rūi je amome'u tekou pē nupe. Tejea'ara etee imome'u re amunipo 'ā je a'jea futat je porogyta ekoetei tekou. A'ere je 'ā Kristu 'ga tee imome'ui 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā weapyoramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā amū 'ga rerowiaa. Werowiarāmū nipo Kristu 'ga 'gā katu'oka, 'gā tywera moia 'gā nui, 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga ra'yramū.

Janetywera mepyawamū 'ga amanūawet

18 “Ypeywar are Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū” 'e renu-pawe 'ga rerowiaaramū jane 'i: “Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga amanū janetywera mepyawamū te. A'eramū 'ga jane katu'oka opājē mū wa'yra 'ga jane erowiarāmū”, 'jau jane. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā nuerowiari futari nipo 'ga. A'eramū nipo 'gā 'jau ajaupe: “Ma'eramū gatu nipo 'ga manūi rakue? Amanū ekoete tee nipo 'ga rakue”, 'jau etee futat nipo mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā ajaupe. 19 Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: “Amateepap je pē'akwaawa pē nui”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. “U'akwaaw are ojerowiaraip ma'e 'gā nura'uweri futari je pyri”, 'jau Janeruwarete 'ga. “Jetywer are futat 'ā Jejuī 'ga manūi rakue 'e rerowiaara 'gā etee te 'ut je pyri”, 'jau Janeruwarete 'ga.

20 Janeruwarete 'ga upe u'akwaaw are ojerowiaraip ma'e 'gā i'akwaawe'ema 'jawe. Nuerowiari 'gā Jejuī 'ga. A'eramū 'gā i'akwaawe'ema 'jawe ajemogyau Janeruwarete 'ga upe. Ojemu'e ma'e

'gā, oporogyta esage ma'e 'gā. Mīmera 'gā jemogyi i'akwaawe'ema 'jawe Janeruwarete 'ga upe Jejui 'ga rerowiare'em ire.

²¹ Janeruwarete 'ga 'ā i'akwaakwaap ma'ea. A'eramū 'ga ojek-waawukare'ema “Je'akwaap je” 'jara 'gā nupe. Naae'akwaaw ekoe-teu rūi 'ga jekwaawukari ae upe. Omome'u rerowiamū te 'ga jek-waawukari ae upe. Kristu 'ga mome'u rerowiamū etee te jane 'ga kwaawi. “Kristu 'ga amanū jetywera mepyawamū rakue”, jane 'eramū te 'ga jane katu'ogi. A'ere 'ga rerowiare'ema 'gā naeapyoi ee. “Nepē'akwaawi pēē”, 'jau futatee nipo 'ga rerowiare'ema 'gā janee jane jemogyramū. “Jejui 'ga amanū janetywera mepyawamū, pe'je numiamū. A'ere pē'akwaawe'ema te pē nerekoī”, 'jau futatee nipo 'gā janee. A'ere Janeruwarete 'ga te i'akwaap ma'e 'gā 'akwaawa apyraawi. Ma'eramū 'ga 'ā jane katu'ogi wa'yra 'ga jane erowiamū. ²² A'ea judeu 'gā nuerowiari. A'eramū 'gā 'jau ore: “Aeremiapoe'ema mū peapo amū ore reape. A'eramū te nipo ore peje'ega rerowiari”, 'jau 'gā ore. “Na pa je ra'e. A'jea futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukari 'gā nupe ra'e, taru'e 'jau”, 'jau 'gā ore. “Ga je'eg imū futat 'ga ruri ra'e, taru'e esag ire 'jau”, 'jau 'gā ore. Judeue'ema 'gā teewi nū, oporesagiweraiaiwamū u'akwaaw are.

²³ A'ere ore Jejui 'ga etee futat imome'ui 'gā nupe. “Ypeywar are Jejui 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue”, 'jau ete futat ore imome'wau 'gā nupe. A'ere judeu 'gā nafutari oreremimome'ua. “Nia'wryi Paulo 'ga remimome'ua ra'e”, 'jau etee futat 'gā ajaupe. Judeue'ema 'gā judeu 'gā nui ete nū “morogyta ukwaawe'ema te 'ga omome'u akou ra'e”, 'jau ete 'gā ore nū. ²⁴ A'ere Janeruwarete 'ga remimū'ēnamū Kristu 'ga mome'u resageteramū janee. Judeuramū 'ā janee, judeue'ema 'gā nupe. Mīmeramū 'ā jane 'ga remimū'ēmeramū najuejue etee futat Kristu 'ga mome'u resageteramū janee. Kristu 'ga 'ā Janeruwarete 'ga pājē wesaukat janee, 'ga 'akwaawa nanē 'ga ikwaawukaa janee nū. ²⁵ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te nipo ajee e'i futatee ajemogyau: “Kristu 'ga manūa Janeruwarete 'ga 'akwaawe'ema wesaukat janee, 'ga pājēe'ema resaukaa janee”, 'jau futatee 'gā ajaupe. A'ere jane naani. Kristu 'ga manūa Janeruwarete 'ga 'akwaawa te wesaukat janee. 'Ga 'ā mama'e are eapyo katu katu ma'ea te werowiare'ema 'gā 'akwaawa apyraapa. 'Ga 'ā pājēreteā werowiare'ema 'gā pājē apyraapa.

²⁶ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē pejemogyau jerenyra 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: pēnea'ar iki pejeko ymaner are, Janeruwarete 'ga pejekatu'oge'emauwe pejemogyawer are. “I'akwaawe'ema 'gā”, 'jau nipo 'gā pē nupe pejemogyramū. “Na'wryiara rūi 'gā”, 'jau nipo 'gā pē nupe. “Tore pojeupap 'jau, e'i 'gā numiamū”, 'jau nipo 'gā pē nupe. ²⁷ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te jane mū'ēi 'gā nui wemifutar imū etee futat. Ijemu'e'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū, “Je te 'ā je'akwaakwaap” 'jara 'gā mojenosōu etee nipo. “Tyy. Ma'eramū sipo 'ga ijemu'e'ema 'gā jēmī imogyau wemiayuwamū? Ma'eramū sipo 'ga ojemu'e ma'eramū jēmī ore mogowe'em wemiayuwamū?” 'jau 'gā ojenosōu ajuowase. 'Wryiare'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū 'wryiara 'gā mojenosiukaawamū. ²⁸ Ipojeupawipyre'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū “jepojeupap je” 'jara 'gā mojenosiukaawamū. “Akotee ma'e 'gā”, 'jau 'gā 'ā jane mū nupe numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga jane mogyi wa'yramū. ²⁹ Najane te rūi sajemogy 'ga ra'yramū. 'Ga

te jane mogy wa'yramū. A'eramū jane jarejerowiaraipe'ema jarejee Jarejuwarete 'ga rowase. ³⁰ Janeruwarete 'ga te 'ā jane mujat Jeju Kristu 'ga ree. A'eramū 'ga 'ā jane mu'akwaawukaa Jeju Kristu 'ga upe. A'eramū Jeju Kristu 'ga jane muesageu 'Uwarete 'ga upe. Jeju Kristu 'ga 'ā janetywera mepyau jane mū'jāu mama'eukwaawa 'wryiara remiayuw awi, jane mogyau 'Uwarete 'ga remiayuwamū. Jeju Kristu 'ga futat janetywera omoit jane wi. ³¹ A'eramū ki jane jarejerowiaa 'ga ree etee futat. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jeremi 'ga upe rakue: “Pejekararete 'ga ree etee ki pejerowiat pejemogyau. Pejejeupe 'ga remiapofer are nanē ki pēē pejerowiaa pejemogyau nū”, 'jau 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue. A'eramū ki jane jarejerowiaa Jarejararete 'ga ree etee futat.

2

¹⁻² Pē pyri tekou ako je Jarejuwarete 'ga etee imome'ui pē nupe ikue. “Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri 'au ywy pe janetywera mepyawamū rakue. 'Ypeywar are 'ga ra'yra 'ga, Jeju Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue”, 'jau je ako tekou pē nupe ikue. “A'eramū 'ga 'awamū jane werowiarāmū janetywera moia jane wi, jane katu'oka, jane mogyau wemiayuwamū”, 'jau je ako pē nupe ikue. Nasigaty rūi futat ako je imome'wau pē nupe ikue. “Jeju Kristu 'ga etee futat pa je amome'u tekou 'gā nupe kwy”, 'jau je tekou ikue. “A'eramū pa je 'ypeywar are 'ga manūawera etee futat imome'wau 'gā nupe kwy”, 'jau je tejeupe pē pype tekou ako ikue. A'eramū ako je 'ga etee futat imome'wau pē nupe ikue. Namome'u tesirūmeri nanē ako je pē nupe ikue nū. Jeju Kristu 'ga etee futat ako je imome'wau pē nupe ikue. Namorogyta teea rūi nanē ako je amome'u pē nupe ikue. Jarejuwarete 'ga je'ega te ako je amome'u pē nupe ikue. Ymā te janepy 'gā naeapyoi ee rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'awamū jane mueapyoukari ee. ³ Najepifuakari agawewi ako je tekou pē pyri ikue. A'etea ako je ako tepifuakare'ema pype etee futat 'ga mome'wau pē nupe ikue. A'eramū je 'jau tejeupe etee futat ikue: “Amome'u esage futat sipo je 'ga tekou 'gā nupe 'wei?” 'jau je tejeupe etee futat ikue. Pē nupe 'ga mome'uarūe'em awi tekyjau ikue. ⁴ Nate'akwaaw imū rūi je ako pē mu'ei morogyta a'je are ikue. Namoromu'jara 'gā temu'eawer imū rūi nanē je ako pē mu'jau ee ikue nū. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea temueapyoaw imū etee futat ako je imome'ui pē nupe ikue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko. A'eramū 'ga 'Agesagea Jeju 'ga mome'waukaa jee pē nupe ikue. A'eramū ako 'ga 'Agesagea jeremimome'ufera rerowiarukaa pē nupe ikue. Aeremiapoe'ema nanē ako 'ga iapoukaa jee pē neape ikue nū. A'eramū ako pēē 'ga pājē resaka ikue. ⁵ 'Ga 'Agesagea futat ako Jeju 'ga rerowiarukaa pē nupe ikue. Napeje'akwaaw are rūi ako pēē 'ga rerowiaa ikue. U'agesageu te Janeruwarete 'ga Jeju 'ga rerowiarukari pē nupe.

Janeruwarete 'ga u'akwaawamū

⁶⁻⁷ A'ere je Jarejuwarete 'ga je'eg are eapyo ma'eramū pē mu'akwaawi mama'e are. Jarejuwarete 'ga 'akwaaw imū tee je pē mu'akwaawi mama'e are. Na'ga rerowiare'ema 'gā 'akwaaw imū rūi je pē mu'akwaawi ee. Na'ga rerowiare'ema 'gā 'wryiara 'gā 'akwaaw imū rūi nanē je pē mu'akwaawi ee nū. Anure nipo 'ga rerowiare'ema 'gā juejue

amanūmū ekoete te futat. Ma'eramū 'ā je pē mu'akwaawi Jarejuwarete 'ga 'akwaaw imū etee futat ee. Naeapyoi janeypy 'gā Jarejuwarete 'ga remiaporam are rakue. Wyy apoe'emaue futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: “Anure nipo jera'yra 'ga manūi 'ypeywar are 'gā tywera mepyawamū”, 'jau 'ga 'ā rakue. “A'eramū je 'ga rerowiaara 'gā katu'oka 'gā mogyau teja'yramū”, 'jau 'ga 'ā ojeupe rakue. A'ere 'ā janeypy 'gā naeapyoi ee rakue. “Anure Jejui 'ga manūi janetywera mepyawamū” 'e are 'gā weapyoe'emamū ajemogyau rakue. A'ere jane 'awamū 'ga rerowiaaramū janereapyoramū ee. ⁸ Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā 'wryiara 'gā nanē naeapyoi 'ga ree nū. 'Ga ree weapyo re amunipo 'ā 'gā namu'amukari 'ga 'ypeywar are rai'i. “Jejui Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā jane katu'okara. 'Ga 'ā pājēeteetea” 'e are 'gā weapyoe'emamū. Ee weapyo re amunipo 'ā 'gā namu'amukari 'ga 'ypeywar are rai'i. ⁹ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe ee rakue:

“Ojee iporomutat ma'e 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage mŷigatu. Niesagi jane mama'e esagea jarejeupe 'ga remimŷigatu 'jawewara.

Nienuwī futari jane 'ga remiaporama rera. Janereapyoi futari jane 'ga remiaporam are.

A'ere 'ga ojee iporomutat ma'e 'gā nupe etee futat iapoi”,
'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are Isai 'ga upe rakue.

¹⁰ A'ere Janeruwarete 'ga jane mueapyoukari U'agesage upe ee. 'Ga 'Agesagea okwaapap futat. Nitywi futari 'ga 'Agesage remikwaawe'ema mū. Janeruwarete 'ga rea'ara miamū 'ga 'Agesagea okwaap. ¹¹ Sā'ā jane tee jarejea'ara kwaawa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea tee 'ga rea'ara kwaawi. ¹² Jejui 'ga rerowiaaramū jane upe Janeruwarete 'ga U'agesage muri. Namama'eukwaawa rūi jane sireko. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea te jane sireko. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mueapyoukaa jane upe 'ga remimurer are.

¹³ A'eramū ore pē mu'jau Jarejuwarete 'ga 'Agesagea orojeupe 'eawer are. Na'auwara 'gā nea'ar are rūi ore pē mu'ei. Orojeupe 'ga 'Agesagea 'eawer are etee te ore pē mu'ei. 'Ga 'Agesagea nanē pē nereko nū. A'eramū 'ga 'Agesagea pē mueapyoukaa ee. ¹⁴ A'ere Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gā naeapyoi Jarejuwarete 'ga je'eg are. Ojeupe 'ga je'ega jane imome'uramū nipo 'gā 'i etee ojeupe: “Ma'ja are gatu nipo 'gā je mu'ei? Ije'ēran ekoete tee 'gā ajemogyau”, 'jau etee nipo 'gā ojeupe. Naeapyoi 'gā ee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea tee jane mueapyou ee. A'eramū 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gā weapyoe'emamū futat ajemogyau ee. ¹⁵ 'Ga 'Agesage rerekwaramū etee te janereapyoramū ee. 'Ga 'Agesagea jane mueapyoukari ee. Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane jarejeapyoramū 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gā nereko tyweaw are. A'ere 'gā naeapyoa'uweri janejemogy are. Nuerekoi 'gā 'ga 'Agesagea. A'eramū 'gā amueapyoawe'emamū.

¹⁶ Ymā we te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: “Awŷja sipo Jarejuwarete 'ga rea'awa okwaap? Naani. Nitywi futari 'ga amū. Awŷja sipo 'ga mu'akwaapa mama'e are? Naani. Nitywi futari 'ga amū”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū janerea'aramū mama'e are Kristu 'ga rea'ar imū etee futat.

3

Janeruwarete 'ga remiayup

¹ Pēē 'ā Jejuī 'ga rerowiaa je 'jawe. A'eramū pēē Jejuī 'ga rerowiar ire pejemogyau jepyunamū. A'ere 'ā pejemogy 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe tee jee. A'eramū je pē mu'jawarūe'em Jarejuwarete 'ga remifutar are. Sā'ā kunumīakya reapyoa'ne'ema mama'e are. Nan tee 'ā pēē. Nepēneapyo ymani 'ā 'ga remifutar are. ² Sā'ā kunumīakya kamy'ia etee i'ua. Na'ua'uweri 'ā miaro'oa. Nan tee futat 'ā pēē. Nepejemu'e ymani nipo 'ā Jarejuwarete 'ga remifutar are. Ma'eramū 'ā je mama'eaye'e'mī are etee futat pē mu'ei. Mama'eaye'e'mī are tee te 'ā pēneapyo. Nepēneapyo'uweri futari nipo 'ā pēē mama'eay are. Ma'eramū ako je pē mu'ei mama'eaye'em are etee ra'ne futat ai'i numiamū. ³ A'eramū miamū 'ā pejemogyau Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee futat. Ma'eramū 'ā nepēneapyo'uweri mama'eay are. Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee 'ā pejemara'ne ekoeteramū pejejee. 'Ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee 'ā pēē pejejamueu mama'e are. A'eramū ore 'jau pē nupe: "Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee Korītu pewara 'gā", 'jau ore pē nupe. ⁴ Pēē mū a'e 'jau pejejaupe: "Je 'ā Paulo 'ga remimome'u rerowiaara te", 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē 'jau "Je 'ā Aporu 'ga remimome'ua te arowiat", 'jau pēē. Aipo 'jaramū pejemogy Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe.

⁵ Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū jue futat ore. Pauloramū je, Aporu 'ga retee Jejuī 'ga mome'ui pē nupe ikue. A'eramū ako pēē 'ga rerowiaa ikue. Janeruwarete 'ga futat ore moporowykyaukaa ojeupe. A'eramū ore araju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. ⁶ Sā'ā 'ga amū y'wa ra'yi tyma ko pype. A'ere 'ā amutee 'ga etee akou imuakymaramū. A'ere 'ā naitymarera 'ga rūi imuakymarera 'ga retee rūi imomoporukari. Janeruwarete 'ga tee omomoporukat imuaranupa 'jau. Nan tee futat ore. Je 'ā y'wa ra'yi tymara 'jawe. Aporu 'ga 'ā imuakymara 'jawe. Jejuī 'ga ako je amome'u pē nupe ikue. A'ere 'ā Aporu 'ga pē nui je o re awau pē mu'jau, 'ga remifutar are rai'i. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te Jejuī 'ga rerowiarukari pē nupe. ⁷ Y'wa ra'yi tymara 'gā, imuakymara 'gā. Mīmēra 'gā 'ā ojejukau futat oko pypiar are numiamū. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te imomoporukari imuaranupa. ⁸ Nan tee futat 'ā ore. Je ra'ne ako Jejuī 'ga mome'wau pē nupe ikue. A'ere 'ā Aporu 'ga awau pē mu'jau 'ga remifutar are rakue nū. A'eramū ore araju'jawe etee futat mama'e apou 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ore mama'e apoi 'ga remifutar imū etee futat. A'eramū Janeruwarete 'ga anure ore mepyau ojeupe oreremiapofer are. ⁹ Oromome'u pāwē pāwē etee futat ore 'ga araju'jawe. Jarejuwarete 'ga upe etee futat ore mama'e apoi. A'eramū pēē 'ga remiayuwaretea futat. 'Ga etee futat ojerowiarukat pē nupe.

'Oga jara 'jawe Janeruwarete 'ga jejuka esagei pē nee. ¹⁰ Sā'ā tujugeyra 'oga apoara 'ga ywyakape'ia ra'ne imogoa jupe. Iypykokara apoara 'jawe je ra'ne ako 'ga mome'ui pē nupe ikue. A'e 'ga ita jaga iypy pe iypymotypawamū. Nan ako je 'oga ypykokara apoara 'jawe ai'i. A'eramū 'ā Aporu 'ga 'ua. Sā'ā 'oga apoara 'gā amū 'oga apoa iypymogatyrūarera 'ga remiapofera 'arimū. Nan tee futat ako je ra'ne Jejuī 'ga mome'ui esage pē nupe ikue. A'eramū je 'oga ypykokara apoara 'ga 'jawe futat. A'ere 'ā pē nupe je 'ga mome'u re 'ga amū 'ua pē mu'jau 'ga ree nū. Aipo 'ga 'oga apoapaara 'jawe. A'eramū 'ga iypykokara 'arimū etee futat 'ga 'oga apou

esage etee futat. ¹¹ Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga rerowiarukaa janee. “Jera'yra 'ga etee ki perowiat”, 'jau 'ga janee rakue. “Perowiat kasi 'gā amū kwe pe ne. Jera'yra 'ga etee futat ki perowiat”, 'jau 'ga janee rakue. A'eramū 'ā Jejui Kristu 'ga futat akou 'oga ypykokar esage 'jawe. Nitywi futari 'oga ypykokara esage 'jawewara mū. Jejui Kristu 'ga te 'ā akou 'oga ypykokara 'jawe janee. ¹² A'eramū jane jarejamu'e esagearamū 'oga mŷjeteeteara 'gā 'jawe. 'Oga mŷjeteeteara 'gā nemiapofera 'ā nu'ari futari 'oga. 'Oga apoara 'gā amū 'ywa'y paga etee iapou wogamū. A'eramū 'gā nemiapofera atee pawa'ne'emamū. 'Gā 'jawe 'gā amū mama'e a'je are etee ajamu'ei. Mama'e a'je are moromu'jara 'gā 'oga apoar esage 'gā 'jawe. A'ere amumera 'gā 'ywa'y page'ema pyu 'oga apoara 'gā 'jawe. A'eramū 'ā 'gā nemiapofera u'aa kamēšite. Nā'ā juonanūū etee nanē ipira nū. Nan tee futat moromu'jara 'gā amū. Mama'e amutee are etee 'gā jamu'ei. ¹³ A'eramū nipo Jarejuwarete 'ga rowase ae jatykaaw ipe jane jareporowyky resaka. Sā'ā tata 'oga apopyrera resaukara. Itaoga 'ā nukai. A'eramū 'ā juowa pyu iapopyra ukaitapap. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga jareporowykawera resaukari wowase ae majatykaaw ipe. A'eramū te nipo jane mama'e a'je are moromu'jarera 'gā kwaawi. Mama'e a'je are moromu'jarera 'gā itaoga apoarera 'gā 'jawe. Nukaipawi 'gā nemiapofera. Mama'e amutee are moromu'jarera 'gā nemiapofera nanē nipo jane ikwaapa nū. Mama'e sigaty are moromu'jarera 'gā juowoga apoarera 'gā 'jawe. Ukaipap 'gā nemiapofera. ¹⁴ A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e a'je are moromu'jarera 'gā mepyau. ¹⁵ A'ere nipo 'ga mama'e amutee are ajamu'jarera 'gā nomepyi. Ukaipap 'gā nemiapofera. A'eramū 'ga 'gā mepyawe'em. 'Og ukai ma'e 'gā nūja'uweri woga 'wyrīpe. Wogakajamū 'ga ēmi 'oga 'wyr awi. A'eramū 'gā amanūme'em. A'eramū 'ga roga etee ukaitapap. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā amū. Janeruwarete 'ga 'gā nerawau 'gā mogyau oje pyri. A'ere 'ga nomepyi 'gā porowykyawera, a'jeteetewi 'gā porowykye'em ire.

¹⁶ “Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane sireko” 'ea 'ā pēē ikwaapa. 'Ga 'Agesagea jarejereko re jane jarejemogyau Jarejuwarete 'ga roga 'jawe. ¹⁷ Janeruwarete 'ga roga esage futat. Nitywi mama'e tywera ipype. 'Ga 'Agesage rerekwaramū jane jemogyi 'ga roga 'jawe. A'eramū mama'e amutee are moromu'jara 'gā 'ga roga mote'aara 'jawe. A'eramū 'ga jane mū woga mote'ar ire jane rerekou tyweaete ee.

¹⁸ Pēnoryp tee awi pejejee. “Je'akwaap je”, 'jau nipo pēē mū pejejeupe numiamū. A'ere nipo aipoa pē'akwaawa na Janeruwarete 'ga 'akwaawa rūi. “Te'akwaawa je afutat” 'jaramū pēē pejepeoia peje'akwaaw ekoete awi. A'eramū Janeruwarete 'ga te pē mu'akwaapa pē mogyau. ¹⁹ Pēē 'akwaawekoetea nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Ÿmā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: “Janeruwarete 'ga 'je'akwaap je' 'jara 'gā nee ikwasiarukaa rakue: ‘Nepē'akwaawi pēē pejejemogyau’, e'i Janeruwarete 'ga 'gā nupe”, 'jau 'ga amū ikwasiaa rakue. ²⁰ Ajepeja 'ga nanē 'ā ka'arana kwasiia ee rakue nū: “Janeruwarete 'ga i'akwaaw ekoete ma'e 'gā nea'ara okwaap. A'ere niapoa'uweri aipoa 'ga upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ²¹ A'eramū ki jane jarejerowiaraipe'ema 'gā amū nee. Janeruwarete 'ga 'ā mama'e esage monou pē nupe. ²²⁻²³ Pauloramū 'ga 'ā je monou pē nupe pē mu'jaramū. Aporu 'ga, Pedro 'ga. Mīmeramū 'ga ore monou pē nupe pē mu'jaramū ojee. Ywya 'ga 'ā iapou janee rakue,

ipyiara reewe rakue. Jane rekoramū Janeruwarete 'ga ojejukau esage jane ree. Jane manūnamū nanē 'ga ojejukau esage jane ree nū. 'Awamū 'ga jejuka esagei jane ree. Anure nanē nipo 'ga jejuka esagei jane ree nū. 'Aeramū ki jane jarejemuaēme'ema mama'e are. Janeruwarete 'ga mama'e jararetea. Janeruwarete 'ga 'ā Kristu 'ga Ruwaretea. 'Aeramū Kristu 'ga janejararetea. 'Aeramū jane 'ga remiayuwamū mama'e jara 'jawe nanē jarejemogyau nū.

4

Kristu 'ga remimonofet

¹ Kristu 'ga upe oporowyky ma'eramū ore jemogyi. “Pekwap 'gā mueapyou Jarejuwarete 'ga je'eg are”, 'jau Kristu 'ga oree ikue. “Ymā 'ā pēypy 'gā naeapyoi ee rakue. A'ere je 'awamū pē mueapyoi ee. 'Aeramū pēē 'awamū 'gā mu'jau ee, 'gā mueapyou ee”, 'jau Kristu 'ga oree ikue. ² Maran oporowyky ma'e 'gā mama'e apoi morowyky jara 'ga upe? 'Ga 'eawer imū etee futat 'gā porowykyi 'ga upe. A'ea esage 'ga upe. ³ Nan tee futat je. Kristu 'ga upe je porowykyi tekou. 'Aeramū je tejeupe 'ga 'eawer imū etee teporowykyau. 'Aeramū nipo jeporowykyia 'ga muorypa. Najerorywi je pē'eawer are. “Paulo 'ga oporowyky esage Jarejuwarete 'ga upe” 'e are je najerorywa'uweri. Tekotee 'gā 'eawer are nanē je tejorywe'emamū nū. Kristu 'ga 'e are etee tejorywamū tekou. Tejea'ar are miamū je tejorywe'emamū. ⁴ Tejemiapo a'wyre'em are nanē je tejea'are'emamū tekou. 'Aeramū je tepy'a'wyre'emamū tejemiapofer are. A'ere je na'ei tejeupe: “Jeresage te je tekou”, na'ea'uweri je tejeupe. Jejararete 'ga etee futat e'iarū jee: “Eneresage ene jee”, e'iarū jee. Jea'wyre'emamū nanē 'ga 'jau jee nū. ⁵ 'Aeramū ki pēē 'jawe'em pejejaupe: “Nenea'wyri ene Jarejararete 'ga upe”, 'jawe'em pēē pejejaupe. Janejararete 'ga te janea'wyre'ema okwaap. Ywag awi ojewyr ire te nipo 'ga jane majatykai wowase. 'Aeramū nipo 'ga janeremiapofera resaukaa jarejaupe. 'Awamū jane janereapyoi futari jemime jarejemiapofera mama'e are. A'ere 'ga anure esaukari janee. Jarejuea'ar are janereapyoe'ema miamū futat 'ga esaukaa janee. 'Aeramū nipo Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Eneresage ene jee”, 'jau nipo 'ga janee, janereko esage re.

⁶ Pēneko esage are pē mu'jawamū je jemome'ui pē nupe. Aporu 'ga nanē je amome'u pē nupe nū. 'Aeramū ki pēē pejejemu'jau ymāwarera 'gā nemikwasiarer are, “pejejuka esage pāwē pāwē etee ki 'gā nee”, 'ga 'eawer are. Pereko tywet nanē kasi 'ga amū ne. Pereko esage pāwē pāwē etee futar iki 'gā. ⁷ Jarejuwarete 'ga upe jane jemogyi jareju'jaju'jawe etee futat. Naeakwar amuteeteei futat ae ajemogyau 'ga upe. 'Ga etee futat mama'ea wapoukat janee. 'Ga jarepoare'em ire amunipo 'ā jane niapoi mama'ea 'ga upe. 'Ga te 'ā mama'ea amut janee. 'Aeramū pēē pejejemogyau peju'jaju'jawe etee futat. Nepētywi futari pēē mū pejejuapyraaparamū. 'Aeramū ki pēē pejejerowiaraipe'ema nanē pejejee nū.

⁸ “Oretyk katu katu ore mama'e pyu. 'Aeramū ore oroporiae'emamū”, 'jau futatee nipo pēē pejejaupe. “Janeruwarete 'ga ore mogyau 'wyraramū 'gā nupe”, 'jau futatee nipo pēē pejejaupe. Aipo a'je re amunipo 'ā 'ga ymā we ore mogyi 'wyraramū rai'i. Anure te nipo Janeruwarete 'ga jane mogyau 'wyraramū a'jea futat. A'ere 'ga 'awamū najane mogyi we 'wyraramū. ⁹ Ore 'ā Kristu 'ga remimonofera agawewi. A'etea 'ā

Janeruwarete 'ga ore mogy akotee ma'e 'jawe etee futat. Iapisipyrama 'jawe etee futat 'gā ore rerekoi. Sā'ā 'gā ia'wyre'ema 'gā apisia ajuowase. Nan tee futat nipo ore jemogyi 'gā nowase. Ywagipewara 'gā nowase, wyw pewara 'gā nowase. Mīmera 'gā nowase nipo ore jemogyi ia'wyre'ema 'jawe. ¹⁰ A'eramū nipo Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā 'jau oree: "Takwaawe'ema 'gā ajemogy", 'jau nipo 'gā oree, Kristu 'ga ore imome'u are. A'ere 'ā pēē nanarūi pe'je: "Jane 'ā jane'akwaap Kristu 'ga ree", 'jau etee 'ā pēē pejejaupe, pejejerowiairaipa etee pejejee. A'ere 'ā ore akotee ma'e 'jawe ete. A'ere 'ā pēē 'wyriara 'jawe pejemogy. Ore ree 'ā 'gā opojejuka esage'emamū. A'ere 'ā pē nee 'gā opojejuka esageramū ajemogyau. ¹¹ Ore te 'ā aruata arawau kwe pe. Orojety'apoita 'ā arakou. Oro'yuweja rerekou. Orojaitypawamū futat 'ā arakou. Amumē 'gā amū ore nupāu jepi. Nitywi agawewi futat ore'wyrā. ¹² Oroporowykyau 'ā ore kwaiwete. A'eramū 'ā ore arafuakapawamū arajemogyau. Orojeupe 'gā je'egaiwamū 'ā ore 'jau etee 'gā nupe: "Jarejuwarete 'ga pē nereko esagea te ore arafutat", 'jau etee ore 'ā 'gā nupe orojeupe 'gā je'egaiwamū jepi. Orojereko tyweramū ore arajuagamū etee futat jupe jepi. ¹³ Gā amū arakurawamū ore oroje'ega esage etee futat 'gā nupe jepi. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nupe ore jemogyi yty 'jawe.

¹⁴ A'ere je napē mojenosiawamū rūi je ka'arana kwasiari pē nupe. Pē mu'akwaapawamū te je ikwasiari pē nupe. Pēē 'ā jera'yra 'jawe jee. Jeporomutat je pē nee. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. ¹⁵ Kwaiwete agawewi nipo pē mu'jara 'gā. Teis miu agawewi nipo 'gā pytuna. A'ere majepēi tee pēnuwa 'jawewara. Pejejeupe Jejui 'ga je imome'uramū pēē 'ga rerowiaa pejejemogyau 'ga remiayuwamū. A'eramū je pēnuwa 'jawe. ¹⁶ A'eramū je 'jau pē nupe: Pejemu'e je ree. Mama'ea peapo je 'jawerimū etee futat, a'e je pē nupe. ¹⁷ A'eramū je Timoteo 'ga monou tejeko esage are pē muea'aawamū. Timoteo 'ga jera'yra 'jawe jee. Oporowyky esage 'ga Jarejararete 'ga upe. Jeporomutat je 'ga ree. A'eramū je 'ga monou pē nesaka. Jereko esage are nipo 'ga pē muea'ari. "Paulo 'ga ako esage etee Jarejararete 'ga remifutar imū", 'jau nipo 'ga pē nupe. "Jarejararete 'ga ree ojemu'jar ire 'ga reko esagei 'ga remifutar imū etee futat", 'jau nipo 'ga pē nupe, pē muea'aa je ree. Kristu 'ga rerowiaaramū pē nupe nanē nipo 'ga jeremimome'ufer are pē muea'aa nū. Pē pype tekou ako je pē mu'ei pēneko esage are ikue. A'eramū nipo 'ga pē muea'aa ee. Kwe pe 'gā mu'eawer imū etee futat ako je pē mu'jau tekou ikue.

¹⁸ "Nuru'jawi futari Paulo 'ga jane pyri nū'ū", 'jau nipo pēē mū pejejaupe rai'i. "A'eramū nipo 'ga oreremiapo resake'ema re'ā", 'jau nipo pēē mū pejejaupe rai'i. A'eramū nipo pēē aipo 'jaramū pejejerowiairaipa pejejee rai'i numiamū. ¹⁹ A'ere nipo je oi futari pē pyri. Jarejararete 'ga teo futaramū nipo je oi futari pē nesaka. A'eramū nipo je ojee ojerowiairaip ma'e 'gā nesaka, tejeau tāmējē 'gā nesaka. Maranamū nipo je 'gā nera renupawer imū etee futat 'gā nesaka. "Jarejuwarete 'ga pājēa te 'gā wereko? Naani te ra'u nū?" 'jau nipo je 'gā nesaka. ²⁰ Opājē mū mama'e apoara 'gā tee Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū. "Janeruwarete 'ga je'wyriara", 'jar ekoeteara 'gā te 'ga nomogyi futari wemiayuwamū. Opājē mū mama'e apoara 'gā etee te 'ga omogy wemiayuwamū. ²¹ Ma'ja sipo ajee pefutat? Pejejeupe jeje'eg wywrafena te ra'u pefutat nū? Pejejeupe jeje'eg wywrafene'ema te ra'u pefutat nū?

Pejejeupe jeje'eg wywrafene'ema futaa ki pepoit mama'e tywera apo awi.

5

Mama'e tywera apoawet

¹ “Korītu pewara 'ga amū mama'e tywera wapo ajemogyau”, 'jau 'gā amū pē mome'wau jee ai'i. “Uwa 'ga remireko ēē 'ga wereko”, 'jau 'gā imome'wau jee ai'i. Nanuara nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā miamū nuapoa'uweri aipoa. Ma'eramū ajee “Jeju 'ga rerowiaara je” 'jaramū aipo peapo nū? Nia'wyri aipo apoa. ² Ma'eramū sipo ajee pejerowiaraiw etee pejee? Pejejepype mama'e tywera apoara 'gā amū nekoramū amunipo 'ā pē'arasig te ee. Pejeje'ega amunipo 'ā 'uwa remireko rerekwara 'ga upe rai'i, 'ga mosōu amunipo 'ā pēē nanuar awi rai'i. “Nia'wyri nanuara Janeruwarete 'ga upe”, 'jau amunipo 'ā pēē 'ga upe rai'i. Ma'eramū sipo ajee pēē nanuar awi 'gā mosī'em ire pejerowiaraiwa ekoete pejee? Pepe'a mama'e tywera apoara 'ga pejewi. Maran gatu amunipo 'ā 'ga nan werekoramū ajemuaēme'ema. ³⁻⁵ Muku agawewi te 'ā je rekoi pē nui. A'etea je jerea'at au'jeteramū pē nee. A'eramū je pē pype ako ma'e 'jawe futat. A'eramū je 'jau pē nupe: Janejararete 'ga te ako opājēa amut jee ikue, je mogou omome'waramū ikue. A'eramū je 'jau aipoa mama'e tywera apoara 'ga upe: “Mama'e tyweretea a'e ereapo Jarejuwarete 'ga upe. Jui epoire'ema nipo nereoi futari 'ga pyri”, 'jau je 'ga upe. Jeju 'ga je'eg imū je 'jau 'ga upe. Pejatykaramū tejea'aramū pē nee. A'eramū je pejatykaramū pē pype ako ma'e 'jawe tekou. A'eramū pēē pejejea'aramū je ree. Jarejararete 'ga je'eg imū je 'i pē nupe: Pejatykaaw ipe ki pe'je mama'e tywera apoara 'ga upe: “Ejepe'a ore wi. Mama'eukwaawa 'wyriara upe te 'ā mama'ea ereapo ekou”, 'jau ki pēē 'ga upe. “A'eramū ene ejemu'jaga mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwamū ekou”, 'jau ki pēē 'ga upe. “A'eramū nipo ene ewawe'em Jarejuwarete 'ga pyri”, 'jau ki pēē 'ga upe. Maran gatu nipo 'ga aipo renupa ajemuaēme'ema. A'eramū nipo 'ga ajemuaēm ire opoia jui. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'ga tywera moiri 'ga wi nū, 'ga katu'oka Janejararete 'ga rowase jane jatykaaw ipe.

⁶ A'eramū pēē pejejerowiaraipe'ema pejee. Sā'ā kanape'i apoara 'gā ijopypeawa mojojypea u'i are. Ināinānī'i etee agawewi 'gā imonou imojopypeu ee. A'etea u'i omojerap. Nan tee futat ae mama'e tywera apoara 'gā nesag ire ae jemu'ei 'gā nee. ⁷ Sā'ā ore judeuramū kanape'i jopypeawa ymanera momopora orojewi, maraka apo enune. Nan pejekatu'ok mama'e tywer awi. A'eramū pēē pejejesageramū pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. Werowiarāmū Jeju 'ga pē katu'ogi pētywer awi. A'eramū futat pēē pejejeateeramū jui. Sā'ā ore judeuramū oreypy 'gā Egitu ywy awi o enune karupa'mī jukaa, wy reko'woga y'a pype rakue. A'eramū 'ā 'gā imonykya 'okwar are rakue. A'eramū 'ā 'oga pypewara 'gā amanūme'em rakue. Nan tee futat 'awamū Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū pē katu'oka pētywer awi. ⁸ Sā'ā ore judeuramū oreypy 'gā maraka apoa Egitu ywy awi wenū'ēawer are wea'aawamū. Maraka apou 'gā kanape'i jopype'ema apou i'wau rakue. Nan tee futar iki jane jarejee Jeju 'ga manūawer are janerea'at jarejemogyau. A'eramū ki jane jarepoia mama'e tywera apo awi, mama'e a'jea etee futat iapou.

⁹ Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe ikue. “Pekotee mama'e tywera apoara 'gā nui”, 'jau je ikwasiaa ka'aran are imonou pē nupe ikue. ¹⁰ Aipo are je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. NaJejui 'ga rerowiare'ema 'gā nee rūi je imonoi ikue. “Ga rerowiaara ore”, 'jar ekoeteara 'gā nee te je ikwasiaari imonou ai'i. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'ā mama'e tywera etee futat wapo. Ajuemireko are 'ā 'gā nekoi. Ojomen are 'ā kūjāmera 'gā nekoi. Okaraemā me'yi are etee 'ā 'gā nea'aramū. Amunarūmū 'gā 'ā mama'e are. Maira'me a'agawa etee 'gā 'ā amuoryp. Mīmera etee 'ā Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā mama'e tywera wapo. A'eramū amunipo 'ā pēē 'gā nui pejejepe'a re ywy awi we futat pejejepe'au. ¹¹ A'ere je na'gā nee rūi aipoa ka'arana kwasiari pē nupe ai'i. “Ore Jejui 'ga rerowiaaramū”, 'jar ekoeteara 'gā nee te je ikwasiaari imonou pē nupe ikue. Jejui 'ga rerowiaa 'me 'gā jeu'woge'em are etee je imonou ikwasiaa ai'i. Werowiat 'me te 'gā 'ga. A'ere 'gā naeateei mama'e tywera apo awi. 'Gā amū nipo akou ajuemireko are. Kūjānamū nipo 'gā amū akou ojomen are. 'Gā amū nipo okaraemā me'yi etee wea'aramū ajemogyau. 'Gā amū nipo maira'me a'agawa muoryw are etee wea'aramū ajemogyau. 'Gā amū nipo ojoje'ēwu'jaga. 'Gā amū nipo kawīajaiwa rykua. 'Gā amū nipo amunarūmū mama'e are. Aipo 'gā nee te je ka'arana kwasiari imonou pē nupe ai'i. Pekotee ki 'gā nui. Pejemi'wat nanē kasi 'gā pyri ne, 'jau je pē nupe ai'i.

¹²⁻¹³ Janeruwarete 'ga te nipo e'i Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nupe: “Nepēa'wyrī pēē”, e'iarū 'gā nupe. Je “Nepēa'wyrī pēē”, na'ea'uweri 'gā nupe. A'ere jane Jejui 'ga rerowiaara 'gā mama'e tywera aporamū jane je'egi futari 'gā nupe: “Peapo awi nanuara”, 'jau ki jane 'gā nupe. “Nepeapoi mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imū ra'e”, 'jau ki jane 'gā nupe, 'gā mosōu mama'e tywera apo awi. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe ee rakue: “Pemono ki mama'e tywera apoara 'gā pejejewi”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

6

Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe etee ki pejemogytaukat

¹ Jejui 'ga rerowiaaramū kasi peo pejejaupe pejeje'egay re 'ga rerowiare'ema 'gā nupe pejemota'waukaa pejejaupe ne. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe etee futar iki pekwap pejejemome'wau. A'eramū 'gā futat oje'ega pē nupe pē mota'wau pejejaupe. “Nenea'wyrī ene Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo jane 'gā amū nupe. “Eneresage ene Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo jane 'gā amū nupe. Aipoa pekwaap. ²⁻³ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane mogyau opoirūnamū. A'eramū nipo jane 'ga rowase ijatykaarūe'ema 'gā pe'au 'ga wi. Ywy pewarera 'gā, ywagipewara 'gā. Mīmera ijemogyarūe'ema 'gā nipo jane imonou 'ga wi Jarejararete 'ga poaa. Mīmera apoaramū sipo ajee nepemojyrūarūi mama'e tywe'ri apoarera 'gā mogyau ajaupe? Nepejemogypygi te ra'u Jejui 'ga rerowiaaramū pejejee nū? ⁴ A'eramū ki pēē Jejui 'ga rerowiaaramū pejewawe'em 'ga rerowiare'ema 'gā 'wyrīara upe pejeje-mojyrūukaa pejejaupe. Na'gā nee rūi pejemogypyk. ⁵ Ma'eramū sipo nepejenosī pejejemome'wau 'ga rerowiare'ema 'gā nupe? Nitywī sipo i'akwaap ma'e 'ga amū pē pype pejejaupe pejejemota'waawamū? ⁶ Ityp futat nipo Janeruwarete 'ga 'Agesage pyu i'akwaap ma'e 'gā amū. A'etea

'ā pejemome'u Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nupe etee rai'i pejejaupe pejemota'waawamū rai'i.

⁷ Pejamuea nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nupe pejomota'waukara taetu nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Pejejeupe 'ga amū mama'e tywera aporamū pejejuagamū jupe. “Pejejepyke'ema 'ga ree” 'ea te esage Janeruwarete 'ga upe. “Pejekaraemā are 'gā amū munarūnamū pejejuagamū jupe. Pejejepyke'ema 'gā nee” 'ea te esage futat.

⁸ A'ere 'ā pēē nanarūi. Pēē we 'ā mama'e tywera peapo pejejaupe. Pēē we 'ā pejemunarūmū pejejokaraemā are. Pejewirera 'jawewara 'gā nui miāmū 'ā pēē pejemunarūmū. Pēē nanē 'ā mama'e tywera peapo nū. ⁹ “Namama'e tywera apoara rūi Janeruwarete 'ga omogy 'wyrīaramū ojepyrī ae upe” 'ea 'ā pekwaap. A'eramū ki pēē pejemoryteewe'em pejejee. “Mama'e tywera apo awi je nopoiri agawewi. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je mogou 'wyrīaramū ojepyrī re'ā”, pe'je kasi ne. Au'je ki pejemorytee re pejejee. Najaneruwarete 'ga remiayuwamū rūi ae mama'e tywera apoi. Ajuemireko are ako ma'e 'gā na'ga remiayuwa rūi. Ojomen are ako ma'ea kūjāmera na'ga remiayuwa rūi. Maira'me a'agawa muorypara 'gā na'ga remiayuwa rūi. Kūima'e 'gā amū nipo opoia wemireko are oko awi. A'eramū nipo 'gā kūima'eramū etee futat akou ajuee. Aipo apoara 'gā taetu na'ga remiayuwa rūi. ¹⁰ Mama'e are amunarū ma'e, okaraemā me'yi etee ea'at ma'e, kawīajaiwa 'wat, ojoje'ēwu'jagat, ojomorityteeat. Mīmera 'gā naJaneruwarete 'ga remiayuwa rūi. ¹¹ Nan tee futat 'ā pēē mū pejemogyau rakue. A'ere 'ā 'awamū Janejararete 'ga ako pē pireita pētywer awi ikue. A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau pē nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē mogyau 'ga remiayuwamū.

Ojeupe mama'e esage apoawamū te 'ga jane apoi rakue

¹² Pēē mū nipo 'jau pejejeupe: “Aapo katu katu futat te je mama'ea 'wei”, 'jau nipo pēē pejejeupe. “Nitywi futari 'Ereapo kasi aipoa ne’, je upe 'jara 'gā 'wei”, 'jau nipo pēē pejejeupe. A'jea futat peapo katu katu mama'ea numiamū. A'ere amumera nia'wyrī pē nupe. Je nanē amunipo 'ā a'e pē nupe: “Tejemifutar imū etee futat je mama'e apoi” 'jaramū amunipo 'ā je 'i pē nupe. A'jea futat. Amumera resageramū jee numiamū. A'ere amunipo 'ā je tejea te nam'yi ywyapi ee. ¹³ Pēē amunipo 'ā 'jau mama'e resaka ypy we: “Janerewek jane ra'e”, 'jau amunipo 'ā pēē pejeku'iramū mama'e are. A'eramū nipo pēē mama'e 'wau. A'ere anure nipo Janeruwarete 'ga temi'u mateepawī janerewega reewe. Nan tee nipo 'gā amū kūjā resaka ypy we 'jau ojeupe “Amogyta je kwea kūjā tejee ra'e”, 'jau nipo pēē mū pejejeupe. A'eramū futat nipo aku'iaiwamū ee. A'jea futat 'ga ku'iaiwamū ee numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'ga ku'iaipawera mu'jagi 'ga 'arasigamū etee. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga jane apoi rakue. A'ere 'ga namama'e tywera apoawāu rūi jane apoi rakue. Nakūjā are etee rūi 'ga jane apoi rakue. Najomen are tee rūi 'gā 'ā kūjā apoi rakue. Ojeupe mama'e esage apoawamū te 'ga jane apoi rakue. 'Ga futat mama'e apoukaa janee nū. ¹⁴ 'Ga futat nanē Janejararete 'ga moferapa opājē mū etee futat 'ga manū re rakue. A'eramū 'ga anure jane nanē jane moferapa opājē mū etee futat nū.

¹⁵ Kristu 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau 'ga pira 'jawe etee futat. A'eramū janeretea 'ga ma'ea futat. Aipoa 'ā pekwaap. Ma'eramū sipo aje

jane Jarejararete 'ga rete mujari kūjāmene'em are? Nimujararūi futari jane 'ga retea kūjā amū ree. ¹⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: “Kūima'e 'ga amū wemireko ēē rerekokatu re 'gā majepe teewara 'jawe futat 'gā nekoī”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'eramū kūima'e 'ga kūjā mū rerekokatu re majepe teewara 'jawe futat ajuerekou. ¹⁷ A'eramū jane nan tee futat Jarejararete 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau majepe teewara 'jawe 'ga upe.

¹⁸ A'eramū ki pēē pejekowe'em pejejuemireko are. Kūjāmeramū nanē pēē pejekowe'em pejemen are. Kunumīūnamū, kūjāmukuramū pejekowe'em pejeuee. Peko nipo pejeuee 'eramū pēē pejejuerekou tāmējē. A'ea te Janeruwarete 'ga afutat. Amumera mama'e tywera apoa nomotyweri aeretea. A'ere ajuee ae rekoa aeretea we futat imotyweri. ¹⁹ Janeruwarete 'ga U'agesagea amut janee. A'eramū janepira Janeruwarete 'ga 'Agesagea roga. A'eramū 'ga 'Agesagea akou jane pype. ²⁰ Ypeywar are amanūmū Jejui Kristu 'ga janetywera mepyau janee, jane mogyau 'ā wemiayuwamū. A'eramū ki jane jarejemogyau esage 'ga upe. Janejemogy esage resag ire nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorywi jane ree.

7

Emireko ma'e 'gā, imen ma'e 'gā netee

¹ Ka'arana 'ā pekwasiat imua jee rai'i. “Esage te aeremirekoa? Aeremirekoe'ema te ra'u esage nū?” 'jau 'ā pēē imua ka'aran are ikwasiaa jee rai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Esagea futat aeremirekoa. Aeremirekoe'ema nanē futat esageay nū. ² A'ere 'ā ae amumeramū kūjā mū esage pāwē gatu ete etee. A'eramū ki pēē nan etee pejekowere'emamū kūima'eramū pejejemirekoramū tāmējē futat. Kūjānamū nanē pēē pejemena tāmējē futat nū. ³ Pejemen pejejee ekoramū “najeremiarūi je ene ree”, 'jawe'em pejemena upe. Kūima'eramū nanē pēē kūjā pejejee ekoramū pēē nanē “najeremiarūi je ene ree”, 'jawe'em pejejemireko upe. ⁴ Pejuereko ki pejejuemifutar imū etee futat. Peje'er are kasi pejejaupe ne. Kūima'eramū, kūjānamū 'jau. ⁵ A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau etee pejekowe'em pejeuee ra'ne. “Jarejuwarete 'ga upe jareje'ega monou jane nikoi jarejee”, 'jau ki pēē pejejaupe. 'Ga upe pejeporogytau etee futat pejekowe'em pejeuee ra'ne. 'Ga upe pejeje'ega monopaw ire tāmējē peko pejeuee nū. Kasi a'e pe pejomogoukat kūjā mū ree ne. A'eramū futat nipo kūjā nanē weateramū kūima'e 'ga amū ree nū. A'eramū nipo pēē mama'eukwaawa 'wyriara remifutar imū iapoukaa pejejaupe.

⁶ “Pēnemireko awi”, na'ei je pē nupe. Pejejemirekoweramū ki pejejuereko etee futat. ⁷ Je 'ā najeremirekoi tekou. Je 'jawe pē nekoa amunipo 'ā esage futat jee numiamū. A'ere 'ā ae naju'jaju'jawe tee rūi te. Janeruwarete 'ga jane mū opoat mama'e tywera apoe'em are. A'eramū 'ā jane amumeramū jarejemirekoe'emamū futat. A'ere 'ā amumera 'gā nupe ayeteramū 'gā nemirekoe'ema. Nauagi 'gā kūjāe'eme oko upe. A'eramū ki pēē nanuaramū pejejemirekoramū tāmējē futat. Kasi a'e pe mama'e tywera peapo ne. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nemireko futaa.

⁸ Ojete ijemogywet ma'eramū te ajee je 'i pē nupe: “Pēnemireko kasi ajee aipo 'jaramū pejejemogyau ne. Je 'jawe pejemogy”, 'jau je pē nupe. ⁹ A'ere ki pejejetee pejejemogy upe pejejuage'emamū pēnemireko tāmējē

futat. Kūjā mū rerowy'ar ekoete are aerea'ara nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Kūjāmeramū nanē nū kūima'e mū rerowy'ar ekoete are etee pēnea'ara nanē nia'wyri Janeruwarete 'ga upe.

¹⁰ 'Awamū je 'i emireko ma'eramū pē nupe, omenat ma'eramū pē nupe nanē nū. Nateje'ega etee rūi je imome'ui pē nupe. Jarejararete 'ga 'eawer imū etee futat je imome'ui pē nupe. Pejemenā kasi peetyg ine. ¹¹ Pejemenā retyg ire ki pejewyru'jap pejejaupe nū. A'eramū ki pejewyr esage etee futat pejejaupe. Pejejaupe pejejewyru'jape'ema pēē pejejetee futat pejekou. A'eramū pēē kūima'eramū emireko ma'eramū pejemireko retyke'ema futat.

¹² Amumeramū pē nupe je teje'ētea te imonoi 'awamū. (NaJarejararete 'ga je'eg imū rūi je imonoi pē nupe 'awamū. Teje'ēteu te je imonoi pē nupe 'awamū). Kūima'eramū nipo pēē mū Jejuī 'ga rerowiaaramū pejekou. A'eramū nipo pēnemirekoa na'ga rerowiaara rūi. A'etea nipo ēē niporetygiweri ene ree. A'eramū ki pereko ete futat pejemirekoa retyke'ema futat.

¹³ Kūjāmeramū nanē nipo pēē mū Jejuī 'ga rerowiaaramū nū. A'eramū nipo pēmena na'ga rerowiaara rūi. A'etea nipo 'gā niporetygiweri pē nee. A'eramū ki pereko etee futat 'gā netyke'ema. ¹⁴ Pēmena nipo nuerowiari agawewi Jejuī 'ga. NaJaneruwarete 'ga remiayuwa rūi agawewi nipo 'gā. A'ere pē nee wejue te 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'jawewaramū. A'eramū nipo 'ga ojejukau esage 'gā nee, pē nee 'gā poretygiwere'emamū wejue. Kūima'eramū nanē nipo pēē mū pejekou Jejuī 'ga rerowiaa. A'ere nipo pēnemirekoa na'ga rerowiaara rūi. NaJaneruwarete 'ga remiayuwa rūi pēnemirekoa. A'ere 'gā omen are te 'gā nekoi 'ga remiayuwa 'jawewaramū. Ojejukau esage wejue 'ga 'gā nee, pē nee 'gā poretygiwere'emamū wejue te. A'eramū pēē 'gā nerajemogyau esage. Kasi a'e pe pēna'yra 'gā Janeruwarete 'ga remiayuwe'ema 'gā na'yra 'jawe ne. 'Ga rerowiat pāwēara 'jawe futat pēē 'ga upe. ¹⁵ Janeruwarete 'ga pēta'waa afutat ajaupe. A'eramū kūjāmeramū kasi ajee pēpotyp pejemena 'ga pejewewi niporetygiweramū ne. Kūima'eramū nanē kasi ajee pejemirekoa pēpotyp pejewewi iporetygiweramū ne. A'ere pejewewi 'ga rerowiare'ema 'gā poretygiwere'emamū pereko ete futat 'gā. ¹⁶ Maran gatu nipo pē nereko re pēmena 'ga Jejuī 'ga rerowiare'ema. A'eramū pēē 'gā netyke'ema. Kūima'eramū nanē nipo pē nee pēnemireko 'gā Jejuī 'ga rerowiaa. A'eramū ki pēē pejemireko 'gā netyke'ema pejewewi 'gā poiriwewere'emamū.

Mama'ea ki peapo 'ga remifutar imū etee

¹⁷ Janeruwarete 'ga opājē amut janee, ojeupe jane mo-porowykyaukaawamū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. Pejejopit jewatee are pejemā'jāue'em futat. 'Gā 'ā 'gā te nū. Pēē 'ā pēē te nū. Judeu 'gā etee te ijewak ma'ea ajemogy. Aipoa je amome'u pē nupe, Jejuī 'ga rerowiaaramū pē nupe najuejue etee futat. ¹⁸ Amumeramū nipo pēē Jejuī 'ga rerowiaaramū imojewagipyramū pejemogyau. A'ere kasi pejewewaga porera peyw ine. Amumeramū nipo pēē imojewagipyre'emamū futat. A'eramū kasi pēē nanē pejemojewagukat 'gā nupe ne. ¹⁹⁻²⁰ Naejewag are rūi Janeruwarete 'ga ae futari. A'eramū pēē pejejea'are'emamū aipo are. 'Ga je'ega jane enuwa te esage 'ga upe. A'eramū pēē 'ga je'ega te enupa. ²¹ Jejuī 'ga rerowiar enune 'ā pēē mū pejeme'egukat 'gā nupe ka'aranūū are

rakue. A'eramū pēē pejejemogyau 'gā nemifajamū. A'eramū ki pēē pejeporowykyau pejejemogyau peje'wyriara 'ga upe etee futat. A'ere peje'wyriara ojewi pē nee iporomonoweramū, pejepe'a futat 'ga wi. ²² Gā nemifai 'gā 'ā mama'ea wapo o'wyriara 'ga remifutar imū etee futat. Nuapoi 'gā mama'ea wemifutar imū etee futat. A'ere 'ā ojeupe te oporowyky ma'e 'gā mama'e apoi wemifutar imū etee futat. A'ere 'ā Jane Jejui 'ga rerowiar ire jane jemogyi jareju'jaju'jawe etee futat mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. ²³ Sā'ā 'gā amū ka'aranūū monoa ajaupe, ajamuawamū wemifajamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane muri ojeupe wa'yra 'ga janetywera mepy re. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. 'Ga rerowiare'ema 'gā nemifutar imū kasi mama'ea siapo ne. 'Ga remifutar imū etee futar iki mama'ea siapo. ²⁴ Pēē 'ā Jejui 'ga rerowiaaramū je 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: Ako etee futat ae Jejui 'ga rerowiaaramū. Nojemojewagi futari ae 'ga rerowiamū. Naijewak ma'eramū etee rūi futat ae rekoī 'ga remiayuwamū. 'Gā nemifajamū nipo pēē Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū pēē a'efer ipe etee futat pejejemogyau pejeporowykyau peje'wyriara 'gā nupe. Pejeka'jame'ema futat pejemuarera 'gā nui. Pēē mū nipo pejeporowykyau pejejemogyau pejejeupe etee futat 'ga rerowiar enune. A'eramū nipo pēē a'efer ipe etee futat pejejemogyau pejejeupe pejejeme'ege'ema 'gā amū upe. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. 'Ga 'ā pē poaa mama'e apo are.

Ojeteewara 'gā, imen manū ma'e 'gā netee

²⁵ Je upe ka'arana kwasiaa imua ako pēē pejepronupa ojeteewara 'gā nee jee rai'i. A'ere Janejararete 'ga namu'eī 'gā nee rakue. Aipo je'ea nipo jaruete futat 'ga upe. Ojeupe ia'wyre'em ire amunipo 'ā 'ga je mu'akwaawi ee. "Ene'me kasi 'gā nupe ne", 'jau amunipo 'ā 'ga jee. A'eramū je tejea'aw imū etee futat ikwasiaa ka'aran are pē nupe. Janeruwarete 'ga futat te 'ā ajemuaēm je ree. A'eramū 'ga je mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. A'eramū ki pēē jeje'eg are pejejemogypyka futat. ²⁶⁻²⁷ Anure nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiamū jane rereko tyweretei. Ma'eramū 'ā ojeteewaramū nepēnemirekoi futari pejejemogyau. Emireko ma'eramū pēē pejejemireko retyke'ema futat. ²⁸ A'ere namama'e tywera apoa rūi poromū, pēnemirekoa. Kūjāmukuramū nanē pēē namama'e tywera apoa rūi pejemena nū. A'ere 'ā emireko ma'eramū namajepei tee rūi futat 'gā nemiapoa mama'ea. Ojemi'uekaa, oporowykyau ka'aranūū are wemireko raity muawamū. Emireko ma'e 'gā 'ā ajemuaēma kwaiwete mama'e are ajemogyau. A'eramū je a'eramū 'jau pē nupe: "Ojeteewaramū kasi pēnemireko futat pejejemogyau ne", 'jau je pē nupe. Mama'e are pēnea'are'ema je afutat. Kūjā nanē 'ā mama'e apou omena 'ga upe nū. A'eramū nanuara 'gā nupe wayramū rēwējēmī Jejui 'ga mome'ua 'gā nupe. Nipoetai rēwējēmī 'gā ee. Ojeteewaramū te ajee 'ā aea majepēi ete rēwējēmī aeporowyky. A'eramū Jejui 'ga mome'ua waye'emamū ae upe. 'Ga mome'u are etee futat 'gā wea'aramū.

²⁹ Kamēsīete nipo Jejui 'ga ruri 'awa ywy mateepapa. A'eramū ki pēē emireko ma'eramū pejejemogyau Jejui 'ga remifutar imū etee mama'e apou ojeteewara 'jawe. ³⁰ Ojoo'o ma'eramū pēē pejejea'are'emamū peje'arasig are etee. Kamēsīete nipo Jejui 'ga ruri. A'eramū ki pēē pejejea m'yina 'ga ree etee futat. Iku'i ma'eramū ki pejejemogyau iku'ipap ma'e 'jawe. Au'je ki iku'i ma'eramū pēē pejeku'i are etee pejejea m'yī re. Jejui

'ga ree etee ki pejejea m̄ina pejejemogyau. Mama'e muareramū p̄ē pejejemogyau mama'e jare'ema 'jawe. Pejejea m̄ine'ema pejekaraemā are. 'Ga ree etee ki pejejea m̄ina pejejemogyau. ³¹ Mama'e are ojejuka ma'eramū pejejemogyau mama'e are ijejukae'ema 'jawe etee futat. Kamēsīete futat nipo janekaraemā teepawamū jane wi. A'eramū ki p̄ē pejejea m̄ine'ema ee.

³² A'eramū je aipo are poromū 'jau p̄ē nupe: Mama'e are tee p̄ēnea je nafutari. Sā'ā ojeteewara 'gā jejukaa Jarejararete 'ga upe oporowyky are etee futat. Mama'ea 'gā amū iapou Jarejararete 'ga muorypawamū etee futat. ³³ A'ere 'ā emireko ma'e 'gā jejukai wemireko are ra'ne. A'ere 'ā Jarejararete 'ga remifutar are ojejukau wemireko futar ire. ³⁴ Wemirekoa mata'wa are wea'aramū, Ku'jywa 'ga maku'i are nanē 'ga wea'aramū nū. A'eramū emireko ma'e 'ga rea'ara ojo'ojo'ok ma'e 'jawe 'ga upe. A'eramū nanuara 'gā nupe wayramū r̄ew̄jēmī Jarejararete 'ga remifutara apoa.

Kūjānamū nanē nū. Ojeteewara 'gā mama'e apou Jarejararete 'ga upe. Kūjāmuku 'gā, imen manū ma'e 'gā. Mīmera 'gā mama'e apou Jarejararete 'ga upe etee futat. Wea'aramū Jarejararete 'ga remifutar are etee futat. A'ere imen ma'e 'gā nanarūi. Omen are wemiārū are etee 'gā jejukai. Omena 'ga maku'iawa etee 'gā mama'e wapo.

³⁵ Aipoa je amome'u p̄ē nupe p̄ē mu'jawamū. “P̄ēnemireko kasi pejejemogyau ne”, na'ei je p̄ē nupe. Amueapyo te je p̄ē emireko ma'e 'gā nemiāpo are. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'e apo are te jeporopoariweramū p̄ē nee. Jarejararete 'ga upe p̄ēporowykya te je afutat. Au'jeteramū p̄ē Jarejararete 'ga muorywa nanē je afutat nū.

³⁶ P̄ē mū nipo nep̄ēnemirekoi we. A'eramū nipo 'ga kūjāmuku'i ēē mū mogou katu rakue. 'Awamū nipo 'ga 'jau ēē upe: “Tejetee toko 'jau, kwe pe je oi Jejui 'ga mome'wau tekou”, 'jau nipo 'ga ēē upe. A'ere nipo 'ga rea'aramū ēē ree nū. “Naani. Arekokatu tāmējē futat je ēē 'jau”, 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. “Kasi a'e pe ēē rekoī ojeteē ne kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. “Jeremiarū wejue ēē ree. A'eramū je ēē rerekou katu”, 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. A'eramū ki 'gā tajuerekokatu tāmējē futat. Namama'e tywera apoa rūi futat poromū. ³⁷ Maranamū nipo 'ga ojeteē wekowera futaa. A'eramū nipo 'ga ipyūrūmyrera ēē rerekou katue'em 'ea nanē esage nū. “Naapoi nipo je mama'e tywera re'ā. Nokoi nipo je kūjā mū ree re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe. Aipo 'jara 'ga nokoi futari kūjā mū ree 'ea nanē wesageramū futat aipo 'ga upe. ³⁸ A'eramū je 'jau p̄ē nupe: Emireko ma'eramū esageramū futat p̄ē nupe. A'ere emirekoe'ema 'ga nupe te nipo esageramū emireko ma'e 'ga apyraapa.

³⁹ Imen ma'ea kūjā omena manūe'emamū omena mojopy'rawe'em futat. Omena 'ga etee futat ēē erekou. Omena manū re tāmējē te ēē omena mojopy'rui nū. A'eramū miamū Jarejararete 'ga rerowiaara 'ga etee erekou. ⁴⁰ A'ere nipo omenaru'jaw are ifuwere'ema ēē ku'iramū omenaru'jap ma'efera 'gā apyraapa, 'jau ete je. Janeruwarete 'ga 'Age-sage je rerekou. A'eramū je “Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū nā'ā je 'i re'ā”, 'jau tejeupe.

8

Maira'me a'agawa upe eroopyret

¹ 'Awamū je pē mu'ei maira'me a'agawa upe eroopyrera temi'u are. "Esage te ore maira'me a'agawa upe imonopyrera temi'u 'ua? Naani te ra'u nū?" 'jau ako pēē ka'arana mua jee rai'i. A'eramū je pē mu'jau ee. "Mama'ea jane sikwaapap katu katu", sa'e 'ā jane jarejaupe jepi. A'jea futat aipoa. A'ere 'ā pejerowiaraiw ekoete pejejemikwaaw are ra'e jepi. A'ere jane jarejuee jarejekuka esage re Jejui 'ga rerowiar wywapiukari jarejaupe. ² "Je'akwaap je" 'jara 'gā ni'akwaawi we futat. ³ Jarejuwarete 'ga ree jareporomutar ire jane jemogyi 'ga jekoty'aawamū. 'Ga 'ā jane kwaap.

⁴ 'Awamū je pē mu'ei maira'me a'agawa upe eroopyrer are. Maira'me a'agap ekoete rerowiaara 'gā 'ā wyro'o mŷina owase. A'ere 'gā 'ā jupe eroopyrera me'ega ka'aranūū are. Naekoa'uweri maira'me a'agawa. Janeruwarete 'ga te 'ā eko ma'ea. Majepei tee futat Janeruwaretea. Aipoa jane 'ā sikwaap. ⁵ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gā maira'me a'agaw are etee 'gā norywamū. Kwaiwete agawewi futat maira'me a'agawa. A'etea nitywi futari maireteetea mū kwe pe. ⁶ "Janeruwarete 'ga etee futat Maireteetea ako" 'ea 'ā jane sikwaap. 'Ga te 'ā mama'ea wapo rakue. Ojeupe etee futat 'ga jane apoi rakue. Majepei tee futat Janejararete 'ga. Jejui Kristu 'ga te 'ā Janejararetea. Janeruwarete 'ga 'ā mama'e apoukaa 'ga upe rakue. 'Ga futat 'ā jane mogyaukaa 'ga upe rakue.

⁷ Aipo 'ā jane sikwaap. A'ere 'ā amumera 'gā naeapyoi we ee. Maira'me a'agawa muoryparera 'gā tāmējē 'ā rakue. A'eramū 'gā maira'me a'agawa rowase imonopyrera 'wau wea'aramū etee futat ee. Aipo 'gā naeapyoi katu we futat Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: "Ajemotywet sipo je Jarejuwarete 'ga upe", 'jau etee nipo 'gā ojeupe maira'me a'agawa upe imonopyrera 'u re. ⁸ Naani. Natemi'u are rūi Janeruwarete 'ga 'i janee: "Esage 'ga jee", 'jau. Najaneremi'ua rūi jane muesage Janeruwarete 'ga upe. Janeremi'ua aju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Wyro'o jane i'ua esageramū 'ga upe. Wyro'o jane i'ue'ema nanē esageramū 'ga upe nū. Maira'me a'agaw awi pēneatee'ema te nia'wyrī 'ga upe.

⁹ Pēē mū te nipo ajee pēneatee ete jui rakue. A'eramū nipo pēē maira'me a'agawa upe imonopyrera 'ua wesageramū futat pē nupe. A'ere nipo Jejui 'ga rerowiar yau 'gā nupe i'ua nia'wyrī futari. Naeateei we 'gā jui. A'eramū pēē pejejea'aramū 'gā nee. Mīmera mama'ea 'wawe'em 'ga rerowiar yau 'gā nowase. Kasi a'e pe pemuea'arukat etee 'gā maira'me a'agaw are ne. ¹⁰ Kasi a'e pe 'gā pē nesag ire 'i ojeupe ne: "Aipo 'ga Janeruwarete 'ga kwaapararetea. 'Ga 'ā maira'me a'agawa roga pype mama'e a'u. A'eramū je a'eramū tejemu'jau 'ga ree", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. A'eramū futat pēē 'gā muea'arukaa maira'me a'agaw are etee ne nū. "Kuu. Maira'me a'agawa upe imonopyrera te je a'u nū'ū. 'Awamū pa ajee je manūi ra'e", pē mu'eukat 'gā ne. A'eramū futat wea'aramū etee maira'me a'agaw are ne nū. A'eramū futat 'gā Jejui 'ga ree ojemogypygy are jēmī weateeramū ne. ¹¹ Aipoa te 'gā omotywet Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga 'ā amanū agawewi 'gā tywera mepyau rakue. A'etea 'gā 'ā opoia 'ga ree ojemogypygy awi. Pē nesag ire 'gā mama'e apou pē 'jawe. A'eramū aipo 'gā nemiapofera 'gā motywea Janeruwarete 'ga upe. ¹² A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga upe 'ga motywerukar ire pēē nanē pejekewau 'ga upe nū. Kristu 'ga upe aipo

apoaramū nanē mama'e tywera peapo nū. A'eramū pēē pejejea'gwau nanuara apo awi. ¹³ Je nafutari tejewirera 'jawewara 'gā jekwa mama'e tywera apo upe. A'eramū je tejewirera 'jawewara 'gā nupe wyro'o 'ua ia'wyre'emamū je nanē i'wau'jape'ema nū. A'eramū je mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe.

9

Kristu 'ga remimonofera 'gā

¹ Jarejuwarete 'ga upe je mama'e apoi. Jejui Kristu 'ga je mueapyoukat mama'e are. A'eramū je mama'e esage apou 'ga temu'eawer imū etee futat. Ymā te Jejui 'ga jesaukari jee ikue, Janejararete 'ga ojesaukaa jee ikue. 'Ga futat ako je monoukat kwe pe omome'wawamū ikue. Pejejeupe je 'ga mome'uramū ako pēē nanē 'ga rerowiaa ai'i nū. ² Tekotee 'gā nipo naje rerowiari ajemogyau. "NaJejui 'ga remimonofera rūi Paulo 'ga", 'jau etee nipo 'gā jee. Aipo 'gā 'e agawewi 'ā peenup. A'etea 'ā je rerowiat pejepe pejejemogyau. Pejejeupe je Jejui 'ga mome'u re ako pēē 'ga rerowiaa ai'i. A'eramū ako pēē "Paulo 'ga 'ā a'jea futat Jejui 'ga remimonofera mū ako" 'e rerowiaa ai'i.

³ Teago'oramū je tejemome'wau etee futat 'gā nupe. "Je 'ā Jejui Kristu 'ga remimonoferamū futat", 'jau etee je 'ā 'gā nupe tekou. ⁴ "Ojeupe Jejui 'ga mome'uramū 'gā 'ā mama'e monou 'gā nupe, 'gā nemi'uramū rai'i. Aipoa 'ā wesageramū pē nupe rai'i. Ma'eramū sipo ajee je upe 'gā mama'e mura nia'wyri pē nupe?" 'jau je teago'oara 'gā nupe.

⁵ Amumera 'gā 'ā Jejui 'ga remimonofera 'gā wemireko 'gā nerawau ojeupi. Jejui 'ga rewirera 'gā, Pedro 'ga. Mīmera 'gā 'ā wemireko 'gā nerawau ojeupi, kwe pe Jejui 'ga mome'wau rai'i. 'Gā 'jawe je nanē Jejui 'ga rerowiaara kūjā mū rerekoarūi tejemirekoramū numiamū. A'ere je najeremirekoweri te tekou. A'eramū je tejetee futat tekou. ⁶ "Amumera 'gā 'ā oporowykyawe'em ojeupe mama'e muawamū rai'i. Ma'eramū sipo ajee ore porowykyi Panape 'ga retee mama'ea orojeupe imuaw are?" 'jau nanē je 'gā nupe nū. ⁷ Awŷja sipo oporowyky ekoete wepye'eme? Jefaruu 'gā miamū 'gā omepy 'gā porowyky are. Ko tymara 'gā nanē oko pypiara a'u futat nū, oko tymawera repyramū. Karupa'mī are omaenun ma'e 'gā karupa'mī kamy rykua ee ojejuka repyramū. A'eramū amunipo 'ā je nan tee futat tekou. A'eramū amunipo 'ā pēē mama'e mua jee 'ga mome'u repy 'jawe.

⁸ Najetee rūi aipo 'jau. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe ee rakue. ⁹ "Pešimat kasi pejejeymawa juowuunan are ipyrug ekoramū ne iape'ogamū ne. Tene a'ŷja mū 'ui akou. Pē nupe futat 'ā iporowykyi. A'eramū pēē a'ŷja mū 'waukaa etee jupe", 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. Pēneymaw are etee futat sipo 'ga poromū ikwasiarukaa rakue? ¹⁰ Naani. Jane ree nanē futat 'ga aipo kwasiarukari rakue. Ko tymara 'gā 'ā 'jau ojeupe: "Anurenure'i nipo je teko pypiara 'ui", 'jau 'gā 'ā ojeupe. Okaapit ma'e 'gā nanē aipo 'jau nū. ¹¹ A'eramū je ko tymara 'jawe Jejui 'ga mome'wau pē nupe. A'eramū amunipo 'ā wesageramū futat mama'ea je upe pēē imura. ¹² Amumera 'gā nupe 'ā pēē mama'e monou 'gā pejemu'eramū rai'i. Je ra'ne ako Jejui 'ga amome'u pē nupe ikue. Ma'eramū sipo ajee je upe tee katu ete mama'ea pēē imura nia'wyri 'gā nupe? "Mama'ea pemut amū jee", a'e futat amunipo je 'ā pē nupe. A'ere je 'ā aipo na'ea'uweri pē nupe. Je

tee futat 'ā teporowykyau tekou tejeupe mama'e muawamū. Nafutari je 'gā teago'oa. Nafutari je 'gā amū 'ea tejeupe: “Omepy are tee 'ga Jejuī 'ga mome'ui oree” 'gā 'ea je nafutari. A'eramū je teporowykyau tejeupe mama'e muawamū. ¹³ Sā'ā Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporowyky ma'e 'gā. Jarejuwarete 'ga upe tekotee 'gā nemirerurera wyra rapyawe'ēwe 'gā ape nuga ojeupe, ojemi'waawamū. Aipoa 'ā pēē ikwaapa. ¹⁴ Nan tee futat Janejararete 'ga 'i rakue: “Pemepy ki jeje'ega mome'wara 'gā. A'eramū ki pēē 'gā mama'e mua 'gā nupe”, 'jau 'ga 'ā rakue.

¹⁵ A'ere je 'ā “mama'ea pemut amū jee, pejemu'e repyramū”, na'ei pē nupe ai'i. 'Awamū nanē je na'ei aipo 'jau pē nupe nū. Ty'ara agawewi nipo je erekou. A'etea nipo je naenūi futari mama'ea pē nupe. 'Gā je mepy'e'ema je muekōēāina futat. ¹⁶ Najerowiaraiw ekoetei je Jejuī 'ga mome'u are. 'Ga te ako je mono omome'wawamū ikue. A'eramū je 'ga mome'wau tejeupe 'ga 'eawer imū etee futat. Jeporiay'i amunipo 'ā je, 'ga je'ega renuwe'em ire. ¹⁷ Tejemifutar imū etee 'gā nupe 'ga mome'u re amunipo 'ā je mama'e renūi tekou 'gā nupe temepyawamū rai'i. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te je monoi wa'yra 'ga mome'waramū kwe pewaramū pē nupe ikue. A'eramū je Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ikue. ¹⁸ Pē nupe Jejuī 'ga mome'wau ako je mama'e renūine'ema pē nupe ai'i. “Mama'ea pemut amū jee” 'jawe'em ako je pē nupe ai'i. A'e are te jerekōēājamū te'ŷina. Jerekōēāja jeporowyky repy 'jawe jee.

¹⁹ Na'gā amū nupe oporowyky ma'ea rūi je. Je tee futat aporowyky tejeupe. A'ere je tee futat je jemogoi Jejuī 'ga upe oporowyky ma'eramū ikue. Jejuī Kristu 'ga je imome'wau 'gā nupe kwaiwete, 'gā nupe 'ga rerowiar wyyapiukaawamū. A'eramū je 'gā nupe oporowyky ma'e 'jawewara.

²⁰ Ymā te 'ā Moisesi 'ga judeuramū oreypy 'gā mu'jau 'gā jemogy are rakue. A'eramū 'gā mama'e apou 'ga je'eg imū etee futat rakue. A'eramū je judeu 'gā pype tekou je mama'e apou 'gā 'jawe etee futat ai'i. Jejuī 'ga rerowiarāmū je tepoia Moisesi 'ga je'eger imū mama'e apo awi numiamū. NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rūi Kristu 'ga jane katu'ogi. A'eramū je tepoia Moisesi 'ga je'eger are tejemogypygy awi. A'etea je judeu 'gā nupe Jejuī 'ga mome'uramū je mama'e apou Moisesi 'ga je'eger imū 'gā 'jawe etee futat. Kasi a'e pe 'gā niporenuwiweri jeje'eg are. A'eramū nipo 'gā Moisesi 'ga je'eger imū etee mama'ea je iaporamū oporenuwiweramū jeje'eg are. A'eramū nipo 'gā Jejuī 'ga rerowiaa ojeupe je 'ga mome'uramū re'ā, 'jau je tejeupe. ²¹ Judeue'ema 'gā pype tekou nanē je mama'e apou 'gā 'jawe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'jawe je rekoramū nipo 'ā 'gā porenuwiweramū jeje'eg are re'ā. A'eramū nipo 'gā nanē Jejuī 'ga rerowiaa je 'jawe re'ā, 'jau nanē je tekou ikue. Judeuramū ore upe Moisesi 'ga remikwasiarer imū tekowe'em futat. A'ere je Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat je reko esagei. Kristu 'ga je'eg imū nanē je reko esagei nū. A'eramū je 'gā nerowiarukaa 'gā nupe tekou. ²²⁻²³ 'Gā amū te aje Jejuī 'ga rerowiaa ināinānī'ī etee ikue. A'eramū je 'gā pype tekou mama'e apoi 'gā 'jawe etee futat ikue. 'Gā poaawamū Kristu 'ga rerowiar wyyapiukaawamū je tekou iapoi 'gā 'jawe etee futat ikue. Kristu 'ga 'gā erowiarāmū je teku'iramū tekou 'gā nee ikue. Mama'e tesirūmera je aapo Kristu 'ga rerowiarukaawamū 'gā nupe.

24 Sā'ā ujān ma'e 'gā. “Siesak jarejāna 'jau”, 'jau 'gā 'ā ajaupe. A'eramū 'ā 'gā ujāna pāwē pāwē esaka. Kwaiwete ujān ma'e 'gā ujāna. A'ere 'ā majepeja 'ga etee iwaēmi opytu'wawa upe ajunenewe. A'eramū 'gā 'ā ajunenewe owaēm ma'e 'ga upe etee akagyrūnanūū'ī monou 'ga akagyrūnamū 'ga upe. Opia ma'e 'gā nowaēmi ajunenewe. Mama'e poyja rerekwara 'gā nanē nowaēmi ajunenewe nū. Nan jane Kristu 'ga rerowiaaramū. 'Ga pyri jareoweramū jane poiri te mama'e tywera apo awi. 25 Ajaupi ujān enune ujān ma'e 'gā ojetee ra'ne te 'gā ujāna. A'eramū 'gā ujāna pokwaapa. A'eramū 'gā ujāna pokwaaw ire okyjawe'em futat akagyrūnanūū'ī pyyge'em awi. Ojemogypyk 'ga ujān are. Esage futat 'ga jānawa akagyrūnanūū'īa numiamū. Majepi 'ara rupi etee futat esageramū. Ka'a apopyrera ete poromū akagyrūnanūū'īa. A'eramū ai'iwe opy'ijagamū etee futat. Nan tee futat jane Jeju 'ga rerowiaaramū mama'e apoi 'ga 'eawer imū etee futat. A'ere jane naip'yijag etee ma'e are rūi iapoi. 'Ga pyri jarewawamū te jane iapoi. 26 Ma'eramū je 'ā mama'e apoi 'ga 'eawer imū etee futat.

Peesak 'ā afuakara resaukaara 'gā ajaupe nanē nū. Ajuowajaa 'gā 'ā afuakara resaukaawamū. A'eramū 'ā ajuetykara 'ga afuakara resaukaa. Najaman ekoete rūi nanē 'gā ajuetykawamū nū. Ojoman esage te 'gā. Nan tee je noko ekoetei. Jeju 'ga 'eawer imū etee futat je rekoi. 27 Tejemu'akwaapa mama'e tywera apoe'em awi. Naapoi futari te je mama'e tywera. 'Ga remifutar imū etee futat te je mama'e apoi. “Werowiarāmū Jeju 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemi-ayuwamū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat”, pē nupe 'e reewi je mama'e tywera apou teko re amunipo 'ā Janejararete 'ga naje monoi futari ojeypri.

10

Pemuoryp kasi maira'mea ne

1-2 Pēnea'ar iki judeuramū oreyppy 'gā nee. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nenū'ēukari Egitu ywy awi Moisesi 'ga upe rakue. Pe awi 'gā oramū 'ā Janeruwarete 'ga ywasiga monou imogou 'gā 'arimū rakue. 'Gā au'jawamū 'ga ywasiga mogou 'gā 'arimū rakue. 'Yē'ē upe 'gā waēmamū 'ā Janeruwarete 'ga 'y mowoka 'gā nupe rakue. A'ere 'ā 'ga wyytu mua 'y mowokawera rupi ywy mukaga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā 'ā awaupap oyaapa rakue, opy muak'yme'ema futat rakue. Nan 'ā 'gā jemo'wryiarukari Moisesi 'ga upe rakue. 3 Najuejue etee futat 'gā ojeupe Jarejuwarete 'ga remimurera 'wau rakue, mana 'jawa 'wau rakue. Ywag awi 'ga mana 'jawa mua 'gā nemi'uramū rakue. A'ea 'gā i'wau rakue. 4 Ojeupe 'ga remimurera 'ya nanē 'gā itykua rakue nū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i Moisesi 'ga upe rakue: “Itaaua enupā ywyrā pyu”, 'jau 'ga 'ā Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'y murukaa ita awi 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ā oy'wau rakue. Aipoa ita 'jawe futat Kristu 'ga. Sā'ā 'gā ita awi imuripyrrera 'y rykura rakue. A'eramū 'gā 'ā amanūme'em o'yuweja upe rakue. Nan tee futat Kristu 'ga rekoi 'gā pype 'gā nee ojejuka esage ma'eramū. Nuesagi agawewi 'gā 'ga. A'ere 'ga futat 'gā nerekwaramū rakue. 5 A'ere oreyppy 'gā najemogyi Jarejuwarete 'ga remifutar imū rakue. Nomuorywi 'gā 'ga rakue. Amume'ri 'gā etee 'ga muorypa rakue. A'eramū 'ga amara'neramū omuorypare'ema 'gā

nee. A'eramū 'ga 'gā momawukaa 'gā ataaw ipe rakue, jū pyterimū amunawe'ema pyterimū 'gā o 'gā nekoramū rakue.

⁶ Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa oreypy 'gā nee 'gā neko esage'emawer are rakue ee jane mueapyoukaawamū rakue. A'eramū jane jarejea mŷine'ema mama'e tywer are 'gā 'jawe. ⁷ Gā amū 'ā maira'me a'agawa muorypa rakue. Kwataua'yra a'agawa 'gā 'ā iapou omairamū rakue. A'e are nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa rakue nū. “Maira'me a'agawa upe wemimonofera kumi 'u re 'gā wagairan pāwēnamū etee kūjā are kūima'e are 'jau. Maira'me a'agawa muoryw ire taetu nipo 'gā otewereteramū, mama'e tywera apou ajuee”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā nee rakue. ⁸ Anure nānēwējēmī rakue nū, 'gā wagairan pāwēnamū etee kūjā are kūima'e are 'jau rakue nū. A'eramū 'ga mama'e tywera apoarera 'gā Janeruwarete 'ga imomawukaa kwaiwete. Majepēi 'ara rupi etee futat 'ga 'gā apisau kwaiwete. Wīti tres miu 'gā 'ga iapisau 'gā tywer are rakue. A'eramū ki jane jareagairane'emamū 'gā 'jawerimū. ⁹ Anure 'ā 'gā amū 'jau ojeupe etee futat: “A'jea sipo Janeruwarete 'ga je rereko tyweretei mama'e tywera je iapoawer are 'wei”, 'jau 'ā 'gā ojeupe etee futat rakue. A'eramū 'ā 'gā mama'e tywera apou 'ga resakawamū rakue. Nuenuwi aipo 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga moja monou 'gā nupe. A'eramū moja 'gā u'wau 'gā apisau rakue. A'eramū ki jane iapowe'em 'gā 'jawerimū. ¹⁰ A'ere 'gā amū Jarejuwarete 'ga ago'wau rakue nū. A'eramū Janeruwarete 'ga ojeypyriwara mū monou 'gā apisau rakue.

¹¹ Aipo are nanē Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'ga amū upe ee rakue, ee jane mueapyoawamū rakue. A'ere kasi jane mama'ea siapo 'gā 'jawerimū ne. Niporomukui futari nipo Jejui 'ga ruawa. A'eramū ki jane mama'e esage etee futat iapou 'ga muorypawamū.

¹² Iporiay'i “Jereapyo je mama'e are. A'eramū je mama'e tywera apowe'em jepi” 'jara 'gā. Anure nipo aipo 'jara 'gā mama'e tywera apoi. ¹³ “Mama'e tywera apoa nipo je etee futat areko re'ā”, pe'je nipo. Naani. Najuejue etee futat mama'e tywera apo rekoi jane ree. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e apoi u'eawer imū etee futat. Nuapoukari futari 'ga mama'eaya kwaikwaja janee. Janefuakara 'jawe etee futat 'ga mama'eay apoukari janee. A'eramū 'ga, ojeupe peje'egamū, pē mamuakaa mama'e tywera apoukare'ema pē nupe. A'eramū te mama'e tywera nepeapoi.

¹⁴ Pemuoryp kasi maira'me a'agawa pejējemogyau ne. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je aipo 'jau pē nupe. ¹⁵ Pēē 'ā i'akwaap ma'eramū. Pejejeupe je'eawer are 'ā pēē pejejeapyoramū pejējemogyau. “Janeremikwaawa resage 'jawe etee futat te Paulo 'ga 'eawer are? Naani te ra'u nū?” 'jau ki pēē pejejaupe je'eawer are pejejea'aramū pejejemogyau. ¹⁶ Pejejea'aramū nanē ki Jejui Kristu 'ga remiapofer are nū. Amanū enune 'ā Jejui Kristu 'ga y'way tykurukari wemiayuwa 'gā nupe rakue. “Koa y'waya jerya”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū jane 'awamū y'way rykua 'ga manūawer are jarejea'aawamū, 'ga muorypa ee. Mani'oko'o'ia 'ga imowowoka imonou wemiayuwa 'gā nupe rakue. “Koa mani'oko'o'ia jero'oa futat”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū jane 'awamū mani'oko'o'ia nanē jane i'wau 'ga manūawer are jarejea'aawamū nū. ¹⁷ Kwaiwete agawewi nipo jane 'ga rerowiaaramū. A'etea nipo jane majepēi tee mani'oko'o'ia mo'jomo'jou'i i'wau. Kwaiwete agawewi

jane Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū. A'etea jane sajemogy majepeī 'yweteewara 'jawe. Kristu 'ga 'ā majepeī'i etee futat. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jarejemogyau majepeī 'yweteewara 'jawe.

¹⁸ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā Israeu juapyrera 'gā wyra rerawau mainana 'ga upe. A'eramū mainana 'ga wyra jukau imo'jau. A'ere 'ga wyro'o pe rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere wyra reruarera 'ga wyro'o remyrer ape 'wau. “A'e pyu ore Jarejuwarete 'ga muorywi”, 'jau 'gā. ¹⁹ A'ere amumera 'gā 'ga rerowiare'ema 'gā wyra mū rerooi imonou maira'me a'agawa upe. “Temaira upe je imonoi”, 'jau 'gā ojeupe. A'jea sipo 'gā maira'me a'agawa mairaretea? ²⁰ Naani. Mama'eukwaawa upe te 'gā imonoi. Mama'eukwaawa te 'gā amuoryp. NaJarejuwarete 'ga upe rūi 'gā imonoi. NaJarejuwarete 'ga rūi 'gā amuoryp. A'eramū je 'jau pē nupe: “Mama'eukwaawa upe kasi mama'ea pemono ne”, 'jau je pē nupe. ²¹ Jejuī 'ga manū are pejejea'aramū nipo pēē y'way rykua. Aipoa y'way rykur ire kasi maira'me a'agawa upe imonopyrera y'waya petykur ine. Aipoa taetu nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Jejuī 'ga manūawer are pejejea'aramū pēē mani'oko'o'i 'wau. Aipo 'u re kasi mama'eukwaawa upe imonopyrera kumia pe'u ne. Kasi a'e pe mama'eukwaaw are te pēnea'ar ine. Aipoa nanē nia'wyri Janeruwarete 'ga upe nū. Nepemuorywa'uweri Jejuī 'ga mama'eukwaawa reewe. ²² Ma'ja te pefutat? Pejejee 'ga mara'nea te ra'u pefutat nū? 'Ga muoryw ire mama'eukwaawa muorypa 'ga mamara'neukaa pejejee 'ea te ra'u pefutat nū? A'jea sipo janefuakaramū Jarejuwarete 'ga fuakara apyraapa? Naani. Ifuakat 'ga janefuakara apyraapa. A'eramū ki pēē 'ga mamara'neukare'ema pejejee.

Jarejomote'aawa kasi siapo ne

²³ Gā amū nipo 'jau ajaupe: “Jarejemifutara etee futat jane siapo”, 'jau nipo 'gā ajaupe. A'jea futat aipo 'gā 'ea. A'ere amumera nia'wyri 'gā nupe. Mama'e mū najane mogypygyukari Jejuī 'ga ree. ²⁴ A'eramū ki jane mama'e apou jarejopoaawamū. Najarejeupe etee rūi futat kasi mama'ea siapo ne.

²⁵ Miaro'o uweita pejewau miaro'o pe mua miaro'o me'egara 'gā nui. Pejeporonupe'ema ee. “Maira'me a'agawa upe imonopyrera te?” 'jawe'em pēē 'gā nupe. ²⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā amū nupe ee rakue. “Ywya 'ā Janejararete 'ga ma'ea. Ywy pypiara nanē 'ā 'ga ma'ea futat nū”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā amū nupe rakue. A'eramū ki jane mama'e 'wau jarepy'a'wyre'emamū ee.

²⁷ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā amū nipo 'jau pē nupe: “Pejot pejejemī'waa ore pyri”, 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū pejewau etee futat pejejemī'waa. “Maranuara te kumia”, 'jawe'em futat pejeporonupe'ema ee. ²⁸ “Maira'me a'agawa upe imonopyrera 'gā wapo kumiramū ko”, pejejeupe 'gā amū 'eramū pēē i'wawe'em futat. Kasi a'e pe nepe'ukararūkari 'gā nupe ne. “Ekoay 'gā je mote'arukat Jarejuwarete 'ga upe”, e'i 'gā pē nupe ne. ²⁹ Pēē 'ā pēneapyo ee numiamū. A'ere nipo 'gā naeapyoi we ee. A'eramū pēē i'wawe'em 'gā neape.

Maranamū nipo pēē mū 'jau: “Ma'eramū sipo jane ni'ui mama'ea 'gā 'jawe?” 'jau nipo pēē. “Mama'e mū apowe'em nanē 'gā neape nū?” 'jau nipo pēē. ³⁰ “Jarejemī'war enune nanē 'ā jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee jepi. Ma'eramū sipo ajee 'gā je ago'oi wējēmī nū?” 'jau nipo pēē mū.

³¹ A'eramū je 'jau pē nupe: A'jea futat ki mama'ea siapo 'ga muorypaw imū etee futat. Mama'e 'wau miamū ki 'ga muorypaw imū etee si'u. ³² Jarejomote'aawa apowe'em futat jarejaupe. Judeu 'gā, judeue'ema 'gā, Jeju 'ga rerowiaara 'gā. Mīmera 'gā pēē imotywerukare'ema pejejee. ³³ Je 'jawerimū ki peko. Sā'ā je mama'e apoa 'gā muorypawamū etee futat. Nan ki mama'ea peapo. Naapoi je mama'ea tejemifutar imū etee. Naapoi je mama'ea temuorypawamū etee. 'Gā muorypawamū etee je 'ā mama'e apoi tekou. A'eramū nipo je Jeju 'ga rerowiarukaa 'gā nupe kwaiwete nanuar are.

11

¹ Kristu 'ga 'jawerimū je mama'e apoi. A'eramū ki pēē mama'e apou je 'jawerimū etee futat.

Jeju 'ga rerowiaara kūjā

² Jeku'i je pē nee. Pejejea'aramū pejemogyau je ree, pejejeupe je'eawer are. Je pejemu'eawer imū etee pēē mama'e apou. A'eramū je teku'iramū pē nee. ³ A'ere je 'awamū mama'e mū ree pē mu'ei nū. Kristu 'ga 'ūi 'wyriaramū kūima'eferamū jane upe. Kūima'e 'gā 'ūina 'wyriaramū wemireko 'gā nupe. Nan te Janeruwarete 'ga 'ūina 'wyriaramū Kristu 'ga upe. ⁴ Najudeua rūi 'ā pēē. A'eramū ki pēē pejemiapou etee futat pejemogyau. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou kasi kūima'eferamū pejeakaga peau'i taity pyu ne. 'Ga je'eg are pejejamu'jaw ipe nanē pēē pejeakaga au'jawe'em nū. Kūjāmera 'gā etee te ki ajee tajeakaga au'i. A'eramū kūima'efera 'gā wakaga au'jawe'em. Kūima'e 'ga wakaga au'i re amunipo 'ā 'gā amū 'i "kūjā 'jawe 'gā iapoi". A'eramū 'ga ojenosōu jui.

⁵ A'ere ki kūjāmeramū pejeakaga au'i futat pejejeupe Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou. 'Ga je'eg are pejejamu'jaramū nanē ki pēē pejeakaga au'jau futat nū. Pejemipokwawer imū etee futat peko. Pejeakaga au'ie'eme nia'wyrī pē nupe. Kūima'efera 'gā etee te oje'eg Jarejuwarete 'ga upe wakaga au'jawe'em. Kasi a'e pe kūjāmeramū pejeakaga au'ie'eme ire "kūima'e wā 'jawe ore", pe'je ne. A'eramū pēē aipo pyu pejemena 'gā mojenosōu ne. Ijepinipywera 'jawe ijeakaga au'ie'ema 'gā. ⁶ Pejeakaga are pejepopariwere'emamū pēē kūjāmeramū peje'awa pina. Pē'awa pina pē mojenosī re pēē kūjāmeramū pejeakaga au'jau futat. ⁷ Kūima'eferamū jane nipiari jareakaga. Janeruwarete 'ga 'jawewaramū jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'ūina 'wyriaramū janee. Kūima'e 'gā ajemogyau 'wyriaramū wemireko 'gā nupe. A'eramū 'gā nemireko 'gā 'gā je'ega renupa.

⁸ Nakūjāa rūi Janeruwarete 'ga remiapo ppyfera. Kūima'e 'ga ra'ne te 'ā 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga 'ga arukaga mū mosogī 'ga wi kūjānamū iapopyramū rakue. ⁹ Nakūjā ēē upe rūi Janeruwarete 'ga kūima'e 'ga apoi rakue. Kūima'e 'ga upe te 'ga kūjā ēē apoi rakue. ¹⁰ A'eramū ki pēē kūjāmeramū pejeakaga au'jau taity pyu. Aipo pyu pēē pejemena pejemo'wyriara resaukaa pejeakaga au'ia. Ywagipewara 'gā nee nanē pejeakaga piaa nū.

¹¹ Jeju 'ga rerowiaaramū jane jarejopoa pāwē. Nakūima'eramū etee rūi jane Jeju 'ga rerowiaara. Nakūjāmera 'gā etee rūi nanē 'ga rerowiaare'emamū. Najueje etee futat jane 'ga rerowiaara. A'eramū jane jarejopoa pāwē etee futat. ¹² Ymā te Janeruwarete 'ga kūima'e ppy

'ga arukag awi kūjā ypy ēē apoi rakue. A'ere 'ā ae 'awamū kūima'eramū ae 'ari kūjā awi. A'ere jane Jarejuwarete 'ga remiapofera juejue futat jane.

¹³ Maran te pekwaap? Esage te kūjāmera 'gā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe wakaga au'jawe'em? Naani te ra'u nū? ¹⁴ Jare'awukua jane 'ā kūima'eramū enosōu. ¹⁵ A'ere 'ā kūjāmeramū pēku'i te peje'awuku are. Pē'awukua ako pēakaga au'jawa 'jawe pē nupe. ¹⁶ Aipoa etee je'ea. Maranamū nipo 'gā amū je ago'wau aipo je'eawer are. A'ere ore Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'ei aipo are nanē kwe pe ikue nū. A'eramū 'gā nanē ajemogyau ojeupe ore'eawer imū etee futat iapou. Ajepeja 'ga rerowiaara 'gā nanē aipo apou nū.

Jejui 'ga manūawer are janerea'ap

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; Luka 22.14-23)

¹⁷ 'Awamū je pē mu'akwaawi mama'e mū ree. Najeku'i je pēnemapio mū ree. Jarejuwarete 'ga muorypaw ipe pejejatykau a'e pēē na'ga muorypawamū etee rūi pejejatykau 'ga ree. Pejejamueu a'e mama'e are Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁸ "NaJarejuwarete 'ga muorypawamū etee rūi 'gā jatykai. Omojopype wējēmī 'gā mama'e tesirū pyu nū. A'eramū 'gā ajamueu morogyta tesirū are", e'i 'gā amū 'ua pē mome'wau jee ai'i. "Maranamū nipo amumera je upe 'gā nemimome'ua a'jea futat", 'jau je pēnera renupa te'ŷina ai'i. ¹⁹ Pejejamueaw ipe nipo i'akwaap ma'e 'gā pekwaap. "Na pa ae i'akwaap ma'eramū ra'e", 'jau nipo pēē ijamue'ema 'gā nesaka. I'akwaap ma'e 'gā najamuei. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat 'gā mama'e apoi. ²⁰⁻²¹ "Sajatyka jarejemi'waa 'jau. Jarejemi'wapaw ire mani'oko'o'ia si'u Jarejararete 'ga manūawer are jarejea'aawamū 'jau", 'jau a'e pēē pejejaupe. A'ere a'e nepejuapesagi. Pejejatykaupawe'ēwe a'e pēē mama'e 'waupap pejejai. A'eramū a'e 'gā amū 'ua, mama'e 'upaw ire etee. A'eramū a'e pēē mū emi'uu ma'eramū. Pēē mū a'e pejejeawrywamū miamū. Nepemā'ēi sipo "ty'ara upe nipo jane 'gā amū mogyi" 'e are? Ma'eramū sipo pejejea nepeetygi pejejee? ²² Ty'ara rerekou pejeje'wyr ipe ra'ne pejejemi'waa. Pēpyoi etee te sipo 'gā nenunewe mama'e 'upaw ire? Aipoa nia'wyri. Ijemi'ware'ema 'gā pemojenosī aipo pyu. Emi'ue'ema 'gā taetu pereko tywerete aipo pyu. Aipo pēē iaporamū je "Esage aipoa", na'ea'uweri pē nupe.

²³ Jarejararete 'ga etee futat je mu'e mama'e are, amanūawer are janerea'aawamū janejatykaaw are. "Jemanūawer are pejejea'aramū pejejatykau ki nan peapo", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je pē mu'jau tejeupe 'ga 'eawer are. Ia'wyre'ema 'gā po pe omono enune 'ā Jejui 'ga mani'oko'o'i pyyka opo pe. ²⁴ A'ere 'ga 'Uwarete 'ga muorypa ee rakue. A'ere 'ga 'ā imo'jau imonou wemimu'efera 'gā nupe rakue. "Koromū jero'oa. Sā'ā mani'oko'o'i jemo'ia. Nan futat nipo jero'oa jemo'i pē katu'okawamū", 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue. "Je manū re ki pēē mani'oko'o'i 'wau je manūawer are pejejea'aawamū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. ²⁵ Ojemi'wapaw ire 'ga kaneeku pyyka y'way reko'woka ipype. A'ere 'ga imonou 'gā nupe. "Koromū jerya. A'ere'ere'i nipo 'gā amū je jukai jery reko'woka. Jemanū are nipo Jeruwarete 'ga je rerowiaaramū pē katu'ogi najuejue etee. 'Awamū karupa'mīa nepejukau'jawi peje-tywera mepyawamū. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg ymanera numiamū. A'ere 'awamū 'ga je'eg yaua te. Je rerowiaaramū etee te 'ga 'awamū pētywera moiri pē nui. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. Y'way rykua ki pēnea'at je ree", 'jau Jejui 'ga 'gā nupe

rakue. ²⁶ A'eramū je 'awamū 'jau pē nupe: Mani'oko'o'i 'u are pejejatykau pejejamuea'aa Jarejararete 'ga manūawer are. Y'waya nanē ki pēē itykua nū. 'Ga ruru'jawe'emauewe pēē namutat iapou pejejemogyau. Aipo apoa “Kristu 'ga manūi janetywer are rakue” e resaukaa ajemogy tee ma'e 'gā nupe.

²⁷⁻²⁸ A'ere ki jane i'u enune janerea'at ra'ne jarejee. “Najetyweri te je?” 'jau ki jane jarejeupe. Jarejuwarete 'ga jaretywera moir ire te jane aipoa mani'oko'o'i 'ui. Kasi a'e pe jane jemotyweri 'ga upe ne. 'Ga manū kurapara 'jawewaramū nanē jane poromū nū. ²⁹ A'eramū ki jane i'u enune jarejekatu'oka ra'ne te i'wawamū. Jarejararete 'ga manū are jarejea'aawamū te jane aipoa mani'oko'o'i 'ui. Ma'eramū 'ā aetywere'ema etee futat i'ui. Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga jane rereko tyweretei ee ne. ³⁰ A'ere a'e pēē nanarūi peapo rai'i. Pejetywera pype we futat a'e pēē i'wau rai'i. Ma'eramū a'e Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweretei ee rai'i. A'eramū a'e pēē mū pejekaruaramū rai'i. Pēpytuna 'gā a'e amū amanūmū rai'i. ³¹ A'eramū ki jane, i'u enune, jarejea'aramū jarejee: “Jeresage te je Ku'jywa 'ga upe?” 'jau ki jane jarejeupe. Jaretyweramū jane jareporogytau Jarejuwarete 'ga upe jarejee ra'ne. “Jetywera emoit je wi” 'jau ki jane 'ga upe ra'ne. A'ere te jane i'ui. Kasi a'e pe 'ga jane rereko tyweri ee ne. ³² Jejui 'ga rerowiaaramū miamū Janeruwarete 'ga jane rereko tyweri'i janetywer awi jane mosamamū. A'eramū nipo jane jarejemu'jau 'ga je'ega renuw are. A'eramū 'ga jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga rerowiare'ema 'gā nupi.

³³ A'eramū ki pēē pejepytuna 'ga rapesaka ra'ne. 'Gā jatykapaw ire tāmējē pēē Jarejararete 'ga ree pejejea'aawa mani'oko'o'i 'wau y'way rykua 'jau. ³⁴ Pejep'yarayparamū pēē pejejem'i'waa pejeje'wyr ipe ra'ne. A'eramū pēē Jarejararete 'ga ree pejejea'aawa mani'oko'o'i 'wawamū etee futat pejejatykau pejejee. A'eramū Janeruwarete 'ga pē nerekou tywere'em ee. Pē pyri tewau tāmējē tamueapyo pēē mama'e mū ree 'jau.

12

'Ga 'Agesagea mama'e apoukaa janee

¹ Je upe ka'arana mua ako pēē pejeporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are rai'i. Jejui 'ga jane erowiaramū te Janeruwarete 'ga U'agesage muri janee. A'eramū jane mama'e apou 'ga pājē mū. A'eramū je pē mueapyou ee. ² Jejui 'ga rerowiare'emawe ako pēē maira'me a'agawa muorypa rakue numiamū. Noje'egi maira'me a'agawa. Nuenuwi pēje'ega. A'eramū 'ā pēē pejejemoryteu ee rakue. 'Awamū ajee 'ā Jejui 'ga perowiat. 'Ga muorypa 'ā pēē 'awamū. ³ A'eramū je pē mueapyou mama'e are 'awamū. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane je'egaiwi Jejui 'ga ree. Na'ga 'Agesage rerekwara rūi Jejui 'ga ago'oara. 'Ga 'Agesage rerekwaramū etee te jane 'i: “Jejui 'ga 'ā janejararetea”, 'jau jane 'ga upe.

⁴⁻⁶ Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'agamū mama'e apoukaa janee. Najueapyo 'jawe ete rūi te aje 'ā 'ga ae mueapyo pāwēi mama'e are. Ae mueapyo tee te futat 'ga 'Agesagea 'ga remifutar are. Majepei tee futat 'ga 'Agesagea numiamū. A'ere najareju'jaju'jawe rūi janeremiapoa. A'ere jane Jarejararete 'ga upe etee futat iapoi. Najareju'jawe rūi agawewi jane mama'e apou. A'ere Janeruwarete 'ga etee futat iapoukari jane upe. ⁷ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ako Jejui 'ga rerowiaaramū jane pype.

A'eramū 'ga 'Agesagea mama'e apoukaa jane upe Jejuī 'ga remifutar imū etee. 'Ga 'Agesagea futat mama'e apou ajuawyawyukaa ae upe. Namajepei amū etee rūi 'ga 'Agesagea mama'e apoukari ae upe. Wapo pāwē pāwē futat ae upe imajuawyawyau. U'agesagea 'ga imua ae upe ojopoaawamū. ⁸ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ae mū mueapyou ae'akwaaw are. A'eramū aipo 'gā jane mu'akwaapa ee. Amumeramū 'ga 'Agesagea aeremikwaawe'ema kwaawukaa ae upe. A'eramū 'gā aeremikwaawe'ema kwaawukaa ae upe. ⁹ Amumeramū 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga rerowiarukaa nanimenime ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea ojero'wu ma'e 'gā katu'ogukaa ae upe. ¹⁰ Amumeramū 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uukaa ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea mama'eukwaawa kwaawukaa ae upe ae rereko are. Janeruwarete 'ga remiapo are nanē jane mueapyoukaa nū. Amumeramū 'ga 'Agesagea ae moje'eg amuteeukaa. A'eramū 'ga 'Agesagea wējēmī futat aeje'eg amutee kwawukaa ae mū upe nū. A'eramū 'ga imome'wau ikwaapare'ema 'gā nupe. ¹¹ A'ere majepeī tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. A'ere mama'e apoi juawyawyukari ae upe wemifutar imū etee futat.

'Ga rete 'jawe jane 'ga rerowiaaramū

¹² Sā'ā aeretea majepeī tee futat. A'ere 'ā mukūi aejywaa. Mukūi 'ā aeretymakaga. Mukūi 'ā aepya. A'ere 'ā majepeī tee futat aeretea. Nan tee Kristu 'ga rerowiaaramū jane jemogyi. Kwaiwete agawewi ae jemogyi. A'ere ae majepeī 'ywetee futat ae jemogyi. ¹³ Jejuī 'ga rerowiaaramū ae jemogyi aju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē, ka'a pewara 'gā, oje'wyrarete pewara 'gā. Mīmēra ae Jejuī 'ga rerowiaaramū etee futat. A'eramū Janeruwarete 'ga U'agesagea mua janee. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mogyau majepeī teewaramū futat.

¹⁴ Peesak 'ā aeretea. Majepeī tee futat 'ā. A'ere 'ā mukūi aejywaa, mukūi aeretymakaga, mukūi aepya, mukūi aereaa. A'ere 'ā naju'jawe rūi iporowykyi. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea porowykyia nama-jepeī 'ywetee rūi. ¹⁵ Ma'eramū sipo pēē mū: “Naapoi je mama'ea 'ga 'jawe. A'eramū nipo je teporowykyawe'em Jejuī 'ga upe”, 'jau. Aepya amusipo 'ā “Na'ga poa rūi nā'ā je re'ā e'i. A'eramū je te'ŷine'ema 'ga rete are”, e'i sipo aepya? Naani. Aipo e'i agawewi futat amunipo 'ā. A'etea amunipo 'ā jane nimonogi jarepya jarejewi. ¹⁶ “Na'ga reaa rūi je. A'eramū je te'ŷine'ema 'ga rete are”, 'jau sipo aenamā? Naani. Aipo e'i agawewi amunipo 'ā. A'etea amunipo 'ā jane nimonogi jarenamā jarejewi. ¹⁷ Jarejea etee ereko re maran sipo jane mama'e renuwi? Jareapya etee ereko re maran sipo jane mama'e retuna? ¹⁸ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga janerete apoi wemifutar imū etee futat rakue. ¹⁹⁻²⁰ A'ere 'ā ae awowo'gi ma'e 'jawe. A'ere aeretea majepeī 'ywetee futat. Nan tee futat jane Jejuī 'ga upe majepeī 'ywetee futat. Naju'jawe rūi agawewi janeporowykyia 'ga upe. A'etea jane jarejemogyau majepeī 'ywetee futat 'ga upe.

²¹ A'eramū aerea 'jawarūe'em aeipo upe: “Nafutari je ene”, 'jawarūe'em. Aeakaga nanē aepy upe: “Nafutari je ene”, 'jawarūe'em nū. Nan tee futat Jejuī 'ga rerowiaaramū jane ni'earūi jarejaupe: “Narafutari ore 'gā”, 'jawarūe'em. ²² Sā'ā janepy'a ifuakare'ema agawewi. A'ere ipyu jaretywe'em ire amunipo 'ā niko'a'uweri. ²³ Jarepira renoš re amunipo 'ā jane ipiaa. Jarepira renošue'em ire jane ipiare'ema futat. Jarepir

a'wyre'em are miamū futat jane jejuka esagei. ²⁴ A'eramū jane esage ma'ea rerekou etee futat. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga janerete apoi nan tāmējē rakue. A'eramū jane jarepir a'wyre'em are miamū jarejejukau esage etee futat. Nan ki sajejuka esage te jarejuee. Sireko esage pāwē etee futar iki 'gā.

²⁵ Janeretea majeppei tee futat. Mukūi futat 'ā janepya numiamū. A'ere janepy oi ajuewiri etee futat. Janepya sipo oo amū ko katy ajepeja awau kwe katy 'jau? Naani. Ajaupi etee futat ioi. Nan tee ki jane Jejui 'ga rerowiaaramū jane jarejopoaa etee mama'e apou. ²⁶ Sā'ā jane jemuaēma jarejo'o tesirūgatu are. Nan tee futar iki sajemuaēm mama'e tywera aja iaporamū. 'Ga rerowiaaramū nipo jane mū ku'iramū. A'eramū jane 'ga 'jawe futat jareku'iramū 'ga pyri.

²⁷ Jejui 'ga rerowiaaramū jane kwaiwete. A'ere jane jemogyi majeppei 'yweteewara 'jawe etee futat. Janeruwarete 'ga jane rerekou najuejue etee futat. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga rete 'jawe futat. ²⁸ Jarejuwarete 'ga Jejui 'ga rerowiaaramū jane moporowykyukat ojeupe. Amumeramū nipo 'ga ae monou kwe pe Kristu 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Wemimu'efera 'gā na'ne Kristu 'ga imonou kwe pewara 'gā nupe omome'waramū rakue. A'ere nipo 'ga ae monoi 'ga mome'waramū nū. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau janerek-wawa amunaw ipe oje'ega mome'waramū etee futat. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau moromu'jaramū oje'eg are. Amumeramū nipo 'ga aeremiapoe'ema apoukaa ae upe. Amumeramū nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gā majarueteukaa. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau ojopoawamū. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau 'wyririamū ajaupe. Amumeramū nipo 'ga aeje'eg amutee pyu ae moporogytaukari ajaupe.

²⁹ Najuejue etee rūi 'ga ae mū'ēi kwe pe oo ma'eramū Kristu 'ga mome'waramū. Kwe pe oo ma'e 'gā kwe pe oo ma'e 'gā tee futat nū. 'Au 'ga je'ega mome'wara 'gā 'gā tee futat nū. Moromu'jara 'gā moromu'jara 'gā tee futat nū. Aeremiapoe'ema apoara 'gā 'gā tee futat nū. ³⁰ Ojero'wu ma'e majarueteara 'gā 'gā etee futat nū. Ije'eg amutee are eapyo ma'e 'gā 'gā tee futat nū. A'eramū ae pāwēūjē etee ajuemiaapo are jarekarakatue'emamū ajemogyau. ³¹ A'eramū ki pēē pejejea mŷina Jarejuwarete 'ga upe pejeporowyky esage are etee. "Ene'agesagea tuapoukat jee eneremifutar imū etee", 'jau ki pēē 'ga upe.

'Awamū je pē mueapyoi mama'e esage mū ree nū.

13

Ajuee aeoporomutat

¹ Kwaiwete agawewi mama'e esage apoa. A'tea ajuee aeoporomutat taetu esage. 'Gā je'eg tesirūmera agawewi nipo je iapou. Ywagipewara 'gā je'ega we agawewi nipo je iapou. A'ere je 'gā nee teporomutare'em ire ae a'wyre'ema 'gā 'jawe etee futat je rekoi. Janeruwarete 'ga je imome'ua we futat nipo wa'wyre'emamū 'gā nupe. Itaju motenawera 'jawe etee futat nipo. ²⁻³ Ajuee aeoporomutara te esage Janeruwarete 'ga je'ega mome'u esage apyraapa. Mama'e are nipo je tejeapyoramū agawewi. Jarejuwarete 'ga remiaporam are miamū nipo je tejeapyoramū. Kristu 'ga nipo je erowiari ywyapiau agawewi. Aeremiapoe'ema nipo je iapou agawewi. Tekaraemā nipo je imonoupap agawewi ikaraemāe'ema 'gā

nupe. Jejui 'ga rerowiar are nipo je tejejukaukaa agawewi 'gā nupe. A'ere je 'gā nee teporomutare'em ire ia'wyre'emamū futat je rekoi.

⁴ Ajuee iporomutat ma'e 'gā ita'wa te ajemogyau ajaupe. Ojomogekogekowe'em akou. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ota'uwe'emamū mama'e are. Nojerowiaraiwi ojee te. ⁵ Ajuee iporomutat ma'e 'gā nije'egaiwi ajaupe. Naea'ari 'gā ojee etee futat. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ni-mara'nei ajuee. Najuyakai 'gā ojeupe mama'e tywera aja iapoawer are. Naea'aru'jawi 'gā au'jeteramū ajemogyau mama'e tywera ojeupe aja iapoawer are. ⁶ Ajuee iporomutat ma'e 'gā u'arasigamū ajuemiapo tywera resakawe. Niku'i etee 'gā ee. Mama'e esagea 'gā iapo re tee 'gā ku'iramū ajemogyau. Mama'e a'je are etee te 'gā ku'iramū. ⁷ Ajuee iporomutat ma'e 'gā niku'ipawi akou mama'eay jeaporamū. Aku'iramū etee akou ojopyri. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ajuerowiaa, ojemogypyka ajuee. Ajuee iporomutat ma'e 'gā mama'e esage aja iapoa wapesak te ajemogyau. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ota'waramū etee akou ajaupe. Najemogekokoi ae.

⁸ Niporomutapawi futari ae Jejui 'ga rerowiaaramū ajuee. Anure nipo jane Jarejuwarete 'ga je'ega nimome'uu'jawi. 'Awamū Janeruwarete 'ga oje'ega mome'uukari jane mū upe. A'ere nipo 'ga anure nomome'uukaru'jawi janee. Anure nipo jane nije'eg amuteeu'jawi. 'Awamū 'ā 'ga U'agesageu etee jane mū moje'eg amuteeukari. A'ere nipo 'ga anure najane moje'eg amuteeukaru'jawi. Anure nipo janereapyo teepawamū etee jane wi. 'Awamū 'ā 'ga jane mueapyoukari mama'e are. A'ere nipo 'ga anure najane mueapyoukaru'jawi ee. ⁹ 'Awamū 'ā 'ga najane mueapyopawukari mama'e are. Janereapyoi jane kwakwai'i ee. 'Awamū 'ā 'ga jane mueapyoi'i ete mama'e are. 'Awamū 'ā 'ga oje'ega nomome'upawukari janee. 'Awamū 'ā 'ga oje'ega mome'uukari'i etee janee. ¹⁰ Jejui 'ga rur ire tāmējē te nipo janereapyopawamū mama'e are.

¹¹ Kunumīnamū tekou je kunumī remiapo etee futat iapoi ikue. Kunumī je'eg imū je je'egi ikue. Kunumī rea'aw imū jerea'aramū mama'e are ikue. A'ere je tejemotuw ire je poiri kunumī remiapo awi ikue. ¹² 'Awamū janereapyo'iramū etee 'ga ree. Sā'ā ae mama'e 'aga resaga weraweraw are jaremā'jāu. A'ere 'ā jane niesagi katui. Nan tee futat jane. 'Awamū Jejui 'ga kwaawi'i etee. Anure te nipo jane 'ga resaka ypy we 'ga kwaawi katu katu. 'Awamū jane Jarejuwarete 'ga kwaawi'i etee. Anure nipo jane 'ga kwaawi 'ga jarekwaapawera 'jawerimū etee futat.

¹³ 'Awamū 'ā jane Jejui 'ga rure'emauwe 'ga rerowiari jarejemogyau. 'Ga rura jane iapesaka jarejemogyau. A'eramū jane jareporomutaramū jarejuee jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree nanē jareporomutaramū nū. A'eramū jarejuee janeporomutara wesageramū futat mama'e esage apyraapa.

14

'Ga 'Agesagea mama'e apoukaa janee

¹ A'eramū ki pēē pejeporomutar esageramū etee futat pejejee. Jarejuwarete 'ga upe nanē ki pe'je nū: “Epājēa emut jee. Mama'ea taapo enepājē mū etee enee 'jau”, 'jau ki pēē 'ga upe. “Eje'ega taetu emome'uukat jee”, 'jau ki pēē 'ga upe. ² Ije'eg amutee ma'e 'gā noje'egi ajaupe. Nokwaawi 'gā 'gā 'ea. Jarejuwarete 'ga upe etee te futat ije'eg amutee ma'e 'gā je'egi. Jarejuwarete 'ga remiaporama 'gā imome'wau

Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū. A'ere 'gā je'ega renupara 'gā nokwaawi 'gā je'ega. Janeruwarete 'ga etee te okwaap. ³ A'ere Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā imome'ui oje'eg imū etee futat ajaupe. A'eramū aipo 'gā ajamueapyou ee ojomojemogypygyukaa Jejui 'ga ree, 'gā mu'jau 'ga ree. I'arasig ma'e 'gā 'gā omaku'iukat, 'gā mojemogypygyukaa nanē 'gā 'ga ree nū. ⁴ Ije'eg amutee ma'e 'gā ojeupi etee futat ojemojemogypygyukat Jejui 'ga ree. A'ere Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā Jejui 'ga rerowiar wwyapiukari 'ga rerowiaara 'gā nupe.

⁵ Pēje'eg amuteea juejue je afutat. A'ere je pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u futaretei. Janeruwarete 'ga je'ega mome'ua taetu esage pejejatykaaw ipe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā amū mueapyoukari 'ga je'eg amutee are. A'eramū nipo 'ga amū ojoje'ega mome'wau ajaupe. A'eramū nipo aipo 'ga ajamueapyoukaa ee. Aipoa esage futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'u resage 'jawe futat aipoa. ⁶ Pejejepyri je oramū amū sipo maran pēneapyo jeje'eg are teje'eg amutee etee pejejeupe jeje'egamū? Nepēneapyoi futari amunipo 'ā ee. A'ere je pēje'eg imū etee futat tejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'ui pē nupe pē mueapyoawamū. 'Ga je'eg are pē mu'jau je 'ga kwaawukari pē nupe. A'eramū je 'ga rerowiar wwyapiukaa pē nupe. A'ere amunipo 'ā jeje'eg amutee re nepēneapyoi ee. A'eramū amunipo 'ā je 'ga rerowiar wwyapiukare'ema pē nupe. ⁷ Sā'ā maraka apoara 'gā. Jumi'a py a'wyre'emamū 'ā enupara 'gā ikwaawe'ema 'gā jemogya. Nan amunipo 'ā pēē. ⁸ Jumi'a 'jawewara 'gā 'ā ipyau jefaruu 'gā momoranupawamū ajuapisaw are. Ajuapisawa maraka renupa 'gā awau ajuapisaw ipe. A'ere ipy a'wyre'ema 'gā nipokawyi ipyau ajaupe. A'eramū jefaruu 'gā ikwaape'ema. ⁹ Nan tee futat pēje'ega renupara 'gā naeapyoi pēje'eg amutee are. Ee amueapyoukare'em ire 'gā jumi'a py a'wyre'ema renupara 'gā 'jawe. Naeapyoi futari ee. ¹⁰ Kwaiwete aeje'ega. Naju'jaju'jawe rūi aeje'ega. Oje'ega apoara 'gā etee te eapyoramū oje'eg are. ¹¹ 'Gā amū je'eg are tejeapyoe'em ire aipo 'gā towajar amuteea futat 'gā jee. Je nanē towajar amutee 'jawe futat 'ga upe nū. ¹² Nan tee pēē pejejepyriwara 'gā nemikwaawe'ema etee iapo re. “Epājē emut jee mama'e apoukaawamū”, 'jau 'ā pēē Jarejuwarete 'ga upe ra'e jepi. A'eramū ki pēē “Epājē emut jee ejerowiar wwyapiukaawamū ejerowiaara 'gā nupe”, taetu 'jau ki pēē 'ga upe.

¹³ Ije'eg amutee ma'eramū ki pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. “Je mueapyoukar ape jeje'eg amutee are, ki Ku'jyp. A'eramū je 'gā mueapyou ee”, 'jau ki pēē 'ga upe. ¹⁴ Teje'eg amuteeramū je nanē tejeapyoe'emamū ee. Te'ag imū etee futat je je'egi Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū je tejeapyoe'emamū teje'eg are. ¹⁵ Maranuara sipo ajee je aapo? Naani. Aapo pāwē futat je. Te'ag imū teje'ega 'ga upe. Tejea'aw imū nanē teje'ega 'ga upe nū. Te'ag imū futat nanē temaraka'aga 'ga upe. A'ere je tejea'aw imū nanē temaraka'aga 'ga upe jepi nū. ¹⁶ A'ere 'ā peje'ag imū etee Jarejuwarete 'ga muoryw ire pē pyriwara 'gā nokwaawi pēje'ega. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorype'ema futat mama'e are pē pyri. Nokwaawi 'gā pēje'ega. ¹⁷ Esage agawewi nipo pēje'ega. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū 'gā aku'ie'emamū ee. ¹⁸ Je nanē futat jeje'eg amutee jepi. Pē apyraapa je teje'eg amuteeramū jepi. A'e are je Jarejuwarete 'ga muorywi. ¹⁹ A'ere je Jejui 'ga rerowiaaramū pē pype tekou je pēje'ega etee iapo jepi. Ināinānī'ī etee agawewi je teje'ega pēnēnianuwamū. A'etea

'ā pēneapyo ee jepi pejeje'ega je iaporamū jepi. Kwaiwete teje'eg amutee iapo re amunipo 'ā nia'wuri pē nupe ee pēneapyoe'ema.

²⁰ Sā'ā jane 'ga rerowiaarareteramū janerea'ara jarejuee. “Jeremiapoa sipo Jejuī 'ga rerowiar wyyapiukat 'gā nupe? Naani te ra'u nū?” 'jau 'ā jane ojemetup ma'eramū jarejeupe mama'e apo enune. A'eramū ki pēē pejejemogyau ojemetup ma'eramū. Ojemetup ma'e rea'ar imū tāmējē ki pēnea'at mama'e are. Kunumīa 'ā ojee tee futat ea'at ajemogyau. A'eramū ki pēē kunumī 'jawe etee pejejea'are'emamū mama'e are. A'ere kasi mama'e tywera peapo ne. Kunumīakya 'jawe ki pejemogy. Sā'ā kunumīakya mama'e tywera apoe'ema. Nan iki pejemogy kunumīakya 'jawe mama'e tywera apowe'em. ²¹ Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'eg are rakue:

“Nepeenuwi futari jeje'ega.

A'eramū je towajara 'gā murukaa pē nupe.

Nepekwaawi futari 'gā je'ega.

A'etea nepeenuwi futari jeje'ega”,

'jau Janeruwarete 'ga 'ā ikwasiarukaa ka'aran are rakue.

²² Jareje'eg amuteeramū jane Jarejuwarete 'ga pājēa te esaukari 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. A'eramū futat 'gā oporesagamū ajemogyau wemikwaawe'ema wowase jane iapoa renuw ire. A'ere 'gā naeapyoi jane 'e are. A'eramū 'gā ojemu'jawe'em jane remimome'u are. Amumera 'gā amara'neramū ee. A'ere jane 'gā je'eg imū Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui 'gā nupe 'ga rerowiaara 'gā mu'jau ee. ²³ A'eramū pēē pejejea'aramū mama'e are. Amumē nipo tekotee 'gā 'ua osou pē jatykaaw ipe. Jejuī 'ga rerowiaare'ema 'ga amū miamū nipo 'ua osou 'ga rerowiaaramū janejatykaaw ipe. A'eramū nipo 'ga wapykau janeje'eg are. Janeje'eg amuteea renuw ire te nipo 'gā 'i: “Kuu. Ije'ēran ekoete ma'e 'gā te ra'e. Wapo ekoete te 'gā ajemogyau ra'e!” 'jau nipo 'gā janeje'ega renupa. ²⁴ A'ere nipo 'gā wemikwaaw imū etee Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u renuw ire Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā neapyoramū otywer are. A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: “Jetywet je Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo 'gā ojeupe wemikwaawa oje'eg imū imome'u re. ²⁵ A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: “Jetywet je tekou”, 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū nipo 'gā amū “Jetywera emoit je wi je mogou ejemiayuwamū”, 'jau nipo 'gā Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: “A'jea futat ra'e. Janeruwarete 'ga rekoi 'au pē pype ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nupe.

Jejuī 'ga rerowiaaramū janejatykaap

²⁶ A'ere je 'awamū pē mu'ei pējatykaaw are. Pēē mū ki pejemaraka'aga 'ga upe pejejuowase. Pēē mū ki pejejamu'jau 'ga je'eg are. Pēē mū ki pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'wau pejejaupe. Pēē mū ki pejeje'eg amuteeramū. Pēē mū ki pejejamueapyoukaa 'ga 'eawer are. Nanuara pyu pēē pāwēūjē etee futat Jejuī 'ga rerowiar wyyapiukaa pejejaupe. ²⁷ Pejeje'eg amutee re majepeinume pejeje'ega. Kasi a'e pe nepejamueapyoukari ee ne. Pāwēūjē etee kasi peje'eg ine. Maranamū nipo mukūi pejeje'eg amuteeramū, maranamū muapyt pejeje'eg amuteeramū. Oje'eg ppy ma'e 'ga je'ēmaw ire ki 'gā amū tomome'u 'ga remimome'ufera 'gā nupe, 'gā mueapyoukaa aipo 'ga 'eawer are. A'eramū nipo 'ga amū oje'eg amuteeramū nū. ²⁸ A'ere nipo ee oporomueapyo ma'e 'ga nitywi amū. A'eramū kasi aipo 'ga toje'eg ine. Jarejuwarete 'ga upe etee te aipo 'ga je'egi. Ojeupe etee nanē 'ga oje'ega nū.

²⁹ Mukūmukūi'i 'gā etee ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'wau. A'eramū enupara 'gā 'jau: "Janeruwarete 'ga futat te 'ga mome'egukat jane upe ra'e? Naani te ra'u nū? 'Ga 'mea 'eramū nipo NaJaneruwarete 'ga rūi 'ga moje'egukari", 'jau nipo enupara 'gā. ³⁰ Pējatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga oje'ega pēē mū nupe, oje'ega renuparamū pēē mū nupe. A'eramū ki pē nowase oje'eg ma'e 'ga topik pejeje'ega anupa. ³¹ Pēē futat nipo pejamu'e Jarejuwarete 'ga je'eg are majepeinume pejeje'eg ire. A'eramū te nipo pejamu'e Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pejejaupe. ³² Oje'eg ma'e 'gā oje'eg amue wemifutar imū etee futat. Oje'ega momigarūmū nanē wemifutar imū nū. ³³ Pāwēūjē etee peje'egamū sipo Janeruwarete 'ga ku'iramū pē nee? Naani. Majepeinume ajaupe omome'waramū te 'ga pē mu'ei. Janeruwarete 'ga nafutari oje'eg are pejamue ekoetea. Pēneko esagea te 'ga afutat.

Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'jau je 'gā mu'e pāwē aju'jawe etee futat. ³⁴ A'eramū ki kūjāmera 'gā topig etee Jejui 'ga rerowiaara 'gā jatykaramū, wapyakau etee pejemu'jara 'ga je'eg are. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue. "Kūjāmeramū ki pejemena 'gā je'ega peenuw etee", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. ³⁵ Nepēneapyoi nipo mama'e are. A'eramū ki pejemomogyau etee enupa. A'eramū pēē pejeje'wyr ipe etee futat pejeporonupa ee pejejaupe. Pejejatyka pype kasi kūjāmeramū peporonup pejejaupe ee ne, pejomojenosī ne.

³⁶ Pēē mū nipo je'eawera rerowiare'ema pejejemogyau. A'eramū je 'jau pē nupe: "Pē nupe ra'ne sipo Janeruwarete 'ga je'egi rakue? Pē nupe etee sipo 'ga je'egi?" Naani. Napē nupe ra'ne rūi 'ga je'egi rakue. Napē nupe etee rūi nanē 'ga je'egi nū. ³⁷ Pēē mū te nipo ajee a'jea futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u are pēneapyo katu rai'i. "Ga te 'ā je mopājē", 'jau nipo pēē mū rai'i. A'eramū nipo aipo 'jara 'gā je'eawera kwaapa. "A'jea futat ra'e. Jarejuwarete 'ga 'eawera etee futat Paulo 'ga okwasiat ka'aran are ra'e", 'jau nipo 'gā. ³⁸ A'ere nipo 'gā amū je'eawera nuerowiari futari. A'ere kasi pēē nanē perowiat aipo 'gā je'ega ne.

³⁹ A'eramū ki pēē 'jau: "Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ua je afutat", 'jau ki pēē pejejeupe. A'ere kasi pemosī 'gā je'eg amutee awi ne. "Au'je pejeje'eg amutee re", 'jawe'em pēē pejejaupe. ⁴⁰ Pejejemogyau esage etee futat mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū.

15

Amanū re Kristu 'ga ferawi nū

¹⁻² Pēē 'ā jerewirera 'jawe futat. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe futat. A'eramū je pē muea'aa Jejui 'ga mome'uawer are. Ymā te ako je Jejui 'ga mome'ui pē nupe ikue. "Jejui 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri 'au ywy pe kunumīakyrāmū janee rakue. Ojemotuw ire 'ga 'ā 'gā mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue. A'ere 'ā 'ga ojejukaukaa ae a'wyre'ema 'gā nupe janetywer are rakue. Amanūmū 'ga 'ā janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi Jejui 'ga jane erowiarāmū", 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū ako pēē aipo renuw ire Jejui 'ga rerowiaa ai'i. 'Ga rerowiarāmū Janeruwarete 'ga pē mogyi wa'yramū. 'Ga mome'u rerowiarāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka, pētywera moia pē nui. A'ere 'ga pēē 'ga rerowia 'meramū Janeruwarete 'ga nepē katu'ogi.

³ Je upe Janejararete 'ga 'eawera resagesageramū futat. Aipoa etee futat je amome'u pē nupe. Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe Kristu 'ga ree rakue. 'Gā nemikwasiarer imū etee futat 'ā Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue. ⁴ 'Ga manū re 'gā 'ga monou 'ga nuga ita kwara pype rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi imuapyra 'ara rupi etee rakue nū. A'e are nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari rakue nū. ⁵ Oferaw ire 'ā Kristu 'ga ojesaukaa Pedro 'ga upe ra'ne rakue. A'ere 'ā 'ga ojesaukaa pāwē wemimonofera 'gā nupe rakue. ⁶ A'ere 'ga jesaukari kwaiwete wewiri oo ma'efera 'gā nupe rakue. Kīētus 'gā 'ga resaka rakue. Kwaiwete 'gā nupe jēmī ojesaukaa rakue nū. 'Gā jatyka 'gā nuwamū 'ga jesaukari 'gā nupe rakue. Ajemogyau we futat 'ā 'ga feraw ire 'ga resakarera 'gā amū. Opapap futat 'ā amumera 'gā numiamū. A'ere kwaiwete je futat 'ga resakarera 'gā jemogyi. ⁷ A'ere 'ā 'ga jesaukari Tiago 'ga upe rakue nū. A'ere 'ā 'ga ojesaukaa wemimonofera 'gā nupe pāwēūjē etee rakue, 'gā jatyka 'gā nuwamū rakue nū.

⁸ A'ere je ywy pe 'ga rekoramū naesagi 'ga ikue. Naatai je tekou 'ga rupi ikue. Ywag ipe oo re te 'ga jesaukari jee ikue. Narowiari je 'ga 'gā pyri ikue. Anure te je 'ga rerowiari ikue. Sā'ā kunumīakyrā 'ara'ne'ema oy awi. Nan tee futat je narowiara'nei Jejuī 'ga ikue. ⁹ Tea'wrye'emamū je tekou ikue, Jejuī 'ga remimonofera 'gā a'wrye'ema apyraapa ikue. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā je erekou tyweaete tekou ikue. A'eramū je mojenosōmayau kwe pewara 'gā 'ea. "Paulo 'ga Jejuī 'ga remimonofera 'ga" 'ea je mojenosōmayau etee. Na'ga porowyky apoara rūi je ako ikue. A'eramū aipo 'gā 'ea je mojenosōmayau etee je mogyau 'ga rerowiar ire ikue. ¹⁰ Naapoi je mama'e esagea tekou Jarejuwarete 'ga upe ikue. A'etea 'ga iporomutar esage je ree je rekoramū ra'e jepi. A'eramū 'ga jetywera moia je wi ikue, je mogou omome'waramū ikue. A'eramū je 'ā 'agamū tekou rēwējēmī 'ga mome'waramū pē nupe. Ajepeja 'gā 'ga remimono ppy 'gā apyraapa 'ā tekou 'ga mome'wau pē nupe. A'ere najetee rūi iapoi. Janeruwarete 'ga te 'ga mome'uukat je upe. ¹¹ A'ere je Jejuī 'ga remimono ppy 'gā 'ga mome'u 'jawe etee futat 'ga mome'ui nū. Nasigaty rūi futat je 'gā nemimome'u awi imome'ui pē nupe. A'eramū ki pēē pejejea mŷina pāwē etee futat ore 'ga mome'u are. Naimome'wara 'gā nee rūi pēē pejejea mŷja. Jejuī 'ga mome'u are te ki pejejea pemŷi ete. A'eramū pēē Jejuī 'ga rerowiaa pejejemogyau.

Kristu 'ga ferawa 'jawe nipo 'ga rerowiaaramū jane ferawi nū

¹² Ymā te ako ore Kristu 'ga ferawa mome'ui pē nupe ikue. "Janeruwarete 'ga Kristu 'ga omoferap imogou nū", 'jau ako ore pē nupe ikue. Ma'eramū sipo ajee neperowiari aipo ore'ea? Ma'eramū sipo ajee aipo pe'je amū: "Noferawi futari ae amanū re", pe'je pejejemogyau. ¹³ Amanū ma'eferamū ae noferawu'jawi futari 'e re amunipo 'ā Kristu 'ga nanē noferawi rakue nū. ¹⁴ Kristu 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā je ma'eramū imome'wau pē nupe? Kristu 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā ma'ja perowiat? ¹⁵ A'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā ore'meramū Jarejuwarete 'ga upe. "Janeruwarete 'ga Kristu 'ga moferaparera", aru'e ekoete te ra'u ore pē nupe rakue nū. A'eramū amunipo 'ā ore oro'meramū Jarejuwarete 'ga upe aipo 'e re rakue. ¹⁶ Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā Kristu 'ga noferawi futari rakue nū. ¹⁷ Kristu 'ga ferawe'em ire amunipo 'ā ore

pē moryteei te 'ga ree. Oro'me amunipo 'ā ore erowiarukaa pē nupe rakue. A'eramū amunipo 'ā Janeruwarete 'ga pētywera moire'ema pē nui rakue. A'eramū amunipo 'ā pēē pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe pejemanū re. ¹⁸ Jejuī 'ga rerowiaara 'gā amū amanūmū rakue. A'ere 'gā nanē amunipo 'ā nowyru'jawi a'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire. ¹⁹ A'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā jane jarejemogypyka futatee futat jarejemogyau Kristu 'ga ree. A'ere amunipo 'ā jane kokari jarejemogyau. A'eramū amunipo 'ā jane jare'arasigamū tekotee 'gā 'arasiga apyraapa.

²⁰ A'ere 'ā nanarūi futat. Kristu 'ga 'ā oferap futat rakue. A'eramū jane “Kristu 'ga rerowiaaramū nanē jareferapa jaremanū re nū” e rerowiaa futat. ²¹⁻²² Ymā a'e Atāu 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā 'ga amanūmū rakue. A'eramū jane 'agamū jaremanūmū. 'Ga ree futat ajee 'ā jane nanē jane manūi nū. A'ere 'ā 'awamū Kristu 'ga ferawi amanū re rakue. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jane nanē jareferapa nū. ²³ Kristu 'ga futat jane upe oferaw ypy ma'efera. A'eramū nipo jane 'ga remiayuwamū nanē jareferapa 'ga ruramū nū.

²⁴⁻²⁸ A'ere 'ā 'ga nuri we. 'Ga rur ire te nipo Janeruwarete 'ga 'ga ree iporomutare'ema 'gā pājē pojekai 'gā nui. A'ere 'ā 'ga iapopawe'emawe 'ga futat 'ga reni 'wyriaramū janee. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: “Anure nipo Janeruwarete 'ga Kristu 'ga mīi 'wyriaramū 'gā nupe najuejue etee futat”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. Naojeupe rūi 'ga 'ga mīina 'wyriaramū. Tekotee 'gā nupe tee 'ga 'ga mīina 'wyriaramū. Kristu 'ga futat mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa momapa. Ae manūa nanē nipo 'ga imateepapa nū. A'eramū te nipo ae namanūu'jawi futari. Kristu 'ga futat nipo mama'eukwaawa 'wyriara pājē pojekau jui. Emiayuwa pājē reewe futat nipo 'ga ipojekau jui. A'eramū futat nipo 'ga mama'e monoupap katu katu 'Uwarete 'ga po pe. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat nipo 'ga iapou. A'eramū taetu nipo 'ga 'Uwarete 'ga mogou katu katu 'wyriararetereteramū jarejeupe. Ojeupe nanē 'ga 'uwa 'ga mogou 'wyriararetereteramū. A'eramū taetu nipo 'ga ruwa 'ga 'ūina mama'e jararetereteramū.

²⁹ Noferawi amanū ma'efera 'gā 'e re amunipo 'ā ma'eramū 'gā amū ojepymīāukaa ekoete 'y pe amanū ma'efera 'gā nee, 'gā ferawa resaukaa? Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā 'gā nojepymīukari tee 'y pe 'ga amū upe rakue. ³⁰⁻³¹ Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amusipo 'ā ore ma'ja mome'wau arakou au'jeteramū orojejukaukaa ja'wyja'wyukat ee 'gā nupe. A'ere 'ā a'jea futat te Kristu 'ga ferawi rakue. A'eramū je tejekōēājamū pē nee. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jejuī Kristu 'ga ree, Jarejararete 'ga ree ako jane jemujari ikue. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jejuī Kristu 'ga upe je porowykyi tekou. A'eramū 'gā afueweramū je ree. Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā je naporowykyi futari Kristu 'ga upe. A'eramū amunipo 'ā 'gā afuewere'emamū je ree. ³² Efesu pe je rekoi. Iraikoāi futat 'auwara 'gā je rerekoi. Sā'ā 'miara ae 'u ja'wyja'wya. Nan futat 'auwara 'gā je ka'migi ja'wyja'wy je rerekou. Jejuī Kristu 'ga je imome'u are 'gā je ka'mika ja'wyja'wy je rerekou. Amanū ma'efera 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā je 'gā mamara'neukar ekoetei tejee? Naani. Namamara'neukar ekoetei amunipo 'ā je 'gā tejee. 'Gā 'jawe etee futat amunipo 'ā je iapou. “Pe'je ki sajemi'wat, kawīajaiwa rykua nanē nū. Ai'iwe nipo jane manūi 'ja.

Jaremanūme'ēwe sajemī'wa'wa'ri 'jau 'wei", 'jau ekoete amunipo 'ā je 'gā 'jawe etee tekou.

³³ A'ere je na'gā 'jawe rūi je rekoi. Pejemoryteeukat kasi 'gā nupe ne. Ia'wyre'ema 'gā pyri pejeko re pēē nanē pejemu'jag ia'wyre'emamū nū. ³⁴ Au'je mama'e tywera pēē iapo re. "Jarejuwarete 'ga remiayuwareter-amū jane jemogyi", pe'je nipo nanuaramū numiamū. A'ere nipo pēē mū nepejemogyppygi futari 'ga ree. Aipo a'e je pē mojenosiukaawamū.

Oferap ma'e

³⁵ Pēē mū nipo 'jau jee: "Maran sipo ajee Janeruwarete 'ga amanū ma'efera 'gā moferawi? Maran sipo ajee oferap ma'e 'gā netea?" 'jau nipo pēē. ³⁶ Aipo 'jaramū pēē nepekwaawi futari. Sā'ā ae y'wa'ŷja tyma. Y'wa'ŷja 'ā oto'omaw etee. A'eramū 'ā iywyter ipewara etee 'ua opoa jui y'wa 'ywa mū. ³⁷ A'ŷja etee 'ā pēē ityma. Nay'wa 'ywa rūi 'ā petym. Otyim ire etee 'ā y'wa'ŷja opopoa, waranupa 'ā. Opopot ma'ea 'ā naa'ŷja 'jawe rūi. Nan tee futat oferap ma'e 'gā netea. Naamanū ma'efera 'jawe rūi 'gā netea. ³⁸ Wemifutar imū etee futat 'ā Janeruwarete 'ga y'wa'ŷi apoi rakue. Juowuu a'ŷja naamyneju a'ŷja 'jawe rūi. Opopor ire i'ywa naju'jawe rūi ajemogyau nū.

³⁹ Nan tee futat naju'jawe rūi eko ma'eramū aero'oa. Namiaro'o 'jawe rūi janero'oa. Nawyra'i o'o 'jawe rūi nanē janero'oa nū. Napira 'jawe rūi nanē janero'oa nū. ⁴⁰ Ywag ipewara naywy pewara 'jawe rūi. Ywy pewara esage futat. A'ere naywag ipewara resage 'jawe rūi. ⁴¹ Kwara 'ā enyfuakat futat. Jay nanē 'ā eny futat numiamū. A'ere nakwara reny 'jawe rūi jay renya. Najaytata reny 'jawe rūi nanē 'ā nū. Naju'jaju'jawe rūi 'ā eny ma'e renya.

⁴² Nan tee futat janerete yaua na'auwarera 'jawe rūi. 'Awamū jarejero'wau jaremanūmū. A'ere nipo anure jane ferawi jarejero'wuu'jape'ema jaremanū'jape'ema futat nanē nū. ⁴³ Otymamū 'ā ae amanū ma'eramū afuakare'emamū. Aereumera 'ā nifuakari. Otyweruuramū nanē 'ā ae nū. A'ere nipo anure oferapa 'ga fuakaramū, okaturamamū nanē nipo 'gā nū. ⁴⁴ 'Awamū 'ā ae ywy pe futat ojotymi. A'ere anure ae ferawī ywag ipe awawamū te. Ywy pewara 'gā netea naywag ipewara 'gā nete 'jawe rūi. ⁴⁵ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe ee rakue: "Kūima'e ypy 'ga, Atāu 'ga, Janeruwarete 'ga iapou rakue, eko ma'eramū rakue", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'ere ajepēja kūima'e 'ga, Jejui Kristu 'ga te jane upe okoeteete ma'ea. A'eramū 'ga te jane mogyau ete Jarejuwarete 'ga ra'yramū. A'eramū nipo 'ga futat jane mū'jāu tywy awi. ⁴⁶ Janepy 'ga te aje 'ā naywag awi rūi 'ut rakue. 'Yja apopyrera 'ga te 'ā poromū rakue. A'ere 'ā Jejui Kristu 'ga ywag awi 'ut ma'efera te. Anure te 'ā 'ga ruri rakue. ⁴⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'yja apoi janepyramū rakue. Aipo 'ga rera 'ā Atāua rakue. A'ere 'ā Jejui Kristu 'ga ruri ywag awi te rakue. ⁴⁸ Ywy pewaramū aje 'ā janeretea 'yja apopyrera 'ga retea 'jawe etee futat. A'ere nipo jane anure ywag ipe oo ma'eramū janerete jemu'jagi ywag awi 'ut ma'efera 'ga rete 'jawewaramū. ⁴⁹ 'Awamū jane jemogyi 'yi apopyrera 'ga 'jawe. Anure te nipo jane jemogyi ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jawe.

⁵⁰ 'Yi apopyrera janeretea nooi futari ywag ipe. Janero'o, janery. Mīmera nooi ywag ipe. 'Yi apopyreramū jane jaremanūmū futat. A'eramū 'yi apopyrera awawe'em ywag ipe.

51-52 A'eramū je 'awamū pēnemikwaawe'ema mū ree pē mueapyoukaa. Jejuī 'ga ruramū nipo jane 'ga rerowiaaramū jarejemogyau je futat amū. Najuejue etee futat nipo jarejemu'jaga 'ga 'jawe. Amanū ma'efera 'gā, eko ma'e 'gā. Mīmeramū nipo jane jarejesowo'gōka 'ga 'jawe futat.

'Ga ruramū nipo ywagīpewara 'ga amū jumi'aranūū pyau. Ipyrauwe nipo jane jarejesowo'gōka kamēšīete Jejuī 'ga 'jawe futat. Jumi'aranūū pyrauwe nipo amanū ma'efera 'gā nanē ū'jāu tywy awi nū. A'eramū futat nipo 'gā ojesowo'gōka imanūū'jawe'emamū ajemogyau. Eko ma'efera 'gā nanē nipo ojesowo'gōka imanū'e'emamū.

53-54 Janerete yaua nipo 'ga a'eramū futat imua janee. A'ea namanūi janee. A'eramū futat nipo ae manūa ateepawamū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are 'gā amū nupe ee rakue:

"Anure nipo Janeruwarete 'ga reni 'wyrīaramū jane upe.

A'eramū futat nipo ae amanūū'jape'ema.

'Ga te 'ā ae manūa omateepap.

A'eramū ki jane 'ga je'ega etee futat enupa",

'jau 'gā 'ā ikwasiarukaa rakue. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga amanū ma'erama 'gā mu'jaga 'gā sowo'gōka imanū'e'emamū etee futat nū. Ymāwarera 'gā nemikwasiarer imū etee futat nipo 'ga aipo apou. 55 Sā'ā jawa'jyra ae kutuga. A'eramū 'ā ae akutukarera jawa'jyra jukau. A'eramū 'ā aipo jawa'jyra ae kutugu'jape'ema. Nan tee futat Janeruwarete 'ga ae manū mateepawi ae wī. 'Ga imateepaw ire ae amanūme'em. A'eramū jane aipo rapesakaramū jarekyjawe'em jaremanū awi. Nitywi futari nipo ae jero'wua poromū. Ae manūa nanē nipo otywe'emamū nū. 56 'Awamū jane manūi futari janyepy 'ga 'ā jaremote'aawer are. Atāu 'ga 'ā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ga a'eramū amanūmū rakue. 'Ga ree 'ā jane nanē 'ga je'ega renupe'ema rakue nū. A'eramū jane nanē jaremanūmū nū. 57 A'ere Janejararete 'ga, Jejuī Kristu 'ga jane moferawi nū, werowīaramū nū. A'eramū futat nipo jane jaremanūū'jape'ema. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

58 A'eramū ki pēē Jejuī 'ga rerowiar ywyapiau pejejemogyau. Jarejararete 'ga upe etee pejeporowykyau pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga upe jane porowykyramū janeremiapoa esageramū 'ga upe. A'eramū ki pēē pejeporowykyau 'ga upe au'jeteramū futat, 'ga remifutara apou 'ga upe.

16

Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūū monoa

1 'Awamū je pē mu'ei Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūū pēē imono are. Jerusareg ipe kwaiwete ikaraemāe'ema 'gā jemogyi. A'eramū ki jane ka'aranūū monou 'gā nupe. Garasi ywy pewara 'gā, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā je amu'e aipo are ai'i. A'eramū je 'awamū pēē nanē pē mu'jau ee nū. 2 Morowykye'ema rupi pejejatykaaw ipe pēē ka'aranūū pe rerawau yrū pype 'gā nupe. Pēē mū nipo pejeporowykyau peje'wyrīara 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā pē mepyyu. A'eramū ki pēē kwaiweteu'i ka'aranūū pe monou'i yrū pype 'gā nupe. Pēē mū nipo ināinānī'i etee pēporowyky repya. A'eramū pēē ināinānī'i etee futat ape monou yrū pype 'gā nupe. Aipoa pēē tejenunewe iapo re nipo je ka'aranūū renūine'ema tekou pē nupe. 3 A'eramū nipo je pēnemimono'ogera etee futat tewau

ipyyka imonou Jerusareg ipewara 'gā nupe. A'eramū ki pēē 'gā amū nesaka Jerusareg ipe erawaramū. Pēnemimū'ēmera 'gā kwaaw ire je ka'arana kwasiaa imonou 'gā nee. “Kweramū Korītu pewara 'gā nemi-monofera 'gā. Ka'aranūia 'gā werooukat pē nupe, pē poaawamū”, ta'e inuga 'gā nupe ka'aran are ikwasiaa 'jau. A'eramū 'gā jeremikwasiarera rerawau pēnemimono'ogera ka'aranū reewe Jerusareg ipewara 'gā nupe, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe 'jau. ⁴ Maranamū nipo je esageramū je nanē tewawe'em nū. Maranamū nipo je oi futarī. Je oramū nipo pēnemimū'ēmera 'gā awau je rupi.

Paulo 'ga remiapo

⁵ Masetoni ywy pe ra'ne je oi. A'e awi futat nipo tewau pē pyri. ⁶ Peu nipo je tepytaw pē pyri amana po'oga poromukuran. Pejejewi je oramū ki mama'ea pemut jee jeremirerooramū. Ma'ape katu nipo je oi aipo awi. Nakwaawi we je tewawa. ⁷ Najeoweri je kamēsīete pē pyri. Pē pyri tekofukuu'ia te je afutat, Jarejararete 'ga ifutar ire.

⁸ Awamū je rekoi Efesu pe. Nooa'nei we je 'aw awi. Pētekosti 'jawa 'ara kwaw ire te nipo je oi, jarejatykaawa 'ara kwapaw ire te nipo je oi 'aw awi. ⁹ Jejui 'ga je amome'u 'auwara 'gā nupe. A'eramū 'gā kwaiwete 'ga rerowiaa. Amumera 'gā te ajee nafutari 'ga mome'ua. Nuerowiari nanē 'gā 'ga nū, je 'ga mome'uramū.

¹⁰ Janejararete 'ga upe Timoteo 'ga porowykyi je 'jawe etee futat. A'eramū ki pēē pejejekau esage 'ga ree, pejejepyri 'ga oramū. ¹¹ Peago'o kasi 'ga ne. Mama'ea etee ki pēē imonou 'ga upe 'ga remirerooramū. Pejepota'waramū etee 'ga ree. Pē pyri oo re nipo 'ga ruri 'au je pyri nū. Janerewirera 'jawewara 'gā amū nupi nipo 'ga 'ua. A'eramū je 'gā napasaka nipo te'ŷina.

¹² Awamū je Aporu 'ga mome'ui pē nupe. “Ekwap Korītu pewara 'gā nesaka. Jarejewirera 'jawewara 'gā nupi ekwapa”, a'e je Aporu 'ga upe ai'i. A'ere 'ga nioweri 'gā nupi. Meewei tee te nipo 'ga oi pē nesaka.

¹³ Perowiar ywyapi ki Jejui 'ga. Pkyje kasi 'ga rerowiare'ema 'gā nui ne. Jejui 'ga ki pemome'u 'gā nupe. ¹⁴ Pejepota'wa esageramū pejejee pejeporowykyau esage nanē Jejui 'ga upe nū.

¹⁵ Estefana 'ga ako opytuna 'gā netee Jejui 'ga rerowiar ppyramū Akaja ywy pe ikue. Jejui 'ga rerowia ppy we ako 'gā oporowykyau 'ga upe ikue, ajamu'jau 'ga ree ikue. ¹⁶ A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa. Pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat pēē mama'e apou. Kwe pe nipo Jejui 'ga ree moromu'jara 'gā amū akou 'gā nee nanē pejeapyakau nū. 'Gā pyri oporowyky ma'e 'gā nanē poromū nū.

¹⁷ Estefana 'ga, Fortunatu 'ga, Akaiku 'ga. Mīmera 'gā jemuekōēaina je pyri 'gā nura. Muku te 'ā peko je wi. A'eramū 'ā pēē je poare'ema. A'ere 'ā 'gā nuri je poaa rai'i. ¹⁸ Je muekōēaina 'ā 'gā 'ua rai'i. Pēē nanē nipo 'gā pē muekōēaina pē mogyau. A'eramū ki jane 'jau 'gā nupe: “Ore muekōēai ako pejepe ai'i. A'eramū pēē esage ma'eramū oree”, 'jau ki jane 'gā nupe 'gā muorypa ee.

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

¹⁹ Asia ywy pe je rekoi. 'Auwara 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa. Akira 'ga wemireko ēē retee, Prisira ēē retee oje'ega mono pē nupe pē futaa. 'Gā nog ipe Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajatykau ojemu'jau Jejui 'ga ree. 'Gā nog ipe ajatyka ma'e 'gā nanē

oje'ega monou pē nupe nū. ²⁰ Najuejue etee futat janerewirera 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa.

Jejui 'ga rerowiaaramū ki pejoman, pejejafutaa.

²¹ 'Awamū je rete futat ka'arana kwasiari inuga pē nupe: “Teje'ega amono pē nupe pē futaa”, Pauloramū je ikwasiari pē nupe.

²² Jarejuwarete 'ga Janejararete 'ga ree iporomutare'ema 'gā nereko tywera je afutat.

“Ere ejua kamēsīete, ki Jejui”, 'jau je Jarejararete 'ga upe.

²³ 'Ga rerowiaaramū je pē futari. Jarejararete 'ga resage pē nerekoa nanē je afutat nū. ²⁴ Jeporomutar esage je pē nee. Jejui Kristu 'ga perowiat je 'jawe. A'eramū je tepota'wa esageramū pē nee.

Kweramū etee jeje'ega pē nupe.

2 Korītu

Korītu pewara 'gā amū nuerowiari Paulo 'ga. Nafutari 'gā 'ga remikwasiarera. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaru'japa imonou Korītu pewara 'gā nupe, 'gā mueapyou oporowyky are. NaPaulo 'ga etee rūi ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou pē nupe. Timoteo 'ga ako je pyri. Je 'ā Jejuī Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā te ako Jejuī 'ga je monoi kwe pewara 'gā nupe omome'waramū ikue. “Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga je monou kwe pewaramū pē mu'jaukaa ojee ikue. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou Korītu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Akaja ywy pe okwasi'o ma'eramū pē nupe nanē je ikwasiaa imonou nū. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe je imonoi.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga nanē 'ā Janejararetea futat nū. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Jarejuwarete 'ga simuoryp

³ Janeruwarete 'ga futat 'ā Janejararete 'ga Ruwaretea, Jejuī Kristu 'ga Ruwaretea. Ipota'wa 'ā 'ga jane ree jepi. Janeruwarete 'ga 'ā jane poat mama'e apo are kwaiwete. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. ⁴ Ore upe mama'e tywera jeaporamū, Janeruwarete 'ga ore mojemogypyka jui ojee ai'i. A'eramū ore nanē pē poaa 'ga oropoaawera 'jawerimū etee futat. ⁵ Ymā 'ā ia'wyre'ema 'gā Kristu 'ga rereko tyweretei rakue. Nan tee futat ajee 'gā 'ā ore rereko tyweri, Kristu 'ga rerowiaaramū ore jemogyramū. A'ere 'ga 'gā ore rereko tyweramū Kristu 'ga rekoi ore pyri ore mouagukaa ore rereko tywera upe. ⁶ 'Gā orojereko tywer ire miamū ore pē poari Jejuī 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe. Kristu 'ga wejue ore poat ore mouagukaa orojereko tywera upe. A'eramū ore nanē pē poarūmū pē mouagukaa nanē jupe nū. ⁷ Orojemogypyka arajemogyau Jarejuwarete 'ga pē poar are. 'Ga rerowiare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete ore rereko tyweawera 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo “Janeruwarete 'ga pē poaa ore poaawera 'jawerimū etee futat” 'ea jane 'ā sikwaap.

⁸ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe. A'eramū je 'awamū tejereko tywera mome'wau pē nupe. Asia ywy pe je rekoramū 'gā je rereko tyweretei kwaiwete. ⁹ Janeruwarete 'ga je jukaukaa werewi 'gā nupe. A'eramū je tejemuaēma tejee. “Je juka sipo 'gā pa”, 'jau je tejeupe etee futat ai'i. A'eramū je tepoia tejee tejemogypyg awi. A'eramū je tejemogypyka Jarejuwarete 'ga ree etee futat 'awamū. Ae moferapara 'ga ree etee futat je tejemogypyka tekou 'awamū. ¹⁰ Ma'eramū 'ga 'ā je a'gui 'gā nui je jukaukare'ema 'gā nupe. Anure nanē nipo 'ga je a'gui 'gā nui nū. Ajemogypyk je 'ga ree. “Janeruwarete 'ga nojejukaukari 'gā nupe. 'Ga te nā'ā nojejukaukari 'gā nupe re'ā”, 'jau je tejeupe jepi. ¹¹ A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe je ree. “Epoar iki Paulo 'ga, ki Ku'jyp. Ea'gu ki 'ga 'ga ree ifuewet ma'e 'gā nui”, 'jau ki pēē

'ga upe je ree. A'eramū 'ga je jukaukare'ema 'gā nupe, ojeupe pejeje'ega pēē imonou'jau'jaw ire. A'eramū nipo 'gā kwaiwete Jarejuwarete 'ga muorypa je jukae'em are.

Paulo 'ga wea'aramū kwe pe te nū

¹²Janeruwarete 'ga 'ā je poat akou jepi. A'eramū 'ga je mogo esageukaa wowase jepi. Pē neape taetu je 'ā tekou esage jepi. A'eramū je tejerowiaa pē pype teko esage are. Naje'mei je pē nupe. Pē pype tekou teje-muawapia tekou jepi. Aipoa Janeruwarete 'ga ifutaa. Najemogypygi futari je te'akwaaw ekoete are. Janeruwarete 'ga wejue opota'waramū je ree. Opājē 'ga imua jee. A'eramū taetu je tekou esage pē pype.

¹³Namama'eay are rūi je ka'arana kwasiari pē nupe. Mama'e aye'em are etee te je ikwasiari imonou pē nupe. A'eramū pēē imogytau peje-jeapyoramū ee. Ee pēneapyoa je afutat. ¹⁴'Awamū nipo nepēneapyopawi ee pejejemogyau. A'eramū ki pēē pejejea'aramū ee. A'eramū nipo pēē pejejeapyokaturamū ee. A'eramū nipo pēē Jarejararete 'ga ruaw ipe pejeku'iramū je ree. Jejui 'ga ruaw ipe pejeku'iramū je ree pejejee jeku'i 'jawerimū etee futat.

¹⁵⁻¹⁶Ee pēneapyo are je jemogypygi tekou ikue. A'eramū je 'jau tejeupe: “Too Korītu pewara 'gā nesaka 'jau nū kwy”, 'jau je tejeupe ikue numiamū. “Masetoni ywy pe tewau tapytaaip Korītu pewara 'gā pyri 'jau”, a'e je numiamū. “A'eramū tewau kwe pe 'gā nui. A'ere je tejewya tepytaaiwu'japa 'gā pyri 'jau nū kwy”, 'jau je tejeupe ikue numiamū. “A'eramū nipo je 'gā maku'iu'jawi tejee re'ā”, 'jau je tejeupe numiamū. Je jewyramū amunipo 'ā pēē mama'e mua jee Judeja ywy pe jeremirerooramū. A'ere je nooi. ¹⁷Jerea'at amutee te je nū. A'eramū nipo pēē mū 'jau jee: “I'me te Paulo 'ga oree 'we”, 'jau nipo pēē mū jee. A'ere je naje'mei futari pē nupe. Maran gatu gatu etee mama'ea jee. ¹⁸Janeruwarete 'ga 'ā ni'mei futari. U'eawer imū etee futat 'ā 'ga mama'e apoi. A'eramū je nanē te'me'emamū pē nupe nū. Namoryteei je pēē te'eawer are. ¹⁹Jejui Kristu 'ga ako je amome'u pē nupe ai'i. Timoteo 'ga, Silasi 'ga. Mīmera 'gā netee ako je Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga mome'wau pē nupe ai'i. Mama'e a'jea etee 'ā Jejui Kristu 'ga omome'u rakue. 'Ga futat ako Jarejuwarete 'ga imome'waukaa oree ikue. A'eramū ore nanē mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe. ²⁰U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi Jejui Kristu 'ga upe. U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga muri janee. A'eramū jane 'ga je'ega rerowiaa. “A'jea futat 'ga remiapoa”, 'jau jane 'ga upe. A'eramū jane 'ga muorypa Jejui Kristu 'ga ree. ²¹Janeruwarete 'ga futat 'ā Jejui Kristu 'ga rerowiarukaa oree. Pē nupe nanē 'ga futat 'ga rerowiarukaa rakue. 'Ga futat 'ā jane mujat Jejui Kristu 'ga ree. 'Ga futat 'ā jane mogyau wemiayuwamū. ²²Sā'ā jane jarejera kwasiara jarekaraemā are. A'eramū 'ā tekotee 'gā janekaraemā kwaapa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga U'agesage muri wemiayuwamū janee. A'eramū jane jarejemogypyka 'ga 'eawer are: “Te'agesagea je amono pē nupe ra'ne. A'eramū je anure mama'e monou pē nupe kwaiwete” 'eawer are jane jarejemogypyka jarejemogyau.

²³Janeruwarete 'ga je kwaap. “Naje'mei je”, a'e je 'ā 'ga remianuwamū. Najeje'eg wyrafeniweri wejue je pē nupe. A'eramū je tewawe'em pē pyri ai'i. ²⁴“Je te 'ā pē'wyriara. A'eramū ki pēē mama'e apou je'eawer imū”, 'jawe'em je 'ā pē nupe. Pekwaap futat 'ā Jejui Kristu 'ga. A'eramū

je 'jawe'em pē nupe: “Jejui 'ga ki perowiat”, 'jawe'em je 'ā pē nupe. A'ere je pēnorywa tee ifutari. A'eramū je mama'e apou pē nupe pē muorypawamū.

2

¹ Pēnorywa je afutat. Ma'eramū 'ā je nooi pē pyri. “Kasi je 'gā pyri tewau teje'ega moywyrāfeni 'gā nupe ne kwy”, 'jau je tejeupe. “A'eramū amusipo 'ā je 'gā mu'arasigu'japa etee”, 'jau je tejeupe. A'eramū je a'eramū tewawe'em pē pyri. A'eramū je ka'arana etee ikwasiaa imonou pē nupe. ² Pē mu'arasig ire sipo awyja je maku'iu? Naani. Pejemu'arasig ire naje maku'i pejepe. ³ A'eramū je a'eramū 'jau tejeupe ai'i: “Nooi pa je 'gā pyri kwy”, 'jau je ai'i. “Kasi a'e pe je 'gā mu'arasigi etee tewau ne kwy”, 'jau je tejeupe ai'i. “A'eramū je nanē te'arasigamū 'gā neewe ne kwy”, 'jau je tejeupe ai'i. Pē'arasig ire nitywi je maku'iara 'ga amū. Ma'eramū 'ā je ka'arana etee ikwasiari imonou pē nupe ikue, pē mosōu mama'e tywera apo awi ikue. “Pepoit mama'e tywera apo awi”, 'jau je ka'aran are imonou pē nupe. Jeremikwasiarera resag ire mama'e tywera apo awi pejepoira je maku'i. A'eramū pēē nanē pejeku'iramū pejejemogyau je 'jawe futat. ⁴ Pē nupe ka'arana kwasiaa je tejaa'wau pē nee ai'i. Najeporomu'arasigiweri je pē nee ai'i. A'eramū je tejaa'wau pē nee ai'i. “Ojee jeporomutara 'gā ikwaawa je afutat”, 'jau je tejeupe etee futat ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ai'i.

Jaretywer awi janepoiriweramū 'ga imoia jane wi

⁵ Mama'e tywera apoara 'ga, 'uwa 'ga remireko ēē rerekwara 'ga, je mu'arasig etee ojee ai'i. Pēē mū taetu nipo 'ga pē mu'arasiga pē mogyau rai'i. ⁶ A'eramū nipo pēē 'ga rerekou tywea ee rai'i. A'eramū je 'awamū 'jau pē nupe: Au'je ki 'ga rereko tywer ire. ⁷ 'Awamū ki pēneatee futat 'ga remiapofer awi. Pemur iki 'ga pejejepype nū. Kasi a'e pe 'ga poireteetei Jejui 'ga rerowiar awi ne, 'jau je pē nupe. ⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: 'Ga ree pejeporomutara ki peesaukat 'ga upe. Perekou esage etee ki 'ga, 'jau je pē nupe.

⁹ Pē nupe ka'arana kwasiaa je 'jau tejeupe etee futat ai'i: “Wenup sipo 'gā jeje'ega? Wapo sipo 'ga mama'ea ojeupe je'eawer imū?” 'jau je tejeupe ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ai'i. A'ere ako peenup tāmējē jeje'ega ai'i. A'eramū a'ea je muorypa.

¹⁰ 'Ga remiapofer awi pēneateeramū je nanē jereateeramū jui nū. Pē 'jawe etee futat tejeateeramū 'ga remiapofer awi. Kristu 'ga remianuwamū je 'i: 'Ga remiapofer awi jereateeramū tekou, 'jau je 'ga remianuwamū. ¹¹ 'Ga remiapofer awi jarejeatee'emamū nipo mama'eukwaawa 'wyriara jane mote'ari ee. “Janete'ara mama'eukwaawa 'wyriara afutat” 'ea jane 'ā sikwaap. A'eramū jane jarejeateeramū aipo 'ga remiapofer awi. Kasi a'e pe mama'eukwaawa 'wyriara jane mote'areteetei ee ne.

Kristu 'ga retee jane mama'eukwaawa 'wyriara retygi

¹² Troate pe je oi peuwara 'gā nupe Jejui 'ga ree morogyta esage mome'wawamū ai'i. Jejui 'ga mome'wawamū je oi ai'i. Ojepyri je waēmamū 'gā aku'iramū je ree ai'i. “Taruenupe eneje'ega 'jau”, 'jau 'gā jee ai'i. Janejararete 'ga te 'gā moporenuwiwerukaa jeje'eg are ai'i. A'eramū 'gā oporenuwiweramū ee. ¹³ A'ere je jemuaēmi jarejewirera 'jawewara 'ga ree, Tito 'ga ree. “Peu futat je oi ene rekoaa”, e'i 'ga jee ikue. A'ere 'ga

nuri we owaēma peu. A'eramū je a'eramū tewau pe awi ai'i nū. Tewau Masetoni ywy pe Tito 'ga rekaa ai'i.

¹⁴ A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga remiapofer are. Janeruwarete 'ga te 'ā jane poaa mama'eukwaawa 'wyrriara retyg are. Kristu 'ga 'ā mama'eukwaawa 'wyrriara retyka rakue. A'eramū jane Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū etyka 'ga retee futat. Sā'ā jany kasiga reafena kwasi'oa jany kasiga ojee imono re. A'eramū 'ā jane pyriwara 'gā jany kasiga reafena renupa. Nan tee futat jane Jeju 'ga mome'ui jarejepyriwara 'gā nupe, 'ga rera muāina 'gā nupe. ¹⁵ Sā'ā judeu 'gā mama'e kasiga rapya Jarejuwarete 'ga muorypawamū rakue. Nan tee futat jane 'ga muorywi Jeju 'ga mome'uramū. Janeje'ega renupara 'gā amū nipo Jeju 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā katu'oka 'gā mogyau wemiayuwamū. A'ere nipo janeje'ega renupara 'gā amū nuerowiari futari Jeju 'ga. A'eramū nipo 'gā awau ajemogyau mama'eukwaawa 'wyrriara rape rupi. ¹⁶ Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe Jeju 'ga mome'ua mama'e pysoga 'jawe. Niparuerowiariweri 'gā Jeju 'ga ree. Sā'ā mama'e pysoga pyri ae oe'ema. Nan tee 'ga rerowiare'ema 'gā nupe 'ga mome'ua nia'wryi. A'eramū 'gā amanū re awau muku 'ga wi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe te 'gā oi. A'ere Jeju 'ga rerowiaaramū jane upe 'ga mome'ua jany kasiga 'jawe. Jareparuerowiariweramū jarejemogyau 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga jane katu'oka jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū 'ga jane manū re jane mogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi futat. Awŷja sipo ajee Jeju 'ga mome'uarū kwe pewara 'gā nupe? ¹⁷ Ore futat 'ā 'ga oromome'uarū 'gā nupe. A'ere 'ā amumera 'gā Jeju 'ga mome'ui ka'aranūū are etee ajemogyau. “Jeju 'ga pa je amome'u 'gā nupe kwy. A'eramū 'gā je mepyau 'jau kwy”, 'jau imome'wara 'gā ajemogyau ojeupe. A'ere ore nanarūi. Janeruwarete 'ga 'ā ore monoukat Jeju 'ga mome'wawamū. A'eramū 'ā ore Kristu 'ga remiayuwamū 'ga mome'wau a'jea futat kwe pewara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga remianuwamū futat ore 'ga mome'ui.

3

Janeruwarete 'ga je'eg yau

¹ Pē nupe aipo imome'wau sipo ore jerowiaraiwi etee orojee? Naani. Nore kwaawi sipo pejepe? Ore kwaap futat pejepe. A'eramū ore 'jawe'em arajaupe ikue: “Korītu pewara 'gā najane kwaawi we. A'eramū jane jarejemome'wau 'gā nupe”, 'jawe'em ore arajaupe ai'i. Ore kwaap futat ako pejepe ai'i. A'eramū ako ore orojemome'wawe'em pē nupe nū. “Kweramū Janeruwarete 'ga remiayuwā 'ga amū. Paulo 'ga rera”, aru'eu'jap sipo ore ka'arana monou ikwasiaa pē nupe ai'i nū? Naani. ² Pēē futat ore mome'u pejepe ka'arana 'jawe. A'eramū pē nesakara 'gā pēneko esage nanē esaka nū. A'eramū nipo pē nesakara 'gā 'jau ajaupe: “Mama'e a'jea etee Paulo 'ga omome'u. Sā'ā 'ga remimu'efera 'gā, Korītu pewara 'gā jemu'ea ako esage are”, 'jau nipo pē nesakara 'gā. Ore nanē nipo pejemogy esage kwaapa nū. ³ Kristu 'ga 'ā pē mogyau wemiayuwamū pē nupe omome'u re. A'eramū pēē pejemogyau 'ga remikwasiarera ka'arana 'jawe. Naitapew are ikwasiaripyrrera 'jawe rūi pēē. A'eramū pē nesakara 'gā Kristu 'ga remiapofera resaka. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pyu futat 'ā Kristu 'ga jane mu'jagi wemiayuwamū. A'eramū jane resakara 'gā 'ga remiapofera kwaapa.

⁴ Ore orojemogypyyk Jarejuwarete 'ga ree, Kristu 'ga ree nanē nū. A'eramū nipo ore pēneko esage resaka 'jau: “Janeruwarete 'ga te ako jane mono Korītu pewara 'gā mu'jau ikue. 'Gā nupe Kristu 'ga jane imome'uramū ako Janeruwarete 'ga 'ga rerowiarukaa 'gā nupe ikue”, 'jau ore pē nesaka. ⁵ Naore tee rūi ako ore Jeju 'ga rerowiarukara pē nupe ai'i. Janeruwarete 'ga te 'ga werowiarukat pē nupe. Janeruwarete 'ga te 'ga omome'uukat oree pē nupe. ⁶ Janeruwarete 'ga te Jeju 'ga mome'uukat oree ikue. “Jeju Kristu 'ga pēē imome'uramū Je'agesagea te 'ga rerowiarukari 'gā nupe, 'gā mogyau jeremiayuwamū 'gā momyauu”, 'jau Janeruwarete 'ga oree ikue. A'eramū 'ga ore monou kwe pe Jeju Kristu 'ga mome'wawamū ai'i. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'jau janeypy 'gā nupe rakue: “Teporogytafera renupare'ema 'gā je amono mukuu tejewi 'gā manū re”, 'jau 'ga 'ā rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mogyi 'ga remiayuwamū Kristu 'ga rerowiaaramū etee te. A'eramū 'ga jane manū re jane mogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi.

⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga renūina rakue. “Ere ejua ejeupia 'au je pyri”, 'jau 'ā 'ga 'ga upe rakue. A'eramū 'ā Moisesi 'ga awau ojeupia ywytyra apyte'rarimū Jarejuwarete 'ga pyri rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa itapew are Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga je'ega kwasiaramū 'ā Moisesi 'ga reakwara wenyfugamū 'ga wi rakue. A'eramū 'ā Israeu juapyrera 'gā ojepyri 'ga jewyramū amā'jāuarūme'em 'ga reakwar are rakue. 'Ga reakwara renyfuga 'gā neakawayau rakue. Esage te 'ā Janeruwarete 'ga je'eg ymanera rakue. A'ere 'ā janeypy 'gā nuenuwi futari Jarejuwarete 'ga porogytaa rakue. A'eramū 'gā 'ā amanūmū awau mukuu 'ga wi rakue. ⁸ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga 'awamū U'agesage muri janee, Jeju 'ga rerowiarukaawamū janee. Esage futat 'ga 'Agesage porowykya! ⁹ Esage futat Janeruwarete 'ga porogytaa rakue. 'Ga porogyta mogytaramū janeypy 'gā otywera kwaapa futat rakue numiamū. A'ere janeypy 'gā nopoiri otywer awi rakue. A'eramū 'gā amanūmū awau mukuu Jarejuwarete 'ga wi 'ga porogytaa renuwe'em ire etee futat. A'ere esageramū futat Jeju 'ga mome'ua. 'Ga mome'ua jane erowiar ire Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane jaremanū re jarewau jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi. Aipoa 'ga porogyta yaua. “Teja'yra 'ga pēē erowiarāmū je pē mogyi tejemiayuwamū. A'eramū nipo je anure pē mogyau tejepyri” 'ea 'ga porogyta yaua. ¹⁰ Esage futat Janeruwarete 'ga porogyta ymanera rakue, Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarera rakue. 'Awauwara morogyta yaua taetu ajē 'ā esage ete Moisesi 'ga remikwasiarera resage apyraapa. ¹¹ Esage futat Janeruwarete 'ga porogyta ymanera. Namutamutarūi futat 'gā Moisesi 'ga remikwasiarera renuwi. A'etea esage futat 'gā nupe. A'ere jane 'awamū Jarejuwarete 'ga porogyta yau rerekoi. Esage futat 'ga porogyta yaua. Nateepawa'uweri futari 'ga porogyta yaua.

¹² Jarejuwarete 'ga porogyta are ore jemogypyygi arajemogyau. A'eramū ore orokyjawe'em Kristu 'ga mome'u awi. ¹³ Ymā 'ā Moisesi 'ga weakwara piari taity pyu weakwara renyfug awi rakue. Iwewa teepawa resaukaawe'emamū 'ga imonou oje'arimū rakue, Israeu juapyrera 'gā nupe esaukaawe'emamū rakue. Na'gā 'jawe rūi jane iapoi. ¹⁴⁻¹⁵ Ymā 'ā Israeu juapyrera 'gā naeapyoi futari 'ga porogyta are rakue. 'Awamū miamū ajē 'ā 'gā naeapyoi ee. Moisesi 'ga remikwasiarera mogytaramū

iapyaka'jam ma'e 'jawe etee 'gā jemogyi. Kristu 'ga ree ojemujar ire te 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga porogyta are. A'eramū 'gā ajemogyau iapyakwafuk ma'e 'jawe. ¹⁶ Jeju 'ga rerowiar ire nipo 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga porogyta are. Sā'ā Moisesi 'ga weakwara piaro'woga Jarejuwarete 'ga pyri ojewyawamū rakue. Nan tee jane Jarejararete 'ga rerowiaaramū janereapyoramū 'ga porogyta are. ¹⁷ “Janejararete 'ga”, 'jau je. Jarejuwarete 'ga 'Agesage upe te je 'i. Werowiarāmū Jeju Kristu 'ga janetywera moia jane wi, Janeruwarete 'ga 'Agesage muri janee. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamū. 'Ga 'Agesage jane rekoramū jane jaretywe'emamū rēwējēmī jaretywera pyu. ¹⁸ Ymā Moisesi 'ga reakwara wenyfugamū Jarejuwarete 'ga pyri 'ga o re rakue. Nan tee Kristu 'ga remiayuwamū jane jarejemu'jaga 'ga 'jawe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mu'jaga Kristu 'ga 'jawewaramū. Anure taetu nipo jane jarejemogyau 'ga 'jawe futat.

4

Kristu 'ga ree etee ki jarejea simyi

¹ Janeruwarete 'ga ajemuaēma ore ree. A'eramū 'ga ore mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. Jeju Kristu 'ga mome'waramū 'ga ore mogou ojeupe ikue. A'eramū ore orojorypawe'emamū arajemogyau. ² A'eramū ore oropoia mama'e tywera apo awi. Jemime miamū futat ore mama'e tywera apowe'em. Oropoit futat ore mama'e tywera apo awi. Nore'mei futari ore Jeju 'ga ree. Nasigaty rūi ore Jeju 'ga mome'ui. Mama'e a'jea etee futat ore oromome'u arakou. 'Ga je'eg imū etee futat ore arajemogyau Jarejuwarete 'ga reape. A'eramū ore resakara 'gā 'jau nipo ajaupe: “Paulo 'ga ako esage Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ojeupi oo ma'e 'gā netee”, 'jau 'gā ajaupe, ore resaka. ³ Jeju 'ga nipo ore imome'wau esage agawewi. A'etea nipo amumera 'gā naeapyoi ee. 'Ga rerowiare'ema 'gā nipo naeapyoi futari ee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gā naeapyoi futari ee. ⁴ Mama'eukwaawa 'wyrirara wejue nuerowiarukari 'gā nupe. A'eramū 'gā weapyoe'emamū 'ga mome'u are. Mama'eukwaawa 'wyrirara Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā 'wyrirara. A'eramū wemiayuwa 'gā mueapyoukare'ema ee. Jeju Kristu 'ga Janeruwarete 'ga 'jawe futat. A'eramū mama'eukwaawa 'wyrirara wemiayuwa 'gā mueapyoukare'ema 'ga ree. ⁵ Jeju Kristu 'ga etee 'ā ore oromome'u 'gā nupe. “Jeju Kristu 'ga perowiat”, 'jau 'ā ore arakou 'gā nupe. “Ore rerowiat pejepe”, naru'ea'uweri 'ā ore 'gā nupe. “Jeju Kristu 'ga perowiat”, aru'e te 'ā ore 'gā nupe. “Jeju Kristu 'ga 'ā Janejararetea. A'eramū pēē 'ga te erowiaa”, 'jau 'ā ore 'gā nupe. 'Ga upe etee futat ore porowykyi arakou. A'eramū ore mama'e apou pē nupe, pē poaa 'ga rerowiar are. ⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ywy apoi ywaga reewe rakue. A'e pype 'ga 'jau rakue: “Ypytunaiwa pype je 'ara mogoi”, 'jau 'ga rakue. 'Awamū 'ā 'ga futat jane mueapyoukaa oporogyta are. Kristu 'ga kwaawukaa janee ikue. Janeruwarete 'ga 'ā esage ma'ea. 'Ga 'jawe etee futat Kristu 'ga. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga kwaapa Kristu 'ga reewe futat.

⁷ Namaira rūi jane. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga ojekwaawukaa janee. Wa'yra 'ga nanē 'ā 'ga ikwaawukaa janee nū. Sā'ā ae mama'e esage monoa mama'e ryrū pype. Mama'e esagea ae nomonoa'uweri japepo tywera pype. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega muri janetywera po pe

rakue. A'eramū 'gā aipo jane imome'uramū wea m̄ina ee etee. Najane ree rūi 'gā wea m̄i aipoa jane imome'uramū. Janeruwarete 'ga jane moporowykyukat ojeupe. 'Ga pājē mū etee te jane mama'e apoi 'ga upe. A'eramū janeremiapofera resakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee. "Ene te 'ā eneresage jepi. Mama'e esagea 'ā ereapoukat 'gā nupe epājē mū", 'jau 'gā 'ga upe 'ga muorypa ee.

⁸ Amumē 'ā mama'e tywera jeapoi janee. A'ere 'ā jane nipoiri futari Jeju 'ga wi. Amumē 'ā jane jarejemiaporama kwaape'ema. "Maran te je iapoi?" 'jau 'ā jane jarejeupe. A'ere Janeruwarete 'ga jane mueapyoi janeremiaporam are. ⁹ Kwaiwete agawewi nipo jane ree iporomutare'ema 'gā jane rerekou tyweaete. A'etea nipo Jeju 'ga ako jane pyri. ¹⁰ Sā'ā 'gā ore rerekoa. 'Gā fuewepawe'ema ore wi. Kamēsī'īsī'ī 'gā afuweramū ore ree. Sā'ā 'gā Jeju 'ga juka rakue. Nan tee futat 'gā fueweramū ore ree. A'ere Jeju 'ga jejukai ore ree. Ore apisiukare'ema 'ga 'gā nupe. Amanū re 'ā Jeju 'ga ferawi etee rakue nū. A'eramū 'ga akou ore pyri futat. A'eramū ore resakara 'gā 'ga ferawa rerowiaa. ¹¹ Kwe pewara 'gā nupe ore Jeju 'ga mome'uramū 'ga ree iporomutare'ema 'gā afuweramū ore ree kamēsī'īsī'ī. A'ere 'ga nore apisiukari 'gā nupe. A'eramū ore resakara 'gā 'jau ajaupe: "Ako futat Jeju 'ga 'gā pyri ra'e. Ojejuka futat 'ga wemiayywa 'gā nee ra'e", 'jau 'gā ajaupe, ore resaka. ¹² Jeju 'ga ore imome'uramū 'gā afuweramū ore ree. "Siapisi 'gā 'jau", 'jau 'gā ajaupe. A'ere 'ā pēē Jeju 'ga perowiat aipo are taetu. A'eramū nipo pēē pejewau 'ga pyri pejemanū re nakwaparimū ete rūi futat pejemogyau.

¹³ Ymā 'ga amū ikwasiaa Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue. "Arowiat je tekou. A'eramū je imome'wau pē nupe", 'jau 'ā 'ga ikwasiaa rakue. 'Ga 'jawe ore rekoi. Jeju 'ga ore aruerowiat arakou. A'eramū ore 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. ¹⁴ Janejararete 'ga manū re 'ā Janeruwarete 'ga Jeju 'ga moferawi etee rakue nū. A'eramū ore "Jeju 'ga jane erowiaaramū Janeruwarete 'ga jane moferapa etee jane manū re nū. A'eramū 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi" 'e rerowiaa arajemogyau. Ore nanē nipo 'ga ore rerawau ojepyri pē neewe. ¹⁵ Pē nupe Jeju 'ga mome'u are ore orojereko tywerkaa etee futat 'gā nupe. Pejejeupe Jeju 'ga ore imome'uramū pēē 'ga rerowiaa. "Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua wyw pe janetywera mepyawamū rakue" 'ea pēē erowiaa. Kwe pewara 'gā nanē nipo 'ga rerowiaa ojeupe ore 'ga mome'uramū. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa jarekatu'og are.

Anure nipo 'ga mama'e esage muri janee

¹⁶ A'eramū ore a'eramū aruojere'emamū Jeju 'ga mome'u awi. Orereatea nipo oymanamū futat numiamū. Afuakare'emamū agawewi futat. A'ere Janeruwarete 'ga ore'aga momyaui ore ore rekoramū. ¹⁷ Ore rerekou tyweaete agawewi futat 'gā. A'ere ore 'i etee orojeupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee, 'gā je rereko tywera apyraapa", 'jau etee ore orojeupe. A'eramū ore oropy'a'wyre'emamū orojereko tyweramū. Ore upe Janeruwarete 'ga remimurama esage futat 'gā ore rereko tyweawera apyraapa. ¹⁸ Norom̄i ore orojeeaa 'auwara mama'e are etee. 'Auwara mama'e teepaw ete kamēsiete. A'eramū ore orojea m̄ina Jarejuwarete 'ga ree etee futat. Janeruwarete 'ga te

nateepawi futari. Ore upe 'ga remimurama nanē atee pawe'emamū futat nū.

5

¹ Tapŷja 'jawe janeretea. Sā'ā ae tapŷi apoa. A'ere 'ā tapŷja to'omi kamēsīete. Nan tee futat nipo janeretea. Jane manūnamū nipo janerete nemamū futat. A'ere nipo jane manūnamū jane'aga oi ywag ipe. A'eramū nipo peu Janeruwarete 'ga janerete yau mua janee nū. Aipoa jarejete yau rerekou nipo jane nimanū'u'jawi futari. ² Awamū futar iki janerea'at ywag are. 'Awamū futat jareoweramū ywag ipe. Janerea'ar iki jarejete yaua jarejeupe imurawam are. A'eramū jane jarefaemamū ee, jarejete yau futat arē. ³ Ywag ipe jane o re nipo Janeruwarete 'ga janerete yau muri janee. A'eramū nipo jane jarejemogyawe'em jarejete'e'eme. ⁴ Au ywy pe jarejemogyau 'ā jane jarejaa'wau mama'e tywera rerajaa'wau. Janemanūweri jane 'ā numiamū. A'ere 'ā janeporomogyau'ruweramū futat jarejete are peu jareo re. Jarejete yaua jarejeupe imur ire jane jaremanū'u'jape'ema. ⁵ Janeruwarete 'ga nanē oje pyri janejemogya afutat nū. U'agesagea ako 'ga amut janee ikue. “Awamū je Te'agesage monoi pē nupe. A'eramū je anure mama'e mū monou'japa pē nupe nū”, 'jau ako 'ga janee ikue. Ma'eramū 'ā jane 'ga 'eawera rerowiari jarejemogyau, “Anure je pē mogyi 'au teje pyri nakwaparimū warāu rūi. Pēnete yau nipo je imonou pē nupe. A'eramū nipo pēē pejemanū'u'jape'ema”, 'ga 'eawera rerowiaa jarejemogyau.

⁶ A'eramū ore orojorywamū 'ga pyri orooram are. 'Au ywy pe arakou ore narakoi 'ga pyri. ⁷ A'ere ore jemogypygyi 'ga ree. Naruesagi agawewi ore 'ga. A'etea ore orojemogypyk 'ga ree. Norojemogypygyi ore orojemiesag are te. 'Ga ree etee futat ore jemogypygyi. ⁸ A'eramū ore araku'iramū arajemogyau. Jarejuwarete 'ga pyri oreweramū arajemogyau. ⁹ A'ere ore Jarejararete 'ga muorywa taetu ifutari mama'e mū futara apyraapa. A'eramū ore mama'e apou 'ga remifutar imū arakou. 'Ga remifutara 'ara rupi nipo ore oi peu 'ga pyri. ¹⁰ Anure nipo jane jatykai jarejemogyau Kristu 'ga rowase 'ga rerowiaaramū etee juejue. A'eramū nipo 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Janeremiapo tywer are nanē nipo 'ga jane mepyau i'jawerimū etee futat. Janeremiapo esage are nanē 'ga jane mepyau nū. Ma'eramū 'ā ore mama'e apoi 'ga remifutar imū etee.

Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e

¹¹ “Mama'e tywera aporamū jane jemogyi Jarejuwarete 'ga kurapara 'jawewaramū 'ga upe” 'ea 'ā ore ikwaapa. Ma'eramū 'ā ore kyjei mama'e tywera apo awi. Ma'eramū 'ā ore pē mu'ei mama'e a'je are te. 'Gā nanē ore imu'jau ee ai'i nū. Janeruwarete 'ga orereko esage kwaapa. Pēē ikwaawa nanē esage jee nū. ¹² Norojerowiaraiwi ore orojee etee. Orojemome'u 'ā ore pē nupe pē maku'iawamū orojee. A'eramū nipo pēē ore mome'wau ore ago'oara 'gā nupe. Aipo 'gā nipo 'jau ojeupe: “Je te 'ā esage ma'eramū. Esak jeraity esagea”, 'jau nipo 'gā ojeupe etee futat. A'ere nipo 'gā naeapyoi ako a'wyre'em are. ¹³ Jejui 'ga je imome'uramū amumera 'gā 'jau jee: “Paulo 'ga 'ga 'akwaawe'ema 'ga werekō”, 'jau amumera 'gā jee, je ago'wau ai'i. A'ere je Kristu 'ga mome'ui tekou. “Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau”, 'jau je tekou. Aipo je'ea sipo naje mu'akwaawukari je mogou? Amumera 'gā te ajee “Paulo 'ga i'akwaawa

akou”, e’i jee. Je’akwaap futat je. A’eramū je Kristu ‘ga mome’wau pē nupe, ‘ga rerowiarukaa pē nupe. ¹⁴ Kristu ‘ga iporomutat jane ree. Ma’eramū ‘ā ore Kristu ‘ga mome’ui pē nupe. Kristu ‘ga amanū janetywera mepyau rakue. A’eramū ‘ga werowiarāmū janetywera moia jane wi. A’eramū jane jarejemogyau rēwējēmī mama’e tywera apoare’ema ‘jawe Jarejuwarete ‘ga upe. Kristu ‘ga reewe amanū ma’efera ‘jawe rēwējēmī jarejemogyau. ¹⁵ Jane ree Kristu ‘ga manūi rakue, janetywera mepyawamū rakue. Amanū re ‘ga ferawi etee rakue nū. A’eramū ki jane ‘ga rerowiaaramū mama’e apou’jape’ema jarejemifutar imū etee. ‘Ga remifutar imū etee futat ki jane mama’e apou. Mama’e esagea jane iapoa te ‘ga afutat. Ma’eramū ‘ā ‘ga manūi jane ree rakue. Jane ree nanē ‘ā Janeruwarete ‘ga ‘ga moferawi rakue nū.

¹⁶ A’eramū ki jane jaremā’jāue’em tekotee ‘gā naity are. “Ko ‘ga nipo ‘ā nia’wryi. Sā’ā ‘ga taity tywe’ri ete erekoa”, ‘jawe’em jane jarejaupe. “Ko ‘ga naje ‘jawe rūi. Towajara te ‘ga”, ‘jawe’em jane jarejaupe nū. “Kwe ‘ga ipiūnū”, ‘jawe’em jane jarejaupe. Nijokwaawi jane jarejuaity are. Jarejopir are nanē jane nijokwaawi nū. Kristu ‘ga upe miamū te ‘ā amumera ‘gā ‘i rakue: “Nakūima’eteete rūi ‘ga. Sā’ā ‘ga rekoa mama’e tywera apoara ‘gā pype”, ‘jau ‘ā amumera ‘gā Kristu ‘ga upe rakue. Nokwaawi ‘gā ‘ga rakue. A’eramū ki jane jarejuago’wawe’em. Kristu ‘ga taetu ki jane iago’wawe’em. ¹⁷ Kristu ‘ga ree jarejemujar ire jane jarejemu’jaga ‘ga ‘jawewaramū. A’eramū futat jane mama’e apowe’em jarejekwawer ymaner imū. Janerekoteefera atepawamū futat jane wi. A’eramū futat jane jarejemogyau esage Kristu ‘ga remifutar imū etee futat. ¹⁸ Janeruwarete ‘ga ‘ā jane momyauu Kristu ‘ga jane erowiarāmū. Kristu ‘ga rerowiare’ema jane jemogyi ‘ga ree iporomutare’emamū. A’ere jane ‘ga rerowiarāmū jane jemu’jagi Jarejuwarete ‘ga ree iporomutat ma’eramū futat. A’eramū Janeruwarete ‘ga ojee iporomutat ma’eramū jane jemogya futaa. “Pe’je pejewau Kristu ‘ga mome’wau ‘gā nupe. A’eramū nipo ‘gā nanē ojemu’jaga je ree iporomutat ma’eramū”, ‘jau ‘ga janee. ¹⁹ A’eramū jane ‘jau ‘gā nupe: “Kristu ‘ga amanū ‘ypeywar are janetywera mepyawamū. A’eramū Janeruwarete ‘ga Kristu ‘ga jane erowiarāmū janetywera moia jane wi, jane mogyau ojee iporomutat ma’eramū”, ‘jau ki jane ‘gā nupe. Janeruwarete ‘ga ‘ā jane mono kwe pe Kristu ‘ga mome’wau ‘gā nupe. “Pe’je pejewau kwe pe Kristu ‘ga mome’wau ‘gā nupe. Kristu ‘ga amanū janetywera mepyawamū rakue, pe’je ki ‘gā nupe. Kristu ‘ga rerowiarāmū je pē mogyi tejemiayuwamū, e’i Janeruwarete ‘ga pē nupe, ‘jau ki pēē ‘gā nupe”, ‘jau ‘ga oree ikue.

²⁰ Ymā ‘ā Janeruwarete ‘ga ore mogoi ojuru irūnamū ikue, Kristu ‘ga mome’wawamū kwe pewaramū pē nupe ikue. Kristu ‘ga je’eg imū ore ‘i pē nupe: “Ga remiayuwamū pejemu’jagukat Jarejuwarete ‘ga upe. ‘Ga ‘ā pē momyauu”, ‘jau ako ore pē nupe ikue. ²¹ Kristu ‘ga nityweri futari. Nuapoi futari ‘ga mama’e tywera. A’ere Janeruwarete ‘ga janetywera monoi ‘ga upe. A’eramū ‘ga janetywera reramanūmū ‘ypeywar are rakue. A’eramū jane Kristu ‘ga ree jarejemujar ire jarejemogyau ‘ga remiayuwamū. A’eramū jane jaretywe’emamū rēwējēmī jaretywera pyu ‘ga upe. A’eramū jane mama’e apou ‘ga remifutar imū etee futat.

6

¹ Jarejuwarete ‘ga retee jane porowyki. A’eramū ore ‘jau pē nupe:

Pepoit futat kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Ipota'wa 'ga pē nee. Jeju 'ga pē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū ki pē pejepoire'ema 'gā nerowiar awi. ² Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Pēpoaawa 'ara rupi je apyakai tejenūi are ikue.

Pē katu'okawa 'ara rupi je pē katu'oka ikue”,

'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere je 'awamū je 'i pē nupe: 'Awamū futat iwaēmi 'ga pē poaawa upe, Jarejuwarete 'ga pē katu'okawa upe, a'e je 'ā pē nupe 'awamū.

³ Orojeko esagea ore arafutat arakou. Narafutari ore 'gā motyweawa apoa 'gā nowase. A'eramū nipo 'gā ore ago'wawe'em Kristu 'ga ore imome'uramū. ⁴ Orereko esage resag ire nipo 'gā 'jau ore: “Jarejuwarete 'ga upe Paulo 'ga porowykyi opytuna 'gā netee ra'e. Sā'ā 'gā neko esagea”, 'jau nipo ore resakara 'gā ore. Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā ore rerekou tyweaete agawewi ai'i. A'etea ore noropoiri futari Kristu 'ga mome'u awi. Amumē ore orotywe'emamū agawewi mama'e pyu. A'etea ore oreta'wa etee futat arakou. Orojeupe mama'e tywera jeaporamū orojemouaga jupe. ⁵ Amumē Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā ore nupānupāu. Amumē 'gā ore munepa ekoete futat moromunepawa pype. Amumē 'gā ore mueue Jeju 'ga mome'u are. A'ere ore Jarejuwarete 'ga upe etee futat ore porowykyi aruojere'emamū. Amumē ore noroseri futari. Amumē mama'e otywe'emamū futat ore. ⁶ A'ere 'ā ore reko esagei pē pype. Naruapoi futari ore mama'e tywera. Orojeupe mama'e tywera jeaporamū oropota'waramū etee futat 'ā arakou pē nee. Noropoiri futari ore Kristu 'ga mome'u awi 'gā orojereko tyweramū miamū. Orojereko tywera 'gā nerekou esage etee futat jepi. A'eramū ore resakara 'gā “A'jea futat ore porowykyi Jarejuwarete 'ga upe” 'e rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore poaa 'ga upe oreporowykyi are. Ore poaa 'gā nee oreporomutar are. ⁷ Kristu 'ga ore imome'wau Janeruwarete 'ga 'Agesagea mama'e a'jea etee imome'waukaa ore. Janeruwarete 'ga 'Agesage pājē mū ore Jeju 'ga mome'ui. A'eramū pē 'ga rerowiaa kwaiwete. 'Gā aramueramū orojemogyppyka Jarejuwarete 'ga ree etee. Aruago'oramū ore mama'e esage etee iapou 'gā nupe. Aipoa esage futat 'gā nupe. Janeruwarete 'ga upe nanē aipoa wesageramū futat nū. ⁸ Amumē 'gā ore mome'wau esage. Amumē 'gā ore mojenosōu. Amumē 'gā ore ago'wau etee. Amumē 'gā ore kurapa etee. Amumē 'gā “Tme 'gā”, 'jau etee 'gā ore. A'ere ore mama'e a'jea etee futat imome'ui. ⁹ Wemiesage'ema 'jawe 'gā ore rerekou. A'ere ore 'gā nemiesaga futat numiamū. Amumera 'gā au'jeteramū afueweramū ore ree. A'etea 'gā nore apisi we. Janeruwarete 'ga ore rereko tywerukaa 'gā nupe. A'ere 'ga nore apisiukari 'gā nupe. ¹⁰ Amumē 'gā ore mu'arasiga. A'ere orerorywamū Jarejararete 'ga ree. Kūima'e tywe'ri 'jawe ore arakou 'gā nupe. A'eramū ore Jeju 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū 'gā ajemogyau ikaraemā kwai ma'e 'jawe. “Nitywi futari 'gā mama'e pyu”, 'jau 'gā ore. A'ere Janeruwarete 'ga jejukai ore ree, mama'e esage mua ore. A'eramū ore arakou mama'e jara 'jawe.

¹¹ Korītu pewaramū 'ā pejemogy orejekoty'aawa 'jawe. A'eramū ore orojemome'wau katu pē nupe. ¹² Oroporomutaramū ako ore pē nee ai'i. A'ere a'e peko iypy'i we te ore ree iporomutare'ema 'jawe etee a'e

pejemogy. ¹³ A'eramũ je pẽ mu'akwaapa pẽnuwa 'jawe. Pẽporomutat ore ree. Sã'ã oreporomutara pẽ nee.

Peje'ar awi 'ga rerowiare'ema 'gã nee

¹⁴ Peje'ar awi Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã nee. Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramũ pejemogy. Ma'eramũ sipo ajee peje'at 'ga ree iporomutare'ema 'gã nee? Ojopype sipo mama'e esagea mama'e tywer are? Naani. Kwara sipo ojopype ypytunaiw are? Naani. ¹⁵ Kristu 'ga 'jawe sipo mama'eukwaawa 'wyrara rea'aramũ mama'e are? Naani. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nojopypei futari 'ga rerowiare'ema 'gã nee. Kristu 'ga remiayuwamũ jarejea'are'emamũ mama'e are mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa 'gã 'jawe. ¹⁶ Nitywi futari maira'me a'agawa Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe. Janeruwarete 'ga remiayuwamũ jane jemogyi 'ga rupawa 'jawe te. Jane pype futat 'ga rekoi. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue:

“Je te 'ã toko 'gã pype. Je futat 'ã tejemogou 'gã Nuwareteramũ.

Je futat 'ã 'gã mogyau tejemaiyuwamũ”,

'jau Janeruwarete 'ga rakue. ¹⁷ Ymã te 'ã 'ga 'i rakue nũ:

“Pejea'gu ki je rerowiare'ema 'gã nui.

Pekotee ki 'gã nui”, 'jau 'gã janee rakue.

“Peko kasi 'gã 'jawe ne. Mama'e tywera kasi peapo 'gã 'jawe etee ne.

Teje'ega renuparamũ je 'i pẽ nupe:

Pe'je pejejua 'au je pyri, je 'i pẽ nupe.

¹⁸ A'eramũ futat je tekou Pẽnuwareteramũ.

Pẽẽ je pẽ mogyau teja'yramũ”,

'jau Janeruwarete 'ga janee rakue. Janeruwarete 'ga 'ã 'wyrararetea janee. Pãjēreteretea nanẽ 'ã 'ga nũ.

7

¹ Naymāwarera 'gã nupe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i aipo 'jau rakue. 'Awauwaramũ jane upe nanẽ futat 'ga 'i aipo 'jau nũ. A'eramũ ki jane jarepoia mama'e tywera apo awi. Mama'e tywer are jarejea'ar awi nanẽ ki jane jarepoia nũ. Pẽẽ 'ã jejekoty'aawa. A'eramũ je pẽ mu'akwaapa ee. Jarejuwarete 'ga ree pejeporomutaramũ pejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejepe'aa mama'e tywera apoar awi. “Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau. Sajemogy 'ga remiayuwareteramũ 'jau”, 'jau ako je pẽ nupe ai'i.

Paulo 'ga aku'iramũ

² “Pẽporomutat ore ree”, a'e ypy ako je pẽ nupe ko. A'eramũ je 'awamũ 'jau'japa pẽ nupe nũ, “Pẽporomutat ore ree”, 'jau'japa pẽ nupe. Noromote'ari ore 'gã amũ. Noroje'ẽwu'jagi futari ore 'gã amũ. Noromoryteei nanẽ ore 'gã orojee orojepu mama'e muawamũ. ³ A'etea je aipo na'ea'uweri pẽ nupe pẽ ago'oawamũ. Oreporomutar ore pẽ nee, a'e je akiko. 'Awamũ je 'iu'jawi pẽ nupe nũ: “Oreporomutar ore pẽ nee”. Aramanũ'e'ẽwe ore oroporomutaramũ pẽ nee. Aramanũ re miamũ futat nipo oreporomutaramũ pẽ nee arajemogyau. ⁴ Ajemogypyk je pẽ nee. Ajerowiat je pẽ nee. A'e pe 'ã mama'e tywera ojeapou agawewi ore. A'etea je jeku'i tekou. Tepy'a'wyre'emamũ je tekou.

⁵ Masetoni ywy pe orowaẽma ypy we ore oropytu'wawe'e'mĩ futat arajemogyau. Mama'e tywera etee futat ore aruekoat 'ager imũwara amunawa pype. A'e pe 'ã 'gã ore rereko tywet. A'e pe 'ã 'gã ore ree 'gã mara'ne. A'eramũ 'gã ore mopy'a'wyrayau etee ee. ⁶ A'ere 'ã

Janeruwarete 'ga ae mopy'ata'wai. A'eramū 'ga ore mopy'ata'wau. Tito 'ga 'ga imua oree. A'eramū 'ga ore muorypa 'ga rur are. ⁷ Ore pyri owaēma ypy we 'ga pēnera mome'wau oree. A'eramū ore pēner are nanē araku'iramū nū. “Ene resaga'up Korītu pewara 'gā ajemogyau”, 'jau 'ga jee. “U'arasigamū 'gā ene mu'arasigawer are. Paulo 'ga ako jane simu'arasig etee ai'i, e'i 'gā ajaupe, weapyoramū ee”, 'jau 'ga jee ai'i. “A'jea futat Paulo 'ga jane mu'akwaawi rakue, 'jau 'gā ajaupe”, 'jau Tito 'ga pē mome'wau jee ai'i. A'eramū je a'eramū teku'iramū pē nee.

⁸⁻⁹ Jeremikwasiarera nipo pē mu'arasiga agawewi. A'etea je naje-muaēmi pē nee tejemikwasiarera pē mu'arasig are. “Jeremikwasiarera 'gā mu'arasiga te nipo 'gā momoirukat 'gā tywer awi re'ā”, 'jau etee je. A'eramū je teku'iramū ee. “Eneremikwasiarera Korītu pewara 'gā amu'arasig imogyau” 'e kwaaw ire amunipo 'ā je tejemuaēma futat pē nee. A'ere 'awamū jeku'iramū pejetywer awi pepoiramū. Janeruwarete 'ga te 'ā pē mueapyoukat ee, pejetywer awi pē momoirukaawamū. A'eramū je pē mote'arukare'ema aipo tejemikwasiarera ka'arana upe. ¹⁰ Amumē Janeruwarete 'ga jane mu'arasigukari janetywer awi jane momoirukaawamū. A'eramū 'ga jane katu'oka janetywer awi. A'eramū jane jareku'iramū ee. Jeju'i 'ga rerowiare'ema 'gā te ajee i'arasig ekoete otywer are. A'ere 'gā nipoiriweri futari jui. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'oke'ema futat. A'eramū 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe amanū re. ¹¹ Pejejea'aramū pejetywera reru'arasig are. Pejetywera reru'arasig ire pejejemueapyoukaa ee Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē 'jau pejejaupe: “Sireko tywet mama'e tywera apoara 'gā 'jau”, 'jau 'ā pēē pejejaupe rai'i. 'Gā nereko tyweawer are te je pē kwaawi. Je resaga'up wejue 'ā pejepe pejejemogyau rai'i. Je ree pejeporomutaramū 'ā pejejemogyau je ree rai'i. A'eramū 'ā pēē kamēsiete futat mama'e tywera apoara 'gā nerekou tyweaete 'gā nemiapo tywer are rai'i. A'eramū je a'e are “Narafutari ore mama'e tywera orojeupe pēē iapoā” 'e are pē kwaapa.

¹² Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe ikue. “Afutat je Jarejuwarete 'ga ore ree 'gā poria kwaawukara 'gā nupe”, a'e je te'ŷina ikwasiaa ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ikue. Namama'e tywera apo awi 'gā momoirukaawamū rūi je ikwasiaari ai'i. Naereko tyweripyrrera 'ga ree rūi nanē je ikwasiaari ai'i nū. Pejejee oreporia kwaawukaawamū futat je ikwasiaari imonou pē nupe ikue. ¹³ A'eramū ore araku'iramū pēner are, “Korītu pewara 'gā pē nesaga'up ajemogyau” 'e are.

Tito 'ga ku'i are taetu ore araku'iramū arakou. “Korītu pewara 'gā juejue ojejuka esage je ree ojepyri je rekoramū”, 'jau 'ga imome'wau oree. A'eramū ore araku'iramū 'ga 'eawer are. ¹⁴ Pē pyri 'ga o enune je 'jau 'ga upe ai'i: “Korītu pewara 'gā nipo ojejuka esage ene ree”, 'jau je 'ga upe, tejemogypyka pē nee ai'i. A'ere a'e 'ga pereko esage futat rai'i, je'eawer imū etee futat 'ga pereko esage rai'i. A'eramū je teku'iramū tekou ee. Mama'e a'jea etee je imome'wau Tito 'ga upe pē mome'wau 'ga upe. ¹⁵ 'Ga je'ega 'ā pēē enupa rai'i, mama'e apou pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat rai'i. Pejejejukau esage 'ā 'ga ree, pejejepype 'ga rekoramū rai'i. A'eramū 'ga 'awamū taetu oporomutaramū pē nee wea'aramū. ¹⁶ A'eramū je teku'iramū pē nee. 'Awamū taetu je jemogypygi pē nee.

8

Pejejaupe mama'e monou pejeku'iramū

¹ Pēē 'ā orerewirera 'jawe futat. Kūjāmeramū 'ā pēē orerenyra 'jawe futat. A'eramū je Jarejuwarete 'ga remiapofera mome'wau pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā ipota'wa jane ree. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga werowiarukat Masetoni ywy pewara 'gā nupe kwaiwete rai'i. A'eramū 'ga 'gā mogyau wemiayuwamū. ² Mama'e tywera agawewi futat ojeapou Masetoni ywy pewara 'gā nupe. A'etea 'gā nopoiri futari Kristu 'ga rerowiar awi. Aku'iramū etee futat 'gā ajemogyau 'ga ree. Naika'aranūū kwai ma'e arūi agawewi 'gā. Ako tywe'ri ma'e 'gā agawewi. A'etea 'gā oka'aranūū'i mono'oga Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū. "Ty'ara 'gā werajemogy. A'eramū jane ka'aranūū'i pe monou'i jarejewirera 'jawewara 'gā nupe", 'jau 'gā ajaupe. ³ 'Gā amū nitywi futari agawewi ka'aranūū pyu. A'etea 'gā oma'e'i pe monou'i 'gā nupe. 'Gā amū otywe'e'miramū agawewi. A'etea 'gā omono'i ape 'gā nupe. ⁴ "Ka'aranūūa pemono ape 'gā nupe", naru'ei agawewi futat ore 'gā nupe. A'ere 'gā wemifutar imū etee futat imonoi. "Ore nanē ka'aranūūa oromono 'gā nupe nū", 'jau 'gā oree. "Oromono futat ore ape 'gā nupe", 'jau 'gā oree, afuakaramū oree. ⁵ "Irāinānī'i etee sipo 'gā imonoi 'gā nupe pa", 'jau ore 'gā nupe. A'ere 'gā imonouui futari orerea'awera apyraapa. Jarejararete 'ga upe 'gā 'i rakue: "Ore moporowykyukar ape ejeupe, ki Ku'jyp", 'jau 'gā 'ga upe rakue. "Taruapo mama'ea eneremifutar imū 'jau", 'jau 'gā 'ga upe rakue. A'eramū 'gā 'jau ore upe nanē nū: "Mama'ea taruapo pē nupe 'jau", 'jau 'gā oree. Janeruwarete 'ga remifutar imū 'gā aipo 'jau oree. ⁶ 'Gā nesakawe ore orojea'aramū pē nee ai'i. A'eramū ore 'jau Tito 'ga upe ai'i: "Ere ewau Korītu pewara 'gā pyri nū", 'jau ore 'ga upe ai'i. "Ymā a'e ere Korītu pewara 'gā nupe rakue: Ka'aranūūa simono'og imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe, Judeja ywy pewara 'gā nupe 'jau, 'jau a'e ene 'gā nupe rakue", 'jau ore 'ga upe. "A'eramū ore ene monou 'gā nupe 'gā poaawamū imono'og are. Kasi a'e pe 'gā poiri imono'og awi ne", 'jau ore 'ga upe. "Ymā 'ā pēporomono'ogiwet pejeka'aranūū are 'gā nee pejemuaēma resaukaawamū rai'i. A'eramū ki pēē imono'oga futat imonou 'gā nupe, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. A'eramū 'ga awau pē pyri pē poaa pēka'aranūū mono'og are Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramamū, Masetoni ywy pewara 'gā nemimono'ogera retee. ⁷ Pēē 'ā Jejui 'ga perowiar wyyapi tekotee 'gā apyraapa rai'i. Jejui 'ga 'ā pēē imome'wau tekotee 'gā apyraapa rai'i. Pejejeapyoramū 'ā Jarejuwarete 'ga porogytafer are tekotee 'gā apyraapa rai'i. Pejeporopoariweramū 'ā pēē 'gā nee rai'i. Pēē 'ā ore futaa 'gā apyraapa rai'i. A'eramū ore 'jau pē nupe: "Ka'aranūūa ki pemono Judeja ywy pewara 'gā nupe 'gā nemimonorama apyraapa", 'jau ore pē nupe. ⁸ "Pemono futar iki pejeka'aranūūa Judeja ywy pewara 'gā nupe", na'ea'uweri je pē nupe. "Gā nupe pēē imonoa esage futat", a'e te je pē nupe. Masetoni ywy pewara 'gā ako je amome'u pē nupe ko. "Masetoni ywy pewara 'gā pa je amome'u 'gā nupe kwy", 'jau je. "Gā nera renuw ire nipo Korītu pewara 'gā nanē oka'aranūū monoi Judeja ywy pewara 'gā nupe nū re'ā", a'e je tejeupe te'yina. A'eramū pēē 'gā nee pejeporiaa resaukaa oree. ⁹ "Jane ree 'ā Janejararete 'ga poromutaramū a'jea futat" 'ea pēē 'ā ikwaapa. Ywag ipe 'ga mama'e jararetea agawewi. A'etea 'ga

ruri 'au ywy pe imama'e'ema 'jawe jane ree. A'eramū 'ga ojejukaukaa 'gā nupe janytwer are rakue. A'eramū jane 'ga rerowiarāmū jarejemogyau mama'e jarareteramū 'ga 'jawe. A'eramū ki jane jareporomutaramū jarejuee jarejee 'ga poromutara 'jawe.

¹⁰ 'Gā nupe pēka'aranūū mono are je tejea'aramū te'ŷina. A'eramū je ee tejea'ara mome'wau pē nupe. Ikokwara rupi we ako pēē pejeka'aranūū mono'og ppyruga rakue. A'eramū pēē 'awamū imono'ogamap. A'ea esage jee. Pēē na'ne 'ā pejefueweramū Judeja ywy pewara 'gā poar are rakue. Pēē na'ne futat 'ā ka'aranūūa 'gā nupe imono'oga peypyrug rakue. ¹¹ A'eramū ki pēē 'gā nupe pejejemimonorama mono'ogamap imonou 'gā nupe. Ymā 'ā pēfuewet 'gā nupe imono are rakue. A'eramū ki pejefueweawer imū etee futat pēē imono'ogamap imonou 'gā nupe. Pejeka'aranūū pe mono'oga imonou 'gā nupe. Pejefuakara 'ja'jawe etee futat pēē imonou 'gā nupe. ¹² 'Gā nupe ee pēporomonowera esage futat Janeruwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ā janekaraemā okwaap. Mama'e pyu janytwe'emamū Janeruwarete 'ga mama'e renūine'ema jane upe. Jarekaraemā pytuna 'jawe etee imonou 'gā nupe.

¹³⁻¹⁴ A'ere je: “Pejeka'aranūū ki pemonopap 'gā nupe”, na'ei pē nupe. Kasi a'e pe nepētywi mama'e pyu ne. 'Awamū 'ā pejemogy ika'aranūū kwai ma'e 'jawe futat. A'eramū ki pēē pejeka'aranūū pe monou 'gā nupe. A'eramū pēē pejeju'jawe pejejemogyau pejemama'e'iramū. Anure nipo nepētywi mama'e pyu. A'eramū nipo 'gā ojepyka pē nee oka'aranūū pe monou'i pē nupe pē poawamū. ¹⁵ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

“Gā amū nipo omono'og kwaiwete agawewi.

A'etea nipo nitywi futari emyrera.

'Gā amū te nipo ajee ināinānī'i etee agawewi omono'og.

A'etea nipo nateepawi futari 'gā nui”,

'jau 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

Tito 'ga opytuna 'gā netee

¹⁶ Janeruwarete 'ga Tito 'ga moporopoariwerukaa pē nee. Je 'jawe futat 'ga poropoariweramū pē nee. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee. ¹⁷ A'eramū ore 'ga monoa futaa. A'eramū ore 'jau 'ga upe: “Oromono ore ene Korītu pewara 'gā pyri”, 'jau ore 'ga upe. A'erauwe 'ga 'jau oree: “Jeowet futat je 'gā pyri”, 'jau 'ga oree. A'eramū ore 'ga atawer imū etee futat 'ga monou pē nupe. ¹⁸ 'Ga rupi ore jarejewirera 'jawewara 'ga amū monou pē nupe. Jeju 'ga rerowiaaramū ore 'ga kwaawi. “Jeju 'ga 'ga omome'u a'jea futat ra'e”, 'jau ore 'ga upe, orojerowiaa 'ga ree. ¹⁹ Masetoni ywy pewara 'gā aipo 'ga janerewirera 'jawewara 'ga ppyrūmū 'ga monou ore rupi ka'aranūū rerawaramū ai'i. Anure nipo ore pēnemimonorama ka'aranūū rerooi Judeja ywy pewara 'gā nupe Masetoni ywy pewara 'gā ma'e retee. “Oreporopoariweramū pē nee. A'eramū Korītu pewara 'gā Masetoni ywy pewara 'gā netee ka'aranūū rerurukaa oree pē nupe. A'eramū ki pēē Jarejararete 'ga muorypa ee”, sa'e ki 'gā nupe, 'gā nupe ka'aranūū monou.

²⁰ “Judeja ywy pe jarewau ki jane 'gā amū siroo jarejeupi. Kasi a'e pe 'gā amū jane ago'oi ne”, 'jau ore arajaupe. Ka'aranūūa ore erawau imonou 'gā nupe kwaiwete. A'eramū ore 'gā amū nerawau orojeupi. ²¹ A'eramū nipo 'gā orereko esage resaka. Janeruwarete 'ga nipo orereko esage kwaapa. A'ere nipo 'gā ikwaawa nanē esageramū nū.

²² 'Gā nupi nanē nipo ore jarejewirera 'jawewara 'ga amū monoi nū. A'e 'ga oporowyky akou orojeypyri. A'eramū nipo ore 'ga porowyky esage resaka. Ojeupe ore'eawer imū etee nipo 'ga mama'e apou. Mama'ea ore iaporamū aipo 'ga ore poaa iapo are. A'eramū ore 'ga monou 'gā nupi pē nesaka. Ojeupe ore pē mome'uramū 'ga ojerowiaa pē nee. "Oka'aranūūa 'gā tomono'i ape 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga oree, ojemogypykyka pē nee. A'eramū 'ga oweramū futat pē pyri, pē poaa imono'og are.

²³ Tito 'ga jeirūnamū je poaawamū. Oporowyky esage 'ga pē poaawamū jepi. 'Ga rupi oo ma'e 'gā Masetoni ywy pewara 'gā nemipyyrūmera 'gā futat. Kristu 'ga upe 'gā porowykyi. Tekotee 'gā Kristu 'ga muorypa 'gā nee. A'eramū je 'gā monou Tito 'ga rupi pē poaawamū. ²⁴ A'eramū ki pēē pejejejukau esage 'gā nee. A'eramū nipo Masetoni ywy pewara 'gā pēnera renupa. A'eramū nipo 'gā 'jau ajaupe: "Paulo 'ga ojerowiat Korītu pewara 'gā nee, 'gā mome'wau oree. A'jea futat 'ga 'gā mome'ui. Sā'ā 'gā jejuka esagea jarejewirera 'gā nee. Ka'aranūūa nanē 'gā imono'oga 'gā nupe imonopyramū nū", 'jau nipo 'gā ajaupe.

9

Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūūa monoawet

¹ Jarejewirera 'gā nupe ka'aranūūa mono are je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ² "Oreporomonower ore ka'aranūūa are 'gā nupe", pē'ea je akwaap futat te'ŷina numiamū. Ma'eramū 'ā je pē mome'ui Masetoni ywy pewara 'gā nupe ai'i, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. Amono tee te je pē nupe. "Ymā we 'ā Akaja ywy pewara 'gā nanē 'gā poromonoweramū ka'aranūūa are 'gā nupe rakue", 'jau je pē mome'wau 'gā nupe ai'i, tejerowiaa pē nee ai'i. A'eramū pēnera 'gā muorypa ai'i. A'eramū 'gā 'jau ajaupe ai'i: "Pe'je ajee jane nanē simono ape 'gā nupe 'ū, 'gā 'jawe 'ū", 'jau 'gā ajaupe ai'i. ³ A'eramū je 'awamū Tito 'ga monou pē pyri 'ga pytuna 'gā netee pē muea'aawamū pē'eawer are. "Ka'aranūūa toromono 'gā nupe 'jau, 'gā poaawamū 'jau", pē'eawer are pē muea'aawamū je 'gā monoi. A'eramū Tito 'ga opytuna 'gā netee awau ka'aranūūa mono'ogukaa pē nupe. Kasi a'e pe je pē mome'ui tee 'gā nupe ne. ⁴ Anure nipo je Masetoni ywy pewara 'gā amū nerooi pē pyri. Ka'aranūūa pēē imono'oge'em ire nipo je mojenosī pejepe 'gā nupe je'eawer are. Pēē taetu nipo pejejenosū ore wi, pejejee orejemogypygyawera renosū. ⁵ Ma'eramū 'ā je 'i Tito 'ga upe ai'i: "Pekwap je renune 'gā muea'aa ore upe 'gā 'eawer are. Ka'aranūūa mono'oge'emamū ki pemono'ogukat 'gā nupe. Paulo 'ga upe peje'eawer imū etee ki ka'aranūūa pemono'og Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū, ere ki 'gā nupe", 'jau je 'ga upe ai'i. A'eramū nipo pēē imono'ogamap je waēme'emauwe. A'eramū nipo je rupi oo ma'e 'gā 'jau ajaupe: "Wemifutar imū etee futat 'gā ka'aranūūa mono'ogi Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū. NaPaulo 'ga rūi omono'ogukat 'gā nupe", 'jau nipo 'gā ajaupe.

⁶ Pēnea'ar iki aeje'egawa mū ree: "Ināinānī'i etee y'wa'ŷja tym ire 'ā itymara 'gā ināinānī'i etee y'wa 'a po'oi anure. Kwaiwete y'wa'ŷja tym ire te 'ga kwaiwete y'wa 'a po'oi anure". Nan tee futat nipo pēē. Anure Janeruwarete 'ga pē mepyi pēnemimonofera 'jawerimū etee futat. ⁷ A'eramū ki pēē pejejea'aramū ra'ne ee. "Marāmaran te je imonoi 'gā nupe?" 'jau ki pēē pejejeupe ra'ne. A'eramū ki pēē pejeka'aranūūa monou

pejefemifutar imū etee futat. Pejefemifutar imū etee imono re pejejemuaēme'ema ee. Kasi a'e pe "ga amonoukat jee. Najeporomoweri agawewi je ee", pe'je ne, peje'arasigamū ee ne. Ee pejejemuaēma kasi pemono 'gā nupe ne. Ee pejeporomonoweramū etee ki pemono 'gā nupe. A'eramū pēē pejeku'iramū imonou 'gā nupe. A'ea Janeruwarete 'ga afutat. ⁸ Janeruwarete 'ga 'ā pē poat mama'e apo are. 'Ga futat 'ā mama'e jararetea. A'eramū 'ga, ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'ea pēē imono re, 'ga mama'e mua pē nupe kwaiwete. A'eramū taetu nipo pēē mama'e are pejeporiae'emamū pejejemogyau. A'eramū nipo pēē mama'e monou'japa 'gā nupe nū. ⁹ Ymā 'ā Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue:

"Esage ma'e 'ga mama'e omono ikaraemāe'ema 'gā nupe kwaiwete. Ipotawa ma'ea poromū. Najeaei 'ga ajuee", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹⁰ Sā'ā Janeruwarete 'ga y'wa'ŷja monoa y'wa'ŷja tymara 'ga upe. Mama'ea nanē 'ga 'ā imua oree oreremi'uramamū. Nan tee futat 'ga mama'e monoi pē nupe kwaiwete, 'gā nupe pēnemimonofera repyamū. ¹¹ Pejeka'aranūūa pēē ape monou Judeja ywy pewara 'gā nupe. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e monou'jau'japa pē nupe. A'eramū nipo pēē mama'e monou'jau'japa imama'e'ema 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā kwaiwete Janeruwarete 'ga muorypa ojeupe pēnemirerooukara ka'aranūū reroo are. "Ene 'ā enesage oree. Ene 'ā mama'e eremurukat oree 'gā nupe", 'jau nipo 'gā 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹² Janeruwarete 'ga remiayuwā 'gā nupe 'ā pēē ka'aranūū monou 'gā poaawamū. A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga muorywukaa 'gā nupe nū. Kwaiwete 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa pēnemimonofera are. ¹³ Pē nee nanē nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorywi nū. "Kristu 'ga mome'u renuw ire Korītu pewara 'gā 'ga rerowiari a'jea futat. Sā'ā 'gā ore poara Kristu 'ga porogytau etee futat", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. Ojeupe pēnemimonofera are nanē nipo 'gā 'ga muorywi nū. Tesirūmera 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe pēnemimonofera are nanē nipo 'gā 'ga muorywi nū. ¹⁴ A'eramū nipo 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe pē nee, pē futaa. "Janeruwarete 'ga oporomutaramū Korītu pewara 'gā nee. Judeue'ema 'gā agawewi. A'etea 'ga iporomutat 'gā nee", 'jau nipo 'gā pē nupe, Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. ¹⁵ Simuoryp Jarejuwarete 'ga jarejee 'ga poromutar are 'jau. Wa'yra 'ga 'ā 'ga amut janee 'ga jukaukaa janetywer are rakue. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. Nimome'upawa'uweri jane jarejeupe 'ga remiapofera.

10

Paulo 'ga Jejui 'ga remimonofet

¹ 'Awamū je Pauloramū pē mu'akwaawi mama'e are. Pēē mū nipo je rerekoemāu etee pejejemogyau. "Jane pype akou nipo Paulo 'ga kyjei jane wi", 'jau 'ā pēē je upe ra'e jepi. "A'eramū nipo 'ga oje'egayawe'em janee. A'eramū 'ga muku awi etee ka'aran are oje'ega moywyrafena imua janee", 'jau futatee 'ā pēē mū jee ra'e jepi. Kristu 'ga 'ā ni-mara'nei jane ree. Opota'waramū etee 'ā 'ga jane ree jepi. A'eramū je nanē teje'egaywere'emamū pē nupe, pē pyri tewau. ² A'eramū je 'jau pē nupe: Aipo pe'je awi, 'jau je pē nupe. A'jea futat amunipo

'ā je pēē teje'eganuwe'emamū teje'ega moywyrafeni pē nupe pē pyri tewau. Pēē mū amunipo 'ā 'jau jee: “Omuorypawamū te 'ā Paulo 'ga oi oporoytau 'gā nupe. NaJarejuwarete 'ga je'eg imū rūi te 'ā 'ga Jejui 'ga mome'ui. Wemifutar imū etee te 'ā 'ga 'ga mome'ui”, 'jau futatee 'ā pēē mū jee ra'e jepi. Aipo 'e awi pepoire'emamū je teje'ega moywyrafeni futari pē nupe pē pyri tewau. Jarejuwarete 'ga je'eg imū futat je teje'ega moywyrafeni pē nupe pē mu'jaawamū ee. ³ A'jea futat jane ywy pewaramū jareju'jaju'jawe etee futat. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee futat ore rekoi 'gā pype. A'ere ore naruapoi te mama'ea 'gā 'jawe. Naorjemifutar imū rūi te ore mama'e apoi. Jarejararete 'ga remifutar imū etee te ore mama'e apoi. 'Ga je'eg imū etee futat ore 'ga mome'wau 'ga rerowiarukaa 'gā nupe. ⁴ Naoropājē mū rūi ore Jejui 'ga rerowiarukari 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū etee ore 'ga mome'ui 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū wejue oje'egawarūme'emamū oree. A'eramū ore 'ga rerowiarukaa 'gā nupe 'ga pājē mū etee futat. A'eramū ore 'gā nenū'jāukaa mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuw awi. ⁵ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te ajee ojerowiaraiw ojee etee futat. Ojee etee futat 'gā nea'aramū ajemogyau. A'eramū 'gā oporokwaawiwere'emamū Jarejuwarete 'ga ree. A'ere ore Jarejuwarete 'ga pājē mū 'gā muea'arukari Jejui Kristu 'ga ree, Kristu 'ga porogyta renuwukaa 'gā nupe. ⁶ Pēē mū nipo jeje'ega renuparamū. A'ere nipo amumeramū jeje'ega renuteearamū te pejemogy. Teje'ega renuparamū pē kwaaw ire je teje'ega renuteearamū pē nereko tyweri'i ee.

⁷ Pēnea'ar iki mama'e are. 'Ga amū a'e 'jau ojeupe: “Je 'ā Kristu 'ga remiayuwa. A'ere Paulo 'ga na'ga remiayuwa rūi”, 'jau nipo a'e 'ga ojeupe. A'eramū ki aipo 'jaramū pejejea'aru'jawamū peje'eawer are nū. Ore nanē 'ā Kristu 'ga remiayuwamū nū. ⁸ “Jarejararete 'ga je'eg imū etee futat ore porowykyi 'ga upe. 'Ga futat 'ā ore mogo ojeupe oporowyky ma'eramū”, a'e je 'ā pē nupe jepi. Tejerowiaa agawewi orojeupe 'ga 'eawer are jepi. Ma'eramū je 'ā najenosī te'eawer are. Pē nupe werowiar ywyapiukaawamū te 'ga ore mogoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. Nawerowiar awi pē momoirukaawamū rūi 'ga ore mogoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. ⁹ Napē mogyjeukaawamū rūi je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ¹⁰ A'ere nipo je ree iporomutare'ema 'gā amū 'i jee: “Ka'aran are etee 'ā Paulo 'ga oje'ega moywyrafeni imua janee”, 'jau nipo a'e 'gā ajaupe. “Jane mogyjawamū etee te 'ā 'ga ikwasiari janee”, 'jau nipo a'e 'gā ajaupe. “Jane'wyrriara 'jawe 'ā 'ga rekoi. A'ere 'ā 'ga jane rowase na'wyrriara 'jawe rūi 'ga rekoi. Akotee ma'e 'jawe etee 'ā 'ga rekoi jane pype. A'eramū ki jane jareporenuwiiwere'emamū 'ga porogyta are”, 'jau nipo a'e 'gā amū jee. ¹¹ A'ere aipo 'jara 'gā nore kwaawi futari. I'me ma'e 'gā tee poromū. Pē nupe orojemikwasiarer imū etee futat ore mama'e apoi pē pype arakou.

¹² Pēē mū nipo pejejekoweramū 'wyrriaramū pejejaupe. A'eramū nipo pēē 'jau pejejeupe: “Jeresage te je 'gā apyraapa 'wei”, 'jau nipo pēē mū pejejeupe. A'ere je aipo na'ea'uweri. Aipo 'jara 'gā ojerowiaraiw akou ojee numiamū. A'ere i'akwaawe'emamū te 'gā nekoi. NaJarejuwarete 'ga rea'ar imū rūi 'gā 'i aipo 'jau. Wea'ar imū tee 'gā 'i aipo 'jau. Ije'ēran ekoete te 'gā. ¹³ A'ere ore nanarūi. Jarejuwarete 'ga oromonoe'em ire amunipo 'ā ore norooi kwe pe Jejui 'ga mome'wau. Jarejuwarete 'ga oromonoe'em ire amunipo 'ā ore 'jawe'em: “Jarejuwarete 'ga je'eg imū

te 'ā ore oi Jejuī Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe”, 'jawe'em amunipo 'ā ore. A'ere 'ā 'ga te ore monoi kwe pe Kristu 'ga mome'wawamū ikue. Pē nupe miamū 'ga ore monoi, pē nupe Kristu 'ga mome'wawamū ikue. Aipo are etee ore jerowiari. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga ore monoukat pē nupe ikue. A'eramū ore orojeupe 'ga 'eawera mojerowiaa arawau pē pyri Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. Ore futat pē nupe Kristu 'ga mome'u ppyawera. Kwe pewara 'gā nupe nanē ore Kristu 'ga mome'u ppyawera nanē futat nū. ¹⁵ “Oreporowykya te”, 'jawe'em nanē ore 'gā amū porowyky upe nū. Ore renunewe nipo 'ga amū awau Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo ore 'jawe'em 'gā nupe, “Ore ra'ne te ako oroo Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ikue”, 'jawe'em nipo ore arakou 'gā nupe. Pēē Kristu 'ga rerowiar ywyapia te ore aruapesak arakou. Pēē 'ga rerowiar ywyapi re nipo ore arawau kwe pe Korītu 'jawa atykupe katy Jejuī 'ga mome'wau kwe pewara amunawa pype 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat ore oi Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. ¹⁶ A'ere nipo ore oi pē'wya atykupe katy, Jejuī Kristu 'ga mome'wau mīmera amunaw ipewara 'gā nupe. Ore ra'ne nipo arawau 'ga mome'wau kwe pewara amunawa pypewara 'gā nupe. A'eramū ore 'gā nerekoayawe'em 'ga amū porowyky are.

¹⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jeremi 'ga upe rakue: “Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Jarejararete 'ga remiapofer are etee ki pejerowiat”, 'jau 'ā 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁸ “Jeresage je jepi”, 'jau nipo 'gā amū numiamū. Ojee te ojerowiaraip ma'e 'ga aipo e'i ekoete akou. Maranamū nipo 'ga wesageramū futat. Maranamū nipo 'ga wa'wyre'em are ojerowiaa ekoete. “Janeruwarete 'ga te janereko esagea okwaap”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. A'ere jane upe Jarejararete 'ga “Esage aipo 'ga” 'eramū janeresageramū futat. A'jea futat 'ga 'ea.

11

I'me ma'e 'gā

¹ I'akwaawe'ema 'jawe agawewi 'ā je teporogytau pē nupe. A'etea 'ā pēnuag je upe. ² Jepy'a'wyt je tekou pē nee. Pē nee Jarejuwarete 'ga jemuaēma 'jawe je nanē je jemuaēmi pē nee nū. Sā'ā kūjāmuku ēē ruwa 'ga wa'jyra ēē monoa kūima'e 'ga amū upe 'ga remirekoramū. Majepeja 'ga upe etee 'ga 'ā ēē monou. Namytuna 'gā nupe rūi 'ga 'ā ēē monou. Nan tee futat je Kristu 'ga etee erowiarukari pē nupe. “Kristu 'ga etee ki perowiat”, 'jau je ako pē nupe ikue. ³ A'eramū je tepy'a'wyrāmū pē nee ikue. “Maran gatu nipo 'gā poire'ema Kristu 'ga rerowiar awi rai'i?” 'jau je tejeupe etee futat ikue. Sā'ā mama'eukwaawa 'wyrira kūjā ppy ēē, Ewa ēē moryteea o'me are rakue. Nan tee futat nipo 'gā amū poromoryteeweramū pē nee. 'Gā pejemorytee rerowiar ire nipo pejepoia Kristu 'ga rerowiar awi. ⁴ A'eramū je tepy'a'wyrāmū pē nee, Kristu 'ga rerowiar awi pepoir are. Naoreremimome'ua rūi agawewi nipo 'gā omome'u pē nupe. NaKristu 'ga rūi agawewi nipo 'gā omome'u pē nupe. A'etea nipo perowiat 'gā je'ega, pejeku'iramū nipo 'gā nee. Ore te ako Jarejuwarete 'ga 'Agesagea oromome'u pē nupe ikue. Maranuar are sipo 'gā pē mu'e'i. A'etea te nipo perowiat 'gā.

⁵ Pē nupe 'ut ma'e 'gā nipo 'jau: “Pē nupe ore futat Kristu 'ga remi-monoferamū”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere nipo 'gā naKristu 'ga

remimonofera rūi. I'me te nipo 'gā pē nupe. A'ere je te a'jea futat Kristu 'ga remimonofera. ⁶ Naje'egi je a'jeteetewi. A'etea je jereapyo Kristu 'ga mome'u are tekou. A'ea 'ā pekwaap. Ai'iwe ai'iwe 'jau ako je Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. Mama'e a'jea etee ako je imome'wau pē nupe ikue. A'ea 'ā pekwaap.

⁷ Pē pype tekou ako “je mepy pejepe Jejui 'ga mome'u are”, 'jawe'em ako je tekou pē nupe ikue. Kristu 'ga mome'wau etee futat ako tekou pē nupe ikue. Pē poaawamū etee tekou pē pype ikue, pē mu'jau Kristu 'ga ree ikue. Naka'aranūū are rūi ako je rekoī pē pype ikue. “Je mepy ki pejepe”, je 'e'ema sipo mama'e tywera poa rakue? ⁸ Pē pype je rekoramū ako mukuwara 'gā etee Jejui 'ga rerowiaara 'gā ka'aranūū murukaa jee ikue. ⁹ Mama'ea tejeupe itywe'emamū ako je mama'e renūine'ema pē nupe tekou ikue. Masetoni ywy pewara 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā etee ako mama'e rerurukaa jee ikue. Pe awi janerewirera 'jawewara 'gā amū nuramū ako 'gā mama'e rerurukaa 'gā nupe jee ikue. Ymā miamū ako je mama'ea naenūi pē nupe ikue. Anure taetu nipo je mama'ea naenūi pē nupe. ¹⁰ Kristu 'ga 'ā mama'e a'jea etee omome'u rakue. A'eramū je 'ga remiayuwamū je nanē mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe 'ga 'jawe etee futat. A'eramū je 'jau pē nupe: “Akaja ywy pewaramū pē nupe Kristu 'ga mome'wau ako je mama'ea naenūi pē nupe ai'i”, 'jau je pē nupe, teku'iramū te'e are. A'eramū nipo otywe'emamū je momikara. ¹¹ “Niporomutari futari 'ga jane ree. A'eramū 'ga mama'e renūine'ema oree”, 'jau nipo pēē mū jee rai'i. Naani. Janeruwarete 'ga pē nee jeporomutara okwaap.

¹² Kristu 'ga remimono'e'ema 'gā te mama'ea wenūi ajemogyau pē nupe. A'ere je naenūi futari mama'ea pē nupe. Kasi a'e pe 'gā: “Paulo 'ga 'jawe etee futat jane mama'e renūi 'gā nupe”, 'gā 'i ne. Tejemiapoa etee futat je aapo tekou pē pype. ¹³ “Ore Kristu 'ga remimonofera”, e'i futatee nipo 'gā amū ajemogyau. A'ere nipo 'gā i'me ma'ea te. Omorytee te nipo 'gā 'gā ojee. NaKristu 'ga rūi futat 'gā omono kwe pe. Kristu 'ga upe oporowyky 'me ma'e 'gā te. ¹⁴ A'ere ore noreporesagi arajemogyau aipo 'gā nee. Mama'eukwaawa 'wyriara miamū ojesaukat futat Kristu 'ga mome'waramū 'jawe. A'eramū futat 'gā moryteeu ojee kwaiwete. ¹⁵ A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa 'gā mama'e apou o'wyriara 'jawe etee futat. A'eramū 'gā ajemogyau mama'e esage apoara 'jawe ojee ae moryteeawamū futat. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei 'gā nemiapo tywer are, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

Paulo 'ga ako tywet

¹⁶ 'Awamū je 'eu'jawi pē nupe nū: I'akwaawe'ema 'jawe agawewi je porogytai pē nupe. A'etea pēnuag jee. Tajemome'u pē nupe. ¹⁷ NaJarejararete 'ga je'eg imū rūi je je'egi 'awamū. I'akwaaw ekoete ma'e 'jawe etee futat je teje'ega 'awamū. ¹⁸ Sā'ā 'gā amū kwaiwete 'gā jerowiaraiwa ojee etee. Nan tee je jemome'ui pē nupe. ¹⁹ “Ore'akwaaw ore arajemogyau”, 'jau pēē 'ā pejejemogyau jepi. Peje'akwaaw ire amunipo 'ā neperowiari Jejui 'ga mome'u teera 'gā je'ega. I'akwaawe'ema 'jawe te 'ā pejemogy 'gā je'ega rerowiaa. ²⁰ Wemifutara etee 'ā 'gā iapoukaa pē nupe. Ojee pē moryteeawamū te 'gā 'i. A'etea 'ā perowiat 'gā. A'eramū 'gā pēka'aranūū rerawau ojeupe etee futat. “Ore 'ā pē'wyriara”, 'jau futatee 'gā pē nupe. A'e are pēē 'gā nerowiaa. Aipo 'gā pē kurapa,

pē je'ēwu'jaga agawewi. A'etea 'ā pēē 'gā nenupa. ²¹ “Paulo 'ga nuapoi mama'ea ore 'jawe. Okyje 'ga pē nui”, 'jau nipo 'gā jee. A'jea futat 'gā aipo 'gā 'i. Naapoi futari je mama'ea 'gā 'jawe. Ajenosī sipo je 'gā 'jawe mama'e apoe'em ire? Naani.

Ojee etee ojerowiaraip ma'e 'gā nee sipo pēē pejeporenuwiweramū? A'eramū je nanē tejemome'wau pē nupe. ²² “Epyreu 'ā ore”, 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā epyreu futat nū. “Israeu juapyrera 'ā ore”, 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā Israeu juapyrera futat nū. “Abraão 'ga juapyrera 'ā ore”, 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā Abraão 'ga juapyrera futat nū. ²³ “Kristu 'ga upe ore porowykyi”, 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā oporowyky Kristu 'ga upe nū. A'ere je 'ā mama'e apoi 'ga upe 'gā apyraapa. Ma'eramū sipo je jemome'ui pē nupe? Je'akwaawe'ema sipo je rerekou? Kristu 'ga upe je porowykyi kwaiwete 'gā apyraapa. Aipo are te je jerowiari. Moromunepawa pype 'gā Kristu 'ga mome'u are je munewu'jau'japa 'gā nereko tywera apyraapa. “Au'je Kristu 'ga mome'u re”, 'jau 'gā jee je munewu'jau'japa moromunepawa pype. Amumē 'gā je nupāu Kristu 'ga mome'u are. Nakwaawi je tenupā pytuna. Kwaiwete 'gā je rerekou tyweretei aipo 'gā nereko tywera apyraapa. Tejujukaukaa ja'wyja'wy tekou 'gā nupe namutamutat. ²⁴ Jepyuna 'gā futat, judeu 'gā futat je pyygu'jau'japa je mopimopika ae mopikawa pyu. Je pyykawe 'gā je mopika. Trītai nowi te je mopiga pytuna ikue. Sīku te 'gā je pyygi, je mopimopika i'jawerimū etee futat nū. ²⁵ Muapyt romanū 'gā je nupāu ywira pyu ikue. Majepei tee 'gā ita pyu je juka are afueweramū, ita momopoa je ree je jukaawamū numiamū. Muapyt yaruua nanē wypywygamū jee ikue. Aipo mū wi futat je naēmi werewi ikue. Ko'aramuku je tekou 'y pe etee futat. Kopytunamuku nanē je tekou 'y pe etee futat yaruu rypywyg ire ikue. ²⁶ Aata je kwe pe tewau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū jeataaw ipe mama'e tywera ojeapou jee kwaiwete ikue. Amumē 'ya je jukau werewi, 'y ruwiramū je ree. Amumē muna'ywa afueweramū je ree. Judeuramū ore'wyriana'nī 'gā, judeue'ema 'gā. Mīmera 'gā nanē afuewereteramū je ree. 'Gā 'wyarrete pype, amunawe'em ipe, 'yē'ē me. Mīmer imū 'gā amū afueweramū je juka are. Je ree iporomutare'ema 'gā nanē je jukau werewi. Jejui 'ga rerowiaa 'me 'gā nanē afueweramū je ree nū. ²⁷ Teporowykyau tekou tefuakapawamū. Amumē je tesere'ema tekou. Amumē je tetywe'emamū temi'u pyu. Amumē je te'yuwejamū tekou. Amumē je tekou 'ara ro'ysaga upe taity poakuwuue'eme. ²⁸ Aipoa wayramū futat jee numiamū. A'ere mama'e mū te aipo ray apyraawi jee. Pē nee jepy'a'wira te ay jee jereko tyweawera apyraapa. A'eramū je tepy'a'wiramū Jejui 'ga rerowiaaramū pē nee najuejue etee futat. “Maran gatu nipo 'gā opoire'ema Jejui 'ga rerowiar awi”, 'jau je tejeupe tepy'a'wiramū pē nee. ²⁹ Jejui 'ga pēē mū erowiaraiw are je tepy'a'wiramū pē nee. Mama'e tywera pēē mū iapo are je te'arasigamū. Mīmera juejue ay jee jereko tyweawera apyraapa.

³⁰ Tejemome'u re je tejee te mama'e apoe'ema resaukaa pē nupe. Jarejuwarete 'ga tepoara je aesaukat pē nupe. ³¹ Janeruwarete 'ga je'me'ema okwaap. Mama'e a'jea etee te je amome'u pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā Jejui Kristu 'ga Ruwaretea. Simuoryp 'ga jareojere'emamū 'jau. 'Ga futat 'ā je'me'ema okwaap.

³² Damasco pe je rekoramū peuwara 'gā 'wyriara 'ga afueweramū je pyyg are ikue. A'eramū 'ga jefaruuna'nī monou amunawa osoma

rokwara rarūmū je ree ikue numiamū. Aipoa 'gā 'wyriara 'ga 'wyri-ararete 'ga remiayuwa te, Areta 'ga remiayuwa te. ³³ A'ere jejekoty'aawa 'gā je a'gui 'gā nui. A'eramū 'gā 'jau jee: “Paneru pype eapyk. Toromono ene ikwara rupi amunawa osoma apyraapa 'jau”, 'jau 'gā jee ikue. A'erauwe je teapyka paneru pype. A'erauwe 'gā je monoi je mojypa iosoma rowajara katy. A'eramū je teka'jama tejee ifuwet ma'e 'gā nui ikue. Jejekoty'aawa 'gā je poare'em ire amunipo 'ā je ree iporomutare'ema 'gā je pyygi futari, je jukau rakue.

12

Paulo 'ga remiesaget

¹ Tejemome'wau 'ā tekou pē nupe. Ma'eramū sipo je jemome'ui pē nupe? “Je te 'ā Jarejuwarete 'ga remimonoferamū” 'ea pē nupe esaukara sipo je afutat? Naani. A'etea je ajemome'u pē nupe. Tejeupe Jarejararete 'ga remiesaukarera te 'ā je amome'u pē nupe. ² Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga je monoi ywag ipe ojepyri ikue. Katosi je kwara mu'ari 'awamū 'ga tejeroo re. Maran gatu nipo je a'jea futat tewawe'em ywag ipe 'ga pyri rakue. Tefayupaw ipewara 'jawe ete te je oi ikue. A'eramū je a'eramū ikwaapa katue'em. Janeruwarete 'ga etee te okwaap. ³⁻⁴ Ma'upawe'eme te 'ga je rerooi erujewi ywag ipe ikue. A'eramū je peu ra'u futat tewau ikue. “Tefayupaw ipe te nipo je oi rakue?” a'e ako je ko. Nakwaawi je. Janeruwarete 'ga te okwaap. Peu tekou je ywagipewara 'gā je'ega renupa tekou ikue. A'ere je najepokawyi imome'wau jareje'eg imū. Nuarūi janeje'eg imū imome'ua. Janeruwarete 'ga nanē nafutari je imome'ua nū. ⁵ Tejemiesagera je amome'u pē nupe, tejerowiaa ee. A'ere je najerowiaraiwi etee tejee. Tejetee mama'e apoe'ema resaukaawamū te je jemome'ui pē nupe. ⁶ A'ere je mama'e a'jea etee imome'ui. A'eramū je tekowe'em i'akwaawe'ema 'jawe. A'ere je najerowiaraiwi etee tejee. Kasi a'e pe 'ga amū 'i jee ne. “Kuu. Paulo 'ga esage ma'ea ajuapyaapa”, 'jau 'ga amū jee ne. Pejerowiaraiwi kasi je ree pejejemogyau ne. Jeremimome'u are etee ki pēneapyo pejejemogyau. Jeremiapofer are nanē ki pejejeapyoramū pejejemogyau nū.

⁷ Mama'e esagea futat je aesak ywag ipe tekou ikue. A'eramū je teporesagamū etee ee ikue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: “Mama'e tywera pa je amonoukat mama'eukwaawa 'wyriara upe Paulo 'ga upe kwy. Kasi a'e pe Paulo 'ga jerowiaraiwi etee ojeupe jeremiesaukarer awi ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe ikue. Sā'ā ju raya ae pokutuga. Nan futat mama'eukwaawa 'wyriara remimurera rayramū jee. Ma'eramū 'ā je najerowiaraiwi tejee. ⁸ Muapyt te je 'i Jarejararete 'ga upe: “Epe'a je wi”, 'jau'jau'japa je 'ga upe. ⁹ A'ere 'ga 'i etee jee: “Naani. Nape'ai futari je ene wi. A'ere je ene moywyrarafeni ete jupi”, 'jau etee 'ga jee. “Ma'eramū 'ā nerefutari mama'ea. Jepota'wa je ene ree tekou. Au'je ejemuaēm ire. Tepājēa je amono enee mama'eay jeuwamū. A'eramū ene mama'e apou jepājē mū etee futat”, 'jau etee 'ga jee. A'eramū je teku'iramū tejeupe mama'eay jeuw are. Je upe mama'eay jeuwamū taetu Kristu 'ga opājē muri jee. ¹⁰ Ma'eramū 'ā jeku'iramū mama'eay are. Tepifuakare'em are, Kristu 'ga ree gā tekuraw are, mama'e pyu tetywe'em are, tejeupe mama'e tywera jeapo are, tejeroko tywerete are. Mīmer are je teku'iramū etee futat tekou. 'Gā je rereko tyweramū Kristu 'ga opājē muri jee jepi. A'eramū je mama'e apou 'ga pājē mū etee futat.

Paulo 'ga wearamū 'gā nee

¹¹ Jejemome'ua je mojenosī. “T'akwaawe'ema 'jawe sipo je rekoī”, a'e je tejeupe te'ŷina. A'ere 'ā naje mome'ui pejepe 'gā nupe. A'eramū je 'ā 'agamū je tee tejemome'wau tekou. “Akotee ma'ea te Paulo 'ga”, 'jau nipo pēē mū jee. “Ore te 'ā Jejuī 'ga remimonoferaretea”, 'jara 'gā aipo e'i futat jee. Akotee ma'eramū agawewi je rekoī. A'etea Kristu 'ga je mono kwe pe ojemome'waukaa jee ikue. ¹² Pē pype 'ā je rekoī Jarejuwarete 'ga 'ā aeremiapoe'ema apoukaa jee, opājē mū 'ga 'ā iapoukaa jee. A'eramū 'ā pejejeporesagamū etee ee. Aipoa 'ā “Je futat Jejuī 'ga remimonoferamū” 'e resaukaa pē nupe. Najefuwepawi je pē nupe imome'u are ikue. ¹³ Pē nupe Jejuī 'ga mome'wau jepota'waramū etee pē nee ikue. Kwe pewara 'gā nee nanē je tepota'waramū nū 'gā nupe 'ga mome'wau nū. Pejeju'jawe futat pēē jee. Areko esage pāwē etee futat je pēē. A'ere je naenūi ka'aranūa pē nupe. A'e are sipo pēmara'ne je ree?

¹⁴ Mukūi je oi pē pyri ikue. 'Awamū nipo je tewau'japa pē pyri nū. Naenūi futari je ako mama'ea pē nupe ikue. Nafutari je pēka'aranūa. A'ere jeporomutaramū pē nee. Tejemuaēma tekou pē nee. Jera'yra 'jawe 'ā pēē jee. A'eramū je teporomutaramū pē nee. Sā'ā ta'yriara 'ga mama'e monoa wa'yra upe. Nakunumī arūi 'ā mama'ea omono 'uwa upe. Nan tee futat je mama'ea naenūi pē nupe. ¹⁵ Temama'ea pē nupe imonopaw ire miamū amunipo 'ā je teku'iramū etee futat tekou. Mama'ea taetu je 'ā iapou pē nupe pē poaawamū, Jejuī 'ga rerowiar wwyapiukaawamū pē nupe. Teporomutaramū 'ā je pē nee. Pē nee jeporomutara te ra'u nepē moporomutarukari je ree nū?

¹⁶ Naenūi agawewi futat je 'ā mama'ea pē nupe. A'ea 'ā pekwaap. A'etea nipo pēē mū 'jau jee: “Paulo 'ga ore morytee ojee. O'meramū 'ga oree”, 'jau futatee nipo pēē mū jee. ¹⁷ Namoryteei je pēē. Mama'e a'jea etee futat je amome'u pē nupe. Pē pyri omonoramū sipo 'gā mama'e renūi pē nupe rai'i? Naani. ¹⁸ Tito 'ga ako je omono pē pyri jarejewirera 'jawewara 'ga retee ai'i. Mama'ea sipo 'gā wenūi ako pē nupe rai'i? Pē morytee sipo 'gā nai'i? Naani. Je 'jawe etee futat Tito 'ga mama'e apoi. Je 'jawe futat 'ga rekoī.

¹⁹ “Paulo 'ga ojemome'u oree, 'esage ma'e 'ga ra'e, te'i etee 'gā jee 'jau', e'i 'ga, aru'e ore”, 'jau sipo pēē mū jee? Naani. Kristu 'ga je'eg imū etee futat ore pē mu'ei. Jarejuwarete 'ga remianuwamū ore mama'e mome'ui pē nupe. Mama'e apou ore mama'e apoi pē poaawamū etee futat. ²⁰ Tejemuaēma je pē nee. Pē pyri tewaēm ire sipo maran jerea'aramū pē nee? Maran sipo pēnea'at je ree? Jeremifutara 'jawe sipo peko? Pēnemifutara 'jawe sipo je rekoī? Jepy'a'wyt je pēneko are. “Maran sipo 'gā nekoī ojepyri je oramū?” 'jau je tejeupe etee futat. “Maran gatu nipo 'gā ajamuewe'em mama'e are? Maran gatu nipo 'gā ajuerokoayawe'em? Maran gatu nipo 'gā oporomutare'emamū ajuee? Maran gatu nipo 'gā jerowiaraipe'ema ojee? Maran gatu nipo 'gā ajakurape'ema ajemogyau? Maran gatu nipo 'gā ojoje'ēwu'jage'ema? Maran gatu nipo 'gā ajamamara'ne'ema”, 'jau je tejeupe tepy'a'wyrāmū pē pyri teo are. ²¹ Tepy'a'wyrāmū tekou pē nekoarūe'em are. Pē nekoarūe'em ire nipo je 'arasigamū tekou pē pyri tewau. Pēē mū nipo mama'e tywera apou rake. A'ere nipo nepejemuaēmi iapo re. Pejetywer awi pepoire'em ire nipo je tejaa'wau pētywer are. Nepēneateei nipo mama'e tywera apo awi. Kūima'efera 'gā ajuemireko mueupawe'emamū nipo je tejenosū pē nui.

Kūjāmera 'gā nanē nū ojomena mueupawe'emamū nipo je tejenosōu pē nui, tejaa'wau pētywer are nū.

13

'Gā mu'akwaapawet

¹ Pē pyri ako je oi mukūi ikue. 'Awamū nipo je 'ā tewau'japa pē nesaka nū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue:

“Majepeja 'ga etee nipo 'ga amū kwau 'eramū kasi peapyaka 'ga je'eg are ne.

Mukūja 'gā te nipo ajee omome'u 'eramū te ki perowiat.

Maranamū nipo muapyra 'gā imome'wau 'eramū nanē pejeapyakau 'gā je'eg are nū”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe ee rakue.

²⁻³ A'eramū je 'awamū 'jau mama'e tywera apoaramū pē nupe. Pē pyri tewau ako je 'i pē nupe ikue: “Pē pyri teju'japa nipo je najemua'ēmu'jawi pē nee”, 'jau ako je pē nupe ikue. “Teje'ega nipo je omoywyrafen pē nupe pēnemapi tywer are”, 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū je 'awamū 'jau'japa pē nupe nū: “Teje'ega nipo je omoywyrafen pē nupe”, 'jau'japa pē nupe nū. Muku agawewi 'ā je rekoī pē nui. A'etea je aipo a'eu'jap pē nupe. “Kristu 'ga je'eg imū te nipo je teje'ega moywyrafeni pē nupe mama'e tywer awi pēneatee'emamū”, 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū nipo pēē 'jau jee: “Kristu 'ga je'eg imū futat Paulo 'ga mama'e apoi”, 'jau nipo pēē je resag ire. Kristu 'ga ako opājē wesaukat pē nupe ikue. 'Awamū 'ga 'ā esaukaru'japa pē nupe nū. 'Ga pājē mū etee futat je pē nerekoī. ⁴ Ypeywar are Kristu 'ga manūnamū 'ā 'gā amū 'jau 'ga upe rakue: “Nifuakari futari 'ga”, 'jau 'ā 'gā amū 'ga upe rakue. A'ere 'ā 'ga 'Uwarete 'ga pājē mū 'ga ferawī rakue nū. Kristu 'ga 'jawe futat ore norefuaakari arakou. A'ere 'ga opājē muri te oree. Korītu pe ore oramū Kristu 'ga mama'e apoukari ore upe opājē mū etee futat.

⁵ Pēnea'ar iki pejejee. “Kristu 'ga ree sipo je jemogypygi tekou?” 'jau ki pēē pejejeupe. “Kristu 'ga ako werowiaaramū ore pype” 'ea 'ā pekwaap. A'ere 'ga werowiar awi pepoir ire nokoi futari pē pype. ⁶ “Paulo 'ga nanē nopoiri futari Kristu 'ga rerowiar awi” 'ea 'ā pekwaap. “Ga poirū 'gā nanē nopoiri 'ga wi nū” 'ea pēē ikwaawa nanē je afutat nū. ⁷ Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou pē nee tekou. “Epoar iki Korītu pewara 'gā otywer awi 'gā poir are”, 'jau je tekou 'ga upe pē nee. Nafutari je 'gā tejee te 'gā jemogypyga. “Paulo 'ga 'gā mu'e esage. Sā'ā 'gā jemogy esagea”, tejeupe 'gā 'e are je najerea'ari. Pejemogy esage are tee je jerea'aramū. ⁸ Jejui 'ga rera mokwasi'wawamū etee je mama'e apoi. Naapoa'uweri je mama'ea Jejui 'ga mome'ua mateepaawamū. ⁹ Orojeupe mama'eay jesaukara 'eramū nipo Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe. A'eramū ore araku'iramū orojeupe mama'e tywera jeuw are. Oroje'ega ore imonou Jarejuwarete 'ga upe pē nee jepi: “Ekatu'ok katu ki Korītu pewara 'gā. Jejui 'ga erowiar ywyapiukat 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe pē nee jepi. ¹⁰ Pē nui muku tekou je tejea'ara kwasiaa ka'aran are imonou pē nupe jepi. A'eramū nipo pejepoia mama'e tywera apo awi. A'eramū nipo je pē pyri tewau teje'ega moywyrafene'ema pē nupe. Napē muorypawamū rūi 'ga ore monoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. Werowiar ywyapiukaawamū te 'ga

ore monoi pē nupe ikue. A'eramū nipo je Jarejararete 'ga je'eg imū pē mu'jau esage 'ga ree, 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe.

¹¹ Kunumīmet, kūjāmet. Mīmeramū je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Peenuw iki pejejeupe je'eawer are. Pejeju'jawe pejejea'aramū mama'e are. Pēpota'wa ki pejejee. Nan pejemogyramū Janeruwarete 'ga futat 'ga rekoī pē pype. Janeruwarete 'ga ae ree iporomutat ma'ea. Ae mota'waramū nanē 'ga akou nū. 'Ga futat ako pē pype nan pejemogyramū.

¹² Jejui 'ga rerowiaaramū ki pēē pejejomana, pejejafutaa. Nan ae 'ga rerowiaaramū.

Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā juejue oje'ega omono pē nupe pē futaa.

¹³⁻¹⁴ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Jarejuwarete 'ga pē nee 'ga poromutara nanē je afutat nū. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea pē nee ita'waa nanē je afutat nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Garasi

Ymã te Janerwarete 'ga judeu 'gã mü'ëi imogyau wemiayuwamũ rakue. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau wemifutar are. Judeu 'gã ojemojewagukaa ajaupe Jarejuwarete 'ga je'eg imũ jepi. Mama'ea 'gã i'wau 'ga je'eg imũ etee jepi. A'ere 'gã nupe etee 'ga aipo 'i rakue.

A'ere Jeju 'ga ruri jane katu'oka najuejue etee futat. Werowiarãmũ 'ga jane katu'ogi. Ywag ipe Jeju 'ga jewyr ire 'ga remimu'efera 'gã awau 'ga mome'wau kwe pe rakue. A'eramũ judeue'ema 'gã Jeju 'ga rerowiaa kwaiwete rakue. A'eramũ judeu 'gã amũ awau 'gã newiri, judeue'ema 'gã mu'jau wemiapo are. A'ere 'gã judeue'ema futat. A'eramũ 'gã mama'e apowe'em judeu 'gã nupe Janerwarete 'ga 'eawer imũ. Nojemojew-agukari 'gã judeu 'gã 'jawe. 'Gã nemi'urama nanë najudeu 'gã ma'e 'jawe. A'ere 'gã Jeju 'ga rowiari futari. A'eramũ Janerwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuwamũ.

Garasi pewara 'gã judeue'ema futat. A'eramũ judeu 'gã amũ awau 'gã mu'jau wemiapofer are. A'eramũ Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe 'gã mueapyou ee. "Werowiarãmũ Jeju 'ga pë katu'ogi. A'eramũ pëë mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat. Najudeu 'gã 'jawe rüi pëë. A'eramũ pëë mama'e apowe'em 'gã 'jawe. Najaneremiapo are rüi Jeju 'ga jane katu'ogi. Werowiaaramũ etee te 'ga jane katu'ogi" 'jau Paulo 'ga ikwasiaa 'gã nupe, 'gã mueapyou ee.

NaPaulo 'ga etee rüi ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe. Janerwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou inuga 'gã nupe.

¹ Je Pauloramũ ka'aran akwasiat imonou pë nupe. Je 'ã Jeju Kristu 'ga remimonoferamũ. Ymã te Jeju 'ga je monoi kwe pewara 'gã nupe omome'waramũ ikue. Naküima'e tee 'ga rüi je mono 'ga mome'waramũ ikue. Jeju 'ga futat je mogo omome'waramũ ikue. Na'gã amũ nupe rüi 'ga 'i: "Pe'je pejewau jeje'ega mome'wau Paulo 'ga upe", 'jawe'em. Jeju Kristu 'ga retea futat je mogo ojee 'gã mu'jaramũ ikue. 'Ga manũ re 'ã 'ga Ruwarete 'ga Jeju 'ga moferapa etee rakue. 'Uwarete 'ga retee 'ga je monoi kwe pewara 'gã mu'jawamũ ojee ikue. ² 'Au je pyri janerewirera 'jawewara 'gã amũ neko. 'Gã nanë oje'ega omono pë nupe, Jeju 'ga remiayuwamũ Garasi ywy pewaramũ pë nupe.

³ Ku'jywa 'ga Janerwaretea. Jeju Kristu 'ga nanë Janejararetea futat nũ. Afutat je 'gã nesagea pë nerekoa. 'Gã pë mopy'ata'waa nanë je ifutaa nũ.

⁴ Ymã te 'ã Jeju Kristu 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Jane wi janetywera moiawamũ 'ga ojejukaukaa 'gã nupe rakue. Ojejukaukaa 'ga 'gã nupe werowiaaramũ jane mü'jãwamũ mama'e tywera apoara 'gã nui. Ojeupe jane katu'okawamũ 'ga jejukaukari 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. ⁵ A'eramũ jane 'ga muorypa jareojere'emamũ futat jarekatu'okawer are, 'jau je.

Morogyta esage

⁶ Jeju Kristu 'ga 'ã pëë erowiaa rai'i. Janerwarete 'ga futat 'ã pë pyyrũmũ pë mogyau Jeju Kristu 'ga remiayuwamũ rai'i. Ma'eramũ sipo ajee pepoit 'ga rowiari awi kamësiete rai'i? Pepoit 'ã 'ga rowiari awi kamësiete rai'i. Ma'eramũ te 'gã amũ porogyta 'mea perowiat rai'i? 'Gã

pejemu'e 'me are 'ã pëë pejeapya mÿina ekoete rai'i. Pejejemoryteeukaa ekoete 'ã 'gã nupe rai'i. Jeku'iaip je ako pë nee ai'i. A'ere 'ã je mu'arasig etee pejepe pejee nũ. ⁷ Nitywi kwe pe morogyta esage amũ. Nitywi futari morogyta yau mũ kwe pe. Jejui Kristu 'ga mome'ua etee te morogyta esagea. A'ere 'ã 'gã amũ oi pë pyri mama'e amutee mome'wau pë nupe rai'i. "Toromojopy'ru Kristu 'ga 'eawera 'jau", 'jau 'gã 'ã rai'i numiamũ. ⁸ Ymã te ako ore pë mu'ei Jejui Kristu 'ga je'eg are ikue. A'ere 'ã 'ga amũ oi o'meramũ pë nupe rai'i. A'eramũ je Jarejuwarete 'ga Kristu 'ga mome'u 'me ekoeteara 'gã nereko tywera futaa. Ore mũ agawewi amunipo 'ã mama'e amutee mome'wau. A'etea amunipo 'ã je Jejui 'ga ree mama'e amutee te mome'wara 'gã nereko tywera futaa. Ywagipewara 'gã amũ agawewi amunipo 'ã 'ua o'meramũ pë nupe. A'etea amunipo 'ã je Jarejuwarete 'ga i'me ma'e 'gã nereko tywera futaa. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã monoa amunipo 'ã je ifutaa. ⁹ Ymã te ako ore morogyta esage mome'ui pë nupe ikue. Aipo renuw ire ako pëë Jejui Kristu 'ga rerowiaa ikue. A'eramũ ako ore 'jau pë nupe ikue: "Arafutar ore Jarejuwarete 'ga mama'e amutee are pë mu'jara 'gã monoa mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau agawewi ako ore pë nupe ikue. 'Awamũ je aipo 'jau'japa pë nupe nũ. Afutat je Jarejuwarete 'ga mama'e ekoete are pë mu'jara 'gã monoa mama'eukwaawa rapyaw ipe, 'jau je 'awamũ taetu te'ÿina pë nupe. ¹⁰ Na'gã amũ maku'iaawamũ rũi je aipo 'jau. Naani. Afutat je Jarejuwarete 'ga ku'ia tejee. 'Auwara 'gã maku'iaawamũ etee mama'e apo re amunipo 'ã je naapoi futari mama'ea Kristu 'ga remifutar imũ.

Paulo 'ga jemome'uawet

¹¹ Pëë 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pëë 'ã jerenyra 'jawe. A'eramũ je teporomome'uweramũ Kristu 'ga ree pë nupe. Na'auwara 'ga amũ je'ega rũi je ako amome'u pë nupe ai'i. ¹² Na'auwara 'ga amũ rũi imome'wau jee. Na'auwara 'gã amũ rũi te je mu'e ee ikue. Jejui Kristu 'ga futat omome'u jee ikue.

¹³ Jeremiapofera nipo 'ga amũ omome'u pë nupe rakue. Je 'ã judeua futat. Ymã je mama'e apoi judeu remiapou etee ikue. Jejui 'ga rerowiaara 'gã je erekou tywet ikue. "Tamateepap 'ga rerowiaara 'gã 'jau", 'jau je ikue. Najemuaëmi futari je 'gã nee. ¹⁴ Judeuramũ orojemiapou etee futat je mama'e apou ikue. Tepytuna 'gã apyraapa je mama'e apou orojemiapofer imũ etee futat. Oroypy 'gã je'ega je enupa katu katu tekou ikue. Tekotee 'gã je imu'jau ee ikue.

¹⁵ A'ere Janeruwarete 'ga ymã we futat je pyyrũi oje'ega mome'waramũ rakue. Je'are'emauwe futat 'ga je pyyrũi ojeupe mama'e apoaramũ rakue. Naapoi agawewi je mama'e esagea ikue. A'etea 'ga je pyyrũmũ ojeupe oporowyky ma'eramũ rakue. ¹⁶ Wa'yra 'ga 'ga esaukaa jee ikue. "Ere ewau jera'yra 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Morogyta esagea ene imome'wau jera'yra 'ga ree 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. Tejeupe aipo 'ga 'e pyyrauwe je 'ga rerowiaa. Ma'eramũ je 'ã na'gã amũ temu'akwaawer imũ rũi 'ga mome'ui 'gã nupe. ¹⁷ Jerusareg ipe miamũ je nooi, "je mu'e pejepe", 'jawe'em Jejui 'ga remimono ppyfera 'gã nupe nũ. Je renunewe agawewi 'gã porowykyi Jejui 'ga upe. A'etea je nooi, "je mu'akwaap pejepe", 'jawe'em 'gã nupe ikue. Tejeupe aipo 'ga 'e pyyrauwe je 'ga rerowiari ikue. Arabia ywy pe ra'ne je tewau ikue. A'e awi je tejua Damasco pe ikue nũ. ¹⁸ Muapyra

kwara kwaw ire te je tewau Jerusareg ipe Pedro 'ga resaka ikue. 'Ga kwaapa je tewau. Mukūja etee je morowykye'ema magwapa 'ga pyri tekou ikue. ¹⁹ A'ere je naesapawi Jejui 'ga remimonofera 'gā. Tiago 'ga etee je esaka, Jarejararete 'ga rewirera 'ga etee je esaka.

²⁰ Mama'e a'jea etee je ikwasiaa ka'aran are imonou pē nupe. Janeruwarete 'ga je'me'ema akwaap.

²¹ Jerusareg awi je tewau kwe pe, Siria ywy pe, Sirisia ywy pe. Mīmer imū je tewau ikue nū. ²² Ma'eramū 'ā Judeja ywy pewara 'gā naje resagi. ²³ Jerera etee 'gā enupa. "Jane rereko tywearera 'ga oo Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe, 'ga rerowiarukaa 'gā nupe" 'e renupa. "Ymā ako 'ga Jejui 'ga rerowiaaramū jane apisi are etee 'ga fueweramū rakue" 'ea 'gā ikwaapa futat. "A'ere 'gā 'awamū 'ga rerowiari jane 'jawe" 'ea nanē 'gā enuwu'jau'japa futat. ²⁴ A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa je ree. "Paulo 'ga erekatu'ok rai'i. Eja'yra 'ga ererowiarukat 'ga upe rai'i, ore rereko tywearera 'ga upe rai'i. Aipoa esage oree", 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa je ree.

2

Jerusareg ipe 'ga jemome'uawet

¹ Katosi kwara magwaw ire je tewau tejewya Jerusareg ipe ikue nū. Panape 'ga awau je rupi. Tito 'ga nanē je erawau orojeupi nū. ² Tejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee je tewau peu. "Ekwap Jerusareg ipe", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je tewau. Peu tewau je teporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā nupe. Amueapyo je 'gā judeue'ema 'gā nupe teje'eg are. "Peenup katu katu jeje'ega. Nan tee futat je 'gā mu'ei" 'jau je 'gā nupe, 'gā mueapyou te'eawer are. 'Gā 'wyriara 'gā nupe etee je imome'wau. A'eramū je 'jau tejeupe: "Nia'wyri 'ga je'ega, e'i sipo 'gā jee", 'jau je tejeupe. A'eramū je teporonupa ee 'wyriara 'gā nupe etee: "Aje'eg ekoete te je tekou?" 'jau je teporonupa ee 'gā nupe. A'ere 'gā 'i: "Naani. A'jea futat eneje'ega", 'jau 'gā jee, jeje'ega renuw ire. ³ Jeremireroofera 'ga, Tito 'ga, gregoa. Najudeua rūi 'ga. A'eramū 'ga ojewage'emamū. A'etea Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā 'ga mojewagukare'ema jee. "Eroo 'ga imojewagukaa 'gā nupe jarejemiapou", 'jawe'em 'gā jee.

⁴ Ore porogytaramū tekotee 'gā 'ua osou ore pyri. Oreje'ega renupa 'ua. Aipo 'gā i'me ma'ea. "Jejui 'ga ore aruerowiat arajemogyau", 'jau futatee aipo 'gā oree. "Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gā nuapoi mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imū. Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gā oree. "Moisesi 'ga remikwasiarer imū 'gā mama'ea 'ga iapoe'emamū, Janeruwarete 'ga nokatu'ogi Jejui 'ga rerowiaara 'gā", 'jau futatee 'gā oree. Aipo 'gā "Eroo ejeupi 'ut ma'efera 'ga imojewaka Moisesi 'ga remikwasiarer imū", 'jau jee. ⁵ A'ere ore naruerowiari 'gā. "NaMoisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara etee rūi 'ga okatu'ok. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gā etee te Janeruwarete 'ga okatu'ok", 'jau ete ore 'gā nupe. "Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū Janeruwarete 'ga 'jau janee: Eneresage jee, 'jau 'ga janee, 'ga rerowiaaramū 'ea morogyta esagea futat. NaMoisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara 'gā nupe rūi 'ga aipo 'ga 'i. Jejui 'ga rerowiaaramū jane upe etee te 'ga aipo 'ga 'i", 'jau ore 'gā nupe.

⁶ A'ere Jejuí 'ga rerowiaara 'gã 'wyríara 'gã oje'ega nomoywyráfeni jee ikue. (Peuwara 'gã 'jau 'gã nupe, ore'wyríat, 'jau 'gã 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga upe jane jareju'jawe etee futat jane jemogyi. Je upe nanë jane jareju'jawe ete jarejemogyau nũ.) A'eramũ 'ã 'gã 'wyríara 'gã oje'ega nomoywyráfeni jee ikue. “Nan etee emu'e 'ga”, 'jawe'em 'gã jee ikue. A'jea futat je 'gã mu'eawera. A'eramũ 'gã oje'ega moywyráfene'ema jee. Tito 'ga nanë 'gã imojewagukare'ema jee.

⁷⁻⁸ Eapyo 'gã Jarejuwarete 'ga je mono are. Pedro 'ga ra'ne futat Janeruwarete 'ga omono judeu 'gã nupe Jejuí 'ga ree 'gã mu'jaramũ rakue. Opãjê 'ga imua 'ga upe ojeupe 'ga moporowykyukaawamũ rakue. 'Ga 'jawe futat Janeruwarete 'ga opãjê mua jee, je monou judeue'ema 'gã nupe wa'yra 'ga ree 'gã mu'jaramũ. ⁹ A'eramũ 'wyríara 'gã 'jau oree: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga pẽ mogoi Jejuí Kristu 'ga ree judeue'ema 'gã mu'jaramũ. A'eramũ pẽe pejemogou 'ga upe oporowyky ma'eramũ ore pyri”, 'jau ete 'gã jee, Panape 'ga retee. “Pe'je pejekou Jejuí 'ga mome'waramũ judeue'ema 'gã nupe. Ore 'ã jarepytuna 'gã nupe 'ga mome'waramũ”, 'jau 'gã oree. Tiago, Pedro, Juã. Mímera 'gã aipo 'jau oree ikue. ¹⁰ Aipo e'i etee te aje 'gã oree ikue: “Pênea'ar iki ikaraemãe'ema 'gã nee, Jerusareg ipewara 'gã nee. Pepoar iki 'gã, mama'e mua 'gã nupe”, 'jau 'gã oree. Aipoa ore aruapo arakou. Mama'ea ore imonou arakou 'gã nupe. Aipoa esage jee.

Pedro 'ga upe oje'ega moywyráfenawet

¹¹⁻¹⁴ A'ere Pedro 'ga awau owaëma Ætioki pewara 'gã pyri, Jejuí 'ga rerowiaara 'gã pyri. Peu akou 'ga ojemi'wat judeue'ema 'gã pype etee futat. Ymã ore judeuramũ norojemi'wari judeue'ema 'gã pyri ikue. A'ere ore Jejuí 'ga rerowiar ire ore poiri aipo awi. A'eramũ Pedro 'ga ojemi'waa ekoete te futat 'gã pyri. Poje Tiago 'ga pyriwara 'gã amũ 'ua owaëma Jerusareg awi. 'Gã nesakawe Pedro 'ga opojo'ogamũ judeue'ema 'gã nui. Okyje 'ga opytuna 'gã nui. “Gã nã'ã nopoiri futari orojemiapofer awi re'ã. Nojemi'wari futari nã'ã 'gã imojewagipyre'ema 'gã pyri re'ã”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga opojo'ogamũ judeue'ema 'gã nui. 'Ga pojo'oga resakawe ajepeja Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nanë opojo'ogamũ 'gã nui nũ. Panape 'ga miamũ ojemu'jau 'ga ree. A'ere 'gã naJejuí 'ga remifutar imũ rũi aipo apoi. A'eramũ je 'gã nesakawe teje'ega moywyráfena Pedro 'ga upe. “Ma'ja te ereapo, ki Pedro?”, 'jau je 'ga upe 'gã nemianuwamũ. “Ène 'ã judeua je 'jawe. Ymã te ako Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are judeuramũ janee rakue. A'eramũ ako jane mama'e apou 'ga remikwasiarer imũ etee ikue. A'ere 'ã jane 'awamũ jane jemogyi Jejuí 'ga rerowiaaramũ. Niapou'jawi jane mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ. Ma'eramũ ene judeue'ema 'gã mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are? Ma'eramũ sipo ene mama'e apoukaa Moisesi 'ga remikwasiarer imũ 'gã nupe?” 'jau je Pedro 'ga upe teje'ega moywyráfena.

Jejuí 'ga rerowiaara 'gã katu'okawet

¹⁵ Ore 'ã judeua. Judeua futat orejara 'gã. Ma'eramũ 'ã ore judeuretea. “Namama'e tywera apoara rũi ore judeue'ema 'gã 'jawe”, 'jau ore arajaupe jepi. ¹⁶ “Judeuramũ agawewi futat ore. A'etea Jejuí Kristu 'ga rerowiaara 'gã etee esage Jarejuwarete 'ga upe” 'ea ore ikwaapa. Janeruwarete 'ga nanë 'jau janee: “Jera'yra 'ga ererowiat ekou. A'eramũ

ene ejesageramū jee”, 'jau 'ga janee Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū. NaMoisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apo are rūi 'ga aipo 'jau janee. Jejui Kristu 'ga rerowiamū te 'ga 'i janee: “Jera'yra 'ga perowiat pejemogyau. A'eramū pēē pejesageramū jee”, 'jau 'ga janee. Aipo ni'i ekoetei 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara 'gā nupe, Jejui 'ga 'gā erowiare'emamū. ¹⁷ Kristu 'ga ree ore jemogypygyi arajemogyau. A'eramū ore orojesageramū Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga ree orojemogypygyi ire ore oropoiia Moisesi 'ga remikwasiarer are orojemogypygyi awi. “NaMoisesi 'ga je'egeera renuw are rūi Janeruwarete 'ga 'i janee: Eneresage jee, 'jau. A'eramū jane jarepoiia 'ga remikwasiarera rerowiar awi ee jarejemogypygyi awi 'jau”, 'jau ore arajaupe. A'eramū 'gā amū 'jau oree: “Nia'wryi futari Moisesi 'ga je'ega renupare'ema 'gā. Judeue'ema 'gā nuenuwi 'ga je'egeera. A'eramū 'gā wa'wrye'emamū Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau futatee 'gā amū oree. “A'eramū pēē pejea'wrye'emamū 'gā 'jawe. Kristu 'ga ree pejemogypygyi ire nepeanuwu'jawi Moisesi 'ga je'egeera pejemogyau. Kristu 'ga pē motywerukat Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau futatee 'gā amū oree. A'ere naani. O'meramū te 'gā 'i. Kristu 'ga najane motywerukaru'uweri 'ga upe. ¹⁸ A'ere je poi'i Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar are tejemogypygyi awi ai'i. Na'ga remikwasiarera renuw are rūi Janeruwarete 'ga jetywera moiri je wi. Moisesi 'ga je'egeera renuwa upe tejewyr ire amunipo 'ā je jemotyweri Jarejuwarete 'ga upe. “Taenupap Moisesi 'ga je'egeera 'jau”, a'e je tejeupe ikue numiamū. A'ere je naenupawi futari 'ga je'egeera ikue. A'eramū je tejemotywea ete Jarejuwarete 'ga upe rakue.

¹⁹ Na'ga remikwasiarera renuw are rūi Janeruwarete 'ga jetywera moiri je wi. A'ere je 'ga remikwasiarera mogyta re futat tetywera kwaawi ikue. “Kuu. Naapoi futari je mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imū tekou”, 'jau je tejeupe 'ga remikwasiarera mogyta re. “Kristu 'ga amanū 'ypeywar are jetywera moiawamū rakue. 'Ga manū are Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi” 'e renupa ai'i. A'eramū je Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar are tejemogypygyi awi tepoiia. Ymāwarera mama'e awi je tepoiapap 'awamū. A'eramū je “Awamū Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'e apou tekou”, 'jau je tejeupe, tetywera 'ga imoir ire ai'i. Werowiamū Kristu 'ga je muēma Moisesi 'ga remikwasiarera renupara 'gā nui. ²⁰ Ma'eramū je 'awamū tefuwere'emamū futat tejemifutar imū mama'e apo are. Kristu 'ga ree je jemujari 'ga rerowiamū. 'Ga futat je rereko. Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea. Je ree 'ga poromutaramū. Jetywera moiawamū 'ga ojejukaukaa rakue. Ma'eramū 'ā je 'awamū jefuweramū mama'e apou 'ga remifutar imū etee. ²¹ Naapoi agawewi je mama'e esagea Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'etea 'ga je katu'ok Kristu 'ga je erowiamū ai'i. A'eramū je tejemogypygyi Kristu 'ga ree etee. Kristu 'ga jane erowiamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Jera'yra 'ga ererowiat. A'eramū ene ejesageramū jee”, 'jau 'ga janee. Moisesi 'ga je'egeera renuwa jane muesage re amunipo 'ā Kristu 'ga amanū ekoete rakue. A'ere naani. Namanū ekoetei 'ā 'ga rakue. Kristu 'ga futat jane mota'wa 'Uwarete 'ga upe. Kristu 'ga jane erowiamū tee 'ga 'i janee: “Pēnesage jee”, 'ga 'i janee, wa'yra 'ga jane erowiamū.

Jarejuwarete 'ga jane erowiaa

¹ Pěē 'ā Garasi ywy pewaramū peje'akwaawe'ema pemut pejejeypyu. Awŷja te pē morytee rai'i nū, 'jau je pē nupe. Amueapyo agawewi ako je pēē Jejui Kristu 'ga manū are ikue. “Ypeywar are amanūam ipe Kristu 'ga janetywera mepyi rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, Kristu 'ga jane erowiarāmū”, 'jau je ako pē nupe ikue, pē mueapyou ee ikue. ² A'eramū ki pejejea'aramū je'eawer are. Moisesi 'ga 'eawera renuw ire sipo Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe? Naani. Kristu 'ga mome'ua pēē erowiar ire te Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. ³ Ma'eramū sipo ajee peje'akwaawe'ema pemut pejejeypyu? Kristu 'ga pēē erowiar ypyramū ako Janeruwarete 'ga opājē mua pē nupe ikue, wemifutara apoukaa ako pē nupe opājē mū ikue. Ma'eramū sipo ajee pepoit 'ga ree pejejemogypygyg awi rai'i? Pejejewya 'ā pejejemipoferymanera upe ete rai'i nū? ⁴ Kristu 'ga ree pejemogypygygamū ako tekotee 'gā pē nerekou tyweaete agawewi 'ga ree ikue. A'ete ako pēnuag pejejereko tywera upe ikue. Pēnuag ekoete sipo aipo upe rakue? A'eramū sipo pēē 'awamue pejepoia Kristu 'ga rerowiar awi? Naani. Nepepouri futari 'ga rerowiar awi. ⁵ Moisesi 'ga remikwasiarera renuw are sipo Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe? Naani. 'Ga je'egera renuw are sipo Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukari pē nupe opājē mū? Naani. Jejui Kristu 'ga mome'ua pēē erowiarāmū te 'ga aeremiapoe'ema apoukari pē nupe opājē mū.

⁶ Pēnea'ar iki Abraão 'ga rekwawer are. Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe Abraão 'ga ree rakue. “Abraão 'ga Janeruwarete 'ga werowiat rakue. Werowiarāmū Janeruwarete 'ga 'i 'ga upe rakue: Abraão 'ga esage jee, 'jau 'ga 'ga upe werowiarāmū”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. ⁷ A'eramū Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gā juejue Abraão 'ga juapyrera 'jawewaramū ajemogyau. Aipoa 'ā pēē ikwaapa. ⁸ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i aipo 'jau Abraão 'ga upe rakue: “Je rerowiaaramū ereko. A'eramū ene ejesageramū ekou jee. Tejerowiaara 'gā nupe juejue nipo je 'i, pēnesage jee, je 'i. Ene upe te'eawera 'jawerimū etee futat je 'i 'gā nupe tejerowiarāmū”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. “Judeue'ema 'gā nupe miamū nipo je 'i: Pēnesage jee, je 'i, ene 'jawe 'gā tejerowiarāmū”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe u'eawera kwasiarukaa 'ga amū upe rakue. ⁹ Werowiarāmū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou Abraão 'ga upe. A'eramū 'ga jane upe nanē mama'e esage mua nū. Abraão 'ga upe imuawera 'jawe 'ga imua janee werowiarāmū.

¹⁰ Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe. Nuenupawi futari 'gā 'ga je'egera. A'eramū 'gā ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: “Anure nipo Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga je'egera renuwaipara 'gā monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. ¹¹ “Moisesi 'ga je'egera erenup katu katu. A'eramū ene ejesageramū jee”, ne'i Janeruwarete 'ga 'ga amū upe. Naani. Ojee ojemogypygyk ma'e 'gā nupe etee te Janeruwarete 'ga 'i: “Pēnesage jee. A'eramū je pē mogyau 'au tejepyri nakwaparimū warāu rūi futat”, 'jau 'ga 'gā nupe. ¹² Ymā Janeruwarete 'ga aipo 'jawe'em rakue: “Pejemogypygyg iki je ree”, ne'i te rūi 'ga rakue. “Perowiat te ki jeje'ega”, e'i te 'ga rakue. “Moisesi 'ga remikwasiarera renup katuara 'gā etee te ajemogyo nakwaparimū

rūi”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'ere 'gā nuenupawi futari Moisesi 'ga remikwasiarera je'ega rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe: “Nepeenupawi futari 'ga remikwasiarera je'ega. A'eramū je pē nerekou tyweaete ee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe nipo peo pejemanū re”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

¹³ A'ere 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera mepyawamū rakue. Kristu 'ga Janeruwarete 'ga erekou tywerukaa janetywer are rakue. A'eramū 'ga jane rerekou tyweru'jape'ema ee, Kristu 'ga jane erowiarāmū. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are rakue: “Nia'wyri te 'ypeywar are u'am ma'e 'gā jee”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'eramū 'ga Kristu 'ga upe 'ypeywar are janetywera renu'ama upe aipo 'jau rakue. Janetywer are Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerekou tywerukaa rakue. A'eramū 'ga, Kristu 'ga jane erowiarāmū, jane rerekou tyweru'jape'ema futat. Naani. Kristu 'ga jane erowiarāmū te 'ga 'i jane: “pēnesage jee”, 'jau. ¹⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: “Je rerowiarāmū ereko. A'eramū ene ejesageramū jee”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. “Ypeywar are Kristu 'ga manūa omepypap janetywera rakue. A'eramū 'ga 'awamū, pēnesage jee”, 'jau judeue'emamū pē nupe Jejui Kristu 'ga pēē erowiarāmū. Kristu 'ga jane erowiarāmū, Janeruwarete 'ga U'agesage mua jane, u'eawer imū etee futat.

U'eawer imū 'ga mama'e apoi

¹⁵ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe. A'eramū je, tamueapyo 'gā ee 'jau, 'jau je pē nupe. Sā'ā ae ajamama'e futaa ijara momoranuwa. A'eramū 'ā ijara 'ga: “Nan ki ajee siapo jarejaupe”, 'jau 'ā 'gā ajaupe. A'eramū 'ā 'gā u'eawer imū etee futat ikwasiaa ka'aran are inuga. Ikwasiapaw ire 'ā 'gā wera kwasiaa ee. A'eramū 'ā 'gā mama'e apou ajaupe wemikwasiarer imū etee futat. Ikwasiapaw ire 'gā 'ā imoiru'jape'ema futat nū. U'eawer imū etee futat 'gā iapou ajaupe. ¹⁶ Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue. “Tamono mama'e esagea ene upe 'jau. Enejuapyrama 'gā nupe 'jau nipo je imonou. Tekotee 'gā nupe nanē nipo je mama'e esage monou ene ree, enejuapyrama 'gā nee 'jau nipo je imonou”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. Na'ga juapyra 'gā nupe juejue rūi 'ga 'i. 'Ga juapyrama 'ga amū upe etee 'i te 'ga 'i aipo 'jau. Aipo 'ga upe 'ga 'ea, Kristu 'ga upe, 'ga 'ea te. ¹⁷ Abraão 'ga upe aipo 'e re Janeruwarete 'ga 'jau: “Taapo mama'ea te'eawer imū etee futat 'jau”, 'jau 'ga rakue. A'ere, kwaturu sētui trīta kwara kwaw ire, Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. A'ere 'ga nomoka'jami futari Abraão 'ga upe u'eawera. A'eramū 'ga 'awamū Abraão 'ga upe je'eawera nia'wyri 'jawe'em 'ga. Naani. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e monoi Abraão 'ga upe, Abraão 'ga juapyra 'ga upe nanē nū. ¹⁸ NaMoisesi 'ga je'ega renuw are rūi 'ga mama'e esage monoi 'ga upe. Naani. 'Ga upe u'eawer imū etee te 'ga imonoi 'ga upe. Wemifutar imū etee 'ga imonou 'ga upe u'eawer imū etee futat.

¹⁹ A'eramū nipo pēē mū 'jau jee: “Ma'eramū sipo ajee Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue?” 'jau nipo pēē mū jee. Naani. Oje'ega 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe. Oretywer are ore mueapyoawamū te 'ga iapoukari rakue. Abraão 'ga juapyrama 'ga rure'emauwe Moisesi 'ga remikwasiarera oretywera kwaawukaa ore rakue. Kristu 'ga Abraão 'ga juapyrama. Kristu 'ga upe Janeruwarete

'ga 'i rakue: “Tamono mama'e esagea 'gã nupe 'ga ree 'jau”, 'jau 'ga Kristu 'ga mome'wau rakue. Ywagipewara 'gã nupe Janeruwarete 'ga oje'ega rerurukari Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga upe etee te 'ga erurukari. A'eramũ Moisesi 'ga te imome'wau 'gã nupe. Anure Moisesi 'ga 'ga je'ega kwasiaa inuga ka'aran are oree rakue. ²⁰ A'ere Janeruwarete 'ga oje'ega nuerooukari Abraão 'ga upe. Janeruwarete 'ga retea futat oje'eg 'ga upe.

Kristu 'ga 'eawera Moisesi 'ga remikwasiarera py'rau

²¹ Abraão 'ga upe ra'ne Janeruwarete 'ga oporogytau rakue. A'ere 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. Moisesi 'ga upe 'ga 'eramũ sipo 'ga 'i: “Abraão 'ga upe je'eawera nia'wryi”, 'jau sipo 'ga rakue? Naani. Kwe pe mama'e esage mü apoa ojepyri jane reroo re amunipo 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'ga jane rerawau ojepyri jane mama'e apoawer are. A'ere nitywi mama'e esagea mü kwe pe ywag ipe ae monoara. ²² “Nitywi futari mama'e esage apoara 'gã amũ jee. Najuejue etee futat 'gã tywetyweramũ jee. 'Gã tywera 'gã nerekou”, 'jau 'ga ojeupe rakue. Ako esage agawewi futat 'gã. A'etea 'ga Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã ete omogy nakwaparimũ ete rui u'eawer imũ etee futat. Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã etee 'ga imogyau ojepyri nakwaparimũ rui.

²³ Wyy pe 'ga rure'emauwe ore judeuramũ Kristu 'ga rerowiare'ema arajemogyau. 'Ga rure'emamũ ore Moisesi 'ga remikwasiarera etee erekou. “Janeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat Moisesi 'ga upe janytywer are jane mu'jawamũ”, 'jau ore. A'ere 'ga ne'i futari oree: “Moisesi 'ga remikwasiarera peenup. A'eramũ pẽẽ pejesageramũ jee”, 'jawe'em 'ga oree Moisesi 'ga remikwasiarera renuw are. Jejui 'ga ore erowiar ire tee 'ga aipo 'jau oree. ²⁴ Sã'ã ae wa'yra monoa moromu'jara mü 'ga po pe, wa'yra mu'jaukaa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga remikwasiarera mogytaramũ ore orojemu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are numiamũ. A'ere ore naruenupawi 'ga je'ega. Kristu 'ga 'ur ire, judeuramũ ore mü 'ga rerowiaa. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau oree: “Kristu 'ga perowiat pejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejesageramũ jee”, 'jau 'ga oree, Kristu 'ga ore erowiar ire. ²⁵ Awamũ ore Kristu 'ga rerowiar ire mama'ea naruapoi Moisesi 'ga remikwasiarer imũ.

²⁶ Awamũ pẽẽ najuejue etee Kristu 'ga ree pejemogypyk pejemogyau. A'eramũ pẽẽ najuejue etee pejemogyau Jarejuwarete 'ga ra'yramũ. Judeuramũ, judeue'emamũ. Mimeramũ juejue futat pẽẽ Jarejuwarete 'ga ra'yramũ, Kristu 'ga pẽẽ erowiar ire. 'Ga rerowiar ire pẽẽ pejemujaa 'ga ree nanẽ nü. ²⁷ Kristu 'ga pẽẽ erowiamũ 'ga amũ pẽ pymiãu 'y pe Kristu 'ga rerowiaara resaukaawamũ. Pejepymĩ re pẽẽ pejemujaa 'ga ree. A'eramũ 'ga pẽ nerekou. ²⁸ Jarejuwarete 'ga upe jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat. Judeuramũ, judeue'emamũ, oje'wyrarete pewaramũ, ka'a pewaramũ, kũima'eramũ, kũjãnamũ. Mimeramũ jane jareju'jaju'jawe etee futat jarejemogyau 'ga upe. Kristu 'ga rerowiamũ jane jarejemujaa 'ga ree. A'eramũ jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Majepei 'yweteewara 'jawe jarejemogyau. ²⁹ Kristu 'ga remiayuwamũ pejemogy re pẽẽ pejemogyau Abraão 'ga juapyrera 'jawewaramũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou pẽ nupe, Abraão 'ga upe u'eawer imũ etee futat.

4

¹ 'Awamũ je pẽ mueapyoi kunumĩ are. Sã'ã jane jareja'yra 'gã nupe jarekaraemã monoa. A'ere 'ã kunumĩ naeapyoi we ee ojejuka are. A'eramũ 'ã ae tuwamũ 'jau wemiayuwa 'gã nupe: “Tekaraemã je amono teja'yra 'ga upe ai'i. A'ere 'ga nojemotui we. A'eramũ 'ga ojejukawe'em ee. A'eramũ pẽẽ pejejejukau ee 'ga upe jee ra'ne. 'Ga jemotuw ire 'ga ma'ea futat, 'ga upe jeremimonofera”, 'jau nipo 'ga ruwa 'ga wemiayuwa 'gã amũ nupe. Waranupe'emawe futat kunumĩ 'ga 'uwa 'ga karaemã jaramũ futat akou. A'etea 'ga 'uwa 'ga remiayuwa 'gã je'ega renupa. ² 'Ga aranuwe'emamũ 'ga ruwa 'ga remiayuwa 'gã ojejukau 'ga ree, 'ga karaemã are. 'Uwa 'ga remifutara 'ara rupi kunumĩfera 'ga okaraemã mujaa etee te. A'eramũ futat 'ga mama'e apou wemifutar imũ etee futat. ³ Nan tee futat ore judeuramũ mama'e apoi Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat ikue. 'Ga ra'yra 'ga rure'emamũ ore Moisesi 'ga je'ega renupa. ⁴ A'ere Janeruwarete 'ga, wemifutara 'ara rupi, wa'yra 'ga muri ywy pe rai'i. Wa'yra 'ga 'ga imu'arukaa kũjã ãẽ mũ wi rakue. 'Ga ra'yra 'ga, Kristu 'ga etee te Moisesi 'ga je'egera wenup katu rakue. ⁵ 'Ga je'ega 'ga enupa katu katua ore mueateepap mama'e ymaner awi, 'Uwarete 'ga ra'yramũ 'ga ore mogyawamũ 'jau. Werowiarãmũ 'ga jane mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'gã nupe wemimonofera mua janee. ⁶ Pẽẽ nanẽ 'ga ra'yramũ nũ. Sã'a 'ga U'agesage mura pẽ nupe. A'eramũ ore pẽ kwaapa. “Janeruwarete 'ga U'agesagea amut 'gã nupe”, 'jau ore. A'eramũ ore “Janeruwarete 'ga ra'yramũ 'gã jemogyi” 'e kwaapa pẽ nesag ire. A'eramũ 'ga 'Agesagea, Kiapi'ni, jane mu'eukaa Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'eramũ pẽẽ a'eramũ na'ga upe mama'e apoara etee rũi pejejemogyau. Naani. 'Ga ra'yramũ nanẽ futat pejemogy nũ. A'eramũ 'ga a'eramũ wa'yra 'gã nupe wemimonofera monou pẽ nupe nanẽ nũ.

Paulo 'ga wearamũ 'gã nee

⁸ Ymã te 'ã nepekwaawi Jarejuwarete 'ga rakue. 'Ga kwaape'ema 'ã pẽẽ maira'mea etee ipojeupa rakue, pejejejurywamũ ee rakue. ⁹ A'ere 'ã pẽẽ 'awamũ Jarejuwarete 'ga pekwaap pejejemogyau. 'Ga futat pekwaap. Ojekwaawukat 'ga pẽ nupe, wemiayuwamũ 'ga pẽ mogyau. Ma'eramũ sipo ajee peje'akwaawe'emawera pemut ete te pejejeypyu rai'i nũ? Pejewyt ete 'ã pejemaira'me upe rai'i nũ? Nipãjẽi maira'mea. Janeruwarete 'ga te pãjẽrete. A'etea 'ã pẽẽ pejewywa ekoete maira'me pojeuwa upe rai'i nũ? ¹⁰ Ymã te 'ã maraka peapo maira'me are pejejo-rypawamũ rakue. 'Araiwa rupi, jay ru'wi are, kwar ipe, 'y ruwiramũ. Mĩmera rupi 'ã pẽẽ maraka peapo maira'me are pejejo-rypawamũ rakue. A'ere 'awamũ maraka peapo Jarejuwarete 'ga muorypawamũ numiamũ. Maira'me upe maraka apoawera 'jawe etee 'ã Jarejuwarete 'ga upe maraka peapo numiamũ. A'ere naani. Nananrũi. “Nan jane iaporamũ nipo Janeruwarete 'ga ku'iramũ jane ree”, 'jau nipo pẽẽ. “Judeu 'gã 'jawe maraka apo re nipo jane jarejemuesageu Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo pẽẽ pejejaupe numiamũ. ¹¹ Je ako amu'e pẽẽ Jejui Kristu 'ga ree ikue. “Jejui Kristu 'ga rerowiarãmũ jane resageramũ Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau je ako pẽ nupe ikue, pẽ mu'jau ee ikue. Amu'e futat ako je pẽẽ ee ikue numiamũ? Pemoka'jam etee nipo je 'eawera rakue?

12 Pěě 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pěě jerenyra 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: Je 'jawe peko. Aetyapap je ymāwarera mama'ea. Je 'ā judeua agawewi. A'etea je ako judeu'emamū pē 'jawe pē pype. Napoi futari je mama'ea judeuramū orojemiapofer imū, a'e je pē nupe. A'eramū pěě 'awamū pejejemu'jau je ree. Peapo kasi mama'ea oreremiapofer imū ne, a'e je pē nupe. Pejejepype je rekoramū ako pěě pejejujukau esage je ree ai'i. 13 Pēnea'ar iki ee. Tekaruaramū je tekou ikue. Tefuakapawaiwamū ako je tekou ikue. A'eramū ako je tepytawaipa pē pype ikue. A'eramū ako je Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. 14 Pejejeupe je waēmamū ako pěě je monowe'em pejejewi ikue. "Kuu. Ojero'wu ma'e 'ga 'ut ofeuanugukaa janee", 'jawe'em ako pěě jee ikue. Jekaruara agawewi je. A'etea ako naje rereko tyweri pejepe jekaruar are ikue. Je mua ako pejejepype. Sā'ā ae Jarejuwarete 'ga pyriwara 'ga mura. Nan tee futat ako pěě je mua pejejepype ikue. Jejui Kristu 'ga mura 'jawe ete ako pěě je mua pejejepype ikue. 15 A'e pe ako pěě pejeku'iramū pejejemogyau je ree ikue. "Ma'ja te jane siapo 'ga upe 'ga poaawamū?" 'jau ako pěě pejejaupe ikue. Ma'eramū sipo ajee pēku'ipap je ree 'awamū? 16 Mama'e a'jea etee je amome'u pē nupe. Ma'eramū sipo pē'me pejejaupe: "Niporomutari Paulo 'ga jane ree", 'jau futatee pejejaupe. Mama'e a'je imome'ua sipo je mogou pē nee iporomutare'emamū?

17 Mama'e ekoete are pē mu'jara 'gā te iporomutat 'me pē nee. "Simopojo'ok 'gā Paulo 'ga wi 'jau", e'i 'gā ajaupe. "Paulo 'ga wi opojo'og ire nipo 'gā jemu'ei jane ree", 'jau nipo 'gā ajaupe, oporomutat 'meramū pē nee. 18 A'ere je poromutaramū a'jea futat pē nee. Pē pype tekou taetu ako je teporomutaramū pē nee ikue. Muku pē nui tekou miamū je teporomutaramū pē nee mama'e esage apou pē nupe. 19 Pěě 'ā jera'yra 'jawewaramū jee. Sā'ā kūjā kunumīakya ray renūja. Nan tee futat je rayramū pē nee. Afutarete je pejemogypyga Kristu 'ga ree. 'Awamū 'ā pepoit 'ga ree pejejemogypyg awi. A'eramū je tejemayrūmū pē nee. 'Ga ree pejemogypygamū te jeku'iramū pē nee. 20 Pē pyri tekoa je afutat. Pē pyri teko re amunipo 'ā je pē mueapyoi ee. A'ere 'ā je rekoi muku te pē nui. A'eramū je tejemuaēmeteeramū pē nee.

Sara ēē Aga ēē retee

21 "Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat siapo mama'ea 'jau", 'jau nipo pěě mū. "Ga remikwasiarer imū jane mama'ea apo re nipo Janeruwarete 'ga 'i janee: Pěě mama'ea peapo Moisesi 'ga remikwasiarer imū. Ma'eramū 'ā pēnesage pejejemogyau jee, 'jau nipo 'ga janee", 'jau nipo pěě pejejaupe. Pēneapyo katu sipo Moisesi 'ga remikwasiarer are? Naani. 22 Abraão 'ga ree nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Mukūi futat 'ā Abraão 'ga ra'yra 'gā nakue. Ajepeja 'ga rera Isakia. Abraão 'ga remirekorete ēē ra'yra, Sara ēē ra'yra 'ga poromū, Isakiramū. Ajepeja 'ga rera Ismaeua. Abraão 'ga remireko ēē remifai ēē ra'yra 'ga poromū, Ismaeuramū. Aga ēē ra'yra 'ga. Aga ēē 'ā mama'ea wapo o'wyriara ēē 'eawer imū etee futat, Sara ēē 'eawer imū etee futat. Nuapoi ēē mama'ea wemifutar imū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. 23 "Abraão 'ga ēē rerekou, wemirekorete ēē remifai ēē rerekou, Aga ēē rerekou rakue. A'eramū ēē wa'yramū 'ga upe. A'eramū Abraão 'ga wa'yra 'ga re'roka. Ismaeua 'ga inuga wa'yra 'ga ree. A'eramū 'ga akou ujara 'ga upe mama'ea apoaramū, oy ēē 'jawe. Ajepeja 'ga te aje 'ga ra'yra 'ga u'aa Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. 'Iwāiwi agawewi

eneremirekorete eë. A'etea je kunumĩa amut eë upe', 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eferupi te futat Sara eë wa'yramũ u'aa Janeruwarete 'ga je'eg imũ etee futat", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue.

²⁴⁻²⁵ Mama'e a'je are ete 'ga ka'arana kwasiari rakue. Aipo mogyta re jane jarejemu'jau mama'e are. Sã'ã mukũja 'gã, kũjãmera 'gã nakue. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'eawera rakue. Aga eë 'jawe Moisesi 'ga upe Janeruwarete 'ga 'eawera. Ymã 'ã Moisesi 'ga oi wytyra apyte'rarimũ rakue, Sinai 'jawa apyte'rarimũ rakue. Arabia ywy pe aipoa Sinai 'jawa reni. Sinai 'jawa apyte'rarimũ 'ga rekoramũ futat 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'ga upe, ikwasiaa ita are 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga judeu 'gã mu'jau kwaiwete aipo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Sã'ã Jerusarega. Aga eë 'jawe etee Jerusareg ipewara. Jerusareg ipewara 'gã, judeu 'gã, nuapoi mama'ea wemifutar imũ. Moisesi 'ga je'eger imũ etee 'gã mama'e apoi ajemogyau. A'eramũ 'gã ajemogyau Aga eë 'jawe. Aga eë mama'ea wapo o'wyriara eë je'eger imũ etee futat rakue. Eë 'jawe Jerusareg ipewara 'gã mama'e apoi Moisesi 'ga je'eger imũ etee futat.

²⁶ A'ere jane 'awamũ Jerusareg yau jane 'i ywag ipewara upe. Je-jui Kristu 'ga ree jarejemogypyg ire jane jarejemogyau ywag ipe oo ma'eramamũ, Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'eramũ etee futat. A'eramũ jane mama'e apowe'em Moisesi 'ga je'eger imũ. ²⁷ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Ta'yre'emamũ agawewi ene 'awamũ.

A'etea neneku'ipawi ekou. Anure nipo kwaiwete enera'yra.

Enemena 'ga opoiraip ene wi enera'yre'em are. A'ere nipo anure 'ga jewyri enee nũ.

Ene upe 'ga jewyr ire nipo enera'yra 'gã pytuna tesirũmera 'gã na'yra apyraapa”,

'jau 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue.

Jerusareg yau are 'ga jane mu'jau poromũ. Anure nipo kwaiwete Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ jane oi ywag ipe. Jerusareg yau 'e upe 'ga 'i poromũ.

²⁸ Pëë 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pëë 'ã jerenyra 'jawe. A'eramũ je pë mu'jau ee. Ymã Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: “Anure nipo je kunumĩ monoi ene upe”, 'jau 'ga upe rakue. A'eramũ Isaki 'ga u'aa Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat. Isaki 'ga 'jawe futat Kristu 'ga rerowiaaramũ jane. U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramũ, Jejui Kristu 'ga jane erowiamũ. ²⁹ Mukũi futat Abraão 'ga ra'yra 'gã numiamũ. A'ere ajepeja 'ga naJaneruwarete 'ga 'eawer imũ rui 'ga 'ari, Abraão 'ga ra'yr ypy 'ga. Opyyg ekoete te Aga eë 'ga ra'yra rakue. A'eramũ eë ra'yra 'ga, Ismaeu 'ga u'aa eë wi rakue. A'ere Isaki 'ga nanarũi 'ga ruri oy eë upe. Janeruwarete 'ga 'eawer imũ etee te 'ga ruri. Janeruwarete 'ga 'Agesage pãjê mũ te Sara eë Abraão 'ga ra'yra pyygi rakue. Anure Ismaeu 'ga Isaki 'ga rereko tyweaete rakue. Nan tee futat nipo Moisesi 'ga je'egera renupara 'gã Jejui 'ga rerowiaaramũ jane rereko tyweri. ³⁰ A'ere Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sara eë je'eger are rakue.

“A'eramũ eë 'jau Abraão 'ga upe: 'Emono kynna jarejewi. Jeremiayuwa te ako kynna ikue numiamũ', 'jau eë 'ga upe.

'Kynna ra'yra kĩa reewe futat kynna monou jarejewi.

Jareja'yra kīā upe etee teremono karaemā 'jau', 'jau ēē 'ga upe. 'Nafutari je kynā ra'yra kīā upe we ene mama'e monoa', 'jau ēē Abraão 'ga upe rakue", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. ³¹ Sara ēē remiayuwa ēē ra'yra 'ga juapyrera 'jawewaramū Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara 'gā. A'ere Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū jane Abraão 'ga remirekorete ēē ra'yra juapyrera 'jawewara. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apou janee Abraão 'ga upe u'eawer imū etee futat.

5

Jarejuwarete 'ga ree etee jane jarejemogypyk

¹ Jejui Kristu 'ga amanū janetywera mepyawamū rakue. A'eramū 'ga ree jane jemogypygamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pēē pēnesage jee", 'jau 'ga janee, wa'yra 'ga ree jane jemogypygamū. Werowiarāmū 'ga ae mū'jāu Moisesi 'ga je'eger imū mama'e apoara 'gā nui. A'eramū ki pēē pejejewyre'ema Moisesi 'ga je'eger imū mama'e apo upe. Pē nupe owaēm ma'e 'gā amunipo i'me pē nupe: "Pejemojewagukat 'ga amū upe. Moisesi 'ga je'eger imū pejemojewagukat. 'Ga je'eger imū imojewagipyre 'gā etee te esage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe rai'i.

² A'ere je, Pauloramū je 'i pē nupe: Naani. Pejemojewagukat kasi 'gā nupe ne. Najudeua rūi pēē. Ymā Janeruwarete 'ga 'i judeu ppy 'gā nupe rakue: "Imojewagipyre 'gā etee te jeremiayuwa", 'jau 'ga rakue. A'ere 'awamū nanarūi. 'Awamū 'ga 'i: "Jera'yra 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gā etee te jeremiayuwa", 'jau 'ga. Pejemojewagukar ire nipo pepoit Kristu 'ga ree pejejemogypyg awi pejejemogyau. ³ Imojewagipyre 'gā ki ajee Moisesi 'ga je'egera tuenupap. 'Gā enupawe'emamū nipo Janeruwarete 'ga ne'i 'gā nupe: Pēnesage jee, 'jawe'em nipo 'ga 'gā nupe. ⁴ Moisesi 'ga je'egera renuw are ojemogypyk ma'e 'gā nipo opoit Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyg awi. "Moisesi 'ga je'eger imū mama'ea jane iaporamū nipo Janeruwarete 'ga 'i janee: Pēnesage jee, 'jau nipo 'ga janee", pe'je nipo pejejemogyau numiamū, Moisesi 'ga je'egera renuw are etee futat nipo pejemogy. Aiporamū nipo pepoit Kristu 'ga rerowiar awi. Kristu 'ga jane erowiarāmū te Janeruwarete 'ga 'i janee, "pēnesage jee", 'jau 'ga janee. Niapoi agawewi te 'ā jane mama'e esagea 'ga upe rakue. A'etea 'ga aipo 'jau janee, Kristu 'ga ree jane jemogypygamū. ⁵ Nanarūi ore. Orojemogypyg ore Jejui Kristu 'ga ree. Anure nipo Janeruwarete 'ga 'jau ore: "Jejui Kristu 'ga perowiat. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jau nipo 'ga anure ore. Aipo 'ga 'e rapesaka ore 'ā arajemogyau, Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ā ore rerekou, 'ga rerowiarukaa ore. ⁶ Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pēnesage jee", 'jau nipo 'ga janee. Imojewagipyre'eramū ore, imojewagipyre'emamū pē nupe. Mimeramū juejue futat 'ga aipo 'jau janee, Jejui Kristu 'ga ree jarejemujar ire, jane jareporomutaramū jarejuee.

⁷ Amome'u futat ako je Kristu 'ga pē nupe ikue. 'Ga mome'ua ako pēē erowiaa ikue numiamū. Awyja gatu nipo aje 'ā pē momoirukat 'ga rerowiar awi rai'i nū? Awyja te o'mea werowiarukat pē nupe rai'i? ⁸ NaJaneruwarete 'ga rūi werowiarukat 'gā 'mea pē nupe. Naani. 'Ga 'ā pē mū'ē mama'e apo are ojemogypyk ma'eramū 'gā nui. ⁹ Sā'ā ae mani'oko'o jopypeawa monoa imojopypea ipype. Ināinānī'i etee agawewi imonou ipype. A'etea imojerapa. Nan tee futat i'me ma'e

'gã. Ajepeja 'ga ete agawewi 'ga 'meramũ pẽ nupe rai'i. A'etea 'gã o'me rerowiarukaa pẽ nupe, pẽ momoirukaa Kristu 'ga rerowiar awi rai'i. ¹⁰ A'ere je jemogyppyygi pẽ nee te'ÿina. Jarejararete 'ga ree jane jemujari jarejemogyau. A'eramũ je 'jau tekou: "Nopoiri futari 'gã Kristu 'ga ree ojemogyppyyg awi", 'jau je tekou pẽ nupe. Janeruwarete 'ga te tuereko tywet pẽ mu'e tywearerera 'gã ee 'jau.

¹¹ Jeje'ẽwu'jag ekoete nipo 'ga amũ akou. "Pejemojewagukat 'gã nupe, e'i Paulo 'ga akou", 'jau futatee nipo 'ga amũ pẽ nupe. Naani. Nanarũi je ako pẽ mu'ei ai'i. Ma'eramũ 'ã 'gã je rereko tyweretei. Aipo je 'e re amunipo 'ã 'gã naje rereko tyweri. Aipo je 'e re amunipo 'ã 'gã nimara'nei je 'eawer are. A'ere 'gã mara'neramũ futat je 'eawer are, "y'peywar are Kristu 'ga manũi janetywera moiawamũ" 'eawer are. ¹² Afutat je i'me ma'e 'gã pojo'oga pẽ nui.

¹³ Pẽẽ 'ã Janeruwarete 'ga pẽ mũ'jãu 'gã nui. "Pepoit ymãwarera mama'e awi", e'i 'ga pẽ nupe. "Au'je ki mama'e apo re Moisesi 'ga remikwasiarer imũ pejejemuesageawamũ", 'jau 'ga pẽ nupe rai'i. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ agawewi nipo pẽẽ mama'e apowe'em. A'etea kasi mama'e tywera peapou'jaw ine pejejemifutar imũ ne. Peapo kasi mama'ea pejejemuorypawamũ etee ne. Naani. Pejopoar iki mama'e apo are. Pejepota'waramũ pejejee. ¹⁴ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Pẽporomutat pejejepyriwara 'gã nee pejejee pejepeporomutara 'jawe etee futat pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejejereko esage 'jawe etee futat pejejuerekou esage", 'jau 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Aipo 'ga 'eawera nateepawi. Jejui 'ga nanẽ aipo 'jau janeẽ 'ũina. A'eramũ aipo 'ga 'eawera wesageramũ janeẽ. Aipoa 'ga je'eg imũ jarejuereko esage re jane 'ga je'ega renupawi. ¹⁵ Au'je ki pejuago'o re. Ajuago'oara 'gã 'miara mara'nea 'jawe. 'Miara mara'nea te 'ã ojou'u ojomomapa. Nan kasi pejemogy ne.

'Ga 'Agesage remifutara

¹⁶ Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imũ etee ki mama'ea peapo. 'Ga pãjẽ mũ mama'e apo re nipo pẽẽ mama'e tywera apou'jape'ema pejejemifutar ymaner imũ. ¹⁷ Najuejue etee futat te 'ã janetywera jemogyi jane ywyteripe jane jemogyramũ. A'eramũ jane jarejemifutar imũ ete mama'e apo re mama'e apowe'em 'ga 'Agesage remifutar imũ. Janeruwarete 'ga 'Agesage remifutara mama'ea irãinã'nĩ te. Najaneremifutara 'jawe rũi futat 'ga 'Agesage remifutar imũ mama'e apoawa. A'eramũ jane mama'e apowe'em jarejemifutar imũ Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ 'Ga 'Agesage remifutar imũ mama'e apoaramũ jane niapoi futari mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat.

¹⁹ Janetywet tãmẽjẽ futat te 'ã jane jarejemogyau iypy we rakue. Ma'eramũ 'ã jane, jarejemifutar ymaner imũ ete mama'e apo re ete, jarejemirekoe'em are jarekou. Kũjãmeramũ nanẽ 'ã pẽẽ pejemene'em are pejekou. Mama'e tywer are etee jane 'ã jarejea'aramũ jarejemogyau. Mama'e tywera etee 'ã janeje'ega. ²⁰⁻²¹ Jarejemifutar imũ mama'e apo re ete jane 'ã maira'mea etee imuorypa. Jarejee jarepãjãgaiwa rete ete 'ã jarejemogyau. Jarejemogyau 'ã jarejuerekoayau mama'e are. Mĩmer are ete 'ã jarejea'aramũ 'jau. Jaremara'neramũ jarejee. Jarejee etee 'ã jarejea'aramũ jarejemogyau. Jareporomutare'emamũ 'ã jarejemogyau jarejee. Jarejuowajar are etee nanẽ 'ã jarejea'aramũ etee nũ. Kawãjaiwa rykur are etee nanẽ 'ã jarejemogyau. Nanuara apoara 'gã

nooi futari Jarejuwarete 'ga pyri. Ymā je ako pē mu'ei aipo are ai'i. 'Awamū je 'jau'japa pē nupe nū. “Naaipo apoara 'gā nūi oo ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re”, a'e ako je pē mu'jau ee ai'i.

²² A'ere jane, Jarejuwarete 'ga 'Agesage rereko re, janepromutaramū jarejuee. Jareku'iramū jarejemogyau. Jarepy'ata'waramū jarejemogyau. Jarepota'waramū jarejemogyau jarejuee. Jarejujukau esage jane jarejuee jarejemogyau. Jarejesageramū jarejemogyau jarejaupe. Mama'ea jane iapou jare'eawer imū etee futat. ²³ 'Ga 'Agesagea jane rerekou jane mopota'waukaa jarejuee. Jane mu'akwaapa mama'e tywera apoe'em are. Nan te ae jemogyi Jarejuwarete 'ga je'eg imū. ²⁴ Jejui Kristu 'ga ree jarejemujar ire jane jarepoia jarejemifutar ymaner imū mama'e apo awi. Niapou'jawi futari jane mama'ea jarejemifutar ymaner imū etee. ²⁵ Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mogyi Jarejuwarete 'ga ra'yramū. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga 'Agesage remifutar imū etee futat. ²⁶ Sajerowiaraip kasi jarejee etee ne. Sajamamara'ne ekoete kasi jarejuee ne. Sajuerokoay kasi jarejuee ne.

6

Pejejopoa

¹ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je pē mu'jau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nereko are. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nipo mama'e tywera apou akou. A'eramū pēē 'gā nemiapofera kwaaw ire Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū pēē 'gā mu'akwaapa iapoe'em are. A'ere kasi pejeje'ega pemoywyrafen 'gā nupe ne. Peje-porogytau esage etee futat 'gā nupe. 'Gā mu'jaramū nanē pejejea'gwau mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apo awi pejejea'gue'em ire pēē nanē mama'e tywera peapo 'gā 'jawe ne. A'eramū pēē 'gā mu'jaramū pejejerowiaraipe'ema pejejee 'gā mu'jau. ² Pejejaupe mama'eay je-saukaramū pēē pejejopoa pejejamuapyterātāukaa etee jupe. Aipo apo re pēē Kristu 'ga je'ega renupa pejejemogyau. ³ Sajerowiaraip kasi jarejee etee ne. Sā'ā je pē apyraawa jereapyo ee, pe'je kasi ne pejejerowiaraipe pejejee ne. Aipoa nia'wyri. Nakūima'eeteete arūi aipo 'jara 'ga. Aipo e'i ekoete futat 'ga. Ojemorytee ae nanuaramū oje-upi tee futat. ⁴⁻⁵ Pejejemiapofer are ki pēnea'at. “Esage futat te jeporowyky?” pe'je ki pejejeupe. Mama'e esage apo re pēē pejejerowiaa pejeku'iramū pejejemiapofer are. Aipoa esage. A'ere “mama'e esagea je aapo 'gā apyraapa” 'ea nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Pejejoporowyky rerekoemāue'em. “Je te pa a'jeteetewi apo ra'e” 'ea nanē wa'wyre'emamū 'ga upe nū. Pejejoporowyky are pejejea'are'emamū. Pejejemiapō are etee pejejea'aramū.

⁶ 'Ga amū nipo 'ua pē mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū ki pēē mama'e esage monou pejemu'jara 'ga upe.

⁷ “Simorytee Jarejuwarete 'ga jarejemiapofer are”, pe'je kasi ne. Naani. Nimoryteeawi futari Janeruwarete 'ga. Okwaap 'ga pēē omoryteea. Sā'ā pekoa. Juowuu tym ire 'ā, pēē juowuu a'yī etee ipa'wau jui. Nepepo'oa'uweri 'ā yky'yja juowuu 'yw awi. ⁸ Nan tee futat jane jemogyi. Jarejemifutar imū mama'e tywera apou jarejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga jane monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga U'agesage remifutar imū ete mama'ea jane iapo re jane

mogyi nakwaparimũ ete rũi ojepyri jane manũ re. ⁹ Mama'e esagea etee siapo jarejemogyau 'jau. Mama'e esage apo awi jane poire'emamũ nipo Janeruwarete 'ga mama'e esagea muri janee anure, wemifutar 'ara rupi. ¹⁰ A'eramũ ki pẽẽ mama'e esagea etee iapou 'gã nupe najuejue etee futat. A'ere pẽẽ Jejui 'ga rerowiaaramũ 'gã nupe mama'e esage apou a'jea futat 'ga ree pejejemogypyga resaukaawamũ 'gã nupe.

Oje'ega 'ga imonou 'gã nupe, 'gã futaa

¹¹ Awamũ je ka'arana kwasiaawa pyygi tepou. Sã'ã jeremikwasiarera ruwiiua.

¹² Tamueapyo pẽẽ mama'e are 'jau. 'Gã amũ afueweramũ judeu 'gã maku'i are etee. "Kristu 'ga manũ mome'u are judeu 'gã jane rereko tyweretei. A'eramũ jane judeuramũ jarejemojewag are etee 'gã mu'jau. Ee 'gã mu'e re nipo judeu 'gã poiri jane rereko tywer awi", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã pẽ mu'jau judeu 'gã nemiapofer are. "Peje-mojewagukat 'ga amũ upe pejejee Jarejuwarete 'ga muorypawamũ", 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. A'ere nanarũi jane 'ga muorywi. Jejui Kristu 'ga amanũ janetywera moiawamũ rakue. 'Ga jane erowiaramũ te Janeruwarete 'ga 'i janee: "Jera'yra 'ga perowiat. A'eramũ pẽẽ peje-jesageramũ jee", 'jau 'ga janee. ¹³ Imojewagipyra 'gã miamũ nuenupawi Moisesi 'ga je'egera. A'etea 'gã pẽ mu'e ekoete pejemojewagukar are. "Ore te 'ã aramu'e 'gã, sa'e etee 'jau", e'i futatee te 'gã pẽ nupe, judeu'emamũ pẽ mu'jau ekoete judeuramũ ore remiapofer are. "Ore te 'ã oromojewagukat 'gã orojemiapou, sa'e te 'jau", e'i te ojerowiaraipe ojee. ¹⁴ A'ere je naani. Jejui Kristu 'ga ree etee te je jerowiari. 'Ypeywar are 'ga manũi janetywera moiawamũ rakue. Aipo are je jerowiari tekou. 'Ga rerowiar ire je poiri 'ga rerowiare'ema 'gã nemifutar awi ikue. Nafutari futari je 'gã nemiapoa. 'Gã nanẽ jeremifutara futare'ema nũ. ¹⁵ Janeruwarete 'ga namã'ẽi janejewag are. Imojewagipyramũ ore, imojewagipyre'emamũ pẽẽ. Mĩmeramũ jane jareju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'eramũ etee te 'ga 'i janee: "Pẽnesage jee", 'jau 'ga janee. Jejui Kristu 'ga ree jarejemogypyg ire jane poiri futari jarejemifutar imũ mama'e apo awi. Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imũ etee futat jane mama'e apoi. Aipo esage Janeruwarete 'ga upe. ¹⁶ U'agesage remifutar imũ mama'e apoara 'gã Janeruwarete 'ga omopy'ata'wa imogyau. 'Gã nee 'ga jemuaẽmi. Aipo 'gã etee Janeruwarete 'ga remiayuwaretea.

¹⁷ Tejereko tyweara 'gã nupe je 'i: Au'je je rereko tywer ire. Jejui Kristu 'ga futat jejararetea. Sã'ã jeariwa. Jejui Kristu 'ga mome'u are 'gã je nupãnupãu. A'eramũ je 'ga ree tenupãawera porera rerekou, 'jau je 'gã nupe.

¹⁸ Pẽẽ 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ nanẽ pẽẽ jerenyra 'jawe nũ. A'eramũ je Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pẽ nerekoa futaa, 'jau je.

Kweramũ ete jeremimome'ua.

Efesu

Paulo 'ga awau akou Efesu pe rakue. Jeju 'ga rerowiaara 'gã 'ga imu'jau Jarejuwarete 'ga ree. (Atos 19) Mukûi kwara magwaw ire Paulo 'ga oi pe awi nû. A'ere 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe rakue. Moromunepawa pype 'ga 'ûina Jeju 'ga mome'u are. A'eramû Janeruwarete 'ga, peu 'ga renamû, ka'arana kwasiarukaa 'ga upe. A'eramû 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

¹ Je Pauloramû ka'aran akwasiat imonou pẽ nupe. Je Jeju Kristu 'ga remimonoferamû. Ymã Jeju 'ga je monoi kwe pewara 'gã nupe omome'waramû ikue. “Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imû etee futat 'ga je monoi kwe pewaramû pẽ nupe. A'eramû je ka'arana kwasiaa tekou imonou Efesu pewaramû pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamû pẽ nupe. Pẽẽ 'ã pejemujat Jeju Kristu 'ga ree rai'i. A'eramû pẽẽ 'ga rerowiaa etee te pejemogyau. A'eramû je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jeju Kristu 'ga nanẽ 'ã Janejararetea nû. Afutat je 'gã jejuka esagea pẽ nee. Afutat je 'gã pẽ mopy'ata'waa pẽ mogyau.

Kristu 'ga mama'e esage apou janee

³ Simuoryp Jarejuwarete 'ga jarejeupe 'ga remiapofer are 'jau. 'Ga 'ã Jeju Kristu 'ga Ruwaretea, Janejararete 'ga Ruwaretea futat 'ga. Iporiay'i 'ga 'ûina jane ree. Jane resaka'i 'ga jane rerekou. Mama'e esagea etee 'ga iapou 'ûina au'jeteramû janee. 'Ga ra'yrarete 'ga Kristu 'ga ree jane jarejemujaa. A'eramû 'ga mama'e esage apou janee. Ywag ipe 'ga reko. A'eramû 'ga pe awi futat mama'e esage apou 'ûina janee.

⁴ Ymã we te 'ga 'ã jane mû'ëi wemiayuwamû rakue. Ywy apoe'ewe futat 'ga jane mû'jãu wemiayuwamû Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramû. “Tamû'ẽ 'gã tejemiayuwamû 'jau. Tomoit 'gã tywera 'gã nui 'jau. A'eramû 'gã ajemogyau esage je upe 'jau”, 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁵ 'Ga oporomutaramû jane ree. A'eramû 'ga a'eramû jane mogyau wa'yramû. A'eramû 'ga 'jau ojeupe rakue: “Teja'yrarete 'ga, Jeju Kristu 'ga rerowiaara 'gã tamogy teja'yramû 'jau. Tejemiufutar imû etee futat 'gã mogyau teja'yramû. Teja'yramû 'gã mogya je maku'iu 'gã nee”, 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁶ Ajemuaem 'ga jane ree. A'eramû 'ga wa'yrarete 'ga mua janee. 'Ga remifutara agawewi 'ga ra'yra 'ga. A'etea 'ga 'ga amut janee. A'eramû 'ga wa'yrarete 'ga rerowiaaramû jane mogyau wemiayuwamû. Niapoi agawewi futat ako jane mama'e esagea 'ga upe ikue. A'ete ako 'ga ajemuaem jane ree ikue. Wa'yra 'ga jane erowiamamû 'ga jane mogyau wemiayuwamû. A'eramû jane 'ga muorypa ee.

⁷ Ymã 'ã Kristu 'ga manûi 'ypeywar are janetywera mepyawamû rakue. A'eramû Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, wa'yrarete 'ga manû are. A'eramû futat 'ga wea'aru'jawe'emamû janetywer are. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga iporomutat nanimenime jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou janee. ⁸ 'Ga remiapoa esage futat. Na'gã nemiapo 'jawe rûi 'ga iapoi. ⁹⁻¹⁰ U'akwaaw imû etee futat 'ga mama'e apoi. “Anure nipo je Kristu 'ga rerowiaara 'gã mogyau majepi 'yweteewara 'jawe. Ywag ipe ajemogy ma'e 'gã, ywy pe ajemogy

ma'e 'gã. Mīmera 'gã nipo je amogy majepe'i 'yweteewara 'jawe", 'jau 'ga ojeupe rakue. Aipo u'eawer are 'ga jane mueapyou. A'ere 'ga janeypy 'gã namueapyoi aipoa mama'e are rakue. A'ere 'ga 'awamū jane mueapyoi ee.

¹¹ Janeruwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'ea ojeapou. Wemifutar imū etee futat 'ga jane mū'jāu jane mogyau wemiayuwamū. Omuoryparamū 'ga jane mogyi. Wemifutar imū etee futat 'ga jane mū'jāu Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū. Ywy apoe'ēwe futat 'ga 'jau ojeupe etee futat rakue: "Gã amū tamū'ē tejemiayuwamū 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ¹² A'eramū ore, Kristu 'ga rerowiaar ypyramū ore Jarejuwarete 'ga muorypa ee: "Ene te 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp. Ymā te 'ā ore mū'ē ape ore mogyau ejemiayuwamū rakue", 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹³ A'eramū 'ā pēē nanē 'awamū Kristu 'ga rerowiaa rai'i. "Jeju'i Kristu 'ga 'ā amanū janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe. A'eramū 'ga werowiaaramū janetywera moia jane wi" 'e renupa ypy we pēē 'ā 'ga rerowiaa rai'i. Ymā te Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yrarete 'ga rerowiaara 'gã nupe Te'agesagea tomono", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga u'eawer imū etee futat U'agesage monou pē nupe. Sā'ā jane jarejera kwasiara jarekaraemā are. A'eramū 'ā jane jarekaraemā kwaapa. Nan tee Janeruwarete 'ga U'agesage monoi wemiayuwa 'gã nupe. A'eramū 'ga wemiayuwamū jane kwaapa. "Agamū jeremiayuwa 'ga. Sā'ā 'ga Je'agesage rerekoa", 'jau nipo 'ga pē nesag ire. ¹⁴ U'eawer imū 'ga U'agesage mua jatee. A'eramū jane a'eramū jarejemogypyka jarejemogyau jarejeupe 'ga 'eawer are. "Anure nipo je teja'yramū mama'e monoi pē nupe" 'e are nanē jane jarejemogypyka jarejemogyau. 'Ga janetywera omoit jane wi. A'eramū nipo 'ga anure 'ua jatee, jane rerawau ojepyri. Ojepyri jane oramū 'ga wemim'igatufera mua jatee. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee.

Efesu pewara 'gã nee Jarejuwarete 'ga muorypawet

¹⁵⁻¹⁶ A'ere je Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. 'Gã amū 'ua pē mome'wau jee: "Efesu pewara 'gã Jeju'i 'ga werowiat tāmējē ajemogyau. Jeju'i 'ga 'ā janejararetea, e'i 'gã ajemogyau", 'jau 'gã 'ua pē mome'wau jee. "Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee 'gã oporomutaramū. Ojejuka esage pāwē pāwē 'gã 'gã nee", 'jau 'gã 'ua pē mome'wau jee. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. "Au'jete Jeju'i 'ga ererowiarukat Efesu pewara 'gã amū nupe", 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa pē nee. Teojere'emamū futat je 'ga muorypa pē nee. 'Ga upe teje'ega monoaw ipe je pē nee nanē teje'ega monou 'ga upe jepi. ¹⁷ Jarejararete 'ga Ruwarete 'ga upe, Jeju'i Kristu 'ga Ruwarete 'ga upe teje'ega monou tekou pē nee. 'Ga etee 'ā esage ma'ea. 'Ga upe je 'jau: "E'agesagea ako ene imonou 'gã nupe ai'i, ki Ku'jyp. A'eramū ene 'gã mu'akwaapa mama'e apo are E'agesage pyu. Ejekwaapa katu katuukaa nanē 'gã nupe nū", 'jau je tekou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. ¹⁸ "Emueapyoukat 'gã ejemiaporam are", 'jau je 'ga upe pē nee. 'Ga te 'ā pē pyrū pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū nipo 'ga anure pē nerawau ywag ipe pē mogyau ojepyri. A'ea ki peapesak pejemogyau. Ojepyri jane reroo re nipo 'ga wemim'igatufera mua wemiayuwamū jatee, kwaiwete. Aipo are 'ga pē mueapyoukara je afutat. ¹⁹ "Emueapyoukat 'gã epājē are nanē nū", 'jau nanē je 'ga upe pē nee nū. Pājērete te 'ā 'ga. A'eramū 'ga opājē mua werowiaaramū jatee, wemifutar imū mama'e apo are jane poaawamū. ²⁰ Wa'yrarete

'ga, Kristu 'ga manū re 'ga 'ā 'ga moferapa ete rai'i nū. 'Ga ra'yra 'ga moferapawera futat 'ga pājēreteā wesaukat janee. A'eramū jane "pājēreteā 'ga" 'e kwaapa. A'eramū 'ā 'ga a'ea opājēa futat imua janee. Kristu 'ga moferaw ire 'ga 'ga rerawau ywag ipe ojepyri. A'eramū 'ga 'ga mŷina peu futat 'ga muapygukaa ajakwatawa katy. "Je 'jawe futat ene. Amogo je ene 'wyriaramū teje'jawe. A'eramū ene ejua eapyka 'au, jejakwatawa katy", 'jau 'ga Kristu 'ga upe 'ga moferaw ire. ²¹ A'eramū Kristu 'ga 'ūina 'wyriarareteramū janee. Nokoi futari 'ga amū 'ga 'jawe. Ywagipewara 'gā 'wyriara 'gā miamū noko'a'uweri 'ga 'jawe. 'Ga te 'ā pājēreteā amumera 'gā apyraapa. Awamū ako ma'e 'gā apyraapa. Anure ako ma'e 'gā 'ga iapyraapa nanē nū. ²² Janeruwarete 'ga Kristu 'ga mogou 'wyriarareteramū ywagipewara upe, ywy pewara upe 'jau. 'Ga Kristu 'ga mogou mama'e jarareteramū. "Amogo je ene jarejerowiaara 'gā 'wyriaramū", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe. ²³ Sā'ā aeakaga rena 'wyriaramū aerete upe. Nan tee futat Kristu 'ga reni 'wyriarareteramū werowiaaramū janee. Wakaga tywe'emamū ae nuapoa'uweri mama'ea. Aeakage'ema mama'ea nuapoa'uweri. Aeakaga nanē nuapoa'uweri mama'ea aerete tywe'emamū nū. Nan tee futat Kristu 'ga werowiaaramū jane rereko. Werowiaaramū 'ga mama'e apoukari janee. Najarejetee rūi mama'ea siapo. 'Ga retee futat jane mama'e apoi.

2

'Awamū jane Kristu 'ga rerowiari

¹ Ymā te nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. Na'ga remiayuwa rūi pēē nakue. Mama'e tywera etee futat pēē iapou rakue. A'eramū pēē pejemogyau amanū ma'efera 'jawe Jarejuwarete 'ga upe rakue. ² Mama'e tywera 'ā pēē iapou 'ga rerowiare'ema 'gā pyri rakue. Mama'eukwaawa 'wyriara je'ega etee futat 'ā pēē enupa pejemogyau rakue. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa futat. Mama'eukwaawa 'wyriara oje'ega omono 'gā akaga pype. A'eramū 'gā mama'e tywera apou. ³ Jane nanē ako najuejue etee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupare'emamū sajemogy ikue. Jarejemifutar imū etee futat ako jane nanē mama'e apou ikue nū. A'eramū ako Janeruwarete 'ga mara'neramū janeremiapo tywer are ikue. "Gā nemiapo tywer are je 'gā nereko tyweretei", 'jau ako 'ga janee ikue.

⁴ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga poromutaramū nanimenime jane ree. A'eramū 'ga ajemuaēma jane ree. ⁵ Ymā jane nienuwi futari 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā jane jarejemogyau amanū ma'e 'jawe 'ga upe. A'ere 'ga Jejui 'ga jane erowiarāmū jane mogyi ojepyri ajemogy ma'eramamū. Janeruwarete 'ga ajemuaēm etee futat jane ree rakue. A'eramū 'ga jane ree ajemuaēmawer ipe te futat jane katu'oka. Wemifutar imū etee futat 'ga jane katu'oka. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga mama'e esagea ete wapo janee, jane katu'oka. ⁶ Kristu 'ga rerowiare'emamū jane jemogyi amanū ma'e 'jawe Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga Kristu 'ga jane erowiarāmū jane mogyi imanū'e'ema 'jawe. Sā'ā 'ga Kristu 'ga moferawa, 'ga manū re rakue. Nan tee futat 'ga jane mogyi 'ga rerowiarāmū. 'Ga moferaw ire 'ga Kristu 'ga mojeupia imonou ywag ipe ojepyri 'ga muapygukaa 'ga mogou 'wyriaramū ojepyri. Nan tee futat 'ga Kristu 'ga jane erowiarāmū jane mogyau 'wyriaramū Kristu 'ga pyri, Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire. ⁷ Aipoa futat jane ree 'ga jemuaēma

kwaawukaa janee. A'eramũ nipo ywag ipe jane rekoramũ jane resakara 'gã 'jau: “Kuu. Ku'jywa 'ga a'jea futat ajemuaēm 'gã nee ra'e”, 'jau nipo 'gã jane resag ire. Jejui Kristu 'ga 'ã iporomutat jane ree. A'eramũ 'ga amanũmũ janetywera mepyau. 'Ga 'jawe etee futat 'ga Ruwarete 'ga nanē oporomutamũ jane ree nũ. Ma'eramũ 'ã 'ga wa'yra 'ga muri 'au ijukaukaa janee. Jane ree oporomutare'em ire amunipo 'ã 'ga wa'yra 'ga namura'uweri ijukaukaa jane katu'okawamũ rakue.

⁸ A'ere 'ã 'ga jemuaēmi te jane ree. A'eramũ 'ga jane katu'oka, Jejui Kristu 'ga jane erowiaramũ. Niapoi agawewi futat 'ã jane mama'e esagea 'ga upe rakue. A'etea 'ã 'ga ajemuaēm jane ree, jane katu'oka. 'Ga futat Kristu 'ga rerowiarukaa janee. ⁹ Napēnemiapofera mepyawamũ rũi 'ga pē katu'ogi. A'eramũ pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee 'ga rerowiaaramũ ne. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'ã jane katu'oka. A'eramũ jane 'awamũ jarejemujaa Kristu 'ga ree. A'eramũ 'ga jane momyauu mama'e esage apoukaa janee. “Teja'yra 'ga rerowiaramũ je mama'e esage apoukaa 'gã nupe. Mama'e esagea etee futat peapo jeremifutar imũ. Pejejujukau esage pejejee, mama'ea pēē iapou pejejaupe, ta'e 'gã nupe 'jau”, 'jau 'ga janee rakue, jane katu'oge'emawe rakue.

Majepei 'yweteewara 'jawe jane jemogyi

¹¹ Pēē 'ã judeue'emamũ. A'eramũ ore judeuramũ 'jau pē nupe: “Ore 'ã judeuramũ ijewak ma'eramũ arajemogyau. A'eramũ 'ã judeue'ema 'gã ojewage'emamũ”, 'jau ako ore judeuramũ pē nupe ikue. Aipo 'jau ako ore orojewag are ikue. NaJaneruwarete 'ga rũi ore mojewaka. Ore etee futat orojomojewaka. A'etea ore 'jau orojeupe: Ore 'ã ijewak ma'eramũ arajemogy. Pēnea'ar iki judeue'emamũ ymã pejejemogyawer are. ¹² Ymã 'ã pēē Kristu 'ga kwaape'ema futat rakue. NaJarejuwarete 'ga remiayuwamũ rũi 'ã pēē nakue. Najudeue'emamũ pē nupe ra'ne rũi te 'ã Janeruwarete 'ga je'egi rakue. Judeuramũ oree ra'ne te 'ã 'ga je'egi rakue. “Tajejuka esage pē nee 'jau”, 'jau 'ga 'ã judeuramũ oreypy 'gã nupe rakue. Wemiayuwamũ oreypy 'gã jemogyramũ 'ga aipo 'jau 'gã nupe rakue. A'eramũ 'ã 'ga pēypy 'gã mogyawe'em wemiayuwamũ rakue. A'eramũ 'ã 'ga aipo 'jawe'em pēypy 'gã nupe rakue. NaJaneruwarete 'ga remiayuw ypyramũ rũi pēē nakue. A'eramũ 'ã pēē 'ga pyri pejeo rapesake'ema rakue.

¹³ A'ere 'ã pēē 'awamũ Jejui Kristu 'ga perowiat pejejemogyau. Ymã te neperowiari futari Jarejuwarete 'ga pejejemogyau rakue. A'eramũ pēē pejejemogyau muku 'ga wi ako ma'e 'jawe rakue. A'eramũ ako Jejui 'ga amanũmũ, owy reko'wogukaa 'gã nupe jane wi janetywera pireitawamũ ai'i, ae katu'okawamũ ai'i. A'eramũ pēē nanē pejejemogyau Kristu 'ga rerowiaaramũ, pejejemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. 'Ga rerowiaramũ pēē pejejemujaa 'ga ree. A'eramũ pēē pejejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri ako ma'eramũ 'awamũ. ¹⁴ Kristu 'ga futat 'ã judeuramũ ore mota'wa judeue'emamũ pē nupe. Ymã ako jane namajepei 'yweteewara 'jawe rũi jane jemogyi ikue. Judeuramũ ako ore oroporomutare'emamũ judeue'emamũ pē nee ikue. Judeue'emamũ nanē ako pēē pejeporomutare'emamũ judeuramũ ore ree ikue. A'ere ako Kristu 'ga manũaw ipe futat jarejee jane poromutare'ema teepawamũ ai'i. A'eramũ jane 'awamũ jarejemogyau majepei 'yweteewara 'jawewaramũ. ¹⁵ Judeuramũ ore ako aramara'neramũ judeue'emamũ pē nee ikue. Judeuramũ ako ore Moisesi 'ga je'ega renupa ikue. A'ere

ako pēē nepeenuwi futari Moisesi 'ga je'egera ikue. A'eramū ore ako aramara'neramū pē nee ikue. A'ere Kristu 'ga 'i janee rai'i: "NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rūi Janeruwarete 'ga pētywera pe'ai pē nui. 'Ypeywar are temanūmū te je pētywera mepyi. A'eramū futat 'awamū Janeruwarete 'ga pētywera pe'au pē nui, je rerowiarāmū etee futat", 'jau 'ga janee rakue. A'eramū 'ga werowiaaramū jane mujaa ojee. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū majepe'i 'yweteewara 'jawe futat. Nan 'ga jane mota'waukari jarejaupe. ¹⁶ 'Ypeywar are amanūmū te Kristu 'ga jane mamara'nepawukari jarejuee. Amanūmū 'ga werowiarāmū jane mogyau majepe'i 'yweteewara 'jawe. A'eramū 'ga jane mota'wau 'Uwarete 'ga upe. ¹⁷ Ore judeurāmū orokwaa'wi futat 'ga je'ega rakue numiamū. A'eramū ore mukuu'i etee ajemogy ma'e 'jawe arajemogyau 'ga wi rakue. A'ere 'ā pēē judeue'emamū nepekwaawi'i futari 'ga rakue. A'eramū pēē mukumuku 'ga wi ajemogy ma'e 'jawe rakue. Kristu 'ga 'ā 'ua morogyta esage mome'wau janee najuejue etee futat. "Tejerowiaara 'gā je amota'wa Tejuwarete 'ga upe" 'ea poromū morogyta esagea judeue'emamū pē nupe, judeurāmū ore 'jau. Mīnamū 'ga imome'wau janee. ¹⁸ A'ere 'ā amanū re Kristu 'ga jane mota'wai 'Uwarete 'ga upe. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jareje'ega monoarūmū Jarejuwarete 'ga upe. Werowiarāmū 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage mua janee najuejue etee futat. A'eramū jane 'ga 'Agesage retee futat jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁹ A'eramū 'ā pēē 'awamū judeue'emamū nanē pejejemogyau 'ga remi-ayuwamū nū judeurāmū ore 'jawe. A'eramū pēē natapy'ŷjamū etee 'jawe rūi pejejemogyau ore 'awamū. 'Awamū 'ā pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'eramū pēē 'awamū 'ga ra'yra 'jawe futat pejejemogyau judeurāmū ore 'jawe. A'eramū pēē 'awamū pejejemogyau orepytunamū futat.

²⁰⁻²² 'Ogarete 'jawe futat jane jarejemogyau. Sā'ā 'oga apoara 'gā tupaa'mywa mowywyrā ra'ne. A'ere 'ā 'gā tupaa'mywarete mŷina jupe. A'ere 'gā eikwaryta monou. A'ere 'ā 'gā iapyryta nuga jupe. A'ere 'ā 'ga ikaga nuga jupe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū jane mogymogyau wemifutaaw ipe etee futat. Oje'ega mome'warera 'gā na'ne 'ga imogyau. A'ere 'ga Jejui Kristu 'ga remimonoferamū ore mogyau. A'ere 'ga Kristu 'ga ree ojemujat ma'eferamū nanē pē monou imajatykau amumeramū ore ree. Wemifutaaw ipe etee futat 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū jane mogymogyau. Sā'ā tupaa'mywaretea 'oga koga. Nan tee futat Jejui Kristu 'ga rekoi janererekwarareteramū. A'eramū 'ga rerowiaaramū jane jarejemogypyyka 'ga ree jarejemogyau. Ymā Janeruwarete 'ga akou omogytaaw ipe ete rakue. A'ere 'ga 'awamū 'ga rekoi jane pype U'agesageu.

3

Judeue'ema 'gā nupe Jejui 'ga mome'uawet

¹ Janeruwarete 'ga jane mogy majepe'i 'yweteewara 'jawe. A'eramū 'ā je Pauloramū je teporomutaramū judeue'emamū pē nee, teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe nanē pē nee nū.

Moromunepawa pype ako 'gā je munewi je mŷina ai'i, Jejui Kristu 'ga mome'u are ai'i. 'Gā amū je munewi je mŷina judeue'emamū pē nupe je Jejui Kristu 'ga mome'u are. "Judeue'ema 'gā nanē Kristu 'ga

okatu'ok, werowiamũ”, 'jau je tekou ai'i. A'eramũ judeu 'gã amũ amara'neramũ je ree aipo je 'e je rekoramũ. A'eramũ 'gã je munepa je mýina moromunepawa pype.

² Ymã we futat te ako Janeruwarete 'ga je pyyrũ je mogou Jejui 'ga mome'waramũ judeue'emamũ pẽ nupe ikue. Iporomutat 'ga pẽ nee. Ma'eramũ 'ã 'ga je monoi Jejui 'ga mome'waukaa pẽ nupe. Aipoa pekwaap pejemogyau. ³⁻⁶ Ymã we futat te ako Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: “Anure nipo je judeue'ema 'gã nanẽ imogyi teja'yramũ, judeu 'gã neewe. Teja'yrarete 'ga rerowiamũ nipo je 'gã mogyau tejemiayuwamũ judeu 'gã neewe”, 'jau 'ga ojeupe rakue. “Judeu 'gã nee je jejuka esagei te'eawer imũ etee futat. A'eramũ je anure judeue'ema 'gã nee nanẽ tejejukau esage te'eawer imũ etee futat nũ”, 'jau 'ga ojeupe rakue. “Anure nipo je teja'yrarete 'ga, Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã muri 'au ywag ipe 'gã mogyau tejepyri futat. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã. Mĩmera 'gã nipo je imua 'au teja'yrarete 'ga rerowiamũ”, 'jau 'ga ojeupe rakue. Ymã 'ga namueapyoi 'gã u'eawer are rakue. A'ere 'awamũ 'ga 'Agesagea 'ga upe oporowyky ma'eramũ ore mueapyoi 'ga 'eawer are. Jejui Kristu 'ga remimono ppyferamũ ore, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã. Mĩmeramũ 'ga 'Agesagea ore mueapyoi ee. Je nanẽ nũ. Janeruwarete 'ga je mueapyou u'eawer are. Aipo are je ka'arana kwasiari tekou. Jeremikwasiarera ka'arana mogyta re nipo pe'je pejejaupe: “Paulo 'ga eapyo futat Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue”, 'jau nipo pẽ pejejaupe. “Kristu 'ga rerowiaaramũ najuejue etee futat Janeruwarete 'ga jane mogy wemiayuwamũ. Ymã ako Janeruwarete 'ga nomome'ui aipoa 'gã nupe rakue. A'ere 'awamũ 'ga imome'ui Paulo 'ga upe”, 'jau nipo pẽ pejejaupe, jeremikwasiarera mogyta re.

⁷ Janeruwarete 'ga je mogo ojeupe oporowyky ma'eramũ. “Ekwap jera'yra 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue. Janeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramũ 'ga je moporowykyaukaa ojeupe. Opãjẽ mũ 'ga je mogou ojeupe oporowyky ma'eramũ. ⁸ Najea'wyri agawewi je ikue. “Kristu 'ga remiayuwamũ sipo je reko'i”, na'etei je ikue. 'Ga remiayuwã 'gã juejue kũima'eeteeteramũ. A'ere noko je ako tywe'ri ma'e 'jawe etee jepi. A'etea Janeruwarete 'ga esage jee. Je mogou 'ga Kristu 'ga mome'waramũ judeue'emamũ pẽ nupe ikue. “Ekwap Jera'yrarete 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue. “Jejui Kristu 'ga 'ã esage ma'ea. A'ere 'ã nepẽneapyopawa'uweri futari pejeje 'ga jemuaẽmawer are. Mama'e esage are etee futat 'ga paruapoweramũ pẽ nupe, ere ki 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue. ⁹ Mama'e apo ppy we 'ã Janeruwarete 'ga namueapyoi aeypy 'gã wemiaporam are rakue. A'ere 'ga 'awamũ 'ga 'i jee: “Awamũ enereapyo jeremiapo are. Jeporokatu'ogiwet je najuejue etee futat pẽ nee. Judeuramũ, judeue'emamũ. Mĩmeramũ pẽ nee je porokatu'ogiweramũ te'ýina pẽ nee”, 'jau 'ga jee ikue. “A'eramũ ene 'gã mueapyou jeremifutar are”, 'jau 'ga jee ikue. A'eferupi tee 'ã je reko'i teatau teporogytau 'gã nupe najuejue etee futat. “Judeue'emamũ pẽ nee nanẽ 'ã Janeruwarete 'ga oporokatu'ogiweramũ pẽ nee”, 'jau je 'gã nupe. ¹⁰⁻¹¹ Jarejuwarete 'ga remikatu'ogeramũ jane resakawe nipo ywagipewara 'gã 'wyriara 'gã nanẽ weapyoramũ Janeruwarete 'ga ree. “Kuu. I'akwaapap 'ga”, 'jau nipo 'gã Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ jane resakawe. “Gã tywera moir ire nipo Ku'jywa 'ga ywy pewaramũ mogyau wemiayuwamũ.

Judeue'ema 'gã ako niporomutari agawewi judeu 'gã nee ikue. A'etea Jejui Kristu 'ga 'gã erowiarāmū, Ku'jywa 'ga judeu 'gã mogyau wemiayuwamū, judeue'ema 'gã neewe”, 'jau nipo ywagipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaaramū jane resakawe. Ywy apoe'ewe Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: “Ae 'gã pa je aapo tejemiayuwamū kwy”, 'jau 'ga ojeupe rakue. A'ere 'ã aepy 'gã jemotyweri etee 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'agamū Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga mua 'au ywy pe janetywera mepyawamū janee rakue. A'eramū 'ga 'ga mogou janejarareteramū janee. ¹² A'eramū 'ga Jejui Kristu 'ga rerowiarāmū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. 'Ga rerowiarāmū jane jarejemujaa 'ga ree. A'eramū jane a'eramū jarejenosōue'em jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ¹³ A'eramū je 'jau pē nupe: Pē'arasig kasi je ree ne. Judeue'emamū pē nupe Jejui 'ga mome'u are 'gã je munewi moromunepawa pype agawewi. A'etea kasi pē'arasig je rereko tywer are ne. Je rereko tywera resakawe nipo tekotee 'gã 'i ajaupe: “Paulo 'ga ajemuaēm Efesu pewara 'gã nee ra'e. Sã'ã 'ga jereko tywerukara 'gã nee Jejui Kristu 'ga mome'u are”, 'jau nipo 'gã ajaupe je ree. A'eramū ki pē pejeku'iramū pejemogyau ee.

'Gã nee Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monoawet

¹⁴ Jarejuwarete 'ga remifutar are tejea'aramū je teapyka tejenupy'au teje'ega monou 'ga upe pē nee. ¹⁵ Ku'jywa 'ga upe jane 'ga rerowiaaramū najuejue etee futat 'jau, “Janeruwarete 'ga”, 'jau jane 'ga upe. Ywag ipe ajemogy ma'e 'gã, ywy pe ajemogy ma'eramū jane 'jau. Najuejue etee futat jane “Janeruwarete 'ga”, 'jau jane 'ga upe. 'Ga upe je teje'ega monoi pē nee te'ŷina. ¹⁶ “Ene te 'ã eneresage, ki Ku'jyp. Ene te 'ã pãjērete. A'eramū je 'jau enee: E'agesagea ako ene imonou Efesu pewara 'gã nupe ai'i. A'eramū ene 'gã mopãjēu E'agesage pyu, ki Ku'jyp, 'jau je enee 'gã nee”, 'jau je 'ga upe. “E'agesage pyu ejerowiarukaa etee te ekou 'gã nupe, 'gã mojemogypygyukaa ejee”, 'jau je 'ga upe pē nee. 'Ga rerowiaarareteramū nipo pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. Pejejeupe mama'eay jesaukar ire miamū nipo pejepoire'ema futat 'ga wi. 'Ga 'Agesageu pejemogypygy ire nipo pē pejepoire'ema 'ga rerowiar awi mama'eay jesaukar ire miamū. Pejejeupe imur ire nipo pē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. ¹⁷ “Afutat je Kristu 'ga rekoa 'gã pyri”, 'jau je 'ga upe pē nee. “Werowiarāmū Kristu 'ga rekoi 'gã pyri. Aipoa je afutat”, 'jau je 'ga upe pē nee. “Emoporomutarukat 'gã ejee. Ajuee nanē 'gã moporomutarukaa nū. Ajuee oporomutaramū nipo 'gã mama'e esagea etee iapoi ajaupe. Ejee 'gã moporomutarukaramū nipo 'gã mama'e esagea etee iapou ene upe”, 'jau je 'ga upe pē nee. ¹⁸ “Emueapyo 'gã 'gã nee eporomutar are”, a'e je 'ga upe pē nee. “Ejemiayuwamū najuejue etee futat emueapyo 'gã ee”, 'jau je 'ga upe pē nee. Kristu 'ga iporomutat pē nee a'jea futat. A'ere 'ã nepēneapyo katui we 'ga pejefutar are. A'eramū je 'jau Jarejuwarete 'ga upe pē nee: “Emueapyo 'gã ee”, 'jau je 'ga upe pē nee. ¹⁹ Afutat je pē ikwaawa, “Kristu 'ga iporomutat jane ree a'jea futat” 'e are pēneapyoa. Janereapyopawa'uweri agawewi jane 'ga jarefutar are. A'etea je ee pēneapyo'ia afutat. A'eramū je 'jau Ku'jywa 'ga upe: “Emueapyo 'gã ejee, 'gã nee eporomutar are”, 'jau je 'ga upe pē nee. “Ojee eneporomutar are weapyo re, nipo 'gã jemogyi ene 'jawe”, 'jau je 'ga upe pē nee.

²⁰ Nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mama'e mū. “Aga 'ga nuapoi”, na'jawi futari 'ga upe. Aye'emeteete futat 'ga mama'e apoi. Aerefetee upe te mama'e apo rayramū rēwējēmī. A'ere Ku'jywa 'ga upe naayi futari mama'e apoa. “Mama'e esagea eapo jee”, ojeupe jane 'eramū 'ga mama'e esage apou janee, ojeupe janeremienūiwera apyraapa. Naeapyoi futari ae 'ga remiaporam are. 'Ga te okwaap ae rerekoa. A'ere 'ga iapoi futari janee. U'agesagea 'ga imua janee, ojeupe mama'e apoukaawamū. A'eramū 'ga U'agesageu futat mama'e apou janee. ²¹ A'eramū ki Jejui Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū jane Ku'jywa 'ga muorypa jareojere'emamū, jarejeupe 'ga remiapofer are. Jejui 'ga rerowiaaramū jane najuejue etee futat 'ga muorypa jareojere'emamū, 'jau je pē nupe.

4

Majepei 'yweteewara 'jawe jane jemogyi

¹ Moromunepawa pype 'gā je munewi Jejui 'ga mome'u are. A'eramū je 'jau pē nupe: Janeruwarete 'ga 'ā wa'ya 'ga mua 'au ywy pe janetywera moiawamū rakue. A'eramū pēē pejemogyau esage 'ga upe, 'jau je pē nupe. Ymā te 'ā 'ga pē pyrūi wemiayuwamū rakue, wemifutar imū mama'e apoaramū rakue. A'eramū ki pēē pejemogyau esage 'ga upe. 'Ga remifutar imū etee futat pejemogyau 'ga upe. ² Pejrowiaraip kasi pejee te ne. Pēpota'wa pāwē ki pejeeue. Pejejaite'ema pejeejue. Pejemara'ne'emamū nanē pejeejue nū. Pejeejue pēmara'ne'ema pejeejue pēporomutara resaukaa. ³ Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē mogy majepei 'yweteewara 'jawe. A'eramū ki pēē pejepota'waramū pejemogyau pejeejue. Mama'e tywera kasi peapo pejejaupe ne. ⁴ Kristu 'ga rerowiaaramū jane najuejue etee futat jane jemogyi majepei 'yweteewara 'jawe. Majepei tee futat 'ga 'Agesagea. Werowiaaramū 'ga jane rerawau najuejue etee futat 'Uwarete 'ga pyri ojeupi anure. Poromū 'ga ree jane jemogypykawa 'ga rerowiaaramū. ⁵ Majepei tee Janejararete 'ga. 'Ga ree etee futat jane jarejemogypyka jarejemogyau. 'Ga rerowiarāmū etee jane jarejepymāukaa 'y pe 'ga amū upe. “Jejui Kristu 'ga je arowiat. 'Ga futat jetywera moia je wi. A'eramū je 'awamū mama'e esagea etee iapou 'ga upe”, 'jau jane najuejue etee 'ga rerowiaaramū jarejepymāukaa 'y pe 'ga amū upe. ⁶ Majepei tee futat Janeruwarete 'ga. 'Ga futat jane apou najuejue etee futat rakue. A'eramū 'ga Janejararetea. A'eramū jane apoarera 'ga etee futat jane mogyawarū wemifutara mama'e apoaramū. Jane pype futat 'ga rekoi U'agesagea pyu.

⁷ 'Ga 'Agesagea Kristu 'ga imua werowiaaramū janee najuejue etee futat. Ojeupe mama'e esage apoukaawamū 'ga imua janee. Opājēa 'ga imua janee ojeupe jane moporowykyaukaa wemifutar imū etee futat. ⁸ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue:

“Ojee iporomutare'ema 'gā 'arimū nipo Kristu 'ga okwapa.

A'eramū nipo 'ga 'gā faa 'gā nerawau 'gā nerojeupia ywag ipe.

Nipojeupawi 'gā 'awamū 'e resaukaawamū 'ga 'gā nerawau.

Aipo rupi we futat nipo 'ga mama'e esage mua ywy pewaramū janee”, 'jau 'ga amū kwasiaa ka'aran are rakue.

⁹⁻¹⁰ Ywy pe 'ga 'ua janee kunumākryamū rakue. A'ere 'ga 'ā waranuw ire ojejukaukaa 'gā nupe rakue. A'ere 'ga oferapa awau ojeupia ywag

ipe nũ, 'Uwarete 'ga pyri nũ. A'eramũ 'ga 'awamũ akou Janejarareteramũ futat janee. Ywy pewaramũ Janejarareteramũ, ywag ipewara 'gã Jarareteramũ. Mĩmeramũ 'ga rekoĩ Janejarareteramũ janee.

¹¹ 'Ga etee futat mama'e esage mua janee ywy pewaramũ. 'Ga futat U'agesage mua janee, ojeupe mama'e esage apoukaawamũ. Jane mũ upe 'ga 'jau: "Te'agesagea je omono pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ pejewau je mome'wau kwe pe tekotee 'gã nupe, 'gã mueapyou je ree", 'jau 'ga jane mũ upe, jane monou kwe pe. Amumeramũ jane mũ upe 'ga 'jau: "Te'agesagea je omono pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau pejejepyriwara 'gã nupe", 'jau 'ga jane mũ upe. Ajepeja 'gã nupe nanẽ 'ga 'jau: "Te'agesagea je amono pẽ nupe teporogyta esage mome'wawamũ. Kwe pe pekwap jeporogyta esage mome'wau pejepytuna 'gã nupe, je rerowiarukaa 'gã nupe", 'jau 'ga 'gã amũ nupe. Amumera 'gã nupe 'ga 'jau: "Te'agesagea je amono pẽ nupe, pẽ mogyau 'wyrriaramũ tejerowiaara 'gã nupe. Pemu'e je rerowiaara 'gã jeremifutar are", 'jau Kristu 'ga 'gã nupe. ¹² Opãjẽa 'ga imua werowiaaramũ janee ojeupe jane moporowyukaawamũ. 'Ga pãjẽ mũ etee futat jane mama'e apoi 'ga upe. "Peporowykyjee", 'jau 'ga janee. "Je rerowiaara 'gã pẽẽ imojemogypygykaa etee te je ree, 'gã mu'jau je ree", 'jau 'ga janee. "Amumera 'gã je rerowiaara 'gã ojemogypygy'gi etee je ree. A'eramũ pẽẽ pejeporogytau 'gã nupe, 'gã mojemogypygykaa etee te je ree", 'jau 'ga janee. ¹³ A'eramũ jane pãwẽũjẽ etee futat jarejemogypygyka 'ga ree. A'eramũ nipo jane pãwẽũjẽ etee futat nanẽ Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga kwaapa nũ. A'eramũ jane jarejeapyoramũ jarejemogyau Kristu 'ga ree. A'eramũ jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe futat. Mama'e esagea etee jane iapou 'ga 'jawe futat. ¹⁴ Kunumĩ 'jawe kasi sajemogy ne. Kunumĩa werekoemãwe erowiaa. Nokwaawi 'gã werekoemã. A'ere kasi pẽẽ nanarũi ne. Peenup katu ra'ne ki. Yara sãmogoe'ema 'jawe nanẽ kasi pẽẽ ne. Yara sãmogoe'ema 'ã nuwi wupawer ipe ete. 'Y ryjuapi tete'ia we 'ã imuarekorekoukaa kwe katy awau ko katy ete 'ua nũ 'jau akou. A'ere kasi pẽẽ nanarũi ne. Peenup katu ra'ne ki morogytaa. Kasi a'e pe morogyta 'me upe pejemoryteeukar ine. Jejui 'ga etee te jane sirowiat jarejemogyau. I'me ma'e 'gã nipo 'ut futat o'meramũ janee, o'me rerowiarukaawamũ janee. A'ere kasi sirowiat ne. "Simorytee 'gã 'jau", e'i te nipo 'gã o'meramũ janee. ¹⁵ A'ere jane mama'e a'jea etee futat imome'ui jarejaupe. Jarepota'waramũ jarejuee. A'eramũ jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe. Kristu 'ga 'ã werowiaaramũ Janejararetea. A'eramũ Kristu 'ga aeakaga 'jawe. 'Ga rerowiaaramũ jane jarejemogyau 'ga rete 'jawe. ¹⁶ Sã'ã aeakaga etee aerete mujara. Aerajyga 'ã ae mokurẽjũka pãwẽ gatu etee te futat. Aerajyga 'ã ae koka. A'eramũ 'ã aeretea otesirũgatie'emamũ waranupa. Nan tee futat Kristu 'ga werowiaaramũ jane mujari jarejuee. A'eramũ jane najuejue etee futat mama'e esage apou Kristu 'ga rerowiarukaa ete ete jarejaupe. Jarejuee jarepota'waramũ, jane Kristu 'ga rerowiarukaa ete ete jarejaupe. A'eramũ jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe.

Mama'e tywera apo awi ki sapoit

¹⁷ Jarejararete 'ga upe je porowykyi. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Au'je ki mama'e tywera apo re. Au'je futat mama'e apo re Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gã naea'ari Jarejuwarete 'ga remifutar are. ¹⁸ Nokwaawi 'gã 'ga remifutara. Mama'eukwaawa 'wyrriara

'gã mueapyoukare'ema Janeruwarete 'ga remifutar are. A'eramũ 'gã afuwere'emamũ 'ga kwaaw are. ¹⁹ Jejuĩ 'ga rerowiare'ema 'gã nuenosĩ mama'e tywera apoa. Mama'e tesirũa ete 'gã iapou. Wemirekoe'ema kũjã are 'gã akou. Kũjã 'gã nanẽ omene'em are akou. Najemuarũi futari 'gã ajemogyau. Ni'akwaawi 'gã mama'e tywera apoe'em are.

²⁰ A'ere naKristu 'ga rũi jane mu'ei mama'e tywera apo are. A'eramũ jane Kristu 'ga rerowiaaramũ, mama'e tywera apoara 'gã 'jawe ete iapowe'em. ²¹ Kristu 'ga rera renupa ypy we nipo pẽẽ pejemujaa 'ga ree rai'i. A'eramũ nipo Kristu 'ga mome'wara 'gã mama'e a'je are etee futat pẽ mu'jau rai'i. ²² A'eramũ nipo 'ga mome'wara 'gã 'jau pẽ nupe: "Kristu 'ga rerowiare'ema 'ã pẽẽ mama'e tywera apo are ete pejejea'aramũ pejejemogyau rakue. A'ere 'awamũ 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejeateeramũ mama'e tywera apo awi", 'jau 'gã pẽ nupe, pẽ mu'jau ee. "Au'je ki mama'e tywera apo are pejemorytee re", 'jau nipo 'gã pẽ nupe, pẽ mu'jau ee. ²³ "Au'je ki mama'e tywer are pejejea'ar ire. Eje'jawe je muea'arukar ape mama'e are, ki Ku'jyp, pe'je ki 'ga upe", 'jau nipo 'gã pẽ nupe, pẽ mu'jau ee. ²⁴ "Pejemuesageukat Jarejuwarete 'ga upe. Oje'jawe pejemogya futat 'ga afutat. A'eramũ ki pẽẽ iapoukaa 'ga upe pejejee. 'Eje'jawe je mogo ape', pe'je ki 'ga upe. 'Ga 'jawe pejejemogy re pẽẽ mama'e esagea etee futat iapou 'ga 'jawe", 'jau nipo 'gã pẽ nupe, pẽ mu'jau ee.

²⁵ A'eramũ ki pejejeateeramũ peje'me awi. Au'je ki morogyta 'me mome'u re. Majepei 'yweteewara 'jawe jane Jejuĩ 'ga rerowiaaramũ jane jemogyi. A'eramũ ki pẽẽ mama'e a'jea etee futat imome'wau pejejaupe. ²⁶ Pejemara'neramũ miamũ kasi mama'e tywera peapo ne. Pejejeateeramũ kamẽsĩete pejemara'ne awi. Pejekowe'em ko'aramuku pejemara'ne rerekou ne. Kamẽsĩete pejejeateeramũ pejemara'ne awi. Kwara ose'emauwe ki pẽmara'nepap. ²⁷ Kasi a'e pe pejemara'ne awi pẽneateea'ne'emamũ mama'eukwaawa 'wryiara mama'e tywera apoukari pẽ nupe ne. ²⁸ Imuna ma'eramũ nanẽ ki pepoit futat mama'e are pejemunarũ awi. Peporowyky ete ki pejejeupe mama'e muaw are. A'eramũ pẽẽ mama'e monou imama'e'ema 'gã nupe. ²⁹ Peje'egaip kasi pejejaupe ne. Mama'e esagea etee ki pemome'u pejejaupe, 'gã poaa Jejuĩ 'ga rerowiar are. ³⁰ Pemu'arasig kasi Jarejuwarete 'ga 'Agesagea ne. Esage ma'ea Janeruwarete 'ga 'Agesagea. A'eramũ pẽẽ, mama'e tywera apo re, 'ga 'Agesage mu'arasiga ne. Mama'e esagea etee futat iapou 'ga 'Agesage muorypawamũ. Kristu 'ga rerowiamũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee ikue. Ymã Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yra 'ga 'gã erowiamũ je Te'agesage monoi 'gã nupe, 'gã nerekwaramũ", 'jau 'ga rakue. Anure nipo Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramũ jane rerooi Jarejuwarete 'ga pyri. ³¹ A'eramũ ki pẽẽ mama'e tywera apowe'em. Pejejeateeramũ kamẽsĩete futat 'gã nayka awi. Pẽmara'ne kasi 'gã nee ne. Pejeje'egayawe'em 'gã nupe, 'gã kurape'ema. Au'je futat pejejee pejeporomutare'em awi. ³² Pẽpota'wa etee futar iki pejejee pejejemogyau. 'Ga amũ mama'e tywera pejejeupe iapo re mi-amũ, pejejea'are'emamũ au'jeteramũ 'gã nayka are. Pejejeateeramũ kamẽsĩete futat 'gã nayka awi. Janetywera moir ire 'ã Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamũ futat jane rayka are. 'Ypeywar are amanũaw ipe 'ã Kristu 'ga janetywera mepyau rakue. A'eramũ 'ã 'ga aetywera moir ire wea'aru'jawe'emamũ ee. A'eramũ ki pẽẽ nan tee futat peje-

jea'are'emamũ au'jeteramũ 'gã nayka are ne. Pejejeateeramũ kamẽsĩete futat 'gã nayka awi. Pejejea'aru'jawe'emamũ futat ee nũ.

5

Sajemogy esage 'ga upe

¹ Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yra. Oporomutaramũ 'ga pẽ nee. A'eramũ ki pejememũ'jau 'ga ree. Pejejemogyau esage 'ga upe. ² Kristu 'ga 'ã oporomutaramũ jane ree. A'eramũ 'ã 'ga amanũmũ janetywera mepyawamũ rakue. Ymã 'ã judeu 'gã weymawa etee ijukau iapyau otywera mepyawamũ rakue. Jarejuwarete 'ga muorypawamũ nanẽ 'gã iapyau rakue nũ. Jany kasiga nanẽ 'gã iapyau 'ga muorypawamũ rakue nũ. A'ere ako 'awamũ Kristu 'ga jejukaukari 'gã nupe janetywera mepyawamũ ai'i. A'eramũ ki pẽẽ pejeporomutaramũ pejejee, 'ga 'jawerimũ etee futat.

³ Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ futat pejejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau esage 'ga upe. Pejejemogyawe'em futat tesirũgatu 'ga upe. Pejejemirekoe'ema kũjã are pejekowe'em. Kũjãmeramũ nanẽ pejekowe'em pejemene'ema kũima'e are. Pejemuarũ ki pejejemogyau. Pejekaraemã kwai are etee nanẽ pejejea'are'emamũ nũ. Pejejea'are'emamũ mĩmera mama'e are. Aipoa mama'e mome'wawe'em pejejaupe. ⁴ Mama'e tywera mome'wawe'em futat pejejaupe. Peje'me'emamũ nanẽ pejejaupe nũ. Peje'eg esage etee futar iki pejejaupe Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga mama'e apo re nanẽ pẽẽ 'ga muorypa ee nũ. ⁵ Janeruwarete 'ga jane'wyrararetea Jejui Kristu 'ga retee. 'Gã futat nipo anure ajemogou 'wyrarareteramũ janee. A'eramũ nipo 'gã anure wemiayuwamũ jane rerawau ojepyri mama'e esage mua janee. A'ere nipo wemirekoe'em are ako ma'e 'gã na'gã nemiayuwa rũi. Omene'em are ako ma'e 'gã, okaraemã kwai are tee ojerowiaraip ma'e 'gã. Mĩmera 'gã na'gã nemiayuwa rũi. A'eramũ nipo 'gã awawe'em 'gã pyri amanũ re. Okaraemã kwai are etee ojerowiaraip ma'e 'gã ojemogypyka okaraemã kwai are etee ajemogyau. Nojemogypygi 'gã Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ okaraemã are ojemogypyk ma'e 'gã ajemogyau maira'me are ojemogypyk ma'e 'gã 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga aipo 'gã nerawawe'em ojepyri anure. Aipoa jane ikwaapa.

⁶ 'Gã amũ nipo 'jau 'ua pẽ nupe: "Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri", 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. Pẽ moryteeu te 'gã nuri. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are. Nuenuwi futari 'gã 'ga je'ega. A'eramũ 'ga 'gã nerekou tyweaete oje'ega renuwe'em are. ⁷ A'eramũ ki pẽẽ mama'e tywera apowe'em futat 'gã pyri.

⁸ Ymã mama'e tywera peapo futat rakue. Ypytunimũ wata ma'e 'jawe pẽẽ pejejemogyau rakue. A'ere 'awamũ Kristu 'ga pẽtywera moiri pẽ nui rakue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejemogyau 'arimũ wata ma'e 'jawe. A'eramũ pẽẽ 'awamũ mama'e esagea etee futat iapou 'ga upe. ⁹ 'Arimũ wata ma'e 'jawewara 'gã mama'e esagea etee wapo. Mama'e a'jea etee nanẽ 'gã imome'wau. A'eramũ pẽẽ 'awamũ mama'e esagea etee futat iapou a'jea futat. ¹⁰ Pejememũ'jau pejejemogyau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

¹¹ Ypytunimū wata ma'e 'jawewara 'gā mama'e tywera etee wapo. A'ere kasi peapo mama'e tywera 'gā pyri ne. Mama'e esage etee futat iapou. A'eramū mama'e tywera apoara 'gā ojenosōu wemiapofera renosōu pē nui. Pēnemiapo esage resakawe 'gā wemiapo tywer are weapyoramū. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Tÿÿ. Mama'e tywera etee nipo je aapo tekou ra'e jepi", 'jau nipo 'gā ojeupe, pēnemiapo esage resag ire. ¹² Nāinānī'ī rūi te 'ga remiapo mama'e tywera. Jemime agawewi 'gā iapoi. Eukwere ae mojenosī 'gā nemiapo tywera. A'eramū 'gā jēmī ojenosōue'em mama'e tywera renosōue'em.

¹³⁻¹⁴ Ypytunimū 'ā ae nuesagi mama'ea. A'ere 'ā ae 'arimū mama'e resagi katu katu. Nan tee futat jane ikwaapa katu katu jarejemogyau. Ymā 'ā 'ga amū 'jau rakue:

"Mama'e tywera apoaramū pēē amanū ma'e 'jawe pejemogy Ku'jywa 'ga upe.

Oset ma'e 'jawe nanē pejemogyau nū.

A'eramū ki pēē pejepaka, pejefu'ama pejemiamiapo tywer awi.

A'eramū Kristu 'ga pē mogyau 'arimū wata ma'e 'jawe ojeupe",

'jau 'ga amū imome'wau rakue.

¹⁵ A'eramū ki pēē pejejea'gwau mama'e tywera apo awi. Mama'e esage etee futat pēē iapou. Pē'akwaap katu ki mama'e are. Peko kasi i'akwaawe'ema 'gā 'jawe ne. ¹⁶ Kwaiwete 'gā mama'e tywera etee iapoara 'gā. A'ere ki peko esage mama'e tywera apoara 'gā pype. Pejenosī awi Jejui 'ga mome'u awi 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. 'Gā pyri pejemogyau pēē 'ga mome'wau futat 'gā nupe. ¹⁷ Akotee ma'e 'gā 'jawe ete kasi pejemogy ne, pejeje'ēran ekoeteramū ne. Jejui 'ga rerowiamū pēē 'ga je'ega te imome'wau pejejaupe, pejejamu'jau 'ga rerowiar are. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat pēē mama'e apou. Mama'e apo enune pēē 'jau pejejeupe: "Ma'ja te Janeruwarete 'ga afutat je iapoa?" 'jau pēē iapoe'ēwe. A'eramū pēē 'ga remifutar imū etee mama'e apou 'ga upe.

¹⁸ Kawīajaiwa taetu itykure'ema. Kawīajaiwa tykuara 'gā oje'egaw are amā'jāue'em. Oje'ega momoa ekoete te futat ajemogyau. A'eramū kasi pēē nan ine. Pejerekoukaa Jarejuwarete 'ga 'Agesage upe etee futat. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat pejejomogytau. Jarejuwarete 'ga marakau etee futat pejejamuorypa. 'Ga remiapofer are pejemaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga remiapofer are nanē pejemaraka'aga 'ga upe nū. ²⁰ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. A'eramū pēē Kristu 'ga rerowiaaramū pejejeupe 'ga remiapofera mama'e are 'ga muorypa. ²¹ Kristu 'ga je'ega peenup pejemogyau. A'eramū ki pēē 'ga rerowiaaramū nanē pejejoje'ega renupa pejemogyau nū.

Emireko ma'e 'gā, imen ma'e 'gā netee

²² Kūjāmeramū ki pēē, imen ma'eramū, peapyaka pejemena je'eg are. Kristu 'ga remiayuwamū nanē pēē. Kristu 'ga je'ega renupa pejemogyau. A'eramū ki pēē nan tee futat pejemena 'ga je'ega nanē enupa nū. ²³⁻²⁴ Kristu 'ga 'ā akou 'wyriaramū werowiaaramū janee. A'eramū 'ā jane 'ga rerowiaaramū 'ga je'ega renupa jarejemogyau. 'Ga 'ā ae akaga 'jawe. 'Ga rerowiaaramū jane jarejemogyau 'ga rete 'jawe. 'Ga futat werowiaaramū jane katu'okara. A'eramū 'ā 'ga akou 'wyriaramū janee. Nan tee futat kūima'efera 'gā jemogyi wemireko 'gā jaramū. A'eramū ki pēē kūjāmeramū pejemena je'ega renupa katu katu.

25-26 Kūima'eferamū nanē pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Sā'ā Kristu 'ga poromutara werowiaaramū jane ree. Nan tee futar iki pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Kristu 'ga 'ā oporomutaramū jane ree. A'eramū 'ā 'ga ojejukaukaa 'gā nupe jane ree oporomutaawer ipe etee futat jane katu'okawamū 'Uwarete 'ga upe. 'Ga je'ega rerowiaaramū jane jarejekatu'ogukaa 'ga upe. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi. A'eramū jane jarejewi imoir ire jarejepymīāukaa 'y pe 'gā amū nupe, jaretywera 'ga imoira resaukaawamū. 27 A'eramū nipo 'ga anure werowiaaramū jane rerawau ywag ipe ojeupi. A'eramū nipo 'ga werowiaaramū jane resakawe 'jau jane: “Esage ete je rerowiaara 'gā. Nitywi futari mama'e tywera 'gā pype”, 'jau nipo 'ga ojeupe, ojepyri werowiaaramū jane reroo re.

28 Pejejuka esage pejee. Nepejereko tyweri 'ā. Nan tee futat pēē pejemireko rerekou esage. 29 Najuejue etee futat 'ā jane jekai jarejee. Nitywi futari 'ā ojee ijejukae'ema 'gā amū. Jarepy'arayparamū 'ā jarejemi'waa. Jarejero'wau jarejefuanuga. Jarejereko tywere'ema 'ā. Nan tee futat Kristu 'ga jane poriawetygi werowiaaramū. 'Ga rete 'jawe jarejemogyau 'ga upe. A'eramū 'ga ojejukau esage jane ree. 30 Ojee jane jemujar ire 'ga ojejukau esage jane ree. 31 Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue:

“Kūima'e 'ga je aapo kūjā ēē reewe.

A'eramū nipo kūima'e 'gā wemirekorauwe opojo'ogamū ujara 'gā nui.

A'eramū futat oje'aa wemireko are.

Ajuee oje'ar ire 'gā ajemogyau majepi teewara 'jawe jee”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

32 Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga upe rakue. Ymā janepy 'gā naeapyoi ee rakue. A'ere jane 'awamū janereapyoramū ee. Kristu 'ga ree nanē futat aipoa ka'arana kwasiaara rakue, 'ga rerowiaaramū jane ree nanē futat e'i nū. Kristu 'ga ree jarejemujaa jane jemogyi majepi 'yweteewara 'jawe. 33 A'eramū 'ga jane ree pāwē pāwē futat ikwasiarukaa rakue. A'eramū pēē kūima'eramū pejeporomutaramū futat pejemireko are pejee pejeporomutara 'jawe. Pejee 'ā pēporomutat pejemogyau. A'eramū pēē nan tee futat pejeporomutaramū pejemireko are. Kūjāmeramū pēē, imen ma'eramū pejemena mojerowiaa nanē nū.

6

Ta'yriara 'gā 'gā na'yra 'gā netee

1 Kunumīnamū nanē pēē pejejara 'gā je'ega renupa etee pejemogyau. Kristu 'ga remiayuwamū pēē. A'eramū pēē pejejara 'gā je'ega renuwa wesageramū futat. 2-3 Ymā Janeruwarete 'ga 'i janepy 'gā nupe we futat rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'gā. Pejey 'gā nanē pēē ianupa etee nū”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. “Ujara 'gā nenupara 'gā ije'eganup ma'eramū ajemogy. 'Gā jaruete ajemogy. Ujara 'gā 'gā wenup. A'eramū 'gā jaruete ajemogyau. Aipo 'gā ajemogy namutamutat. Namanūa'nei aipo 'gā”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

4 Pēē nanē 'gā nuwamū pejeja'yra 'gā nerekou esage nū. Pemue ekoete kasi 'gā ne. Kasi a'e pe 'gā mara'neramū etee ajemogyau ne. A'eramū pēē kūima'eramū pejeja'yra 'gā mu'jau 'gā neko esage are. Kristu 'ga 'eawer imū pejeja'yra 'gā mu'jau 'gā mosōu mama'e tywera apo awi.

Oporowyky ma'e 'gã morowyky jara 'gã netee

⁵ Pěě mũ nipo pejeporowykyau pejejerekwara 'gã nupe. A'eramũ pěě pejejerekwara 'gã je'ega renupa etee. Pepejeup futar iki pejejerekwara 'gã. Sã'ã pěě Kristu 'ga je'ega renuwa. Nan tee futar iki pejejerekwara 'gã je'ega peenup. ⁶ 'Gã amũ nipo oporowykyau esage werekwara 'ga remiesagamũ etee. Werekwara 'ga remiesaga tywi nipo 'gã oporowykyau esage 'me. A'ere kasi nanarũi peapo ne. Pejejepyri pejejerekwara 'ga reko'e'emamũ naně ki mama'ea peapo esage pejejerekwara 'ga 'eawer imũ etee futat. Pekwaap 'ã Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga. A'eramũ pěě pejeporowykyau esage 'ga muorypawamũ. Aipoa Janeruwarete 'ga ifutaa. ⁷ Pejeporowykyau esage futat pejeku'iramũ pejejemogyau. Napejejerekwara 'ga upe etee rui peporowyky. Nanuaramũ Jarejararete 'ga upe naně futat peporowyky nũ. A'eramũ je 'jau pě nupe: Peporowyky esage ki, a'e je pě nupe. ⁸ Pěporowyky esage resag ire Janeruwarete 'ga pě mepyi pěporowyky esageawer are anure. Pejejerekwara 'gã nupe mama'e apoaramũ, pejejeupe etee mama'e apoaramũ. Mimeramũ nipo 'ga pě mepyi pěporowyky esageawer are anure. Aipo are ki pěnea'at pejejemogyau.

⁹ Pěě mũ pejejeupe oporowyky ma'e 'gã nerekwara. Pejejeupe oporowyky ma'e 'gã nerekou esage, Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. Au'je ki pejeje'egay re 'gã nupe. Majepei tee Janejararete 'ga. 'Gã jararete 'ga pějara naně futat nũ. 'Ga upe jane jareju'jaju'jawe etee futat. 'Ga futat ojejukau pãwě pãwě jane ree.

Mama'eukwaawa 'wyriar awi ki sajea'gu

¹⁰⁻¹¹ Ka'arana kwasiapawe'ewe je pě mu'akwaapa mama'e tywera apo awi. Sã'ã jefaruua. Aparuowajare'emawe 'ã 'gã itajuaity munewa u'yw awi. Nan tee futat jane. Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ jane jemogyi jefaruu 'jawe. Janejararete 'ga pãjěrete. A'eramũ pěě pejejemujaa a'jea futat 'ga ree. A'eramũ 'ga U'agesage mua pě nupe. A'eramũ 'ga pãjěa pě a'gwau mama'eukwaawa 'wyriar awi. "Tamote'arukat 'gã Ku'jywa 'ga upe 'jau", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyriara ojeupe pě nee. A'ere Janeruwarete 'ga U'agesage muri pě nupe. A'eramũ pěě mama'eukwaawa 'wyriara je'ega renupe'ema. ¹² Najarejaupi rui jane juowajari. Mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa te jane siowajat. Pejefuakaramũ futat mama'eukwaawa rowajaa. Ma'ja pyu jane iowajaa? Jarejuwarete 'ga 'Agesage pyu. ¹³ A'eramũ futat 'ã Janeruwarete 'ga U'agesage rerekoukari pě nupe. 'Ga 'Agesage rereko re pěě mama'eukwaawa 'wyriara pojeupe'ema pejejemogyau. 'Ga 'Agesagea pěě ereko re mama'eukwaawa pě pojeupa futat.

¹⁴⁻¹⁷ Sã'ã jefaruu 'gã itajuaity rerekoa imunewa u'yw awi ojea'gwawamũ. Opy'apiat, aku'afaap, itaju myapaap, itaju akagyru. Mimerã 'ã 'gã imunepa ojea'gwawamũ u'yw awi. Itajupewuua 'ã 'gã erawau opo pe jyu reewe. Itajupewuu pyu 'gã jea'gui ojee iporomutare'ema 'gã nu'yw awi. Nan tee futat jane. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat mama'e apo re jane jemogyi itajuaity rerekwara 'gã 'jawe, opy'apiara rerekwara 'jawe jarejemogyau 'ga upe a'eramũ. Mama'e a'jea etee imome'u re jane jarejemogyau itajuaity rerekwara 'jawe, aku'afaawa rerekwara 'jawe. "Janeruwarete 'ga porokatu'ogiweramũ pě nee, ota'waweramũ pě nupe" 'jara 'gã itaju myapaawa rerekwara 'jawe 'gã. "Jejui Kristu 'ga jetywera omoit je wi,

je katu'oka" 'e are ea'at ma'e 'gã itaju akagyrũ rerekwara 'jawewara 'gã. Jejui Kristu 'ga rerowiaarareteramũ jane jarejemogyau opo pe itajupewuu rerekwara 'gã 'jawe. Jejui Kristu 'ga rerowiaarareteramũ jane jarejea'gwau mama'eukwaawa ru'yw awi jarejemogyau. Nosei futari jane pype. Jyuu rerekwara 'jawe jane Jarejuwarete 'ga je'ega kwaaparamũ jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane muea'aa 'ga 'eawer are. A'eramũ jane mama'eukwaawa 'wyrara rerowiare'ema jarejemogyau. ¹⁸ A'eramũ jane jareje'ega mono awi jareojere'emamũ futat jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ mama'eukwaawa jane pojeuwi. "Je poar ape, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imũ pejeje'ega monou 'ga upe. Au'jeteramũ futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Pejejorypawe'emamũ futat pejeje'ega monou pejejemogyau. 'Ga upe pejeje'ega monou pẽ pejeje'ega 'ga remiayuwamũ jarejuee. ¹⁹ Je ree nanẽ ki pejeporogytau Ku'jywa 'ga upe nũ. "Eje'eg are emueapyo 'ga. 'Ga pyriwara 'gã emu'eukat Paulo 'ga upe. 'Ga mogyjeukare'ema ejemome'waukaa 'ga upe 'gã nupe. Eporogyta esage emome'u katu katuukat 'ga upe. Ymã janeypy 'gã naeapyoi ee rakue. A'eramũ ki ene 'ga poaa 'gã mueapyou ee", pe'je ki 'ga upe je ree. ²⁰ Moromunepawa pype agawewi je 'ami Kristu 'ga mome'u are. A'etea je Kristu 'ga amome'u 'gã nupe. A'eramũ ki pẽ pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Epoat 'ga imome'wau 'gã nupe 'gã mogyjeukare'ema", pe'je ki 'ga upe je ree.

Oje'ega 'ga imonou 'gã nupe 'gã futaa

²¹⁻²² Tikiku 'ga Kristu 'ga rerowiaara 'ga futat. A'eramũ 'ga janerewireramũ futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat. Jarejararete 'ga upe ore pyri oporowyky ma'e 'ga futat. Oporowyky esage 'ga Jarejararete 'ga upe. Pẽ pyri je 'ga monoi orojemome'wawamũ pẽ nupe. A'eramũ nipo pẽ pejeku'iramũ ore ree.

²³ Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea futat. Jejui Kristu 'ga Janejararetea. A'eramũ je 'jau 'gã nupe pẽ nee: "Pẽmopy'ata'wa ki Efesu pewara 'gã ajuee. 'Gã moporomutarukaa nanẽ ajuee nũ. 'Gã mojemogyppygukaa nanẽ pejejee nũ", 'jau je 'gã nupe pẽ nee. ²⁴ Jarejuwarete 'ga resagea Jejui Kristu 'ga ree iporomutat ma'eramũ pẽ nerekoa je afutat, Jarejararete 'ga ree iporomutat ma'eramũ pẽ neewe. 'Ga ree iporomutat ojere'emamũ 'ga resagea pẽ nerekoa je ifutaa.

Kweramũ ete jeremimome'ua.

Firiposi

Paulo 'ga awau Jejui 'ga mome'wau Firiposi pewara 'gã nupe rakue. (Atos 16.12-16) Ojeupe 'ga 'ga mome'uramũ Firiposi pewara 'gã amũ 'ga rerowiaa. 'Gã nui o re Paulo 'ga ka'arana kwasiari imonou 'gã nupe. Jejui 'ga mome'u are moromunepawa pype 'ũina 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Na'ga etee rüi ikwasiari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

¹ Je Pauloramũ ka'aran akwasiat imonou Firiposi pewaramũ pẽ nupe. Timoteo 'ga 'au ako je pyri. Jejui Kristu 'ga upe mama'e apoaramũ 'ã ore. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa. Pejejemujaa Jejui Kristu 'ga ree rakue. Pẽ nupe je ka'arana monou ikwasiaa pẽ'wyriara 'gã nupe, pẽ'wyriara poirũ 'gã nupe. Mĩmeramũ pẽ nupe ore imonoi.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanẽ Janejararetea nũ. 'Gã nesagea pẽ nerekoa je afutat. 'Gã pẽ mopy'ata'waa nanẽ je ifutaa nũ.

'Gã nee 'ga oje'ega monoawet

³ Pẽ nee tejea'aramũ je Tejuwarete 'ga muorywi pẽ nee: “Ene te 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp. Firiposi pewara 'gã amũ eremũ'ẽ ejemi-ayuwamũ. Erejerowiarukat 'ã 'gã nupe rai'i”, 'jau je 'ga upe. “A'eramũ je ene muorypa 'gã nee”, 'jau je 'ga upe pẽ nee. ⁴⁻⁵ Jejui 'ga ree pejejemogypyka pyp we pẽẽ je poaa morogyta esage mome'u are ikue. A'eramũ je tejekõẽãjamũ pẽ nee Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou tekou. Ajemogypyk je pẽ nee. ⁶ Werowiar pypyrauwe ako Janeruwarete 'ga pẽ muesageu ramue ikue. 'Awamũ taetu aje 'ã 'ga pẽ muesagei akou. A'eramũ je a'eramũ a'jea futat 'ga 'gã muesagepawi Jejui Kristu 'ga rur enune 'e rerowiaa.

⁷ Pẽẽ 'ã jejekoty'aawa. Pẽ nee je tejea'aramũ te'ĩina. A'eramũ wesageramũ futat je jemogypyga pẽ nee. Pẽẽ 'ã je poat pejepe pejejemogyau. “A'jea futat morogyta esagea Jejui 'ga ree” 'gã nupe je 'eramũ 'ã pẽẽ 'jau, “nan futat nipo ore nanẽ imome'ui nũ”, 'jau 'ã pẽẽ. “Jejui 'ga ree morogyta esagea je imome'uramũ ki perowiat”, 'gã nupe je 'eramũ pẽẽ nanẽ aipo 'jau je poaa nũ. 'Awamũ 'ã 'gã je kupyfari je m'ĩina itaju pyu moromunepawa pype Jejui 'ga mome'u are. A'etea 'ã je poat pejepe pejejemogyau. A'eramũ je tejea'aramũ pẽ nee, tepoaaramũ pẽ nee. Janeruwarete 'ga je poaa mama'e apou wemifutar imũ. A'eramũ 'ga je poara 'jawe pẽẽ nanẽ pẽ poaa nũ. ⁸ Jeporomutat je pẽ nee Jejui Kristu 'ga 'jawe. Pẽ nesaga'upa je te'ĩina. Janeruwarete 'ga je kwaapa. A'jea futat aipo je'ea 'ga okwaap.

⁹⁻¹⁰ Jarejuwarete 'ga upe je teje'ega monoi pẽ nee, pejejee pejejejuka esage are. A'eramũ je 'jau 'ga upe: “Epoat 'gã ajuee ojejuka esage are. Epoat 'gã ejee 'gã poromutarete are nanẽ nũ”, 'jau je 'ga upe. Afutat je 'ga pẽ mu'akwaawa mama'e are. A'eramũ nipo pẽẽ mama'e esage are pejeparuapoweramũ. A'eramũ nipo pẽẽ pejejesageramũ pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe Jejui Kristu 'ga ruawa rupi. Nepeapoi mama'e tywera. A'eramũ nipo aipo 'ara rupi petywera mome'wara 'gã otywe'emamũ pẽ pype. ¹¹ Afutat je Jejui Kristu 'ga pẽ muesagea 'ga rekoa. A'eramũ nipo pẽẽ pejejesageramũ pejejemogyau 'ga 'jawe. A'eramũ nipo pẽ nesakara

'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pë nee: “Ene te 'ã eneresage. Ene te 'ã 'gã eremuesage”, 'jau nipo pë nesakara 'gã 'ga muorypa pë nee.

Jeju 'ga mome'u are 'ga fieweramũ

¹²⁻¹³ Pëë 'ã jerewirera 'jawe. Kùjãmeramũ pëë 'ã jerenyra 'jawe 'jau. A'eramũ je 'awamũ tejemome'wau pë nupe. Judeu 'gã nupe Jeju Kristu 'ga je imome'uramũ 'gã je munewukari je mu'ama je kupyfarukaa itaju pyu. Je rereko tywerete agawewi 'gã. A'etea je Jeju 'ga amome'u tejeypyriwara 'gã nupe. A'eramũ 'gã kwaiwete Jeju 'ga rerowiaa. Je munewe'em ire amunipo 'ã 'gã nuapyakai futari Jeju 'ga mome'u are. A'ere 'ã 'gã je munewi je mÿina. A'eramũ je te'ÿina Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'awamũ weapyoramũ je munepawer are. Jefaruu 'gã, tekotee 'gã netee ikwaapa. “Jeju Kristu 'ga mome'u are 'gã 'ga munewukari” 'e kwaapawe ¹⁴ 'gã jenosimawi. Janejararete 'ga 'gã mogyjaupawukaa. A'eramũ 'gã 'awamũ awau kwe pe Jeju 'ga mome'wau okyjawe'em. ¹⁵⁻¹⁷ Okwasi'wau 'gã awau kwe pe 'ga mome'wau 'gã nupe. “Sipoat 'ga 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. “Moromunepawa pype 'ũina Paulo 'ga nooarũ kwe pewara 'gã mu'jau morogyta a'je are. A'eramũ jane 'ga poaa”, 'jau 'gã ajaupe. Iporomutat 'gã je ree. A'ere amumera 'gã je rerekoayi ete. A'eramũ 'gã awau Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe je rereko tywerukaawamũ. “Jeju Kristu 'ga jane imome'u are nipo 'gã Paulo 'ga rerekou tyweaete ee”, 'jau 'gã ajaupe. “A'eramũ nipo janerera renuwa wayramũ 'ga upe”, 'jau 'gã ajaupe.

¹⁸ A'ere naani. Afutat je Jeju Kristu 'ga mome'ua. Aipoa je maku'iu. 'Gã amũ Kristu 'ga mome'ua esage jee. 'Gã amũ te ajee je rereko tywer are etee ifuwet. A'ere a'ea miamũ 'gã Jeju 'ga mome'ua je maku'i je mÿina. Amumera 'gã Jeju 'ga mome'wau je poaawamũ. Aipoa nanë wesageramũ jee nũ.

¹⁹⁻²⁰ Akwaap je pëje'ega monoa Jarejuwarete 'ga upe je ree. Aipoa je poat, je moywrafena, je muekõëãina. 'Ga 'Agésagea je rerekou je poaa Jeju Kristu 'ga mome'waukaa 'gã nupe, 'gã nowase je rekoramũ. Aipo are je teku'iramũ te'ÿina. Tejeupe ojeapo ma'erama je aapesak te'ÿina. Maran gatu nipo 'gã je rerekoi. Je rereko tywerete agawewi 'gã. A'etea je afutarete Jeju 'ga mome'ua te'ÿina tekyjawe'em. Je manũ re miamũ ki 'gã tamuoryp Jeju 'ga je ree. Nanuara je afutat. Je manũ'e'emaue Jeju 'ga muorywa nanë esage jee nũ. Je ree te 'gã 'ga muorywi. Nanuara esage jee. ²¹ Temanũme'ëwe je tekou Kristu 'ga remifutar imũ etee mama'e apo futaa. A'ere, je manũa nanë futat esageramũ jee. Temanũ re tewau tekou 'ga pyri. 'Ga pyri je rekoa esage jee. ²² A'ere je 'gã tejukae'emamũ je porowykyi tekou 'ga upe, 'ga rerowiarukaa 'gã amũ nupe. Aipoa esage juejue futat jee. Mãgatu nipo esage jee. ²³ Afutat futat je teoa Kristu 'ga pyri. Peu teoa je afutarete. Aipoa esage jee. ²⁴ A'ere pë nupe je rekoa nanë futat esageramũ jee nũ. Temanũme'ëwe je pë poaa. ²⁵ Ma'eramũ 'ã je jerowiari tejeko are. Namanũi we nipo je. A'eramũ nipo je pë poaa, pë mojemogypygykaa etee te 'ga ree. 'Ga ree pejemogypygy ire nipo pëë pejeku'iramũ 'ga ree nũ. ²⁶ Moromunepaw awi itaju awi temoir ire nipo je tewau pë pyri. A'eramũ nipo pëë Kristu 'ga muorypa je ree, jaruete jereko are.

²⁷ Maran gatu nipo 'gã je jukawe'em. Maran gatu nipo 'gã je rerekoi. Maranamũ nipo 'gã je jukau. Nakwaawi je. A'ere ki pëë je upe mama'e tywera jeapo re peko esage Kristu 'ga je'eg imũ etee. A'eramũ nipo je

pě nesag ire pēneko esage kwaapa. Pě pyri tewawe'em nipo je pē nera renuwi. A'eramũ nipo je Kristu 'ga ree pejemogyppyg are teapyakau. Majepei 'yweteewara 'jawe pejemogy pejeporowykyau Jejui 'ga upe. Morogyta esage mome'wau 'ga nupe, Jejui 'ga rerowiarukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo je teapyakau pē nee. "Kwe pe 'gã oi Jejui 'ga ree morogyta esage mome'wau 'gã nupe, Jejui 'ga rerowiarukaa 'gã nupe", 'jau nipo 'gã pē mome'wau jee.

²⁸ Pekiye awi Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã nui. Niporomutari nipo 'gã pē nee. A'ere kasi pekyje 'gã nui ne. Ojewi pekyje'emamũ nipo 'gã 'jau ajaupe: "Nokyjei 'gã jane wi. Janeruwarete 'ga ree 'gã jemogyppygi ajemogyau. A'eramũ 'gã okyjawe'em ajemogyau. 'Gã nipo Janeruwarete 'ga omono ojepyri. Jane nipo Janeruwarete 'ga jane mojenosõu wowase ae majatykaaw ipe", 'jau nipo pē nesakara 'gã ajaupe. Janeruwarete 'ga pē poapoa. Opãjēa 'ga amut pē nupe, pē mogyjaukare'ema.

²⁹ Ymã Janeruwarete 'ga pē mũ'jãu Jejui 'ga ree pē mojemogyppygukaa rakue. 'Ga 'ã pē mũ'jãu Kristu 'ga upe mama'e apoawamũ. Kristu 'ga ree nanē nipo 'ga rerowiare'ema 'gã pē nerekou tyweaete nũ. ³⁰ Awamũ futat nipo 'gã pē nerekou tyweaete, 'ga rerowiaramũ, je 'jawe futat. 'Gã nipo pē nerekou tyweaete agawewi. A'etea ki pejemogy majepei 'yweteewara 'jawe, Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Pě pype je rekoramũ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã je pyyka je nupãu je munepa. A'eramũ ako pēē je rereko tywera resaka ikue. 'Awamue nanē 'gã 'ã je rerekou tyweaete nũ, Jejui 'ga mome'u are futat nũ. Aipoa are nanē pejeapyakau nũ. A'etea je napoiri futari 'ga mome'u awi. 'Awamũ pēē je 'jawe futat peko tywerete 'ga ree.

2

Jejui Kristu 'ga eteete ma'ea

¹ Jejui Kristu 'ga ree pejemujari ikue. A'eramũ ki pēē pejemouaga mama'e upe. 'Ga futat pē mouagukat mama'eay upe. Iporomutat 'ga pē nee. A'eramũ pejepy'a'wyre'emamũ pejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē nerekou. A'eramũ pēē majepei 'yweteewara 'jawe pejemogyau mama'e are. Pejemuaēma pejejuee. Pejepy'ata'waramũ pejEAUpe. ² Pejekoty'aa pejejuee. Jejui 'ga iporomutat pē nee. A'eramũ ki pēē pejeporomutaramũ pejejuee pejejee 'ga poromutara 'jawe. Peje-jopoa mama'e apo are. Majepei 'yweteewara 'jawe ki pejemogyau. Aipo aporamũ pēē je maku'i. Nitywi mama'e mũ je maku'iu aipoa apyraapa. ³ Pejemaku'i etee kasi ne. Mama'e apou pejejamaku'iu a'jea futat. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Aipoa nia'wyrri pē nupe. Pejomopojएका esageukat etee ki pejEAUpe. ⁴ Pejejea'are'emamũ nanē pejemifutar are etee nũ. Pejejemifutar are nanē ki pēnea'at nũ.

⁵ Jejui Kristu 'ga remiayuwamũ pejemogyau ki 'ga 'jawe futat pejemogy. Naojee etee rũi 'ga rea'aramũ rakue.

⁶ Ymã we te 'ã Kristu 'ga rekoi rakue.

Wwy apoe'emauwe 'ga rekoi rakue.

'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoi.

A'ere 'ga ne'i: "Tako ene 'jawe etee futat namutamutat 'jau", 'jawe'em 'ga 'Uwa 'ga upe rakue.

⁷ Wemifutar imũ etee futat Kristu 'ga ruri ojemu'jaga kũima'eramũ. Kũjã ēē ra'yramũ 'ga 'ua ēē upe rakue.

Opojeuwa 'ga ejaa inuga ywag ipe rakue.
 'Uwarete 'ga 'jawewar awi 'ga uēma'i ra'ne.
 A'ere te 'ga jewyri jupe rakue nū.
 'Au 'ga ruri 'Uwarete 'ga upe mama'e apoaramū rakue.
⁸Nojerowiaraiwi 'ga ojee etee.
 Nuapoi 'ga mama'ea wemifutar imū etee.
 'Uwarete 'ga remifutar imū te 'ga mama'e apou akou.
 'Uwa 'ga je'ega 'ga wenup katu katu.
 A'eramū 'ga awau amanūmū.
 'Ypeywar are opokutugamū miamū 'ga 'Uwarete 'ga remifutar imū etee
 'ga jejukaukari 'gā nupe rakue.
 Mama'e tywera apoara 'jawe Kristu 'ga manūi 'ypeywar are.
⁹A'eramū 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee rakue nū.
 A'eramū 'ga 'ga monou, 'ga mojeupirukaa ywag ipe ojeypyri rakue nū.
 A'eramū 'ga 'ga mogou 'wyriarareteramū janee.
 Ipojeuwipyramū 'ga mogou najuejue etee 'gā apyraapa.
¹⁰A'eramū nipo anure najuejue etee futat 'gā wapyka wenupy'āu Kristu
 'ga rowase, 'ga muorypa.
 Ywagipewara 'gā, ywy pewara 'gā, amanū ma'efera 'gā.
 Mīmēra 'gā juejue nipo wapyka wenupy'āu 'ga muorypa anure.
¹¹'Ga resakawe nipo 'gā 'jau 'ga upe:
 "Ene te 'ā 'wyriararetea oree", 'jau nipo 'gā Kristu 'ga upe.
 "Orejareteā 'ā ene", 'jau nipo 'gā 'ga upe, 'ga resakawe.
 Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga ra'yr are.

Pejemogy esage 'ga rerowiare'ema 'gā pype

¹²⁻¹³Pēē 'ā jejekoty'aawaretea. A'eramū ki pēē Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Pejejepype je rekoramū ako pēē enupa ikue. A'eramū pēē 'awamū aipo 'jawerimū 'ga je'ega rerowiaa pejejemogyau pejejepyri je rekoe'emamū. Aipoa je afutarete te'yina. Janeruwarete 'ga jane poaa mama'e apou wemifutar imū. Wemifutar imū mama'e are janerea'ar are nanē 'ga jane poaa nū. Opājēa 'ga imua pē nupe ojee pē mojemogypygyukaawamū. Wemifutar imū mama'e apoukaawamū 'ga opājē muri pē nupe. A'eramū ki pēē pejekatu'oka 'ga upe, 'ga muorypa. Pejea'gu ki mama'e tywera apo awi.

¹⁴Mama'e apou we kasi peje'egay pejejemogyau ne. Pejejamuewe'em nanē mama'e apo are nū. ¹⁵Aipo apoe'em ire nipo pēē pejesageramū pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo nitywi pē mojenosiara. Jarejuwarete 'ga ra'yra futat pēē. A'eramū ki 'ga 'jawerimū futat peko, 'ga rerowiare'ema 'gā pype pejejemogyau. Mama'e tywera etee 'gā wapo. A'ere pēē na'gā 'jawe rūi. Sā'ā jaytata renya ppytunaiwa pype. Ppytunimū etee 'ā jaytata renya ojesaka. Nan tee pejemogy. Mama'e tywera apoara 'gā pype pejemogyramū pē nesakara 'gā pē nesage resaka. Sā'ā 'yē'ē raapara 'gā jaytata are etee wape kwaawa. Nan tee pejemogy 'gā pype. ¹⁶Ojeupe pēē Jeju 'ga mome'u re 'gā Jarejuwarete 'ga rape kwaawi. Jarejuwarete 'ga je'ega renuw ire 'gā nanē ajemogyau namutamutat 'ga pyri. Aipoa pēē iapo re Kristu 'ga ruaw ipe jeku'iramū tekou pē nee. A'eramū nipo je 'jau Jeju Kristu 'ga upe: "Naakotee rūi ako je Firiiposi pe ikue. Peu tekou je ene mome'ui 'gā nupe ikue. A'eramū 'gā ene rerowiaa etee te", 'jau nipo je 'ga upe, 'ga ruaw ipe.

¹⁷ “Anurenure'i nipo 'ga rerowiare'ema 'gā je jukai, jery reko'woka”, 'jau je tejeupe. Jemanūa nipo Janeruwarete 'ga muorypa. Sā'ā janeypy 'gā wyro'o monoa Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypawamū. Y'waya 'gā 'ā imonou eko'woka ee. Aipo resag ire Janeruwarete 'ga aku'iramū 'gā nee. Nan tee futat nipo 'gā jery reko'woka. Aipo resag ire nipo Janeruwarete 'ga aku'iramū je ree. “Nopoiri futari 'ga je rerowiar awi” 'jau nipo 'ga ojeupe aku'iramū je ree.

Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga rerowiaa etee te. Pēē 'ga rerowiara nanē 'ga muorypa nū. Sā'ā 'ga ekōēāja ojeupe mama'e mur are rakue. Nan tee 'ga rekōēājamū jane ree werowiamū. A'eramū je Kristu 'ga mome'u are tejuka re tejekōēājamū ee. ¹⁸ A'eramū ki pēē nanē pejejekōēājamū je manū are nū, pejejemogyau je pyri nū.

Timoteo 'ga

¹⁹ Timoteo 'ga ree jeporomonoweramū pē pyri. Jarejararete 'ga aipo futar ire nipo je 'ga monou pē nesaka. Pē nesag ire 'ga tut pēnera mome'wau jee 'jau. A'eramū nipo je tejekōēājamū 'ga pēnera reruramū. ²⁰ 'Ga tee futat ojejuka pē nee je 'jawe, pē nee jejejuka 'jawe. Opota'waramū 'ga pē nee je 'jawe. ²¹ Tekotee 'gā ojee tee 'gā jejukai. Ojee 'gā wea'aramū. Jejui Kristu 'ga porowyky are 'gā wea'are'emamū. ²² A'ere Timoteo 'ga nanarūi. Aipoa pekwaap. Sā'ā 'gā na'yra 'ga 'uwa 'ga poaara. Nan tee futat Timoteo 'ga reko'i jepoirūnamū, Jejui 'ga porowyky apou je pyri. ²³ A'eramū je pē nupe teporomonoweramū 'ga ree. Tejereko kwaaw ire nipo je 'ga monou pē nesaka. ²⁴ Je nanē teoweramū pē pyri nū. Aipo futar ire nipo Jejararete 'ga, Jejui 'ga, je muēmukaa 'gā nupe, je monou pē pyri. 'Ga ree je jemogypygyi te'ŷina.

²⁵ Epafrotitu 'ga nipo je amono imojewya pē nupe. Janerewirera 'ga. Pēē 'ā 'ga mua 'au jejuru irūnamū Jejui 'ga mome'wau 'auwara 'gā nupe rai'i. 'Ga je poaa Jejui 'ga mome'wau je 'jawe etee futat. Amumera 'gā erowiare'emamū 'ga ojero'waro'wau etee futat imome'wau 'gā nupe je poaa. Mama'ea 'ga wapo jee nanē nū.

²⁶⁻²⁷ A'ere 'ga jero'wui, amanūmū werewi ai'i. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga jemuaēmi jane ree. A'eramū 'ga 'ga majarueteu ai'i nū. Kwaiwete mama'ea wayramū jee. Ipytu'ē'e'ema 'jawe futat te'ŷina. A'eramū amunipo 'ā 'ga manūa je mu'arasirasiga rai'i. A'ere Janeruwarete 'ga jemuaēmi je ree, je mu'arasigukare'ema. A'ere Epafrotitu 'ga pē nesaga'uwī. “Ga amū nipo jekaruara mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā ajemuaēma ajemogyau je ree”, 'jau 'ga opy'a'wyrāmū pē nee. ²⁸ A'eramū je 'awamū 'ga mono futaa. 'Ga resaga nipo pē mopy'a'wyre'ema nū. A'eramū nipo je nanē tepy'a'wypawamū pē nee. ²⁹⁻³⁰ Pejejeupe 'ga waēmamū pēē 'ga mua pejejepype, pejejorywamū. 'Ga 'ā Jarejararete 'ga rerowiaara futat. A'eramū 'ga janerewirera futat. Kristu 'ga upe oporowykyau 'ga amanūmū werewi. 'Ga 'jawewara 'gā nee juejue ki pēpojejuka esage. Nepejorarūi je pyri je poaa. A'eramū 'ga 'ua je poaa pē nupe.

3

Pejea'gu ki i'me ma'e 'gā nui

¹ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe 'jau. Pēku'i ki pejejemogyau Jejui 'ga ree. Pēē 'ā 'ga remiayuwa. A'eramū ki pēē pejeku'iramū pejejemogyau 'ga ree. Pē nupe tejemimome'ufer

are je ka'arana kwasiaa nũ. A'ere imome'uu'jawa resageramũ jee. A'eramũ nipo pẽẽ imoka'jame'ema. A'eramũ pẽẽ ikwaapa pejemogyau. ²Pejea'gu ki Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywer awi. 'Gã amũ awau kwe pewara 'gã mu'jau o'me are. “Judeu 'gã 'jawe imojewagipyrrera 'gã etee Janeruwarete 'ga remiayuwa. Imojewagipyre'emamũ pẽẽ na'ga remiayuwa rũi”, 'jau 'gã awau kwe pewara 'gã mu'jau ee. A'ere aipoa naa'jea rũi. 'Gã 'me ate. Aipo 'jara 'gã ia'wyre'emamũ futat. A'eramũ ki pẽẽ 'gã nerowiare'ema pejemogyau. ³Naaeremiapofera rũi ae katu'ok. Jejui 'ga etee te ae katu'oka. Werowiaaramũ 'ga ae katu'oka. Jane futat 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa. 'Ga rerowiaaramũ etee jane 'ga remiayuwa. Jane 'ã Jejui Kristu 'ga ree jarejemogypyka. A'eramũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee janererekwaramũ. A'eramũ 'ga 'Agesagea Jarejuwarete 'ga muorywukaa janee. A'eramũ jane jarejemogyau 'ga remiayuwareteramũ futat. Jejui 'ga ree jane jarejemujaa.

⁴Tejemiapofer are 'ga tekatu'og ire amunipo 'ã je tejee etee tejerowiaraiapa. A'ere je 'ã narowiari i'me ma'e 'gã je'ega. Je te amunipo 'ã ajerowiaraip tejee pejee pejerowiaraiwa apyraapa. ⁵Te'ar ire je majepe i te morowykye'ema magwapa ikue. A'ere 'gã je mojewaka ikue. Je 'ã Israeu 'ga juapyrreramũ futat. Judeu 'ã je. Pẽjamĩ 'ga juapyrrera je. Jeruwa 'ga judeua. Jey eẽ nanẽ judeua nũ. A'eramũ je judeureteramũ futat. Fariseuramũ je Moisesi 'ga je'ega renupa katu. ⁶Jejui 'ga rerowiare'emawe je tewau 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete ikue. “Jarejuwarete 'ga remifutar imũ je 'gã nereko tyweri”, 'jau futatee je tejeupe ikue. A'eramũ je aipo apou. Judeuramũ orojemiapoa tãmẽjẽ je iapou ikue. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ tee je mama'e aapo. “Nuapoi futari Paulo 'ga mama'e tywera”, tejeupe 'gã 'e are amunipo 'ã je tejerowiaraiapa tejee.

⁷A'ere je 'awamũ najemogypygi mĩmer are. 'Awamũ je Kristu 'ga ete ikwaapa. A'eramũ mama'e ymanera wa'wyre'emamũ jee. Najemogypygu'jawi futari je mĩmera mama'e are 'awamũ. ⁸'Awamũ Jejui Kristu 'ga jejararetea. 'Ga remifutar imũ etee mama'e apoa je afutat. A'eramũ je 'jau: “Yty 'jawe futat jeremiapofer ymanera rakue”, 'jau je. “Jejui 'ga kwaawa etee esage jee”, 'jau je tejeupe te'ĩina. ⁹Kristu 'ga jewyramũ jane juejue 'ga rowase jarejatykau. Aipo 'ara rupi nipo je teporenuwaiwiweramũ “Esage 'ga jee”, tejeupe 'ga 'e are. “Je rerowiat 'ga akou rakue. A'eramũ 'ga wesageramũ jee”, 'jau nipo Kristu 'ga jee aipoa 'ara rupi. “Esage 'ga jee”, tejeupe 'ga 'e are tewau te'ama teporenuwaiwiweramũ 'ga rowase. NaMoisesi 'ga je'ega renupara upe rũi 'ga aipo 'jau. Naani. Werowiaaramũ jane upe futat 'ga aipo 'ga 'i. ¹⁰Kristu 'ga ree etee jeporokwaawiweramũ. 'Ga manũ re Janeruwarete 'ga Kristu 'ga moferawi nũ. A'eramũ Kristu 'ga opãjẽretereteramũ akou. A'eramũ je tejeupe 'ga opãjẽ mura futaa. 'Au 'ga rekoramũ 'ã 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerekou tyweaete rakue. A'eramũ je 'ga ree tejereko tywera futaa tekou. 'Ga 'jawe tejereko tywera je ifutaa. A'eramũ je tekoweramũ 'ga 'jawe etee futat. “Nan pa 'ga manũ rayramũ rakue” 'ea je ikwaapa 'awamũ. Nawemifutar imũ rũi futat 'ga manũi. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee 'ga manũi. ¹¹'Ga 'jawe tekoa je afutat. A'eramũ nipo 'ga je manũ re je nanẽ je moferapa 'ga 'jawe nũ. 'Ga pyri futat nipo je tewau teferaw ire tekou nakwaparimũ ete rũi futat.

Mama'ea ki peapo 'ga remifutar imũ

12 Jejui Kristu 'ga je mogou wemiayuwamū okwaaparamū. A'ere je nakwaap katui we 'ga. Najereapyo katui we je 'ga 'jawe 'ga remiapo are. Anure te nipo jereapyo katuramū 'ga remifutara mama'e are. A'eramū te nipo je rekoi 'ga 'jawe futat. ¹³ “Nakwaap katui we je Jejui 'ga”, 'jau je pē nupe, tejewireramū pē nupe, tejenyramū pē nupe. Nokoi we je 'ga 'jawe. A'ere je najerea'aru'jawi je tejemiapofer are 'awamū. Jejui 'ga kwaawa etee je afutat. Aipo are etee je tejea'aramū te'ŷina. 'Ga 'jawe tejekoram are tee jerea'aramū te'ŷina. ¹⁴ A'eramū je mama'e apou 'ga remifutar imū. Jejui Kristu 'ga ree etee je tejemogypyka. A'eramū nipo je manūnamū 'ga je rerawau je mogou ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Ojepyri je o re nipo 'ga 'jau jee: “A'jea futat. Jeremifutar imū etee mama'ea ereapo jee. Aipoa esage jee”, 'jau nipo 'ga ojepyri je o re.

¹⁵ Jane 'ā 'ga rerowiaar ymaneramū janereapyoramū mama'e are. A'eramū jane aipo je'eawer imū jarejemogyau. Sikwaap katu 'ga 'jau, sa'e jarejaupe 'jau. Mama'e amutee 'ga amū iaporamū Janeruwarete 'ga 'ga mu'akwaapa. ¹⁶ A'eramū jane jarejemikwaawer imū jarejemogyau 'jau. Sietyg eme jarejemikwaawera 'jau. ¹⁷ Ymā ako ore pē mu'ei pēneko esage are ai'i. Jereko esagea nanē ako pēē esaka ai'i nū. A'eramū ki pēē je 'jawe pejemogyau esage. Ore'eawer imū ako ma'e 'gā nanē pēē esaka nū. Pēneapyo ki ako esage ma'e 'gā nee. A'eramū pēē 'gā 'jawe etee pejemogyau mama'e apou. ¹⁸ Ymā ako je mama'e mome'ui pē nupe ai'i. 'Awamū je imome'wau'japa nū. Tejaa'wau je imome'wau pē nupe nū. 'Gā amū wemifutara etee wapo akou. Jejui Kristu 'ga 'ā amanūmū 'ypeywar are agawewi jane katu'okawamū. A'etea 'ā 'gā amū nuapoi futari 'ga remifutara. Wemifutara etee 'gā wapo. A'eramū 'ā 'gā Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'jawewara futat ajemogyau, 'jau je pē nupe. Ma'eramū 'ā je joo'oi te'ŷina 'gā nee. ¹⁹ Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā monou muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe nipo 'ga 'gā monou. Wemifutar imū etee 'gā mama'e apou ojemaku'iu. Nojenosī 'gā wemiapofera tywer are. “Oresage ore”, 'jau futatee 'gā. Naea'ari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. Wemifutar are etee 'gā nea'aramū, omama'e are etee, okaraemā are 'jau. ²⁰ A'ere jane nanarūi. Ywag ipe oo ma'erama futat jane. A'eramū jane Jarejararete 'ga rura rapesaka jarejemogyau. Anurenure'i nipo Jejui Kristu 'ga ruri ywag awi. A'eramū jane jarekatu'okara 'ga rura rapesaka jarejemogyau. ²¹ 'Ua nipo 'ga jane mu'jagi oje'jawewaramū futat. Janeretea miamū nipo 'ga imu'jaga oma'e 'jawe. A'eramū nipo jane 'ga 'jawe futat jaremanū'jape'ema. Opājē mū 'ga mama'e apou wemifutar imū. Opājē mū nanē nipo 'ga jane mu'jagi oje'jawe nū.

4

'Gā neko are 'gā mu'akwaapawet

¹ Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri. A'eramū ki jane jarejemogyau esage 'ga upe.

Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe 'jau. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je teku'iramū pē nee. Tejerowiaa pē nee te'ŷina. Jeparuesagiweramū te'ŷina pē nee numiamū. A'ere je nooarūi we pē nesaka. A'eramū je 'jau pē nupe: Jejui 'ga ree ki pejemogypyka pejemogyau, 'jau je pē nupe. Pejemujaa Jarejararete 'ga ree.

² 'Awamũ je pẽ mosĩ mama'e awi. Ewotia ẽẽ upe, Sĩtiki ẽẽ upe nanẽ je 'jau: Au'je ki pejejamue re. Pẽta'wa ki pejejaupe. Pẽẽ 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara. A'eramũ ki pẽẽ majepi tee tup ma'e 'jawe pejejemogyau 'ga upe. ³ A'eramũ je 'jau enee, tejepyri oporowyky ma'eramũ enee: Epoat 'gã 'gã mopota'wau ajuee, 'jau je enee. Aipoa kũjã, Kremẽti 'ga, ajepaja 'gã. Mĩmera 'gã juejue oporowyky Jejui 'ga upe, 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. 'Gã nera Janeruwarete 'ga okwasiat oka'aran are ywag ipe rakue, Jarejuwarete 'ga pyri ajemogy ma'e 'gã 'jawa ka'aran are rakue. A'eramũ nipo jane juejue jarewau peu jaremanũ re. A'eramũ ki ene aipoa kũjã 'gã mota'waukaa ajaupe.

⁴ Pẽẽ 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara. 'Ga ree 'ã pejejemujaa pejejemogyau. A'eramũ ki pejeku'iramũ 'ga ree, pejeojere'emamũ. A'eramũ je aipo 'jau'japa pẽ nupe. Pe'je pejeku'iramũ 'ga ree.

⁵ Anurenure'i nipo Janejararete 'ga jewyri nũ. A'eramũ ki pẽẽ pejepota'waramũ tekotee 'gã nee najuejue etee. ⁶ Kasi pẽpy'a'wyt mama'e are ne. Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono mama'e are pejejemogyau. Pejejemifutara ki peenũ 'ga upe. Pejejeupe 'ga remimurer are ki pẽnea'at. "Ene te 'ã eneresage jee. Jeremifutara eremut jee", pe'je ki 'ga upe, 'ga muorypa pejejeupe imuripyrrer are. ⁷ Aipo apo re 'ga pẽ mopy'a'wyre'ema mama'e are. Mama'e are jarejea'aramũ jarepy'a'wyrãmũ ee. A'ere ojeupe mama'e are jane je'egamũ 'ga jane mopy'ata'wai. Jejui Kristu 'ga ree ako pejemujat ikue. A'eramũ 'ga jane mopy'ata'wau mama'e are. 'Ga rerowiaare'ema 'gã naeapyoi aipo are. "Maran tete 'gã nipy'a'wyri mama'e are?" 'jau nipo 'gã ojeupe jane resag ire.

⁸ A'eramũ je 'awamũ pẽ mu'akwaapa. Mama'e tywer are kasi pẽnea'ar ine. Mama'e esage are etee ki pẽnea'at pejejemogyau. Mama'e a'je are te ki pẽnea'at pejejemogyau. 'Gã amũ nee pẽnea'aramũ kasi 'gã nemiapo tywer are etee pẽnea'ar ine. 'Gã nemiapo esage are nanẽ pejejea'aramũ nũ. 'Gã 'eawer imũ 'gã nemiapo esage are ki pẽnea'at. 'Gã 'me'em are etee ki pẽnea'at. Ajaupe 'gã nemiapofer esage are te ki pẽnea'at. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ 'gã nemiapofer are pẽnea'at. Ajuee 'gã pota'wa are ki pẽnea'at. Mĩmer are etee ki pẽnea'at pejejemogyau, pejejeue pejejea'aramũ. Pejemu'e pejejuemiapofer esage are pejejemogyau. ⁹ Pejejeupe je'eawer imũ etee mama'ea peapo. Pejejeupe jeremiesaukar imũ nanẽ pẽẽ iapou nũ. Jereko esagea ako peesag ai'i. A'eramũ ki je 'jawe pejejemogyau. Aipo apo re nipo Janeruwarete 'ga rekoi pẽ pype, pẽ mopy'a'wyre'ema oje'jawe.

Paulo 'ga aku'iramũ 'gã nee

¹⁰ Jarejararete 'ga ree je jemujari. A'eramũ je teku'iramũ tekou 'ga ree. 'Awamũ 'ã pejejea'aramũ je ree rai'i nũ, mama'e mua jee rai'i nũ. Ymã ako mama'ea nepemuri jee ikue. A'ete ako pẽẽ pejeporomutaramũ pejejemogyau je ree ai'i. Aipoa je akwaap. ¹¹⁻¹² "Ma'eramũ sipo 'gã mama'e mure'ema jee", 'jawe'em je pẽ nupe. Mama'e tywamũ miamũ jerekõẽãjamũ te'ỹina. Mama'e tywe'emamũ miamũ tejekõẽãjamũ te'ỹina. Tejekõẽãi are tejemu'jau ikue. Tejemi'uram kwajamũ jerekõẽãjamũ. Tejemi'urame'emamũ miamũ je tejekõẽãjamũ te'ỹina jepi. ¹³ Jejui Kristu 'ga je mopãjẽu mama'e are. A'eramũ je tejemouaga mama'e upe.

¹⁴ A'ere pẽporoywera resageramũ jee. Mama'eay upe jeruaga pype pẽẽ mama'e mua jee. Epafrotitu 'ga nanẽ pẽẽ imua jee. Aipoa esage jee.

¹⁵ Firiposi pewaramū pēē mama'e mua jee Jejui 'ga je imome'u ypyrauwe ako ikue, Masetoni ywy pe je tekou Jejui 'ga mome'wau ikue. Pe awi je oramū ako pēē ka'aranūū mua jee ikue. Pēē etee ako mama'e mua je poaawamū ikue. ¹⁶ Anure ako pēē Tesarūn ipe je rekoramū mama'e mua jee ikue nū. A'ere ako pēē imuru'japa jee ikue nū, je ifutaramū ikue. ¹⁷ Napesagi je pēē tejeupe mama'e mura te'ŷina. A'ere je “mama'ea je upe 'gā imuramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi 'gā nupe” 'e kwaawi. A'eramū je tejekōēājamū pēporoywer are. ¹⁸ Pēporoywera reruara 'ga, Epafrotitu 'ga, ka'aranūū muapap jee. Tekotee 'gā nanē mama'e mua jee nū. Kwaiwete 'gā jeremifutara apyraapa imua jee. A'eramū wemyramū jee. Ojeupe mama'ea pēē imuramū Janeruwarete 'ga worrywamū pē nee. Nan tee futat 'ga worrywamū je upe pēē mama'e muramū. Sā'ā 'ga rorywa jany kasiga rapy are rakue. Nan tee futat 'ga rorywamū ee. ¹⁹ Mama'ea ako pemut jee ai'i. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e mua pē nupe mama'e pyu pētywe'emamū. Jejui Kristu 'ga mama'e jararetea. 'Ga futat pēē erowiaa pejejemogyau. A'eramū 'ga Ruwarete 'ga pē nupe mama'e monoa atepawe'emamū futat.

²⁰ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. A'eramū ki jane 'ga muorypa. “Ene te 'ā eneresage ekou”, 'jau ki jane 'ga upe. “Ene te 'ā Oreruwaretea, ki Ku'jyp. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawewara”, 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe.

²¹ Teje'ega je omono Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā nupe juejue 'gā futaa. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gā. Janerewirera 'jawewara 'gā je pyriwara 'gā nanē oje'ega monou pē nupe pē futaa nū. ²² Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa. Roma pewara 'gā 'wyriararete 'ga roga pype oporowyky ma'e 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā oje'ega monou pē nupe akou pē futaa.

²³ Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga resage pē nerekoa je afutat. Kweramū etee futat jeje'ega pē nupe.

Korosi

'Ga amū awau Jejui 'ga mome'wau Korosi pewara 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. A'ere tekotee 'ga oi 'gā mu'jau tywet. A'eramū Korosi pewara 'gā amū opoia Jejui 'ga rerowiar awi. 'Gā nera renuwamū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe. “Pejewyt Jejui 'ga rerowiaara upe. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. 'Ga etee jane katu'ok, jane mogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. A'eramū pēē pejepoire'ema 'ga rerowiar awi” 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa Paulo 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe 'gā mu'akwaapawamū rakue.

¹ Je Pauloramū Jejui Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā te 'ga je monoi omome'wawamū kwe pewaramū pē nupe ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū 'ga je mogoi ikue. Timoteo 'ga, janerewirera 'jawewara 'ga ako 'au je pyri. ² Ka'arana je akwasiat imonou Korosi pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'ā pejemogy. 'Ga ree pejemogyar ire 'ā pēē pejemogyau orerewirera 'jawewaramū. Kūjāmeramū pēē pejemogyau orerenyra 'jawewaramū.

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. 'Ga resagea pē nerekoa je afutat. 'Ga pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

³ 'Ga upe oroje'ega monou pē nee jepi. “Ene te 'ā eneresage, ki Ku'jyp”, 'jau ore 'ga upe jepi. “Enera'yrarete 'ga, Jejui Kristu 'ga Orejararetea futat. Ene futat 'ā 'ga rerowiarukaa Korosi pewara 'gā amū nupe rai'i. A'eramū ore ene muorypa 'gā nee”, 'jau ore 'ga upe jepi. “Au'jete erejerowiarukat Korosi pewara 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe jepi.

⁴ 'Gā amū 'ua pē mome'wau oree. “Korosi pewara 'gā Jejui Kristu 'ga werowiat ajemogyau a'jea futat”, 'jau pē nesakarera 'gā pē mome'wau oree. “Ojejuka esage pāwē etee futat 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ajuee”, 'jau 'gā pē mome'wau oree ai'i. ⁵ 'Ga amū 'ā awau Jejui 'ga mome'wau pē nupe rakue. “Jejui 'ga amanū janetywera moiawamū rakue, jane katu'okawamū rakue. Werowiaaramū 'ga anure jane rerooi jane mogyau ojepyri”, 'jau 'ga pē nupe rakue. Jejui 'ga rera renupa ypy we pēē 'ā 'ga rerowiaa rakue. Aipoa morogyta esagea a'jea futat. A'eramū pēē ojepyri 'ga pejereroo rapesaka pejemogyau. Ojepyri jane oramū 'ga mama'e esage mua janee. Aipo rapesaga pē mojemogypygyukaa etee te Jejui 'ga ree. 'Ga pyri pēo rapesaga 'ga rerowiaara 'gā nerekoukaa esage pē nupe. ⁶ Jejui 'ga rera 'ā okwasi'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū 'ā Jejui 'ga rerowiaaramū jane jarejemomytuna jarejemogyau. 'Ga rerowiamū jane 'ā 'ga je'ega renupa, mama'e esage apou 'ga remifutar imū. Pēē nanē 'ā Jejui 'ga rera renupawe 'ga rerowiaa rakue nū. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea Janeruwarete 'ga ajemuaēma jane ree. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua 'ga jukaukaa jane katu'okawamū rakue. Aipo are pejejeapyorauwe 'ā pēē 'ga rerowiaa rakue. ⁷ Epafrasi 'ga futat awau pē mu'jau ee rakue. Epafrasi 'ga Jejui 'ga upe oreporowyky irūa futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat jepi. Jejui 'ga upe oporowyky ma'e 'ga futat. Ore 'jawe futat 'ga Kristu 'ga mome'wau pē nupe rakue. A'jea futat 'ga 'ea. ⁸ 'Ga futat

'ut 'au ore pyri pē mome'wau ore ai'i. "Korosi pewara 'gā amū Jejui 'ga werowiat ajemogyau", 'jau 'ga ore ai'i. "Janeruwarete 'ga 'Agesagea ajafutarukaa 'gā nupe 'gā jemogyramū", 'jau 'ga pē mome'wau 'ua ore ai'i.

⁹ A'eramū ore 'ga orojeupe pē mome'uramū taetu oroje'ega monou arakou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. "Emueapyo 'gā ejemifutar are, ki Ku'jyp", 'jau ore 'ga upe pē nee. "Mama'e are ene 'gā mu'akwaawukaa E'agesage pyu", 'jau ore 'ga upe pē nee. ¹⁰ Aipoa 'ga iaporamū nipo pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat, pejejemogyau esage nipo 'ga remifutar imū futat. A'eramū nipo 'ga aku'iramū 'ūina pē nee. Pejejenosōue'em nanē nū. "Epoar iki 'gā mama'e esage apou", 'jau ore arakou 'ga upe pē nee. "Ejekwaawukat 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe pē nee. ¹¹ Janeruwarete 'ga pājērete. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Epājēa emut 'gā nupe. A'eramū 'gā wuagamū mama'eay upe", 'jau ore 'ga upe. "A'eramū 'gā opoire'ema ene rerowiar awi", 'jau ore 'ga upe oroje'ega monou pē nee. A'eramū pēē pejejekōājamū etee futat pejejemogyau, pejejeupe mama'eay jesaukaramū miamū. ¹² Pēku'i te ki pejejemogyau pejejeupe 'ga remimurama rapesaka. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'jāu pē mogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ga mama'e esage m'yina gatu peu ojeypyri pē nupe. A'eramū ki pēē 'ga muorypa pejejeupe 'ga remiapofera resag ire. Anure nipo jane oi 'ga pyri. Peu nitywi futari ypytuna. Nitywi futari mama'e tywera. Peu futat 'ga mama'e esage m'yina gatu janee. ¹³ Jane katu'ogamū 'ga jane mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui rakue, jane mueateu mama'eukwaawa 'wyrara remi-ayua 'gā nui rakue. 'Ga futat jane mogyau wa'ya 'ga remiayuwamū, wemifutararete 'ga remiayuwamū. ¹⁴ 'Ga remifutararete 'ga futat ako 'ga ra'ya 'ga amanūmū janetywera mepyawamū 'Uwarete 'ga upe janee rakue. A'eramū 'agamū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane ifutaramū. A'eramū 'ga wa'ya 'ga remiayuwamū jane mogyau.

Jejui Kristu 'ga

¹⁵⁻¹⁷ Niesagi we jane Jarejuwarete 'ga. A'ere 'ga ra'yrarete 'ga, Kristu 'ga ruri 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee rakue. 'Uwarete 'jau futat Jejui Kristu 'ga. A'eramū jane Jejui Kristu 'ga resag ire 'ga Ruwarete 'ga ree jarejeapyoramū. Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. Eteete 'ga wemiapofera apyraap. Mama'e apo enunewe Jejui 'ga akou 'Uwarete 'ga pyri futat rakue. A'eramū 'ga Ruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe rakue. Ywaga pypiat, ywy pypiat, ae upe esaukaripyat, ae upe esaukaripyre'em, ywagipewara 'gā, ywagipewara 'gā 'wyrara 'gā. Mīmera 'gā Janeruwarete 'ga iapoukaa Jejui 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'ga futat imogou 'ga remiapofera mama'e jarareteramū. 'Ga mama'e apoe'em ire amunipo 'ā nitywi futari mama'ea. Nojeuw ekoetei mama'ea rakue. 'Ga futat mama'e apou rakue. A'eramū mama'ea ajemogyau 'ga remiapofer imū etee futat. Ojee 'ga jejukae'ema 'jau mama'e jemogyi. A'ere 'ga jejukai futari ee ijemogyramū. Opājē mū 'ga mama'e mogyau. ¹⁸ Kristu 'ga akou 'wyraramū janee ojee janejemogyppygamū. 'Ga futat jane mogyau rakue. Amanū re 'ga oferapa ete rakue nū. 'Ga futat 'ā oferaw ypy ypy ma'efera. Namanūu'jawi futari 'ga. A'eramū 'ga eteete ma'eramū akou.

¹⁹ Ymā ymā we te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Teja'ya 'ga tomogo teje'jau etee futat 'jau", 'jau 'ga rakue. A'eramū 'agamū Kristu

'ga 'Uwarete 'ga 'jawe etee futat akou. ²⁰ Wapo ypyramũ 'ã mama'ea wesageramũ futat rakue. A'ere aepy 'gã nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'gã mama'e motywerukaa 'agamũ rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Teja'yra 'ga je omono ywy pe, 'ypeywar are amanũ ma'eramũ", 'jau 'ga ojeupe rakue. "A'eramũ 'ga owy reko'wogukaa 'gã nupe mama'e tywera mepyawamũ jee", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Tamojenosĩmap 'gã tejee 'jau nũ kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'agamũ Kristu 'ga 'ua ywy pe amanũmũ jane katu'okawamũ rakue. Amanũmũ 'ga mama'e mojewyapap 'Uwarete 'ga upe nũ. Ywag ipe ajemogy ma'e, ywy pe ajemogy ma'e. Mĩmera 'ga imojewyapap 'Uwarete 'ga upe rakue. Anure nipo 'ga akou 'wyrriarareteramũ 'ga wemimurera mama'e upe nũ.

²¹ Ymã 'ã pẽẽ nanẽ nepẽa'wyrri Jarejuwarete 'ga upe rakue. Mama'e tywera etee futat 'ã pẽẽ iapou pejemogyau ra'e jepi. Mama'e tywera etee futat pẽnea'awa pejemogyramũ ra'e jepi. A'eramũ pẽẽ 'ga ree iporomutare'emamũ te futat pejemogyau rakue. ²² A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga pẽ mota'waukari ojeupe wa'yra 'ga manũ are. Jejui 'ga ry pyu futat 'ga pẽ pireita pẽtywer awi. A'eramũ 'ga 'awamũ werowiaaramũ pẽ mujarukaa ojee. Anure nipo 'ga pẽ nerawau ojeypyri. Kristu 'ga pẽtywera omoit pẽ nui. A'eramũ nipo pẽẽ Jarejuwarete 'ga rowase pejeo renosõue'em futat. Nitywi futari nipo "ga nia'wyrri" jara 'ga amũ. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ pejemogyau 'ga upe. ²³ Kristu 'ga rerowiar awi pejepoire'em ire pẽẽ pejejenosõue'em 'ga rowase pejeo awi. A'eramũ pẽẽ 'ga rerowiaa tãmẽjẽ pejemogyau. 'Ga ree pejemogypygy ire pejejeatee'emamũ futat 'ga rerowiar awi. Sã'ã 'oga rupaa'mywa oypytyim ire, i'are'ema futat. Nan tee futat pẽẽ. Kristu 'ga ree pejemogypygy ire pejepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. Jejui Kristu 'ga mome'u renupa ypy we pẽẽ 'ga rerowiaa. "Janeruwarete 'ga werowiaara 'gã omogy anure ojeypyri oo ma'eramũ futat" 'ea pẽẽ erowiaa. 'Ga rerowiar ypyrauwe Janeruwarete 'ga pẽ mogyau ojeypyri oo ma'eramamũ futat. A'eramũ ki pẽẽ Jejui 'ga rerowiarawũ pejepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ('Ga rerowiar awi opoit ma'e 'gã nooi futari 'ga pyri anure.) 'Ga ree morogyta esage mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gã nupe. Je nanẽ Kristu 'ga ree morogyta esage mokwasi'wara futat kwe pewara 'gã nupe nũ.

Paulo 'ga porowyky

²⁴ A'ere judeue'emamũ pẽ nupe Kristu 'ga mome'u rayramũ jee. Pejejeupe je Jejui 'ga mome'uramũ ako pẽẽ judeue'emamũ je nupãnupãu, je jukawaipa ako ikue. A'etea 'ã je teku'iramũ etee futat tekou tejereko tywer are ikue. Wayrũnamũ agawewi te 'ã Kristu 'ga jane katu'okawamũ rakue. A'etea jane 'ga rerowiaaramũ jarejayrũnamũ wẽjẽmĩ futat nũ, 'ga rerowiarukaawamũ 'gã nupe nũ. Najanerayrũmawi we jane 'ga rerowiaarama 'gã nũ. ²⁵ Ymã te Janeruwarete 'ga je mogoi judeue'emamũ pẽ nupe oje'ega mome'wawamũ ikue. "Ere ewau je mome'wau judeue'ema 'gã nupe ekou, 'gã mu'jau jeporogytafer are. Emu'epap 'gã ewau je'eawer are", 'jau 'ga jee ikue. A'eramũ je teporopoariweramũ pẽ nee. Aporowyky je tekou pẽ nupe. ²⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga namueapyoi aepy 'gã wemiaporam are rakue. A'eramũ aepy 'gã weapyoe'emamũ ee. "Anure je judeue'ema 'gã nanẽ ikatu'oka nũ" 'e are 'gã weapyoe'emamũ rakue. A'ere 'ga 'awamũ

wemiayuwamū jane mueapyoi ee. ²⁷ Wemiayuwamū 'ga jane mueapyou wemiapo are. Judeue'emamū pē nupe nanē Janeruwarete 'ga mama'e esage apoukaa wa'yra 'ga upe nū. Werowiaramū Jejui Kristu 'ga jane mujaa ojee. Judeue'emamū nanē 'ga pē mujaa ojee werowiaramū. A'eramū nipo 'ga “anure ojee ojemujat ma'efera 'gā nerawau ywag ipe ojepyri” 'e are jane mueapyou.

²⁸ A'eramū ore arawau kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ai'i. 'Ga rerowiaara 'gā ore imu'jau, imu'akwaapa 'ga remifutar are ai'i. Mama'e tywera apo awi nanē ore 'gā mu'akwaapa nū. Janeruwarete 'ga ore mu'akwaapa 'gā mu'jawanū. A'eramū ore 'gā mu'jau ee ai'i. Anure nipo ore Jarejuwarete 'ga rowase 'gā nesaukari 'ga upe: “Koromū ore Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gā mu'ei ikue. Werowiat 'gā 'ga a'jea futat ajemogyau”, 'jau nipo ore 'ga upe, 'gā nesaukaa. A'eramū ore 'awamū 'gā mu'jau 'ga ree ai'i. ²⁹ Ma'eramū 'ā je najejeri futari tekou, Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. Kristu 'ga opājē mua jee, ojeupe je moporowykyaukaa. A'eramū je 'ga pājē mū teporowykyau tekou 'ga upe.

2

¹ Afutat je pēneapyoa teporowyky are. Tejesakare'emamū pē nee miamū teporowykyau tekou. Korosi pewaramū pē nee, Laodiceja pewaramū pē nee, ajepeja tejesakare'ema 'gā nee. Mīmeramū pē nee je porowykyi tekou kwaiwete. ² Nanuara jeporowykyia je rekoa pē nupe: Jejui 'ga ree pē mojemogypygykaawamū, pejejee pēporomutat pejemogyawamū, majepēi 'yweteewara 'jawe pē mogyawamū. Majepēi 'yweteewara 'jawe pejemogyramū pēē pejomojemogypygykaa Jejui 'ga ree. Mīnamū jeporowykyia je rekoramū pē nupe. Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'jau. A'eramū nipo pēē 'ga 'eawer are pejejeapyo re 'jau: “A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega”, 'jau nipo pēē, pejejeapyoramū a'jea futat 'ga je'eg are. Ymā te 'gā naeapyoi Jarejuwarete 'ga 'eawer are rakue. A'ere 'awamū janereapyoramū 'ga 'eawer are. Kristu 'ga ree 'ga 'i rakue. ³ Kristu 'ga te aje 'ā jane mueapyou 'Uwarete 'ga 'eawer are, 'ga remikwaaw are. Nitywi futari 'ga remikwaawe'emamū. Janereapyoi futari jane 'ga remikwaawa mama'e are. A'ere Kristu 'ga ikwaawi. A'eramū 'ga jane mueapyou ee. Ojee ymāwarera 'gā neapyoe'emawer are 'ga jane mu'akwaapa. A'eramū 'ga 'agamū jane mueapyoukaa ee.

⁴ Aipoa je amome'u pē nupe, 'gā amū 'me rerowiarukare'emawamū pē nupe. Perowiat kasi 'gā amū 'mea ne. Peenup katu ra'ne ki 'gā je'ega. Kasi a'e pe pejemoryteeukat 'gā nupe ne. Esage ma'e 'jawe futat nipo 'gā je'ega numiamū. A'ere o'meramū te 'gā 'i. A'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejejemogyau. ⁵ Muku agawewi je rekoi pē nui. A'etea je tejea'aramū tekou pē nee. A'eramū je pēē 'gā 'me rerowiara futare'ema. Jejui 'ga ree pejemogypygyga te je muoryp. Majepēi 'yweteewara 'jawe nanē pejemogyia nū, Kristu 'ga pēē erowiara. Mīmera je muoryp je mogou.

Kristu 'ga ree jane jemujari

⁶ Awamū 'ā pēē Jejui Kristu 'ga rerowiaa rakue. “Ene 'ā orejararetea”, 'jau pēē 'ā 'ga upe rakue. 'Ga ree ojemujat ma'eramū pejemogy 'awamū. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga je'eg imū etee futat. ⁷ Ymā te 'ā Epafrasi 'ga pē mu'ei Jejui 'ga ree rai'i. A'eramū pēē Jejui 'ga rerowiaa pejejemogyau rai'i. Pejemu'eawer imū etee futat ki mama'ea peapo

pejemogyau. Ojee pejemujar ire Kristu 'ga pē mojemogygyukari a'jea futat ojee. A'eramū pēē 'ga rerowiaa futat. Jarejuwarete 'ga muorypa au'jeteramū pejejeupe 'ga remiapofera mama'e are.

⁸ Pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga ree morogyta 'me mome'wara 'gā nui. Pejemu'jawe'em 'gā nee. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. NaKristu 'ga je'ega rūi 'gā omome'u. Wea'aw are etee 'gā pē mu'ei. Morogyta ymanera etee futat 'gā omome'u akou. Mama'eukwaaw are etee 'gā pē mu'ei. NaKristu 'ga 'eawera rūi 'gā omome'u pē nupe. ⁹ A'eramū ki pēē 'gā porogyta rerowiare'ema pejemogyau.

'Uwarete 'ga 'jawe katu katu futat Kristu 'ga. Jejui Kristu 'ga te 'ā 'ut 'au ywy pe 'Uwarete 'ga ree jane mu'jawamū rakue. Kūima'eramū jane 'jawe agawewi futat 'ga. A'ere 'ga 'Uwarete 'ga 'jawe futat. ¹⁰ Jejui Kristu 'ga ree futat 'ā pejemujaa rakue, ipājērete ma'e 'ga ree futat 'ā pejemujaa rakue. Ywagipewara pājēa apyraapara 'ga. Ywy pewara pājē, 'y pewara pājē. Najuejue etee ipājē ma'ea. Mīmera pājē apyraapararete 'ga futat. Nitywi futari pājē mū 'ga apyraaparamū. 'Ga futat 'ūina 'wryiarareteramū mama'e upe. 'Ga ree pejemujar ire Janeruwarete 'ga opājē muri pē nupe nanē nū. Ojee pejemujar ire Kristu 'ga rekoi pē pyri. Janeruwarete 'ga nanē akou pē pyri nū. A'eramū pēnemifutara atepawe'emamū futat pē nui.

¹¹ Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwa nanē 'awamū nū. Ymā te oreypy 'gā judeu 'gā etee Janeruwarete 'ga remiayuwa rakue. “Pejemojewag iki jee”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. “Ijewak ma'e 'gā etee jeremiayuwamū”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'ere 'awamū nanarūi. Jejui 'ga rerowiaara 'gā juejue te 'ga omogy 'awamū wemiayuwamū. Ijewak ma'e 'gā, ijewage'ema 'gā 'jau 'ga imogyau wemiayuwamū Jejui 'ga jane erowiarāmū. Werowiarāmū Kristu 'ga janetywera moiri jane wi. A'eramū 'ga mama'e tywera apo awi jane mueateeukaa. Jarejemifutar imū mama'e apo awi nanē jane mueateeukaa nū. ¹² Pēnea'at Kristu 'ga manūawer are. 'Ga manū re 'ā 'gā 'ga monou inuga ita kwara pype rakue. Ita kwara pype 'ga mono 'ga nug ire 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee opājē mū rakue nū. Nan tee futat nipo pēē. 'Ga rerowiarāmū pēē 'ga rerowiar ymanera 'ga amū upe pejepymīāukaa pejetywer awi pejepoira resaukaawamū. 'Y pe pē pymīa: “Kristu 'ga amanū jetywera moiawamū rakue” 'e rerowiara resaukaawamū pejejaupe. A'eramū je 'ga rerowiarāmū tekou 'awamū. “Ga manū re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa opājē mū nū. Aipoa je erowiarāmū Janeruwarete 'ga opājē mua jee, mama'e esage apoukaawamū jee” 'e rerowiaara resaukaawamū pejejaupe. Oferaw ire Kristu 'ga uēma ita kwar awi, akou nū. Nan tee futat pe'ē 'y awi pejepymī re. A'eramū ki pēē pejemogyau esage 'ga upe. ¹³ Ymā te 'ā pēē pejemifutar imū etee mama'ea peapo rakue. NaJarejuwarete 'ga remiayuwa rūi 'ā pēē nakue. Nepeenuwi futari 'ga je'ega rakue. Amanū ma'e 'jawe pejemogyau 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'awamū pē mogyi wemiayuwamū. Pētywera 'ga omoit pē nui. A'eramū 'ga pē mogyau oferap ma'e 'jawe ojeupe. ¹⁴ Ymā te Janeruwarete 'ga janetywera kwasiari inuga oka'aran are rakue. A'ere jane nienupawi Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarera rakue. A'eramū 'ga a'e renuwe'em are janetywera kwasiaa inuga oka'aran are rakue. “Nuenupawi futari 'gā jeje'ega. A'eramū 'gā otywetyweramū jee. A'eramū je 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are” 'ea 'ga inuga ikwasiaa

oka'aran are. Sã'ã ae mama'e mura epye'eme. Epye'eme imuripyra 'jawe futat tuwi wepye'emamũ 'ga upe rakue. A'ere Kristu 'ga, 'ypeywar are 'ga manũ, janetywera mepyawamũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'awamũ Kristu 'ga remiayuwamũ jane rerekou tywere'em janetywer are. ¹⁵ 'Ypeywar are amanũmũ Kristu 'ga mama'eukwaawa 'wryiara pãjẽ'oka. Emiayuwa reewe futat ako 'ga ipãjẽ'okapap ai'i. Jane rowase futat ako 'ga mama'eukwaawa pãjẽ'oka ai'i. Imojenosõu ako 'ga jane reape ai'i.

¹⁶ A'eramũ ki pẽẽ pejeapyakawe'em 'gã amũ porogyta 'me are pejejemogyau ne. Iporogyta 'me ma'e 'gã nipo 'jau: “Peko kasi tesirũgatu ne. Pe'u tesirũmet kasi mama'ea ne. Pejeporowykyawe'em 'araiwa rupi. Jayru'wi are, morowykye'em are. Mĩmer are nanẽ nũ pejekowe'em tesirũgatu nũ”, 'jau futatee 'gã pẽ nupe. A'ere kasi peapyaka 'gã je'eg are ne. ¹⁷ Ymã janepygy 'gã nemiapofera te poromũ mama'ea rakue. A'eramũ pẽẽ pejeapyakawe'em aipoa morogyta ymaner are. Morogyta ymanera Jejui 'ga remiaporama resaukaawa te rakue. A'ere ako 'awamũ Jejui Kristu 'ga ruri janee ikue. A'eramũ jane 'awamũ 'ga kwaapa. A'eramũ jane mama'e apowe'em morogyta ymaner imũ. Jejui Kristu 'ga te jane mu'e mama'e a'je are. 'Awamũ jane mama'e apoi 'ga je'eg imũ etee futat. ¹⁸ A'eramũ ki pẽẽ pejeapyakawe'em 'gã 'me are pejejemogyau. “Nepẽa'wryi Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pẽẽ pejeje'ega monowe'em 'ga upe tãmẽjẽ. 'Ga pyriwara 'gã nupe etee ra'ne pejeje'ega monou. A'eramũ 'ga pyriwara 'gã etee oporogytau Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. Afayup futat je ee ko”, 'jau futatee nipo 'gã pẽ mu'jau ywagipewara 'gã muoryw are, ofayup 'me are. A'ere kasi peapyaka aipo 'gã je'eg are ne. O'meramũ 'gã 'i. Wemikwaawe'em are aipo 'gã jamu'ei ekoetei. Ojerowiaraip ekoete 'gã ojee. Wemifutar imũ etee 'gã mama'ea apoi. ¹⁹ Aipo 'gã Kristu 'ga rerowiare'ema 'gã futat. Najamu'ei futari 'gã mama'e a'je are. NaKristu 'ga ree rũi 'gã jamu'ei. Morogyta tywer are tee 'gã jamu'ei. A'ere Kristu 'ga werowiaaramũ Janejararete futat. A'eramũ 'ga ojejukau jane ree, jane mu'akwaapa janeremiapo are. 'Ga 'ã aeakaga 'jawe. Aeakaga aeretea muaranuwukaa. Aero'oa ojememõu aepẽpenaw are. Aerajyga ae mokurẽjũka pãwẽ gatu etee te futat. A'ere aeakaga etee imuaranuwukari imujaa. Nan tee futat Kristu 'ga jerowiarukari tãmẽjẽ werowiaaramũ janee. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'ga iapou.

²⁰ Ymã te 'ã Kristu 'ga manũ 'ypeywar are janetywera moiawamũ rakue. 'Ga 'ã pẽ mũ'jãu mama'eukwaawa 'wryiara remiayuw awi. Kristu 'ga ree pejejemujaa 'awamũ pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ pẽẽ 'awamũ mama'e apowe'em tekotee 'gã je'eg imũ. Sã'ã ae amanũ re mama'e apou'jawe'ema. Nuenuwu'jawi ojoje'ega. Nan tee futat ki pẽẽ 'awamũ mama'e apou'jape'ema 'gã je'eg imũ, pejeapyakau'jape'ema 'gã 'me are pejejemogyau. ²¹ Aipo 'jau nanẽ nipo 'gã 'mea pẽ nupe nũ. Mama'e mũ ree nanẽ nipo 'gã 'jau nũ. “Peawyky kasi 'aga ne. I'wawe'em nanẽ esaka nũ. Pejewyke'ema nanẽ ee nũ”, 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe, wemikwakup 'me are. A'e are sipo peapyaka pejejemogyau? Naani. ²² Peapyaka kasi ee ne. Teepaw etee 'gã nemimome'ua. NaJaneruwarete 'ga je'ega rũi aipo e'i. Wea'aw are etee aipo 'gã jamu'ei ekoetei. ²³ Aipo are ajamu'jara 'gã i'akwaap ma'e 'jawe futat numiamũ. A'ere i'me ma'e 'gã futat. Ymã te Janeruwarete 'ga janepygy 'gã mu'ei omuoryw are rakue numiamũ. A'ere aipo 'gã

niporomuorywiweri 'ga remifutar imū 'ga ree rakue. A'eramū 'gā 'agamū "Orojemifutar imū sipo ore Jarejuwarete 'ga muorywi pa", 'jau nipo 'gā ajemogyau numiamū. "Ore Jarejuwarete 'ga ore aramuoryp", 'jau futatee nanē nipo 'gā ajemogyau nū. "Pejereko tywet pēē te futat Jarejuwarete 'ga muorypawamū", 'jau futatee nanē nipo 'gā ajemogyau nū. A'ere 'gā nemimu'ea nia'wryi futari. Na'gā nemimu'efera rūi mama'e tywera apoukare'ema janee. Jarejuwarete 'ga pājē mū te jane mama'e tywera niapoi.

3

¹⁻² Jejui Kristu 'ga manū re Janeruwarete 'ga 'ga moferapa 'ga mogou nū. Kristu 'ga ree pejemujar ire Janeruwarete 'ga pē mogyau oferap ma'e 'ga 'jawe. 'Ga moferaw ire Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerawau im̄ina ojepyri mama'e jarareteramū 'ga mogou 'wryiaramū. A'eramū ki pēē pejejea'aramū pejemogyau Jejui Kristu 'ga muorypawa mama'e are etee futat. Pejejea m̄inu'jape'ema futat 'ga muorypawe'ema mama'e are. ³ 'Awamū nepeapou'jaw arūi mama'e ymanera, pejemiapofer ymanera. Sā'ā ae amanū re mama'e tywera apou'jawe'ema. Nan tee futat pēē. Kristu 'ga rerowiar ire ae pōiri mama'e tywera apo awi. 'Ga 'jawe etee futat jarejemogyau. Jejui Kristu 'ga jaawamū pejemogyau. 'Ga 'Uwarete 'ga ree ojemujat ma'ea. A'eramū ki pēē pejejea m̄ina 'gā muorypawa mama'e are etee futat. 'Ga rerowiare'ema 'gā naeapyoī futari Jarejuwarete 'ga ree pejemujara. ⁴ A'ere nipo 'gā anure 'gā neapyoramū ee. Kristu 'ga ruramū nipo Janeruwarete 'ga jane mua 'ga rupi. Kristu 'ga jane mogyau nakwaparimū etee warāu rūi. Oje'jawe futat nipo 'ga jane mogyau. A'eramū jane 'ga ruaw esage renyfuga rupi nipo jarejua 'ga rupi jarejypa.

Pēneatee mama'e tywer awi

⁵ A'eramū je 'jau pē nupe: Pēneatee mama'e tywera apo awi. Amanū ma'e 'jawe futat nepeapou'jawi mama'e tywera. Pejekowe'em pejemirekoe'ema kūjā are. Kūjāmeramū nanē pejemene'em are pejekowe'em nū. Pemogoukat kasi kūima'e amuteea pejejee kūjāmeramū ne. Nia'wryi aipoa, 'jau je pē nupe. Pejekaraemā kwai are te nanē pejejea'are'emamū nū. Okaraemā kwai are etee ea'at ma'e 'gā okaraemā kwai are etee futat ojemogypyk. Okaraemā are ojemogypyk ma'e 'gā maira'me are ojemogypyk ma'e 'jawe futat. Nojemogypygyi 'gā Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū okaraemā kwai are etee 'gā jemogypygya nanē wa'wrye'emamū nū. ⁶ A'eramū nanuara 'gā akou tyweaete Jarejuwarete 'ga upe. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete nipo anure.

⁷ Jejui 'ga rerowiare'emawe pēē nanē mama'e apou pejemifutar imū etee futat rakue nū. Nepeenuwi futari 'ā 'ga je'ega rakue. ⁸ A'ere 'awamū peenup 'ga je'ega. A'eramū pēē 'awamū mama'e tywera apou'jape'ema futat. Pejejuaykawe'em nanē 'gā amū pejereko tyweramū. Pejekowe'em pejemara'ne'emamū pejejee. Pejejoje'ēwu'jag ekoete'em nanē nū. Pejeje'egayawe'em nanē pejejaupe. Pejeje'egaiwe'emamū nanē pejejaupe. ⁹ Peje'me'emamū nanē pejejaupe. Mīmera kasi peapo ne, a'e je pē nupe. Ymā 'ā mama'e tywera ete peapo rakue. A'ere pēē 'awamū Jejui Kristu 'ga ree pejemogypyk. A'eramū pēē 'awamū mama'e tywera apou'jape'ema pejemogyau. ¹⁰ 'Awamū pejemujat

Kristu 'ga ree. A'eramũ pẽẽ 'awamũ ymāwarera mama'e tywera apoawer awi pejeateeramũ futat. Pe'je pejemu'jau 'awamũ Jejui Kristu 'ga ree. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e apoukaa pẽ nupe wemifutar imũ. Oje'jawe 'ga pẽ mogyau mama'e esagea etee iapoukaa pẽ nupe. Oje'jawe pẽẽ mama'e aporamũ 'ga ojekwaap katu katuukaa pẽ nupe. Aipoa 'ga afutat. ¹¹ 'Ga 'jawe ete mama'e apoaramũ jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe futat. Ore judeuramũ, pẽẽ judeue'emamũ, imojew-agipyre'era 'gã, imojewagipyre'ema 'gã, tapy'yja 'gã, towajat tesirũmera 'gã, o'wyrara upe te oporowyky ma'e 'gã, ojeupe te oporowyky ma'e 'gã. Mimeramũ nipo jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat. A'eramũ jane "najanepytuna rũi 'ga", 'jawe'em jareeamutee 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ jane jareju'jaju'jawe etee futat. Kristu 'ga janejat pãwẽ pãwẽa futat. 'Ga etee te jane apyraap.

¹² Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga poromutaramũ pẽ nee rakue. 'Ga 'ã pẽ mũ'jãu wemiayuwamũ pẽ mogyau rakue. A'eramũ ki pẽẽ nanẽ pejepota'wa esageramũ pejejee pejemogyau 'ga 'jawe etee futat. Pejemuaẽma pejejee. Pejeee etee pejerowiaraipe'ema pejemogyau. Pejejaite'ema pejejee. ¹³ Mama'e tywera pejejeupe iaporamũ pejemara'ne'emamũ pejekou pejejee namutamutat. Pejeateeramũ kamẽsĩete jui. Sã'ã Janejararete 'ga, Kristu 'ga, jane raykae'ema janetywer are, imoira etee jane wi. Jane wi janetywera moir ire 'ã 'ga wea'aru'jawe'emamũ futat jane rayka are. A'eramũ ki pẽẽ nan tee futat, 'ga amũ mama'e tywera pejejeupe iapo re, pejejea'are'emamũ au'jeteramũ 'gã nayka are. Pejeateeramũ kamẽsĩete futat 'gã nayka awi. Pejejea'aru'jawe'emamũ futat ee nũ. ¹⁴ Nan pejemogya esage futat. A'eramũ je 'awamũ 'jau'japa pẽ nupe nũ. Pẽpota'wa esage pejejee. A'eramũ pẽẽ nanuara apo re pejemogyau majepi 'yweteewara 'jawe futat. ¹⁵ Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga pẽ pyrũi rakue. "Tamopota'waukat 'gã ajaupe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ga pẽ pyrũmũ ojeupe rakue. Werowiaramũ Kristu 'ga pẽ mopota'waukaa pejejaupe, pẽ mogyau wemiayuwamũ. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejemogyau majepi 'yweteewara 'jawe futat. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiapofer are 'ga muorypa pejemogyau. ¹⁶ Kristu 'ga je'eg are pejejea'aramũ pejemogyau 'eramũ nipo pẽneapyo futat 'ga 'eawer are. A'eramũ pẽẽ pejejamu'jau 'ga pejemu'eawer are. Pemaraka'ag ki 'ga 'eawer imũ etee futat. Marakau futar iki 'ga remiapofera pemome'u 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga marakau futat pejemogyau. Pejejeupe 'ga remiapofer are 'ga muorypa a'jea futat. ¹⁷ Jejui 'ga remiayuwamũ pẽẽ. 'Ga futat Janejararetea. A'eramũ ki mama'ea peapo esage etee pejemogyau 'ga ree. Peporogyta esage nanẽ ki pejejaupe 'ga ree nũ. 'Ga futat jane mota'waukaa 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ pẽẽ 'ga ree Jarejuwarete 'ga muorypa pejemogyau 'agamũ.

Pejemogy esage 'ga upe

¹⁸ A'eramũ ki pẽẽ kũjãmeramũ, imen ma'eramũ, pejeapyakau pejemena je'eg are. Kristu 'ga remiayuwamũ pẽẽ. 'Ga futat aipoa futaa. ¹⁹ Emireko ma'eramũ ki pẽẽ pejeporomutaramũ pejemireko are. Peje'eg wyrafen kasi pejemireko upe ne.

²⁰ Kunumĩnamũ nanẽ pẽẽ pejejara 'gã je'ega renupa etee pejemogyau. Kristu 'ga remiayuwamũ pẽẽ. A'eramũ pẽẽ pejejara 'gã je'ega renuwa Jarejuwarete 'ga muorypa. ²¹ Pẽẽ nanẽ ki ta'yriaramũ pejeje'eg

esage etee pejeja'yra 'gã nupe. Ojeupe peje'eg esage'emamũ pëna'yra 'gã nuapoi futari mama'ea pënemifutar imũ ne. 'Gã norywa mateepapa etee ne.

²² Pëë mũ nipo pejeporowykyau pejejerekwara upe. A'eramũ ki pëë pejejerekwara 'gã je'ega renupa. 'Gã amũ nipo oporowykyau esage werekwara 'ga reape etee. Werekwara 'ga remiesaga tywi nipo 'gã oporowykyau esage'em. A'ere kasi nanarũ peapo ne. Pejejepyri pejejerekwara 'ga reko'e'emamũ nanë ki pëë mama'e apou esage pejejerekwara 'ga 'eawer imũ etee futat. Pekwaap 'ã Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga. A'eramũ pëë pejeporowykyau esage 'ga muorypawamũ. ²³ Pejeporowykyau esage futat pejemogyau. Napejejerekwara 'ga upe etee rũi peporowyky. Nanuaramũ Jarejararete 'ga upe nanë futat peporowyky. Ma'eramũ 'ã je 'i pë nupe: Peporowyky esage ki, je 'i pë nupe. ²⁴ Pëporowyky esage resag ire Janeruwarete 'ga pë mepyi pëporowyky esageawer are. Aipoa pekwaap. Kristu 'ga 'ã Janejararetea. A'eramũ Janeruwarete 'ga u'eawer imũ etee futat pë mepyau esage Kristu 'ga upe pëporowyky esageawer are. ²⁵ Mama'e tywera apoara 'gã nanë nipo Janeruwarete 'ga imepyau pãwë pãwë 'gã nemiapoferarũ'emawer imũ etee futat, 'gã nerekou tyweaete nipo 'ga 'gã nemiapofera tywer are.

4

¹ Pëë mũ pejejeupe oporowyky ma'e 'gã nerekwara. Pejejeupe oporowyky ma'e 'gã nerekou esage. Mama'e monou 'gã nupe, pejejakate'eme'emamũ futat. Mama'e pyu 'gã tywe'emamũ pëë mama'e monou 'gã nupe. 'Gã jararete 'ga pëjara nanë futat 'ga nũ. 'Ga 'ã Jejui Kristu 'ga. Ywag ipe 'ga reni. Ojejukau esage 'ga pë nee nanë nũ. A'eramũ ki pëë pejejejukau esage pejejeupe oporowyky ma'e 'gã nee 'ga 'jawe. Aipoa esage 'ga upe.

'Gã neko are 'gã mu'akwaapawet

² A'ere 'awamũ je 'i Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ juejue pë nupe. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau kasi pënea'at mama'e mũ ree te ne. 'Ga muorypa nanë pejejeupe 'ga remiapofer are nũ. ³ Je ree nanë pejeporogytau 'ga upe nũ. Moromunepawa pype je reni. Kristu 'ga mome'u jereko are 'gã je munewi je mÿina. Ymã te 'gã naeapyoï Kristu 'ga ree rakue. A'ere 'awamũ je 'gã mueapyoï 'ga ree. A'eramũ pëë pejeporogytau 'ga upe je ree. "Erooukat 'gã amũ Paulo 'ga pyri, ki Ku'jyp. Nokwaawi we 'gã Kristu 'ga porogytafera. A'eramũ ene 'gã nerawaukaa 'ga pyri. Ojepyri 'gã oramũ Paulo 'ga Kristu 'ga porogytafera tomome'u 'gã nupe 'jau", pe'je ki 'ga upe je ree. ⁴ "Epoat Paulo 'ga Kristu 'ga mome'wau katu katuukaa 'gã nupe", pe'je ki 'ga upe je ree. Teporomome'ukatuweramũ Kristu 'ga mome'u are 'gã nupe. A'eramũ je a'eramũ "Pejeje'ega pemono 'ga upe je ree", 'jau pë nupe.

⁵ Pejemogyau esage nanë ki Kristu 'ga rerowiare'ema 'gã pype nũ. Pejenosĩ awi Jejui 'ga mome'wau 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. 'Gã pyri pejemogyau pëë 'ga mome'wau futat 'gã nupe. A'ere ki pëneapyo ra'ne 'gã neko are. 'Gã neko esageramũ tãmëjê ki Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. Kasi a'e pe 'gã pëpy'aetũjawi ine, Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe ne. ⁶ 'Gã nupe 'ga mome'wau pëë a'jeteetewi futat 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramũ te nipo 'gã wapya mÿi pënemimome'u are. A'eramũ nipo 'gã oporonupa pënemimome'u are pë nupe. A'eramũ taetu pëë pejejeupe

ee 'gã poronuwamũ 'ga mome'wau esage etee futat 'gã nupe. Nan iki Kristu 'ga pemome'u erowiarukaa 'gã nupe.

⁷⁻⁸ Tikiku 'ga nipo je omono pẽ pyri, pẽ nupe temome'wawamũ. Tikiku 'ga Kristu 'ga rerowiaara 'ga futat. A'eramũ 'ga janerewirera 'jawe futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat. Jarejararete 'ga upe oreporowyky irũ 'ga futat. Pẽ pyri je 'ga monoi temome'wawamũ pẽ nupe. Kristu 'ga ree etee pẽ mojemogypygyukaawamũ nanẽ je 'ga monoi pẽ pyri nũ.

⁹ Onesimu 'ga rupi je 'ga monoi pẽ pyri. Onesimu 'ga nanẽ janerewirera 'jawe futat nũ. Jeporomutat je 'ga ree 'ga rekoramũ. Pẽ'wyr awi futat 'ga ruri je pyri rai'i. A'eramũ nipo 'gã 'au ojeapo ma'efera mome'wau pẽ nupe.

¹⁰ Aristaku 'ga ako 'au moromunepawa pype je pyri. Oje'ega 'ga werooukat pẽ nupe, pẽ futaawamũ. Maku 'ga nanẽ oje'ega rerawaukaa pẽ nupe nũ. Maku 'ga Panape 'ga rewirera 'ga. Sooko je ako teje'ega rerooukara pẽ nupe 'ga ree ikue. "Pejejepyri Maku 'ga oramũ ki peroo esage 'ga pejejepyri", 'jau je ako teje'ega rerawaukaa pẽ nupe 'ga ree ikue. 'Ga futat nanẽ oje'ega werooukat pẽ nupe nũ, pẽ futaawamũ nũ. ¹¹ Josue Justo 'ga nanẽ oje'ega werooukat pẽ nupe pẽ futaawamũ. Aristaku 'ga, Maku 'ga, Josue Justo 'ga. Mĩmera 'gã judeua futat. Kristu 'ga ree 'gã jemogypygyi ajemogyau. 'Gã futat jejuru irũnamũ ajemogyau Kristu 'ga mome'wau je 'jawe pẽ nupe. "Pe'je pejemogyau Ku'jywa 'ga remiayuwamũ", 'jau 'gã 'gã nupe, jeje'egawa rupi etee futat. "Ku'jywa 'ga jane'wyrriararetea futat", 'jau 'gã ajemogyau 'gã nupe je'eawera 'jawe etee futat. A'ea je maku'iu 'gã nee. A'ere 'gã etee'i je poari Kristu 'ga mome'wau je pyri. Amumera 'gã judeue'ema 'gã jejuru irũa.

¹² Epafrasi 'ga nanẽ oje'ega werooukat pẽ nupe, pẽ futaawamũ. Pẽ'wyr awi 'ut ma'efera 'ga futat. Kristu 'ga upe 'ga porowykyi ore pyri. Jarejuwarete 'ga upe 'ga oje'ega monoi akou pẽ nee jepi. "Epoat ejemiayuwa 'gã, Korosi pewara 'gã. Ejerowiarukat tãmẽjẽ 'gã nupe. Ejemifutar are 'gã emueapyo", 'jau 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. ¹³ Oporomutaramũ 'ga pẽ nee. Laodiceja 'jaw ipewara 'gã nee, Ieroporisi 'jaw ipewara 'gã nee. Mĩmera amunawa pypewaramũ 'ga poromutaramũ pẽ nee. A'eramũ 'ga oje'ega monou Ku'jywa 'ga upe pẽ nee akou. Jeremianuwamũ futat 'ga oje'ega monoi 'ga upe pẽ nee. A'eramũ je 'ga 'eawera kwaapa.

¹⁴ Morofuanugara 'ga, Luka 'ga, nanẽ oje'ega rerawaukaa pẽ nupe, pẽ futaawamũ. Luka 'ga janejekoty'aawaretea. Demas 'ga 'jau oje'ega rerawaukaa pẽ nupe, pẽ futaawamũ.

¹⁵ A'eramũ ki pejewau Laodiceja pe jee. "Paulo 'ga oje'ega werurukat pẽ nupe, pẽ futaawamũ", pe'je ki jarejewirera 'gã nupe pejewau jee. Jarejenyra 'gã nupe nanẽ ki pe'je nũ. Nifa êe upe nanẽ aipo 'jau nũ, êe rog ipe ajatyka ma'e 'gã nupe nanẽ jeje'ega mome'wau nũ. ¹⁶ Jeremimonofera ka'arana mogyta re pẽẽ erawaukaa 'ga amũ upe, Laodiceja pewara 'gã nupe nanẽ imogytaukaa nũ. 'Gã nupe jeremimonofera ka'arana nanẽ pẽẽ imogytau pejejuemianuwamũ nũ.

¹⁷ Akipu 'ga upe ki pe'je jee: "Janejararete 'ga futat 'ã ene morowowykyukat ojeupe rai'i. A'eramũ ene ejeupe 'ga remiapoukarera etee futat iapoupap 'ga upe, e'i Paulo 'ga enee rai'i", pe'je ki 'ga upe jee.

¹⁸ Teje'ega je akwasiarukat ka'aran are 'gã amũ nupe tejee. A'ere je futat amũ kwasiari inuga pẽ nupe. Pauloramũ je teje'ega monou pẽ nupe

pě futaawamũ 'ea je ikwasiaa ka'aran are. A'eramũ pěě jeremikwasiarera resaka. "Paulo 'ga futat okwasiat imua janee rai'i", 'jau pěě pejejaupe jeremikwasiarera ka'arana ruwamũ.

Moromunepawa pype je reni. A'eramũ pěě pejejea'aramũ pejejemogyau je ree. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau je ree.

Jarejuwarete 'ga resagea pě nerekoea je afutat.

Kweramũ jeje'ega pě nupe.

1 Tesarūn

Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau watau kwe pe amunawa tesirūmera pype. A'ere 'gā kwa 'gā kwawi etee amunawa mū pyu. Awau 'gā Tesarūn ipe etee opytau. Muapya morowykye'ema magwapa. A'e pe Paulo 'ga Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū 'gā kwaiwete 'ga remimome'u rerowiaa. A'eramū 'ga renupara 'gā ajemogyau Jeju 'ga rerowiaaramū.

A'eramū erowiare'ema 'gā ajuerekoayau 'gā nee. “Ma'ja are 'gā Paulo 'ga rerowiaa 'ū? 'Gā tete 'ā oo ekoete ajemogyau Paulo 'ga remimome'u rerowiaaramū a'i kūi”, 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā a'eramū Paulo 'ga pyyg are afuweramū. A'ere 'gā Paulo 'ga nuesagi rakue. A'eramū Jeju 'ga rerowiaara 'gā Paulo 'ga moka'jamukaa ypytunimū. “Ere ewau ore wi nū”, 'jau 'gā 'ga upe, 'gā 'ga a'gwau Jeju 'ga erowiare'ema 'gā nui.

A'eramū 'gā a'eramū awau'jape'ema aipoa amunaw ipe. Ka'arana etee 'ga imonou ikwasiaa 'gā nupe. “A'jea futar iki Jeju 'ga perowiat rai'i”, 'jau 'ga imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe rakue.

¹ Ka'arana je akwasiat Tesarūn ipewaramū pē nupe. Jeju 'ga rerowiaara 'ā pēē, Jarejuwarete 'ga remiayuwa pēē. Janejararete 'ga, Jeju Kristu 'ga remiayuwa nanē pēē nū. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe. Je 'ā Pauloa. Silasi 'ga, Timoteo 'ga. Mīmera 'gā ako 'au je pyri. A'eramū ore ka'arana kwasiaa imonou pē nupe pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Jarejuwarete 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

'Gā nee Jarejuwarete 'ga muorypawet

²⁻³ Jarejuwarete 'ga upe ore oroje'ega monoi pē nee jepi. Oreku'ia ore rerekou pē nee. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe: “Oreku'i ore Tesarūn ipewara 'gā nee”, 'jau ore 'ga upe jepi. “'Gā 'ā ene rerowiat tāmējē ajemogyau. A'eramū 'gā mama'e apou eneje'eg imū etee futat”, 'jau ore 'ga upe jepi. “'Gā 'ā iporomutat ene ree nanimenime. A'eramū 'gā eneporowykya etee iapou”, 'jau ore 'ga upe jepi. “Jeju 'ga rura 'gā wape-sak ajemogyau. A'eramū 'gā opoire'ema ene wi. Ene rerowiare'ema 'gā amū 'gā nerekou tyweaete agawewi. A'etea 'gā nopoiri ene wi. Ene rerowiat ete tāmējē 'gā ajemogyau”, 'jau ore 'ga upe oroje'ega monou, pē mome'wau jepi. A'eramū ore araku'iramū arakou pē nee jepi.

⁴ Pēē 'ā a'jea futat orerewirera 'jawe oree. Kūjāmeramū pēē pejejemogyau orerenyra 'jawe oree. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pēē pejejemogyau. A'eramū 'ā pēē pejejemogyau orepytuna 'jawewaramū oree. A'jea futat Janeruwarete 'ga poromutaramū pē nee. A'jea futat 'ga pē pyrūi pē mogyau wemiayuwamū rakue. A'ea jane sikwaap. ⁵ Ymā ako ore oi morogyta esage mome'wau pē nupe ikue, Jeju 'ga mome'wau pē nupe ikue. “Jeju 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. 'Ga amanū janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue”, 'jau ako ore 'ga mome'wau pē nupe ikue. “Je katu'og ape, ojeupe 'eramū 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuwamū”, 'jau ako ore pē nupe ikue.

Naoroporogyta etee rūi ako ore arawau pē nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga remiapoa we futat ako ore esaukaa. Mama'ea ako ore iapou 'ga pājē mū

etee pē neape ikue. Ore a'jea futat orokwaap, “ga pājē mū ore mama'e apoi” e kwaapa. “Janeruwarete 'ga jane katu'oga afutat” 'ea nanē ore ikwaapa nū. A'eramū 'ā pēē 'ga rerowiaa pejemogyau. Arako esage ako ore pē pype ikue. Orereko esagea 'ā pekwaap. Au'jete ore resak pejepe. ⁶ A'eramū ako pēē pejemogyau esage ore 'jawe ikue. Jarejararete 'ga ree nanē pejemū'jau nū.

Pejejeupe Jejui 'ga rera mome'uramū ako pejeku'iramū pejemogyau ee ikue. A'ere 'gā amū Jejui 'ga remiayuwamū pē nekoramū pē nerekou tyweaete. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā pē nerekou tyweaete agawewi. A'etea pēku'i etee futat pejemogyau oreje'eg are. Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē nerekou pē maku'iukaa etee futat. ⁷ A'eramū 'ā Masetoni ywy pewara 'gā pēneko esage resaka 'ā rai'i. Akaja ywy pewara 'gā nanē 'ā esaka nū. Pēnemapioa 'gā wesak. Pēnemimome'ua nanē 'ā 'gā enupa nū. A'eramū 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā mama'e esage apou pē 'jawe. ⁸ Jejui 'ga je'ega pemome'u pejemogyau. A'eramū 'ā pēnemimome'ua okwasi'wasi'wau Masetoni ywy pewara 'gā nupe. Akaja ywy pewat, amunap tesirūmera pypewat. Mīmera 'gā nanē 'ā enupa rai'i nū. 'Awamū Tesarūn ipewara 'gā amū Jejui 'ga rerowiaa 'ea awau okwasi'wau amunawa moy moyka. A'eramū ore a'eramū pē mome'wawe'em 'gā nupe. “Okwaap futat na'gā 'ā ne'ā”, 'jau ore arajaupe. ⁹ 'Gā we futat pē mome'u oree. “Awamū Tesarūn ipewara 'gā Jejui 'ga rerowiaara futat”, 'jau 'gā oree. “Ymā te 'gā nokwaawi futari Jarejuwarete 'ga ikue. Jejui 'ga nanē 'gā ikwaape'ema nū. Maira'me a'agawa 'gā imuorypa erekou jepi. A'ere ako ereo peu 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. Jejui 'ga nanē ako ene imome'wau 'gā nupe ikue”, 'jau 'gā oree imome'wau. “Eneje'ega renupawe 'gā amū opoia maira'me a'agawa rerowiar awi. A'eramū 'gā Jejui 'ga rerowiaaramū ajemogyau nū. Jarejuwarete 'ga etee 'gā amuoryp 'awamū”, 'jau 'gā pē mome'wau oree. ¹⁰ “Tesarūn ipewara 'gā Jejui 'ga rura wapesak ajemogyau. Jarejuwarete 'ga ra'yrarete 'ga rura rapesaka ajemogyau”, 'jau 'gā oree pē mome'wau ai'i. “Ga manū re Janeruwarete 'ga Jejui 'ga moferapa rakue nū. A'eramū 'ga anure 'ua werowiaaramū jane rerawau jane mogyau ywag ipe ojepeyri, 'jau Tesarūn ipewara 'gā oree imome'wau”, 'jau 'gā pē mome'wau oree. “Anure te nipo ajee Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā jerekoukat tyweri futari 'ga upe, wapyae'emawer ipe etee futat nipo 'gā ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga upe. Wa'yra 'ga rerowiaaramū te nipo ajee 'ga najane rereko tywera'uweri, 'jau Tesarūn ipewara 'gā amū oree”, 'jau Masetoni ywy pewara 'gā pē mome'wau oree.

2

Jarejuwarete 'ga remiapofer are 'gā muea'aawet

¹ Naoroo tee rūi ore pē pyri ikue. Pēē 'ā ako Jejui 'ga perowiat 'ga renupa ppy we ikue. ² Pē pyri oroo enune ore arawau ajepeja amunaw ipe ra'ne, Firiposi pe ra'ne arawau ikue. A'e pe peuwara 'gā ore munepa, ore mīina moromunepawa pype. Ore kurapa nanē 'gā kypyre'emete nū. Ore rerekou tyweaete agawewi futat 'gā. A'etea ore norokyjei futari arawau Jejui 'ga mome'wau pē nupe. A'eramū ako ore orojewi 'gā poir ire arawau pē pyri ikue. Janeruwarete 'ga ore mogyaukare'ema futat. A'eramū ako ore arawau Jejui 'ga mome'wau. 'Ga rera renupawe ako pēē 'ga rerowiaa ikue. A'ere ako je 'i ko: “Naoroo tee rūi ore pē pyri”,

je 'i ko. ³ “Pe'je pēē Jejui 'ga rerowiaa”, 'jau ako ore pē nupe arakou ikue. Nore'mea'uweri ore pē nupe. A'jea futat ore 'ga mome'ui pē nupe. Namama'e tywera rūi te 'ā ore oromome'u pē nupe ikue. 'Ga kwaawukaa te ako ore oi pē nupe ikue. Mama'e esage etee 'ā ore imome'wau pē nupe. ⁴ Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ako ore Jejui 'ga mome'wau ikue. Janeruwarete 'ga te ako ore mogy omome'waramū pē nupe ikue. 'Ga muorypawamū te 'ā ore iapoi. Natesirūmera 'gā muorypawamū rūi te 'ā ore iapoi. Ku'jywa 'ga ore kwaap katu katu futat. “Je futat tāmējē 'gā na'e. Mama'e a'jea etee futat 'gā omome'u ra'e”, 'jau Janeruwarete 'ga oree.

⁵ Nore'mea'uweri ako ore arawau pē nupe ai'i. “Pēē pēnesagesage ra'e”, 'jawe'em ako ore pē nupe ikue. Nananuara rūi ako ore imome'wau pē nupe orojee pēporomutaawamū ikue. A'jea futat ako ore oi Jejui 'ga mome'wau pē nupe ikue. Naka'aranūū are rūi ako ore oi oroporogytau pē nupe ikue. Jejui 'ga mome'wau te ako ore oi pē nupe ikue. Janeruwarete 'ga ore kwaap katu katu futat. ⁶ “Pēē 'ā pēnesagesage, pe'je oree”, naru'ei ako ore pē nupe ikue. Tekotee 'gā nupe nanē ako ore aipo 'jawe'em ikue nū. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ore oi Jejui 'ga mome'wau pē nupe. ⁷ Ore 'ā Jejui 'ga remimonofera futat. A'eramū ore “mama'ea peapo amū oree”, 'jawarū ore pē nupe numiamū. A'ere ako ore aipo naru'ea'uweri pē nupe ikue. Sā'ā kūjā wa'yra pita'gī are ijejukaa. Wa'yra upe mama'e murukare'ema ojeupe. Nan tee futat ore jejukai pē nee. ⁸ Oreporomutat wejue ore pē nee. Ma'eramū 'ā ore Jejui 'ga mome'ui pē nupe. Aruapisi are ifuwet ma'e 'gā nesaka miamū amunipo 'ā ore noropoiru'uweri futari Jejui 'ga mome'u awi pē nupe. ⁹ Pē pype arakou ako ore oroporowykyau arakou ikue. Au'jeteramū ako ore oroporowykyau arakou ikue. Wyra pirera ore iapou 'ogamū. A'eramū ore ime'ega ka'aranūū are orojeupe. A'eramū ako ore “ka'aranūū pemut ape oree”, 'jawe'em arakou pē nupe ikue. A'eramū ako ore Jarejuwarete 'ga je'ega etee imome'wau pē nupe ikue.

¹⁰ Pē pype arakou ako ore mama'e tywera apowe'em ikue. A'jeteetewi arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe pē pype ikue. A'eramū tekotee 'gā ore ago'wawe'em. A'ea pekwaap. Janeruwarete 'ga nanē ikwaapa nū. ¹¹ Sā'ā ae kūima'eramū wa'yra mu'ea mama'e apo are. Nan tee futat ore pē mu'ei ee. ¹² “Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. 'Ga remifutar imū etee mama'ea peapo pejemogyau”, 'jau ako ore pē nupe ikue. “Peko esage ki 'ga upe. 'Ga muorypawa etee iapou pejemogyau”, 'jau ako ore pē nupe ikue. 'Ga 'ā pē mū'ē ojeupe wemiayuwamū. Anure nipo 'ga pē monou pē mogyau ojeypyri. Peu futat nipo pēē esage ma'e 'ga resaka. A'eramū ore 'ga remifutar imū etee mama'e apoukaa pē nupe.

¹³ Pē pyri arakou 'ā ore Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau pē nupe jepi. A'eramū ako pēē erowiaa pejemogyau ikue. A'eramū pēē 'jau pejejaupe: “Nakūiima'e tee 'ga je'ega rūi futat ra'e. Janeruwarete 'ga je'ega futat ra'e”, 'jau ako pēē pejejaupe ikue. A'eramū ako pēē 'ga rerowiaa. Oje'ega renuwamū 'ga 'ā pē katu'oka oje'jawe. Pē muea'aa oje'jawe mama'e are. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe: “Au'jete eje'ega ererowiarukat 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe pē nee jepi. ¹⁴ Jejui 'ga rerowiaaramū pē nekoramū, pēpytuna 'gā, 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweretei rai'i. A'ere napeu etee rūi 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaara 'gā nereko tyweretei. Judeja wywy pe nanē futat 'gā iapoi

rai'i nū. ¹⁵ Ymā te judeu ypy 'gā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau rake. 'Awamū 'ā 'gā Jeju 'ga miamū ijukau rai'i. Janejararete 'ga 'gā ijukau rai'i nū. Ore nanē nū. Ore nanē 'gā ore mujānukaa pe awi, Jerusareg awi. Peu 'gā ore momytauware'ema. Aipo apoara 'gā Jarejuwarete 'ga mamara'neukat ojee. ¹⁶ A'ere 'gā judeue'emamū pē nupe Jeju 'ga mome'u awi ore momig awi afueweramū numiamū. A'ere aipo 'gā Janeruwarete 'ga mamara'neukareteetei ojee. A'eramū 'ga 'awamū 'gā nerekou tyweaete ee.

Paulo 'ga 'gā nesaga'upa

¹⁷ Orojot ete ako ore pē nui ikue. Pē pyri orepytaweramū numiamū. A'eramū ore aru'arasigamū arajemogyau pē nee orojea'aramū. “Gā pyri soo 'jau”, 'jau ore arajaupe numiamū. ¹⁸ “Soo 'gā nesaka 'jau”, 'jau'japa je tepytuna 'gā nupe jepi numiamū. A'eramū ore oro'wya jepi numiamū. A'ere nānēwējēmī. Mama'eukwaawa 'wyriara nore monoukari ete nipo 'ā.

¹⁹ Jeju 'ga rerowiarāmū pēē 'ā ore maku'iu. Jeju 'ga ruramū nipo ore arawau 'ga pyri. A'eramū nipo ore 'jau 'ga upe: “Tesarūn ipewara 'gā nupe ako ore ene mome'ui ikue. A'eramū 'gā ako kwaiwete oreje'ega rerowiaa ikue. A'eramū 'gā ajemogyau ene rerowiaaramū. 'Gā 'ā ene rerowiat nanimenime ajemogyau”, 'jau nipo ore 'ga upe, 'ga pyri oroo re. A'eramū nipo 'ga 'jau oree: “A'jea. Jeporowykya peapo esage, je'eawer imū etee ra'e. A'eramū je tekui'ramū tekou pē nee. Au'jete peapopap je'eawer imū etee rake”, 'jau nipo 'ga oree, ojeypyri ore oramū. ²⁰ Nitywi 'gā amū ore maku'iu pēē 'jawe. Pē nee ore jerowiari arajemogyau.

3

¹⁻² Orereaitepaw ore pē nee pēnera renupe'ema. Oreporosagiwer ore pē nee numiamū. A'ere ore norooarūi. A'eramū ore pē nesaga'upa arakou. A'eramū ore Timoteo 'ga etee imonou imoporogytaukaa pē nupe. “Simono ene 'gā nesaka jarejee 'jau”, 'jau ore 'ga upe ai'i. “Au toropyta Atenasi pe ene rapesaka 'jau”, 'jau ore 'ga upe. Timoteo 'ga orerewirera 'jawe. Jarejuwarete 'ga porowykya 'ga wapo ore pyri ikue. Jeju 'ga mome'wara 'ga ore 'jawe. A'eramū ore a'eramū 'ga monou 'ga moporogytaukaa pē nupe. “Tesarūn ipewara 'gā te 'ā Jeju 'ga werowiat. A'ere 'gā ināinānī'ī etee Jeju 'ga kwaawi. A'eramū ene ewau 'gā mu'jau esagesage 'ga ree. A'eramū 'gā ajemogyau erowiaa a'jea futat”, 'jau ore Timoteo 'ga upe ai'i. “Pepoir awi Jeju 'ga rerowiar awi, 'jau ki ene 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe. ³ “Pejereko tywereteramū miamū kasi pepoit Jeju 'ga rerowiar awi ne, 'jau ki ene 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe. “Jeju 'ga rerowiaara 'ā jane. A'eramū 'gā amū jane rerekou tyweaete. Sā'ā ae yara mura imomora 'y pe esaga, ijerewa resaga. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane rereko tywerukari 'gā nupe. Taesak 'gā a'jea futat tejerowiara 'jau kwy, 'jau nipo 'ga janee, 'jau ki ene 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe ai'i. ⁴ Pē pype arakou ako ore imome'ui pē nupe ikue. Pē nereko tywerete'emauwe ako ore 'jau pē nupe ikue. “Awamū pēē Jeju 'ga rerowiaara. A'eramū nipo 'ga rerowiare'ema 'gā pē nerekou tyweaete”, 'jau ako ore pē nupe jepi. A'jea futat ore 'i pē nupe. Ore'eawer imū etee futat nipo 'gā pē nerekou. ⁵ A'eramū je 'jau tepytuna 'gā nupe: “Maran gatu nipo 'gā jaruete ajemogyawe'em. Mama'eukwaawa 'wyriara nipo 'gā omomoirukat Jeju 'ga rerowiar awi rai'i?” 'jau ore

arajaupe. “Simome'u ekoete nipo jane Jejui 'ga 'gā nupe rakue?” 'jau ore arajemogyau pē nupe. A'eramū ore a'eramū kweramū Timoteo 'ga monou pē nesaka kamēšiete imoporogytaukaa pē nupe.

'Gā nera Paulo 'ga maku'iu

⁶ A'eramū 'ga awau pē nesaka ikue. 'Awamū 'ga 'ua pē mome'wau oree nū. “Tesarūn ipewara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajemogy je 'ga rerowiaa. Nopoiri futari 'gā 'ga rerowiar awi”, 'jau 'ga 'ua pē mome'wau oree. “‘Gā ojejuka je ajuee”, 'jau 'ga oree pē mome'wau. “Pē nee nanē 'gā nea'aramū je ajemogyau nū”, 'jau 'ga oree. “Pē nesaga'upa 'gā ajemogyau. Sā'ā pēē 'gā nesaga'uwa. Nan tee futat 'gā jemogyi pē nesaga'upa”, 'jau 'ga oree imome'wau.

⁷ 'Ga pē mome'ua ore maku'iu pē nee. Mama'e tesirūa te ajee ojeup oree ai'i. 'Gā amū ore rerekou tyweaete ai'i. A'ere a'e pype Timoteo 'ga ruri pē mome'wau oree. ⁸ A'eramū pē mome'ua oreku'i mojerana ore ree. 'Ga rerowiarareteramū pejemogyramū nipo oreku'iramū arakou pē nee. ⁹ Jarejuwarete 'ga upe ore oroporogytau jepi. “Tesarūn ipewara 'gā, eneremiayuwa 'gā ene rerowiat ajemogyau. A'eramū ore a'eramū araku'iramū arakou 'gā nee”, 'jau ore 'ga upe jepi. ¹⁰⁻¹¹ Jarejuwarete 'ga upe oroporogytau arakou. Au'jeteramū oroporogytau arakou. “Tene ore oi peu 'gā pyri 'gā mu'jau esage ene ree”, 'jau ore 'ga upe jepi. “Tojemogyppyyk katu katu 'gā ene ree 'jau”, 'jau ore Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga janejararetea. 'Ga upe nanē ore 'jau nū. “Ore poar iki pejepe, ore mojewyrukaa 'gā pyri”, 'jau ore 'gā nupe arakou. ¹² Pēporomutat pejemogyau pejejee. Tekotee 'gā nee nanē pēē pejeporomutaramū nū. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe arakou: “Iporomutat 'gā ajuee. Ojejuka esage 'gā ajuee. A'eramū ene 'gā poaa 'gā mojejukau esage a'eramū taetu ajuee”, 'jau ore 'ga upe oroporogytau pē nee arakou. Sā'ā oreporomutara pē nee. Nan tee futat pēporomutaramū pejejee. ¹³ “Epoar iki 'gā. Emamuakar iki 'gā mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe”, 'jau ore Jarejuwarete 'ga upe pē nee arakou. A'eramū 'ga aipo apo re pēē mama'e tywera apo futare'ema. A'eramū nipo pēē Jejui 'ga ruramū pejemogyau esage 'ga upe. Anure nipo Janejararete 'ga ojewya wemiayuwa 'gā nerua ojeupi. Aipo 'ara rupi nitywi futari pē kwaukaara 'gā amū.

4

Jarejuwarete 'ga ki pemuoryp

¹⁻² Pē pype arakou ako ore pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are ikue. “Pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga pemuoryp”, 'jau ako ore pē nupe ikue. “‘Ga je'eg imū etee pēē mama'e apou”, 'jau ako ore pē nupe ikue. Pēnea'ar iki ore'eawer are. “Pe'je pejemogyau Jejui 'ga 'eawer imū etee futat”, 'jau ako ore pē nupe ikue. Jejui 'ga 'ā pējararetea. 'Ga futat ako aipo ore mu'eukaa pē nupe ikue. A'eramū ki pēē ore'eawer imū etee futat pejemogyau esage a'jea futat. 'Ga remifutar imū etee futar iki pēē mama'e apou 'ga upe. ³ Mama'e tywera apowe'em futat. Peko esage a'jea futat 'ga upe. Kūima'eramū pejekowe'em pejemirekoe'em are. Pejemireko are etee ki peko. Kūjānamū nanē kasi pejemene'ema peenūi pejegefue ne. Pejemenā etee ki pereko. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe.

4-5 Kūima'e 'gā nupe nanē ore 'jau nū: Peko kasi Jeju 'ga rerowiaare'ema 'gā 'jawe etee ne. 'Gā 'ā oo akou wemirekoe'ema mue are etee kwe pe watau. Kūjā mue are etee futar iki pēnea'at. ⁶'Ga rerowiaaramū 'ā jane jarejuewireramū juejue futat. A'eramū kasi pēē, “Jerewirera 'ga remirekoa te nā'ā re'ā”, pe'je ne, ipojekawe'em erawau pejejau ne. Aipoa apoara 'gā nipo Janeruwarete 'ga erekou tyweaete ee. Aipoa ako ore oromome'u pē nupe ikue. A'eramū ore imome'wau'japa pē nupe nū. ⁷Janeruwarete 'gā jane mū'ē werowiare'ema 'gā nui mama'e tywera apoukare'ema janee, jane mogyau esage wowase. ⁸Najema'ea rūi futat jeje'ega poromū. Janeruwarete 'ga je'ega te poromū. Janeruwarete 'ga 'ā jane upe U'agesage muara. 'Ga 'eawera etee 'ā je amome'u pē nupe. A'eramū aipo renupare'ema 'gā Janeruwarete 'ga je'eganupe'ema futat.

⁹Janeruwarete 'ga ako pē mu'e pejejee pēporomutar are ikue. Ma'eramū 'ā 'awamū pejejuka esage pejejee pejemogyau. A'eramū je aipo are ka'arana kwasiare'ema pē nupe. ¹⁰Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee pejejekau esage pejemogyau, Masetoni ywy pewara 'gā nee. A'eramū kī pēē pejejekau esage 'awamū taetu 'gā nee pejemogyau. ¹¹“Pejemuawapir iki pejemogyau 'gā pype. Pēmara'ne kasi pejejee ne. 'Gā ago'wawe'em 'gā porowyky are. Pejeporowykya etee futat iapou pejee pejemifutara muawamū. A'eramū pēē mama'e renūine'ema pejemogyau 'gā nupe”, 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū ki pejemogyau pejejeupe je'eawer imū etee futat. ¹²Aipo apo re Jeju 'ga rerowiaare'ema 'gā oporomutaramū pē nee. A'eramū nipo 'gā 'jau: “A'jea futat Jeju 'ga rerowiaara 'gā nesageramū”, 'jau nipo 'gā ajaupe, pē nesakawe.

Janejararete 'ga ruap

¹³'Awamū ore pē mu'ei amanū ma'efera 'gā nee, Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee. Pē'arasig kasi pejemogyau 'gā nee ne. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā i'arasig futat ajemogyau. A'ere 'gā nuapesagi Jeju 'ga rura. A'eramū 'gā a'eramū u'arasigamū futat ajemogyau. A'ere jane naani. 'Ga rura jane siapesak jarejemogyau. A'eramū jane jare'arasige'emamū jarejemogyau. ¹⁴Amanū re 'ā Jeju 'ga ferawi rakue nū. Oferaw ire 'ā Jeju 'ga awau ywag ipe rakue nū. A'eramū 'ga amanū'jape'ema. A'ea 'ā jane sikwaap. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jeju 'ga mojewya 'ga mua 'awa ywy pe nū. Jeju 'ga 'ua ojewya nū. 'Ga ruwa 'ga 'ga rerowiaara 'gā nerowyrukaa 'au 'ga upe, amanū ma'efera 'gā nerowya erua. A'eramū jane a'eramū jare'arasige'emamū 'gā nee.

¹⁵Ojewyr are Janejararete 'ga jane mu'jau. A'eramū 'ā jane ikwaapa. 'Ga jewyawa rupi 'ga rerowiaaramū jane jarewau jarejeupia 'ga rowosōu. Amanū ma'efera 'gā na'ne awau 'ga rowosōu. A'ere imanūe'emamū jane jarewau 'ga repejāna 'ga rowosōu. ¹⁶Aipo 'ara rupi Jeju 'ga ruri ojypa wafukaita wemiayuwamū jane upe. Ywagipewara 'gā 'wyriara 'ga nanē futat nipo wafukaita nū. A'ere nipo 'ga jumi'aranū pyi 'gā nupe. A'eramū nipo jane Kristu 'ga rerowiaaramū jarewau jarejeupia 'ga rowosōu. Amanū ma'efera 'gā na'ne 'ga imonou imowywya ywy awi. Ywy awi amū'ē re 'gā awau ojeupia Kristu 'ga repejāna. ¹⁷A'ere jane imanūe'emamū jarewau jarejeupia jarejatykau 'gā nee 'ga rowosōu ywasiga pype. Wowosimaw ire nipo 'ga wemiayuwamū jane rerawau erowjewa 'Uwarete 'ga pyri. A'eramū jane peu futat jarejemogyau nakwaparimū rūi 'gā pyri. ¹⁸A'eramū pēē pejewau aipo mome'wau 'gā

nupe kwe pe. Kasi 'gā jemogyi u'arasigamū 'gā nee ne, amanū ma'efera 'gā nee ne, Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee ne.

5

Jeju 'ga rapesakap

¹⁻² “Maranime sipo ajee Jeju 'ga ruri werowiare'ema 'gā nerekou tyweaete?” 'jau nipo pēē pejejaupe. Aipo pe'je kasi ne. “A'e rupi nipo 'ga ruri”, naru'ei ore pē nupe. “Nikwaawi jane 'ga ruawa”, 'jau ore pē nupe jepi. Sā'ā muna'ywa. 'Oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee futat jane Jeju 'ga ruawa nikwaawi. ³ Owaēm erujewi futat nipo 'ga ruawa upe. A'eramū jane jarejemogy esage are etee futat jarejea'aramū. “Nitywi mama'e tywera jane ree”, 'gā 'eramū nipo iwaēmi erujewi 'gā nereko tyweawa upe. Sā'ā kūjā ka'jame'ema wa'yray awi. A'eramū 'ā ojemouaga etee wa'yray upe. Nan tee futat Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā aipoa 'ara rupi noka'jamarūi wereko tywer awi. Taka'jam 'jau nipo 'gā ojeupe numiamū. A'ere nipo 'gā noka'jamarūi futari wereko tywer awi. Naako tywet nana'nī pype rūi futat 'gā awau poromū.

⁴ A'ere pēē Jarejuwarete 'ga pekwaap. A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em Jeju 'ga jewyra poromukuran. A'eramū 'ga rura jane mopiryyite'ema. Sā'ā muna'ywa 'ga amū pyyga erujewi 'ga mopiryyja. Nan kasi pejemopiryyjukat 'ga upe ne. Naypytunimū wata ma'e 'jawe rūi pēē. Ypytunimū wata ma'e 'gā nuesagi mama'ea. Jarejuwarete 'ga je'ega kwaapare'ema 'gā ypytunimū wata ma'e 'jawe. A'eramū 'gā mama'e tywera apou akou. Janeruwarete 'ga remiaporama kwaape'ema futat. “Ojewyt nipo Jeju 'ga werowiare'ema 'gā nerekou tyweaete” 'e kwaape'ema. ⁵ A'ere pēē nanarūi. Pekwaap futat 'ga je'ega ore 'jawe. A'eramū jane juejue 'ga remiaporama kwaapa, Jeju 'ga jewyra kwaapa. 'Arimū wata ma'e 'jawe jane. Sikwaap jane mama'ea. ⁶⁻⁷ A'eramū ore 'jau pē nupe: “Pe'je sajemogy 'ga rapesaka”, 'jau ore pē nupe. “Pe'je sajemu'akwaap mama'e tywera apo awi 'ga rura poromukuran”, 'jau ore pē nupe.

Jeju 'ga rura rapesakare'ema 'gā oset ma'e 'jawe futat ajemogy. Nokwaawi futari 'gā mama'ea. Eawryyp ma'e 'jawe nanē 'gā mama'e kwaape'ema. I'akwaawe'ema 'gā. A'eramū 'gā mama'e tywera apou akou.

⁸ A'ere jane nanarūi. 'Arimū wata ma'e 'jawe jane. Jane'akwaap jane. A'eramū ore 'jau pē nupe: “Pe'je sajemogy esage 'ga upe. Pe'je sajemu'akwaap mama'e tywera apo awi”, 'jau ore pē nupe. Jeju 'ga rura poromukuran sirowiat 'ga nanimenime 'jau, janeporomutat 'ga ree 'jau, janerea'at jarejemogyau 'ga ree. Aipo apoaramū jarejemogyau jefaruu 'jawe. Itajuaity rerekwara 'jawe jane jemogyi. Itajuaitya jefarua wereko imunepa u'yw awi. Opy'apiara munepa. Itaju akagyrua nanē imunepa nū. A'eramū u'ywa osowe'em 'ga upe. Ojeafakau etee. Nan tee jane. Jane 'ga rerowiarāmū 'gā amū 'ga rerowiar awi jane momoirukare'ema. ⁹ Najane rereko tyweawamū rūi ako Janeruwarete 'ga jane mū'ēi 'gā nui ikue. Jane katu'oka te ako 'ga jane mū'ēi 'gā nui ikue. Janeruwarete 'ga jane katu'ogukaa Janejararete 'ga upe, Jeju Kristu 'ga upe. ¹⁰ Jeju 'ga amanū jane katu'okawamū futat. A'eramū jane a'eramū jarewau 'ga pyri jarejemogyau peu futat nakwaparimū ete rūi. 'Ga jewyre'emauwe jaremanūmū jane jarewau 'ga pyri peu

futat. Jaremanūme'ēwe 'ga jewyramū jane jarewau 'ga pyri. ¹¹ A'eramū pēē pejewau 'awamū 'ga ruawama mome'wau kwe pe pejejaupe. Aipo mome'ua 'ga rerowiarukaa pejejaupe. Nanuara 'ā pēē iapou pejemogyau. A'eramū pēē taetu pejejopoa 'ga rerowiar wywapiukaa pejejaupe.

'Gā neko esage are 'gā mu'akwaapawet

¹² Jejeuwa 'jawe pēē. A'eramū je pē mu'jau mama'e are. Peenup katu katu ki peje'wyriara 'gā je'ega. Janeruwarete 'ga 'gā amū'ē imonou pē nupe pē'wyriaramū. A'eramū pēē 'gā je'ega renupa esage. ¹³ Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gā pē mu'ei. A'eramū ki pēē 'gā je'eg are pejeapyakau. Pejeporomutaramū 'gā nee nanē nū. Pe'je ki pejejukau esage 'gā nee, pejemu'jara 'gā nee. Pejamue kasi ne. Pēta'wa ki pejejaupe.

¹⁴ Pēē mū peko futat iwewue ma'eramū pejejotype. A'eramū pēē pejeje'ega iwewue ma'e 'gā nupe, 'gā wewue awi 'gā momoia. “Pe'je pejewau pejeporowykau”, pe'je ki 'gā nupe.

Pēē mū nipo pejejorypawamū pejemogyau. A'eramū ki pēē aipo 'gā poaa 'gā maku'iu. 'Gā amū nipo Jeju 'ga rerowiaa ināinānī'ī etee. A'eramū pēē 'gā mu'jau 'ga ree, 'ga rerowiar wywapiukaa 'gā nupe. Peje'eg esage ki 'gā nupe najuejue etee. Pemowyrafen kasi pejeje'ega 'gā nupe ne. ¹⁵ 'Gā amū nipo mama'e tywera apou pē nupe. A'ere kasi pejepyk 'ga ree ne. Mama'e esagea etee ki peapo pejejaupe. Tesirūmera 'gā nupe nanē mama'e esagea etee pēē iapou nū.

¹⁶ Pēnoryp ete futar iki pejemogyau. ¹⁷ Au'jeteramū futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ “Au'jete mama'ea eremut jee, ki Ku'jyp”, 'jau ki pēē 'ga upe. Mama'eaya nipo ojeapou pē nupe. A'etea ki pēku'i etee futat. A'ea Janeruwarete 'ga afutat. Jeju Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū omuorywa Janeruwarete 'ga afutat.

¹⁹ Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'egauwe ki pemojerowiat pejemogyau. Au'jeteramū nipo 'ga 'Agesage je'ega nepeenuwi. A'eramū noje'egu'jawi pē nupe ne. ²⁰ Janeruwarete 'ga je mut je moporogytaukaa pē nupe, pejejeupe 'ga amū 'eramū ki a'e are peapyaka. ²¹ Pejejeupe 'ga amū mama'e mome'uramū ki, “a'jea futat sipo aipo 'ga 'ea?” pe'je ra'ne pejejeupe. A'jea 'eramū pēē a'jea futat erowiaa pejemogyau. Mama'e a'je'ema 'eramū pēē imoka'jama kamēsīete. NaJaneruwarete 'ga 'Agesagea rūi 'ga mu'eukat. ²² Kwaiwete te 'ā mama'e a'wyre'ema. A'ere kasi peapo amū majepe'i etee miamū futat ne.

²³ Jarejuwarete 'ga upe ore 'i: “Emopy'ata'wa Tesarūn ipewara 'gā imogyau”, aru'e ore 'ga upe arakou. “Emuesage ki 'gā. Eje'jawe 'gā mogyau esage”, 'jau ore 'ga upe arakou. “Ene amuesage re 'gā tifuwet eme mama'e tywera apo are ajemogyau”, 'jau ore pē nee 'ga upe. “Amuesage re 'gā wesageramū a'jea futat Jeju Kristu 'ga jewyramū. Nitywi futari nipo 'gā tywera 'gā pype aipo 'ara rupi”, 'jau ore pē nee 'ga upe. ²⁴ Janeruwarete 'ga futat 'ā jane mū'ē wemiayuwamū. 'Ga 'ā jane muesageu jane mogyau oje'jawe. Nomoka'jami futari 'ga u'eawera. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apou pē nupe.

²⁵ Orepytuna 'jawe pēē ore. A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe ore ree.

²⁶ Pe'je pejeje'ega Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe jee. “Paulo 'ga oje'ega mua jane: Jaruete te pēē? 'e mua jane”, pe'je ki pejejaupe, pejejomana.

²⁷ Koa ka'arana ki pemogytaayay futat. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nemi-anuwamũ pemogyta, 'jau je pẽ nupe. Aipoa Janejararete 'ga afutat, 'jau je pẽ nupe.

²⁸ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat. Kweramũ etee jeremimome'ua.

2 Tesarūn

A'ere Paulo 'ga ka'arana kwasiaru'japa imonou Tesarūn ipewara 'gā nupe rakue. Jejuī 'ga ruaw are 'ga ikwasiaa. A'ere na'ga etee rūi ikwasiaari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiaru'jap Tesarūn ipewaramū pē nupe nū. Jejuī Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā perowiat pejemogyau. A'eramū pē pejemogyau 'ga remiayuwamū. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū nanē 'ā pejemogyau nū. Silasi, Timoteo. Mīmera 'gā ako je pyri. A'eramū ore ka'arana monou ikwasiaa pē nupe.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Werowiare'ema 'gā nui werowiaara 'gā mojo'okawam

³ Pēē 'ā orerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē orerenyra 'jawe. Jejuī 'ga 'ā perowiat pejemogyau. 'Awamū taetu pēē 'ga rerowiaa a'jea futat. 'Awamū 'ā pēē pejejukau esage pejejee. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee: “Tesarūn ipewara 'gā ene rerowiararetea, ki Ku'jyp. Aipo are oreku'iramū arajemogyau”, 'jau ore 'ga upe. “Ojejukau esage nanē 'gā ajemogyau ajuee nū. Aipoa nanē ore maku'iu ore mogyau nū”, 'jau ore 'ga upe arajemogyau.

⁴ Jejuī 'ga rerowiaara 'gā pype arajemogyau taetu ore pē mome'wau 'gā nupe jepi. “Tesarūn ipewara 'gā Jejuī 'ga rerowiaare'ema 'gā wereko tywerete agawewi. A'etea 'gā nopoiri futari 'ga rerowiar awi. 'Gā nereko tywera Jejuī 'ga rerowiar wwyapiukaa etee te futat 'gā nupe”, 'jau ore pē mome'wau kwe pewara 'gā nupe, orojerowiaa pē nee 'gā nupe jepi.

⁵ Pejereko tywera upe pejemouaga resakawe Janeruwarete 'ga 'jau pē nupe: “A'jea futat pēē je rerowiaara ra'e. A'eramū pēē pejejua futat pejemogyau je pyri nakwaparimū rūi futat”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Anure nipo je rekoi 'wyriaramū pē nupe najuejue etee futat”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Pejemouag te 'ā pejemogyau pejejereko tywera upe. Nepepouri futari je rerowiar awi. A'eramū je a'eramū pē mua tejepyri anure”, 'jau nipo 'ga pē nupe. Poromū futat pēnepya. A'jea futat 'ga ae mepyi. ⁶⁻⁷ Wowase ae majatykaawa 'ara rupi nipo Janeruwarete 'ga ae resaka najuejue etee. 'Ga 'ā ae kwaap katu katu. A'eramū 'ga werowiaaramū jane kwaapa. Werowiaaramū etee nipo 'ga jane monou jane mogyau ywag ipe ojepyri. A'eramū futat ae awau worrywamū 'ga pyri. Poromū futat janerepya. Werowiare'ema 'gā nanē 'ga ikwaapa nū. Werowiare'ema 'gā 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Poromū futat 'gā nepya. 'Ga 'ā ae kwaap katu katu. A'eramū 'ga a'jea futat ae mepyau aipo pyu.

Anure nipo 'ga Jejuī 'ga mua imojewya esaukaa 'au wwy pewara 'gā nupe najuejue etee. Tata reny 'jawewara pype nipo 'ga 'ua ojewya, ywagipewara 'gā, ipājē ma'e 'gā neewe. A'e pe Janeruwarete 'ga pē nereko tywearerera 'gā nerekou tyweaete. A'ere aipoa 'ara rupi pē nereko tywera teepawamū pē nui. ⁸ Wemiayuwe'ema 'gā juejue Janeruwarete 'ga erekou tyweaete. “Werowiarāmū Jejuī 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiayuwamū” 'e rerowiare'ema 'gā nanē Janeruwarete 'ga erekou tyweaete nū. ⁹ A'e 'gā nipo 'ga wereko tywet futat imuojere'ema

mama'eukwaawa rapyaw ipe. NaJarejuwarete 'ga pyri rūi 'gā awau ajemogyau. Mukuu futat 'gā oi ajemogyau 'ga wi. Esage ma'ea te 'ā Janeruwarete 'ga. Pājēreteā futat 'ga 'ā. A'eramū 'ga wemiayuwe'ema 'gā murukare'ema ojepyri. A'eramū 'ga mukuu futat 'gā monou ojewi. Aipo nipo 'ga iapou Jejui 'ga jewyawa rupi 'gā nupe. ¹⁰ Aipo 'ara rupi 'ga remiayywa 'gā juejue 'jau Jejui 'ga upe: “Ene etee futat 'ā eneresage. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe. Ene etee futat 'ā pājēreteā. Nitywi futari 'ga amū enepājē 'jawe”, 'jau nipo 'gā 'ga resaka. Pēē nanē nipo aipo 'jau 'ga upe nū. Pejejeupe ore Jejui 'ga mome'uramū pēē 'ga rerowiaa. A'eramū pēē 'ga resag ire aipo 'jau 'ga upe nanē nū.

¹¹ A'eramū ore oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe pē nee jepi: “Epoar iki Tesarūn ipewara 'gā, ki Ku'jyp. 'Gā 'ā ene rerowiat. A'eramū ene 'gā poaa 'gā mogyau esage ejeupe”, 'jau ore 'ga upe. “Ene 'ā eremū'ē 'gā imogyau eja'yramū. A'eramū ene epājē mū mama'e esage apoukaa 'gā nupe. Epoar iki mama'e esagea taapo 'jau 'jara 'gā”, 'jau ore 'ga upe jepi. ¹² A'eramū nipo pēē 'jau pejejaupe: “Jejui 'ga 'ā, Janejarareteā. Esage futat 'ga tekotee 'gā nesage apyraapa. 'Gā pājēā nanē 'ga wapyraap nū”, 'jau nipo pēē pejejaupe. Pēneko esage resag ire nipo tekotee 'gā 'jau: “Jejui 'ga wemiayywa 'gā omogy esage futat. Ojejuka esage Ku'jywa 'ga 'gā nee”, 'jau nipo 'gā pē nesag ire. A'eramū futat nipo pēē Jejui 'ga futarukaa 'gā nupe.

2

Mama'e tywera jat

¹ Awamū ore pē mu'ei Jejui 'ga jewyaw are. Ojewya nipo Janejararete 'ga jane majatykau ojee. ² A'ere nipo 'ga jewyr enune 'gā amū 'i pē nupe: “Ut ako Janejararete 'ga ikue”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere kasi perowiar ine. O'meramū te nipo 'gā 'i. Peapyaka kasi nanuara 'gā je'eg are ne. “A'ea Paulo 'ga okwasiat inuga oree”, 'gā 'eramū kasi peapyaka 'gā nee ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. “Janeruwarete 'ga 'Agessagea ore mu'e aipo are”, 'gā 'eramū miamū kasi peapyaka 'gā je'eg are ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. Nuri we futat Jejui 'ga. A'eramū nipo 'ga apoa erujewi janee. ³ Pejemoryteeukat kasi 'gā nupe ne. 'Ga jewyr enune nipo 'gā amū opoia Jarejuwarete 'ga rerowiar awi kwaiwete futat. Nooi futari nipo 'gā Jarejuwarete 'ga piara rupi a'eramū. A'e pype nipo kūima'e 'ga amū ojesaukaa ywy pewaramū janee najuejue etee. Mama'e tywera jara 'ga poromū ojesaukaa janee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'ga futat poromū. ⁴ Aipoa kūima'e 'ga nipo o'meramū ae upe. “Je 'ā pājēreteā futat. Nitywi 'ga amū je 'jawe”, 'jau futatee nipo 'ga. “Pemuoryp kasi maira mū ne. Ku'jywa 'ga miamū kasi pemuoryw ine. Je etee futar iki je muoryp pejepe”, 'jau nipo 'ga pē nupe najuejue etee. A'eramū nipo 'ga awau Jerusareg ipe miamū futat. Awau nipo 'ga osou Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe wapyka 'gā nowase. “Je 'ā Pēnuwareteā futat”, 'jau futatee 'ga awau ae upe. Aipoa mama'e tywera jara 'ga jesaukar ire te nipo Janejararete 'ga ruri.

⁵ Jeje'ega sipo pemoka'jam rakue? Pē pype tekou ako je aipo mome'ui pē nupe ikue. ⁶⁻¹² A'ere 'awamū mama'e tywera apoara 'gā nuri. Ia'wyre'ema 'ga nipo mama'e tywera apoukaa 'gā nupe. A'ere aipo 'ga nikwaapawi we. Mama'e tywera jara 'ga ijesaulariwet 'gā nupe numiamū. A'ere ajepeja 'ga nafutari 'ga jesaukaraiaiwa 'gā nupe. Aipo

'ga 'ā pekwaap. Wemifutara 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga pe'ai 'awa ywa awi. 'Ga 'ga pe'a re te nipo mama'e tywera jara 'ga 'ua. Ojesaukaa pa futat 'gā nupe amunawa moy moyka awau. Mama'eukwaawa 'wyriara pājē mū mama'e tywera jara 'ga ruri. A'eramū nipo 'ga aeremiapoe'ema apou kwaiwete 'gā nowase. A'ere nipo 'ga o'meramū te 'ga 'i. "Ku'jywa 'ga pājē mū je mama'e apoi", 'jau futatee nipo 'ga. A'eramū nipo aipo 'ga remiapo resakara 'gā 'jau ajaupe: "Kuu. Ereesak te 'ga remiapofera ra'e? Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat nipo 'ā", 'jau nipo 'gā ajaupe.

Mama'e tywera jara 'ga nipo o'meramū te e'i akou 'gā nupe. A'eramū nipo mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eraama 'gā wapyakau 'ga je'eg are. Nuapyakai futari 'gā mama'e a'je are rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'oke'ema 'gā mogyawe'em futat ojeypyri. Aipo 'gā wapyaka futat mama'e tywera jara 'ga je'eg are. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Nuerowiari wejue 'gā mama'e a'jea jepi. Tene ajee 'gā i'me ma'e je'ega etee erowiari ajemogyau", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga a'eramū 'gā 'me rerowiarukaa aipo 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā 'me are ako ma'e 'gā juejue futat imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Mama'e tywera apoara 'gā nanē 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe nū. Aku'iramū akou mama'e tywera apo are. A'eramū 'ga mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gā monou 'gā mogyau nakwaparimū ete rūi. Peu futat nipo 'gā ajemogyau tyweaete ojere'emamū futat. A'ere mama'e tywera jara 'ga rur ire nipo Janejararete 'ga ruri ojewya nū. Opājē mū futat Jejui 'ga ruri. Wenyfugamū futat 'ga 'ua. Aipoa 'ara rupi Jejui 'ga mama'e tywera jara 'ga jukau opytuu etee futat.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹³ A'ere pēē Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. Ymā we te, ywa apoe'emauwe, Janeruwarete 'ga poromutaramū pē nee rakue. A'eramū 'ga a'eramū pē mū'jāu wemiayuwamū. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Au'jete Tesarūn ipewara 'gā eremū'ē 'gā nui rakue", 'jau ore 'ga upe. "Au'jete 'gā erekatu'ok rakue", 'jau ore 'ga upe pē nee. 'Ga je'ega a'jea renupa ypy we futat pēē a'e rerowiaa pejejemogyau. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe pēywytera katu'okawamū. A'eramū pēē 'awamū 'ga remiayuwamū pejejemogyau. ¹⁴ Jejui 'ga ako ore imome'wau pē nupe ikue. "Werowiamū 'ga pē mogyi wemiayuwamū", 'jau ako ore pē nupe ikue. Ymā ako nepejemogyi Jarejararete 'ga 'jawe ikue. A'ere pēē 'awamū 'ga 'jawe pejemogy. 'Ga pājēa pē nerekou, 'ga resagea nanē pē nerekou nū. ¹⁵ A'eramū ki pēē oreremimome'ufera renupa katu katu. A'ea a'jea futat. Oreremikwasiarera nanē nū, erowiaa nū.

¹⁶ Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga jane futarete 'Uwarete 'ga retee. Esage 'gā akou janee. Jane poar iki 'gā jane mamuakaa mama'e tywer awi. Jane poar iki 'gā Jejui 'ga ruru'jawa rapesaka. ¹⁷ Tepē maku'i ki 'gā pē mogyau. Tepē poar iki 'gā mama'e esage apou, pē moje'egukaa a'jeteetewi nanē nū.

3

Pemono ki pejeje'ega ore ree

¹ 'Awamū je 'i orojewirera 'jawewaramū pē nupe. Orojenyra 'jawewaramū pē nupe nanē je 'i nū. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega pemono ore ree. Pē pype arakou ako ore Jarejararete 'ga je'ega mome'ui pē nupe ikue. Nan futat 'awamū ore oi kwe pe imome'wau 'gā nupe.

A'eramū pēē 'jau Jarejuwarete 'ga upe: “Paulo 'ga oo kwe pe Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. Epoar iki 'ga 'ga mome'wau 'gā nupe, amunawa moyka. Ejerowiarukaa kwe pewara 'gā nupe”, 'jau ki pēē 'ga upe pejeje'ega monou ore ree. Takwasi'o ki kamēsīete nanē Janeruwarete 'ga rera. Tuerowiar iki 'gā kwaiwete 'ga kamēsīete. ² Kwaiwete te 'ā 'ga rerowiare'ema 'gā. A'eramū ki pēē pejeje'ega monou 'ga upe je ree. “Ene te 'ā nerepyygukari Paulo 'ga itywet ma'e 'gā nupe”, pe'je ki 'ga upe, pejeje'ega monou je ree. “Ene 'ā Paulo 'ga rereko tywerete are ifuwet ma'e 'gā eremuojet 'ga wi, aipo 'gā iapowe'emauwe”, pe'je ki 'ga upe je ree.

³ A'ere Janejararete 'ga u'eawer imū etee futat mama'e apoi. 'Ga 'ā opājē amut pē nupe. 'Ga 'ā pē a'gu mama'eukwaawa 'wyriar awi. ⁴ Janejararete 'ga ore mojemogygygukaa ore mogyau pē nee. 'Awamū pēē oreje'eg imū etee futat mama'e apou pejejemogyau. 'Awamū nepēojeri futari iapou pejejemogyau.

⁵ Janejararete 'ga nopoiri futari pē nui pejemogyramū. Iporomutat futat 'ga pē nee. 'Awa wyw pe 'ga rekoramū 'gā Jejui Kristu 'ga rerekou tyweaete rakue numiamū. A'ere 'ga nopoiri futari 'Uwarete 'ga rerowiar awi. 'Uwarete 'ga remifutara etee futat 'ga iapou rakue. A'eramū pēē 'awamū 'ga 'jawe etee futat pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutara etee futat peapo 'ga 'jawe.

Peporowyky ki mama'e muaw are

⁶ 'Awamū je pē mu'ei iwewue ma'e 'gā nee. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū iwewue futat. Noporowykyi futari 'gā. Nuapoi futari mama'ea oreje'eg imū. A'eramū je, Jarejararete 'ga je'eg imū etee futat, 'jau pē nupe: Pe'je pejepojo'ogamū iwewue ma'e 'gā nui, 'jau je pē nupe. ⁷ Pē pype arakou ako ore oroporowykyau futat orojee ikue. A'eramū pēē 'awamū pejeporowykyau futat, ore 'jawerimū etee futat. ⁸ Mama'ea nanē ako ore imua orojemi'uramamū ikue. “Mama'ea pemut amū oree”, 'jawe'em futat ako ore arakou pē nupe ikue. Naani. Au'jeteramū ako ore oroporowykyau arakou ikue, orojeupe mama'e muawamū ikue.

⁹ Aramu'e te ako ore pēē Jarejuwarete 'ga je'eg are ikue. A'eramū amunipo 'ā ore, “mama'ea pemut amū oree”, 'jawarū pē nupe rakue. A'ere ako ore naruapoi futari aipoa ikue. Oroporowykyau etee futat nanē ako ore ikue. A'eramū pēē 'awamū ore 'jawe etee futat pejeporowykyau pejejemogyau peu. ¹⁰ Pē pype arakou ako ore 'jau pē nupe ikue: “Iporowykywere'ema 'gā kasi pemojemi'warukat futat ne”, 'jau ako ore pē nupe ikue.

¹¹ 'Gā amū 'jau ore ai'i: “Tesarūn ipewara 'gā amū iwewue futat. Noporowykyi futari 'gā. A'ere 'gā poromu'akwaawiweramū ajuee 'gā porowyky are”, 'jau 'gā oree ai'i. ¹² A'eramū ore 'awamū 'jau pē nupe: “Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga ore mu'eukaa pē nupe: Peporowyky ki pejekaraemā muawamū. Pe'je pepoia 'gā ago'o awi, pe'je ki 'gā nupe”, 'jau 'ga oree. ¹³ Mama'e esagea peapo pejejemogyau pejeojere'emamū futat. ¹⁴ 'Gā amū nipo niparuerowiariwari oreje'eg are. A'eramū ki pekotee 'gā nui. A'eramū 'gā wea'aramū 'ūina peje'eg are. Tepeesak 'gā jekatu'oga aiporamū 'jau. ¹⁵ Pereko tywet kasi 'gā ne. Pejejwirera 'jawe futar iki peporogyta 'gā nupe 'gā nerekou. Tepeesak 'gā jekatu'oga 'jau.

Oje'ega 'gā nupe imonoawet

¹⁶ Janejararete 'ga 'ā mama'e esage jararetea. Tepē mopy'ata'wa ki 'ga pē mogyau. Ako futat 'ga pē pyri.

¹⁷ Awamū je ka'arana kwasiaawa pyyka tepo pe. Teje'ega je amono ikwasiaa ka'aran are pē nupe pē futaa. A'eramū pēē jeremikwasiarera resaka. “Paulo 'ga futat okwasiat imua janee rai'i”, 'jau nipo pēē pejejaupe jeremikwasiarera ka'arana pejejeupe iwaēmamū. Teje'ega je omono pē nupe pē futaa najuejue etee.

¹⁸ Jarejararete 'ga resagea pē nerekoa je afutat.
Kweramū etee jeremimome'ua.

1 Timoteo

Timoteo 'ga Paulo 'ga remimu'efer amū. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou Timoteo 'ga upe muku ojewi 'ga rekoramū 'ga mu'akwaapa mama'e are rakue. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nereko esage are 'ga ikwasiari imonou 'ga upe. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou Timoteo 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Timoteo. Je-jui Kristu 'ga 'ā je mono kwe pe ojemome'waukaa 'gā nupe ikue. 'Ga Ruwarete 'ga 'ā jane katu'okara. 'Ga nanē je mono Jejui 'ga mome'waramū ikue nū. Jejui 'ga ree sajemogyppyg ete jarejemogyau. A'eramū je a'eramū tewau 'gā je'eg imū kwe pe morogyta esage mome'wau tekou 'gā nupe. ² Ymā te ako je Jejui 'ga mome'ui enee ikue, ki Timoteo. Aipo renupawe ako ene 'ga rerowiaa ikue. A'eramū ene jera'yra 'jawe ekou jee.

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Gā nesagea ene rerekoa je afutat. Ene ree 'gā jemuaēma nanē je ifutaa nū, ene mopy'ata'waa 'jau.

Moromu'jat tywet

³ Efesu pe jarekou ako je 'i enee ikue: “Au etee eko ra'ne. Je tee oo peu Masetoni ywy pe”, 'jau ako je enee teo enune ikue. 'Awamū je 'ā 'jau'japa enee nū: Peu futat epyta je, a'e je enee. Peuwara 'gā amū ajamu'e tywerete tee ajemogyau. NaJarejuwarete 'ga je'eg are rūi 'gā jamu'ei. O'me are etee futat 'gā jamu'ei. “Pemu'e awi 'gā mama'e a'je'em are”, ere ki 'gā nupe. “Au'je aipo apo re”, ere ki 'gā nupe. ⁴ 'Gā 'ā oje'eg ekoete ajamu'jau. Morogyta ymaner are etee 'gā 'gā mu'ei ajemogyau. Ajamueu 'gā oypy 'gā nee. A'eramū ki ene 'gā je'eg ekoete momika 'gā nui. Aipo mome'ua nuerowiarukari Jejui 'ga ae upe. Nanarūi ae Jejui 'ga rerowiaaramū. Nije'eg ekoetei jane Jejui 'ga rerowiaaramū. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ae jamu'ei. 'Ga je'ega renuw ire 'gā 'ga kwaawi futari. ⁵ “Jarejuwarete 'ga je'eg are etee futat pejamu'e, ere ki 'gā nupe”, a'e je ako ene upe ikue. 'Ga je'ega renuw ire nipo 'gā ywyter esageramū ajemogyau. Mama'e esage kwaapa ajemogyau, mama'e esagea etee iapou ajemogyau 'ga upe. 'Ga je'ega renuw ire 'gā a'jea futat Jejui 'ga rerowiari. A'eramū 'gā a'eramū oporomutaramū nanimenime 'ga ree. Ajuee nanē 'gā opota'waramū nū. ⁶ A'ere nipo 'gā amū ako esage awi 'gā poiri futari. 'Gā oje'eg ekoete akou. Ajamueu ekoete 'gā akou. ⁷ “Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jaramū toko 'jau kwy”, e'i 'gā numiamū. “Je 'ā 'ga je'ega kwaapa katu katu”, 'jau 'gā. A'ere naani. Naeapyoi futari 'gā 'ga je'eg are. A'eramū 'gā 'gā mu'jawarū'em. 'Gā nokwaawi agawewi futat 'ga. A'etea 'gā 'gā mu'e ekoete akou. Naikwaapa rūi.

⁸ Ymā te 'ā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari ka'aran are rakue. Aipoa 'ga 'eawera esage futat. A'eramū jane 'ga je'eg imū mama'e apo re, jarejesageramū futat jarejemogyau 'ga upe. ⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarera mama'e tywera apoaramū aetywera resaukaa ae upe. Nako esage ma'e 'gā nupe rūi Moisesi 'ga 'ga je'ega kwasiari rakue.

Ako tywet ma'e 'gā nupe etee 'ga ikwasiari rakue. 'Gā tywer are 'gā mueapyoukaawamū te 'ga ikwasiari inuga rakue. Ako tywet ma'e 'gā nomojoeriari futari 'wyrari je'ega. Jarejuwarete 'ga remifutara 'gā nuapoi futari. Nomuorywi 'gā Jarejuwarete 'ga. Mama'e tywera etee futat 'gā wapo. Niporomutari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga je'ega nanē 'gā ifutare'ema nū. 'Gā oporojuka ma'ea futat. 'Uwa miamū futat 'gā ajuka. Oya miamū futat 'gā ajuka. ¹⁰ Ako tywet ma'e 'gā akou ajuemireko are. Kūjāmera 'gā nanē akou ojomen are nū. Kūima'eramū nanē akou ajuee nū. Kūjāmera nanē akou ajuee nū. A'ea nia'wyrari futari Janeruwarete 'ga upe. Ako tywet ma'e 'gā nanē ojopyyka ojomoporowykyaukaa. A'eramū 'gā ojomepyawe'em. 'Gā o'meramū e'i akou. 'Gā o'joje'ēwu'jaga. Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'ere 'gā 'ga je'eg imū mama'ea nuapoi. Aipo 'gā nupe Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue, aipoa mama'e tywer awi 'gā mosiawamū rakue. ¹¹ "Ekwap kwe pe je mome'wau 'gā nupe. Werowiarāmū Jejui 'ga pē katu'ogi, ere ki ewau 'gā nupe", 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue. A'eramū je 'ga je'ega etee imome'wau. Janeruwarete 'ga 'ā esage a'jea futat. Nitywi amū 'ga 'jawe esage ma'e 'gā.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

¹² Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga te 'ā, opājēa amut jee ikue. A'eramū je a'eramū tewau 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe tekou. A'eramū je 'jau 'ga upe: "Au'jete epājē eremut jee, je moporowykyaukaa ejeupe", 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa ee. 'Ga 'ā je kwaap katu katu futat. Je 'ga remiesagetea. A'eramū 'ga ojomogyppyyka etee je ree, oporowyky apoukaa jee. "Paulo 'ga jeje'eg are 'gā mu'ea esage jee. Tamono 'ga tekotee 'gā nupe teje'ega mome'waramū 'jau kwy", 'jau Janejararete 'ga ojeupe jee. ¹³ Ymā te je Jejui 'ga rereko tyweretei ikue, 'ga kurapa ikue. 'Ga remiayuwa 'gā nanē je erekou tyweaete ikue nū. A'etea 'ga ajemuaēma je ree ikue. Nakwaawi je 'ga ikue. A'eramū je 'ga rerowiare'ema tekou ikue. A'eramū je te'akwaawe'emamū tekou ikue. A'eramū 'ga a'eramū ajemuaēma je ree ikue. ¹⁴ Jetywerete agawewi je ikue. A'etea 'ga oporokatu'ogiwaramū je ree ikue. Naapoi agawewi je mama'e esagea 'ga upe ikue. A'etea 'ga ajemuaēma je ree. 'Ga 'ā ojerowiarukaa jee. 'Ga 'ā je mopota'waukaa 'gā nee. Jejui 'ga ree je jemujari 'awamue. A'ere 'ga naje upe etee rūi iapoi. Najuejue etee 'ga iapoi ojee ojemujat ma'e 'gā nupe. ¹⁵ "Ymā te Jejui Kristu 'ga ruri ywy pe aetywera katu'okawamū rakue", sa'e ki jarekou. Aipo 'ea a'jea futat. A'eramū ki jane aipo 'e rerowiaa. A'jea futat 'ga ruri aetywera katu'okawamū ikue.

Je ako jetywerete agawewi futat 'gā apyraapa ikue. ¹⁶ A'etea Janeruwarete 'ga ajemuaēma je ree ikue. A'eramū Jejui 'ga je katu'oka je mogou wemiayuwamū ikue. Je katu'og ire nipo je resakara 'gā 'jau: "Kuu. Paulo 'ga katu'og ire nipo 'ga jane nanē futat jane katu'ogi 'awamū", 'jau nipo 'gā ajaupe. "Paulo 'ga wi opoire'ema nipo 'ga jane wi nanē futat opoire'ema nū", 'jau nipo je resakara 'gā. A'eramū nipo 'gā nanē Jejui 'ga rerowiaa, ojekatu'ogukaa 'ga upe. A'eramū 'gā nanē awau jane rupi ywag ipe. Jejui 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimū warāu rūi futat. ¹⁷ A'eramū ki sa'e Jarejuwarete 'ga upe: "Ene te 'ā eneresage oree. 'Wyrararete esageramū futat 'ā ereko oree", sa'e ki 'ga upe. "Ene te 'ā okoeteete ma'ea. Neremanūi futari. Ore 'ā naruesagi agawewi ene. A'ere ore eneremiapofera resagi. A'eramū ore enereko kwaapa futat",

sa'e ki 'ga upe. “Ene te 'ã eneresage tekotee 'gã nesage apyraapa. Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawe. Namutamutat ene etee futat ereko”, sa'e ki Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁸ Ene 'ã jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Enup katu katu ki jeje'ega. Ymã te Janeruwarete 'ga 'gã amũ moje'egukari ene ree rakue. “Timoteo 'ga nipo ako moromu 'jaramũ. Je ree nipo 'ga 'gã mu'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee, 'jau 'gã enee ikue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe ra'ne. A'eramũ 'gã aipoa mome'wau enee. A'eramũ je 'jau ene upe: 'Gã 'eawer are ejea'at ekou. 'Gã 'eawer imũ etee futat ene 'gã mu'jau morogyta esage are. Eporowyky esage ki Jarejuwarete 'ga upe, 'jau je enee.

¹⁹ Erepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. Mama'e esagea etee ki eapo ekou. Mama'e esage kwaapa ki mama'e esagea etee eapo. 'Gã amũ nipo mama'e esage kwaapa futat numiamũ. A'ere nipo 'gã mama'e tywera etee futat iapoi. A'eramũ nipo 'gã 'jau: “Aipoa nia'wuri agawewi. A'etea je aapo”, 'jau nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã opoia futat Jejui 'ga ree ojemogypygy awi. Sã'ã 'ga amũ yara rape kwaawa agawewi. A'etea 'ã imonou ekoete ita 'arimũ imamuka imote'aa. Nan tee futat ae mama'e esage apo kwaawi agawewi. A'etea mama'e tywera etee iapou. A'eramũ 'gã ojemote'aa. ²⁰ Aipo apoara 'gã amũ Imeneu 'ga, Aresãri 'ga retee. Mama'e esage apo kwaapa agawewi. A'etea 'gã ikwaa-pare'ema 'jawe etee mama'e tywera apou'jau'japa. A'eramũ je 'jau: Tene mama'eukwaawa 'wuriara 'gã nereko tyweretei ra'ne. A'eramũ nipo 'gã ojewya Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ nipo 'gã opika Jejui 'ga kuraw awi, 'jau je 'gã nupe.

2

Pemono ki pejeje'ega 'ga upe

¹ Awamũ je 'i enee, ki Timoteo: Pe'je sajemogy jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee najuejue etee, a'e je enee. “Epoar iki 'gã, Kiapi'ni. Ejejuka esage 'gã nee”, sa'e ki 'ga upe 'gã nee. Mama'e esagea 'ga wapo janee jepi. A'eramũ jane 'jau 'ga upe: “Au'jete mama'e esagea ereapo oree”, 'jau ki jane 'ga upe, 'ga muorypa ee. “Ene 'ã ejejukau esage ore ree. Ene 'ã eneresage oree”, sa'e ki 'ga upe, 'ga resage mome'wau 'ga upe.

² Jare'wuriara 'gã nee nanẽ ki jareje'ega simono Jarejuwarete 'ga upe nũ. Jare'wuriararetea 'ga ree, jare'wuriara'nã 'gã nee. Mĩmera 'gã nee ki jareje'ega simono 'ga upe: “Epoar iki ore'wuriara 'gã, Kiapi'ni. Emu'akwaap 'gã 'gã porowyky are”, 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa jane iapo re nipo 'gã ojejukau esage jane ree. A'eramũ jane jarepota'waramũ jarejemogyau jarejuee, jarejemogyau esage.

³ Ga upe jareje'ega monou nipo jane 'ga muorywi. Aipoa esage, 'jau nipo 'ga, ojeupe jane jareje'ega monoramũ. 'Ga 'ã jane katu'okara. ⁴ Ga 'ã iporokatu'ogiwet ae ree najuejue etee. A'jea futat 'ga je'ega. A'eramũ 'ga najuejue etee oje'ega kwaawa futaa. ⁵⁻⁶ Janeruwarete 'ga 'ã majepi etee. Nitywi 'ga amũ 'ga 'jawe. 'Ga 'ã esage futat. A'eramũ 'ga mama'e tywera upe wuage'emamũ. Mama'e tywera 'ga mamara'neukaa. A'eramũ 'ga mama'e tywera apoara 'gã nerekou tyweaete, 'gã monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jejui Kristu 'ga ruri 'au ywy pe. Ae 'jawe futat 'ga ruri. A'eramũ 'ga ojejukaukaa 'gã nupe, janetywera mepyawamũ. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau

jane upe. Janetywera 'ga omepypap. Oporogyta 'ga 'Uwarete 'ga upe jane ree. A'eramũ 'ga 'awamũ najuejue etee 'gã katu'oga futaa. 'Awamũ iwaēmi 'ga kwaapawa upe. ⁷ A'eramũ Janeruwarete 'ga je monou imome'waukaa 'gã nupe, amunawa moymoyka ikue. "Ere ewau morogyta esage mome'wau 'gã nupe najuejue etee. Janeruwarete 'ga iporokatu'ogiwet pẽ nee, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Jejuu 'ga 'ã janetywera omepypap. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejetywera moirukaa Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga U'agesage monou pẽ nupe oje'jawe pẽ mogyau, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. A'jea futat 'ga je monou imome'waukaa judeue'ema 'gã nupe, okwaapare'ema 'gã nupe najuejue etee.

⁸ 'Awamũ je pẽ mu'ei Jarejuwarete 'ga upe pẽporogyta are. "Jejuu 'ga rerowiaara 'gã jatykaramũ ki pejeje'ega pemono Jarejuwarete 'ga upe, ajatyka ma'e 'gã nowase", 'jau ki ene kũima'efera 'gã nupe. "Pejejuee pejemara'ne'emamũ pejeporogytau 'ga upe. Pejejamuwe'em nanẽ pejeporogytau 'ga upe nũ", 'jau ki ene 'gã nupe. "Esage ma'eramũ pẽẽ pejepoa pemowywyt pejeje'ega monou 'ga upe", 'jau ki ene 'gã nupe.

⁹⁻¹⁰ Kũjãmera 'gã nupe nanẽ ki ere nũ: "Pejemokaturam kasi pejepira resaukaawamũ etee ne. Napejemokaturama rũi pẽnesagea wesaukat. Pẽ nesaka sipo 'gã ma'ja 'jau ajaupe? 'Kyna raity kynu muesage', e'i sipo 'gã ajaupe? Naani. Napẽnaitya rũi pẽ muesage Janeruwarete 'ga upe. Pẽneko esagea te pẽ muesage 'ga upe. Aipoa tee 'ga amuoryp. Aipo 'jaramũ, 'Je 'ã Jejuu kĩa remiayuwa', pe'je ekoete pejejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau esage 'ga upe", ere ki kũjãmera 'gã nupe. "Pejemojewajewag ekoete kasi pejejemogyau ne. Ita kamaap, ita mo'yt, ita fãyrũ, taity esage. Mĩmera nepẽ muesage'uwari Janeruwarete 'ga upe. Pẽneko esagea tee Janeruwarete 'ga afutat", ere ki kũjãmera 'gã nupe, a'e je enee.

¹¹ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã ajatykau ojemu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are te. A'eramũ ki kũjãmera 'gã opika etee ajemogyau enupa. ¹² Ae jatykaaw ipe kũjãmera 'gã naae mu'earũi kũima'eramũ. Kũima'eramũ etee te ae jamu'akwaawi. Na'wyrriara rũi kũjãmera 'gã. A'eramũ ki kũjãmera 'gã wapyakau etee ajemogyau. ¹³ Aeypy 'gã apou 'ã Janeruwarete 'ga kũima'e 'ga ra'ne iapoi rakue, Atãu 'ga ra'ne rakue. A'ere 'ga kũjã ãẽ apou rakue, Ewa ãẽ rakue. ¹⁴ NaAtãu 'ga upe rũi mama'eukwaawa 'wyrriara 'meramũ rakue. Ewa ãẽ upe etee te i'meramũ rakue. Ewa ãẽ ra'ne te 'ã mama'e omote'at rakue, Jarejuwarete 'ga je'ega anupe'ema rakue. A'eramũ kũjãmera 'gã kũima'eramũ ae mu'jawarũ'em.

¹⁵ Ewa ãẽ ra'ne mama'e omote'at. A'eramũ kunumĩa wayramũ kũjãmera 'gã nupe. A'etea Janeruwarete 'ga kũjãmera 'gã katu'oka, Jejuu 'ga rerowiar awi 'gã poire'emamũ. Ajuee ojejuka esage awi 'gã poire'emamũ, ajemogy esage awi 'gã poire'emamũ, Jarejuwarete 'ga muoryw awi 'gã poire'emamũ. Mĩmer awi 'gã poire'emamũ Janeruwarete 'ga kũjãmera 'gã katu'ogi futari.

3

Jejuu 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriat

¹ A'jea futat poa ae mu'e esageawa te. 'Awamũ je ene mu'ei Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nupe 'wyrriara amũ mũ'ẽ are, pastor amũ mũ'ẽ are. 'Ga amũ nipo wekoweramũ 'wyrriaramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã

nupe. “A'e 'ga morowyky esagea afutat ojeupe oporowykyawamũ”, 'jau ore jepi. A'jea futat aipoa. ² A'eramũ ene ajueape ako esage ma'e 'ga etee futat imogou 'wyriaramũ ajaupe. Ekoarũe'ema 'ga kasi eremono 'wyriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe ne. Majepei tee ki 'ga remirekoa. I'akwaap ma'eramũ ae poromũ. Ako esage ma'eramũ ae poromũ. Oje'wyr ipe 'gã mo'wy'wara 'ga poromũ, mama'ea 'gã nupe imonoara 'ga poromũ. Ojemu'akwaap 'ga mama'e tywera apoe'em are. A'eramũ 'ga Janeruwarete 'ga je'eg are oporomu'jau. ³ Kawĩajaiwa 'wara 'gã nokoa'uweri Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriaramũ. Nojonupãaramũ rũi ae rekoi 'wyriaramũ ajaupe. Ajaupe ita'wa ma'eramũ te ae rekoi 'wyriaramũ ajaupe. Naka'aranũũ mono'og are etee ea'at ma'eramũ rũi ae poromũ. ⁴ Opytun are ojejuka ma'eramũ ae poromũ. Wa'yr are ojejuka ma'eramũ ae poromũ. Wa'yra upe oje'eg ma'eramũ ae poromũ. A'eramũ 'ga ra'yra ojeupe 'ga je'egamũ 'ga je'ega renupa etee. Wa'yra mu'jaramũ ae poromũ. ⁵ Wa'yra mu'e'em ire sipo ae maran Jejui 'ga rerowiaara 'gã nu'jau mama'e are? Naani. ⁶ Jejui 'ga rerowiar yau 'gã nanẽ kasi eremono 'wyriaramũ ajaupe ne. Kasi a'e pe 'ga omogo re, je jeresage 'gã nupe, tekotee 'gã nesage apyraapa, 'ga 'i ne ojerowiaraipe ojee etee ne. Ojee ojerowiaraipe ma'e 'gã nia'wyr Janeruwarete 'ga upe. Ymã te mama'eukwaawa 'wyriara jerowiaraiwi ojee rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga imuẽma imua ywag awi rakue. Ojee ojerowiaraipe ma'e 'gã nanẽ Janeruwarete 'ga erekou tyweaete i'jawerimũ etee futat. ⁷ Esage ma'e 'gã etee ki emono imogou 'wyriaramũ 'gã nupe. 'Wyriarama 'gã ki tuereko esage Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã. “Kuu. 'Ga esage”, te'i 'gã ajaupe 'jau. A'ere kasi “nia'wyr 'ga”, 'ga upe 'gã 'eramũ eremono 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe 'wyriaramũ ne. Kasi a'e pe 'ga mono 'ga mĩjamũ, mama'eukwaawa 'wyriara ruri 'ga porowyky mote'aa 'ga wi ne. A'eramũ ene esage ma'e 'ga etee imogou 'gã nupe. Nanuara 'gã etee ki emogo 'wyriaramũ 'gã nupe.

'Wyriara 'ga poaat

⁸ 'Wyriara 'ga poaara 'gã nanẽ ki tako esage nũ, diacano 'jawa nanẽ ki tako esage nũ. O'wyriara 'ga 'jawe futar iki 'gã tako esage. Ti'me kasi 'gã ne. Ojemuawapit ma'eramũ te ae poromũ. Kawĩajaiwa 'wara 'ga nokoa'uweri 'wyriara 'ga poirũnamũ. Naka'aranũũ mono'og are etee ea'at ma'eramũ rũi ae poromũ nanẽ nũ. ⁹ Jarejuwarete 'ga je'ega kwaaparamũ te ae poromũ. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane jarejemogy esagea kwaapa. A'eramũ aipo 'ga je'eg are eapyo ma'ea etee futat akowarũmũ. 'Ga je'eg are eapyo katu ma'eramũ nanẽ ae poromũ nũ. Mama'e esage kwaapa ki 'ga mama'e esage etee futat tuapo. ¹⁰ Pejejeupe 'ga mono enune ki pejomajatyka ra'ne, pejeporogytau 'gã nee ra'ne. “Esage te 'gã pẽ nupe?” 'jau ki pẽ pejejaupe. Nia'wyr 'gã 'eramũ pẽ 'gã mogowe'em. Esage futat 'gã oree 'eramũ pẽ 'gã monou imogyau pejejeupe.

¹¹ 'Gã nemirekoa nanẽ ki tako esage nũ. 'Gã nemirekoa nipo wa'wyr'e'eamũ 'eramũ nanẽ kasi eremogo 'gã 'gã nesakaramũ ne. Namorogyta'ywa rũi kasi 'gã nemirekoa ne. Kawĩajaiwa 'wara 'ga remireko 'eramũ kasi 'ga eremono imĩina ne. Ojemuawapit ma'e tee nipo ajee 'ga remirekoa. A'eramũ eẽ u'eawer imũ etee futat mama'e apou. ¹² 'Wyriara poirũ 'gã nemirekoa nirũi futari. Majepei tee futat 'ga remirekoa. Wa'yra upe oje'eg ma'eramũ nanẽ nũ. Wog ipe ajemogy

ma'e 'gā nupe oje'eg ma'eramū nanē nū. ¹³ Oporowyky esage re nipo 'ga ojemu'jaga kūima'eeteeteramū 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga okyjawe'em Jejuī 'ga mome'wau 'gā nupe kwe pe awau. “Jejuī 'ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā ore aruerowiat”, 'jau nipo 'ga awau kwe pe 'gā nupe, tekotee 'gā nupe.

¹⁴ Jeatawerayay je ene pyri numiamū, ki Timoteo. A'ere je nakwaawi we tewawa. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou ene upe. ¹⁵ Jeo poromukuran iki ka'arana pemogyta. A'eramū pēē pejejemogy esage kwaapa. Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat jane. Okoeteete ma'e 'ga remiayuwa futat jane. A'jea futat 'ga je'ega. 'Ga je'ega jane sikwaap. Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat jane. Sā'ā tupaa'mywa 'oga ypykoga. Nan tee futat 'ga je'ega rekoi jane pype. 'Ga je'ega kwaapa nipo jane jarepoire'ema 'ga rerowiar awi mama'e tesirūa jarejeupe ijēsaukaramū. ¹⁶ Ymā te 'ā janeypy 'gā naeapyoi Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Nokwaawi janeypya, “Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga nipo 'ut amanūmū ae katu'okawamū” 'ea rakue. A'ere 'ga 'awamū jane mueapyoi ee.

“Jejuī 'ga 'ua ywy pe rakue, kūima'eramū rakue.

Ywy pe 'ga rekoramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau: 'Jejuī 'ga esage.

Nuapoi futari 'ga mama'e tywera', 'jau 'ga 'Agesagea 'ga upe.

Ywagipewara 'gā nanē Jejuī 'ga resaka nū, kūima'eramū 'ga reko resaka nū.

'Ga rerowiaara 'gā amū awau kwe pe 'ga mome'wau.

A'eramū 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete.

A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga mojewya 'ga monou 'ga mojeupia oje'wyr ipe nū.”

4

I'me ma'e

¹ 'Awamū je ene mu'ei i'me ma'e 'gā nee nanē futat nū. A'eramū ene 'gā je'ega rerowiare'ema. Janeruwarete 'ga 'Agesage e'i: “Anure nipo, Janeruwarete 'ga wemiapofera mateepawe'emauwe 'gā amū poiri Jejuī 'ga rerowiar awi. Mama'eukwaawa 'wyrriara nipo o'meramū 'gā nupe ojerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū nipo amumera 'gā opoia futat Jejuī 'ga rerowiar awi”, 'jau 'ga 'Agesagea janee. Mama'eukwaawa remiayuwa 'gā 'ā i'me ajemogyau janee. ² I'me ma'ea futat 'gā. Nokwaawi futari 'gā mama'e a'jea miamū. Namutamutat 'gā mama'e tywera apoi ajemogyau. A'ere 'gā 'awamū mama'e esagea ojeupe iapoa nokwaawi. Nojemu'akwaawa'uweri 'gā mama'e esage apo are. Nokwaawi futari 'gā wemiapo tywera. ³ “Ku'jywa 'ga aeremirekoa nafutari”, 'jau futatee nipo 'gā ajaupe ajemogyau. A'ere 'gā 'me ate 'gā jemogyramū. “Awa mama'ea pe'u. A'ere kasi pea pe'u ne”, 'jau 'gā 'me irūa ajamu'jau i'upyre'em are. A'ere naani. 'Gā 'me ate. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga mama'e apoi janeremi'uramamū futat rakue. A'ere ae Jejuī 'ga kwaaw ire mama'e 'u katu katu etee futat jarejemogyau. 'Ga upe jareje'ega mono re jane mama'e 'ui katu katu etee futat. “Au'jete mama'ea eremut oree 'ga upe” 'e re ae mama'e 'ui katu katu etee. ⁴ Esage Janeruwarete 'ga wemiapofera. Mama'ea 'ga wapo janeremi'uramamū futat rakue. A'eramū jane, mama'ea kasi pe'u ne, 'jawe'em 'gā nupe. A'ere ki “au'jete mama'e esagea eremut oree”, sa'e etee Jarejuwarete 'ga upe mama'e 'u enune. ⁵ “Mama'ea je aapo pēnemi'uramamū”, e'i 'ga 'ā janee rakue. A'eramū 'ā jane jarejemi'war enune 'jau 'ga upe jepi: “Au'jete mama'ea

eremut oree. Oreremi'urama eremut oree”, 'jau jane 'ã 'ga upe jepi, jarejemi'war enune jepi. A'eramũ jane mama'e 'wau katu katu etee futat. Nitywi mama'ea i'upyre'ema janee.

Jejuí 'ga remiayuw esage

⁶ Aipo are ki 'gã emu'e, ki Timoteo. Jejuí 'ga rerowiaara 'gã ki emu'e. 'Gã nupe aipo mome'u esageramũ. Jejuí Kristu 'ga remiayuw esageramũ futat ereko. A'eramũ ene ai'iwe, ai'iwe 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mogytaw ekou. 'Ga je'ega a'jea futat. A'eramũ ene imogytaw ekou ejea'aramũ ee. A'eramũ ene 'ga je'eg imũ etee futat ekou. A'eramũ ene eojere'emamũ futat mama'e apou ekou 'ga je'eg imũ etee futat. ⁷ A'ere kasi morogyta ymaner are ereapyaka ne. 'Gã amũ nipo janyepy 'gã je'ega mome'wara. A'ere kasi ereapyaka 'gã je'eg are ne. Aipo mome'ua najane mojemogyppyga'uweri jane mogyau Janeruwarete 'ga ree. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ejemu'jau ekou. 'Ga je'eg are etee ejemu'jau nipo 'ga remifutar imũ etee futat mama'ea ereapo. ⁸ Janejemamuakara nanẽ esage 'ga upe nũ. A'ere 'ga je'eg imũ jane jemogya te esageramũ 'ga upe. “Janeruwarete 'ga je'ega nipo jane mogy esageukaa 'au wyw pe. A'eramũ jane jaremanũ re jarewau jarejemogyau ywag ipe 'ga pyri”, 'jau ore jepi. ⁹ Aipo 'ea a'jea futat. Tuapyaka esage ki 'gã ajemogyau ee. Tuerowiar iki 'gã aipoa. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'ã ywag ipe 'ũi. 'Ga 'ã jane sirowiat. 'Ga pyri jareoa 'ã jane siapesak jarejemogyau. A'eramũ jane a'eramũ jarewau 'ga mome'wau tekotee 'gã nupe. 'Gã amũ nipo 'ga rerowiaa jane 'e renuw ire. 'Ga 'ã ae katu'okara. Najuejue etee ae katu'oga 'ga afutat. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã katu'oka a'jea futat.

¹¹ “Paulo 'ga je'ega ki peenup katu katu”, ere ki Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nupe. “Emu'e ki 'gã Jejuí 'ga porogyta are. 'Ga je'ega ki peenup”, ere ki 'gã nupe. “'Ga je'eg imũ pejemogyau esage”, ere ki 'gã nupe. ¹² Ene 'ã kunumĩũũa agawewi. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga ene mono peu 'gã mu'jaukaa ojee. A'eramũ ene ekou esage 'gã nowase. A'eramũ nipo 'gã, ene resag ire, ene 'jawe ajemogyau, mama'e esagea etee iapou. Eje'ega esageramũ ekou 'gã nupe. Ejejuka esage ki ekou 'gã nee. Erowiar iki Jarejuwarete 'ga. Mama'e tywera kasi ereapo ne. Eko esage ki. A'eramũ 'gã ojemu'jau ene ree. ¹³ Jeo poromukuran Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana mogytaw ekou 'gã nupe, ajatyka ma'e 'gã nupe. Emu'e ki 'gã morogyta esage are. Emu'akwaap ki 'gã 'gã neko esage are.

¹⁴ Ymã te ako Jejuí 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã amũ opo monoi eneapyte'rarimũ ikue, ene resaukaa 'gã nupe ikue, ene monou Jarejuwarete 'ga mome'waramũ 'gã nupe ikue. A'e pe ako 'gã amũ 'jau ene upe ikue: “Je 'ã tepãjẽ omono 'ga upe 'ga moporowykyaukaa tejeupe, e'i 'ga enee, ere ki 'ga upe, e'i Janeruwarete 'ga jee”, 'jau ako 'gã amũ ene upe ikue. A'eramũ je 'awamũ 'jau ene upe nũ: 'Ga pãjẽ mũ etee futat eporowyky ekou, 'jau je ene upe. ¹⁵ 'Ga je'eg are ejea'aramũ ekou. A'eramũ nipo ene resakara 'gã 'jau enee: “Jejuí 'ga je'eg imũ etee futat 'ga rekoi oporowykyau”, 'jau nipo 'gã enee, ene resag ire. ¹⁶ Ejemuaẽm iki ekou ejee. 'Ga je'eg imũ etee futat eko eatau. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ki 'gã emu'e. Enup katu katu ki aipo 'ea. 'Ga je'ega etee ki emome'u 'gã nupe. Aipo apo re nipo ereo ywag ipe ekou Jarejuwarete 'ga pyri, emanũ re. Eneremimu'efera 'gã nanẽ futat nipo awau 'ga pyri ene amu'e re nũ.

5

Jejui 'ga rerowiaara 'gã neko esage

¹ 'Awamũ je ene mu'ei Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'akwaaw are. 'Gã 'ã Jejui 'ga rerowiaar yaua. 'Awamũ etee ako 'gã Jejui 'ga rerowiari ai'i. A'eramũ ene 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Sawa'e 'ga amũ mama'e tywera aporamũ kasi ereje'egay 'ga upe ne. Eporogyta esage etee ki 'ga upe, 'ga mu'jau ejuwa 'jawe futat. "Mama'e tywera apoa nia'wuri Janeruwarete 'ga upe. Mama'e esagea etee eapo 'ga upe", ere esage etee ki 'ga upe, 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Ipyau 'gã nipo mama'e tywera mũ apou. A'eramũ nanẽ ki eje'ega 'gã nupe ejewirera 'jawe futat, 'gã mu'jau ee nũ.

² Kũjãmera 'gã nupe eje'ega kasi ere ejeupe ne: Kuu. Te 'ã nooi te'apa amũ fue'i, ere kasi ejeupe ne. Wãiwĩ ãẽ mũ upe eje'ega, eje'eg esage etee futat ãẽ upe, ey 'jawe. Kũjãmuku 'gã nupe nanẽ eje'ega ejenyra 'jawe etee futat nũ.

³ 'Awamũ je ene mu'ei imen manũ ma'efera 'gã nee nũ, ipytune'ema 'gã nee. Tojejuka esage ki Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'gã nee. ⁴ Imen manũ ma'e nipo wa'yramũ amũ, wemiarirũnamũ nanẽ nipo nũ. A'eramũ ki 'gã tojejuka oy are maranamũ ojarỹi are 'jau. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. Pejepyton are pẽpota'wa pãwẽa futat esage Janeruwarete 'ga upe. Janewuja'i are 'ã janey jejukai jane ree rakue. Mama'ea 'ã 'gã imua janee rakue. Janeruwa nanẽ 'ã mama'e mua janee, mama'e apou janee 'jau rakue, janewujaramũ rakue. A'eramũ jane 'awamũ jarepojejukaramũ jarey are ipy'rau. Jane jarepojejukaramũ jarejuw are nanẽ nũ. Jarejamỹi are, jarejarỹi are, mĩmer are ki sajejuka 'gã nee 'gã py'rau.

⁵ Majawera 'gã amũ nipo wa'yre'emamũ amũ wemiarirũ'e'emamũ nanẽ nipo nũ, opytune'emamũ nanẽ nipo 'gã nũ. A'eramũ nipo 'gã Jarejuwarete 'ga ree tee ojemogypyka ajemogyau. Au'jeteramũ nipo 'gã oje'ega monou akou 'ga upe. "Mama'ea emut jee. Nitywi mama'ea jee", 'jau nipo 'gã akou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'gã ki sipoat, mama'e monou 'gã nupe. Sajejuka ki 'gã nee. ⁶ Imen manũ ma'efera 'gã amũ nipo awau aku'iramũ etee akou ojee. Ojee tee wea'aramũ awau. Jarejuwarete 'ga ree jẽmĩ wea'are'emamũ akou. A'e 'gã ako amanũ ma'e 'jawe etee 'ga upe. Aipo 'gã nee kasi pejejuka ne. ⁷ A'eramũ ki ene je'eawer imũ etee 'gã mu'jau. Kasi a'e pe majawera 'gã nee jane jejukae'emamũ jane resakara 'gã 'i ne: "Kuu. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nojejukai opytun are", e'i 'gã janee, jane ago'wau ne. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Pejejuka ki majawera 'gã nee, a'e je enee. A'eramũ jane resakara 'gã jane ago'wawe'em. ⁸ Jarepytuna 'gã mama'e tywe'emamũ jarejejukau 'gã nee. 'Gã nee jane jejukae'emamũ ia'wyre'emamũ futat jane rekoi Jarejuwarete 'ga upe Jejui 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gã miamũ opytuna 'gã nee ojejuka. Jane taetu 'ga rerowiaaramũ jarepytuna 'gã nee jarejejukae'em ire 'ga rerowiare'ema 'gã tywera siapyraaw ine.

⁹ Imen manũ ma'e 'gã, wãiwĩ 'gã nera etee ene imonou ikwasiaa ka'aran are, Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are inuga. Aipo 'gã oporowyky Jarejuwarete 'ga upe. Wãiwĩ 'gã poromũ. Sesẽta kwara mu'arera 'gã nera etee futat ene inuga ee. Majepeei tee imen ma'efera 'gã. ¹⁰ Wa'yra muaranuw esageara 'gã poromũ. Oje'wyr

ipe ae mo'wy'wyarera poromũ. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee ojejuka ma'efera poromũ, 'gã nupe mama'e monoarera poromũ. Ojero'wu ma'efera 'gã nee ojejuka ma'efera êê. Ajaupe mama'e esage apoarera êê. Nanuara apoarera 'gã majawera 'gã nera etee ki ekwasiat inuga ka'aran are, Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are.

¹¹ Kũjã pyau 'gã amũ mena nipo amanũmũ êê wi. A'e êê rera kasi eremono Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are inuga ne. Anurenure'i nipo êê oi kũima'e mũ rekaa omenamũ nũ. A'eramũ nipo êê Jejui 'ga porowyky awi opoia etee ne. ¹² Omena manũ re nipo êê 'jau ojeupe: "Awamũ je nomenaru'jawi futari. 'Awamũ je Jejui kãã porowyky te futat taapo 'jau", 'jau nipo êê ojeupe numiamũ. A'e reewi nipo êê anure êê menaari nũ. A'e êê u'eawer imũ mama'ea nuapoi futari. Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. ¹³ A'eramũ ene aipo 'gã nera monowe'em Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are. Kasi a'e pe aipo êê mama'e ojeupe imonoramũ êê wewueramũ akou ne. Awau kwe pe oporogytau akou 'oga moyka morogyta a'wyre'ema pyu ne. ¹⁴ A'eramũ ki nanuara 'gã tomenaru'jap tãmêjê. A'eramũ futat 'gã wa'yramũ. A'eramũ futat 'gã oporowykyau wa'yra upe omena upe 'jau. A'eramũ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã jane ago'wawe'em ajemogyau 'gã nee. ¹⁵ Amumera majawera 'gã te ajee opoit Jejui 'ga rerowiar awi ai'i. Mama'eukwaawa 'wyriara remifutar imũ etee 'gã mama'e apou ajemogyau ai'i. Aipoa nia'wyri futari. ¹⁶ "Pêpytuna nipo amũ ako majaweramũ. A'eramũ pêê futat pejejekau êê ree", ere ki Jejui 'ga rerowiaara 'gã kũjãmera 'gã nupe. Pejejuka kynaa ree, te'i kasi 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe ne. Êê futar iki tojejuka opytun are. Jejui 'ga rerowiaara 'gã ki tojejuka ipytune'ema 'gã nee etee.

¹⁷ 'Awamũ je ene mu'ei jare'wyriara 'gã nee nanê nũ, pastor 'jawa 'gã nee nũ. Jare'wyriara 'gã nee ki sajejuka esage. Toporowyky esage ki 'gã akou. A'eramũ ki simepyuu 'gã. Mukũi ki 'gã nepya simono 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nupe, jaremu'jara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe ki simonou mukũi 'gã nepya 'gã nupe. ¹⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue: "Ejeupe ejeymawa iporowykyramũ kasi eresĩmat ejeymawa ne. Tene ki ijemi'wari akou oporowykyaw ipe", 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga janee rakue. "Pejejeupe 'gã amũ porowykyramũ nanê ki 'gã pemepy", 'jau nanê 'ga ikwasiarukaa inuga rakue nũ. A'eramũ ki pêê, peje'wyriara mepya pejejeupe iporowykyawer are.

¹⁹ Peenup kasi peje'wyriara 'ga ago'oa ne. 'Ga amũ nipo 'ua 'wyriara 'ga mome'wau pê nupe: "Ekoay jane'wyriara 'ga mama'e tywera apou akou", 'jau nipo 'gã pê nupe, Jejui 'ga rerowiaaramũ pê nupe. Majepeja 'ga etee imome'uramũ kasi perowiar ine. A'ere ki 'gã amũ nuru'jawamũ perowiat. ²⁰ Mama'e tywera 'wyriara 'ga iaporamũ ki eje'ega emoywyrafen 'ga upe pejejowase. A'eramũ enupara 'gã, aipo renupa, okyjau mama'e tywera apo awi. "Mama'e tywera aporamũ nipo 'ã 'gã oje'ega moywyrafen janee 'gã nowase", 'jau nipo 'gã ajaupe.

²¹ Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'akwaaw are je ene mu'ei, ki Timoteo. A'eramũ ene jeje'ega renupa katu katu. Jeje'eg imũ etee ki mama'ea eapo, a'e je enee Jarejuwarete 'ga remianuwamũ, Jejui Kristu 'ga remianuwamũ, ywagipewara 'gã, mama'e tywera apoare'ema 'gã nemianuwamũ 'jau. Mĩmera 'gã nemianuwamũ je 'i enee. A'eramũ ene

jeje'ega renupa katu katu. Ejejuka pāwē pāwē ki 'gā nee. ²² Epoa kasi eremono ejemiesapytere'ema 'gā apyte'rarimū ne. Esapytet ra'ne ki 'gā. 'Gā neko esage ra'ne ki esak. 'Gā neko esage resag ire etee ene epo monou 'gā apyte'rarimū 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū. Ereko kasi mama'e tywera apoara 'gā 'jawe etee ne. Mama'e tywera apoara 'gā nui ki epojok. Eko esage futar iki. Ereapo kasi mama'e tywera ne. ²³⁻²⁵ 'Gā amū mama'e tywera wapo najuejue etee ajueape. A'eramū jane 'gā tywera resaka. “Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei”, 'jau nipo jane 'gā tywera resaka. A'ere nipo anumera 'gā mama'e tywera nuapoi ajueape. Jarejowase mama'ea 'gā iaporamū jane 'ā 'gā nemiapofera kwaawi. A'ere jane jemime 'gā nemiapofera nikwaawi. A'ere nipo jane anure 'gā nemiapofera resagi katu katu. A'eramū ene 'gā nesaka katu katu ra'ne Jarejuwarete 'ga porowyky pype 'gā munew enune.

Timoteo, 'awamū je 'i enee. Ejejuka esage ki ejee. Enerewega 'ā nia'wyri. A'eramū ene y'way ajai'wi 'wau ejewega upe. 'Ya etee kasi ertykur ine.

6

¹ 'Awamū je ene mu'ei 'gā nemifaja 'gā nee. Ymā te 'ā 'gā amū nitywi ka'aranū pyu rakue. A'eramū 'gā ojeme'egukaa 'gā nupe 'gā nemi-fajamū rakue. A'ere 'gā 'awamū Jeju 'ga rerowiaaramū 'gā jemogyi. “Peenup katu katu ki pejeara 'ga je'ega”, ere ki 'gā nupe. “Peporowyky esageramū tekotee 'gā jane ago'o eme 'jau”, ere ki 'gā nupe. Janeje'ega nanē 'gā ikurape'ema nū. Nia'wyri aipoa, 'jawe'em 'gā janeje'ega upe. ² Pējara 'gā nipo ako amū Jeju 'ga rerowiaaramū. “Jejara 'ga Jeju 'ga rerowiaara. A'eramū nipo 'ga je nupāue'em. A'eramū je teporowykyau 'i etee ināinānī'i etee, pe'je kasi ne”, ere ki 'gā nupe. Naani. “Pejeara 'ga Jeju 'ga rerowiaara futat 'ga rekoramū taetu pēporomutat 'ga ree. A'eramū ki pēē pejeporowykyau esage 'ga upe”, ere ki 'gā nupe. Emu'e ki 'gā je'eawer are, ki Timoteo. Je'eawer imū etee mama'e apoukaa 'gā nupe.

Jeju Kristu 'ga je'ega a'jea futat

³ Janejararete 'ga, Jeju Kristu 'ga je'ega a'jea futat. A'eramū jane 'ga je'ega renuparamū Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apou. A'ere nipo 'gā amū nafutari 'ga je'ega. A'eramū nipo 'gā mama'e amutee are te nipo ajamu'jau. ⁴ “Je 'ā je'akwaap 'gā 'akwaawa apyraapa”, 'jau futatee nipo 'gā. A'ere naani. Ajamue ekoete te 'gā. Ajakurap te 'gā. Iporerekoaywet 'gā ajuee. Ojoe'ēwu'jaga ekoete. Najuerowiari 'gā. ⁵ A'eramū ajamueu etee akou. Nokwaawi 'gā mama'e a'je apoa. I'akwaawe'emamū ae poromū. Mama'e tywer are etee 'gā wea'aramū akou. “Jeju 'ga rerowiaara 'gā ika'aranū kwai ajemogyau”, 'jau futatee 'gā ajaupe. “Je nanē nipo Jeju 'ga rerowiaaramū tekou jeka'aranū kwai nū”, 'jau futatee 'gā numiamū. A'ere nanarūi. ⁶ Janeruwarete 'ga remifutara apoara 'gā a'jea futat ika'aranū kwai ma'e 'jawe iku'i akou. 'Ga 'gā okwaap. 'Ga esage futat. Janeruwarete 'ga esage futat, tekotee 'gā nesage apyraapa. A'eramū ae 'ga kwaaparamū aku'iramū ajemogyau awau 'ga rape rupi. ⁷ Jarey awi jare'aa ypy 'ā jane niruri futari mama'ea jarepo pe. A'eramū jane jaremanūmū nanē mama'e rerawawe'em futat

jarepo pe nũ. ⁸ A'eramũ jane jarejemi'urama tywamũ jarejekõããjamũ jarejemogyau. Jarejaity tywamũ jareku'iramũ nanẽ nũ.

⁹ Amumẽ ka'aranũũ mono'ogara 'gã mama'e tywera wapo ka'aranũũ mono'ogawamũ ojeupe. Mama'e yau resaka nipo 'gã 'i: "Kuu. Afutat je aipoã", 'jau nipo 'gã. A'eramũ nipo 'gã ipyyka jemime ojeupe. Sã'ã 'miara. Mama'e resag ire ipige'ema ipy'araypara imogeukaa ukaja pype. A'eramũ 'ã ojejukaukaa wyra ukaja jara 'ga upe. Nan tee ka'aranũũ mono'ogara 'gã. U'akwaawe'emamũ awau mama'e tywera apou ka'aranũũ are. A'ere nipo nanuara 'gã nayrũnamũ anure. Nooi futari 'gã Jarejuwarete 'ga pyri. ¹⁰ Ka'aranũũ futar are ea'at ma'eramũ mama'e tywera iypyrugawa futat. A'eramũ ka'aranũũ mono'og are etee ea'at ma'e 'gã Jejui 'ga rerowiar are jẽmĩ wea'are'emamũ ajemogyau. 'Gã amũ ka'aranũũa futaa kwaiwete, Jejui 'ga futara apyraapa. A'eramũ nipo 'gã amũ Jejui 'ga rerowiar awi opoia futat. Kwaiwete agawewi 'gã ka'aranũũa. A'etea nipo 'gã i'arasigamũ akou, ojeupi etee futat ojereko tywerukaa.

Timoteo 'ga mu'akwaapawet

¹¹ A'eramũ ki ene Janeruwarete 'ga remifutara apoaramũ mama'e tywera apo awi ejea'gwau, ki Timoteo. Mama'e esage etee iapou. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat mama'e apou ekou. Ejemogypygyg ete ki ekou 'ga ree. Ejejuka esage ki Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee. Ejeupe mama'eay ijesaukaramũ kasi erepoit 'ga rerowiar awi nee. Epota'wa esageramũ etee futat ekou 'gã nee. ¹² Sã'ã afuakara resaukaara 'gã. Ajuowajaa 'gã 'ã afuakara resaukaawamũ. Nojoman ekoete rũ nanẽ 'gã ajuytyka nũ. Ojoman esage te 'gã. Nan tee futat ejeko esagea resaukaa 'ga upe. A'eramũ nipo ene ewau ekou Jarejuwarete 'ga rape rupi. A'eramũ 'ga ene mujaa ojee. Ymã te ako 'ga ene muẽmi werowiare'ema 'gã nui ene mogou wemiayuwamũ ikue. Kwaiwete 'gã nowase ako ere ikue: "Je 'ã arowiat Jejui 'ga. 'Ga 'ã jetywera omoit je wi ai'i", ere ako 'gã nowase ikue. "Ga rape rupi too 'jau", ere ako 'gã nowase ikue. A'eramũ 'ga ene monou wemiayuwamũ. A'eramũ ene 'awamũ ekou esage futat 'ga upe. ¹³ Janeruwarete 'ga ete 'ã jane mogy. 'Ga ra'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga 'ã oje'eg a'je mome'wau Põsiu Piratu 'ga upe, okyjawe'em rakue. Ma'eramũ 'ã je 'i 'awamũ 'gã nowase enee. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga je'ega ki enup katu katu. 'Ga je'eg imũ etee futar iki mama'e apo ekou. A'eramũ tekotee 'gã ene ago'wawe'em. A'eramũ ene etywere'emamũ ekou 'ga upe 'ga jewyramũ. ¹⁵ Janeruwarete 'ga remifutara 'ara upe iwaẽm ire Jejui 'ga ruri ojewya nũ. Janeruwarete 'ga esage ma'ea. Iku'i ma'ea 'ga. 'Ga 'ã 'wyriararetea futat. 'Ga tee Janejararetea futat. ¹⁶ 'Ga etee te namanũi. Okoeteete ma'e 'ga futat. Esage futat 'ga. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. A'eramũ 'ga wenyramũ akou. 'Ga renya kwara reny apyraapa. Nitywi futari esage ma'e 'gã 'ga 'jawe. A'eramũ itywet ma'e 'gã 'ga rerowyke'ema. Tamuoryp ki 'gã 'ga. 'Ga te 'ã pãjẽrete futat namutat.

¹⁷ 'Awamũ je ene moje'egukari ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe: "Je te 'ã kũima'eeteetea, pe'je awi", ere ki 'gã nupe. "Anure nipo pẽkaraemã teepawamũ. A'eramũ pẽẽ pejemogypygyke'ema pejekaraemã are. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogypygyk. 'Ga te 'ã mama'e amut janee, jane muorypawamũ. A'eramũ pẽẽ 'ga ree te pejemogypygyka", ere ki ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe. ¹⁸ "Pe'je pejejejukau esage 'gã nee", ere ki 'gã nupe. "Mama'e esage peapo pejekou. Pẽnakate'em kasi pejemogyau

ne. Mama'e mū ki pemono imama'e'ema 'gã nupe”, ere ki 'gã nupe. ¹⁹ “Gã nupe mama'e monoramū, Janeruwarete 'ga mama'e esage muri pē nupe, peu ywag ipe. Mama'e tywera sipo 'ga amut pē nupe? Naani. Mama'e eteetea te nipo 'ga amut pē nupe. Teepap sipo kamēsīete 'ga remimurera? Naani. 'Ga remimurera te enema'e namutamutat”, ere ki 'gã nupe. “A'eramū tepeo 'ga pyri pejemogyau nakwaparimū ete rūi”, ere ki ikaraemā kawai ma'e 'gã nupe. “Peu 'ga pyri sipo pēku'i'i'i etee? Naani. Pēku'irete te peu”, ere ki 'gã nupe.

²⁰ Timoteo. Ymā te Janeruwarete 'ga ene resagi ene muēma aipo 'gã nui, ene moporowykyaukaa ojeupe. A'eramū ene 'ga je'eg imū etee futat ekou. “Nan iki eapo jee”, 'jawerimū etee futar iki ene iapou. Ejepe'a aipo ajamue ma'e 'gã nui. Ajamue ekoete 'gã. Aipoa nia'wuri Janeruwarete 'ga upe. Aipoa kasi ereapo ne. ²¹ “Ore 'ā ore'akwaap 'gã nemimu'e are”, e'i ekoete 'gã. A'ere naani. I'me etee 'gã. Aipo 'jara 'gã opiau etee ywaga piar awi. A'eramū 'gã opoia Jejui 'ga rerowiar awi.

Jarejuwarete 'ga resagea ene rerekoa je afutat.
Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Timoteo

Jejui 'ga mome'u are 'gã Paulo 'ga munewi moromunepawa pype rakue. Moromunepawa pype akoaw ipe Paulo 'ga ka'arana kwasiaru'japa Timoteo 'ga upe rakue. Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e are 'ga ka'arana kwasiari. 'Agamũ Paulo 'ga remikwasiarera mapawera. "Anurenure'i nipo 'gã je jukai", 'jau 'ga ikwasiaa 'ga upe. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramũ ka'arana akwasiaru'jap imonou enee, ki Timoteo. Jejui Kristu 'ga je mono kwe pe ojemome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imũ 'ga je monoi ikue: "Werowiamũ Jejui 'ga jane mogyi wemiayuwamũ. A'eramũ jane 'ga rerowiaaramũ jarewau jarejemogyau ywag ipe 'ga pyri jaremanũ re, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue, je monou morogyta esage mome'waukaa kwe pe ikue.

² Ene 'ã jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Jeporomutat je ene ree. A'eramũ je ka'arana monou ikwasiaa ene upe.

Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ã Janejararetea. 'Gã nesagea ene rerekoa je afutat, ki Timoteo. Ene ree 'gã jemuaëma, ene mopy'ata'waa. Mïmera je afutat.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

³ "Ene 'ã eneresage, Kiapi'ni", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe tekou jepi. 'Ga upe je porowykyi tekou. 'Ga je'eg imũ etee je mama'e apoi tekou jepi. 'Ga remifutara kwaapa je aipoa etee iapou jepi. Jepy tuna 'gã 'ã oporowykyau 'ga upe rakue. A'eramũ je nanë tejamÿja 'jawerimũ futat teporowykyau tekou 'ga upe nũ. A'eramũ je teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. "Jeku'i je tekou Timoteo 'ga ree jepi, Kiapi'ni. 'Ga ene rerowiat a'jea futat. A'eramũ je teku'iramũ tekou 'ga ree", 'jau je 'ga upe teje'ega monou tekou jepi. Au'jeteramũ je tekou teje'ega monou 'ga upe ene ree. ⁴ Tejea'aramũ tekou ene ree jepi. Ejewi je oramũ ako ene ejaa'wau je ree ikue. "Naesagu'jawi nipo je 'ga re'ã", 'jau nipo ene rakue, ejaa'wau je ree rakue. A'e are je tejea'aramũ jepi, enejoo'awer are jepi. Ene pyri jeoweramũ numiamũ. Ene resaga amunipo 'ã je muoryp kwaiwete ene ree. A'ere je noarũi ene pyri. Je munep 'gã je mÿina 'au. ⁵ "Timoteo 'ga Jejui 'ga rerowiaara futat", a'e je te'ÿina tejeupe tejea'aramũ ene ree jepi. Ymã te 'ã enejarÿi ëë Jejui 'ga rerowiaararetea ëë rakue, Loide ëë rakue. A'ere 'ã eney ëë nanë 'ga rerowari rakue nũ, Eunisi ëë rakue nũ. A'eramũ ene 'awamũ 'gã 'jawerimũ etee futat 'ga rerowiaa. ⁶ A'eramũ je a'eramũ teje'ega monou ene upe ene mu'akwaapa. Ymã te ako je tepo monoi eneapÿte'rarimũ ikue, ene mogou Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ ikue. A'e pe ako 'ga opãjẽ mua enee ikue. A'eramũ 'awamũ je 'jau ene upe: 'Ga pãjẽ mũ etee ki mama'ea eapo. 'Ga pãjẽ mũ etee ki eko, a'e je enee. ⁷ Janeruwarete 'ga ako U'agesage amut janee ikue, janererekwaramũ ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane rerekou. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane mogy'aukare'ema. 'Ga 'Agesagea jane mopota'waukaa 'gã nee. 'Ga 'Agesagea 'ã jane mu'akwaawukaa mama'e tywera apoe'em are.

⁸ Erejenosĩ kasi Jarejararete 'ga je'ega mome'u awi 'gã nupe ne. Je wi nanẽ ejenosõue'em nũ. 'Au je reni moromunepawa pype. Kwe pe ako je oi morogyta esage mome'wau 'gã nupe ai'i. "Jejui 'ga amanũ jane katu'okawamũ", 'jau je ako tewau tekou 'gã nupe imome'wau kwe pe ai'i. A'eramũ 'gã a'eramũ je ppyka je mua je munepa je mĩina moromunepawa pype. A'ere kasi erejenosĩ je wi ne. Ene nanẽ nipo 'gã ene rereko tywerete je 'jawe futat nũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga opãjẽ muri ene upe, ene momoirukare'ema ojewi.

⁹ Janeruwarete 'ga ako janetywera omoit jane wi ikue. 'Ga ako jane katu'oka ikue. 'Ga te 'ã jane mũ'ẽ werowiare'ema 'gã nui jane mogyau wemiayuwamũ. Najaneremiapo esagefer are rũi 'ga jane mũ'ẽi 'gã nui. Wemifutar imũ etee futat 'ga iapoi. Ywy apoe'ẽwe 'ga jemuaẽmi jane ree rakue. "Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã tamũ'ẽ 'gã nui 'jau kwy, imogyau tejemiayuwamũ 'jau kwy. Tapoat 'gã 'gã neko esage are 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe mama'e apoe'emawe rakue. ¹⁰ Ymã te 'ã ae nokwaawi futari 'ga remifutara rakue. A'ere jane 'awamũ ikwaawi. Jejui Kristu 'ga ruri 'au ywy pe jane mu'jaawamũ rakue. A'eramũ 'ga 'ã Janekatu'okaramũ akou. Janeruwarete 'ga 'ã ae katu'oga afutat. A'eramũ 'ga Jejui 'ga mua 'au jane katu'okawamũ. "Jejui 'ga ako amanũ ai'i" 'ea 'ã jane sikwaap. "Amanũ re 'ga ferawi etee nũ" 'ea nanẽ 'ã jane ikwaapa nũ. A'eramũ jane a'e rerowiaa. A'eramũ jane jaremanũ re jareferapa etee nũ. A'eramũ jane jareferaw ire jarewau 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimũ rũi. Jejui 'ga ferawa kwaaw ire jane jarekyjawe'em jaremanũ awi. A'eramũ jane 'ga 'jawe futat jareferapa etee jarewau jarejemogyau 'ga pyri nakwaparimũ rũi.

¹¹ Janeruwarete 'ga 'ã je monoukat kwe pe Jejui 'ga mome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Gã mu'jau je tewau kwe pe morogyta esage are ikue, Jejui 'ga ree ikue. ¹² Ma'eramũ 'ã Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tyweretei. A'etea je 'ã nojejeri futari te'ĩina morogyta esage mome'wau tejepyri 'ut ma'e 'gã nupe. Jejui 'ga ako je arowiat ikue. 'Awamũ je 'ga kwaawi katu katu futat tekou. Ymã te 'ga 'i jee ikue: "Ekwap je mome'wau kwe pewara 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Eojere'emamũ futat ewau je mome'wau ekou", 'jau 'ga jee ikue. A'eramũ je tewau 'ga mome'wau 'gã nupe ikue. A'ere natepãjẽ mũ rũi je oi 'ga mome'wau 'gã nupe ikue. 'Ga te 'ã pãjẽrete. A'eramũ je 'ga pãjẽ mũ etee futat 'ga mome'wau 'ga jewyra poromukuran. ¹³ Morogyta esage are ako je ene mu'ei ikue. A'eramũ ene emu'eawer imũ etee ekou esage. Jereko esagea ako ereesak ikue. A'eramũ ene je 'jawe etee futat ekou esage. Erowiar ete futar iki Jejui 'ga ekou. Ejejuka esage ki ekou tekotee 'gã nee. Nan tee jane Jejui 'ga ree ojemujat ma'eramũ jane jemogyi. ¹⁴ Ymã te ako ore morogyta esage mome'ui enee ikue. A'e are etee ki ejea'at ekou. 'Gã 'mea kasi ererowiar ine. Janererekwara 'ã Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat. A'eramũ janererekwara jane muea'aa 'ga je'eg esage are.

¹⁵ A'ere Asia ywy pewara 'gã opawi je wi rai'i. Kwaiwete 'gã awau je wi jerera renupawe rai'i. Ojenosĩ 'gã je munepawer awi rai'i. A'eramũ 'gã awaupap je wi. Figeru 'ga miamũ awau je wi Erogemes 'ga retee. ¹⁶⁻¹⁷ A'ere Onesifuru 'ga nanarũi. Nojenosĩ 'ga je wi moromunepawa pype je rekoramũ. Roma pe owaẽmawe 'ga 'ua je rekaa. Je resag ire etee nipo 'ga poiri je rekar awi. 'Ga je maku'iu'jau'japa. ¹⁸ Janejararete 'ga nanẽ nipo ajemuaẽma 'ga ree ywy pe ojewya 'ur ire nũ. Efesu pe je

rekoramũ 'ga ako je poari kwaiwete ikue, mama'e apou je pyri ikue. A'ea 'ã erekwaap futat.

2

Jeju Kristu 'ga remiayup

¹ Ene 'ã jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Janeruwarete 'ga 'ã ojejuka jane ree jepi. Jane 'ã Jeju Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramũ futat. A'eramũ 'ga ruwa 'ga ojejukau esage jane ree jepi. A'eramũ ki ene eje'ega monou 'gã nupe ekyjawe'em. ² Je ako amu'e ene ikue, mytuna 'gã nemianuwamũ ikue. A'eramũ ene 'awamũ 'gã mu'jau je 'jawerimũ ekou. Ejerowiaawa 'gã etee ki emu'e. A'eramũ 'gã ojemu'e re awau 'gã mu'jau nanẽ kwe pe nũ.

³ Jeju Kristu 'ga rerowiaaramũ jane jemouagi jarejereko tywera upe. A'eramũ ene jemouaga mama'eay upe. ⁴ Sã'ã jefaruua mama'e apoe'ema wemifutar imũ. O'wyrriara 'ga remifutar imũ etee mama'e apoa ijemogya. Nan tee jane. Niapoi futari mama'ea jarejemifutar imũ. Jarejararete 'ga remifutar imũ etee jane mama'e apou jarejemogya. ⁵ Ujãn ma'eramũ nanẽ nũ. Ijãn esage ma'e 'ga upe etee futat 'ã 'gã 'ga jãnawera repy monou. Ijãn a'wyre'ema 'gã nopyyga'uweri mama'ea. Nan tee futat ene. Enereko esageramũ Janeruwarete 'ga enereko esageawera repy muri enee. ⁶ Sã'ã ko pe oporowyky ma'e 'gã oko pypriara 'ua ajuenune. Nan te 'ã ereporowyky esage Jeju Kristu 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga anure ojeupe eneporowykyawera mepyaue enee. ⁷ Ejea'ar iki ekou jeje'eg are. Janejararete 'ga nipo ene mueapyoukat ee.

⁸ Jeju Kristu 'ga ree ki ejea'at. 'Ga manũ re Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee nũ. A'eramũ 'ga amanũu'jape'ema futat awau ojewya oje'wyr ipe nũ. 'Ga 'ã jane'wyrriar ypy 'ga juapyrera, Davi 'ga juapyrera. A'eramũ Janeruwarete 'ga Davi 'ga juapyrera moferapa nũ, imojeupia imonou ywag ipe nũ. Aipoa je amome'u tekou mĩmer imũ 'gã nupe jepi. ⁹ A'eramũ 'gã Jeju 'ga ree morogyta esage mome'u je rekoramũ, je pyyka, je pofaa itaju pyu muna'ywa 'jawe je mĩina. A'ere je najeojeri futari te'ĩina tejepyri 'ut ma'e 'gã nupe imome'wau. Naje momiga'uweri futari 'ga rerowiaawa 'gã morogyta esage mome'u awi. ¹⁰ Tejemouaga etee te'ĩina tejereko tywera upe. A'eramũ nipo 'ga remimũ'ẽmera 'gã juejue morogyta esage renupa ajemogyau. Werowiar ire Jeju Kristu 'ga 'gã katu'oka jane 'jawe futat. A'eramũ 'gã anure awau ajemogyau Jeju 'ga pyri jane 'jawe futat nakwaparimũ warãu rũi futat. A'eramũ 'ga pãjẽa 'gã nerekou namutamutat. 'Ga resagea nanẽ nipo 'gã nerekou nũ namutamutat nũ. ¹¹ Awamũ je 'i ene upe:

“Ga remifutar imũ jaremanũ awi jarekyje'em ire jane oi jarejemogyau 'ga pyri.

¹² Mama'eay upe jane jemouagamũ nipo 'ga jane mogyi opoaawamũ anure 'wyrriaramũ akou.

Je naJeju 'ga remiayuwa rũi 'jara 'gã nupe nipo 'ga najeremiayuwa rũi 'ga, 'jau.

¹³ Ga rerowiar awi nipo jane poiraiwi agawewi.

A'etea 'ga u'eawer imũ etee futat nipo mama'ea wapo.”

Aipoa jeremimome'ua. A'jea futat je amome'u.

¹⁴ Aipoa ki jeremimome'ufera emome'u ejemiayuwa 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ je 'i ene upe: “Pejamue kasi 'ga je'ega mome'u are

ne”, ere ki 'gã nupe, a'e je ene upe. Ee pejamue re nipo pejomomoirukat amũ Jejuí 'ga rerowiar awi. ¹⁵ Eporowyky esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Eko esage nanẽ ki 'ga upe nũ. A'eramũ 'ga wowase enewaw ipe 'ga ene upe: “Ene 'ã jeremiayuw esagea futat. Ene a'jea futat jeje'ega eremome'u esage ekou. Ene a'jea futat ereporowyky esage jee”, 'jau nipo 'ga ene upe, ojeupe ene eporowyky esageramũ. 'Ga upe eporowykyau esage 'eramũ ene ejenosõue'em 'ga rowase ewaw ipe. 'Ga je'eg are etee ki 'gã emu'e. ¹⁶ A'eramũ ene ejepe'au ajamue ma'e 'gã nui. Oje'eg tee 'gã mama'e are. NaJarejuwarete 'ga je'eg imũ rũi 'gã mama'e mom'e'ui ajemogyau. Oje'eg ekoete te 'gã ajemogyau. Aipoa nia'wyrí Janeruwarete 'ga upe. Ajamue ma'e 'gã je'ega renupara 'gã Jarejuwarete 'ga rape awi opia ma'e 'gã te poromũ. ¹⁷ Sã'ã merua'yra miaro'o mateepawa. Nan tee futat ajamueara 'gã Jejuí 'ga rerowiar awi ajamomoirukari futari. Ajamue ma'e 'gã amũ nera Imeneu. Ajepeja 'ga Firetu. ¹⁸ 'Gã ako opoit futat Jejuí 'ga rerowiar awi ai'i. Wemimu'efera 'gã nanẽ 'gã imomoirukaa ja'wya'wy jui nũ. “Ku'jywa 'ga ako amanũ ma'efera 'gã weroo ywag ipe ai'i. A'eramũ 'ga jane rejaa jane mogyau takyfet katy”, 'jau futatee 'gã 'upa o'meramũ ajaupe. 'Gã amũ 'gã nerowiaa. A'eramũ 'gã ojemogygygu'jape'ema Jarejuwarete 'ga ree. ¹⁹ A'ere 'ã jane nanarũi. Jane 'ã nipoiri futari Jejuí 'ga rerowiar awi. Sã'ã ae 'oga mÿjeteetea. A'eramũ 'ã u'ara'ne'ema. Nan tee jane a'jea futat jane 'ga rerowiari. A'eramũ jane jarepoire'ema 'ga je'eg awi. Jane 'ã 'ga remiayuwa. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'gã amũ nupe rakue. “Janejararete 'ga 'ã wemiayuwa okwaap.” 'Ga amũ nipo 'jau: “Je 'ã Ku'jywa 'ga remiayuwa 'jara 'gã ki topoit futat mama'e tywera apo awi nanẽ nũ”, 'jau.

²⁰ Ikaraemã kwai ma'e 'gã kwaiwete 'gã karaemã, 'gã jemi'waawa 'jau. Amumera nipo wesageayramũ. Amumera nipo yty yrũnamũ. A'eramũ ae kũima'eeteete 'ga amũ ojeupe iwaẽmamũ y'a esageay pype ojomojemi'waa. ²¹ Nan tee jane. Mama'e tywera apo awi jarepoir ire janeresagesageramũ jarejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga 'jau janee: “Pẽnesagesage pejejemogyau jee. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejeporowykyarũmũ jee. Jeku'i je tekou pẽ nee”, 'jau nipo 'ga janee, mama'e tywera apo awi jane poiramũ.

²² Nakunumĩũũ 'gã amũ 'jawe rũi 'ã ereko, ki Timoteo. Ereapo kasi 'gã nemifutara ne. Mama'e tywera etee 'gã 'ã wapo ajemogyau. A'ere kasi ene nanarũi ne. Eko esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Jejuí Kristu 'ga erowiat ekou. Tekotee 'gã nee ejejukau esage ekou. Eta'waramũ ekou 'gã nupe. Iywyter esage ma'e 'gã nipo e'i ajemogyau: “Je poar ape nanuara apou”, 'jau nipo 'gã Jarejuwarete 'ga upe jepi. A'eramũ ene nanẽ nanuara apou 'gã 'jawe. ²³ Ereko kasi ajamue ma'e 'gã nee ne. Ajamue ma'e 'gã i'akwaawe'ema futat. Ni'akwaawi futari 'gã. A'eramũ ene ekowe'em 'gã nee. Oje'egay ma'e 'gã te mĩnamũ. A'eramũ ene ekowe'em 'gã nee. Kasi a'e pe 'gã ene mui ojee ne. ²⁴ Jarejararete 'ga remiayuwamũ jane nanarũi. Nijamuei jane. Janepota'wa esage te jane jarejee. Sajamu'e esage te jane meewei jarejamueapyou 'ga je'eg are. ²⁵ 'Gã amũ nipo akou 'gã mu'jau tywet mama'e are. A'eramũ ki ere 'gã nupe: NaJaneruwarete 'ga je'egarũi poa kũi. Eremu'e awi 'gã aipo are, ere ki 'gã nupe. Eje'eg esage etee 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã momoirukaa 'gã tywer awi, 'gã mojewya, ae mu'jaukaa oje'eg are nũ. ²⁶ Mama'eukwaawa 'wyríara nipo 'upa 'gã nee, mama'e a'je'ema

apoara 'gã nee, 'gã mogyaukaa wemifutar imũ etee. Sã'ã wyra'i rena, ısea wukaja pype. A'eramũ 'ã ae opoia jui. A'eramũ 'ã owewiau awau. Nan tee futat mama'eukwaawa 'wyriara 'gã ppygi, wyra'i 'jawe. A'eramũ ene 'awamũ 'gã pojekau jui nũ, 'gã mu'akwaapa mama'e a'je are etee nũ.

3

Mama'eay jesaukarawam

¹ Anure nipo mama'e teepaw enune kwaiwete mama'eay ijesaukari Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Ejea'ar iki ekou aipo are. ² A'ea 'ara rupi nipo 'gã tyweramũ. 'Auwara 'gã nipo ojee etee futat wea'aramũ ajemogyau. Naajuee rui futat 'gã nea'aramũ ajemogyau. Ka'aranũũ mono'ogara 'gã. Je te 'ã kũima'eeteetea 'jara 'gã mĩnamũ. "Je jeresage", e'i 'gã numiamũ. A'ere 'gã nia'wyrı ajemogyau, ajakurapara 'gã te ajemogy. 'Uwa 'ga je'ega miamũ 'gã nuenuwi futari. Oy êê je'ega miamũ futat 'gã nuenuwi. Aipo 'gã niapyakwafugi futari. Ojeupe mama'e muramũ, "au'jete eremut jee", 'jare'emamũ ae poromũ. A'e 'gã nopojeuwi futari Jarejuwarete 'ga. ³ Nojejuka esagei 'gã ajuee. Najemuaemi futari 'gã ajuee. Ota'wae'emamũ akou ajaupe. Ojoje'ewu'jagara 'gã mĩnamũ. Nojemu'akwaawi 'gã mama'e tywera apoe'em are. Kamẽsiete futat 'gã amara'ne ekoeteramũ akou. Nafutari futari 'gã mama'e esagea. Mama'e tywera etee 'gã afutat. ⁴ Opytuna 'gã miamũ futat 'gã omono ijukaukaa tekotee 'gã nupe. Aipo 'gã mama'e tywera etee wapo. "Je jeresagesage", e'i nipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã nia'wyrı ajemogyau. Aipo 'gã ojerowiaraip ojee etee. NaJarejuwarete 'ga muorypawau rui 'gã iapoi. Ojemuorypawamũ etee te 'gã iapoi ajemogyau. ⁵ "Je 'ã Jarejuwarete 'ga remıayuwa", e'i 'gã ajemogyau numiamũ. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'ı ajemogyau. Nuerowiari futari 'gã "Janeruwarete 'ga pãjẽeteetea" 'ea. A'eramũ 'gã mama'e apowe'em Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ ajemogyau. Nanuara 'gã nui ki ejepe'a.

⁶⁻⁷ Amumera 'gã nipo kũjã 'akwaawe'ema 'gã nupe o'meramũ akou. A'eramũ nipo kũjãmera 'gã mama'e tywera apou akou. "Jetywerete je", 'jau ekoete nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã okyjau 'me Jarejuwarete 'ga wi. "Kĩã nipo je rereko tywerete", 'jau ekoete nipo 'gã ojeupe. A'etea nipo 'gã nopoiri futari otywer awi. "Arowiat je kũã je'eg esagea", 'jau nipo 'gã ojeupe numiamũ. A'ere nipo naani. Ojemu'e 'me te 'gã ajemogyau 'gã je'eg are. Nuapoi 'gã mama'ea 'ga je'eg imũ. A'eramũ nipo i'me ma'e 'gã awau osou 'gã 'wyrıpe 'gã mu'jau o'me are. "Jeje'eg imũ etee ekou mama'e apou 'eramũ nipo nereoi mama'eukwaawa rapyawıpe", 'jau nipo 'gã o'meramũ awau akou kũjãmera 'gã nupe. A'eramũ nipo kũjãmera 'gã aipo 'gã je'ega rerowiaa futat. A'eramũ nipo 'gã mama'e a'jea kwaape'ema futat. 'Gã 'mea etee nipo 'gã erowiaa ajemogyau. ⁸⁻⁹ Sã'ã ymã Moisesi 'ga je'ega Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat rakue, Egitu ywy pewara 'gã 'wyriara 'ga upe rakue. A'ere 'ã peuwara 'gã amũ nafutari Moisesi 'ga remimome'ua rakue. Janesi 'ga, Jãmisi 'ga. Mĩmera 'gã 'ã ifutare'ema rakue. 'Gã 'jawe futat aipoa i'me ma'e 'gã nafutari mama'e a'jea. A'eramũ 'gã u'akwaawe'emamũ ajemogyau. Opoit futat 'gã Jejui 'ga rerowiar awi. A'eramũ nipo 'gã kamẽsiete 'gã 'me kwaapa, 'gã 'akwaawe'ema nanẽ nũ.

Timoteo 'ga mu'akwaapawet

¹⁰ A'ere 'ã ene nanarũi, ki Timoteo. Jeje'eg imũ ki eko esage. Jerekoa ako ereesak ikue. A'eramũ ene je 'jawerimũ futat ekou. Erekwaaap futat 'ã je'eawera. "Jejui Kristu 'ga je arowiat" 'ea 'ã erekwaaap. Ajejuka esage je 'ã tekotee 'gã nee jepi. Jepota'wa 'ã je tekou 'gã nee jepi. "Tejereko tyweramũ miamũ 'ã je nopoiri 'ga rerowiar awi te 'yina" 'ea 'ã erekwaaap futat. ¹¹ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tywerete ikue. Åtioki pe, Ikoniu pe, Listra pe. Mĩmera amunaw ipe je rekoramũ 'gã je rereko tyweretei ikue. A'ere Janejararete 'ga naje jukaukari 'gã nupe ikue. Aipoa 'ã erekwaaap futat. ¹² Jarejuwarete 'ga remifutar imũ jane rekoramũ nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã jane rereko tyweri futari a'jea futat. ¹³ Jejui 'ga 'awa ywy pe 'ga rut ja'wyja'wyrãmũ taetu nipo i'me ma'e 'gã tywereteramũ ajemogyau, mama'e tywera apoara 'gã neewe. A'eramũ taetu nipo 'gã ote'areteeteramũ ajemogyau mama'e a'wyre'ema apoaramũ. Ae mu'jau tyweaete nipo 'gã awau ajemogyau kwe pe. O'meramũ ajemogyau 'gã nupe mĩmer imũ. Ojomoryteeu nipo 'gã ojomogyau. Imoryteepyrera 'gã nipo ojepyka etee ojeupe i'me ma'efera 'gã nee.

¹⁴ A'ere 'ã ereko esage futat. Emu'jara 'gã je'eg imũ etee futat 'ã ereko. A'ea mama'e a'je are etee futat ako ore ene mu'ei ikue. A'eramũ ene 'awamũ aipoa mama'e rerowiaa etee te ekou. ¹⁵ Enewujawe 'ã ojemu'e Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramũ 'ã ene 'ga je'ega kwaapa katu katu futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are jarejemu'e re jane 'ga remifutara kwaawi, "aejekatu'oga Janeruwarete 'ga afutat" 'ea 'ã erekwaaap. "Jejui Kristu 'ga werowiar ire, ae katu'ok" 'ea 'ã erekwaaap nanẽ nũ. ¹⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane mama'e a'je kwaawi. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane jarejeapyoramũ jaretywer are. A'eramũ jane jaretywera reru'arasiga, jarepoia jui. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane 'ga remifutara kwaawi. ¹⁷ Aipoa 'ga je'ega kwaaw ire taetu 'ga remiayuwa 'gã neko esagei 'ga upe. Mama'e esagea etee futat iapou ajemogyau 'ga je'eg imũ etee futat. Tekotee 'gã nanẽ imu'jau ee nũ.

4

¹ Morogyta esagea etee ki emome'u ekou 'gã nupe najuejue etee, a'e je enee, ki Timoteo. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ je 'i enee, Jejui Kristu 'ga remianuwamũ nanẽ je 'i enee nũ. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri ojewya nũ, 'wyrriarareteramũ ae upe. Aipoa 'ara rupi nipo 'ga ae resaka 'ũina. Amanũ ma'efera 'gã nanẽ nũ nipo 'ga imũ'jau tywy awi imowywya wowase. Najuejue etee futat nipo 'ga jane resaka 'ũina. A'eramũ futat nipo 'ga ae mepyyau, ae rekwawera mepyyau ae upe. 'Ga rerowiaaramũ jane 'ga je'ega renuwi jarejemogyau. A'eramũ 'ga jane monou jane mogyau ojepyri. Poromũ futat janerepya. 'Ga rerowiare'ema 'gã nuenuwi futari 'ga je'ega ajemogyau. A'eramũ nipo 'ga 'gã monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Poromũ futat 'gã nepya. ² A'eramũ je 'jau enee: Morogyta esagea ki emome'u pãwẽ pãwẽ 'gã nupe, a'e je enee. "Werowiarãmũ Jejui 'ga ae katu'ogi", ere ki ewau ekou 'gã nupe. "Werowiaara 'gã 'ga weroo ywag ipe ojepyri", ere ki 'gã nupe. "Werowiare'ema 'gã te ajee 'ga omonoukat mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau ki ene imome'wau 'gã nupe. Aipoa ki emome'u 'gã nupe najuejue etee futat. Ee iporenuwiwet ma'e 'gã nupe, ee iporenuwiwere'ema 'gã nupe nanẽ nũ 'jau. Mama'e tywera apoara 'gã nupe ki ere:

“Mama'e tywera apoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe”, ere ki 'gã nupe. “Au'je mama'e tywera apo re”, ere ki 'gã nupe. “Pejemogy esage ki 'ga upe”, ere ki 'gã nupe, efuakaramũ. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gã mu'jau ekou. 'Gã amũ nipo ikwaape'ema. A'eramũ ene 'gã mueapyou esage ee. ³⁻⁴ Anure nipo 'gã porenuiwewere'emamũ 'ga je'eg a'je are. A'eramũ nipo 'gã wemifutara etee iapou. Morogyta tee are te nipo 'gã ojemu'jau. A'eramũ nipo 'gã morogyta ymaner are moromu'jara 'gã majatykau ojee. Niporenuwiweri 'gã morogyta a'je are. ⁵ A'ere 'ã ene nanarũi, ki Timoteo. E'akwaaw imũ ki eata ekou kwe pe. Ejemouag iki ekou ejereko tywera upe, mama'eay upe 'jau. Morogyta esage mome'wara 'ã ene. A'eramũ ki ene ewau kwe pe ekou morogyta esage mome'wau 'gã nupe. Ymã te ako Janeruwarete 'ga ene muẽmi ene moporowykyaukaa ojeupe ikue. A'eramũ ene 'awamũ ewau 'ga porowyky a etee futat iapou ekou 'ga upe. 'Ga remifutara apou katu katu futat 'ga upe, imateepapa katu katu futat 'ga upe.

⁶ Je naporowykyu'jawi 'awamũ. Anurenure'i nipo 'gã nuri je jukau. Owaẽm ja'wyja'wy 'gã je jukaawa upe 'awamũ. ⁷ Aapopap katu katu je, nan iki eapo, jee 'jawera. Naetygi'i futari je ape. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat ako je oi kwe pe mama'e apou ikue. A'eramũ 'gã je rerekou tyweaete agawewi ikue. A'etea je napoiri futari Jejui 'ga rerowiar awi ikue. ⁸ A'eramũ nipo 'ga ojeypyri je waẽmamũ Janejararete 'ga 'jau jee: “Je 'ã amuesage ene imogou. A'eramũ ene 'awamũ ejesagesageramũ jee”, 'jau nipo 'ga jee 'gã nowase ywag ipe. Wowase ae majatykaaw ipe nipo 'gã aipo 'jau jee. Janejararete 'ga 'ã esagesage futat. Janereko esagea 'ga wesak katu katu futat. 'Ga 'ã jane kwaap. A'eramũ nipo 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe: “Je 'ã akatu'ok pẽẽ, pẽ muesageu pẽ mogyau. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejesagesageramũ pejejemogyau jee”, 'jau nipo 'ga wemiayuwamũ janee. Naje upe etee rui nipo 'ga aipo 'ga 'i. Ojewyra rapesakara 'gã nupe nanẽ futat 'ga 'i nũ: “Ene 'ã eneresagesage jee”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe. Ojee iporomutat ma'e 'gã nupe juejue futat aipo 'jau.

“Ejor iki kamẽsĩete”, 'ga 'eawet

⁹ Ejor iki je resaka kamẽsĩete, ki Timoteo. Jeirũ 'gã oopap je wi ai'i. ¹⁰ Demas 'ga okaraemã mono'og are etee ea'at. A'eramũ 'ga weateeramũ je wi. Ajepeja amunaw ipe 'ga oi je wi, Tesarũn ipe 'ga oi je wi. Kresẽte 'ga awau Garasi ywy pe. Tito 'ga awau Dalmacia ywy pe. ¹¹⁻¹² Tikiku 'ga te aje je omono Efesu pe ai'i. Luka 'ga etee akou 'au je pyri. A'eramũ ene ewau Maku 'ga rekaa. A'eramũ ene 'ga rekoaa 'ga rerua jee 'au, je poaawamũ. ¹³ Pejejua ki jeraity poakuwuua perut jee. Troate pe je ejari ai'i, Kapu 'ga rog ipe ai'i. A'eramũ pẽẽ erua jee. Teka'arana je afutat te'ỹina. Wyra pir are ikwasiaripyretera taetu je afutat te'ỹina. A'eramũ ki pẽẽ erua jee.

¹⁴ Itaju are oporowyky ma'e 'ga je rereko tywerete ikue, Aresãri 'ga ikue. Anure te nipo Janeruwarete 'ga je repyari. ¹⁵ A'eramũ ki ene ejea'gwau 'ga wi. Kasi a'e pe 'ga ene rereko tyweretei ne nũ. Nafutari 'ga janeporogytaa.

¹⁶ Wyrriara 'ga upe 'gã amũ je rerur ypyrauwe futat 'gã jepe'apawi je wi ai'i. Nitywi'i futari 'ga amũ “nuapoi 'ga mama'e tywera” 'gã nupe 'jara 'ga amũ je pyri ai'i. Jejui 'ga rerowiaara 'gã niamũ futat ojepe'aupap je wi. A'ere je nafutari Jarejuwarete 'ga 'gã miero'ko tywera ee. “Erereko tywet kasi 'gã je rejaawer are ne, Kiapi'ni”, a'e je 'ga upe. ¹⁷ A'ere 'ã Janejararete 'ga te 'ga reko'i je pyri. A'eramũ 'ga je jukaukare'ema

'gã nupe. Opājēa 'ga amut jee. A'eramū je tewau morogyta esage mome'waupap judeue'ema 'gã nupe kwe pe ikue. A'eramū 'gã kwaiwete je rerekou tyweaete ikue. “Siesak 'ga poira Jejui 'ga mome'u awi 'jau”, 'jau 'gã ajaupe ikue numiamū. ¹⁸ A'ere nipo Janejararete 'ga je a'gui 'gã nui. Anure nipo 'ga je rerawau peu ojepyri, ywag ipe. A'eramū 'gã je pyyke'ema futat. Ma'eramū 'ã jane 'i 'ga upe: “Ene 'ã pājēreteretea. Ene 'ã eneresagesage”, jane 'i Janejararete 'ga upe jepi. Namutamutar iki sa'e 'ga upe jarejemogyau.

¹⁹ “Jarujete te pēē? e'i Paulo 'ga pē nupe ai'i”, ere ki jarepytuna 'gã nupe. Prisira ēē, Akira 'ga, Onesifuru 'ga pytuna 'gã. Mīmera 'gã nupe je teje'ega monoi 'gã futaa. ²⁰ Erasto 'ga opyta Korītu pe ikue. Trofimū 'ga ojero'wu. A'eramū je 'ga rejaa Miretu 'jaw ipe ikue.

²¹ Kamēsīete ejoriweramū ejua kamēsīete je resaka. 'Ara ro'ysagūū renunewe ki ejot je resaka.

Janerewirera 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã juejue oje'ega monou enee, ene futaa. Eupuru 'ga, Prutēti 'ga, Lino 'ga, Krautiu 'ga, tekotee 'gã nanē nū. Mīmera 'gã oje'ega monou enee, ene futaa.

²² Afutat je Janejararete 'ga rekoa ene pyri, ki Timoteo. 'Ga resagea pē nerekoa nanē je ifutaa nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Tito

Tito 'ga nanē Paulo 'ga remimu'efera nū. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe rakue. 'Ypō'ō me Tito 'ga rekoramū Paulo 'ga ka'arana kwasiari 'ga mu'akwaapawamū mama'e are. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Tito. Janeruwarete 'ga remiayuwa je. Jejui Kristu 'ga je mono kwe pe oje'ega mome'waukaa 'gā nupe ikue. Ymā te ako 'ga jemuēmi werowiare'ema 'gā nui ikue, je mogou omome'waramū 'gā nupe ikue. Jarejuwarete 'ga remimū'ēmera 'gā nupe omome'waramū 'ga je mogoi ikue. “Emu'e 'gā je ree, je rerowiar wyyapiukaa 'gā nupe”, 'jau Jejui 'ga jee ikue. “Jeje'ega a'jea futat. A'eramū ene jeje'eg a'je are etee 'gā mu'jau”, 'jau 'ga jee ikue. ² A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. Ni'mea'uweri 'ga. A'eramū jane a'jea futat 'ga rerowiaa. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue, wyy apoe'emauwe rakue: “Teja'yra 'ga rerowiaaramū je 'au futat 'gā muri 'gā mogyau tejepyri nakwaparimū warāu rūi”, 'jau 'ga ojeupe rakue. Aipo 'ea jane 'ā sirowiat jarejemogyau. ³ Ymā te 'ga aipo 'jau rakue. A'ere 'ga 'awamū je monoi wemifutara 'ara rupi imome'waukaa jee: “Wa'yra 'ga rerowiaaramū 'ga ae katu'ogukari wa'yra 'ga upe. A'eramū nipo 'ga ikatu'ogipyrrera 'gā nerawaukaa oje'wyr ipe”, 'jau je 'ā tekou imome'wau. Janeruwarete 'ga ae katu'okararetea. 'Ga futat je monou aipo mome'waukaa pāwē pāwē 'gā nupe. A'eramū je 'ga je'eg imū etee futat tewau imome'wau kwe pe 'gā nupe ikue.

⁴ Ene upe je ka'arana kwasiari, ki Tito. Jejui Kristu 'ga 'ā jane sirowiat. A'eramū ene jera'yra 'jawe ekou jee. Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. 'Ga ra'yra 'ga 'ā, Jejui 'ga ae katu'okara. 'Gā nesagea ene rerekoa je afutat, ki Tito. Ene mopy'ata'waa nanē je afutat nū.

Kreta pype Tito 'ga rekoi

⁵ Peu jarekou ako jane jareporowykya nimateepawi ai'i. A'eramū ako je ene momytau 'ypō'ōūū pype ai'i, jareporowyky mateepaawamū ako je ene momytau peu ai'i. “Au etee eko ra'ne. Nimateepawi we jane jareporowykya, 'au Kreta pe”, 'jau ako je enee ai'i. “A'eramū ene ewau kwe pe amunawa moyka 'ga amū ene imogou 'wyriaramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe”, 'jau je ako enee ai'i. A'eramū ki ene, 'ga amū mogo enune, ejea'aramū jeje'eg are. “Ako esage ma'e 'ga etee futat ene imogou 'wyriaramū 'gā nupe”, 'jau ako je enee ikue. A'eramū je 'awamū imonou'japa ikwasiaa ka'aran are enee aipo 'jau etee futat nū. ⁶ “Nia'wyr'i 'ga”, 'ga upe 'gā 'eramū kasi eremogo 'ga 'wyriaramū 'gā nupe ne. Ako esage ma'e 'ga etee futar iki emono imogou 'wyriaramū 'gā nupe. Aipo 'ga remirekoa ki majeppei'i etee futat. 'Ga ra'yra 'gā nanē ki Jejui 'ga tuerowiat nū. A'eramū ki 'ga ra'yra 'gā ojeupe 'ga je'egamū 'ga je'ega renupa etee. A'e 'gā naerofeni futari. Nitywi futari nipo 'ga amū erofen ma'eramū: Erofen 'ga ra'yra 'gā 'jara 'ga amū nipo nitywi futari.

⁷ Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā Janeruwarete 'ga porowyky rerekwara futat. A'eramū 'gā a'eramū namama'e tywera apoara rūi futat. Ojee ojerowiaarip ma'e 'gā kasi eremono 'gā nupe ne. Imara'ne ma'e

'gã kasi eremogo 'gã nupe ne. Kawñajaiwa 'wara 'gã nanë ene imogowe'em nũ. Ajanupãara 'gã, ka'aranũũ mono'og are etee ea'at ma'e 'gã. Mĩmera 'gã nanë kasi eremogo 'gã nupe 'wyrĩaramũ ne. ⁸ Oje'wyr ipe 'gã mo'wy'wyrara 'gã, mama'ea ajaupe imonoara 'gã. Mama'e esage apoara 'gã. Mama'e tywera apo awi ojemu'akwaap ma'e 'gã. Janeruwarete 'ga remifutara apoara 'gã. Mĩmera 'gã etee ki emogo 'wyrĩaramũ 'gã nupe. ⁹ Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramũ 'gã 'wyrĩara 'gã Janeruwarete 'ga je'eg imũ etee futat ajemogyau mama'e apou. Jejui 'ga je'ega nanë a'jea futat nũ. A'eramũ ki 'wyrĩara 'gã 'gã je'eg imũ etee futat 'gã mu'jau, Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau. A'eramũ 'gã a'jea futat ojemogypyka Jejui 'ga ree, 'ga je'ega kwaaw ire. A'eramũ nipo 'gã aku'iramũ akou 'ga ree. A'eramũ 'gã 'ga rerowiar awi opoire'ema futat. 'Gã amũ te nipo ajee 'ut 'gã mu'jau tywet morogyta are. Namu'ei 'gã 'gã mama'e a'je are. A'eramũ ki 'wyrĩara 'ga toje'eg 'gã nupe: Neremu'earũĩ 'gã mama'e a'je are. A'eramũ ene 'gã mu'jawarũe'em, te'i ki 'ga 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga aipoa ojeupe 'ga 'eramũ maran gatu opoire'ema otywer awi.

¹⁰ Kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiar rakue numiamũ. A'ere 'gã 'ga rerowiaraiwi etee. 'Awamũ 'gã nuenuwi futari Jejui 'ga je'ega. Nopoiri futari 'gã janeypy remimome'ufer awi. Morogyta ymaner are etee futat 'gã 'gã mu'ei ajemogyau. Ymã te janeypy jemogyi Moisesi 'ga je'eger imũ etee futat rakue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi Jejui 'ga je'eg imũ etee futat. A'ere 'gã amũ 'i 'gã nupe: “Naani. Peapo awi nanuara. Moisesi 'ga je'eg imũ etee futar iki peko”, 'jau futatee 'gã 'gã nupe 'gã moryteeu. ¹¹ A'eramũ ene 'jau 'gã nupe: “Peapo awi nanuara”, ere ki 'gã nupe. “Au'je 'gã mu'e re morogyta ymaner are”, ere ki 'gã nupe 'gã momika. Kasi a'e pe 'gã 'gã moryteei, 'gã pytuna 'gã neewe ne. A'eramũ enuparera 'gã 'jau ajaupe ne: “Awỹja sipo morogyta a'je omome'u janee?” 'jau 'gã ajaupe ne. “I'me nipo 'ã Paulo 'ga akou janee”, 'jau 'gã ajaupe ne. Nokwaawi 'gã morogyta a'je mome'wara 'ga. “Mõ 'ga gatu nipo morogyta a'jea omome'u akou janee?” 'jau 'gã ajaupe ne. A'eramũ 'gã amũ opoia Jejui 'ga rerowiar awi ne. Najemuaẽmi morogyta 'me mome'wara 'gã ajuee. Ka'aranũũ are etee te 'gã jemuaẽmi. Ka'aranũũ mono'og are etee te 'gã jamu'ei. A'eramũ ene 'gã momika esaka nanuar awi.

¹² Ymã te Kreta pewara 'ga amũ, ipojeuwipyra 'ga amũ, opytuna 'gã mome'wau rakue. “Ypõ'õũũ pypewara 'gã najuejue etee futat i'me ma'ea. Imarane ma'e 'gã nanë nũ. Iwewue ma'e 'gã nanë nũ. Nipy'araypari agawewi 'gã. A'etea 'gã ojemi'waruwarete futat”, 'jau 'ga opytuna 'gã mome'wau rakue. ¹³ A'jea futat 'ga remimome'ufera. Peuwara 'gã nia'wyrĩ futari. A'eramũ ki ene 'jau 'gã nupe: “Au'je mama'e tywera apo re. Pepoit pejetywer awi”, ere ki 'gã nupe eje'ega moywrafena'i futat. A'eramũ nipo 'gã aipo ojeupe 'eramũ opoia otywer awi. A'eramũ nipo 'gã Jejui 'ga rerowiaa ete nũ. ¹⁴ “Peapyaka kasi morogyta ymaner are”, ere ki 'gã nupe. “Peapyaka awi Jejui 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'gã je'eg are ne”, ere ki 'gã nupe. “Au'je pejeapyaka re 'gã 'me are”, ere ki 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã 'me rerowiaru'jape'ema. ¹⁵ Esage ma'e 'gã nipo ea'at mama'e esage are etee futat. A'ere nipo ia'wyrẽ'ema 'gã mama'e tywer are etee 'gã nea'aramũ. 'Gã Janeruwarete 'ga rerowiar'ema. A'eramũ 'gã mama'e tywer are etee wea'aramũ ajemogyau. Ymã 'gã 'ã mama'e esage apo kwaawi futari rakue. A'ere 'gã

mama'e tywera etee iapoi. 'Awamũ 'gã nokwaawu'jawi futari mama'e esage apoa. Apokwaap 'gã mama'e tywera apoa. ¹⁶ "Jarejuwarete 'ga je akwaap", 'jau futate nipo 'gã. A'ere naani. Nuenowi futari 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'gã na'ga remiayuwã rüi. Imara'ne ma'e 'gã. A'eramũ 'gã mama'e esage apowarü'e'm futat. A'eramũ 'gã a'eramũ a'je'em are etee ajamu'jau.

2

Jarejuwarete 'ga remifutar are ki emu'e 'gã

¹ A'ere 'ã ene nanarüi, ki Tito. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee futat 'ã ene 'gã mu'jau, Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau. Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramũ ene a'e are etee futat 'ã 'gã mu'jau. "Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramũ ki pëë 'ga je'eg imü etee futat pejemogyau esage", 'jau ki ene 'gã nupe. ² Ene 'ã 'gã nupe oje'eg ma'eramũ. 'Gã 'ã Jejui 'ga rerowiaar yaua. 'Awamue te 'ã 'gã Jejui 'ga rerowiari rai'i. Nokwaawi we 'ã 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ ene 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are. Sawa'efera 'gã we futar iki emu'akwaap aipo are. "Kawĩajaiwa kasi pe'u ne", ere ki 'gã nupe. "Pejemuarü ki pejewau pejeporogytau 'gã nupe. Nakunumĩ arüi pëë. Sawa'ea pëë. A'eramũ pëë pejemuwapia futat pejeporogytau 'gã nupe", 'jau ki ene 'gã nupe. "Pejemu'akwaaw iki pejemogyau mama'e tywera apo awi. Perowiar iki Jejui 'ga", ere ki 'gã nupe. "Pejejuka esage ki pejemogyau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee", ere ki sawa'efera 'gã nupe. "Mama'e tywera pejejeupe ijesakaramũ kasi pepoit Jejui 'ga rerowiar awi ne", ere ki sawa'efera 'gã nupe.

³ Wãiwĩmera 'gã nanë ki emu'akwaap ee nü: "Pe'je pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee. Pejuago'o kasi ne. Pejekawĩajaiwa 'wawe'ema nanë pejemogyau. Mama'e esagea etee ki peapo 'ga upe. A'eramũ ipyaufera kũjã 'gã ojemu'jau ajemogyau pë nee mama'e esage pëë iaporamũ", ere ki wãiwĩmera 'gã nupe. ⁴ "Pëë futat ipyaufera 'gã pemu'e mama'e are. Pejejuka esage ki pejemen are, pejeja'yr are nanë nü, pe'je ki ipyaufera 'gã nupe", ere ki wãiwĩmera 'gã nupe. ⁵ "Pejemu'akwaaw iki mama'e tywera apo awi. Peko kasi pejemenena ne. Pejeje'wyrã mogatyrü are etee pejemogyau pejeporowykyau. Pejemenã je'ega renupa etee. Nan pejemogyramũ nipo wã 'i pë nupe: Janeruwarete kã je'ega esage futat ra'e, te'i wã pëneko esage resaka 'jau, pe'je ki ipyaufera 'gã nupe", ere ki wãiwĩmera 'gã nupe.

⁶ Kunumĩüü 'gã nanë ki emu'akwaap nü. "Pejemu'akwaap pejemogyau mama'e tywera apoe'em are", ere ki 'gã nupe.

⁷ Ene futar iki ejeko esagea eesaukat 'gã nupe, ki Tito. A'eramũ 'gã ene ree futat ojemu'jau. Ene resaka 'gã ene 'jawe etee futat tajemogy 'jau. Ejemuarümü ekou 'gã mu'jau. Morogyta esage are 'gã mu'jau ki eporogytau esage etee ekou. Ejemuawapia futat eporogytau 'gã nupe. ⁸ Morogyta a'je are etee futat ene 'gã mu'jau. A'jeteetewi ene imome'uramũ tekotee 'gã najane ago'oa'uweri. A'eramũ nipo jane ago'oarera 'gã ojenosöu ajemogyau ene wi mama'e esage ojeupe ene imome'uramũ.

⁹ Ajaupe oporowyky ma'e 'gã nupe nanë ki ere: "Peenuw etee ki pejerekwara 'gã je'ega. Pejeporowykyau esage 'gã nupe, 'gã nemifutar imü", ere ki 'gã nupe. "Mama'ea eapo jee ejeupe 'gã 'eramũ ki najefuweri je ee nü'ü", ere kasi 'ga upe ne. ¹⁰ "Peje'wyrã 'gã karaemã

rerawawe'em nanē pejejeupe nū”, ere ki 'gā nupe. “Pejejuka esage etee ki pejejara 'gā karaemā are. A'eramū 'ga, 'esagesage je upe oporowyky ma'e 'ga', 'jau pē nupe. 'Namuna'ywa rūi 'ga. Jeremiyawu esage 'ga te', 'jau nipo 'gā ojerowiaa pē nee. Pēporowyky esage resag ire, 'Jejui 'ga rerowiaara 'ga. A'eramū 'ga oporowykyau esage jee', 'jau nipo 'gā ojerowiaa pē nee. 'A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. 'Ga 'ā 'gā katu'oka futat. A'eramū 'gā natekotee 'gā 'jawe rūi', 'jau nipo 'ga ojeupe, jane katu'okara 'ga ree wea'aramū”, 'jau ki ene 'gā nupe.

¹¹ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: “Jeporomutamutat je ywy pewara 'gā nee. A'eramū je teporokatu'ogiweramū 'gā nee”, 'jau 'ga 'ā ojeupe rakue. “Gā katu'og ire 'gā tarut imogyau 'au tejeypyri 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua 'au ywy pe jane katu'ogukaa 'ga upe. ¹² “Jera'yra 'ga amanū pē katu'okawamū. A'eramū pēē 'awamū 'ga rerowiaa. 'Ga rerowiar ire pejejemogyawe'em 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe. A'eramū pēē 'ga rerowiare'ema 'gā nemifutara apowe'em. Pejemu'akwaap pejejemogyau pejejetee mama'e tywera apoe'em are. Pejemogy esage etee. Jeje'eg imū etee pejejemogyau mama'e apou”, 'jau Janeruwarete 'ga janee rakue, jane mu'jau jane jemogy esage are rakue. ¹³ Janeruwarete 'ga pājēeteetea futat tekotee 'gā pājē apyraapa. Anure nipo 'ga Jejui Kristu 'ga mojewya 'ga mua ywy pe nū, jane katu'okara 'ga mojewya nū. 'Ga rura rapesaka jarejemogyau. A'eramū jane 'ga jewyramū nipo jareku'iramū 'ga ree jarejemogyau. “Nitywi 'ga amū 'ga resage 'jawe”, 'jau nipo jane 'ga upe. “Nitywi pājērete 'ga amū 'ga 'jawewara”, 'jau nipo jane Jejui 'ga resaka, 'ga renyfuga 'ga ruramū. ¹⁴ Jejui Kristu 'ga 'ā poromū ojejukaukat 'gā nupe ae katu'okawamū rakue. Amanū 'ga janetywera mepyau rakue. Janetywera moiawamū 'ga manūi janee rakue. Amanūmū 'ga jane pireita janetywer awi rakue. Amanū 'ga wemiayuwamū jane muawamū ojeupe rakue. Mama'e esage apoaramū jane jemogya 'ga afutat. A'eramū 'ga amanūmū jane mogyau mama'e esage apoaramū.

¹⁵ Jejui 'ga rerowiaara 'gā emu'e aipo are, ki Tito. Mama'e esagea etee ki eapoukat 'gā nupe. Mama'e tywera 'ga amū iaporamū ki ere 'ga upe: “Aipoa nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Peapo awi nanuara”, ere ki 'ga upe. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee ene rekoramū 'gā ene ago'wawarū'em.

3

Mama'e esage apo are ki emu'e 'gā

¹ Emuea'ar iki Jejui 'ga rerowiaara 'gā jeje'eg are. “Peenuw iki 'wyrī- ararete 'ga je'ega”, ere ki 'gā nupe. “Wyrīa'ri 'ga je'ega nanē ki peenuw nū. Mama'e esagea eapo jee ejeupe 'ga 'eramū iapou etee futat 'ga upe”, ere ki 'gā nupe. ² “Peago'o nanē kasi 'gā amū pejejemogyau ne. Pejemara'ne'emamū nanē pejejemogyau. Pejejejukau esage nanē pejejuee najuejue etee nū. Pejeta'waramū pejejemogyau 'gā nupe najuejue etee”, ere ki 'gā nupe. ³ Ymā te ako jane Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gā 'jawe etee futat jane jemogyi ikue. Jejui 'ga rerowiare'ema janetywereteramū jarejemogyau. Jare'akwaawe'emamū ako jarejemogyau ikue. Nianuwi futari ako jane 'gā amū je'ega ikue. Jarejuwarete 'ga je'ega miamū ako jane ianupe'ema ikue. Jarejemifutar imū etee futat ako jarewau mama'e apou ikue. Jarejee etee ako jarejea'aramū ikue. Jarejeupi etee futat ako

jarewau jarejemaku'iu ikue. Jaremara'neramũ ako jarejemogyau 'gã nee ikue. 'Gã nanẽ ako amara'neramũ jane ree ikue nũ. 'Ga karaemã resakawe ako jane 'jau jarejeupe ikue: “Maran ajee je jẽmĩ najetywi nanuara pyu 'ũ?” 'Jau ako jane jarejemogyau jarejeupe ikue. ⁴ A'ere ako Janeruwarete 'ga 'awamũ 'ga jekwaawukari janee ai'i. Janeruwarete 'ga 'ã jane katu'okararetea. Esagesage te 'ga. Iporomutat te 'ga jane ree najuejue etee. ⁵⁻⁶ Ajemuaẽm te 'ga jane ree. Najaneremiapofer esage are rũi futat 'ga jane katu'ogi rakue. Ajemuaẽm te 'ga ae ree. A'eramũ 'ga a'eramũ jane katu'oka. Werowiaramũ Jejui 'ga jane katu'ogi jane pireita janetywer awi. Sã'ã ae u'ar yau ma'eramũ mama'e tywera apoe'ema. Nan tee futat jane jemogyi 'ga rerowiar ire, 'ga jarepirei re. A'eramũ jane u'ar yau ma'e 'jawe jarejemogyau 'ga rerowiar ire 'ga upe. Jarey awi jare'aa ypy jane jarejuwa 'ga ra'yra futat. A'ere jane Jejui 'ga rerowiar ire u'aru'jap ma'e 'jawe nũ. A'eramũ futat Jarejuwarete 'ga ra'yramũ jarejemogyau. Wa'yrarete 'ga rerowiaaramũ 'ga jane mogyau wa'yramũ. 'Ga 'Agesagea jane mogyau 'ga ra'yramũ 'ga upe. 'Awamũ 'ga U'agesage mua janee. Nakate'emĩ futari Janeruwarete 'ga janee. Mama'e esage te 'ga amut janee. U'agesagea miamũ futat 'ga amut janee, Jejui Kristu 'ga jane pirei re. Meewei a'eramũ miamũ 'ga 'Agesagea jane monoi jane katu'oka jane rerekou. ⁷ Janeruwarete 'ga iporomutat nanimenime jane ree. Ipota'wa 'ga akou janee. A'eramũ 'ga jane katu'ogukaa Jejui 'ga upe. Jarekatu'og ire jarejemogyau iky'ae'ema 'jawe futat 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga 'jau janee: “Pẽẽ 'ã pẽnesage jee. A'eramũ nipo je anure pẽ mua 'au tejepyri pẽ mogyau nakwaparimũ warãu rũi futat”, 'jau nipo 'ga janee. A'eramũ jane 'ga pyri jareo rapesaka jarejemogyau. ⁸ A'jea futat jereimome'ua.

A'eramũ ene Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau najuejue etee futat aipo are. A'eramũ 'gã mama'e esagea etee iapou ajemogyau. Mama'e esagea etee iapo re nipo 'gã jopoari ajemogyau.

⁹ Amumera 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are ajamueara te. A'ere kasi 'gã ereje'egauwar ine. Opytunera 'gã je'egeer are 'gã jamuei. Moisesi 'ga remikwasiarer are nanẽ 'gã ajamueu nũ. Ajamue ekoete futat 'gã ajemogyau. A'eramũ ene 'ga je'eg are eapyakawe'em. ¹⁰ Amumera 'gã nipo Jejui 'ga rerowiaat 'mea te. 'Gã nipo ajamu'jau mama'e amutee are. “Simojo'ok 'gã ajau jarejee 'jau”, e'i te nipo aipo 'gã. A'eramũ ki ene eje'ega moywyrafena nanuara 'gã nupe, 'gã momika nanuar awi: “Au'je 'gã mu'e re mama'e tywer are”, ere ki 'gã nupe. 'Gã pige'emamũ, eje'ega moywyrafenu'japa 'gã nupe nũ. Mukũi etee eje'ega moywyrafena esaka 'gã nupe. Jui 'gã pige'emamũ ekou'jape'ema 'gã nee. ¹¹ Aipo 'gã nia'wyrĩ futari. Opoit futat 'gã mama'e esage apo awi. 'Ga nemiapofet tywera resag ire ene 'gã kwaapa. “Nia'wyrĩ futari 'gã na'e”, 'jau ki ene 'gã jekatu'oge'emamũ.

¹² Anurenure'i te nipo aje je kũima'e 'ga amũ monoi peu ene py'rau. Maranamũ nipo Artemas 'ga. Maranamũ te nipo Tikiku 'ga. Nakwaawi katu we je tejemimonorama 'ga. A'eramũ ki ene ejeupe 'ga waẽm ire ekwapa kamẽsiete ajepeja amunaw ipe, Nikopo 'jaw ipe je rekoa. Peu futat nipo je oi amana magwapa aipo amunaw ipe.

¹³ Janepytuna 'gã amũ nipo awau watau ene wi. A'eramũ ene mama'e mũ monou 'gã nupe 'gã nemirerooramũ. Ajepeja 'ga rera Zena. Moisesi

'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga, Zena 'ga. Ajepeja 'ga rera Aporua.

¹⁴ Jarepytuna 'gã ki emu'e jarejemogy esage are. “Mama'e esagea peapo pejemogyau”, 'jau ki ene 'gã nupe. “Pejekaraemã ki pemono amũ ikaraemãe'ema 'gã nupe”, ere ki 'gã nupe. “A'ere kasi pemono amũ iwewue ma'e 'gã nupe. Kasi a'e pe taetu 'gã wewue jerani etee 'gã nee”, ere ki 'gã nupe.

¹⁵ 'Auwara 'gã, je pyriwara 'gã, oje'ega monou enee, ene futaa. Je nanẽ teje'ega monou enee nũ. A'eramũ ki ene oreje'ega mome'wau orejekoty'aawa 'gã nupe, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga resagea ene rerekoa je afutat.

Kweramũ etee jeremimome'ua.

Firemō

Ymā te 'gā jamuri wemifajamū rakue. A'eramū imuripyrrera 'ga oporowykyau akou amuarera 'ga upe. A'ere 'ga muarera 'ga nomepyi 'ga. 'Ga mojemi'waa etee, 'ga muaityau etee nanē nū. Amumē imuripyrrera 'ga amū oka'jama amuarera 'ga wi. A'eramū 'ga muarera 'ga oje'ega monou kwe pe 'gā nupe: “Jeremifaja 'ga oka'jam je wi. 'Ga resaka ki pepyyk 'ga jee, 'ga mua imojewya jee nū”, 'jau 'ga oje'ega monou kwe pe 'gā nupe. A'eramū 'ga resakara 'gā 'ga pyyka, 'ga monou imojewya 'ga muarera 'ga upe nū. A'eramū nipo 'ga waēm ire, 'ga muarera 'ga 'ga rerekou tyweaete, 'ga nupānupāu, 'ga jukawaipa.

A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou Firemō 'ga upe. Firemō 'ga remifaja 'ga oka'jam 'ga wi rakue. Oka'jam ma'e 'ga rera Onesimu. Oka'jam ire Onesimu 'ga awau owaēma Paulo 'ga pyri. A'eramū Paulo 'ga Jejui 'ga mome'wau 'ga upe. A'e renupawe 'ga Jejui 'ga rerowiaaramū akou. A'eramū Paulo 'ga 'ga monou imojewya 'ga muarera 'ga upe. 'Ga futat koa ka'arana ikwasariipyrrera weroo ojara 'ga upe rakue.

¹⁻² Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Firemō. Timoteo 'ga ako je pyri. 'Ga 'ā janerewirera. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou ene upe. Ene 'ā orejekoty'aawa futat. Ene nanē 'ā ereporowyky ore 'jawe, Jejui 'ga mome'wau ore pyri. Eneroga pype Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajatykau awau 'ga muorypa. A'eramū ore 'gā nupe nanē ka'arana kwasiaa imonou nū. Jarejenyra ēē upe, Afia ēē upe, nanē ore imonou nū. Akipu 'ga upe, jarejepyri oporowyky ma'e 'ga upe nanē ore imonou nū. Akipu 'ga nanē 'ā jane 'jawe futat ako ojemouaga oporowykyau. Mīmera 'gā nupe ore ka'arana monoi ikwasiaa.

Je 'ā a'yi moromunepawa pype. Kwe pe ako je oi Jejui 'ga mome'wau ikue amunawa moyka ikue. A'eramū 'wyriara 'ga je pyygukaa 'gā nupe, je m'ina je munewukaa moromunepawa pype. A'eramū je ka'arana etee imonou ikwasiaa pē nupe.

³ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Janejararete 'ga Jejui Kristua. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Firemō 'ga

⁴ Jarejuwarete 'ga upe teje'egawe je teje'ega monou 'ga upe ene ree jepi. “Esage Firemō 'ga ene rerowiaara”, 'jau je 'ga upe ene ree jepi. ⁵ Tekotee 'gā ene mome'wau jee jepi. “Firemō 'ga iporomutat Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee. Ipota'wa te 'ga 'gā nee”, 'jau 'gā jee jepi. “'Ga 'ā Jarejararete 'ga, Jejui 'ga werowiat a'jea futat” 'jau 'gā jee jepi, ene mome'wau jepi. ⁶ A'eramū je 'jau Jarejuwarete 'ga upe ene ree jepi: “Taeapyo ki 'ga a'jea futat mama'e esagea ojeupe ene iapo are. Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū ene mama'e esage etee iapou ekou oree. A'eramū ki ene 'ga mueapyoukaa ee”, 'jau je teje'ega monou 'ga upe ene ree jepi. ⁷ Jarejuwarete 'ga ree eporomutaramū nanimenime ekou. 'Ga remiayuwa 'gā nee nanē eporomutaramū nū. Aipoa je maku'iu. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ore araku'iramū ene ree najuejue etee. A'eramū a'ea taetu je mafuewerukaa jeporowyky are Jarejuwarete 'ga upe.

Onesimu 'ga

8-10 'Awamū je Onesimu 'ga mome'ui enee. Eneremifajamū futat 'ga. Eneremimurera futat 'ga. A'ere 'ga eneje'ega nuenuwi tee rakue. A'eramū 'ga 'ā oka'jama ene wi rakue. A'eramū 'ga 'ua owaēma jee 'au ai'i, Roma pe ai'i. Moromunepawa pype jerenaw ipe 'ga 'ua owaēma jee. A'eramū je tejeupe 'ga waēmamū Jejui 'ga mome'wau 'ga upe. A'eramū 'ga 'ga rerowiaa ai'i. A'eramū 'ga 'awamū akou 'ga remiayuwamū. A'eramū je Jejui 'ga ree 'ga mu'e re 'ga ruwa 'jawe te'ŷina 'ga upe. A'ere je 'awamū 'ga monoi imojewya ene upe nū.

A'eramū je 'awamū 'jau ene upe: Je 'ā Jejui 'ga remimonofera futat. 'Ga je'eg imū etee futat ako je tewau 'ga mome'wau ikue. A'eramū je 'jau enee: “Ojejuka esage werewi pa'ā 'ga 'ga ree nū”, 'jau je enee. A'ere je nomojejukaukari ene 'ga ree. 'Au etee tajejuka 'ga ree 'ga upe, a'e je numiamū. Tepoaawamū tareko 'ga, a'e je numiamū. A'ere 'ā 'ga ene poaawa te. A'eramū amunipo 'ā ene te eje'ega mŷina 'ga ree jee. A'eramū je kweramū 'ga monou enee. Ejejuka esage ki 'ga ree, a'e je enee 'awamū. Je 'ā jesawa'e futat. Je 'ā Jejui 'ga je'ega mome'wara. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā je pyyka je mŷina 'au moromunepawa pype. A'ere 'ā ene jejekoty'aawa. Janeporomutat jane jarejue jepi. A'eramū je 'jau ene upe: Eneporomuorywiwet nipo je ree. A'eramū ene epojekuka esageramū 'ga ree, a'e je enee.

11-12 'Au te'ŷina je Onesimu 'ga resagi. Jejui 'ga rerowiar ire 'ga je poari futari. Mama'e esagea 'ga wapo kwaiwete jee, je poaawamū futat. A'etea je 'ga omono enee. Jeporomutat je nanimenime 'ga ree. 'Ga oa je mu'arasig futat numiamū. A'ere 'ga najeremimurera rūi futat. Enema'ea futat 'ga. Ymā te 'ā 'ga eneremiayup tyweramū 'ga reko i rakue. A'ere 'ga 'awamū eneremiayuw esagea futat. ¹³⁻¹⁴ Afutat je 'ga pytaa numiamū, 'au moromunepawa pype tejeypyri numiamū. A'ere 'ā 'ga ene poaawa te. Mukuu ene rekoramū amunipo 'ā 'ga je poaa akou. A'ere 'ga najeremiayuwa rūi. Enema'ea te 'ga 'ā. A'eramū je 'ga momytawe'em eneremifutare'em imū. Peu 'ga reko futare'ema ki 'ga emut etee imojewya jee nū. A'e pe ene peu 'ga reko futaa peu etee futat 'ga mogou ejeypyri. A'eramū je kamēsiete ki 'ga emut imojewya jee, 'jawe'em enee.

¹⁵ Ymā 'ā Onesimu 'ga ka'jami ene wi rakue. Ināinānī'i etee 'ga reko i mukuu ene wi. A'ere 'awamū 'ga oi ojewya ene pyri nū. 'Awamū nipo 'ga reko i ene pyri futat. 'Awamū nipo 'ga noka'jamu'jawi ene wi. ¹⁶ Ymā 'ā 'ga eneremiayup teeramū 'ga reko i rakue. A'ere 'ā 'ga 'awamū Jejui 'ga rerowiaaramū. A'eramū 'ga 'awamū janerewirera futat akou. Jeporomutat je 'ga ree. A'ere nipo ene te 'ga ree jeporomutara ereapyraap. Ene upe oporowyky ma'e 'ga te 'ā. Enerewirera nanē 'ga 'awamū nū.

¹⁷ Paulo 'ga jejekoty'aawa futat, ere 'ā jee jepi. A'eramū 'ā ene, ejeypyri je oramū, je mua ejog ipe jepi. A'eramū ene nan tee futat Onesimu 'ga monou ejog ipe. ¹⁸ Maran gatu nipo 'ga eneka'aran epye'ema munuge'ema enepo pe rai'i. A'eramū ki ene 'ga amunug ire imonou inuga jeka'aran are. A'eramū je imepyau enee 'jau. ¹⁹ 'Awamū je ka'arana kwasiaawa pyyka tepo pe ikwasiaa enee: Je 'ā Paulo. Je futat tamepy enee 'jau. Aipoa je futat akwasiat ka'aran are inuga enee. Ymā te je ako Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui enee ikue. A'eramū ene ako 'ga rerowiaa ikue. Je 'ga mome'ue'em ire amunipo 'ā nererowiari futari

Jejui 'ga. Werowiare'em ire amunipo 'ā 'ga nene katu'ogi futari. Aipo are ejea'aramū ekou. ²⁰ A'ere jane juejue Jejui 'ga rerowiari futari. A'eramū ene ejejukau esage Onesimu 'ga ree, jarejewirera 'ga ree. Aipo apo re je maku'i ape.

²¹ Ajemogypyyk je ene ree, ki Firemō. Ejejuka esage ki Onesimu 'ga ree, a'e je enee. A'ere je tejeupe etee futat je 'i: “Firemō 'ga nipo ojejuka esage Onesimu 'ga ree. Je'eawera nipo 'ga wapyraap”, 'jau je te'īina tejeupe. ²² Jarejuwarete 'ga upe 'ā pēē 'jau jepi: “Emomoirukat 'gā Paulo 'ga wi”, 'jau 'ā pēē 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau je ree jepi. A'eramū nipo 'ga anure je monoukaa pē nesaka. A'eramū pēē jerupawa resaka jee.

²³ Epafrasi 'ga ako 'au je pyri moromunepawa pype. 'Ga nanē Jarejuwarete 'ga mome'wara nū. A'eramū 'gā 'ga pyyka imua im'īina 'au moromunepawa pype je pyri. 'Ga nanē oje'ega omono pē nupe pē futaa nū. ²⁴ Jeyytuna 'gā nanē oje'ega omono pē nupe pē futaa nū. Maku, Aristaku, Demas, Luka. Mīmera 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa.

²⁵ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Kweramū etee jeremimome'ua.

Epyreu

'Ga amũ 'awa ka'arana kwasiaa imonou judeu 'gã nupe, Jejui 'ga ree 'gã mu'jaawamũ rakue. Nikwaawi jane ikwasiarera. A'ere na'ga etee rũi ikwasiari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue. Judeu 'gã ner irũa epyreua.

Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga

¹ Ymã Janeruwarete 'ga oporogytau oje'ega mome'wara 'gã nupe etee rakue. Mama'ea nanẽ 'ga iapou opãjẽ mü ojee 'gã mueapyoukaawamũ. Meeweifutut 'ga 'gã mueapyou oporogyta are rakue. Namueapyopawi 'ga 'gã ywawuje tee wemifutar are rakue. Inãinãni'ĩ etee ra'ne 'ga imome'wau 'gã amũ nupe. A'ere 'ga anure inãinãni'ĩ etee oporogyta mü mome'wau 'gã amũ nupe nũ. Ojeupe 'ga porogytaawer imũ etee futat 'ga je'ega mome'wara 'gã 'ga je'ega mome'wau ajemogyau janepy 'gã nupe rakue. ² A'ere ako 'ga 'awamũ 'ga je'egi wa'yrarete 'ga upe rai'i. A'eramũ ako 'ga ra'yra 'ga te jane mueapyou 'ga je'eg are ai'i. Nikwaawi futari jane Jarejuwarete 'ga rakue. A'ere jane 'ga ra'yra 'ga resakawe jane Jarejuwarete 'ga kwaawi. Mama'ea 'ga iapoukaa wa'yra 'ga upe rakue. Ywy, ywak, ipypewat. Mĩmera 'ga wapoukat wa'yrarete 'ga upe rakue. 'Ga futat 'jau wa'yra 'ga upe rakue: "Anure nipo je ene mõi mama'e jarareteramũ", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe rakue. A'eramũ nipo 'ga wa'yra 'ga mogou mama'e jarareteramũ futat. ³ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga esage 'Uwarete 'ga 'jawe etee futat. A'eramũ jane Jarejuwarete 'ga resage kwaapa 'ga ra'yrarete 'ga resag ire. Oje'eg imũ etee futat 'ga mama'e mogyaukararũmũ imomytau. Kwat, jay, jaytata, ywy. Mĩmera 'ga imogyau imomytaaw ipe etee futat. Amanũmũ 'ga 'jau rakue: "Amanũ je 'gã tywera mepyawamũ. A'eramũ je tejerowiaaramũ 'gã tywera moia 'gã nui", 'jau 'ga ojeupe rakue. Janetywer are amanũ re 'ga oferapa awau wapyka 'Uwarete 'ga pyri. 'Uwarete 'ga pãjẽrete 'jawe etee futat 'ga. Aju'jawe etee futat 'gã. A'eramũ 'ga awawarũmũ wapyka 'ga pyri, 'ga jakwatawa katy.

Ywagipewara 'gã apyraapat

⁴ Ywagipewara 'gã ajemogyau Ku'jywa 'ga upe oporowyky ma'eramũ futat. A'ere 'ga wa'yra 'ga mogoi 'wyraramũ oje'jawe. A'eramũ 'ga ra'yra 'ga ywagipewara 'gã apyraapa futat. ⁵ Naywagipewara 'gã amũ nupe rũi 'ga 'i:

"Ene jera'yra. Je 'ã 'awamũ ako eneruwamũ enee",
'jau rakue. Wa'yra 'ga upe etee 'ga 'i aipo 'jau. Naywagipewara 'gã amũ nupe rũi 'ga 'i:

"Je 'ã ako eneruwamũ.

Ene futat je amogo teja'yrareteramũ",
'jau rakue. Wa'yrarete 'ga upe etee te 'ga 'i aipo 'jau rakue.

⁶ Ywy pe wa'yrarete 'ga mua Ku'jywa 'ga 'jau rakue:

"Ywagipewara 'gã jera'yra 'ga tamuoryp 'jau",
'jau 'ga ojeupe rakue.

⁷ Ywagipewara 'gã nupe Janeruwarete 'ga 'i:

"Je upe oporowyky ma'e 'gã. Ojeupe je je'eg ypyrauwe ywagipewara 'gã too kamẽsiete mama'e apou je'eawer imũ 'jau kwy",

'jau 'ga ojeupe. Sã'ã ywytu rura. Namutat 'ga opãjë monoi 'gã nupe.
 "Sã'ã tupã werawa. I'jawe 'gã awau kamësiete 'jau kwy",
 'jau 'ga ojeupe.

⁸ A'ere 'ga wa'yra 'ga upe 'ga 'i:
 "Ene je 'jawewara. A'eramũ ene e'ÿina 'wyrarareteramũ ejemiayuwa 'gã nupe.

Nakwaparimũ rüi futat e'ÿina 'wyrarareteramũ 'gã nupe.

Mama'e a'jea etee te eremome'u 'gã nupe.

Mama'e tywera apoara 'gã etee ki ereko tywet 'gã nemiapo tywer are.

⁹ Mama'e esage etee te 'ã erefutat.

A'eramũ ene mama'e esage etee iapou.

Mama'e tywera 'ã nerefutari. A'eramũ ene mama'e tywera apowe'em.

A'eramũ je Eneruwareteramũ ene ppyrũmũ ene mogou enepytuna 'gã 'wyrarareteramũ, ene maku'iucaa",

'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe.

¹⁰ "Ene futat ako ywya ereapo ikue, ywaga reewe ikue",

'jau 'ga wa'yra 'ga upe.

¹¹ "A'ere nipo anure eneremiapofera teepawamũ.

A'ere ene neneteepawa'uweri futari nipo.

A'efer ipe etee futat nipo ene ekou.

Sã'ã taity ymanera toropawa. Nan futat nipo eneremiapofera teepawamũ.

A'ere ene neneteepawi futari nipo.

¹² Anure nipo ene ywy ymanera mojopy'rau ywy yau pyu.

Sã'ã ae taity ymana mojopy'rua taity yau pyu.

Nan futat nipo ene ywy mojopy'rau ywaga reewe.

A'ere ene neneteepawi futari.

Nene mojopy'rawi futari.

Neneymani futari nipo ene",

'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe rakue.

¹³ A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau wa'yrarete 'ga upe nũ:

"Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepãjërete je 'jawe. A'eramũ ene eapyka je yse katy.

Ene 'ã je omogo 'wyrarareteramũ pãwëũjë etee futat 'gã nupe",

'jau 'ga wa'yrarete 'ga upe rakue.

"Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimũ nipo je ene magwawukari.

A'ere je iapoe'emauwe eapyk 'au je yse katy",

'jau 'ga wa'yrarete 'ga upe rakue. Naywagipewara 'gã amũ nupe rüi 'ga 'i aipo 'jau rakue.

¹⁴ Maran sipo ywagipewara 'gã? 'Wyrararamũ sipo 'gã ywy pewaramũ janee Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga pyri? Naani. Ojeupe Janeruwarete 'ga 'eawer imũ etee te 'gã mama'e apoi 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'gã mua ojepyri oo ma'eramamũ jane poaawamũ.

2

Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne

¹ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga ywagipewara 'gã apyrapa. A'eramũ ki jane 'ga je'ega rerowiaa futat jarejemogyau. 'Ga je'eg imũ mama'e apo re nipo jane jarepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ² A'jea futat ymã ywagipewara 'gã Janeruwarete 'ga je'ega reruri imome'wau janeypy 'gã

nupe rakue. A'jea futat 'gã 'ea. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã 'eawera renupare'ema 'gã nerekou tyweaete rakue. ³ A'ere ako 'ga 'awamũ wa'ya 'ga muri janee ikue. A'eramũ 'ga wa'ya 'ga jukaukaa kũima'e tywera 'gã nupe rakue. Janetywera mepyawamũ 'ga ruwa 'ga 'ga jukaukari 'gã nupe rakue. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wa'ya 'ga rerowiare'em ire taetu jane rerekou tyweaete a'jea futat. "Tejerowiaramũ je p̄tywera moiri p̄ nui", 'jau 'ga janee amanũmũ rakue. Janejararete 'ga, Jeju 'ga ra'ne futat imome'wau ojeypyriwara 'gã nupe rakue. "P̄ekatu'okawamũ je manũ" 'e mome'wau 'gã nupe rakue. A'eramũ 'ga je'ega renupara 'gã imome'wau janee. "P̄tywera moiawamũ je ruri, e'i 'ga oree ikue", 'jau 'gã imome'wau janee. "Tejerowiaara 'gã nui je 'gã tywera moia, 'gã katu'oka. A'eramũ nipo je anure 'gã nerawau ywag ipe tejeypyri, e'i 'ga oree ikue", 'jau 'gã imome'wau janee, jane mueapyou ee. "A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wa'ya 'ga rerowiare'ema 'gã nerekou tyweaete", 'jau 'gã jane mueapyou ee. ⁴ Janeruwarete 'ga taetu aje 'ã jane mueapyoukat wa'ya 'ga je'eg are. "Mama'e a'jea etee jera'ya 'ga omome'u 'gã nupe", 'jau 'ga. A'eramũ 'ga U'agesage mua wa'ya 'ga rerowiaaramũ janee. A'e pyu jane jarejeapyoramũ 'ga 'eawer are. Wemifutar imũ etee futat 'ga U'agesage muri janee, aeremiapoe'ema apoukaa janee. A'eramũ nipo esakara 'gã oporesagamũ ajemogyau jane ree. 'Ga 'Agesagea nipo mama'e apoukaa janee. Mama'e a'jea wa'ya 'ga imome'ue'em ire amunipo 'ã 'ga U'agesagea namura'uweri janee wa'ya 'ga 'eawer imũ.

Jeju 'ga rerowiaaramũ jane

⁵ Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'ya 'ga mogoi 'wyriaramũ wemiapoferamũ janee. Aipoa je amome'u p̄ nupe. Naywagipewara 'gã amũ rui 'ga omogo 'wyriaramũ. Wa'ya 'ga etee futat 'ga omogo 'wyriaramũ wemiayuwamũ janee. ⁶ Ymã te 'ga amũ ka'arana kwasiari ee rakue: "Jeporesak tee je 'ã wyy pewaramũ p̄ nee. Jarejuwarete 'ga remiapofera tywera 'jawe etee agawewi 'ã p̄ẽ.

A'etea 'ã 'ga ajemuaẽm p̄ nee wyy pewaramũ", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. "Ma'ja are sipo erejemuaẽm wyy pewaramũ 'gã nee, ki Ku'jyp? Nia'wyyri agawewi 'gã.

A'etea 'ã erejemuaẽm 'gã nee",
'jau 'ga ikwasiaa rakue.

⁷ "Naywagipewara 'gã p̄jẽ apyraapa rui agawewi wyy pewara 'gã.

A'etea nipo ene anure 'gã muesageu 'gã p̄jẽruga ejepyriwara 'gã 'jawe. A'eramũ nipo 'gã najuejue etee futat wyy pewara 'gã pojeupa.

⁸ Ene 'ã 'gã mogyau 'wyriaramũ mama'e upe.

Tejemiapofera upe nipo je 'gã mogyau 'wyriaramũ, 'jau 'ã ene rakue",
'jau 'ga ikwasiaa Jarejuwarete 'ga upe rakue.

Anure nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramũ mama'e upe wa'ya 'ga pyri. Kwat, jay, mama'eukwaap, ywagipewat. Mĩmera wemiapofera upe nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramũ 'ga pyri. A'ere na'awauwe rui jane jemogyi 'wyriaramũ 'ga remiapofera upe. ⁹ Sikwaap futat 'ã jane 'awamũ Jeju 'ga rekwawera. Janeruwarete 'ga Jeju 'ga mua 'au wyy pewaramũ jane 'jawe rakue. A'eramũ 'ga nanẽ ajemogou ipojeuwipyre'emamũ rakue nũ. Ywagipewara 'gã p̄jẽ'wyyri'i ako ma'e 'jawe nanẽ 'ga akou rakue nũ. Wyy pewaramũ jane 'jawe etee futat 'ga akou rakue. A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramũ jane ree. A'eramũ 'ga wa'ya 'ga jukaukaa kũima'e tywera upe janetywera mepyawamũ. Jane 'jawe akoe'em ire amunipo 'ã

'ga namanũarũi janetywer are rakue. A'ere 'ga jemogoi jane 'jawe ra'ne futat janetywera mepyawamũ. A'ere Ku'jywa 'ga 'awamũ jane ree 'ga manũ re 'ga rerooi 'ga mogou ojepyri nũ, 'ga mogou ywagipewara 'gã apyraapa nũ. A'eramũ 'ga pyriwara 'gã 'awamũ 'ga muorypa ajemogyau nũ. A'ea jane 'ã sikwaap. ¹⁰ Ymã te Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. 'Ga futat mama'e omogy. 'Ga futat erekwara nanẽ nũ. Ma'eramũ 'ã 'ga rea'aramũ jane ree. "Tamogy tejemiapofera 'gã teja'yramũ 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure nipo jera'yra 'ga rerowiaara 'gã jemomytuni kwaiwete. 'Gã juejue nipo je imogyau teja'yramũ. Anure je 'gã muri 'gã mogyau 'au tejeypyri nakwaparimũ warãu rũi futat", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ã 'ga wa'yrate 'ga rerekou tywerukaa rakue, jane ree 'ga jukaukaa janetywera mepyawamũ rakue. 'Ga futat Jejui 'ga wereko tywerukat ae a'wyre'ema upe. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat Jejui 'ga mama'e apoi. A'eramũ 'ga, 'ga remifutar imũ nanẽ 'ga ojereko tywerukaa 'gã nupe nũ. Amanũ are 'ga janetywera moia jane wi werowiarãmũ. Jane wi janetywera moir ire 'ga jane mogyau Ku'jywa 'ga ra'yramũ. A'eramũ Jejui 'ga anure werowiaaramũ jane rerawau jane mogyau 'Uwarete 'ga pyri.

¹¹ Jejui 'ga jane katu'oka janetywer awi. A'eramũ 'ga wemikatu'ogeramũ jane mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ. A'eramũ 'ga Ruwarete 'ga Janeruwareteramũ nanẽ futat nũ. A'eramũ nipo Jejui 'ga aku'iramũ jane ree. "Agamũ jerewirera 'gã. 'Agamũ jerenyra 'gã", 'jau nipo 'ga jane ree aku'iramũ. ¹² A'eramũ nipo 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe: "Eneremiapofera tamome'u tejewirera 'gã nupe 'jau. 'Gã pype tekou tamuoryp ene eneremiapofer are 'jau", 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ "Ajemogypyk je ene ree", 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

"Au je rekoi Tejuwarete 'ga ra'yra 'gã pyri.

Je pyri Jeruwarete 'ga 'gã murukari, 'gã nee tejejukaawamũ", 'jau 'ga akou.

¹⁴ Jarejuwarete 'ga ra'yramũ jane ywy pewaramũ etee futat. O'o ma'eramũ jarejemogyau wy ma'eramũ nanẽ jarejemogyau nũ. A'eramũ Jejui 'ga ajemogou ywy pewaramũ jane 'jawe etee futat rakue. Ywy pewaramũ jane 'jawe ajemogou 'ga amanũmũ jane 'jawe. Ywy pewaramũ jane 'jawe akoe'em ire amunipo 'ã 'ga namanũi futari. Janeruwarete 'ga namanũi futari. A'ere Jejui 'ga jemogoi ywy pewaramũ jane 'jawe. A'eramũ 'ga amanũmũ rëwëjëmĩ rai'i. A'ere 'ga manũi mama'eukwaawa 'wyriara matepaawamũ. Mama'eukwaawa 'wyriara pãjê'okawamũ te 'ga manũi rai'i. Mama'eukwaawa 'wyriara ywy pewaramũ jane momawukaa. A'ea futat 'agamũ jane momap. A'ea futat ako jane ree iporomutare'emamũ. A'ere Jejui 'ga ipãjê'ogi amanũmũ rakue. ¹⁵ Ywy pewaramũ jane jarekyjau jaremanũ awi jarejemogyau. A'ere Jejui 'ga jane momapara pãjê'ogi. A'eramũ jane jarekyjau'jape'ema jaremanũ awi, jaremomapara pãjê'okara 'ga rerowiaaramũ. ¹⁶ Naywagipewara 'gã poaawamũ rũi Jejui 'ga ruri 'au ywy pe rakue. Abraão 'ga juapyrerãmũ jane poaawamũ te 'ga ruri rakue. ¹⁷ Ajemogou 'ga 'ã wewireramũ jane 'jawe futat rakue. Ma'eramũ 'ã 'ga janejemogy kwaawi a'jea futat. A'eramũ 'ã 'ga a'jea futat ajemuaëma jane ree. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ 'ga mama'e apou. A'eramũ 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'eramũ jane ree. Ymã te mainana 'gã etee mama'e rerooi iapyau Ku'jywa 'ga upe rakue, opytuna 'gã tywera mepyau rakue. Mainana

'wyrriararete 'ga etee te wyra ry rerawawarũmũ erosou Jarejuwarete 'ga mogytaawa my'ja'wi pype 'ga upe, opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere ako 'awamũ Jeju 'ga jemogoi mainana 'wyrriara remi-
apofera rekwaw ipe janee ikue. Najukai futari 'ga wyra janetywera mepyawamũ. 'Ga futat ojejukaukaa 'gã nupe janetywera mepyawamũ.
18 Ywy pe 'ga rekoramũ mama'eukwaawa 'wyrriara Jeju 'ga porowyky are oporomote'ariweramũ rakue numiamũ. A'ere Jeju 'ga nuapoi futari emifutar imũ mama'e tywera rakue. 'Ga maruukare'ema agawewi futat akou rakue. A'ere 'ga jemouagi etee futat jupe rakue. Ma'eramũ 'ã 'ga nanuara kwaawi katu katu tãmëjê. A'eramũ 'ga ajemuaëma jane ree. A'eramũ 'ga jane poararũmũ a'jea futat mama'eukwaawa 'wyrriara jane rereko tyweramũ.

3

Jeju 'ga Moisesi 'ga retee

¹ Jeju 'ga rerowiaaramũ pëë jejaap katu katu 'jawe jee. Kũima'eramũ pëë jerewirare 'jawe jee. Kũjãmeramũ pëë jerenya 'jawe jee. Pëë nanë Janeruwarete 'ga pë pyrũmũ pë mogyau wemiayuwamũ rakue. A'eramũ ki pëë pejejeatee'emamũ Jeju Kristu 'ga wi pejejemogyau. Janeruwarete 'ga 'ga amut ywy pe ojee jane mu'jawamũ rakue. Mainana 'wyrriararete 'jawewaramũ 'ga ruri jane mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramũ jane Jeju 'ga rerowiaa jarejemogyau. 'Ga Ruwarete 'ga nanë jane erowiaa nũ. ² Ymã te Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga pyrũi ojeupe oporowyky ma'eramũ rakue. Moisesi 'ga mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat rakue. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nerawau erekou jũ myter imũ rakue. 'Awamũ Janeruwarete 'ga wa'ya 'ga pyrũi ojeupe mama'e apoawamũ. Moisesi 'ga 'jawe futat Jeju 'ga mama'e apoi 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat. ³ Ymã Moisesi 'ga rekoi kũima'eeteeteramũ rakue. A'eramũ janepy 'gã opojekuka esageramũ 'ga ree rakue. A'ere Jeju 'ga te kũima'eeteetea Moisesi 'ga apyraapa. A'eramũ ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. Sã'ã 'oga apoararete 'ga resagea 'oga resage apyraawa. Nan tee futat Jeju 'ga resagea Moisesi 'ga resage apyraawi. ⁴ 'Oga apoara tywe'em ire amunipo 'ã 'oga nanë nitywi nũ. Nawyri 'oga ojetee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. Iapoe'em ire amunipo 'ã nitywi futari mama'ea. ⁵ Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga remiayuwa a'jea futat rakue. Oporowyky 'ga a'jea futat Jarejuwarete 'ga upe rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega 'ga enupa a'jea futat rakue. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee 'ga ojejukau esage rakue, 'ga je'ega mome'wau nanë 'ga 'gã nupe rakue. Ymã Moisesi 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ rakue. A'eramũ 'ga Ku'jywa 'ga remiaporama mome'wau 'gã nupe rakue, 'gã mueapyou Jarejuwarete 'ga remiaporam are rakue. ⁶ A'ere Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga mogou 'wyrriaramũ wemiayuwa 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga remiayuwa 'gã nee ojejukau esage. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat Kristu 'ga ojejukau 'ga remiayuwa 'gã nee. Jane nanë jarejemogyau 'ga remiayuwamũ. 'Ga ree jarejemogypyg awi jarepoire'em ire jane jarejemogyau 'ga remiayuwamũ futat. "Anure nipo je pë nerooi pë mogyau Tejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ warãu rũi futat" 'e rerowiar awi jarepoire'em ire jane jarejemogyau 'ga remiayuwamũ.

Wupaw ipe jane rooawam

⁷ Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ki sienup 'ga je'ega jarejemogyau. Ymā te Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue.

“Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu 'ga 'eawera.

⁸ Iapyajeawopytym ma'e 'jawe etee kasi peenup ne.

Janeypy 'gā oje'eganuwe'emamū 'ga upe rakue.

A'eramū pēē pejemogyawe'em 'gā 'jawe pejeje'eganuwe'emamū.

Amunawe'em ipe weroo werekoramū 'ā janeypy 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema rakue.

Siesak Jarejuwarete 'ga remiapoa 'jau.

A'jea futat sipō 'ga jejukai jane ree u'eawer imū etee futat, 'jau 'ga rerowiare'ema 'gā ojeupe rakue.

A'eramū ki pēē pejemogyawe'em jareypy 'gā 'jawe”,

'jau 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

⁹ A'ere Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue nū:

“Kwarēta kwara magwapa agawewi 'gā ojeupe jeremiapofera resaka.

A'etea 'gā naje rerowiari futari ajemogyau.

A'jea futat sipō 'ga jejukai jane ree, 'jau etee 'gā ajaupe”,

'jau Ku'jywa 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue nū.

¹⁰ “A'eramū je temara'neramū 'gā nee. Nuenuwi futari 'gā jeje'ega.

Nojemogyppygi futari 'ga je ree.

¹¹ A'eramū je temara'neramū 'gā nee.

A'eramū je 'gā monoukare'ema 'gā nupawa upe, 'gā nupe tejemimono-rama ywy pe.

'Peu tepeo pejepytu'wau maruowajar awi 'jau, mara'ne awi 'jau' je'eawer ipe 'gā awawe'em.

A'ere 'ā 'gā naje rerowiari etee.

A'eramū jeje'ega rerowiare'ema 'gā awawe'em futat je'eawera ywy pe.

Mama'ea nanē je imonowe'em 'gā nupe te'eawer imū”,

'jau 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukaa ee 'ga upe rakue.

¹² A'eramū ki pēē Jejui 'ga rerowiaaramū pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga rerowiar awi pejepoire'ema. Janeruwarete 'ga 'ā Okoeteete ma'ea.

¹³ Pejekomogyppygukaa 'ga ree pejejere'emamū futat. “Sako esage

'ga upe 'jau. Sajemogyppyk 'ga ree 'jau”, 'jau pejejere'emamū futat pejemogyau pejejaupe. Aipo apo re nipo nepejomoryteeukari mama'e tywera upe, pejejopy'a moywyrarafenukare'ema jupe. ¹⁴ Jejui 'ga rerowiaa

ypy we jane jarejemogyppyka a'jea futat 'ga ree. 'Ga ree jarejemogyppyg awi jarepoire'em ire jane jarejemujaa Kristu 'ga ree. A'eramū ki jane jarepoire'ema 'ga ree jarejemogyppyg awi jarejemogyauwe futat.

¹⁵ Ymā 'ga wējēmī futat ka'arana kwasiaa ee rakue:

“Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu 'ga 'eawera.

Iapyajeawopytym ma'e 'jawe te kasi peenup 'ga je'ega ne.

Janeypy 'gā oje'eganuwe'emamū 'ga upe rakue.

A'eramū pēē pejemogyawe'em 'gā 'jawe pejeje'eganuwe'emamū”,

'jau 'ga ikwasiaa ee rakue.

¹⁶ Ymā te janeypy 'gā wapyakau futat Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue numiamū, Egitu ywy awi Moisesi 'ga reminū'ēmera 'gā nakue numi-

amū. A'ere 'gā anure Jarejuwarete 'ga je'eg are oporenuwiwere'emamū rakue. ¹⁷⁻¹⁸ A'e are Janeruwarete 'ga amara'neramū 'gā nee rakue.

A'eramū 'ga 'gā mogyaukaa 'gā mojewarau jū myter imū kwarēta kwara

magwapa rakue. Oje'eganuwe'emawer ipe etee futat 'gã opapa rakue. Oje'eganuwe'emamũ 'ga 'gã monoukare'ema 'gã nupe esaukaripywera ywy pe. "Naje rerowiari futari 'gã. A'eramũ 'gã awawe'em ojeupe je'eawera ywy pe", 'jau 'ga rakue. ¹⁹ A'eferupi tee aipo 'gã nosei futari Jarejuwarete 'ga ojeupe imome'upyrera ywy pe rakue. Nuerowiari futari 'gã Jarejuwarete 'ga. A'eramũ 'gã awawarũme'em ojeupe 'ga 'eawera ywy pe.

4

¹ Awamũ nanẽ Janeruwarete 'ga 'i janee nũ: "Tejee ojemogypywyk ma'eramũ je pẽ muri tejupaw ipe. A'eramũ je mama'e monou pẽ nupe te'eawer imũ etee futat", 'jau 'ga janee. A'eramũ ki jane jarejemogypywka a'jea futat 'ga ree. Kasi a'e pe 'ga najane monoukari wupaw ipe ne. ² Awamũ 'ã jane nanẽ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u renupa nũ, jareypy 'gã 'jawe rai'i nũ, "Janeruwarete 'ga iporopoariwet pẽ nee" 'e renupa rai'i nũ. Janepy 'gã 'ga je'ega renupa tee rakue. A'ere 'gã nuerowiari 'ga rakue. A'e are Janeruwarete 'ga 'gã monoukare'ema 'gã nupe u'eawera pype rakue. ³ A'ere jane 'ga rerowiaaramũ jane jemogypygyi Kristu 'ga ree. A'eramũ jane jaremanũ re jarewau jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramũ jane jarepy'ata'waramũ jarejemogyau. A'ere 'ga werowiaare'ema 'gã nupe 'ga 'i:

"Naje rerowiari pejepe pejemogyau.

A'eramũ je temara'neramũ pẽ nee.

A'eramũ je 'jau pẽ nupe:

Nepesei futari pejejeupe imome'upyrera ywy pe, 'jau je pẽ nupe",

'jau 'ga werowiaare'ema 'gã nupe rakue.

Ymã Janeruwarete 'ga ywy apoi ywaga reewe rakue. Seis etee 'ga mama'e rerosea iapoupap rakue. A'ere 'ga iapopaw ire oporowykyu'jape'ema futat ai'iwe ee rakue nũ. Worywamũ 'ga wemiapofer are rakue. ⁴ Ymã 'ga amũ ka'arana kwasiari inuga janee ee rakue:

"Seis 'ara rupi Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue.

Iapopaw ire 'ga noporowykyi ai'iwe rakue nũ.

A'eramũ 'ga worywamũ wemiapofer are rakue",

'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. ⁵ Anure aipo 'ga wẽjẽmĩ futat ka'arana kwasiaru'japa ee nũ:

"Naje rerowiari 'gã ajemogyau.

A'eramũ je 'gã monoukare'ema 'gã nupe imome'upyrera ywy pe, 'jau Janeruwarete 'ga",

'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are inuga janee rakue. ⁶ Ymã 'ga je'ega renuw ppyarera 'gã nuerowiari 'ga rakue. A'eramũ 'gã awawe'em ojeupe 'ga remimome'ufera ywy pe rakue. Werowiar ire amunipo 'ã 'ga wemimome'ufera ywy monoi 'gã nupe rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'gã worywamũ ee rakue. A'ere 'gã nuerowiari 'ga rakue. A'eramũ 'ga 'gã monoukare'ema aipo pe rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'gã na'yrera 'gã nupe etee rakue nũ: "Pẽẽ je rerowiat pejepe ra'e. A'eramũ je pẽ monoukaa pẽ nupe je'eawer ipe, pẽ muorypa ee", 'jau 'ga werowiaara 'gã nupe rakue. ⁷ Anure Janeruwarete 'ga je'ega kwasiarukari ka'aran are Davi 'ga upe rakue nũ. U'eawer imũ etee futat 'ga 'jau'japa Davi 'ga upe rakue:

"Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamũ ki peenup katu katu. Iapyajeawopytym ma'e 'jawe kasi peenup jeje'ega ne",

'jau 'ga ikwasiaa ee rakue. A'eramū jane jarejeapyoramū 'ga 'eawer are. 'Ga je'ega renuparamū jane upe juejue futat 'ga je'egi. Naymāwarera 'gā nupe etee rūi futat 'ga aipo 'jau. 'Awauwaramū jane upe nanē futat 'ga 'i nū.

⁸ Moisesi 'ga rekwawer ipe Josue 'ga etee futat opytuna 'gā nerawau erosou ojeupe Jarejuwarete 'ga remimome'ufera ywy pe rakue, Kanaā ywy pe rakue. A'ere naKanaā ywy upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i rakue. Kanaā ywy upe etee 'e re amunipo 'ā 'ga ne'iu'jawi Davi 'ga upe rakue nū. ⁹⁻¹⁰ A'eramū jane jarejeapyoramū 'ga 'eawer are. Jane upe nanē 'ga 'i aipo 'jau rakue nū. “Anure nipo 'ga werowiaaramū jane rerawau ywag ipe ojepyri. A'eramū jane nanē jarepytu'wau jareporowyky awi”, 'jau ki jane jarejaupe. Wemiapofera apopaw ire Janeruwarete 'ga oporowykyawe'em ai'iwe rakue nū. Ywawuje futat 'ga pytu'ui wemiapo awi rakue. Nan tee futat 'ga jane mopytu'waukaa janeporowyky awi ojepyri jane jemogyramū. ¹¹ A'eramū ki jane jarejemogypyyka 'ga ree. Kasi a'e pe jane jemogyi ymāwarera 'gā 'jawe ne. Nuerowiari 'gā Ku'jywa 'ga rakue. A'eramū 'gā awawe'em ojeupe 'ga remimome'ufera ywy pe rakue.

¹² Ku'jywa 'ga 'eawera eko ma'e 'jawe futat. 'Ga 'eawer imū etee futat mama'ea jepoi. Ipājē ma'e 'jawe futat 'ga 'eawera. Jyuu aime juowajuu 'jawe nanē Janeruwarete 'ga 'eawera nū. Sā'ā ae jyuu aime juowajuu pyu wyro'o ikysi pāwē tāmējē imonoa iywyterimū. A'eramū 'ā ae iywyter ipewara o'o resaka. Ikaga miamū 'ā ae imowoka. A'eramū 'ā ae ikagyawa resaka. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'eawera. Janeapya pype ose re 'ga je'ega jane mueapyoukaa janeremifutar are. Mama'e esage are janeparuapower are, mama'e tywer are janeparuapower are, jarejea'aresage are, jarejea'atywer are. Mīmer are 'ga je'ega jane mueapyoukaa. ¹³ Nimimarūi jane mama'ea Jarejuwarete 'ga wi. Wesak katu katu 'ga mama'ea. Okwaap katu katu 'ga mama'ea. Janerea'ara miamū 'ga okwaap. Nimimarūi jane mama'ea 'ga wi. 'Ga reape jane jemogyi. Anure nipo jane jarejemiapofera mome'ui 'ga upe. A'ere 'ga jane kwaawi katu katui. A'eramū jane 'ga moryteearūme'em jarejee, 'ga upe jarejemome'uramū.

Mainana 'wyriararete 'jawewat

¹⁴ A'eramū ki jane Jeju 'ga rerowiar wywapiaw jarejemogyau. Jeju 'ga 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. A'eramū 'ga awau 'Uwarete 'ga pyri janee. Ymā 'ā mainana 'wyriararetea wyra jukai, wy rerawau erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe opytuna 'gā tywera mepyawamū rakue. A'ere 'ā Jeju 'ga jejukaukari 'gā nupe janetywera mepyawamū rakue. Mainana 'wyriararete remiapofer ipe 'ga ajemogou janee. ¹⁵ Jeju 'ga 'ā jane kwaapap. Jane 'jawewaramū 'ga ajemogou ywy pe 'uawamū. A'eramū 'ga jane kwaapa. A'eramū 'ga ajemuaēma jane ree. “Ywy pewara 'gā nifuakari mama'e tywera apoe'em awi”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga ajemogou ifuakare'ema 'jawe, jane 'jawe rakue. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara 'jau Jeju 'ga upe rakue: “Ga fuakara pa je amateepap 'ga wi kwy. Teje'ega pa je aenuwukat 'ga upe kwy. Mama'e tywera taapoukat 'ga upe 'jau kwy”, 'jau mama'eukwaawa 'wyriara ojeupe rakue numiamū. A'ere 'ga nuenuwi futari ije'ega. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'eramū 'ga ajemuaēma jane ree, mama'eukwaawa

'wyrriara janefuakar are iporomateepawiweramū. A'eramū 'ga oporogytau 'Uwarete 'ga upe jane ree, 'ga mota'waukaa janee. ¹⁶ A'eramū ki jane jareporogytau Jarejuwarete 'ga upe jarekyjawe'em. 'Ga 'ā ajemuaēma jane ree. Ipota'wa 'ga jane ree. A'eramū 'ga mama'e esagea etee iapou janee. Ojeupe jane enūjamū 'ga jane poari mama'e apo are.

5

¹ Ymā Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'ga amū pyyrūi 'ga pytuna 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: “Apyyrū je ene 'gā nupe ene mogou mainana 'wyrriarareteramū. A'eramū ene eporowykyau jee epytuna 'gā nee. Mama'e tywera 'gā iaporamū ene eporogytau 'gā nee jee, wyra jukau iapyau jee 'gā tywer are. Na'gā nūi oporogytau jee otywer are. Ene tee eporogyta jee 'gā nee, 'gā tywer are. Je upe mama'e are oporomuriweramū 'gā imonou ene upe. A'eramū ene ete imua jee 'gā nupe”, 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe rakue. ² Opytuna 'gā 'jawe futat mainana 'wyrriararete 'ga. A'eramū 'ga ajemuaēma opytuna 'gā nee mama'e tywera 'gā iaporamū. Amumē nipo 'gā mama'earūe'ema apou ikwaape'ema. Aipo 'gā nee nanē 'ga ajemuaēma akou. ³ Opytuna 'gā 'jawe futat 'ga. A'eramū 'ga nanē mama'earūe'em apou akou nū. A'eramū 'ga nanē otywer are wyra jukau iapyau Jarejuwarete 'ga upe. Naopytuna 'gā tywer are etee rūi 'ga iapyi. Otywer are nanē futat 'ga iapyau 'ga upe rakue nū. ⁴ Na'ga rūi ojepyyrūmū ajemogou mainana 'wyrriarareteramū. “Je ako mainana 'wyrriarareteramū”, 'jawe'em nanē 'ga nū. Janeruwarete 'ga te 'gā pyyrūmū 'gā mogyau mainana 'wyrriarareteramū. Ymā Janeruwarete 'ga Arāo 'ga pyyrūi 'ga mogou mainana 'wyrriar ppyramū rakue. Arāo 'ga 'jawerimū etee futat 'ga 'gā amū pyyrūmū 'gā mogyau mainana 'wyrriarareteramū.

⁵ Nan tee futat Kristu 'ga najepyyrūi ajemogou mainana 'wyrriararete 'jawe rai'i. Janeruwarete 'ga futat 'ga pyyrūmū 'ga monou rai'i. A'eramū 'ga te 'ā 'jau 'ga upe rai'i: “Ene 'ā Jera'ya. Je 'ā 'awamū ako eneruwamū”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are 'ga amū upe rakue.

⁶ Anure 'ga 'jau 'ga upe nū: “Sā'ā Mekiseteki 'ga rekoa mainanamū rakue. Nan tee futat je ene mogoi mainana 'ga rekwawer ipe 'gā nupe. A'ere ene nakwaparimū warāu rūi ereko 'gā nupe”, 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa 'ga amū upe Jejui 'ga ree rakue.

⁷ Ywy pe akou Jejui 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. Wafukaja monou 'ga upe. “Je poar ape, Kiapi'ni. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nojejukaa'uweri. A'ere najeremifutar imū rūi ereapo. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe je ree”, 'jau 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. Ojoo'o pype 'ga oje'ega monou 'ga upe. “Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe je ree”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga je'ega renupa. ⁸ Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga agawewi. A'etea 'ga ojemu'e 'Uwarete 'ga remifutara apo are. Wereko tywera pype 'ga ojemu'jau 'ga remifutara apo are. Nimanūweri futari 'ga numiamū. Nafutari futari 'ga wereko tywera numiamū. A'ere 'ga jejukaukari 'gā nupe, 'Uwarete 'ga remifutar imū etee rai'i. ⁹ Wenup katu katu 'ga ojeupe 'Uwarete 'ga eawera. Wapopap 'ga 'Uwarete 'ga remifutara. Ma'eramū 'ā 'ga jemogoi 'ga je'ega renuparamū

jane katu'okaramũ. ¹⁰ Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'ga mogoi mainana 'wyriarareteramũ, Mekiseteki 'ga 'jawe.

Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne

¹¹ Kwaiwete mama'e are pẽ mu'jawa numiamũ. A'ere 'ã nepẽneapyoa'nei jeremimome'u are. Pejeapya mÿine'ema 'ã jeje'eg are. A'eramũ 'ã pejejeapyoa'ne'emamũ ee. ¹² Ymã agawewi 'ã pẽẽ Jejui 'ga rerowiaa rai'i. A'eramũ amunipo 'ã pẽẽ kwe pewara 'gã mu'jau ee. A'ere 'ã pẽẽ 'awamue enupara 'jawe etee pejemogy. Pejejeapyoa'ne'emamũ 'ã 'ga je'eg are. “Ore mu'jara emut amũ oree. A'eramũ miamũ 'ga mama'eay are ore mu'jawe'em” 'jara 'jawe etee 'ã pẽẽ pejejemogyau. Mama'eaye'em are etee 'ã pẽẽ pejejemu'eweramũ. 'Ga rerowiaar yau 'gã te a'jea futat ojemu'e mama'eaye'em are etee ra'ne. ¹³ Sã'ã kunumĩaky'ri ika'mua etee ra'ne. Na'ui futari wyro'o eyra. Nan tee futat Jejui 'ga rerowiaar yau 'gã. Mama'eaye'em are etee ra'ne ore 'gã mu'jau. Naeapyoi we 'gã ako esage are. ¹⁴ Waranuw ire 'ã kunumĩaky'riferã 'gã wyro'o 'u are weapyoramũ. Nan tee futat Jejui 'ga rerowiaar ymanera 'gã. Weapyo katuramũ Jarejuwarete 'ga je'eg are. 'Ga remifutar imũ etee futat 'gã mama'e apou. Otywer awi 'gã opoiapap. Mama'e esage are 'gã weapyoramũ. Mama'earũ'em are nanẽ 'gã weapyoramũ ajemogyau.

6

¹ A'eramũ ki jane jarejamu'akwaapa Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apo are. Jejui 'ga jane erowiar ypyrauwe 'gã amũ jane mu'jau 'ga ree ikue. A'ere 'gã najane mu'ei mama'eay are. A'ere jane 'awamũ Kristu 'ga kwaawi katu katui. A'eramũ jane jarejamu'jau katu Jarejuwarete 'ga ree. Mama'eay are miamũ jane jarejamu'jau. Jejui 'ga rerowiaar yau 'gã jane imu'jau 'ga rerowiar are. “Werowiamũ etee Jejui 'ga pẽtywera moiri pẽ nui. Na'ga upe pẽnemiapofer are rũi 'ga pẽtywera moiri. Werowiamũ te 'ga imoiri pẽ nui”, 'jau jane 'ã 'gã nupe jepi. ² “Ga rerowiar ire pejepymũukat 'y pe 'ga rerowiaar ymana mũ upe. 'Y pe jarejepymĩaukaa jane Jejui 'ga rerowiaara resaukaawamũ” 'e are jane 'ga rerowiaara 'gã mu'jau jepi. “Oropo monou ore pẽapyte'rarimũ pẽ nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage muawamũ” 'e are jane 'gã mu'jau jepi. “Anure nipo Janeruwarete 'ga amanũ ma'efera 'gã mũ'jau tywy awi najuejue etee futat. A'eramũ 'ga werowiare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nakwaparimũ ete rũi 'gã oi ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Werowiaaramũ 'ga jane mua jane mogyau ojepyri nakwaparimũ rũi” 'e are jane 'ga rerowiaar yau 'gã mu'jau jepi. ³ A'ere pẽẽ mĩmera kwaawi. A'eramũ ore 'awamũ pẽ mu'jau mama'e yau are, Ku'jywa 'ga remifutar imũ.

⁴ Jejui 'ga rerowiar awi 'gã amũ poir ire maran sipo 'gã jewyri 'ga rerowiaa nũ? 'Gã amũ Jejui 'ga rerowiaa numiamũ. Janeruwarete 'ga 'gã tywera moia 'gã nui rai'i numiamũ. U'agesagea miamũ futat 'ga imua 'gã nupe rai'i numiamũ. ⁵ Oje'ega 'gã erowiamũ Janeruwarete 'ga mama'e esage apou 'gã nupe numiamũ. Opãjẽ mũ miamũ futat 'ga mama'e apoukari 'gã nupe numiamũ. ⁶ A'ere 'gã anure 'gã poiri 'ga rerowiar awi. Maran sipo nanuara 'gã jemogyi 'ga remiayuwamũ nũ? Jarejuwarete 'ga ra'yrarete 'ga jukaara 'gã 'jawe nanuara 'gã jemogyi. A'eramũ nipo Jejui 'ga wi opoit ma'e 'gã nesakara 'gã Jejui 'ga kurapa, 'ga rerekoemãu 'ga jaita 'gã nee.

7-8 Sã'ã koa. Ko jara 'ga amũ ko apou mama'e tyma. A'ere amana okya ee imuakỹma. A'eramũ itymipyrrera opopoa o'ywukuramũ. A'eramũ ko jara 'ga i'a 'wau jui. Janeruwarete 'ga itymipyrrera mopoporukaa imu'aukaa ko apoarera 'ga upe. A'ere nipo anure kofera ijawaiwamũ etee. Imoteu etee itymipyrrera. A'eramũ nipo 'gã amũ kofera rapyau etee. Nan tee futat jane mũ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ. Jane mũ nipo 'ga rerowiar ywyapiau. A'eramũ jane mama'e esage etee iapou 'ga remifutar imũ. Ko esage 'jawe jarejemogyau 'ga upe. A'ere 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo nuapoi mama'ea 'ga remifutar imũ. Nuenuwi 'gã 'ga je'ega. Kofera 'jawe etee 'gã jemogyi 'ga upe. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga anure werowiar awi opoit ma'e 'gã monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aiporamũ futat 'gã nereko tyweawa.

⁹ 'Ga rerowiar awi opoit ma'e 'gã nupe je teje'egayau tekou. A'ere orejekoty'aawamũ pẽẽ nanarũi. Perowiat 'ga a'jea futat. Pejemogy esage 'ga upe. A'eramũ ore orerowiaa pẽ nee jepi. A'eramũ ore 'jau: "Jarejuwarete 'ga rape rupi 'gã oi. A'eramũ 'gã anure owaẽma 'ga pyri", 'jau ore pẽ nupe. ¹⁰ A'jeteetewi futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mepyau ojeupe pẽnemiapofer are. Pejejekau esage pejeirũ 'gã nee, 'ga rerowiaara 'gã nee pejejemogyau. Werowiaara 'gã nee pejejuka esageramũ nipo 'ga 'jau ojeupe: "A'jea futat 'ga poromutaramũ je ree ra'e. Sã'ã 'gã jejuka esagea je rerowiaara 'gã nee", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mepyau ee. ¹¹ Pejemanũme'ẽwe futat pejemogy esage 'ga upe. 'Ga ree pejejemogypyka a'jea futat. Mĩmera je afutat. A'eramũ anure Janeruwarete 'ga pẽ nerawau pẽ mogyau ojepyri. A'ea jane iapesaka jarejemogyau. ¹² Jejui 'ga rerowiar are pẽnorypawa je nafutari. 'Gã amũ Jejui 'ga werowiat a'jea futat ajemogyau. Ojemogypyka 'gã 'ga ree a'jea futat. Nopoiri futari 'gã 'ga rerowiar awi. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou 'gã nupe. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau 'gã 'jawe etee futat. 'Gã 'jawe pejemogyramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou pẽ nupe nanẽ nũ. U'eawer imũ etee futat 'ga mama'e esage monoi pẽ nupe.

U'eawer imũ etee 'ga mama'e apoi

¹³⁻¹⁴ Ymã Janeruwarete 'ga i Abraão 'ga upe rakue: "Tareko esage ene 'jau. Mama'e esagea je imonou enee kwaiwete. Anure je eneuapyra 'gã momytuni enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "A'jea futat je'ea. Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi tekou. A'eramũ je te'eawer imũ etee futat iapou enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. ¹⁵ Abraão 'ga werowiat a'jea futat Janeruwarete 'ga ojeupe 'eawera rakue. A'eramũ 'ga akou omaenuna etee futat Jarejuwarete 'ga iapo are u'eawer imũ etee futat. A'eramũ Janeruwarete 'ga anure iapou u'eawer imũ etee futat rakue. ¹⁶ Jarejaupe jarejemiaporama mome'u re jane imome'ui ipojeuwipyrarete 'ga rer imũ etee futat. A'eramũ jane jarejoje'ega rerowiaa jarejemogyau. ¹⁷ Nan tee futat Janeruwarete 'ga iapoi rakue. "Tarowiarukat teje'ega 'gã nupe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Nomojopy'rua'uweri futari 'ga ore upe u'eawera, 'jau nipo 'gã je rerowiaa", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ga 'jau: "Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi pẽ nupe. A'jea futat je 'i. A'eramũ je aipo 'jau teje'egawer imũ etee futat pẽ nupe", 'jau 'ga rakue. Nitywi futari ipojeuwipyra 'ga amũ 'ga apyraapara. A'eramũ 'ga oje'ega pyu etee futat 'jau 'gã nupe rakue. ¹⁸ Janeruwarete 'ga ni'mei futari. Mama'e a'jea etee futat 'ga omome'u.

U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apoi. Nomojopy'rui 'ga u'eawera. A'eramū jane 'ga rerowiaa jarejemogyau. “Anure nipo je tejerowiaara 'gā neruri 'au tejepyri” 'ea jane erowiaa jarejemogyau. A'eramū jane iapesaka jarejemogyau, ojepyri 'ga jarejeroo rapesaka jarejemogyau.

¹⁹⁻²⁰ Jarejeapene'emamū futat Jeju 'ga 'eawer are. 'Ga rerowiar ywyapiramū jane jarepoire'ema 'ga wi. “Tejerowiarāmū je pē nerawau ywag ipe Tejuwarete 'ga pyri”, 'jau 'ga janee rakue. 'Ga ra'ne awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū jane “Je aroo pēē ywag ipe”, 'ga 'e rerowiaa jarejemogyau. Ywag ipe awau 'ga rekoi mainana 'wyriararete 'jawewara janee. Ymā mainana 'wyriararete 'ga etee awawarū osou Jarejuwarete 'ga rupawarete pype, 'ga mogytaawa my'jawa pype rakue. Opytuna 'gā nee 'ga oi osou oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Nan tee futat Jeju 'ga ra'ne awau ywag ipe 'Uwarete 'ga pyri. Wemiayuwamū jane ree 'ga oi oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga mogou mainana 'wyriararete 'jawewaramū nakwaparimū ete rūi futat Mekiseteki 'ga 'jawe.

7

Mekiseteki 'ga

¹ Ymā Mekiseteki 'ga 'ūina 'wyriaramū Salem ipewara 'gā nupe rakue. Mainana nanē 'ga nū. Oporowyky 'ga Jarejuwarete 'ga upe rakue, Okoeteete ma'e 'ga upe rakue. Ymā Abraão 'ga Mekiseteki 'ga resaka rakue. Ojee iporomutare'ema 'gā 'wyriara 'gā apisi re Abraão 'ga 'ua ojewya oje'wyra katy. Aiporamū futat Mekiseteki 'ga Abraão 'ga rekoaa rakue. 'Ga resakawe Mekiseteki 'ga 'jau Abraão 'ga upe: “Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esage ene upe 'jau”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. ² A'eramū Abraão 'ga ojee iporomutare'ema 'gā nui wemipojekafera pe monou imojo'oka Mekiseteki 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ea mama'e esage apoara 'gā 'wyriara 'ga 'ea futat. Salem ipewara 'gā nupe 'ga 'ūina 'wyriaramū. Salem 'ea ipy'ata'wa ma'e 'gā 'wyrā 'ea poromū. A'eramū jane 'jau: “Mekiseteki 'ga ipy'ata'wa ma'e 'gā 'wyriara”, 'jau jane 'ga upe. ³ Nikwaawi jane Mekiseteki 'ga 'ywa rera. 'Ga ryrufera rera nanē jane nikwaawi nū. 'Ga juapyrera nanē jane ikwaape'ema. 'Ga 'aawera 'ara nanē jane ikwaape'ema. 'Ga manūawera 'at. Mīmera jane nikwaawi futari. Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga 'jawe etee futat 'ga ajemogou mainanamū nakwaparimū ete rūi.

⁴ Pēnea'ar iki Mekiseteki 'ga ree ra'ne. Janepy 'ga, Abraão 'ga kūima'eeteramū agawewi rakue. A'etea 'ga mama'e omono Mekiseteki 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ga nanē kūima'eeteeteramū rakue. Ojee iporomutare'ema 'gā 'arimū okwaw ire Abraão 'ga 'gā karaemā pojekau 'gā nui rakue. A'ea wemipojekafera 'ga imojo'oka teis, imonou amū Mekiseteki 'ga upe rakue. ⁵ Anure Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: “Teis ki pemojo'ok pejekaraemā. A'eramū pēē pejejemimojo'ogera mū monou Levi 'ga juapyrera 'gā nupe, mainana 'gā nupe, e'i Janeruwarete 'ga pē nupe, ere ki epytuna 'gā nupe, Abraão 'ga juapyrera 'gā nupe te a'eramū miamū”, 'jau Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga upe rakue. ⁶ A'ere naLevi 'ga juapyrera rūi agawewi Mekiseteki 'ga. A'etea Abraão 'ga wemipojekafera mū omono 'ga upe rakue. A'eramū Mekiseteki 'ga 'jau 'ga upe rakue: “Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ga resag enune Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga

upe rakue: “Tamomytun enejuapyrera 'gã enee 'jau”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'e are poromũ Mekiseteki 'ga 'jau: “Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. ⁷ “Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau” 'jara 'ga kũima'eeteetea 'ea 'ã jane ikwaapa. A'eramũ jane “Mekiseteki 'ga kũima'eeteetea Abraão 'ga apyraapa” 'e kwaapa. ⁸ A'eramũ jane Israeu juapyreramũ jarekaraemã mũ monou Levi 'ga juapyrera 'gã nupe. Amanũ ma'erama 'gã agawewi nipo. A'etea jane mama'ea simono 'gã nupe. A'eramũ 'gã manũ re 'gã py'ruarera 'gã etee imujaa nũ. A'ere Mekiseteki 'ga nanarũi rakue. Nopy'rui 'gã 'ga. “Abraão 'ga okaraemã mũ monou ako ma'e 'ga upe te rakue”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue. ⁹⁻¹⁰ Levi 'ga Abraão 'ga juapyrera. A'ere Levi 'ga 'ar enunewe Abraão 'ga Mekiseteki 'ga rekoari rakue. A'eramũ 'ga okaraemã mũ monou 'ga upe rakue. A'eramũ Levi 'ga 'ga reewe 'ga rekoarera 'jawe nanẽ futat akou. 'Ga reewe Mekiseteki 'ga upe mama'e monoarera 'jawe nanẽ 'ga akou nũ. Anure Israeu juapyrera 'gã okaraemã mũ monoi aipo Levi 'ga juapyrera 'gã nupe.

¹¹ Anure Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Nanuar are 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: “Teje'ega je akwasiarukat enee. A'e are ene epytuna 'gã mu'jau. Levi 'ga juapyrera 'gã etee je apyyrũ temogytaaw ipe mama'e apoaramũ. Arão 'ga Levi 'ga juapyrera mũ. A'eramũ ene 'ga mogou mainanamũ 'ga ra'yra 'gã neewe. 'Gã etee futat oporowykyau mainanamũ jee”, 'jau Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Janeruwarete 'ga remifutar imũ agawewi Levi 'ga juapyrera mainana mama'e apoi. A'etea 'gã nomoirarũi futari opytuna 'gã tywera. Nokatu'ogi futari 'ga 'gã 'gã tywer awi. Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga Kristu 'ga muri. Mekiseteki 'ga 'jawewaramũ 'ga mogou mainana 'jawewaramũ ojee nakwaparimũ ete rũi. ¹² Mekiseteki 'ga 'jawewara 'ga mogoramũ Janeruwarete 'ga 'i: “NaArão 'ga juapyrera 'gã nũi mainana 'awamũ”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ jane mama'e apowe'em Moisesi 'ga remikwasiarar imũ. Mainana 'gã porowyky are Moisesi 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramũ jane mama'e apowe'em 'ga remikwasiarar imũ. Jejui 'ga je'eg imũ etee futat jane 'awamũ mama'e apoi. Mainana juejue futat Levi 'ga juapyrera rakue. Naajepeja 'ga amũ juapyrera rũi.

¹³⁻¹⁴ Jejui 'ga upe tee Janeruwarete 'ga 'i: “Ene 'ã mainana 'jawewara jee nakwaparimũ ete rũi”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'ere Jejui 'ga naLevi 'ga juapyrera rũi. Juda 'ga juapyrera te Jejui 'ga. A'ere naJuda 'ga juapyrera 'gã nũi Moisesi 'ga imogyi mainanamũ 'gã nupe. NaJuda 'ga juapyrera 'gã nũi wya rapyau Jarejuwarete 'ga upe rakue. Levi 'ga juapyrera 'gã etee futat 'ga imogyau mainanamũ. A'ere Janejararete 'ga Juda 'ga juapyreramũ futat. A'eramũ jane jarejeapyoramũ ee.

Jejui 'ga Mekiseteki 'ga 'jawewat

¹⁵ A'ere ako 'awamũ Janeruwarete 'ga je'ega jopy'rupawi ai'i. Najareje'eg ymaner imũ rũi 'ga Jejui 'ga mogoi mainana 'jawewaramũ ojeupe. Mekiseteki 'ga 'jawe te 'ga 'ga mogoi mainana 'jawewaramũ. ¹⁶ Naaeje'eger imũ rũi Jejui 'ga jemogoi mainana 'jawewaramũ. Nawam'yi are rũi, naopyy are rũi. Namĩmer are rũi 'ga jemogoi mainana 'jawewaramũ. Okoeteete ma'e 'ga futat. Namanũu'jawi futari 'ga. Ma'eramũ 'ã 'ga jemogoi mainana 'jawewaramũ janee. ¹⁷ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jejui 'ga ree 'ga amũ upe rakue:

“Ymã te Mekiseteki 'ga rekoi mainanamũ jee ikue.

Nakwaparimũ ete rũi ene ekou mainana py'rau jee”,

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Jejui 'ga ree rakue. ¹⁸ Ymã 'ã janyepy 'gã mama'e apoi Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat rakue. A'ere 'awamũ nanarũi. 'Ga remikwasiarer imũ janyepy 'gã mama'e apou agawewi rakue. A'etea 'gã nojekatu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue. ¹⁹ Moisesi 'ga remikwasiarera 'gã nokatu'oga'uweri. A'ere ako 'awamũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga jukaukari 'gã nupe ai'i, janetywera moiawamũ ai'i. A'eramũ jane 'ga rerowiarãmũ jarejemogyau esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ jane futat 'awamũ jareje'ega monoarũmũ Jarejuwarete 'ga upe.

²⁰⁻²¹ Mainana 'wyrriara 'jawewaramũ Kristu 'ga jemogoukari Janeruwarete 'ga upe: “Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi. Je okoeteete ma'eramũ. Mama'e a'je etee je amome'u. Naje'mei je. A'eramũ je mama'e apou te'eawer imũ etee futat”, 'jau 'ga Kristu 'ga upe rakue. Namainana 'gã nupe rũi 'ga aipo 'jau. NaLevi 'ga juapyrera 'gã nupe rũi 'ga aipo 'jau. A'ere 'ga mainana rekawer ipe Kristu 'ga mogo re etee 'ga 'i 'ga upe. “Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi”, 'jau. A'ere 'ga amũ ka'arana kwasiari ee inuga rakue.

“Ene je amogo mainana 'jawewaramũ tejemiayuwa 'gã nupe.

Neneteepawi futari e'yina mainana 'gã py'ru re.

Naje'mei futari je. Mama'e a'jea etee te je amome'u ene upe.

A'eramũ je ene mogou mainana 'jawewaramũ 'gã nupe te'eawer imũ etee futat, 'jau Janeruwarete 'ga Kristu 'ga upe rakue”,

'jau 'ga amũ ikwasiaa ka'aran are inuga janee rakue.

²² Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. Peuwara 'gã nupe etee ra'ne 'ga 'i rakue. A'ere Jejui 'ga ree 'ga 'eawera nateepawa'uweri. Mainana 'ga upe u'eawera py'rau futat Janeruwarete 'ga Jejui 'ga mogoi.

²³ Ymã 'gã kwaiwete ajemogyau mainanamũ Israeu juapyrera 'gã nupe rakue. Amanũ futat 'gã. A'eramũ 'ga amũ 'ga py'rau Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ. ²⁴ A'ere Jejui 'ga namanũ'jawi futari. A'eramũ 'ga opy'ruawe'emamũ futat. Namutat 'ga rekoi amanũ'jape'ema. ²⁵ Ma'eramũ 'ã 'ga jane katu'okaramũ 'ga rekoi. Werowiarãmũ 'ga jane muesageu jane mogyau ojeupe. 'Uwarete 'ga pyri futat 'ga reni oporogytau 'ga upe jane ree. “Epoat je rerowiaara 'gã mama'e apo are. Jarejee emojemogyppyg ywyapi 'gã”, 'jau 'ga 'ũina au'jeteramũ 'Uwarete 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'ũina mainana 'wyrriararete 'jawewaramũ janee. 'Ga futat jane poat. Esage ete 'ga. Nitywi futari mama'e tywera 'ga pype. Janeruwarete 'ga worrywamũ 'ga ree. A'eramũ 'ga manũ re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee rai'i nũ, 'ga monou 'ga mojeupia ojepyri rai'i nũ.

²⁷ Ymã mainana 'wyrriararete 'gã mama'e tywera apoi rakue. A'eramũ 'gã wyra rapy ojerema futat rakue. Otywera mepywamũ ra'ne 'gã wyra rapyau rakue. Otywera mepy re etee 'gã wyra rapyi opytuna 'gã tywera mepywamũ rakue. A'ere Jejui 'ga nanarũi. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Janetywer are te 'ga manũ rakue. Majepei tee futat 'gã 'ga jukau rakue. Najukau'jawi futari 'gã 'ga rakue. ²⁸ Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat Levi 'ga juapyrera 'gã ojem'yina mainana 'wyrriarãmũ. Amumẽ aipo mainana 'wyrriara 'gã mama'e tywera apou.

Nifuakari 'gã mama'e tywera apoe'ema upe. A'etea 'gã 'ũina mainana 'wyrriaramũ opytuna 'gã nupe.

A'ere ako 'awamue Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga mÿi mainana 'wyrriara 'jawewaramũ janee ai'i. "Ene te 'ã esageay ma'ea. Nereapoi futari 'ã mama'e tywera. Jeremifutar imũ etee 'ã ene mama'e apou", 'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe. "A'eramũ je ene mÿina mainana 'wyrriara 'jawewaramũ tejemiayuwa 'gã nupe. Eẽme'ema futat mainana 'wyrriar awi 'gã 'jawe", 'jau 'ga Kristu 'ga upe rakue. U'eawer imũ etee futat 'ga 'ga mÿina mainana 'wyrriara 'jawewaramũ janee.

8

Mainana 'wyrriararete 'jawewat

¹ Jejui Kristu 'ga je amome'u pẽ nupe. Jejui 'ga futat ako mainana 'wyrriararete 'jawewaramũ janee. Janetywera mepypaw ire 'ga awau wapyka ywag ipe 'Uwarete 'ga pyri. Pãjẽrete 'ga jakwatawa katy 'ga wapyka 'ũina. 'Uwarete 'ga 'jawe 'ga. A'eramũ 'ga wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'ũina. ² Ymã te mainana 'wyrriara 'gã oi osou taityoga pype oje'ega Jarejuwarete 'ga upe opytuna 'gã nee rakue. 'Gã futat taityoga mÿina Jarejuwarete 'ga mogytaawamũ rakue. A'ere Jejui 'ga nokoi kũima'efera 'gã nemiapofera pype. Jarejuwarete 'ga rupaw ipe te 'ga rekoj. 'Ga yse katy futat 'ga 'ũina oporogytau 'ga upe jane ree.

³ 'Gã amũ 'ũina mainana 'wyrriarareteramũ Jarejuwarete 'ga upe mama'e monoaramũ rakue. 'Ga upe wya rapyaramũ nanẽ 'gã 'ũina mainana 'wyrriaramũ rakue. Mainana 'wyrriara 'jawewaramũ 'ũi re Jejui 'ga nanẽ mama'e monoi 'Uwarete 'ga upe nũ. ⁴ Ywag ipe Jejui 'ga 'ũina mainana 'wyrriara 'jawewaramũ janee. Ywy pe akou amunipo 'ã 'ga 'ũine'ema mainana 'wyrriara 'jawewaramũ janee. Levi 'ga juapyrera 'gã etee 'ã ajemogyarũ mainanamũ 'au. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ Levi 'ga juapyrera 'gã mama'e monoi Jarejuwarete 'ga upe opytuna 'gã nee rakue. ⁵ Ymã te taityoga apoe'emauwe Janeruwarete 'ga 'i Moisesi 'ga upe rakue: "Ywytyra apyte'rarimũ jarejekwaw ipe je ako temogytaawa ra'agawa resaukaa enee ai'i, ywagipewara ra'agawa resaukari enee ai'i. A'eu etee futat ene iapoukaa 'gã nupe", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga iapoukaa 'gã nupe ojeupe 'ga remiesaukarer imũ etee futat rakue. A'eramũ 'gã nemiapofera pype mainana 'gã oporowykyau. 'Gã porowyky resag ire jane jarejeapyoramũ ywag ipewara Jejui 'ga porowyky are. ⁶ A'ere Jejui 'ga porowyky esageay mainana 'gã porowyky apyraapa. Ymã Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. Esage futat aipo 'ga je'eg ymanera. A'ere anure 'ga oje'ega monoi wa'yrarete 'ga upe. Aipoa 'ga je'eg yaua esageay 'ga je'eg ymanera apyraapa. A'eramũ 'ga oje'eg ymanera mojopy'rau oje'eg yau pyu. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga upe u'eawera jane erowiarãmũ 'ga jane katu'oka. "Anure nipo je teje'ega rerowiaara 'gã murukari ywag ipe tejepyrri", 'jau 'ga 'ũina. A'eramũ jane jareku'iramũ jarejemogyau ee.

⁷ Oje'eg ymanera 'gã enuwarũ re amunipo 'ã 'ga namuri oje'eg yaua oree. ⁸ A'ere janepy 'gã nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau: "Anure nipo je teje'eg yau monoi Israeu juapyrera 'gã nupe, Juda juapyrera 'gã nupe nanẽ nũ.

⁹ Ymã te je teje'ega monoi 'gã ppy 'gã nupe ikue.

Egitu ywy awi 'gã neruaw ipe je teje'ega monoi 'gã nupe.

A'ere 'gã nuenuwi etee jeje'eg ymanera.

A'eramũ je tepoia 'gã nui”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue.

¹⁰ “Anure nipo je teje'eg yau monoi Israeu juapyrera 'gã nupe, a'e je pẽ nupe.

A'ere je teje'ega mogeukari 'gã akaga pype.

A'eramũ nipo 'gã wapyra mÿina jeje'eg yau are.

A'eramũ nipo 'gã oporenuwiweramũ jeje'eg are.

A'eramũ nipo 'gã je muorypa. 'Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea a'jea futat',
'jau nipo 'gã jee.

A'eramũ nipo je futat 'gã Nuwaretea.

A'eramũ nipo 'gã nanẽ jeremiayuwareteramũ ajemogyau jee nũ”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹¹ “Anure nipo 'gã je kwaapa katu katu najuejue etee futat.

A'eramũ te nipo 'gã ajamu'jawe'em je ree.

Je kwaapa nipo 'gã pãwëũjẽ etee futat ajemogyau.

'Gã 'wyrriara 'gã, akotee ma'e 'gã.

Mĩmera 'gã nipo je kwaapa anure.

¹² A'eramũ nipo je 'gã tywera moia 'gã nui.

Najerea'aru'jawi futari nipo je 'gã tywer are”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue.

¹³ “Teje'eg yau je omono 'gã nupe” 'e upe Janeruwarete 'ga oje'eg ymanera jane upe imojopy'ru upe te 'ga 'i. A'eramũ jane 'awamũ mama'e apou 'ga je'eg yauu. Anurenure'i nipo 'ga je'eg ymanera teepawamũ.

9

Janeruwarete 'ga rupawarete

¹ Moisesi 'ga upe oje'ega monou nanẽ Janeruwarete 'ga 'gã mu'jau amuoryw are. “Taityoga peapo jemogytaawamũ. A'eramũ pẽẽ a'e pype futat pejewau je muorypa”, 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee rakue. ² A'eramũ 'gã iapou ojeupe 'ga 'eawer imũ etee. Iapopaw ire 'gã imomy'japa taity poanamũũ pyu. Wesaw ypya upe 'gã 'jau “Janeruwarete 'ga rupap”, 'jau 'gã jupe. A'e pype futat arãparĩna 'ũina wenawa 'arimũ. Mani'oko'o'i piru'i rupawa nanẽ 'upa peu. A'e 'arimũ 'gã mani'oko'o'i piru'i rerawau inuga. “Janeruwarete 'ga ma'ea”, 'jau 'gã jupe jepi. ³⁻⁴ Mama'e kasiga rapyawa 'ũina imy'jawa rowopype pyri. Ouru 'gã imonou ipir are ipiwoymawamũ rakue. Imy'jawa raipy upe 'gã 'jau “Janeruwarete 'ga rupawaretea” 'jau 'gã jupe. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũa etee te 'ũina imy'jawa waipy pe rakue. Ipiwoyma 'gã ouru pyu nanẽ rakue nũ. Ipye 'gã mama'e nuga. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara itapep, ita kanafũ'ĩ, Arão 'ga ywyrã. Mĩmera 'gã imÿina ipype. Aipo ita kanafũ'ia ouru apopyrera. Ipye 'gã mani'oko'o'i mÿina, mana 'jawa mÿina. A'e Arão 'ga ywyrã opopoa rakue. Mukũi itapep are Janeruwarete 'ga je'ega jekwasiari rakue. A'eramũ 'gã mĩmera monou imÿina Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ pype rakue. ⁵ Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ au'jawa 'arimũ 'gã mukũi ywagipewara ra'agawa mÿina, kerupĩ 'jawa mÿina. Ouru apopyrera poromũ. Ijywa 'ga imonou ipypekau yrũ au'jawa 'arimũ. Ywagipewara ra'agawa resaka ae wea'aramũ Jarejuwarete 'ga ree. “Janeruwarete 'ga

ako jane pype” 'jau 'gã ajaupe esakawe. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ au'jawa are mainana 'wyrriara 'ga wyra ry monoi imonykya. Wyra ry resag ire Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamũ Israeu juapyrera 'gã tywer are rakue. A'ere na'awauwe rui aipo mome'upaawa pẽ nupe.

⁶ Taityoga 'gã iapopaw ire mainana 'gã awau osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ. Ai'iwe, ai'iwe 'jau 'gã awau osou mama'e apou 'ga upe rakue. ⁷ A'ere mainana 'wyrriararete 'ga etee 'ga oi osou Jarejuwarete 'ga rupawarete pype. Kwara mu'ar ire mainana 'wyrriara 'ga osou majepi tee futat 'ga rupawarete pype. Wyra rya 'ga erawau erosou imonykya Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ au'jawa 'arimũ. Otywer are ra'ne 'ga imonykya. A'ere 'ga opytuna 'gã tywer are nanẽ imonykya nũ. “Amumẽ ore mama'e tywera apoi ikwaape'ema jepi”, 'jau 'ga erawau erosou. “A'eramũ ene ejea'aru'jawe'emamũ oretywer are”, 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe, wyra ry monykya yrũ au'jaw are. ⁸ A'ere tekotee 'gã nosea'uweri Jarejuwarete 'ga rupawarete pype. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mu'ei mama'e are. “Taityoga teepaw ire pẽ pejesou pejeporogytau Pejejuwarete 'ga upe najuejue etee. Taityoga renamũ te ako mainana 'wyrriararete 'ga etee osou imy'jawa pype Pejejuwarete 'ga pyri jepi. A'ere teepaw ire pẽ najuejue etee pese 'ga pyri pejeporogytau 'ga upe” 'e are 'ga 'Agesagea jane mu'ei.

⁹ Kristu 'ga manũ'emaue janepytunera 'gã mama'e rerawau mainana 'gã nupe: “Koa mama'ea emome'u Jarejuwarete 'ga upe jee”, 'jau 'gã mainana 'gã nupe mama'e rerua jepi. Mama'e tywera apo re 'gã weymawa mũ rerua mainana 'gã nupe jepi: “Mama'e tywera je aapo Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ je tejeymawa rerua tetywera mepyawamũ. A'eramũ ene iapyau Jarejuwarete 'ga upe je ree”, 'jau 'gã ã weymawa rerawau mainana 'gã nupe. Otywera mepyawamũ 'gã weymawa monou iapyaukaa mainana 'gã nupe Jarejuwarete 'ga upe. A'ere aipoa namueateukari 'gã 'gã tywer awi. Nokatu'oga'uweri 'gã 'gã tywer awi. ¹⁰ Moisesi 'ga remikwasiarer imũ nipo 'gã mama'e monoi Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga remikwasiarer imũ nipo 'gã ojekwakupa mama'e are. “Aga i'upyre'ema pẽ nupe”, Moisesi 'ga 'eawera nipo 'gã na'ui agawewi. “Nan ki peapo pejekatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau Moisesi 'ga 'gã mu'jau 'gã jekatu'og are rakue. A'eramũ 'gã mama'e apou 'ga je'eg imũ etee. A'ere 'gã nemiapofera namuesagea'uweri 'gã Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga jane katu'okarama resaukaawamũ etee te 'gã aipo apoi rakue. Kristu 'ga rure'emaue te jane mama'e apoi Moisesi 'ga remikwasiarer imũ rakue.

¹¹ A'ere 'awamũ Kristu 'ga ruri rai'i. A'eramũ 'ga akou mainana 'wyrriararete 'jawewaramũ janee. “Mama'e esagea taapo pẽ nupe 'jau”, 'jau 'ga akou mainana 'wyrriara 'jawewaramũ janee. Nataityoga pype rui 'ga rekoi mainana 'wyrriara 'jawe. Ywag ipe te 'ga rekoi. 'Uwarete 'ga pyri futat 'ga rekoi. Kristu 'ga rekwawa esageay taityoga apyraapa. ¹² Ymã te 'gã karupana'nĩ jukai wy reko'woka rakue. Kwataua'yra nanẽ 'gã ijukau wy reko'woka jui rakue. Wyra jukauwe mainana 'wyrriara 'ga wy rerawau erosou taityoga my'jaw ipe, Jarejuwarete 'ga rupawarete pype opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere ikokwara rupi nanẽwẽjẽmĩ 'ga wyra mũ jukau wy rerawau erosou rakue nũ. A'ere nanarui Kristu 'ga. Kristu 'ga ojekjukaukat ia'wyre'ema 'gã nupe majepi tee futat rakue.

Awau 'ga 'ã 'ũina ywag ipe. A'eramũ 'ga owy pyu janetywera mepyaupap 'uwa 'ga upe. A'eramũ 'ga werowiamũ janetywera moia jane wi ywawuje futat. ¹³ Ymã Israeu juapyrera 'gã jekatu'ogi Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee rakue. Ijekwakuwe'ema 'gã ojemote'at ma'e 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'gã ojekatu'oke'em ire osowe'em Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga muorypa. A'eramũ mainana 'gã karupana'nĩ ry monykya 'gã nee. Kwatau ry 'jau 'gã imonykya ijekatu'oge'ema 'gã nee. Kwataua'yra nanẽ 'gã iapyaukaa nũ. A'eramũ 'gã ukuwera kosõu 'y are. A'ere 'gã imonykya 'gã nee 'gã katu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe. Aipo apo re te ki 'gã too osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga muorypa. Peapyaka esaka je'e are. Teumera tymara 'gã Janeruwarete 'ga nomogeukari wog ipe. A'eramũ 'gã teumera tym ire weymawa rerawau mainana 'ga upe. A'eramũ mainana wy monykya 'gã nee 'gã nesawamũ. ¹⁴ A'ere karupana'nĩ rya nokatu'ogi futari 'gã. Nopirei futari 'gã 'gã tywer awi. Karupa'mĩ rapya nanẽ nũ. Karupa'mĩa 'gã ijukau iapyau otywera mepyawamũ. A'ere nomoira'uweri 'gã nui. A'eramũ 'gã mama'e tywera apou'jaw ire 'gã nãñewẽjẽmĩ weymawa mũ jukau nũ, otywera mepyawamũ nũ. A'ere Kristu 'ga jane katu'ogi ywawuje futat. Werowiamũ 'ga janetywera moia jane wi. Amanũmũ 'ga janetywera mepyaupap ywawuje futat rakue. Esage ete Kristu 'ga. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. 'Uwarete 'ga 'Agesagea 'ga wereko, okoeteete ma'ea 'ga wereko. A'eramũ 'ga 'ga 'Agesage pãjẽ mũ ojejukaukaa 'gã nupe, owy reko'wogukaa 'gã nupe, janetywera mepyawamũ 'Uwarete 'ga upe. "Ajejukaukat je 'gã nupe 'gã tywera mepyawamũ enee, Kiapi'ni. A'eramũ je tejerowiaaramũ 'gã tywera moia 'gã nui, 'gã katu'oka katu", 'jau Kristu 'ga 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga werowiamũ janetywera moia jane wi, jane katu'oka katu 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ jane 'awamũ jarejey-mawa rapyau'jape'ema jaretywera mepyawamũ. Jejui Kristu 'ga manũa janetywera mepyaupap ywawuje futat. Werowiaaramũ 'ga janetywera moia jane wi, jane mogyau oje'jawewaramũ, jane muea'arukaa mama'e are oje'jawe futat. A'eramũ jane mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat.

Janeruwarete 'ga je'egyau

¹⁵ Moisesi 'ga upe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee Israeu juapyrera 'gã mama'e apou rakue numiamũ. A'ere 'gã mama'e tywera apou'jau'jawi etee futat. A'ere Kristu 'ga te eteetea. Janetywera moiawareteramũ 'ga manũi janee. Janetywer awi jane mueateeuakaawamũ te 'ga iapoi janee. Werowiaaramũ 'ga janetywera moia jane wi. A'eramũ 'ga 'jau werowiaaramũ janee: "Jeruwarete 'ga pẽ mũ'ẽ 'gã nui je rerowiarukaa pẽ nupe. A'eramũ nipo pẽẽ anure pejejua 'au ore pyri nakwaparimũ warãu rũi futat", 'jau 'ga werowiaaramũ janee. "Orojepyri pẽ nuramũ nipo Jeruwarete 'ga mama'e esage monou pẽ nupe u'eawer imũ etee futat. Pẽ nupe 'ga remimonofera natepawa'uweri", 'jau 'ga werowiaaramũ janee.

¹⁶⁻¹⁷ Sã'ã ae ka'arana kwasiara okaraemã are. "Je manũ re ki jekaraemãmera pemono jepytunera 'gã nupe" 'e kwasiara inuga ka'aran are. 'Ga manũ re etee 'gã ka'arana kwasiararera 'ga karaemã monoi 'gã nupe. 'Ga manũ'e'emaue 'gã 'ga karaemã nomonoa'uweri 'gã nupe. Muku 'ga manũ re miamũ 'ga manũ resakarera 'gã 'jau: "A'jea futat 'ga manũ ai'i. Aesak je 'ga manũa ai'i", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã

“amanũ 'ga” 'e kwaaw ire etee 'ga karaemã monou 'gã nupe. 18-19 Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'eg ymanera. Ojeupe Janeruwarete 'ga je'eg ire etee Moisesi 'ga 'ga je'ega mome'ui opytuna 'gã nupe rakue. A'ere 'ga karupana'nĩ ry kwatau ry reewe ikosõu 'y pype. A'ere 'ga 'yw akã'i amũ ppyka ifaa inimo piraga pyu. Isipu 'jawa 'yw akã'i faa karupa'mĩawa apopyrera pyu. Karupa'mĩawa 'gã ipowãna rakue. A'ere 'gã imomiraga. A'e pyu 'gã 'yw akã'i fari. A'ere 'ga ipymĩau wy pype. A'ere 'ga wy monykya Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are. Israeu juapyrera 'gã nee nanẽ imonykya nũ. ²⁰ A'ere 'ga 'jau 'gã nupe: “Wya je amonykyt Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are. Pẽ nee nanẽ je imonykyri nũ. A'eramũ ki jane 'ga je'ega renupa. Taruenup eneje'ega 'jau 'e are je wy monykyri pẽ nee ka'aran are we”, 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue. ²¹ Taityog are nanẽ Moisesi 'ga wy monykya nũ taityoga pypewara are we. ²² Moisesi 'ga upe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ mainana 'gã wy monykya mama'e are ikatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe rakue. “Wy pyu ekatu'ok mama'ea jee”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã wy monykya mama'e are ikatu'okawamũ 'ga upe. Imonykya'ewe'are etee 'gã imonykyre'ema. Inãinã'nĩ etee 'gã ikatu'oka. Opytuna 'gã tywer are nanẽ 'gã aipo apou wyra jukau wy reko'woka 'gã nee 'gã tywera mepyawamũ Jarejuwarete 'ga upe. Wy reko'woke'em ire amunipo 'ã 'gã otywera nomepyi futari Jarejuwarete 'ga upe.

Janetywera mepyawamũ 'ga manũawet

²³ Ee wyra ry monykyr ire Moisesi 'ga taityoga katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue, taityoga pypewara reewe rakue. Ywag ipe futat Janeruwarete 'ga muorypawarete reni. A'eramũ nipo ikatu'okawa wesageramũ wyra ry apyraapa. ²⁴ Na'gã nemiapofera taityoga pype rũi Kristu 'ga awau osou amanũ re. Ywag ipe tee 'ga oi, 'Uwarete 'ga muorypawarete pe. Peu futat 'ga reni 'Uwarete 'ga pyri, mama'e renũina jane ree 'ga upe. ²⁵⁻²⁶ Ymã judeu 'gã nupe mainana 'wyriararete 'ga wyra ry rerawau erosou taityoga my'jaw ipe, Janeruwarete 'ga rupawarete pype rakue. Majepei tee futat 'ga erawau erosou kwara mũ rupi rakue. Ikokwara rupi tãmējē 'ga wyra ry rerawau erosou 'ga rupawarete pype rakue nũ. A'ere nanarũi Kristu 'ga. Nan Kristu 'ga reko re amunipo 'ã 'ga amanũu'jau'jawa ywy apo ppy we. A'ere nanarũi Kristu 'ga. Namanũu'jau'jawi 'ga janetywer are. Sawaem jane mama'e teepap ja'wyja'wy upe. A'eramũ ako 'ga 'awamue te ojesaukaa jane amanũmũ janetywera mepyaupap ywawuwe tee rai'i.

²⁷ Ywy pewaramũ jane jaremanũmũ najuejue etee futat. Majepei tee futat jane manũi. Nimanũu'jau'jawi jane. Jaremanũ re nipo jane jarewau jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramũ jane monou jane mogyau ojeypyri. Wa'yra 'ga rerowiare'ema 'gã nipo 'ga imonou muku ojewi. ²⁸ Nan tee futat majepei tee Kristu 'ga jejukaukari 'gã nupe, janetywera mepyawamũ. Nojejukaukaru'jau'jawi 'ga. Anure nipo 'ga ruri nũ. A'ere 'ga najanetywera mepyawamũ rũi 'ga ruri. 'Ua nipo 'ga wapesakaramũ jane katu'okapap janetywer awi. A'eramũ te nipo jane mama'e tywera niapou'jawi.

10

¹ Moisesi 'ga remikwasiarera mogytaramũ Israeu juapyrera 'gã

weapyo'iramũ etee Jarejuwarete 'ga remiaporam are. Anure 'ga remiaporama a'agawa futat poromũ wyra rapya rakue. A'ere 'gã naeapyo katu ee rakue. Weymawa 'gã ijukau iapyau otywera mepyawamũ. Ikokwar are 'gã nãnẽwẽjẽmĩ wyra mũ jukau iapyau nũ. A'ere wyra wya nokatu'ogi futari Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gã nakue. A'eramũ 'gã 'ga muoryparũme'em 'ga remifutar imũ. ² Okatu'okatu re amunipo 'ã 'gã nueru'arasigi te mama'e tywera ojeupe iapoawera erekou. A'eramũ amunipo 'ã 'gã weymawa rerawau'jape'ema ijukaukare'ema otywera mepyawamũ rakue. A'ere wyra wya nokatu'ogi futari 'gã 'gã tywer awi. ³ Ma'eramũ 'ã 'gã au'jeteramũ weymawa mũ rerooi ijukaukaa otywera mepyawamũ rakue. Weymawa jukaramũ 'gã wea'aramũ otywer are nũ. ⁴ Kwatau rya nomoira'uweri janetywera. Karupana'nĩ rya nanẽ nomoira'uweri nũ.

⁵⁻⁶ A'eramũ Kristu 'ga 'ua ojypa 'au ywy pe rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

“Nerefutaru'jawi wyra rapya 'awamũ.
Ejeupe 'gã mama'e mura nanẽ nerefutaru'jawi nũ.

Wyra rapya nomoiri futari 'gã tywera.

Nenemaku'ia'uweri.

A'eramũ ene je mogou ywy pewara 'gã 'jawe futat ra'ne.

'Gã no'oa 'ã ene imua jee jero'oramũ.

A'eramũ je tekou 'gã 'jawe futat.

⁷ Eneremifutara apoawamũ je ruri.

Ymã te 'ã ka'arana erekwasiarukat 'gã nupe je ree rakue.

A'eramũ je 'awamũ mama'e apou eneremifutar imũ etee futat, 'gã nemikwasiarer imũ etee futat”,

'jau 'ga 'ua ywy pe rakue.

⁸ Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner imũ 'gã wyra jukau iapyau otywera mepyawamũ rakue. A'ere Jejui 'ga 'i 'Uwarete 'ga upe rakue: “Nerefutaru'jawi wyra jukaa 'awamũ”, 'jau 'ga 'ga upe. “Wyra jukaa nene muorywu'jawi 'awamũ”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. ⁹ “Au je rekoi. Eneremifutar imũ mama'e apou te je ruri”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'awamũ 'jau jane: “Kristu 'ga 'jawe pejemogy. Jeremifutar imũ etee ki mama'ea peapo Kristu 'ga 'jawe jee”, 'jau 'ga jane. “Nepeapyu'jawi wyraa 'awamũ pejetywer are”, e'i 'ga jane 'awamũ. ¹⁰ 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat Jejui Kristu 'ga mama'e apoi rakue. A'eramũ 'ga ojejukaukaa ae a'wyre'ema 'gã nupe rakue. A'eramũ futat 'ga amanũmũ janetywera mepyaupap ywawuje tee 'Uwarete 'ga upe rakue. Werowiarãmũ 'ga jane katu'oka janetywer awi.

¹¹ Mainana 'gã wojere'emamũ futat akou mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe rakue. Wyra rapya 'gã imuojere'ema futat rakue. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe 'jau 'gã iapou rakue. A'ere wyra rapya nomoira'uweri janetywera jane wi. ¹² A'ere Kristu 'ga jejukaukari 'gã nupe janetywera mepyawamũ. A'ere 'ã 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'ũina. Namanũ'jau'jawi 'ga janetywer are. Majepei tee futat 'ga manũi janetywera mepyawamũ. Janetywera mepy re 'ga awau wapyka 'ũina 'Uwarete 'ga yse katy. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga. A'eramũ 'ga wapyka 'ga jakwatawa katy. ¹³ Anure nipo Janeruwarete 'ga Kristu 'ga magwawukaa 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'arimũ. A'eramũ 'ga iapesaka 'ũina. ¹⁴ Majepei tee futat 'ga manũi janetywer are rakue. A'eramũ 'ga werowiarãmũ janetywera moia jane wi, jane katu'oka tãmẽjẽ futat.

¹⁵ U'agesageu nanē 'ga jane mu'jau ee nū, 'gā nupe ka'arana kwasiarukaripyre are nū:

¹⁶ "A'ere nipo je teje'eg yau monoi 'gā nupe.

A'eramū nipo 'gā oporenuwiweramū jeje'eg are.

Teje'ega nipo je imogeukaa 'gā akaga pype.

A'eramū nipo 'gā wapyakau ee",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā nupe rakue.

¹⁷ A'jea futat 'ga 'i: "Najerea'aru'jawi futari nipo je 'gā tywer are", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue.

¹⁸ Jejui Kristu 'ga manū are Janeruwarete 'ga janetywera moiri jane wi. A'eramū 'ga wea'aru'jawe'emamū futat janetywer are. Ma'eramū 'ā jane niapou'jawi futari 'awamū mama'ea jaretywera mepyawamū. Kristu 'ga futat janetywera omepy amanūmū rakue.

Jareje'ega simono 'ga upe 'awamū

¹⁹ Pēē jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe jee. A'eramū je 'jau pē nupe: Jejui 'ga amanū janetywera mepyawamū rakue. Werowiarāmū 'ga janetywera moiri jane wi. A'eramū jane nanē jareje'ega monoarūmū Jarejuwarete 'ga upe. ²⁰ Namainana 'gā nūi oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe janee 'awamū. Ymā 'ā Israeu juapyrera 'gā Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga momy'jawi taity pyu rakue. A'eramū 'ā mainana 'wyrirara 'ga etee awau osou imy'jaw ipe Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'ere jane 'awamū Jejui 'ga manū are, jane porogytaarūi Jarejuwarete 'ga upe. Amanū re Jejui 'ga ferawi rai'i nū. Namanū'u'jawi futari 'ga 'awamū. A'eramū jane jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe au'jeteramū futat jarejee.

²¹ Jejui 'ga futat mainana 'wyrirarete 'jawewaramū janee. 'Ga 'ā Janeruwarete 'ga omŷi 'wyriraramū wemiayuwamū janee. Ojejuka esage 'ga jane ree. ²² A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa a'jea futat. Kristu 'ga ree jarejemogypyka jarejemogyau. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga muorypa a'jea futat. Kristu 'ga 'ā janetywera amoit jane wi werowiarāmū. A'eramū jane jarejekwawe'em 'ga upe. Jarejewi 'ga jaretywera moir ire jane jarejepymāūkaa 'y pe 'gā amū nupe. Sā'ā mama'ea opirei re esagea. Iky'ae'ema futat. Nan tee futat jane. Jarejewi janetywera moir ire jane jarejesageramū 'ga upe.

²³ U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū jane jarejemogypyka 'ga 'eawer are, "Anure nipo je pē muri ywag ipe tejepyri" 'ga 'eawer are. A'eramū te jane 'ga pyri jareo rapesaka. 'Gā amū nanē ki jane imu'jau ee nū. "Anure nipo Janeruwarete 'ga werowiaaramū jane monoi ywag ipe ojepyri", 'jau ki jane jarejepyriwara 'gā nupe. ²⁴ A'eramū ki jane jarejea'aramū jarejuee. "Janepota'wa ki jarejuee. Sajopoar iki mama'e esage apo are", 'jau ki jane jarejaupe.

²⁵ 'Gā amū nipo opoia ajuee ajatyka awi. Nijatykaweri nipo 'gā ajuee Jarejuwarete 'ga muorypa. A'ere kasi sajemu'e 'gā nee ne. Sajatyka etee futar iki jarejuee 'ga muorypa. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri nū. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga rerowiar ywyapiukaa jarejaupe.

²⁶ "Kristu 'ga amanū janetywera mepyau rai'i. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee" 'ea jane sikwaap. A'jea futat aipo 'ea. A'eramū ki jane mama'e tywera apowe'em Kristu 'ga ree jarejemu'e re. Jarejemifutar imū etee mama'e tywera apou jane jewyru'jawi jaretywera upe nū awŷja sipo janetywera omepy janee nanuaramū? Nitywi

futari 'ga amũ. Kristu 'ga etee futat amanũmũ janetywera mepyawamũ rakue. 'Ga rerowiare'emamũ nitywi futari janetywera moiara 'ga amũ. ²⁷ A'eramũ ki mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gã okyjau Jarejuwarete 'ga wi. Anure nipo 'ga wowase jane majatykaaw ipe ojee iporomutare'ema 'gã monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. ²⁸ Pekwaap 'ã jareppy 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee iapoare'ema 'gã apisiukara rakue. Maranuaara 'gã sipo poromũ iapisipyramũ rakue? "Peko kasi tesirũgatu ne" 'e renupare'ema 'gã janeyppy 'gã iapisau tãmējē rakue. Mukũja 'gã tesirũgatu 'ga amũ reko resag ire 'gã 'ga jukau tãmējē aporiae'emamũ futat 'gã nee rakue. ²⁹ Sã'ã 'gã Moisesi 'ga je'egeera renupare'ema 'gã ijuka tãmējē rakue. Nanarũi sipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko'i? 'Ga taetu nipo 'ga wa'yra 'ga je'ega renuwe'emamũ 'gã wereko tywerete a'jea futat. Kristu 'ga rerowiar ire nipo 'gã amũ opoia 'ga rerowiar awi. Ojewi Kristu 'ga otywera moir ire nipo 'ga amũ ojewya mama'e tywera apo upe nũ. A'e 'gã: "Nia'wyrĩ Kristu 'ga. Ma'eramũ 'ã 'gã 'ga jukai au'je katu rakue" 'jara 'jawe Kristu 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'gã. Janeruwarete 'ga 'Agesagea opota'waramũ agawewi 'gã nee, Kristu 'ga rerowiarukaa agawewi 'gã nupe. A'etea 'gã 'ga 'Agesage kurapara 'jawe etee, Kristu 'ga rerowiar awi opoir ire. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gã nerekou tyweaete.

³⁰ "Nanuara 'gã nui nipo je jepyari 'gã nemiapo tywer awi", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. "Oje'eganuwe'emawer ipe etee te nipo 'ga jereko tywerukari jee", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa ka'aran are Moisesi 'ga upe rakue. Aipoa Janeruwarete 'ga 'eawera futat. A'ea jane ikwaapa.

³¹ Janeruwarete 'ga okoeteete ma'ea futat. Ma'eramũ ki jane jarekyjau 'ga jarejereko tywer awi mama'e tywera apowe'em futat.

³² Pěnea'ar iki pejerekwawer are. Jejui 'ga pěẽ erowiar ppyrauwe 'ã 'ga rerowiare'ema 'gã pě nerekou tyweaete 'ga ree. A'ere 'ã nepepoiri futari 'ga rerowiar awi rai'i. ³³ Amumẽ 'ã 'ga rerowiare'ema 'gã pě kura-pa kypyre'emete agawewi rai'i. A'etea 'ã pěnuag etee futat 'gã pejereko tywera upe rai'i. Amumẽ 'gã 'ã pějekoty'aawa 'gã nerekou kypyre'emete agawewi rai'i. 'Gã nereko tywera resakawe 'ã pěẽ pejejatykau peje-jekoty'aawamũ 'gã nee rai'i. A'eramũ 'ã 'gã pě nerekou kypyre'emete 'gã neewe futat rai'i. ³⁴ Amumera 'gã 'gã imonou imunepa moromunepawa pype rai'i. A'e 'gã nee 'ã pěẽ pejemuaẽma rai'i. Amumẽ 'gã pěkaraemã pojekau agawewi pě nui. A'etea nepěku'ipawi ee. "Janeruwarete 'ga poroywera te nipo nateepawi jane wi", pe'je etee nipo pejeku'iramũ nan pejerekoramũ.

³⁵ Werowiar awi pepoire'emamũ a'jea futat Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pě nupe. A'eramũ ki pejepoire'ema futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. ³⁶ 'Ga rerowiar awi pejepoire'em ire nipo mama'ea peapo 'ga remifutar imũ. A'eramũ pěẽ pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. Mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat pejemogyau 'ga rerowiaa a'jea futat. A'eramũ 'ga anure mama'e monou pě nupe u'eawer imũ etee futat.

³⁷ Ymã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue: "Naanure rũi futat nipo 'ut ma'e 'ga ruri.

Kaměšiete futat nipo 'ga ruri.

³⁸ Jeremifutar imũ mama'e apoara 'gã nipo ojemogyppyka ajemogyau je ree.

A'eramũ nipo 'gã ajemogyau je pyri nakwaparimũ ete rũi futat. A'ere je tejerowiar awi 'gã amũ poir ire je najeku'i 'gã nee", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'ga amũ nupe rakue.

³⁹ Na'ga rerowiar awi opoit ma'eramũ rũi futat jane. Nipoiri futari jane 'ga rerowiar awi. A'eramũ 'ga jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jane 'ã sirowiat 'ga jarejemogyau. A'eramũ nipo 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimũ rũi futat.

11

Janeruwarete 'ga rerowiaararete 'gã

¹ Werowiaaramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee. A'eramũ ki jane 'jau jarejeupe: "Arowiat je Jarejuwarete 'ga 'jau. A'eramũ 'ga anure mama'e mua jee 'jau kwy", 'jau ki jane. "Naesagi agawewi je tejeupe 'ga remimurama. A'etea je ajemogypyk 'ga ree", 'jau ki jane jarejeupe, 'ga rerowiaa. ² 'Ga ree ojemogypykaw imũ etee futat janepy 'gã jepoarukari Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'gã nee rakue. A'eramũ 'ga 'jau rakue: "Je rerowiat 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã wesageramũ jee", 'jau 'ga 'gã nupe werowiamũ rakue. ³ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ jane jarejeapyoramũ 'ga remi- apofer are. "Ymã te Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. Ywy, ywak, kwat, jay, jaytata. Mĩmera 'ga iapou rakue. Oje'eg imũ etee futat 'ga iapou. Esagipyre'ema futat 'ga wapo. 'Agamũ 'ã jane esaka 'ga remiapofera. Oje'eg imũ etee futat 'ga iapou rakue" 'ea 'ã jane erowiaa jarejemogyau.

⁴ Apeu 'ga nanẽ 'ã rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga aku'iramũ ojeupe Apeu 'ga remimurer are rakue. A'ere Apeu 'ga reki'yra 'ga, Kaĩ 'ga nuerowiari Jarejuwarete 'ga. A'eramũ Janeruwarete 'ga aku'ie'emamũ ojeupe Kaĩ 'ga remimurer are. Ojee Apeu 'ga jemogypygamũ Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Apeu 'ga pa je rerowiat ra'e. A'eramũ 'ga wesageramũ jee", 'jau 'ga ojeupe. Ymã agawewi 'ã Apeu 'ga manũi rakue. A'etea jane 'ã 'ga rekwawera sikwaap. Apeu 'ga werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramũ ki jane 'ga 'jawer- imũ etee futat jarejemogyau.

⁵ Enoki 'ga nanẽ 'ã rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue nũ. Namanũi futari Enoki 'ga rakue. Werowiamũ Janeruwarete 'ga 'ga rerawau erojeupia rakue. 'Ga pyriwarera 'gã Enoki 'ga rekaa numi- amũ. A'ere 'gã nuesagi 'ga. Janeruwarete 'ga 'ga omojeupit imonou ojepyri. Ywag ipe ojeupire'ewe Enoki 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'ga ree rakue. A'e are Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nupe rakue.

⁶ Niku'ia'uweri Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nee. Maran sipo ajee jane 'ga muorywi, "Janeruwarete 'ga ako" 'e rerowiare'em ire? Nimuorywa'uweri jane 'ga "ako 'ga" 'e rerowiare'em ire. "Janeruwarete 'ga ako" 'e rerowiamũ janeporokwaawiweramũ 'ga ree. "Ojee iporokwaawiwet ma'e 'gã nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi" 'e rerowiamũ jane jareporokwaawiweramũ 'ga ree.

⁷ Nue 'ga nanẽ 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega renupara rakue nũ. "Anure nipo je amana monoi ywy pe tejerowiare'ema 'gã momapa. A'eramũ pẽẽ yaru apou 'y awi pejeje jagawamũ", ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eramũ Nue 'ga 'ga rerowiaa rakue, yara apou 'ga je'eg imũ etee futat rakue. Amana kyre'emauwe Nue 'ga yara apou erekou. A'eramũ 'ga, wa'yra

'gã netee futat amanũme'em rakue. Nue 'ga ra'yra 'gã etee Jarejuwarete 'ga je'ega renupa 'uwa 'ga pyri rakue. A'eramũ 'gã etee futat ojejaga yara pype. 'Gã nesea Jarejuwarete 'ga rerowiara resaukaa amumera 'gã nupe. Amumera 'gã nuerowiari Nue 'ga je'ega, ojeupe Nue 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uramũ. A'eramũ 'ya 'gã apisau. Werowiaramũ Janeruwarete 'ga 'jau Nue 'ga upe: "Je rerowiar ape. A'eramũ ene ejesageramũ jee", 'jau Janeruwarete 'ga Nue 'ga upe rakue.

⁸ Abraão 'ga nanẽ rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramũ 'ga 'ga je'ega renupa ojeupe 'ga je'egamũ rakue, "Ekwap 'aw awi. Tausaukat ywy pe enee 'jau", ojeupe 'eramũ rakue. "Anure nipo je ene upe tejemiesaukarera monopawi katu katu ene upe enejuapyrera 'gã neewe futat. Enema'e katu katua futat nipo poa", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Nokwaawi agawewi futat Abraão 'ga awawa. A'etea 'ga oo ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat. ⁹ Jarejuwarete 'ga rerowiaaw imũ etee futat Abraão 'ga awau owaẽma "tamono 'awa ywya ene upe" 'jawa upe rakue. Tekotee 'gã ywy pe 'ga rekoi. Nuapoi 'ga 'ogaretea. Taityoga pype etee 'gã nekoi rakue. Wata 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã akou taityoga pype etee futat. 'Ga juapyrera 'gã, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã nanẽ ajemogy taityoga pype etee. 'Gã nupe nanẽ Janeruwarete 'ga 'i nũ: "Tamono 'awa ywya pẽ nupe 'jau, pẽnekwawamũ 'jau", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'etea 'gã nanẽ taityoga pype etee ako. ¹⁰ Abraão 'ga 'ogarete apowe'em rakue. "Amunawaretea Janeruwarete 'ga wapo ywag ipe. Wemifutar imũ etee futat 'ga iapoi. Nateepawa'uweri 'ga 'wyraretea. A'eramũ je tejekoweramũ 'ga 'wyrarete pype", 'jau Abraão 'ga ojeupe rakue.

¹¹ Abraão 'ga remireko ãẽ, Sara ãẽ wa'yre'emamũ rakue. Abraão 'ga oymanamũ akou. A'ere 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiari, "Anure nipo je kunumĩ mũ muri pẽ nupe" 'e rerowiaa 'ga akou. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga ra'yra pyygukaa 'ga remireko ãẽ upe. Owãiwĩ pype futat ãẽ omena 'ga ra'yra pyyka. ¹² Abraão 'ga nanẽ oymanamũ nũ. A'etea 'ga aja'yrapy ãẽ pype. Majepei tee agawewi Abraão 'ga rakue. A'etea kwaiwete 'ga juapyrera 'gã. Jaytata pytuna 'jawe 'ga juapyrera pytuna. 'Yisigeau pytuna 'jawe nanẽ 'ga juapyrera pytuna nũ.

¹³ Aipo 'gã jemogyawera Jarejuwarete 'ga rerowiara wesaukat janee. Werowiat agawewi futat 'gã Jarejuwarete 'ga rakue. A'etea 'ga nomonoi mama'ea 'gã nupe u'eawer imũ rakue. "Anure nipo 'ga imonoi janejuapyrera 'gã nupe", 'jau etee futat 'gã worrywamũ ee rakue. "Awa ywy pe jane rekoi kamẽsi te. Najanerupawarete rũi 'awa ywya", 'jau 'gã nakue. ¹⁴ A'eramũ jane 'jau "aipo 'jara 'gã oo wupawarete pe futat", 'jau jane 'gã nupe. ¹⁵ Nijewyriweri 'gã wupawera upe. Ojewyriwer ire amunipo 'ã 'gã jewyri wupaw ymanera upe. ¹⁶ A'ere 'gã nijewyriweri jupe. "Anure nipo jane oi jarejupaw esage pe, ywagipewara pype. Nakwaparimũ ete rũi peu jarejemogyau", 'jau 'gã nakue. Nijewyriweri 'gã wupawer ipe. A'eramũ Janeruwarete 'ga ojerowiaa 'gã nee. 'Ga futat 'gã nupawa wapo ywag ipe 'gã nupe rakue. A'eramũ jane "ojerowiat 'ga 'gã nee rakue" 'e kwaapa.

¹⁷⁻¹⁸ Abraão 'ga werowiat a'jea futat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramũ 'ga ojemogyppyka 'ga ree rakue. A'eramũ 'ga 'ga je'ega renupa, "Eja'yra 'ga eroo iapyau jee" ojeupe 'ga 'eramũ rakue. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tamomytun enejuapyrera 'gã enee 'jau.

Isaki 'ga 'ã enera'yra. A'eramũ je 'ga juapyrera 'gã momytuna enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramũ Abraão 'ga 'ga rerowiaa. Naeapyoi agawewi 'ga Jarejuwarete 'ga remiaporam are. A'etea 'ga 'ga je'ega wenup, wa'yra 'ga rerawau iapyauramet 'ga upe numiamũ. ¹⁹Ikwaapara 'jawe 'ga wea'aramũ: "Ga rapy re nipo Janeruwarete 'ga 'ga moferawi nũ", 'jau nipo 'ga rakue. A'eramũ 'ga weawyrũ'emamũ futat wa'yra 'ga rerawau iapyauramet rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue nũ: "Erejuka awi eja'yra 'ga. A'jea futat je rerowiar ape ra'e", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga karupa'mĩ resaukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga karupa'mĩ jukau iapyau 'ga upe rakue. A'eramũ Isaki 'ga akou imoferawipyretera 'jawewaramũ Abraão 'ga upe rakue.

²⁰ Isaki 'ga nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga 'jau wa'yra 'gã nupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pẽ nupe", 'jau 'ga wa'yra 'gã nupe rakue. Jako 'ga upe, Esau 'ga upe. Mĩmera 'gã nupe 'ga imome'wau rakue.

²¹ Jako 'ga nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue nũ. A'eramũ 'ga, amanũ ja'wyja'wywe, 'jau Jose 'ga ra'yra 'gã nupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pẽ nupe jue etee futat", 'jau 'ga Jose 'ga ra'yra 'gã nupe rakue. Jako 'ga iyman gatu gatu. A'eramũ 'ga opokokaw are etee futat owya. A'eramũ Jako 'ga, 'gã nupe aipo 'e re, oywyrã koka wããpyramũ Jarejuwarete 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresageay oree, ki Ku'jyp. Erejuka esage 'ã ore ree jepi", 'jau 'ga 'ga upe 'ga muorypa.

²² Jako 'ga ra'yra 'ga, Jose 'ga, nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga amanũme'ẽwe 'jau: "Anure nipo janepytuna 'gã oi ojewya jareje'wyr ipe nũ, Israeu juapyrera 'gã oi ù'jãu Egitu ywy awi, awau ojewya jareje'wyr ipe nũ, Kanaã ywy pe nũ. A'eramũ ki jekagera peroo ityma peu", 'jau 'ga opytuna 'gã nupe amanũme'ẽwe rakue.

²³ Anure Moisesi 'ga u'aa rakue. 'Ga jara 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramũ 'gã 'ga mima 'ga rerekou muapyra jay magwapa. "Esage janera'yra 'ga", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã o'wyrriara 'ga je'ega renupe'ema, "Pejuka pejeja'yra kũima'ea", 'ga 'e renupe'ema. Oky-jawe'em futat 'gã 'ga je'ega renupe'ema.

²⁴ Moisesi 'ga nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Egitu ywy pewara 'gã 'wyrriara 'ga ra'yra eẽ Moisesi 'ga muaranupa rakue. A'ere 'ga aranuw ire nafutari "Wyrriara 'ga ra'yra eẽ remimuaranuwera 'ga, Moisesi 'ga" 'gã 'ea. "Wyrriara 'ga ra'yra eẽ ra'yra 'jawe 'ga, pe'je awi jee", 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. ²⁵ Oje'ariweramũ 'ga Jarejuwarete 'ga remiayuwã 'gã nee etee futat rakue. "Israeu juapyreramũ futat je", 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. "Ene Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ futat ene", pe'je etee ki jee, 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. "Egitu ywy pewara 'gã jepytuna 'gã wereko tywet. A'eramũ je 'gã 'jawe etee futat tejereko tywera futaa", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Najeparuapoweri je mama'e tywer are. Mama'e tywera apoara 'gã iku'i ee. A'ere 'gã kamẽsiete 'gã eru'arasigi. A'eramũ je teparuapowerẽ'emamũ mama'e tywer are", 'jau 'ga ojeupe. ²⁶ "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri wemiayuwã 'gã poaawamũ. A'eramũ je tekou 'ga remiayuwã 'gã pype etee futat. Tene Egitu ywy pewara 'gã je rereko tyweri 'gã pyri kwy", 'jau 'ga ojeupe rakue. Sã'ã 'ga rerowiare'ema 'gã anure Kristu 'ga rereko tyweretea rakue. Nan futat 'gã Moisesi 'ga rereko tyweretei rakue. "Anure

nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri jee, je rerawau ywag ipe ojepyri. Aipoa je afutat. Nafutari je Egitu ywy pewara 'gã karaemã. Kwaparimũwara te 'gã karaemã. A'ere Janeruwarete 'ga remimurama te nakwaparimũ warãu rõi", 'jau 'ga ojeupe rakue.

²⁷ Jarejuwarete 'ga Moisesi 'ga erowiar ywyapiau akou. A'eramũ 'ga okyjawe'em Egitu ywy pewara 'gã 'wyriara 'ga wi rakue. Amara'neramũ agawewi 'wyriara 'ga 'ga ree. A'etea 'ga nokyjei 'ga wi. A'eramũ 'ga awau Egitu ywy awi. Moisesi 'ga ojemogypyka Jarejuwarete 'ga ree. Nuesagi agawewi ae 'ga. A'ere Moisesi 'ga rekoĩ 'ga resakara 'jawe. Jarejuwarete 'ga ree 'ga ojemogypyg ywyapiau. A'eramũ 'ga awau Egitu ywy awi. ²⁸ Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. A'eramũ 'ga karupa'mĩ apisaukaa Israeu juapyrera 'gã nupe, 'okwaryta mojewaka karupa'mĩ wy pyu. A'eramũ ae momapara Israeu juapyrera 'gã na'yr ppy apisawe'em 'gã nui, Egitu ywy pewara 'gã na'yr ppya apisiramũ. Wy pyu 'okwaryta mojewag ire 'gã karupa'mĩ ro'o reya i'wau. A'ere Moisesi 'ga 'jau 'gã nupe: "Na'awamũ etee rõi futat jane iapoi. Namutat nipo jane jarejeymawa apisi jarejenũ 'ëawer are jarejea'aawamũ", 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ Israeu juapyrera 'gã nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'y pytaga mowogi 'gã nupe rakue. A'ere 'ga ywytu mua imowokawera rupi imukaga 'gã nupe rakue. A'e rupi 'gã awau oyaapa rakue. A'e rupi Egitu ywy pewara 'gã awau 'gã nakyfera rupi rakue numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã wawera pea motei 'gã nui 'y pyu rakue. A'eramũ 'ya Egitu ywy pewara 'gã a'myaa, 'gã apisaupap rakue.

³⁰ Israeu juapyrera 'gã werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramũ 'ga Jerikoa 'jawa osoma monou imuapopena 'gã nupe. Sete 'ara rupi 'gã imaman ire Janeruwarete 'ga imonou imuapopena 'gã nupe rakue.

³¹ Raape ëẽ nanẽ werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. Kũjãmene'ema agawewi ëẽ. A'etea ëẽ werowiat Jarejuwarete 'ga, 'ga rera renupa ypy we. A'eramũ ëẽ ojekukau ywy momyrũara 'gã nee, 'gã mima o'wyriara 'ga wi. Opota'waramũ ëẽ 'gã nee. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã ëẽ jukawe'em ëẽ pytuna 'gã apisaw ipe.

³² Gitiãu 'ga nanẽ rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Gitiãu 'ga, Paraki 'ga, Sãsãu 'ga, Jefite 'ga, Davi 'ga, Samueu 'ga, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ nũ. Mĩmera 'gã werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'ere je namome'upawa'uweri 'gã pẽ nupe. ³³ Jarejuwarete 'ga rerowiaa 'gã ajemogyau rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã poaa mama'e apou wemifutar imũ rakue. 'Gã ywy pojekau tekotee 'gã nuramũ Janeruwarete 'ga 'gã amũ poaa 'gã mujãnukaa 'gã ywy awi, 'gã apisau. Janeruwarete 'ga 'gã amũ mogou 'wyriaramũ. A'eramũ 'gã mama'e esage apoara 'gã nerekou esage. A'ere 'gã mama'e tywera apoara 'gã nereko tyweretei. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou 'gã amũ nupe u'eawer imũ etee futat. Jarejuwarete 'ga 'gã erowiaa ajemogyau. A'eramũ 'ga 'gã amũ apisaukare'ema 'miara upe.

³⁴ Tata upe nanẽ 'ga 'gã amũ apisaukare'ema nũ. Amumera 'gã 'ga iapisaukare'ema jyuu rerekwara 'gã nupe. Niywyrafeni agawewi futat 'gã ajemogyau. A'ere Janeruwarete 'ga te 'gã mamuakari rëwëjëmĩ rakue. A'eramũ 'ga 'gã poaa 'gã magwawukaa 'gã nee iporomutare'ema 'gã 'arimũ. A'eramũ 'gã 'gã moka'jamukaa 'gã ywy awi. ³⁵ Amumera

kūjānamū 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū 'ga, 'gā pytuna 'gā amū manūnamū, 'gā moferapa 'gā nupe rakue.

Kwaiwete wejue te 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiar ajemogyau rakue. Amumera 'gā 'ga rerowiare'ema 'gā inupānupāu 'gā nerekou tyweaete, 'gā apisau. “Ga rerowiar awi pepoir ire ore naruapisi pēē”, 'jau 'gā 'gā nupe. A'ere 'gā nopoiri futari Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. “Noropoiri futari ore Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. Ojewi ore poire'emamū 'ga ore rerooi ojepyri pēē ore apisi re”, 'jau etee futat 'gā 'gā nupe. “Ga pyri oroo re te nipo ore reko esagei”, 'jau etee futat 'gā 'gā nupe, wapisie'emaue.

³⁶ Amumera 'gā 'gā erekoemāu. A'eramū 'gā 'gā mopimopika ae mopikawa tupaama 'jawewara pyu. Amumera 'gā 'gā erawau 'gā kupyfaa itaju pyu 'gā munepa moromunepawa pype. ³⁷ Amumera 'gā 'gā iapisau ita pyu. Amumera 'gā 'gā iapisau 'gā mowoka 'yjepana mowowokawa pyu. Amumera 'gā 'gā iapisau jyu pyu. Amumera 'gā 'gā erekou tyweaete 'gā murukare'ema 'gā 'wyr ipe. A'eramū 'gā ajemogyau ikaraemāe'ema 'jawe. I'wyr'e'ema 'jawe 'gā ajemogyau watau. Taitye'ema 'jawe 'gā ajemogyau. Karupa'mī pirera etee erajemogyau imunepa, karupana'nī pirera. Mīmera etee 'gā erekou imunepa waityamū. 'Gā pyriwara 'gā 'gā nerekou tyweaete. “Pejejuwaretea 'jawa 'ga ree te 'ā pejemogypyk pejejemogyau. A'eramū ore pē nerekou tyweaete”, 'jau 'gā 'gā nupe. ³⁸ Aipo 'gā ajemogyau watau amunawe'em ipe etee futat. Jūmire'eme, ywytyra rupi. Mīmer ipe 'gā ajemogyau. Ita kwara pype, ywy kwara pype. Mīmera pype 'gā ajemogyau. “Nepēa'wyrī pēē”, 'jau futatee 'gā 'gā nupe. A'ere Janeruwarete 'ga upe aipo 'gā esage ma'ea. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe: “Nepepoiri futari je rerowiar awi. A'eramū pēē pejejesageramū je upe. A'eramū je pē mua pē mogyau 'au tejepyri”, 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ 'Gā juejue futat Jarejuwarete 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: “Je rerowiaara 'gā esage ma'ea futat. Nopoiri 'gā je rerowiar awi je ree iporomutare'ema 'gā wereko tywereteramū miamū”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe.

'Gā papawe'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe rakue: “Anure nipo je pē katu'okara 'ga monoi pē nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'ere 'gā papawi 'ga 'ga mure'emaue rakue. A'eramū 'gā okatu'okara 'ga resake'ema rakue. A'ere 'gā jemogypygi Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga 'eawera 'gā erowiaa rakue. ⁴⁰ Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri werowiaar ymanera 'gā neewe. Peu ojepyri jane rerawau 'ga jane katu'oka ywawuje futat janetywer awi.

12

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea

¹ Kwaiwete ymāwarera 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiar ywyapiau rakue. A'eramū ki jane 'ga rerowiar ywyapiau 'gā 'jawe etee futat. Sapoit futar iki 'ga ree jarejemogypygukare'em awi. Sā'ā ujān ma'e 'gā fuewepawe'ema ujān awi. Taity poana'mī'īa etee 'gā 'ā erekou. Taity poyjuu rereko re amunipo 'ā 'gā nujānarūi. Nan tee futat jane jarepoia jaremote'arukaaw awi. Jaremote'aawa mama'e tywer awi jarepoire'em ire nipo jane jarejemogyawe'em Jarejuwarete 'ga ree remifutar imū. A'eramū ki jane jarejorypawe'emamū futat jarejemogyau, ² jarejea mīyina Jejuī 'ga ree etee futat. 'Ga futat 'Uwarete 'ga rerowiarukaa jane

upe rakue. 'Ga futat nipo jane rerawau 'Uwarete 'ga pyri anure. A'eramũ ki jane jarejemogyppyg ywyapiau 'ga ree. Sã'ã pe apoara 'ga oa tenune pe resaukara. Nan tee futat Jejuĩ 'ga ruri ywy pe 'Uwarete 'ga rape resaukaa jane rakue. 'Ypeywar are amanũaw ipe 'ga awawake'ema ojepeyriwara 'gã 'e are rakue. "Moroka'miga 'ga futat ra'e. Sã'ã 'gã 'ga juka 'ypeywar are" 'e are 'ga awawake'ema rakue. "Gã tywera mepyawamũ te je manũi 'ypeywar are. A'ere temanũ re je oi tejewya Tejuwarete 'ga pyri nũ", 'jau etee 'ga aku'iramũ ee. A'eramũ 'ga, amanũ re, oferapa rai'i nũ. A'eramũ 'ga awau ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Peu futat 'ga wapyka 'ũina 'Uwarete 'ga yse katy. "Aapopap je eneremifutara", 'jau 'ga 'ũina 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga 'ga muapygukaa ajakwatawa katy, 'ga mĩna 'wryriaramũ oje'jawe.

³ Pẽnea'ar iki 'ga ree. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'ã wereko tywerete agawewi Jejuĩ 'ga rakue. A'etea 'ã 'ga nopoiri futari 'Uwarete 'ga remifutara apo awi rakue. A'eramũ ki pẽẽ pejejea'aramũ 'ga ree. 'Ga ree pejejea'ar ire nipo pẽẽ pejeyrypawe'emamũ 'ga rerowiare'ema 'gã pejereko tyweramũ. A'eramũ nipo pejepoire'ema 'ga rerowiari awi.

⁴ Jejuĩ 'ga 'ã ia'wyre'ema 'gã ijukau rakue. 'Ga rerowiaara 'gã amũ nanẽ nipo 'gã iapisau nũ. A'ere 'gã nepẽ apisi we, "pepoit pejetywer awi" ojeupe pẽẽ 'eramũ. ⁵ Pemoka'jam sipo pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera? Pẽ maku'iauwamũ 'ga 'jau wa'yramũ pẽ nupe:

"Peje'eganuw iki Jarejuwarete 'ga pejejeupe 'ga je'eg wywrafe'nĩnamũ.

Pẽku'ipap kasi pejejeupe 'ga je'eg are ne.

⁶ Wemifutaramũ 'ga pẽ mu'akwaawi mama'e apo are.

Sã'ã kunumĩa mama'e tywera apoa.

A'e are 'ã tuwa 'ga kunumĩ atũina tãmẽjẽ mama'e tywera apo awi.

Nan tee futat Janeruwarete 'ga wa'yra 'gã mosĩ tãmẽjẽ 'gã nemiapo tywer awi",

'jau 'ga amũ ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁷ A'eramũ ki pejejemouaga etee futat. Oje'ega pẽẽ enuwe'emamũ nipo 'ga mama'eay resaukari pẽ nupe, pẽjemogy esage are pẽ mu'jawamũ. A'eramũ ki pẽẽ pejejuagamũ jupe. Namu'akwaawi 'ga wa'yre'ema 'gã 'gã jemogy esage are. Sã'ã ae wa'yra etee imu'akwaawa 'gã jemogy esage are. Nan tee futat Janeruwarete 'ga wa'yramũ etee jane mu'akwaapa janejemogy esage are. ⁸ Jareja'yre'ema 'gã jane nimu'akwaawi 'gã jemogy esage are. Nan tee futat Janeruwarete 'ga namu'akwaawi wa'yre'ema 'gã. Pejemogy esage are 'ga pejemu'akwaawe'em ire amu-nipo 'ã pẽẽ na'ga ra'yra rui. Wa'yra 'gã etee te 'ga amu'akwaap wemifutar are.

⁹ Jaremu'akwaaw ire jane 'ã jarejuwa 'gã je'ega renupa jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga je'ega taetu ki sienup. Oje'ega renuw ire 'ga jane rerooi ojepyri anure. ¹⁰ Sã'ã janewuja'ia we futat janeruwa 'gã jane mu'akwaawa janejemogy esage are wemifutar imũ etee futat. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane mu'akwaawi janejemogy esage are. "Teje'jawe je 'gã mogyi", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ nipo jane jarejemogyau 'ga 'jawe futat. ¹¹ Janeremiapo tywer are 'ga jaremu'akwaaw ire jare'arasigamũ jarejemogyau ee. Jareku'ie'emamũ nia'wryri rẽwẽjẽmĩ jane. A'ere 'gã neapyoramũ ee Jarejuwarete 'ga remimu'akwaawera 'gã ajemogyau esage. Opy'ata'waramũ nanẽ nipo 'ga ajemogyau.

'Gã mu'akwaapawet

¹² A'eramũ ki pẽẽ pejemogyppyg ywyapiau Jarejuwarete 'ga ree, pejeku'iramũ 'ga ree. ¹³ Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga rerowiaraipara 'gã amũ pẽ nesaka, ojemu'akwaapa 'ga rerowiar are pẽẽ 'jawe.

¹⁴ Pẽpy'ata'wa pẽẽ pejemogyau pejejaupe. Pejemogy esage ki pejeyope. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ pejemogy esage'em ire nipo pẽẽ pejewawe'em 'ga pyri anure. A'eramũ ki pẽẽ pejemogyau esage 'ga remifutar imũ.

¹⁵ Pejomomoirukat kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Pejejuka esage ki pejejee. Ka'a rowa 'jawe kasi pejemogy ne. Sã'ã ka'a rowa kumi mote'ara etee ipype ae imono re. Nan kasi pejemogy ne. Jarejuwarete 'ga pẽẽ mũ erowiar ywyapie'em ire nipo pẽẽ 'ga rerowiarukare'ema 'gã amũ nupe.

¹⁶ Pejopoar iki mama'e tywera apoe'em are. Kũima'e 'ga nipo akou kũjã mũ ree. A'eramũ ki pẽẽ 'ga mu'akwaapa ee. Kũjã ẽẽ mũ nipo akou omene'em are. A'eramũ pẽẽ ẽẽ mu'akwaapa ee. Mama'e tywera kasi peapoukat pejejaupe ne. Esau 'ga 'jawerimũ nanẽ kasi pejemogy ne. U'ar ypy ma'e 'ga poromũ rakue. A'eramũ 'ga 'uwa 'ga manũ re akouramet 'uwa 'ga rekwawer ipe rakue. A'ere 'ga kumana pyu 'ga jemojopy'rui wewirera 'ga upe. A'eramũ 'ga rewirera 'ga akou u'ar ypy ma'e 'jawe 'ga py'rau rakue. Jarejuwarete 'ga Esau 'ga ipojeupe'ema rakue. Ojeupe Jarejuwarete 'ga remimuramer are 'ga ojemogyppyke'ema. A'eramũ 'ga ojemojopy'rau kumana are. ¹⁷ Anure Esau 'ga u'arasigamũ omojopy'ruawer are numiamũ. A'ere 'ga ruwa 'ga 'ga ma'eramera monoi 'ga rewirera 'ga upe rakue. "Jarejuwarete 'ga upe eje'ega emono je ree", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe numiamũ. A'ere 'ga ruwa 'ga nomonoi oje'ega Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree. A'eramũ Esau 'ga ajaa'wau ee. Kumana are omojopy'ruawera 'ga 'uwa 'ga imojopy'rawarũme'em 'ga upe.

¹⁸ Jareypy 'gã 'jawe kasi pẽẽ ne. Ymã janyepy 'gã, Israeu juapyrera 'gã owaẽma wemiesaga upe rakue, Sinai 'jawa ywytyra upe rakue. A'ere 'gã kyjei etee jui rakue. Tata 'ua 'upa ywytyra 'arimũ. 'Ara opyytunaiwamũ 'gã nupe. Ywyruua 'ua 'gã nupe. ¹⁹ Jumi'auu py 'jawewara 'gã enupa. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã 'jau rakue: "Ereje'eg awi oree, ki Ku'jyp", 'jau 'gã 'ga upe rakue. ²⁰ Nafutari 'gã 'ga 'eawera, "Pewyk kasi ywytyr are ne. Ee 'gã amũ wygamũ ki pejuka tãmẽjẽ 'ga ita pyu. Wyra ee iwyg ire miamũ pẽẽ ijukau ita pyu" 'ga 'e are 'gã oporenuwiwere'emamũ. A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Ereje'eg awi oree, ki Ku'jyp", 'jau 'gã 'ga upe. ²¹ Mama'e pojya Janeruwarete 'ga esaukaa 'gã nupe rakue. Esakawe Israeu juapyrera 'gã okyjau ajemogyau. Ywytyt, tata, ypytunaip, ywyruu, jumi'a py 'jawewat, Janeruwarete 'ga je'eg. Mĩmera 'gã moyyita 'gã mogyau rakue. Moisesi 'ga miamũ futat oyyita jui rakue. Nan ymã Janeruwarete 'ga je'egi 'gã nupe rakue, Sinai 'jawa upe 'gã waẽmamũ rakue.

²² A'ere jane Jejui 'ga rerowiaaramũ Jarejuwarete 'ga rupawa pype os-eayay ma'e 'jawe tãmẽjẽ jane porogytai 'ga upe. Jarejuwarete 'ga rupawa upe jane 'jau Sião 'jau. A'eramũ jane Sião 'jawa ywytyra upe owaẽmayay ma'e 'jawe tãmẽjẽ. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe jawewau, Okoeteete ma'e 'ga 'wyrarete pe. Jerusarega 'jawewar ipe jawewau, ywag ipe 'up ma'e pe. Peu futat kwaiwete ywagipewara 'gã jemogyi. Aku'iramũ 'gã

ajemogyau. ²³ Peu futat Janeruwarete 'ga remiayuw ymanera 'gã ajemogyau. Jejuí 'ga rerowiaaramũ janerera 'upa ojekwasiaa Jarejuwarete 'ga ka'aran are, ywag ipe 'up ma'e are. A'eramũ nipo jane jareje'aa pãwê etee futat 'ga rerowiaar ymanera 'gã nee. Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogyau jareporogytaw 'ga upe. Anure nipo 'ga jane majatykau wowase najuejue etee futat. A'eramũ nipo 'ga jane mepyau janeremi- apofer are. Mama'e esage apoara 'gã 'ga imepyau 'gã nemiapo esage are. Mama'e tywera apoara 'gã nanê nipo 'ga imepyau 'gã nemiapo tywer are, 'gã nipo 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Ymãwarera 'gã amũ nipo mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'okapap 'gã manũnamũ. 'Gã nee nanê nipo jarejejatykau nũ. ²⁴ Jejuí 'ga ree taetu nipo jareje'aa pãwêũjê etee futat. 'Ga ree Janeruwarete 'ga oje'eg yau mua janee. Ymãwarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Teje'ega renupara 'gã etee je amogy tejemiayuwamũ", 'jau 'ga rakue. "Jeje'ega renupare'ema 'gã ki wyra tueroo mainana 'ga upe. A'eramũ 'ga ijukau wy monykya wyra rapyaw are. A'eramũ 'ga iapyau 'gã tywera mepyau jee", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'ere 'ga 'awamũ oje'eg yau muri janee. "Jera'yra 'ga amanũ pëtywera mepyau jee. A'eramũ je pë mogyau tejemiayuwamũ, teja'yra 'ga pë erowiaaramũ", 'jau 'ga janee. Jejuí 'ga jukaaw ipe 'gã 'ga ry reko'woka janee. A'e are Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, wa'yra 'ga rerowiaaramũ.

Ymã Kaĩ 'ga wewirera 'ga jukau rakue, Apeu 'ga jukau rakue. A'eramũ 'ga ry jeko'woka ywyu rakue. A'e resaka Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Wewirera 'ga Kaĩ 'ga ajuka. A'eramũ je Kaĩ 'ga rerekou tywea 'ga ree 'awamũ", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'ere 'ga wa'yra 'ga rereko tywerukari 'gã nupe jane ree. A'eramũ 'ga 'ga jukaukaa 'gã nupe janetywera mepyawamũ. "Teja'yra 'ga je amono ywy pe 'gã tywera mepyawamũ. A'eramũ je 'ga rerowiaara 'gã nerekou tywere'em 'gã tywer are", 'jau 'ga rakue. A'eramũ jane 'jau jupe: "Esage futat Jarejuwarete 'ga remiapoa", 'jau jane jupe.

²⁵ A'eramũ ki pë Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Iapyae'ema 'jawe kasi pejemogy ne. Ymã Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui agawewi janepyy 'gã nupe rakue. A'etea 'gã 'ga je'ega renupare'ema 'jawe etee ajemogy rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete oje'ega renuwe'emamũ rakue. 'Awamũ 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi janee nũ. A'eramũ nipo 'ga oje'ega jane enuwe'emamũ jane rerekou tyweaete ymãwarera 'gã apyraapa. ²⁶ Moisesi 'ga upe oje'egaw ipe Janeruwarete 'ga ywy moyyita rakue. A'ere 'ga 'awamũ 'ga 'i janee: "Anure nipo je ywy moyyju'jawi nũ. A'ea te nipo ywaga reewe oyyi", 'jau 'ga janee. ²⁷ A'eramũ "oyyi ma'ea teepap ma'erama futat", 'jau 'ga janee. A'eramũ jane jarejeapyoramũ 'ga remiaporam are. A'ere 'ga remiapofera oyyi ma'ea teepap ma'erama futat. A'eramũ iyyje'ema nateepap ma'erama rũi futat. ²⁸ A'eramũ ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa. Anure 'ga reni 'wyriarareteramũ janee. Nateepawi futari 'ga 'wyriarareteramũ jane upe 'ũi re. Jane nanê nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramũ ojepyri. A'eramũ ki jane 'ga muorypa ee. 'Ga pojeupa jarejemogyau. A'eramũ 'ga wemifutar imũ jane mama'e apo re aku'iramũ akou jane ree. ²⁹ A'eramũ ki jane 'ga mamara'neukare'ema jarejee. Tata 'jawe Janeruwarete 'ga. Sã'ã tata mama'e mateepawa. Nan

tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'ema 'gã momawi. A'eramũ ki pejekyjau mama'e tywera apo awi.

13

Simaku'i Jarejuwarete 'ga jarejee

¹ Pëporomutat ki pejejee pejemogyau. Kristu 'ga 'ã pëe erowiaa najuejue etee futat. A'eramũ pëe pejemogyau pejejopytuna 'jawewaramũ futat. A'eramũ ki pëe pejepota'wa esageramũ pejejee.

² Pejemiesage'ema 'gã miamũ pëe imua pejeje'wyr ipe. Pejejekau esage 'gã nee. Maranamũ nipo pënemiesage'ema 'ga nakũima'e arũi. Ywagipewara 'gã nipo. Sã'ã ymã 'gã amũ ywagipewara 'gã amũ mura oje'wyr ipe rakue. Nokwaawi agawewi 'gã 'gã nakue. A'eramũ ki pëe nanë pejemiesage'ema 'gã mua pejeje'wyr ipe pejejeupe 'gã waëmamũ. ³ Moromunepawa pypewara 'gã nee nanë pejeje'aramũ nũ. Pëe nanë amunipo 'ã moromunepawa pype peje'ama. Pënea'at mama'e esagea pejejeupe 'gã iapo are. A'eramũ ki pëe mama'e esage apou 'gã nupe.

Ereko tyweripyra 'gã nee nanë pejeje'aramũ pejemogyau nũ. Mama'e esagea ki peapo 'gã nupe. Pejereko tyweramũ nipo pëe nanë 'gã nemiapo esagea pefutat nũ. A'eramũ ki pëe mama'e esage apou 'gã nupe.

⁴ Pënemirekoa esage futat. Kũjãnamũ pëmenara nanë esage futat nũ. A'eramũ pëe pejemireko re pejekou pejemireko are etee futat. Kũjãnamũ pejemenar ire nanë pejekou pejemen are etee futat. Oje-teewaramũ nanë pëe pejekowe'em 'gã amũ nee nũ. Kasi a'e pe anure Janeruwarete 'ga pë nereko tywer ine.

⁵ Pejeka'aranũ kwaja upe nanë pejemote'arukare'ema nũ. Pejekõëãjamũ pejemirereko mama'e are etee futat. "Napoiri futari je pë nui. Najepe'ai nanë je pë nui nũ", 'jau Janeruwarete 'ga janee. ⁶ A'eramũ ki jane jarekjawe'em.

"Jarejararete 'ga je poat.

A'eramũ je tekyjawe'em tejereko tywera 'gã nui.

Je ree 'ga jejuka re maran 'ga amũ je rereko tyweretei nũ",

'jau je tejee. A'eramũ je tekyjawe'em.

⁷ Pejeje'aramũ peje'wyriar ppy 'gã nee. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã 'ã omome'u pë nupe ra'i. A'eramũ ki pejeje'aramũ 'gã nee. 'Gã neko esageawer are pejeje'aramũ pejemogyau. Amanũme'ëwe 'gã ojemogypygy ywyapiau Jarejuwarete 'ga ree ra'i. A'eramũ ki pëe pejemogypygyka 'ga ree 'gã 'jawerimũ. ⁸ Jejui Kristu 'ga ojesowo'gõke'ema futat. A'efer ipe etee futat 'ga rekoi. Nojesowo'gõgi futari 'ga. ⁹ Perowiat kasi mama'e amuteea ne. 'Gã amũ nipo 'gã mu'jau mama'e sigaty are, i'upyre'em are. "Pejea'gu ki i'upyre'em awi", 'jau nipo 'gã 'gã nupe. A'ere 'gã nemimu'efera napë muesagei Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga mome'ua etee futar iki perowiat. 'Ga mome'ua te jane muesage Jarejuwarete 'ga upe, 'ga rerowiaaramũ.

¹⁰ Ymãwareramũ ojeupe judeuramũ jane jarejeymawa rerooramũ mainana 'gã miaro'o ape 'ui futari rakue. A'ere nanarũi 'awamũ. Jejui 'ga ako amanũmũ janetywera mepypawamũ ai'i. A'eramũ ae Jejui 'ga rerowiaaramũ weymawa rerawau'jape'ema mainana 'gã nupe. Jejui 'ga rerowiaaramũ ae 'ga muorywi otywera moiawer are. A'eramũ ki jane

jarejeateeramũ ymāwarer awi. Ymāwarer awi jarejeatee'emamũ jane poiri futari Jeju'i 'ga rerowiar awi.

¹¹ Mainana 'wyriararete 'ga wyra wy rerawau Jarejuwarete 'ga mo-gytaaw ipe, 'ga rupawarete pype imonykya 'ga upe 'gã tywera mepyau. A'ere 'gã wyra reumera rerawau enuēma amunaw awi. Amunawa atykupe katy 'gã erawau iapyau rakue. ¹² Nan tee futat Jeju'i 'ga nanē amanũme'em amunawa pype rakue. 'Ga juka enune 'gã 'ga rerooi enuēma amunaw awi. Peu futat 'gã 'ga kutuka 'ga monou imu'ama 'ypeywar are. Peu futat 'ga amanũmũ janetywera mepyawamũ rakue. 'Ga kutugamũ 'ga ry ojeko'woka 'ga wi rakue. Aiporamũ futat 'ga owy reko'wogukaa janetywer awi jane pireitawamũ.

¹³ Jeju'i 'ga jukaara 'gã nopoiri futari ymāwarer awi. "Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner imũ etee futat jane mama'e apoi", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã Jeju'i 'ga rerawau enuēma amunaw awi, 'ga rerekou tyweaete 'ga rerekoemã pype 'gã 'ga jukau. A'eramũ ki jane jarepoia ymāwarer awi. Jeju'i 'ga rerowiar awi kasi sapoir ine. 'Ga 'jawe futat nipo 'gã jane rereko tyweretei 'ga rerowiar are. 'Ga 'jawe futat nipo 'gã jane pe'au ojewi. Tene ki 'gã jane rereko tyweri. Tene 'gã jane pe'ai ojewi. A'ere kasi pepoit futat 'ga rerowiar awi ne. 'Ga ree 'gã jarejereko tyweramũ jane jarejuagamũ 'ga 'jawerimũ etee futat. ¹⁴ Anure nipo 'auwara janerupawa atep-awamũ. A'eramũ jane jareoweramũ ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Peu jane oi nakwaparimũ ete rũi jarejemogyau. Peuwara janerupawa natepawi futari. ¹⁵ A'eramũ ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Jeju'i Kristu 'ga jane erowiaa jarejemogyau. A'eramũ 'ga jane katu'oka jane mogyau wemiayuwamũ. A'eramũ jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Judeu 'gã 'ã weymawa jukau iapyau Jarejuwarete 'ga muorypawamũ rakue. A'ere jane nanarũi 'ga muorywi. Jareje'eg imũ te jane 'ga muorywi. "Ene 'ã ore'wyriararetea. Eja'yra 'ga erejukaukat 'gã nupe, oretywera mepyawamũ. A'eramũ ore ene muorypa ee", 'jau ki jane 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹⁶ Jarejuee jarejeka esage re nanē jane 'ga muorypa jarejemogyau nũ. Jarejopoaramũ nanē jane 'ga muorypa ee nũ. A'eramũ ki pejejoire'ema pejejee pejeporomutar awi.

¹⁷ Pē'wyriara 'gã 'ã ojejuka esage pē nee, pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are. A'eramũ ki pēē 'gã je'ega renupa te. Mama'ea pēē iapou pejejeupe 'ga 'eawer imũ etee. Anure nipo 'gã pē nee opota'waawera mome'ui Jarejuwarete 'ga upe. A'e are 'gã opota'wa esageramũ pē nee. A'eramũ ki pēē 'gã je'ega renupa. Oje'ega pēē enuw ire 'gã mama'e apoi wekōējamũ. Kasi 'gã oje'ega renuwe'emamũ 'gã 'arasigamũ akou pē nee ne. A'eramũ nipo pēē nanē peje'arasigamũ pejejemogyau nũ. Janeruwarete 'ga nipo pē nerekou tyweaete ee. A'eramũ nipo pēē peje'arasigamũ pejejemogyau.

¹⁸ Pejeje'ega ki pemono Jarejuwarete 'ga upe je ree pejeojere'emamũ. 'Ga remifutar imũ etee futat 'ã jeparuapoweramũ mama'e are. A'eramũ je tepy'a'wyre'emamũ tekou tejemiapofer are. ¹⁹ Awamũ je 'i pē nupe: Pejeje'ega ki pemono Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Emurukat 'ga oree", 'jau ki pēē 'ga upe je ree. A'eramũ nipo 'ga je monou pē pyri kamēsiete.

²⁰ Sã'ã karupa'mĩ are omaenun ma'e 'gã maenun esagea karupa'mĩ are. Nan tee futat Janejararete 'ga, Jeju'i 'ga maenun esagei wemiayuw are. Jane ree 'ga jejukaukari 'ga nupe, owy reko'wogukari 'gã nupe. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rai'i nũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga

Jejui 'ga jane erowiaaramũ janetywera moia jane wi. “Teja'yra 'ga manũ re je 'ga rerowiaara 'gã katu'ogi, 'gã tywera moia 'gã nui, 'gã mogyau tejemiyuwamũ”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Aipoa 'ga je'eg yaua futat. Jejui 'ga moferapara 'ga jane mopy'ata'wara. ²¹ 'Ga upe je teje'ega monoi pẽ nee. “Mama'e esage apoara 'gã nupe emono 'gã nemifutara. A'eramũ 'gã mama'e esage etee iapou eneremifutar imũ. 'Gã poarukaa Jejui Kristu 'ga upe. Jejui 'ga opoaramũ nipo 'gã mama'e apoi eneremifutar imũ etee futat. A'eramũ nipo ene eku'iramũ 'gã nee”, 'jau je 'ga upe pẽ nee. A'eramũ ki jane Jejui Kristu 'ga muorypa jareojere'emamũ, 'jau je pẽ nupe.

²² Pẽẽ jerewirera 'jawe jee. Kũjãmeramũ pẽẽ pejejemogyau jerenyra 'jawe jee. A'eramũ je teje'ega kwasiaa ka'aran are pẽ maku'iawamũ. Natuwiiu rũi je ikwasiari pẽ nupe. Ka'aran kwasia'ria te je aapo imonou pẽ nupe. A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega renupa.

²³ Timoteo 'ga Jejui 'ga werowiat jane 'jawe. A'eramũ 'ga akou janerewirera 'jawe jatee. A'eramũ je 'ga mome'wau pẽ nupe. 'Awamue 'gã 'ga renueẽma moromunepaw awi rai'i. Teoe'emauwe 'ga rur ire nipo je 'ga rerooi tejeupi pẽ pyri.

²⁴ Teje'ega je amono Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrara 'gã nupe, 'gã futaa. Jarejuwarete 'ga remiayua 'gã nupe najuejue etee futat je teje'ega monoi 'gã futaa. Itari ywy awi janerewirera 'gã amũ nuri rakue. 'Gã nanẽ oje'ega monou pẽ nupe, pẽ futaa nũ.

²⁵ Jarejuwarete 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat. Kweramũ etee jeje'ega.

Tiago

Tiago 'ga 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nupe, okwasi'o ma'e 'gã nupe. Tiago 'ga Jejui 'ga rewirera. (Maku 6.3) 'Ga feraw ire Tiago 'ga Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ 'ga 'ũina 'wyrriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe, Jerusareg ipewara 'gã nupe. (Atos 21.18)

Jejui 'ga rerowiare 'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete rakue. A'eramũ 'gã awau oka'jama Jerusareg awi. Okwasi'wau 'gã awau kwe pe. A'eramũ Tiago 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe. Na'ga etee rũi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou okwasi'o ma'e 'gã nupe rakue.

¹ Je Tiagoramũ ka'aran akwasiat pẽ nupe. Je 'ã Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea. Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga porowyky apoaramũ nanẽ je 'ã nũ. A'eramũ je ka'arana monou ikwasiaa pẽ nupe Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ. Kwe pe okwasi'o ma'eramũ pẽ nupe je ka'arana kwasiari imonou. Jaruete te pejemogy? a'e je pẽ nupe. Jerewirera 'jawe pejemogy jee, kũjãmeramũ pẽẽ jerenyra 'jawe 'jau.

Sirowiat Jarejuwarete 'ga

² Pejejeupe mama'eay jesaukaramũ kasi pẽ'arasig pejejemogyau ne. Janeruwarete 'ga mama'eaya pẽ nupe ijeapoa okwaap. A'eramũ pẽẽ pejeku'iramũ etee pejejemogyau pejejemogyppyka etee Jarejuwarete 'ga ree. ³ "A'jea futat sipo 'gã jemogyppygi je ree?" e'i te 'ga, mĩnamũ mama'eay resaukaa ae upe. A'eramũ pẽẽ pejejemogyppyka etee futat 'ga ree. Ojee pẽ mojemogyppygukaawamũ te 'ga mama'eay resaukari pẽ nupe. ⁴ A'eramũ pẽẽ pejejemogyppyka etee futat pejejemogyau 'ga ree pejeojere'emamũ futat. Nanuara tee Janeruwarete 'ga afutat. Ojee pejemogyppyg awi peojere'ema te 'ga afutat. Ojee ae ojemogyppygamũ 'ga ae mu'akwaawi mama'e are. A'eramũ ae ajemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ mama'e tywera otwe'emamũ ae pype. Nanuara tee Janeruwarete 'ga afutat. ⁵ Jarejuwarete 'ga remifutar are pejejeapyoe'emamũ pejeje'ega 'ga upe: "Ku'jyp. Nakwaawi ete je. Najereapyoi ete je eneremifutar are. A'eramũ ene je mueapyou jereko esage are", 'jau ki pẽẽ 'ga upe. A'eramũ 'ga pẽ mu'akwaapa ee. Nije'eg ywyradena'uweri 'ga janee. Naoje'eg ywyraden imũ rũi 'ga jane mu'ei ojeupe ae je'egamũ.

⁶⁻⁸ A'eramũ pẽẽ "je mu'akwaaw ape" 'ga upe 'e re pejejemogyppyka etee 'ga ree. "Maran sipo 'ga je mu'akwaawi 'wei", pe'je kasi ne. Aipo 'jaramũ ae 'y 'jawe. Sã'ã ywytua 'y pya ko katy. A'eramũ 'ã 'y ryjuapi rerawau kwe katy. A'ere 'ã ipyau kwe katy nũ. A'eramũ 'ã erua ko katy nũ. Nan ae Jarejuwarete 'ga rerowiaraiparamũ. Werowiare'emamũ 'ga, "mama'e mũ emut jee", ojeupe pẽẽ 'eramũ, 'ga namura'uweri pẽ nupe ojeupe pẽnemienũjã. A'eramũ pẽẽ, "mama'e mũ emut jee", 'ga upe 'jau, 'ga ree etee futat pejejemogyppyka pejejemogyau. A'eramũ te 'ga iapoi pẽ nupe, a'jea futat ojee pejemogyppygamũ.

Janeku'i jane Jarejuwarete 'ga ree

⁹ Jarejuwarete 'ga ree ojemogyppyk ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau. Nitywi agawewi futat 'gã mama'ea. A'etee 'gã iku'iete futat ajemogyau. "Ku'jywa 'ga te nã'ã Jeruwaretea re'ã", 'jau ete 'gã ajemogyau. Okaraemã

kwai re taetu amusipo 'ã 'gã ku'iramũ okaraemã are etee? Naani. Jarejuwarete 'ga ree etee 'gã ku'ireteramũ. ¹⁰⁻¹¹ Amumera 'gã nipo Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gã okaraemã kwajamũ. A'eramũ sipo aipo 'gã okaraemã are aku'iramũ? Naani. Jarejuwarete 'ga ree te 'gã ku'iramũ. Okaraemã ojewi teepawamũ sipo 'ga 'arasigamũ okaraemã are? Naani. Jarejuwarete 'ga ree tee 'gã jemogypygyi ikaraemãe'ema 'gã 'jawe futat. Nakaraemã are rüi 'gã jemogypygyi. Ikaraemã kwai ma'e 'gã werowiat wejue Ku'jywa 'ga. A'eramũ 'ga ikaraemãe'ema 'ga 'jawe etee futat akou aku'iramũ. Sã'ã 'ywotyra, jũ mewara. Kwaraya imomÿijaga imototoka. Nan tee futat ika'aranũü kwai ma'e 'gã. A'eramũ pëe ika'aranũü kwai ma'eramũ pejeka'aranũü are pejejerowiaraipe'ema. Jarejuwarete 'ga ree te ki pejerowiar ete. Ka'aranũü are ae rorypawera teepaw etee ae wi. Amanũmũ erujewi jui. To. A'eramũ futat ateepawamũ aerorywa. A'ere Jarejuwarete 'ga ree aerorywa te nateepawa'uweri.

Mama'eaya ojesaukat janee

¹² Mama'eay upe aeruagamũ a'jea futat werowiar awi ae poire'emamũ nipo Janeruwarete 'ga 'jau janee: "A'jea futat je rerowiat pejepe ra'e. A'eramũ pëe pejejua 'au je pyri ywag ipe. Nakwaparimũ warãu rüi futat pejejemogyau 'au je pyri", 'jau nipo 'ga janee. Aipo e'i futat 'ga janee afutaaramũ najuejue etee futat. Aipo are jarejea'aramũ jane jareku'iramũ jarejemogyau 'awamũ. ¹³ A'ere kasi mama'e tywer are pejeparuapoweramũ pekwa ekoete Jarejuwarete 'ga ne. "Janeruwarete 'ga mama'eay wesaukat jee. A'eramũ 'ga mama'e tywera apoukaa jee", pe'je kasi ne. Niparuapowera'uweri 'ga mama'e tywer are. Mama'e tywera peapo, ne'ia'uweri 'ga janee. ¹⁴ Ae tee futat mama'e tywera wapo ekoete. Mama'e tywera peapo, naa'erãu rüi ae iapoi. Ae tee futat ea'at ekoete mama'e tywera apo are. A'eramũ ae nanuaramũ "ga te mama'e tywera wapoukat jee", 'jawe'em. ¹⁵ 'Gã tee futat wapo mama'e tywera. A'eramũ 'ga wemifutar imũ etee futat mama'e tywera apou. A'ere ae mama'e tywera apoaramũ ako re nooa'uweri Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoara 'gã nupe Janeruwarete 'ga "au pejot je pyri", ne'ia'uweri. "Muku pekwap pejejemogyau je wi nakamësi rüi futat. Ywawuje futat peo muku je wi", 'jau nipo Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã nupe.

¹⁶ Kunumĩmet, kũjãmet. Jepyntuna 'jawe pejemogy jee. Jeporomutat je pë nee. A'eramũ je 'jau pë nupe: "Pejemorytee kasi ne. Janeruwarete 'ga mama'eay wesaukat jee. A'eramũ 'ga mama'e tywera apoukaa jee ai'i" 'jara 'ga i'me te ajemogyau. Na'ga rüi mama'e tywera wapoukat pë nupe. ¹⁷ A'jea futar iki pënoryp Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga 'ã mama'e esagea juejue amut janee. 'Ga futat 'ã 'ara wapo rakue. Kwat, jay, jaytata. 'Ara 'ã 'ga iapou janee rakue. Ku'emamũ 'ã kwara opoa janee. A'ere 'ã okaaruwamũ kwara osou nũ. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga nanarüi. Nateepawa'uweri 'ga 'üina jane wi. Nooa'uweri 'ga jane wi. Janeruwarete 'ga esage esage futat. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. ¹⁸ Wemifutar imũ futat 'ga 'ã ae apou rakue. A'eramũ 'ga a'jea futat oje'ega rerowiaaramũ jane mogyau wa'yramũ. Jane ree 'ga jemuaëmi. A'eramũ 'ga a'eramũ oje'ega rerowiaaramũ jane mogyau wa'yramũ.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete

¹⁹ Kunumĩmet, kũjãmet. Peapyaka ki je ree. Pejejeupe 'gã amũ porogytaramũ ki peenuw etee ra'ne 'gã pejejupa. Kamẽsiete kasi 'ga peje'egawar ine. Pejemara'ne'emamũ kamẽsiete 'gã nee ne. ²⁰ Ae mara'nea najaneruwarete 'ga remifutara rũi. A'eramũ pẽẽ pejekowe'em tesirũgatu 'ga upe. Ae mara'nea nuapoarũi Jarejuwarete 'ga remifutara. ²¹ A'eramũ ki pẽẽ mama'e tesirũ apowe'em. Mama'e tesirũ apo awi pejepoia. Nanuara te Janeruwarete 'ga afutat. A'eramũ pẽẽ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat mama'e apou. 'Ga je'eg are tee ki peapyaka pejemogyau. A'e are pejejea'aramũ. A'eramũ futat pejejeapyoramũ ee. 'Ga rerowiaa nanẽ pejemogyau nũ. 'Ga je'eg are eapyo ma'eramũ jane 'ga remifutara kwaawi. Oporogyta jane erowiamamũ 'ga jane katu'ogi jane mogyau wemiayuwamũ. A'eramũ nipo 'ga anure jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojepyri futat.

²² 'Ga je'ega renuparamũ pẽẽ pejemoryteewe'em. A'jea futat pẽẽ pejejea mĩina 'ga je'eg are. A'jea futat pejejeapyoramũ 'ga je'eg are. Amumeramũ te nipo ajee 'ga je'ega pekwaap futat tee. A'ere nipo nepeapoi mama'ea 'ga je'eg imũ etee. A'eramũ nipo pẽẽ pejemoryteeu pejemogyau. Jarejuwarete 'ga porogyta renupar ekoeteara 'gã nuapoi mama'ea Jarejuwarete 'ga je'eg imũ. ²³⁻²⁴ Sã'ã ae u'aga resaga weraweraw are. A'ere 'ã ae ojesag ire awau ojepe'au jui. A'eramũ futat 'ã ae ojemoka'jama nũ. Nan ae Jarejuwarete 'ga porogyta renuwaiparamũ. Enuwĩ futari numiamũ. A'ere 'gã nuerowiari te. Nuapoi 'gã mama'ea 'ga je'eg imũ. Naea'aru'jawi 'gã 'ga porogytafer are. ²⁵ A'ere nipo amumera 'gã Jarejuwarete 'ga porogyta renuwĩ katu katu futat. Oporogyta renupara 'gã Janeruwarete 'ga ikatu'oka. A'eramũ ikatu'ogipyrrera 'gã wea'aramũ ajemogyau 'ga je'eg are au'jeteramũ. Eapyo 'gã ajemogyau 'ga porogytafer are. A'eramũ 'gã mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat, 'ga remifutar imũ etee futat. 'Ga je'eg imũ mama'e apo re jane poiri mama'e tywera apo awi. A'eramũ Janeruwarete 'ga u'eawera rupi etee mama'ea jane iaporamũ ojekukau esage jane ree. Ae poaa 'ga mama'e apou wemifutar imũ.

²⁶ Amumera 'gã ojemoryteeu ojee ajemogyau. Ajuago'wau ekoete, ojoje'ẽwu'jaga ajaupe. Ojoje'ẽwu'jag ire 'gã 'jau, "Je Jarejuwarete 'ga rerowiaara. Je Jarejuwarete 'ga muorypara", 'jau futatee 'gã ajemogyau. Aipo e'i nipo 'gã numiamũ. Ojeupi tee futat 'gã jemoryteei. Nanarũi jane Jarejuwarete 'ga muorywi. ²⁷ Ku'jywa 'ga, Janeruwarete 'ga 'ã jane mu'e wemifutar are. "Pejuereko esage ki. Kũjã imen manũ ma'e are ki pejejuka esage. Kunumĩjare'ema 'gã nee nanẽ pejejekukau esage nũ. Mama'e tywera kasi peapo ne, Je rerowiare'ema 'gã 'jawe ne", 'jau 'ga 'ã rakue. Nanuara pyu te jane Ku'jywa 'ga muorywi.

2

Sajekuka pãwẽ ete futat 'gã nee

¹ Kunumĩmet. Kũjãmet 'jau. Peapyaka ki jeje'eg are. Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga 'ã esagesage ma'ea. 'Ga 'ã perowiat pejemogyau. A'eramũ pẽẽ 'ga 'jawe etee futat pejejekukau pãwẽ pãwẽ pejejee. ²⁻³ 'Gã amũ nipo 'ua owaẽma pẽjatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Waity esage munepa erua ofãyrũ esage reewe. A'eramũ nipo pẽẽ mũ 'jau pejejaupe: "Kuu. Kũima'eeteete 'ga nipo kwe", 'jau nipo pẽẽ pejejaupe. A'eramũ nipo pẽẽ aipo 'ga ree pejejekukau esage 'ga rerawau apykwaw

esage 'arimũ 'ga muapyka. A'eramũ nipo ajepeja 'ga 'ua osou pẽ nupe nũ. A'eramũ nipo pẽẽ aipo 'ga raity are pejemã'jãu nũ. “Kuu. Nia'wyrui 'ga raitya ra'e nũ'ũ”, 'jau nipo pẽẽ 'ga upe. “Efu'am etee futat e'ama kũi. Eapygiweramũ wyyu etee eapyk ekoete futat kũi”, 'jau nipo pẽẽ aipo 'ga upe. ⁴ Aipo 'ga upe 'jaramũ nepereko esagei 'gã aju'jawe. Aipo pẽ'ea, “Ikaraemã ma'e 'gã etee esage”, pe'je. “Ikaraemãe'ema 'gã nia'wryi”, pe'je te pejejaupe poromũ. A'ere naani. Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Naju'jawe rui 'gã pereko. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nee etee pẽpota'waa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe.

⁵ Peapyka jeje'eg are. Janeruwarete 'ga ikaraemãe'ema 'gã amũ'ẽ wa'yra 'ga, Jejui 'ga rerowiaaramũ. A'eramũ ae a'jea futat 'ga rerowiarareteramũ 'ga futaa. A'e 'gã etee Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamũ 'gã nerawau ywag ipe ojeypyri 'gã manũ re. ⁶⁻⁷ A'ere 'ã nepereko esagei ikaraemãe'ema 'gã. “Ywyu etee eapyk ekoete futat”, 'jau ete nipo pẽẽ 'ga nupe pejejekukawe'em 'gã nee. Naikaraemãe'ema 'gã nũi agawewi 'ã pẽ nereko tywet. Ikaraemã kwai ma'e 'gã agawewi 'ã pẽ nereko tywerete. 'Gã futat 'ã pẽ nerawau 'wryiara 'gã nowase, pẽ je'ẽwu'jaga ekoete 'ã Jejui 'ga rerowiaramũ ajaupe. A'eramũ 'ã ikaraemã kwai ma'e 'gã pẽ nereko tyweaete, Jejui 'ga kurapa pẽ nupe jepi. Ma'eramũ sipo ajee ikaraemã kwai ma'e 'gã nee tee pejejuka? pejejekau pãwẽ ete'em 'gã nee? Pejejuka esage pãwẽ ete futat 'gã nee.

⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are rakue. “Sã'ã pejejuka esagea pejee. Nan tee futar iki pejejuka pejee”, 'jau 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are rakue. Aipoa 'ga je'ega rupi pejejemogyau esage 'ga upe. ⁹ Ikaraemã kwai ma'e 'gã nee etee pẽporomutara sipo esage Janeruwarete 'ga upe? Naani. Aipoa nia'wryi 'ga upe. Na'ga je'eg imũ rui aipoa peapo pejejemogyau 'ga upe. ¹⁰ 'Ga amũ nipo 'jau: “Jarejuwarete 'ga porogyta je aenupap ja'wyja'wy”, 'jau nipo 'ga akou. “Amume'ri are ete te aje je najeparuapoweri. A'eramũ je iapowe'em”, 'jau nipo aipo 'ga akou. Aipo 'ga nia'wryi Jarejuwarete 'ga upe. Nuenupawi katu katu 'ga 'ga porogyta. Inãinãĩĩ etee 'ga enuwi. Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga ojekwau Ku'jywa 'ga upe. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'ã 'jau janee rakue: “Peko awi pejejemirekoe'ema kũjã are”, 'jau 'ga janee rakue. “Peporoyuka awi”, nanẽ nũ 'jau 'ga janee rakue. A'eramũ nipo amumera 'ga okowe'em futat wemirekoe'ema kũjã are numiamũ. A'ere nipo 'ga 'ga amũ jukai. A'e 'ga ojemotywet Jarejuwarete 'ga upe 'ga amũ juka re. 'Ga nuenupawi katu Jarejuwarete 'ga porogyta. ¹²⁻¹³ A'eramũ ki pẽẽ 'ga je'ega renupa katu katu. 'Ga 'eawer imũ etee futat pejejemogyau 'ga upe. Oporogyta renuw ire 'ga pẽ katu'ogi. A'eramũ futat 'ga pẽ mueapyou oje'eg are, mama'e tesirũ apoukare'ema pẽ nupe. A'eramũ 'ga 'jau pẽ nupe: “Jeporogyta peenup katu katu ra'e. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ jee”, 'jau nipo 'ga pẽ nupe. A'eramũ ki pẽẽ 'ga je'eg imũ etee futat mama'e mome'wau 'gã nupe. Pejeporogytau esage pejejemogyau 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat. Anure nipo Janeruwarete 'ga ae majatykai wowase tapy'yi tesirũmera reewe futat. Aipoa 'ara rupi nipo 'ga jane mome'wau 'gã nupe 'gã nowase. Ajuee ae jemuaẽme'emawera rerapoa 'gã nupe. Aipo 'gã nee Janeruwarete 'ga ajemuaẽme'ema. Ajuee ajemuaẽm ma'efera 'gã nee etee te nipo 'ga jemuaẽmi. A'eramũ nipo 'ga ajuee ajemuaẽm ma'efera 'gã nerekou tywere'ema, wowase ae majatykaawa 'ara rupi.

Jejui 'ga rerowiaararete 'gã ojopooa

¹⁴ Kunumĩmet. Pěẽ 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ 'ã pěẽ jerenyra 'jawe. A'eramũ ki pěẽ jeje'ega renupa katu. 'Gã amũ nipo, "Je Jejui 'ga rerowiaaramũ ako", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'ere nipo 'gã nako esagei Jarejuwarete 'ga je'eg imũ. A'jea sipo poromũ futat 'ga 'eawera? Naani. E'i ekoete 'ga akou. Jejui 'ga rerowiaararete 'gã ajemogy esage ete 'ga je'eg imũ. A'eramũ nipo 'ga werowiaararete 'gã etee imonou imogyau ojepyri 'gã manũ re. ¹⁵ Jejui 'ga rerowiaara 'ga amũ nipo 'ua owaẽma pẽ nupe waity torotoro'gi rerekou. Wemi'urame'emamũ nanẽ nipo 'ga 'ua owaẽma pẽ nupe 'eramũ sipo pěẽ 'ga mama'e tywe'ema resakawe maran 'ga rerekou? Ma'ja sipo peapo 'ga upe? ¹⁶ A'ere nipo mama'e mũ nepe-monoi agawewi 'ga upe. A'etea nipo pěẽ, "Ere ewau epy'a'wyre'emamũ ekou. Ejemi'war iki ekou. Ejaitya nanẽ imojopy'rau nũ", 'jau nipo pěẽ 'ga upe. A'eramũ 'ga ma'ja 'wau? Pemono sipo mama'e mũ 'ga upe aipo 'ga upe 'jawamũ? Pemono nipo taity ape 'ga upe "emajapy'ru ejaitya" 'ga upe 'jawamũ? Naani. Aipo 'ga upe pe'e ekoetea sipo esage? Naani. Aipo pe'je ekoete te pejejemogyau 'ga upe. Nan ki peapo, ne'ia'uweri Janeruwarete 'ga janee rakue. "Pejopoar iki. Pěpota'wa esage ki pejejee", e'i te Janeruwarete 'ga janee rakue. ¹⁷ A'eramũ pěẽ Jejui 'ga rerowiaaramũ pejejopooa esage pejejelukau esage pejejee. Nan te ae 'ga porogyta renuparamũ iapoi. Nanuara te Janeruwarete 'ga afutat. Jarejuwarete 'ga porogyta renupare'emamũ pěẽ peje'eg ekoete, "Je 'ga rerowiaara", pe'je ekoete te.

¹⁸ Jejui 'ga rerowiaaramũ nipo pěẽ mũ 'jau, "Je nanẽ Jejui 'ga rerowiaara", 'jau nipo pěẽ. A'ere nipo nepeenuwi katu katu 'ga porogyta. A'ere nipo aipo 'e reewi nepejopoari, pejejemuaẽme'ema pejejee. A'eramũ nipo a'jea futat Jejui 'ga rerowiaararete 'ga 'jau aipo 'jara 'ga upe: "Jejui 'ga rerowiaara je, ere 'ã. A'ere 'ã nerepoari 'gã ekou. Je te 'ã a'jea futat 'ga rerowiararetea. Esak je 'ga je'eg imũ etee 'gã poara", 'jau nipo 'ga 'ga upe. A'eramũ je a'eramũ 'jau pẽ nupe: Jarejuwarete 'ga rerowiarareteramũ ae 'ga porogyta renuwi. Opota'wa esageramũ ajuee. 'Ga je'eg imũ mama'e apoare'emamũ ae 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe etee futat ae rekoi. A'eramũ pěẽ Jejui 'ga rerowiarareteramũ mama'e apou 'ga je'eg imũ etee futat. A'eramũ 'gã pẽ nesaka, 'ga je'eg imũ mama'e aporamũ. "Kuu. Nan te ae Jejui 'ga rerowiaaramũ ra'e", te'i 'gã pẽ nesaka 'jau. ¹⁹ "Ku'jywa 'ga etee futat Janeruwaretea. Nirũi futari 'ga", te'i 'ga pẽ nesaka 'jau. A'jea futat aipoa morogytaa. A'ere 'ã pěẽ 'ga porogyta renupare'emamũ mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwãuwe pejemogy. Mama'eukwaawa nanẽ 'ã Janeruwarete 'ga okwaap futat numiamũ. "Oporogyta renupare'ema 'gã 'ga omono tata rakuwa upe 'gã nerekou tyweaete" 'e 'ã ikwaapa futat numiamũ. A'etea 'ã nuerowiari 'ga porogyta. Mama'e tywera apo are etee futat 'ã wea'aramũ. Oyyita futat tee Janeruwarete 'ga wi. Ikyjea erekou imoyyita futat tee. A'etea 'ã nuerowiari 'ga porogyta. ²⁰ Pejeagairanamũ etee 'ã pejejemogyau. "Jarejuwarete 'ga rerowiaara je", 'jau nipo pěẽ numiamũ. A'ere nipo pẽ'me ate. Peenuw ete agawewi futat 'ga porogyta numiamũ. A'etea pěẽ enupare'ema 'jawe ete peko, 'ga je'ega rupi etee pejejemogyawe'em. A'eramũ pěẽ a'eramũ pejejemoryteeu pejejemogyau.

²¹ Pěnea'ar iki Abraão 'ga ree. Abraão 'ga 'ã janeypya. 'Ga 'ã ako Jarejuwarete 'ga porogyta renuparareteramũ rakue. Ma'ja ajee 'ga wapo

ojejufarukaawamũ Jarejuwarete 'ga upe rakue? Majepei tee 'ã Abraão 'ga ra'ya 'ga rakue. A'eramũ 'ã 'ga oporomutaramũ nanimenime wa'ya 'ga ree rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: “Eja'ya 'ga ejuka iapyau jee, a'e pa je 'ga upe kwy. Taesak 'ga a'jea futat tejerowiara 'jau kwy”, 'jau 'ã Janeruwarete 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ã 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: “Eja'ya 'ga eroo ywytyra apyte'rarimũ. Peu 'ga terejuka iapyau jee 'jau”, 'jau 'ã 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ 'ã Abraão 'ga wa'ya 'ga rerawau 'ga 'eawer ipe rakue. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga je'egi erujewi 'ga upe rakue nũ. A'eramũ 'ã 'ga 'ga ra'ya 'ga jukaukare'ema 'ga upe rakue. “A'jea futat je rerowiar ape ra'e. Je muoryw ape ipyu, jeporogyta renuwa pyu. Ene 'ã eneresagesage jee”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. ²² Abraão 'ga werowiat 'ga porogyta rakue. A'eramũ 'ga 'ga 'eawer imũ etee futat mama'e apou akou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jauwãrũ Abraão 'ga upe. “Ene 'ã a'jea futat je rerowiar ape”, 'jau 'ga upe rakue. ²³ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga Abraão 'ga remiapofera kwasiarukari ka'aran are 'gã nupe rakue. A'jea futat aipo 'ea. “Abraão 'ga a'jea futat je rerowiaararetea. Je-jekoty'aawaretea nanẽ 'ga nũ. A'eramũ 'ga a'jea futat wesageramũ jee”, 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are 'gã nupe rakue. ²⁴ Jane nanẽ nũ, “Jarejuwarete 'ga je arowiat” 'e re mama'ea siapo 'ga je'eg imũ etee. Oje'ega rupi etee mama'e apoare'ema 'gã nupe 'ga, “esagesage 'ga jee”, ne'ia'uweri. Oporogyta renupara 'gã nupe etee 'ga 'i, “esage 'ga jee”, 'jau.

²⁵ Nan tee Raape eẽ rakue. Kũjãmene'ema agawewi eẽ rakue. A'etea eẽ Janeruwarete 'ga rera renupawe werowiat akou rakue. A'eramũ eẽ 'ga remiayuwa 'gã mima oje'wyr ipe 'gã a'gwau 'gã nee ifuwet ma'e 'gã nui rakue. Kaaruwamũ eẽ 'jau 'gã nupe: “Ajepeja pe rupi pekwap pejeka'jama wã nui”, 'jau eẽ 'gã nupe rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau eẽ upe: “Je rerowiar ape ekou ra'e. Jeremiayuwa 'gã nee erejeka esage ra'e. A'eramũ ene ejesageramũ jee. A'eramũ je ene rerekou tywere'em eneremiapofer are”, 'jau 'ga eẽ upe, wemiayuwa 'gã eẽ iapisiukare'emamũ rakue.

²⁶ Sã'ã wyrapara a'wyre'ema u'ywe'eme. Nan tee futat jane. “Jarejuwarete 'ga je arowiat”, 'jarekoetaramũ 'ga je'ega rupi etee mama'ea niapoi. Ia'wyre'emamũ ae rekoi. A'eramũ ki pẽẽ, “Jarejuwarete 'ga je arowiat” 'jaramũ mama'e apou 'ga je'ega rupi ete nanẽ nũ.

3

Au'je pejeje'egaiw ire

¹ Kunumĩmet. Kũjãmet. Pẽẽ mũ nipo pñekowet Jarejuwarete 'ga porogytafer are pejejamu'jaramũ. A'ere ki pñeapyo ra'ne 'ga je'eg are pejejamu'e are. Kasi a'e pe 'ga pñ nereko tyweretei pejejamu'e tyweramũ ne. Moromu'jaramũ tee 'gã 'jawe kasi pñ ne, pejejamu'e re peo pejejemogyau mama'e tywera apou 'gã nupe ne. Nanuaramũ pejamu'e futat numiamũ. A'ere pejejamu'e reewi mama'e tywera apou nũ 'ea nia'wyrĩ. Kasi a'e pe nanuaramũ pñemimu'efera 'gã 'i ajaupe ne: “Ga 'jawe tee futat jane iapoi”, 'jau 'ga remimu'efera 'gã ajaupe ne. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga ajamu'e tywearera 'ga rerekou tyweate, oje'eg are 'gã mu'e tyweramũ. Moromu'jatyweara 'gã akotee ma'e 'gã tywera wapyraap Jarejuwarete 'ga upe. ² A'je futat 'ã ae mama'e

tywera apoare'emamũ nokoi amũ. Jejui 'ga rerowiaaramũ miamũ 'ã jane jare'aka'jãmaiwamũ mama'e tywera apou. 'Ga amũ iypy we ajaupe oje'egaiwe'em ire amunipo 'ã 'ga amũ reki wesageramũ. A'ere 'ã ae nitywi futari amũ iypy we ajaupe ije'egaiwe'emamũ rakue. Iypy we 'ga amũ ajaupe oje'egaiwe'em ire amunipo 'ã 'gã wesageramũ futat ajemogyau. Nuapoi futari amunipo 'ã 'ga mama'e tywera. A'ere 'ã ae nitywi te nanuaramũ rakue. ³ Sã'ã ae kawaruu 'arimũ wapyg enune imory'weawa monoa ijuru pe. A'eramũ 'ã ae imory'weawa iãma koka opo pe. A'eramũ 'ã ae kwe katy ikwawiweramũ kwe katywara iãma matãu jupe. Ko katy ikwawiweramũ 'ã ae ko katywara iãma matãu jupe nũ. Inugagatu pe rupi. Ee oporomory'weweramũ 'ã ae imory'weawa iãma matãu pãwẽ jupe. A'eramũ futat 'ã opytau. Niapoi'i agawewi futat 'ã imory'weawa. A'etea 'ã wereko. ⁴ Sã'ã yaruu ku'ookawa nanẽ nũ 'ã niapoi'i agawewi. A'etea 'ã iku'ookara 'ga anugatu iku'ooka'wi pyu, 'y rypojuaga rupi inuga esage. ⁵ Nan tee futat 'ã janekũa. Niapoi'i agawewi futat. A'etea 'ã ae morogytauu mome'wau ipyu.

Tata 'ywa nanẽ 'ã niapoi'i agawewi nũ. A'etea 'ã kouu pype amu'aramũ enyu ko pype ojepoje'ogukare'ema weny re. ⁶ Nan tee futat 'ã janekũa nanẽ nũ. Morogyta mome'u re opike'ema futat nũ okwasi'wau 'ã. Jarejemote'arukaa 'ã jareje'egaiwa pyu, jarejemogyau ipyu futat 'ã jare-joje'ẽwu'jaga. Niapoi'i agawewi 'ã janekũa 'upa janejuru pe. A'etea 'ã jane ipyu futat jarejemote'aa. Ipyu futat jane 'ã jareje'egaiwamũ jarejemogyau. NaJarejuwarete 'ga je'eg imũ rũi jane 'ã jarejoje'ẽwu'jaga jarejemogyau. Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ te jane joje'ẽwu'jagi. ⁷ Sã'ã ae wyra'yra pyyga imota'waa weymawamũ. Wyra'yra 'ã ae ipyyka. Owewe ma'ea 'ã ae wyra'ia'yra pyyka. Jowosipewa'yra 'ã ae ipyyka. Piraa'yra 'ã ae ipyyka. Mĩmera 'ã ae ipyyka weymawamũ imota'wau. Ota'wa re 'ã ojerekoukaa esage ae upe. ⁸ A'ere janekũa nanarũi. Nimota'waarũi futari jane jarekũa. Nitywi ae amũ akũ mota'waaramũ. Sã'ã moja afuaga rerekoa ajuru pe ae apisawa. Nan tee futat jane jarejomote'aawa rerekoi jarejuru pe. Jarekũ mũ futat jane jarejoje'ẽwu'jaga. ⁹ Majepeti tee agawewi futat 'ã janekũa. Ipyu etee futat 'ã jareporogytau esage Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ã jane anurenure'i ipyu futat jarepytuna 'gã ago'wau nũ 'jau. Janeruwarete 'ga 'ã jane apo oje'jawe futat rakue. Ma'eramũ sipo ajeane juago'oi? 'ga 'jawewaramũ jane juago'oi? ¹⁰ "Ene 'ã eneresagesage", 'jau futatee agawewi 'ã jane Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ã jane aipo 'ga upe 'e re aipo 'ga upe 'jare'ema 'jawe etee jarewau morogyta tywera mome'wau nũ 'jau. A'ere nanuara nia'wyrri. Peapo awi nanuara. ¹¹ 'Ya te aje 'ã najane 'jawe rũi. 'Ywu'ywura rupi 'ã 'y esagea etee 'ua. Natypykureri 'ã 'ya 'ua 'ywu'ywura rupi. Iky'a ma'ea iky'a ma'ea etee futat nũ. Iky'ae'ema 'ã iky'ae'ema etee futat nũ. A'ere ae nanarũi. Ae wi morogyta paraparamũ 'ua. Majepeja aejuru rupi etee futat ae oporogytau esage oporogytau tywet 'jau. ¹² Sã'ã y'wa o'yw are etee futat i'aa. Nopopori 'ã y'wa'aa ojo'yw ekoete are. O'yw are etee te 'ã y'wa'aa opopoa. Y'waiwa'aa 'ã nopopori amyneju 'yw are. Mamãũu'a 'ã opopore'ema 'yppo are. Nan tee futat 'ã ae 'y ky'a awi 'y esage pyyke'ema. Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Jarepytuna 'gã ago'oaramũ jarejemogy re maran Jarejuwarete 'ga muorypa? "Ene te 'ã eneresagesage", Jarejuwarete 'ga upe 'e re jarepytuna 'gã ago'wau 'ea nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe, a'e je pẽ nupe.

I'akwaap ma'e

¹³ Pěẽ mũ te nipo ajee i'akwaap ma'eramũ peko. Eapyo ma'e 'gã mama'e esagea tee wapo. Oje'ega esage etee ajemogyau. Eapyo ma'e 'gã ajemuaẽma ajuee. Esagesage 'gã. Eapyo ma'e 'gã nojerowiaraiwi ojee etee. Nan te ae Jarejuwarete 'ga remimueapyoferamũ. A'eramũ nipo aipo 'ga resakara 'gã 'jau: “Ga 'ã eapyo ma'ea”, 'jau nipo 'gã 'ga resaka. ¹⁴ A'ere nipo pěẽ mũ iporerekoaywet ma'eramũ peko. Pěẽ mũ nipo imara'ne ma'eramũ. Pěẽ mũ nipo pejejeupe tee mama'e apou. A'ere poromũ pẽ'me ate, “je te 'ã je'akwaap katu katu” pěẽ 'jawamũ. ¹⁵ Nanarũi ae Jarejuwarete 'ga remimu'akwaaweramũ. Naojee te rũi ae jerowiaraiwi. Ojee tee ojerowiaraip ma'eramũ pěẽ naJarejuwarete 'ga 'Agesage arũi pẽ mueapyoi. Pejemueapyo ekoete te. Mama'eukwaawa 'wyrriara te pẽ mu'akwaaw ekoete mama'e tesirũmer are. ¹⁶ A'eramũ nipo iporerekoaywet ma'e 'gã ajamueu. Ojee etee ea'at ma'e 'gã netee nipo 'gã ajamueu oje'eg are. A'eramũ futat nipo 'gã ojomotywea Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁷ A'ere jane Jarejuwarete 'ga remimueapyoferamũ jane nanarũi. 'Ga porogyta kwaaparamũ jane niapoi futari mama'e tywera. Jane 'ã jarejamueukare'ema. 'Ga porogyta kwaawa 'ã jane mojejukaukar esage etee te jarejuee. Sã'ã y'wa 'yw esagea. Y'wa esagea etee 'ã i'aa y'wa 'yw esage are. Nan tee futat jane 'ga porogyta renuparamũ. Mama'e esagea etee iapoi. Jarepota'wa pãwẽ pãwẽnamũ ete futat jarejemogyau jarejuee. 'Gã amũ te nipo ajee ako esage janeremiesagamũ etee. A'ere janereatywi akowarũe'em. Ojomoryteeu akou. A'ere jane nanarũi 'ga porogyta renuparamũ. Jane a'jea futat jane reko esagei. Jarejueatywi miamũ futat jane reko esagei. ¹⁸ Jeju 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo oje'ega ajaupe, “au'je pejemara'ne re pejejuee”, 'jau nipo 'gã ajaupe. “Pẽpota'wa esage etee pejejuee”, 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ nipo ajuee imara'ne awi ojomosĩara 'ga wesageramũ akou Jarejuwarete 'ga upe.

4*Jarejuwarete 'ga remiayuwarete*

¹ Ma'eramũ sipo pěẽ mũ au'jeteramũ pejejamueu? Pejejee etee te pẽnea'at. Pejejemuaẽma mama'e are etee pejejemogyau. A'eramũ pěẽ a'eramũ au'jeteramũ pejejamueu pejejemogyau. ² Mama'e mũ nipo pefutat pejejemogyau. A'ere nipo nepẽtywi pejejemifutara pyu. A'eramũ nipo pěẽ pejefueweramũ pejejemifutara rerekwara 'gã juka are. “Maran ajee jane nanẽ janetywi ipyu 'ũ?” 'jau nipo pěẽ pejejuerekoayau pejejo-mama'e are. A'eramũ nipo pěẽ pejejamueu pejejemifutar are. Ma'eramũ sipo pěẽ nanẽ nepẽtywi pejejemifutara pyu nũ? Nepeenũi te Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pěẽ a'eramũ pejetywe'emamũ pejejemifutara pyu. ³ Ma'eramũ sipo 'ga imure'ema pẽ nupe ojeupe pěẽ enũjamũ? Peje-maku'i eteeawamũ te peenũi 'ga upe. A'eramũ 'ga a'eramũ imure'ema pẽ nupe. ⁴ Ma'eramũ sipo pepoit Jarejuwarete 'ga rerowiar awi? Omen awi opoit ma'e 'jawe pěẽ. Nepekwaawi nipo “ywy pewara mama'e are etee ea'at ma'eramũ ae rekoi Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'emamũ” 'ea? 'Ga rerowiare'ema 'gã nemifutar imũ mama'e apoara 'gã nanẽ ajemogy Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'emamũ nũ. ⁵ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari U'agesage are rakue. Nakwasiarukari tee 'ga ee. U'agesagea 'ã 'ga amut werowiaaramũ janee. A'jea futat 'ga 'Agesagea iro 'jau ae ree, 'ga wi ae poira futare'ema. Sã'ã ae kũjã are iro ae 'ea. Nan

tee futat 'ga 'Agesagea iro'i ae ree. ⁶ A'ere 'ga 'Agesagea te jane mogyi jane mamuakaa 'agamū mama'e tywera apoukare'ema ae upe. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo 'gā nupe rakue:

“Je poar ape 'jara 'gā je apoat tejemifutar imū mama'e apoukaa 'gā nupe. Je nafutari 'ga tepoara 'jara 'gā te ajee je napoari.

Aipo 'jara 'gā ajemogy je ree iporomutare'emamū”,
'jau 'ga inugukaa ka'aran are rakue.

⁷ A'eramū ki pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū “ore mu'e ape ejemifutar are. Taruenup eneje'ega 'jau”, 'jau ki pēē Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega. Mama'eukwaawa 'wyrriara pejejeupe ije'egamū ki pe'je jupe “Naeneje'ega rūi je aenup. A'eramū ene ejepe'au je wī”, 'jau ki pēē jupe. A'eramū ojepe'au pē nui. ⁸ Ojee te pēnea'aramū Janeruwarete 'ga jekwaawukari pē nupe. Pejetywer awi pepoit. Pejemogy esage 'ga upe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega aenup”, 'jau nipo pēē mū pejejea'aramū. A'ere nipo pēē aipo 'e re mama'e tywera apou 'ga remifutare'em imū nū. A'eramū 'ga je'ega renupare'ema 'gā 'jawe te pejemogy ne. Au'je nanuara apo re. 'Ga remifutar imū a'jea futat pēē iapoa te esage 'ga upe. ⁹ Pejetywera peru'arasig erajemogyau. Pejoo'o pejetywera upe. Pejeku'iawera peroo'o erajemogyau, eru'arasiga. ¹⁰ Ajemotywet je enee ojeupe pēē 'eramū Janeruwarete 'ga pētywera tomoit pē nui 'jau. Pejetywera pejejewi imoir ire pēnesage pejejemogyau 'ga upe nū.

Au'je pejejuago'o re

¹¹ “Ga 'ā nia'wyrri akou Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je awi pejejaupe. Au'je pejuago'o re. Janeruwarete 'ga 'ā “pejuereko esage ki”, e'i 'ga 'ā janee rakue. A'eramū pēē pejejuago'oramū 'ga porogyta renupe'ema. 'Ga porogyta renupa katuare'ema 'gā 'ga kurapara 'jawe ajemogy 'ga upe. 'Ga porogyta renupare'emamū nanē pēē 'ga kurapara 'jawe pejemogy 'ga upe. 'Ga porogyta kuraparamū nanē nepeenuwi 'ga porogyta. “Je te 'ā je'akwaap Jarejuwarete 'ga apyraap”, 'jau nipo pēē 'ga porogyta kuraparamū. ¹² Janeruwarete 'ga te jane kwaap. 'Ga te oje'ega amut janee. Oje'ega renupare'ema 'gā 'ga ikwaapa futat. Aeremiapofera nanē 'ga ikwaapa futat. 'Ga te ae katu'ok aetywer awi. 'Ga te e'iarū janee, “tata pe ekwap”, e'iarū janee. Aerefetee aipo ne'i arūi ajaupe. Nijokwaawi jane. Nikwaawi jane jarejotywera. A'eramū ki pēē, “ga nipo 'ā nia'wyrri akou Jarejuwarete 'ga upe”, 'jawe'em pejejaupe.

Janeremiaporam

¹³ Peapyaka ki jeje'eg are. Pēē mū nipo pejeporogytau pejejaupe. “Ai'iwe je oi kwe pe ajepeja amunaw ipe teporowykyau, tejeka'aranūū ruga tekou. Teka'aranūū re nipo tejua ikokwar are nū”, 'jau nipo pēē pejejaupe. A'ere kasi aipo pe'je ne. ¹⁴ Nikwaawi jane jarejemiaporama ai'iwe. Nikwaawi jane ai'iwe jaruete jarejekoa. Nikwaawi jane jaremanūa. Ywysiga 'jawe jane. Sā'ā ywysiga jywa ai'iwetetewe. A'ere 'ā kamēšēte ojeupiapap nū. Nan tee futat jane. 'Awamū jaruete jane jemogyi numiamū. Ai'iwe nipo jane maran gatu jaruete'em jarejemogyau. Nikwaawi jane. ¹⁵ A'eramū ki pēē aipo 'jau te pejeje'ega: “Jarejuwarete 'ga ifutar ire nipo je oi peu teporowykyau”, 'jau ki pēē pejeje'ega. ¹⁶ A'ere 'ā pēē aipo nepe'jei. Peje'ēran ekoete te 'ā pejejemogyau. Pejemiaporam are ete 'ā pejerowiaraip. Mama'e are pejejea'awamū ete 'ā pēparuapowet mama'e are. “Je te futat mama'e aapo tejee. Najepoarukari

je Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pēē pejejemogyau numiamū. A'ere aipo 'ea nia'wryi. ¹⁷ Jarejuwarete 'ga remifutara 'ā pekwaap. A'eramū pēē 'ga remifutar imū mama'e apoe'em ire pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe.

5

Ika'aranūū kwai ma'e 'gā neko tyweawam

¹ Ika'aranūū kwai ma'eramū ki peapyaka jeje'eg are. Pēē mū 'awamū ika'aranūū kwai ma'eramū futat numiamū. A'ere nepeenuwi Jarejuwarete 'ga porogyta. A'eramū nipo pēē anure pejekou tywet. Pē'arasiga nipo pē nerekou. Peje'arasiga nipo pēē erajaa'wau erajemogyau. ² Pēkaraemā nipo i'mu'muga etee i'wau. Pēnaitya nipo kupi'ia tee i'waupap. ³ Pēka'aranūū ywope'ia nipo weposipopopawamū etee 'upa. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wowase ae majatykaaw ipe, tekotee 'gā 'jau pē nupe: "Esak ika'aranūū kwai ma'e 'gā. Ika'aranūū kwai agawewi 'gā 'ā jepi. A'etea 'gā 'ā akate'em ajaupe jepi. Nomono'i futari 'gā ape 'gā nupe. Weposipopopawamū etee futat 'upa. A'eramū i'mu'muga etee futat i'waupap tuwamū", 'jau nipo 'gā pē nupe. Sā'ā mirurua aero'o moto'oma ae mojero'wua. Nan tee futat nipo pēē ika'aranūū kwai ma'eferamū. Pēka'aranūū 'mu'mugera pēnakate'emawera resaukari. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tywet ee. ⁴ Ka'aranūūa 'ā pemono'og ekoete jepi. A'ere 'ā nepemepyi pejejemiyauwa 'gā jepi. A'eramū nipo 'gā pē mome'wau Jarejuwarete 'ga upe. "Kwaiwete agawewi 'gā ka'aranūūa. A'etea 'gā nomepyi ojeupe ore porowykyramū ikue", 'jau nipo 'gā pē mome'wau Jarejuwarete 'ga upe, Pājēeteete 'ga upe.

⁵ 'Awa ywy pe pejejemogyau kwaiwete futat pēka'aranūūa. A'eramū 'ā pēē pejeporowykyawe'em. Pejejemifutara etee 'ā pēē iapou. Sā'ā pēē pejejemawa mū moky'ra i'upyamū. A'eramū 'ā pēē imoporowykyukare'ema. A'eramū 'ā pēē iky'ra re ijukau. Nan tee futat pēē. Nepeporowykyi. Pejejemifutara etee 'ā iapou. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe pē nerekou tyweaete. ⁶ Ika'aranūū kwai ma'eramū pēē mū pejejajukaukaa ekoete pejejaupe. 'Wyriara upe nipo pēē 'gā amū nerawau ekoete 'gā je'ēwu'jaga. "Ekoay 'gā mama'e tywera apou jee. Ejukaukat 'gā", 'jau nipo pēē 'wyriara upe. A'eramū nipo pēē 'gā jukaukaa ekoete. Nuapoi agawewi nipo 'gā mama'e tywera. A'etea nipo 'gā 'gā jukaukaa ekoete. Nuerowiari tāmējē 'gā, "naapoi je mama'e tywera" 'gā 'eramū. Nika'aranūūi wejue 'ga. A'eramū 'ga ojeppyare'ema.

Peapesak Jarejararete 'ga rura

⁷ Pēē 'ā jepyatuna 'jawe jee. Pejejereko tyweramū kasi pejepyat ne. Janeruwarete 'ga te nipo pē nepyat anure. Jarejararete 'ga jewyra ete ki peapesak pejejemogyau pejejemogekowe'em futat. Sā'ā aeko jaramū ae jemogya ko pypiara tyarū rapesaga. Najema'nēma'nēi 'ā ae ityarū are. ⁸ Nan tee futat pejemogy Jarejararete 'ga rura rapesakaramū. Pejejorypawe'emamū futat pejejemogyau. Anurenure'i nipo 'ga ruri nū. Ko futat nipo iwaēmi ja'wyja'wy 'ga ruawa upe. A'eramū pēē pejejemogypyyka etee futat pejejemogyau 'ga rura rapesaka.

⁹ Pejuago'o awi tesirūgatu Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nekoramū. Najane rūi sajuereko jarejeape. Jejui 'ga te jane rereko weape. Anurenure'i futat nipo 'ga ruri. A'eramū 'ga te "nepēa'wryi pēē Jarejuwarete 'ga upe",

'jawareũ janee. Jane, nepëa'wryi pëë Jarejuwarete 'ga upe jarejaupe jane 'e re nipo Janeruwarete 'ga jane rereko tyweretei aipo jarejaupe 'eawer are.

¹⁰ Kunumĩmet. Kũjãmet 'jau. Pënea'ar iki Jarejuwarete 'ga porogyta mome'warera 'gã nee. Ymã 'ã 'gã jemogyi Janeruwarete 'ga porogyta mome'waramũ 'gã nupe rakue. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga porogytafer are iporenuwiwere'ema 'gã 'gã nereko tyweretei rakue. A'ere 'ã 'gã wereko tywereteramũ miamũ 'gã nopoiri futari Jarejuwarete 'ga mome'u awi rakue. Uag ma'e 'gã te ajemogy wereko tywera upe. Ojemouaga etee futat wereko tyweramũ. A'ere 'gã jero'wuro'wui etee futat Jarejuwarete 'ga porogyta mome'u are. ¹¹ "Jarejuwarete 'ga porogyta mome'warypyara 'gã iku'i ajemogyau rakue", sa'e 'ã jane 'gã mome'wau jepi. "Nopoiri futari 'ã 'gã Jarejuwarete 'ga porogyta mome'u awi rakue", 'jau jane 'ã jepi. Sã'ã Jo 'ga rakue. Jo 'ga rerekwawer are pënea'at. Jo 'ga 'ã ojemouaga etee futat akou wereko tywera upe rakue. Opoire'ema futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Esagesage Jo 'ga jee. Wereko tywerete agawewi 'gã 'ga je ree. A'etea 'ga nopoiri futari je rerowiar awi", 'jau Janeruwarete 'ga Jo 'ga upe, ojerowiaa Jo 'ga ree rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou Jo 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ã a'jea futat ajemuaem jane ree. Opota'waramũ futat 'ga jane ree. A'eramũ 'ga mama'e esage mua janee.

¹² 'Awamũ je mama'e mũ ree pë mu'ei. Pejejaupe pejeporogytau ki peporogyta esage etee futat. Mama'e a'jea etee futat ki pemome'u pejejaupe. "Mama'ea je aapo", 'jau ki a'ea peapo peje'eawer imũ etee. Amumera 'gã nipo o'me ekoeteramũ, "ywagipewara 'gã neape je mama'e apoi. Ywy apoarera 'ga reape nanë je iapoi nũ. Je kwaap 'gã. Okwaap 'gã jeremimome'ua a'jea futat", 'jau futatee nipo 'gã ajemogyau. A'ere kasi pëë aipo pe'je ne. "Je renũ ekoete kasi pejepe ne", 'jau 'ã Janeruwarete 'ga jane rakue. Aipo pë 'e ekoeteramũ nipo Janeruwarete 'ga 'i pë nupe: "Nepëa'wryetei jee", 'jau nipo 'ga pã nupe, pë monou muku ojewi.

Pemono ki pejeje'ega 'ga upe

¹³ 'I'arasig ma'eramũ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Iku'i ma'eramũ maraka ra'aga 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresagesage oree", 'jau ki pëë pejemaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁴ Pejekaruaramũ ki Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã 'wryiara 'gã peenũ amũ. "Pejot pejeje'ega monou Ku'jywa 'ga upe je ree", 'jau ki pëë 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ua Jeju'i 'ga rer imũ miarakawenana monou pëapyte'rarimũ oporogytau Jarejuwarete 'ga upe pë nee. ¹⁵ Ojeupe werowiaara 'gã porogyta re Janeruwarete 'ga pëkaruara pe'ai pë nui. Pëtywera reewe ipe'au pë nui. ¹⁶ Pëë mũ nipo mama'e tywera apo awi pejejeateea'ne'emamũ. A'eramũ ki pejemome'u pejejaupe. A'eramũ pëë pejeje'ega pejejotywer are Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'jau: "Kiapi'ni. Mama'e tywera 'ga wapo akou. A'eramũ 'ga 'awamũ otywera reru'arasiga erekou. A'eramũ ene 'ga katu'oka 'ga tywer awi. Emoit 'ga tywera 'ga wi", 'jau ki pëë pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe pejejee. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga katu'oka nũ, 'ga mueateeu mama'e tywera apo awi. Ojeupe ako esage ma'e 'ga je'egamũ Janeruwarete 'ga 'ga porogyta renuwi futari. Mama'ea 'ga wapo a'jea futat 'ga je'eg imũ. Aeremiapoe'ema miamũ 'ga wapoukat ae upe ojeupe enũ re.

17-18 Pēnea'at Eliasi 'ga ree. Esage ma'e 'ga. Ymā 'ā 'ga je'egi Jarejuwarete 'ga upe rakue. “Amana kyre'ema je afutat”, 'jau 'ga 'ā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'ga 'eawera rupi ete futat muapyra kwara magwapa amana mogyrukare'ema rakue. A'eramū 'ā Eliasi 'ga muapyra kwara kwaw ire oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue nū. “Ere amana mogyrukaa nū”, 'jau 'ga 'ā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue nū. A'erauwe 'ā Janeruwarete 'ga amana mogyrukaa rakue nū. A'eramū futat 'ā temi'ua ojeupa rakue nū. Maira te Eliasi 'ga rakue? Naani. Aea futat 'ga, jane 'jawe futat 'ga.

19-20 Kunumīmet, kūjāmet. Janeruwarete 'ga porogyta 'ā a'jea futat agawewi. A'etea nipo pēē mū Jarejuwarete 'ga porogyta rerowiaipa pejepoia 'ga wi. A'ere ki Jarejuwarete 'ga porogytafer awi ipoire'emamū peje'eg 'ga wi opoit ma'e 'gā nupe. Maran gatu nipo 'gā 'ā ojewyre'ema 'ga rerowiara upe nū. A'eramū nipo werowiaru'jawamū Jejui 'ga 'gā tywera pe'au 'gā nui nū, 'gā katu'oka 'gā mogyau nū. A'eramū 'gā awawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jejui 'ga 'gā monoukare'ema peu. Werowiaru'jawamū wejue 'ga 'gā nomonoukari 'gā mama'eukwaawa rapyaw ipe.

Pēnoryw iki pejejemogyau morogyta esage are, kunumīmet, kūjāmeramū nanē nū je 'i pē nupe.

Kweramū etee jeremimome'ua.

1 Pedro

Pedro 'ga, Jejuí 'ga remimu'efera 'ga, 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nupe rakue. Jejuí 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ Pedro 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga rerowiaara 'gã nupe 'gã mu'akwaapa ee rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesage ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

¹ Je Pedroramũ ka'arana akwasiat imonou pẽ nupe. Je Jejuí Kristu 'ga remimonoferamũ. Ymã 'ga je monoi kwe pe ojemome'waukaa jee ikue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwã. Pẽ'wyr awi 'ã 'gã amũ pẽ mokwasi'wau rakue. 'Awamũ aje 'ã pejemogy pejekwasi'wau tekotee 'gã ywy pe. Põtu ywy pe, Garasi ywy pe, Kapatosi ywy pe. Asia ywy pe, Pitini ywy pe. Mĩmer imũ 'ã pejekwasi'wau pejemogyau rakue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe.

² Ymã Janeruwarete 'ga pẽ pyyrũi ojeupe rakue. Wemifutar imũ etee futat 'ga pẽ mũ'jãu mama'eukwaawa 'wyrãra remiayuw awi. A'eramũ 'ga 'Agesagea pẽ mogyau Janeruwarete 'ga remiayuwamũ, pẽ muesageu 'ga upe. "Agera 'gã je amũ'ẽ teja'yra 'ga je'ega renuparamũ", 'jau Janeruwarete 'ga pẽ nupe rakue. "Jera'yra 'ga amanũ 'gã tywer are ako ikue", 'jau 'ga 'ã rakue. "A'eramũ je Jejuí Kristu 'ga ree je jemogypygi tekou 'gã 'eramũ je 'gã tywera moia 'gã nui", 'jau 'ga 'ã pẽ nupe rakue.

A'eramũ je 'jau 'ga upe pẽ nee: "Eneresagea 'gã nerekoa je afutat, ki Ku'jyp. Emopy'ata'wa nanẽ ki 'gã imogyau", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee.

Pẽku'i ki Jejuí 'ga ree

³ "Ene te 'ã eneresage oree, sa'e ki Jejuí Kristu 'ga Ruwarete 'ga upe, Jarejararete 'ga Ruwarete 'ga upe", 'jau je pẽ nupe. 'Ga manũ re 'ã Janeruwarete 'ga Jejuí Kristu 'ga moferapa rakue nũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga rerowiaaramũ jane mogyau wa'yramũ. Jane ree 'ga poriaa te nipo 'ga rerekou. A'eramũ nipo 'ga jane mogyau wa'yramũ, wa'yrarete 'ga rerowiaaramũ. A'eramũ jane a'eramũ Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogy rapesaka jarejemogyau. Jejuí Kristu 'ga 'ga imoferapa. Jejuí 'ga moferawe'em ire amunipo 'ã jane nanẽ niferawa'uweri nũ. A'ere 'ã 'ga ferawi rakue. A'eramũ jane "Jejuí 'ga 'jawerimũ etee futat jareferapa nũ, 'ga jane moferapa jane rerawau ojepyri nũ" 'e are jarejemogypyka jarejemogyau. ⁴ A'eramũ jane jarejeupe mama'e esagea 'ga imura rapesaka. Ojepyri jane oramũ 'ga mama'e esage mua wemiayuwamũ janee. 'Awamũ futat 'ga janee wemimurama mĩyina gatu ojepyri. Peu jane upe 'ga remimurama natepawi. Peu nitywi futari jypemeruua, mama'e 'wara. Nitywi futari mama'e mote'ara. Ma'eramũ 'ã 'ga imĩyĩ gatui peu futat janee. ⁵ Werowiaaramũ 'ga ojejukau jane ree. Wemifutar imũ etee futat 'ga mama'eay resaukaa janee, ojee janejemogypyga resaukaawamũ. 'Ga opãjẽ mũ jane momoirukare'ema ojewi. A'eramũ nipo 'ur ire Jejuí 'ga jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojepyri nakwaparimũ warãu rui futat. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga jane upe wemimĩyĩ gatufera mua janee. A'eramũ nipo 'ga jane mueapyou jarejeupe wemiapofer are.

⁶ Awamũ nipo mama'eaya jesaukari pẽ nupe kwaiwete. A'eramũ nipo peje'arasigamũ pejemogyau. A'ere 'ga pyri pejeo are pẽnea'at pejeku'iramũ pejemogyau. ⁷ Mama'eay upe pẽnuagamũ pẽ nesakara 'gã 'jau: "Na pa je ra'e. Werowiat 'gã Jejui 'ga a'jea futat. Nopoiri futari 'gã 'ga wi ojeupe mama'eay jesaukaramũ miamũ", 'jau nipo pẽ nesakara 'gã. Sã'ã ourua. Itarewara 'ga 'ã ita rapyau ouru resakawamũ. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'eay resaukari pẽ nupe ojee pejemogypyga resaukaawamũ. "Taesak tejerowiaarete 'gã amũ 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe, mama'eay resaukaa janee. Ojeupe mama'eay jesaukaramũ 'ga rerowiarai para 'gã poiri 'ga rerowiar awi. A'ere 'ga rerowiaarete 'gã nopoiri futari 'ga wi. Wuagamũ etee futat jupe. Mama'eay upe pejeuagamũ pẽ pejemogypyka etee te Kristu 'ga ree. A'eramũ 'gã amũ pẽ momoirukare'ema 'ga rerowiar awi. Ouru 'ã epy ete numiamũ. A'ere anure ourua miamũ teepawamũ. A'ere Jejui 'ga rerowiaaramũ jane nanarũi. 'Ga etee te erowiaramũ nitywi futari 'ga rerowiar awi pẽ momoirukaara 'ga amũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga, Jejui 'ga ruaw ipe, 'jau pẽ nupe: "Jera'yrarete 'ga perowiat nanimenime. Nepepoiri futari 'ga rerowiar awi pejejeupe mama'eay jesaukaramũ miamũ. A'eramũ pẽ pejesageramũ jee", 'jau nipo 'ga pẽ nupe. A'eramũ 'ga pẽ monou ojepyri nakwaparimũ warãu rui futat, pẽ pojeuwukaa oje'jawe 'gã nupe.

⁸ Nepeesagi agawewi Jejui 'ga rakue. A'etea pẽporomutat 'ga ree. 'Awamũ nanẽ 'ã pẽ 'ga resake'ema nũ. A'etea perowiarete 'ga. A'eramũ pejeku'iramũ pejemogyau 'ga ree. Saa'e ywagipewara 'gã ku'ia 'ga ree. Nan tee futat pẽku'i 'ga ree. ⁹ Ma'eramũ sipo pẽku'i pejemogyau 'ga ree? Jejui 'ga perowiat nanimenime pejemogyau. A'eramũ 'ga pẽ katu'oka. Anure nipo 'ga pẽ mogyau ojepyri nakwaparimũ rui. A'eramũ ki pẽku'i pejemogyau.

¹⁰⁻¹¹ Ymã, Jejui 'ga rure'ema uwe, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã Jejui Kristu 'ga rura mome'ui ojepyriwara 'gã nupe rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã mu'akwaawukaa'i 'ga rur are. A'ere 'gã naeapyo katui ee. A'eramũ 'gã 'jau: "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri ae katu'okawamũ. A'eramũ nipo 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerekou tyweaete, 'ga jukau. A'ere nipo 'ga manũ re Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi 'ga upe", 'jau 'gã nakue. A'ere 'gã naeapyo katui ee. Nokwaawi nanẽ 'gã Kristu 'ga ruawa nũ. A'eramũ 'gã oporokwaawiweramũ ee. "Maranime sipo Janeruwarete 'ga 'ga muri?" 'jau 'gã ojeupe. "Maran sipo 'ga ruri?" 'jau 'gã ajemogyau. A'ere 'gã naeapyo katui 'ga ree. ¹² "Pejejeupe jeremimome'ufera pemome'u 'gã nupe", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. "Na'awamũ ako ma'eramũ pẽ nupe rui je 'i aipo 'jau. Anure ojeup ma'eramũ 'gã nupe ijeaporama te je amome'u pẽ nupe. A'eramũ ojeapowe'em pẽ nekoramũ", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ã 'gã amũ awau Jejui 'ga mome'wau pẽ nupe rai'i. Ymã Janeruwarete 'ga U'agesage muri ywag awi janee ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea 'awamũ Jejui 'ga mome'waukaa 'gã nupe pẽ nupe. Ywagipewara 'gã 'ã weapyoweramũ Jejui 'ga mome'u are numiamũ. A'ere 'gã 'ã naeapyo futari ee. "Najereapyo je Jejui 'ga remiapofer are", 'jau 'gã 'ã ojeupe.

Pepoir iki mama'e ekoete apo awi

13 Janeruwarete 'ga pē katu'oka wa'ya 'ga pēē erowiaramū. A'eramū ki pēē pejeipoia mama'e ekoete apo awi. 'Ga remifutar imū etee futat pēē mama'e apou. Pēnea'at kasi mama'e ekoete apo are ne. Pejejea m̄ina 'ga ree. Pejejemogyppyka etee ki pejejemogyau 'ga rur are. Anure nipo, Jejui Kristu 'ga ruaw ipe nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monoī pē nupe. Aipoa ki peapesak pejejemogyau. 14 Jarejuwarete 'ga ra'oramū pejemogy. A'eramū ki pēē 'ga je'ega renupa katu katu pejejemogyau. 'Ga rerowiare'ema ako pēē mama'e apou pejejemogyau pejejemifutar imū etee ikue. A'ere kasi 'awamū peapo mama'ea pejejemifutar imū etee pejejemogyau ne. 15 Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ki 'awamū mama'ea peapo. Ymā te 'ā 'ga pē mū'ēi mama'e tywera apoara 'gā nui, pē mogyau wemiayuwamū rakue. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Niparuapoweri nanē 'ga mama'e tywer are nū. Mama'e esagea etee 'ga iapou. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga 'jawe. 16 Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Naapoi futari je mama'e tywera. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage je 'jawe. Pēē nanē mama'e tywera apowe'em nū, je 'jawe nū", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

17 Jarejuwarete 'ga jane enūina, Kiapi'ni, 'jau jane 'ga upe. 'Ga 'ā ojejuka pāwē pāwē jane ree. A'eramū 'ga anure jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga erekou tyweaete. Mama'e esage apoaramū 'ga jane rerekou esage. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage etee, 'ga pojeupa, 'ga pyri pejewawe'ēwe futat. 18-19 Ymā te 'ā jane jemogy ekoetei tee rakue, ymāwarera jareypy 'eawer imū etee rakue. A'ere jane 'awamū "Jejui 'ga janetywera omepy, jane mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui" 'e kwaawi. Ma'ja pyu sipo 'ga janetywera mepyi? Ouru pyu sipo 'ga imepyi? Naani. Prata pyu sipo 'ga imepyi? Naani. Jejui 'ga 'ā amanū janetywera mepyau rakue. Anure ouru, prata, mīmera miamū teepawamū etee futat. A'ere Jejui 'ga te 'ga manūi janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe janee. Sā'ā ore judeuramū karupa'mī jukaa wy reko'woga orotywera mepyawamū ikue. Karupa'mī esagea etee ore ijukau 'ga upe. Karupa'mī teua ore narajukaa'uweri iapyawe'em Jarejuwarete 'ga upe. Nan tee futat Jejui 'ga ojejukaukaa 'gā nupe, owy reko'wogukaa 'gā nupe janetywera mepyawamū rakue. 'Ga etee te 'ā esageay ma'ea. A'eramū 'ga etee futat janetywera mepyarūmū. Epy ete te 'ā janetywera repya, karupa'mī repy apyrapa.

20 Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ywy apoe'emauwe, Jejui 'ga pyyrūi janetywera mepyawamū rakue. 'Awamū futat aje 'ā 'ga 'ga muri ywy pe pē poaawamū rai'i. A'eramū 'ga 'ga kwaawukaa pē nupe rai'i. 21 Janeruwarete 'ga 'ā 'ga moferapa, 'ga mogou 'ga m̄ina 'wyriaramū janee. A'eramū 'ā pēē Kristu 'ga ree Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejejemogyau. Kristu 'ga ree pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiaporama rapesaka pejejemogyau.

22 Jejui 'ga je'ega peenup katu katu pejejemogyau. A'eramū pēē pejeipoia mama'e tywera apo awi, pejejekatu'oka 'ga upe. A'eramū pēē pejepeporomutaramū Jejui 'ga rerowiaaramū pejejee. A'eramū ki pēē 'awamū taetu pejepeporomutaramū pejejee. 23 Sā'ā ae kūima'eramū ae ja'yrapya. A'eramū 'ā u'ar ire kunumīa ajemogyau ta'yriara 'ga ra'oramū. A'ere 'ā anure tuwa amanūmū etee jui. A'ere nanarūi Janeruwarete 'ga rekoi janeruwamū. Namanūi futari 'ga. 'Ga je'ega nanē ateepe-

awe'emamũ nũ. A'eramũ 'ga oje'ega pẽẽ erowiarãmũ Janeruwarete 'ga pẽ mogyau wa'yramũ oje'jawe. ²⁴ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Sã'ã 'ywotyra.

A'eramũ 'ã ipotyra kamẽsĩete te futat opÿijagamũ.

Kamẽsĩete te futat 'ã ipotyra u'aa o'yw awi.

Nan tee futat aea.

Kamẽsĩete te ae pawĩ.

²⁵ A'ere Janeruwarete 'ga je'ega nateepawi futari”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

Aipoa 'ga je'ega a'jea futat. Pẽ nupe Jejui 'ga ree morogyta esage mome'uramũ 'gã aipoa 'ga je'ega futat 'gã imome'wau pẽ nupe.

2

Pejemu'e ki Jejui 'ga ree

¹ 'Ga je'ega renuparamũ pẽẽ pejejekatu'oka pejejemogyau 'ga upe. A'eramũ ki pẽẽ a'eramũ pejepoia mama'e tywera apo awi. Pẽ'me kasi ne. Pejuerekoay kasi mama'e are ne. Pejakurap kasi ne. Peapo kasi mama'e tywera ne. ² Kunumĩakyrã 'jawe ki pejemogy. Sã'ã kunumĩakyrã 'gã oy kamy uwejuweja. Nan tee futat ki pẽẽ. Pejemu'e ki 'ga je'eg are au'jeteramũ. Oy kamy are kunumĩakyrã 'gã opifuakaramũ ajemogyau. Nan tee futat pẽẽ 'ga je'ega renuw ire pejejemogyau 'ga rerowiaarareteramũ. 'Ga je'ega wesageramũ etee futat pẽ nupe. Nitywi futari mama'e tywera ipype. A'eramũ ki pẽẽ 'ga je'eg are pejejemu'eweramũ pejejemogyau. 'Ga je'eg are etee pejejemu'e re 'ga remifutara kwaapa pejejemogyau. ³ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue. “Janejararete 'ga esage”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue. Janeruwarete 'ga pẽ katu'oka rakue. A'eramũ pẽẽ “Janejararete 'ga esage” e kwaapa.

⁴ Jarejuwarete 'ga perowiat rakue. A'eramũ ki 'awamũ taetu pẽẽ 'ga rerowiaa pejejemogyau. 'Oga apoara 'jawe Janeruwarete 'ga. Sã'ã 'oga apoara 'gã 'yw esagea etee imũ'ẽa tupaa'mywareteramũ. 'Yw esagea etee nanẽ 'gã erawau inuga tupaa'mywamũ. Itaoga apoara 'gã nanẽ ita esagea etee imũ'jãu nũ. A'eramũ 'ã itaoga apoara 'ga ita amũ monou imomoa ojewi. Aipoa ita nia'wyrĩ 'gã nupe. Nan tee futat judeuramũ ore'wyrĩara 'gã Jejui 'ga reroyrũmũ. A'eramũ 'gã 'ga jukaukaa jefaruu 'gã nupe ikue. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã nemiroyrũmera 'ga mogoi 'wyrĩaramũ wemiayuwamũ janee. “Esage 'ga. A'eramũ je 'ga mogou 'wyrĩarareteramũ orojemiayuwa 'gã nupe”, 'jau 'ga rakue. ⁵ Itaoga apoara ita esage etee imũ'jãu wog are. A'eramũ 'ga imÿina tenaw ipe te tee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga pẽ mũ'jãu wemiayuwamũ. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyaukaa 'ga upe 'ga remifutar imũ etee futat. Ymã judeuramũ ore mama'e rerooi mainana 'gã nupe ikue: “Emono Jarejuwarete 'ga upe jee”, 'jau ore erawau 'gã amũ nupe ikue. Mainana 'gã etee te oporowyky 'ga upe ikue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi mainana 'jawe 'ga upe. Kristu 'ga rerowiaaramũ jane juejue etee futat saporowyky 'ga upe. Ymã 'ã judeuramũ ore orojeymawa monou 'ga upe rakue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi 'ga upe oporowyky ma'eramũ. “Ga 'Agesage pãjẽ mũ je mama'e apoi 'ga upe, 'ga muorypa”, 'jau pẽẽ 'ã 'awamũ. Jejui Kristu 'ga 'ã pẽẽ erowiaa pejejemogyau. A'eramũ nipo

Janeruwarete 'ga 'jau pē nupe: “Esage 'gã porowykya jee”, 'jau nipo 'ga pē nupe. ⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are Isai 'ga upe rakue:

“Sã'ã itaoga apoara 'gã.

Itapewuu renuēma jui.

A'eramũ 'ã 'ga aipoa ita monou imojypa iypy pe.

A'eramũ 'ã aipoa ajepeja ita koka imotyapa.

A'eramũ futat 'ã aku'jawe'em. Nan tee futat je tejemimono 'ga monoi Sião 'jaw ipe, * 'ga rerowiaara 'gã nupe a'eramũ futat nipo.

A'eramũ futat nipo 'ga rerowiaara 'gã aku'ipawe'emamũ futat 'ga ree”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

⁷ Jejui 'ga rerowiaaramũ pēē 'jau: “Ita esage 'jawe 'ga”, 'jau pēē 'ga upe. A'ere nipo 'ga rerowiare'ema 'gã niporomutari 'ga ree. Ymã te 'ga amũ ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Itaoga apoara 'gã weroyrũ amũ itaa numiamũ.

Nia'wyrri aipoa itaa 'gã nupe. A'ere ajepeja 'ga ruri 'gã nemiroyrũmera ita ppyka imonou 'oga ypykokaramũ”,

'jau 'ga ikwasiaa rakue.

⁸ Anure Isai 'ga ikwasiaa ee nũ:

“Aipo ita are nipo kwaiwete 'gã 'ari.

Aipo ita 'gã netygukaa”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

Nan tee futat nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã jemogyi ita are u'at ma'e 'jawe. Niporenuwiweri 'gã 'ga mome'u are. Niparuerowiariveri 'gã Jejui 'ga ree. A'eramũ 'gã ojereko tywerukaa Janeruwarete 'ga upe. Nan Janeruwarete 'ga jane rerekoi Jejui 'ga mome'u are janeporenuwiwere'emamũ. Ymã we futat 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Teja'yra 'ga rerowiare'ema 'gã je areko tywet”, 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga wemifutar imũ etee futat 'gã nerekou tyweaete.

⁹ A'ere nanarũi Kristu 'ga rerowiaaramũ jane. Ymã we Janeruwarete 'ga jane mũ'jãu 'gã nui, jane mogyau wemiayuwamũ. Janeruwarete 'ga futat 'ã jane 'wyrriararetereteramũ. Ojeupe oporowyky ma'eramũ 'ga jane mogyau. Wemiayuwamũ futat 'ga jane mogyau. Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gã ppytunimũ wata ma'e 'jawe. 'Gã nui futat 'ã 'ga jane mũ'jãu jane mogyau okwaaparamũ. A'eramũ 'ã jane jarejemogyau 'arimũ wata ma'e 'jawe mama'e apou 'ga remifutar imũ. 'Ga jane mũ'jãu 'gã nui wemiapofera mome'waramũ. Janeruwarete 'ga esage. “Mama'e esagea etee 'ga wapo” 'e mome'waramũ 'ga jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui. ¹⁰ Ymã te 'ã pēē na'ga remiayuwa rũi rakue. A'ere 'awamũ pejemogy 'ga remiayuwamũ. Ymã te 'ã pēē “Janeruwarete 'ga ajemuaēm jane ree” 'ea nepekwaawi pejemogyau rai'i. A'ere pēē 'awamũ pejemogy 'ga remiayuwamũ. A'eramũ pēē “Janeruwarete 'ga ajemuaēm jane ree” 'e are pejejeapyoramũ pejemogyau.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹¹ Pēē 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramũ je pē mu'akwaapa mama'e are. Napejeje'wyr ipe rũi pejemogy. Tekotee 'gã 'wyr ipe te pejemogy ra'ne. 'Au 'ã jane jemogyi kwaparimũ warãu etee futat. Ywag ipe oo ma'eretea te jane. Aipoa te jane'wyraretea. A'eramũ ki pēē mama'e tywera apowe'em pejemifutar imũ etee ne. Pejemifutar imũ etee mama'e

* 2:6 Siãoa Jerusarega rer irũ.

apo re pēē mama'e tywera peapo pejemogyau ne. ¹² A'ere ki pejemogy esage Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā pype. “Mama'e tywera 'gā wapo”, e'i futatee agawewi nipo 'gā pē nupe. A'etea ki pejemogy esage 'gā pype, mama'e esagea etee iapou pejemogyau 'gā pype. A'eramū 'gā pejemogy esage resaka. A'eramū nipo 'gā 'jau: “Na pa je ra'e. Ajemogy esage 'gā”, 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū nipo 'gā anure Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. 'Ga rowase jarejatykaaw ipe nipo 'gā 'jau: “Ene te 'ā eneresage. Ejerowiaara 'gā eremogy esage jepi”, 'jau nipo pē nee i'me ma'efera 'gā Jarejuwarete 'ga upe.

¹³⁻¹⁴ Pēē 'ā Jarejararete 'ga rerowiaara. A'eramū ki pēē peje'wyrriara 'gā je'ega nanē enupa pejemogyau nū. Aipoa Janejararete 'ga amuekōēāi. Pē'wyrriara 'ga nipo 'gā amū m'ina 'wyrriariramū pē nupe opoaawamū. “Mama'e tywera apoara 'gā nupe tereje'eg jee 'jau”, 'jau 'ga 'gā amū nupe. “Mama'e esage apoara 'gā nupe nanē ene eje'ega nū. 'Mama'e esagea peapo', pe'je ki mama'e esage apoara 'gā nupe jee”, 'jau nipo 'ga 'ga upe. A'eramū ki pēē 'wyrriari 'ga je'ega nanē enupa nū. ¹⁵ Jare'wyrriara 'gā je'ega renupa nanē jane Jarejuwarete 'ga remifutararete apou. 'Ga remifutar imū etee janejemogy resag ire jane resakara 'gā i'me ma'e 'gā je'ega rerowiare'ema ajemogyau. A'eramū futat nipo i'me ma'e 'gā o'meu'jawe'emamū janee. ¹⁶ Nitywi futari mama'ea pē nupe iapoukaara 'gā amū. Pēē tee futat mama'ea peapo pejemifutar imū etee futat. A'ere Janeruwarete 'ga janejararetea. A'eramū 'ga pē mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui. A'eramū ki pēē pejewe'ema mama'e tywera apo upe. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat ki pēē mama'e apou pejemogyau. ¹⁷ Pejejuka esage pāwē pāwē ki pejewe. Pejeporomutaramū Jejui 'ga rerowiaaramū pejewe. Peje'wyrriara 'gā ki pepojeup. Jarejuwarete 'ga taetu pēē ipojeupa.

¹⁸ 'Ga amū upe pejeporowykyau ki pejerekwara 'ga je'ega peenup. Pēnerekwara 'gā amū nipo opota'waramū pē nee. A'eramū pēē 'gā je'ega taetu enupa etee. Pēnerekwaramū nipo pē nerekou tyweaete agawewi. A'etea pejeporowykyau esage ete futat pejemogyau 'gā nupe. ¹⁹⁻²⁰ Pejerekou tywera 'gā je'ega pēē enuwete re Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pē nupe ee. “Je rereko tywerete agawewi nipo 'gā amū. A'etea je 'ga je'ega aenuw ete futat tekou”, pe'je ki. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. A'eramū ki pēē pejeuagamū jupe. Jupe pēnuag ire Janeruwarete 'ga mama'e esage apou pē nupe ee. Mama'e tywera apo are pejerekou tywera upe pēnuagamū Janeruwarete 'ga nuapoi mama'e esagea pē nupe. Pēē tee futat pejerekou tywerukaa pejerekwara 'ga upe. Mama'e esage pēē iaporamū nipo 'gā pē nerekou tyweaete 'eramū te Janeruwarete 'ga jejukai pē nee, mama'e esage apou pē nupe ee. ²¹ Pejerekou tywer ekoete upe pēnuaga Janeruwarete 'ga ifutaa.

Jejui Kristu 'ga 'ā mama'e esage etee agawewi wapo. A'etea 'gā 'ā wereko tywerete 'ga. Janetywera mepyawamū 'ga 'ā ojereko tywerukaa 'gā nupe. A'eramū ki pēē 'ga 'jawe futat pejemogyau. ²² Nuapoi agawewi futat 'ga 'ā mama'e tywera. Ni'mei 'ga nanē nū. ²³ Okurawamū miamū 'ga 'gā kurape'ema. Wereko tywereteramū miamū 'ga ojepeke'ema 'gā nee: “Je rereko tywet pejepe. A'eramū je pē nerekou tyweaete”, 'jawe'em 'ga 'gā nupe. 'Uwarete 'ga ree etee 'ga jemogyppygi. “Jeruwarete 'ga te nipo 'gā wereko 'gā nemiapofer are”, 'jau etee 'ga ojeupe 'Uwarete 'ga ree ojemogyppyka. A'eramū ki

pëe pejemogyau 'ga 'jawe futat. ²⁴ 'Ypeywar are omafu'amamũ Jeju Kristu 'ga janetywera mepyau. Na'ga tywer are rũi 'gã 'ga rerekou tywet. Janetywer are te 'gã 'ga rereko tyweri. Aipoa 'ga iapou janetywer awi jane mueateewamũ. Jane katu'okawamũ 'ga manũ janetywera mepyau. 'Ga manũ enune 'gã 'ga mopimopika. Omopig are 'ga jane katu'oka janejero'wu awi. ²⁵ Ymã 'ã neperowiari Jeju 'ga rakue. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gã karupa'mĩ ka'jama 'jawe. Sã'ã karupa'mĩ ka'jama. A'eramũ 'ã oka'jam ire karupa'mĩa ojewyre'ema ojetee. A'eramũ 'ã ijara 'ga awau weymawa rekaa. Wesag ire 'ã awau 'ga rewiri nũ. Nan tee futat 'ã pëe nakue. Oka'jam ma'e 'jawe pejemogy. A'ere 'awamũ Jeju 'ga pë nekari pë nerawau ojeupi 'Uwarete 'ga rape rupi.

3

Imen ma'e

¹⁻² 'Awamũ je imen ma'eramũ pë mu'akwaawi pejemogy are. Pejemena 'gã je'ega ki peenuw ete. Amumeramũ nipo pëmena Jeju 'ga rerowiare'ema. A'ere ki pejemogy esage. A'eramũ nipo 'gã pejemogy esage resaka 'gã nanë Jeju 'ga rerowiaa nũ. Jeju 'ga nipo pëe imome'wawe'em agawewi 'gã nupe. A'etea nipo 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejemogy esage resag ire. ³ "Tajemokaturam wã nupe 'jau kwy", 'jau nipo pëe pejejeupe. Maran sipo Jeju 'ga rerowiaaramũ kũjãnamũ pejekatu'oka 'gã nupe? Taity esage munewa sipo pë katu'ok? Pejewaga munewa sipo pë katu'ok? Pejeakagawirywa sipo pë katu'ok? Naani. Pejewaga pyu pejekatu'oka sipo pë katu'ok? Naani. ⁴ Pëneko esagea etee pë katu'ok pë mogyau a'jea futat. Pejemuawapira te pë katu'ok pë mogyau. Pejejee pejepota'wa nanë pë katu'ok pë mogyau nũ. Aipo kũjã esage ajemogyau Jarejuwarete 'ga upe. Natepawi futari ëë resagea 'ga upe. ⁵ Ymã kũjã 'gã amũ Jarejuwarete 'ga rerowiari nanimenime rakue. "Anure nipo Janeruwarete kĩa je roooi ojepyri", e'i 'gã ojeupe rakue. Poromũ 'gã omena 'gã je'ega renuwi etee rakue. Nan 'gã jekatu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue. ⁶ Sã'ã Sara ëë rakue. Omena 'ga je'ega ëë enupa ete, Abraão 'ga je'ega ëë enupa ete rakue. "Je Ku'jyp", 'jau ëë 'ga upe rakue, 'ga pojeupa rakue. A'eramũ ki pëe ëë 'jawe pejemogyweramũ pejemogyau esage. Mama'e awi nanë pejekyjawe'em nũ. A'eramũ nipo pejemogyau Sara ëë ra'yra 'jawe.

Emireko ma'e

⁷ 'Awamũ je emireko ma'eramũ pë mu'akwaawi pejemogy are. Pënemireko 'gã nifuakari pë 'jawe. A'eramũ ki pëe pejemireko 'gã nerekou esage. Pejejekau esage 'gã nee. Anure nipo Jeju 'ga pë nerooi pë mogyau ojepyri. Pënemireko 'gã nanë 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga pënemireko 'gã nanë erawau imogyau ojepyri nakwaparimũ rũi nũ. A'eramũ ki pëe 'gã nerekou esage etee futat. Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga nuenuwi pëje'ega ojeupe peje'egamũ ne.

Pejepyk kasi 'gã nee ne

⁸ Ka'arana kwasiapawe'emauwe je pë mu'akwaawi pãwë pãwë, kũima'eferamũ, kũjãmeramũ 'jau. Majepei 'yweteewara 'jawe ki pejemogy. Pejepota'waramũ pejejee. Jeju Kristu 'ga ree pejemogyppyka pejemogyau. A'eramũ pëe pejemogyau pejepoytuna 'jawe. A'eramũ ki pëe pejeporomutaramũ pejejee. Jeju 'ga rerowiaaramũ ae ojopytuna tee te 'jawe futat. A'eramũ ki pejepota'waramũ pejejee. Pejepopaa

mama'e are. Pejerowiaraip kasi pejee ne. ⁹ Pejepyk kasi 'gã nee ne. Pejejeupe mama'e tywera 'ga amũ iaporamũ kasi mama'e tywera peapo 'gã nupe ne, pejejepyke'ema 'gã nee. Mama'e esagea etee ki peapo 'gã nupe. 'Gã amũ nipo pẽ kurapa. A'ere kasi pekurap 'gã ne. Pejekuraw ire pejeporogytau esage etee 'gã nupe, pejemara'ne'emamũ 'gã nee. Mama'e tywera apoara 'gã nui pẽ mũ'ẽ re nipo Janeruwarete 'ga 'jau pẽ nupe: "Mama'e esagea taapo pẽ nupe 'jau", 'jau 'ga pẽ nupe wemiayuwamũ pẽ mogyau. A'eramũ ki pẽẽ mama'e esagea etee iapou pejejaupe. ¹⁰ Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are 'ga amũ upe rakue: "Pejekekõẽaiweramũ ki peojet pejejuago'o awi.

Peje'eg tywet kasi pejejaupe ne.

Au'je ki pẽ'me re.

¹¹ Au'je ki mama'e tywera peapo re.

Mama'e esagea etee ki peapo.

Pejepota'waramũ etee pejejemogyau pejejeue.

¹² Janejararete 'ga ojejuka esage mama'e esage apoara 'gã nee.

Ojeupe 'gã je'egamũ 'ga mama'e esage apoara 'gã je'ega renupa.

A'ere 'ga mama'e tywera apoara 'gã nopoari",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue.

¹³ Mama'e esagea pẽẽ iapo re sipo 'gã pẽ nereko tyweri ee? Naani.

Pẽ nereko tywerete ekoete te 'gã. Napẽnemiapo esage are rũi 'gã pẽ

nereko tyweri. ¹⁴ A'ere ki pẽku'i etee pejejemogyau ee 'gã amũ pejejereko

tyweramũ mama'e esage apo are. Janeruwarete 'ga mama'e esagea

wapo ee pẽ nupe. A'eramũ ki pejekyjawe'em pejejereko tywera 'gã

nui. Pẽpy'a'wyt kasi 'gã nee ne. ¹⁵ Pejemogypyk 'ã Kristu 'ga ree. 'Ga

'ã pẽjararetea. A'eramũ ki pẽẽ 'ga muorypa, 'ga je'ega renupa. 'Ga amũ

nipo oporonupa ee: "Ma'eramũ pẽẽ pejejemogypyka Jejui 'ga ree?" 'jau

nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ ki pẽẽ 'gã mueapyou ee. ¹⁶ Pejeporogytau

esage etee 'gã nupe. 'Gã nupe imome'uramũ kasi pemue 'gã nẽ. A'eramũ

pẽẽ mama'e esagea etee iapo re pẽẽ pejejenosõue'em pejejemiapofera

renosõue'em. Pejemogy esage. A'eramũ nipo "Kristu 'ga rerowiaara

'gã mama'e tywera etee wapo" pẽ nupe 'jara 'gã ojenosõu u'eawer are.

¹⁷ Amumẽ Janeruwarete 'ga pẽ nereko tywerukat 'gã nupe mama'e esage

etee pẽẽ iapo re. "Taesak 'gã tejerowiaara 'jau kwy" 'jau 'ga ojeupe.

A'eramũ pẽ nereko tywera wesageramũ 'ga upe. Maranua ajee esage

'ga upe? Pẽnemiapo tywer are 'gã pẽ nereko tywera? Pẽnemiapo esage

are te ra'u nũ? Pẽnemiapo esage are 'gã pẽ nereko tywera esage 'ga

upe. ¹⁸ Sã'ã Kristu 'ga. Nuapoi 'ga mama'e tywera. A'etea 'gã 'ga

wereko tywet 'ga jukau. Nan tee futat 'ga rerowiare'ema 'gã pẽ nereko

tyweretei. Jejui Kristu 'ga esage ma'ea. Naotywer are rũi 'ga manũi

ikue. Nitywi futari mama'e tywera 'ga pype. Janetywer are te 'ga

manũi janetywera mepyawamũ 'Uwarete 'ga upe ikue. Namanũu'jau'jawi

'ga. Majepei tee futat 'ga amanũmũ mama'e tywera apoaramũ jane

katu'okawamũ. Amanũmũ 'ga janetywera mepyaupap. Esage ma'e 'ga

amanũ itywet ma'eramũ jane ree. 'Uwarete 'ga pyri werowiaaramũ jane

rerooawamũ te 'ga manũi. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'ga jukau ikue. 'Ga

manũ re 'ga remiayuwa 'gã amũ Jejui 'ga rerawau inuga ita kwara pype.

A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage 'ga moferawi nũ. ¹⁹ Ita kwara pype 'ga

ruwamũ futat 'ga 'aga uẽma 'ga wi. A'eramũ 'ga 'aga oje'ega ae'agera upe.

Ae'agera rupaw ipe awau. A'ere ae'agera nũ'ẽa'uweri pe awi. A'eramũ

Jejuí 'ga awau oje'ega jupe. “Nepeenuwi Jeruwarete 'ga je'ega rakue. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau 'ga oje'ega jupe.

²⁰ Ymã te Janeruwarete 'ga ruagamũ aeypy 'gã tywera upe rakue. Nue 'ga yaruu apo 'ga poromukuramũ 'ga wuagamũ 'gã tywera upe. A'ere 'gã nuerowiari futari 'ga. A'eramũ 'gã osowe'em futat yaruu pype. A'eramũ 'gã opapa 'y pyu rakue. Nue 'ga etee, opytuna 'gã netee awau osou jui. Ose ma'e 'gã pytuna oito etee. Oito 'gã etee osou 'y awi. A'eramũ 'gã amanũme'em 'y pe. ²¹ Yara pype 'gã sea Jejuí 'ga rerowiaara 'gã pymĩawama resaukaawamũ rakue. Sã'ã yara pype ose ma'e 'gã manũe'ema. Nan tee futat Jejuí Kristu 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi jane katu'okawamũ. Werowiaramũ Jejuí Kristu 'ga jane katu'oka. A'eramũ jane jarejepymĩaukaa 'y pe 'ga amũ upe, Jejuí 'ga rerowiara resaukaawamũ. Najarepiky'a awi jarepireitawamũ rũi jane jarejepymĩaukaa 'y pe 'gã amũ nupe. Jejuí 'ga rerowiara resaukaawamũ te jane jepymĩukari 'y pe 'ga amũ upe. 'Y pe jarejepymĩ enune jareje'ega Jarejuwarete 'ga upe: “Jetywera emoit je wi. Taenup eneje'ega 'jau” 'ga upe 'e re te jarejepymĩaukaa 'y pe 'gã amũ nupe. ²² Amanũ re 'ã Jejuí 'ga oferapa nũ, awau ojewya 'Uwarete 'ga pyri. Peu owaẽm ire 'ga reni 'Uwarete 'ga pyri, 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. A'eramũ 'gã 'ũina 'wyriaramũ ywagipewara 'gã nupe. Ywagipewara 'gã nupe, 'gã 'wyriara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe Jejuí 'ga 'ũina 'wyriaramũ. 'Ga je'ega 'gã wenup pãwẽ pãwẽ ajemogyau.

4

Kristu 'ga 'jawe ki pejemogy

¹ Kristu 'ga ako wayrũnamũ jane ree ikue. Amanũmũ nanẽ nũ ako 'ga janetywera mepyawamũ ikue. “Najerayrũweri je 'gã nee”, 'jawe'em futat 'ga rakue. A'eramũ ki pẽẽ pejemogyau 'ga 'jawe. 'Ga mome'u are nipo 'gã amũ pẽ nerekou tyweaete. A'ere ki pẽnuag pejejereko tywera upe. Wereko tywera upe uag ma'e 'gã opoit nanẽ mama'e tywera apo awi nũ. Nuapou'jawi futari 'gã mama'e tywera. ² A'eramũ ki pẽẽ mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat, ywy pe pejemogyau. Pejemifutar imũ pẽẽ mama'e apou'jape'ema. ³ Ymã te 'ã mama'ea peapo pejemifutar imũ etee pejemogyau rakue. Neperowiari wejue Jejuí Kristu 'ga rakue. A'eramũ pẽẽ mama'e tywera apou pejemogyau rakue. A'eramũ pẽẽ pejemirekoe'em are pejekou rakue. Kũjãnamũ pẽẽ pejemene'em are pejekou. Kawĩajaiwa rykua pejemogyau. Maraka pẽẽ iapou kawĩajaiwa rykua pejemogyau rakue. Mama'e tyweretea pẽẽ iapou maira'me a'agaw are pejejorypawamũ rakue. A'ere 'awamũ nepeapou'jawi aipoa. ⁴ A'eramũ 'awamũ Jejuí 'ga rerowiare'ema 'gã oporesagamũ etee pẽ nee, mama'e tywera pẽẽ iapou'jawe'emamũ. A'eramũ 'gã pẽ naykau ojepyri mama'e tywera pẽẽ iapoe'emamũ. A'eramũ 'gã pẽ je'ẽwu'jaga ekoete, pẽ kurapa. ⁵ A'ere nipo 'gã anure werekwawera mome'ui Jarejuwarete 'ga upe. 'Gã nerekwawera 'gã imome'u re nipo Janeruwarete 'ga 'gã mepyau ee. Wowase ae majatykaaw ipe nipo 'ga najuejue etee jane mepyau janerekwawer are. Amanũ ma'efera 'gã 'ga imepyau. Imanũe'emamũ nanẽ 'ga jane mepyau nũ. Oje'ega renupara 'gã 'ga erawau imogyau ojepyri. Oje'ega renupare'ema 'gã 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁶ Ma'eramũ 'ã 'gã amũ ruri

Jejuí 'ga mome'wau pē nupe rakue. Pēpytuna 'gā amū 'ā amanū rakue. Jejuí Kristu 'ga rure'emauwe ywy pewaramū 'ā jane manūi. A'eramū pēpytuna 'gā amū amanūmū rakue. A'ere 'ā 'gā amanūme'ēwe Kristu 'ga rerowiari rakue. A'eramū 'gā awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi futat.

Mama'ea ki peapo pejepoaaawamū

⁷ Niporomukui futari nipo Kristu 'ga 'ua. A'eramū nipo 'ga remi-
apofera mama'ea atee pawamū. 'Ga rerowiaaramū jane jarewau 'ga
pyri. 'Ga rerowiare'ema 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe ajem-
ogyau. Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Pemŷi kasi mama'e tywera apo are pe-
jejea ne. Pejemogyppyk pejememogyau Jarejuwarete 'ga ree, je 'i pē nupe.
Pejeje'ega monou au'jeteramū 'ga upe mama'e are. ⁸ Pejeporomutamū
pejejeue. Pejejeue pēporomutara esage futat Ku'jywa 'ga upe. Pejejeue pe-
jeporomutamū pē pejeje'are'emamū au'jeteramū pejejotywer are.
⁹ Pejejeupe Jejuí 'ga rerowiaara 'ga amū ruramū pē 'ga mua pejejog
ipe, pejejekau esage 'ga ree, pejeku'iramū 'ga ree. ¹⁰ Janeruwarete
'ga 'ā mama'ea wapoukat janee. Najareju'jawe etee rūi jane 'ā mama'e
apoi. Amumeramū 'ga 'ā jane mogyau moromu'jaramū jarejaupe,
mama'e are jarejamu'jaramū. Amumera 'gā 'ga imogyau 'wyriaramū
'gā nupe. A'eramū ki jane mama'e apou jarejopoaawamū Jarejuwarete
'ga muorypawamū etee futat. ¹¹ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū
pē 'ga je'ega etee futat imome'wau a'jea futat. 'Gā nupe mama'e
esage apoaramū pē mama'e apou Jarejuwarete 'ga pājē mū etee futat.
A'eramū pē nesakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee, pēneko
esage are. Jejuí Kristu 'ga remiayuwamū jane jemogyi. A'eramū jane
'jau Jarejuwarete 'ga upe: “Ene te 'ā eneresage. Ene te 'ā pājēreteā.
Neneteepawi futari 'ā e'ŷina”, 'jau jane 'ga upe. A'jea futat jane'ea.

Pēnuag iki mama'ey upe

¹² Pē 'ā jejekoty'aawaretea. A'eramū je pē mueapyou pejemogy
are. 'Awamū pētywerete pejememogyau. Mama'eaya ojesaukaa pē nupe,
pē nerekou tyweaete. Jejuí Kristu 'ga ree pejememogyppyka pejemem-
ogyau. A'eramū pē 'ga ree pejememogyppyg are mama'eaya pejeje-
upe ijesakaramū ki pejememogyppyka etee te pejememogyau 'ga ree.
A'eramū pē pejepy'a'wyre'emamū pejememogyau ee. “Ma'eramū je
tejereko tywerukaa 'ga ree 'ū”, 'jawe'em pē pejejeupe. ¹³ Ymā 'ā Kristu
'ga jereko tywerukari pē nee rakue. A'eramū pē pejeku'iramū etee
'ga ree pejejerereko tyweramū. 'Ga ree pejejerereko tywerukar ire nipo
pejeku'iramū anure 'ga ruramū. Najuejue etee futat jane 'ga resage
resaka 'ga pājē reewe. A'eramū jane jareku'iramū 'ga ree, 'ga ruramū.
¹⁴ Pē 'ā Kristu 'ga remiayuwa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ā pē nerekou.
'Ga 'Agesagea esage ete ma'ea. Poromū pē nerekou. A'eramū nipo 'gā
amū pē kurapa 'ga ree. 'Ga 'Agesagea pē nereko'e'em ire amunipo 'ā 'gā
nepē kurawa'uweri. A'ere 'ā 'ga 'Agesagea pē nereko'i. A'eramū 'gā pē
kurapa. A'ere ki pēku'i etee pejekurawamū. ¹⁵ Mama'e tywera pē iapo
re 'gā pē nerekou tyweaete a'jea futat pēnemiapofer are. 'Ga amū pē
ijuka re te amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei ee. Mama'e are pemunarū
re te amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei ee. Mama'e tywera pē iapo
re te amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei. Pejejamuawapirukare'em
are. Mīmer are amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei a'jea futat. A'ere

kasi peapo mama'e tywera ne. Mama'e tywera apo are 'gã pejejereko tyweramũ nipo pejepoyje'emamũ pejejemogyau. ¹⁶ A'ere kasi Kristu 'ga ree 'gã pejejereko tyweramũ pejenosi ne. Naani. Pejerowiat Kristu 'ga remiayuwamũ pejejemogy are. "Au'jete je mogo ape Kristu 'ga remiayuwamũ", pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

¹⁷ Owaẽm futat 'ã jarejaiu Janeruwarete 'ga jane mojo'oga upe. 'Awamũ miamũ futat 'ga werowiaaramũ jane rereko tyweri'i janeremiapofera tywer are, mama'e tywera apo awi jane momoirukaawamũ. Anure taetu nipo 'ga werowiare'ema 'gã nereko tyweretei 'gã werowiare'em are, 'gã mojo'oka werowiaaramũ jane wi, 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sarumãu 'ga upe rakue:

"Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã ojereko tyweruka'ri ywag ipe o enune. A'ere 'ga remiayuwe'ema 'gã anure 'gã jereko tywerukari.

Nooi futari 'gã ywag ipe.

A'eramũ taetu 'gã ojerekou tyweaete ojere'emamũ futat nipo",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹⁹ Wemifutar imũ jane jereko tywerukar ire Janeruwarete 'ga ojejukau esage jane ree. 'Gã amũ jarejereko tywerauwe kasi sapoti 'ga wi ne. A'eramũ jane jarejemogypyka 'ga ree, jareapoarera 'ga ree. U'eawer imũ etee futat 'ga mama'e apoi. A'eramũ ki jane mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat, jarejemogypyka 'ga ree.

5

Jejui 'ga rerowiaat

¹ 'Awamũ je Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyririamũ pẽ mu'akwaapa mama'e are. Je nanẽ 'ga rerowiaara 'gã 'wyrira nũ. Ymã te je Kristu 'ga rayrũ resagi ikue. 'Ypeywar are 'ga manũnamũ je 'ga resaka ikue. Anure nipo je Kristu 'ga ruaw esage enyfuga rupi je oi tekou 'ga pyri. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Janeruwarete 'ga pẽ mũ'ẽ, pẽ mogyau werowiaara 'gã 'wyririamũ rai'i. ² A'eramũ ki pẽ pejejukau esage 'ga rerowiaara 'gã nee. Sã'ã karupa'mĩ are omaenun ma'e 'gã jejuka esagea weymaw are. Nan tee futat pejejuka esage Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee. Pejeku'iramũ pejejemogyau 'gã nee pejejuka esage are. Ojeupe pejeporowyky are pẽku'ia Janeruwarete 'ga ifutaa. 'Gã nee pejeporowyky repy are etee kasi pẽnea'ar ine. 'Gã poaawamũ te ki pejejuka esage 'gã nee. ³ Pẽ 'ã 'gã 'wyrira. A'ere kasi pemoywyrafen pejeje'ega 'gã nupe ne. Peko esage etee 'gã pype. A'eramũ nipo 'gã ojemu'jau pẽ nee. ⁴ Kristu 'ga 'õi 'wyrirareteramũ werowiaaramũ jane'wyririamũ. 'Ga 'ã jane rerekou weape namutat. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã nee pejejuka esageramũ pẽ mepyau 'gã nereko esage are, pẽ nerawau pẽ mogyau ojeypyri.

⁵ 'Awamũ je pẽ mu'akwaawi mama'e are kunumĩmeramũ, kũjãmukuferamũ 'jau. Peenup katu katu ki iymanera 'gã je'ega. Nepekwaapawi we mama'ea. A'eramũ ki pẽ 'gã je'ega renupa.

'Awamũ je 'i pẽ nupe najuejue etee futat. Pejepoapaa pãwẽ ete nanẽ mama'e apo are. Pejopoar iki mama'e apo are. A'ere kasi pejerowiaarap pejepoap ar are ne. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sarumãu 'ga upe ee rakue:

"Janeruwarete 'ga imara'ne ojee tee ojerowiaarap ma'e 'gã nee.

Nopoari futari 'ga 'gã mama'e apo are.

Ojee tee ijerowiaraiwe'ema 'gã etee te 'ga opoat mama'e apo are”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ⁶ A'eramũ ki pẽẽ pejerowiaraipe'ema pejee. Peenup katu Jarejuwarete 'ga je'ega. Pãjêrete'a 'ga. A'eramũ 'ga oje'ega renupara 'gã poaa. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mogyau 'wyririamũ wemifutara 'ara rupi. ⁷ Pejemuãẽm kasi mama'e are pejemogyau ne. Janeruwarete 'ga pẽ nereko weape. A'eramũ pẽẽ pejepy'ata'waramũ pejemogyau.

⁸ Pejea'gu ki mama'eukwaawa 'wyriri awi. Sã'ã 'miara ioa ijemi'uekara. Nan tee mama'eukwaawa 'wyrira reko'i jane rewiri jane mu'akwaawukare'ema jane rekoramũ. A'eramũ Jarejuwarete 'ga je'ega renuwukare'ema jane. ⁹ A'eramũ ki pẽẽ Jeju'i 'ga ree te futat pejemogypyka pejemogyau. Perowiat kasi mama'eukwaawa 'wyrira je'ega ne. Pẽfuakar iki jupe. Pẽnea'ar iki pejewirera 'jawewara 'gã nee, Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã nee. 'Gã nanẽ 'ã ojereko tywerukaa ajemogyau nũ. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã ajemogyau tyweaete pẽ 'jawe futat. Amunawa moyka 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaaramũ jane rerekou tyweaete. ¹⁰ A'ere nipo 'gã inãinãni' etee pẽ nereko tyweri pejemogyramũ. A'ere nipo anure nepeko tyweru'jawi. Janeruwarete 'ga esage ma'ea. Wa'yra 'ga jane erowiaramũ 'ga jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui, jane mujaa Kristu 'ga ree jane mogyau. A'eramũ nipo 'ga anure jane rerawau jane mogyau ojepyri nakwaparimũ rũi. Janeruwarete 'ga te 'ã pẽ mouagukaa mama'eay upe. A'eramũ 'ã pẽẽ pejepoire'ema Jeju'i 'ga rerowiar awi, pejejeupe mama'eay jesaukaawamũ. Janeruwarete 'ga etee futat pẽ mojemogypygukaa etee te Kristu 'ga ree. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'wyrirareteramũ 'ũi jane najuejue etee. Uẽme'ema futat 'wyririamũ 'ũi awi. A'jea futat aipo 'ea.

¹² Teje'ega je akwasiarukat Silasi 'ga upe ka'aran are. Natuwuu rũi je ikwasiarukari 'ga upe. Ka'aran kwasia'ria te je aapoukat 'ga upe. Silasi 'ga Jeju'i 'ga rerowiaararetea. A'eramũ 'ga akou janerewirera 'jawewaramũ. Ajemogypyk je 'ga ree tekou. A'eramũ je teje'ega kwasiarukaa ka'aran are 'ga upe tejee. “Tamojemogypyk tãmẽjẽ 'gã Kristu 'ga ree 'jau kwy”, 'jau je tejeupe. A'eramũ je ka'arana kwasiarukaa imonou pẽ nupe, Kristu 'ga ree pẽ mojemogypygukaawamũ. Janeruwarete 'ga ojejuka esage jane ree a'jea futat. A'eramũ je a'e are ka'arana kwasiarukaa Silasi 'ga upe. A'eramũ taetu ki pẽẽ pejemogypyka Kristu 'ga ree.

¹³ Pẽnewirera 'jawewara 'gã, Papironi pewara 'gã oje'ega omono pẽ nupe, pẽ futaa. 'Gã nanẽ Janeruwarete 'ga imũ'jãu imogyau wemiayuwamũ nũ. Jera'yra 'jawewara 'ga, Maku 'ga, nanẽ oje'ega monou pẽ nupe, pẽ futaa nũ.

¹⁴ Kristu 'ga remiayuwamũ pẽẽ pejejomana pejeporomutaramũ pejejeue.

Afutat je Jarejuwarete 'ga Kristu 'ga remiayuwamũ pẽ mopy'ata'waa. Kweramũ jeje'ega pẽ nupe.

2 Pedro

Pedro 'ga 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe najuejue etee futat. 'Gã amũ awau 'gã mu'jau tywet. A'eramũ Pedro 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe, 'gã mu'akwaapa ee. "Pejea'gu ki moromu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã ne" 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

¹ Je Simão Pedroramũ ka'arana akwasiat imonou pẽ nupe. Jejui Kristu 'ga Jejararetea. 'Ga upe futat je teporowykyau tekou. 'Ga remimonoferamũ futat je tekou. Ymã 'ga je monoi kwe pe omome'waramũ ikue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ pẽ nupe. Ore 'jawe futat perowiat 'ga. Jejui Kristu 'ga jane katu'okararetea. 'Ga futat 'ã Maireteetea, 'Uwa 'ga 'jawe. 'Ga futat mama'e tywera apowe'em. Mama'e esage etee futat 'ga iapou akou. 'Agamũ 'ã ojerowiarukaa janee.

² Jarejuwarete 'ga pekwaap. Jarejararete 'ga, Jejui 'ga nanẽ 'ã pẽẽ ikwaapa nũ. A'eramũ je 'gã pẽ mopy'ata'waa taetu ifutaa. Pẽ nee 'gã jejuka esagea nanẽ je ifutaa nũ.

Wemiayuwamũ 'ga jane pyyrũawet

³ Okwaaparamũ janee Kristu 'ga opãjẽ mua, wemifutar imũ mama'ea jane iapoawamũ. 'Ga 'ã jane mũ'jãu 'gã nui jane mogyau okwaaparamũ. "Tamũ'ẽ 'gã 'gã nui 'jau, tejepyri mama'e esage apoawamũ 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure 'gã tamut 'au tejepyri 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁴ Opãjẽ mũ futat Kristu 'ga mama'e esage apou janee, oje'jawe jane mogyau. U'eawer imũ etee futat 'ga iapou janee. "Je rerowiat pejepe pejejemogyau. A'eramũ je pẽ mogyau tejemiayuwamũ, pẽ katu'oka tejeupe, pẽ nupe te'eawer imũ etee futat. A'eramũ nipo je pẽ mogyau teje'jawe etee futat, mama'e esage etee futat iapoukaa pẽ nupe", 'jau 'ga janee. A'eramũ 'ga u'eawer imũ etee futat jane mogyau oje'jawe futat. 'Ga rerowiare'ema 'gã te nipo ajee wea omỹi mama'e tywera apo are etee futat. A'eramũ nipo 'gã mama'e tywera etee futat iapou ajemogyau. A'ere pẽẽ na'gã 'jawe rũi. Kristu 'ga opãjẽ omono pẽ nupe oje'jawe pẽ mogyawamũ, mama'e esagea pẽ nupe iapoukaawamũ.

⁵ Mama'e esagea Kristu 'ga wapo pẽ nupe ikue. A'eramũ ki pejejemogypyyka 'ga ree pejejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau esage 'ga upe nũ. Mama'e esagea etee iapou pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar are te pejejemu'jau pejejemogyau. ⁶ Mama'e tywera apo are pejejea'aramũ ki pẽẽ kamẽsiete pejejemu'akwaapa mama'e tywera apoe'em are. Pejejemouaga mama'eay upe. Kristu 'ga je'eg imũ etee futat pẽẽ mama'e apou pejejemogyau. ⁷ Pejepota'wa esageramũ pejejee, pejeporomutaramũ pejejee. ⁸ Nanuara pẽẽ iapo pejemogya tepẽ nesowo'gõk pẽ mogyau kamẽsiete pejejeapyoramũ 'ga remifutar are. Jejui Kristu 'ga 'jawerimũ pejejemogy re, pẽẽ 'ga kwaapa katu katu pejejemogyau. ⁹ Nanuara apoare'ema 'gã ajemogy eae'ema 'gã 'jawe futat. Naeapyoi 'gã ojeupe Kristu 'ga remiapofer are. Aipo 'ga Kristu 'ga otywera ojewi imoiawer are wea'aru'jawe'emamũ.

¹⁰ Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: “jerewirera 'jawewaramũ ki pẽnea'at pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiapofer are”, je 'i pẽ nupe. Jerenyra 'jawewaramũ nanẽ pẽẽ pejejea'aramũ ee nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga jane mũ'ei 'gã nui ojeupe rakue. A'eramũ ki jane jarejemogyau esage 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou. Jaremũ'ẽawer are jarejeapyo re jarepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ¹¹ A'eramũ nipo anure Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga, ojewi jane poire'emamũ jane rerawau jane mogyau ojepyri ywag ipe nakwaparimũ warãu rũi. Anure nipo jane katu'okarera 'ga 'ũina 'wyriararetereteramũ janee. A'eramũ 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri ywag ipe.

¹² Ymã we futat 'ã pẽẽ Jejui 'ga mome'u renupa rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ enupa ppy we pejejemogypyka 'ga ree pejejemogyau rakue. A'etea je amuea'at pẽẽ ee nũ. ¹³ “Temanũme'ẽwe tamuea'at 'gã Kristu 'ga porogytafer are 'jau nũ”, 'jau je tejeupe. A'eramũ je pẽ muea'aa ee tekou. ¹⁴ Anurenure'i nipo je manũi. Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga, je mueapyou je manũ are ai'i. A'eramũ je “Anurenure'i nipo je manũi re'ã”, 'jau tekou. ¹⁵ A'eramũ je, temanũme'ẽwe, pẽ muea'aa 'ga je'eg are tekou. A'eramũ nipo pẽẽ je manũ re pejejea'aramũ pejejemogyau 'ga je'eg are.

Orojemiesagera mome'uawet

¹⁶ Natekotee 'gã 'me are rũi ako ore pẽ mu'ei ai'i. Jejui Kristu 'ga rur are te ako ore pẽ mu'ei ai'i. “Anure nipo Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga ruri ojewya nũ”, 'jau ako ore pẽ nupe, pẽ mu'jau 'ga ree ai'i. “Ua nipo 'ga opãjẽ resaukaa janee”, 'jau ore pẽ nupe, pẽ mueapyou 'ga rur are. Namorogyta teea rũi ore oromome'u pẽ nupe. Aruesak te ako ore orojeau 'ga resagea ikue. A'eramũ ore ikwaapa. ¹⁷⁻¹⁸ Ymã ore oi wyty'rarimũ Kristu 'ga rupi ikue. Peu ore rekoramũ 'ga Ruwarete 'ga 'ga muesagamuteeu 'ga raity muenyfugaiwayau 'ga ree. 'Ga reakwara nanẽ wenyfugamũ nũ. Ywag awi Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'ga upe ikue. “Koromũ jera'yrarete 'ga. 'Ga ete je muekõãjay ojee”, 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe ore ikue. Oje'wyr awi 'ga oje'ega mua ore ikue.

¹⁹ A'eramũ jane Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã je'ega rerowiaa jarejemogyau, Jejui Kristu 'ga ree 'gã ka'arana kwasiari rakue. A'eramũ ki pẽẽ nanẽ pejejejukau 'gã nemikwasiarer are. Sã'ã ae tata monyga ypytunimũ mama'e resakawamũ. A'ere 'ã ae tata mowepa kwara por ire. Nan Jejui 'ga rure'emauwe jane Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera mogytau etee. A'eramũ jane 'ga remifutara kwaapa. Kristu 'ga rura jaytataua ku'ema reruara 'jawe. Sã'ã ku'emamũ ae mama'e resak katu katu. Nan tee futat Jejui 'ga 'ur ire jane mueapyo katu katui 'Uwarete 'ga ree.

²⁰⁻²¹ Naojetee rũi Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ka'arana kwasiari rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'ga je'ega omome'u 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã ikwasiaa ka'aran are. A'eramũ jane nanẽ jarejeapyoe'emamũ jarejetee 'ga je'eg are. 'Ga 'Agesagea etee jane mueapyo 'ga je'eg are.

2

Moromu'jar a'wyre'em

¹ Ymã te 'ã 'gã amũ oi janyepy 'gã mu'jau tywet rakue. “Jarejuwarete 'ga je'eg are je pẽ mu'ei”, 'jau futatee 'gã 'gã nupe rakue. A'ere o'meramũ te 'gã 'i rakue. Nan tee futat nipo 'gã amũ nuri pẽ mu'jau tywet.

Oporogytau ekoete pē nupe pē mu'jau 'ua. “Simorytee 'gā 'jau”, 'jau nipo 'gā pē nupe. Jejuī 'ga rerowiar awi pē momoirukaawamū te nipo 'gā nuri pē mu'jau tywet. Aiporamū Jarekatu'okara 'ga rerowiar awi opoit ma'efera 'gā. Wea'aru'jawe'emamū futat Kristu 'ga otywera mepyawamū 'ga manūawer are. Opoia 'ga rerowiar awi. 'Gā tywera mepyawamū agawewi Jejuī 'ga amanūmū rakue. A'etea 'gā ojemote'at Jarejararete 'ga upe. Opoia 'gā 'ga rerowiar awi. A'eramū nipo anure 'gā te futat ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. ² A'eramū nipo 'gā amū ojemu'jau 'gā nee kwaiwete. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: “Nia'wyri Jejuī 'ga rerowiaara 'gā na'e. Mama'e tywera etee te 'ā 'gā wapo ajemogyau”, 'jau nipo 'gā. A'eramū nipo 'gā 'jau: “Jejuī 'ga nanē nipo nia'wyri futari”, 'jau nipo 'gā nesakara 'gā, mama'e tywera 'gā iapo resag ire. ³ Mama'e tywer are moromu'jara 'gā nanē nipo 'jau ojeupe: “Mama'e are je 'gā mu'ei. A'eramū nipo 'gā je mepyau ka'aranūū pyu”, 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū 'gā ajamu'jau wea'ar are etee. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā kwoawi. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Mama'e tywer are moromu'jara 'gā nipo je areko tywerete, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau 'ga rakue. Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerekou tyweaete u'eawer imū etee futat. A'eramū 'ga 'awamū 'gā nemiapo tywera resaka 'ūina.

⁴ Ymā nanē 'ā ywagipewara 'gā amū nuenuwi etee Janeruwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'gā mū'jāu ywag awi rakue, 'gā monou 'ā 'gā mogyau ppytunainaiwa pype. Peu futat 'gā ajemogyau 'awamū miamū futat Jejuī 'ga wowase ae majatykaawa 'ara upe iwaēma rapesaka. Aipoa 'ara rupi tāmējē nipo Jejuī 'ga 'gā nesaka nū. A'eramū futat nipo 'ga 'gā monou 'gā napyaw ipe.

⁵ Pēnea'ar iki Nue 'ga rekwawer are: Ymā Nue 'ga rekoramū 'ā Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā momapa 'y pyu rakue. Nue 'ga 'ā 'jau agawewi 'gā nupe rakue numiamū: “Au'je mama'e tywera apo re. Pejemogy esage Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau agawewi 'ga 'ā 'gā nupe rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā nuenuwi 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga Nue 'ga etee ia'gwau 'y awi 'ga pytuna 'gā neewe rakue. A'eramū 'ga yaruu apoukaa 'gā nupe 'y awi 'gā a'gwawamū rakue. A'eramū 'ā sete 'gā etee awau osou 'y awi Nue 'ga retee rakue. Aipo 'gā etee futat amanūme'em 'y pyu rakue.

⁶ Pēnea'ar iki nanē Sodoma pewarera 'gā nee, Gomora pewarera 'gā nee nanē nū. Mama'e tywera etee 'ā aipoa amunaw ipewara 'gā iapou 'upa rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga aipoa amunawa mateepapa, ipypewara 'gā neewe futat. Tata pyu 'ā Janeruwarete 'ga 'gā momapa rakue. A'eramū 'ā 'ga Lo 'ga etee 'ga muēma pe awi rakue. Mīmera 'ā mama'e tywera apoarera 'gā nereko tyweawera wesaukat janee. A'eramū nipo 'ga mama'e tywera apoarera 'gā monou 'gā mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ea nanē jane ikwaapa nū. ⁷ Lo 'ga 'ga 'ā imuēmukaa Sodoma 'jaw awi tata monowe'ēwe futat rakue. Namama'e tywera apoara rūi Lo 'ga. A'eramū 'gā nemiapo tywera 'ga mogekogekou etee 'ga mu'arasīrasiga rakue. ⁸ Lo 'ga 'ā esage ma'ea rakue. A'ere 'ga mama'e tywera apoara 'gā pype 'ga rekoī rakue. 'Gā nemiapo tywera resaga 'ga mu'arasiga ete 'ga mogou 'gā nee rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga muēmukaa 'gā nui, 'gā momape'emawe rakue. ⁹ Ma'eramū 'ā jane 'i jarejaupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga jejuka esagei mama'e

esage apoaramũ jane ree, jane a'gwau mama'e tywer awi", 'jau 'ã jane jarejaupe. Mama'e tywera apoara 'gã 'ga wereko tywerete, wowase ae majatykaawa 'ara upe iwaëme'emaue miamũ futat. ¹⁰ Wemifutar imũ mama'e tywera apoara 'gã, oje'ega renupare'ema 'gã. Mìmera 'gã taetu nipo 'ga erekou tyweaete.

Mama'e ekoete are moromu'jara 'gã nojenosì mama'e tywera apo awi. Ojerowiaraipe etee wemiapo tywer are. Nokyjei 'gã ywagipewara 'gã kuraw awi. Akurap futat 'gã ywagipewara 'gã. ¹¹ Ywagipewara 'gã te ipãjê moromu'jar a'wyre'ema 'gã pãjê apyraapa. A'etea 'gã nakurawi 'gã Jarejuwarete 'ga upe. ¹² A'ere 'agera moromu'jar a'wyre'ema 'gã ni'akwaawi ajemogyau. Sã'ã 'miara 'ã naea'ari mama'e are. Opajai ekoeteramũ etee. A'eramũ 'ã awau ojejukaukaa ae upe. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gã. Naeapyoi mama'e are. Wemikwaawe'ema mama'ea 'gã ikurapa etee. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga 'gã momapa. A'eramũ nipo 'gã awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re. Awau muku 'ga wi. ¹³ Moromu'jar a'wyre'ema 'gã nipo wemimu'e 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã mepyau 'gã nemiapofer are. Ko'aramuku te 'ã 'gã mama'e tywera apo ajemogyau ajueape ojenosòue'em. Wemiapo tywera renosòue'em. Aipo 'gã nipo ajatykau pẽ nee ojemi'waa numiamũ. "Ore 'ã Jejui 'ga rerowiaaramũ pẽ 'jawe", 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. A'ere 'gã mama'e tywera etee iapoi pẽjatykaawa pype. Ojenosòue'em futat 'gã mama'e tywera apou ajuowase. Amumera 'gã nanẽ weawyrywamũ ajemogyau nũ. Ojemote'at ae nanuaramũ ajemogyau ojopype. ¹⁴ Kũjã resakaipema. Kũjã èè mũ resakawe owy'aa tãmêjê èè ree. "Tako èè ree 'jau kwy", 'jau 'gã ojeupe. Wojere'emamũ 'gã mama'e tywera apo awi. 'akwaawe'ema 'gã 'gã imoryteeu. A'eramũ 'gã ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Oka'aranũũ kwai are etee 'gã wea'aramũ ajemogyau. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁵ Jarejuwarete 'ga rape awi opia ma'e 'gã poromũ. A'eramũ futat 'gã oka'jama. Nuesagu'jawi futari 'gã 'ga rapea. Parãu 'ga ree 'gã jemu'ei. Ymã 'ã Parãu 'ga, Peo 'ga ra'ya 'ga, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ rakue numiamũ. A'ere 'ã 'ga noporomu'earũ rakue. 'Ga amũ wejue e'i 'ga upe: "Tamono ka'aranũua enee 'jau. A'eramũ ene ewau Israeu juapyrera 'gã mu'jau mama'e tywera apo are 'jau", 'jau 'gã 'ga upe rakue. ¹⁶ A'eramũ 'ga awau. A'eramũ 'ga waw ipe Janeruwarete 'ga 'ga reymawa moje'egukaa 'ga upe rakue. Ae 'jawe futat 'ga reymawa oje'ega, kawaru'ia oje'ega 'ga upe. Oje'egayau 'ga upe: "Ma'eramũ te ereapo mama'e tywera?" 'jau 'ga reymawa 'ga upe. A'eramũ futat Parãu 'ga opoia wemiaporamer awi.

¹⁷ 'Y ky'a 'jawe moromu'jar a'wyre'ema 'gã jemogyi. Sã'ã ae 'y resakawe jane 'ea jarejeupe: "Ay'u pa je kwy" 'jau 'ã ae ojeupe. A'ere 'ã ae natykura'uweri 'y ky'aa. Nan tee moromu'jar a'wyre'ema 'gã. Naa'jea rũi futat 'gã je'ega. Amana rowoky'a 'jawe nanẽ 'gã je'ega nũ. Sã'ã ae amana rowoky'a tee resakawe jane 'ea jarejeupe: "Okyt nipo kwe amana", 'jau jane 'ã. A'ere 'ã ywytuu ruri etee ipyau imonou kwe katy. A'eramũ 'ã amana okwapa etee okyre'ema. Nan tee futat ae. Moromu'jar a'wyre'ema 'gã nesakawe ae 'i: "Mama'e a'je are jane mu'jamamũ nipo 'gã nuri", 'jau nipo jane jarejaupe. A'ere naani. O'meramũ te 'gã 'i. A'e 'gã nipo Janeruwarete 'ga omono muku ojewi, ypytunaiwa

pype 'gã mogyau. Nakwaparimũ warãu rũi futat 'gã oi ajemogyau. ¹⁸ Ojerowiarai pa 'gã ojee etee futat. I'akwaawe'ema 'jawe nipo 'gã 'jau 'gã nupe: “Pe'je pejeju pejemu'jau ore ree. Esage futat jarejamuesage pãwẽ gatu etea”, 'jau futatee nipo 'ga mama'e tywer awi opoir yau ma'e 'gã nupe. A'ere 'gã 'gã moryteei etee ojee. Wemifutat tywer are etee 'gã 'gã mu'ei. ¹⁹ “Nitywi futari nepepoi nanuara 'jara 'gã amũ”, 'jau futatee 'gã 'gã nupe. “A'eramũ pẽẽ mama'e apou pejemifutar imũ etee futat”, 'jau nipo 'gã 'gã nupe. 'Gã tywera 'gã nerekou. Aipo 'gã mu'jaukaa. Nopoiru'weri 'gã mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apoa etee 'gã nemiapoa. Mama'e tywera siapou'jau'jap 'eramũ janeremiapo tywera rekoi janejara 'jawe jatee. A'eramũ jane a'eramũ taetu iapou'jau'japa jareojere'emamũ. Nan tee futat 'gã. ²⁰ Amumera 'gã nipo Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga rerowiaa ajemogyau numiamũ. Aipo 'gã nipo 'ga okatu'ok futat 'gã tywer awi numiamũ. A'ere nipo 'gã jewyri tee otywera upe nũ. Otywera upe ojewyt ma'e 'gã ojemote'at futat Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga rerowiare'emawe futat 'ã 'gã nia'wyrri Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiar awi opoir ire taetu 'gã wa'wyre'emamũ futat 'ga rerowiare'emarete 'gã apyraapa. ²¹ Jarejuwarete 'ga ra'ya 'ga 'gã erowiaa futat numiamũ. A'ere 'gã poiri ete 'ga rerowiar awi. Jejui 'ga rerowiar enune 'gã wa'wyre'emamũ Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'gã 'ga rerowiar awi opoir ire taetu wa'wyre'emareteramũ 'ga rerowiare'ema 'gã apyraapa 'ga upe. Ma'eramũ gatu nipo 'ã 'gã 'ga rerowiari rakue? ²² A'eramũ jane mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gã nesag ire 'jau jarejaupe: “A'jea futat aipo jane'ea. Sã'ã kasuraa. Opy'apojy re ijewyra opy'apojy upe i'ua. Nan tee otywera upe ojewyt ma'e 'gã. Tajaurana nanẽ 'ã amuug ire ojewya awau tujururu upe ojerejerepa ipype nũ. Nan tee futat mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gã”, 'jau jane 'gã nesag ire.

3

Jejui 'ga ruawam

¹⁻² Ka'arana ako je akwasiat imonou pẽ nupe ai'i. A'eramũ je 'awamũ je ka'arana kwasiaru'japa pẽ nupe nũ. Pẽẽ 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramũ je 'jau tejeupe: “Ka'arana pa je akwasiaru'jap imonou 'gã nupe nũ kwy”, 'jau je tejeupe. “Tamuea'at 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarer are 'jau kwy”, 'jau je tejeupe. Janejararete 'ga, jane katu'okara 'ga futat 'ã ore mu'jau wemifutar are ikue. A'eramũ ako ore 'ga remimonoferamũ imome'wau ako pẽ nupe ikue. Aipo are nanẽ je pẽ muea'aa nũ. ³ Pẽnea'ar iki je'eawer are. “Anure nipo Jejui 'ga rure'emaue 'ga rerowiare'ema 'gã nuri pẽ nerekoemãu pẽ jaita ete Jejui 'ga pẽẽ erowiarãmũ. Wemifutar imũ te nipo aipo 'gã mama'e tywera apo'i”, 'jau je pẽ nupe. ⁴ “Anure je ruri nũ”, e'i Jejui 'ga oree ikue, 'jau pẽẽ pejemogyau. A'eramũ nipo 'gã aipo pẽẽ 'eramũ “Manamũ ajee 'ga ruri”, 'jau nipo 'gã pẽ nerekoemãu etee pẽ jaita. “Ymã te 'ã 'ga aipo 'ga 'i rakue a'i kũi. A'etea 'ga 'ã 'ure'emawe. 'Ga je'ega renuparera 'gã 'ã opapapa rakue. A'etea 'ga 'ã 'ure'emawe”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe pẽ jaita etee. “Ywya jeapo pyrauwe futat 'ã mama'ea nan etee futat rakue. Te marana'ape mama'e jesowo'gõgi nũ”, 'jau nipo 'gã pẽ jaita etee. “Aipo 'jau amunipo 'ã 'ga ruri ymã we mama'e mojoy'raupap rakue”, 'jau ete nipo 'gã pẽ jaita etee. ⁵ A'ere nipo aipo 'jara 'gã o'meramũ te 'gã 'i. Naea'ari

'gã Janeruwarete 'ga remiapofera mama'e are. Ymã Janeruwarete 'ga ywy apou oje'eg imũ etee futat rakue. Ywaga nanẽ 'ga iapou oje'eg imũ etee futat nũ. Nuapoi 'ga mama'ea opou rakue. Najane 'jawe rũi 'ga. Oje'eg etee te 'ga jupe. 'Y upe 'ga 'jau: "Ejepe'a ywy awi", 'jau 'ga 'y upe. A'eramũ futat ywy ojesaukaa 'ya ojepe'au jui. ⁶ Anure 'ga 'y pyu wemiapofer ymanera momapa rakue. ⁷ Oje'eg imũ te 'ã 'ga ywy apou rakue. Ywaga reewe 'ga 'ã iapoi rakue. Oje'eg imũ etee futat 'ga 'auwara 'gã mogyau nũ. A'eramũ nipo 'ga a'jetete pa "gã naje rerowiari ra'e pa", 'jau 'gã momapa tata pyu nũ. A'ere 'ga ae majatykai ra'ne nipo wowase. A'eramũ nipo 'ga werowiare'ema 'gã mũ'jâu imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa 'ara rupi 'ã 'ga ywy a'wyre'ema mateepapa tata pyu ywag a'wyre'ema reewe.

⁸ Najane 'jawe rũi Janeruwarete 'ga. Jane upe te 'ã 'arawkawa ipytunũ ma'e 'jawe rẽwẽjẽmĩ. Kwara 'ara we 'ã opytunamũ rẽwẽjẽmĩ jane nũ. A'ere Janeruwarete 'ga upe nanarũi. Aju'jaju'jawe etee 'ara 'ga upe. Miu anu majepi 'ara 'jawe ete 'ga upe. Majepi 'ara nanẽ miu anu 'jawe ete 'ga upe nũ. Majepi 'ywetewara 'jawe mĩmera mama'ea 'ga upe. ⁹ A'eramũ 'gã "Ma'eramũ sipo 'ga poromukuramũ? Ma'eramũ sipo 'ga 'ure'ema? Nuri futari nipo 'ga nũ'ũ", 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'ere 'ga ruri futari. U'eawer imũ etee futat 'ga ruri. Ajemuaẽm wejue 'ga werowiare'ema 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã werowiaara rapesaka 'ũina. Kwaiwete wejue 'ga rerowiare'ema 'gã jemogyi. A'eramũ 'ga a'eramũ oporomukuramũ. Nafutari 'ga jane mũ oa muku ojewi numiamũ. A'eramũ 'ã 'ga wa'ya 'ga murukara'ne'ema.

¹⁰ 'Ua Janejararete 'ga ruri muna'ywa 'jawe. Sã'ã ae muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee futat jane 'ga rura nikwaawi. Muna'ywa rura 'jawe futat nipo Kristu 'ga ruri jane. Nikwaawi jane 'ga ruawa. 'Ga ruramũ nipo ywag aunuga. Ipoju te nipo iunuga. Mama'ea nipo opapa. Iunuga renupawe nipo 'ga rerowiare'ema 'gã opiryyjamũ ajemogyau. Ipoju te nipo ywag aunuga. Kwat, jay, jaytata. Mĩmera ukaitapap. Ywya nanẽ opyiaara reewe ukaitapap Kristu 'ga ruramũ. ¹¹ "Anure nipo mama'e tywera kaipawi" 'ea pẽẽ 'ã ikwaapa. A'eramũ ki pẽẽ 'ga rerowiaramũ pejemogyau esage 'ga upe, mama'e apou 'ga je'eg imũ etee futat. ¹² Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yarete 'ga murukari futari. A'eramũ pẽẽ pejemogyau esage 'ga upe 'ga rura rapesaka. 'Ga mome'wau pe'je pejewau 'ga rerowiarukaa 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. Jejui 'ga ruawa rupi Janeruwarete 'ga jane majatykai wowase Jejui 'ga rerowiaaramũ jane mopojo'oka 'ga rerowiare'ema 'gã nui. A'eramũ futat 'ga mama'e tesirũmera rapyau. Kwat, jay, jaytata. Mĩmera 'ga wapypap. ¹³ Ymã we futat 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Mama'e tywera rapy re je ywy yau apou ywag yau reewe nũ. Aipoa jeremiapo yau pype nitywi futari mama'e tywera. Mama'e tywera apoara 'gã nanẽ otywe'emamũ futat nũ", 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga jane rakue. A'eramũ jane 'ga remiaporama rapesaka jarejemogyau.

¹⁴ Pẽẽ 'ã jejekoty'aawaretea futat. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: "Ga ruawa rapesakaramũ pẽẽ pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera kasi peapo ne. 'Ga je'eg imũ etee ki mama'ea peapo pejemogyau 'ga upe, 'ga rapesakaramũ. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ pejemogyau 'ga upe, 'ga rowase peje'amaw ipe", 'jau je pẽ nupe. ¹⁵ Pejeku'iramũ nanẽ ki pejemogyau Jarejuwarete 'ga poromuku are. A'eramũ 'ga nanẽ aje-

mogekowe'em 'üina nũ. “Jeporomukuramũ nipo 'gã jemogypygeteetei je ree re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. Janerewirera 'ga, Paulo 'ga 'ã nanẽ ka'arana kwasiaa ee nũ, imonou pẽ nupe rai'i. Paulo 'ga 'ã janejekoty'aawaretea. Janeporomutat jane 'ga ree. 'Ga nanẽ Janeruwarete 'ga amu'akwaap wemiaporam are. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa ee pẽ nupe. ¹⁶ Kwe pewara 'gã nupe ikwasiaa Paulo 'ga 'gã mueapyou katu Kristu 'ga rur are. A'ere 'ga namueapyo katui 'gã ajepeja wemikwasiarer are. Mama'eay are nanẽ 'ga ka'arana kwasiari nũ. Aipo 'ga remikwasiarer are jane jarejeapyoa'ne'emamũ. A'eramũ i'akwaawe'ema 'gã amũ ajamu'jau tywet Paulo 'ga remikwasiarer are. Jejui 'ga rerowiaa'ri 'gã nanẽ ajamu'jau tywet ee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarer are nanẽ 'gã ajamu'jau tywet nũ. A'eramũ 'gã ojereko tywerukaa 'ga upe, ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ ki pẽẽ pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã je'ega ne. Kasi a'e pe pepoit Kristu 'ga rerowiar awi ne. ¹⁸ Jejui Kristu 'ga ree taetu pejejemogypyka pejejemogyau. 'Ga je'eg imũ taetu pejejemogyau esage. A'eramũ nipo pẽẽ Jarejararete 'ga kwaapa katu katu. A'eramũ taetu jane katu'okarera 'ga opota'waramũ pẽ nee. A'eramũ ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. 'Awauwe futat, anure miamũ futat jane 'ga muorypa jarejemogyau, jareojere'emamũ. Nan iki sajemogy, a'e je pẽ nupe.

Kweramũ etee jeje'ega pẽ nupe.

1 Juã

Ymã we 'gã 'i “Juã 'ga 'awa ka'arana kwasiari” 'gã 'i rakue. Nokwasiari agawewi 'ga wera 'awa ka'aran are. A'etea 'gã e'i “Juã 'ga remikwasiarera futat”, e'i 'gã jupe. Juã 'ga Jejui 'ga remimu'efera.

“Pêporomutat ki pejejee”, e'i 'ga ikwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

Janeruwarete 'ga kwaawukaat

¹ Ka'arana je akwasiat imonou pê nupe. Jarejeupe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ree je ikwasiari. Kristu 'ga ree je ikwasiari. Oje'ega rerowiaaramũ 'ga jane mogyi ojepyri nakwaparimũ rui. Okoeteete ma'ea Kristu 'ga. Ymã te 'ã 'ga rekoi, ywy apoe'emauwe Kristu 'ga rekoi rakue. A'ere ore 'awa ywy pe 'ga rekoramũ ore 'ga resagi orojeau ikue. Orowyka 'ga pir are ikue. 'Ga je'ega ore enupa ikue. Aipoa ore oromome'u pê nupe. ² Ymã we te 'ã 'ga rekoi rakue. 'Awamũ aje 'ã 'ga ruri 'awa ywy pe ojesaukaa ore ikue. A'ea ore oromome'u pê nupe. Ymã we futat te 'ã 'ga rekoi Jarejuwarete 'ga pyri aetywe'emauwe rakue. A'ere 'ga 'awamũ 'ga jesaukari ore ikue. ³ A'e resakawera ore oromome'u pê nupe. Orojemienuwera nanẽ ore imome'wau pê nupe nũ. 'Ga rerowiarukaawamũ ore imome'wau pê nupe. A'eramũ pêẽ pejemujaa Jarejuwarete 'ga ree ore pyri, 'ga ra'yrarete 'ga Jejui Kristu 'ga ree 'jau. A'eramũ jane jarejemogyau 'ga ree etee futat jarejea mÿina. ⁴ A'eramũ je 'agamũ ikwasiaa ka'aran are jarejemuorypawamũ.

Ara renyfuga 'jawewat

⁵ Jejui 'ga je'ega ore enupa ikue. Ma'eramũ 'ã ore orojeupe 'ga 'eawera mome'ui pê nupe. Aipo 'jau 'ga imome'wau ore ikue. “Janeruwarete 'ga esagesage. Nitywi futari 'ga mama'e tywera pyu. 'Ara renyfuga 'jawe te 'ga. Nitywi futari ppytuna 'ga pyri”, 'jau 'ga imome'wau ore ikue. ⁶ Gã amũ te nipo “Je Jarejuwarete 'ga remiayua”, 'jau futatee. A'ere nipo aipo 'jara 'gã nekoi ppytunimũ wata ma'e 'jawe. 'Gã nuetygi mama'e tywera apoa. A'e 'gã o'meramũ te 'gã 'i. Na'ga remiayua rui aipo 'gã. Nuenuwi 'gã mama'e a'jea. Nuapoi 'gã Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'ea. ⁷ Ku'jywa 'ga 'ara renyfuga 'jawe futat. Nuapoi 'ga mama'e tywera. Mama'e esagea etee te 'ga wapo. 'Ga 'jawe jarejemogy re jarejekoty'aa esage ete jarejee. Oje'jawe jane jemogy re 'ga wa'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga ry pyu jane pireita akou, janetywera moia akou jane wi.

⁸ “Je najetywi tetywera pyu” 'jaramũ jane jare'meramũ Jarejuwarete 'ga upe. Jarejemoryteeu jane tee futat. Aipo 'e re mama'e a'jea apowe'em. ⁹ A'ere ojeupe jaretywera jane imome'uramũ, Janeruwarete 'ga imoiri jane wi, jane katu'oka. U'eawer imũ etee futat 'ga janetywera moia jane wi. Namama'e tywera apoara rui te 'ga. Mama'e esagea etee futat 'ga ree. A'eramũ 'ga janetywera moia jane wi. “Epe'a jetywera je wi”, ojeupe jane 'eramũ 'ga imoiri jane wi. ¹⁰ Najuejue etee futat aetyweramũ. Nokoi futari ae mũ itywere'emamũ. “Je najetyweri” 'jaramũ ae Jarejuwarete 'ga 'me are ako ma'eramũ te ae poromũ. 'Ga futat 'ã e'i rakue: “Nepetywi futari pêẽ mũ pejetywere'ema pyu”, 'jau 'ga 'ã rakue. A'eramũ ae “je

najetyweri” 'jaramũ Jarejuwarete 'ga 'me are jarejemogyau. 'Ga je'ega rerowiare'emamũ te ae poromũ ae 'i.

2

Kristu 'ga jane poaa

¹ Pěě 'ã jejeuwa 'jawe jee. A'eramũ je ka'arana kwasiaa pě nupe mama'e tywera apo awi pě momoiawamũ. “Au'je mama'e tywera apo re” 'ea je ikwasiaa ka'aran are imonou pě nupe. A'ere jane mama'e tywera jane iaporamũ Jejui Kristu 'ga je'egi 'Uwarete 'ga upe jane ree. “Aipo 'ga je rerowiaara 'ga. Mama'e tywera 'ga wapo. A'ere 'ga nopoiri futari jane rerowiar awi. A'eramũ ki eta'waramũ etee e'ýina 'ga upe”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega rerowiaaramũ jane ree. Jejui 'ga 'ã naitywet ma'ea rũi. Esage ma'e 'ga te. ² 'Ga futat 'ã janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe janee. Amanũmũ janetywera 'Uwarete 'ga upe jane wi imoiawamũ. A'ere 'ga najanema'e etee rũi janetywera mepyi. Ywu pewaramũ janetywera juejue futat 'ga omepy.

³ Jarejuwarete 'ga je'ega renuw ire jane a'jea futat 'ga remiayuwa. 'Ga remiayuwaretea 'ã jane 'ga je'ega renuparamũ. ⁴ 'Gã amũ nipo 'jau, “Akwaap je Jarejuwarete 'ga”, 'jau. A'ere aipo 'jara 'ga o'meramũ te 'ga 'i Jarejuwarete 'ga je'ega renuwe'em ire. I'me ma'eramũ te ae poromũ ae 'i akou. ⁵ 'Ga je'ega renuparamũ jane 'ga futaa a'jea futat. A'eramũ te ae a'jea futat ae 'i. “Je Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat”, 'jau jane. ⁶ Aipo 'jaramũ ki mama'e esage etee peapo, Jejui Kristu 'ga 'jawerimũ etee futat.

Pěporomutar iki pejejuee

⁷ Tejekoty'aawamũ pě nupe je ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are. “Pěporomutar iki pěě pejejuee. Pejejuka esage ki pejejuee”, 'jau 'ga rakue. Na'awamue rũi te 'ga 'ã aipo 'ga 'i janee rakue. Jejui 'ga rerowia ypy we futat te 'ã pejemu'e aipo are rakue. A'eramũ pěě aipo 'ga 'eawera kwaapa pejemogyau. ⁸ Aipoa morogyta are je ka'arana kwasiari pě nupe. A'ere aipoa morogyta ymanera jemu'jagi morogyta yau 'jawe. Jejui 'ga aipoa morogyta are jane mu'eramũ morogyta yau 'jawe futat janee. Jejui 'ga a'jea futat iporomutat jane ree. A'eramũ ki jane 'ga 'jawe futat jareporomutaramũ jarejuee. A'eramũ nipo jane resakara 'gã 'jau, “A'jea futat Kristu 'ga 'ea ra'e”, 'jau nipo 'gã. 'Ga rure'emamũ 'ã janepy 'gã weapyoe'emamũ 'ga ree rakue. A'ere ako 'ga ruri jane mueapyou ojee ikue. Janereapyoe'em awi jane mueapyou ikue. Sã'ã jay renya ypytuna mojesa'gia numiamũ. A'ere 'ã nomojesagi katu. Nan tee futat ako janepy 'gã neapyo'iramũ etee Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Jejui 'ga te ajee 'ã 'ut 'ara renyfuga 'jawe mama'e kwaawukaa katu janee, Jarejuwarete 'ga kwaawukaa janee. Jay reny 'jawewar awi jane mũ'jãu 'ara renyfuga pype jane monoara 'jawe.

⁹ 'Gã amũ nipo 'jau, “je 'ara renyfuga pypewara futat”, 'jau nipo 'gã. A'e reewi nipo 'gã niporomutari opytuna 'gã nee. A'eramũ jane aipo 'gã kwaapa. Aipo 'gã ypytunaiwa pypewara futat. Poromũ o'meramũ.

¹⁰ Opytun are iporomutat ma'eramũ te ae 'arimũ wata ma'ea. Nitywi futari mama'e tywera pyu, jarejomote'aawa pyu Jarejuwarete 'ga upe. ¹¹ A'ere ae opytuna 'gã nee iporomutare'emamũ ae ypytunaiwa 'jawewara pype wata ma'ea. Ypytunaiwa pype wata ma'eramũ ae awawa kwaape'ema. Ypytunaiwa esaukare'ema ae upe. Eae'ema 'jawe ae mogyaukaa.

12-14 Pēē 'ā jejeuwa futat. Peenuw esage ki jeje'ega. Jejui Kristu 'ga ree 'ā 'ga Ruwarete 'ga pētywera moia pē nui pē katu'oka pē mogyau 'awamū. Jarejuwarete 'ga 'ā pēē ikwaapa. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe.

Sawa'eramū pē nupe nanē je ka'arana kwasiari nū. Ywy apoe'emauwe Ako ma'e 'ga pekwaap pejejemogyau rakue. A'eramū je pē nupe nanē ka'arana kwasiaa nū.

Kunumīmet. Kūjāmet. Jejui 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramū 'ā pēē mama'e apowe'em mama'eukwaawa 'wyriara remifutar imū. Jejui 'ga pājē mū pejejepojekau mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi. Jarejuwarete 'ga je'ega renupa pejejemogyau. A'eramū pēē mama'e apou'jape'ema mama'eukwaawa 'wyriara je'eg imū. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe.

¹⁵ Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'ja'jawe ete kasi pēē pejemogy ne. 'Gā nemifutara kasi pefutar ine. 'Gā nemifutar are pejejea mīne'ema. Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'jawe tee mama'e apo re pēē nanē nepēporomutari Jarejuwarete 'ga ree ne.

¹⁶ Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā mama'e tywera apo are etee ifuwet ajemogyau. Mama'e tywera resag ire 'gā aipo futaa. A'eramū futat ojerowiaraiapa ajemogyau wemiapo a'wyre'em are etee futat. A'ere naJaneruwarete 'ga remifutara rūi aipoa. 'Ga ree iporomutare'ema 'gā nemiapoa te poromū. ¹⁷ A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gā nemiapofera mateepapa etee. 'Gā nemifutara nanē nipo 'ga imateepapa etee 'gā nui nū. A'ere jane Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'e apoaramū nipapawī. 'Ga pyri te jane oi jarejemogyau jareku'iramū nakwaparimū rūi futat.

Jejui 'ga ree iporomutare'emarete

¹⁸ Kunumīmet. Kūjāmet 'jau. Jeje'ega ki peenup. Anurenure'i nipo mama'e teepap katu katuramū. Peenup futat 'ā Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga rera rai'i. "Anurenure'i nipo Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga ruri", 'jau 'gā imome'wau pē nupe. A'jea futat 'gā 'ea. 'Awamū miamū kwaiwete Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gā jemogyi. A'eramū 'ā jane a'e are ikwaapa "owaēm ja'wyja'wy ywy mateepaawa upe ra'e" 'e kwaapa. ¹⁹ Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gā awau ojepe'au muku jane wi. Najane pyri 'ga ree iporomutat ma'e 'gā nūi tāmējē futat. Jane pyri 'ga ree oporomutar ire amunipo 'ā 'gā nojepe'ai jane wi. Jane wi 'gā ooa 'gā jepe'aa 'gā okwaawukat janee. A'eramū jane 'jau jarejaupe: "Najane pyri 'ga ree iporomutat ma'e 'gā nūi tāmējē futat 'gā", 'jau jane jarejaupe.

²⁰ Jejui Kristu 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage mua pē nupe rakue, pē mu'jawamū rakue. A'eramū pēē mama'e a'je kwaapa, Jejui 'ga mome'ua a'jea futat. ²¹ Pēē 'ā Jejui 'ga ree mama'e a'jea porogyta pekwaap. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe. "Nepekwaawi", 'jawe'em je ikwasiaa pē nupe. Jejui 'ga mome'ua a'jea futat pēē ikwaapa. Mama'e a'je kwaaparamū ae mama'e a'jea etee futat imome'ui ajaupe. Nai'me ma'eramū rūi ae morogyta esage mome'ui.

²² Awỹja te i'me ma'ea? "NaJejui 'ga rūi Janeruwarete 'ga remimurera" 'jara 'gā te poromū e'i i'me ma'eramū. Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gā futat poromū. 'Gā nuerowiari futari Jarejuwarete 'ga je'ega, 'ga ra'yra 'ga je'ega nanē nū. ²³ "NaKu'jywa 'ga rūi Jejui 'ga Ruwaretea" 'e rerowiaara 'gā naJarejuwarete 'ga remiayuwā rui ajemogy. A'ere

“Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea” 'e rerowiaara 'gã a'jea futat Jarejuwarete 'ga remiayuwa.

²⁴ Jejui 'ga je'ega renupa ypy we futat 'ã pëë 'ga rerowiaa rai'i. Aipoa morogyta ki a'jea futat perowiat pejemogyau. Aipoa morogyta a'jea futat perowiat pejemogymũ, Janeruwarete 'ga ree pejemujaa a'jea futat. 'Ga ra'yra 'ga ree nanë pejemujaa nũ. ²⁵ Ymã we futat 'ã Kristu 'ga 'i oree ikue: “Tomogy pëë orojepyri nakwaparimũ warãu rũi”, 'jau 'ga oree ikue.

²⁶ 'Gã amũ nipo awau pë pyri o'meramũ pë nupe. “Tamomoirukat 'gã Jejui 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau 'gã ojeupe. Aipoa 'gã nee je ka'arana kwasiari imonou pë nupe. ²⁷ A'ere Jejui 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri pë nupe. A'eramũ 'ga 'Agesagea pë mu'jara. A'eramũ ki pëë mũ moromu'jara futaru'jape'ema. 'Ga 'Agesagea a'jea futat pë mu'e mama'e a'je are. Ni'mei futari 'ga 'Agesagea. A'eramũ ki pëë 'ga 'Agesagea pejemu'e renupa katu katu. A'e renupa pëë pejemujaa Jejui 'ga ree.

²⁸ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Jejui 'ga ree etee ki pejemujat. A'eramũ pëë anure 'ga ruramũ pejjenosũe'em pejewau 'ga repejãna. Mama'e tywera apo re pejenosĩ 'ga rowase pejewaw ipe ne.

²⁹ Sikwaap jane 'ga jarejemogyau. “Jejui Kristu 'ga esagesage. Nuapoi 'ga mama'e tywera” 'ea jane ikwaapa. A'eramũ “ae mama'e tywera apoare'emamũ Janeruwarete 'ga ra'yramũ futat ajemogyau” 'ea nanë jane ikwaapa nũ.

3

Jejui 'ga rerowiaat

¹ Pënea'ar iki “Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree” 'e are. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga Kristu 'ga rerowiaaramũ 'jau janee: “Jera'yra pëë”, 'jau. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã nokwaawi 'ga. A'eramũ 'gã “Jejui 'ga rerowiaara 'gã Janeruwarete 'ga ra'yra futat” 'e are weapyoe'emamũ. ² A'ere 'ã pëë jejekoty'aawa. Jeje'eg are ki peapyaka. A'jea futat a'e je pë nupe. 'Awamũ futat 'ã jane jemogyi Jarejuwarete 'ga ra'yramũ. Maran sipo 'ga jane rerekoi, sa'e te aje 'ã jane. Nikwaawi we jane aipoa. Esage te nipo 'ea etee aje 'ã jane sikwaap. Anure te nipo jane Jejui 'ga ruramũ jane 'ga resagi. “Nan tãmëjê pa 'ga ra'e”, 'jau nipo jane 'ga resaka. A'eramũ te nipo “jane jemogyi 'ga 'jawe katu katu” 'ea jane sikwaap. ³ A'eramũ nipo jane 'ga rapesakaramũ juejue jarepoia jaretywer awi jarejekatu'oka. Jejui 'ga re'ã mama'e tywera pyu otywe'emamũ futat. A'eramũ jane 'ga rapesakaramũ jarepoia mama'e tywera apo awi.

⁴ Mama'e tywera apoara 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiare'ema futat ajemogyau. Aipo 'gã futat itywet Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga je'ega renupare'ema 'gã itywetywet 'ga upe. ⁵ “Au ywy pe ako Jejui 'ga 'ua aetywera moiawamũ ikue” 'ea jane ikwaapa. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. ⁶ A'eramũ jane 'ga ree ojemujat ma'eramũ jarepoia mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apo awi ipoire'ema 'gã na'ga remiayuwa rũi. Nokwaawi 'gã 'ga.

⁷ Kunumĩmet. Kũjãmet 'jau. Perowiat kasi i'me ma'e 'gã ne. “Jejui Kristu 'ga esagesage” 'jaramũ ae 'ga rerowiarãmũ futat. Mama'e esagea etee futat iapou. Aipo 'gã wesageramũ Jejui 'ga 'jawe. ⁸ Mama'e tywera

apoara 'gā te aje 'ā nia'wyrī futari 'ga upe. Mama'eukwaawa 'wyrī-ara remiayuwa futat 'gā. Ipy we futat 'ā mama'eukwaawa 'wyrīara mama'e tywera etee futat iapoi akou rakue, ywya Janeruwarete 'ga iapo ypyrauwe rakue. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga ra'yarete 'ga ruri mama'eukwaawa 'wyrīara pājē pojekau jui. A'eramū 'ga ifuakara mua-pap jui. Mama'eukwaawa 'wyrīara remiapoa mateepapa nanē 'ga ruri nū.

⁹ A'eramū wa'yramū ae rekoramū Janeruwarete 'ga U'agesage mua ae upe. A'eramū jane jarepoia mama'e tywera apo awi. Wa'yramū 'ga jane mogyi. A'eramū jane a'eramū mama'e tywera apou'jape'ema jarejemogyau. ¹⁰ Jarejuwarete 'ga ra'yramū jarejemogyau jane sikwaap. Mama'eukwaawa 'wyrīara remiayuwa 'gā jemogyau nanē jane ikwaapa. Mama'e tywera apoara 'gā, ajuee iporomutare'ema 'gā. Mīmera 'gā mama'eukwaawa 'wyrīara remiayuwa futat. NaJaneruwarete 'ga ra'ya rūi 'gā.

Pēporomutar iki pejejee

¹¹ Peenup futat 'ā Jejuī 'ga 'eawera, “pēporomutar iki pejejee” 'ea 'ā pēē enupa futat. 'Ga rerowia ypy we futat 'ā pēē aipo 'eawera renupa rakue. ¹² Kaī 'ga 'jawe kasi sajemogy ne. Mama'eukwaawa remiayuwa futat aipoa kūima'e 'ga, Kaī 'ga rakue. A'eramū 'ga wewirera 'ga, Apeu 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramū sipo 'ga wewirera 'ga jukau ekoete rakue? 'Ga rewirera 'ga, Apeu 'ga, mama'e esagea etee wapo. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee 'ga mama'e apoi. A'ere Kaī 'ga mama'e tywera etee iapoi. A'eramū 'ga wewirera 'ga rerekoayau ee. A'eramū 'ga 'ga jukau rakue.

¹³ Pēē 'ā jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe 'jau. Jejuī 'ga rerowiaaramū pejejemogyau. A'eramū nipo Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā oporomutare'emamū pē nee. A'ere kasi pēnea'at aipo 'gā nee pejejemogyau ne. ¹⁴ Jejuī 'ga rerowiaaramū 'ā aeporomutaramū ajuee. A'eramū jane namama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e arūi. Jarewawa jane ikwaapa, “Ywag ipe jane oi Jarejuwarete 'ga pyri” 'ea jane ikwaapa. 'Ga rerowiare'ema 'gā te ajee 'ā mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'ea futat. Nojejuka esagei 'gā ajuee. Oporomutare'emamū nanē 'gā ajuee nū. A'eramū aipo 'gā awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. Muku te 'gā oi 'ga wī. ¹⁵ “Oporojuka ma'e 'gā nooi Jarejuwarete 'ga pyri ywag ipe” 'ea jane sikwaap. A'ere ajuee iporomutare'emamū ae oporojuka ma'e 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū “ajuee iporomutare'emamū ae awawe'em 'ga pyri” 'ea nanē jane ikwaapa nū. ¹⁶ Jejuī Kristu 'ga ako amanūmū janee ikue, jane ree 'Uwarete 'ga poromutara resaukaawamū janee ikue. “A'jea futat 'ga poromutaramū jane ree” 'ea jane 'ā ikwaapa. A'eramū ki jane jareporomutaramū jarejee 'ga 'jowerimū etee futat. “Je najemanūweri 'gā nee tejemuaēmaw ipe”, pe'je kasi ne. Pēpota'wa ki pejejee. ¹⁷ Amumeramū nipo jane jare-mama'e tywe'emamū. A'eramū ki imama'e ma'eramū pemono amū pejejaupe. Nan ae Jejuī 'ga rerowiaaramū mama'e apoi. Mama'ea ajaupe imonoare'emamū sipo ae “Je Jarejuwarete 'ga arowiat”, 'jau? Naani. O'meramū te ae 'i poromū. ¹⁸ A'eramū ki pēē pejeapyakau je'e are. Ajuee iporomutat ma'eramū ae jopoari mama'e apou, mama'e monou ajaupe. Nanuara aporamū janeporomutaramū a'jea futat jarejee. Mama'ea

pejejaupe imonoare'emamũ kasi “Jeporomutat je ene ree”, pe'je ekoete pejejaupe ne.

¹⁹ Jarejuee iporomutat ma'eramũ jane Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat iapou. 'Ga 'eawer imũ etee mama'e apo re “ae 'ga ra'yramũ futat ae jemogyi” 'ea jane ikwaapa. A'eramũ ae 'ga 'eawer imũ etee mama'e apou ajemogyau ojenosõue'em 'ga rowase awaw ipe. ²⁰ Jarejuwarete 'ga rerowiar ire nipo pẽẽ mũ mama'e tywera apou. A'eramũ nipo pẽẽ pejepoyje'emamũ Jarejuwarete 'ga upe. “Awamũ Janeruwarete 'ga niporomutari je ree”, 'jau nipo pẽẽ. A'ere 'ga 'ã mama'e kwaapararetea. A'eramũ 'ga jarejeupe jane 'e kwaapa. A'ea 'ga okwaap agawewi futat. A'etea 'ga niporomutapawi pẽ nee, mama'e tywera pẽẽ iapo re. ²¹ A'eramũ jane 'ga jarefutara kwaaw ire jarejenosõue'em jareje'ega 'ga upe. ²² Oje'ega jane enuwamũ 'ga mama'e mua janee. Ojeupe jane enũjamũ 'ga imua jane upe. Janeremienũiwera mua janee, wemifutar imũ etee jane mama'e apo re. ²³ “Perowiar iki jera'yraretea, Jejui Kristu 'ga”, 'jau 'ga janee ikue. “Pẽporomutar iki pejejuee Kristu 'ga 'eawer imũ etee futat”, 'jau 'ga janee ikue. ²⁴ Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamũ jane jarejemujaa 'ga ree. 'Ga nanẽ akou jane pype futat nũ. U'agesagea 'ga imua janee ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane mueapyou jane pyri 'ga reko are.

4

Janeruwarete 'ga 'Agesage

¹ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Pẽẽ 'ã jejekoty'aawa. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Perowiat kasi kamẽsiete tekotee 'gã porogytaa ne. Kwaiwete 'ã 'gã jemogyi okwasi'wau oporogytau tesirũmeruu. “Jarejuwarete 'ga 'Agesagea je mut pẽ mu'jaukaa jee”, 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. A'ere kasi 'gã porogytaa perowiaraiw ine. 'Gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u teeara. Peenup katu katu ra'ne ki 'gã je'ega. “A'jea futat sipo 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'gã 'i akou”, 'jau etee ki pẽẽ pejejaupe. ² “Maranuara sipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea wereko?” 'jau nipo pẽẽ pejejeupe. Tamu'e pẽẽ ee 'jau. 'Gã je'ega peenup katu katu. “Jejui 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera. Ae 'jawe futat 'ã 'ga wa'ya 'ga muri janee rakue. Sã'ã ae 'ara kunumĩakyrãmũ ra'ne. A'ere 'ã ae waranupa. Nan tee futat 'ga wa'ya 'ga muri kunumĩakyrãmũ janee rakue, 'awa ywy pe rakue” 'jara 'gã tee 'ga 'Agesagea wereko. ³ “Naaeramũ rũi nipo Jejui Kristu 'ga ruri. Inãinã'nĩ te nipo 'ga ruri” 'jara 'gã 'ga 'Agesage rerekware'ema futat. Aipo 'jara 'gã 'ga ree iporomutare'ema 'gã te poromũ. “Anure nipo Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga ruri” 'ea 'ã pẽẽ enupa. A'ere 'ã 'awamũ futat 'ga 'jawewara 'gã amũ nuri akou o'meramũ janee.

⁴ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga ra'ya. A'eramũ 'ga 'ã U'agesage mua pẽ nupe, pẽnerekwaramũ rakue. 'Ga pãjẽa te 'ã a'jea futat ifuakat, 'au ywy pewara 'gã pãjẽ apyraapa. A'eramũ pẽẽ 'ã a'eramũ wejue i'me ma'e 'gã porogyta rerowiare'ema. I'me ma'e 'gã 'ã mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa. A'ere pẽnerekwara pãjẽa 'ã mama'eukwaawa 'wyriara pãjẽ apyraawi 'ã a'jea futat. ⁵ Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gã 'awa ywy pewara etee omome'u ajemogyau. A'eramũ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã etee futat

'gā je'ega rerowiaa ajemogyau. ⁶ Jane 'ā Jarejuwarete 'ga remi-
 ayuwa futat. A'eramū 'ga kwaapara 'gā wapyakau janeje'eg are.
 A'ere 'ā 'ga remiayuwe'ema 'gā nuapyakai janeje'eg are. A'eramū
 jane 'gā kwaapa. Janeje'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga 'Agesagea
 wereko. 'Ga 'Agesagea jane mu'jau mama'e a'je are tee. A'eramū
 'ga 'Agesage rerekwara 'gā wapyakau janeje'eg are. A'ere i'me ma'e
 rerowiaara 'gā mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa futat. A'eramū 'gā
 wapyakawe'em janeje'eg are.

Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e

⁷ Kunumīmet, kūjāmet 'jau. Janeruwarete 'ga a'jea futat iporomutat
 jane ree. A'eramū 'ga oje'jawe futat jane moporomutarukaa jarejuee.
 Jarejuee iporomutat ma'eramū jane Jarejuwarete 'ga ra'yramū futat.
 'Ga kwaapa nanē nū jane. ⁸ Ywawuje etee 'ā Janeruwarete 'ga poro-
 mutaramū ae ree pāwē pāwē etee futat. 'Ga futat te 'ā ae ree ipota'wa
 ma'ea ako. A'eramū ajuee iporomutare'ema 'gā 'ga kwaape'ema futat.
⁹ Wa'yrarete 'ga ako 'ga imua jane katu'okawamū ikue. Majepei tee
 agawewi 'ga ra'yrarete 'ga. A'etea ako 'ga 'ga amut wemiarame'ema 'jawe
 ikue. Jane ree jemuaēmaw ipe te 'ga wa'yra 'ga murukari ijukaukaa 'au
 ywy pe janee, jane katu'okawamū. Ma'eramū 'ā jane a'jea futat Jeju
 'ga rerowiaaramū nipo 'ā jane jemogyi jareku'iramū. Nakwaparimū rūi
 futat nipo 'ā jane jarewau jarejemogyau jareku'iramū 'ga pyri. A'eramū
 'ā jane "Ga 'ā iporomutat jane ree" 'e kwaawi. ¹⁰ Najane ra'ne rūi te
 'ā Jarejuwarete 'ga ree janeporomutat rakue. 'Ga ra'ne tāmējē futat
 te 'ā iporomutat jane ree rakue. A'eramū ako 'ga wa'yra 'ga muri
 janetywera jane wi imoiawamū ikue. A'e are jane 'ā Janeruwarete 'ga
 iporomutat jane ree 'e kwaapa. Jarejeapyoramū 'ā jarejemogyau jarejee
 'ga poromutar are.

¹¹ Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree. A'eramū ki jane nanē
 jareporomutaramū jarejemogyau jarejuee. ¹² Nitywi futari ae mū
 Jarejuwarete 'ga resakaramū. A'ere jarejuee janeporomutaramū
 Janeruwarete 'ga rekoi futari jane pyri. Ma'eramū 'ā jane poromu-
 taramū a'jea futat 'ga ree.

¹³ Janeruwarete 'ga 'ā U'agesage mua imogeu jane pype. A'eramū 'ā
 'ga 'awamū ajemogyau jane pyri. Jane nanē jarejemujaa 'ga ree. Aipoa
 jane sikwaap. ¹⁴ Orojemiesagera ete ore imome'wau: "Janeruwarete 'ga
 ako wa'yrarete 'ga amut 'awa ywy pewaramū ae katu'okawamū ikue" 'ea
 ore imome'wau. Ore 'ā 'ga ra'yra 'ga Jeju 'ga resakarera futat. Ma'eramū
 'ā ore imome'ui pē nupe. ¹⁵ "Jeju 'ga Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga futat"
 'jara 'gā pyri etee Janeruwarete 'ga rekoi. Aipo 'jara 'gā 'ga jekoty'aawa
 futat. ¹⁶ "Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree" 'ea nanē 'ā jane ikwaapa
 erowiaa 'jau 'ā jane. A'jea futat aipo 'ea.

Janeruwarete 'ga iporomutat ae ree. A'eramū jane jarejuee iporomu-
 tat ma'eramū jarejemujaa 'ga ree. Jane pyri futat 'ā 'ga rekoi. ¹⁷ 'Ga ree
 ojemogypyk ma'eramū jane jareporomutaramū 'ga ree. Jareporomu-
 taramū jarejuee nanē nū. A'eramū jane wowase 'ga jaremajatykaaw
 ipe jarejenosōue'em jarejatykau 'ga upe. Jeju 'ga rekwawera 'jawerimū
 jareko re jane nikyjei futari 'ga pyri jareo awi. ¹⁸ Janeporomutat jane
 'ga ree. A'eramū jane jarekyjawe'em futat 'ga wi. Wea'are'emamū
 ae wereko tywer are. Naerereko tywera'uweri 'ga ojee iporomutat

ma'eramū. 'Ga je'ega rerowiare'ema 'gā tee a'jea futat okyje ajemogyau 'ga wi.

¹⁹ Janeruwarete 'ga ra'ne futat oporomutaramū jane ree rakue. A'eramū jane 'awamū jarejemogyau 'ga ree iporomutat ma'eramū. Jarejuee nanē jareporomutaramū nū. ²⁰ 'Ga amū nipo 'jau “Jepromutat je Jarejuwarete 'ga ree”, 'jau nipo 'ga. A'ere nipo 'ga aipo 'e reewi niporomutari Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nee. Maran sipo 'ga a'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee oporomutare'em ire “Jarejuwarete 'ga ree jeporomutaramū”, 'jau akou. Wesak agawewi te 'ā 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gā. A'etea oporomutare'emamū 'gā nee. Nuesagi futari 'ga Jarejuwarete 'ga. A'jea sipo aipo 'ga Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'ea? Naani. ²¹ Ymā te Jejui Kristu 'ga 'i ikue: “Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramū ki pēporomutat pejejee”, 'jau 'ga janee ikue.

5

Mama'e tywera apo awi opoit ma'e

¹ “Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat” 'e rerowiaara 'gā juejee Janeruwarete 'ga ra'yra. Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e 'gā nanē oporomutaramū 'ga ra'yramū ajuee nū. ² A'jea futat jareporomutaramū Jarejuwarete 'ga ree, 'ga remimu'efer imū etee futat jane mama'e apou jarejemogyau. A'eramū te ae “a'jea futat jeporomutaramū 'ga ra'yra 'gā nee” 'e kwaawi nanē nū. ³⁻⁴ Jarejuwarete 'ga ree jareporomutaramū jane 'ga je'ega renupa katu katu. 'Ga je'ega renuw ire jane jarejemogyau 'ga ra'yramū futat. Opājēa 'ga imua janee. A'eramū 'ga je'ega renuwa waye'emamū janee. Werowiaaramū Jejui 'ga jane mamuakaa mama'e tywera apo awi. ⁵ Maranuaramū sipo ae poiri mama'e tywera apo awi? Jejui 'ga rerowiaara 'gā etee te. “Jejui 'ga a'jea futat Jarejuwarete 'ga ra'yraretea” 'jara 'gā etee te nuapoi mama'e tywera.

Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea

⁶ Jejui Kristu 'ga ako ojepymīukaaw ipe ojesaukaa katu katu janee ikue. Pykau 'jawe futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa 'ga ree ikue. A'e are 'ga ojekwaawukaa katu janee. “Janeruwarete 'ga ra'yra futat 'ga ra'e” 'e kwaawukaa katu janee ikue. A'ere jane na'ga pymīawer are etee rūi 'ga kwaawi. 'Ypeywar are 'ga omu'amaw ipe owy reko'wokawer are nanē futat 'ga jekwaawukari janee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga kwaawukaa janee. A'jea futat aipoa. Ni'mei futari 'ga 'Agesagea. ⁷ Aipo resakawera Jejui 'ga kwaawukaa janee. ⁸ Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga pymī are 'ga kwaawukaa janee. 'Ga ry reko'wokawer are nanē nū. Mīmera mama'e resakawer are jane “Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat” 'e kwaapa 'agamū. ⁹ Jarejo'eawera 'ā jane erowiaa jepi. A'ere Janeruwarete 'ga 'ea ae mū 'eawera apyraawi. Jejui 'ga upe 'ga 'jau: “Koromū jera'yrarete 'ga”, 'jau 'ga Jejui 'ga mome'wau oree. U'eawer imū etee 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa janee. ¹⁰ Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga rerowiarāmū ae 'jau ojeupe. “A'jea futat Janeruwarete 'ga 'i”, 'jau ae akou ojeupe. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā 'i “o'meramū te 'ga 'i”, 'jau etee 'gā 'ga upe, 'ga je'ega rerowiare'emamū. Nuerowiari futari 'gā 'ga ra'yra 'ga mome'ua. “Koromū futat jera'yrarete 'ga” 'ea 'gā nuerowiari ajemogyau. ¹¹ “Jera'yrarete 'ga amanū pē katu'okawamū. A'eramū 'ga werowiaaramū pē mogyau namutat oje'jawe. A'eramū

nipo pēē pejemanū re pejejua 'au pejejemogyau ore pyri jera'yra 'ga rerowiaaramū pēē nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau Janeruwarete 'ga janee rakue. ¹² 'Ga ra'yra 'ga rerowiaara 'gā ajemogyau namutat 'ga 'jawe. Amanū re awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi futat. A'ere 'ga ra'yra 'ga rerowiare'ema 'gā nooa'uweri 'ga pyri amanū re. Muku te 'gā oi 'ga wi.

Jejui 'ga ree ki pejemogypyk

¹³ Jejui 'ga ree pejemogypyk pejejemogyau. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe, pē mu'jau Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogy are. ¹⁴ "Ojeupe mama'ea jane enūjamū 'ga apyakai janeje'eg are, wemifutara mama'ea ojeupe jane enūjamū" 'ea 'ā jane ikwaapa. A'eramū jane 'ga remifutar imū mama'e renūi awi jarekyjawe'em futat. ¹⁵ "Janeje'ega renuw ire 'ga janeremienūiwera mama'e mua janee" 'ea jane ikwaapa futat.

¹⁶ Jejui 'ga rerowiaara 'ga amū nipo mama'e tywera apou akou. A'ea nipo pēē esaka. A'ere aipoa namama'eukwaawa rapyaw ipe ae monoukara rūi nipo aipo 'ga remiapofera mama'e tywera. A'eramū pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, aipo mama'e tywera apoarera 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga tywera moia 'ga wi 'ga momyau nū. A'ere mama'e tywera mū mama'eukwaawa rapyaw ipe ae monoawa futat. Aipoa mama'e tywera apoara 'ga ree te kasi ajee peporogyta Jarejuwarete 'ga upe ne, a'e je pē nupe. ¹⁷ Mama'e tywera juejue iapoa nia'wryri Janeruwarete 'ga upe. A'ere 'ga ajepeja mama'e tywera moiri jane wi ojeupe jane je'egamū.

¹⁸ Jarejuwarete 'ga ra'yramū jane mama'e tywera niapoi futari jarejemogyau au'jeteramū. Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga te 'ā jane a'gu mama'eukwaawa 'wryriar awi. A'eramū jane pojekawarūme'em Jejui 'ga wi. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū jane 'ga remiyauwa futat. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā mama'eukwaawa 'wryiara remiyauwamū futat 'gā jemogyi najuejue etee. ²⁰ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga, Jejui 'ga 'ā, 'ua 'awa ywy pe 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee. 'Ga Ruwarete 'ga Maireteetea futat. A'eramū 'ā jane 'awamū jarejemujaa 'ga ree. 'Ga ra'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga ree nanē jane jarejemujaa nū. Janeruwarete 'ga 'ā a'jea futat ae mogyararetea. A'eramū "je rerowiaara 'gā amanū re 'ua je pyri ajemogyau nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ā 'ga rakue. A'jea futat aipo 'ga 'ea.

²¹ A'eramū je 'jau pē nupe: "Pēnoryp kasi maira'me a'agaw are ne. Jarejuwarete 'ga te ki pemuoryp, 'ga ra'yra 'ga reewe", 'jau je pē nupe.

Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Juā

'Awa ka'arana upe nanē 'gā 'i, "Juā 'ga remikwasiarera", e'i 'gā ymā we rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe.

¹ Ka'arana je akwasiat enee, Waip. Je 'ā Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyrīaramū. Ene 'ā Jarejuwarete 'ga remipyūrūmeramū. A'eramū je ka'arana kwasiaa enee. Enera'yra 'gā nupe nanē je ikwasiarere enee reewe nū. Jejekoty'aawa 'ā pēē. A'ere 'ā najejekoty'aawa etee rūi pejemogy. Morogyta a'je rerowiarareteramū ore najuejue etee ore oropromutaramū pē nee. ² Morogyta a'jea te 'ā jane sirowiat. A'eramū 'ā jane 'agamū jareporomutaramū jarejemogyau jarejuee. Morogyta a'je renuparamū 'ā jane ee etee futat jarejea'aramū jarejemogyau. Natepawi aipoa.

³ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ā 'ga ra'yraretea futat. Afutat je 'gā nesagea jarejerekoa. Jarejee 'gā jemuaēma nanē je ifutaa nū. Jaremony'ata'waa nanē je ifutaa nū. Morogyta a'je kwaaparamū jane jareporomutaramū jarejuee.

Janeporomutar iki jarejuee

⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i jatee rakue: "Jeje'ega morogyta a'jea futat. A'eramū ki pēē enuparamū enupa katu. Je'eawer imū etee mama'e apou pejemogyau", 'jau 'ga rakue. Ma'eramū 'ā enera'yra 'gā amū Jarejuwarete 'ga je'ega renui ajemogyau. Morogyta a'jeu etee 'gā mama'e apoi ajemogyau 'e renupa teku'iramū. ⁵ A'eramū je 'awamū 'jau enee ī: Janeporomutar iki jarejuee, jarejujukau esage jarejuee, 'jau je enee ī. Nomorogyta yau arūi te 'ā aipoa. Jejui 'ga rerowia ypy we futat te 'ā aipo 'ea ereenup rai'i. ⁶ 'Ga ree jareporomutaramū Jarejuwarete 'ga je'ega renupa jarejemogyau. 'Ga kwaapa ypy we 'ā "Ga je'ega peenup" 'ea pēē ikwaapa. ⁷ Kwaiwete 'ā 'ga je'ega renupare'ema 'gā jemogyi. Ae moryteeara 'gā. A'eramū je 'jau pē nupe: Pejea'gu ki pejemogyau 'gā nui. I'me ma'ea 'gā. "Naae 'jawe rūi Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri ikue. Ināinā'nī te 'ga 'ga muri", 'jau futatee 'gā awau kwe pewara 'gā mu'jau. A'ere aipo 'jara 'gā i'me ma'ea te. Aipo 'jara 'gā niporomutari Jejui Kristu 'ga ree. ⁸ A'eramū ki pēē aipo 'gā nui pejejea'gwau. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. 'Gā 'mea pēē erowīaramū pejepoia Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga ojeupe pēporowyky repya namuri pē nupe ne. Ojewi pepoire'em ire te nipo Janeruwarete 'ga pē mepyau ojeupe pēporowyky are.

⁹ Kristu 'ga je'eg awi opoit ma'e 'gā naJaneruwarete 'ga remiayuwara rūi. A'ere Kristu 'ga je'ega rerowiaara 'gā jemogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramū. Kristu 'ga remiayuwamū nanē 'ā aipo 'gā nū. Aipo 'gā pyri Janeruwarete 'ga rekoi, wa'yrarete 'ga retee futat. ¹⁰ A'eramū ki pēē pejeje'wyr ipe pejemu'jat tywera 'gā amū waēmamū, 'gā mogeukare'ema pejejog ipe. Peapeje'eg nanē kasi 'gā ne. ¹¹ Kasi a'e pe pejejog ipe 'gā moge re pēē 'gā 'jawe ete pejemogy ne. Pejejog ipe i'me ma'e 'gā moge re nipo pēē 'gā 'jawe futat pejemogy. A'eramū pēē pejejea'gwau i'me ma'e 'gā nui.

¹² Kwaiwete jeporogytaweramū enee. A'ere je ka'aran are najeporomome'uweri enee. Je retea tāmējē tamome'u enee 'jau, peu ene pyri

teo re 'jau. A'eramũ te nipo jane porogyta esagei jarejaupe kwaiwete. A'eramũ nipo jane jareku'iramũ jarejemogyau ee.

¹³ Enykiera ẽẽ nanẽ Jarejuwarete 'ga remipyryũmera nũ. A'eramũ ẽẽ ra'yra 'gã oje'ega monou pẽ nupe, pẽ futaa.

Kweramũ etee jeremimome'ua.

3 Juá

'Awa ka'arana upe nanē 'gã 'i, "Juá 'ga remikwasiarera", e'i 'gã ymã we rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou Gaio 'ga upe.

¹ Ka'arana je akwasiat imonou enee, ki Gaio. Jejui 'ga rerowiaara mũ 'gã nupe 'wyriaramũ je 'ã. Ene 'ã nanē 'ga rerowiaaramũ. A'eramũ ene jejekoty'aawareteramũ ekou.

² Afutat je enerekoa jaruete. A'eramũ je teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe ene ree: "Gaio 'ga ojemujat ene ree rai'i. Eneje'ega 'ga werowiat nanimenime akou. A'eramũ 'ga akou esage ene upe. A'eramũ je jaruete 'ga reko futaa. 'Ga jero'wue'ema je ifutaa. 'Ga upe mama'e mura nanē je ifutaa nũ", 'jau je 'ga upe ene ree te'ÿina.

³ Janerewirera 'jawewara 'gã 'uramũ ene mome'wau jee. "Morogyta esageu ete futat Gaio 'ga rekoii mama'e apou", 'jau 'gã jee, ene mome'wau. A'ea je maku'iu kwaiwete ene ree. ⁴ "Enera'ÿra 'jawewara 'gã ajemogy Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Morogyta a'jeu etee 'gã jemogyi mama'e apou" 'ea je maku'iu kwaiwete, mama'e mũ ree jeku'i apÿraapa.

⁵ Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat 'ã ene jarejewirera 'jawewara 'gã nerekou esage. Epojejuka esageramũ 'gã nee. Eneremiesage'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'ã ene epojejuka esageramũ 'gã nee. Nanuara futat te 'ã Janeruwarete 'ga amuoryp. ⁶ 'Au ore pyri 'gã 'ua ene mome'wau oree jepi. "Esage te Gaio 'ga oree. Ore poaa esage", 'jau 'gã 'ua ene mome'wau oree jepi. Jarejuwarete 'ga muorypaw ipe ore jatyka ore ruwamũ 'gã imome'wau oree ai'i. Ejewi 'gã amũ ataramũ ki ene 'gã poaa mama'e monou 'gã nupe 'gã nemirerooramũ. Jarejuwarete 'ga upe te 'ã 'gã porowykyi ajemogyau. A'eramũ ene 'gã poaa. Jarejuwarete 'ga rereko 'jawe ene 'gã nerekou esage. ⁷ Kwe pe awau Jejui 'ga mome'wara 'gã nuenũi mama'ea 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. ⁸ A'eramũ jane te ki mama'e monou 'gã nupe 'gã poaa. Jane 'gã poaa 'eramũ jane 'gã pyri oporowyky ma'e 'jawe jarekou 'gã nupe.

⁹ Ka'arana je omono ikwasiaa peu ene pyriwara 'gã nupe ai'i, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe ai'i. A'ere Tiotrifi 'ga nuerowiari etee jeje'ega ai'i. "Je te toko 'wyriaramũ 'gã nupe 'jau kwy", 'jau etee 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wapyakawe'em jeje'eg are. ¹⁰ Ma'eramũ nipo je ene pyri teo re 'ga tywera mome'ui pē nupe. Oje'egaiwamũ 'ga jee ai'i. A'ere 'ga 'mea te 'ga rerekoi. A'ere naporomũ etee rui futat 'ga tywera. Ojeupe janerewirera 'jawewara 'gã Jejui 'ga mome'wara 'gã waēmamũ 'ga 'gã mogerukare'ema wog ipe. Tekotee 'gã nog ipe 'gã nekoa miamũ futat 'ga ifutare'ema. Jejui 'ga rerowiaara 'gã jatykaaw awi 'ga 'gã mogearama 'gã mũ'jäu.

¹¹ Mama'e esage apoar are etee ki ejemu'e ekou. Mama'e tywera apoara 'gã nee kasi erejemu'e ne. Mama'e esage apoaramũ ae Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ futat. Mama'e tywera apoara 'gã nokwaawi futari Jarejuwarete 'ga.

¹² "Demetriu 'ga te ajee esage ma'eramũ ako", 'jau janerewirera 'jawewara 'gã jee ai'i. Nanuara te a'jea esage imome'ua. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea nanuara 'gã poaa aipo mome'waukaa 'gã

nupe. Je 'ā a'jea futat 'ga mome'wararetea. A'jea futat 'ā je'ea je rekoramū. Aipoa 'ā erekwaap futat.

¹³ Kwaiwete je remimome'ua numiamū. A'ere je ka'aran are najeporomonoweri ee enee. ¹⁴⁻¹⁵ Je retea tāmējē taporogyta enee 'jau. Jeowet je ene pyri. Anurenure'i nipo je oi. A'eramū tāmējē saporogyta jarejupa 'jau.

Epy'ata'wa ki ekou. “Janejekoty'aawa 'ga oje'ega amut janee rai'i”, ere ki jarejekoty'aawa 'gā nupe najuejue etee futat. Enejekoty'aawa 'gā nanē oje'ega monou enee, ene futaa nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Judas

Judas 'ga 'awa ka'arana kwasiaa rakue. “Tiago 'ga rewireramũ je” 'jau 'ga. A'eramũ 'ga nanē Jejui 'ga rewirera nũ. (Maku 6.3)

Ka'arana 'ga ikwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe 'gã mu'akwaawamũ. “Pejea'gu ki moromu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã ne”, 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe.

¹ Je te 'ã Judas. Jejui Kristu 'ga upe mama'e apoara je. Tiago 'ga rewireramũ je 'ã. A'eramũ je ka'arana kwasiaa pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga remimũ'ëmeramũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga pẽ mũ'ëi pẽ mogyau wa'yramũ rakue. Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea futat. Oporomutaramũ 'ga pẽ nee. A'eramũ Jejui Kristu 'ga pẽ a'gwau mama'e tywer awi. A'eramũ je pẽ nupe ka'arana kwasiaa inuga.

² Afutat je Jarejuwarete 'ga jemuaëma kwaiwete pẽ nee. Pẽ mopy'ata'wa, pẽ nee 'ga poromutat. Mïmera nanē je ifutaa nũ.

³⁻⁴ Pẽẽ 'ã jejekoty'aawamũ. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. “Janeruwarete 'ga jane katu'ok jane mogyau wemiayuwamũ” 'ea takwasiat imonou 'gã nupe 'jau kwy, 'jau je tejeupe te'ÿina numi-amũ. Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee, jane erowiaramũ. A'e are je teporokwasariweramũ te'ÿina. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã amũ oi o'meramũ pẽ nupe rai'i. Jemime 'gã oi morogyta 'me mome'wau pẽ nupe rai'i. Jejui Kristu 'ga etee te 'ã Janejararetea. A'ere 'ã i'me ma'e 'gã 'ga mome'u kwakuwi etee. “Najanejara rui Jejui Kristu 'ga. Jarejemifutar imũ etee te jane mama'e apoi”, 'jau futatee 'ã i'me ma'e 'gã pẽ nupe rai'i. A'ere 'ã nanuara 'gã nee Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari inuga ymã we rakue. “Mama'e ekoete are ete ajamu'jara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'ea futat”, 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa inuga rakue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa pẽ nupe, i'me ma'e 'gã je'ega rerowiar awi pẽ mosiawamũ. Pepoit kasi morogyta a'je awi ne, 'jau je pẽ nupe. Jejui 'ga ree etee futar iki pejemogypyk.

⁵ A'eramũ je pẽ muea'aa pẽnemikwaawer are. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'gã nenũ'ëi Egitu ywy awi rakue. A'etea 'ga 'ã anure werowiare'emamũ omomap wemienũ'ëmera 'gã amũ rakue. Nuerowiari 'gã 'ga. A'eramũ 'ga 'gã momapa rakue. ⁶ Ywagipewara 'gã amũ nanē 'ã rakue nũ. “Tejemifutar imũ etee te je mama'e apoi tekou”, 'jau 'gã 'ã ojeupe rakue. Nuenuwi ete 'gã Janeruwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'gã ù'jãu ywag awi rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã monou ppytunaiwa pype 'gã pofaa 'gã mogyau. Namutamutat 'ga 'gã mu'ama peu. Peu futat 'gã u'ama Jejui 'ga rowase ae jatykaawa 'ara upe iwaëma rapesaka. Aipo 'ara rupi tãmëjẽ nipo 'ga 'gã nesaka nũ. A'eramũ futat nipo 'ga 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁷ Sodom ipewara 'gã nee nanē je pẽ muea'aa nũ. Gomora pewara 'gã nee, ipyriu'i ajemogy ma'e 'gã nee nanē nũ. Ywagipewara 'gã 'jawe 'gã Ku'jywa 'ga je'ega nuenuwi. A'eramũ 'gã kũima'erauwe ojo'wau. A'eramũ Janeruwarete 'ga tata monou imojypa 'gã nee, 'gã apisaupap rakue.

A'eramũ jane “Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã wereko tyw-erete” 'e kwaapa. Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã monoukari mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tataa owepe'ema futat.

⁸ Nan nipo pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã mama'e tywera apoi ymã ako ma'efera 'jawerimũ. A'eramũ nipo 'gã nanẽ ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe nũ. Ku'jywa 'ga je'eg are jẽmĩ nipo 'gã wea'are'emamũ. Mama'e tywera apo are etee nipo weapyoramũ. Ywagipewara 'gã we nipo 'gã ikurapa ekoete ajemogyau. ⁹ A'ere ywagipewara 'gã 'wyriara 'ga miamũ te 'ã, Migeu 'ga nakurawi mama'eukwaawa 'wyriara rakue. Moisesi 'ga manũnamũ Migeu 'ga mama'eukwaawa 'wyriara mui Moisesi 'ga reumer are rakue. A'etea 'ga nakurawi mama'eukwaawa 'wyriara “Je taroo Moisesi 'ga reumera”, 'jau ojeupe mama'eukwaawa 'wyriara 'eramũ rakue. “Janeruwarete 'ga te nipo ene rereko tywerete”, 'jau ete Migeu 'ga, oje'ega moywyrafene'ema jupe rakue. ¹⁰ A'ere 'ã pẽ nupe 'ut ma'e 'gã nanarũi. Ajamue ekoete 'ã wemikwaawe'ema mama'e are. Wemiapoapa etee futat ae mama'e wapo. Sã'ã kasurua 'ã wea'are'ema mama'e are. Mama'e upe 'ã opajai ekoeteramũ etee. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gã. Naea'ari mama'e esage are. ¹¹ Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are. Ymã 'ã Kaĩ 'ga oporerekoaywereteramũ wewirera 'ga ree rakue. Nan pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã Kaĩ 'ga 'jawe 'ga jemogyi. Parãu 'ga 'ã mama'e a'je'ema ete iapou ka'aranũu are rakue. Kore 'ga nanẽ 'ã Janeruwarete 'ga je'ega renupe'ema rakue. Mĩmera 'ga 'ã oje'eganuwe'emamũ Jarejuwarete 'ga upe rakue. Aipo 'gã 'jawe ajee 'ã pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã jemogyi pẽ pype. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã 'jawerimũ etee futat 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe anure.

¹² Pejejomajatykau pejejomojemi'waa pejejuee pejeporomutara re-saukaawamũ. A'ere nipo 'gã amũ poyjeteeteramũ 'ũina ojetee ojemi'waa mama'e 'waupap ajau. Weawyrywamũ nanẽ nipo 'gã amũ ajemogyau nũ. Ojemote'aa ae nanuaramũ ajemogyau ojopype. Amana rowoky'a tee 'jawe 'gã. Sã'ã amana rowoky'a tee resakawe ae “Kwe amana ruri jane”, 'jau 'ã jane. A'ere 'ã nokyri. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gã jemogyi pẽ pype. Moromu'jara futat 'gã numiamũ. A'ere 'gã mama'e a'je are nepẽ mu'ei. Sã'ã y'wa 'ywa 'ae'ema iypiwera 'jawe i'ae'ema. A'eramũ 'ã ijaramũ etyka, apo mososoka ywy awi. A'eramũ taetu 'ã u'ae'emamũ. Oypiwamũ taetu. Nan pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã nuapoi mama'e esagea. ¹³ Sã'ã 'y ryjuapia mama'e tywera rerooa ejara ywy'a'marimũ. Nan pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã mama'e tywera apoi pẽ neape. Jaytatajãna 'ã ae esaka. Yẽ'ẽ raapara 'gã 'ã jaytata are amã'jãu wape kwaapawamũ. A'ere jaytatajãn are amã'ẽ re amunipo 'ã 'gã ka'jami etee. Nan pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã. Nepẽ mu'e esagei 'gã Jarejuwarete 'ga ree. A'e 'gã Janeruwarete 'ga omono muku ojewi anure. Ypytunaiwuu pype imomytau nakwaparimũ warãu rui futat.

¹⁴⁻¹⁵ Enoki 'ga 'ã ymã we Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã mome'wau tãmẽjẽ rakue, pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã mome'wau tãmẽjẽ rakue. “Anure nipo Janejararete 'ga ruri ae resaka. Kwaiwete nipo 'ga ywagipewara 'gã nerua ojeupi. A'eramũ nipo 'ga ojee iporomutare'ema 'gã nupe 'jau: 'Mama'e tywera etee peapo jepi. Je kuraw etee pejepe jepi', 'jau nipo 'ga ojee iporomutare'ema 'gã nupe. A'e 'gã nipo 'ga omono

mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi", 'jau Enoki 'ga rakue.

Ymā ae ypyfera 'ga Atāu 'ga juapyrera 'ga te poromū Enokiramū rakue. Pē nupe owaēm ma'e 'gā 'ga omome'u pē nupe rakue.

¹⁶ I'me ma'e 'gā oje'egaiwamū mama'e are. 'Gā mara'nea 'gā nerekou. Naekōēāi futari 'gā. Tekotee 'gā 'gā iago'wau. Wemifutar imū te 'gā jemogyi mama'e tywera apou. "Ore te 'ā oreresage", 'jau futatee 'gā ojerowiaraipe ojee. "Pēē nanē 'ā pēnesage nū", 'jau futatee 'gā ajaupe. Ojee ojoporomutaawamū te 'gā 'i poromū "pēnesage pēē", 'jau futatee. Mama'e ojeupe imurukaawamū te 'gā 'meramū ajaupe.

¹⁷ A'ere ki pēnea'at Jarejararete 'ga remimonofera 'gā 'eawer are. ¹⁸ "Anure nipo Jeju 'ga rure'emaue Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nuri pē jaita ekoete Jeju 'ga pēē erowiarāmū. Wemifutar imū te aipo 'gā mama'e tywera apoi", 'jau Jeju Kristu 'ga remimonofera 'gā janee ikue. Aipo 'gā futat owaēma pē nupe rai'i. ¹⁹ "Simote'at 'gā 'jau, 'gā mopojo'oka ajau 'jau", e'i te nipo nanuara 'gā pē nupe. NaJarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū rūi 'gā nekoi. NaJarejuwarete 'ga remifutar imū rūi 'gā nekoi mama'e apou. Wemifutar imū te 'gā mama'e apo ekoetei.

²⁰ A'ere kasi pēē nanarūi ne. Jeju Kristu 'ga rerowiaara pēē. A'eramū pēē 'awamū taetu 'ga rerowiaa a'jea futat. 'Ga je'eg imū etee futat mama'e apou. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū etee futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ²¹ Janeruwarete 'ga pē futaa a'jea futat. A'eramū pēē pejejemogypyka katu katu 'ga ree pejejemogyau. Peje-poire'ema futat 'ga rerowiar awi. 'Ga je'ega pēē enupa katu pejejemogyau. Jeju Kristu 'ga ajemuaēma jane ree. A'eramū 'ga anure jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojeypyri, nakwaparimū warāu rūi futat jane mogyau. A'eramū ki pēē aipo 'ga 'eawera rapesaka pejejemogyau.

²² 'Gā amū nipo Jeju 'ga rerowiaa'i etee. A'ere kasi pejeje'ega pemoy-wyrafen 'gā nupe ne. Pepoar ete ki nanuara 'gā Jeju 'ga rerowiararete are. ²³ 'Gā amū nipo mama'eukwaawa rape are etee wea'aramū. A'eramū ki pēē Jeju 'ga rerowiarukaa 'gā nupe. Sā'ā tata pe 'ga amū 'ara ja'wyja'wy. Nan tee 'gā. Pepyyk 'gā tata awi. Pejemuaēm iki tekotee 'gā nee. A'eramū ki pēē itywet ma'e 'gā nee pejejemuaēma. 'Gā tywer awi 'gā momoirukaa. "Gā te ajemogy otyweramū", pe'je ete kasi 'gā nupe ne. 'Gā tywera kasi pefutar ete ne. Kasi a'e pe pēē nanē peapo mama'e tywera 'gā 'jawe ne.

²⁴ Janeruwarete 'ga opājē mua janee. Opājē mū mama'e tywera apoukare'ema janee. Jane muesageu opājē mū futat. A'eramū nipo 'ga anure jane rerawau jane mogyau wowase. Aipo 'ara rupi nipo jarejesageramū. Aipo 'ara rupi futat nipo jane jareku'iramū jarejemogyau 'ga rowase. ²⁵ "Ene tee te 'ā Oreruwaretea", 'jau ki jane 'ga upe. "Orojararete 'ga, Jeju Kristu 'ga ore erowiaa. Ene 'ā ore katu'oka ete, Jeju 'ga manū are. Eneresagea tekotee 'gā nesagea apyraapa", 'jau ki jane. "Ene 'ā a'jea futat ipojeuwipyrete. A'jea futat 'ā enepājērete pājēnana 'gā pājē apyraapa. Ma'eramū 'ā ene a'jea futat Orejararetea. Ore'wyriarareteramū 'ā ekou oree a'jea futat. Na'awamue rūi te 'ā ereko. Nakwaparimū rūi futat oree. 'Okoeteete ma'ea je', 'jau ako ene oree ikue. Ywy tywe'emaue 'ā ene ekou rakue. A'ea morogyta a'jea futat rakue", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe.

A'ea je anug ikwasiaa.

Apocalipse

Juã 'ga, Jejui 'ga remimu'efera 'ga, 'awa ka'arana kwasiaa rakue. Janeruwarete 'ga wemiaporama resaukaa Juã 'ga upe rakue. A'eramũ Juã 'ga ka'arana kwasiaa wemiesager are imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe rakue.

¹ Awamue je ka'arana kwasiari mama'e jeapowam are. Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga upe ra'ne esaukaa rakue. A'eramũ 'ga 'jau wa'yra 'ga upe rakue:

—Anurenure'i jeremiesaukara jeapoi. A'eramũ ene ejemiesagera resaukaa ejemiayuwa 'gã nupe— 'jau 'ga wa'yra 'ga upe rakue.

A'eramũ 'ga aipoa 'uwa 'ga ojeupe esaukaripyrrera resaukaa jee ai'i.

Je Juãnamũ. Jejui Kristu 'ga upe mama'e apoaramũ je rekoi. A'eramũ 'ga ywagipewara 'ga amũ mua imojypa ijeapoawama resaukaawamũ jee, ijeapoawama je upe ikwaawukaawamũ. ² A'eramũ je tejemiesager are ka'arana kwasiaa inuga. Jarejuwarete 'ga remimome'ufer are, Jejui Kristu 'ga remimome'ufer are. Mĩmer are je ka'arana kwasiari inuga. ³ Aga morogytaa Janeruwarete 'ga ma'ea te. A'ea ojopyter ipe imogytaara 'gã iku'i te ajemogyau. Janeruwarete 'ga muorypaw ipe ajatyka ma'e 'gã pyter ipe imogytaara 'gã jaruete ajemogyau. Enupara 'gã nipo aku'iramũ ajemogyau enupawe. Jee 'ga remiesaukara nipo ojeapou kamẽsiete futat.

Juã 'ga ka'arana kwasiaawet

⁴ Je 'ã Juãnamũ Jejui 'ga rerowiaaramũ pẽ nupe je ka'arana kwasiari imonou. Asia ywy pe pejemogyau pejemajatykau 'ga je'ega renuwamũ. Sete pẽ'wyrarete pytuna. A'eramũ je pẽ'wyrara 'gã nupe ka'arana monou ikwasiaa pẽ moymoyka.

Jarejuwarete 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat, pẽ mopy'ata'wa pẽ mogya nanẽ nũ. Janeruwarete 'ga Okoeteete ma'ea. Ywy apoe'ẽwe 'ga rekoi rakue. 'Awamũ futat 'ga rekoi. Anure miamũ futat 'ga akou. 'Ga upe je 'i: “Mama'e esage emut 'gã nupe. Nuapoi agawewi 'gã mama'e esagea enee. A'etea ki mama'e katurama emut 'gã nupe”, 'jau je 'ga upe pẽ nee. 'Ga 'Agesagea nanẽ mama'e esage amut pẽ nupe nũ, Jarejuwarete 'ga renawa rowase ajemogo ma'ea nũ. ⁵ Jejui Kristu 'ga taetu mama'e esage amut pẽ nupe nũ. Jejui 'ga morogyta a'jea futat omome'u janee 'Uwarete 'ga ree. Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimoferaw ypy ppyfera. 'Ga 'ũina 'wyrarareteramũ ywy pewaramũ janee najuejue etee. Akotee ma'eramũ jane upe, 'wyrara 'gã nupe. Mĩmera upe 'ga 'ũina 'wyrarareteramũ.

Jejui 'ga oporomutaramũ jane ree. Amanũ 'ga owy reko'wogukaa janetywera moiawamũ jane wi, mama'e tywera apoukaru'jape'ema janee. ⁶ 'Ga werowiaaramũ jane mogyau 'Uwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ. Jarejuwarete 'ga upe jareporogytau jarejepyriwara 'gã nee. Jarejepyriwara 'gã nupe nanẽ Jarejuwarete 'ga mome'wau nũ. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Simuoryp Jejui 'ga jarejemogyau 'jau, 'jau je pẽ nupe. 'Ga pãjẽrete. Nateepawi 'ga pãjẽa. A'eramũ ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. A'eramũ ki jane 'ga mome'wau nanẽ 'gã nupe nũ.

7 Pēnea'ar iki 'ga ree. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri ojypa ywasiga rupi. Najuejue etee futat nipo jane 'ga resaka. 'Ga kutukarera 'gā miamū nipo 'ga resaka nū. Nikoi'i futari nipo jane mū ywy pewaramū 'ga resakare'emamū. 'Ga resakawe nipo 'gā ajaa'wau 'ga ree. Werekou tyweram awi nipo 'gā okyjau ajaa'wau 'ga ree. U'eawer imū etee futat nipo 'ga iapoi. A'jea futat je'ea.

8 —Je Okoeteete ma'ea. Ywy apoe'emaue je rekoi. 'Awamū miamū 'ā je rekoi. Anure taetu nipo je rekoi temanūme'em futat. Je pājērete te 'gā pājē apyraapa— 'jau Janejararete 'ga.

Jejui Kristu 'ga jesaukaawet

9 Je futat ako Juānamū. Pēē 'jawe je jemogypygyi Jejui 'ga ree. A'eramū je pēneki'yramū tekou. Pēē 'jawe futat je rekoi, tejerekou tywerukaa 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. Je rereko tywerete futat 'gā. Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega perowiat. Je nanē 'ga je'ega arowiat nū. 'Ga jejararetea. Pēē 'jawe jeruagamū tejereko tywera upe. Napoiri futari je Jejui 'ga rerowiar awi. 'Ga jane rereko. A'eramū 'ga jane mamuakarukaa mama'e tywera upe.

'Ypō'ō pype je rekoi ikue. Jejui 'ga porogyta a'jea je imome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega nanē je imome'wau kwe pewara 'gā nupe tekou ikue. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā je rerawau je rejaa 'ypō'ō me ikue, Patimu 'jaw ipe ikue. Moromunepawa pypewara 'jawe tekou 'ypō'ō pype ikue. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko je pojekau ojeupe morowykye'ema rupi. A'eramū je teatykupe katy 'ga amū je'ega renupa. Jeatykupe katy oje'eg ma'e 'ga jumi'aranūū fu 'jawe wafukaita jee:

¹¹ —Ejemiesaga ekwasiat ka'aran are. Ikwasiapaw ire ene imonou je rerowiaara 'gā nupe. Sete amunawa pype ajatyka ma'e 'gā nupe. Efesu, Esmirna, Pergamū, Tiatira, Sardes, Filadelfia, Laodiceja. Mīmera amunawa pype je rerowiaara 'gā jatykai wapyakau jeje'eg are. A'eramū ene 'gā nupe ka'arana monou ejemiesaga kwasiar ire — 'jau 'ga jee, jeatykupe katy u'ama.

¹² Aipo renupawe je tejerowaka tejakyfet katy tejeupe oje'eg ma'e 'ga resaka. Tejerowakawe je sete tatarana renawa resaka. Tatarana renawa ouru apopyrera. ¹³ Tatarana renawa pyter imū 'ga amū akou, kūima'e 'jawewara 'ga akou. Weteyrū fukua 'ga erekou imunepa. 'Ga raitya 'ga ree imotypawa ouru apopyrera. 'Ga pasi'a 'arimū imotypawa 'upa 'ga ree. ¹⁴ 'Ga 'awa waparasiagamū amyneju 'jawe. Karupa'mī rawa 'jawe waparasiagamū. 'Ga rea wenyfugamū tata reny 'jawe. ¹⁵ Itaju 'jawe, prōsi 'jawa 'jawe, 'ga pya wenyfugamū. Sā'ā wapy re prōsi 'jawa renyfuga. Nan tee 'ga pya. Oje'ēporogūnamū ytuu pyamu 'jawe etee. ¹⁶ Opo pe 'ga jaytataa rerekou. Sete 'ga jaytata rerekoi opo pe, ojakwatawa katy. Jyuaa 'ua uēma 'ga juru awi. A'ere nu'ari futari 'ga juru awi. Waime juowajamū 'ua uēma 'ga juru awi. A'ere nu'ari 'ga juru awi. 'Ga reakwara wenyfugamū, aje kwara kwawa 'jawe wenyfugamū.

¹⁷ 'Ga resakawe je te'aa 'ga rowase, amanū ma'e 'jawe. A'erauwe 'ga opo monou, ojakwatawa katywara monou, jeapYTE'rarimū.

—Erekyje awi je wi. Ymā we ako ma'eferamū je. Ywy apoe'emaue je rekoi ikue. Mama'e teepaw ire miamū nipo je etee futat je rekoi 'au — 'jau 'ga jee. ¹⁸ —Okoeteete ma'ea 'ā je. Amanū je ako ikue. A'ere ako je ferawi etee ikue nū. Namanūu'jawa'uweri je. 'Awamū je ywy

pewara 'gã manūawa kwaapawi. Je futat nipo 'gã moferapa nū— 'jau 'ga jee. ¹⁹—'Awamū ejemiesager are ka'arana ekwasiat. 'Awamū 'ã je ojeapo ma'e resaukari enee. Anure ojeapo ma'ea nanē nipo ene esaka nū. Aipoa ejemiesager are juejue ka'arana ekwasiat— 'jau 'ga jee. ²⁰—Nenereapyoi ejemiesager are. A'eramū je 'awamū ene mueapyou ee. Sete jaytataa je areko tepo pe, tejakwatawa katy. Sete tatarana renawa nanē 'ã ene esaka. Sete tatarana renawa 'jawe futat je rerowiaara 'gã. Sete amunaw ipe 'gã jemogyi ajatykau ajamu'jau je ree. Jarejuwarete 'ga ree 'jau 'gã ajamu'jau akou. A'eramū 'gã tatarana 'jawe ajemogyau. Sã'ã tatarana mama'e resaukara ae upe. Nan tee futat je rerowiaara 'gã jamu'ei je ree, Jeruwarete 'ga ree 'jau. Je rerowiaara 'gã 'wyriara* 'gã ajemogy jaytata 'jawe— 'jau Jejuí 'ga jee.

2

Efesu pewara 'gã nupe Jejuí 'ga 'eawet

¹ A'eramū Jejuí 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega ekwasiat inuga Efesu pewara je rerowiaara 'gã 'wyriara 'ga upe— 'jau 'ga jee.

—Sete je jaytata areko tejakwatawa katy tepo pe. Sete tatarana renawa pyterimū je teatau tekou. Ouru apopyrera pyterimū tekou teatau. Je 'ã amu'akwaap pēē mama'e are. ² Pēnemiapofera je akwaap. Kwaiwete 'ã pejeporowykyau jee. Je rerowiare'ema 'gã 'ã pē nerekou tyweaete je rerowiamū. A'ere 'ã pejereko tywera upe pēnuag pejemogyau pejepoire'ema je rerowiar awi. Mama'e tywera apoara 'gã nee 'ã pejeporomutare'emamū. 'Gã amū 'ã 'ua owaēma pē nupe ai'i. "Jejuí 'ga 'ã ore mut pē mu'jau oje'eg are", 'jau futatee 'ã 'gã 'ua pē nupe rai'i. A'ere 'ã neperowiara'nei 'gã nai'i. "A'jea sipo Janeruwarete 'ga 'gã muri?" 'jau ete 'ã pēē pejejaupe rai'i. 'Gã je'ega renup katu re 'ã pēē 'gã kwaapa rai'i, 'gã 'me kwaapa rai'i. ³ Mama'eay upe 'ã pēnuag je ree. Nepepouri 'ã jeporowyky awi rai'i— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

⁴—A'ere je mama'e mū re je je'egayi pē nupe. Je rerowiaa ppy ppy we 'ã pejeporomutamū je ree nanimenime rakue. A'ere 'ã pēē 'awamū ināinānī'ī etee pejeporomutamū je ree. ⁵ Pēnea'aru'jaw iki je rerowiar ppy ppyawer are. Je rerowiaa ppy ppy 'ã pēē pejeporomutamū nanimenime je ree rakue. Mama'ea 'ã pēē iapou jeremifutar imū etee rakue. A'ere 'ã pēē 'awamū nai'jawe rūi pejemogy. A'eramū ki pēē pejepoia pejetywer awi. Je rerowiar ppy ppyawera upe ki pejewya nū. Kasi a'e pe je tatarana apykawa pe'ai pē nui ne. A'eramū nipo pēē jeje'ega mome'wau'jape'ema pejejaupe. ⁶ A'ere pēē, je 'jawe futat, Nikurai 'ga remiayuwa 'gã nemiapo are nepēporomutari. Aipoa esage jee. Nikurai 'ga remiayuwa 'gã o'me are ajamu'jau. A'eramū je 'gã nemiapofer are teporomutare'emamū tekou— 'jau Jejuí 'ga ikwasiarukaa jee.

⁷—Ee pejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenuw esage je rerowiaara 'gã nupe 'ga je'egamū. Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gã nipo awau amanū re 'ga pyri. Peu futat je y'wa mū monou 'gã nupe. Aipo y'wa 'wau 'gã ajemogyau nakwaparimū ete rūi 'ga pyri. Aipoa y'wa 'ywa u'am Jarejuwarete 'ga rupaw ipe— 'jau 'ga jee.

* 1:20 Pastor 'jawa poromū.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Efesu pewara 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat.

Esmirna pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

⁸ Aipo 'e re 'ga 'jau jee nũ:

—'Awamũ jeje'ega ekwasiat inuga Esmirna pewara je rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga upe, a'e je enee— 'jau 'ga jee.

—Je ako ypy ma'ea. Maapawera nanẽ je nũ. Je amanũ ikue. A'ere je ferawi etee ako ikue nũ. Je teje'ega kwasiarukaa 'ga upe imonou pẽ nupe. ⁹ Akwaap katu katu futat je pẽẽ. Mama'eay upe pẽnuag pejejemogyau je ree. Nepetywi pẽẽ mama'e pyu 'au. A'ere pẽẽ imama'e kwai ma'erama futat pejemogy. Jeremiayuwa pẽẽ. A'eramũ pẽẽ iporiae'ema futat. 'Gã amũ nipo pẽ ago'wau je ree. Aipo 'gã nipo 'jau: “Judeuretea futat ore. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea futat. Ore te futat 'ga remiayuwaretea. Pẽẽ naani”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. O'meramũ te 'gã 'i. Najaneruwarete 'ga remiayuwa rũi agawewi 'gã. Mama'eukwaawa remiayuwa te 'gã. Mama'eukwaawa 'wyrriara tee 'gã amuoryp ajemogyau. ¹⁰ Pekiye awi pejejereko tyweram awi. Anurenure'i nipo mama'eukwaawa 'wyrriara pẽẽ mũ munewukaa pẽ mu'ama moromunepawa pype. “Taesak 'gã 'ga rerowiar awi 'gã poira 'jau”, 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyrriara pẽ nupe. A'ere nipo teis etee peset 'gã pẽ nereko tyweretei. A'ere kasi pepoit Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Pẽ apisi agawewi nipo 'gã. A'ere kasi pepoit futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. 'Ga rerowiar awi pepoire'emamũ je pẽ mogyi nakwaparimũ ete rũi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹¹ —Ee pejejeapyoweramũ ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa esage, je rerowiaara 'gã nupe 'ga je'egamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gã nipo awau 'ga pyri amanũ re. Oje'ega renupara 'gã 'ga nomonoukari mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Esmirna pewara 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat.

Pergamũ pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau jee nũ:

—'Awamũ jeje'ega ekwasiat inuga Pergamũ pewara, je rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga upe— 'jau 'ga jee.

—Je jyuua areko, ajuowai aime ma'ea rerekou tejuru pe. ¹³ Akwaap je pẽ'wyr. Mama'eukwaawa 'wyrriara futat 'ũi 'wyrriaramũ aipo 'wyr ipewara 'gã nupe. A'etea nepepouri je rerowiar awi. Naje kwakuwi pejepe 'gã nui. Átipasi 'ga je mome'wau akou 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã 'ga jukau peu futat je mome'uramũ rakue. A'etea nepepouri je wi rakue. Aipoa esage jee. ¹⁴ A'ere je mama'ea pẽẽ mũ iapoa nafutari. Pẽẽ mũ Parãu 'ga je'egera rerowiaa. Ymã te Parãu 'ga Paraki 'ga mu'ei maira'me a'agawa muoryw are rakue. “Amu'e je ene ee. A'eramũ ene Israeu 'ga juapyrera 'gã mu'jau maira'me a'agawa muoryw are”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. Kwe pewara 'gã wyra monou ijukau inuga maira'me a'agawa rowase, imuorypawamũ. “Pe'u kasi aipo wyro'o ne”, 'jau Janeruwarete 'ga Israeu 'ga juapyrera 'gã nupe rakue. A'ere Parãu 'ga 'i 'ga upe: “Maira'me a'agawa rowase imonopyrera pe'u, ere ki 'gã nupe”, 'jau 'ga Paraki 'ga upe. “Peko ki pejejemirekoe'em are, ere ki kũima'efera 'gã nupe”, 'jau 'ga Paraki 'ga upe rakue. “Pejemene'em

are ki peko, 'jau ki ene kūjāmera 'gā nupe”, 'jau 'ga Paraki 'ga upe rakue. A'eramū Paraki 'ga 'jau 'gā nupe rakue. A'ere 'ā pēē mū 'awamū miamū mama'ea peapo pejemogyau 'ga 'eawerimū etee futat. ¹⁵ Pēē mū Nikurai 'ga je'egera rerowiaa pejemogyau. Aipo nanē nia'wyri jee nū. ¹⁶ Pepoit pejetywer awi. Kasi a'e pe je oi mama'e tywera apoara 'gā nowajaa tejuru pewara tejuu pyu ne— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹⁷ —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenup, je rerowiaara 'gā nupe 'ga 'Agesage je'egamū. 'Ga je'ega renupara 'gā nupe tamono mana 'jawa 'jau, 'gā nemi'urama 'jau. Imimipyretera tamono 'gā nupe 'jau. Ita siga nanē tamono 'gā nupe 'jau. Ita sig are 'gā ner yaua tamono ikwasiaa 'gā nupe 'jau. Tekotee 'gā nipo nokwaawi futari 'gā ner yaua. Jeremie'rogera 'gā tee te nipo wer yaua okwaap— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Pergamū pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Tiatira pewara 'gā nupe Jeju 'ga 'eawet

¹⁸ Aipo 'e re Jeju 'ga 'jau jee nū:

—Tiatira pewara, je rerowiaara 'gā 'wyriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. Jerea enyfuk noko jee tata 'jawe. Itaju enyfuga 'jawe 'ā jepya wenyfugamū. ¹⁹ Je aje'eg pē nupe. Akwaap je pēē. Pēnekoa je akwaap. Jarejuwarete 'ga ree 'ā pejeporomutaramū 'ga rerowiaa nanē nū. Pēē pejejopoa 'ā mama'e apo are. Mama'eay upe 'ā pēē pejejuagamū pejemogyau. Je rerowiar ypy we te 'ā mama'e esagea peapo jee. Ma'eramū 'ā 'awamū taetu mama'e esagea peapo pejemogyau jee kwaiwete. Aipoa esage jee. ²⁰ A'ere mama'e mū nia'wyri jee. Jesepeu ēē jeremiyuwa 'gā mu'jau tywet mama'e tywer are. “Je Jarejuwarete kīā je'ega mome'wara”, 'jau futatee ēē 'gā nupe. A'ere ēē 'mea te ēē rerekoi. Mama'e tywera apo are ēē jeremiyuwa 'gā mu'jau. “Pejemirekoe'em are pēnekoa esage”, 'jau futatee ēē 'gā nupe. “Pejemene'em are pēnekoa esage”, 'jau futatee 'gā nupe, 'gā mu'jau tywet. “Maira'me a'agawa upe imonopyrera esageay pēnemi'uramamū”, 'jau futatee ēē 'gā nupe. A'etea 'ā ēē nepemuēmi pejewi. A'eramū je te'arasigamū tekou pē nee. ²¹ Nareko tywera'nei je ēē ēē tywer are. Otywer awi ēē poira rapesaka te'īna. A'ere ēē nopoiri futari otywer awi. ²² Otywer awi ēē rerowiaarera 'gā poire'emamū nipo je 'gā nereko tyweaete 'gā tywer are. Eē nipo je imomoa ēē seawa reewe futat. Eē je'ega rerowiaara 'gā nanē nipo je ²³ iapisau ēē reewe futat. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā 'jau: “'ga a'jea futat ae kwaap”, 'jau nipo 'gā ajaupe. “Janerea'awa 'ga okwaap. Janeremifutara nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū nipo 'ga 'gā nekoawera repy monou 'gā nupe najuejue etee”, 'jau nipo 'gā ajaupe. Mama'e tywera apoara 'gā je areko tywerete. A'ere je tejerowiaara 'gā nupe mama'e esage monoi— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁴⁻²⁵ —Jesepeu ēē rerowiaara 'gā 'jau: “Mama'eukwaawa 'wyriara remimu'efera ayay ikwaapa oree. A'eramū ore orojeapyoa'ne'emamū ee”, 'jau 'gā. A'etea 'ā pēē mū neperowiari ēē je'ega. Nepeenuwi mama'eukwaawa 'wyriara je'ega pejemogyau. A'eramū je pē nupe 'jau: Pepoir awi Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiar awi je

rura'ne'emamũ. Mama'e mũ ree je namu'ei pẽẽ. A'ere kasi pepoit iymaner awi ne— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁶⁻²⁸ —Pejemanũme'ẽwe pejemogyau mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ ete 'eramũ je anure pẽ mogyau i'wyraramũ teje'jawe tejepyri pejemogyramũ. Sã'ã Jeruwarete 'ga je mogoa 'wyraramũ je rerowiare'ema 'gã nupe. Nan tee futat je pẽ mogyau 'wyraramũ teje'jawe. “Pejeje'ega renuwe'emamũ ki pereko tywerete 'gã”, 'jau nipo je pẽ nupe. Sã'ã japepoa. Japepo jara 'ã ia'wyre'emamũ imonoa ikaikaa. A'eramũ futat imateepapa. Nan tee futar iki pejerowiare'emamũ 'gã pereko, 'jau nipo je pẽ nupe. Jaytataua tamut pẽ nupe 'jau— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁹ —Ee pejejeapyoweramũ ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa, je rerowiaara 'gã nupe 'ga 'Agesage je'egamũ. Aipo ki peanup — 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Tiatira pewara 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat.

3

Sardes pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

¹ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nũ:

—Sardes pewara, je rerowiaara 'gã 'wyrara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je Jarejuwarete 'ga 'Agesagea areko. Jaytata nanẽ je tepo pe erekou sete. Akwaap je pẽẽ. Pẽnemiapofera je akwaap. “Gã 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega renupara. Ajemogy ma'e 'jawe 'gã”, e'i pẽ nesakara 'gã pẽ nupe. A'ere pemorytee te 'gã pejee. Amanũ ma'e 'jawe futat pejemogy. Nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega. ² Pe'je pejepaka. Oset ma'e 'jawe etee pẽẽ. Au'je Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiw ire. Peenup katu katu 'ga je'ega. ³ Pẽnẽa'at pejemienuwer are. Je rerowiar ypy we ako jeje'ega peenup ikue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejea'aru'jawamũ ee nũ. Aipoa ki perowiat. Pe'je pejepoia pejetywer awi. Oset ma'e 'jawe pejemogy. Pejepake'ema nipo je rura nepekwaawi. Sã'ã ae muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee je rura nepekwaawi ne, pejetywer awi pejepoire'ema ne. Pejekekatu'oke'ema pejemogyau 'eramũ nipo je ruru'jawa nepeesagi. ⁴ A'ere nipo pẽẽ mũ nepejemotyweri. Mama'e tywera apoare'emamũ te nipo aje anure pejot pejemogyau je pyri. Taity aparasiga rerekwara 'jawe pẽẽ. Nepejemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. ⁵ Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamũ je petywera moiri. Taity aparasiga nanẽ je imonou pẽ nupe nũ. Naywi futari je pẽnẽra Jarejuwarete 'ga ka'aran awi. Orojepyri pẽẽ mũ oramũ nipo je pẽ nesaukari Jarejuwarete 'ga upe. “Agamũ jeremiayuwa 'gã”, 'jau nipo je 'ga upe. Ywagipewara 'gã nupe we futat nipo je pẽ nesaukaa— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

⁶ —Ee pejejeapyoweramũ pẽẽ Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa katu, je rerowiaara 'gã nupe 'ga je'egamũ — 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

Aipoa 'ga 'eawera je inuga ikwasiaa Sardes pewara 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat.

Filadelfia pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

⁷ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nũ:

—Filadelfia pewara, je rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea. Nitywi futari mama'e tywera je pype. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Saawia je areko. Ymã 'wyrriararete 'ga ma'ea rakue, Davi 'ga ma'ea rakue. A'ere 'awamũ jema'ea. 'Okwara je iawopytymo'wog ire, nitywi 'ga amũ iawopytymawa pyu. Je iawopytym ire 'gã nuawopytymo'woga'uweri aipo 'okwara. ⁸ Akwaap je pënemiapofera. Akwaap je inãinãni'ĩ etee pëpãjêa. A'etea pëwyrafen jeje'ega rerowiaa. Je'eawer imũ etee futat 'ã pëe mama'e apou pejejemogyau. A'eramũ je 'ã teporowykya apoukaa pë nupe. Nitywi futari pëmomoïara 'gã amũ. ⁹ Mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa 'gã amũ te nipo aje ajesaukat futat amũ pë nupe. “Ore judeuretea. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramũ arakou”, 'jau futatee nipo 'gã. A'ere ki pëwyrafen aipo upe. Aipo upe pëwyrafenamũ nipo mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa 'gã amũ 'jau: “A'jea futat Jejui 'ga pë futari ra'e”, 'jau nipo 'gã pë nupe. “Judeue'ema agawewi futat pëe. A'etea 'ga iporomutat pë nee pë mogyau wemiayuwamũ” 'jau nipo 'gã pë nupe. ¹⁰ “Pejejeupe mama'ey ijesa ukaramũ pejepoire'ema jeje'eg awi”, 'jau ako je pë nupe ikue. Aipo je'ea 'ã pëe enupa pejejemogyau. A'eramũ je a'eramũ pë a'gwau mama'e tywer awi. Anure nipo mama'e tywera apoara 'gã nuri je rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. “Toromomoirukat 'gã Jejui 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau nipo 'gã 'ua. A'ere nipo je pë a'gui 'gã nui. ¹¹ Anure te nipo je oi nũ. A'ere kasi pepoit je rerowiar awi ne. Je rerowiar awi pepoir ire nipo Jeruwarete 'ga oporoywera monoi tekotee 'gã nupe etee. Je wi ipoire'ema 'gã nupe etee 'ga oporoywera monoi— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹² —Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gã nipo je imogyau 'ga remiayuwareteramũ. Sã'ã 'oga rupaa'mywaretea. Nitywi 'ga amũ 'oga rupaa'mywarete maku'jara. Nan tee futat je rerowiare'ema 'gã nomomoirukari je rerowiararete 'gã je rerowiar awi. A'eramũ nipo je Jarejuwarete 'ga rera kwasiaa 'gã nee. A'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat ajemogyau. Sã'ã ae mama'e jaramũ wera kwasiara imogya okaraemã are. A'eramũ 'ã tekotee 'gã ijara kwaapa. Nan tee 'gã Jarejuwarete 'ga rera rerekwara 'gã kwaapa, 'ga remiayuwa 'gã kwaapa. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete rera nanë nipo je ikwasiaa 'gã nee nũ. Anure nipo Jerusareg yau ruri ojypa ywag awi. Aipoa Janeruwarete 'ga 'wyraretea. Tejer yaua nanë nipo je ikwasiaa 'gã nee — 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹³ —Ee pejejeapyoweramũ pëe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa esage, je rerowiaara 'gã nupe 'gã je'egamũ— 'jau 'ga jee. Aipo 'ga 'eawera je akwasiat inuga Filadelfia pewara 'gã nupe, 'ga je'eg imũ etee futat.

Laodiceja pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

¹⁴ —Awamũ aipo are jeje'ega kwasiari Laodiceja pewara, je rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga upe— 'jau Jejui 'ga jee.

—Tejuwarete 'ga je'eg are je 'jau, “Nan etee futat nanë je'ea nũ”, 'jau. Mama'e a'je mome'wara te 'ã je. Oje'jawe etee futat Jeruwarete 'ga mama'e apoukari jee ikue. ¹⁵ Akwaap je pëe. Pënemiapofera nanë je akwaap nũ. Naje futaruui 'ã pejepe. A'ere pëe naje ree

iporomutare'ema rūi. Ināinānī'ī etee je futara nia'wyrī jee. Kwaiwete jefutara te esage jee. Je futare'ema ywawuje tāmējē pepoit je wi. ¹⁶ Sā'ā 'y taku'wia. 'Y taku'wia otykuramū ae mopy'apojy etee. Nan tee futat je pē monoi tejewi. 'Y taku'wi 'jawe etee pēē. ¹⁷ “Ika'aranūū kwai ma'ea ore. A'eramū ore orotywe'emamū futat mama'e tywe'ema pyu”, 'jau futatee pēē. A'ere je 'i pē nupe: Pē'me ate pejemogyramū nepēa'wyrī futari Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē mama'e tywe'ema 'jawewara futat. Neperowiari Jarejuwarete 'ga. A'eramū pēē pejejemogyau taitye'ema 'jawewaramū futat. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga ree. Eae'ema 'jawe nanē pejejemogyau. ¹⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: Ourua pemut je wi. Je wi imuripyrrera nateepawi futari. Aiporamū tee pēē ika'aranūū kwai ma'e 'jawe futat peko. Taity aparasiga pemut pejejemimunewamū, pejejenosī mateepawukaawamū. Muaga nanē pemut je wi pejejeape imonopyramū. Pejetywera pemoirukat jee. Aipoa ouru je wi imuripyrrera 'jawe. Pejemiesageukat jee. Aipoa taity aparasiga munewa 'jawe jee. Pejemiesapyoukat jee. Aipoa aerea fuaga 'jawe jee. ¹⁹ Mama'e tywera 'gā iapo re je tejemifutara 'gā mu'akwaawi ee, 'gā nerekou tywe'ria 'gā mueapyoukaa ee. 'Gā futare'em ire amunipo 'ā je 'gā mueapyowe'em futat mama'e are. A'eramū ki pēē pejejoia futat pejetywer awi. Pepoit 'me kasi pejetywer awi ne. ²⁰ Sā'ā ae oa ojo'wyr ipe. A'eramū 'ā aeoga jaramū 'Ere ejua esou', 'jau ajaupe. A'eramū 'ā ae 'ere ejua esou' 'eramū etee osou ojo'wyr ipe. Nan tee futat je 'Ere ejua esou' tejeupe 'e rapesagi tekou. 'Ere ejua esou' tejeupe pēē 'eramū je reseī futari tewau pē pype tekou— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

²¹ —Jarejuwarete 'ga je'ega je aenup katu katu — 'jau 'ga jee. —A'eramū 'ga je muapyka ojepeyri, je mogou 'wyrīaramū oje'jawe. A'eramū je oroje'ega renupara 'gā muapyka orojepeyri, 'gā mogyau 'wyrīaramū oroje'jawe— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²² —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenup katu, je rowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū — 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Laodiceja pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

4

Janeruwarete 'ga muorypap

¹ Tejeupe aipo 'epaw ire je amuteea ete esaka nū. 'Okwara rawopytymo'woga je esaka ywag ipe. Pe awi 'ga amū oje'ega jee:

—Ere ejua 'au ejeupia je pyri. Anure mama'ea ijeaporama taesaukat enee 'jau— 'jau 'ga jee.

Jumi'aranūū fu 'jawe 'ga wafukaita jee. Je upe oje'eg ypy ma'efera 'ga futat oje'egu'japa jee nū. ² A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau je rerawau ojeupi ai'i. Peu futat je 'wyrīararete renawa resaka ai'i. Peu futat 'ga amū 'ūina wapyka i'arimū ai'i. ³ I'arimū wapyk ma'e 'ga wenyfugamū futat 'ūina ita esage 'jawe. Ita owy 'jawe, jasipi 'jawa 'jawe. Ita piraga 'jawe nanē nū, saritonia 'jawa 'jawe. 'Ga renawa ywyrī je'ywa okwapa imamana. Aipoa je'ywa okawuramū esimerauta 'jawa 'jawe. Esimerauta 'jawa ita esagea futat. ⁴ Wīti kwaturu 'wyrīa'ri renawa 'wyrīararete renawa mamana. Aipo 'arimū wīti kwaturu 'gā wapyka

ajemogyau, 'wyrria'ri 'gã. Aipo 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega wenup katu katu futat. Taity aparasiga nanē 'gã erekou nū. 'Wyrriara akagyrūa nanē 'gã erekou waka'garimū. Aipo akagyrūa ouru apopyrera te. ⁵ Ipyter ipewara, 'wyrriararete renawa wenyfugamū 'ūina tupā werawa 'jawe. Aunuga nanē 'ūina nū. Aman aunuga 'jawe futat 'ūina aunuga. Tupā 'jawe nanē afuramū 'ūina. 'Wyrriararete renawa rowase sete tata yyga 'jawewara wenyramū 'upa. Aipo tata yyga 'jawewara 'ga 'Agesagea futat. ⁶ 'Wyrriararete renawa rowase je ypiauu resaka. 'Y rypy esagea te poromū. Werawerawuu 'jawe typya ojesaka katu katu futat. 'Wyrriararete renawa pyri katu katu ma'ja katu je esaka, eae'yi ma'ea. Ea ipira moyka. Irūpāwē 'gã. 'Wyrriararete renawa rowase eae'yi ma'e mū akou, iyse katy amū akou, iyse owajara katy amū akou, ikupe katy 'jau eae'yi ma'e mū akou. Irūpāwē eae'yi ma'e pytuna.

⁷ Ajepei tee eae'yi ma'ea 'miara 'jawewara. Ajepeja eae'yi ma'ea kwatau 'jawewara. Ajepeja aereakwara 'jawewara rerekou. Maapawera kwanūwewe 'jawewara. ⁸ Aipoa eae'yi ma'ea kwaiwete ipepokaga ipir are, seis ipepokaga. Aipo jywa nanē ea moyka nū. Jarejuwarete 'ga upe amaraka'aga. Wojere'emamū futat 'gã 'upa amaraka'aga.

“Esage te 'ã Janeruwarete 'ga.

Pājērete te 'ã 'ga.

Mama'e jararetea te 'ã 'ga.

Ymā we te 'ã 'ga rekoi rakue.

'Awamū 'ã 'ga rekoi.

Anure nanē nipo 'ga rekoi je.

Okoeteete ma'e 'ga futat”,

'jau 'upa amaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe.

⁹ Nan futat eae'yi ma'ea 'wyrriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga muorypa, amaraka'aga 'ga upe. 'Ga remiapofer are 'gã 'ga muorypa. “Okoeteete ma'e 'ga” 'jau 'gã 'ga muorypa.

¹⁰⁻¹¹ 'Ga muorywauwe wīti kwaturu 'wyrria'ri 'gã wāāpyramū Okoeteete ma'e 'ga rowase, Aejararete 'ga rowase. Eae'yi ma'e 'gã 'ga muorywauwe 'gã nanē 'ga muorypa nū:

“Ene te 'ã eneresage oree.

Ene te 'ã pājērete.

A'eramū ore ene etee imuorypa.

Ene te 'ã mama'ea ereapo rakue.

Nitywi futari eneremiapoe'ema.

Ejemifutar imū etee 'ã ene mama'e apou.

A'eramū 'ã ore ene etee ene muorywi”,

'jau 'gã wāāpyramū oje'ega 'ga upe. Wakagyrūa 'gã imososoka imonou inuga 'ga rowase, 'ga muorypawamū.

5

Ka'arana jemaman

¹ A'ere je ka'arana jemamana resaka 'ga po pe, 'wyrriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga po pe, 'ga jakwatawa katy. Aipoa ojekwasiaa ajuowai. Ikupe katy, waipy katy 'jau ojekwasiaa. Ikwasiapaw ire 'ga imoga mairarata 'jawewara pyu. Aipoa ka'arana mogu'jau'japa, sete imogawera. ² A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka, ifuakat ma'e 'ga amū resaka. wafukajayau oje'ega mua:

—Esage ma'ea tee nipo ka'arana omopojo'ogaru ajau ore. Awyja te wapo ore?— 'jau 'ga wafukaita.

³ A'ere nitywi futari imopojo'okara 'ga amū. Ywag ipe nanē nū nitywi futari. Ywy pe nanē otywe'emamū nū. Amanū ma'e rupaw ipe nanē otywe'emamū futat nū. ⁴ A'eramū je teje'arasigamū tejaa'wau te'yiina ee.

⁵ A'eramū 'wyrria'ri 'ga amū 'jau jee:

—Erejoo'o awi ee. Emā'ē 'ga ree, Juda 'ga juapyrera 'ga ree. Nokyjei 'ga mama'e awi. A'eramū ore 'jau 'ga upe 'miara 'jawewara 'ga, 'jau ore. Davi 'ga juapyrera 'ga te 'ā. Ojee iporomutare'ema 'ga 'arimū 'ga kwawi. A'eramū 'ga imopojo'okarūmū— 'jau 'ga jee.

⁶ A'eramū je temā'jāu ee nū. Peu 'wyrriararete renawa pyri 'ga amū 'ami. Eae'yi ma'e 'gā, 'wyrria'ri 'gā netee 'ga renawa mamana. Karupa'mī 'jawewara 'ga. Sā'ā 'gā karupa'mī juka otywera mepyawamū. Nan tee 'ga. Karupa'mī pikutukawera 'jawe 'ga iporera rerekou. Aipo 'ga sete 'ga rasā. Sete 'ga rea 'jau. 'Ga rea upe je 'jau, Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat, 'jau. Janeruwarete 'ga U'agesagea ywy pe imuāina futat. ⁷ A'eramū aipo 'ga awau ka'arana rekyita 'wyrriarete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga po awi. ⁸ Ka'arana 'ga ipyyg ire irūpāwē eae'yi ma'e 'gā awau wapyka wenupy'āu 'ga rowase, 'ga muorypa. 'Wyrria'ri 'gā, wīti kwaturu 'gā nanē awau wapyka wenupy'āu 'ga rowase nū. Maraka apoawa 'gā erekou opo pe. Harpa 'jawa 'gā erekou opo pe. Y'a nanē 'gā erekou opo pe nū. Aipo y'a ouru apopyrera. Aipoa y'a pype 'gā jany kasiga 'jawewara rerekou. Aipo jany kasiga 'jawewara Janeruwarete 'ga upe 'ga remiyauwa 'gā je'ega. Karupa'mī 'jawewara 'ga rowase wapyg ire 'gā amaraka'aga 'ga upe. ⁹ Maraka yaua 'gā iapou 'ga upe:

“Ene te 'ā eneresage.

Ma'eramū 'ā ka'arana eremopojo'ok ajau.

Ene te 'ā erejujukaukat 'gā nupe.

Emanūmū 'ā ywy pewara 'gā tywera mepyau, 'gā mua ejeupe.

Namajepeja 'ga etee rūi 'ā ene imua ejemiayuwamū.

Najuejue te 'ā ene 'gā mua 'gā mojuawyawyau 'gā mua.

Tapy'yi, towajat, 'wyrarete pewat, ka'a pewat.

Mīmera 'gā 'ā ene imua ejeupe.

Ma'eramū 'ā ka'arana eremopojo'ogukat ajau.

¹⁰ Ene te 'ā ejemiayauwa 'gā eremoporowykyukat Jarejuwarete 'ga upe, 'gā 'wyrriararete 'ga upe 'jau.

Ene 'ā 'gā mogyau 'wyrriaramū ywy pewara 'gā nupe”,

'jau 'gā amaraka'aga karupa'mī 'jawewara 'ga upe.

¹¹ A'ere je mā'ēi ee. Ywagipewara 'gā je'ega je enupa. Kwaiwete ywagipewara 'gā je esaka. A'eramū je 'gā mojoyrūme'em. Kwaiwete te 'gā. A'eramū je 'gā mojoyrūme'em futat. 'Wyrria'ri 'gā nipo peu ajemogyau 'gā wyteripe. Irūpāwē eae'yi ma'ea nanē ajemogyau 'gā wyteripe nū. Nikwaapawī 'gā. Kwaiwete te 'gā. A'eramū je 'gā mojoyrūme'em.

¹² A'eramū ywagipewara 'gā amaraka'aga:

“Esage te 'ā karupa'mī 'jawewara 'ga, karupa'mī jukapyrera 'jawewara 'ga.

Pājērete te 'ga. Mama'e jararetea te 'ga”

'jau 'gā 'upa.

“T'akwaap te 'ga.

Ifuakat nanimenime 'ga nanē nū.

'Ga 'ã eteete ma'ea. Esage ma'ea te 'ga.

A'eramũ jane 'ga muorypa”,

'jau 'gã amaraka'aga 'ga upe.

¹³ A'erauwe je tekotee 'gã je'ega renuwi. Ywag ipewat, ywy pewat, amanũ ma'efera rupaw ipewat, 'yẽ'ẽ mewat, 'y pewat. Mĩmera 'gã je'ega je enupa.

“Pẽẽ 'ã eteete ma'ea.

Pẽẽ 'ã ore aramuoryp.

Pẽẽ 'ã ore nanẽ ipojeupa nũ.

Pẽẽ 'ã pãjẽrete.

A'eramũ ore, pẽnemiapofer are juejue pẽ muorypa, aruojere'emamũ”,

'jau 'gã amaraka'aga 'gã nupe, 'wyriararete renawa 'arimũ wapyk ma'e 'ga upe, karupa'mĩ 'jawewara 'ga upe 'gã 'jau.

¹⁴ Irũpãwẽ eae'yi ma'e 'gã 'jau:

—Nan tee ore 'jau nũ. Simuoryp 'gã 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'wyria'ri 'gã awau wapyka wenupy'au 'gã nowase 'gã muorypa.

6

Ka'arana mogawa mopojo'okawam

¹ Je reape karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mopojo'oka. Ajepeja etee ra'ne 'ga imopojo'oka. Imogawypya 'ga imopojo'ogauwe je eae'yi ma'e 'ga amũ je'ega renupa.

—Ere ejua— 'jau 'ga.

Aman aunuga 'jawe 'ga je'ega. ² A'erauwe 'ga amũ 'ua, kawaruu siga 'arimũ 'ga 'ua. I'arimũ wapyk ma'e 'ga wyrapara rerekou opo pe. 'Ga amũ 'wyriara akagyru monou 'ga upe.

—Ere ewau ekou amunap tesirũmer ipewara 'gã nowajaa 'gã fuakara mateepapa 'gã nui. Ekwap 'gã 'arimũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ kawaruu siga 'arimũ wapyk ma'e 'ga awau.

³ A'eramũ karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mopojo'oka ajai nũ. A'erauwe eae'yi ma'e 'ga amũ oje'ega nũ:

—Ere ejua.

⁴ A'erauwe 'ga amũ 'ua kawaruu piragay 'arimũ 'ua nũ. A'eramũ eae'yi ma'e 'ga 'jau i'arimũ wapyk ma'e 'ga upe:

—Ere ewau kwe pe 'gã nowajarukaa ekou ajaupe, 'gã juapisaukaa— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga jyyu monou 'ga upe. A'eramũ 'ga awau. Ojeupe jy mur ire kawaruu piragay 'arimũ wapyk ma'e 'ga awau.

⁵ Aipo apo re karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mũ mopojo'oka jui nũ. Imuapya mopojo'oka jui nũ. A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ oje'ega nũ:

—Ere ejua.

A'erauwe 'ga amũ 'ua, kawaruu ũna 'arimũ 'ua nũ. I'arimũ wapyk ma'e 'ga wereko mama'e momoyitawa resakawa opo pe. ⁶ 'Ga resakawe je 'ga amũ je'ega renupa, eae'yi ma'e 'gã pyter ipewara 'ga je'ega renupa:

—Epy ete temi'urama. Majepei 'ara rupi etee aeporowykyawera repya teepawamũ temi'uram are. Epy te temi'urama. Eremojopype kasi miara kawera 'y are tuwiiu ma'e 'jawe ne. Y'waya nanẽ kasi eremojopype 'y are tuwiiu ma'e 'jawe ne.

⁷ A'ere karupa'mĩ 'jawewara 'ga ajepeja ka'arana mogawa mopojo'oka jui nũ. A'eramũ maapawera eae'yi ma'e 'ga 'jau:

—Ere ejua.

⁸ A'erauwe 'ga amũ 'ua, kawaruu jukyryuu 'arimũ 'ua. I'arimũ wapyk ma'e 'ga rera Teumet. Aipo 'ga rewiri ajepeja 'ga 'ua nũ. Aipo 'ga rera amanũ ma'efera rupap 'jau. A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ oje'ega Teumera 'ga upe:

—Ere ewau kwe pe 'gã apisau, 'gã pytuna myterajeuu etee iapisau — 'jau 'ga 'ga upe. —Ere 'gã amũ apisaukaa maruowajara 'gã nupe, 'gã amũ apisaukaa ty'ara upe, amumera apisaukaa jero'wu pyu, 'gã amũ apisaukaa 'miara upe— 'jau 'ga 'ga upe. —Eroo 'gã ejeupi amanũ ma'efera rupaw ipe ejewya.

⁹ Aipo re karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mũ mopojo'oka jui nũ. A'erauwe je Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gã 'agera resaka. Wyrá rapyawa 'wyrimũ 'gã 'upa. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã imome'wau kwe pewara 'gã nupe rakue. Jejui 'ga nanẽ 'gã imome'wau kwe pewara 'gã nupe rakue nũ. A'eramũ ia'wyrẽ'ema 'gã 'gã apisau. ¹⁰ A'eramũ 'gã 'agera wafukaita Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã pãjẽrete. Ene 'ã orejararetea. Ene 'ã eneresage. Mama'e a'jea etee 'ã eremome'u oree. A'eramũ ene e'eawer imũ etee futat mama'e apou— 'jau 'gã wafukaita 'upa 'ga upe. —Maranime te ore repyar ape? Maranime te ore apisiarera 'gã erereko tywerete ore ree?— 'jau 'gã 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

¹¹ A'eramũ 'ga amũ taity aparasiga monou 'gã nupe najuejue etee. Taity fukua poromũ. Otywer awi 'gã opoia rakue. A'eramũ 'gã taity aparasiga monou 'gã nupe, 'gã tywere'ema resaukaawamũ.

—Pe'je pejepytu'wau pejejemogyau ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tene 'gã iapisipawi ra'ne. Anure nipo ia'wyrẽ'ema 'gã pẽpytuna 'gã amũ apisi, Jejui 'ga rerowiaara 'gã apisi. Pẽ apisiapaw ire te Janeruwarete 'ga pẽ nepyari — 'jau 'ga 'gã nupe.

¹² Aipo 'e re karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mũ mopojo'oka jui nũ. A'erauwe ywya oyyita. Kwaiwete oyyita. Kwara ojemoypytunaipa. Taity ãna 'jawe akou. Jaya ojemomiraga wy 'jawe. ¹³ Jayataa ototoka ywyu 'ua. Sã'ã y'wa kyra wywruu ruramũ itotoga o'yw awi. Nan ototoka 'ua. ¹⁴ A'eramũ ywaga owoka ojemamana ka'arana jemamana 'jawe. Ywytyt, 'ypõ'õ. Mĩmera wapopenamũ awau ojepe'au wenaw awi. ¹⁵ A'eramũ ywy pewara 'gã juejue awau ajemima ita kwara pype, itauu pyter ipe 'jau awau ajemima. 'Wyriat, 'wyriana'nĩ, jefaruu 'wyriat, ikaraemã kwai ma'e, ifuakat ma'e, akotee ma'e. Mĩmera 'gã juejue awau ajemima. 'Gã kyjea 'gã nerekou. ¹⁶ A'eramũ 'gã wafukaita itauu upe:

—Pe'je pejejua pejejemono'oga ore 'arimũ ore mima 'wyriararete renawa 'arimũ wapyk ma'e 'ga wi. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga imara'ne ore ree. A'eramũ pẽe ore au'jau ore a'gwau 'ga wi— 'jau nipo 'gã wafukaita itauu upe numiamũ.

Ywytyra upe nanẽ nipo 'gã aipo 'jau nũ. A'ere nu'ari futari 'gã 'arimũ.

¹⁷ —'Awamũ iwaẽmi 'gã jane rereko tyweawa upe. Imara'ne 'gã jane ree. 'Awamũ futat 'gã jane rereko tyweretei. Awÿja sipo uag jupe?— 'jau 'gã wafukaita ajaupe.

7

Israeu 'ga juapyret

¹ A'ere je irūpāwē ywagipewara 'gā nesaka. Ywyu 'gā u'ama. Kwara poawa katy 'ga amū, kwara resaawa katy 'ga amū, iyse katy 'ga amū, iyse owajara katy ajepeja 'ga u'ama. 'Gā futat wytyt pyykara ajemogyau. Ywy pyaukare'ema jupe, 'y pyaukare'ema jupe, ka'a nanē ipyaukare'ema jupe nū. ² A'eramū je ajepeja ywagipewara 'ga resaka. Kwara poawa katy awi 'ga ruri ojeupia. Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā mojewakawa 'ga erekou opo pe. Okoeteete ma'e 'ga remiayuwa 'gā 'ga imojewaka aipo pyu. A'eramū imojewakawa rerekwara 'ga wafukaita opytuna 'gā nupe, irūpāwē ywagipewara 'gā nupe. “Pe'je pejewau ywy mote'aa. 'Yē'ēa nanē ki pēē imote'aa nū”, 'jau 'ga 'gā nupe. ³ A'eramū majepeja 'ga ywagipewara 'ga wafukaita 'gā nupe:

—Tene ra'ne. Pemote'ara'ne awi ywya. 'Yē'ē, 'yp. Mīmera pemote'ara'ne awi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tene ki ore Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā mojewapawi ra'ne. 'Gā neapykaga toromojewapap ra'ne 'jau. A'eramū 'gā nesakawe, tekotee 'gā 'gā kwaapa: Kweramū Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā na'e, te'i 'gā 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ Aipo 'e re 'ga 'gā pytuna mome'wau jee:

—Sētū kwarētai kwaturu miu 'gā Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā— 'jau 'ga jee. —Israeu juapyrera 'gā te 'ā ore oromojewak — 'jau 'ga imome'wau jee.

⁵ A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Tusi miu Juda 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Rupē 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Gade 'ga juapyrera 'gā.

⁶ Tusi miu Ase 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Nafitari 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Manase 'ga juapyrera 'gā.

⁷ Tusi miu Simeão 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Levi 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Isaka 'ga juapyrera 'gā.

⁸ Tusi miu Sepurō 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Jose 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Pējamī 'ga juapyrera 'gā—

'jau 'ga imome'wau jee.

Mytuna 'gā 'ga esaka

⁹ Aipo 'eramū je temā'jāu mytuna 'gā nee. Kwaiwete 'gā. Nomojopyrūmawa'uweri te ae 'gā. Tapy'ŷja 'wyrarete tesirūmer awi tee 'gā nuri ojopypepypeu. Ka'a tesirūmer ipewara 'gā nanē 'ut ojopypepypeu nū. 'Wyriararete renawa rowase 'gā 'ua 'upa. Karupa'mī 'jawewara 'ga rowase nanē 'gā 'upa nū. Taity aparasiga 'gā erekou. Pinowa 'gā imowawaka 'gā muorypa. ¹⁰ A'eramū 'gā wafukaita 'gā muorypa.

—Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea.

'Ga 'ā wapyk 'ūina 'wyriararete renawa 'arimū.

Karupa'mī 'jawewara 'ga retee ore katu'oka 'ūina.

A'eramū ore 'gā muorypa—

'jau 'gā.

¹¹ A'e pype tekotee 'gã ajemogyau 'wyriararete renawa ywyri imamana. Ywagipewat, eae'yi ma'e, 'wyria'ri. Mīmera 'gã ajemogyau iywyri imamana. Jarejuwarete 'ga renawa rowase ajatyka ma'e 'gã je'ega renupawe iywyriwara 'gã juejue anuruka ywyu Jarejuwarete 'ga rowase. A'eramū 'gã 'ga muorypa.

—Janeruwarete 'ga 'ã orejararetea.

¹² A'jea futat ki Jarejuwarete 'ga etee simuoryp.

'Ga te 'ã eteete ma'ea. 'Ga 'ã i'akwaap ma'ea.

'Ga 'ã mama'e amut janee. A'eramū jane 'jau 'ga upe:

“Ene te 'ã eneresage oree”, 'jau jane 'ga upe mama'e are.

'Ga 'ã ore'wyriararetea. 'Ga 'ã pãjēretea.

Namutat 'ga rekoi nakwaparimū ete rūi—

'jau 'gã, Jarejuwarete 'ga mome'wau.

¹³ Aipo re 'wyria'ri 'ga amū 'jau jee:

—Awỹja te taity aparasiga rerekwara? Mō awi ajee 'gã nuri?— 'jau 'ga jee.

¹⁴ —Tee nū'ū. Ene te 'ã erekwaap— 'jau je 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—'Gã 'gã wereko tywerete agawewi. A'etea 'gã nopoiri Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. Ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe, ojepirejukaa. Sã'ã kũjã taity poeja. Nan tee 'gã jepirejukari otywer awi karupa'mī 'jawewara 'ga ry pyu. ¹⁵ Ma'eramū 'ã 'gã nuwi Jarejuwarete 'ga rowase wapykawarete 'arimū 'ga renamū. Wojere'emamū futat 'gã 'upa 'ga muorypa. A'eramū 'wyriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga 'gã a'gwau mama'e tywer awi. 'Ga 'gã wereko — 'jau 'ga jee. ¹⁶⁻¹⁷ — Karupa'mī 'jawewara 'ga ako 'wyriararete renawa pyri. A'eramū nipo 'ga ojekukau esage 'gã nee. Sã'ã wyra jara 'ga jejuka esagea weymaw are. Nan tee nipo 'ga jejuka esagei wemiayuwa 'gã nee. A'eramū nipo ty'ara otywu'jawe'emamū. Ni'yuweju'jawi 'gã. 'Ga 'gã weroo 'ywu'ywur ipe. Aipoa 'ya 'gã omogy namutamutat. Nitywi kwaraya 'gã nupe. Nipirakuwi 'gã peu — 'jau 'ga jee. —Janeruwarete 'ga nipo 'gã neaya amukag 'gã nea awi. A'eramū 'ga ajaa'wau'jape'ema peu— 'jau 'ga jee.

8

Imogawa maapawera mopojo'okawam

¹ Aipo apo re karupa'mī 'jawewara 'ga imoga maapawa mopojo'oka jui. Aiporamū 'arapiguua te futat ojeupa ywag ipe. Ināinān etee te a'eramū miamū 'gã opika. ² A'eramū je sete ywagipewara 'gã nesaka, Jarejuwarete 'ga rowasewara 'gã nesaka. A'eramū 'ga amū jumi'aranūū monou 'gã nupe najuejue etee.

³ A'ere ajepeja ywagipewara 'ga jany kasiga rapya'wia rerua enafu'ama opo pe. Jany kasiga rapyawuua pyri 'ga enafu'ama. 'Wyriararete renawa rowase aipo jany kasiga rapyawuua reni. Jany kasiga rapya'wia ouru apopyrera. 'Ga amū jany kasiga monou 'ga upe, kwaiwete. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã oporogytau 'upa 'ga upe au'jeteramū. Sã'ã ae jany kasiga rapyramū watasimora. A'eramū 'ã ikasiga okwasi'wasi'wau 'oga pype. Ikasiga 'ã awau ojeupia Janeruwarete 'ga upe. Nan tee futat 'ga remiayuwa 'gã porogyta oi

ojeupia 'ga upe. A'eramũ ene jany kasiga rapyau. A'eramũ ikasiga ojeupia ojopypeu awau 'gã porogyta are 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ 'ga imonou jany kasiga rapyawuu 'arimũ iapyau. A'eramũ ikasiga awau ojeupia ojopypeu awau 'gã porogyta are 'ga upe. ⁵ A'eramũ ywagipewara 'ga tata pyyka iapyawuu 'ar awi. A'eramũ 'ga imonou imĩina iapya'wi'i pype. A'eramũ 'ga imonou imomoa ywy are. Aipo aporamũ tupã awau u'aa, owerapa tupã werawa 'jawe ee. Ywya oyyita nanẽ nũ.

Jumi'aranũũa

⁶ A'eramũ jumi'aranũũ rerekwara 'gã jumi'aranũũ pyyka erajemogyau eromaenuna tenunewara 'ga oma'e py rapesaka.

⁷ A'eramũ tenunewara 'ga oma'e pyau. Ipy ypyrauwe ama'na 'ua u'aa tataa reewe. Wy reewe 'jau 'ua u'aa ywy are. A'eramũ ywy ape awau ukaita myterajeu'iu etee. 'Yp, juop, worryworywamũ. Mĩmera futat ukaitapap.

⁸ A'erauwe ajepeja 'ga jumi'aranũũ pyau nũ. Ipyrauwe je ywytyra 'jawewara ikajamũ resaka nũ. A'eramũ 'ga amũ ipyyka imonou imomoa 'yẽ'ẽ pype. ⁹ A'eramũ 'yẽ'ẽ ara awau ojemu'jaga wyramũ. Tyajeu'iu etee ojemu'jaga wyramũ, 'y ojemu'jaga wyramũ. Wyramũ ojemu'jag ma'e katywara 'gã opapapap wyra reewe futat. Yaruua we futat ateeapawamũ. Wyra tesirũmera opapap. Nitywi'i futari ako ma'e amũ.

¹⁰⁻¹¹ Aipo re ajepeja 'ga jumi'aranũũ pyau. Ipyrauwe jaytatauaa mũ 'ua u'aa ywag awi. Yyga reny 'jawe 'ua u'aa. Aipoa jaytatauaa u'aa 'ua 'yrete pype, 'ywu'ywura pype 'jau u'aa 'ua. A'e ry pyterimũ futat irowa kwasi'oi. Nitykuawi futari. Aipo jaytatauu rera irop ma'ea 'jau jupe. A'eramũ 'y moropa oje'jawe etee futat. Aipo 'y rykur ire itykuarera 'gã opapa kwaiwete.

¹² Aipo re ajepeja 'ga oma'ea jumi'aranũũ pyau. A'erauwe kwara renya oorareferamũ. Opytunaiwuuramũ etee. Jay reny, jaytata reny 'jau. Kwara jerewypyrauwe kwara owepa. Ai'iwẽ tãmẽjẽ opoa nũ. Ypytunimũ nanẽ nũ. Ypyajeu'i jay reny owepa nũ, jaytata reny 'jau. Awau ku'em enuneu weny jesagamũ jaya nũ, jaytata reewe futat weny jesagamũ nũ.

¹³ A'eramũ je kwanũ 'jawewara resaka iwewe ekoramũ. Ywatewate owewiau akou. A'eramũ pe awi futat wafukaja mua:

—Muapyra 'gã ywagipewara 'gã nopyi we jumi'aranũũa. 'Gã ipy rauwe ywy pewara 'gã mama'e tywerete resaka. A'eramũ muapyt wẽjẽmĩ futat mama'eay ijesaokare'emawe nũ. Aipoa te ia'wyre'emetea— 'jau kwanũ 'jawewara wafukaja mua.

9

¹ Aipo kwanũ 'jawewara 'e re ajepeja 'ga jumi'aranũũ pyi. A'eramũ je jaytata 'jawewara 'ga resaka. Ywag awi 'ua u'aa ywy pe. A'eramũ 'ga amũ saawi monou 'ga upe. Aipoa saawia ywy kwawukuu rawopytymo'wokawa ma'ea. Ywy ywy pe te aipo ywy kwawukuaa oi.

² A'eramũ 'ga ywy kwawuku rawopytymawa mopoka jui. A'erauwe tatasiga 'ua ù'jãu jui. Tatasigawiũwiũna te 'ut ù'jãu 'ara moypytonaipa. A'eramũ tatasiga kwara reny mowepa ywasiga 'jawe. ³ Tatasigawiũna rupi futat tukuruu 'jawewara 'ua ù'jãu. Tukuruua futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te ifuaga monoi jupe, jawa'jyra 'jawe. ⁴ A'ere 'ga 'jau tukuruu 'jawewara upe:

—Pe'je pejewau kwe pe. Jeremimojewage'ema 'gã etee ki pekutuk—
'jau 'ga jupe. —'Ywa kasi pekutug ine, pemomaw ine. Juo'wia 'jau kasi
pêê i'wau ne— 'jau 'ga jupe.

⁵ A'eramũ awau Janeruwarete 'ga remimojewage'ema 'gã kutuka 'gã
mayrũmũ 'gã mogyau. Sã'ã jawa'jyra raya. Nan tee tukuruu 'jawewara
'gã mayrũmũ 'gã mogyau. A'ere 'gã nopawi futari ay upe. Siku jaya
moka'jama 'gã mayrũmũ 'gã mogyau. ⁶ Ay upe 'gã manũweramũ ajem-
ogyau numiamũ. A'ere 'gã namanũa'uweri.

⁷ Aipoa tukuruu 'jawewara kawaruu 'jawe. Sã'ã kawaruu jara 'gã
maruowajaaw ipe oo enune itajuaity pyu kawaruu roowa. Nan tee
aipoa tukuruu 'jawewara. A'ere aipoa tukuruu 'jawewara 'wyriara ak-
agyrũ rerekoi. Ouru apopyrera aipoa akagyrũa. Tukuruu reakwara
aereakwara 'jawe. ⁸ I'awa kũjã 'awa 'jawe. 'Åja 'miara rãja 'jawe.
⁹ Itajuaity rerekou opasi'a are. Owewiau. 'Ywa'yata 'jawe futat opya-
muramũ owewiau. Sã'ã kawaruua 'ywa'yata renujãna maruowajaaw
ipe. Nan ipyamua. ¹⁰ Jawa'jyra raja 'jawe waja. Ipopiawa wai are futat.
Aipoa opopiawa pyu ae mayrũmũ, Ku'jywa 'ga remimojewage'ema 'gã
mayrũmũ. Siku jay magwapa 'gã mayrũmũ 'gã mogyau. ¹¹ Tukuruu
'jawewara 'wyriara ywy kwawukuu pypewara 'wyriara nanê futat nũ.
Judeu 'gã je'eg imũ era Apatõ. Grego 'gã je'eg imũ era Aporiãu 'jau.
Aeje'eg imũ era mama'e mateepaara 'jau.

¹² Aiporamũ futat mama'eaya ojesaukaa 'gã nupe, kwanũ 'jawewara
'eawer imũ etee. A'ere mukũja nojesaukari we.

¹³⁻¹⁴ Aipoa re ajepeja 'ga ojumi'aranũũ pyau nũ. A'erauwe 'ga amũ 'jau
'ga upe:

—Ere ewau epytuna 'gã faaro'woka. Peu futat irũpãwê 'gã nuwi
ajekupyfaa Eufrates 'yrete pyri— 'jau 'ga 'ga upe, jumi'aranũũ rerekwara
'ga upe.

Aipoa oje'eg ma'e 'ga u'ama jany kasiga rapyawa rapefã me. Aipoa
ouru apopyrera te. A'ea 'upa Janeruwarete 'ga rowase.

¹⁵ A'eramũ 'ga awau 'gã kupyfaaro'woka. Owaẽma irũpãwê
ikupyfaripyra 'gã paruapisawa upe. A'eramũ Ku'jywa 'ga 'gã
kupyfaaro'wogukaa ywy pewara 'gã apisawamũ. Akupyfaaro'wog
ire irũpãwê 'gã 'jau ajaupe:

—Soo ywy pewara 'gã apisau 'gã pytuna jo'roka'i etee 'jau— 'jau 'gã
ajaupe.

¹⁶⁻¹⁷ A'erauwe je kawaruu resaka, jefaruu 'gã je esaka kawaruu 'arimũ
'gã nekoa. Kwaiwete 'gã. Tusêtu mijõis 'gã pytuna. A'eramũ je 'gã pyamu
renupa. Jefaruu 'gã naitya itajuaitya etee te. 'Gã wereko opasi'a 'arimũ.
'Gã amũ ma'ea opiragayayramũ. 'Gã amũ ma'ea wowyayramũ, safira
'jawa 'jawe. 'Gã amũ ma'ea ojukyryayramũ, aipoa êsõfyria 'jawa 'jawe.
Kawaruua akaga 'miara akaga 'jawe. Ijuru awi tataa 'ua ã'jãu. Tata sig,
itatata. Mĩmera 'ua ã'jãu ijuru rupi. ¹⁸ Kwaiwete ywy pewara 'gã opapa
kawaruu juru rupi 'ut ma'e pyu.

¹⁹ A'eramũ kawaruua 'gã apisau kwaiwete ojuru awi 'ut ma'e pyu.
Owaja pyu nanê 'gã apisau nũ. Kawaruu raja moja akaga 'jawe. A'eramũ
'gã kutuka owaja pyu 'gã apisau.

²⁰ Aipoa iapisipyrrera 'gã opytunera 'gã nesaka agawewi. A'etea 'gã
nopoiri futari otywer awi. Ni'arasigi 'gã ajemogyau otywer are. A'eramũ
'gã mama'eukwaawa etee imuorypa ajemogyau. Maira'me a'agawa

nanē nū 'gā imuorypa nū. Ouru, prōsi, prata, ita tee, 'yp. Mīmera 'gā iapou omairamū. A'ea te 'gā imuorypa ajemogyau. Aipoa 'gā maira nuesaga'uweri amū. Nuataa'uweri ajemogyau. Nuenuwi agawewi mama'ea. A'etea 'gā amuoryp ekoete ajemogyau. ²¹ Nopoiri futari 'gā mama'e tywera apo awi. Nopoiri futari 'gā aparupisi awi. Nopoiri 'gā ajuee opājāgaiw awi ajemogyau. Nopoiri 'gā wemirekoe'em are oko awi, omene'em are oko awi. Mīmer awi 'gā nopoiri. Amunarū awi nanē opoire'ema nū. Kwaiwete agawewi 'gā 'gā apisi resagi. A'etea 'gā nopoiri futari mama'e tywera apo awi.

10

Ka'ara'nī'īa

¹ A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Ifuakat te aipo 'ga. Ywasiga pype 'ga 'ua ojypa. 'Ga aka'garimū je'ywa mū 'upa. 'Ga reakwara wenyramū kwara 'jawe futat. 'Ga retymakaga tupaa'mywa 'jawe. 'Ga retymakaga ojopy'wau werekoramū. Sā'ā 'yw ypiwera kaja tena. Nan futat 'ga retymakaga. ² Opo pe 'ga ka'ara'nī'ī jepyepka rerekou enafu'ama. Ojakwatawa katywara 'ga opy monou 'yē'ē pype imojypa. Ojau katywara 'ga opy nuga wyy 'arimū. ³ A'eramū 'ga waemamū u'ama. 'Miara 'jawe 'ga waemamū. 'Ga raemauwe, tupā afuramū 'ga upe, sete tupā afuramū. ⁴ Ifurauwe je 'jau tejeupe: “Akwasiat pa je ka'aran are kwy”, 'jau je tejeupe numiamū. A'ere 'ga amū oje'ega muri ywag awi jee: —Erekwasiat kasi ee ne. Eremome'u kasi ne— 'jau 'ga jee.

⁵ A'erauwe 'yē'ē pype opyruug ma'e 'ga opo mowya, ojakwatawa katywara. ⁶ A'eramū 'ga oje'ega Ku'jywa 'ga remianuwamū. Ku'jywa 'ga Okoeteete ma'ea. 'Ga te 'ā mama'ea wapo etee rakue. Ywak, wyy, 'yē'ē. Mīmera 'ga 'ā iapou ipypewara reewe rakue. A'eramū 'ga remianuwamū ywagipewara 'ga 'jau:

⁷—Ymā te Ku'jywa 'ga 'i oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue: “Jeremifutara 'ara rupi mama'ea jeapoi, je'eawer imū etee”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe rakue. 'Ga je'ega renupara 'gā weapyoe'emamū ee rakue. Nomojeapoukara'nei Ku'jywa 'ga. A'ere, 'awamū maapawa 'ga jumi'aranū pyramū mama'ea jeypyruugi Janeruwarete 'ga 'eawer imū — 'jau 'ga jee.

⁸ A'erauwe ywag awi oje'eg ma'e 'ga oje'egu'japa jee nū:

—Ere ewau ka'ara'nī'ī pypeka rekyita ywagipewara 'ga po awi— 'jau 'ga jee.

⁹ A'eramū je tewau 'ga pyri:

—Ka'ara'nī'īa emut jee— 'jau je 'ga upe.

A'eramū 'ga imua jee.

—Kweramū— 'jau 'ga jee. —Ere ipyyka i'wau. Enejuru pe akou nipo ē'ēnamū futat, eira 'jawe. A'ere nipo omokon ire, irowamū ene upe— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'eramū je ka'ara'nī'ī pyyka 'ga po awi. Ipyykawe je i'wau. Jejuru pe akou wē'ēnamū eira 'jawe futat. A'ere je omokon ire je mopy'amukai etee. ¹¹ A'erauwe Janeruwarete 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega emome'uu'jap 'gā nupe. Ywy pewar are je je'egi. 'Gā 'wyriar are nanē je je'egi nū. Aipoa emome'uu'jap 'gā nupe— 'jau 'ga jee.

11

Mukūja 'ga je'ega mome'wara 'gā

¹ A'ere 'ga amū mama'e ra'agawyawa mua jee. Ywyrā 'jawe aipoa. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau jee:

—Ekwap jemogytaawa ra'agawyau. Jany kasiga rapyawa nanē ki ia'agawyau nū. Je muorypara 'gā emojopyrū, 'gā pytuna kwaapa— 'jau 'ga jee. ²—Jemogytaawa osoma te kasi ajee erea'agawy ne. Jemogytaawa osoma je rerowiare'ema 'gā ma'ea futat. Kwarētai tois je rerowiare'ema 'gā jemogyi peu jay magwapa, je'wyrarete pe futat, imote'aa— 'jau 'ga jee.*

A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau jee nū:

³ —Teje'ega mome'wara 'gā, mukūja 'gā tomono kwe pe teje'ega mome'waukaa 'gā nupe 'jau. Saku tywera etee 'gā tuereko waityamū u'arasiga resaukaawamū 'jau. Ku'jywa 'ga rerowiare'ema 'gā tywer are mukūja 'gā 'arasigamū akou. Kwarētai tois jaya magwapa 'gā awau akou jeje'ega mome'wau— 'jau 'ga jee.

⁴ Aipo 'gā, 'ga je'ega mome'wara 'gā, oriweira 'ywa 'jawe. Tatarana renawa 'jawe 'gā nanē nū. Ywy jara 'ga rowase 'gā 'ami. Tatarana reny 'jawe 'gā mama'e resaukaa ajaupe. ⁵ Kwaiwete 'gā 'jau:

—Sireko tywet 'gā 'jau— 'jau 'ga ajaupe.

A'ere 'gā juru awi tata ruri wereko tywearera 'gā apisau. ⁶ Jarejuwarete 'ga pājēa 'gā wereko. A'eramū amunipo 'ā 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u pype ifutar ire amana mogyrukare'ema. 'Y mu'jaga amunipo 'ā wyramū. Mama'e tyweramū mojeapoukaru'jau'japa, amunipo 'ā 'gā ywy pewara 'gā nereko tyweru'jau'japa.

⁷ Ku'jywa 'ga je'ega mome'upaw ire nipo ja'waraiwa ruri. Ywy kwawukuu awi nipo ū'jāu 'gā nowajaa 'gā apisau. ⁸ A'eramū nipo 'gā neumerā 'upa 'gā 'wyrarete rukawō'ō me. Ymā te peuwara 'gā mukūja 'gā jararete 'ga pokutugi 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar are rakue. Aipoa oje'wyrarete pewara 'gā nupe 'gā 'jau: “Mama'e tywera 'gā wapo Sodom ipewara 'gā 'jawe. Egitu ywy pewara 'gā 'jawe 'gā 'gā nereko tyweri”, 'jau 'gā aipo 'wyrarete pewara upe. Aipo 'gā 'wyrarete pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā jukau. ⁹ Imuapya 'ara rupi 'gā amā'jāu 'gā neumer are. Tapy'jja 'wyrarete tesirūmer awi tee 'gā nuri. Ka'a tesirūmer ipewara 'gā nanē 'ua ojopypepypeu nū. Tesirūmerete 'gā 'ua amā'jāu 'gā nee.

—Peroo kasi inuga ita kwar ipe ne— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁰ A'eramū ywy pewara 'gā worrywamū 'gā neumer are. Oporoywera 'gā imonou ajaupe 'gā neumer are aku'iramū.

—Jane rereko tywerete ako 'gā ai'i. A'ere 'ā 'gā manūi. 'Gā manūa esage janee— 'jau 'gā ajaupe.

¹¹ A'ere muapyt 'gā ser ire Janeruwarete 'ga 'gā moferapa opytuu nū. A'eramū 'gā afu'ama. 'Gā fu'amauwe 'gā fu'ama resakara 'gā okyjau kwaiwete 'gā nui. ¹² A'erauwe 'ga amū oje'ega mua ywag awi oferap ma'e 'gā nupe:

* **11:2** Jerusarega upe 'gā 'jau Ku'jywa 'ga 'wyraretea 'jau. Peu futat judeu 'gā awau 'ga muorypa rakue. A'eramū Ku'jywa 'ga 'jau jupe, Je'wyraretea, 'jau 'ga jupe.

—Pe'je pejejua pejejeupia— 'jau 'ga oje'ega mua 'gã nupe, imoferaw-ipyre'era 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau ojeupia ywasiga rupi. Ojee iporomutare'ema 'gã neape 'gã awau ojeupia 'gã nui. ¹³ 'Gã jeupirauwe ywya oyyita kwaiwete. A'eramũ kwaiwete 'oga u'aa.

Kwaiwete 'gã amanũmũ. Sete miu 'gã amanũmũ. A'ere sesëta miu 'gã namanũi. A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã pãjërete— 'jau 'gã 'ga upe, 'gã kyjea 'gã nerekou.

¹⁴ Poromũ futat mama'eaya irũa ojesaukaa, kwanũ 'jawewara 'eawer imũ. A'ere nipo imuapyra niporomukui futari ojesaukaa nũ.

Jumi'aranũũ maapawet

¹⁵ Aipo re ywagipewara maapawa 'ga jumi'aranũũ pyau nũ. A'erauwe je ywagipewara 'gã je'ega renupa. Wafukajayau oje'ega mua:

—Janeruwarete 'ga 'ã 'ũina ywy pewara 'gã 'wyriarareteramũ. Wemi-monofera 'ga nanë imogou 'wyriaramũ ojepyrĩ nũ. Nitywi futari 'gã je'ega renupare'ema 'ga amũ. Ywy pewara 'gã juejue futat 'gã je'ega renupa. Ateepawe'emamũ futat 'gã 'ũina 'wyriarareteramũ— 'jau 'gã wafukaita.

¹⁶ A'erauwe 'wyria'ri 'gã wapyka wenupy'ãu wããpyramũ Ku'jywa 'ga rowase, 'ga muorypawamũ. Witi kwaturu 'gã, 'wyria'ria renawa 'arimũ wapyk ma'e 'gã ajemogyau wããpyramũ 'ga muorypa.

¹⁷ "Ene 'ã pãjërete, Kiapi'ni.

Ene 'ã Okoeteete ma'ea. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe.

'Awamũ 'ã ene 'wyriarareteramũ e'ÿja ppyruga oree.

A'eramũ ore ene muorypa ee.

¹⁸ 'Awamũ iwaëmi ene rerowiare'ema 'gã nereko tyweawa upe.

'Awamũ futat 'gã nee emara'nea ereesaukat 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ajemogyau amara'neramũ ene ree.

Amanũ ma'efera 'gã nanë ene imoferapa imua ejowase.

Ejemaiyuwa 'gã juejue nipo ene erua imogyau ejepyrĩ.

'Ene 'ã jeje'ega renupara. Aipoa esage jee.

A'eramũ ene ejua 'au je pyrĩ', 'jau nipo ene 'gã nupe.

Eje'ega mome'warera 'gã nupe, emuoryparera 'gã nupe.

Eje'ega renupare'ema 'gã nipo ene imonou muku ejewi.

Wereko tywera ojere'ema pype nipo 'gã awau a'eramũ futat.

'Pëë 'ã jeje'ega nepeanuwi. A'eramũ pëë pejewau muku je wi', 'jau nipo ene 'gã nupe",

'jau 'gã 'ga upe.

¹⁹ A'e pype Janeruwarete 'ga mogytaawa rokware ojeawopytymo'woka, ywaga pype 'ũi ma'ea rokware ojeawopytymo'woka. A'eramũ futat Janeruwarete 'ga je'ega rerekware ita kwasiara ryrũa ojesaka. 'Okwara jeawopytymo'wogauwe tupã u'aa, aman aunuga, amana werawa, ywy moyyita, ama'na ototoka nanë kwaiwete nũ. Mïmera ojeapou 'okwara ijeawopytymo'wogamũ 'gã nupe.

12

Kũjã ëë tejuuranũũ retee

¹ A'eramũ je temopiryyitawa mũ resaka. Kũjã ëë mũ ojesaukaa jee ywag ipe. Kũjãeteete ëë te. Ëë resakawe je teporesagamũ ëë ree te'ÿina. Ëëreteyrũa kwara futat. Wapyka ëë 'ũina. Opya ëë imonou jay 'arimũ

inuga. Jaytataa mamana enūina wakag are, akāmaawa 'jawe. Tusi jaytata renūina waka'garimū. ² Wa'yrayramū ēē 'ūina. A'eramū ēē 'ūina wa'yray upe waemamū.

³ A'erauwe mama'e mū ojesaukaa ywag ipe jee nū. Tejuuranūia ojesaukaa jee. Piragūū ma'ea. A'eramū je teporesagamū ee. Kwaiwete iakaga. Sete tee iakaga. 'Wyriara akagyrū'tī mogyau wakag are, najuejue etee. Teis asīa. ⁴ Owaja pyu jaytataa pe'au ywag awi. Jaytata myterajeu'i etee ipe'aupap owaja pyu. Ywy pe imonou imomopoa. A'eramū awau 'upa kūjā ēē rowase. Eē ra'yra 'ar are omaenuna 'upa. "T'arauwe ta'u ēē ra'yra 'jau kwy", 'jau tejuuranūia 'upa ojeupe. ⁵ A'ere ēē ra'yra 'ari ēē wi. Anure nipo ēē ra'yra 'ga 'ūina 'wyriaramū ywy pewara 'gā nupe. A'eramū ywy pewara 'gā juejue 'ga je'ega renupa. Oje'ega renupare'ema 'gā nipo 'ga erekou tyweaete. A'eramū aipo ēē ra'yra 'ga 'arauwe 'ga amū ēē ra'yra 'ga pyyka erawau Jarejuwarete 'ga upe, 'wyriararete renawa 'arimū 'ga renamū. ⁶ A'eramū kūjā ēē awau ujāna oka'jama jui. Amunawe'em ipe ēē awau ojeupe Jarejuwarete 'ga reminuger ipe. Peu futat 'gā ojejukau ēē ree, kwarētai tois jay magwapa.

⁷ A'eramū ywagipewara 'gā tejuuranūū rowajaa. Migeu 'ga ywagipewara 'gā 'wyriara. A'eramū Migeu 'ga wemiayuwa 'gā nerawau tejuuranūū rowajaa, emiayuwa reewe. Ywag ipe futat 'gā juowajari. ⁸⁻⁹ A'eramū Migeu 'ga wemiayuwa 'gā netee tejuuranūū fuakara apyraapa emiayuwa reewe. A'eramū Janeruwarete 'ga tejuuranūū mū'jāukaa ywag awi, emiayuwa reewe. Nopytaa'uweri ywag ipe. Ymā te tejuuranūū jesaukari mojamū rakue. Aipo mama'eukwaawa 'wyriara futat. Eraretea Satanasi. A'ea ae moryteara futat. Ywy pe Migeu 'ga imonou imū'jāu ywag awi.

—Pejewyt kasi ne— 'jau 'ga jupe.

¹⁰ A'erauwe 'ga amū oje'ega mua ywag awi:

—Uēm futat tejuuranūū ywag awi. Wojere'emamū janerewirera 'jawewara kwaukaa akou Janeruwarete 'ga upe rai'i. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga imonoi imuēma ywag awi. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gā katu'okapap mama'e tywer awi. Opājēa resaukaa janee. A'eramū 'ga 'ā ajemogou 'wyriarareteramū wemimonofera 'ga reewe janee. 'Ga 'ā werowiaara 'gā kwaukaara muēmukaa ywag awi. Janerewirera 'jawewara 'gā kwau Janeruwarete 'ga upe akou. Wjere'emamū 'gā kwau Janeruwarete 'ga upe. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga imuēmukari ywag awi— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi.

¹¹ —Janerewirera 'gā okyjawe'em amanū awi. A'eramū 'gā Jjui 'ga rerowiar awi opoire'ema. "Karupa'mī 'jawewara 'ga owya weko'wogukat janetywera moiawamū jane wi" 'e renupawe 'gā erowiaa ajemogyau. A'eramū 'gā nanē mama'eukwaawa 'wyriara pājē ma-teepapa nū. ¹² A'eramū ywaga aku'iramū, ywagipewara 'gā neewe. Janeruwarete 'ga mama'eukwaawa 'wyriara amuēmukat ywag awi. A'eramū ki pēē pejeku'iramū ee. A'ere ywy poriy'iramū, 'yē'ē reewe. Jupe mama'eukwaawa 'wyriara oi ojypa. Amara'neramū akou. "Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga je monoi tata pe" 'e kwaapa akou numiamū. "A'eramū je ināinān etee te je ae rereko tyweri" 'e kwaapa akou.

¹³ Ywag awi ojypa ypy we tejuuranūia kūjā ēē rerekou tyweaete, ta'y'ra ma'efera ēē rerekou tyweaete. "Areko tywet pa je ēē kwy", 'jau

ojeupe numiamũ. ¹⁴ A'eramũ Janeruwarete 'ga kwanũũ jywafera monou eẽ upe, amunawe'em ipe eẽ wewiawamũ, eẽ ree jejukaaw ipe. “Peu futat nipo wã je a'gui tejuuranũũ awi re'ã”, 'jau eẽ ojeupe. Kwarêtai tois jay magwapa eẽ opytaw peu akou. ¹⁵ A'eramũ tejuuranũũa 'y mua imuna ojuru awi. “Tauptit eẽ 'y pyu 'jau kwy”, 'jau ojeupe numiamũ. 'Yrete 'jawe imua imuna ojuru awi eẽ rupiawamũ numiamũ. ¹⁶ A'ere Janeruwarete 'ga eẽ poari. A'eramũ Janeruwarete 'ga ywy mowoka tejuuranũũ juru awi 'ut ma'efera upe. A'eramũ 'ya awau ojejagamap iwoga rupi etee eẽ wi. ¹⁷⁻¹⁸ A'eramũ tejuuranũũa amara'neramũ akou kũjã eẽ ree. A'eramũ awau eẽ pytuna 'gã nowajaa. Eẽ pytuna 'gã Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gã, Jejui Kristu 'ga je'ega rerowiaara 'gã nanẽ nũ. A'eramũ 'gã nowajaa awau. A'eramũ tejuuranũũa awau opytaw u'ama 'yisiga pype.

13

Mukũja ja'waraiip

¹ A'ere je ja'waraiwa resaka nũ. 'Yẽ'e awi iẽma resaka. Sete iakaga. Teis asĩa. 'Wyriara akagyru'ĩĩ erekou asĩ are, najuejue etee. Teis 'wyriara akagyru'ĩĩa. Iakaga jewaga Janeruwarete 'ga kurawa rerekou wakag are. ² Ja'wapinima 'jawe aipo ja'waraiwa. Ipya ursu 'jawa py 'jawe futat. Leão 'jawe ijuraa. A'ere tejuuranũũa imogoi 'wyriaramũ ojepyri. Opãjẽ mua jupe. A'eramũ ywy pewara 'gã najuejue etee ije'ega renupa. ³ Aipo ja'waraiwa akaga mũ waiwamũ. A'eramũ amanũmũ werewi jupe. A'ere ikã'ei jui nũ. A'eramũ wapikutukawera porera etee erekou. A'eramũ ywy pewara 'gã juejue amã'jãu iporer are.

—Kuu. Namanũi jupe ra'e nũ— 'jau 'gã ja'waraiwa apikutukawera porera resag ire.

A'eramũ 'gã ja'waraiwa rerowiaa ije'ega renupa. ⁴ Tejuuranũũa ja'waraiwa mogou ajuru irũnamũ. A'eramũ ywy pewara 'gã juejue tejuuranũũ muorypa nanẽ nũ. Ja'waraiwa nanẽ 'gã imuorypa nũ.

—Nitywi 'gã amũ ja'waraiwa 'jawe, ipãjẽ apyraapa— 'jau 'gã ajaupe. —Nitywi futari iowajara 'ga amũ. Nitywi futari imomapara 'gã amũ— 'jau 'gã amũ ajaupe.

⁵ Janeruwarete 'ga ojekurawukaa ja'waraiwa upe. Kwarêtai tois jaya magwapa imỹjukaa 'wyriaramũ ywy pewara 'gã nupe.

A'eramũ ja'waraiwa oje'ega:

—Je pãjêrete. Je Pẽnuwarete 'ga aapyraap— 'jau futatee 'ũina, ojerowiaa ojee.

A'ere o'meramũ te 'i.

⁶ A'eramũ Janeruwarete 'ga kurapa 'ũina. Mama'e tywera 'jau 'ũina 'ga kurapa. Mama'e tywera te 'jau 'ũina Jarejuwarete 'ga rupawa upe. Ywag ipe ako ma'e 'gã nupe juejue nanẽ 'jau 'ũina nũ. Mĩmera upe mama'e tywera 'jau 'ũina. ⁷ Ku'jywa 'ga wemiayuwa 'gã nereko tywerukaa ja'waraiwa upe. A'eramũ 'gã nowajaa, 'gã nerekou tyweaete okwapa 'gã 'arimũ. A'eramũ ywy pewara 'gã nupe juejue ja'waraiwa 'ũina 'wyriaramũ. Tapy'ỹja 'wyrarete tesirũmer ipewat, ka'a tesirũmer ipewat. Mĩmera 'gã nupe ja'waraiwa 'ũina 'wyriaramũ. ⁸ Ywy pewara 'gã ja'waraiwa muorypa. A'ere 'gã amũ namuorywi ja'waraiwa. Ywy apoe'ẽwe Ku'jywa 'ga 'gã amũ nera kwasiaa ka'aran are rakue, karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'aran are rakue. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga ojejukaukaa werowiare'ema 'gã nupe ikue. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã mogyau

ojepyri nakwaparimũ ete rũi. Aipo 'gã nera ojekwasiaa 'ga ka'aran are rakue. A'eramũ aipo 'gã ja'waraiwa muorype'ema. 'Ga ka'aran are ijekwasiare'ema 'gã etee ja'waraiwa amuoryp.

⁹ Mama'ea tomome'u pẽ nupe 'jau. Ee iporokwaawiwet ma'eramũ pẽ pejeapyakau ee. ¹⁰ Ifaripyrama 'gã nipo oje'faa futat. Jyuu pyu iapisipyrama 'gã nipo 'gã iapisau futat jyuu pyu. A'eramũ Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã 'ga ree etee ojemogypyka ajemogyau. 'Gã 'gã nerekou tyweaete agawewi. A'etea 'gã 'ga ree etee futat ojemogypyk.

¹¹ Poje je ja'waraiwa mũ resaka nũ. Ywy awi 'ua uẽma. Mukũja wasĩ rerekou, karupa'mĩ rasĩ 'jawe futat. Ije'ega wapefuramũ tejuuranũ j'e'ega 'jawe. ¹² A'eramũ 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera imogou opoirũnamũ. A'eramũ 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera reape ywy awi 'ut ma'efera 'ũina 'wyriraramũ ywy pewara 'gã nupe. A'eramũ ywy awi 'ut ma'ea 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'e muorywukaa ywy pewara 'gã nupe najuejue etee. “Yẽ'ẽ awi 'ut ma'ea amanũ werewi. A'ere iferawi etee nũ. A'eramũ pẽ imuorypa najuejue etee”, 'jau ywy awi 'ut ma'efera 'gã nupe. ¹³ A'eramũ ywy awi 'ut ma'efera aeremiapoe'ema apou. Tataa miamũ imua etyka ywag awi ywy pe. Ywy pewara 'gã neape futat imurukaa. ¹⁴ Wemiapofera apou 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera reape. A'eramũ ywy pewara 'gã moryteeu. Wemiapofer are 'gã moryteeu 'gã mogyau.

—Pe'je ita apou 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera ra'agawamũ. Jyuu pyu ijukau werewi. A'ere iferawi. A'eramũ pẽ ia'agawa apou ipojeupawamũ— 'jau ywy pewara 'gã nupe.

¹⁵ Ia'agawa apopawauwe Ku'jywa 'ga imogoukaa ywy awi 'ut ma'efera upe. Opytu mujãna ia'agawa rupi. A'eramũ ojeptyuekyita oje'ega. A'eramũ omuorypare'ema 'gã apisau. ¹⁶⁻¹⁷ “Ywy pewara 'gã juejue 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera remiayuwa. Tomojewak 'gã 'jau kwy”, 'jau ywy awi 'ut ma'efera ojeupe. A'eramũ 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera rera kwasiarukaa ywy pewara 'gã po are, 'gã jakwatawa katywar are ikwasiarukaa. 'Gã neapykag are 'jau era kwasiarukaa. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nee, ikaraemã'e'ema 'gã nee, kũima'eeteete 'gã nee, akotee ma'e 'gã nee. Mĩmera 'gã nee era kwasiarukaa. Era kwasiare'ema numeru etee inuga 'gã nee. Ijewage'ema 'gã namuri mama'ea. Nome'ega'uweri mama'ea 'jau.

¹⁸ Pe'je pejejea'aramũ aipo are. Ee pejejea'aramũ nipo numeru are pẽneapyo. 'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera numerua aema'ea futat, 666.

14

Jarejuwarete 'ga upe 'gã maraka'ag

¹ Aipo resag ire je temã'jãu ee nũ. Poje karupa'mĩ 'jawewara 'ga u'ama wwytyra apyte'rarimũ, Sião 'jawa apyte'rarimũ. 'Ga pyri kwaiwete 'gã ajemogyau. Sẽtu kwarẽtai kwaturu miu 'gã ajemogyau Sião 'jawa apyte'rarimũ 'ga pyri. Karupa'mĩ 'jawewara rera ojekwasiaa 'gã neapykag are rakue, 'ga ruwa 'ga rera nanẽ ojekwasiaa ee rakue nũ.

² A'erauwe je 'ga amũ je'ega renupa nũ. Ywag awi 'ga oje'ega mua jee. Sã'ã ytuu pyamua. Nan 'ga oje'ega mua jee. Tupã 'jawe 'ga imua jee. A'ere esageramũ futat 'ga je'ega. Maraka 'jawe futat, harpa 'jawa 'jawe futat esageramũ. ³ A'eramũ 'ga rera rerekwara 'gã amaraka'aga 'upa 'ga upe. 'Wyriararete renawa rowase 'gã 'upa maraka yau ra'aga. Irũpãwẽ eae'yi ma'e, 'wyriri. Mĩmera 'gã nowase sẽtu kwarẽtai kwaturu miu 'gã nuwĩ amaraka'aga 'ga upe. Jarejuwarete 'ga remikatu'ogera 'gã

etee te amaraka'aga 'upa 'ga upe. Jeju 'ga 'ã owy weko'wogukat 'gã tywera mepyawamũ rakue, 'gã mogyau wemiayuwamũ rakue. Aipo are 'gã amaraka'aga 'upa. Okatu'okawer are 'gã 'ga muorypa. A'eramũ ikatu'ogipyretera 'gã etee te ojemu'jau ee, aipo maraka ra'aga 'ga upe.

⁴ Aipoa maraka ra'agara 'gã nuapoi futari mama'e tywera. Namuorywi 'gã maira'me a'agawa. Jarejuwarete 'ga etee te 'gã amuoryp. Nokoi futari 'gã wemirekoe'em are 'jau. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga je'ega 'gã wenup katu katu ajemogyau. Ojemujat 'gã 'ga ree. Janeruwarete 'ga 'gã mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui rakue.

—Tamogy 'gã tejemiayuwamũ 'jau, karupa'mĩ 'jawewara 'ga remiayuwamũ 'jau kwy— 'jau Janeruwarete 'ga, 'gã mũ'jãu ojee rakue.

⁵ 'Gã ni'mei futari. Nuapoi futari 'gã mama'e tywera.

Muapyra ywagipewara 'gã

⁶ Poje je ywagipewara 'ga amũ resaka. Ywate katu 'ga owewiau akou. Morogyta esage mome'wau 'ga awau. Aipoa morogyta esagea nateepawi futari. Ywy pewara 'gã nupe 'ga oi imome'wau 'gã moymoyka. Tapy'ÿja 'wyrarete tesirũmer ipewat, ka'a tesirũmer ipewat. Mĩmera 'gã nupe 'ga awau imome'wau. ⁷ A'eramũ 'ga wafukaita oje'ega mua ywy pewara 'gã nupe:

—Pejejuwarete 'ga ki pepojeup. Ene te 'ã eneresage oree ekou, pe'je ki 'ga upe. 'Awamũ iwaẽmi wemiayuwa 'gã nui ae mojo'okawa upe. 'Awamũ futat 'ga oje'ega renupare'ema 'gã mojo'ogi oje'ega renupara 'gã nui. “Nepeenuwi futari jeje'ega. A'eramũ pẽẽ pejejore'ema je pyri. Tata pe pekwap”, e'i 'ga 'awamũ futat oje'ega renupare'emamũ 'gã nupe. Oje'ega renuparera 'gã nupe etee te 'ga 'i: Pe'je pejejua pejejemogyau je pyri. Jeje'ega peenup katu katu. Mama'e apoarera 'ga etee te 'ã pemuoryp. 'Ga te 'ã ywaga wapo rakue. Ywy, 'yẽ'ẽ, 'ywu'ywut. Mĩmera 'ga 'ã iapou rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ 'ga etee imuorypa— 'jau 'ga wafukaita ywy pewara 'gã nupe.

⁸ A'ere ajepeja ywagipewara awau owewiau 'ga rewiri nũ. Aipo 'ga 'jau: —'Gã 'wyraretea nipo 'gã wetyk futat, Papironi 'jawa. Aipoa amunaw ipewara 'gã oporomotyweriweramũ ajuee. “Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri”, 'jau 'gã ajaupe. Sã'ã kawĩajaiwa 'wara 'gã juenũja kawĩajaiwa 'uukara ajaupe. Nan futat aipo amunaw ipewara 'gã. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã 'wyrarete mateepapa 'gã neewe futat— 'jau 'ga owewiau awau oje'ega.

⁹⁻¹⁰ Poje ajepeja ywagipewara 'ga awau 'gã newiri wafukaita nũ:

—'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera muoryparera 'gã, ia'agawera muoryparera 'gã neewe ojemote'aa Ku'jywa 'ga upe. 'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera rera 'ga okwasiarukat ojee. Opo are ikwasiarukare'ema weapykag are ikwasiarukaa. Weapykag are ikwasiarukare'ema opo are ikwasiarukaa. Aipo 'gã ite'at futat Ku'jywa 'ga upe. A'eramũ Ku'jywa 'ga amara'neramũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã monou 'gã nereko tyweawa tata pype, itatata pype, ãsõfyri 'jawa pype. Aipo ãsõfyri 'jawa jutayyga 'jawe. Nowewi futari aipoa tata. Ateepawe'emamũ futat ae wi. A'eramũ 'ga 'gã monou peu futat 'gã nereko tyweawa pype. Ywagipewara 'gã nowase nipo 'gã mayrũmũ. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga rowase nanẽ nipo 'gã mayrũmũ nũ. ¹¹ Tatasiga awau nipo au'jeteramũ futat ojeupia. Nowewi'ĩ futari. Wojere'emamũ futat 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera muoryparera 'gã mayrũ 'gã

nerekou. Era rerekwara 'gã naně 'gã mayrũmũ ojere'ema futat— 'jau ywagipewara 'ga awau wafukaita 'gã nupe.

¹² A'eramũ ki pěě Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ 'ga je'ega renupa katu katu. Jejui 'ga naně erowiaa nũ.

¹³ A'ere je 'ga amũ je'ega renuwi. Ywag awi 'ga oje'ega muri jee.

—Jeje'ega ekwasiat ekou ka'aran are— 'jau 'ga jee. —Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo ojejukaukat 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. Nopoiri futari 'gã 'ga rerowiar awi. A'eramũ 'ga rerowiare'ema 'gã 'gã apisau futat. A'ere aipo 'gã nekõěãjamũ ajemogyau— 'jau 'ga jee. —A'ea ekwasiat ka'aran are— 'jau 'ga jee.

A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau jee:

—A'jea futat aipoa. Oporowyky te 'gã 'ã ajemogyau Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'awamũ 'gã pytu'ui oporowyky awi. Anure nipo Ku'jywa 'ga 'gã mepyi ojeupe 'gã porowykyawer are— 'jau 'ga 'Agesagea jee.

Werowiaare'ema 'gã nereko tyweawam

¹⁴ A'eramũ je temã 'jãu ee nũ. Poje je 'ga amũ resaka. Kũima'e 'jawewara 'ga je esaka. Ywasiga 'arimũ 'ga apygi 'ũina. 'Wyriara akagyrũa 'ga erekou waka'garimũ. Aipoa ouru apopyrera te. Jyaparuu aimea 'ga enũina opo pe. ¹⁵ A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua uẽma Janeruwarete 'ga mogytaaw awi. Wafukaita 'ua uẽma.

—Ekwap ywy pewara 'gã nesaka. Sã'ã ae ko pypiara isinigamũ imonooga. Nan tee futat ekwap Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã momapa. Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã apisawa upe iwaẽmi. A'eramũ ene ewau 'gã momapa— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramũ 'ga awau 'ga je'ega renupare'ema 'gã momapa. Ywasiga 'arimũ wapyk ma'e 'ga awau 'gã momapa.

¹⁷ A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua uẽma Janeruwarete 'ga mogytaaw awi. Jyaparuu aimea 'ga naně erua nũ.

¹⁸ A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua jany kasiga rapyaw awi nũ. Aipo 'ga tata rerekwara 'ga wafukaita jyaparuu aime rerekwara 'ga upe:

—Ekwap ywy pewara 'gã nesaka. Sã'ã ae y'wa'aa monooga imomoa y'wa pykawa pype. A'eramũ 'ã ae y'wa pikau. Nan tee futat ekwap Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã nerekou tyweaete. Ku'jywa 'ga imara'ne 'gã nee— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ 'ga awau 'gã apisau. ²⁰ Y'wa pikara 'jawe te 'gã nya. Iapisipyrera 'gã ny awau kwe pe 'yatawuu 'jawe. 'Y 'jawe futat awau wypojugamũ tresẽtu kilometro 'gã ny oi aepasi'a ajeu te ikwawi 'gã ny rypya.

15

Aea'wyre'ema 'gã nereko tyweat

¹ Poje je mama'e mũ resaka nũ. Aipoa je mopiryryita. Irãã'ã sete ywagipewara 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã. Anurenure'i nipo 'gã 'gã nereko tywerete. Aipo teepaw ire 'gã 'gã nerekou tyweru'jape'ema nũ. Teepap futat. 'Gã nerekoa resag ire nipo esakara 'gã te'i 'jau: A'jea futat. Imara'ne futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'ema 'gã nee, te'i 'gã 'gã nesag ire 'jau.

² A'eramū je temã'jãu nũ. Ypiauu je esaka. Werawerawuu 'jawe. Ojesagete ma'ea. Tata are ojopype ma'ea. Aipo ypiauu 'arimũ 'gã kwaiwete 'upa, 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'e renupare'ema 'gã 'upa. Ia'agawa nanẽ 'gã imuorype'ema nũ. Era nanẽ 'gã ikwasiarukare'ema weapykag are. Aipo 'gã 'upa ypiauu 'arimũ. Janeruwarete 'ga maraka apoawa monou 'gã nupe rai'i, harpa 'jawa monou 'gã nupe rai'i. A'eramũ 'gã aipo renafu'ama, maraka apou ipyu.

³ Amaraka'aga 'gã 'upa. Ymã te Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã nenũ'ëukari Egitu ywy awi Moisesi 'ga upe rakue. Aipo are 'gã amaraka'aga 'upa. A'ere karupa'mĩ 'jawewara 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Aetywera moiawamũ 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Aipo are nanẽ 'gã amaraka'aga 'upa.

“Ene te 'ã Orejararetea, Kiapi'ni.

Ene te 'ã pãjẽrete tekotee 'gã apyraapa.

Ene te 'ã Oreruwaretea.

Ene te 'ã aeremiapoe'ema ereapo ekou.

Erejejuka esage 'ã ore ree.

Nereapoi 'ã mama'e tywera.

Ene 'ã ywy pewaramũ ore'wyriararetea.

⁴ Nitywi 'ga amũ ene muorypare'ema 'gã.

Ore te 'ã najuejue etee ene muorypara.

Ene te 'ã eneresage oree, 'jau 'ã ore enee jepi.

Ene etee te 'ã eneresage. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe.

Amunawa tesirũmerete awi nipo 'gã nuri ajatykau ene muorypa, eneremiapofera mome'wau ajaupe.

Ejemiapofera ereapo ae reape futat.

A'eramũ 'gã imome'wau ajaupe”,

'jau 'gã amaraka'aga 'ga upe.

⁵ 'Gã maraka'ãmaw ire je temã'jãu ywag are nũ. Janeruwarete 'ga mogytaawa je aesak. Imy'jamy'jap te Janeruwarete 'ga rupawa. Ojeawopytymo'woka 'ũina jee. ⁶ Pe awi Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tywera 'gã 'ua uẽma. 'Gã naitya waparasingamũ. Wenyfugamũ 'gã naitya. 'Gã pasi'a 'arimũ imotypawa okwapa. Ouru apopyrera 'gã naity motypawa. ⁷ A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ y'a monou Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tywera 'gã nupe juejue 'gã moyka. Y'a ouru apopyrera. Aipoa itay'a pype 'gã Janeruwarete 'ga mara'ne monou imatyneema ywagipewara 'gã nupe. Okoeteete ma'e 'ga mara'nea 'gã imonou 'gã nupe. ⁸ Poje tatasiga 'jawewara 'ua Janeruwarete 'ga wi, 'ga renyfug awi 'ua. Pãjẽrete 'ga wi 'ua. A'eramũ aipo tatasiga 'jawewara Janeruwarete 'ga mogytaawa matyneema. Nosea'uweri 'gã amũ 'ga mogytaawa pype. Ae a'wyre'ema 'gã nereko tywera teepaw ire etee 'gã osou'japa 'ga mogytaaw ipe.

16

Janeruwarete 'ga mara'nea

¹ A'erauwe 'ga amũ oje'ega sete ywagipewara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga mogytaaw awi 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga mara'ne reko'woka itay'a awi ywy are— 'jau 'ga 'gã nupe.

² A'erauwe majepeja 'ga awau eko'woka ywy are. A'erauwe mirurua opopoa 'yē'ē awi 'ut ma'efera rera rerekwara 'gā nee, ia'agawa muoryparera 'gā nee 'jau opopoa. Aipoa mirurua ayay te.

³ Aipo reko'wog ypyrauwe ajepeja 'ga oma'e mojerepa imonou 'yē'ē me nū. A'erauwe 'yē'ēa ojemu'jaga wyramū, teumera wy 'jawe ojemu'jaga. A'eramū 'yē'ē pypewara juejue opapa.

⁴ Aipo 'ga oma'e reko'wog ypyrauwe ajepeja 'ga oma'e reko'woka nū. 'Yrete pype nū, 'ywu'ywura pype 'jau 'ga oma'e monou eko'woka. A'erauwe 'ya ojemu'jaga wyramū. ⁵ A'erauwe 'ga oy'a mojerew ire 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'ga upe. —Mama'e tywera nereapo ekoetei. Mama'e tywera apoara 'gā etee 'ā erereko tywerete. Ene te 'ā ereko ete rakue. 'Awamū nanē 'ā ekou nū— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ⁶—Ywy pewara 'gā 'ā eneremiayuwa 'gā wapisi, 'gā ny reko'woka, eneje'ega mome'wara 'gā nanē iapisau rakue nū. Ma'eramū 'ā 'ya wyramū eremu'jag 'gā nemitykuramū eje'ega mome'wara 'gā nepyaa— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

⁷ A'erauwe wyra rapyawa pyri afu'am ma'e 'ga je'egi nū:

—Ene te 'ā Oreruwaretea, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'ga upe. —Ene te 'ā pājēretea. Mama'e a'jea etee 'ā ene iapou. A'eramū ene eje'ega renupare'ema 'gā nereko tyweretea wesageramū futat— 'jau 'ga 'ga upe.

⁸ A'erauwe ajepeja ywagipewara 'ga itay'a mojerepa kwar are. Ae rapyaukaa kwara upe. Tata pyu kwara ae rapyau. ⁹ A'eramū kwara tata monou ae rapyau. A'eramū kwara remiapyfera 'gā Janeruwarete 'ga kurapa.

—Ene sare te 'ā mama'e tywera eremut oree— 'jau tata remiapyfera 'gā Janeruwarete 'ga upe, 'ga kurapa.

A'ere 'gā nopoiri futari otywer awi. Ni'arasigi futari 'gā otywer are. A'eramū 'gā aku'iramū etee ajemogyau. “Ene te 'ā pājēretea. Je katu'og ape”, 'jawe'em 'gā Janeruwarete 'ga upe.

¹⁰ A'erauwe ajepeja 'ga itay'a mojerepa 'yē'ē awi 'ut ma'e renaw are nū. A'erauwe opytunaiwamū jupe, emiayuwa 'gā nupe 'jau. Ay upe wae-mamū ajemogyau. ¹¹ A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga kurapa ay rerekou, opirakuwa ray rerekou, opiruru raya nanē 'gā erekou nū. Ywaga jara 'ga 'gā ikurapa wereko tyweramū. A'etea 'gā nopoiri futari mama'e tywera apo awi.

¹² A'eramū ajepeja ywagipewara 'ga itay'a mojerepa nū, ajepeja 'yrete mū ree nū, Eufrates ty are 'ga eko'woka. A'eramū otypawamū 'gā naperamū. Aipo pe rupi 'wyrriara 'gā amū nuri kwara poawa katy awi. ¹³ A'eramū je mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa resaka. Muapyra je esaka. Majepeja 'ua uēma tejuuranū juru awi. Ajepeja 'ua uēma 'yē'ē awi 'ut ma'efera juru awi. Ajepeja 'ua uēma 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara juru awi. Ju'i 'jawewara 'ua ū'jāu jui. ¹⁴ Aipo ju'i 'jawewara ū'ē re awau aeremiapoe'ema apou ae rowase. Awau oporogytau ywy pewara 'gā 'wyrriara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua Ku'jywa 'ga rowajaa. Pejejemiyuwa 'gā nerua 'ga rowajaa— 'jau awau 'gā nupe.

A'eramū Janeruwarete 'ga ojee iporomutare'ema 'gā majatykaukaa ojeowajarukaa 'gā nupe.

¹⁵ Poje Jejuj 'ga 'jau:

—Anurenure'i nipo je oi, muna'ywa 'jawe. Nepekwaawi muna'ywa rura. Nan tee futat nepekwaawi jeruawa. Aku'iramū futat je rapesakara 'gā ajemogyau. Sā'ā 'ga amū rapesakara 'gā sere'ema futat. Nomosogi waitya. Nan tee je rapesakaramū pēē nepejenosī pejejueape aitye'ema 'jawe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū ju'i 'jawewara ywy pewara 'gā 'wyrriara majatykau 'gā nemiayuwa 'gā neewe. Jū me 'gā majatykau. Epyreu 'gā je'eg imū 'gā 'jau Arimagetō 'jau 'gā aipo jū upe.

¹⁷ A'erauwe ywagipewara 'ga maapawera 'ga oy'a mojerapa ywytu are. A'erauwe 'ga amū oje'ega afukaja mua Janeruwarete 'ga mogytaaw awi: —'Awamū futat Ku'jywa 'ga amara'ne resaukapawi— 'jau 'ga wafukaja mua, 'wyrriarete renaw awi oje'ega mua.

¹⁸ A'erauwe tupā u'aa ywy pe. Aman aunuga 'jawe 'jau. Ywya oyyita kwaiwete. Wapoypyramū ako ywya noyyi i'jawe rakue. ¹⁹ Janeruwarete 'ga wea'aramū 'gā nemiapofer are, 'gā 'wyrarete pypewara 'gā nemiapofer are, Papironia 'jawa pypewara remiapofer are. Mama'e tywera 'gā wapo kwaiwete. A'eramū 'ga aipo 'gā 'wyrarete mowowowoka mytera rupi. Amara'neramū 'ga 'gā nee 'gā tywer are. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweate. 'Gā 'wyraretea juejue 'gā etykapap 'gā nui. ²⁰ 'Ypō'ōa oka'jamamap najuejue etee. Ywytyra nanē oka'jama nū. Nuesagu'jawi 'ga amū. ²¹ Ama'nauu u'aa ywy are. Tuwi tuwi te aipo ama'nauua. Ipoi te. Kwarēta kirua te ipoyja. A'eramū ywy pewara 'gā amara'neramū Janeruwarete 'ga ree ama'na are. Janeruwarete 'ga kurakurapa mama'e tywer are.

—Nia'wyrī futari Ku'jywa 'ga. Ama'nauua 'ga omototogukat janee. A'eramū 'ga wa'wyrē'emamū futat— 'jau 'ga 'ga kurapa.

17

Kūjāmene'ema ēē

¹ A'eramū itay'a rerekwarera 'ga amū 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua. Taesaukat 'gā 'wyrarete pewara rereko tywera enee 'jau— 'jau 'ga jee.

'Gā 'wyrarete mū upe 'gā 'jau kūjāmene'em, 'jau 'gā jupe. Aipo pewara 'gā ia'wyrē'ema futat. A'eramū 'gā 'jau kūjāmene'em 'jau jupe, Papironia 'jawa upe. Aipoa 'gā 'wyraretea 'up 'yrete jo'ojo'oga pyri. ² Ywy pewara 'gā 'wyrriara 'ua mama'e tywera apou aipo 'gā 'wyrarete pewara 'gā pyri. Sā'ā eawyrp ma'e 'gā. Nan tee ywy pewara 'gā nekoī mama'e tywera apo are u'akwaawe'emamū.

³ Poje Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau. Ywagipewara 'ga je rerawau amunawe'em ipe. Peu futat je kūjā ēē mū resaka. Wapyka ēē 'ūina ja'waraiwa kupe 'arimū. Piragay ma'e 'arimū ēē 'ūina wapyka. Ku'jywa 'ga kurapawa ojekwasiaa ja'waraiw are. Kwaiwete 'ga kurapawa ojekwasiaa ee. Aipoa ja'waraiwa sete iakaga, teis asīa. ⁴ Taity piraga aipoa kūjā ēē erekou. Taity umy'gia nanē ēē erekou imunepa nū. Ouru apopyrera ēē wereko, ita esage, itafu'a'i, perua 'jawa 'jau ēē erua ojemuesageawamū. Opo pe ēē itay'a'i renūina. Itay'a'ia ouru apopyrera. Itay'a wyneegatugaturamū mama'e tywetywera pyu. Mama'e tywer are etee wea'aramū. A'eramū aipoa pyu nanē ojematyneema nū. ⁵ ēē reapykag are 'ga amū era kwasiaa inuga. Naeapyoi ae aipo er are. Je 'ā aipo 'wyrā, papironia 'jawa 'jawewara.

Je 'ā kūjāmene'ema jararetea.
 Je 'ā mama'e tywera apoara wā ya,
 'jau ojekwasiaa ēē reapykag are 'upa.

⁶ Eawyrp ma'e 'jawe ēē u'akwaawe'emamū. Jejui 'ga rerowiaara 'gā apisi are aku'iramū. Aipo 'gā nopoiri Jejui 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā 'gā apisau. A'e are ēē aku'iramū eawyrp ma'e 'jawe.

Ēē resaga je mopiryyita etee. ⁷ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau jee:

—Ma'eramū te enepiryyi e'ŷina? Amueapyo je ene ee— 'jau 'ga jee.
 —Kūjā ēē ree, ja'waraiw are. Mīmer are je ene mueapyoi— 'jau 'ga jee.

⁸—Aipoa ja'waraiwa ako futat watau rakue. A'ere 'awamū nokou'jawi. Anure te nipo turi uēma ywy kwawukuu awi nū. A'ere jui iēm ire nipo 'gā imomawi etee— 'jau 'ga jee. —A'eramū nipo ywy pewara 'gā opiryyjamū ja'waraiw awi. Ku'jywa 'ga ka'aran are et jekwasiare'ema 'gā nipo opiryyjamū ja'waraiwa resaka. Ywy apoe'ēwe te 'ā 'gā nera nojekwasiaari 'ga ka'aran are rakue. Aipo 'gā oporesagamū ajemogyau ee. “Ja'waraiwa ako futat rakue. A'ere ipawi rakue. A'ere 'awamū ekou'jawi nū”, 'jau nipo 'gā ajaupe oporesagamū ee— 'jau 'ga jee.

⁹—I'akwaap ma'e 'gā etee weapyoramū ee. Sete ja'waraiwa akaga. I'jawe etee iakagawytyra. Aipo 'arimū kūjā ēē 'ūina wapyka. A'ere aipoa 'wyrriara juejue futat. ¹⁰ Sīku 'gā akoupap 'wyrriaramū. A'ere iēmi 'wyrriaramū ako awi. Majepeja ojesauk 'awamū. A'ere maapawera 'ga nojesaukari we. Maapawera 'ga jesaukaramū ināinānete 'ūina 'wyrriaramū. ¹¹ Anure ja'waraiwa etee 'ūina 'wyrriaramū ywy pewara 'gā nupe nū. Ja'waraiwa ako ma'e rakue. A'ere 'awamū nokou'jawi. Anure te nipo ekou'jawi nū. Sete 'gā 'ūina 'wyrriaramū enunewe. A'ere 'gā py'rau teni 'wyrriaramū. A'ere nipo 'gā ja'waraiwa momawi— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹² A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Amueapyo je ene ja'waraiwa rasī are nū. Asīa teis 'gā 'wyrriaria. Nuapygi we 'wyrriariramū ajemogyau. A'ere ja'waraiwa 'gā mogyi opoirūnamū. Majepei ora rupi etee nipo 'ūina 'wyrriariramū. ¹³ Najuejue etee 'wyrriari 'gā akou majepei tee tup ma'e 'jawe. Opājēa 'gā imonou ja'waraiwa upe. A'eramū ja'waraiwa mama'e apou 'gā pājē mū, 'gā je'eg imū 'jau iapou. ¹⁴ Karupa'mī 'jawewara 'ga 'gā iowajaa. A'ere Karupa'mī 'jawewara 'ga 'gā pājē apyraawi. 'Ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā 'Wyrriararetea. A'eramū 'ga a'eramū 'gā pājē'oka wemiayuwa 'gā netee. Wemiayuwa 'gā 'ga amū'ē ajai rakue. 'Ga je'ega 'ga remiayuwa 'gā wenup katu katu. Aipo 'gā netee 'ga 'gā pājē'oka— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹⁵ A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Yrete jo'oyo'oga nanē ene esaka nū. 'Gā 'wyrarete 'up 'yrete pyri. Aipo 'yrete aea futat. Tapy'ŷja 'wyrarete tesirūmer ipewat, ka'a tesirūmer ipewat. Mīmera 'gā 'yrete 'jawe ajemogyau. Kwaiwete 'gā. A'eramū 'yrete 'jawe ajemogyau. ¹⁶⁻¹⁷ Ja'waraiwa rasīa 'ā ereesak. “Aipo ywy pewara 'gā 'wyrriara” a'e je ako enee ko 'jau. Ku'jywa 'ga wemifutara futarukaa aipo 'wyrriara 'gā nupe najuejue etee futat. A'eramū 'gā Ku'jywa 'ga remifutara apou. A'eramū 'gā opājē monou ja'waraiwa upe, imogou 'wyrriaramū. Ku'jywa 'ga remifutara apopawe'emauwe nipo 'gā 'ga remifutara etee iapoi— 'jau 'ga jee. —A'eramū aipoa 'wyrriara 'gā, ja'waraiwa reewe, oporomutare'emamū aipo 'wyrarete pewara 'gā

nee. A'eramũ nipo 'gã 'gã karaemã pojekau 'gã nui. Sã'ã uruwua wyra reumera ro'ofera 'upawa. Nan tee futat 'gã mama'e pojekai 'gã nui. A'eramũ nipo 'gã 'gã 'wyrarete rapyau— 'jau 'ga jee.

¹⁸—Aipoa kũjã ãẽ, eneremiesagera ãẽ, 'gã 'wyraretea futat, Papironia 'jawa futat. Ywy pewara 'gã 'wyrara 'gã juejue aipo 'wyrarete pewara 'gã je'ega renupa, 'gã nemifutara apou— 'jau 'ga jee.

18

Papironi 'jawa retykawam

¹ A'ere je ajepeja ywagipewara 'ga resaka nũ. Ywag awi 'ga 'ua ojypa. Ipãjẽ ma'e 'ga 'ua. Wenyfugamũ 'ga 'ua ywy mojesakapap. ²⁻³ A'eramũ 'ga wafukaita:

—Papironia 'gã wetyk 'awamũ. Iypewara 'gã nia'wyrari futari. Tekotee 'gã nupe 'gã 'jau rakue: “Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri”, 'jau 'gã ajaupe rakue. A'eramũ 'gã ojemotywea 'gã pyri. Sã'ã eawryyp ma'e 'gã kawãjaiwa monoa ajaupe. Nan tee 'gã 'jau ajaupe. “Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri”, 'jau 'gã ywy pewara 'wyrara 'gã nupe. Karaemã me'egara 'gã ojemoka'aranũmũ mama'e tywer are etee futat. A'eramũ 'gã 'gã apisaupap. 'Awamũ mama'eukwaawa etee ijemogyi peu, wyra tywera reewe. Mama'e tywera 'wara juejue etee wyraa ajemogyi peu— 'jau 'ga wafukaita.

⁴ A'eramũ ajepeja 'ga amũ oje'ega ywag awi nũ. “Pe'je pejewau, jeremiayuwamũ, kamẽsiete peje'jãu aipo 'gã 'wyrarete awi.

Kasi a'e pe mama'e tywera peapo 'gã pyri ne. Mama'e tywera pẽẽ iaporamũ je pẽ nereko tyweri 'gã neewe ne.

⁵ Mama'e tywera 'gã wapo kwaiwete. A'eramũ Ku'jywa 'ga wea'aramũ 'gã tywer are. Tuereko tywet 'ga 'gã ee 'jau.

⁶ Pẽ nereko tywet 'gã nakue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejewau pejejepyka 'gã nee. Pejejereko tyweawera apyraapa pẽẽ 'gã nerekou tyweaete.

⁷ 'Awamueuu futat 'ã 'gã ipãjẽ ma'ea rai'i. Ikaraemã kwai ma'ea 'gã nai'i. A'ere 'awamũ pẽẽ te 'gã pereko tywerete kwaiwete, 'gã mu'arasiga kwaiwete.

'Ore te 'ã ywy pewara 'gã 'wyrararetea. Namajawera 'jawewara rui 'ã ore. Norojemayrui ore mama'e are', 'jau aipoa oje'wyrarete pewara 'gã.

⁸ A'eramũ 'gã wayramũ futat ojee ojerowiaraipaw ipe etee futat. Majepeja 'ara rupi etee futat mama'e tywera jeapo 'gã nupe jupiwewe futat.

Ay 'gã ajemogyau. Ojemayrũmũ 'gã ajemogyau. Ty'ara 'gã wereko. A'ere nipo 'gã 'gã 'wyrarete rapyau. Majepeja 'ara rupi etee futat nipo aipo mama'ea ojeapoupap.

Ku'jywa 'ga 'ã pãjẽrete. 'Ga 'ã 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are”, 'jau 'ga wafukaja mua ywag awi.

⁹ A'eramũ nipo tatasiga resakawe ywy pewara 'gã 'wyrara 'gã ojemayrũmũ 'gã nee. “Ukaipap nipo kwe 'gã”, 'jau nipo 'gã ajaupe.

Mama'e tywera 'gã iapou aipoa oje'wyrarete pewara 'gã pyri. Ojemoka'aranũũmũ mama'e tywera pyu. A'eramũ nipo 'gã ajaa'wau ee. ¹⁰ Muku'i 'gã neko'i jui. Okyje 'gã wereko tywer awi.

—Ipyri jane oramũ 'ga jane rapyi 'gã neewe ne— 'jau 'gã ajaupe.

—Iporiay'i Papironi pypewarera 'gã— 'jau 'gã. —Aipoa oje'wyrarete pypewara 'gã ojemoka'aranũũmũ numiamũ. A'ere Ku'jywa 'ga ywawuje tee 'gã nereko tyweretei 'gã tywer are — 'jau 'gã ajemogyau, okyjau wereko tywer awi.

¹¹ Karaemã jara 'gã ajaa'wau ajemogyau ee.

—Papironi pewara 'gã orekaraemã amut ore wi jepi— 'jau 'gã. —A'ere 'awamũ nitywi futari orekaraemã muara 'gã— 'jau 'gã ajaa'wau ee.

¹² Kwaiwete 'gã karaemã. Ouru, prata, ita esage, itafu'a'i perua 'jawa, taity esage, taity pirag, 'ywa kasig, mama'e ryrũ esage ita apopyret, itaju apopyret, 'yw esage apopyret 'jau. ¹³ Kumi kasig, jany kasig, y'way, 'miara kawet, awasiku'iuu, juowuurana ra'ÿi, kwatau, karupa'mĩ, kawaruu, kamijã'ĩ. Mĩmera 'gã karaemã. 'Awamũ nitywi futari 'gã karaemã muara. Oporomuriwere'emamũ 'gã wemifaja 'gã nee. Nitywi futari mama'e muara. A'eramũ karaemã jara 'gã 'jau aipo oje'wyrarete kaiwer ipewarera 'gã nupe 'upa:

¹⁴ —Teepap katu katu pẽnemifutara. Pẽnaraemã nanẽ atepawamũ nũ. Ouru miamũ atepawamũ pẽ nui— 'jau 'gã 'gã 'wyrarete rapy resaka.

¹⁵ A'eramũ 'gã nupe okaraemã me'egarera 'gã ajemogyau muku'i jui. Ojemoka'aranũũ 'gã 'gã nee. A'ere 'gã kyjei wapy awi. “Ipyri jane o re nipo 'ga jane rapyau 'gã neewe”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã awawe'em ipyri. U'arasigamũ etee ipypewarera 'gã nee. A'eramũ 'gã wafukaita:

¹⁶ —Iporiay'i 'wyrarete pewara 'gã ajemogyau. Taity esagea 'gã amunep ojewi numiamũ, taity piraga 'jau. Kwaiwete 'gã ouru apopyrera pyu 'gã ojemojewaka, ita esage pyu, itafu'a'i pyu 'jau, perua 'jawa pyu 'jau. ¹⁷ A'ere 'awamũ ikaipawi ywawuje tee— 'jau 'gã ajaa'wau ee.

Iapyramũ 'gã tatasiga resaka. Yaruu wararera 'gã, ipypewarera 'gã, iapoara 'gã, iperugara 'gã. Mĩmera 'gã nipo tatasigũũ resaka ikajamũ. ¹⁸ Tatasiga resag ire nipo 'gã ajemogyau muku'i jui.

—Nuesagi'i 'ga amũ aipo 'wyrarete 'jawewara— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ 'Gã 'arasiga 'gã muafukajukaa:

—Iporiay'i ipypewarera 'gã— 'jau 'gã wafukaita. —'Gã 'ã okaraemã werooukat yaruu jara 'gã nupe. A'eramũ 'gã yaruu jara 'gã mepyau 'gã moka'aranũũmũ. Ywawuje tee nipo 'gã karaemã atepawamũ— 'jau 'gã u'arasigamũ ee.

²⁰ Pe'je pejeku'iramũ ywag ipe oo ma'eferamũ ee. 'Gã 'ã pẽ nereko tywerete rai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga wemiayuamũ pẽ nepyaa, 'gã nerekou tyweaete pẽ nee. Jeju'i 'ga remimonoferamũ pẽ nee, 'ga je'ega mome'waramũ pẽ nee. Mĩmeramũ pẽ nee 'ga 'gã nereko tyweretei.

²¹ A'ere ywagipewara 'gã amũ, ifuakat ma'e 'ga amũ itauu ppyka imomoa 'yẽ'ẽ me. Ipojuu agawewi. A'etea 'ga opyyk imomoa imonou 'yẽ'ẽ me. A'eramũ 'ga 'jau:

—Sã'ã je itauu momora. Nan tee futat nipo 'gã Papironi retygi, ipypewara 'gã momapa. A'eramũ 'gã etyg ire imÿju'jape'ema futat.

²² Nopyu'jawi 'gã maraka apoawa ipype. Nomaraka'agu'jawi 'gã ipype. Nitywi futari mama'e apoara peu. Nitywi futari u'i apoara 'gã.

²³ Naenyfugu'jawi tatarana. Nuereko'i katu 'gã amũ aipoa oje'wyrarete

pype. Ka'aranũ are ojerowiaraip ma'efera 'gã nitywi peu. Opãjãgaiwa pyu ajamoryteera 'gã nanë nitywi nũ.

²⁴—Ymã te peuwara 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisi rakue. 'Ga rerowiaara 'gã nanë 'gã iapisau kwaiwete rakue nũ. Tekotee 'gã nanë 'gã apisau rakue nũ. Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga 'gã nereko tywerukari 'gã nemiapofer are, 'gã 'wyrarete retygi 'gã nui— 'jau 'ga.

19

¹ A'eramũ je mytuna 'gã je'ega renupa. Ywag ipe 'gã nuwi oje'ega:

—Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau — 'jau 'gã 'upa. —'Ga te 'ã jane katu'ok. 'Ga te 'ã esage janee. 'Ga te 'ã pãjẽrete. ² 'Ga te 'ã ae kwaap. A'eramũ 'ga jane rerekou a'jeteetewi futat. Werowiare'ema 'gã nipo 'ga erekou tyweaete. A'ere 'ga werowiaara 'gã nereko esagei— 'jau 'gã oje'ega. —Ma'eramũ 'ga 'ã Papironi pewara 'gã nereko tyweretei. Jane mũ 'gã 'ã iapisau rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga jane repyaa. A'eramũ jane a'e are 'ga muorypa— 'jau 'gã oje'ega mua ywag awi.

³—Aipoa 'gã 'wyrarete rapy re tatasiga awau ojeupia wojere'emamũ futat. A'eramũ jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee— 'jau 'gã ajemogyau.

⁴ A'erauwe wĩti kwaturu 'wyria'ri 'gã awau, irũpãwẽ eae'yi ma'e 'gã netee 'gã wapyka wenupy'ãu Jarejuwarete 'ga rowase 'ga muorypa. 'Wyriararete apykawa 'arimũ 'ga renamũ 'gã awau 'ga muorypa.

—Nan tee ore 'jau. Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau— 'jau 'gã.

Karupa'mĩ 'jawewara maraka

⁵ A'erauwe 'wyriararete renawa pyri 'ũi ma'e 'ga amũ 'jau nũ:

—Nan tee je 'i pẽ nupe. Pe'je pẽe taetu 'ga muorypa. 'Ga remiayup, 'Ga pojeupat, 'wyriana'nĩ, akotee ma'e. Mĩmeramũ pẽe 'jau 'ga upe: “Ene te 'ã eneresage ore”, pe'je ki 'ga upe— 'jau 'wyriararete renawa pyri ako ma'e 'ga 'gã nupe.

⁶ A'erauwe je kwaiwete 'gã je'ega renupa nũ. Jarejuwarete 'ga muorypa 'gã ajemogyau. Ytuu pyamu 'jawe 'gã je'ega. Tupã 'jawe nanë afuramũ.

—Pe'je ki Jarejuwarete 'ga muorypa. 'Ga 'ã Orejararetea. Pãjẽrete 'ga 'gã apyraapa. 'Wyriarareteretea 'ga 'ã— 'jau 'gã 'ga muorypa 'upa.

⁷⁻⁸—Owaẽm karupa'mĩ 'jawewara 'ga remirekoawa upe. 'Ga remirekoram ãẽ ojekatu'opap 'ga upe. Janeruwarete 'ga taity aparasigayay monou ãẽ upe. A'eramũ ãẽ taity esage munepa, taity aparasigayay munepa. A'eramũ jane jarejekõãjamũ jarejemogyau 'gã nee— 'jau 'ga jee.

'Ga remirekoram ãẽ raitya 'jawewara Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nemiapofera, mama'e esage apoawera.

⁹ A'erauwe ywagipewara 'ga 'jau jee:

—Ka'arana ekwasiat Jarejuwarete 'ga je'eg are. “Maraka nipo ore aruapo Karupa'mĩ 'jawewara 'ga rekokatuawamũ. Maraka are imo'wy'wyripyra 'gã aku'iramũ ajemogyau”, 'jau Janeruwarete 'ga. Aipoa ekwasiat ka'aran are. A'jea futat 'ga 'eawera— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'erauwe je teapyka tejenupy'ãu ywagipewara 'ga rowase 'ga muorypawamũ. A'ere 'ga 'i jee:

—Ene'me awi. Ereapo awi nanuara. Jarejuwarete 'ga rowase te eapyk ejenupy'ãu 'ga muorypa— 'jau etee 'ga jee. —Je rowase ereapo awi. 'Ga remiayuwa te je, ene 'jawe futat, enerewirera 'gã 'jawe 'jau. Jejui 'ga je'ega renuparamũ jane jareju'jaju'jawe etee futat— 'jau 'ga jee.

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi 'ga je'ega mome'warera 'gā nupe rakue. 'Gā je'ega 'jawe te futat Jejuī 'ga je'ega— 'jau 'ga jee.

Kawaruu siga 'arimū wapyk ma'e

¹¹ A'ere je ywaga woga resaka. A'eramū je kawaruu siga mū resaka iwoga rupi. I'arimū wapyk ma'e 'ga mama'e a'je mome'wara futat. A'eramū jane 'ga ree etee jarejemogypygarūmū. 'Ga te 'ā mama'e a'jea etee wapo. Mama'e a'jea etee futat 'ga omome'u. Ojee iporomutare'ema 'gā etee 'ga iowajaa. ¹² 'Ga rea wenyfugamū tata 'jawe. Kwaiwete 'ga 'wyrriara akagyrū 'jawewara rerekou waka'garimū. Ojee 'ga wera kwasiaa. Nitywi 'ga amū 'ga rera kwaapara. 'Ga tee futat wera kwaapa. ¹³ 'Ga piara ojemuakȳma 'ga ry pype. “Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga”, 'jau 'gā 'ga upe. ¹⁴ 'Ga rewiri ywagipewara jefaruu 'gā akou. Kawaruu siga 'arimū nanē 'gā wapyka nū. Taity aparasiga 'gā erekou. ¹⁵ Tenune 'ut ma'e 'ga juru awi jyyu aime juowai ma'e 'ua uēma. A'ere nu'ari 'ga juru awi. Aipo pyu 'ga werowiare'ema 'gā fuakara pojekau 'gā nui. A'eramū 'ga 'ūina 'wyrriaramū 'gā nupe. Oje'ega renuwe'emamū 'ga 'gā nerekou tyweaete. Janeruwarete 'ga pājēreteā. Amara'neramū 'ga werowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā apisau 'gā ny reko'wogukaa 'gā nui. Sā'ā ae y'way apikaa. Nan. ¹⁶ 'Ga piar are 'ga reramū ojekwasiaa.

“Ae'wyrriararetea. Aejarareteretea”

'gā 'ea ojekwasiaa 'upa 'ga piar are, 'ga 'uw ppy are 'jau ojekwasiaa 'upa.

¹⁷ A'ere je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Kwara 'arimū 'ga u'ama. A'eramū 'ga wafukaita wyra upe, ywate owewe ma'e upe:

—Pe'je pejejua pejemī'waa. Janeruwarete 'ga futat mama'ea omono pē nupe pēnemi'uramamū. ¹⁸ Pe'je pejejua 'wyrriara reumera 'wau. Jefaruu reumet, jefaruu 'wyrriara reumet, kawaruu reumet, kawaruu 'arimū wapyk ma'efera 'gā neumet, akotee ma'e 'gā neumet. Mīmera reumera 'wau pejejua— 'jau 'ga wafukaita wyra wewe upe.

¹⁹ A'ere je 'yē'ē awi 'ut ma'efera resaka nū. Peu ajatykau ywy pewara 'gā 'wyrriara reewe, jefaruu reewe. Kawaruu siga 'arimū 'ūi ma'e 'ga rowajaa 'gā nuri, 'ga remiayuwa 'gā neewe. ²⁰ A'eramū 'gā 'yē'ē awi 'ut ma'efera ppyka ipofaa, 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara retee. Aipoa aeremiapoe'ema apou rakue, 'yē'ē awi 'ut ma'efera rera rerekwara 'gā moryteeu ojee rakue. Ia'agawa muorypara 'gā nanē imoryteeu nū. A'eramū 'gā 'yē'ē awi 'ut ma'efera momoa imonou tata pe, 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara nanē nū. Sā'ā 'ywygyga kaja fufura iāja. Nan tee futat tuwi wenyramū. Ypiauu 'jawe mama'eukwaawa rapyawa. Itatata nanē 'upa ypiauu pype nū, ēsōfyria 'jawa 'upa ipype nū. Ekoa futat 'gā imonou imomoa mama'eukwaawa rapyawa pype. ²¹ Kawaruu siga 'arimū 'ūi ma'e 'ga ja'waraiwa remiayuwa 'gā apisaupap oyyuu pyu. Ojuru awi 'ut ma'e pyu iapisaupap. A'eramū wyra eumera 'wau wewegamū jui.

20

Miu kwara

¹ A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Ywag awi 'ut ma'e 'ga. Opo pe saawi rerekou. Itajuua nanē 'ga erekou opo pe nū. Aipo saawia ywy kwawukuu rawopytymawa ma'ea. ² A'eramū 'ga tejuuranū ppyka ikupyfaa itajuu pyu. Aipoa tejuuranūūa mama'eukwaawa 'wyrriara

futat. Satanasi 'jau 'gã jupe. Ymã ijesaokari mojamũ aeypy upe rakue. Aipoa ywagipewara 'ga ikupyfaa itajuu pyu. ³ A'eramũ 'ga imomoa imonou ywy kwawukuu pype.

—'Au e'yi. Miu kwara magwapa e'yiina ywy kwawukuu pype— 'jau 'ga jupe imomor ire.

A'eramũ 'ga iawopytymawa motypa saawi pyu ee. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyrriara uẽme'ema ywy kwawukuu awi. A'eramũ ywy pewara 'gã moryteeu'jape'ema. Miu kwara kwaw ire te 'gã imuẽmukari kamẽsiũũ etee.

⁴ A'eramũ je 'wyrriara renawa amũ resaka nũ. I'arimũ wapyk ma'e 'gã nupe Janeruwarete 'ga opãjẽ monou, 'gã mogyau 'wyrriaramũ Jejuĩ 'ga pyri. Jejuĩ 'ga ree je ijuwonogipyrera 'gã 'agera resaka nũ. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã omome'u rakue. Jejuĩ 'ga porogyta a'jea nanẽ 'gã imome'wau nũ. A'eramũ ia'wyre'ema 'gã 'gã juwonoka rakue. Aipo 'gã namuorywi futari 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera. Ia'agawa nanẽ 'gã imuorype'ema futat nũ. Nomojewagukari 'gã weapykaga 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera remifutar imũ. Opo are nanẽ 'gã imojewagukare'ema rakue. A'eramũ Jejuĩ 'ga 'gã mũ'jãu tywy awi, 'gã moferapa, 'gã mogyau 'wyrriaramũ ojeypyri. Miu kwara 'gã 'ũina imagwapa Kristu 'ga pyri. ⁵ 'Gã tee ra'ne Jejuĩ 'ga imũ'jãu tywy awi aipo 'ara rupi. A'eramũ 'gã tywy awi ae mũ'ẽpyyawet 'jau jupe. Tekotee 'gã 'ga imũ'jãu jui miu kwara kwaw ire etee. ⁶ Imoferaw ppy ppyfera 'gã aku'iramũ ajemogyau. Janeruwarete 'ga remiayuwa futat 'gã. A'eramũ 'gã awawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau. Jarejuwarete 'ga upe 'gã oporowykyau. Jejuĩ 'ga upe nanẽ 'gã oporowykyau nũ. Miu kwara magwapa 'gã ajemogyau Jejuĩ 'ga poirũnamũ.

Iapyaw ipe mama'eukwaawa 'wyrriara monoawam

⁷ Miu kwara kwaw ire nipo 'gã mama'eukwaawa 'wyrriara muẽma ywy kwawukuu awi. A'eramũ futat nipo 'gã itajuu rawi ikupy awi. ⁸ A'eramũ nipo mama'eukwaawa 'wyrriara awau ywy pewara 'gã moryteeu nũ. "Ywy pewara 'gã tomomoit 'gã Nuwarete 'ga rerowiar awi 'jau kwy", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyrriara awau 'ũina numiamũ. Goga 'jaw ipe awau. Magoga 'jaw ipe nanẽ awau nũ. A'eramũ nipo mama'eukwaawa 'wyrriara wemimoryteefera 'gã majatykau 'gã moparuowajaa. Kwaiwete nipo 'gã ajatykau. Nomojopyrũa'uweri te nipo ae 'gã. Sã'ã 'yisigeau pytuna. Nan te nipo 'gã pytuna. Nimojopyrũawi futari.

⁹ Mama'eukwaawa 'wyrriara remimoryteefera 'gã awau okwasi'wau Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nupawa mamana, 'gã 'wyrarete mamana. Aipoa 'gã 'wyraretea Janeruwarete 'ga afutat. A'eramũ 'ga tata mua imojyppa ywag awi, imamanara 'gã napyaupap. ¹⁰ A'erauwe 'ga 'gã moryteeara, mama'eukwaawa 'wyrriara monou imomoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Peu futat akou tywet 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera pyri, 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara pyri. Peu futat awau oteweramũ ajemogyau tyweaete. Natepawi futari 'gã nereko tywera.

Mama'eukwaawa rapyaw ipe werowiaare'ema 'gã monoawam

¹¹ A'eramũ je 'wyrriararete renawuu resaka nũ. Aipoa waparasi-gayramũ. I'arimũ wapyk ma'ea nanẽ je esaka nũ. Ywya awau oka'jama 'ga wi, ywaga retee. Ika'jam ire nitywi 'gã amũ oka'jam ma'efera resakara. ¹² A'eramũ je amanũ ma'efera 'gã nesaka. 'Wyrriararete renawa

rowase 'gã nuri ajemogyau. 'Wyriara 'gã, akotee ma'e 'gã netee 'ua 'upa 'ga rowase. A'eramũ 'ga amũ ka'arana pypekau imogytau. Ywy pewara 'gã nemiapofera rerekwara pypekau ra'ne esaka. A'eramũ Jarejuwarete 'ga remiayuwa rerekwara ka'arana nanë ipypekau nũ. Aipoa ka'aran are Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã nera kwasiarukaa rakue. 'Gã tee ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ rũi futat. A'eramũ 'gã 'jau “ajemogy ma'ea ka'arana”, 'jau 'gã aipoa ka'arana upe. Ywy pewara 'gã nemiapofera rerekwara ra'ne 'ga amũ imogytau. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã mepyau 'gã nemiapofer are. ¹³ 'Yē'ē pype amanũ ma'ea nanë 'ua nũ. 'Gã nanë 'ga imepyau. Amanũ ma'efera 'gã juejue 'ua u'ama 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'gã mepyau najuejue etee futat. ¹⁴ Ae momapawa 'gã imonou imomoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Ma'eramũ 'ã ae namanũu'jawi futari numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga werowiare'emamũ ae pe'ai ojewi. A'eramũ ae awau ajemogyau muku 'ga wi wayrũnamũ nakwaparimũ rũi futat. Nitywu'jawi ae'agera rupawa. Ippewarera nanë 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata ypiauu 'jawe. ¹⁵ A'ere 'ga ajemogy ma'ea ka'arana resaka. Janeruwarete 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã nera juejue ajemogyau ee. A'eramũ ee ijekwasiare'ema 'gã 'ga imonou imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã amanũu'jap ma'e 'jawe futat. Sã'ã janemanũa jane mopojo'oga janepytun awi. Nan tee mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã pojo'ogamũ Jarejuwarete 'ga wi.

21

Ywag yaua ywy yau retee

¹ A'erauwe je ywag yau resaka, ywy yau retee. Ywag ymanera atepawamũ ywy ymanera retee. 'Yē'ēa nanë oka'jama nũ. ² A'eramũ je Jarejuwarete 'ga 'wyrarete yau resaka, Jerusareg yaua je esaka. Kwe 'ua ojypa ywag awi. Janeruwarete 'ga futat imojewaka iapou imua. Sã'ã kũjãmuku ijemuesagea akokatuaw are. Nan tee futat turi ojypa. ³ A'erauwe je 'ga amũ je'ega renupa: “Awamũ nipo Janeruwarete 'ga reko i ywy pewara 'gã pype” 'ea je enupa. “Awamũ nipo 'gã juejue Jarejuwarete 'ga remiayuwa. 'Ga 'ã 'gã Nuwaretea” 'ea je enupa. ⁴ “Ga nipo 'gã neaya amukag 'gã nui. Nojoo'ou'jawi 'gã. Namanũu'jawi futari 'ga amũ. Nitywi futari ae mu'arasigawa. Nitywi futari mama'eaya. A'eramũ 'gã ajaa'wawe'em. Mama'e ymanera oka'jamap jui” 'ea je aenupap. 'Wyriara renawa pyri oje'eg ma'e 'ga 'ũina.

⁵ A'eramũ 'wyriararete renawa 'arimũ wapyk ma'e 'ga 'jau:

—Mama'e ymanera teepap. 'Awamũ ipyau etee je iapoi ipy'rau nũ— 'jau 'ga.

A'eramũ 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega ekwasiat ka'aran are. A'jea futat je'ea. A'eramũ pēē ee pejejemogypygarũmũ — 'jau 'ga jee. ⁶ —Teporowykya je aapopap. Mama'e apoe'emawe te 'ã je reko i. Mama'ea teepaw ire miamũ futat je reko i nũ. Nakwaparimũ warãu rũi je. I'yuwei ma'e 'gã nupe 'ya tomono 'jau. Aipoa 'y rykuara 'gã ajemogy namawi rũi. A'eramũ je 'gã mogyau tejeypyri futat. ⁷ Teje'ega renupara 'gã je amogy teja'yramũ futat. Je te 'ã 'gã Nuwaretea— 'jau 'ga jee.

8 —A'ere amumera 'gã oi mama'eukwaawa rapyaw ipe eewe futat. Je rerowiar awi opoit ma'e 'gã, je rerowiare'ema 'gã, mama'e tywera apoara 'gã, oporojuka ma'e 'gã, mama'eukwaawa 'wyrriara pãjê pyu ipãjê ma'e 'gã, maira'me a'agaw are oryp ma'e 'gã, i'me ma'e 'gã. Mîmera 'gã awau opytau mama'eukwaawa rapyawa pype, ypiauu 'jawewara pype. Êsôfyri 'jawa iapyau ipype. Êsôfyri wenyramũ niry'wei futari. A'eramũ wayramũ 'gã nupe, 'gã nerekou tyweaete. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã amanũ'jap ma'e 'jawe futat. A'ere 'gã namanũi futari. Janeruwarete 'ga te 'gã nuerowiari. A'eramũ 'ga 'gã monou muku ojewi amanũ'jap ma'e 'jawe— 'jau 'ga jee.

Jerusaregyau

9 A'ere ywagipewara 'ga amũ 'ua oje'ega jee nũ. Itay'a'i rerekwarera 'ga amũ, Janeruwarete 'ga je'ega rerowiare'ema 'gã nereko tywerarera 'ga amũ 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua je rupi. Taesukat karupa'mĩ 'jawewara 'ga remirekorama enee 'jau— 'jau 'ga jee.

10 A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau ojeupe. A'eramũ ywagipewara 'ga je rerawau ywytyt ywate 'arimũ. Pe awi 'ga Jerusareg yau resaukaa jee. Janeruwarete 'ga 'wyr yau resaukaa jee. 'Ua ojypa ywag awi. 11 Wenyfugamũ 'ua. Peu futat Janeruwarete 'ga reko. A'eramũ Janeruwarete 'ga renyfuga 'ga rerua erojypa. Ita esage 'jawe wenyfugamũ, jasipi 'jawa 'jawe. Ojesagete ma'ea futat, kristau 'jawa 'jawe. 12 Janeruwarete 'ga 'wyraretea ojeosũ. Iosoma ianama te, iywateuua nanẽ nũ. Tusi iosoma rokwar. Ywagipewara 'gã iosoma rokwar rarũmũ. Iosoma rokwar are Israeu 'ga ra'yra 'gã nera ojekwasiaa. 13 Kwara poawa katy muapyra iosoma rokwar. Kwara resaawa katy muapyra iosoma rokwar. Iyse katy muapyra iosoma rokwar, iyse owajara katy muapyra 'jau. 14 Itauua ra'ne 'gã imonou imỹina. A'ere 'gã iosoma iapou itauu 'arimũ. Tusi itauua. Aipoa itauu are Karupa'mĩ 'jawewara 'ga remimonofera 'gã nera ojekwasiaa.

15 Je upe oje'eg ma'e 'ga ywyr wereko opo pe. Ouru apopyrera 'ga ywyr. Aipo pyu 'ga 'wyrarete ra'agawyau. Iosom, iosoma rokwar. Mîmera 'ga wa'agawy ipyu. 16 Janeruwarete 'ga 'wyrarete yau ojoumykakaga 'jawe etee futat ipytu'ëa. Opytu'ë pãwẽ pãwẽnamũ futat. Tois miu tusẽtu kilometro pytu'ëa. Tuwi tuwi te Jerusareg yau. 'Ga 'wyrarete ywateka ipytu'ë 'jawe etee futat. 17 Iosoma nanẽ 'ga ia'agawyau nũ. Sesẽtai kwaturu metro ianama. Ywy pewara mama'e ra'agawyawa pyu futat 'ga ia'agawyau. 18 Ita esage 'ga iapou oje'wyrarete osomamũ. Jasipi 'jawa apou iosomamũ. Ouru 'ga iapou oje'wyrareteramũ. Wenyfugamũ werawerawuu 'jawe. 19 Itauu 'arimũ 'gã iosoma apou. Aipo itauua ita esagea futat. Epy ete aipoa ita esagea. Ajepeja ita owyay ma'ea, jasipi 'jawa. Ajepeja ita owy ma'ea, safira 'jawa. Ajepeja ita warumama'wiramũ, agata 'jawa. Ajepeja ita owyay ma'ea, esimerauta 'jawa. 20 Ajepeja ita warumama'wisigamũ, saritonia 'jawa. Ajepeja ita piraga, satiu 'jawa. Ajepeja ita ijukyryay ma'ea, krisoritu 'jawa. Ajepeja ita owya, periru 'jawa. Ajepeja ita ijukyryũ'nĩ topasiu 'jawa. Ajepeja ita siga, krisopasi 'jawa. Ajepeja ita owy ma'ea, jasĩtu 'jawa. Maapawa ita umy'gi ma'ea, ametisita 'jawa. 21 Iosoma rokwar majepe tee ita fu'asigũña apopyrera, perua 'jawa apopyrera. Pewara aeatawapy'apykawa ouru apopyra etee futat. Okawuramũ werawerawuu 'jawe.

22 Naesagi je Janeruwarete 'ga mogytaawa peu. Peu futat Janeruwarete 'ga rekoi, pājērete 'ga rekoi, Karupa'mī 'jawewara 'ga retee. A'eramū peuwara 'gā 'gā muorypa au'jeteramū ajemogyau. Nooa'uweri 'gā sigaty 'gā muorypa. 23 Nitywi futari kwara. Jaya nanē otywe'emamū nū. Janeruwarete 'ga ete wenyfugamū, Karupa'mī 'jawewara 'ga retee. A'eramū opyytunaiwe'emamū. 24 Ywy pewara 'gā juejue Janeruwarete 'ga remiayuwa. 'Gā nupe nanē opyytunaiwe'emamū nū. 'Gā 'wyrriara 'gā nipo okaraemā esage rerua aipoa oje'wyrarete pe Jarejuwarete 'ga upe. 25 Nuawopytyimi futari 'gā iosoma rokware. Niyyptuni futari peu. A'eramū 'gā iosoma rokware rawopytyme'ema futat. 26 Ywy pewara 'gā nipo okaraemā rerua Jarejuwarete 'ga upe.

—Ene te 'ā mama'ea ereapo rakue. A'eramū ore erua ene upe nū— 'jau nipo 'gā erua Jarejuwarete 'ga upe.

27 A'ere 'gā mama'e tywera nuerura'uweri erosou aipoa 'ga 'wyrarete pe. Mama'e tywera apoara 'gā nanē aipoa 'ga 'wyrarete pe nosei nū. I'me ma'e 'gā nanē nosei nū. Karupa'mī 'jawewara 'ga ka'aran are ijekwasiaripyrrera 'gā etee te ose aipo 'ga 'wyrarete pe, ajemogy ma'ea ka'arana are ikwasiaripyrrera 'gā etee.

22

1 A'ere ywagipewara 'ga 'yrete resaukaa jee.

—Koa 'y rykuara 'gā ajemogy nakwaparimū ete rūi— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ya wypysige'emamū futat okwapa. Ojesaka etee futat typya, kristau 'jawa 'jawe. Janeruwarete 'ga renawa 'wyr awi futat turi. Karupa'mī 'jawewara 'ga ma'e 'wyr awi nanē 'ua nū. 2 'Gā 'wyrarete pyterimū futat okwapa, ukawō'ō pyterimū futat okwapa. 'Yrete reme'ywarimū y'wa 'ywa u'ama ajuowai. Aipoa y'wa 'ywa 'u re ae mogyau nakwaparimū ete rūi. Aipoa y'wa 'ywa namajepei tee rūi i'aa. I'au'jau'jap futat. Majepei tee jaya moka'jami u'aramū nū. Majepeja jaya moka'jam ire u'aramū nū 'jau. Oowa muaga futat. Ywy pewara 'gā katu'okawa futat oowa. 3 Nitywi futari mama'e tywera aipoa 'wyrarete pype. Nitywi futari “mama'e tywera jee” Janeruwarete 'ga 'jawa.

Janeruwarete 'ga renawa 'ūi aipoa 'ga 'wyrarete pe futat. 'Ga remi-ayuwa 'gā 'ua 'ga muorypa au'jeteramū futat peu. 4 Peu futat 'ga remi-ayuwa 'gā 'ga reakwara resaka. 'Ga rera 'gā erekou ikwasiaa weapykag are. 5 Nitywi futari ppytunaiwa peu. A'eramū 'gā tata reny futare'ema peu. Kwara renya nanē 'gā ifutare'ema nū. Janeruwarete 'ga futat 'ūi wenyfugamū 'gā nupe. A'eramū opyytunaiwe'emamū. Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gā mogyau 'wyrriaramū ojeypyri. A'eramū 'gā ajemogyau 'wyrriaramū nakwaparimū ete rūi.

Jejui 'ga ruawam

6 A'eramū ywagipewara 'ga 'jau jee.

—A'jea futat aipoa morogytaa. A'eramū pēē pejejemogyppyka futat ee. Janeruwarete 'ga 'ā U'agesagea omono oje'ega mome'wara 'gā nupe. 'Ga 'ā je mut mama'e ijeapoarama resaukaawamū wemiayuwamū pē nupe — 'jau ywagipewara 'ga jee. —Niporomukui futari nipo eneremiesagera ojeapou— 'jau 'ga jee.

7 A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Pe'je pejeapykau jeje'eg are. Anurenure'i nipo je oi nū. A'eramū pēē jeje'ega renuparamū pejejekōēājamū pejejemogyau. Teje'ega je

akwasiarukat ene upe. Anurenure'i nipo mama'ea jeapoi je'eawer imū etee futat— 'jau 'ga jee.

⁸ Je Juānamū. Je 'ga je'ega renupara ai'i, tejeupe 'ga remiesaukarera resakarera nanē je nū. Tejeupe esaukapaw ire je teapyka tejenupy'āu ywagipewara 'ga rowase, tejeupe esaukaara 'ga rowase, je 'ga muoryparamet ee. ⁹ A'ere 'ga 'i jee:

—Ereapo awi nanuara. Jarejuwarete 'ga te emuoryp. Ene 'jawe futat je 'ga remiayuwamū, 'ga je'ega mome'wara 'gā 'jawe 'jau. 'Aga ka'arana rerowiaara 'gā 'jawe 'jau. Jareju'jawe jane rekoi. Jarejuwarete 'ga etee emuoryp— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Eremim kasi ejemikwasiarera ne. Niporomukui futari nipo ene upe esaukaripyra ojeapou. ¹¹ Mama'e tywera apoara 'gā nipo mama'e tywera apou etee futat akou— 'jau 'ga jee. —Mama'e esage apoara 'gā nipo mama'e esagea etee iapou akou. Jarejuwarete 'ga upe mama'e apoara 'gā nipo mama'e apou 'ga upe etee futat. Nojopy'ruarūi 'awamū pēnemiapoa. Teepap ja'wyja'wy— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹² A'eramū Jejui 'ga 'jau jee nū:

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Nojeporomukui futari nipo je tewau nū. Pēnekwawera repya nipo je erawau pē mepyau, pēnemiapofera mepyau— 'jau 'ga jee. ¹³ —Je futat 'ā ywy apoe'emauwe ako ma'ea. Mama'e teepaw ire miamū futat je rekoi. Je mama'e aapo ikue. A'eramū je futat imateepapa nū— 'jau 'ga jee.

¹⁴ —Ekōēāi nipo ojepirei ma'e 'gā, jery pyu ojepirei ma'e 'gā. Aipo 'gā nipo y'wa 'wau. “Aga y'wa 'wara ajemogyau nakwaparimū ete rūi” 'jawa y'wa 'wau. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe nipo 'gā awau osou 'gā 'wyrarete osoma rokwaru rupi— 'jau Jejui 'ga jee. ¹⁵ —A'ere ijepireje'ema 'gā nosei futari. Mama'e tywera apoara 'gā, mama'eukwaawa 'wyrira pājē pyu ipājāgaip ma'e 'gā, wemirekoe'em are ako ma'e 'gā, omene'em are ako ma'e 'gā, oporojuka ma'e 'gā, maira'me a'agaw are oryp ma'e 'gā, i'me ma'e 'gā. Mīmera 'gā osowe'em futat Janeruwarete 'ga 'wyrarete pe. Muku 'gā oi ajemogyau 'ga 'wyrarete awi— 'jau Jejui 'ga jee.

¹⁶ —Je te 'ā Jejuamū. Ywagipewara 'ga amū amono teje'ega mome'waukaa pē nupe, tejerowiaaramū pē nupe. Je Davi 'ga juapyrera. Je jaytata ku'ema reruara 'jawewara— 'jau Jejui 'ga.

¹⁷ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Karupa'mī 'jawewara 'ga remireko-rama ēē retee:

—Ere ejua!

Jejui 'ga je'ega renupara 'gā nanē 'jau:

—Ere ejua!

I'yuwei ma'eramū pe'je pejejua. “Aga 'yrykuara 'gā ajemogy nakwaparimū ete rūi” 'jawa petykut. A'eramū pēē pejejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi. Aipoa 'ya Janeruwarete 'ga imonou “y emut ara jee” 'jara 'gā nupe. Nepemonoi ka'aranūūa 'y muawamū. Janeruwarete 'ga omono ekoete te futat enūinara 'gā nupe.

¹⁸ Je Juānamū. Mama'e a'jea futat je amome'u pē nupe, Jejui 'ga je'ega renuparamū pē nupe. Jeje'ega etee pemome'u pejejaupe. Irāinān kasi pemome'u pejejaupe ne. Irāinān pēē imome'uramū nipo Janeruwarete 'ga pē nereko tyweretei ikwasiaripyre imū etee. ¹⁹ 'Gā imome'upawe'emamū 'aga y'wa Janeruwarete 'ga i'waukare'ema futat

'gã nupe, “aga y'wa 'wara 'gã ajemogy nakwaparimũ ete rũi” 'jawa 'waukare'ema 'gã nupe. Aipo 'gã nosei futari Janeruwarete 'ga 'wyrarete pe.

²⁰ A'eramũ imome'u katuara 'ga 'jau:

—A'jea futat. Anurenure'i nipo je oi nũ— 'jau 'ga.

A'eramũ je 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Jejui. Ene te 'ã ore'wyriarareteretea— 'jau je 'ga upe.

²¹ Janejararete 'ga Jejui 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat.

Kweramũ tejemiesagera mome'ua.